קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי — שער תשיעי

אור התורה

מספר

ויקרא

כרך ב׳

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה׳. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה׳

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר ה"צמח צדק" —

מליובאוויטש

הוצאה חדשה ומתוקנת עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.
שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושלש לבריאה
הי׳ תהא שנת נפלאות גדולות
צדי"ק שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מפתח כללי:

OR HATORAH

VAYIKRO

VOL. 2

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 ● (718) 774-4000 ● (718) 778-0226

Printed in the U.S.A

5752 ● 1992

ISBN: 0-8266-5350-2 (set)
0-8266-5371-5 (v. 1)

●

נדפס בדפוס „עורא"
ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה

נסדר מחדש בדפוס „עמפייער פרעסס"
ע"י מרדכי ליב בן פיגא ויוסף יצחק בן ברכה
Empire Press
550 Empire Blvd. • Brooklyn, N.Y. 11225 • (718) 756-1473
Fax (718) 604-7633

נדפס בדפוס
שמחה ובנו גרשון גלוקאָוו
Bookmart Press, Inc
N. Bergen, N.J. 07047

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובהמשך להנדפס מכברי[1], הננו מו"ל בזה ח"ב על ספר ויקרא ודרושים לחג הפסח[2] לפעם הראשונה מכתבי יד מדרושי כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק" ורשימותיו.

דרושים ורשימות אלו נעתקו מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים.

* * *

הדרושים שנדפסו בספר זה נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם ענינים שנרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה זזה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש.

לע"ע לא נמצא תח"י גוף כתבי יד קודש של כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק" מהדרושים ורשימות, כי אם העתקות, ומכמה מהם רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

* * *

בסוף הספר הוספנו מראה מקום להכתבי יד מהם נעתקו הדרושים והרשימות.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי אדמו"ר הצ"צ — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות—בא).

מערכת „אוצר החסידים"

י"ג אייר ה'תשכ"ט, ברוקלין, נ. י.

---

1) ח"א על ויקרא נדפס בשנת תשכ"ה רובו מב' כת"י — מבוך ויקרא בשלימות, ומבוך שמות—ויקרא ב'.

2) כמה דרושים מחג הפסח נמצאים באור התורה פ' בא, בפ' ואתחנן (ד"ה כי ישאלך בנך) וע' תד (ד"ה ויצוונו) ובפ' ראה ע' תשכח (ד"ה ששת ימים).

פתח דבר

– להוצאה שני׳ –

באשר ההוצאה הראשונה של הספר אור התורה — ויקרא כרך שני אזלה מן השוק. הננו מדפיסים הוצאה חדשה.

ספר זה נסדר מחדש, ונכנסו בפנים תיקונים מכתבי־יד שלא היו תח״י בעת הוצאה הראשונה (חלק הוגה מגוכתי״ק, וחלק מכתבי־יד מעתיקים — כמצויין בפרטיות להלן בהמ״מ).

בהוצאה זו הוספנו:

א) השלמות למאמרים שהיו חסרים בהם קטעים, ונלקטו כאן משאר כרכי אוה״ת.

ב) מראי מקומות וציונים ומקורות הכתבי־יד שכבר נדפסו בהוצאה הקודמת וכאן עם הוספות רבות.

ג) פקסימיליות מגוכי״ק אדמו״ר הצ״צ.

כל זה נערך ע״י הרה״ת ר׳ אהרן שי׳ חיטריק והרה״ת ר׳ גבריאל שי׳ שפירא.

מערכת „אוצר החסידים״

ט׳ כסלו, שנת ה׳ תהי׳ שנת נפלאות גדולות
צדי״ק שנה לכ״ק אדמו״ר שליט״א
ברוקלין, נ.י.

הערה: כרך הראשון בהוצאה הרגשה כולל שנב עמודים של המאמרים (ואח״כ באו שם דפי המראי מקומות והוספות שמסומנים במספרים 1 עד 128). אבל בהוצאה הישנה של כרך הראשון כלל כל הספר (המאמרים עם ההוספות) תכד עמודים. ועל כן בכדי לא לשנות בכרך זה את מספרי העמודים מהוצאה הקודמת של אור התורה מתחיל כרך מעמוד תכה (ולא מעמוד שנג).

מפתח

מפתח

אור התורה

ויקרא

כרך ב׳

פ׳ ויקרא

ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני הוי׳. זבחים ה׳ מ״ז ב מ״ט ב. ו׳ נ״ט א ס״ב ב. י״ד קי״ט ב. מנחות ה׳ נ״ו א. פסחים ה׳ ס״ד ב. זבחים ח׳ פ״א א. מד״ר קנ״ג א קס״ז ג קע״ג א. ילקוט ח״א כ״ח ב ק״ב ג רע״ו א. ח״ב קט״ז ג. של״ה שמ״א ב. תד״א ח״א פ״ו. בחיי מז״ב קלב״א עכ״ל התולדות אהרן.

א) **מד״ר** ר״פ תצוה* דקנ״ג ע״א ד״א זית רענן יפה פרי תואר ירמי׳ סי׳ י״א ט״ז הה״ד יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב תלים מ״ח ג׳ יפה נוף לשון יוני קורין לכלה נופי משוש כל הארץ שלא הי׳ מישראל מיצר כשהי׳ בהמ״ק קיים למה שהי׳ אדם נכנס לשם מלא עונות והי׳ מקריב קרבן ומתכפר לו אין שמחה גדולה מזו שהי׳ יוצא צדיק הוי יפה נוף משוש כל הארץ. כתיב צור את אמרת אני כלילת יופי את אמרת אבל אחרים אינם אומרים, אבל ירושלים הכל אומרים שבחה שנאמר הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי, וכתיב הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב מקום שמקריבים בו קרבנות שנאמר ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לכך נא׳ זית רענן יפה פרי תואר כשם שהשמן מאיר כך הקב״ה מאיר לכל העולם שנא׳ והלכו גוים לאורך לכן נקראו ישראל זית רענן שהם מאירים לכל עכ״ל. וע׳ מזה ג״כ בפרש״י בתלים שם ובמדרש תלים שם הר ציון ירכתי צפון וכי בצפון הוא והלא אינו אלא בדרום אלא בצפון הי׳ עומד ומקריב חטאתו ונשחט בצפון שנאמר ושחט אותו על ירך המזבח צפונה והובא בילקוט שם. וי״ל דמפרש יפה נוף על בחי׳ כלה ומה ענין זה לירכתי צפון שהוא מקום הקרבנות, וגם מה ענין זה לזית רענן יפה פרי תואר, וצ״ל משום דגבי הר ציון כתי׳ יפה נוף וכמו״כ גבי זית כתי׳ יפה פרי. וע׳ מענין זית רענן שנקראו כן ישראל במנחות פ״ה דנ״ג ע״ב, ועמ״ש בלקו״ת פ׳ נשא בד״ה ביאור ע״פ כה תברכו, ושם ספ״ב מענין מארז״ל ע״פ ארץ זית רענן ארץ שרוב שיעורי׳ כזתים. ואפ״ל עדמ״ש בזח״א ויגש דר״ו ע״ב ע״פ כי הנה המלכים נועדו כו׳ וז״ל א״ר יהודא רזא דמהימנותא הכא דהא כד רעותא אשתכח וקשורא אתעטר כחדא דא לאפתחא אוצרא ודא ללקטא ולמכנש בגוי׳ וכדין כי הנה המלכים נועדו תרין עלמין קדישין עלמא עילאה ועלמא תתאה (וע׳ בת״א פ׳ בראשית בד״ה להבין ענין הברכות דלשם פי׳ ענין עלמא דאתכסי׳ ועלמא דאתגלי׳ יעו״ש, וזהו״ע תרין עלמין עלמא עילאה ועלמא תתאה הנזכר כאן בזהר) עברו יחדיו רזא דמלה דכד מתחברין כחדא כדין עברו יחדיו בגין דכל חייבין דעלמא לא אתעברו לאכפיי׳ עד דמתחברו כחדא כדכתיב ועובר על פשע וע״ד עברו יחדיו עברו אינון חובין ואתכפרו בגין דהא כדין כל אנפין נהורין וכל חובין אתעברו,

---

ר״פ תצוה: בכת״י ב׳ נוסף פל״ו.

ופי׳ המק״מ שם כדין תרין עלמין מתחברין כחדא פי׳ הם זו״נ והן המלכים שנועדו ועי״ז עברו יחדיו עברו אינון חובין ואתכפרו, והטעם י״ל כמ״ש בלק״ת בד״ה תקעו בחדש שופר דרוה״ר פ״ב שע״י רצון זה העליון למעלה מעלה מההשתל׳ מתמלא כל החסרונות והפגמים כו׳ וכמשל הנהר הנחרב ויבש שכשרוצין למלאותו חופרין בעומק* מקום הנובע שע״י חוזר ומתמלא הנהר כו׳ יעו״ש, וכמו״כ ענין כי הנה המלכים נועדו זהו״ע המשכת ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן כנודע, ושרש המשכה זו נמשך מבחי׳ עדן העליון והוא בחי׳ בעדן מקדם שהוא בחי׳ ח״ע הנק׳ עדן ומבחי׳ כתר שהוא בחי׳ קדם שמקבל מקדמונו ש״ע ובהרמ״ז שם פ׳ ויגש בפי׳ כד רעותא אשתכח שהוא מזל ונוצר חסד שורש החסדים והו״ס רצון העליון כו׳ ולכן ע״י מתמלאים כל הפגמים. והנה איתא עוד שם בזהר וז״ל ר׳ חייא אמר רזא דא בתיקונא דקורבנא איהו דהא כד קורבנא אתקריב וכולא מסתפקין וכל חד וחד כדקא חזי לי׳ כדין אתקשר כולא כחדא וכל אנפין נהורין וקשורא חד אשתכח וכדין המלכים נועדו ואזדמנו כחדא לאכפרא על חובין ולאעברה עלייהו וכדין המלכים נועדו ואתקשרן כחדא עברו יחדיו לאנהרא כל אנפין, וכ׳ במק״מ שם ר׳ חייא לא פליג את״ק אלא שמפרש אימתי הוא זיווג זו״נ באמיתית כשישראל עוסקין בקרבנות ומפרש הזהר שם שזהו ענין ויגש אליו יהודה כי יהודה הוא מל׳ ועמ״ש בד״ה יהודה אתה יודוך אחיך ויוסף זהו צדיק יסו״א* שממנו מאיר תוס׳ וריבוי האור בבחי׳ מל׳, ועמ״ש ע״פ בן פורת יוסף והו״ע כי הנה המלכים נועדו. וע׳ במד״ר ר״פ ויגש מפרש ג״כ פסוק כי הנה המלכים נועדו על יוסף ויהודה וע׳ מזה בת״א בד״ה ויגש אליו יהודה. ועל יחוד זה מפרש שם הזהר פסוק יפה נוף כו׳ וז״ל ר׳ אבא פתח ואמר יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב האי קרא רזא דמהימנותא איהו יפה נוף דא איהו יוסף הצדיק דכתי׳ ביה ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה משוש כל הארץ איהו חדוה וחדו לעילא ותתא הר ציון ירכתי צפון בגין דבחולקי׳ קאים משכנא דשילה הר ציון דא ירושלים ירכתי צפון הכי הוא ודאי לעילא ותתא קרית מלך רב אתר איהו מתקנא לקביל מלך רב דא מלכא עילאה דכלא קה״ק דהא מתמן אתיא כל נהירו וכל ברכאן וכל חידו דכולא דהא מתמן נהרין כל אנפין ובי מקדשא מתברכא מתמן נפקי ברכאן לכל עלמא דהא כל עלמא מתמן אתברכא. וע״ע מענין יפה נוף משוש בזהר ס״פ ואתחנן דע״ר ע״ב ובת״ז תיקון כ״א דנ״ה ע״א. והנה המצות נק׳ קדש אקב״ו וענין ירכתי צפון ששם שוחטים הקרבנות שנק׳ קדשי קדשים הנה עי״ז ממשיכים מבחי׳ מלכא עילאה דכולא קד״ק וע׳ פירושו בזהר ר״פ יתרו דס״ז ע״ב שהוא בינה שבה התגלות ע״ק, וכיון שזהו המשכה מבחי׳ קדה״ק לכן עי״ז ממלא כל הפגמים של המצות שנוגעים בקדש העליון ע״ד שנתבאר* בלק״ת בד״ה שבת שבתון הוא לכם ושם בפ״ד, ועמ״ש מזה ג״כ במ״א בהגהות ע״פ וידבר משה אל ראשי המטות ולכן הוא משוש כל הארץ עמ״ש בלק״ת ע״פ שוש אשיש בהוי׳ ומ״ש במ״א ע״פ ומשוש חתן על כלה ישיש עליך אלקיך בישעי׳ סי׳ ס״ב ה׳, וישיש הפי׳ שמשיש ג״כ לאחריני וכמ״ש בשל״ה בהקדמה לתושב״כ

בעומק מקום הנובע: בלקו״ת דרושים לר״ה נד, ב: בעומק במעיין ומקום הנובע.
יסו״א: בכת״י ב׳ יסו״ע. שנתבאר: בכת״י ב׳ שנת״ל.

דרס"ו ע"ב, ולכן מזה נמשך משוש בה'. רק דהמד"ר דפ' תצוה הנ"ל מחולק עם הזהר, דהזהר מפרש יפה נוף על יוסף שהוא צדיק יסו"ע וע' מזה בפרדס ערך יפה נוף וכ"כ במא"א אות יו"ד סעי' י"ב, והמד"ר מפרשו על בחי' נוק' שהוא כנס"י הנק' בשם כלה ונק' ג"כ יפה נוף כמ"ש הנך יפה רעיתי וכתי' קומי לך רעייתי יפתי. וענין יופי זה הוא ההתכללות מג' גוונין שהן אהוי"ר והתעוררות רחמים כו', ועמ"ש בלק"ת בד"ה כי תצא דרוה"ש בענין אשת יפת תואר ובשה"ש בד"ה הנך יפה רעייתי ועי"ז נמשך מלמעלה ג"כ מבחי' היופי העליון. ועז"נ זית רענן יפה פרי תואר שהוא בחי' יסוד והוא בחי' יוסף כו' והוא המביא תוס' וריבוי אור החכ' והדעת בכנס"י הנק' כלה בחי' אור זרוע לצדיק כו', והיינו ענין שמן זית שהוא מאור כמ"ש במד"ר ר"פ תצוה הנ"ל, וע' מענין שמן בלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות דרה"ר סעי' ה', וע' בזח"ג פ' ויקרא ד"ז סע"ב ע"פ כשמן הטוב כו' ושם ד"ח ע"א בענין שמן וקטורת ישמח לב ור"פ שמיני דל"ט ע"א, וע' בפרדס ערך שמן ובמא"א אות שי"ן סעיף מ"ח, וע"ע מענין שמן בסידור בדרושי חתונה סד"ה שוש תשיש ותגל העקרה בענין ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים ובלקו"ת בשה"ש בד"ה צאנה וראנה בנות ציון דרוה"ש פ"ה בענין להצהיל פנים משמן, וזהו"ע מארז"ל בענין סדר המערכה שאחר דם התמיד הי' הטבת שתי נרות כו' המשכה מבחי' זית רענן יפה פרי תואר בבחי' יפה נוף כו' ירכתי צפון וע' מזה בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה ובמא"א אות יו"ד סעיף מ"ה ירכתי צפון נק' יסוד דכנס"י הצפון בין נו"ה שלה עכ"ל. וזהו ג"כ ענין הר ציון ירכתי צפון דפי' ג"כ במא"א אות ה' סעיף ו' שהוא יסוד דכנס"י יעו"ש, ופי' יסוד דכנס"י ר"ל מה שהמקבל את החכ' והדעת הוא בבחי' ביטול וכלי ריקן לקבל אור השפעת החכ' של המשפיע כמ"ש במ"א בדרוש הנותן לשכוי בינה, וע' בת"א פ' משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בענין כוס ש"ב ובלקו"ת בד"ה שימני כחותם בענין חותם שוקע שמלמטה, ושם נת' שעשיית כלי זה שיהי' בבחי' כלי ריקן ממש זהו ע"י ה"ג, וזהו שכוי גימט' גבר אל בחי' גבריאל, ועמ"ש לקמן סעי' ב' בענין כי גבר עלינו חסדו ולכן אתי שפיר שנק' ירכתי צפון דוקא, וע' זח"ג קי"ח ב' בענין הנותן מטתו בין צפון לדרום כו', והיינו שעשיית כלי ריקן זהו ע"י בחי' צפון, וגם יוסף נק' צפנת פענח כדלקמן סעי' ב'.

קיצור. פי' מ"ש כי הנה המלכים נועדו, ועי"ז עברו ונתכפרו העוונות כי המשכה זו ממלא הפגמים, ונהר יוצא ולהיות נועדו זהו ע"י הקרבנות והו"ע ויגש אליו יהודה, וזהו יפה נוף יוסף יפה תואר ירכתי צפון שם שחיטת קד"ק ועי"ז מכפר על הפגמים שבבחי' קדש אק"ב וזהו לפי' הזהר. אמנם המד"ר מפרש יפה נוף על בחי' כלה ע"ד רעייתי יפתי פי' רעייתי מה שישראל מפרנסין להקב"ה בשני תמידין ונק' הר ציון ירכתי צפון וגם כי עשיית הכלי ריקן של המקבל זהו ע"י ה"ג, ועוד כי ה"ג זהו בבחי' הציון כמ"ש סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם וההמשכה שמלמעלה זהו"ע זית רענן יפה פ"ת בחי' שמן שמביא אורה לעולם בחי' באורך נראה

אור, ועמ״ש מענין שמן בת״א פ׳ מקץ בד״ה כי אתה נרי ובענין בהטיבו את הנרות בד״ה ענין חנוכה.

ב) **והנה** במד״ר פ׳ ויקרא ספ״ב דקס״ז ג׳ ושחט את בן הבקר וגו׳ ובאיל הוא אומר צפונה לפני ה׳ אמרו בשעה שעקד אברהם את יצחק בנו התקין הקב״ה ב׳ כבשים א׳ של שחרית וא׳ של ערבית וכ״כ למה שבשעה שהי׳ ישראל מקריבים תמיד ע״ג המזבח וקורין את המקרא הזה צפונה לפני הוי׳ זוכר הקב״ה עקידת יצחק מעידני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל בין איש בין אשה בין עבד בין אמה קורין את המקרא הזה צפונה לפני הוי׳ זוכר הקב״ה עקידת יצחק שנא׳ צפונה לפני ה׳. ד״א צפונה לפני ה׳ כנגד מעשיהם של אברהם ויצחק ויעקב שהם צפונים לפניו ומנין שהלשון הזה הוא לשון צפונה שנא׳ חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך. ופי׳ המ״כ שלכן דוקא גבי איל נאמר כן צפונה לפני הוי׳ זכר לאילו של יצחק וכ״ז מבואר בתד״א ח״א פ״ו. נמצא התד״א והמד״ר מפרשים צפונה בב׳ פי׳ פי׳ הא׳ כפשוטו פאת צפון וכמו צפונה ונגבה בפ׳ ויצא כ״ח י״ד, והב׳ לשון מצפון כמו ותצפנהו שלשה ירחים בפ׳ שמות, וע׳ במד״ר פ׳ דברים ע״פ רב לכם סוב את ההר הזה פנו לכם צפונה ברחו לתורה ואין צפונה אלא תורה שנא׳ יצפון לישרים תושי׳ במשלי סי׳ ב׳ ז׳. עו״ש במד״ר ע״פ מה רב טובך אשר צפנת. וצ״ל מהו שייך זכרון עדות יצחק ע״י קריאת הפסוק צפונה לפני הוי׳. והענין כי באברהם נאמר הלוך ונסוע הנגבה דרום זהו קו הימין בחי׳ חסד לאברהם וצפון הוא קו השמאל גבורה ובינה וזהו בחי׳ יצחק וע״כ שייך צפונה לבחי׳ יצחק. והענין כמ״ש בתו״א בד״ה אלה תולדות יצחק שבחי׳ אברהם שהוא חסד הוא ההמשכה מלמעלה למטה ע״ד וימינו תחבקני, ואהבת שיהי׳ ש״ש מתאהב פי׳ שבחי׳ מל׳ הנק׳ שם של שמים שהוא ת״ת [יהי׳] מתאהב להמשיך בו האור מבחי׳ עצמו׳ ונק׳ מקדשי שמך ויצחק הי׳ חופר בארות שהוא בחי׳ גילוי מלמטה למעלה ע״ד עליות בחי׳ ממכ״ע לבחי׳ סוכ״ע כענין ארוממך אלקי המלך ארוממך מלמטה למעלה כמ״ש בד״ה כי אתה נרי, וע׳ מזה בזהר פ׳ וארא דכ״ח סע״ב, וא״כ המשכת אברהם מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע זהו ע״ד שילוב הוי׳ באד׳ ובחי׳ יצחק זהו ע״ד שילוב אד׳ בהוי׳ וזהו״ע כורע בברוך וזוקף בשם, וזהו ע״ד ההפרש בין גילוי אלקות שבזמן מ״ת ובין הגילוי שיהי׳ אחר תחה״מ וכמ״ש בסידור שער ר״ה סד״ה אד׳ שפתי תפתח, וזהו״ע ויצחק בא מבא באר לחי שמחבר המל׳ הנק׳ באר לבחי׳ חי העולמים כמ״ש בזהר פ׳ תולדות דקל״ה סע״ב וזהו מבא באר לחי רואי דהיינו עליות הבאר לקבל מבחי׳ חי העולמים. והנה ארז״ל פ״ק דברכות ד״ו ע״ב לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה ומבואר במ״א ע״פ ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו שזהו עפמ״ש בזהר ח״א ויחי דרכ״ט ע״ב ע״פ עבדו את ה׳ בשמחה זהו תפלת השחר ותמיד של שחר שהוא בחי׳ ימין ואברהם, בואו לפניו ברננה זהו תמיד של בין הערבים ותפילת המנחה בחי׳ יצחק, ומזה נמשך דעו כי הוי׳ הוא האלקים דהיינו היחוד ב׳ השמות הוי׳ ואלקים,

וכמ״ש הרמ״ז ר״פ תזריע דמ״ב ע״פ אשה כי תזריע וילדה זכר שכל ענין זיווגי המדות העליונות הוא שהחסדים מבסמים את הגבורות שאז נעשה עיבור ע״ב רי״ו גימט׳ חסד וגבו׳ וזאת היא כל מגמת הגבורות דקדושה כמ״ש ואל אישך תשוקתך עכ״ל, וכמ״ש ג״כ בסש״ב פ׳ מ״ם בהג״ה השני׳ א״כ עיקר היחוד ומיתוק הגבו׳ בחסדים זהו בתפלת המנחה, ולכן תפלת ערבית רשות כיון שכבר נתייחדה מדה״ד במדת הרחמים כן פי׳ בזח״מ שם, ולכן אז נענה אליהו ע״י ששם הוי׳ האיר בשם אלקים ע״ד הנזכר לעיל סעי׳ א׳ בפי׳ כי הנה המלכים נועדו, והטעם שזהו בבחי׳ תפלת המנחה שהוא בחי׳ יצחק בחי׳ גבו׳ י״ל בכמה טעמים הא׳ לפי שע״י החסד נמשך רק בבחי׳ מקיף וימינו תחבקני אבל שיומשך בבחי׳ פנימי׳ זהו ע״י הגבורה דוקא, וכמו כי הדם הוא הנפש והוא חום הטבעי וכידוע שעיקר חיות הנפש הוא ע״י חום הטבעי ורתיחת הדם משא״כ ח״ו בהיפוך הוא הקרירות שהוא הסתלקות החיות מן הגוף כן הו״ע המצות ששרשם ומקורם מבחי׳ כתר תר״ך עמודי אור כו׳ וכמשל העמוד שע״י נמשך מלמעלה למטה כו׳ כן ע״י המצוה נמשך אוא״ס להתלבש בבחי׳ כלי ועיקר המשכה זו הוא בחי׳ גבו׳ דוקא ולא בחי׳ דין אלא אדרבה הוא עיקר ההתפשטות החיות ושורשם מבחי׳ ה״ג דעתיק בוצינא דקרדוניתא שלמעלה מבחי׳ החסדים (ועמ״ש בד״ה כי ביום הזה יכפר בענין ושמתיך בנקרת הצור ובד״ה שוש אשיש בענין תגל נפשי באלקי ובד״ה ושאבתם מים גבי כוס ישועות), כי מבחי׳ חסדים נעשה בחי׳ מקיף לבד כמ״ש וימינו תחבקני כו׳ בחי׳ אחוריים לבד ואף שבזה גדול בחי׳ כח החסדים שהמה מתפשטים לחסדים נמוך מאד אך עכ״ז הוא רק בבחי׳ מקיף לבד ולא בבחי׳ פנימי׳ כמו שהשפעת הגבו׳ הם בבחי׳ פנימי׳ דוקא כמו השפעת החיות בהאברים כו׳ וכמ״ש בלק״ת בשה״ש בהביאור ע״פ קול דודי ושם פ״ב ע״ש, וע׳ בזוהר ס״פ חיי דקל״ג סע״א ת״ח אברהם כו׳ אבל יצחק כו׳ וע״ע בזהר פ׳ וארא ד״ל ע״א ת״ח בשעתא דאתפלג לילא רוחא דצפון אתער דאיהו אתער חביבותא לגבי מטרוניתא דאלמלא אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדה בגין דצפון שרא חביבותא דכתי׳ שמאלו תחת לראשי כו׳, ומזה יובן ענין הנותן מטתו בין צפון לדרום ע׳ בזהר בפ׳ במדבר דקי״ח ע״ב שהוא ענין שמאלו תחת כו׳ וימינו כו׳ וע׳ מזה עוד בזהר דמ״ט ע״א מכאן אוליפנא דצפון אתער כו׳ ובפ׳ וישב דקפ״ו ע״ב ע״פ העירותי מצפון כו׳, וע״ע בזהר בהעלותך דקמ״ח ע״ב כדין ישיש כגבור לרוץ אורח דהיינו שההשפעה בבחי׳ פנימי׳ בא ע״י כגבור דוקא וע״ש בפי׳ הרמ״ז גם גבו׳ זו זהו ע״ד כי גבר עלינו חסדו שעי״ז* נמשך ואמת הוי׳ לעולם כמ״ש בד״ה כי אתה נרי והוא נמשך ע״י איזהו גבור הכובש את יצרו כו׳ שעי״ז נמשך מלמעלה בחי׳ כי גבר עלינו חסדו והוא בחי׳ ארך אפים ומקור איזהו גבור הכובש את יצרו זהו בחי׳ עקידת יצחק כו׳, ועמ״ש בענין פליגי בה תרי מלאכי ברקיעא מיכאל וגבריאל ח״א שוהם וח״א ישפה וע׳ בזהר בשלח דמ״ח ע״ב ע״פ ואת בריתי אקים את יצחק ובמא״א אות יו״ד סעי׳ מ״ד יצחק נק׳ היסוד לפעמים קץ חי. ומכ״ז יובן ענין צפונה לפני הוי׳ דהיינו שבבחי׳ זו דוקא הוא היחוד וההשפעה בבחי׳ פנימי׳ דהיינו ע״י בחי׳ יצחק כו׳. והנה צפונה הוא ג״כ בחי׳ מצפון ע״ד ותצפנהו מה רב טובך אשר צפנת. והענין דדוקא קד״ק שחיטתן בצפון משא״כ קדשים קלים שחיטתן בכ״מ בעזרה, והענין כי קדה״ק נק׳

שעי״ז. . חסדו: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת״י ב׳.

הבינה ששם התגלות עתיק כמש"ל, וע' מזה בזהר ר"פ צו ומ"ש ע"ז בהביאור ע"פ שבת שבתון א"כ הקרבנות הנק' קדה"ק צ"ל שבהם וע"י הוא עליות המל' לבחי' קדה"ק שהם ג"ר וזהו"ע קרבן עולה ובחטאת נא' וירד י"ל שבה ההמשכה מקדה"ק למטה, ובחי' קדה"ק נק' מה רב טובך אשר צפנת שהוא בחי' עלמא דאתי שאין ממנו גילוי עכשיו, וגם צפנת גימ' כתר וכן ס"ת טובך אשר צפנת הוא תר"ך דהיינו* שע"י תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן ממשיכים תר"ך עמודי אור שמבחי' צפנת שהוא כתר ולכן קד"ק דוקא שחיטתן בצפון מצד ב' טעמים הא' שמבחי' צפון שהוא כענין יצחק שמאלו תחת לראשי ע"ז דוקא בא ההמשכה בבחי' פנימי' מבחי' קדה"ק וכענין שאליהו נענה בתפלת המנחה דוקא, הב' שהמשכה זו הוא מבחי' מה רב טובך אשר צפנת כו', וזהו"ע זוכר עקידת יצחק שעקידת יצחק בחי' איזהו גבור הכובש את יצרו מעורר למעלה ג"כ ההמשכה מא"א שיכבשו רחמיו את מדה"ד כו', ולכן עקידת יצחק הוא ממעל לעצים דהיינו למעלה מבחי' עה"ח ועה"ד.

קיצור. מ"ש במד"ר ותד"א בשעה שקורין המקרא צפונה לפני ה' זוכר עקידת יצחק. כי צפון ויצחק קו השמאל בחי' שמאלו תחת לראשי והוא עליית כנס"י מלמטה למעלה ע"ד עלי באר מבא באר לחי רואי ואברהם ממשיך מלמעלה למטה, וזהו"ע ב' התמידין שתיקן הקב"ה בשעה שנעקד יצחק ע"י אברהם אשר תמיד של שחר זהו בחי' אברהם עבדו את ה' בשמחה ותמיד של בין הערבים זהו בחי' יצחק בואו לפניו ברננה, באו לפניו ממש ע"ד צפונה לפני הוי' וע"ד מבא באר לחי רואי, וזהו"ע דעו כי הוי' הוא אלקים חיבור ויחוד שם הוי' שהוא מדה"ר בשם אלקים שהוא מדה"ד, ולכן אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה דוקא. וע' בזהר פ' תולדות דקמ"א ע"א ע"פ ונחך ה' תמיד דא תמיד דבין הערבים דאיהו אתתקף תחות דרועי דיצחק ודא הוא חולקא ועלמא דאתי דהיינו שע"י יצחק מתקשרת המל' בבינה הנק' עלמא דאתי והוא בחי' ממעל לעצים, אבל באברהם ויטע אשל ההמשכה מבחי' עה"ח ומבחי' חסד וימינו תחבקני, אבל ההמשכה בבחי' פנימי' הוא ע"י הגבו' דוקא ישיש כגבור לרוץ אורח ישיש בגימט' תר"ך כמו גימט' צפנת, וזהו"ע רוח צפונית המנשבת בחצות לילה בכנור של דוד פ"ק דברכות ד"ג סע"ב ובשל"ה דקכ"ד ע"א לפי שהתעוררות השמחה בא אליו מצד צפון כו', וע' בתולעת יעקב גבי ברוך שאמר בד"ה ועוד יש בדבר כו' כי השיר התעוררות השמאל שהוא צד צפון, וע"ש עוד בתולע"י סוף תפלת ערבית, וע' זח"א פ' לך דפ"ב ע"ב מענין וכנור אעירה שחר תלים סי' נ"ז ט' ובפ' וארא דנ"ז ע"א ובמד"ר פ' בהעלותך דרס"ד ד', ובמדרש איכה בפסוק קומי רוני בלילה לראש אשמורות, וע' בפרדס ערך כנור ובת"ז סוף תיקון כ' הביאו בי"ב במא"א אות כ' סל"ה דכנור כ"ו נר התחברות המל' הנק' נר בת"ת שהוא שם הוי' גימט' כ"ו הרי כ"ז נמשך ע"י רוח צפונית. והנה צפונה לשון מצפון אשר צפנת בחי' עלמא דאתי ויוסף נק' צפנת פענח דמטמרן גליין לי' כי הוא צדיק יסו"א הממשיך מעלמא דאתי במל' הנק' עוה"ז ולכן הקרבנות שנשחטים בצפון נק' קד"ק, וזהו"ע צפונה לפני הוי'.

דהיינו . . תר"ך: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.

ג) **ובת"א** פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסלו פי' דענין צפונה לפני ה' היינו ע"ד בע"ת בחילא יתיר, וזהו"ע צפון בחי' גבורה שמהשמאל ע"ד ברעש גדול מתנשאים ועי"ז ממשיך לפני הוי' מקור בחי' הוי' (דהיינו כענין לפני הוי' תטהרו וכמ"ש בפי' והם הביאו את קרבנם לפני הוי' בלק"ת פ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוה"ר ספ"ב וע"ש פ"א מענין רעש וד"ל). והנה בעליית נה"ב להתכלל באוא"ס ב"ה גדול מאד ורב כחה שהוא בחי' בע"ת דמשכין בחילא יתיר כי נה"ב נלקחה מחיות הקודש שבמרכבה והחיות נושאות את הכסא ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה וברעש גדול מתנשאים וזה הי' ענין דם התמיד צפונה לפני ה' שהקרבנות הי' בנפש הבהמה להעלותה לשרשה שנלקחה מבחי' פ"ש שבמרכבה והתמיד הי' מקדשי קדשים ששחיטתן בצפון בחי' גבו' שמהשמאל בחי' רעש גדול (וע' מזה בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוהש"ל פ"ב ובשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דרוה"ש בסופו ספ"ג), וגם צפונה לפני ה' דהיינו בחי' ה' אחרונה של שם הוי' שהוא בחי' העלם וצמצום א"ס ב"ה שמחמת זה הי' הרעש, וזהו צפונה לפני ה' שמבחי' צפונה שהוא בחי' רעש גדול מתנשאים ונושאים את הכסא דמות כמראה אדם למעל' מבחי' אדם לפי ששרשם מעולם התהו לפני מלוך מלך לבנ"י. והנה הוי' יו"ד חכמה כו' בחי' אדם, משא"כ ברעש גדול מתנשאים למעל' מבחי' אדם, וזהו לפני הוי' מקור בחי' שם הוי' שמשם נמשך להיות התהוות בחי' הוי'. והנה כמו שדם התמיד הי' מקריבים מנפש הבהמה ממש כך התפלה במקום הקרבנות הוא בעליות והתכללות נה"ב שבאדם שהוא ג"כ ברעש גדול בחי' רשפי אש והתלהבות בתשוקה וצמאון כו'. ומאחר שמפרש ענין צפונה ע"ד בחילא יתיר וזהו כעין מ"ש בתולע"י במשנת איזהו מקומן גבי העולה וז"ל ושחיטתן בצפון שבאה לכפר על שהמשיך לבו למחשבה רעה לצד הצפוני וכן מבואר בריקנטי פ' ויקרא, ומפני שעולה עד המח' העליונה שאין לשום ברי' חלק בה והשגה אין לכהנים ולא לבעלים בה מאומה אלא שיכלה מנפש עד בשר עכ"ל. נמצא לפ"ז בקרבנות ששחיטתן בצפון יש ב' ענינים הפכים הא' לכאורה לגריעותא לפי שבאו על החטא והוא בחי' מצפון תפתח הרעה הב' לשבח גדול שעולים בבחי' קד"ק ג"ר, משא"כ בקרבנות ששחיטתן בדרום שנקראו קדשים קלים שהם בז"מ ולא בג"ר הנקראים קד"ק לפי שבהם מאיר בחי' עתיקא שהוא סוכ"ע, אך באמת שניהם אמת כי זהו"ע בחי' תשובה שמקודם ע"י החטא ירד למטה מטה בבחי' הצפוני כדלקמן, אך ע"י התשובה מתעלה וממשיך מקדה"ק כמו שארז"ל במקום שבע"ת עומדין אין צד"ג יכולים לעמוד והוא בחי' מצפון זהב יאתה כו' שלמעלה מבחי' כסף נבחר לשון צדיק, וע' בסש"ב פ"נ והיינו כמ"ש בגמ' בסוכה פ' החליל דנ"ב שבעה שמות יש ליצה"ר כו' יואל קראו צפוני שנאמר ואת הצפוני ארחיק מעליכם ביואל סי' ב' כ' זה יצה"ר שצפון ועומד בלבו של אדם, וע' בסש"ב פי"ב בענין הבינוני גבי כי מהו"ע של נה"ב שהקליפה שבחלל השמאלי לא נדחה כלל ממקומה וע"ש ג"כ פרק י' גבי צדיק ורע לו כו', וע' בזח"ב ס"פ פקודי דרס"ח ע"א מענין ואת הצפוני ארחיק מעליכם וע"ש במק"מ נגד ומקביל לבינה הנק' וצפונך תמלא בטנם, וע'

בפרדס שער היכל התמורות פ״ז. ואולי י״ל זהו מ״ש בלק״ת בד״ה ושמתי כדכד דרוה״ר פ״א והנה זלעו״ז עשה האלקים שגם בסט״א יש בחי׳ יחידה זו שהוא בחי׳ רצון שלמעלה מהשכל כו׳, וכן נת׳ בביאור כי תצא גבי והסירה את שמלת שבי׳ בחי׳ מקיף דקליפה כמו בקדושה יש חי׳ יחידה כו׳ ע״ש, ולכן נק׳ צפוני שצפון ועומד כו׳, אך ע״י התשובה מהפך מבחי׳ צפון הנ״ל ליכלל בצפון דקדושה, וזהו צפונה לפני הוי׳ והיינו ע״י בחילא יתירה כו׳.

קיצור. בת״א פי׳ צפונה לפני הוי׳ ע״ד בע״ת בחילא יתיר וחיות הקדש מתנשאים ברעש גדול וזהו ע״ד הדיבור מבחי׳ ואת הצפוני זה יצה״ר וכשהיצה״ר מתהפך לטוב יש בזה מעלה יתירה וע׳ בהרמ״ז פ׳ יתרו דס״ט ע״ב, וזהו״ע קד״ק שחיטתן בצפון שבבחי׳ צפון יש גריעות ע״ד ואת הצפוני ארחיק, וגם שבח והיינו ע״י התשובה בבחי׳ אה׳ כרשפי אש כמעלת הזהב מצפון זהב יאתה על בחי׳ כסף הקדשים כסף נבחר לשון צדיק, וע׳ מענין תשובה בלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי הסלע בענין קומי לכי הראיני את מראיך ובד״ה מי יתנך כאח לי.

ד) **ובבחיי** פ׳ צו* במקומו ע״פ על ירך המזבח צפונה דקל״ב ע״א וז״ל ודרשו רז״ל רוח צפונית אינה מסובבת וכסא של שלשה רגלים אינו עומד ויצטרך רגל רביעי ולכך הקרבנות רגל העולם (ע׳ פ״ד דתענית דכ״ז ע״ב שאלמלא סדר קרבנות כו׳) ובפרקי ר״א כו׳ ורוח צפון בראו ולא גמרו כו׳. וע״ד הקבלה צפונה הוא מדת הגבורה כדי להשליכה אליו כו׳ וזהו שממנו עלה לכבש לכבשונו ש״ע ופנה לסובב הוא כ״ע הסובב כל, ובא לו לקרן דרומית מזרחית כיון במ״ח להשפיע מן הסובב שלשה העליונות אל הדרום הוא החסד ומדרומית מזרחית הוא ת״ת וממזרחית צפונית להשלים אליו הגבו׳ ואח״כ מצפונית מערבית הוא העטרת דרך הנצחים אל היסוד בית המל׳. וביאור הענין להשלים מדת הגבו׳ אליו י״ל עדמ״ש במ״א בפי׳ צחוק עשה לי אלקים שבחי׳ שם אלקים המסתיר להיות בבחי׳ יש והוא בחי׳ מדה״ד מזה נעשה צחוק וגילוי תענוג העליון והיינו כשנעשה ביטול היש, וז״ש לויתן זה יצרת לשחק בו (כמ״ש ע״פ אלה מסעי וע״פ צו את בנ״י כו׳ את קרבני לחמי כו׳ ובפ׳ ויצא ע״פ ושבתי בשלום כו׳ וסד״ה ואהי׳ אצלו אמון בפי׳ ממושבתיכם תביאו לחם תנופה כו׳) שהשחוק נמשך מביטול היש לפי שזהו דבר חידוש כי מה* שהנשמה קודם התלבשותה בגוף ונה״ב היתה בבחי׳ ביטול אין זה חידוש כלל כי כל העולמות כולם הם באמת כטיפה בים אוקיינוס וכלא חשיבי אבל מה שאח״כ בהתלבשות הנשמה בגוף גם הגוף ונה״ב יש להם בחי׳ כלות הנפש להיות כלה שארי ולבבי להיות גם היש בטל כביטול טפה בים זהו העלאת מ״נ, הגם שבאמת מהות הביטול דנה״ב אינו ערוך למהות הביטול שבעולמות עליונים אבל לפי שהוא חידוש וכמו עד״מ למטה לב מלכים אין חקר וכשרוצים להמשיך לבו להיות פונה

צו: כ״ה גם באוה״ת פ׳ ויקרא ע׳ ה. אבל בבחיי שלפנינו נמצא זה בפ׳ ויקרא פ׳ א, יא. וכן מובא ביהל אור ע׳ קפה „בבחיי פ׳ ויקרא״.

מה שהנשמה . . כי: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת״י ב׳.

לבקשת ההדיוט הוא ע״י שמביאים לפניו דבר חידוש כמו צפור המדברת כו׳ הגם שבנ״א מדברים בבינה יתירה אלא שזהו אינו חידוש אבל זה שהצפור מדברת הוא חידוש וממשיך לב המלך כך מה שהיש מתבטל הוא דבר חידוש שמבהמה נעשה אדם וכמ״ש אדם ובהמה תושיע ה׳ (ועי״ז דוקא מעורר למעלה מעלה היינו המשכת רצון ותענוג העליון כנ״ל ועמ״ש מזה ג״כ בפ׳ וישלח ע״פ ויקח מן הבא בידו מנחה), וכמשל הבהמה שנושאת את האדם הרוכב עלי׳ למקום שלא יוכל להגיע שם בעצמו, וזהו״ע יצחק צחוק ותענוג עליון עשה לי אלקים ע״י תיקון מדת הגבורה כו׳ והיינו ע״י המתקת הגבו׳ שבנפש שהוא היצה״ר כו׳, וע׳ ברבות פ׳ במדבר פ״ב ע״פ דגל מחנה דן צפונה כו׳ שמשם החושך יוצא וצריך להאיר את החשך ע״י אשר ונפתלי אשר ע״ש אקב״ו ונפתלי ע״י שנא׳ ונופת צופים כו׳. והנה יתרון האור הוא נמשך מן החשך היינו ע״י שהחשך נהפך לאור וכמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ואתחנן סד״ה וידעת היום כו׳ כי הוי׳ הוא האלקים דרוה״ש, ובפ׳ כי תצא סד״ה ולא אבה וסד״ה כנשר יעיר בענין מי זאת עולה מן המדבר ובד״ה אלה מסעי דרוהש״ל פ״ב בענין טוב יצ״ט מאד זה יצה״ר כשנהפך לטוב וזהו״ע צפונה לפני הוי׳ כו׳, ולכן כשקורין המקרא צפונה לפני הוי׳ זוכר הקב״ה עקידת יצחק שעי״ז השלים מדה״ד שתתהפך לחסד כמ״ש במד״ר פ׳ ויצא פע״ג ע״פ ויזכור אלקים את רחל שהצדיקים מהפכים מדה״ד למדה״ר, והיינו ע״י שממשיכים ע״י מעשיהם מבחי׳ הצחוק והתענוג עליון שהוא בחי׳ ע״ק דלית שמאלא בהאי ע״ק לכן עי״ז הגילוי מתהפך מדה״ד שבאצי׳ למדת רחמים וזהו״ע ויעקוד את יצחק בנו ממעל לעצים וכמש״ל היינו עה״ח ועה״ד אשר יש שם חו״ג אבל ממעל לעצים זהו כענין שפי׳ בזח״ג פ׳ שלח דקנ״ח ע״ב ע״פ הישׁ בה עץ אם אין שבחי׳ אין הוא למעלה מע׳ מבחי׳ עה״ח והוא בחי׳ ע״ק הנק׳ אין לפי שאינו מושג כלל כמ״ש בסידור בדרוש ל״ג בעומר ולשם הגיע העקידה דיצחק, וזהו״ע צחוק עשה לי שם אלקי׳ דוקא בחי׳ והאלקים נסה את אברהם כו׳ וע״י המשכה זו ממעל לעצים נתהפך מדה״ד למדה״ר ואזי הוא בחי׳ טוב מאד, וכמ״כ ע״י הקרבנות צפונה לפני הוי׳ מתהפך בחי׳ מדה״ד דצפון למדה״ר שיהי׳ ע״ד אשר צפנת ליראיך בחי׳ אקב״ו הוא צפנת גימט׳ כתר והוא לפני הוי׳ יו״ד חכמה ה׳ בינה כו׳, ועמ״ש מענין רוח צפונית אינה מסובבת בלק״ת ר״פ תזריע ובזהר ח״ג קרח קע״ח סע״א וע״ב ע״פ ועבד הלוי הוא משמע דענין רוח צפונית שבראו ולא גמרו ע״ד מארז״ל שהמזיקים נבראו בע״ש בה״ש ופי׳ בזהר שם ובפ׳ בראשית די״ד סע״א הי׳ נפקין רוחיהון דשדים לאתברי גופא דלהון ואתקדש יומא ולא אתברי וא״כ לא נגמרו בריאתן וכמו״כ רוח צפונית בראו ולא גמרו כי כן המזיקים עיקרם ברוח צפונית כמ״ש הרמ״ז ר״פ צו. והענין ששרש הנפש נמשך ממכ״ע והגוף נמשך מסוכ״ע כמ״ש בת״א בד״ה יביאו לבוש מל׳ והשדים לא נמשך בהן רק נפש ממכ״ע וגופם לא נברא כי לא האיר להם אור הסוכ״ע, וזהו פי׳ ורוח צפונית אינה מסובבת שאינה מאיר בהם בחי׳ סובב שיהי׳ נברא הגשמי כו׳, ובבה״ז פ׳ קרח נת״ל הענין כי מקו השמאל כשנמשך בהשתל׳ למטה נמשך משם יניקת

החיצונים ביותר דוגמת כנען שנמשך מחכ׳ דוקא שהו״ע גקה״ט שנשתלשלו מקו השמאל כו׳, ולכן אמר אברהם לאליעזר שלא יקח אשה ליצחק מבנות כנען כ״א אל ארצי שהם מק״נ שיוכלו להתעלות כו׳, וע״כ לא נגמרה בריאתן כדי שלא יהי׳ שלימות בג״ק כו׳. ועיין בתולע״י גבי שבת אות ט בענין תפלת ליל שבת וע׳ בת״א סד״ה ויקהל משה גבי ואח״כ בגמר ותכלית ירידת השפע אז הוא בחי׳ שבת והיינו כדי שלא יומשך השפע להתפשט יותר מדאי כו׳ ועמ״ש ע״פ והארץ הדום רגלי כו׳, וע׳ זח״ב פקודי דר״ה ע״ב בענין זהב התנופה והטעם שיניקתם מקו השמאל דוקא כי שמאל דוחה עד כמאן דשדי מאחורי כתפין ומבחי׳ זו יוכלו הם ג״כ לקבל, משא״כ מבחי׳ ימין שהשפעה באה בקירוב לא יוכלו לקבל וע״כ לא נגמרה רוח צפונית קו השמאל כדי שלא יתפשט השפע יותר מדאי למטה כו׳, ונמצא אשתאר עלמא בפגימו, והלוים שהם מקו השמאל דקדושה ומתקנים לאכללא שמאלא בימינא ואומרים שיר על היין המשמח אלקים כו׳ הם מתקנים זה, והיינו שגם מרוח צפון לא יומשך ההשפעה לחיצוני׳ ע״ד והארץ הדום רגלי שלא יהי׳ רגלי׳ יורדות כו׳, ולכן במזבח הי׳ הסובב גם מצד צפון שיהי׳ גם רוח צפונית מסובבת שהוא המשכת סוכ״ע כנ״ל, ואזי אדרבה נמשך משם ההשפעה לישראל כמ״ש אשר צפנת ליריאך כי ע״י שהם מהפכים חשוכא לנהורא ע״י נמשך להם יתרון האור והוא ההמשכה מבחי׳ אשר צפנת בחי׳ ישת חושך סתרו שלמעלה מבחי׳ אור וגילוי כ״א צפון ונעלם, והיינו ע״י צפנתי לך במצות ומע״ט, וכמ״ש ומצות תצפון אתך במשלי רסי׳ ב׳ ונא׳ חכמים יצפנו דעת משלי סי׳ יו״ד י״ד ופירש״י ישמרהו בלבם שלא ישכחהו וכמ״ש בלבי צפנתי אמרתיך למען לא אחטא לך ופרש״י לא נתתי׳ להשתכח ממני תלים סי׳ קי״ט י״א, ובמדרש תלים שם אין יצה״ר שולט אל* התורה ומי שהתורה בלבו אין יצה״ר שולט בו וכה״א תורת אלקיו בלבו לא תמעד אשוריו וכן משה אומר ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם לכך נאמר בלבי צפנתי אמרתיך עכ״ל. ואפ״ל כי שורש התורה מבחי׳ כתר הנק׳ אשר צפנת כנ״ל כי תרי״ג מצות דאורייתא וזמד״ר הם תר״ך עמודי אור והתו׳ היא ממו״ס שבכתר והוא בחי׳ אשר צפנת וגם כי שרשה מגבו׳ דע״י המלובש במו״ס, ולכן זהו תבלין להרחיק הצפוני שהוא היצה״ר כו׳ וז״ש במד״ר פ׳ דברים ע״פ פנו לכם צפונה דקאי על התורה שנאמר וצפון לישרים תושי׳, ועמ״ש מענין שהתורה נק׳ עוז ותושי׳ בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחדש השלישי ובקדושין ד״ל ע״ב ע״פ ושמתם סם תם נמשלה התורה לסם חיים בראתי יצה״ר בראתי לו תבלין תורה. ואפ״ל ע״ד שהיצה״ר שורש יניקתו מסיגי הגבורה וע״י התו׳ שהוא ת״ת המחבר חו״ג שיהי׳ שמאלא אתכליל בימינא ונק׳ שלום בפשמ״ע ע״י נעשה ג״כ שלום בפשמ״ט שיהי׳ היצה״ר נכנע להיצה״ט כו׳, וע׳ באגה״ק סי׳ י״ב ע״פ והי׳ מעשה הצדקה שלום, ועמ״ש בלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך גבי ורב שלום בניך ובסידור בד״ה מזמור לתודה בענין שבשתי הלחם יוכל גם החמץ להתעלות ובהרמ״ז ר״פ חוקת דקע״ט ע״ב שע״י התורה שהוא יסוד אבא מתבטל כח עה״ד טו״ר גם ע״ד חרות על הלוחות חירות מיצה״ר כו׳ והוא כי יניקתו רק במדות וז״ת אבל בג״ר אין לו יניקה ולכן הבינה נק׳ חירות, וזהו שאין לך בן חורין אלא מי

אל התורה . . שולט: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת״י ב׳.

שעוסק בתורה, וע'* בהרמ"ז ר"פ קרח ובמק"מ שם וע' מענין בן חורין בזהר פ' לך לך דצ"ה ע"ב ובפרדס ערך בן חורין וערך חירות, ושם שיציאת מצרים והוא החירות נמשך ע"י הבינה וידוע דמצרים הוא המצרים וגבולים של הגוף ונה"ב, ועמש"ל סעי' א' בענין העלאת ז' הנרות ע"י אור החכ' והוא ענין בן חורין שענינו ג"כ בן שמן כמ"ש בזהר שם ובפרדס שם.

ונחזור לענינינו שזהו"ע ושחט כו' צפונה לפני הוי', כי הוי' נק' אור כמ"ש כי אתה נרי הוי' לדוד הוי' אורי, אך בחי' ישת חושך סתרו נק' לפני הוי' כ"א בחי' צפנת שבשרשה הגבורה קודמין וכמ"ש בלק"ת בד"ה אלה פקודי בענין ברישא חשוכא כו' וזהו"ע ע"י דמהפכין חשוכא לנהורא בחי' צפנתי לך לתקן בחי' צפון כו' וזהו מצפון זהב יאתה בחי' זהב התנופה הנ"ל, והעלי' לבחי' צפון שאינה מסובבת ר"ל למעל' מסוכ"ע וזהו* קדה"ק כי קדש זהו סוכ"ע וקדה"ק שגם מבחי' קדש הוא מובדל זהו למעלה מסוכ"ע ואח"כ וזרקו כו' את דמו על המזבח סביב פי' סביב היינו שע"י העלאה זו יומשך להיות סוכ"ע דהיינו גילוי שם הוי' שהוא בחי' סוכ"ע כי סביב היינו שתי מתנות שהן ארבע קרן מזרחית צפונית הוא המשכת בחי' יחוד י"ה דשם הוי' מערבית דרומית בחי' ו"ה כו', ולכן קד"ק שחיטתן בצפון שע"ז הוא העלי' לקדה"ק ע' בזהר והרמ"ז ר"פ צו, ולכן בשעה שישראל קורין המקרא צפונה לפני הוי' זוכר עקידת יצחק כי יצחק במס"נ תיקן רוח צפונית שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי בחי' יצחק זהו"ע לא בכסף תגאלו וכמעלת הזהב על הכסף בסש"ב פ"נ ובפע"ח שער חג המצות פ"ו בד"ה מהר"י ז"ל ובחי' זהב זהו בחי' מצפון זהב יאתה, וזהו דאילו של אברהם נברא ג"כ בע"ש בה"ש כו' ומזה נמשך התענוג עליון צחוק עשה לי אלקים דוקא ע"י ההסתר כו' מזה נמשך והי' הוי' לי לאלקים וזהו צפונה לפני הוי' למעלה משם הוי' כו', וע' ברבות בשה"ש ע"פ חדשים גם ישנים צפנתי לך אתם צפונים לי ואני צפנתי לכם כו', והו"ע יראת ה' אוצרו שע"י שהאדם מעמיק לגלות אוצר של יראת שמים אתם צופנים לי וכנ"ל בענין בלבי צפנתי אמרתיך עי"ז ואני צפנתי לכם אוצר של יר"ע הנמשך ממו"ס וזהו צפנתי ליראיך דוקא. גם אפ"ל מצפון זהב יאתה כי זהב מזבה"פ שעליו מקטירין הקטורת והוא נמשך מצפון אחר דם התמיד שהי' בצפון אזי יבא לבחי' קטרת על מזבח הזהב כו'.

קיצור. פי' הבחיי צפונה להשלים אליו מדת הגבורה זהו ע"ד שצדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר והיינו ע"י ההמשכה מע"ק, וזהו"ע אני זוכר עקידת יצחק שאז נהפך מדה"ד למדה"ר כמארז"ל שכ"ז שהי' אברהם עוקד את יצחק הי' הקב"ה כופת שריהם של עו"ג כו' בילקוט פ' וירא דמ"ח ע"ד והיינו ע"י המשכת ע"ק דלית שמאלא, ולכן כמו"כ ע"י צפונה לפני הוי' בחי' גבו' שמהשמאל קורין צפונה זוכר עקידת יצחק רוח צפונית אינה מסובבת בראו ולא גמרו שלא יתפשט בקליפות יותר מדאי, ולכן השדים נבראו ע"ש בה"ש וע"י הלוים וקרבנות צפונה נתקן קו השמאל, ולכן בהמזבח הי' סובב גם מצד צפון ונעשה מהחשך

וע' בהרמ"ז ר"פ קרח ובמק"מ שם: בכת"י ב' — וע' בזהר ר"פ קרח ובמק"מ מהרמ"ז שם.

וזהו קדה"ק . . מסוכ"ע: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

יתרון האור גילוי מבחי' אשר צפנת כתר ישת חשך סתרו, וזהו צחוק עשה לי אלקים עקידת יצחק איל בה"ש שתיקן בחי' צפון ואח"כ וזרקו כו' סביב שתי מתנות שהן ארבע שם הוי' סוכ"ע וצ"ל בעסק התו' בלבי צפנתי אמרתיך ועי"ז לא אחטא לך כי צפון זהו מרחוק הצפוני, וע' בפע"ח בכוונת השופר שע"י גבו' דע"י אתכפי' כל הדינים וגם ושמתם סם תם כי הת"ת מחבר חו"ג שיהי' שמאלא אתכליל בימינא ונדחה היצה"ר להכניע להיצ"ט, וזהו אם תיטיב שאת שע"י התורה שהיא לקח טוב נכנע יצה"ר ליצ"ט לפי ששרשה מבחי' שכל טוב שאין שם רע כלל שלום בפשמ"ע שלום בפשמ"ט ורב שלום גם ע"ד חרות על הלוחות חירות, בן חורין בן שמן, ע' בזהר פ' לך לך דצ"ה ע"ב.

מאמרי חג הפסח

בסידור* בביאור ע״פ ששת ימים תאכל מצות הראשון, ענין כי עין בעין יראו, ובסופו ית׳ ענין ויחי יעקב קמ״ז שנה נגד ב״פ עין הנ״ל הוא ק״מ, וז׳ הם ז׳ המדות.

א) **הנה** יש ג׳ מדריגות בנבראים בעשי׳ נשמות ומלאכים והשרים המדרגה הראשונה מלמטה היא השרים שהם מק״נ שהם יש ונפרד רק דקרו לי׳ אלקא דאלקיא (עיין בד״ה ויאבק איש דמ״ג סע״ד* עד שנמשך למל׳ דעשי׳ שהיא סוף הקדושה ונכללת בבחי׳ ביטול, ומשם יפרד להיות עלמא דפרודא בבחי׳ יש ודבר בפ״ע וקרו לי׳ אלקא דאלקיא שתופסים מקום לעצמם כו׳, ובסש״ב ח״א ספ״ו אבל מה שאינו בטל אצלו ית׳ כו׳, והיינו לפי כי ק״נ הוא מסך המסתיר וכמ״ש בסידור* בדרוש חרבות צורים דקנ״ט ע״ד וז״ל דהנה כמו שהערלה הגשמיות מכסה על ברית קדש כו׳ כך למעלה כל ק״נ נק׳ כן מסך מסתיר על אור הקדושה העליונה שנמשך מבחי׳ צדיק* יסוד בג׳ עולמות בי״ע ע״כ השרים הם בבחי׳ יש ונפרד כו׳ וע״ש דקנ״ח* ע״ד גבי וזהו״ע טעות דורות ראשונים כו׳ שזהו כמו שקורין לו אלקא דאלקייא כו׳, וע״ש בד״ה ולא יקרא עוד שמך אברם, דקס״א* ע״ד גבי ועל זה הלבוש הגס נאמר אלביש שמים קדרות ושק כו׳, וע׳ מזה ג״כ בת״א פ׳ לך לך ד״כ סע״ד* ובלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי נזכר מענין אלביש שמים קדרות כו׳, וזהו הנק׳ היום גלותי חרפת מצרים כי חרפה היא לנו עמ״ש מזה ע״פ כי ישאלך בנך כו׳ עבדים היינו לפרעה במצרים כו׳, וז״ש במצרים חנם, בלא מצות כי אוא״ס רחוק מהם כדלקמן ובחי׳ אוא״ס מוסתר ונעלם מהם בתכלית ההעלם, ורחוק מהם (ועמ״ש בת״א ס״פ יתרו סד״ה וכל העם בענין ויעמדו מרחוק, והיינו כמ״ש בסש״ב שם שהחיות המתלבש בתוכם הוא בבחי׳ גלות תוך אותו דבר הנפרד כו׳, ועיקר קבלתם החיות מבחי׳ שמקיף עליהם כמ״ש בד״ה ראה ריח בני, וזהו ע׳ תלויה שבתיבת מיער לומר שמקבלים החיות מרחוק מבחי׳ מקיף בד״ה וכל בניך והיינו לפי שהם נפרד כו׳, וע׳ זח״א ויצא דקס״ב ע״ב בענין והיו העטופים ללבן ועמ״ש בד״ה ואשה כי תדור בלק״ת פ׳ מטות).

והמדריגה הב׳ הן המלאכים דעשי׳ שיש בהם הביטול כמ״ש וצבא השמים לך משתחוים, ועד״ז ה״ע חסידי אוה״ע (וע׳ מענין מלאכי׳ דעשי׳ שהן הנקראים בני אלים ל׳ כח, וגם מלשון מי כמוך באלמים, ע״ד כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה, בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה ראשית תבואתה דע״ט ע״ג, וגם סנדל הוא בכתר דעשי׳ ועמ״ש סד״ה האזינו השמים, דרוש השלישי ע״פ והנה אופן אחד בארץ ת״י מלרע, ומ״ש בפי׳ אף עשיתיו שהעשי׳ לגבי היצירה רחוק יותר מהיצירה לגבי בריאה בד״ה מי מנה, וגם בעשי׳ נק׳ עבד כנעני וביצירה עבד עברי).

בסידור: בהוצאה זו נסדר מאמר זה מחדש ע״פ גוכתי״ק 1072 רכה, א.

ויאבק איש דמ״ג סע״ד: כן הוא בדפוס קאפוסט תקצ״ז. ובתו״א הוצאת קה״ת הוא בדף כו, ב.

בסידור . . דקנ״ט עד: בסידור הוצאת קה״ת הוא בדף קמג, ב.

צדיק: בסידור שם: צדיק עליון.

דקנ״ח ע״ד: בסידור הוצאת קה״ת קמב, ג.

דקס״א ע״ד: בסידור הוצאת קה״ת קמה, ג.

פ׳ לך לך ד״כ סע״ד: בהוצאת קה״ת דף יב, ב.

והמדריגה הג׳ הוא עולם הנשמות שהמה מבחי׳ עצמיות אלקות כי עלו במחשבה משא״כ המלאכים נמשכו מהדיבור, במי נמלך (וע׳ מזה בד״ה זכור ושמור בדיבור אחד בת״א פ׳ יתרו דקי״ח* ע״א וע״ב ודק״כ ע״ב ובד״ה מנורת זהב כולה פ״ב, ולכן דוקא להנשמות ניתנה התורה ולא למלאכים, ואף שהמלאכים ג״כ ממשיכים ע״י קדוש וברוך אין המשכה זו בערך ההמשכה שע״י הנשמות ע״ש בת״א* דק״כ ע״ד וע׳ מזה ג״כ בבה״ז פ׳ בראשית בד״ה אעשה לו עזר ובפ׳ בלק בד״ה ברכו הוי׳ מלאכיו ובמ״א פי׳ שהמלאכים נמשכים מחיצוניות הכלים והנשמות מפנימי׳ הכלים בד״ה ושמתי כדכד דרוש השני פ״א דכ״ו ע״ג, והרי הפנימי׳ גבוה הרבה מהחיצונית כמובן ממ״ש בסידור שער המועדים בתחלתו בד״ה זהר אמור דצ״ד ע״א גבי אך הנה יש הפרש בזה בין בחי׳ פנימיות דז״א לבחי׳ חיצוני׳ דז״א כו׳ ע״ש שהוא כמו ההפרש בין שבת לימי המעשה וגם הדבור לגבי המחשבה הוא כמו ערך עלמא דאתגלייא לגבי עלמא דאתכסייא, וע׳ בסידור* שער החנוכה בד״ה מזמור שיר חנוכת דקכ״ו סע״ב שלכן דוקא בנשמות יוכל להיות הביטול באלקות ע״ד התכללות הנר באבוקה משא״כ במלאכים, ושם ע״א שזהו״ע השתחוואה ביטול בפנימיות. וע״ש דקכ״ז ע״ד ודקכ״ה ע״ג והוא ג״כ בלק״ת פ׳ הברכה דצ״ח סע״ב וע״ג וע׳ בת״א* פ׳ בראשית ע״פ וייצר ד״ז ע״ד, ואפ״ל ע״ד המבואר בד״ה ויאבק איש, שעיקר הביטול בחב״ד, ומשך נמשך בחג״ת, ואינו עצמיות הביטול כמו בחב״ד, וכמו שבחי׳ ונחנו מה דמשה גבהה מבחי׳ אהבה, כמ״ש בדרוש בהמ״ז בענין ויאכילך את המן כו׳ ולא ידעון אבותיך ע׳ בסידור* בד״ה ת״ר מנין לברהמ״ז דקכ״ה ע״א וע״ב, ובלק״ת פ׳ עקב בד״ה ולהבין שורש פ״ב ד״ז ע״א, וע׳ בד״ה אם בחקתי, השני פ״א דמ״ז ע״ג, עד״ז הנשמות שרשן מחב״ד והמלאכים מחג״ת כי חג״ת מקננין ביצירה ושם המלאכים וחב״ד בבריאה ושם הנשמות וע״ע מענין נשמות ומלאכים בד״ה את שבתותי תשמרו ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה וע׳ בד״ה רני ושמחי דרוש השני שהמלאכים עלו השגתם עד בחי׳ מל׳ וצדקתך ירננו, אבל הנשמות מקבלים מבחי׳ טוב אמרו צדיק כי טוב כו׳, וע׳ מענין המלאכים בת״א פ׳ תשא בד״ה שמאלו תחת לראשי).

וכ״ז הוא נר״נ דעשי׳ היינו בי״ע דעשי׳, ודרך כלל הנשמות בעולם הבריאה והמלאכים ביצירה, והשרים בעשי׳, (וע׳ בד״ה מה טובו מענין ג׳ בחי׳ נר״נ שעז״נ קדש לי כל בכור ובד״ה שינייך כעדר מענין ג׳ עדרים ששלח יעקב, ובבחי׳ ג׳ מדריגות אלו שבעשי׳ נק׳ ק״נ עשי׳ שבעשי׳ זה ע״ד אף עשיתיו שלשה פתחו באף כו׳, וע׳ בד״ה ששים המה, הראשון בענין מפלגך ולתתא כו׳ והיינו לפי שפרסא מפסיק באמצע הגוף כו׳ וזהו אף עשיתיו וזהו רפאות תהי לשריך דלשם צריך רפואה, כי הוא למטה מהפרסא וע׳ בסידור* שער הק״ש ד״ה איתא בספרי דצ״ט ע״א מחיצוני׳ הכלים דמל׳ דמל׳ דעשי׳ נמשך נפש השכלית האנושית כו׳, ובאמת הכלים נחלקים לג׳ בחי׳ רת״ס וסימנך אתה סת״ר לי, בת״א סד״ה חכלילי עינים ובד״ה ביאור ע״פ משה ידבר, ובסידור שער הק״ש בד״ה להבין ההפרש בין ק״ש לתפלה בתחילתו ע״ש.

בת״א פ׳ יתרו דקי״ח ע״א: **בתו״א הוצאת קה״ת עא, א.** בת״א דק״כ ע״ד: **בתו״א הוצאת קה״ת עב, ד.** בסידור . . דקכ״ו סע״ב: **בסידור הוצאת קה״ת ערה, ד.** בת״א . . ד״ז ע״ד: **בתו״א הוצאת קה״ת ד, ב.** בסידור . . דקכ״ה ע״א: **בסידור הוצאת קה״ת קו, ד.** בסידור . . דצ״ט ע״א: **בסידור הוצאת קה״ת פו, ב.**

קיצור מההגהות. נפרד לפי שק״נ זהו מסך המבדיל בין קדש לחול, אלביש שמים קדרות ושק כו׳, וזהו מפלגך ולתתא כדלקמן, וזהו ע׳ תלויה שמאיר בהם רק בבחי׳ מקיף, חנם בלא מצות, מלאכים דעשי׳ בני אלים, כרחל כו׳ נאלמה, נשמות ממחשבה ע״ד איהו וגרמוהי חד, פנימית הכלים גבוה מהחיצונית, ויוכלו להתבטל כנר בפני האבוקה, גם ע״ד ונחנו מה זהו למעלה מבחי׳ אהבה, וזהו עילוי חב״ד על חג״ת, ומלאכים וצדקתך ירננו אבל הנשמות לא יחסרו כל טוב. ג׳ בחי׳ נר״נ ג׳ בחי׳ בהכלי, וג׳ עולמות בי״ע בכ״ר ועשי׳ דעשי׳ זהו אף עשיתיו ע״י הפסק הפרסא ק״נ כנ״ל).

ב) **והנה** ידוע שנפש האלקית לא ירדה אלא לברר לבושי נוגה, כי הנשמה עצמה חלק אלוה משגת השגה במהות האלקות, (ע׳ בת״א פ׳ חיי בד״ה יפה שעה א׳ מענין ג״ע) וזהו שיאמרו לע״ל הנה אלקינו זה (ע׳ בד״ה ראשי המטות מענין זה הדבר) וירדה להתלבש בנה״ב שמבחי׳ נוגה שהם נפרד כדי להראות גם לשם בק״נ בחי׳ גילוי אור א״ס, (ע״ד אשר ברא אלקים לעשות לתקן ע׳ בלק״ת בד״ה אלה מסעי דרוש השלישי פ״ב ופ״ג) והוא ע״י התבוננות דוקא בהתהוות יש מאין שהוא מבחי׳ שם כבוד מלכותו (בד״ה בכ״ה בכסלו וע״ש דביטול נה״א נמשך מהתבוננות במהו״ע כו׳ שאינו בגדר עלמין כלל) השגת מציאותו, וזהו אתה הראת לדעת, ר״ל מל׳ וידע בהם את אנשי סוכות לזכך הגוף ונה״ב (לעשות מכתנות עור כתנות עור* שעי״ז יתעלה בחי׳ כי האדם עץ השדה שיהי׳ עצו כפריו) וזהו למען דעת כל עמי הארץ כמ״ש בד״ה ה׳ לי בעוזרי, וזהו כמשל שבירת קליפת האגוז ויתגלה הפרי בחי׳ ונגלה כבוד הוי׳, (וע׳ בסד״ה ביאור ע״פ וידעת היום ספ״ד במ״ש משא״כ בסוכ״ע כתיב ואת רוח הטומאה אעביר שאז דוקא יהי׳ גילוי סוכ״ע וכמ״ש ג״כ בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה בסופו) וכן בעבודה ע״י אתכפייא יבא לבחי׳ זה, וזהו מבשרי אחזה אלוה, ומבשרי היינו נה״ב, אחזה כמו ומחזה שדי יחזה, (מענין שבירת האגוז ע׳ זח״א פ׳ בראשית די״ט סע״א ע״פ אל גינת אגוז ירדתי, ובמא״א אות א׳ ס״ל אגוז הוא היסוד וכן גימט׳ טוב, וכבר נת׳ שעל היסוד סובב הערלה שהיא ק״נ לכן אגוז גימט׳ חט וזהו ג״פ סבוני, וע׳ בפרדס ערך אגוז וסוף שער היכלי התמורות, בענין ואחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוה, מבואר במד״ר ר״פ וירא דקאי על המילה שעי״ז וירא אליו הוי׳ כו׳, ובענין אחזה ע׳ בלק״ת בד״ה וידעת היום, ומזה יש להעיר לענין שנים מקרא ואחד תרגום, כי התרגום ג״כ לזכך נה״ב בירור ק״נ ע׳ זהר ויקהל דר״ו סע״א וע׳ סד״ה מזוזה מימין, ותרגום הוא בחי׳ אחוריים דקדושה כו׳. ובענין שזהו יתרון אור הנמשך מהחשך ע׳ סד״ה כי תהיין לאיש שתי נשים בענין והי׳ בן הבכור לשניאה וסד״ה כנשר יעיר ועמ״ש ע״פ כי ישאלך בנך כו׳, בענין מ״ט עיזי מסגן ברישא כו׳ ג״כ כדי שיהי׳ יתרון האור מתוך החושך כמו שע״י הקש והתבן גדולה החטה כו׳ וזהו כברייתו של עולם ברישא חשיכא ואזי דוקא והדר נהורא ואפ״ל כי יתרון האור כי הנה ג׳ בחי׳ הנ״ל הם בי״ע כמש״ל ס״א א״כ הנשמות שרשן מבריאה וע״י אף עשיתיו מרבה בחי׳ רביעית שהוא

עור: כ״ה בגוכתי״ק, ואולי צ״ל: אור.

אצילות כמ"ש בד"ה מי מנה כו' בענין ומספר את רובע ישראל, וא"כ אף שהנשמות בבריאה יש להם השגת המהות כי חב"ד מאירים בבריאה, וכן ג"כ העליון הוא בבריאה, עכ"ז אין זה ערך להשגת המהות שבאצילות, או י"ל כי הגם שהנשמה יש לה השגת המהות עד"ז, אך הנה מבואר במד"ר בשלח ס"פ כ"ג שלע"ל יאמרו ב"פ זה, ונת' בהגהות ע"פ הבאים ישרש.

קיצור מהג"ה, לעשות לתקן, בירור נה"ב נמשך ע"י בשכמל"ו, מכתנות עור, מכתנות אור עצו כפריו, גילוי הפרי ונגלה כבוד הוי', ומבשרי אחזה שמו"ת, יתרון האור אף מרבה בחי' רביעית שהוא אצילות, או ב' פעמים זה).

וזהו כי עין בעין יראו, הא' עין דהשגת נה"ב יש מאין, הב' עין דהשגת נה"א במהות (ע' בד"ה לבבתני באחד מעיניך כתיב באחת קרי וע' סד"ה כי תשמע בקול בפי' לעשות הישר בעיני ה') ובזה יובן שרש המכוון בסיפורי שבחים של הבורא ית' בכל ספר תלים מברואים שבעוה"ז הגשמי, שעי"ז יומשך הראי' בנה"ב בענין יש מאין, וזהו אנכי כו' מאמ"צ, המתברר שרשו גבוה מהמברר, ומזה נמשך בקי"ס זה אלי השגת המהות, כי הוא עין בעין כו' (ור"ל יצי"מ זהו ההתבוננות יש מאין, לצאת עי"ז מהמצרים ומסך דק"נ, ועי"ז אח"כ בקי"ס זה אלי כו', וכעין מ"ש בד"ה כי תשמע בקול שמתחלה צ"ל מפתחות החיצוני' ואזי אח"כ דוקא מפתחות הפנימי', גם ע"ד מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתא דמלכא, בד"ה כי תצא השני).

ג) **ובזה** יובן יותר ענין אין התינוק יודע, בסידור ברדיצוב דקל"ח סע"א*, שע"י טעם דגן יודע לקרות לבד, כמו"כ מצה מוחין דקטנות דאבא מה שאבא יסד ברתא, להאיר בדבור, כל השנה הוא בהסתר והעלם גדול, כיון שנעשית ראש לשועלים, ובימי הפסח כתיב ששת ימים תאכל מצות שיהי' בה הארת אבא ממש רק שהוא בקטנות (ה. מ' נק' חטה ברתא דמתחטא לפני אבוה, א"כ אז הוא מצה, והדבור מצד עצם של חיות העולמות נק' עמל שיחה, ושרשו מחיצוניות חו"ב משא"כ חטה ע*). והיינו שיהי' בה התגלות א"ס מבחי' מהותו (ה. כי המ' מצד עצם נק' כמו מציאותו ולא מהותו, שהרי נקראת שם, ויש לעיין בפרדס שער המציאות, וזהו ענין מקדשי שמך, ע*). רק שלפי ערך קוטן הכלי דמל' נתלבש המהות בהלבשה דקטנות המוחין וזהו אנכי אשר הוצאתיך מאמ"צ, ונמצא ג' מדרגות יש כאן הא' התבוננות יש מאין מה שגם חסידי עכומ"ז ישיגו והוא ידיעת מציאותו והוא כמו שהמ' דאצי' מוסתר ונעלם כל השנה, והב' בימי הפסח שמאירים בה מוחין דאבא במצה דקטנות הג' בהשגת המהות ממש דאנכי מי שאנכי וה"ע וביום השמיני עצרת להוי' ע' בה"ז בראשית כ"ז ההפרש בין משנה לקבלה עד"ז יובן בין מצה דקטנות להשגת המהות.

ומ"ש והוא שרש ענין אנכי כו', דקל"ח ע"א*.

והנה בפרדס שער האותיות או' ע' ובשער הצינורות פ"ד כי האות ע' רומז ליסוד שיוצאים ממנו ב' צנורות, ושם שמצנור השמאלי יונק בלעם,

---

דקל"ח סע"א: בהוצאת קה"ת ברוקלין נ. י. הוא דף רפה, א.

(ה . . ע): הגהה . . עד כאן הגהה).

דקל"ח ע"א: בהוצאה הנ"ל דף רפה, א.

וז"ש במד"ר ס"פ נשא אבל בעכומ"ז קם נביא כמשה ומנו בלעם, והיינו שיונק מבחי' צנור השמאלי של ע' שהוא ג"כ בחי' ראי' וז"ס ע' תלויה דפסוק יכרסמנה חזיר מיער וכן וינערו רשעים ממנה, ומזה יובן ענין כי עין בעין יראו שע"י הראי' דנה"ב בהתבוננות יש מאין עי"ז לא יקבלו יניקה מצנור השמאלי של העי"ן, ואזי כי עין בעין יראו כו', וזהו ימי שנותינו בהם ע' שנה ע' שנה בחי' עי"ן ועמ"ש בענין העונה אישר"מ בכל כחו קורעין לו גז"ד של ע' שנה, ועמ"ש ע"פ יענך ה' ביום צרה בענין ע' קלין דיולדות כו', שעי"ז נמשך הלידה כו', וע' זח"א ד"ב סע"ב שלא נברא העולם בעיי"ן לפי שמרומז בו עון, וכן בפ"א פשע, וצ"ל כנ"ל שמבחי' צנור השמאלי דעין יונקים החיצוני' וזהו"ע עון, ולכן גם לעו"ג ניתנו ע' שנה וע"ד עין דבלעם שנק' ע' רעה כו' והנה שבעים שנה שרשם ז' מדות הכלולים מיו"ד, א"כ הם ז' וע"י העבודה בתומ"צ להמשיך מג"ר ועיקר ההמשכה מה"א עילאה ע"י חמשה חומשי תורה עי"ז נעשה בחי' זה, ועי"ז זוכה לבחי' עין וראי' שהראי' הוא בבחי' זה כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו', ועמ"ש במ"א ע"פ ויחי יעקב שבחי' מאה וארבעים שנה זהו כענין כי עין בעין יראו ב"פ ע' הם ק"מ וענין ז' שנים תיקון ז' מדות.

ולתוספת* ביאור הנה ענין חמץ ומצה, דהנה מבואר בפרד"ס* שחז"ל משלו היצה"ר לשאור וחמץ כמארז"ל בפ"ב דברכות גלוי וידוע לפניך שרצונינו לעשות רצונך ומי מעכב השאור שבעיסה ופירש"י יצה"ר שבלבבינו המחמיצינו וכן איתא בראש השנה דף ג' ע"ב כאן קודם שהחמיץ כאן לאחר שהחמיץ וכ"א בב"מ חומץ בן יין עד מתי כו' וכן בפסוק כתיב כי יתחמץ לבבי הרי נמשל הלב הנוטה להרשיע לחמץ והנה ענין החמץ מבואר למעלה שהוא בחי' גסות והתנשאות ובאמת שמביא הרמב"ם* הל' דיעות שבמדות הגסות וגובה הלב צריך להרחיק עד קצה האחרון ולא שילך בה דרך הממוצע כמו בשאר המדות ולפיכך נאמר במשה רבינו עניו מאד כו', וכמ"ש ג"כ במ"א שמדות הגסות נק' אבי אבות הטומאה וצ"ל הטעם לזה, ויובן עפמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל בחלק דף ק"א ב' גסות הרוח הוא שהיתה בו בירבעם טרדתו מן העולם ולכאורה יפלא מאוד דהא איתא שם עוד בגמ' דק"ב א' בעוצם גדולת ירבעם בתורה שנא' עליו ועל אחי' השילוני ושניהם לבדם בשדה שכל ת"ח דומה לפניהם כעשבי השדה כו' וא"כ אם בשביל גסה"ר נטרד לגמרי ת"ח גדול כמותו ויפול הרע עד שעשה עגלי זהב כו', ועוד הא מצינו במאמר דרפב"י בעש"ד שמנה שכדי לזכות לרוה"ק הוא עליות רבות בהדרגה מדריגה אחר מדריגה זריזות נקיות טהרה

ולתוספת: נדפס גם באוה"ת ויקרא כרך ג' ע' תשעה.
במפתח הכת"י כאן רשום: תוס' לד"ה ששת ימים.
בפרד"ס: באוה"ת שם: בספרים, וכן הוא בכמה כת"י.
שמביא הרמב"ם: באוה"ת שם: שמבואר הרמב"ם.

ופרישות כו׳ וזה מביא לידי זה הרי שבסט׳ דקדושה א״א לעלות שלא בהדרגה והרי זה לעו״ז עשה האלקי׳ ומאחר שהוא לעו״ז הי׳ ראוי שגם בסט׳ דקליפה אעפ״י שעבירה גוררת עבירה מ״מ לא יהי׳ הנפילה רק בהדרגה כו׳ ולמה נפל ירבעם ממדריגה גדולה ועצומה שהי׳ בו קרוב לרוה״ק כנ״ל בעומק רע כ״כ מחמת גסות הרוח לבד שהי׳ בו והו״ז בנפילה שלא בהדרגה כלל, אמנם עיקר הענין הוא דגסה״ר הוא דבר שטבעו לדלג המדריגות ולכן אפי׳ אם לפי מעשיו עדיין לא הגיע לנפילה במדריגה רעה כזו ע״י גסה״ר יוכל להגיע אלי׳ והוא מטעם שטבע וענין גסה״ר הוא ההתנשאות וכל ענין ההתנשאות והגבהה דנה״ב הו״ע דילוג המדריגה בנפש שלא לפי ערכה וכמ״ש הגאווה והגדולה לחי עולמים כי הוא היש האמיתי משא״כ בן אדם שבא מטפה סרוחה והולך למקום עפר רמה ותולעה איך יתגאה וכשמתגאה הוא לובט מעטה הבורא ונמצא שהוא הדילוג שלא בהדרגה וכדכתי׳ לפני שבר גאון וכדמצינו בהמן ולכן גם ברוחניות מדה רעה זו הוא הגורמים נפילת הנפש בסט׳ דקליפה שלא לפי ההדרגה וע״כ נק׳ אבי אבות הטומאה ולכן אנו רואים שכמו״כ בקדושה מדת הענוה שכנגד ולעומת מדות הגסות גורמת ג״כ הגעת המעלות שלא לפי הדרגה כדאי׳ בגמ׳ בע״ז ד״כ ע״ב דאריב״ל ענווה גדולה מכולן הרי שהענווה הוא למעלה מכל העשרה מדריגות שמנה שם כו׳ והוא מטעם הנ״ל שלהיותו משפיל א״ע ביותר להיות עניו מאוד ושיהי׳ רוחו נמוכה ביותר בלי שום הגבהה ולהיות נבזה בעיניו נמאס ע״ז יזכה למעל׳ ומדריגה שלא לפי ההדרגה.

ב) **ועפ״י** הקדמה זו יובן ג״כ ענין חמץ ומצה שהחמץ שהוא ההגבהה וההתנשאות שזה גרוע משאר כל המדות רעות כנ״ל לכן אוסר אפי׳ במשהו וכמ״ש הרמב״ם ע״פ הגמ׳ לא מינה ולא מקצתה, והמצה שהוא השפלות והביטול זהו המעולה מכל המדות טובות כנ״ל ועפ״י כהאריז״ל יובן ג״כ ענין זה כי הנה עיקר ענין שבה״כ שהוא הנפילה למטה שלא בהדרגה כלל הנה הגורם לזה הוא בחי׳ היש וכנודע ממ״ש כולו סג כו׳ וזהו ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו והתיקון הוא שיצא שם מ״ה ממצחא כו׳ מה הוא בחי׳ הביטול כו׳ וזהו״ע חמץ כנ״ל ולכן פי׳ החמיץ כענין יין שהחמיץ שע״י שמתחיל להחמיץ מתקלקל לגמרי כך היש וגסות מקלקל כל הטוב שיש בו שנופל לגמרי כו׳ והתיקון הוא ע״י מצה כנ״ל, ועפי״ז י״ל ג״כ הטעם שע״י המצה נמשך קי״ס כנ״ל שהוא ודאי הגילוי שלא בהדרגה כדלעיל באריכות והיינו משום שע״י הביטול והענווה יוכלו להגיע למעל׳ שלא בהדרגה כו׳ וית׳ עוד בסמוך בס״ד ועוד כדאי׳ בזהר בראשית ל״ג א׳ ע״פ ויקרא אלקים ליבשה ארץ כו׳ היינו דכתיב לחם עוני כו׳ ובגין דאיהו לחם עוני אקרי יבשה עכ״ל אשר מזה מבואר דבחי׳ מצות לחם עוני זהו ממש בחי׳ מדריגה דיבשה וענין ויקרא אלקים ליבשה ארץ זהו עצמו ענין שמצת חסר וא״ו נעשה מצות מלא וא״ו כו׳ וכמ״ש הפרדס ערך ארץ כי ארץ מלשון רצון שכבר נתרצה מהשפע הטוב שקבלה וכמ״ש פקדת ארץ כו׳ רצית ד׳ ארצך כו׳ ולכן ע״י ששת ימים תאכל מצת שהוא המשכה במהות הנפש ב׳ בחי׳ ביטול הנ״ל דיראה תתאה ויראה עילאה שזהו עצמו

בחי׳ יבשה וארץ (ועמ״ש ע״פ וישב יעקב בארץ כו׳) ע״י יזכו אח״כ ג״כ לגילוי בחי׳ ים ושלמע׳ מבחי׳ ארץ שיתגלה ג״כ להיות בחי׳ יבשה וארץ כי ע״י המשכות אר״פ נעשה אח״כ ממילא גילוי והמשכות המקיפים שהוא גילוי עלמא דאתכסי׳ גם י״ל שהוא עפמ״ש במ״א ע״פ כי תצא בפי׳ מאן דקטיל לחויא יהבין לי׳ ברתא דמלכא כי ברתא דמלכא הוא בחי׳ פנימיות הלב שלמעל׳ מהשכל המושג והוא מבחי׳ סוכ״ע כו׳ והוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ שנק׳ ים כי הים הוא ג״כ מה שלמעל׳ מהדעת ודבר זה אין בכח הנפש מצ״ע אלא דיהיבין לי׳ מלעילא והיינו ע״י שמתחילה עושה מה שביכולתו הוא בחי׳ דקטל לחויא דהיינו בבחי׳ אתכפייא וביטול רצון וזהו עצמו בחי׳ יבשה וארץ שהן הביטול שבעלמא דאתגלייא שד״ז ביכולתו ורשותו של כ״א לבטל רצונו ולהמשיך עליו יראה כו׳ ועי״ז יהבין לי׳ מלעילא מה שאין ביכולתו והוא בחי׳ קי״ס וכנודע בזהר מענין ים שהנשמות הגבוהות שיש בהן ביטול מציאות ממש נק׳ נוני ימא רה״מ סבא שבזהר וכמ״ש במשה רבינו כי מן המים משיתיהו כנ״ל.

ג) **ולכן** ע״י ששת ימים תאכל מצות נמשך מזה להיות וביום השביעי עצרת דהיינו קי״ס כנ״ל וכנודע שהוא בחי׳ לידת הנשמות והוא המשכת נשמות גבוהות מאוד שנשתהו בבחי׳ עיבור משמע״צ עד שש״פ כמ״ש במ״א דמעלת אלי׳ באמרו חי׳ הי׳ אשר עמדתי לפניו שנשתהה נשמתו בבחי׳ עיבור כו׳ ועדמ״ש בפ׳ שמיני מענין נוני ימא ועוד יובן זה עפמ״ש במ״א ובנ״י הלכו ביבשה בתוך הים (דהנה בגמ׳ איכא פלוגתא (חגיגה י״ב) בש״א שמים נבראו תחילה ובה״א ארץ נבראת תחילה אלו ואלו דא״ח שבבחי׳ שמים קדמו דהיינו כשנבראו נברא שמים תחילה אמנם בבחי׳ מח״ק ארץ קדמה (וכמ״ש מזה בפ׳ ויגש) ובשעת קי״ס שנתגלה בחי׳ מח״ע ששם ארץ קדמה לכן כתיב הלכו ביבשה בתוך הים היינו בבחי׳ יבשה שקדמה לשמים (ע״כ), והנה הארץ הוא כגרגיר חרדל לגבי שמים וגם השמים מקיפים את הארץ ואעפי״כ במח׳ ארץ קדמה כי נתב״ס דווקא ולכן יש בארץ דווקא הכח להצמיח עשבים ואילנות יש מאין משא״כ בצבא השמים וכמ״ש באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי, וכ״ש שיובן כן לגבי בחי׳ ים שעם היות שבסדר ההשתל׳ בחי׳ זו דמל׳ דאצי׳ כשנק׳ ים שהוא היותה באצי׳ הוא למעל׳ מבחי׳ היותה נק׳ ארץ שהוא כשנעשה מקור לבי״ע מ״מ במח״ק בחי׳ ארץ קדמה אפי׳ לשמים שהוא ז״א וכש״כ לבחי׳ ים בשגם כי שמים היינו שם מים (וע׳ בפרדס ערך ים כו׳ שהמל׳ נק׳ ים כשמקבלת אח״כ וכמבואר בזהר בהעלותך קנ״ב ובחי׳ ארץ שרשה מבחי׳ כתר ולכן נק׳ ארץ חפץ ועמ״ש בת״א ע״פ לכן אמור כו׳ אל הארץ כו׳) והיינו כי בחי׳ זו שנק׳ ארץ שנעשה מקור לעלמין דאתגליין היינו כשנעשה עתיק דבריאה שעי״ז נמשך ממנה להיות התהוות יש מאין ואפס המוחלט כו׳ והיינו כי עתיק דבריאה שרשו מעתיק דאצי׳ שהוא מל׳ דא״ס וכענין המבואר במ״א ובביאור ע״פ כי אתה נרי) בהא דב״ש אומרים יחיד חי העולמים מלך ובישתבח אומרי׳ מלך יחיד חי העולמים כו׳ דפי׳ מלך יחיד היינו מלך הוא מל׳ דאצי׳

נעשה עתיק לבריאה אשר בחי' עתיק נק' יחיד והוא כדי להיות חי העולמים להחיות בי"ע יש מאין נמצא דבחי' עתיק דבריאה נק' ג"כ יחיד וכבר מבואר למעל' דבחי' א' יחיד זהו עצמות אא"ס ממש שלמעל' מבחי' אחד כי אחד היינו בבחי' ז"א דאצי' וזהו פי' יחיד חי העולמים מלך, יחיד היינו עצמות אא"ס ע"י צמצום וחלל כו' נמשך להיות חי העולמים עד שנמשך בבחי' מל' דאצי' שא"כ איך אנו אומרים מלך יחיד שבחי' מל' דאצי' נק' יחיד כשנעשה עתיק לבריאה אלא דהיינו משום שהכח בבחי' עתיק דבריאה לברוא יש מאין נמשך מעצמות אא"ס דוקא שהוא לבדו הוא יחיד ומיוחד כנ"ל כי נתב"ס ועמ"ש ע"פ בראשית בד"ה צאינה וראינה בפי' מלך שהשלום שלו.

ד) **ובזה** יובן ג"כ שרש ענין הנ"ל בענווה גדולה מכולן כי בחי' ענווה היינו כמאמר ונפשי כעפר לכל תהי' שזהו בחי' ארץ ששרשה גבוה למעל' מכולן כנ"ל והשתא א"ש בפשיטות פי' ששת ימים מצות תאכלו שהוא בחי' יבשה וארץ כנ"ל בס' הזהר ועי"ז נמשך משרש בחי' ארץ דהיינו בחי' ארץ שקדמה לשמים ולכן ע"ז נמשך להיות וביום השביעי עצרת להיות גם למטה בהשתל' הפך ים ליבשה והיינו ע"י רוח קדים מבחי' קדמונו של עולם שהוא בחי' יחיד כו' גדולה מזו נאמר בבחי' ארץ לעתיד דכתי' והי' ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני כו' שיהי' בחי' ארץ משפיע אפי' לבחי' ים הקדמוני והיינו מטעם הנ"ל ועמ"ש בזה ע"פ הזח"ג קע"א ועמ"ש ע"פ והי' מספר בנ"י והנה הטעם דלחם עוני נק' בזהר יבשה והרי הוא צומח מן הארץ ואיך נק' בו יבשה שהוא דומם וארץ ממש, וי"ל דהנה מה שיש בכח הארץ להוציא צמחה יש מאין שזהו לפי שבשרשה הדומם והעפר גבוה יותר מהצומח והיינו שאנו רואים שיש בחי' ביטול יותר בארץ ודומם מבצומח וז"ש דוד לא גבה לבי כו' שויתי ודוממתי כו' שהי' בו בחי' הביטול כמו בחי' דומם ממש שאין לו תנועה והגבהה כלל, משא"כ בצומח כי דוד הוא בחי' מל' שנק' ארץ וכמ"ש בפ' ויגש והנה המצה אעפ"י שהוא מחטה שהיא צומח אכן לישתה ועריכתה בלי שום הגבהה ותפיחה כחמץ והוא ע"ד לא גבה לבי דדוד שנק' בחי' ארץ ממש ונק' שויתי ודוממתי כמו בחי' הביטול שבדומם ששרשו גבוה מאוד למעל' מבחי' צומח ובזה מדקדק לשון הגמ' (פ"ק דר"ה ד"ד) שאמרו על כורש שציוה לערב צומח בבהמ"ק שהחמיץ כי הטעם שבהמ"ק צ"ל כולו מאבנים דוקא לפי שהם בחי' דומם ששרשו גבוה מאוד מצד בחי' הביטול שיש בו כנ"ל, וכמ"ש במ"א ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית, ולכן מה שציוה לערב הצומח שאין בו בחי' ביטול כ"כ נק' שהחמיץ הוא הגבהה ממש כו' משא"כ בבחי' מצה כנ"ל. והנה בפי' וביום השביעי עצרת י"ל ע"ד פי' עצרת דשמע"צ שנת' בו ב' פירושים הא' כתרגומו כניסין תהי' לכון שיתאסף ויתקבץ יחד בחי' המקיף החופף מלמעל' בבחי' א"ס וקץ להיות מוגבל בתוך נפשות ישראל להיות בבחי' פנימיות עכ"ל, וכך י"ל ג"כ כאן בפי' עצרת תהי' להוי' אלקינו שהם בחי' זו"נ דאצי' או בחי' ים וארץ כנ"ל שהוא ד"כ בחי' ממכ"ע והנה ע"י ששת ימים תאכל מצות ממשיכים האור מבחי'

ממכ"ע כנ"ל ובשש"פ שנמשך הארה גדולה ועצומה מבחי' קדמונו ש"ע כ"ז יתאסף ויומשך בבחי' השמות הוי' ואלקים שהוא בחי' ממכ"ע* ואזי בחי' הוי' נעשה אלקיך בבחי' אתגליא ממש, הפי' הב' בעצרת תהי' לכם ענין עיכוב והוא קליטת הנשמות בבחי' מל' דאצילות שמתעכבים שם כו' וכך י"ל ג"כ כאן בעצרת להוי' אלקיך שנכללים השמות ומתאחדים במקורן בעל השם בעל הרצון כו'.

ה) **והנה** בענין הטעם שאינן גומרים את ההלל בשש"פ י"ל עוד עפמ"ש* שער ר"ח בטעם שאין אמירת הלל בשבת כמו ביו"ט ור"ח מפני דשבת שהוא קדש והוא מציאת אבא שאינו מתפשט רק עד סוף אצי' לכך א"צ הלל רק ביו"ט שהוא מוחין דאימא ובינה מקננא בכורסייא אז צ"ל הלל כו' מבואר מדבריו דהלל שייך כשההארה הוא ממוחין דאימא כמו ביו"ט ולא כשההארה הוא מוחין דאבא ממש כמו בשבת, והיינו ג"כ ענין ההפרש בין אצי' לבריאה כי באצי' הוא גילוי אור אבא אבל בבריא' הוא מבחי' בינה, וביאור הענין כי הנה בגמ' אמרו ההלל והשמחה יש להם שייכות זל"ז וז"ש בגמ' דעירובין ד"י בטעם שאין אומרים הלל בשבת דלא איקרו מועד והנה במועד כתי' מועדי' לשמחה דעיקר המועדי' הוא בחי' השמחה וכדכתי' ושמחת בחגיך והנה מזה יובן דהלל יש לו שייכות לבחי' השמחה דווקא ולכן בשבת שאינו נק' מועדים ולא נז' בו שמחה אין אומרים הלל והנה בוודאי שבת הוא בחי' עליונה יותר מבחי' ומדריגות השמחה וכמבואר ענין זה באריכות ועי"ל בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו כנ"ל שהשמחה אינו שייך אלא בגילוי מוחין דאימא שהוא אור הנמשך דרך השתל' עו"ע וכשהעלול מתקרב לעילתו תהי' השמחה גדולה וכמו תענוג הנשמות בג"ע כו' וזהו בחי' יו"ט שנאמר מועדים לשמחה, אבל שבת הוא גילוי מוחין דאבא שהוא למעל' מבחי' בינה והשגה דהיינו שמתגלה בחי' אא"ס ב"ה מה דלית מחתב"כ ובגילוי זה לא שייך שמחה שהוא בחי' יש אלא בחי' ביטול כו' שלמעל' מבחי' ומדריג' השמחה כו' וכמו שבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא הוא גבוה מבחי' ג"ע, והו"ע הנז' בתניא פל"ט ועולם האצי' כו' לכן הוא מדור לצדיקי' הגדולים כו' ע"ש, ולכן מהאי טעמא נמי אין שייך הלל ג"כ רק ביו"ט ולא בשבת כי ההילול הוא מחמת ההשגה וכמ"ש במ"א בפי' ושמך קדוש וקדושי' בכל יום יהללוך סלה כו' והילול זה הוא רק בבחי' ושמך קדוש משא"כ בבחי' אתה קדוש דלית מח' תפיסא בי' כלל הוא בחי' נורא תהילות ולך דומי' תהלה כתיב כמאמר סמא דכולא שתקותא כו', וזהו בכל יום אברכך ואהללה שמך דווקא דהיינו ענין זיו השכינה המתגלה בג"ע להשגות הנשמות ע"ז שייך ואהללה כו', משא"כ במהו"ע ית' לית מח' תפיסא בי' בהשגה והגילוי הוא בבחי' ביטול, וזהו בכל יום אברכך ברכה הוא המשכה כו' וההמשכה זו הוא ע"י ביטול דוקא באתכפייא והיינו בְּכל יום ומי שטרח בע"ש יבא לבחי' ביטול אמיתי דאתהפכ' חשוכא לנהורא כו', והנה עיקר בחי' ברכה הוא שנמשך ומתגלה בשבת וכמ"ש ויברך אלקים את יום השביעי כו', והוא המשכה מלמעל' מהשתל' ולכן הוא למעל' מבחי'

ממכ"ע: בכת"י ב נוסף: וסוכ"ע.

עפמ"ש: באוה"ת שם: עפמ"ש בר"ח שער הקדושה.

הלל כנ"ל, גם כמ"ש במ"א שיש ג' בחי' זה למעל' מזה והן ההלל ברכה והודאה כו' ולכן הלל זהו בחי' יו"ט כנ"ל אכן שבת הוא בחי' ברכה שהוא למעל' מבחי' הלל ונא' ג"כ מזמור שיר ליום השבת טוב להודות כו', עכ"פ מובן מזה דבחי' ההלל והשמחה זהו מדריגות יו"ט שהגילוי הוא ממוחין דאימא שהוא מקור ההשתל' משא"כ בשבת שהוא גילוי מוחין דאבא מה שלמעל' מהשתל' דלכך לא נא' בו שמחה לכך אין שייך בו אמירת ההלל.

ו) **ועיין** בפי' הרמ"ז בזהר פ' אמור דצ"ד א' מענין הלל, והנה מבואר למעל' שגילוי מוחין דאבא הוא עד סוף האצי' כנ"ל משא"כ בבריאה כו' ולפי"ז בשבת שהוא גילוי מוחין דאבא ע"כ צ"ל שמאיר ממש הארת האצי', וכ"כ ברמ"ח שער הקדושה ועמ"ש ע"פ שינייך כעדר הרחלים וא"כ בשש"פ שהוא קי"ס שענין קי"ס הוא שנקרע הים וההפסק וההעלם שבין אצי' לבריאה ונתגלה האצי' ממש בבריאה א"כ כיון שמאיר בבריאה ג"כ אור האצי' ממש אשר שם הוא גילוי מוחין דאבא א"כ לא שייך בו הלל מטעם הנ"ל דבחי' זו הוא בחי' ביטול שלמעל' מבחי' הלל וכדכתי' בשירת הים נורא תהילות כו', ולכן נא' בקי"ס ואתם תחרישון, ואפשר ענין תחרישון הוא בחי' הודאה שלמעל' אפי' מבחי' ברכה ועמ"ש בפ' ויחי ע"פ היתה יהודה לקדשו כו', ולכן נא' בו ג"כ ל"ת מלאכה ולא מלאכת עבודה כמו בשאר יו"ט וכמ"ש עוד לקמן מזה בפרט, אלא דלכאורה יש להקשות דא"כ לא הי' ראוי לקרות בו ההלל אפי' בדילוג כמו בשבת ועוד דבאמת הרי אומרים בו מועדים לשמחה כמו בשאר יו"ט, ואכן י"ל דאין זה קושי' דהא מבואר לקמן דלכן לא הקריבו שלמי שמחה בשביעי של פסח שבחי' השמחה של שביעי של פסח גדול כ"כ שאינה יכולה לבוא להתגלות בבחי' פנימי' כ"א בבחי' מקיף כו' ע"ש וכיון שהוא בבחי' מקיף י"ל דמשו"ה אין שייך בו קריאת ההלל ממש שהוא מורה על שהגילוי בפנימי' בבחי' בינה והשגה כנ"ל ומ"מ כיון שנז' בו שמחה ע"כ אומרים הלל בדילוג, ומ"מ אינו אלא מנהג וכמ"ש בתוס' בעירובין שם, והיינו משום שהשמחה הוא רק בבחי' מקיף וכמ"ש כה"ג במ"א ע"פ ושאבתם מים בששון גבי ענין ערבה מנהג נביאים הוא כך י"ל בטעם שאין אמירת ההלל בשש"פ דהוא אדרבה מגודל מעלתו, ותדע דהא הלל ושמחה ענין א' הוא ולקמן מבואר דהא דאין מקריבין בו שלמי תודה הוא לגודל מעלתו וכך י"ל גבי הלל, אבל בזהר פ' אמור דצ"ה ב' משמע הטעם כמש"ל שהוא משום שלא נשלמו ישראל עדיין כ"כ שלא קבלו התו' עדיין אך אפ"ל דטעם זה צריך לימים שקודם שש"פ, וגם בשש"פ י"ל דב' הטעמים אמת עולים בקנה א' דהתגלות לנש"י נתלבש בבחי' קטנות וכמ"ש בפע"ח אבל שורש התגלות האור הרי אי' בהדיא בזהר בכמה דוכתי' דבעתיקא תליא שהוא מבחי' שלמעל' ממקור ההשתלשלות וכנ"ל.

———●———

ששת ימים תאכל מצות כו׳, ורעה אמונה, אנכי כו׳ מאמ״ץ ולא נאמר בריאת שמים וארץ שהוא פלא יותר, אך כי הבריאה יש מאין רק מבחי׳ דיבור מל׳ והוא ממכ״ע וגם חסידי אוה״ע יאמינו בזה אבל אנכי בחי׳ סוכ״ע וזהו אמונה, ומ״מ צ״ל התבוננות יש מאין למס״נ הבהמית ע׳ ד״ה בכ״ה בכסלו. ואמונה זו בסוכ״ע נמשך לה ורעה ע״י המצה, ע״ד אין התינוק יודע כו׳ בחי׳ דעת הנעלם מתלבש בקטנות והמשכה זו מאבא שלמעלה מהשכל המושג בינה, ולכן ג״כ מצה ביטול משא״כ שאור מבינה (כענין נהרא מכיפי׳ כו׳ יש משא״כ המעין קטן כו׳) והיינו כי סכ״ע זהו מוחין דאבא. וענין ששת ימים הם ששה מדות שתהיינה מקבלי׳ מבחי׳ סכ״ע ע״י המצה ביטול כי אין דומה התפעלות המדות ממכ״ע וכו׳ ועד״ז ענין סה״ע והוא ע״ד כלל ופרט ולכן מצת בלא ו׳ כללות ההמשכה וכשמתחלק אח״כ לפרטי הששה מדות זהו מצות בוי״ו. והנה כ״ז בששת ימים שההמשכה מאבא סוכ״ע אך שש״פ הוא בחי׳ עליונה יותר כי הנה ים ויבשה הם עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגליא והם בכלל סובב וממלא ושהפך ים ליבשה גילוי סוכ״ע (לא בבחי׳ אמונה כ״א גילוי ממש עמ״ש בביאור וידעת גילוי בבחי׳ ראי׳ למעלה מדעת כו׳ וזהו לע״ל וצ״ל מעין זה הי׳ שש״פ ולכן ראתה כו׳) צ״ל ההמשכה מלמעלה מסכ״ע עתיק קדמונו של עולם וזהו עד יעבור כו׳ למעלה מבחי׳ י״ה ו״ה שהם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא, וזהו ענין שמים וארץ סכ״ע וממכ״ע קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כי לגבי קדמונו של עולם סכ״ע וממכ״ע שוים. עצרת כמו ועצר את השמים הסתלקות ועליי׳ הדבור (י״ל* כי ים ויבשה מחשבה ודבור סכ״ע וממכ״ע אכן בקי״ס ההתגלות למעלה מים ויבשה סוד״ס) גם כמ״ש במ״א מענין חכם אינו מדבר בפני מי שגדול ממנו כך הנה הדבור המתגלה בבי״ע נמשך מז״א ובשש״פ מתגלה ע״י ע״כ הז״א אינו מדבר בפני כו׳ וזהו עצרת לה״א כלומר כביכול הז״א עצור מלדבר כו׳ ולכן ואתם תחרישון, וע״כ לא נאמר תאכל, כי ששת ימים תאכל היינו ורעה אמונה והמשכה זו ממוחין דאבא למל׳ אבל שש״פ ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים שהוא סכ״ע שנק׳ שמים דהיינו שממשיכים האור למוחין דאבא מבחי׳ אין שמשם תמצא החכמה, כי המצות יש ג״כ למעלה והנה למטה ממשיכים ורעה אמונה מאבא ולמעלה היינו שממשיכים מזון לאבא אכלו רעים ונק׳ מצה ע״ד לית שמאלא בהאי עתיקא כי חמץ היינו גבורה כו׳ ולמטה חמץ גסות יש כו׳, וזהו פי׳ עצרת לה״א מפרנסין לאביהם שבשמים וא״כ עצרת ג״כ לשון אסיפה (וי״ל ג״כ הא בהא תליא ע״ד איידי דטריד למיבלע לא פליט וכענין סליק ולא נחית בזהר ח״ב קל״ב ב׳), (י״ל כמו בשבת נמשכים המקיפים דחול להיות פנימיים וזהו ענין שאין מניחין תפילין בשבת ואזי נמשכים מקיפים עליונים יותר כמ״כ כאן כל ששת ימי הפסח ממשיכים מסוכ״ע בבחי׳ ורעה אמונה, והנה סוכ״ע מקיף וממכ״ע א״פ, אך עי״ז אח״כ בשש״פ נמשך מצד עצמו שסוכ״ע מאיר בא״פ ממש והיינו ע״י שנמשך מקיף עליון יותר שמאיר ע״ד שהאיר סוכ״ע וכו׳ וכמו הוי׳ סוכ״ע ואלקי׳ ממכ״ע, אך לגבי ע״ק גם הוי׳ דז״א כאלקים חשוב וזהו עצרת לה״א דוקא, ולכן זהו רשות כי המשכה זו לא באה ע״י אתעדל״ת אלא ממילא ומ״מ האתעדל״ת שמקודם

י״ל . . מים ויבשה סו״ד: בהוצאה הקודמת של האוה״ת נדפסה הגהה זו אחרי הפיסקא: „גם כמ״ש במ״א . . עצור מלדבר כו׳״ שלהלן בסמוך. אבל כאן נתקן ע״פ גוכי״ק.

גורם לזה כמו פתחי לי ואח"כ ואני אפתח כו', וזהו כענין הוא עשנו ולא קרי וכתיב דמ"מ יש שייכות גם להוא ממש, ועי"ל ליל א' ש"פ יצ"מ ע"י זרועות דא"א ויוציאנו וכו' ועד שם מגיע אתעלד"ת מפני שהוא התלבשות זה מלובש בזה, אבל ג"ר אינן בהתלבשות וע"כ אין מגיע לשם אתעדל"ת ומ"מ נמשך אח"כ ממילא וזהו המשכה דשש"פ כמ"ש בספ"ד בענין קי"ס דבעא לאוקיר לדיקני' כו', ופי' לאוקיר, היינו שיומשך הפנימי' מה שמאיר מע"י כו' ולכן קורין ביום א' דפסח פ' שור או כשב כו' דכשב מורה על שאו"א מלבישי' לחג"ת דא"א כמ"ש, והנה מצה עשירה שנילוש' ביין ושמן ודבש י"ל דכ"ז מורה על המשכ' זו שממזלות דא"א כשמן הטוב כו' וגם נק' מו"ס כחמר טב כו' וגם דב"ש היינו גבו' דע"י שבמו"ס וחלב ע"ש שיונקי' ממזלות גם חלב חוורתי דעתיקא כמ"ש באד"ר דקל"ז בענין רוחצות בחלב כו'). ולכן נאמר בשש"פ לא תעשה כל מלאכה וביו"ט ראשון נאמר אך אשר יאכל לכל נפש, כי עם היות ביו"ט אסור מלאכת עבודה שהם הבירורים דזמ"ל שאינן מתבררים כ"א שיורדים ו"ק דז"א לברר משא"כ בשבת ויו"ט שהעולמות עולי' אין בירור הנ"ל כ"א מה שנתקן בימי החול עולה למעלה אך ביו"ט שאין העולמות עולים כ"כ כמו בשבת הותר מלאכת אוכל נפש כמ"ש בלק"ת פ' בהר דפ"ו סע"א, ופי' אוכל נפש, נפש היא המל' ע' בזהר פ' אחרי דס"ח ע"ב ודס"ז סע"א וע"ב, ואוכל נפש היינו כענין ורעה אמונה ע"י המצה ומלאכת בירור זה הוא ביצי' שלמעלה מהעשייה והותר גם ביו"ט, אך מה שמפרנסי' לאבא עצמו מבחי' אין זהו למעלה מבחי' אוכל נפש כו'. וזהו ענין מה שביעי רשות פי' עלמא דחירו בחי' כל יכול להאציל עד אין קץ, ומצת חובה להוציא מבית עבדי' להיות מיכלא דמהימנותא בסוכ"ע ולא לחיות כחיי כו' ונק' יצ"מ מבחי' ההפך, אבל עכ"ז הגילוי באורות וכלים שהם בחי' גבול, אבל שש"פ גילוי קדמונו ש"ע למעלה מבחי' כלים וזהו ענין עלמא דחירו, וע' בזהר תצוה קפ"ג א' דאית חירו תתאה וחירו עילאה כו' והיינו כענין ב' בחי' הנ"ל ואמרו אף ששה רשות כי כולם עולי' אח"כ עם המל' בשש"פ כו'. ובעבודה יובן ענין עלמא דחירו שיוכל האדם להתקרב לה' שלא לפי ערכו כו' וכענין ראתה שפחה על הים כו' משא"כ בשאר היו"ט צ"ל בכ"א יצ"מ לפי ערכו והזר הקרב כו', ועי"ל ע"ד שיש יצ"מ מסו"מ ממש וזהו ליל א' דפסח, ואח"כ אתכפיא ואתהפכא וזהו ענין חובה ורשות כו' עיין בתניא פי"ד גבי ובזה יובן כו' והכל ענין א' שבכל הימי' אין אדם זוכה כ"כ להתקרב להיות צדיק כ"א בחי' בינוני אבל שש"פ בחי' רשות ועלמא דחירו יוכל להתקרב.

ביאור על ששת ימים תאכל מצות הנ"ל, הנה מצה קטנות דאבא, ובפע"ח פי' קטנות היינו לבושים דהמוחין, פי' כמו דעת התינוק כשיודע לקרות אבא אין זו השגה אמיתית מהו ענין אביו ועכ"ז יש בקריאה זו מלובש כל הענין האמיתי שהוא אביו, לכן קריאה ודעת זה הוא בחי' לבוש

לעצם הענין, וה"ז כמו הלומד הלכה עם התינוק שמלמד לו בדרך קצרה פסק ההלכה ואינו משיג עמקות השכל שבזה ועכ"ז זה הפסק הוא לבוש שבו יש מלובש כל השכל העמוק מאיזה טעם ושכל נמשך שיהי' הפסק כן וכן, או כמו המשל שהוא לבוש להנמשל, ועמ"ש בביאור דמזווזה מימין בענין וידבר שלשת אלפים משל, ועד"ז יובן ענין קטנות דאבא כי אבא הוא חכמה, ובחי' הלבוש של החכמה ע"ד הנ"ל נק' קטנות דאבא לכן תחלה נמשך הקטנות ועי"ז נמשך אח"כ הגדלות, וזה* קרוב לענין הרשימו לגבי הקו וחוט (עוי"ל בענין פי' קטנות דאבא ע"ד שיש א"ב דאתוון רברבין וא"ב דאתוון זעירין, והרי צורתן שוה ממש, ועכ"ז בחי' אתוון זעירין היינו בחי' זו ממש רק שהיא למטה הרבה במדרגה כמו אלף רבתי, הוא חכמה עילאה ואלף זעירא הוא חכמה תתאה מל' דאצילות, וכמו כהן גדול חכמה עילאה וכהן הדיוט נצח ענף החכמה, ועמ"ש בענין שופר גדול ושופר סתם, ועד"ז יובן ענין קטנות דאבא לגבי גדלות דאבא), וזהו ענין ורעה אמונה לפרנס את האמונה ע"י שממשיך בה מבחי' דעת וח"ע והמשכה זו באה מבחי' קטנות כי נער ישראל שידע לקרות את אביו שבשמים, ועכ"ז קטנות זה הוא לבוש לח"ע ממש וששת ימים תאכל מצות להמשיך בחי' ח"ע בכל הששה מדות וע' בזהר בראשית דל"א סע"א בפי' ששת ימי בראשית שהם ו"ק דאבא, והיינו כי עיקר התיקון הוא ע"י ח"ע, ואח"כ ביום השביעי עצרת היינו שאח"כ עי"ז ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים שהוא בחי' אבא דאצילות, וכענין אכלו רעים לעילא בזהר ויקרא דף ד' ע"א, והמשכה זו הוא מה שנמשך לאבא מוחין חדשים מבחי' עתיק וא"א. ואזי הוא עצרת להוי', ע"ד מ"ש עצור במילין, כי הדבור הוא המשכה למטה כמו ופי יגיד, והמשכה זו הוא מהחכמה ע"י המדות כמ"ש במ"א ע"פ הזהר קדושים דפ"ו לפני לא נוצר אל כו' ע"ש, וזהו בששת ימים תאכל מצות שנמשכי' המוחין לזו"נ מאבא, וכאשר נשלמו המדות והדבור ע"י המשכת החכמה בהם בבחי' ורעה אמונה אזי ביום השביעי הוא עליי' כנודע מענין שבת ואזי החכמה עולה בעצמותה ופוסק מהדבור כ"א אדרבה עולה לקבל ממקור השכל ולכן הוא ואתם תחרישון שגם הדבור נתעלה לשם כי הדיבור שרשו ג"כ מקדמות השכל שבנפש כי אבא יסד ברתא, (ואפשר לומר שהכוונה כך שע"י הפרנסה הנמשך מח"ע בששת ימים אל הדבור הוא הגורם להיות אח"כ ביום השביעי עליית הח"ע לקבל מבחי' עתיק וא"א, והוא עד"מ כמו ומתלמידי יותר מכולם שהדבור גורם שיומשך ממקור החכמה בהחכמה והטעם לפי ששרש הדבור נמשך ממקור השכל כמ"ש בביאור דמזווזה מימין בענין האותיות ששרשם למעלה מהשכל וזהו בחי' אויר שלמעלה מבחי' אור כו' ועמ"ש מזה באריכות על מאמר הזהר פ' פנחס דף רנ"ד בענין ההיא צפורא בלחישו דפומא כו' האי צפרא אקרי קדש כו' ע"ש, ומ"מ הדבור אינו רק גורם שעי"ז יוברק הארה מלמעלה מהחכמה אבל ודאי כשהחכמה צריכה לקבל גילוי הארה זו הטיב אזי צריך לשתוק מהדבור, וכענין שתיק רב ע"י שאלת תלמידיו שענין שתיקה זו לקבל ממקור החכמה ונמשך ע"י תלמידיו, כך הדבור שבתחלה בששת ימים גורם עליי' החכמה במקורה ביום השביעי ואזי הוא עצרת בחי' עצור במילין ושתיקה, אכן בת"א סד"ה

וזה קרוב . . וחוט: תיבות אלו ניתוספו בהוצאה זו מגוכתי"ק.

לסוסתי לא משמע כן כ"א שהדיבור מעורר עד החכמה, והמשכה זו דקי"ס הוא למעלה ממה שהדבור מגיע כו' ומ"מ אפ"ל ג"כ כמש"כ, וזה כמ"ש במ"א בענין נש"י והמצות שמתחלה המצות מגביהות נש"י ואח"כ נש"י מעלות את המצות ע' מזה בד"ה אז ישיר גבי אגוסטוס יושב כו' כך מתחלה הח"ע מפרנס להדבור ואח"כ זה גורם שישראל מפרנסין את אביהם שבשמים).

והנה בששת ימים כתיב תאכל מצות לפי שהוא המשכה במל' עלמא דאתגליא, משא"כ ביום הז' שישראל מפרנסין לאביהם שבשמים אין שייך לומר תאכל ולכן ג"כ שביעי רשות, כי פי' חובה שייך רק בההמשכה שמהחכמה ולמטה שהחכמה היא בחי' דין ג"כ להיות רק כפי חיוב החכמה שכך וכך יומשך האור בהכלי וכמ"ש במ"א בפי' המלות דברוך שאמר גבי ברוך גוזר ומקיים כו' משא"כ למעלה מהחכמה הוא בחי' עלמא דחירו רחמים גדולים לא שייך חובה ולכן המשכה זו מה שנמשך מהכתר בחכמה אין לקרותו חובה כ"א רשות כו', (וביאור הענין היינו כי התחלקות תרי"ג ארחין זהו בז"א דוקא אשר זהו גילוי הרצון להיות כך וכך דוקא והוא נמשך ע"י החכמה כי אורייתא מחכמה נפקת, וא"כ בההמשכה שמהחכמה ולמטה שייך לומר חובה היינו כפי שכבר חייבה החכמה להיות כן וכן ולא בענין אחר, משא"כ בחי' המשכה זו שנמשך מלמעלה מהחכמה להיות חכמה אין שייך לקרותה חובה כי מי חייב קודם בחי' חכמה, א"כ הרי זהו תחלת ההמשכה להיות חכמה, וזהו קרוב לפרש"י תחלת מסכת סוכה ד"ה תני תקנתא דלא שייך למתני בה לשון פסול דמאן פסלה קודם שנשנית משנה זו הרי היא תחלת הוראתו ומצותו עכ"ל, וכך הענין כן שתחלת ההמשכה להיות בחי' חכמה שהיא תורה אין שייך עדיין לקרות חיוב, ולכן נקרא רשות, כ"א אחר שנתהוה בחי' חכמה שהיא בחי' המחייבת להיות כן וכן דוקא כמ"ש בביאור דמזוזה מימין ובביאור בשעה שהקדימו ובשאר דוכתי אזי שייך לומר שזהו חובה כפי שכבר חייבה החכמה כנ"ל, אבל למעלה מהחכמה הוא חירות ולמעלה מבחי' כלים וגבול כו' ויוכל להאציל עד אין קץ ואפשר שזהו בחי' ראשית גילוי הקו המדה שמשם יוכל לימשך תוס' אורות אין קץ כמ"ש במ"א סד"ה ראה ריח בני, עוי"ל ע"ד שהמלכות נק' רשות לפי שהרשות ביד המלך לעשות מה שירצה ומי יאמר לו מה תעשה, כך עיקר בחי' זו שייך בעצמות אור א"ס שהוא כל יכול להאציל עד אין קץ כו', וזהו בחי' רשות היחיד היינו* יחידו של עולם, משא"כ רשות הרבים הוא טורי דפרודא הרחוקי' מבחי' הביטול ואינם נכנעים לבחי' חיוב החכמה שמחייבת להיות ביטול כו', כ"א הולך בשרירות לבו, וזהו היצר הרע, ולכן מצת חובה הוא בחי' הביטול כחיוב החכמה, ואח"כ בחי' שביעי רשות זהו מה שנמשך גלוי מבחי' שלמעלה מהחכמה כו' וכמ"ש במ"א שיש בחי' שלמעלה מהביטול וזהו ענין למען חייך כו' אשר אור א"ס ב"ה יהי' ממש החיות של נש"י, א"כ בבחי' זו לא שייך חיוב, כמו מה שהאדם עושה רצון נפשו אין זה ע"ד חובה והכרח וביטול כ"א שממילא עושה כן, לפי שאוהב חיותו כו'), ואמרז"ל מה שביעי רשות אף ששה רשות כי עיקר בחי' חובה שייך בההמשכה שבבחי' מל' מקור דבי"ע משא"כ הששה ימים הם המשכת ו"ק דאבא, וענין ממחרת

---

*היינו יחידו של עולם: תיבות אלו ניתוספו בהוצאה זו מגוכתי"ק.

השבת תספרו שיום ראשון דפסח נק׳ ממחרת השבת דהיינו שהוא למעלה מבחי׳ שבת, הענין דיש ב׳ מיני גדלות המוחין דאבא שמקבל ז״א הא׳ גדלות ראשון והוא מה שמקבל ז״א מישראל סבא שהוא נה״י דאבא, הב׳ מה שמקבל מאבא עילאה והוא מחג״ת דאבא, לכן בחי׳ זו נק׳ ממחרת השבת פי׳ מה שלמעלה מגדלות ראשון (ועם היות דבשבת הוא עליית ז״א למעלה יותר צ״ל שמ״מ גם בחי׳ גדלות ראשון נק׳ שבת ואפשר שהוא שבת דמעלי שבתא, וביאור ענין גדלות שני, י״ל ע״פ מ״ש בדרוש אז ישיר כו׳ מלך עומד כו׳ דכשהמוחין נמשכין ע״ד שמנה״י שבעליון נעשו מוחין לתחתון זה נק׳ כסדר ההשתלשלות ואזי בא השפע בבחי׳ העלם והתלבשות כי נה״י היינו בחי׳ עשייה ובחי׳ רגל שהוא מסתיר אבל כשנמשך מבחי׳ חג״ת שלא ע״י נה״י זהו למעלה מההשתלשלות וזהו ענין אגוסטוס יושב כו׳ לכן עד״ז יובן ענין מעלת גדלות שני שז״א מקבל מחג״ת דאו״א זהו למעלה מהשתלשלות, לכן מזה נמשך יצ״מ שנגלה עליהם ממ״ה כו׳ ועמ״ש בד״ה והגדת לבנך שבחי׳ זו נק׳ אצילות שבאצילות כו׳ אבל ישסו״ת נק׳ בריאה שבאצילות, ועמ״ש סד״ה ואלה שמות, ולפמ״ש בפע״ח שער הק״ש פי״א זיווג דישסו״ת הוא דחיות העולמות והוא נמשך ממוחי או״א עצמן אמנם זיווג או״א עילאין הוא נמשך מלמעלה מעלה מעתיק וא״ס כו׳ ע״ש, והנה שבת הוא ג״כ ע״ש כי בו שבת א״כ זה שייך לחיות העולמות ששרשו מחו״ב עצמן ובשבת עולי׳ המדות והדבור לשרשן כו׳ אבל בחי׳ היחוד דאו״א עילאין לצורך גדלות שני נק׳ ממחרת השבת מה״ט, ואפ״ל עוד דב׳ בחי׳ מוחין דגדלות אלו שרשם נמשך ממה שאו״א יונקים ממזלות דא״א אשר יש בזה חיצונית ופנימי׳ היינו החיצונית זהו הנמשך מבחי׳ השערות עצמן ונק׳ דרך השתלשלות, לגבי שפע הפנימי׳ שהיא נמשך מרדל״א ומו״ס רק שעובר ונמשך דרך השערות כו׳, וזהו ענין גדלות ראשון כמשל מוחין דיניקה מה שיונקים מהמזלות עצמן אבל גדלות שני זהו הפנימי׳ והוא המשכת התורה שהיא בחי׳ עצמיות החכמה כו׳ ולכן ספירת העומר הוא הכנה לזה כי עמר ג״כ לשון ושער רישי׳ כעמר נקא והוא כדי שיהי׳ עי״ז מתן תורה בשבועות וזהו וספרתם כו׳ ממחרת השבת דוקא עוי״ל* ב׳ בחי׳ גדלות ע״ד מ״ש בענין תלמוד גדול ומעשה גדול כי הנה גדול הוי׳ היינו בחי׳ חכמה, ולגדולתו אין חקר הוא כתר, כי גדול הוי׳ זהו המשכת ש׳ הוי׳ ואמרז״ל אימתי גדול כשהוא בעיר כו׳ ע׳ זהר ויקרא דף ה׳ וזהו ענין ב׳ גדלות הנ״ל ועמ״ש בענין גדולה למעלה מגדולתכם כו׳, ומ״ש ע״פ ועתה יגדל נא כח כו׳, גם ע״ד ז״א נק׳ אנפי זוטרי וא״א האדם הגדול, וגם אבא נק׳ כן וע׳ בדרוש כהן גדול וכהן הדיוט, וענין קורא אני עליהם יעמדו יחדיו כי שמים היינו ז״א וארץ נוק׳ ומצד סדר ההשתלשלות הרי ז״א קודם וממנו נמשך במל׳, אך לפי שנעוץ סופן ותהי׳ לעתיד עט״ב לכן ארץ קדמה, ומ״ד כאחד נבראו היינו מצד היותן בבחי׳ עיבור בבטן אימא לא הי׳ שום קדימה לזע״ז, וגם אח״כ כאשר מבחי׳ ת״ת דאימא נמשך כתר א׳ לשניהן בשוה, וזהו קורא אני עליהם אני בחי׳ כתר המקיף לשניהם בשוה לכן מבחי׳ זו נמשך שהם יחדיו כו׳.

ג׳ מדרגות ע״ש מכירים ואעפ״כ יש מאמיני׳ בכח הפועל בנפעל ש׳ אלקי׳ ממכ״ע וקרו לי׳, ע׳ ד״ה אתה הצבת בע״א, מלאכי׳ או׳ קדוש הוי׳ סכ״ע ולך משתחוים ביטול אך משיגי׳ המציאות לבד מסכ״ע והב׳ מדבור יצי׳, נש״י ממשיכים המהות כי חלק כו׳ זה א׳ וגם עלו במחשבה בריא׳ נשמ׳ אשר קדשנו כו׳ אנכי גם למעלה מש׳ (ע״כ ע״ע אמה בי״ע ג׳ תשו׳ בכר נר״ן, ע״ש דהנשמ׳ תשו׳ למעלה מסכ״ע.

עוי״ל . . הדיוט: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מגוכתי״ק.

ב)* **ירידת** הנה"א לברר נה"ב, הראת לדעת (ח"ב קס"א), והיינו לדעת ל' שבירת קליפת האגוז והראת נה"א שמשיגי' המהות זה אלי למעלה מדעת שהוא השגת המציאות, כמ"ש ואמר ביום ההוא כו' זה כו', ולדעת המציאות מסוכ"ע בביטול היש לאין דכלא חשיב ולא ע"ד כח הפועל, ועי"ז תאיר הנה"א יותר בהשגת המהות (מכמו שהיתה מח' איהו וגרמוהי להיות איהו וחיוהי) (מחזה שדי) ראיית שכל לא מהות, וזהו מבשרי נה"ב אחזה, תרגום כו' וזהו כי עין בעין יראו לפי ערך האחזה דנה"ב מציאות כך כו' (י"ל ראי' הראת כבר הוא ממכ"ע זיו השכינה ג"ע וע"י בירור נה"ב יראו סכ"ע א"כ הראי' שמקודם כמו אין דיחו"ת מאין ליש אבל אח"כ כמו עין דיחו"ת א"נ אסשא"מ ואסה"מ, וזהו שאו מרום עיניכם סיפורי השבחי' ממעשי ה' בעשי' שזה נרא' לנה"ב, ושרש הענין כי נפילת' מעולם התהו (ע' ד"ה בכ"ה בכסלו) וזהו אנכי כו' מאמ"ץ דוקא בירור נה"ב וזהו מה שלא ראו נביאי' כי רק מחזה כו' ולא גלוי המהות.

ג) **מצה** מיכלא דמהימנותא דעת השגת המציאו' יודע לקרות אבא (סוכ"ע שאע"פ שאין התינוק משיג מהות ענין אבא מ"מ יודע ממש וזהו קטנות לבוש לגדלות ואמונה זו דוקא לנש"י משא"כ חסידי א' רק בממכ"ע ואף אם סכ"ע או' כבר ברא ואין משיגי' הביטול כמ"ש בעד הנ"ל באתה הצבת) ראתה השגת המהות, איני יודע באיזה דרך, גיהנם בירור נה"ב ושרש נה"ב מבחי' הצלם, וע"י בירור נה"ב יוכל הנה"א לראות כנ"ל וזהו ענין גוהרקא ענין עיניו למטה זהו ועד ואחד ולכן אין הלכה כאנשי יריחו), עין בעין, ולכן צ"ל עיניו למטה כו'.

ד) **ואיך** יבוא גלוי השגת המהות, הנה אבא יונק ממזלא, צמצום גדול שערה, ובקי"ס לאוקיר דינא (ויקרא אוקיר ע' זהר) פי' גלוי פנימי' הכתר שלמעלה מהשערות ששרשן מחיצוני' הכתר, אנכי מי שאנכי, ב' בחי' דכתר ב"פ אנכי, וכשנתגלה בחי' עתיקא שהוא ההעלם, נהפך כמ"כ בסדר ההשתל' שמוחין דאו"א שנק' הנסתרות נמשכו בזו"נ שהם נגלות וזהו הפך ים כו' ועי"ז נמשך ראייה והשגת המהות כיון שההעלם בא לגילוי, חכמה ראיה, וזהו ענין ששת ימים תאכל מצות בוי"ו ההמשכה מאבא ושרש' ממזלות ולכן מצות בוי"ו ע"ש ו"ק דאבא וביום הז' עליית אבא לקבל מפנימי' הכתר ושם מצת ל' יחיד הנה עין כו' ל' יחיד לית שמאלא כו' (וז"ש שמות י"ג ו' שבעת ימים תאכל מצת בלא וי"ו היינו כיון שנזכר גם יום השביעי, וצ"ע י"ב ט"ו וכן י"ג ז', וגם מצה בלא ו' לכאורה למטה יותר כמ"ש זהר ויצא קנ"ז ויש ליישב עם מ"ש בד"ה הקל קול דיש בחי' שלמטה מוי"ו ויש למעלה מוי"ו כו'), ולכן נאמר לא תעשה כל מלאכה, כי אוכל נפש הפרנסה למל' לאפוקי מלאכה דחורש שבבי"ע, וזה נק' מלאכה בחי' עשיי' כי המל' עשיי' שבאצילות רק שאינו כמלאכת עבודה עשיי' גשמיות דבי"ע, וזהו כולם בחכמה עשית בבינה להיות מקור למל' וכמו ברא לעשות, אבל מה שמפרנסי' את אבא

ב): בגוכתי"ק קודם סעיף ב' רשום: תלת עלמין.

שהוא אצי׳ שבאצי׳ אין זה מלאכה ועשיי׳ כלל, כי אצי׳ המשכה מהעלם לגילוי כו׳.

[חג הפסח דשנת תקצדי״ק]

הא לחמא* עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים כו׳. הנה נזכר הקושיא בספרים מהו די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, הלא ויאפו את הבצק לא הי׳ אלא אחר יצימ״צ, ותירוצם דחוק (ע׳ בהרד״א) ועוד קשה דבפ׳ ראה שנזכר שם לחם עני נאמר לחם עני כי בחיפזון יצאת מארץ מצרים ופרש״י ולא הספיק הבצק להחמיץ, א״כ מבואר כנ״ל דהמצה שנק׳ לחם עני היינו מה שאכלו כשיצאו ממצרים וא״כ קשה מ״ש די אכלו כו׳ בארעא דמצרים כו׳. והנה להבין זה יש להקדים תחלה ענין יציאת מצרים שבכל יום חייב אדם לראות א״ע כאלו היום יצא ממצרים וגם שמזכירים יצי״מ בק״ש בבוקר ובערב, וגם ענין הקושיא שהקשה בס׳ עבודת הקודש ומביאו בשל״ה שהתורה ייחסה כל המצות זכר ליציאת מצרים כו׳ והלא התורה קדמה אלפים שנה לבריאת העולם ובודאי אפי׳ לא הי׳ גלות ושיעבוד מצרים לא בטלי פרטי המצות הכתובים והמועדים כו׳ יעו״ש. אך הענין דמבואר למעלה בענין ב׳ פרשיות דק״ש שמע והי׳ אם שמוע שהם קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצות, שבחי׳ קבלת עומ״ש היינו בחי׳ מל׳ דא״ס והוא בחי׳ סוכ״ע שלמעלה מבחי׳ אורות המתלבשים בכלים דאצי׳ שזהו בחי׳ או״פ שהכלים מגבילים את האור כמאמר שיעור קומה רל״ו אלפים וזהו בחי׳ ממכ״ע, אבל בחי׳ מלכות שמים, שמים לשון מקיף היינו בחי׳ סוכ״ע שאינו נגבל בשום כלי ומהתבוננות וגילוי בחי׳ זה בנפש נמשך האהבה בבחי׳ בכל מאדך בלי גבול למעלה מאשר תוכל הנפש שאת, וע״י בחי׳ אהבה זו שבלי גבול מעורר למעלה בחי׳ בלי גבול האמיתי סוכ״ע ואח״כ ע״י קבלת עול מצות ממשיך אח״כ גילוי בחי׳ זו בכלים הנעשים ע״י תומ״צ זהו כללות ענין ב״פ דק״ש שהוא בחי׳ רו״ש ולכן חותמים בק״ש אשר הוצאתיך מארץ מצרים כי מצרים לשון מיצר וגבול וכל העולמות הם בחי׳ מיצר וגבול לגבי אוא״ס הבלתי בע״ג אבל ע״י ההעלאה בכל מאדך לבחי׳ סוכ״ע הבלתי בע״ג ה״ז בחי׳* יציאות מן המצרים המגבילים כו׳.

וביאור הדברים הנה י״ל מה שאמרו רז״ל במקום שבעלי תשובה עומדי׳ צדיקים גמורים אינן יכולים לעמוד, והטעם יובן בהקדים ענין ג׳ מיני אהבות שבפסוק ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך מה ענ֗ינם, כי הנה בכל לבבך פרש״י* ז״ל בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע דהיינו שכל כח ועוצם להב רשפי אש בוערה וכל מיני יצה״ר שבעולם הזה כולו

הא לחמא: בכת״י ב׳ רשום בהמפתח: שייך להבין ענין ק״ש יחוד או״א [נדפס באוה״ת דברים כרך ו׳ ע׳ ב׳רלא, וראה בהמ״מ שם]. — הכותרת בריש המאמר כאן העתקנו מכת״י 587 קסט, א.

בחי׳: בכת״י ב׳ נוסף: בחי׳ יצי״מ בחי׳.

פרש״י ז״ל: בכת״י ב׳: פירשו רז״ל.

יתהפך הלהב כולו לאהבת ה', והדרך המביא את האדם לידי אהבה זו הוא כמ"ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב את המות ואת הרע ובחרת בחיים לאהבה את ה' אלקיך כי בכל דבר בעוה"ז יש גשמיות ורוחניות והרוחניות וחיות אלקי הוא חיים וטוב והגשמיות הוא מות ורע היפך החיים והטוב שהרי הגשמיות הוא כלה ונפסד ועי"ז שהאדם יתבונן בזה תמיד

ראה כו' דהיינו שיראה שכמו שגשמיות כל דבר בטל לגבי הרוחניות המחייהו כן ויותר מכן הוא ביטול כל הרוחניו' והגשמי' לגבי א"ס ב"ה כי הוא חייך ממש שהוא מקור וחיי החיים ולכן יומשך מזה להיות האהבה בשני יצריך שאפילו היצה"ר יתהפך לאהבה את ה' כיון שהוא חייך וכמו שיהי' לע"ל דכתיב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' דהיינו שאפי' כל העוכומ"ז שהם* שרשי כל התאוות גשמיי' יהפוך להם שפה ברורה אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו לקרוא כו' ולעבדו שכם א' פי' שכם בחי' אחוריים בתר כתפין והיינו כענין מ"ש אתה הסיבות את לבם אחורנית ותתהפך להיות בבחי' אחד והיינו ע"י שלע"ל יהי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' בראי' חושיות איך כי הוא חייך, וזהו ואהבת שהוא לשון ציווי וגם לשון עתיד לומר שלעתיד סופך לאהוב בכל לבבך כי לא ידח ממנו נדח, ובכל נפשך הוא אהבה גבוה יותר כי הוא בחי' האהבה להיות גילוי אלקות נמשך מלמעלמ"ט בנפש והוא ע"י התורה שעי"ז יומשך ויתפשט בכל כחות הנפש במחשבה ודבור ומעשה ונק' אתעדל"ע (משא"כ בכל לבבך הוא אתעדל"ת) שעי"ז מעורר למעלה בחי' חכמתו ורצונו חכים ולא בחכמה ידיעא שהתורה היא חכמתו ורצונו אלא שנתלבשה בענינים גשמיים וזהו ענין קורא בתורה כו' וזהו שאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי מעיקרא כי עביד אינש אדעתי' דנפשי' קעביד שהתורה נותנת כח ועוז בנפש להיות צרורה בצרור החיים את הוי' ממש וזהו אדעתי' דנפשי' שתהי' נפשו מקושרת במקורה ושרשה כו' וזהו בחי' בכל נפשך (כמ"ש בביאור ע"פ כי נר מצוה חנוכה).*

ב)* **ובכל** מאדך היא העולה על כולנה כי הנה אהבת בכל לבבך ובכל נפשך נמשך מהתפשטות אלקות בתחתונים שאינו אלא זיו והארה לבד ובמחשבה אחת מחיה כל העולמות הוא בחי' כי הוא חייך ע"י מחשבה א' לבד היוצר יחד לבם כו' וכן בחי' בכל נפשך להמשיך בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא הלא באמת החכמה ג"כ כעשי' גופנית אצלו ית' ועיקר עוסק בתורה לשמה הוא בדרך אחר כדלקמן, משא"כ בכל מאדך הוא בחי' ביטול הנפש במציאות ממש מצד עצמותו ומהותו שהוא רם ונשא לאין קץ ולא שייך אצלו לומר סוכ"ע וממכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל וכמ"ש גדול הוי' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר וכך האהבה הנמשכת מזה הוא בבחי' מאד בל"ג ושיעור ואין הנפש יכולה להשיגה להיות הנפש בבחי' נברא וכלי וגבול. אך הזוכה לאהבה זו הם בע"ת והענין כמ"ש כיתרון האור מן החושך פי' שיש יתרון ומעלה לאור שבא מן החושך דוקא דהיינו כשישים האדם אל לבו כל מעשיו ודיבורו ומחשבתו אשר לא לה' המה בכל ימי חיי הבלו שהם חשך ממש

שהם שרשי כל התאוות גשמי: בכת"י ב' ליתא תיבות אלו. חנוכה): בכת"י 1049 נוסף קיצור לאות א: נת' קושי' די אכלו בארעא דמצרים ומ"ש לחם עוני כי בחפזון וענין שייכות יצ"מ דווקא לכל המצות ויקדים דבק"ש חותמים יצי"מ משום שעיקר הק"ש קעומ"ש מאדך לצאת ממיצר כו' וזהו בחי' תשובה כי יש ג' אהבות א' בכל לבבך בשני יצרך ע"י ראה ובחרת בחיים כמו לע"ל שפה ברורה ב' בכל נפשך אדעתי' דנפשי'. ב): בכת"י ב שם: אות ז.

והסתר פניו ית׳ ואעפ״כ בכך היה חופץ ומתאווה כו׳ מכש״כ וק״ו שיש יתרון למעלה לאור ה׳ אשר לזאת תתרבה ותתגדל האהבה במאד ביתר שאת ולמעלה אין קץ להוציא נפשו ממאסרה להשתפך אל חיק אביה א״ס ב״ה ממש ולדבקה בו ממש, וע״ז ארז״ל במקום שבע״ת עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד להיות בחי׳ הצדיקים הוא אהבת בכל לבבך ובכל

וזהו לשון צדיקים גמורים מלשון כלי שנגמר מלאכתו ועדיין הם בבחי׳ כלי (לכן ממשיכים ג״כ מבחי׳ אורות שבכלים שזהו בחי׳ עולם התיקון בחי׳ ממכ״ע משא״כ ע״י מאדך דבע״ת לצאת מהכלי ממשיך בחי׳ אורות דתהו שלמעלה מהכלי כמ״ש כ״ז בדרוש דק״ש הנ״ל, וזהו ששנינו במעלת דקודש כלים הנגמרים בטהרה שהן בחי׳ צ״ג צריכים טבילה לקדש אבל לא לתרומה כי תרומה היא הפרשת הארה בבחי׳ ממכ״ע ביו״ד נברא העוה״ב, וזהו בחי׳ צדיק אבל להיות זוכה לבחי׳ קדש ומובדל א״ס ב״ה צריך להיות בחי׳ תשובה כו׳). והנה ענין תשובה מאהבה זו הוא בחי׳ יציאת מצרים ופי׳ יצי״מ לצאת מן המצרים וגבולים המגבילים האהבה דהיינו לצאת מבחי׳ צדיק לבחי׳ בע״ת, אך גם בכאו״א כפי בחינתו יש בחי׳ יציאת מצרים שאפי׳ בהמון עם כפשוטו לפנות מעסקיו ועניניו דעניני העולם ובפרט בעניני מו״מ צריכים לקבוע עתים לפנות דעתם מעסקיהם כפי הפנאי שלהם וכן יש יציאת מצרים במדריגה ומעלה אחר מעלה עד רום המעלות עד אשר יגיע לבחי׳ אה״ר הנ״ל, וזהו ענין שבעת ימי הפסח ימי יציאת מצרים שהוא זמן התעוררות אה״ר הנ״ל ממטה למעלה (וכמו בכל יום הוא בחי׳ קבלת עומ״ש בק״ש בפ׳ שמע ישראל שנזכר בה מאדך ושם מ״ב מואהבת עד ובשעריך שכל העליות ע״י שם מ״ב וכן ביצי״מ הוא ע״י שם מ״ב דהיינו ג׳ ידות יד רמה דכתיב ובני ישראל יוצאים ביד רמה, וכתיב וביד חזקה ישלחם וכתיב היד הגדולה אשר עשה במצרים, אלא שבפסח הוא בבחי׳ כללות לכל השנה כולה כנודע שהתורה נדרשת בכלל ופרט). והנה כ״ז הוא בחי׳ רצוא, אך אם רץ לבך שוב לאחד להיות בע״כ אתה חי כדי להיות לו ית׳ דירה בתחתונים ע״י תורה ומצות וזהו בחי׳ עצרת של ז׳ ימי הפסח לעצור ולכלוא את הרוח מהנפש שלא יצאו מנרתיקה ותתבטל ממציאותה באהבה רבה זו, רק להיות לכאו״א עצור בלבו בבחי׳ רו״ש, וזהו כענין פ׳ והיה אם שמוע שהיא קבלת עול מצות דלאחר קבלת עול מלכות שמים דפ׳ שמע והוא מלמעלה למטה לכן יש בה שם ע״ב וכן בשביעי של פסח קריעת י״ס והגילוי מלמעלה למטה הי׳ ע״י שם ע״ב שבפסוקים ויסע ויבא ויט*.

ג)* **אך** ההפרש בין בחי׳ עול מצות דלאחר קבלת עול מלכות שמים דבחי׳ בכל מאדך ובחי׳ ההמשכה דבכל נפשך שהיא גם כן מלמעלה למטה על ידי תורה ומצות והוא בחי׳ אתערותא דלעילא אחר אתערותא דלתתא דבכל לבבך, הענין דהנה פעם ארז״ל שהתורה נק׳ כלה וישראל נק׳ חתן וכמו שאמרו כל העוסק בתורה לפני ע״ה כאלו בועל ארוסתו כו׳ ופעם אמרו בהפך ביום חתונתו זה מ״ת שהתורה הוא חתן וישראל הם כלה, אך

ויבא ויט: בכת״י 1049 נוסף קיצור: נת׳ איך בכל מאדך מצד מהותו ועצמותו שלמעלה מכ׳ הוא חייך רק מחשבה א׳ וזוכים לזה בע״ת יתרון האור מן החושך, ולכן אין צדיקים גמורים ל׳ כלי שנגמר מלא כת״י יכולים לעמוד כו׳ וזהו בחי׳ יציאת מצרים, וכל ז׳ ימי הפסח זמן גילוי אה״ר זו, ואח״כ ז׳ של פסח עצרת שוב והן בכלל כמו ב׳ פרשיות דק״ש קבלת עול מלכות שמים, וקבלת עול מצות, שם מ״ב ושם ע״ב.

ג): בכת״י ב שם: אות ח.

שניהם אמת כי כשהעוסק בתורה בבחי' אדעתי' דנפשי' קא עביד התורה היא בחי' המשפיע והנפש היא בחי' מקבלת השפעה זו שיהי' לה כח ועוז כו' כנ"ל ונמצא שרש המשכה והשפעה זו הוא מבחי' חכמה דאורייתא מחכמה נפקת וזהו בחי' בכל נפשך אבל עיקר בחי' עסק התורה לשמה היינו לשם התורה עצמה שהרי החכ' נחשבת כעשי' גשמי' לגבי מהותו ית' וע"י לימוד התורה הוא המשכת אוא"ס ב"ה ממש בח"ע שהיא התורה ואז ישראל הם בחי' חתן המשפיע וממשיך אור א"ס בהתורה כו', והכח להמשכה זו מעצמות אוא"ס ב"ה* הוא דוקא ע"י קדימת קבלת עול מלכות שמים בבחי' בכל מאדך בלי גבול שלכך ענין קבלת עומ"צ הוא להיות המשכה זו מעצמות אא"ס בתומ"צ בחי' אדעתי' דנפשי' ממשיך רק מהתומ"צ עצמן למטה וכמ"ש בדרוש דק"ש שבמִצות ג"כ יש ב' בחי' היינו מצות ה' ובחי' מצותי וזהו שכר מצוה מצוה. ועפי"ז יובן תירוץ לקושי' ס' עה"ק והשל"ה מה שנזכר יצי"מ בכל מצוה כי עיקר תכלית התורה ומצות הוא לצאת מן המצרים וגבולים ולהמשיך גילוי אא"ס ב"ה ממש שלמעלה מהכלים כו' אשר הכלים נחשבים בחי' מיצר וגבול כו' ואע"פ שע"י תומ"צ ממשיכים האור למטה בכלים אך יש בזה חילוק דכיון שקידם לזה קבלת עומ"ש בבחי' מאדך אז ממשיכים גילוי אא"ס ממש למטה והוא בחי' אורות דתהו בכלים דתיקון משא"כ בחי' בכל נפשך ממשיך אורות וכלים דתיקון שהן אורות מועטים כו' ואין זה בחי' יציאת מצרים עדיין, אבל המשכת אורות דתהו הבלי גבול למטה בכלים דתיקון ה"ז בחי' יצי"מ לכן נאמר בכל המצות יציאת מצרים להמשיך בחי' האור שלמעלה מהכלים והיינו דוקא ע"י קדימת מאדך ויזעקו אל ה' בצר לו שהכל בחי' צר ומיצר מיעוט הארה מועטת בצמצומים רבים כו', ואז השוב אח"כ ממשיך בחי' זו למטה (ועיין לק"א פ"נ ענין זה וע"י משנ"ת יובן מש"ש ענין ההפרש בין בחי' שוב דלאחר אה"ר זו שהוא המשכת אוא"ס בתורה כו' משא"כ בחי' שוב דבכל נפשך כו', וזהו ענין יציאת מצרים דפסח).*

ד)* **ואחר** הצעה זו יובן בענין יצ"מ מהו יובן ג"כ ענין בחי' המצה שהוא הכח והעוז לבחי' יצי"מ כמ"ש בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים כו' וג"כ ענין ספירת העומר שהוא מתחיל מיד אחר יום ראשון של פסח כמ"ש שבעה שבועות תספר לך וכ"ז הוא רק ענין הכנה לקבלת התורה פב"פ בשבועות, ופתח דבריו יתי הוא אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ וכל העולם יש מאין שהוא יותר פלא מנסים דיצי"מ כמו שהקשו המפרשים, אלא הענין מטעם הנ"ל לפי שיסוד כל התורה הוא בחי' יציאת מצרים לצאת מכל בחי' מיצר וגבול של כל העולמות המגבילים ולהיות גילוי א"ס ממש והיינו ע"י קבלת עומ"ש ואח"כ עול תורה ומצות כנ"ל ולכן במתן תורה נאמר אנכי כו' גילוי בחי' אנכי מי שאנכי שהוא למעלה מבחי' כלים וכמשנ"ת בדרוש

ב"ה . . בחי' אדעתי' דנפשי': בכמה כת"י: ב"ה בתומ"צ הוא ע"י אהבת בכל מאדך משא"כ בחי' אדעתי' דנפשי' קעביד. מצרים דפסח: בכת"י 1049 נוסף קיצור: ג) אך ההפרש בין קבלת עול מצות של אחר מאדך לבחי' עסק תומ"צ דבכל נפשך בלי הקדמת מאדך הוא כי התומ"צ הם בחי' ע"ס דאצי' אורייתא מחכמה נפקת והמצוה הם רמ"ח איברים דז"א, וכשהעסק אדעתי' דנפשי' ממשיך מבחי' ע"ס הנ"ל על הנפש, אבל העיקר העוסק בתורה לשמה ממשיך אוא"ס בחכמה, וכן במצות להמשיך מבחי' מצותי', וזה דווקא ע"י קדימת דבכל מאדך כו' וזהו ענין יצי"מ אורות דתהו בכלים דתיקון.

ד): בכת"י ב' שם: אות ט'.

דק"ש אות ד' בהג"ה בפי' והי' אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי כו', ולכן כדי להגיע לבחי' גילוי זה הי' צ"ל מקודם בחי' אכילת מצה שבעת ימים לחם עוני, ואח"כ שבעה שבועות דספה"ע ואז אח"כ יוכלו להגיע לגילוי זה דבחי' אנכי דחג השבועות, כי הנה מבואר לעיל שכדי להמשיך בחי' גילוי עצמות אא"ס בתומ"צ הוא ע"י הקדמת אה"ר דמאדך, והנה עם היות כי גילוי בחי' זו דאה"ר הוא בפסח אך באמת לא כל אדם זוכה לבחי' גילוי זה ולכן ניתנו המצות בגשמיות שע"י קיום מצות אכילת מצה בגשמי' יוכלו להמשיך ג"כ גילוי זה שע"י אה"ר זו כמשי"ת וגם שהיא הנותנת כח ועוז בנפש לבא לבחי' אה"ר זו וכן עד"ז מצות ספירת העומר בפו"מ הוא ג"כ מצוה מעשיות בפ"מ מעין מה שנמשך רוחני' ע"י אהבה דבחי' בכל לבבך בשני יצריך וזה יש ביכולת כל אדם לקיים במעשה עכ"פ וגם שהיא הנותנת כח ועוז בנפש לבא לבחי' בכל לבבך לכן מצות מצה וספה"ע הוא הכנה לקבלת התורה מבחי' אנכי אשר הוצאתיך מארץ מצרים כו'. וביאור הענין דהנה ידוע שיש בנה"ב שבעה מדות רעות וכל אחת כלולה מכולם שהן מ"ט בחי' והוא ענין הספירה להיות המדות בחי' אתהפכא וזהו ענין העומר שהוא בא מן השעורים ומאכל בהמה בחי' נה"ב ובז' שבועות אלו מהפכין מעט מעט בכל יום מדה א' חסד שבחסד כו' וכמ"ש מעט מעט אגרשנו מפניך כו' כי ענין התהפכות המדות הוא ע"י שמאיר וממשיך בהן הגילוי אור ה' כמשל הנר שדוחה את החושך ובכל יום מימי ספה"ע ממשיכים הארה וגילוי וכמ"ש וספרתם לכם, פי' וספרתם לשון הארה ואור ולכן אומרים בכל יום היום יום אחד לעומר, היום שמונה ימים כו' כי יום הוא בחי' הארה וגילוי כמ"ש ויקרא לאור יום כו' והמשכת האור הוא מלמעלה מבחי' המדות שע"י מתהפכים המדות אהבה שבזלעו"ז לאהבת ה' כו' וכמ"ש וספרתם לכם ממחרת השבת מלמעלה מבחי' המדות וז"ש בפע"ח שני כוונות בספירת העומר, הא' שהשבעה שבועות הם ז"מ שכל אחד כלולה מז', והב' שהם המשכות מוחין ושניהם אמת כי הנה הגילוי אא"ס מתלבש במוחין חב"ד כמ"ש הוי' בחכמה וע"י גילוי אור זה נעשה התהפכות הז"מ כנ"ל, וזהו פי' היום יום אחד לעומר שממשיך האור וגילוי לבחי' עומר שעורים מאכל הנה"ב כדי להיות אתהפכא חשוכא של הנה"ב לנהורא, ונמצא בחי' ספה"ע הוא בחי' ומדריגת אהבת בכל לבבך בשני יצריך שהיצה"ר יתהפך לנהורא.

ה)* **אך** א"א להיות בחי' אתהפכא שהוא בחי' התהפכות המדות מן הקצה אל הקצה מבלי שתקדים תחלה בחי' אתכפייא דהיינו בחי' ביטול רצון בלבד כמארז"ל בטל רצונך מפני כו', והטעם הוא ע"פ הידוע שא"א להיות שום בחי' הולדה מיש ליש דהיינו כאשר עדיין בחי' יש הוא לא יוליד מאתו מציאת יש אחר בלתי אם לא שיבוטל מציאת יש הראשון ויבא לבחי' אין אזי יוליד ויצמח מציאות יש אחר, כמו שאנו רואים בטבע תולדות הצמיחה מן הגרעין הנזרע בארץ שכאשר עדיין נשאר ישות הגרעין

ה): בכת"י ב' שם: אות י'.

בשלימות כמו שהוא לא יצמיח מאומה אך ורק כאשר ירקיב הגרעין בארץ והי׳ כלא הי׳ אז יוליד ויצמיח בתוספת מרובה והיינו לפי שע״י הרקיבה נעשה בחי׳ אין אז דוקא יתלבש בו כח הצומח שבארץ ויצמיח ממנו בתוספת רב הוי׳ חדשה משא״כ כשהוא עדיין בבחי׳ יש לא יהי׳ ממנו התהוות, וכן ארז״ל ביציאת האפרוח מן הביצה כי גביל עפרא בעלמא הוא, וכמ״כ יובן בעבודה שבלב להפוך המדות שא״א להפוך המדות מן הקצה אל הקצה שהוא בחי׳ תולדה חדשה להיות ברי׳ והוי׳ חדשה שתתהפכנה כל המדות לאהבת ה׳ הנה א״א להיות בחי׳ זו אפילו ע״י המשכת אור הרבה מבלי שיוקדם לזה בחי׳ ביטול הרצון הנקרא אתכפי׳ דהיינו רק תנועה א׳ והוא בחי׳ ביטול עצמותו לבטל רצונו גם בהכרח ולא יהי׳ בחי׳ יש לעשות הכל כטבעו ורצונו וזהו בחי׳ אין ואז דוקא יוכל אח״כ ע״י גילוי אור להפוך מדותיו משא״כ כשלא ביטל רצונו תחלה א״א להיות התהפכות המדות וכמשל שאין כח הצומח מהוה הוי׳ חדשה עד שיוכלל הגרעין תחלה בבחי׳ אין כנ״ל, כך א״א להיות מבחי׳ אהבה שבלעו״ז בחי׳ אהבת ה׳ אם לא שתקדים תחלה בחי׳ ביטול וכמ״ש בק״ש אחד ואהבת שמתחלה צ״ל בחי׳ מס״נ בחי׳ ביטול למס״נ באחד ואז ע״י״ז אח״כ ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שהוא בחי׳ אתהפכא הנ״ל. וזהו ענין המצה שנצטוו לאכול בשבוע א׳ של ספי׳ וגם קודם הספירה כי מצה הוא בחי׳ אתכפייא וביטול כי המצה אין בה התנשאות להיות נופח ועולה כי כל שאור וכל חמץ הוא נפיחת העיסה שנעשה רמה והגבהה שמגבי׳ א״ע והוא בחי׳ יש, אבל המצה הוא שאין בה שום נפיחה והגבהה רק בחי׳ הנמיכות והשפלות והוא בחי׳ ביטול רצון הנ״ל ואתכפייא שהוא העדר התפשטות רצונותיו וישותו רק להיות בבחי׳ אין וביטול הפך הנפיחה וההתנשאות*, ועוד זאת יש במצה שאין בה טעם כמו בחמץ והא בהא תליא כנודע שמי שאין בו התנשאות אינו רוצה למצוא טעם בעבודתו והוא בחי׳ אתכפי׳ וביטול שאין בזה טעם ותענוג שהרי הוא כובש יצרו ועושה היפך תשוקתו לכן נקרא המצה לחם עני לחמא עניא שהוא בחי׳ הכנעה ושפלות בחי׳ ונפשי כעפר לכל תהי׳ כדלקמן, וגם עני לשון עינוי כמו מאנת לענות מפני שהוא בחי׳ אתכפייא ולכן ע״י״ז יוכל לבא אח״כ לספירת העומר שהוא בחי׳ אתהפכא כנ״ל ועי״ז יוכל לבא אח״כ לקבלת התורה וז״ש ונפשי כעפר לכל תהי׳ פתח לבי בתורתיך שע״י נפשי כעפר בחי׳ לחם עני הנ״ל יוכל להיות אח״כ בחי׳ אתהפכא ולהיות פנים בפנים קבלת התורה שזהו פתח לבי בתורתיך.

והנה ביאור ענין ונפשי כעפר כו׳ פתח לבי כו׳ מבואר שעיקר יסוד קבלת התורה הוא דוקא ע״י ונפשי כעפר שהוא בחי׳ אתכפייא לחם עוני דמצה כי הנה בבחי׳ זו בחי׳ אתכפייא הוא למעלה מבחי׳ אתהפכא כי הגם שאינו מהפך את המדות עדיין מ״מ הרי יש בזה בחי׳ הביטול מכל וכל שהרי מבטל א״ע לעשות הכל היפך תשוקתו משא״כ בבחי׳ אתהפכא הגם שיש בו מעלה יתירה שמואס ברע אבל אין בזה כ״כ ביטול רצון שהרי א״צ לזה כו׳, וכן מצד אתעדל״ת זו בבחי׳ ביטול שמסלק א״ע מכל והוא בחי׳

והההתנשאות: בכת״י ב׳: וההתפשטות.

אתכפייא מעורר אתעדל"ע מבחי' סוכ"ע שהוא ג"כ ענין הסתלקות עצמותו ומהותו להחיות רוח שפלים ולב נדכאים כו', לכן אחר מס"נ באחד שהוא בחי' ביטול רצון הנ"ל נמשך להיות בשכמל"ו היינו להיות ברכה והמשכה בבחי' מלכותו לעולם ועד כי ועד בחילופי אתוון אחד וארז"ל כ"מ שנאמר ועד אין לו הפסק היינו להיות בחי' מלך מלך ימלוך עד אין קץ כו' ובנפש היינו שלא להיות בחי' שינויים תוך התפלה ואחר התפלה כל היום שהשינויים הוא מבחי' וימלוך וימת וימלוך וימת ובביטול רצון אין שייך שייך שינויים כמו באהבה שחולפת ועוברת אחר התפלה אבל ביטול רצון יכול להיות כל היום גם בעסק מו"מ, נמצא מובן שבחי' אתעדל"ת מבחי' אתכפייא וביטול רצון מעורר למעלה יותר מבחי' אתהפכא שמעורר בבחי' סוכ"ע, הרי מובן דבחי' אכילת מצה לחם עוני בחי' אתכפייא ענין האתעדל"ת מזה הוא מעין בחי' אה"ר דבכל מאדך שהוא למעלה מבחי' אתהפכא דבכל לבבך כיתרון מעלת בעלי תשובה על צדיקים גמורים וכמש"ל אות ז', ובחי' זו הוא ג"כ ע"י אתכפייא לחם עוני דמצה ולכן המצה הוא עיקר הכח ליצי"מ שזהו בחי' אה"ר דמאדך וגם הוא יסוד קבלת התורה כנ"ל בפי' ונפשי כעפר ואח"כ פתח כו' כמו שבחי' אה"ר דמאדך שהוא עיקר בחי' יצי"מ הוא הכנה לקבלת התורה כדלעיל שפתח דבריו יתברך במ"ת נאמר אנכי כו' אשר הוצאתיך מארץ מצרים כנ"ל, אך מ"מ אחר בחי' אתכפייא לחם עוני ויצי"מ צ"ל ספירת העומר לבוא לקבלת התורה כי ענין יצי"מ הוא בחי' ומדריגת בעלי תשובה שלמעלה מצדיקים גמורים, אך התשובה הוא לפי שעה ואח"כ צריך לילך מדרגא לדרגא וכן ידוע שהמוחין שנמשכו בליל פסח מסתלקים אח"כ ואח"כ ממשיכים לאט לאט, והיינו ע"י ספה"ע שהוא בחי' אתהפכא דבכל לבבך כו' כל מ"ט ימי העומר ואח"כ לפני שבועות קורין פ' שאו את ראש כל עדת בני ישראל לגולגלתם הוא בחי' אה"ר שלמעלה מהשכל וכמו בחי' אה"ר דמאדך ע"י התגלות הכתר בשבועות כמ"ש במ"א (וי"ל שבחי' זו הוא כענין לאתבא צדיקייא בתיובתא כו') ואז הוא ענין קבלת התורה כו' נמצא שבחי' לחם עוני דמצה בחי' אתכפייא הוא יסוד המביא לכל בחי' ומדריגות הנ"ל וזה שארז"ל לחם עוני שעונין עליו דברים הרבה כו'.

ולתוספת ביאור* להבין איך מעלת אתעדל"ת דבחי' אתכפייא יהי' מעורר למעלה יותר מבחי' אתהפכא, הענין כי יש ב' מיני העלאות מ"ן הא' לבחי' ממכ"ע שהוא בחי' התיקון והב' לבחי' אורות דתהו שהוא בחי' סובב כו', וענין המ"ן לבחי' התהו משונה מענין המ"ן לבחי' תיקון דהנה כל עיקר בחי' התיקון היינו ריבוי הכלים לאורות והיינו ממש בחי' ממלא שכל א' מקבל לפי מדריגתו ובזה יש ריבוא רבבות מדריגות חלוקות ונמצא יש ריבוי כלים מכלים שונים לבחי' גילוי האור, ובחי' העלאות מ"ן לבחי' התיקון לעשות ריבוי הכלים הנה הוא בא מצד בחי' הבירורים דרפ"ח ניצוצי' דתהו שנפלו בשבה"כ וענין העלאת הניצוצות הוא להעלותם למעלה להיות מהם בחי' כלים לשכון בהם גילוי אוא"ס והיינו כל ענין תורה ומצות

ולתוספת ביאור: בכת"י ב' שם: אות יא.

שנתלבשו* בדברים גשמיים דנוגה וכאשר נעשה מזה מצוה הוא בחי' כלי לאורות דתיקון שיומשך האור בריבוי כלים ונק' רמ"ח אברים דמלכא אבר היינו בחי' כלי, אבל העלאת מ"ן לבחי' אורות דתהו כלים* הוא דוקא ע"י אה"ר דמאדך שלמעלה מהכלי משא"כ אהבה המוגבלת בכלי הוא העלאת מ"ן לאורות וכלים דתיקון, וזהו ההפרש בין בחי' בכל לבבך אתהפכא דצדיקים גמורים שהוא בחי' אהבה המוגבלת בכלים א"כ אין זה רק העלאת מ"ן לבחי' התיקון וכמש"ל דלשון גמורים הוא מלשון כלי שנגמרה מלאכתו שהוא בחי' כלים, אבל בכל מאדך דבע"ת הוא העלאת מ"ן לאורות דתהו בחי' סוכ"ע ולכן במקום שבע"ת עומדים כו', אך כמו"כ בחי' מצות אכילת מצה לחם עוני הוא ג"כ בחי' העלאת מ"נ לאורות דתהו להיותה בחי' אתכפייא שהוא בחי' אין ממש ע"כ מעורר למעלה ג"כ בחי' אין והוא בחי' אורות דתהו שהאורות הן בחי' אין למעלה מבחי' כלים וכמו הגרעין כשנרקב ומגיע לבחי' אין, אזי מתלבש בו בחי' כח הצומח ממאמר תדשא שהוא בחי' הארת א"ס שבמאמר ההוא כו' כך ע"י בחי' אין דאתכפיא מעורר גילוי אא"ס ולכן הוא למעלה בזה מאתהפכא שהוא בבחי' כלים ומדות הנפש שנתהפכו להיות כלים ומדות דקדושה ולא בחי' אין ממש כמו באתכפייא ומ"מ צ"ל ב' בחי' העלאת מ"ן כי העיקר לשבת יצרה להמשיך גילוי אא"ס למטה בכלים רק שצ"ל גילוי והמשכת הסובב בממלא דהיינו אורות דתהו בכלים דתיקון וזהו ע"י ב' בחי' העלאת מ"ן הנ"ל ע"י המצה נמשך העלאת מ"ן לאורות דתהו וע"י אתהפכא דספירת העומר נמשך* כלים דתיקון ואח"כ בשבועות הוא גילוי והמשכת בחי' הכתר אור הסוכ"ע בכלים דתיקון כו'. ובכל הנ"ל יובן ענין ב' בחי' מצה שיש בחי' מצה הנק' לחם עוני ויש בחי' מצה עשירה שנילושה ביין ושמן ודבש וחלב, ויש עוד בחי' שתי הלחם דשבועות שהן באות חמץ, לחם עוני הוא בחי' אתכפייא ומצה עשירה היינו שנילושה ביין כו' הוא בחי' אתהפכא שהמדות נהפכין מרע לטוב ממש ע"י גילוי המוחין שהם בחי' יין ושמן חו"ב וחלב ודבש הוא בחי' חו"ג הנמשכים ממוח הדעת ולכן נק' א"י זבת חלב ודבש ולכן אינה באה לידי חימוץ כיון שהוא בבחי' אתהפכא* ומ"מ אין יוצאין ידי חובת מצה רק בלחם עוני דוקא כי העלאת מ"ן דאתכפייא הוא דוקא המעורר למעלה גילוי אורות דתהו בחי' סוכ"ע, ובשבועות שהוא גילוי אור הכתר אז גם החמץ יוכל להתעלות כו' כמ"ש במ"א.

וזהו מה שאמר בהגדה לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים, כי הנה עיקר ענין יציאת מצרים הוא ע"י אה"ר דבכל מאדך כנ"ל אות ז'* וכשאין לו בחי' אה"ר זו א"כ הוא עדיין בבחי' מצרים מיצר וגבול רק שע"י אכילת מצה שהוא בחי' אתכפייא וביטול רצון מעורר ג"כ למעלה באורות דתהו מה שהי' מעורר ע"י אה"ר דמאדך כנ"ל וידוע שאבותינו

שנתלבשו בדברים גשמיים דנוגה: בכת"י ב' ליתא תיבות אלו.

כלים: בכת"י ב': שבלי כלים.

נמשך: בכת"י ב': נעשה.

בבחי' אתהפכא: בכת"י ב': אתכפיי'.

אות ז': לעיל ע' תנד קטע המתחלת ב) ובכל מאדך.

שהיו במצרים מצד* הגלות היו שקועים במ"ט כו' רק שע"י מצה היה התעוררות גילוי זה, א"כ א"ש מה שאמר די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים שמצד עצם היה בבחי' מצרים וגבולים רק שהי' הגילוי סוכ"ע ע"י לחמא עניא בחי' אתכפייא שהוא מעורר ג"כ בחי' סוכ"ע כנ"ל. וכן ע"פ פשוט התירוץ הוא שהרי נצטוו על הקרבן פסח על מצות יאכלוהו וזה הי' קודם חצות לילה כדין אכילת הפסח א"כ ע"כ צ"ל שאכלו המצות בהיותם במצרים ממש, ומ"ש ויאפו את הבצק עוגות מצות כי לא חמץ זהו על מצות שלאחר חצות כמ"ש במ"א באריכות, נמצא עפי"ז ג"כ מובן שבחי' יצי"מ ואה"ר הנ"ל באה להם ע"י אכילת מצה לחם עוני שאכלו בעודם בבחי' מצרים וכנ"ל וז"ש הטעם בפסוק לחם עוני כי בחיפזון כו', דפי' בחיפזון מבואר במ"א שהוא ענין בריחתם ממדות הרעות, שכשהמדות בתקפן וא"א להפכן מכל וכל זאת העצה עכ"פ לברוח מהם בבחי' אתכפי' וא"כ החיפזון ולחם עוני ענין אחד הוא, ופי' הא לחמא עניא היינו כי חמץ ומצה ההפרש ביניהם רק בין ה"א לחי"ת שהחי"ת מורה על מקור יניקות החיצונים כמבואר בהקדמה בזוה"ק בראשית ענין ח' ט' שלא הי' בשבטים כו' ובזח"ג דרנ"א ע"פ גער חית קנה נעץ קנה בים כו' הוא בחי' רגל השמאלי של החי"ת והיינו יניקות החיצונים מבחי' ים שהוא המל' והוא סוד ירידת מ"ת, ולכן דוקא המים מצמיחין כו' לפי שיורדין מגבוה לנמוך למטה מטה כו' אבל בחי' מצה הוא שמהחי"ת נעשה ה"א פיה פתחה בחכמה ואין מזה יניקות החיצונים כמ"ש בסידור ע"פ מזמור לתודה וזהו הא לחמא עניא ה"א ממש.

מצד: בכת"י ב': מיצר.

פ׳ שמיני

[תרזיין]

יין ושכר* אל תשת כו׳ ולהבדיל בין הקדש והוא ממנין תרי״ג שלא יכנס כהן למקדש ושלא להורות שתויי יין. ולהבין זה יש להקדים היטב מ״ש באגה״ק בסופו בד״ה להבין מ״ש בפע״ח כו׳ בענין מעלת עסק התורה במשנה ותלמוד שגדלה מעלתה אפי׳ מבחי׳ אהוי״ר ונת׳ שם הרבה מעלו׳ ואחת מהנה מבואר שם סד״ה הנז׳ וז״ל, אך עוד זאת השוה בכל כי כל דחילו ורחימו שכליים של המלאכים הן בחי׳ נבראים מאין ליש והם בחי׳ נפש רוח דבי״ע אבל פרטי ההלכות הן המשכות חכמה עילאה דהמאציל ב״ה המלובשת בגשמיות, והלבשה זו אינה כהלבשת חכמה עילאה בדו״ר שכליים דהתם הלבוש הוא מעלים ומסתיר לגמרי כו׳ והעלם הבורא מהנברא, משא״כ ההלכות הרי הארת החכמה מאירה בהן בגילוי ולבוש העשי׳ הוא דרך מעביר לבד כמו ביו״ט שחסד דאצי׳ המלובש לגמרי בחסד דבריאה ומחי׳* העוה״ז הגשמי על ידי מעביר חסד דיצירה ועשי׳ הנק׳ ג״כ התלבשות שאל״כ לא הי׳ פועל בגשמיות העולם הזה* עכ״ל. והנה המובן מלשונו דמדמה ענין גילוי החכמה של המאציל ב״ה בהלכות שלפנינו לבחי׳ גילוי חסד דאצי׳ המלובש בבריאה ביו״ט שהוא ע״י מעבר יצירה ועשיה ולא ע״י התלבשות גמור כו׳, ור״ל דלכך אינו מתעלם יצירה ועשי׳ רק מאיר בבחי׳ גילוי ממש בעוה״ז ביו״ט, וכך הוא גילוי החכמה בהלכות דלבוש העשי׳ הוא ג״כ רק דרך מעביר כו׳, וצ״ל מ״מ א״כ איך אמר שהוא המשכת ח״ע דהמאציל ב״ה שהרי נה״י דלבוש העשי׳ הוא דרך מעביר מ״מ בבריאה ויצירה אינו דרך מעביר רק התלבשות גמור (כמובן מן המשל דיו״ט שג״כ חסד דאצי׳ מלובש לגמרי בחסד דבריאה כו׳ ר״ל התלבשות גמור ולא דרך מעביר בלבד, וא״כ הרי כבר נתעלמה הח״ע דהמאציל ב״ה בהעלם והסתר גמור ע״י התלבשות בבריאה, ומה בצע לנו שלבוש העשי׳ הוא דרך מעביר מ״מ עכ״פ יש לבוש גמור מעולם הבריאה והרי הבריאה היא ג״כ יש ודבר ואינו ערוך כלל לאצי׳ שהוא אלקות כמ״ש איהו וחיוהי וגרמוהי חד משא״כ בבי״ע כתיב ומשם יפרד כו׳ וא״כ אכתי קשה מאי עדיפות התלמוד מדו״ר שכליים של המלאכים שהרי בהם מלובש ג״כ ח״ע כמ״ש כולם בחכמה עשית רק שהם מסתירים לגמרי על בחי׳ חכמה עילאה שבתוכם עד שאין יכולים למצוא בנפשם גילוי החכמה עילאה כהסתר הבורא מהנברא כנ״ל, והרי ידוע דיש מלאכים דבריאה מיכאל וגבריאל כו׳ ושרפים שבעשי׳ והן נבראים מאין ליש ודו״ר שלהם מסתיר כו׳, וא״כ מאי עדיפותא דתלמוד שהיא ג״כ בבריאה א״כ הבריאה מעלמת ומסתרת לגמרי על בחי׳ האצי׳ שבתלמוד, ולזה אמר שהן המשכות חכמה עילאה דהמאציל ב״ה כו׳ ולא בההלכה*

יין ושכר: בכמה כת״י רשום: ביאור ענין מעבר והתלבשות.

הכותרת בריש המאמר כאן העתקנו מכת״י 534 שכג, א.

ומחי׳: בקו״א קנח, א נדפס: מחיה. בכת״י ב׳: ומחי׳ אותו.

העולם הזה: בכת״י ב׳ נוסף תי׳: כלום.

בההלכה: בכת״י ב׳: כההלבשה.

דח״ע בדו״ר שכליים דנה״י שהוא למעלה מדו״ר שכליים של המלאכי׳ דעשי׳ דכאן בהלכות לבוש העשי׳ הוא דרך מעביר כו׳, מ״מ מה בין תלמוד והלכות לדו״ר שכליים של המלאכים דבריאה כו׳ שבשניהם אור האצי׳ הוא הנמשך ע״י התלבשות גמור ולא דרך מעביר לבד כנ״ל וכל ענין הלבשה הסתר גמור הוא. עוד יש להבין דהא תינח בתלמוד ומשנה שהן בבריאה ויצירה הלכך לבוש העשי׳ הוא רק דרך מעביר בלבד, אבל מקרא הוא בעשי׳ כמ״ש בפע״ח בשער לימוד התורה, א״כ לכאורה המקרא כמו דו״ר דמלאכים דעשי׳ וזה דבר שאסור לאומרו שהמקרא ודאי גבוה מהמשנה ותלמוד ונק׳ עץ החיים, משא״כ תורה שבע״פ נק׳ עה״ד כמ״ש באגה״ק במא׳ הר״מ דנשא כו׳, אלא שקושי׳ זו היא בלאה״כ ג״כ, איך יתכן דתלמוד בבריאה כו׳ ומקרא בעשי׳ מיהו כאן הקושי׳ ביתר שאת, דכאן בא לומר דעיקר מעלת ההלכות הוא שהן גילוי חכמה עילאה ולבוש העשי׳ הוא רק דרך מעביר כו׳, וא״כ מה אמר על מקרא שהוא בעשי׳ ומשמע דהיינו התלבשות גמור בעשי׳ כמו שתלמוד בבריאה שהוא ג״כ ענין התלבשות גמור כנ״ל).

ב) **אך** באמת התירוץ פשוט ומובן למשכיל מתוך דבריו הק׳, דדו״ר דמלאכי׳ הן בחי׳ נפש ורוח דבי״ע משא״כ התלמוד ומשנה הוא מבחי׳ הנשמה דמל׳ דבריאה יצירה כמבואר שם והרי מובן ההפרש שביניהם דבחי׳ אור הנשמה די״ס דבי״ע שהוא אלקות והוא ה״ו כלים דמל׳ דאצי׳ כו׳ הרי א״כ מובן שבחי׳ אור הנשמה ואפי׳ דמל׳ דעשי׳ הוא בחי׳ אלהות ממש. משא״כ בחי׳ אורות דנפש ורוח די״ס דבי״ע ואפילו דבריאה הן נבראים מאין ליש וכמ״ש באגה״ק במאמר איהו וחיוהי כו׳ וז״ל, והנה ראשית היש הנברא ותחילתו הן הכלים די״ס דבי״ע וגם האורות נפש ורוח נבראו* מבחי׳ הנשמה די״ס דבי״ע שהוא אלקות והן הלמ״ד כלים דמל׳ דאצי׳ כו׳, הרי א״כ מובן שבחי׳ הנשמה אפי׳ דמל׳ דעשי׳ הוא אלקות ממש לברוא יש מאין שבהם מלובש הארת הקו דאוא״ס המלובש באצי׳ שמאיר בהם בבי״ע כמו באצי׳ ממש והאור כעין המאור שהוא ית׳ לבדו בכחו לברוא יש מאין כו׳ משא״כ בחי׳ נפש ורוח אפי׳ דבריאה הם נבראים ממש כמו הארץ הגשמי׳ דעשי׳ ומסתירים על אור הנשמה שבתוכן שהוא אלהות כהסתר והעלם הארץ הגשמי׳ על בחי׳ נשמה שבמל׳ דעשי׳ שהוא אלהות ומחיה ומהוה מאין ליש את הארץ הגשמית והרי היא מלובשת בה ממש, וכמ״ש בכ״י רבינו ז״ל בהג״ה לתורה ע״פ שובה ישראל כו׳ וז״ל כי העולם הוא בחי׳ מלך בלבד ומלך ועולם הם דבר א׳ ממש וכמ״ש בע״ח שהארץ הלזו החומרית היא מל׳ דמל׳ דעשי׳ פי׳ שהתהוותה מאין ליש תמיד בכל רגע היא ע״י הארת והשפעת מל׳ דמל׳ דעשי׳ עכ״ל לענינינו, הרי מבואר דמל׳ דעשי׳ שהוא אלהות מלובש ממש בארץ הלזו החומרית להוותה מאין ליש רק שהארץ מסתרת עלי׳ הסתר גמור וזהו הנק׳ התלבשות, וכ״כ עוד באריכות באגה״ק סד״ה להבין אמרי בינה מ״ש בצוואת ריב״ש כו׳ וז״ל, ור״ל נתלבשה והיינו

נבראו: כ״ה באוה״ת וארא כרך ח׳ ע׳ ב׳תתפט. ובאגה״ק קל, א נדפס: ונבראו.

בבחי' גלות כו' אין לך גשמי כעפר הארץ ואעפ"כ יתלבש בה* בחי' מל' דמל' דעשי' ובתוכה מלכות דיצי'* כו' עכ"ל, ור"ל שמלובש בה ממש הארת אוא"ס שבאצילות להחיותה מאין ליש רק שהוא בחי' העלם גמור והסתר ממש ונק' גלות השכינה ונק' התלבשות כו', ועד"ז ממש הוא ג"כ התלבשות הנשמה דמל' דבי"ע ברוח ונפש ומלאכים דבריאה ויצירה שהן ג"כ נבראים וכמו שדימה זה לזה להדיא באגה"ק במאמר שאנו עסוקי' בו, רק שאין זה נק' גלות השכינה דגלות לא שייך רק בהתלבשותה בקליפות שמנשאים א"ע לומר לי יאורי כו' משא"כ מלאכי' הן בבחי' ביטול כו', אבל מ"מ לענין ההעלם והסתר דמהות האלקו' מהנברא שוין הם, משא"כ תלמוד ומשנה הן בחי' אלהות ממש לפי שנמשכין מאור הנשמה דמל' דבריאה ויצירה שהוא אלהות כנ"ל (ובזה יתיישב ג"כ ענין מקרא בעשי' דהיינו ודאי בבחי' הנשמה דעשי' שהוא אלקות, אמנם עדיין קשה דהא המקרא גבוה מהמשנה ותלמוד ואיך אמר שהוא בעשי', וזה נת' במ"א דבאמת שרש כולן באצי' ושם המקרא גבוה יותר ומצד גבהותו יוכל להתמשך ולהתלבש גם בעשי' להיות קדוש גם בקדושת העשי', שהקפידא בספר תורה בתמונת האותיות ובתגין, משא"כ במשנה ותלמוד, וכמ"ש במ"א באריכות מזה על פסוק השתחוו לה' בהדרת קדש).

ג) **אמנם** לפי"ז צ"ל דא"כ שהמשנה ותלמוד הן מבחי' אור הנשמה דבי"ע שהוא אלהות ממש דהיינו בחי' כלים דנוק' דאצי' שנתלבשו להיות נשמה לבי"ע, א"כ קשה למה דמשמע מדבריו שהתלמוד ומשנה שלפנינו הם נמשכים מבחי' הבריאה ממש דהיינו שהאצי' הוא בבחי' התלבשות לגמרי בבריאה ורק עשי' הוא דרך מעביר כו' אבל בריאה אינו דרך מעביר דהיינו לומר שהאצי' נמשך ע"י בריאה דרך מעביר כו' דזה אינו דאצי' מתלבש בלבוש גמור תחלה בבריאה ואחר ההתלבשות הזה הוא שנמשכו התלמוד מבריאה והמשנה מיצי' וכנ"ל אות א' מענין הדוגמא דיו"ט שחסד דאצי' מתלבש תחלה התלבשות גמור בחסד דבריאה ולא דרך מעביר לבד ואח"כ מאיר ע"י מעביר יצירה ועשי' בעוה"ז, וכך הוא בתלמוד כו' דהיינו שהתלמוד ומשנה שלפנינו נמשכו לאחר שכבר התלבש בחי' אצי' בהתלבשות גמור בבריאה, וא"כ הקושי' גדולה איך אפשר לומר שהתלמוד ומשנה הן בחי' אלהות ממש ולמעלה מעלה לאין ערוך על בחי' דו"ר דמלאכים דבי"ע שהן נבראים שהאלקות מוסתר בהם כהסתר הבורא מהנברא, משא"כ במשנה ותלמוד שהחכמה שבהם הוא אלהות ממש ולא בחי' נברא ואיך אפשר זה, הלא מבואר הטעם דבחי' המלאכים ודו"ר שבהן הן בחי' נבראים מאין ליש לפי שהחיות דאלהות המחי' אותם מוסתר בהם כמו בחי' מל' דעשי' שמוסתר בארץ הגשמיות כו' כנ"ל אות ב' ומבואר למעלה דבחי' זו נק' התלבשות, ואם כן מבואר דבחי' התלבשות היינו כשההארה וההמשכה בבחי' הסתר בהמתלבש, וכמו שהאדם לא יוכל למצוא בנפשו להשיג מהות הרוחניות המלובש בו ממש אעפ"י שהנפש ישנו בו ומתפשט' בכל רמ"ח

יתלבש בה: באגה"ק קמא, ב נדפס: מתלבשת בו. ותי' בחי' לא נמצא שם.

מלכות דיצי': וכ"ה באגה"ק שם. בכת"י ב' נוסף: ובתוכה.

אברים והאדם מרגיש זה היטב עכ״ז לא יוכל להשיג המהות וזהו הנק׳ התלבשות שהרי הנפש מלובשת בגוף ועד״ז הוא התלבשות הנשמה דב״י* שהוא אלהות במלאכים וחיות ושרפי׳ דבי״ע שנק׳ נפש רוח וכנ״ל, וא״כ כיון שהתלמוד ומשנה נמשכו מאצי׳ ע״י התלבשות גמור תחלה בבריאה א״כ בהכרח לומר שמתעלם ומסתתר אור האצי׳ ע״ד הנ״ל, וא״כ איך התלמוד ומשנה עצמן שהן הלבוש שנתלבש בו האצי׳ הוא אלקות הלא לפי משל הנ״ל אינו כן שהלבוש מסתיר לגמרי כדו״ר דמלאכים כו׳ ואם נחלק דשאני הכא במשנה ותלמוד שהלבוש הוא ג״כ אלהות שהוא בחי׳ אור הנשמה דב״י* שהוא אלהות משא״כ בנפש רוח דמלאכים שהלבוש הוא בחי׳ נברא כנ״ל, וחילוק זה אמת ויציב, אך א״כ קשה כיון שהלבוש דמשנה ותלמוד הוא אלקות ממש א״כ איך נופל ע״ז לשון התלבשות לומר שהאצי׳ מתלבש לגמרי בלבוש זה הלא ענין התלבשות הוא הסתר ולבוש זה כיון שהוא אלהות א״כ איך שייך לומר שמסתיר, וא״כ איך יתכן לקרוא לבחי׳ זו התלבשות כו׳ הלא לכאורה זהו תרתי דסתרי דאין שייך באלהות ממש התלבשות הלא ההתלבשות הוא הסתר לגמרי כהסתר הבורא מהנברא שנק׳ התלבשות כנ״ל ואיך שייך לומר כן באלהות שמתלבש זה בזה וכי קצתו יסתיר קצתו ח״ו, ודבר זה צריך ביאור בעזר״ה להבין הענין.

ד) **אך** הענין דבודאי שייך בחי׳ ההתלבשות גם בע״ס ממש אעפ״י שהם בחי׳ אלהות ממש שהרי כל ספר הע״ח מלא מענין התלבשות הפרצופים זה בזה איך שאו״א מלבישים זרועות דא״א וז״א מלביש לאו״א והמל׳ לז״א כו׳, וכמבואר בס׳ משנת חסידים מסכת כללות העולמות יעו״ש סדר ההתלבשות רק באוא״ס ב״ה לא שייך התלבשות ח״ו דלית מאן דתפיס בי׳ ואפי׳ בהאור וזיו ממנו ית׳ לא שייך התלבשות ח״ו רק בבחי׳ הקו שהוא הארה מצומצמת מהאור שאינו ערוך לגבי האור הוא דיש התלבשות שמתלבש בא״ק כמבואר שם משא״כ בהאור עצמו וכש״כ במהו״ע ית׳ ועז״נ קק״ק שמובדל ואינו בבחי׳ התלבשות ח״ו, ועכ״פ מבואר דשייך לומר לשון לבוש והתלבשות גם בבחי׳ האלהות שכן הע״ס שזה הוא בחי׳ לבוש לגבי שלמעלה הימנו עם היות ששניהם אלהות ממש, וקשה קושי׳ הנ״ל הלא ההתלבשות הוא כשהמתלבש מסתיר לגמרי כו׳ ואין לומר דזה לא נק׳ התלבשות רק בשם המושאל אבל הכוונה הוא ההמשכה דרך מעביר שבחינה זו איננה הסתר כנ״ל, ונק׳ ג״כ התלבשות כמ״ש רבינו ז״ל להדיא גבי חסד דבריאה שמאיר דרך מעביר ביו״ט ע״י חסד דיצירה ועשי׳ הנק׳ ג״כ התלבשות שאל״כ לא הי׳ פועל בגשמיות העוה״ז כו׳ עכ״ל, הרי שגם בחי׳ זו שהוא ההמשכה דרך מעביר נק׳ ג״כ התלבשות ולבוש זה איננה הסתר כלל כנ״ל, וא״כ נאמר שכך הו״ע ההתלבשות בפרצופי האצי׳, אך זה אינו, דהא מצינו בענין המשכת המוחין בפרצופי האצי׳ שמבואר שלפעמים נמשכים המוחין דאו״א לנוק׳ דז״א ע״י התלבשות תחלה בז״א ולפעמים רק ע״י דרך מעביר בז״א כמ״ש רבינו ז״ל בכי״ק בענין הכרובים, וז״ל כשהנוק׳ היא כנ״י עומדת פב״פ עם* ז״א ושוין בקומתן ומקבלת ג״כ המוחין דאו״א וכתר א׳ לשניהן אזי נקראים אחים כו׳, לכן כתיב כרוב א׳ מקצה מזה הוא קצה אוא״ס שבז״א, וכרוב א׳

דב״י: בכמה כת״י: דבי״ע.

*) בשולי העמוד בכת״י 350 נוסף: ענין ל״ל מגרמי׳ כלום שצ״ל רצון למלוכה כיון שבאמת כולא קמי׳ כ״ח ואינו עם נפרדים כלל, מוחין דאו״א ידיע׳ המציאות והשגת מהות רק באדם התחתון שניהם רק ידיעות המציאות ונ׳ ראי׳ חושיות ע׳ פ׳ תשא ובתניא ע״י שפלות כי חכמ׳ ביטול גדלות ראשון ושני ישסו״ת או״א ע׳ ע״פ הזהר בטחו בו עדי עד ובע״ח דאו״א י׳ ישסו״ת ה׳ קטנות אמנה היינו ידיע׳ המציאות שע״ד אמונה.

מקצה מזה הוא מקור בי״ע ושורשן שבאצי׳ שמתלבש בהם ג״כ אוא״ס ע״י המוחין דאו״א הנותנים בראש הנוק׳ ע״י ז״א בעלה דרך מעבר* ולא בדרך התלבשות ממש כמו שהוא בזמן שאינו שוה בקומתה עמו רק מהחזה ולמטה כנודע עכ״ל הזהב, הרי מבואר דכשהוא עמו שוין בקומתן מקבלת המוחין דאו״א ע״י ז״א דרך מעבר כו׳ אבל כשהוא רק עד החזה מקבלת ע״י התלבשות ממש א״כ מדמצינו למעלה באצי׳ גם כן ענין דרך מעבר לפעמים מכלל דהתלבשות היינו התלבשות ממש, וכ״מ מדקדוק לשונו במ״ש ולא בדרך התלבשות ממש כו׳ הוסיף תיבת ממש להורות על ריחוק הערך מכשנמשכי׳ דרך מעביר כו׳ והיינו לכאורה משום דההתלבשות הוא הסתר ממש ע״י הלבוש, הרי מבואר שיש למעלה באצי׳ ג״כ התלבשות ממש.

ה) **והנה** קודם שיתבאר ענין ההפרש בין בחי׳ דרך התלבשות לדרך מעבר יש לבאר כללות ענין התלבשות הפרצופים זב״ז מהו, ואיך דבא״ס ב״ה לא שייך בחי׳ התלבשות ח״ו דלמחתב״כ כנ״ל. וענין זה נתבאר אצלינו בדרוש המילוים (שאמר בקיץ תקס״ז) והוא כי זה יובן עד״מ בנפש האדם* שנמשכים ומתפשטים ממנה כחות נפשיות כמו השכל והמדות וכח הראי׳ והשמיעה עד כח התנועה שביד וכח ההילוך שברגל, והנה הנפש במהותה ועצמותה היא למעלה מבחי׳ כחות אלו רק שהם בחי׳ התפשטות החיות הנמשך ממנה, ומ״מ כח השכל נלקח מבחי׳ גילוי הארה פנימית מהנפש יותר מההארה שבמדות וכן בשאר כחות עד שיש כחות שהם מבחי׳ הארה חיצונית כמו כח התנועה והזן והמעכל כו׳, ולזאת אנו רואים שכחות אלו מתלבשים זה בזה דהיינו אותו הכח שהוא מבחי׳ פנימי׳ מתלבש לפעמים בהכח שלמטה ממנו בהדרגה ומנהיגו ומטהו כרצונו, כי הנה יש כחות פשוטי׳ ופי׳ פשוטים היינו כשזה הכח הוא כמו שנמשך ממקורו מהנפש ולא הורכב ולא נתלבש בו כח אחר כגון הקול הנמשך מהבל הלב שנק׳ קול פשוט לפי שהוא פשוט ואינו מורכב משום דבר אחר זולת מהותו, ופי׳ כחות מורכבים הוא כשנמשך ומתלבש בו הארה והמשכה מכח אחר שלמעלה ממנו להנהיגו שאז הרי הוא מורכב מדבר אחר זולת מהותו ועצמותו דהיינו שמורכב ממהות הכח שלמעלה ממנו שנמשך ומלובש בו, וא״כ אינו אז פשוט כו׳ ונמשיל משל, הנה בכח התנועה שביד ימצא ב׳ ענינים אלו לפעמים הוא כח פשוט כגון כשזורק אבן מידו שכח התנועה שביד הוא נמשך ומתפשט על האבן להוליך אותו למקום שזרקו ואין בו הרכבת כח אחר זולתו, משא״כ בהתפשטות כח התנועה שביד לצייר איזו ציור נאה ה״ה מורכב אז מבחי׳ כח המחשבה שהרי המח׳ מנהגת את כח התנועה הזה שיצייר כך וכך כו׳, וזהו בחי׳ התלבשות שכח המח׳ מלובש בכח התנועה דהיינו בפנימיותו וכח התנועה מלבישו שהרי גוף מלאכת הציור נעשה ע״י כח התנועה א״כ הוא המתגלה בהפעולה רק שבתוכו יש כח המח׳ שמנהיגו איך שיתפשט ויצייר הציור ולפעמים נמשך גם כח השכל כגון כשכותב איזה סברא בהשכל שהרי א״כ נמשך אזי גם השכל בהמחשבה ומאירים בכח התנועה כו׳ הרי נת׳ שכח התנועה פעמים הוא כח פשוט ולפעמים הוא מורכב מכח המחשבה ופעמים גם מכח השכל, ועד״ז

דרך מעבר: בתו״א תרומה פא, א: דרך מעביר לבד.

*) בשולי העמוד בכת״י 350 נוסף: מאחר דבא״ס לא שייך התלבשות א״כ מה ההמשכה ע״י התו׳ י״ל דשייך בהשרא׳ וגם זה בהאור ע׳ ענין התלבשות בדרוש מילויי׳ כחות מורכבי׳ ויש בזה בחי׳ מעביר כמו שכל ע״י אצבע ע׳ ברכת כהנים י״ל שעי״ז גורם שיהי׳ רק דרך מעביר כו׳ לכן י״ל טעם למנהגינו הדוכן ביו״ט שאז דרך מעביר מיהו ק׳ משבת ע׳ ע״ח של״ג פ״ב אי״ה.

יש ג"כ בכח הראי' לפעמים הוא כח פשוט ופעמים הוא כח מורכב מכח היותר עליון המתלבש בו שאם רואה על איזה דבר בלי מח' וכוונה אין כאן רק התפשטות כח הראי' בלבד, ואם הוא מעיין על איזה דבר (וזהו הנק' טביעת עין בגמ' וכדאמרינן בגיטין כ"ז ב' טב"ע אית לי בגויה, ופירש"י שנתתי עיני בו עד שאני מכירו יפה בלא שום סימן, שהכרה זו הוא מחמת השכל והמח' שנתלבשו בכח הראי' בראותו הדבר משא"כ בראיה לבדה, וכדאמרינן בב"מ דכ"ג ע"ב כלים חדשים שלא שבעתן העין ופירש"י שעדיין לא הורגל בראייתן ותשמישן שיהא מכירן יפה, הרי אף שראה אותן בעיניו לא נחקקו עדיין בשכלו להכירן לפי שלא הלביש אז שכלו כ"כ בהראי', ולכן לפירש"י בגיטין שם משמע דדוקא ת"ח יש לו טבע"י ולא ע"ה והיינו משום דמי שחכמתו מרובה בקל הוא שיתלבש כח השכל בכח הראי' להכירו יפה ואף דלדינא קיי"ל דכל אדם יש לו טב"ע היינו דבודאי יש בכח כל אדם ליתן שכלו בזה להכיר רק דלת"ח הוא בקל יותר) או שלומד גמרא וכדומה אז השכל מתלבש בכח הראי' להיות רואה ומשיג הדבר שרואה בעיניו. והנה מובן מזה ענין התלבשות כחות הנפש זב"ז דהיינו שהכח העליון מתלבש בשלמטה הימנו להנהיגו כו', וגם מובן איך שענין זו ההתלבשות הכחות זב"ז הוא רק בכחות הנפש משא"כ עצם הנפש לא שייך לומר שמתלבשת בכח א' פרטי. ועד"ז יובן למעלה ענין התלבשות הפרצופי' שהן בחי' הע"ס הנה בהם שייך התלבשות כמו בחי' ז"א הן המדות עליונות וכשהמוחין נמשכים ומתלבשי' בו הוא עד"מ התלבשות השכל במדות היינו שבחי' חסד ואה' עליונה יהי' עפ"י בחי' החכמה עילאה כו' וכן בחי' הדיבור עליון פעמים מלביש למדת החסד והוא עד"מ למטה כשמדבר דיבורי אה' הנה האהבה מתלבשת בדבור כו' אך בחי' התלבשות זו לא שייך רק בהפרצופים שהן בחי' הנאצלים, משא"כ באוא"ס ב"ה שהוא ית' קדוש ומובדל שהרי ההתלבשות הוא בחי' תפיסא במהות הכח המתלבש שנתפס קצת ממש במקום שמתלבש וה"ז בחי' התפעלות כמו שכל המתלבש באיזו מח' וענין שעצמות ומהות השכל יש במח' לכך נתפס בה מבלתי יוכל להשכיל אז בשכל ומח' אחרת משא"כ אם לא הי' מעצמות השכל במחשבה הי' ביכולת השכל להשכיל בדבר אחר באותה שעה ממש וכנראה בחוש שלפעמים יכול להיות נזרק ממנו איזה דיבורים גם כשיחשוב אז ממש בדבר אחר, וזה מפני שאין התלבשות המח' אז בהדיבור הזה הנזרק מהות ועצמות המח' רק הארה בעלמא כו' אבל שיהי' ההתלבשות השכל והמחשבה בדבר אחר הוא בלתי אפשר להיות נתפס במחשבה זו דעסיק בה וה"ז בחי' התפעלות שהשכל מתפעל כשמתלבש במח' ויש בו שינוי במהותו מכשהי' קודם שנתלבש שאז הי' יכול להשכיל בענין אחר משא"כ אחר שנתלבש כו', אבל באוא"ס ב"ה כתיב אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי בו ית' מקודם בריאת העולם לאחר בריאת העולם, וכמאמר אתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברא כו' בשוה ממש, והיינו לפי שמהו"ע ית' אינו מתלבש ונתפס כלל בהעולמות ולא כמו שהנשמה מתלבשת בגוף כו', ועם היות כי יש כח הפועל שמתלבש בנפעל ונק' ממכ"ע, אך זו היא בחי' הארה בעלמא שאינו בערך מהו"ע ית' וכזיו השמש שאינו נוגע לגוף השמש כו' והוא בחי' מל'

שעז"נ מלכותך מלכות כל עולמים שהוא בחי' הארה המתלבשת כו' (וזהו בחי' הקו המתלבש בהע"ס כנ"ל משא"כ אפי' בחי' האור שלמעלה מהקו אין שייך בו התלבשות מכש"כ במהו"ע ית', ולקמן ית' אי"ה שיש חילוק בין בחי' התלבשות שהוא בחי' תפיסא והתפעלות לבחי' השראה שאינו התפעלות, ולכך אפי' בבחי' הקו לא שייך רק השראה והו"ע השראת אוא"ס בחכמה כו') ואמנם בבחי' הע"ס שייך ענין התלבשות כנ"ל.

ו) **ומעתה** יש לבאר מהו ההפרש בין בחי' ההמשכה דרך מעביר לדרך התלבשות (הנז"ל סוף אות ד' ובאות א') ואח"כ יובן הקושי' דלעיל (אות ד') איך שייך ל' התלבשות באלהות שהרי הוא הסתר כו'. דהנה פי' המילות בזה הוא כשנמשכת ההמשכה מכח עליון לכח שלמטה ממנו ע"י בחי' ממוצעת יש בזה שני אופנים אם שנמשך ע"י הממוצע רק דרך מעביר לבד או שמתלבש ממש תחלה בו הכח העליון ואח"כ ממנו נמשך לכח שלמטה ממנו, וכנז' לעיל אות ד' בענין מוחין דאו"א הנמשכים לבחי' מל' ע"י הז"א, שלפעמים הוא ע"י התלבשות ממש תחלה בז"א ולפעמים רק ע"י דרך מעבר הז"א, והענין דכשהוא ע"י התלבשות גמור בז"א אז נק' המשכה ע"ש ז"א משא"כ כשהוא רק דרך מעבר בז"א אז נק' המשכת המוחין ע"ש או"א אעפ"י שעוברים דרך הז"א כיון שהוא רק דרך מעביר לבד ולא דרך התלבשות גמור, וכ"כ בע"ח שער ל"ג פ"ב אות ה' וז"ל צריך שתבין בענין מה שאנו אומרים כי המל' לפעמים יונקת מת"ת ולפעמים מבינה (נ' דהיינו מה שנת' שפעמים מקבלת המוחי' מז"א ופעמים מקבלת מאימא עילאה שלא על ידו) איך נתייחס קבלתה לשום א' מהמדריגות אחר שידענו היות כל מיני שפע בא מכתר (נ' דהיינו משום שכל המשכת מוחי' הו"ע גילוי אור חדש וכל אור חדש הוא המשכה חדשה מא"ס ב"ה והיינו ע"י אמצעות הכתר כנודע) והענין כי כאשר לא תועיל אותה ספירה רק למעבר יתכנה השפע על הכתר וכאשר יתעכב שם בבינה או בת"ת וכיוצא יקרא קבלתה ע"י אותו המקום אשר נתעכב שם עכ"ל, הרי מבואר מדבריו דכשנמשך ע"י איזו ספי' דרך מעבר לבד אזי לא יתכנה השפע לאותה הספי' שהיתה בחי' מעביר רק יתכנה להמקור שממנו נמשכה כו' משא"כ כשנמשך ע"י איזו ספירה דרך התלבשות שהוא מ"ש וכאשר יתעכב כו' אזי יקרא השפע ע"ש ספי' זו, והמשל בזה שההשפעה דרך מעביר הוא עד"מ מכתיבת האצבע דבר שכל שבמוחו שאין האצבע נק' לבוש אלא מעבר פי' שהוא בטל מבחי' עצמותו לעשות מיד מה שעולה בשכלו וה"ה ממש כמו שהשכל בעצמו כותב הענין שהרי אין לגשמיות האצבע שום השגה באיכות הכתיבה כ"א שכל חלקיו נשמעים בכל תנועה שירצה השכל והרי אין האצבע עולה בשם לומר שהוא כותב הדבר חכמה כ"א שהוא בחי' מרכבה וביטול להשכל שעל ידו יפעול השכל פעולתו, וכמו רכיבת הסוס שאין שם רכיבה נופל אלא על האדם שמנהיגו שהוא הרוכב והסוס טפל ובטל כו' (הרי מובן ממשל זה דהיינו טעמא שאין כתיבת האצבע דבר שכל שבמוחו נק' התלבשות לשתייחס הכתיבת שכל אל האצבע רק מתייחס להשכל זהו מפני שהאצבע לא הי' משמש רק דרך מעביר כי הרי לא

שייך כלל לומר שמתחלה נתעכב השכל בהאצבע ומהאצבע נמשך להכתב שהרי האצבע אין לו שום השגה במהות השכל וענין העכבה הוא שיתפוס וישיג מהות האור המתלבש בו והיו לאחדים וממנו יומשך אח"כ למטה וזה אינו שייך בכתיבת האצבע, ועוד זאת שלא שייך לקרות הכתיבה ע"ש האצבע רק אדרבה הוא בטל ועושה רצון השכל והא בהא תלי' אשר ע"כ יתייחס השפעה זו שנמשכה מהשכל ע"י האצבע רק להשכל לבד ולא להאצבע, וזהו המשל לדרך מעביר דהגם* שלמעלה לא שייך המשל ממש דדוגמת האצבע שאין לו השגה בהשכל דהא מוחי' דאו"א הנמשכים למל' ע"י הז"א פשיטא שיש לו השגה במהות מוחי' אלו מ"מ כשהשפע' מוחי' אלו נמשכים בענין שהז"א אינו משמש רק דרך מעביר לבד שאו"א הם המשפיעים למל' רק שמשפיעים ע"י אמצעות הז"א כמו שהשכל כותב ע"י האצבע כו' א"כ נק' השפעה זו ע"ש או"א ולא ע"ש הז"א שהרי אין ההשפעה מעכבת תחלה בו כלל לשתייחס על שמו וגם או"א הן עיקר המשפיעי' כו' וכנ"ל במשל), אבל בחי' התלבשות הוא בהיפך זה שכשנמשך ההשפעה ע"י התלבשות תחלה באיזו ספירה וממנה נמשך אח"כ למטה, אזי אין שייך לומר שההשפעה זו שלמטה יקרא ע"ש המקור ולא ע"ש הלבוש שהרי ענין ההתלבשות הוא שנעשי' ספי' זו כמו לבוש שהנה הלבוש מסתיר ומכסה החיות והגוף עד שאין נראה לעין כ"א הלבוש, וכך הספי' מקבלת בתוכיותה ההשפעה שלמעלה ומשגת ותופסת אותה והי' עמה לאחדים וזהו מ"ש בע"ח וכאשר יתעכב שם כו', דלכאורה מאי נפ"מ בהעיכוב אלא כוונתו שהשפע מושגת והי' לאחדים עם זו הספי' היפך ממשל כתיבה ע"י האצבע כו' ולכך כשנמשך אח"כ ממנה למטה יתייחס ההשפעה אליה כי לא שייך לייחס להמקור דאדרבה נראה כאלו השפע בא ממנה והיא המשפעת כיון שהלבישתה תחלה לשפע זו ונתעכבה בה כו' שהוא ההיפך ממשל הכתיבה ע"י האצבע כו', וכמו עד"מ התלבשות השכל במדות כגון שאוהב חבירו מחמת איזה טעם ומדבר עמו דיבורי אהבה הרי האהבה מלבשת השכל ומכסה עליו ומהאהבה נמשך הדיבור ולא שייך לייחסו להשכל הרי אף שהאהבה קרובה לשכל יותר ויותר מאצבע הגשמי מ"מ כיון שאהבה מלבשת השכל נק' ההשפעה לדיבור ע"ש האהבה ולא ע"ש השכל ונהפוך הוא בכתיבת האצבע ויש לצייר ג"כ המשכות השכל בדיבור בדרך מעבר ע"י המדות הוא כשמדבר דבר שכל שאז נק' ההשפעה ע"ש השכל הגם שמ"מ הוא ע"י מעבר המדות שהרי הדיבור הן סיבה לדיבור ומקור לדיבור שא"א לדבר אא"כ יש לו אהבה ורצון לדבר כו' אלא שאז המדות הם רק דרך מעבר כמו האצבע כו' משא"כ כשמדבר דיבורי אהבה רק שהשכל מלובש בהאהבה אז נהפוך הוא, ועפי"ז יובן המשכיל הענין הנ"ל דלפעמים מקבלת המל' המוחי' מאו"א ע"י התלבשות תחלה בז"א או לפעמים דרך מעביר, וע' בסידור ע"פ והי' מדי חדש בחדשו יעו"ש בהביאור בענין בחי' ר"ח כו'.

דהגם . . דדוגמת האצבע: כ"ה בכמה כת"י. ובכת"י ב': דהגם שלא שייך למעלה השכל ממש כדוגמת האצבע.

הג"ה*, ראיתי בכתבי א' מהשומעי' שביאר ענין ההפרש בין מעבר לבחי' התלבשות, שבהיות בחי' אחת כלי לשלמעלה הימנה שייך ע"ז דרך מעבר שהכלי אינו רק דרך מעביר לגבי האור המלובש בה ואין ההשפעה נק' ע"ש הכלי, וזהו כמשל האצבע הנ"ל, וכך בכל אברי הגוף אינו נק' ההשפעה ע"ש האבר רק ע"ש החיות שבו כו' והיינו לפי שהכלי בטל לגבי האור משא"כ בחי' התלבשות שהלבוש הוא דבר נפרד ומסתיר על הגוף ע"כ אין שייך בזה מעבר כו' וזהו דבי"ע הן לבושים נפרדים לכך אין שייך לומר שהן בחי' כלי ומעבר לגבי אצי' רק לבושים. ועדיין אין זה מיושב אצלי דהנה מצינו דרך מעבר גם שלא בבחי' כלי שהרי הקולמוס הוא מעבר כמו האצבע אעפ"י שהקולמוס הוא דבר נפרד, וגם מצינו התלבשות בפרצופי האצי' עצמן הגם שאינן לבושים נפרדי' בבי"ע, ועוד דגם אור הנשמה דבי"ע הוא אלהות ולא לבושים נפרדים ע"כ צריך לבאר זה ולומר תוכן הענין שכשהשפעה אינה נקראת ע"ש הכלי רק ע"ש המקור נק' הכלי משמש דרך מעבר, ואפשר אמת הדברים דבנין אורות וכלים הכלי הוא רק מעבר כו' וכשההשפעה נקראת על שם הכלי זהו בחי' ההתלבשו' ונק' כן כי הלבוש ענינו להסתיר על המלובש בו ושיהי' נראה רק הלבוש, ומ"מ כבר נת' דבחי' התלבשות כולל ב' ענינים א' שהמלובש אינו מוסתר עכ"פ מהכלי שמתלבש בו וזהו"ע ההתלבשות שבפרצופי האצי', ועד"ז נ"ל שהו"ע התלבשות באור הנשמה דמל' דב"י שמשם נמשך התלמוד והמשנה, והב' התלבשות חיות אלהות בנבראים שהחיות מוסתר מהנברא כנ"ל, וכמו"כ נ"ל שימצא ענין דרך מעביר אפילו בנפרדים, וזוהי מ"ש רבינו ז"ל באגה"ק סוף המא' וז"ל ואף את"ל דשגם* הניתן בסיני* הוא ברוח דבריאה יצירה, הרי נודע שכל מלאך שהוא שליח מלמעלה אזי נק' בשם ה' ממש השוכן בקרבו כו' ע"ש, ור"ל כשהוא שליח הוא רק דרך מעביר לגבי שם ה' הפועל על ידו, וכ"ה בפרדס שער כ"ד פי"א, נמצא יש בחי' מעביר והתלבשות באצי' עצמו שהוא אלהות וגם יש מעביר והתלבשות בבי"ע שהן נפרדי' כנ"ל מענין שליחות דמלאכים שאז הן רק בחי' מעביר כו' וכן מל' דאצי' פעמים נקראת שליח, וזהו המלאך הגואל אותי ופעמים אינו כן כמ"ש בזהר בלק כד יתקא על תרין כרובין כו' ועמ"ש במ"א ע"פ ונערים ממשתה נגינתם, עכ"ה).

ז) **ועפי"ז** יובן הענין הנז' באגה"ק איך ביו"ט חסד דאצי' מלובש* לגמרי בחסד דבריאה ומחי'* העוה"ז הגשמי ע"י מעבר חסד דיצי' ועשי' הנק' ג"כ התלבשות שאל"כ לא הי' פועל* בגשמיות העוה"ז עכ"ל, והוא מהמתבאר בפע"ח שער מקראי קדש פ"ג ע"ש והנה הטעם שחסד דאצי' בחסד דבריאה הי' צ"ל ע"י התלבשות ממש וחסד דבריאה ביצי' ועשי'

הג"ה: בכמה כת"י נמצא הג"ה זו אחר סעיף יו"ד.

דשגם: בקו"א קנט, א נדפס: שגם.

בסיני: שם: מסיני.

מלובש: שם קנח, א: המלובש.

ומחי': שם: מחיה.

פועל . . העוה"ז: כ"ה בכמה כת"י. ובכת"י ב': פועל בעוה"ז. ובנדפס: עוה"ז.

נמשך ע״י דרך מעביר הוא להיות מובן ממשנ״ת דבבחי׳ דרך מעביר מתייחס השפע אל המקור שמשם נמשך ולא בבחי׳ הממוצע אשר הוא הדרך מעביר, כגון חסד דבריאה כשמחי׳ העוה״ז ע״י מעבר חסד דיצי׳ ועשי׳ מתייחס ההשפעה ע״ש החסד דבריאה ממש, משא״כ כשהוא ע״י התלבשות חסד דיצי׳ ועשי׳ והרי א״כ מובן מזה שהוא מפני שכשנמשך דרך מעביר אזי יש בחי׳ גילוי מהחסד דבריאה ממש כמו שהוא בלי מסכים וצמצומים (וכמשל גילוי השכל ע״י כתיבת האצבע שאנו תופסי׳ ע״י הכתיבה מהות השכל ולא מהות האצבע, משא״כ כשהוא ע״י התלבשות חסד דיצי׳ ועשי׳ שאז אין הגילוי למטה רק מבחי׳ חסד דיצי׳ או דעשי׳ ובהיות כן הנה ידוע דאין ערוך כלל הנבראים שבג׳ עולמות בי״ע לגבי אצי׳ שהוא בחי׳ אלהות ממש ואפילו נשמות ומלאכים דאצי׳ הן אלהות משא״כ בי״ע הם בחי׳ יש ונפרד כידוע, הלכך להיות נמשך החיות מבחי׳ חסד דאצי׳ ממש בנשמות ומלאכים והיכלות דבי״ע אם הי׳ רק ע״י מעבר חסד דבריאה שאז הוא גילוי בחי׳ חסד דאצי׳ ממש כמו שהוא הנה לא היו יכולים הנשמות ומלאכי׳ דבריאה לקבל והיו מתבטלים ממציאותם לגמרי ע״כ הוצרך להיות ע״י התלבשות גמור בחסד דבריאה תחלה והחסד דבריאה הוא שיכולים לקבל, משא״כ חסד דבריאה ביצי׳ ועשי׳ יוכל להאיר גם ע״י בחי׳ מעבר שהרי הנבראים דיצי׳ ועשי׳ אינן רחוקים כ״כ מהנבראים דעולם הבריאה שהרי שניהן בע״ג ובחי׳ יש ונפרד ולא מיני׳ ולא מקצתי׳ מהריחוק שבין הנברא לאצי׳ שהאצי׳ הוא אלהות כנ״ל, ונמצא שהשפעת ו״ק דבריאה בו״ק דיצירה ועשי׳ בשבת ויו״ט בתוספת אור הוא בבחי׳ מעבר לבד דהיינו כמשל הכתיבה ע״י האצבע שאעפ״י שהאצבע כותב דאל״כ לא הי׳ יכול השכל להתלבש בדיו על הספר מ״מ אין נק׳ הכתיבה ע״ש האצבע כי הוא בטל בתכלית כנ״ל, כמו״כ הגם שכדי שיומשך החיות מחסד דבריאה בעוה״ז הגשמי צ״ל ע״י חסד דיצי׳ ועשי׳ שאל״כ לא הי׳ פועל בגשמיות העוה״ז מ״מ נק׳ ההשפעה ע״ש החסד דבריאה כנ״ל במשל אבל בימי החול אין מתגלה למטה החסד דבריאה כי אז ו״ק דיצי׳ ועשי׳ הן מלבישים התלבשות גמור לחסד דבריאה וההשפעה נק׳ על שמם, ובחי׳ מל׳ דאצי׳ הרי תמיד בי״ע בחי׳ לבוש לגבי׳ וכמ״ש אני הוי׳ לא שניתי כו׳, (ואמנם כמדומה שבשע״ק להרח״ו נת׳ שנבואת משה רבינו ע״ה הי׳ מבחי׳ אצי׳ ע״י מעבר הבריאה ולק״מ למ״ש שבבריאה א״א להיות גילוי האצי׳ בבחי׳ מעבר, דהא היינו דוקא לנשמות דבריאה משא״כ מרע״ה שהי׳ מאצי׳, ועי׳ באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי שכתב וז״ל ואף גם לאחר שירדו הנר״נ דאצי׳ לעוה״ז לצדיקים הראשונים אפשר שלא נשתנה מהותן להיות דבר נפרד מאלקות כו׳ עכ״ל וכש״כ במרע״ה א״כ אין תימא שיתגלה לו בחי׳ אצי׳ ע״י מעבר, משא״כ נשמות דבי״ע ממש א״א להן לקבל מאצי׳).

ח) **והנה** אחר שנת׳ ענין דרך מעבר ודרך התלבשות יובן בפשיטות דלק״מ הקושי׳ הנז״ל (אות ד׳ ואות ו׳) איך שייך התלבשות הספי׳ זב״ז שהרי ההתלבשות הוא הסתר גמור כהסתר הבורא מהנברא, וכמו התלבשות מל׳ דעשי׳ דבחי׳ אלקי׳ בארץ הגשמיות, וגם לא דמי להתלבשות

חיות האלקי בנשמות ומלאכים דבי״ע דהתם הנשמה עצמה אינה משגת מהות האלהות ממש, ולכן או׳ המלאכים קק״ק שמובדל מהם כו׳, וכמו שהאדם בהיות הנשמה מלובשת בגופו אינו משיג מהות הנשמה מה היא רק שיודע מציאותה, משא״כ התלבשות הספירה זה בזה הנה אדרבה הספירה המלבשת היא משגת ותופסת מהות הספירה המלובשת בה, רק שנק׳ התלבשות לגבי הספי׳ שלמטה ממנה המקבלת ממנה השפע שקיבלה היא מבחי׳ העליונה שאין מתגלה בה מהות בחי׳ העליונה כמו שהוא ממש כמו שהוא כשנמשך דרך מעביר משא״כ ע״י התלבשות שאז עיקר הגילוי הוא ע״ש בחי׳ המלבשת ומ״מ אינו כלל הסתר גמור ח״ו שהרי הספי׳ כולן אלהות ממש (וכמו אפי׳ התלבשות חסד דאצי׳ בחסד דבריאה הנה לגבי הנשמה דחסד דבריאה שהוא אלהות אין זו ההתלבשות הסתר ח״ו, רק אפשר על דרך התלבשות הנ״ל בי״ס דאצי׳ שכשהספירה א׳ מלבשת לספירה שלמעלה הימנה הרי היא משגת אותה ונמצא זו ההתלבשות הוא השגת המהות ממש, משא״כ התלבשות חיות האלהות בדו״ר של המלאכים אינן משיגי׳ המהות כנ״ל, וכמו התלבשות הנפש בגוף אין הגוף משיג מהות הנפש רק יודע מציאותה) רק דנפ״מ מענין ההתלבשות דע״ס זב״ז שאז נק׳ ההשפעה ע״ש הבחי׳ הספירה שלמטה המלבשת לשלמעלה הימנה משא״כ כשהוא דרך מעבר נק׳ ע״ש שלמעלה הימנה והיא ודאי נפ״מ גדולה, וכמ״ש בזהר פ׳ שלח ענין היש ה׳ בקרבנו אם אין שהיתה השאלה אם השפע באה מז״א ועם היותו מקבל מא״א מ״מ בא ע״י התלבשות גמור תחלה בז״א או שנמשכת מבחי׳ אין עצמו דרך מעבר הז״א ואז השפע בעילוי רב כנז׳ שם בזהר שיראו הסימן אם הפירות משונים משאר כל הארצות כו׳ ע״ש וזהו״ע שחסד דאצי׳ מתלבש בחסד דבריאה התלבשות גמור ואז השפע מתייחס לחסד דבריאה משא״כ חסד די״ע הוא דרך מעבר ביו״ט כנ״ל באות הקדום. ועפי״ז יובן בענין משנה ותלמוד עם היותן ממל׳ דבריאה יצי׳ עכ״ז הן ממש ח״ע דהמאציל ב״ה לפי שהן מבחי׳ אור הנשמה דבי״ע* שהוא אלהות, וא״כ ההתלבשות שח״ע מלובשת בהן אינו הסתר גמור ח״ו ע״ד התלבשות בג״ר דהתם הוא הסתר המהות כו׳ משא״כ התלבשות זו הוא גילוי מהות הח״ע באור הנשמה דמל׳ דבי״ע, וכיון שאור הנשמה דמל׳ דב״י מאירה למטה ע״י מעבר יצי׳ ועשי׳ ולא ע״י התלבשות והסתר, א״כ הרי הלכה זו שלפנינו ממש היא ממש המשכת ח״ע דהמאציל ב״ה שנתלבשה בנשמה דמל׳ דבי״ע* בבחי׳ גילוי ממש, היינו גילוי המהות ומשם אלינו נמשך רק דרך מעבר שא״כ הוא ג״כ גילוי המהות ממש משא״כ ההמשכה מאור הנשמה דמל׳ דבי״ע* למלאכי׳ דבי״ע הוא ע״י התלבשות ע״ד הסתר גמור כהסתר הבורא מהנברא, ולא ע״ד ההתלבשות דע״ס דאצי׳ זב״ז גם לא ע״ד התלבשות ח״ע במל׳ דב״י שהוא אור הנשמה כנ״ל, ובזה מובן גודל מעלת לימוד התורה על מעלת דחילו ורחימו שכליי׳ שהרי הדו״ר הן בחי׳ בריאה יש מאין, משא״כ ההלכות הוא אלהות ממש דהיינו גילוי ח״ע דהמאציל ב״ה ממש שלא נשתנה כלל להיות בריאה יש מאין מטעם הנ״ל דההתלבשות במל׳ דב״י דנשמה שהוא אלקות אינו ע״ד הסתר כו׳ וכן משם ולמטה נמשך רק דרך מעבר כנ״ל.

דבי״ע: בכת״י ב׳: דב״י.

ט) **ומעתה** צ"ל מפני מה מאצי' לבריאה הוא ע"י התלבשות גמור ומבריאה אלינו הוא ע"י מעבר העשי' כו' דמאחר שהתלבשות זו דח"ע באור הנשמה דמל' דב"י אינו ע"ד הסתר גמור כנ"ל א"כ מ"מ הוצרך להיות התלבשות ולא הי' אפשר שיומשך בעשי' מהח"ע ע"י מעבר בי"ע כו' ואמאי הוצרך להיות התלבשות בבריאה יצי' כו'. ומקודם צריך להציע הקדמה הידוע למשכילים שהתורה ישנה בכל עולם, וכידוע שבג"ע עוסקים בלימוד התורה כמבואר בגמ' פ' הפועלים קמיפלגי במתיבתא דרקיעא אם בהרת קדמה לשער לבן כו' ובודאי אין שייך שם לימוד ענין בהרת גשמיות שהרי הג"ע העליון מופשט מגדר מקום ותבנית גשמי, וא"כ איך שייך שם ענינים גשמיים אלא ענין הבהרת שם הוא ברוחניות סגירו דנהו"ע דהיינו מניעת המשכת והתפשטות השפע האלקי כדלקמן, ועד"ז הוא בכל הדינים, כמו נקובת הוושט שהיא טרפה הנה אצלינו הוא נידון בהמה גשמי' שתטרף הבהמה ולא תאכל, ובעולם הבריאה יש כמו"כ ענין זה בבחי' פני שור מהשמאל, וכיון שעולם הבריאה ועולם העשי' שניהם הם בבחי' גבול, הרי חכמה זו שנמשכה במשנה דאלו טרפות שבעשי' שנקובת הוושט תטרף הבהמה בגשמיות, הוא בחי' כלי לחכמה דבריאה שהוא בבחי' טריפות השור דבריאה אם ינקוב בחי' הוושט שלו, ולכן התלמוד נמשך ממל' דבריאה למטה ע"י מעבר יצי' ועשי' עד שנמצא חכ' שבתלמוד שלפנינו מתייחס ממש לשפע החכמה דמל' דבריאה דנשמה כי בהיות התלמוד עדיין בבריאה הוא החכמה פני שור דבריאה וכנ"ל והרי השור דבריאה ג"כ בע"ג רק שהוא רוחני והשור דעשי' גשמי מ"מ כיון ששניהם בע"ג שייך לומר שהחכ' שבתלמוד המדברת נידון טריפו' השור הגשמי הוא ממש חכ' דבריאה שהרי החכ' דבריאה ג"כ מדברת נידון השור דבריאה שהוא בע"ג כנ"ל, רק מ"מ הואיל שבתלמוד שלפנינו מדבר נידון שור גשמי שאינו ערוך לפני שור הרוחני עם היותו ג"כ בע"ג, ע"כ הוכרחה החכ' דמל' דבריאה להתמשך דרך מעבר יצי' ועשי' עכ"פ, שאם לא הי' עובר הלבוש דעשי' לא הי' מתלבש בגשמיות, אבל מ"מ ההמשכה רק דרך מעבר וכמו שהשכל עובר דרך מעבר האצבע ועי"ז מתלבש בדיו וקלף גשמי כנ"ל, אבל לא יתכן לומר כן מחכמה דאצי' שיהי' משם בבריאה ההמשכה ג"כ רק דרך מעבר כי החכמה עילאה שבתורה דאצי' המדברת נידון עניני תיקון פרצופי האצי' או הפרדת קליפות דאצי' (כמ"ש במ"א בפ' אלה תולדות נח) וא"כ ענין נקובת הוושט בבחי' פני שור שבאצי' הוא בבחי' אלקות אורות העליונים והן בחי' שמות וצירופים הממשיכים חיות לבי"ע בפרטי פרטיותיהם לכן החכמה שבתורה דבריאה המדברת נידון בחי' נבראים בע"ג אינה ערוך לגבי חכ' דאצי' עד שהחכ' דאצי' תומשך רק דרך מעבר החכמה דבריאה עד* שנמשך מחכמה דבריאה בעשי' הגשמיות דרך מעבר יצי' ועשי' לפי ששניהם מדברים נידון עניני בע"ג, אבל החכ' דאצי' המדברת בבחי' התורה כמו שהיא עדיין בבחי' האצי' שהרמ"ח מ"ע הוא רמ"ח אברים דז"א ר"ל מה שאצלינו מעשה המצוה כמו לקיחת האתרוג שם באצי' הוא תיקון אבר אחד מרמ"ח אברים דז"א, וכן נתינת הצדקה אצלינו פרוטה שם הר"ע

עד: בכת"י ב': ע"ד.

המשכת החכ׳ למל׳* להיות נעשה מבחי׳ צדק בחי׳ צדקה בה״א כמ״ש במ״א, והרי אין ערוך בחי׳ בע״ג לבלתי בע״ג כמשל למעלה מן המספר הנז׳ בלק״א שאחת עם אלף אלפי אלפים שוין לגבי למעלה מן המספר, כמו״כ כל בחי׳ בע״ג דבי״ע אינן ערוך לבחי׳ אצי׳ שהוא מיוחד בא״ס ב״ה, הלכך א״א להיות גילוי הח״ע שבתורה דאצי׳ בבי״ע ע״י מעבר לבד דחכמה דבריאה דא״כ הי׳ מתייחד החכמה שבתלמוד לחכ׳ דאצי׳ ממש בלי שום אמצעות התלבשות חכ׳ דבי״ע, וזה א״א שהרי החכמה דאצי׳ מדברת נידון אורות ופרצופים עליונים שהן אלהות ואין ערוך לנברא בע״ג ע״כ אין שייך בזה דרך מעביר, לכן צ״ל התלבשות גמור שהאצי׳ מתלבש בחכ׳ דבריאה, ואזי מתייחס ההשפעה לחכמה דבריאה ע״כ מדברת נידון עניני בע״ג אבל מ״מ אין הלבוש הסתר גמור כהסתר הבורא מהנברא ח״ו רק תועלת ההתלבשות הוא כדי שיומשך החכמה להתלבש בעניני בע״ג וכמו שהלבוש הוא לפי חיתוך האברי׳ של המלובש כך יובן שהתומ״צ דבי״ע הן דוגמת התו״מ שבבחי׳ אצי׳ וכמ״ש בצלמינו כדמותינו ועמ״ש בזה ע״פ רני ושמחי בת ציון כו׳.

י) **ולבאר** זה יותר הנה ידוע בענין הנגעי׳ שנגע הבהרת באדם הגשמי הוא שהדם נעכר שם ונתהפך לליחה והוא מורה הסתלקות הדם והחיות מן המקום ההוא ולכן נקראים בתרגום סגירותא שנסגר הכלי לבלי יכנס בו האור והחיות, וכמו״כ בבריאה ויצירה הוא ענין אשר יוסגר כלי השגת הנברא מלקבל אור המהוה והמחי׳ אותו, והנה עם היות שבבריאה ויצירה הוא בתכלית הרוחניו׳ וכאן בעשי׳ הו״ע סגירות דם גשמי מ״מ שניהם הוא בענין נבראים ובע״ג אמנם באצי׳ הוא בבחי׳ אהי׳ בריבוע שבגימ׳ דם והוא בחי׳ אלקי׳ חיים בינה הממשכת בחי׳ דם הגידים לאיברים דז״א, ובינה מקבלת מאור אבא והבהרת הוא מניעת ההתפשטות בחי׳ הדם והוא שם אהי׳ בריבוע הנ״ל מחמת שאין אור אבא יוכל להתפשט בז״א כו׳, ואזי יכול להיות בחי׳ נגעים שהם יניקות קליפות דאצי׳ וזהו ענין הנגע באדם דלעילא שהוא ז״א, ואזי והובא אל הכהן יסו״א, וצריך הסגר ז׳ ימים שבבחי׳ אצי׳ וכהן יראנה שהוא יסו״א ככל פרטי דיני נגע הבהרת שלמטה ממש כמו״כ עד״ז באצי׳ רק שבבי״ע הוא בנבראים בעלי גבול ובאצי׳ הוא בבחי׳ ז״א דאצי׳ שהוא אלקות המיוחד במאצילו ב״ה, א״כ לא יתכן לומר שהחכ׳ שבנגע הבהרת שבבעלי גבול יהי׳ בחי׳ כלי ומעבר לחכמה שבבהרת דאצי׳ דהיינו שהיא החכמה שבענין הנגע דאצי׳ תהי׳ ממש היא החכמה דנגעי׳ דבי״ע, כיון שאין ערוך ושייכות זל״ז דכאן החכמה מנידון מניעת הילוך החיות בנבראים בע״ג ובאצי׳ הוא מנידון מניעת הילוך שם אהי׳ שהוא בחי׳ א״ס ואין ערוך זל״ז וכן האונאה באצי׳ הוא כשצירוף שם הוי׳ נמשך ביותר מסדר ההמשכה אז נתאנה המוכר שהוא המשפיע ואם להיפך נתאנה המקבל, הנה החכמה הוא בענין המשכת שם הוי׳ שהוא א״ס ואיך יתכן שחכמה זו ממש תומשך בלי התלבשות להיות חכ׳ נידון אונאה במקח וממכר גשמי, ע״כ הוצרך החכ׳ דאצי׳ להתלבש בחכמה דב״י וחכמה דב״י

למל׳: כ״ה בכת״י. ובכת״י ב׳: למעלה.

מהם נמשך ממש חכמת התלמוד והמשנה שלפנינו ומ"מ חכמה דאצי' ממש מלובשת בחכמה דבריאה ולא ע"ד ההתלבשות שבבחי' הסתר, כמו ההתלבשות שבנפש ורוח דבי"ע שהן נבראים רק ההתלבשות הוא בבחי' גילוי ממש בחכמה דבריאה, רק שנמשך אלינו ע"י אמצעות התלבשות זו כדי שיהי' החכמה יכולה להתלבש בענינים בע"ג כו' כנ"ל משא"כ אם הי' ההמשכה דרך מעביר לבד (עוי"ל בענין מעבר והתלבשות שהשפעת השכל ע"י האותיות זהו מעבר שהשכל ממש מתגלה רק שהאותיות הן מעבר להביאו לידי גילוי כמו שהאצבע הוא מעבר להביא השכל בכתב ואין שייך לומר השכל נשאר בהאצבע וכן הוא המשכת השכל לזולתו ע"י אותיות הדיבור ולכן נק' הדיבור שליח, כמ"ש בענין המלאך הגואל אותי וכדלקמן שאינו רק שליח להוליך שפע השכל לזולתו ולא כאלו הוא משפיע מצד עצמו, משא"כ התלבשות השכל במשל ואח"כ ע"י המשל המקבל עומד קצת על הנמשל הרי השכל מלובש בהמשל, והוא עצמו אינו יוצא חוץ ממחיצת המשל רק המשל הוא הנמשך לזולתו וע"י המשל עומד על הנמשל, כמו"כ חכמה דאצי' מתלבש בחכמה דבריאה, ואין החכמה דאצי' מתגלה עוד בעצמה בבי"ע רק החכמה דבריאה מתגלה ובתוכה מלובש חכמה דאצי', ולכן נק' התורה משל הקדמוני שהוא בחי' משל לגבי קדמונו ש"ע כמ"ש במ"א, והיינו שנגעים דבריאה יצי' עשי' הן רק משל לגבי בחי' זו שבאצי' וכן בשאר כל עניני התורה).

יא) **ולכן** יש דינים בגמ' שלא היו ולא יהיו במציאות כלל, ועכ"ז אמרי' דרוש וקבל שכר וז"ל רבינו ז"ל* בענין זה, ולהבין פרטי ההלכות דלא שכיחי כלל ואפשר שלא יהיו* מעולם במציאות וכ"ש* שלא יהיו לע"ל כמו פרטי דיני פיגול וכה"ג, הנה מודעת זאת שכל איסור שבעולם יש לו שרש ומקור חיים בקליפות שאל"כ לא הי' יכול להיות במציאות* בלתי השפעה עליונה, ואפי' המסלסל בשערו וכה"ג מקבל חיותו ברגע זו מהיכלות הקליפות כמ"ש בזהר, והלכך גם פרטי האיסור* שלא באו לידי מעשה מעולם בעולם הגשמי* מ"מ שרשי חיותן הן במציאות בפו"מ בהיכלות הקליפות, וגם הפרטי' שיוכל להיות שלא היו ולא יהיו לעולם במציאות כגון טעות ושגגות שטעה וקרא לתשיעי עשירי כו' וכה"ג דלא שייך במזיד להיות קליפה שורה ע"ז ויוכל להיות דכה"ג אינו* בהיכלות הקליפות (נ"ל* מ"ש ויוכל להיות אלמא דלא ברירא לי' היינו משום

וז"ל רבינו ז"ל: בכת"י 741 בגליון הכת"י רשום: לשונו הזהב ז"ל עד גמירא הוא סוף מאגה"ק ד"ה להבין מ"ש בפע"ח דבזמן הזה עיקר הבירור כו' שחסר באגה"ק הסוף. (קטע הנ"ל נוסף בתניא דפוס ווילנא תר"ס, ראה ברשימת דפוסי תניא לכ"ק אדמו"ר שליט"א דפוס לא).

שלא יהיו: בכת"י ב' ובקו"א קנט, ב: היו.

וכ"ש: בקו"א: מכש"כ.

במציאות: בקו"א נוסף תי': בעולם.

האיסור: בקו"א: האיסורים.

בעולם הגשמי: כ"ה בב' כת"י. ובשאר כת"י ובקו"א: בעוה"ז הגשמי.

אינו: בקו"א נוסף תי': במציאות.

(נ"ל: כ"ה גם בקו"א. ובכת"י ב': י"ל.

שהשגגות באות מנוגה א"כ י"ל דיש לזה* שרש בהיכלות הנוגה)* מ"מ עכ"פ ישנו במציאות להבדיל בחכ"ע שנתפשטה בפרט זה למשה רבינו ע"ה בסיני כו'* שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש כו'* וכל פרטי האיבעיות דר' ירמי' וכרכתו כו' פ"ד דחולין כי התפשטות ח"ע הוא בבחי' א"ס המלובש בה בפו"מ וכל פרטי* ההלכה הוא שער נמשך מח"ע דיסד ברתא ומלובש בה וממנה* נמשך ומתלבש בבי"ע עכ"ל הזהב. הרי ביאור שיש הלכות שלא יהיו במציאות כלל ושיוכל להיות שאין לאיסורים אלו שרש בקליפות כלל רק שישנם במציאות שם ושיתכן שלא יבואו לידי מציאות בבי"ע, אך הענין הוא לפי שאם הי' בי"ע בחי' מעבר וכלי חכ' דאצי' הי' ראוי שדוקא יהי' הדין שכיח ונמצא בכלי גמור בבי"ע אבל מאחר שבאמת אינן אלא לבושים אלא לפי שהלבושים הם לפי חיתוך האברי' לכן יהי' ג"כ י"ס* דאצי' באותו אופן שהוא בבי"ע אבל אין צריך כלי גמור כ"א השגה לבד שאם הי' אפשר להיות במאורע* כך וכך יהי' הדין כך וכך.

קיצור מהתורה הנ"ל

פ"א יבאר הקושי' עמש"ר שההלכות הן ח"ע ולכן הם גבוהים מדו"ר של המלאכים שהן נ"ר* דבי"ע ולמה הן גבוהים כיון שגם הלכות דלפנינו לא באים מאצילות אלינו אלא רק ע"י התלבשות גמור בבריאה א"כ מה בינם לדו"ר דמלאכים* דעשיה.

פ"ב יבאר התירוץ ע"ז והוא דאור הנשמה דע"ס דבי"ע הוא אלהות ומבחי' זו נמשך התלמוד מנשמה די"ס דבריאה הלכך אין מעלימים אח"ע משא"כ דו"ר דמלאכים הן נ"ר שהן נבראי' ואלהות מוסתר בהם כהסתר הבורא מהנברא.

פ"ג יחזור ויקשה א"כ איך שייך לומר שבהלכות ח"ע דאצילות מלובש בהתלבשות גמור בבריאה ולא דרך מעבר א"כ מה בין זה להתלבשות אלהות בנ"ר שהן נבראים כי הלבשה הוא הסתר וא"כ הרי הנ"ר הוא הסתר ואיך שייך באלהות ילביש ויסתיר קצתו על קצתו ח"ו.

פ"ד יבאר דודאי שייך בחי' התלבשות ג"כ באלהות שהרי י"ס דאצי' שהן אלהות מתלבשים זב"ז ויש לפעמים בחי' מעביר שאינו התלבשות

לזה: בקו"א: להם.

הנוגה): בקו"א: דנוגה.

בסיני כו': בקו"א: בסיני [כמאמר מה].

כו': כ"ה גם בקו"א. בכת"י ב' נוסף תי': וכו.

פרטי: בכת"י ב' ובקו"א: פרט.

וממנה: כ"ה גם בקו"א. ובכת"י ב': וממנו.

י"ס: בכמה כת"י: חכ'.

במאורע: בכת"י ב': במקור.

נ"ר: בכת"י ב': ג"ר.

דמלאכים: בכת"י 741 שיח, ב נוסף: וע"ק דמעיקרא בעשי' א"כ מה בינו לדו"ר דמלאכי'.

ויש בחי׳ התלבשות ממש, ועד״ז הוא התלבשות ח״ע באור הנשמה דבי״ע שהוא אלהות שמשם נמשך התלמוד כנ״ל.

פ״ה יבאר מהו״ע ההתלבשות הפרצופים זב״ז, ויבאר זה בנפש שיש כחות פשוטים וכחות מורכבים כמו כח התנועה כשזורק אבן הוא כח פשוט וכשמצייר ציור או כותב השכל הוא מורכב מכח המח׳ והשכל וכן כח הראי׳ כו׳ ויבאר שעל א״ס ב״ה לא שייך לומר מתלבש כו׳ כי ההתלבשות הוא תפיסת מהות המלובש שהשכל א״י להשכיל שכל אחר בשעה שהוא מלובש בהציור אבל בא״ס לית מח׳ תפיסא בי׳ כלל ולא שניתי.

פ״ו עתה יבאר ההפרש בין התלבשות לדרך מעביר ויאמר דרך מעביר הוא כמו כתיבת השכל ע״י האצבע שלא יתכן לייחס השפעת שכל זה בהכתב להאצבע רק להשכל, והאצבע אינו רק דרך מעבר משא״כ בהתלבשות יתכן לייחס השפע להלבוש כו׳.

פ״ז יאמר שבזה יובן מ״ש בפע״ח שער יו״ט פ״ג שההשפעה מח״ס דאצי׳ בבי״ע צ״ל ע״י התלבשות גמור בחסד דבריאה רק חסד די״ע לפעמים דרך מעבר היינו בשבת ויו״ט ולפעמים בהתלבשות כשהוא דרך מעביר מתייחס השפע לגילוי בריאה ממש למטה לכן א״א להיות כן מאצי׳ שא״א להיות גילוי אצי׳ בבי״ע כו׳.

פ״ח יאמר שעפ״ז יתבאר ענין ההלכות דהתלבשות במל׳ דבי׳ דנשמה להשפיע תלמוד ומשנה אינו ע״ד הסתר רק כנ״ל פ״ה וכן בע״ס ויבאר ענין היש כו׳ אם אין ויבאר מבריאה יצי׳ נמשך ע״י מעבר נמצא הוא אלהות ממש לכן גדול מדו״ר דמלאכים שהן נבראים.

פ״ט ענין שני ישוב לבאר אמאי מאצי׳ לבריאה הוצרך להיות בתלמוד ג״כ התלבשות ולא מעבר ולא סגי בישוב דלעיל ספ״ז גבי יו״ט דשאני התם להחיות עולמות א״א ע״י מעבר כו׳ שלא יתבטלו משא״כ השגת התלמוד, ויתרץ כי תורה דבי״ע מלובשת בענינים בע״ג כמו נקובת הושט בבהמה גשמי׳ ובפני שור משא״כ באצי׳ בבחי׳* אלקות ע״כ אין ערוך ולא שייך מעבר.

פ״י יבאר זה יותר מענין הנגעים סגירו דדם אין ערוך לדם דאצי׳ אהי׳ בריבוע, וכן מענין האונאה (ובהג״ה נת׳ עוד הסבר אמעבר והתלבשות) לכן צ״ל התלבשות אבל לא ע״ד הסתר.

פי״א יבאר לכך יש הלכות שלא יהיו במציאות וגם איסורים אלו יוכל להיות שאין להם שרש בקליפות כי הן טעיות רק ימצאו להבדיל בח״ע והא דלא ימצאו בבי״ע כיון שאינו כלי ומעבר (ונת׳ בהג״ה איך דיש מעבר והתלבשות באצי׳ וכמו״כ בנפרדים).

בבחי׳: בכת״י ב׳: בשמות.

ס״פ שמיני י״א מ״ג

ולא תטמאו בהם ונטמתם בם. בשרשים שרש טמה לשון אטימות. ובאיוב סי׳ י״ח ג׳ מדוע נחשבנו כבהמה נטמינו בעיניכם פרש״י כמו סתמום פלשתים תרגום טמונון פלשתאי, וכ״כ המ״צ נטמינו מלשון אטימות וכן ונטמתם בם עכ״ל ובמצ״ד כ׳ אשר אטומים אנחנו מחכמה ונחשבנו כבהמה. ובערוך ערך טם (השני) הביא מהש״ס פ״ה דב״ק דנ״ב ע״ב טם טפח שסתם טפח מהבור ומילא אותו עפר ופרש״י טם סתם בלשון ארמי סתמום פלשתים טמונון פלשתאי ושזהו ענין טומטום, ובפ״ג דחלה ותטמטם בשעורים ובמתורגמן ערך טמטם, ולא תשיענה עיני רואים ולא יטמטמן עיני צדיקייא בישעי׳ סי׳ ל״ב, אוטם אזנו משמוע דמטמטם אודניה. והנה פסוק אל תשקצו כו׳ ונטמתם בם נזכר ספ״ט דשבת צ״ב. יומא פ״ג לט״א פ״ח פ״ב. עקרים מ״ג פט״ו. עמה״מ כא״ב. בר״ח שער היראה ספ״ד די״ו ע״א, שער האהבה פי״א צד״ב, שער הקדושה פ״ד קל״ד סע״א. רבות נשא פ״י רלו״ג שה״ש לא״ב בפסוק חכו ממתקים קמ״ו. של״ה לא״ב רלט״א רנב״א שד״ב. בחיי קכ״ד ס״פ שמיני ענין ונטמתם חסר א׳ שהטמטום שאין בו גילוי אלופו של עולם ועמ״ש ע״פ ונרגן מפריד אלוף זח״ב ס״פ משפטים קכ״ה ע״ב ג״כ ונטמתם חסר א׳ מסאבותא אטימא מכולא, וכ״ה במקומו ס״פ שמיני דמ״ב ע״א ודמ״א סע״ב ובמק״מ שם שמטמטם האדם האוכלם ובורחת הקדושה ממנו, פ׳ אחרי דע״ה רע״ב, עה״ק ח״ב פ״ג הובא בשל״ה דל״א ע״ב כי המטמא בהם טומאתו מגעת גם למעלה עד המקדש המקודש בסוד את מקדש ה׳ טמא כו׳ עכ״ל והאריך, ויש לומר כי המל׳ נק׳ באר מים חיים יסוד דנוק׳ וע״י ונטמתם גורם למעלה ח״ו והאבן גדולה ע״פ הבאר, ועיין בת״א ס״פ משפטים בד״ה לא תהי׳ משכלה בענין טומטמים שאין הכוס כו׳, וזהו שמחסר האלף שהוא מפריד אלוף כו׳ גם א׳ ב׳ יודין וא״ו חיבור מ״ן ומ״ד והוא מסלק בחי׳ זו. של״ה דרל״ז ע״א ע״ש דף שד״מ ב׳ שהטומאה מסלקת הדעת, וזהו חסר א׳ י״ל ע״ד אלף בינה כו׳, ועיין מענין טמטום הלב בד״ה לריח שמניך הא׳ והב׳ ומ״ש בביאור ע״פ וידעת היום בענין סתמום פלשתים, ומ״ש בד״ה יחיינו מיומים פ״ב ולכן בפגמו כו׳ ונעשה לבו כאבן כו׳ לו כו׳, ויש להעיר על הפסוק ביחזקאל סי׳ י״א י״ט ונתתי להם לב אחד כו׳ והסירותי לב האבן כו׳, רבות בהעלותך פט״ו רסד״ד סלקו אותו קמעא ולע״ל אני עוקרו שנאמר והסירותי כו׳, ובקהלת רבה דפ״ז ע״ב ע״פ דברתי אני עם לבי הרבה בחי׳ בהלב הלב צועק שנאמר צעק לבם אל ה׳, עמ״ש מזה בד״ה תקעו בחודש, הלב משתבר שנאמר לב נשבר ונדכה עמ״ש סד״ה מי אל כמוך, הלב נכנע הלב נקרע שנאמר וקרעו לבבכם הלב הוא כאבן שנאמר והסירותי את לב האבן הלב שב בתשובה כו׳. זח״א וירא ק״ט סע״א תולדות קל״ז סע״ב ס״פ וישב קצב״ב ובמק״מ שם שהמ׳ נק׳ לב טהור כו׳ ובפ׳ ויחי דרל״א ע״ב בענין והאבן הזאת כו׳ בגין דאית אבן אחרא דכתיב והסירותי את לב האבן כו׳ וכתיב ואת רוחי אתן בקרבכם והאי איהו אבן בוחן פנת יקרת משם רועה אבן ישראל והאבנים תהיינה על שמות בנ״י, ועמ״ש בד״ה

ושמתי כדכד מענין והאבנים תהיינה כו׳, ומ״ש בד״ה ותחת רגליו דאבנים אותיות שם מ״ה, ובז״ח שם כי אחר שהסירותי את לב האבן שהוא הקליפה אבן נגף יצה״ר אז ואת רוחי אתן בקרבכם שהוא אבן בוחן יצא הטמא ונכנס הטהור כי כשזה נופל זה קם עכ״ל, ועיין ברבות ר״פ בא ע״פ כבד לב פרעה כו׳ אקשה את לבו וזהו ענין לב האבן, ואבן גדולה נוק׳ דקליפה, זח״ג נשא קמ״ב סע״ב ע״פ ויקח אחת מצלעותיו כו׳ והסירותי את לב האבן ונתתי לכם לב בשר וזהו ענין ויסגור בשר כו׳, ואתחנן דרס״ז סע״ב ע״פ מציל עני מחזק ממנו דיצה״ר תקיף הוא כאבנא כו׳. של״ה כד״ב קמח״ב קנו״ב. דף כ״ד סע״ב בהג״ה ענין ורוח חדשה היינו נשמות חדשות שאין בהם מזוהמת הנחש שהטיל בחוה כו׳, ודף קמ״ח סע״ב כ׳ ועוד יש רמז אחר בביעור חמץ והוא שעתיד הקב״ה לבער יצה״ר מן העולם בסוד והסירותי את לב האבן מבשרכם ודוגמא זו נצטוינו לבער החמץ עכ״ל. ועיין מענין ביעור חמץ בטו״ב סי׳ תמ״ה שה״ע הכנה אל מה שעתיד להיות מענין הכנעת הסט״א כד״א זכר עשה לנפלאותיו ר״ל זכר עשה בזמן הזה לנפלאותיו מה שעתיד לעשות ולכן עיקר ביעור חמץ הוא שריפה שנאמר מהאש יצאו והאש תאכלם ביחזקאל ט״ו וסוד הדבר מ״ש בזהר האי בוצינא דקרדוניתא זריק ניצוצין לכל עיבר כו׳ ומסוף אותו האש יצאו הקליפות והיינו מהאש הידוע יצאו וכן נמי והאש הידוע תאכלם היינו אש דשכינה ע״ד הושיט אצבעו הקטנה ביניהם עכ״ל, וענין זה עתה הוא ע״י התורה שניתנה באש ועמ״ש מזה בד״ה משה ידבר, ובטו״ב סי׳ תל״א בדיקת חמץ להרחיק היצה״ר מג׳ עולמות בי״ע כמו שהיה קודם חטא עה״ד כו׳ ע״ש באריכות וג׳ עולמות בי״ע הם ג׳ בחי׳ מחדומ״ע ע״כ צריך לבערו תחלה מג׳ בחי׳ מדומ״ע ואח״כ לבערו ע״י האש היינו התהפכות המדות רעות כו׳, ועיין בת״א בד״ה וארא אל אברהם, א״כ העצה להסיר לב האבן זהו עד״ז להוציאו תחלה מג׳ בחי׳ מחדומ״ע, ועוי״ל כי משם רועה אבן ישראל ג״כ קשה ע״ד ותשב באיתן משכיל לאיתן, אבנא דלא בידין מל׳ דא״ק ומחת, כמ״כ בחי׳ זו תסיר לב האבן, וכן ע״י לוחות אבן תורה אותיות שנק׳ אבנים כו׳. של״ה סוף דרוש מצה שמורה (הראשון) דקנ״ו ע״ב שלעתיד יתבטל החטא והאשם מהעולם כתיב והסירותי לב האבן ולא יהי׳ חטא ואשם ויהי׳ תודה הודאה לאל ית׳ עכ״ל.

ספ״ג* דיומא דל״ט ע״א עבירה מטמטמת כו׳ ופרש״י ונטמתם חסר א׳.

הנה ע״י המצות ממשיכים ורעה אמונה כמ״ש בלק״ת* פ׳ ואתחנן בד״ה וידעת היום שיהי׳ באמונתו יחיה כו׳ ונק׳ לכו לחמו בלחמי ועמ״ש בד״ה ראשי המטות, משא״כ בחסרון התומ״צ לא נדבק בו מבחי׳ סוכ״ע להיות באמונתו יחיה, וע״י העבירה מטמטם לבו להרחיקו מבחי׳ באמונתו יחיה, כי העבירה שעבר לצד הסט״א, שהם יש ודבר נפרד כו׳ וכמו אמונות כוזבות נגד באמונתו יחיה, כי עבירה ממל׳ דקליפה כו׳ וגורם בחי׳ והאבן

ספ״ג: מכאן נמצא גם בתורת שמואל תרכ״ו (הוצאת תשמ״ט) עמוד סז ד״ה כל הולך על גחון, עם שינוים.

בלק״ת פ׳ ואתחנן: בכת״י ב׳ ליתא תיבות אלו.

גדולה ע״פ הבאר, לב האבן ועיין בפרדס ערך אבן בענין אבן נגף וצור מכשול, והנה* ענין ויחד לבבנו בד״ה מי מנה וא״כ ע״י העבירה שהיא נגד רצון העליון א״כ פנימי׳ הלב ודאי א״א להיות אלא גם חיצוניות הלב הבאה מהחו״ב הלב רואה הלב שומע נש״ב, כיון שפגם בחכמתו ורצונו אלפים שנה ב׳ אלפין חו״ב א״כ א״א להלב לקבל אור חו״ב, גם כמו השוחד יעור אי בעי טעין הכא כמ״כ העבירה יעור שלא להיות הלב רואה כו׳, כי בקליפה* עינים להם ולא יראו, ועיניו השע כו׳ לכן דוקין שבעין לדידהו לא הוי מומא, כו׳ ענין לבך רך ותכנע הרכות מחסד משא״כ להפך מגבו׳ קשות נמשך קושי הלב כו׳ וכמו עמלק יודע רבונו ומכוין למרוד בו. ועוי״ל פי׳ מטמטמת לבו ש״א, ע״ד כבד לב פרעה שארז״ל במד״ר לבו נעשה כמו כבד והיינו כי יש פרסא מפסיק בין איברי הנשימה שהוא הלב והריאה ובין איברי המזון שמכללם הכבד ופרסא זו ע״ד ההבדלה שבין מים למים עיין בלק״ת בד״ה שמע ישראל ס״פ ואתחנן וכשלבו שהוא למעלה מהפרסא נעשה כמו כבד שלמטה מהפרסא זהו טמטום הלב כו׳ להיותו עמלק* ומלק את ראשו ממול ערפו שלא יומשך במדות מהדעת כו׳ והיינו ע״י שמטמטם הלב כו׳ שלא יהי׳ כלי כו׳ ומדות דקדושה נק׳ אבנין נקיבין בזהר בשלח ד״נ ע״ב, עמ״ש בפי׳ תנה בני לבך לי ומ״ש ע״פ לך אמר לבי בקשו פני והיינו ע״י את פניך הוי׳ אבקש, ומ״ש ע״פ כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם מים היינו תורה שע״ז את פניך כו׳ ועי״ז בקשו פני כו׳ כן לב כו׳, ומכ״ז מובן ענין עבירה מטמטמת גם כמ״ש בד״ה והבדילה הפרוכת ענין ההבדלה בין טהור לטמא ואין מזכירים זה בהבדלה כי אין שייך לנו כו׳ והוא כסוי עב כענין הערלה החופף כו׳, והנה ואבדיל אתכם כו׳ אבל ע״י העבירה שנמשך אחר ההבדלה שבין טהור לטמא בבחי׳ טמא לכן מסתרת שמנת עבית כשית סד״ה קדש ישראל לה׳, וזהו ומלתם את ערלת לבבכם.

וכ״ז הקדמה לבאר דברי אדמ״ו נ״ע בענין* טמטום הלב וז״ל להבין ענין טמטום הלב וטמטום המוח, שטמטום הלב הוא שנעשה לב האבן (הג״ה מתבאר ע״פ הנ״ל שאבן נגף זהו נוק׳ דקליפה הפך ממש מהעלאת מ״ן דבאר מים חיים דנוק׳ דקדושה שה״ע ואהבת בכל לבבך כו׳ ועיין בד״ה ה׳ לי בעוזרי, פי׳ בכל לבבך בתוך לבבך יהי׳ שורה ועמ״ש בד״ה ציון במשפט ועיין בד״ה הנותן לשכוי בינה ר״ת הלב מענין יסוד דנוק׳ דקדושה ולבי חלל כו׳ ובד״ה שימני כחותם בענין חותם שוקע כו׳ וההפך מזה יסוד דנוק׳ דקליפה ההתקשרות אחר רצונות זרות ממילא בטל ההתקשרות לאלקות כי הם זלעו״ז, וזהו לב האבן שלא יוכל לפתוח לבו כו׳ עכ״ה) והוא נפילה מן השמים (הג״ה ר״ל ע״י העבירה נסתלק הא׳, כי הנה ענין א״ת מה אלא מאה, שע״י הביטול דבחי׳ מה ממשיך האלף אלופו של עולם כתר שנעשה מאה, וזהו מאה ברכות שהברכה שיהי׳ גילוי אלקות בנפש כמ״ש בד״ה ענין הברכות בת״א פ׳ בראשית ובלק״ת בד״ה ואתחנן שזהו ענין זרע ברך הוי׳, ולכן ע״י העבירה שמסתלק הא׳ נעשה טמטום כו׳ הפך בחי׳ פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון בד״ה כי ביום הזה יכפר כף הקלע הפך צרור וכו׳ ע״ש פ״ג

והנה ענין ויחד: **בתורת שמואל שם: והנה זהו היפך בחי׳ ויחד.** בקליפה עינים: **בתורת שמואל שם: בקליפה נא׳ עינים.** להיותו עמלק . . בזהר בשלח ד״נ ע״ב: **בכת״י ב׳ נמצא קטע זה בשורה המתחלת נמשך קושי קודם תיבות ועוי״ל פי׳.** בענין טמטום הלב: **נדפס במאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ תפב.**

קליעה למקום רחוק מאד מאד מאור פני ה' כו' ואיך שייך ריחוק מה' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא אלא הריחוק היינו ריבוי ההסתרים והמסכים* ע' ביאור שוש אשיש פ"א, ובד"ה מה טובו פ"ב בענין עונותיכם מבדילים ובד"ה ועשית ציץ בענין מחיצה של ברזל המפסקת כו' ולשם הוא הקליעה ע"י העבירה כו', ועבירה מלשון שמעבירין על דעתו ועל דעת קונו כו', וכ"ז נלמד מענין אכילת עה"ד שע"ז נמשך אחר התאוות גשמיות כו', ובזח"א ויחי דרכ"א ע"ב כדין אתהפך לבייהו כו' וזהו ענין נפילה בידי שמים שנפל לעומקי הקליפות, ועמ"ש בלק"ת ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בענין עבירה מכבה מצוה שמכבה את ההארה שנמשך בנפש מהמצוה כו' והרמ"ז ר"פ בהעלותך שהמצוה במל' וע"י העבירה כו' ע"ש ובפ' צו דכ"ח ע"א שזהו ענין ושפחה כי תירש כו' ועיין מענין נפילה בלק"ת בד"ה כי ההרים ימושו ובד"ה מה טובו פ"ב בענין כי האדם עץ השדה וכמשל הפירות שנופלים כו' וזהו כענין שבה"כ, עכ"ה) ואף שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים היינו שעכ"פ יש לזה עצה היעוצה והבחירה ביד אדם ע"י שמבטשין ליה ואף אם לבו כלב האבן המס ימס (הג"ה לכאורה י"ל ע"ד הרים כדונג נמסו מלפני ה' וכמו ההרים רקדו כאלים אפילו הרים גבנונים ע"ד כי הנה ה' יוצא ממקומו ונמסו ההרים יוצא מההעלם של ההסתר כו' כי מקומו היינו שם אד' כמ"ש וה' בהיכל קדשו ומשם שורש ההיכלות המסתירים, וע"י שיוצא ממקומו אזי ונמסו ההרים, וכן בנפש ע"י ההתבוננות בעצמות אור א"ס אזי גם לב האבן המס ימס כי לגבי עצמות אור א"ס הרי כל הקליפות בטלים ומבוטלין ע' בתניא פ"כ, וזהו ענין התשובה לדלג שור שלא כסדר כמ"ש בד"ה שובה ישראל גם ע"ד לריח שמניך כו' ע"כ גם עלמות כי גם האכזר ע"י שיעוררו לו רחמים גדולים יפתח לבו כמ"כ ע"י התעוררות רח"ר ע"ד ויגל יעקב את האבן כו', אך מש"כ ע"י מבטשין ע' זח"ג קרח קע"ח ב' בענין ועבד הלוי הוא וסד"ה מי אל כמוך בענין פי' לב נשבר ונדכה כו', והיינו כי אין הגבורות נמתקות אלא בשרשן לכן כדי להמתיק גבורות דלב האבן זהו דוקא ע"י גבורות דקדושה מבטשין כו', ועיין בדרוש מנורת זהב בענין כתיתת הזיתים כו' כי הזית מק"נ וע"י הכתישה כו' כמ"ש בד"ה ואתה תצוה כו', כמ"כ נש"י מצד עצמו כו', לכן אף שנטמטם לבו מהני ליה כתיתה ומוציא שמנו כו' וכמו שאמר רע"ק לר"א חביבין יסורין והראיה ממנשה ועמ"ש ע"פ כי נר מצוה בענין ודר"ח תוכחת מוסר כו' כי לתקן מה שנפל בג"ק שלמטה מק"נ זהו דוקא ע"י יסורים לשבר הכלי ולזככו ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים בענין כור הברזל כו' ובפ' וארא בענין המטה בענין עשרה מכות כו' עכ"ה).

ומה שלפעמים אינו מועיל עצה* זו הוא אינו מטמטום הלב כ"א מטמטום המוח, שנתגשם מחמת עסקו בענינים גשמיים ואפילו דהיתר (הג"ה כמ"ש בד"ה כי תצא בענין וגלחה את ראשה, ועיין בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם שכיון שהוא זוכר גשמיות* כו' לשכוח ההשגה* כו' דלישכח

והמסכים: בתורת שמואל שם: וההעלמות. עצה זו הוא: במאמרי אדה"ז הקצרים שם: העצה זו כי. גשמיות כו' לשכוח: בתורת שמואל שם: גשמיות א"א לו להתענג על ה' בג"ע, ושז"ע הטבילה בנהר דינור לשכוח (לכאו' כצ"ל כאן). ההשגה כו' דלישכח: בתורת שמואל שם: ההשגה אפי' מג"ע התחתון לעליון, וכמו דלישכח (לכאו' כצ"ל כאן).

תלמוד בבלי כו׳ והיינו כי בתלמוד בבלי מאיר בינה ובתלמוד א״י [מאיר]* חכמה, וזהו ענין כל רב מבבל וכל רבי מא״י כי רב בחי׳ בינה ורבי היינו כשמאיר בחי׳ חכמה י׳ כמ״ש במא״א ריש סעי׳ ז׳ וא״כ הענין כי בחי׳ שמקבל במוח נק׳ יסוד דאימא ההתקשרות לקלוט שפע החכמה וצ״ל כלי ריקן כו׳ לסלק א״ע כו׳ וזהו ענין ב׳ כוסות דנעשה ונשמע, כי כוס יסוד דנוק׳ במא״א כף סכ״א, ולכן כשלא שכח תלמוד בבלי לא היה כלי ריקן לגלוי החכ׳ ומזה ידון ק״ו כשהטריד מוחו בענינים גשמיים אינו כלי ריקן לקבל גילוי אלקות, וזהו ענין טמטום המוח כמו טומטום שאין בו יסוד דנוק׳ המקבל, או י״ל בע״א כמו המאכל מביא את השינה ע״י אידים גסים העולים למוח ומכסים גילוי אור השכל בד״ה עולת תמיד כן העסקים גשמיים שהטריד מוחו הם כמו אידים וזהו טמטום המוח, וקרוב הדבר להנ״ל, או י״ל [ע״ד]* הנה כשלמד מסכת ושגורה לו בע״פ אף כשאינו עוסק בה, [עכ״ז]* ישנה במוחו בכח שהרי מיד שירצה לזכור עליה יזכור כמ״כ העסקי׳ והמחשבות גשמיות שהעמיק בהן אף אחר שאינו מחשב בהן עכ״ז ישנם במוחו והראיה שמזה בא החלום ממה שהרהר ביום כו׳ ולכן הם גורמים טמטום המוח עכ״ה) וממילא נעשה גם לבו קשה כאבן כי הדעת שבמוח הוא מפתחא דכליל שית (הג״ה פי׳ שהוא מפתח לפתוח שיומשך אור השכל בהמדות והיינו דכליל שית ששה מדות חג״ת נה״י כמ״ש בד״ה להבין בתוספת ביאור ע״פ וידעת היום פ״ג, ועד״ז י״ל פי׳ המאמר בזח״ב בשלח ד״נ עד לא אשתקע אוירא דכיא שהוא קודם גילוי יסודות דאו״א אזי אבנין נקיבין שהם המדות הוו סתימאן עכ״ה), וזהו ענין כף הקלע לנשמה מחמת שיש לה כח הזוכר מעניני עוה״ז ואפילו דהיתר הוא כאבק הנופל על הבגד וצריך לנערה (הג״ה עמ״ש מענין כף הקלע בד״ה את קרבני לחמי (הראשון) בלק״ת פ׳ פנחס, ועיין מזה ס״פ כ״ג דשבת דקנ״ב ע״ב שמקלעין נשמתין מסוף העולם ועד סוף העולם כו׳, ומהרש״א שם פי׳ שזהו הגלגול שמכניסין הנשמה לגוף אחר, וכמדומה שדבריו לקוחין מהזהר סבא דמשפטים דצ״ט ע״ב אתי בגלגולא בעלמא כאבנא בקוספיתא דהיינו כף הקלע, וגם פי׳ שזהו כענין כיבוס כו׳, ובעל העקרים מ״ד ס״פ ל״ג פי׳ שמקלעין אותה מעולמות הרוחניים אל עוה״ז הגשמי, שמאחר שהורגלה במחשבות גשמיים היא נוטה אחריהם ומצד עצם יש לה נטיי׳ אל עולם העליון ושניהם אין בידה להשיג, וזהו ענין שמקלעים אותה מזה לזה שאחר שמראים לה ענין הרוחני מפילים אותה לצד הכסופים גשמיים ותצטער מאד צער מופלג ע״ז כאדם המצטער על איבוד גופו, ואחר שנטתה אל הגשמיו׳ מקלעים ומפרידי׳ אותה מהן ותצטער ע״ז ג״כ כנ״ל כך נוהגים עמה תמיד, וכעין זה כ׳ בעקידה פ׳ נצבים שער ק״א ויהי בעלות אל מקומה נשתני׳ פני מראיתה ומכיר אין אותה ונערי המלך משרתיו ידחפוה ויבהלוה ויאמרו שמטוה שמטוה כו׳, שתתרחק ממקום החפץ ולא תוכל להדבק בו כמו שהאבן הקלועה היא מרוחקת מהקולע כל מלא אורך חבלי הקולע כו׳, ובשל״ה דף ק״ה סע״ב בשם פר״א דכף הקלע היינו מה

---

*) נוסף ע״פ תורת שמואל שם.

שמפילין הנשמה מא״י לחו״ל, ויש לבאר כי א״י הוא מ׳ דאצילות וחו״ל זהו ק״נ כמ״ש בלק״ת בביאור ע״פ אלה מסעי בד״ה הנה גבי המסעות, והיינו להיות שנתקשרה בענינים גשמיים אף דהיתר שנלקחו מק״נ ע״כ לשם מקלעים אותה כו׳, ובקהלת רבה בפסוק מי יודע רוח בני האדם דף צ״ד ע״א ונשמותיהן של רשעים מטורפות בארץ שנאמר ואת נפש אויביך יקלענה כו׳ מזה משמע שהקליעה אינו מעולם העליון לעולם התחתון כמ״ש בעל העקרים אלא בעולם התחתון עצמו מקלעין אותה מרצון ומחשבה זו לרצון ומחשבה הפכית מהקצה אל הקצה ומזה ג״כ צער מופלג כו׳ כמו מהדרום שהוא אהבה אל הצפון שהוא יראה כו׳, ועיין בזהר בשלח דנ״ט ע״א תרומה קמ״ב ויקרא כ״ה ע״א. ומתוך דברי עמה״מ שער קרית ארבע פ׳ קכ״ה דקי״ד ע״ב הבנתי שיש להעיר בזה ממ״ש בזהר ס״פ וישלח דקע״ה ע״ב ע״פ כי ישרים דרכי ה׳ צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם שיש אורחין ושבילין דאורייתא, ויש אורחין אחרנין דלאו אינון ארחי דאורייתא, ובז״ח האריך לפרש כי אורחין ושבילין דאורייתא הם מ״ן ומ״ד דזו״נ דאצי׳, ואורחין אחרינין הם יחוד זו״נ דקליפה והצדיקים הולכים בקדושה, משא״כ הרשעים א״א להם לילך באורחות הנ״ל כ״א באורחות עקלקלות דזו״נ דקליפה, וא״כ זהו ענין יקלענה בתוך כף הקלע, ומשם מקלעים אותה מבחי׳ זו לבחי׳ זו, וגם שם לא מצאה מנוח כו׳. והנה ממ״ש אדמ״ו כאן וצריך לנערה, מובן שכף הקלע זהו מהני להנשמה לנערה מהאבק, וידוע כי אבק זהו מל׳ דק״נ כמ״ש בד״ה ויאבק איש עמו וכף הקלע ע״י הנענוע והטרדא מנער אותה מהאבק הנ״ל, וזהו ע״ד מ״ש בת״א פ׳ נח בד״ה מים רבים שהם טרדות עוה״ז שמטרידים אותה בריבוי המחשבות כמו טרדת הפרנסה וכשאח״כ מתפלל מתוך הטרדא נעשה יתרון אור מהחושך, עד״ז י״ל ע״י כף הקלע שהוא ענין שמפילים הנשמה במחשבות רבות המטרידי׳ ומבלבלים אותה וע״י מצטערת מאד ע״י נעשה בה יתרון שהיא נעשית נקיה מהאבק כו׳, ויש להעיר מענין וינערו רשעים ממנה איוב ל״ח י״ג, וזה כענין מ״ש השל״ה בשם פר״א ככה ינער האלקים את כל האיש אשר לא יקים את הדבר הזה מביתו ומיגיעו וככה יהי׳ נעור וריק בנחמיה סי׳ ה׳ י״ג ועד״ז* הנעור דכף הקלע שמנערים אותו ממקומו למרחוק מאד כו׳ וכן וינער ה׳ את מצרים, וכמ״כ יש ניעור לטוב, התנערי מעפר קומי ישעי׳ נ״ב ב׳, כי נעור ממעון קדשו זכרי׳ ב׳ י״ז, כהדא תרנגולתא דמנערא מן קטמיה כו׳ נוער כפיו מתמוך ישעי׳ ל״ג ט״ו עכ״ה).

וא״צ לומר אם הרהר בעבירה שלזה אין מועיל כף הקלע אלא צריך גיהנם (הג״ה עיין מענין גיהנם במא״א אות ג׳ סעי׳ י״ג וז״ל גיא נק׳ יסוד דנוק׳ דקדושה ירושלים גיא חזיון עכ״ל, ועמ״ש מזה בד״ה ונשב בגיא מול בית פעור, שהוא ענין הביטול והשפלות, ובמשה נאמר ויקבור אותו בגיא, ולע״ל כתיב כל גיא ינשא וכל הר וגבעה ישפלו ועמ״ש בד״ה שימני כחותם מענין חותם שוקע, עו״ש* במא״א ויסוד דנוק׳ דקליפה גיהנם גיא צלמות גיא ההריגה, גיא גימט׳ יד סוד הידות שביסוד עכ״ל. והמכוון דכמו שיסוד דנוק׳ דקדושה הוא כלי ריקן וההתקשרות לאלקות עד

ועד״ז . . מאד: בכת״י ב׳ ליתא תיבות אלו.
עו״ש: בכת״י ב׳: בד״ה שימני עו״ש.

שהוא חלול שוקע לקבל אור הגלוי כמ״כ להפך כשמתקשר לתאוות רעות הרי נעשה בחי׳ מקבל מהם ובחי׳ נוק׳ דקליפה כמ״ש אשר אתם זונים, וכשמתקשר הרבה זהו יסוד דנוק׳ דקליפה לכן נק׳ ג״כ גיא, ועד״ז נק׳ יסוד דנוק׳ כוס שהוא כלי לקבל גילוי אור האלקי יינה של תורה ונק׳ כוס של ברכה, ויש לעומת זה ג״כ כוס התרעלה, כמ״ש ברבות וישב ס״פ פ״ח, שהוא דנוק׳ דקליפה שמקבלת הגבורות קשות, וזהו ג״כ ענין גיא הנם, ועיין בפרדס ערך גיהנם וז״ל כל המפרשים הסכימו כי הוא בגבורה כו׳ כי הוא מצד המקטרגים כו׳ ונק׳ גי לשון עומק כי שוחה עמוקה פי זרות עכ״ל, עו״ש גי חזיון נק׳ המלכות וכן פי׳ בזהר פ׳ מקץ כו׳ ונק׳ גי לשון עומק כו׳ עכ״ל, וא״כ מדויל ידיה משתלים ליה שע״י שנעשה בבחי׳ יסוד דנוק׳ דקליפה שהוא ההתקשרות לתאוות רעות, ע״ז משם נמשך לו העונש, ועיין בזהר ר״פ מקץ ע״פ קץ שם לחושך, הגבורה הנק׳ חושך שם לה קץ דהיינו רצועא בישא נוק׳ דקליפה כדי שתלקה על ידה ותפעול פעולות גבורותיה ע״י קץ זה ונק׳ קץ ע״ש שנותנת קץ ותכלה לכל הבריות וכן נק׳ קץ כל בשר ע״ש שמכלה הבשר, והמשים הקץ הזה לחושך היא הבינה שממנה דינין מתעריז אל הגבורה וממנה נמשכים כל הפעולות עכ״ל הזהרי חמה, והרמ״ז שם פי׳ דקץ הנ״ל זהו נוק׳ דקליפה שהיא גבורות היותר קשות אשר כל עיקרה לכלות הכל, וע״כ* היא גופא הוא הגיהנם המכלה את הרשעים והחוטא המשיכה עליו ע״י התקשרותו לעבירות שזהו עצמו בחי׳ יסוד דנוק׳ דקליפה וז״ש ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב כו׳* עכ״ה) לטהר נשמתו שהוא כמשל הכתם הנופל על הבגד שצריך לנקות יותר בכדי שתוכל ליהנות מזיו השכינה (הג״ה ולפמ״ש דגיהנם זהו יסוד דנוק׳ דקליפה לכאורה אינו מובן איך ע״ז ינקה מהכתם, אך הענין כמו שגלות מצרים נקרא כור הברזל שזיכך את נש״י שיהי׳ ראויים לקבל התורה והרי מצרים הוא ערות הארץ, אלא הענין שע״י קושי השעבוד ויסורי הגוף זהו גורם הזיכוך, וזהו ופרעה הקריב, נמצא אף שהכור הוא הקליפה המייסר את האדם עכ״ז בא על ידו הזיכוך כו׳, וז״ש כל פעל ה׳ למענהו כו׳, ועד״ז יובן ענין הזיכוך ע״י יסורי גיהנם*, אף שהמייסר הם גבורות קשות דקליפה אש זרה והיינו קץ שם לחושך ר״ל הקץ זהו גיהנם והקב״ה שם אותו לחושך לתקן החושך שעשו הרשעים, וכמ״ש ברבות נח ר״פ ל״ג כך רשעים חושך, גיהנם חושך, תהום חושך הבלתי רשעים לגיהנם עכ״ל עכ״ה).

והנה עפ״ז יתבונן המשכיל כי גם בעסקי מעין* העוה״ב בעוה״ז דהיינו בעיון תפלה וכיוצא בה (הג״ה ובת״א פ׳ מקץ בד״ה ויהי מקץ דרוש הראשון נת׳ שזהו ק״ו וז״ל ומה אם לא בא אלא ליהנות מזיו השכינה צריך הוא להסיר כח הזוכר מעוה״ז, הבא לדבקה בו יתברך ע״י תורה ותפלה עאכ״ו עכ״ל, ועמ״ש בלק״ת בד״ה כי תשמע בקול פ״א עכ״ה) שא״א להגיע לזה בלתי אם ינער אדם עניני עוה״ז מהמוח (הג״ה ויש לבאר ענין ניעור זה

עו״ש: בכת״י ב׳: בד״ה שימני עו״ש. וע״כ: כ״ה בב׳ כת״י. ובתורת שמואל שם: וא״כ.

הטוב כו׳: בתורת שמואל שם נוסף: וזהו שאמרו רז״ל אדם מטמא עצמו מלמטה מטמאין אותו מלמעלה, פי׳ להיות מדויל ידי׳ משתלים שכמו שהמשיך עליו רוח מסאבא, אז אח״כ נמשך עליו העונש מבחי׳ זו עצמו, וכמו שאמרו שכר מצוה מצוה ששכר המצוה היא המצוה עצמה שיפה שעה א׳ בתשובה ומעש״ט מכל חיי העוה״ב, כמו״כ בהיפך עונש העבירה היא העבירה עצמה שממנה גופא נמשך העונש להענישו כו׳. גיהנם: בכת״י ב׳: הגוף. מעין: בתורת שמואל אין תי׳ זו.

לנער עניני עוה"ז מהמוח בהקדים הפסוק התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך שביה בת ציון)*.

לויתן* זה יצרת לשחק בו, הנה ענין שעבוד הגליות אין הענין אלא כמשל השחוק שעושה השר בהיכלות* שלו שמעמיד חי' פלונית עם חי' פלונית ללחום זע"ז ויטרוף הא' מזולתו ויתגבר עליו ולפעמים יתגבר זולתו עליו ויטרוף ממנו יותר כו', ואחרי גמר המלאכה הנה יתענג ויתעדן מאד השר מהנצחון הא' על זולתו, וכמו"כ עד"מ הנה הע' שרים משולים לחיות כמ"ש בדניאל, וגם שבטי ישראל נמשלים לחיות יהודה ארי' ובנימין זאב כו', ושעבוד הגליות זהו"ע* מלחמתם זע"ז להתגבר הא' על זולתו להוציא בלעו מפיו ולהפילו כו', כי הנה אנו רואים שהשר הגשמי יותר יחפוץ וישתוקק בעול המסים בריבוי אחר ריבוי להכביד על ישראל כו' משא"כ בנכרי המתפרנס מקרקעו אינו חפץ כלל להכביד עליו כו', והטעם הוא לפי שידוע בהנחל עליון גוים כו' הפיל גורל החלוקה ליעקב ועשו ואין לעשו חלק בקדושה כלל והפרידם מאחדותו כו' על כן לבו המר ימר לו מאד כשמפרנס הישראל במקומו שאין זה מחלק יעקב כלל, וכשעובד ה' ועושה מצוה בארצם הם בצידי עשו כו', והפיוס הוא בעול המסים בממון, אמנם להשר הרוחני אין זה שוחד ופיוס שיניחנו בשביל ממון כו' הנה הוא לוקח שוחד ופיוס אחר דהיינו מכמה עבירות הנמצאות מסיבות עול המס ביטול תורה וקנאה שנאה ושקר כו' ונהנה מהרוחני' של העבירות כו' והרי נראה ונדמה לו שהוא הגבור וחטף טרף ומזון כו' ונהפוך הוא כשנחשב שכר מצוה כנגד זה והוא עשיית המצוה כו' הרי הרבה חיות נחלקו ממנו ע"ז יותר ממה שלקח הוא כו', וכענין כי גחלים אתה חותה על ראשו כו' ולע"ל יתגלה כל ענין מלחמה זו, וזהו לויתן אלו כנס"י יצרתם לשעבדם בגלות במלחמות חיות הרבה כנ"ל בשביל השחוק והעונג האלקי שיהי' בגמרו וזהו לשחק בו וכמ"ש במ"א ג"ש האחרונות יושב ומשחק כו' והוא כענין עתיד לעשות קניגיא לצדיקים כו' ע"ש.

להבין ענין לויתן ושור הבר, הנה בזהר פ' בשלח דף נ' ע"ב ע"פ לויתן זה יצרת ר' יצחק אמר לעילא לעילא אית זיווגא דשארי בחביבותא ולא מתפרש לעלמין, ופי' המק"מ דפי' לעילא לעילא היינו ביסוד או"א

בת ציון): בתורת שמואל שם נדפס עוד עמוד, התוכן — ראה אוה"ת ויקרא כרך א' ע' רמב ואילך בשינויים.

לויתן זה יצרת לשחק בו: נדפס גם במאמרי אדה"ז הקצרים ע' רל.

בהיכלות: בכת"י ב': בחיות.

זהו"ע: בכת"י ב': זהו זמן.

שהוא לעילא מהמל' ולעילא מזעיר עכ"ל, וכן מוכרח ממ"ש ולא מתפרשין לעלמין דהיינו יחוד או"א שהם תרדל"מ וכדאי' בזהר פ' אחרי דף ע"ז ב' ודף ס"א ב' ובפ' ויקרא דף ד' א' וכ"כ הרמ"ז בפ' בראשית (על דף ו' ע"א) דלויתן הוא יסוד אבא והיינו משום דלויתן הוא לשון חיבור ודיבוק כמו הפעם ילוה אישי אלי וכן פירשוהו ביחוד או"ס שהן תרדל"מ כנ"ל, איברא דלפ"ז צ"ע כי הנה כתב האריז"ל הובא בפע"ח ובסה"מ סי' מ"ה כי ב' מיני זיווג חו"ב הם א' תדירי להחיות העולמות ולא להוות הנשמות אלא לתת אור השפע בעולמות להחיות כמ"ש ואתה מחי' את כולם ולפיכך לא מתפרשין לעלמין לתת מזון ומחי' לעליונים אבל להוות נשמות לתחתונים הוא זיווג לפרקים ולעתים מזומנים עכ"ד, וא"כ מאחר דבחי' לויתן נק' ע"ש החיבור דל"מ לעלמים א"כ משמע דהיא מבחי' היחוד שלהיות* ולא להוות הנשמות דאלו הזיווג להוות הנשמות אינו תדירי כנ"ל, וקשה דא"כ זה היחוד נק' זווגא דלא שלים וכמ"ש האריז"ל שאינו כ"כ משובח כו' וכ"ה באריכות בסה"מ דף צ"ה ע"ב (רס"י קס"ה) ודף ק"ג ע"ב (סס"י קע"ד) והפסוק אומר לויתן זה יצרת לשחק בו משמע דהוא תכלית השלימות וכמ"ש בפ' פנחס ע"פ צו את בנ"י כו' ועוד דלויתן ונוני ימא הן נשמות הצדיקים המופלגים כמ"ש בהקדמת הזהר דף ו' ע"ב ובפ' בלק דף קפ"ז ב' ע"פ וידגו לרוב כו' וא"כ משמע דהוא ודאי מבחי' היחוד דלהוות נשמות כו', ויש לישב דהנה בזהר פ' אחרי דף ס"א סע"ב איתא וז"ל בשעתא דיזדווג* עמה בזיווגא שלים כו' בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא כו' ואשתכחו ברעותא דל"מ תדירא כו' חד מחד עכ"ל הרי דגם בבחי' זווגא שלים אמר ברעותא דל"מ תדירא כו', וע"כ צ"ל דהכוונה דכיון דעכ"פ חו"ב עצמן הן תרדל"מ לכן עם היות שיחוד זה דזיווגא שלים הם לפרקים שייך לקרותו ברעותא דל"מ כיון דלעולם אינן מתפרשין לגמרי כמו זו"נ וע' בס' ערוגת הבושם בפ' שה"ש בפי' מלך שהשלום שלו כו', וא"כ משום הכי א"ש ג"כ דנק' ג"כ לויתן לשון חיבור כו' וכ"מ ממ"ש בזהר ח"א דף ו' ע"א בענין חד נונא כו' דהוה בלא כו' ולבתר אפיק לון כו' סגירא כוף, ופי' הרמ"ז שם דהוא ענין מ"ן ומ"ד כו' א"כ מבואר דזהו בחי' זווגא שלים דאו"א שהוא ע"ש מ"ן ומ"ד וכמ"ש בסה"מ סס"י קס"ה כנ"ל, ועוד דבהדיא כ' הרמ"ז שם על הנ"ל דבזמה"ג אין היחוד תדירי לצורך הולדת נשמות רק בהיות איזה צדיק כו' ע"ש, א"כ מבואר מזה דלויתן הוא ביחוד דאו"א הנק' זיווגא שלים, וכ"ז הוא כפי' ר' יצחק בזהר בשלח ד"נ ע"ב דלויתן הוא יסוד אבא המתייחד ביסוד אי' כנ"ל, אמנם ר' יהודה שם פי' דלויתן הוא יסוד ז"א וכ"ה בזהר ויחי דף רמ"ח ע"א, וצ"ל דב' הפי' אמת דבינה נק' ים וגם מל' נק' ים כמ"ש בפרדס ערך ים, ולגבי בחי' היות הבינה נק' ים אזי בחי' לויתן הוא יסו"א ולגבי בחי' שהמל' נק' ים אזי לויתן הוא יסוד ז"א, אך קשה דלויתן הוא ע"ש תרדל"מ, וא"כ איך יצדק כן בזו"נ שהם דודים ולא רעים, וג"ז י"ל דהנה כל עיקר ענין דזו"נ הם מתפרשין היינו משום שהמל' יורדת בבי"ע בסוד לכי ומעטי כו' ומבמ"א דמל' דאצי' עצמה אינה יורדת בבי"ע לעולם רק בחי' אחת ממנה כמ"ש בלקוטי הש"ס להאריז"ל, וזהו"ע כשושנה בין החוחים כן רעייתי כו' דהמל' החיצונה היא בין החוחים משא"כ המל' דאצי' עצמה הנק' רעייתי שהיא באצי' תמיד וכיון שהיא באצי' תמיד א"כ היא ג"כ בבחי' ומדריגת אמא ולכן א"ש שמצד בחי' זו נק' יסוד ז"א לויתן כמו יסוד אבא כנ"ל וכן נת' במ"א דב' בחי' הנ"ל שבמל' דאצי' הם הנק' ים וארץ, ולכן א"ש דבחי'

היחוד שלהיות: בכת"י ב': היחוד שלהיות העולמות להויות.

דיזדווג: כ"ה בזהר, ובכמה כת"י. ובכת"י ב': ביחודא.

חד מחד . . תדירא כו': ת' אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

הנ"ל נק' לויתן כו' וע' בז"ה בד"א ע"ב שכ' שבבחי' זו נק' המל' בינה כאמה כן בתה ונק' שכינתא עילאה כו' וזהו"ע משה זכה לבינה כו' ע"ש.

וענין שור הבר, הנה כאן כ' רבינו ז"ל דהוא בחי' פ"ש מהשמאל כו', והנה בזהר פ' שמיני דף ל"ח ע"ב ע"פ ושור ואיל לשלמים בגין דשור שלים איהו כו' כ' המק"מ פי' שור ביסוד בסוד בכור שורו הדר לו דגבי יוסף שהוא יסוד ולכן ג"כ משיח בן יוסף נק' שור, ולענ"ד שעד"ז יתפרש הזהר שלח דף קס"ג בענין שור תם ובג"כ אקרי יוסף בכור שור כו' ע"ש והמק"מ שם פי' דהוא יסוד דק"נ אכן בפרדס שם כתב דשור תם הוא בקדושה ובזהר חוקת ק"פ ע"פ פרה דקבילת משמאלא כו' ולפי הפי' דפרה הוא מל' כמ"ש ברע"מ שם ושכינתא תתאה איהו פרה כו' וא"כ א"ש דקבילת משמאלא ומאן הוא לשמאלא שור היינו בחי' יסוד, ומ"ש כד"א ופ"ש מהשמאל היינו שהיסוד נטייתו אל הגבורה כמ"ש בפרדס שער המכריעים ספ"ד ולכן ר"ת אב"ג ית"ץ גימט' שור שהיא החסד שבגבורה כמ"ש במ"א, ועוד כי וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק שהמשכת הזרע והטפה ע"י גבו' דיצחק כו' ולכן שייך לומר שור ביסוד כו'. אך קשה דהנה לעיל מבואר לחד פי' דיסוד ז"א נק' לויתן ואיך נק' ג"כ שור והרי לויתן ושור הם ב' מדרי' שונות עד שיהי' קניגא ומלחמה ביניהם לעתיד כמ"ש בזהר ובמד"ר פ' שמיני פי"ג וא"כ איך יתכן ששניהם בחי' א' ממש, ובשלמא לפי' הא' דלעיל דלויתן הוא יסוד אבא שפיר י"ל דיסוד ז"א נק' שור משא"כ לפי' הב' קשה כו'. אך י"ל דהא כבר מבואר למעלה דהא דיסוד עם המל' כמו שהוא נק' ים שהוא היותה בבחי' אצי' ממש משא"כ בחי' המל' כשיורדת בבי"ע שנק' ארץ ויבשה אז בחי' יחודה עם יסוד ז"א נק' שור וכמשארז"ל מימי לא קריתי לשורי שורי אלא לשורי שדי (בשבת קי"ח ב') ופירש"י שהוא העקר בשדה כמ"ש ורב תבואות בכח שור, ונודע שגידול התבואה מן הארץ זהו כעין הלידה מן האשה וזריעת הגרעין והזרע כמו זריעת הטפה וכ"ז הוא ע"י כח שור הנ"ל וא"ל לא הי' הזריעה פועלת שום צמיחה כו' והשתא א"ש דנק' ג"כ שור הבר כי בר הוא פי' חוץ דהיינו שהוא היחוד עם המל' שמתלבשת בבי"ע שזהו פי' חוץ וכמ"ש בס' הקבלה שנק' שושנה החיצונה כו' וכמ"ש ע"פ אמצאך בחוץ כו' וזהו ג"כ ענין משנה ובריייתות שנק' מלכו' ופלגשי' וכמ"ש ע"פ ואלה שמות כו' ובר הוא ג"כ לשון תבואה כדכתיב לחם בר כי כן עיקר התבואה מביאים מהחוץ דהיינו מהשדה וכמ"ש בפ' חיי שרה ע"פ ויצא יצחק לשוח בשדה, וגם בר מל' בר לבב דהיינו לזכך בי"ע ג"כ שהם בחי' חוץ ע"י בירורי דנוגה ואז יומשך ויתגלה היחוד עליון למטה כמו למעלה כו', וזהו"ע קניגי דלויתן ושור הבר, כי לויתן זהו יחוד דאו"א או יחוד זו"נ כמו שהם באצי' נק' ים עדאתכ"ס, נמצא עיקר ההמשכה וגילוי האור הוא רק למעלה באצילות אבל בחי' שור הבר היינו להמשיך האור והגילוי והיחוד גם למטה בחוץ כדכתיב חכמות בחוץ תרונה כמ"ש בפ' יתרו ע"פ זכור את כו', משא"כ ים החכ' הוא כמו שהחכ' עדיין למעלה, אבל כשנמשך בחוץ אזי תרונה וזהו ותאו וזמר והנה תאו מתרגמינן תורבלא דהיינו שור הבר כדאי' בגמרא חולין ד"פ ולכן מזה נמשך להיות וזמר שהוא כמ"ש בחוץ תרונה וזהו רני ושמחי בת ציון כי הנני בא כו' והנה תאו י"ל ג"כ לשון תאוה וכדפי'

בפרדס שער האותיות ערך ת׳ כי הנה מבואר בזהר ויקרא דף ד׳ בענין רעים ודודים דאו״א נק׳ רעים משום דל״מ לעלמין וזהו בחי׳ לויתן כנ״ל אבל דו״נ נק׳ דודים דתאבין דא לדא ולא משתכחין תדיר ולכן שור הבר שמורה על יחוד זה נק׳ תאו לשון תאבין דא לדא, וגם י״ל שהוא ג״כ לשון תאוה ממש, עמ״ש בזהר חוקת דף ק״פ ע״ב ובאד״ר דף קכ״ח ב׳ בענין תיו רשום רשימו (ומזה יש להעיר התאים שהיו בבהמ״ק כי הכרובים שבפנים זהו מורה על בחי׳ הנק׳ איש אל אחיו שהוא בבחי׳ אצי׳ כו׳ אולם התאים י״ל שמורים על ענין הנ״ל ולפי ששרשו גבוה מאד לכן היו בלי חלונות להאיר וכמ״ש ישת חושך סתרו כו׳ וזהו שחורה אני ונאוה ושמעתי מרבינו ז״ל ששמע על ענין התאים מהמגיד נ״ע מה שלא גילה עדיין לשום אדם ולא פי׳ מהו), ופי׳ האריז״ל שהוא מל׳ דא״ס כו׳ וגם הוא ממטלמ״ע בחי׳ תשר״ק שהוא או״ח וזהו״ע הראיני את מראיך וא״ש דכ״ז שייך בבחי׳ שור הבר כו׳ הראיני את מראיך שהוא האו״ח הנעשה מהירידה בבי״ע כו׳ שירידה צורך עלי׳ כו׳.

קיצור. לויתן יחוד או״א ונק׳ כן כי הם תרדל״מ והיינו לויתן לשון חיבור ואע״ג דזיווגא שלים דאו״א אינו תדיר ומ״מ לויתן נראה שהוא זיווגא שלים ואעפ״כ שייך לקרותו לויתן לשון חיבור כיון שעכ״פ הם רעים תמיד, או י״ל ע״ד הפעם ילוה כו׳ ולפי׳ הנזכר בזהר נק׳ יסוד ז״א לויתן וקשה הא שם אין היחוד רק לפרקים וצ״ל משום זה שאין נק׳ רעים היינו כשהמל׳ נק׳ ארץ אבל בבחי׳ שהמל׳ נק׳ ים הם ג״כ רעים וע״ד מ״ש בביאור דשחורה אני.

ושור הבר י״ל פני שור מהשמאל ו״ק דאמר שהוא עמוד א׳ וצדיק שמו ע״כ נק׳ כמ״ש בזח״ג ל״ח ב׳ דיסוד נק׳ שור בסוד בכור שורו דגבי יוסף וזהו הדר לו והיינו בחי׳ המתייחד עם בחי׳ ארץ שהוא מל׳ כשיורדת לבי״ע ונק׳ פרה בהמה שם ב״ן רוח הבהמה היורדת כו׳ לשורי שדי כו׳ דגבי ר׳ יוסי כי יוסי היינו יוסף שנאמר בו בכור שורו כו׳ ולכן י״ל ג״כ שזהו״ע שור הבר כי בר בחי׳ חוץ וכן ברייתא לגבי משנה ולשון זיכוך ע״ד לשוח בשדה לפנות ערב מהחשך מל׳ תבואה, וזהו קניגי דלויתן ושור הבר כי לויתן ההמשכה גבוה מאד אבל עיקרה להוסיף אור באצי׳ עדאת״כ, אמנם שור בהמות הארץ ע״י עשי׳ ממשיך הגילוי גם בבי״ע חכמות בחוץ תרונה רני ושמחי בת כו׳ שהוא בחי׳ ארץ, וזהו תאו וזמר ראו ל׳ תאבון בחי׳ דודים גם לשון תיו תשר״ק או״ח מראך נאוה.

הנה ענין יחוד או״א (מבואר בביאור ד״ה אלה פקודי) הוא בחי׳ ביטול היש עד שאינו תופס מקום כלל וכענין שאמר משה ונחנו מ״ה כו׳ ע״ש, וביאור הענין מובן ממ״ש בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו כו׳ דבחי׳ מוחין דאי׳ הוא בחי׳ השגה ע״ד שהעלול משיג עילתו ולכן נמשך מזה השמחה, ומוחי׳ דאבא הוא מה שלמעלה מהשגה מבחי׳ או״ס היא בחי׳ סדכ״ס ולית מחתב״כ ונמשך מזה הביטול כו׳, ולפ״ז מובן דיחוד או״א הוא ביטול היש דהיינו שנמשך מוחי׳ דאבא במוחין דאי׳ ולכן יהי׳ ביטול היש ועמ״ש בפ׳ ראה ע״פ ראה אנכי מענין בחי׳ חיבור ויחוד זה דחו״ב בעבודה וזה״ע והחכמה תחי׳ כו׳ ועוד נת׳ פי׳ וענין יחוד דאו״א קרוב לדרך הנ״ל בד״ה מזמור לתודה, ולפי״ז יובן מעלת הנשמות שנמשכו מיחוד או״א שיש בהם בחי׳ ביטול ביותר כי זהו ממש

ענין יחוד דאו"א, ולכן נק' נוני ימא שהם בבחי' ביטול תוך מקורם ולא כמו ברואין דיבשה שהם בחי' יש ונפרד ממקורו כו'.

וענין שנק' לויתן שהם מחברים הא"ס ב"ה בעולמות הוא ע"ש מְקורם יסו"א שבו וע"י התחברות מא"ס בעולמות כנ"ל שמוחין דאבא הוא מה שלמעלה מהשתל' ויסוד אבא מקבל ממו"ס, והרמ"ז ח"א בד"ו כ' שמקבל מיסוד דע"י ולכן מבואר בע"ח שיחוד דאו"א הוא ע"י מס"נ דוקא, כי יחוד או"א הוא על המשכה ממקורא דכולא מא"ס וכתר ולכן צ"ל ע"י מס"נ דוקא וכנ' בביאור שני ע"פ יונתי כו' אבל יחוד זו"נ הוא ע"י תומ"צ כיון שכבר נמשך יחוד או"א לכן א"ש דהנשמות הנ"ל הנק' נוני ימא הם דוקא המחברים א"ס בעולמות כי הרי הם בחי' ביטול היש וע"י ביטול ומס"נ זה ממשיכים יחוד דאו"א שה"ע התחברות הא"ס בעולמות כו' וע' בביאור נשא מדרוש ג' לוים הפעם ילוה שלאה הוא בחי' בינה והוא מח' דאנא אמלוך ולהיות ילוה אישי אלי שיומשך אוא"ס במח' זו היינו ע"י לוים הנ"ל ג' בחי' צמצום והתפשטות והוא עצמו ענין התבוננות שהוא התפשטות כנ"ל והביטול דחכמה ועי"ז אח"כ המשכה וענין הפעם ילוה אע"ג דבלא"ה הם תרין ריעין צ"ל שיהי' זיווגא שלים וכנ"ל שיש חילוק כו', והנה לאה ורחל הם עדאת"כ ועדאת"ג כמ"ש בפ' ויצא בד"ה וללבן שתי בנות כו' והן ממש בחי' ים וארץ ולכן אמרה לאה הפעם ילוה כי לוי לויתן עיקר המשכתו בבחי' ים כו', וגם עבודת הלוים ועבד הלוי הוא שממשיך יחוד או"א ע' בד"ה אלה פקודי שפסוד"ז שהוא כעין עבודת הלוים הוא הכנה למס"נ ויחוד או"א שבפ' ראשון דק"ש ועמ"ש פ' בשלח בד"ה אז ישיר מענין עבודת הלוים ובפ' ויצא שם נת' ג"כ איך לוי שהוא התקשרות נמשך מלאה מח' דוקא דהיינו יחוד או"א שמשם נמשכין נוני ימא לוי לויתן כי המח' היא מקור לבחי' זו כו'.

(**ענין** יחוד דאו"א ביטול היש לכן נמשך מזה נוני ימא גם לפי' בינה מח' לכן הוא מקור ההתקשרות והם מחברים א"ס לעולמות כמו דיחוד או"א ע"י מס"נ דוקא לפי שזהו ההמשכה ממקורא כו' וזהו הפעם ילוה כו' כי לאה היינו בינה ים עדאת"כ וזהו עבודת הלוים ועבד הלוי הוא).

והנה נמצא עבודת נוני ימא הנ"ל עיקרו ברוחניות וכמו מס"נ שגורם יחוד או"א וכענין חסידים הראשונים שוהין ט' שעות בתפלתם כנז' בביאור דששים מלכות שעז"נ אחת היא יונתי שרעותא דליבא גבוה מהתורה כו', ותדע דמבואר בביאור דאלה פקודי הנ"ל בענין ל"ת ומ"ע שע"י מ"ע ממשיכים יחוד זו"נ שזהו"ע פקודי המשכן שכינתא תתאה אבל משכן העדות יחוד או"א א"א להמשיך ע"י מ"ע כ"א ע"י מה וביטול, וכן מל"ת כי לאו קודם להן שהוא בחי' ביטול ואתכפיא כו', וכענין הודאה וביטול שלמעלה מבחי' ברכה כנזכר בביאור השני שם גבי ששם עלו שבטים כו' עדות כו' להודות כו', לכן אין מברכין על ל"ת כמו בעשה וע' ביאור ראיתי והנה מנורת זהב כו', ואמנם זהו במעשה אין דרך להמשיכו רק ע"י ל"ת אבל בכוונת ויחודים ורעו"ד וביטול ודאי ממשיכים יחוד זה

שהרי יחוד דאו״א הוא ע״י מס״נ ולכן מצינו שהמגיד א׳ להב״י שיזכהו למס״נ דמשמע שזה גדול יותר מכל קיום התומ״צ כי בקיום תומ״צ א״א להמשיך יחוד או״א ע״י מ״ע רק ע״י ל״ת והרי אינו רק מניעת דבר אבל ע״י מס״נ נמשך יחוד זה ע״י קום ועשה, א״כ הוא ודאי מבחי׳ עליונה יותר הרבה מענין היחוד שע״י הל״ת שנז׳ סד״ה חייב אינש לבסומי שבחי׳ מס״נ ותשו׳ הוא למעלה מבחי׳ עשה ול״ת עד דלא ידעי בין כו׳ וגם ע״פ קבלה יש לישב כי נודע שיש ד׳ בחי׳ ביחוד או״א כו׳, גם י״ל [ע״י] מס״נ נמשך יחוד או״א כמו שמתעלים בחו״ב דכתר ששם הוא מקומם קודם חטא עה״ד כו׳, והגם שכ״ז ע״י מס״נ בפועל אך ודאי הארה מזה ממש נמשך ע״י מס״נ בק״ש וכמש״ש בביאור שני דפקודי הנ״ל בפי׳ קומי לך כו׳, וא״כ מזה מובן מעלת עבודת נוני ימא הנ״ל שעיקר עבודתם בכוונות ויחודים ועמ״ש בביאור דשימני כחותם מענין חותם שוקע כו׳ כמו עליות הנשמות בבחי׳ אליך ה׳ נפשי אשא כו׳, ומ״ש שעבודתם בקרירות, הנה דגים אין בהם יסוד האש, והענין שזה גבוה מרשפי אש וכנז׳ ע״פ לבבתיני אחותי כלה שבחי׳ ביטול גבוה מרשפי אש דכלה, וזהו אמור לחכמה אחותי את כי אחותי הוא בחי׳ בת אבי ביטול כו׳, ולכן אמר משרע״ה מאין לי בשר כו׳ שהוא יסוד האש כו׳ אלא שא׳ גם את כל דגי הים שהי׳ למעלה גם מבחי׳ נוני ימא (י״ל שהי׳ ע״ד ששוה ים ויבשה וכמו קי״ס שהוא ע״י בחי׳ עליונה יותר כי המן לחם מן השמים דנטיף מעתיקא כו׳ שלמעלה מבחי׳ ים וארץ ומזה נמשך וידגו לרוב בקרב הארץ, או י״ל דכוונתו דדגים כמו שנתלבשו למטה יגשם כו׳ משא״כ נוני ימא ברוחניות, ופי׳ היד ה׳ תקצר להמשיך ביטול זה אפי׳ בבשר וכמו קי״ס וכמו עילוי שור הבר לע״ל ע״י הקניגי כו׳) וענין הטיסה עמ״ש גבי ושטים ע״פ המים כו׳, וע״ד מ״ש שהאריז״ל השיג ברבע שעה מה שצ״ל פ׳ שנה כו׳)*.

ע״י מס״נ יחוד או״א גבוה ממ״ע ואפי׳ מל״ת כי הוא קום ועשה לכן עבודת נוני ימא גבוה מיבשה שהם יחודים וכמו מס״נ חותם שוקע אליך ה׳ נפשי אשא כו׳ ומ״ש בקרירות ע״ד בחי׳ אחותי שלמעלה מבחי׳ כלה, וכמ״ש מאין לי בשר פי׳ כי רשפי אש שייך רק מבי״ע לאצי׳ כמ״ש צמאה לך נפשי כו׳ והיינו בהיותו במדבר כו׳ הוציאוה אז ותשרף ברשפי אש שלהבת משא״כ באצי׳ עצמו כמו שעומד בים אין שייך צמאון רק ששטים בים החכמה כו׳.

---

* שנה כו׳: בהכת״י חסר החזלת המוסגר.

פ׳ תזריע

אשה* כי תזריע וילדה זכר, וארז״ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר.

באוה״ח פי׳ על לידת נשמת משיח שיומשך ממדריגה היותר עליונה כו׳ דהיינו מעלמא דדכורא וזהו וילדה זכר (דהנה גם במדריגות עליונות שייך ג״כ בחי׳ היותר עליונה שנק׳ זכר כו׳ כמו שיש שבת שבתון הוא ל׳ זכר והיא ל׳ נקבה, וכמ״כ במשיח אע״פ שנאמר עליו ישכיל מאד שייך ג״כ שיומשך מבחי׳ היותר עליונה שנק׳ זכר). והנה מצינו שלפעמים נק׳ נש״י בנים כמ״ש בנים אתם להוי׳ אלקיכם ולפעמים נק׳ בשם כלה או אשה כמ״ש וארשתיך לי כו׳ כי בועליך עושייך כו׳. הנה כתיב שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד וצ״ל מ״ש שני שמות הוי׳ ולא כתיב הוי׳ אלקינו אחד, גם צ״ל מ״ש ואהבת כו׳ והוא מ״ע על כאו״א מישראל, ולכאורה איך שייך ציווי על אהבה שהוא דבר המסור ללב כו׳. והענין כי פי׳ הוי׳ אחד שהחי״ת והד׳ שהם ז׳ רקיעים וארץ וד׳ רוחות העולם בטלים לבחי׳ אלופו של עולם והיינו לפי שמקור התהוותם הוא רק מבחי׳ דיבור העליון ומבחי׳ מאמר א׳ ולכן כולא קמי׳ כל״ח וע״ז מורה ד׳ רבתי דאחד כו׳, אך כדי שיומשך בחי׳ דיבור עליון צ״ל תחלה שם הוי׳ כי כל המשכה צ״ל ע״י ד׳ אותיות הוי׳ שהו״ע צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות ואח״כ נמשך להיות דיבור העליון ועש״מ להוות כל העולמות וזהו הוי׳ אחד ששם הוי׳ זה הוא המקור לבחי׳ דיבור עליון שמהווה עלמין דאתגליין, הוי׳ אלקינו הוא מקור נש״י שנמשכים מבחי׳ מח׳ עילאה ישראל עלו במחשבה, והנה דיבור הוא בחי׳ נפרד אבל מחשבה היא מיוחדת עם האדם כמ״כ בחי׳ מחשבה עליונה דבוקה ומתאחדת באלקות ממש ולכן היו נש״י גם קודם בריאת העולם כמארז״ל במי נמלך כו׳ והיינו כי בריאת העולמות הוא מבחי׳ דיבור אבל נש״י נלקחו מבחי׳ מחשבה כו׳, אך כדי שיהי׳ בבחי׳ מח׳ צ״ל ג״כ שם הוי׳ תחלה וכמ״ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ואח״כ ויאמר לאדם שהוא בחי׳ מחשבה שרש נש״י כו׳, דכמו שיש שם הוי׳ המהווה עלמא דאתגליא בחי׳ דיבור כמ״כ צ״ל שם הוי׳ המהווה עלמין סתימין בחי׳ מח׳ וזהו הוי׳ אלקינו שהמשכת נש״י מבחי׳ מחשבה עליונה צ״ל ג״כ ע״י ד׳ אותיות הוי׳, וזהו ד׳ מדריגות טהורה בראת יצרת נפחת וכמ״ש בלק״ת בד״ה האזינו הא׳ ע״ש, וזהו בנים אתם כו׳ דכמו הבן שנמשך ממוח האב כך נש״י נמשכו מבחי׳ מחשבה עליונה כו׳. ועתה יובן איך שייך ציווי על אהבה והענין כי האהבה ישנה בנש״י וא״צ לעשותה כו׳ ונק׳ אהבה הטבעית כמו שהבן נמשך בטבע אחר האב כך בנש״י לפי שנמשכים מבחי׳ מח׳ שקשורה ודבוקה באלקות ע״כ יש להם אהבה הטבעית לדבקה בו ית׳ ולא ליפרד כלל ממנו ית׳ וכמ״ש נר הוי׳ נשמת אדם כשלהבת העולה מאיליה לידבק וליכלל בשרשה בחי׳ מחשבה עליונה שמיוחדת באלקות כו׳ ורק שכשהנשמה באה בגוף ונה״ב הנמשכי׳ אחר תאוות גשמי׳ וזהו ציווי ואהבת להוציאה מההעלם אל הגילוי ע״י התבוננות. ועתה צ״ל דא״כ ששרש

אשה כי תזריע וילדה זכר: נמצא גם במגן אבות דף כד, ג.

נש״י הוא מבחי׳ מח׳ עליונה שמתייחדת עם אלקות ויש להם אהבה הטבעית כשלהבת העולה מאלי׳ ממש ומצד זה נק׳ בנים, למה זה ירדה הנשמה בגוף ונה״ב שמסתתר האהבה לגמרי כנ״ל, וצ״ל עבודה בכל יום להוציאה מהעלם אל הגילוי. והענין כי ירידה היא לצורך עלי׳ בשביל קיום התומ״צ שאז נק׳ בשם כלה או אשה כמארז״ל ביום חתונתו זה מ״ת וע״ז כתיב וארשתיך לי כו׳ וארז״ל שמ״ת דעכשיו נק׳ אירוסין ולע״ל יתגלה פנימי׳ התורה ונק׳ נשואין כמ״ש כי בועלייך עושייך כו׳ דקאי על לע״ל, ומה שנק׳ בשם כלה או אשה ע״י התומ״צ הוא מדריגה היותר גבוה מאד נעלה ממה שנק׳ בשם בנים מצד שרשם שעלו במחשבה, והענין כי מחשבה רק לבוש להשכל אבל עצמיות השכל הוא למעלה מהחכמה וכ״ש כח המשכיל ועצם הנפש וכמ״כ שרש נש״י שמבחי׳ מחשבה הוא רק לבוש כי מחדו״מ הוא בי״ע שנק׳ לבושים אבל תורה מח״ע נפקת שלמעלה מבחי׳ מחשבה והיינו כי נר״נ מבי״ע אבל ע״י תומ״צ ממשיכים התגלות בחי׳ אצי׳ ששם מאיר ח״ע ואוא״ס ב״ה כו׳ וגם תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ מצות דרבנן הם מבחי׳ תר״ך עמודי אור דכ״ע שלמעלה גם מהח״ע וזהו שנק׳ בשם כלה ואשה לפי שע״י תומ״צ נעשה יחו״ע ממש ומקבלים הטפה מעצמו׳ ומהות ח״ע ממש דחכים ולא בחכמה ידיעא משא״כ מה שנק׳ בנים הוא רק מצד שרשן שנלקחו מבחי׳ מחשבה לבד כו׳ וגם בבחי׳ האהבה הנה מצד שרשן שיש בהם אה״ט הוא רק אהבה שבבחי׳ מים קרירות כו׳ אבל כשנק׳ כלה ע״י התומ״צ נמשך בהם אהבה בבחי׳ רשפי אש ואל אישך תשוקתך ופי׳ תשוקה הוא רעו״ד ועמך לא חפצתי כו׳ שלא יהי׳ לו שום רצון אחר כלל כי כשהאהבה הוא בבחי׳ מים יכול להיות גם רצון אחר ג״כ אבל בבחי׳ תשוקה ורעו״ד היינו שנמשך כלי אח״ז ואין מקום כלל שיהי׳ לו רצון גם לד״א כי אהבה הטבעית מים קרירות ויכול להיות רצון ג״כ בגשמי׳ וגם האהבה לדבקה בו רק בבחי׳ מקור חוצבה לבד מח״ע כולה אה׳ ברשפי אש ורעו״ד שאין שום רצון אחר כלל וגם שהאה׳ ליכלל בעצמות אוא״ס שלמעלה בחי׳ חיי החיים ועולמות ונשמות כו׳ ובחי׳ רעו״ד זו נמשך ע״י התורה כי נש״י שנמשכים בבחי׳ מחדומ״ע סדר השתלשלות אין בהם רעו״ד כי רעו״ד הוא בחי׳ שלמעלה ממחדומ״ע כמ״ש בדרוש דהרם את מטך אבל התורה היא המשכה שלמעלה מבחי׳ מחשבה וכנ״ל מבחי׳ ח״ע וכ״ע ע״כ נמשך ע״י עסק התורה בקיום המצות בחי׳ רעו״ד וזהו התשוקה ורשפי אש האהבה דבחי׳ כלה שע״י התומ״צ שלמעלה מעלה מבחי׳ אה״ט שמצד שרש נש״י שנק׳ בנים כנ״ל.

ועתה נבוא לענין אשה כי תזריע כו׳ דקאי על נש״י שנקרא בשם אשה ע״י קיום התומ״צ צ״ל תזריע פי׳ תזריע היינו העלאת מ״נ והאתעדל״ת שמלמטלמ״ע לא יהי׳ בבחי׳ אהבה לבד דהיינו בבחי׳ שנק׳ בנים כי לא לזה הושפלה הנשמה למטה כ״א אשה כי תזריע שהעלאת מ״נ והאתעדל״ת יהי׳ בבחי׳ אשה דוקא דהיינו מה שנש״י נעשה כלה על ידי התומ״צ בחי׳ ואל אישך תשוקתך אה״ר כרשפי אש מרעו״ד לעצמות אוא״ס

שלמעלה מבחי' סדר השתלשלות לגמרי כו' ועי"ז דוקא וילדה זכר, דהנה יש בחי' אור זרוע מלמעלמ"ט כמ"ש אור זרוע לצדיק והיינו ע"י התומ"צ שניתנו למטה בגשמי' זה בחי' אור זרוע לצדיק חי העולמים צדיק הוי' בכל דרכיו כמו הזריעה שזורעין גרעין שאין בו טעם וריח כלל מ"מ נצמח ממנו אילן גדול עם הרבה פירות שיש בהם טעם ותענוג גדול כו' וא"כ צ"ל שבהזריעה דהיינו בהגרעין מלובש כל כח של אילן והפירות אך שמלובש בהעלם ובהגשמה, כמ"כ בהמצות גשמיי' כיון שנמשך ע"י ל"ב חוטי הציצית ל"ב נ"ח וע"י ד' פרשיות דתפילין ד' מוחי' דאצי' ומקיפים דבינה ע"י סוכה כו' א"כ ע"כ צ"ל שמלובשים בהם כל האורות עליונים, אך ענין התלבשות האורות עליונים מלמעלמ"ט בהמצות גשמיי' הוא בתכלית ההעלם כו' ע"ד שמלובש כל כח האילן והפירות בזריעת הגרעין ולכן התלבשות האורות עליונים במצות גשמי' נק' אור זרוע לצדיק חי העולמים מלמעלמ"ט והצמיחה היינו התגלות אורות עליונים מהתלבשותם והתעלמותם במצות גשמי' הוא בג"ע ועולם התחי', ועיקר ההתגלות באלף הז' כמ"ש בתניא פל"ו ובג"ע מתגלה רק זיו תורתם ועבודתם שלכן נק' ג"ע בשם נטיעה ויטע כו' גן כו' דהנה כמו במשל הזריעה והצמיחה הנה הצמיחה הוא ע"י כח הצומח שבארץ וע"י המזל הנמשך מלמעלה המכה ואומר גדל ומתיקות גשמי שבתפוח נמשך ממתיקות רוחני שבמזל אע"פ שאין ערוך כלל כי המתיקות רוחני שבמזל הוא מתיקות מהשגת אלקות ע"ד טעמו וראו כי טוב ה' וכמו שאין תענוג כתענוג התרת הספיקות כמ"ש ברמב"ם וא"כ פשיטא התענוג מהשגה באלקות שהוא בעריבות ומתיקות עצום עד להפליא ומ"מ בריבוי השתלשלות ומדריגות נמשך ומשתלשל מזה מתיקות גשמי שבתפוח כמ"כ בחי' צמיחת והתגלות תענוג מהשגת אלקות שבג"ע אין ערוך כלל לבחי' ח"ע והשגת אוא"ס ב"ה שבחו"ב ע"ד שאין ערוך מתיקות גשמי שבתפוח אל שרשו מתיקות רוחני שבמזל, הרי שהגילוי שבגעה"ע אין ערוך כלל התגלות עונג העליון שבנהר היוצא מעדן חו"ב דאצי' ומכ"ש לבחי' אור הכתר דאצי', וא"כ בתחה"מ שיתגלה ג"ר דאצי' והעיקר שיתגלה כ"ע ה"ז אז עיקר הצמיחה של המצות, ולפמ"ש בתניא שקבלת שכר עיקרו באלף הז' היינו שאז יתגלה עוד אורות עליונים היותר נעלים כו' וא"כ ג"ע ותחה"מ ואלף הז' הוא הצמיחה של המצות והתלבשות אורות עליונים במצות גשמי' ועכשיו הוא נק' אור זרוע, אך פי' וענין אור זרוע מהו אור, הענין כי יש אור מים רקיע וידוע ההסבר בזה, וא"כ אור היינו עצמו' אוא"ס ממש שלמעלה מגדר גילוי וסדר השתלשלות ובחי' אור זה זרוע בהמצות גשמיי' דהיינו מה שמלובש בהם בבחי' זריעה מלובש כל העצמו' גם מבחי' אור שלמעלה מבחי' מים רקיע עד"מ מזריעה וצמיחה בגשמי' שבהזריעה יש חילוקי מדריגות שבארץ שמינה וטובה נצמח הרבה פירות מאד לפי שיוצא כל הכח שמלובש בהגרעין מהעלם אל הגילוי ובארץ שאינה שמינה כו' הצמיחה מעט יותר לפי שאין יוצא אל הגילוי כל הכח שבגרעין כו', אבל בבחי' זריעה דגרעין אין חילוק שלעולם מלובש בו הכח של האילן והפירות בעלם כו', כמ"כ יובן שבבחי' הצמיחה של המצות יש חילוקי מדריגות

ימוהמ"ש ותחה"מ ואלף הז' אבל בבחי' אור זרוע כו' דהיינו התלבשות האורות עליונים בהעלם בהמצות גשמי' עכשיו הנה בבחי' זריעה והעלם מלובש בהם גם עכשיו כל העצמיו' ממש דהיינו גם בחי' אור שלמעלה מבחי' מים רקיע, והנה געה"ע נק' מתיבתא דרקיע כמ"ש בלק"ת בדרוש בהרת ובחי' חו"ב דאצי' מקור הג"ע נק' מים וזהו ונהר יוצא כו' וזהו הכל בחי' הצמיחה של המצות אבל בבחי' זריעה במצות מלובש גם בחי' אור שלמעלה ממים רקיע ולכן יפה שעה אחת בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב ולכן תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הם ג"פ אור שהו"ע ג' דברים תורה ועבודה וגמ"ח וזהו ג"כ ענין ג"פ קדוש וכ"ז הוא בבחי' זריעה שמלמעלמ"ט, וע"כ צ"ל תחלה בכנס"י אשה כי תזריע מלמטלמ"ע שהוא העלאת כנס"י בבחי' תשוקה ורשפי אש וליכלל באוא"ס ב"ה ושיומשך לקבל הגילוי דבחי' אור זרוע הנ"ל מלמעלמ"ט והיינו דכמו שיש אור מים רקיע בבחי' המשכת מ"ד כמ"כ יש אור מים רקיע בבחי' העלאת מ"ן ע' בהגהות בד"ה ביום השמיני שלח כו', וענין אשה כי תזריע שהוא ההעלאת מ"ן בבחי' רשפי אש רעו"ד שלמעלה מהחכמה ליכלל בעצמו' אוא"ס ב"ה זהו העלאת מ"ן בבחי' אור לפי משנת"ל בהגהות הנ"ל יעו"ש ולכן עי"ז דוקא יתגלה בחי' אור זרוע שמלמעלמ"ט בהמצות דהיינו שיתגלה בחי' אור שלמעלה מבחי' מים משא"כ אם יהי' העלאת מ"ן ע"י הבחי' אה"ט שנק' בנים ה"ז העלאת מ"ן רק בבחי' מים כנ"ל שאה"ט הוא אהבה הנמשכת כמים בבחי' קרירות כו' ולא יתגלה עי"ז האור זרוע שלמעלה מבחי' מים רקיע וזהו וילדה זכר דהיינו שהמשכת האור זרוע דתומ"צ מלמעלמ"ט הוא בחי' זכר (דהיינו כשמתגלה בחי' אור זרוע שלמעלה מבחי' מים רקיע זהו בחי' זכר, דהיינו בחי' עליונה יותר) משא"כ כשאיש מזריע תחלה שאין העלאת מ"ן מכנס"י תחלה רק ההמשכה שמצד תומ"צ בעצם אז הגילוי הוא רק בחי' נקבה, והענין כי במצות יש כמה מדריגות כי נק' מצות המלך ומצות ה' ומצותי כו' אך ע"י אשה כי תזריע אזי וילדה זכר כמ"ש וזכרתם את כל מצות שיהי' בחי' זכר ומשפיע כו', והענין ע"ד זכור את יום השבת כי שבת מצד עצמו שנק' שבת בראשית הנה ראשית ל' נוק' בחי' ח"ע מקבל כו' וצ"ל זכור כו' להמשיך מבחי' ראש בבחי' ראשית והיינו ע"י המצות אשר קדשנו כו' וכמ"כ הוא בענין תומ"צ כי הנה ארז"ל על שלא ברכו בתורה תחלה כי התורה מצד עצמה הוא רק המשכה מבחי' ח"ע לבד וצ"ל ברכו בתורה להמשיך הגילוי מאוא"ס שלמעלה מהחכ' כו' והיינו ע"י קדימת התפלה והאתעדל"ת קודם התורה ובחי' זו נק' וילדה זכר להמשיך מלמעלה מבחי' ראשית חכ', משא"כ איש מזריע תחלה הוא רק וילדה נקבה שההמשכה שע"י תומ"צ לבד היא רק מבחי' ראשית חכמה ראשית ל' נקבה כנ"ל.

ביאור הענין כי כל סדר השתלשלות מריש כ"ד עד סוכ"ד נק' הכל בחי' נוק' לגבי המאציל שכולם מקבלים שפעם וחיותם ממנו ואפילו ע"ס דאצי' הרי הם ג"כ נאצלים שנאצלו ולכן הם ג"כ מקבלים מהמאציל כידוע בענין השמות שבספי' שהשם הוא החיות מאוא"ס שמחי' הספי' ומכש"כ בבחי' התגלות אורו ית' כמו שהוא א"ס בבחי' זו ודאי הם מקבלים

ואפי׳ שרש הנאצלים שנק׳ א״א ג״כ מקבל מבחי׳ אחרונה שבמאציל (ואדרבה זהו כמו חומר ההיולי שהוא עיקר בריאה יש מאין) ולכן אוכם הוא קדם עילת העילות כו׳ נמצא עד המאציל העליון אוא״ס ב״ה נמצא הכל בחי׳ נוק׳ משא״כ עצמות אוא״ס ב״ה (שנק׳ פנימי׳ עתיק) נק׳ זכר דהיינו ההיפוך לגמרי מבחי׳ מקבל כ״א שהוא ית׳ מקור ההשפעה ואין מקבל ח״ו משום בחי׳, וכמ״ש ברמב״ם שכולם צריכים לו והוא ית׳ א״צ כו׳ לא׳ מהם, ולכן התומ״צ כמו שהם באצי׳ אורייתא מחכמה נפקת ורמ״ח פקודין רמ״ח אברים דמלכא מצות הוי׳ הרי כל האצי׳ זהו הכל בחי׳ נוק׳, אבל כשממשיכים בהתורה להיות הקב״ה יושב ועוסק בתורה דהיינו הגילוי מעצמות אוא״ס ממש וכן בהמצות הוי׳ רמ״ח אברים דז״א ממשיכים הגילוי מבחי׳ מצות של המאציל ית׳ אזי נק׳ וילדה זכר וזהו וזכרתם את כל מצות ה׳, וא״כ מובן דבחי׳ וילדה זכר זהו התגלות בחי׳ האור זרוע בחי׳ אור שלמעלה ממים רקיע שזהו עצמיות האור א״ס ב״ה שלמעלה מגדר גילוי בסדר השתלשלות שבחי׳ זו נק׳ זכר ההפך מבחי׳ נוק׳ מקבל כנ״ל.

ועתה צ״ל מה שהמשכה זו דוילדה זכר קאי אלע״ל כדפי׳ האוה״ח, והענין כמארז״ל כל השירות נאמרו בל׳ נקבה ולעתיד יהי׳ שיר זכר שנק׳ ג״כ שיר חדש, והענין כי בנקבה יש עיבור ולידה וחוזרות ומתעברות אחר הלידה והנה העיבור הוא גלות שכל ההמשכות שממשיכים הם בבחי׳ העלם למעלה אותותינו לא ראינו וכענין הזריעה שבהעלם עדיין בארץ, והגאולה נק׳ בשם לידה וצמיחה, והנה גאולת מצרים הי׳ מבחי׳ נוק׳ ולכן אף שהי׳ בחי׳ לידה וגילוי אלקות ביצי״מ וקרי״ס ומ״ת כו׳ מ״מ הי׳ עוד בחי׳ עיבור בגלות בבל, אבל השיר שלעתיד יהי׳ שיר זכר שהוא הגילוי שלמעלה מעיבור ולידה, ושורש הענין שבאו״כ שייך עיבור ושינה אבל למעלה מאו״כ דהיינו בעתיקא אין שייך שום עיבור ולידה כ״א הכל גילוי כו׳ וזהו שיר זכר נק׳ ג״כ שיר חדש שהוא המשכת או״ח מעצמות המאציל שלמעלה מסדר השתלשלות (הכוונה בבחי׳ האור שמלובש בסדר השתלשלות דהיינו שחיצוני׳ ע״י שמלובש בא״א שורש הנאצלים ואח״כ ע״י המזלות מתלבש בחו״ב וז״א דאצי׳ בבחי׳ זו שייך עיבור ולידה לגבי שרש הנאצלים ודאי שייך שמסתלק מהם האור כו׳, ואפי׳ בהאור גופא שייך ג״כ לומר שמסתלק מהכלי ועולה ליכלל במאציל אבל בבחי׳ פנימי׳ עת״י שלמעלה מהתלבשות בא״א דהיינו ג״ר דע״י רדל״א שבחי׳ זו מגלה שאין שום פרצוף מלבישו כמ״ש בחי׳ זו למעלה מבחי׳ עיבור ולידה כו׳ וכשנתגלה בחי׳ זו אשר יהי׳ לעולם גילוי כו׳ הכוונה שבחי׳ זו מגולה היינו כי כל הצמצומים והמסכים והפרסות המעלימים כו׳ הוא רק על חיצוני׳ ע״י אבל פנימי׳ עת״י אין שייך צמצומים והעלמו׳ כו׳ ואין שום צמצום ופרסא יכול להלביש ולהעלים וזה״ע מגולה ובחי׳ זו דוקא נק׳ שיר זכר, עוד נת׳ ברמ״ז תשא קפ״ח פי׳ וענין שיר זכר שבעתיקא ליכא נוק׳ כ״א כולו פנים ודכורא כו׳, וצ״ל כיון שנק׳ זכר ומשפיע א״כ ע״כ שייך נוק׳ שמקבל ההשפעה, וי״ל הכוונה כי בכל הפרצופים יש בחי׳ נוק׳ כלי המעלה מ״ן להשפעה עצמי׳ שלו כו׳ משא״כ פנימי׳ עתיק הוא למעלה מבחי׳ אתעדל״ת והעלאת מ״ן לגמרי כמשי״ת

באריכות בביאור ע"פ אני ישנה שלא נדפס יעו"ש כי טוב הוא ורק כל ההשפעה נמשך רק בבחי' אתעדל"ע מצד עצמו כי חפץ חסד הוא ולא מצד העלאת מ"ן של המקבלים כו' כי אין יכולת לעורר שם כלל, ולכן א"ש מה שנק' זכר אע"פ שאין שם בחי' נוק' כי הוא מקור ההשפעה מצד עצמו כי חפץ חסד הוא ולא מצד העלאת מ"ן דנוק' כו'. והנה מה שנק' המשכה זו בשם שיר זכר או שיר חדש הענין הוא כי שיר הו"ע רו"ש, והנה כתיב והחיות רו"ש דקאי גם על המשכת החיות מאוא"ס באצי' שהוא בבחי' מטי ולא מטי, וכמ"ש באריכות בביאור כאשר השמים החדשים ע"ש, רק מה שנק' שיר זכר ושיר חדש הוא המשכה חדשה מעצמות המאציל שלא הי' לעולם כלל בסדר השתלשלות כו' כי הוא גילוי מלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי, ומ"מ כיון שגילוי זה בדרך מטי ולא מטי רו"ש ע"כ נק' שיר, והנה שמים וארץ ג"כ רו"ש כנ"ל והנה שמים וארץ חדשים שיהי' לע"ל, הוא הרו"ש דשיר חדש ושיר זכר שנת"ל וזהו וילדה זכר דקאי על לע"ל כנ"ל כן יעמוד זרעכם ושמכם כמ"ש בתו"א ע"ש.

בס"ד, שבת פ' תזריע תרכ"ג

אשה* כי תזריע וילדה זכר, באוה"ח כתב וז"ל עוד ירמוז הכתוב על כנס"י אשר מצינו שנקראת אשה בדברי הנביאים דכתיב כי בועלייך עושייך, כי הנה כתיב לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת שכנס"י נקראת אשה ע"ש אש ה', כי בה' בראם ה' מוצאות הפה וברוח פיו כל צבאם שהוא מקור ומוצא הע"מ שנברא בהם העולם דהיינו המאמר אחד שיכול להבראות כנ"ל, וענין הה"א הוא לפי שהוא אתא קלילא דלית בי' משא שהוא הארה בעלמא היוצאת מהבל הלב לפה להיות מקור הדיבור שההארה ההיא אינה נוגעת לעצמות ומהות הנפש רק כח ההתפשטות ממנה שנמשך מבחי' חיצוני' לבד שאין זו המשכת פנימיות הנפש, כך עד"מ החיות הנמשך להיות בריאת והתהוות העולמות מאין ליש ולהיות ממכ"ע וסוכ"ע אינן אלא זיו והארה מבחי' חיצוניות דהיינו מבחי' מלכותו ית' שאינה אלא התפשטות לזולתו כו' שאין מלך בלא עם כו' כמ"ש במ"א בד"ה וכל העם רואים, והארה והמשכה זו בכנס"י במקור נשמות להיות להם אש והתלהבות להתלהב ולהתלהט ברשפי אש ותשוקה להבטל וליכלל באוא"ס ב"ה נק' אשה אש ה' וכמ"ש ואל אישך תשוקתך וכמאמר נר ה' נשמת אדם שהנשמה קרוי' נר כנר הדולק מלמטה למעלה בטבע תולדתה וכשלהבת העולה מאליה קודם בואה להתלבש בעוה"ז הגשמי וגם אח"כ כל הבא למלא את ידו ולבו לה' הרי בכח נפשו לעורר את האהבה כו' כמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית דרוש השני.

אשה כי תזריע וילדה זכר: נמצא גם בתורת שמואל תרכ"ו (הוצאת תשמ"ט) ע' עד.

קיצור. כנס"י נק' אשה אש ה' כי בה' בראם אתא קלילא דלית בי' משש היינו מה שנמשך להיות ממכ"ע וסוכ"ע אינו אלא זיו והארה בעלמא, והארה זו נמשך במקור הנשמות להיות להם אש והתלהבות, וזהו אש ה' שאש נמשך מבחי' בה' בראם. ועליה* הכתוב אומר אשה כי תזריע, פי' הזרעת מצות ומע"ט ע"ד מ"ש זרעו לכם לצדקה בד"ה הבאים ישרש וכמשל הזריעה שרוב מיני זריעה הוא זרעוני גינה שאינן נאכלין שהוא רק גרעין שאין בו שום טעם מאכל, וכשנזרע הגרעין בארץ שמתלבש בו כח הצומח שבארץ נצמח מזה פרי מאכל הגם שלא הי' עצם הגרעין בחי' מאכל כלל, וגם זרעוני תבואה הנאכלין אעפ"כ ע"י הזריעה ניתוסף התבואה כהנה וכהנה וכו', וכמו"כ הוא מעשה המצות שירדו ונתלבשו בדברים גשמיים כמו תפילין על קלף גשמי וציצית מצמר גשמי וכדומה בשאר המצות וכשאיש ישראל מניח אותם על ראשו נתהווה מזה בחי' גילוי אלקות יתי' קדש בחכמה והי' כי יביאך בבינה, וכמאמר הזהר טלית פרישו דמלכא וזהו דוקא כשאיש ישראל מניח אותם על ראשו משא"כ כשמניחים על השולחן לא נתהווה מזה שום גילוי כו', והיינו כמו כח הצומח שבארץ שלא בכ"מ נצמח הפרי, ובמדבר אינו מגדל צמחים כלל, כמו"כ דוקא לישראל כי תהיו אתם לי ארץ חפץ, והיינו כידוע שבחי' א"ס נק' קדוש ומובדל אני הוי' לא שניתי, ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע כו', והכל ירוממוך סלה, ושיוכל להתהוות העולמות כו' הוא רק ע"י מלכותך מל' כל עולמים אין מלך בלא עם ישתבח שמך לעד מלכנו כו', וכמשל המלך שמהפך מיש לאין להיות הכל בטלים נגדו וכמו"כ למעלה אין מלך בלא עם לשון עוממות שהוא בבחי' יש ונפרד, להיות בבחי' ביטול ואין וכמו במלאכים כתי' וצבא השמים לך משתחוים, אך מלאכים הם אינם בבחי' יש ונפרד כ"כ ודוקא ישראל שהם בבחי' עוממות ונפרד לגמרי, ושם הוא עיקר גילוי בחי' המלוכה ע"י הביטול מיש לאין כו', ולכן דוקא תהיו אתם ארץ חפץ ששם עיקר גילוי הרצון והחפץ כו', וע"י ישראל דוקא במעשה המצות הגשמיים יוכל להתהוות בחי' צמיחה הנ"ל וזהו דוקא אשה יראת ה' היא תתהלל שהקב"ה נק' חתן וכנס"י נק' בשם בחי' כלה אשה יראת ה' שהוא בחי' יראה וביטול ועי"ז היא תתהלל שנעשה בחי' הארה וגילוי מלשון בהילו נרו כו'.

קיצור. הזריעה שרוב מיני זרעונים הוא זרעוני גינה שאין נאכלים, וכשנזרע הגרעין בארץ ומתלבש בו כח הצומח שבארץ נצמח ממנו פרי מאכל וכמו"כ הוא מעשה המצות שירדו ונתלבשו בדברים גשמיים תפילין בקלף גשמי, וכשהאדם מניח אותם נתהווה מזה גילוי אלקו' קדש בחכמה כו', כח הצומח בארץ דוקא כי תהיו אתם ארץ חפץ אשה יראת ה' היא תתהלל לשון בהילו נרו, משא"כ אם עושה המצות כמצות אנשים מלומדה זהו שאין האשה מזרעת תחלה.

ב)* **והנה** פעם נק' כנסת ישראל בנים כמ"ש בנים אתם ופעם נק' אשה כמ"ש ביום ההוא תקראי אישי (בלק"ת פ' מטות בד"ה ואשה כי תדור ושם פ"ב), והענין כמ"ש הגידה לי שאהבה נפשי נפשי הוא ניצוץ

ועליה הכתוב: בתורת שמואל שם זה סעיף ב.

ב): בתורת שמואל שם זה סעיף ג.

אלקות שבכל א׳ כו׳ והוא אהבה טבעית כאהבת הבן אל האב כו׳ והיינו מחמת שעלו במחשבה, משא״כ המלאכים שרשם מאותיות הדיבור, ובזה יש לתרץ מה דלכאורה קשה איך שייך ציווי על אהבה ואהבת, אך התירוץ כיון שנמשכו מאותיות המחשבה וע״כ נק׳ בנים וא״כ הוא האהבה הטבעית כאהבת הבן אל האב, וזהו ג״כ מצות אכילת מצה שע״ז [התינוק]* יודע לקרות אבא שבשמים בהתקשרות החזקה עד מיצוי הנפש, אף שאינו משיג בשכלו והשגה ממש, וע״ז נמשך מלמעלה אהבתי אתכם אמר ה׳, כאהבת האב אל הבן שהיא גדולה יותר אך יש אהבה גדולה מזו והוא ע״ד לזאת יקרא אשה דהיינו ע״י התורה וד״ל* כי האהבה בבחי׳ בן אל האב זהו מצד שרש הנשמה שעבמ״ח ומח׳ נק׳ רק לבוש וירדה למטה בבחי׳ ירידה צורך עלי׳ שע״ז נעשית בבחי׳ כלה ואשה שמקבלת טפת חכ׳ עילאה כמ״ש בלק״ת בד״ה שחורה אני ונאוה יותר מבנות ירושלים דרוש השני, ומזה נמשך האהבה ע״ד ואל אישך תשוקתך שהוא אהבה כרשפי אש התשוקה נפלאה ולא אהבה בקרירות לבד ע״ד בנים אתם כו׳ לכן ע״י עסק התורה יוכל להגיע לבחי׳ בכל לבבך ועמך לא חפצתי, וזהו מארז״ל באבות פ״ג חביבין ישראל שנקראו בנים למקום כו׳ חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כנ״ל, וזהו״ע אשה כי תזריע כמה שאמר לעיל שמעשה המצות נק׳ בשם זריעה, וזהו הזריעה שאשה כנס״י מזרעת, והזריעה מלמעלה בחי׳ אור זרוע לצדיק, י״ל כמ״ש בביאור הללו את ה׳ כל גוים שיש במצות ב׳ בחי׳, הא׳ מה שמתעלים ע״ז הניצוצות שנפלו בשבה״כ מעולם התוהו בק״נ שע״י המצות מתעלים ונעשים כלים, הב׳ מה שע״י המצוה נמשך אור בהכלים מלמעלה, כי תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ מצות דרבנן הם תר״ך עמודי אור נמצא נמשך מכתר עליון שהוא בחי׳ מקיף וסוכ״ע מלשון כותרת, וזהו ג״כ ענין שהם רמ״ח אברים דמלכא ושס״ה ל״ת שס״ה גידים שהם בחי׳ אורות וכלים רמ״ח אברים בחי׳ כלים ושס״ה גידים בחי׳ אורות הממשיכים הדם הוא הנפש חיות האברים וכמארז״ל י״ה עם שמי שס״ה וזכרי עם ו״ה רמ״ח ששס״ה מל״ת מבחי׳ י״ה ורמ״ח מ״ע מו״ה, ובחי׳ י״ה נק׳ אור כמ״ש הפרדס ערך אור מופלא שהוא בג״ר כח״ב והם בחי׳ י״ה וע׳ מזה בלק״ת בד״ה לסוסתי ברכבי פרעה הא׳.

והנה פי׳ אור זרוע היינו כמו ע״י הזריעה נצמח עצמיו׳ הפרי ממש מה גם בזריעת הגרעין נצמח אילן מלא פירות כמו״כ ע״י הנשמות ועמך כולם צדיקים נצמח גילוי עצמיו׳ ופנימיו׳ חכ״ע כמו פנימי׳ אבא שנחשב* כנ״ל, משא״כ בסדר השתל׳ אין נמשך כלל עצמיו׳ ופנימי׳ חכ״ע כ״א הארה והארה דהארה לבד, וע׳ מזה בלק״ת בשה״ש ד״ה ששים המה מל׳ דרוש הראשון.

קיצור. פעם נק׳ כנס״י בנים, הגידה לי שאהבה נפשי אה״ט כאהבת הבן אל האב מחמת שעבמ״ח אך יש אהבה גדולה מזו ע״ד לזאת יקרא

---

*) נוסף ע״פ תורת שמואל.

וד״ל: כ״ה בכמה כת״י, ובשאר כת״י ובתורת שמואל שם: ור״ל.

שנחשב: בתורת שמואל שם נוסף: פנימיות עתיק.

אשה דהיינו ע"י התורה שעי"ז נעשית* בבחי' כלה שמקבלת טיפת חכ"ע ומזה נמשך האהבה ע"ד ואל אישך תשוקתך שהוא אהבה כרשפי אש, וזהו"ע אשה כי תזריע שמעשה המצות נק' בשם זריעה, והזריעה מלמעלה היינו כי תרי"ג מצות דאורייתא עם זמד"ר הם תר"ך עמודי אור, וזהו ג"כ ענין שהמצות הם רמ"ח אברין דמלכא בחי' כלים, ושס"ה גידים בחי' אור וזהו ג"כ פי' אור זרוע לצדיק כמו ע"י הזריעה נצמח עצמיו' הפרי ממש כמ"כ ע"י המצות נמשך ונתגלה עצמיו' חכ"ע ממש.

ג) **וילדה** זכר פי' האוה"ח דע כי בחי' הזכר הוא בחי' עליונה מבחי' הנקבה כמ"ש במדרש ס"פ בראשית פכ"ו צורך לחטים וצורך לשעורים אעפ"כ צורך לחטים יותר מהשעורים, וכמ"ש ע"פ שימני כחותם שיש חותם שוקע וחותם בולט שלמעלה, כי הנה ע"י תרי"ג מצות דאורייתא וזמד"ר ממשיכים מבחי' כתר אך מ"ע שהם מבחי' ו"ה היינו שממשיכים מז"ת דא"א ולפי שהם מתלבשים באצי' כי חו"ב מלבישים חו"ג דא"א ע"כ נק' חותם שוקע אמנם הל"ת שהם מבחי' י"ה היינו ג"ר דא"א שאינם מתלבשים כלל לכן נק' חותם בולט כו', והנה מלמטה יש ג"כ חותם בולט וחותם שוקע היינו רצו"ש רצוא הוא אהבה כרשפי אש ותשוקה בבחי' אברהם שקראו הר, זהו בחי' חותם בולט שלמטה, ובחי' שוב היינו ביטול הרצון בתכלית ונפשי כעפר לכל תהי' יראה בושת, והנה ע"י חותם בולט שלמטה נמשך חותם שוקע מלמעלה שהוא מה שמתלבש בחו"ב כנ"ל, אבל להמשיך מבחי' א"ס שלמעלה מע"ס רק ע"י ביטול היש שהוא בחי' שקוע שלמטה, שעי"ז נעשה התגלות ובליטה מלמעלה עין בעין כו', וזהו אשה מזרעת תחלה יולדת זכר היינו כשהעלאה מלמטלמ"ע הוא בבחי' שקוע כנודע יסוד דנוק' שוקע, אזי יולדת זכר שנמשך מלמעלה מבחי' בליטה.

במאו"א* א' ק"ל ובת"ז תיקון ס"ד דצ"ה סע"א סמכוני באשישות איש ואשה כו' אשר כאיש גבורתו ועושה עצמו אשה חותם שקוע הנ"ל, עוד יובן זה ע"ד מ"ש מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם, מה הוא בחי' ביטול ומס"נ הגיע אליהם כנודע שיש מ"ה וב"ן, ב"ן הוא בחי' ירידה והשתל' להיות התהוות יש ודבר, ומ"ה הוא בחי' ביטול כח מה, ומ"ה וביטול זה הגיע אליהם, דהנה אף שבימי אחשורוש הי' הביטול באתעדל"ת מצד עצמם היינו שהתחלה הי' מהם אבל ודאי שאלמלא עוזרו כו' א"כ נמשך ג"כ אתעדל"ע להולדת ביטול זה כו', וזה מה ראו כו' ומה הגיע אליהם משא"כ בשעת מ"ת שהי' ההתחלה ע"י אתעדל"ע, והחילוק הוא ע"ד אשה מזרעת תחלה יולדת זכר דכנס"י נק' אשה וכשהתחלת ההולדה הוא ע"י אתעדל"ת ואח"כ באתעדל"ת אתעדל"ע אזי יולדת זכר שהוא בחי' מה וביטול האמיתי, משא"כ בשעת מ"ת שהי' ההתחלה ע"י אתעדל"ע שכפה עליהם הר כגיגית ואע"פ שע"י אתעדל"ע זו נתעוררו באעתעדל"ת וביטול להקדים נעשה לנשמע, מ"מ כיון שהוא ע"ד איש מזריע תחלה לכן יולדת נקבה בחי' שם ב"ן כי גם שם ב"ן הוא בחי' ביטול היש.

נעשית: בתורת שמואל שם: נק'.

ג): בתורת שמואל שם זה סעיף ד.

במאו"א: בתורת שמואל שם: ובזה יובן מ"ש במאו"א.

קיצור. וילדה זכר בחי' עליונה כמו החטים גבוה מן השעורים כי שעורה שיעור ה' המשכה מבחי' ה' שהוא בחי' מל' ונק' מפתחות החיצוניו'

אבל חטה כ"ב אתוון דאורייתא והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך, עד"ז ענין חותם בולט שלמעלה ג"ר דא"א נמשך ע"י חותם שמלמטה ביטול היש ביטול הרצון, ונפשי כעפר לכל כו', וזהו סמכוני באשישות ופי' בת"ז תיקון ס"ד דצ"ה סע"א באיש ואשה י"ל אשר כאיש גבורתו ועושה עצמו אשה חותם שוקע וזהו מה ראו על ככה כי בשעת מ"ת היה התחלה ע"י אתעדל"ע שכפה* עליהם הר לכן יולדת נקבה שם ב"ן ביטול היש אבל בפורים שהי' ההתחלה ע"י אתעדל"ת לכן ומה הגיע אליהם מה וביטול האמיתי. והנה* כמו שהוא בענין הביטול כך הוא ג"כ בענין עצם גילוי האור שלמעלה שהוא בחי' התורה ונק' במ"ת החלו לעשות לגבי פורים שנק' וקיבל כו' הדר וקבלוהו כו', שהוא בחי' גילוי עליון יותר שבמקור התורה הנק' משל הקדמוני, כאשה מזרעת תחלה יולדת זכר, משא"כ איש מזריע תחלה יולדת נקבה, וזהו תורה צוה לנו משה מורשה מאורסה כו', ושייך בחי' זו גם באור התורה, ע"פ מש"כ בע"ח שי"א שער עתיק פ"א וז"ל וי"ל כי עת"י דאצי' כל עצמותו נעשה משני בחי' אלו שהם מ"ה וב"ן ובחי' מ"ה שבו הוא הנק' עתיק דדכורא ובחי' הב"ן שבו היא הנק' נקבה דעתיק עכ"ל, וא"כ בימי הפורים ע"י וקבל היהודים הי' המשכת התורה הנק' משל הקדמוני מבחי' יולדת זכר היינו שיהי' הגילוי* מבחי' עתיק דדכורא כמדומה בביאור ע"פ כי המצוה הזאת נת' כי עתיק פי' ע"ד המעתיק הרים באיוב סי' ט' דהיינו המסלקם והו"ע המתנשא מימות עולם, והוא ג"כ ענין העתקה כמ"ש במשלי רסי' כ"ה גם אלו משלי שלמה אשר העתיקו אנשי חזקי', ופי' המצו"צ כותב הדברים מספר אל ספר נק' מעתיק, לפי שנראה כאלו מסיר הדברים משם לכתבם באחר וגם כי נשארו גם בראשון מ"מ נראה כאלו מסיר משם עכ"ל, וא"כ בחי' נקבה דעתיק זהו"ע המתנשא מימות עולם, ובחי' עתיק דדכורא היינו לשון העתקה שממשיך גילוי הרוממות למטה וכמ"ש בפירוש תבנה ותכונן עיר סיחון דהיינו ע"י התורה ממשיכים שיחה והזזה מבחי' ושער רישי' כעמר נקא להיות מאיר ונמשך בהלכות הערוכות לפנינו.

קיצור. כמו שהוא בענין הביטול כך הוא ג"כ למעלה בעצם גילוי האור למעלה כי בימי הפורים ע"י וקבל* היהודים הי' המשכת התורה מבחי' עתיק דדכורא, כי נוקבא דעתיק זהו"ע המתנשא מימות עולם רוממות והתנשאות ובחי' עתיק דדכורא ל' העתקה שממשיך גילוי הרוממות למטה עיר סיחון לשון שיחה והזזה.

ד) **וזהו** כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כי יציאת מצרים הי' ע"י נש"ב והיינו שערים הנמשכים מהבינה דאצי', וגם נראה מהפרדס שער השערים פ' ד' שהימים האלו הם במל' אלא שנמשכים בהם הארת נ"ש דבינה, אכן לע"ל אראנו נפלאות נ' פלאות היינו נש"ב ממש, וגם לא נש"ב דאצי' כ"א נש"ב דכתר, כמ"ש בפרדס שער ה' פ"ז בשם הת"ז כתר דא עליון הוא שלימא דחמשין שערי בינה ודא הוא דלא אתיהיב למשה דעלי אתמר נתיב לא ידעו עיט, וגם יהי' הגילוי מלמעלה משער הנ' כי שער הנ'

שכפה . . האמיתי: כ"ז ליתא בתורת שמואל שם. והנה: בתורת שמואל שם כאן סעיף ה.
הגילוי: בתורת שמואל שם: ההמשכה. וקבל היהודים: בתורת שמואל שם: הביטול.
ד): בתורת שמואל שם כאן סעיף ו.

הוא א"א והוא ממוצע בין חכ' ובינה, והחכ' זו חכ' דעת"י שנק' חכמתא עילאה סתימאה שלמעלה מחכ' דא"א כמ"ש בלק"ת ס"פ שלח ד"ה ביאור הדברים ע"פ אני, וזהו כימי צאתך מאמ"צ אראנו נ' פלאות והיינו אשה כי תזריע וילדה זכר, והנה כתיב הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן וארז"ל פרק בתרא דנדה דע"א מאי שכר פרי הבטן א"ר חמא בר חנינא בשכר שמשהין א"ע על הבטן (להוציא את הזרע) כדי שתזריע אשתו תחלה נותן לו הקב"ה שכר פרי הבטן עכ"ל, ואפ"ל כי הנה מבואר בזח"ב פ' תרומה דף קס"ו ב' ע"פ אור זרוע לצדיק שהטפה נמשך בבחי' אור מים רקיע ומבואר ביאור הדברים בסי' ע"פ הללוהו ברקיע עוזו שיש ג' בחי' אלו בהמשכת הטפה בגשמיות וכן ברוחניות בשכל האדם עצמו, דהנה גופו ומהותו של מציאת השכל הוא נמשך למעלה מן השכל והוא הנק' משכיל וזהו בחי' אור, ואח"כ כשנמשך ממנו בריקת וסקירת השכל נק' מים ואח"כ כשנמשך בהשגה ממש נק' רקיע והוא בחי' בינה ע"כ צריך שיהוי כדי שישתלשל וירד מבחי' אור לבחי' מים ומבחי' מים לבחי' רקיע, ויתעכב בכל בחי' שיהי' שם בכדי שיתעצם בבחי' זו, ואע"ג דבחי' רקיע הוא בבטן הנקבה מ"מ גם בהטפה יש הכנה לבחי' זו כמ"ש בשער היחודי' פ"ח יחוד ה', ובע"ח שער מ"ן ומ"ד, וע' מזה בביאור ע"פ ביום השמיני שלח כו', וזהו"ע משליך קרחו כפתים כי בחי' רקיע הוא כענין הקרח, ובחי' הקרח עד"מ התלבשות שכל במשל גשמי, וכך הוא ענין המשכת כח המוחין בטפה גשמי', וזהו"ע שמשהין עצמן על הבטן, להוציא את הזרע שצריך שיהוי עד שיומשך בבחי' רקיע וזהו שמשהין עצמן על הבטן, דהנה כתיב מבטן מי יצא הקרח הזה באיוב סי' ל"ח כ"ט וע' מזה בזח"א לך דפ"ה סע"ב ופ' בראשית דכ"ט ע"ב וד"ל א' מבטן מי ודאי בחי' מי ברא אלה כו' ע"ש ובפ' ויחי דרל"ז ע"ב והיינו מת"ת דבינה נעשה כתר לז"א, וכיון שבחי' קרח נעשה מבחי' בטן מי ע"כ זהו"ע שמשהין עצמן על הבטן דוקא בכדי שיומשך הטיפה בבחי' רקיע כעין הקרח הנורא, ומבואר במ"א דיש בהשפעת הטיפה מעצמיות החכ' יותר מהארת השכל הנמשך ע"י הדבור שהרי מוליד בדומה ממש, וזהו דוקא ע"י שנתגשמה בבחי' קרח ע"י"ז נתלבש בה עצמיות ע"כ דוקא ע"י שמשהין עצמן כו' וזהו שכר פרי הבטן דוקא כו'. גם להעיר מפסוק העמוסים מני בטן ומפסוק בטנך ערימת חטים ע' בשה"ש שדרשו זה על ס' ויקרא. גם י"ל באופן אחר דהנה ידוע בענין עצרת קליטה שכל מה שהטיפה מתעכבת יותר בבטן הנוק' אזי הבן מבחי' עליונה יותר, וזהו"ע אשר עמדתי לפניו, משא"כ הנפילים היו ע"י שלא נקלטו ברחם הנוק' כו', וע' בתו"א סד"ה וידבר אלקים כו' וארא ובד"ה שה"ש שכל מה שבתחלה ההעלם יותר אז הגילוי יותר ממדריגה גבוה כו', וכמו"כ עד"ז י"ל בענין המשכת הטיפה מהדכר שכל מה ששוהה יותר מתחילת השפע עד גמר המשכת הטיפה זהו גורם שנמשך מבחי' עליונה יותר, ע"ד אז ראה ויספרה כו' ואח"כ ויאמר לאדם, וכן אי' בע"ח שלפעמים נמשך הטפה מדעת תחתון ומז"ת ולפעמים מג"ר כו', ולפעמים גם מבחי' עתיק כו', וזהו ע"י ששוהה יותר כי המהירות זהו בלא ישוב הדעת כ"כ, וכן בגשמי' מחמת התאוה והתפעלות מזריע מהר

אכן ע״י שהדעת גובר על התאוה שוהה יותר וע״ז ממשיך הטפה מבחי׳ ד״ע שלמעלה מהתפעלות המדות כנז׳ בביאור ע״פ לבבתני, וכמו סבא דעתוהי סתים וההתפעלות נמשך רק ממוחין דקטנות וזהו שאמר לע״ל כי לא בחפזון תצאו כו׳ ואזי יומשך הטפה מפנימי׳ עתיק כו׳ וזהו ביום ההוא תקראי לי אישי ולא תקראי עוד בעלי, גם יש להעיר כי הנה ההשפעה הוא ירידה מעצמותו ולכן משה כבד פה, וכש״כ כשמתפעל להשפיע בתאוה נעשה בחי׳ מקבל מהאשה שה״ה מקבל התענוג ממנה, אבל כששהה להשפיע א״כ אז הוא בבחי׳ איש גם נמשך ומתלבש בה מעצמותו, ועוד דוגמא לזה מחטא אדה״ר שמבואר בלק״ת שהוא מפני שלא המתין לשמש בליל ש״ק כו׳. ובכ״ז יובן מ״ש דבר אל בנ״י אשה כי תזריע שתהי׳ אשה מזרעת תחלה וא״כ מה שייך זה אל בנ״י אלא ר״ל שיהי׳ משהין עצמן על הבטן, וזהו ג״כ ענין חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללין כי התפלה הוא היחוד ובשים שלום נמשך הטפה, וזהו״ע ח״י ברכאן [דצלותא]* כנגד ח״י חוליות שבשדרה שבהם נמשך הטפה ממוח הדעת להמשיך הביטול בירכין כו׳ ועכצ״ל תחלה שוהין שעה אחת להמשיך [הביטול]* מד״ע כו׳*. ועמ״ש ע״פ ואל יבא בכל עת אל הקודש סעי׳ א׳ מענין הקטורת ע״ג אש בהיכל ק״ק שארז״ל וצוברה כדי שיהי׳ עשנה שוהה לבוא.

ת״ז* תיקון כ״א דנ״ו סע״א ואמרו מארי מתניתין דצריך ב״נ בצלותא לשהות שע״א מקודם דמצלי כו׳ ורזא דמלא ב״נ צריך לשהה ואתא לאקדמא כמד״א אשה כי תזריע וילדה זכר ורזא דמלא אשה מזרעת תחלה יולדת זכר שבשפלנו זכר לנו עכ״ל והענין הוא כי ארז״ל אשר ח״י ברכאן דצלותא הם כנגד ח״י חוליות שבשדרה רמזו לנו כמו עד״מ בזווג גשמי׳ נמשך הטפה דרך ח״י חוליות השדרה מהמוח בירכין כמו״כ המשכת הדעת בכנס״י בחי׳ מכל מלמדי השכלתי נמשך בשמו״ע בשים שלום כי פי׳ שלום זה חיבור כי אל דעות כמ״ש והי׳ מדי חדש בחדשו וע׳ מענין ח״י ברכאן דצלותא* בלק״ת ע״פ לא הביט און ביעקב.

—— ● ——

וביום השמיני ימול וגו׳, הגהות ללק״ת*

למנצח על השמינית על מילה שניתנה בשמיני שבמרחץ ראה א״ע ערום כו׳ כיון שנזכר* במילה נתיישבה דעתו כו׳ כדאיתא במנחות דמ״ג ע״ב וכ״ה ג״כ בירושלמי סוף מס׳ ברכות. וצ״ל למה היתה השירה* על שניתנה בשמיני דוקא. אך הנה כתי׳ וביום השמיני ימול כו׳ ואפי׳ בשבת שמילה דוחה שבת, ולהבין יתרון מעלה* שיש במילה שהיא ביום השמיני לדחות מעלת ומדריגת קדושת שבת (דמילה שלא בזמנה שאינה ביום

---

*) נוסף ע״פ תורת שמואל. מד״ע כו׳: ע״כ נדפס בתורת שמואל שם. ת״ז תיקון כ״א: מכאן עד סיום המאמר נדפס גם באוה״ת ויקרא כרך ג׳ ריש ע׳ תתיד. דצלותא בלק״ת ע״פ לא הביט און ביעקב: באוה״ת שם: דצלותא בד״ה יביאו לבוש מלכות ובד״ה לא הביט. הגהות ללקו״ת: פ׳ תזריע כ׳, ג. הגהות אחרות מהנדפס שם. שנזכר במילה: בכת״י ב׳: שנסתכל במילה שמח. וראה דרך מצותיך ט, ב. השירה: כ״ה בלקו״ת. ובכת״י ב׳: השמחה. מעלה: בלקו״ת ובכמה כת״י: ומעלה.

השמיני אינו דוחה שבת), צריך להקדים ענין השבת כי בו שבת כו׳, ושרש הדברים הוא כי הנה כל המלאכות שבימות החול ל״ט מלאכות החורש והזורע כו׳ הם בחי׳ בירור ותיקון* להעלות מכח הצומח אשר בארץ להצמיח כל מאכל אשר יאכל האדם וחי בהם כי הוא יברך על המאכל בתחלה וסוף וממשיך בו קדושה (וכמ״ש במ״א ע״פ יברכך כו׳ יאר כו׳) וגם אח״כ כשמקבל חיות מזה המאכל נכלל חיות המאכל בחיות האדם ומתחזק כחו ושכלו, ובכח ושכל זה מתפלל ולומד ומקיים מצות, לכך גם חיות המאכל עולה עמו ונכלל באחד ואהבת כו׳, ועד״ז הן כל המלאכות כאפי׳ ובישול שהן תיקון המאכל שהוא ראוי לאכילת אדם וכן האורג שני חוטין כו׳ וכיוצא בו הוא תיקון להיות ראוי ללבוש האדם והבונה וכיוצא בו הוא תיקון להיות ראוי לבית אשר ידור בו האדם, כי דרך כלל כל המלאכות כולן הן במזונות ולבושים ובתים הן היכלות כו׳ כמ״ש במ״א*, וכל בירור זה הוא מרפ״ח ניצוצין שנפלו בשבה״כ דבי״ע וצריך להעלותם מבי״ע לאצי׳ כי אצי׳ הוא עולם התיקון שכבר נתקן שלא ע״י האדם, אך התיקון של האדם הוא בבי״ע שנתן להאדם לתקן ולברר כו׳ (ועמ״ש* בפ׳ בראשית ע״פ כי כאשר השמים החדשים) וזוהי עבודת האדם ימי החול, אבל בשבת אין בו בירור ותיקון כלל רק האכילה הוא מלמעלה למטה צדיק אוכל לשובע נפשו כו׳ (כמ״ש בת״א פ׳ חיי שרה בד״ה יגלה לן טעמי׳ שהוא המשכה מחיות המאכל כמו שהוא בשרשו קודם שנפל לשבה״כ כו׳) והן תלת סעודתי דשבתא ג״פ וביום השביעי תלת זימנין נטיף טלא דעתיקא כו׳ שהוא מבחי׳ עונג העליון ויכל אלקים ביום השביעי, ויכל לשון כלות הנפש מחמת תענוג דהיינו שהמשיך תענוג העליון (פי׳ כשהאדם מתענג מאכילת שבת לכבוד שבת גורם עי״ז המשכת תענוג העליון מבחי׳ ע״ק שיתענג מכל אשר עשה כו׳ כמ״ש במ״א), והוא המ״ד שמברר המ״ן שכל ההעלאה שבימי החול הוא בחי׳ מ״ן ובשבת נמשך המ״ד באצי׳ בעולם התיקון שהוא מבחי׳ מ״ה כי ההעלאות דמ״ן הוא מבחי׳ ב״ן והתיקון הוא ממ״ד שנמשך ממ״ה המברר הב״ן וזוהי אתעדל״ע שאחר אתעדל״ת מי שטרח בע״ש כו׳ (ע׳ בת״א פ׳ בראשית בביאור דכאשר השמים החדשים דכ׳ ג״כ שכדי להמשיך בבי״ע ג״כ בחי׳ תיקון מעולם האצי׳ שגם הם יתעלו ויתאחדו להיות בבחי׳ אצי׳ כמ״ש כל הנק׳ בשמי כו׳ צ״ל ע״י ב׳ דברים הא׳ בירור דמ״ן והוא הבירור והפירוד הטוב מן הרע, אך אח״כ צ״ל בירור דמ״ד הוא ההמשכה עליונה מעולם האצי׳ להיות ביטול והתכללות כבאצי׳ ממש בבחי׳ יחוד עליון אשר שם איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד ממש, משא״כ בירור דמ״נ אעפ״י שנברר ונפרד הטוב מן הרע מ״מ גם טוב זה אינו עדיין מיוחד באלקות ממש וכמו דו״ר של המלאכים שאינן אלקות רק נבראים כו׳, וע׳ ג״כ מענין ב׳ בירורים אלו בפ׳ וישב בד״ה מאלמים אלומים כו׳, ומזה יובן ענין מי שטרח בע״ש כו׳ דבששת ימי המעשה מה שהאדם מברר נכלל בבירור דמ״ן, אכן זה שיוכלל באלקות ממש שיהי׳ אוא״ס נמשך ומתגלה בעבודתו ע״ד יחוד איהו וחיוהי וגרמוהי חד זה נמשך בשבת, ועמ״ש ג״כ מזה ע״פ

בירור ותיקון: בלקו״ת שם, ובכמה כת״י: תיקון ובירור.
כמ״ש במ״א: בכת״י ב׳ ליתא תיבות אלו.
(ועמ״ש . . החדשים): בכת״י ב׳ ליתא תיבות אלו.

מקושש עצים ביום השבת כו׳ דלכך ג״כ בחי׳ עליות הנשמה ממדרגתה שנמשכה מבחי׳ לבושין תקינת לון כו׳ להתעלות בבחי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא הוא ג״כ בשבת ועלי׳ זו זהו ג״כ כענין העלי׳ בבחי׳ יחוד הנ״ל והמ״י), שכפי ערך העלי׳ הב״ן המתברר כך ערך המשכת המ״ד המברר (נ׳ דהיינו כי הרי גם הגילוי שבאצי׳ יש בו מדריגות אין קץ שהרי עיקר השראת אוא״ס גם באצי׳ הוא דוקא בח״ע והבינה מקבלת ע״י החכ׳ כו׳, ועד״ז יש מדריגות רבות וכמ״ש ג״כ במ״א בביאור הרע״מ פ׳ תשא אבנא למשקל בה דא יו״ד כו׳, ולכן גם בהמשכת מ״ד דאצי׳ לברר המ״ן דבי״ע שיוכלל ביחוד עליון יש בו בחי׳ ומדריגות רבות אין קץ, וזהו שכפ״ע עליית הב״ן כו׳ כך כו׳, וזהו״ע האתעדל״ע הנמשך ומתגלה לפ״ע האתעדל״ת), וכמ״ש וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד שהוכשר בעיניו מאד, לכך ויכולו שנכלל בתענוג עליון וכלתה נפשם כו׳ ומזה נמשך להיות ויכל ביום השביעי, וזהו״ע כי בו שבת כאדם ששובת ממלאכתו שהי׳ טרוד בה כמו אם הוא מטריד שכלו לכתוב איזה דבר שאזי השכל מלובש במעשה הכתיבה וכששובת חוזר השכל למקורו כו׳ כך נכללו כל ההעלאות בעולם התיקון, ולכן אין בו מלאכה מפני שכבר נשלם הבירור מעבודת האדם ממטה למעלה אלא הוא המשכת המ״ד באצי׳ עולם התיקון, וכ״ז הוא ענין השבת. (ענין שבת כי בששת ימי המעשה העבודה לברר הטוב ולהפרידו מן הרע ולהעלותו בבחי׳ מ״נ וזה אתעדל״ת, ועי״ז בשבת נמשך המשכת מ״ד לברר המ״נ ור״ל שיוכלל באלקות ממש בבחי׳ אצי׳, וזהו אתעדל״ע הנמשך ע״י אתעדל״ת).

ב) **אבל** מילה היא מדריגה הגבה מאד נעלה מבחי׳ אצי׳ שניתנה בשמיני, שהנה כל הז״מ וימלוך וימת כו׳ (שרשם מבחי׳ ז״ת דמל׳ דא״ק כמ״ש במ״א בביאור דואני נתתי לך שכם א׳ על אחיך) עד המלך השמיני הוא הדר שרש התיקון הוא יסוד דא״ק שמשם הארת מ״ה שהוא ממצחא דא״ק (ויסוד* דא״ק הוא המשפיע בחי׳ פנימי) שהוא למעל׳ מבחי׳ מ״ה שבאצי׳ שכבר נמשך ונתלבש בעולם התיקון, אבל שרש שם מ״ה למעלה בא״ק הוא גבוה מאד ונשא ממעלת ומדריגות אצי׳* (וזהו כ״ע* כו׳ מלגאו איהו שם מ״ה דאיהו אורח אצי׳ כו׳, ועד״ז בא״ק שהוא כתר דכללות, וע׳ בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה*, ומשם יובן למה נק׳ ז״א ג״כ שם מ״ה, ועמ״ש בביאור דמזוזה מימין בענין אויר שהוא ג״כ בכתר ובז״א) ונק׳ רעדכ״ר פי׳ מקור כל הרצונות קדמון לכל הקדומים כי ברה״ע הוא מפני כשעלה ברצונו כו׳ אבל להיות רצון לרצון דלאו מכל מדות כו׳ הוא מבחי׳ רעדכ״ר ונק׳ א״ק לכל הקדומים שהוא לפני האצי׳ עד שאין ערוך אליו אפי׳ בחי׳ האצי׳ שהוא בחי׳ חכ׳ וכתי׳ כולם בחכ׳ עשית שחכ׳ ועשי׳ שוים שם. (במ״א בביאור שני דאלה מסעי תקע״א ביאר ענין א״ק בזה״ל, הנה א״ק נק׳ אדם דבריאה ועקודים

(ויסוד . . פנימי): בכת״י ב׳ רשום אחר ההג״ה — מהרי״ל. אולי הפירוש שהג״ה זו היא מהמהרי״ל.

ומדריגות אצי׳: בכת״י 4 (קל״א ב) נוסף בגליון הכת״י: (ע׳ בביאור דמזוזה מימין). ואולי ט״ס שהרי לקמן מצויין זה.

(וזהו כ״ע . . בכתר ובז״א): בכת״י ב׳ ליתא הגה״ה זו.

וע׳ בד״ה האבות הן הן המרכבה: כ״ה בלקו״ת. ובכמה כת״י נמצא במקום זה: ועי׳ בזהר בלק דקצ״א ב׳ ע״פ ומה שם בנו כו׳.

נקודים שהוא בחי'* ע"י וא"א נק' אדם דיצירה, וכללות האצי' נק' אדם דעשי' ובחי' אצי' אינו אלא בחי' אוא"ס כו'. וביאור ענין זה הנה נודע ג"כ דבכלל יש ע"ס חכ' הוא בחי' אצי' בינה הוא בחי' בריאה והיינו בינה מקננא בכורסי' וכמ"ש בע"ח שמ"ז פ"ג ז"א הוא באצי' עד מל' הוא בעשי', ובחי' כתר הוא בחי' א"ק ונק' קוש"י וכמ"ש בע"ח. והענין כי הנה אוא"ס ב"ה כשמו כן הוא אין לו תחלה ותכלה והי' יכול להיות ממנו ית' התהוות ספירות לאין קץ ותכלית ואעפ"כ הרי לא נתהוו רק ע"ס, ומוכרח שזהו מצד שכך עלה ברצונו להיות רק ע"ס, ובחי' רצון זה של א"ס ב"ה להיות התהוות ע"ס נק' א"ק. והנה מיד כשעלה ברצונו להיות התהוות ע"ס הרי תיכף נתהוו והן כלולות ברצה"ע הנ"ל ואח"כ נתהוו להיות ע"ס ממש בגילוי ואז יכול להיות מהם השפעה משא"כ* בעודם כלולות ברצון העליון לא הי' אפשר להיות מהם השפעה כו', ומ"מ שם נמצאו ושם היו (וע' בפרדס שער הצחצחות פ"ג כי כאשר עלה ברצונו להוות כו' אז נאצל כו' ע"ש באריכות וזהו כעין מש"כ, ובשע"ק ח"ג ש"א כ' כי א"ק נק' בלשון הגאונים צחצחות ודו"ק, ועמ"ש בביאור ע"פ יונתי בענין כי לא מחשבותי כו') וז"ש יהי אור ויהי אור שהוא כפל לשון וכן יהי מאורות כו', אלא כי פי' יהי אור היינו כמו שהוא כלול בא"ק ואח"כ ויהי אור המשכה מא"ק להתהוות האור למטה ובחי' א"ק הוא הנק' רעדכ"ר ולכן בציור תמונת היו"ד עושין תחלה קוצו ש"י ואח"כ גוף היו"ד ולא תחלה היו"ד, כי מקוץ שעליו שהוא בחי' א"ק רעדכ"ר הוא שנמשך היו"ד עצמו הוא החכ', וכיוצא בזה הי' מרגלא בפומי' דהה"מ נ"ע עמ"ש קורא הדורות מראש שקורא את הע"ס מראש הוא בחי' א"ק להיות נמשכים ומתגלים למטה כאדם הקורא לחבירו הנראה לו שם ראובן בא לכאן כו', ולזה מבואר בע"ח שרגלי א"ק מגיעים בעשי' כי בבחי' הרצון* נכלל הכל גם התהוות הסוכ"ע כו', עכ"ד בביאור דאלה מסעי. ומתוך זה יתבאר פי' מש"כ שא"ק נק' רעדכ"ר רצון לרצון כו' דלכאורה אינו מובן מהו רצון לרצון ולפי הנ"ל הוא מובן כיון דמבחי' א"ק הוא מה שעלה ברצונו להיות התהוות הע"ס דאבי"ע, הרי בבחי' ע"ס יש בחי' כתר כמו כתר דאצי' שהוא בחי' א"א וע"י שהוא זולת בחי' א"ק עצמו, כי א"ק הוא כתר הכללי דהיינו כשנערוך כל הד' עולמות אבי"ע בכלל לע"ס עד שכללות האצי' נק' חכ' וא"כ גם כתר דאצי' נק' בחי' חכ' שהרי אמרנו דאין נק' כתר בכלל אלא א"ק אבל אצי' הוא בחי' חכ' א"כ גם כתר דאצי' נק' רק חכ' לגבי א"ק, ובערך בחי' זו נק' א"ק כתר, אבל דרך פרט הרי לגבי חכ' ממש דאצי' נק' א"א כתר ודרך פרט יותר יש ג"כ כתרים דאו"א ודזו"נ כו' וכן בבי"ע כו', והרי הכתר דאצי' הוא רצה"ע דהיינו רצונו של המאציל ב"ה וא"כ כיון שבחי' א"ק הוא הגבה למעלה מבחי' א"א ורצון וכתר האצי' כאשר מבואר למעלה דבחי' א"ק הוא מה שעלה ברצונו להיות התהוות ע"ס דאבי"ע שמכללם ג"כ הכתרים דע"ס דאבי"ע, משו"ה הוא הנק' רעדכ"ר רצון לרצון כו' שהוא הרצון שיהי' התהוות בחי' רצון שהוא כתר דאצי' ובחי' רצון וכתר דבריאה כו'. וענין בחי' זו באדם בעבודת ה' זהו"ע שהקדימו נעשה לנשמע שמקבל עליו

בחי': בלקו"ת מסעי צה, א – או.

משא"כ בעודם . . השפעה: תיבות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

הרצון: וכ"ה בלקו"ת פ' מסעי צה, ג. ובכת"י ב': הרצוא.

ביטול רצון בכלל שיהי' לו רצון בכל אשר ישמע מהקב"ה כו'. גם עפ"ז יתורץ עוד דבר במש"כ דלגבי א"ק שוה חכ' דאצי' ועשי' דלכאורה אין לומר כן רק לגבי א"ס* ב"ה ולא לגבי א"ק שנק' אדם דבריאה, אך הענין כמבואר בענין פי' והחכ' מאין תמצא שהתהוות החכ' מהכתר הוא יש מאין ועד"מ היניקה מחלל השערה שאינו ערוך לגבי עצמות המוחין כו' ושזהו צמצום יותר עצום מצמצום שבין אצי' לבריאה שהוא רק פרסא ומסך שהוא כמו השכל המלובש במשל כו' ולכן חכ' דבי"ע יש לה ערך לגבי חכ' דאצי' משא"כ החכ' דאצי' לגבי א"ס ב"ה אין ערוך כלל והיינו אפי' לגבי כתר דאצי' הממוצע בין המאציל לנאצלים, ועז"א אנת הוא חד ולב"ח כמבואר כ"ז בת"א פ' וירא באריכות, וזהו והחכ' מאין תמצא דהיינו שלא כסדר ההשתל' שמהחכמה ולמטה, והנה כיון שנת' דד"כ נק' אצי' חכמה וא"ק הוא בחי' כתר הכללי, א"כ הרי על התהוות כללות האצי' מא"ק נא' והחכמה מאין תמצא שלא כדרך השתל' כו', משא"כ מאצי' לבי"ע הוא כמו ההשתל' מהחכמה לבינה ומבינה לז"א ומז"א לנוק' כו' שהרי בכלל נק' בריאה בינה, א"כ הריחוק מאצי' לא"ק הוא יותר אין ערוך מהבריאה לאצי' שהרי בינה לגבי חכמה הוא סדר ההשתל' משא"כ והחכמה מאין תמצא כו', וזש"כ דלגבי א"ק שוה חכמה ועשי' כמו דלגבי כתר דאצי' שוין חכמה ומל' דאצי' דהא עז"נ אנת הוא חד ולא בחושבן כו' אין ערוך כו' שלגבי דבר שבל"ג שוה א' עם אלף שזהו פי' אין ערוך כו' והיינו פי' ולב"ח כו'. אך צ"ל במ"ש בביאור דאלה מסעי דבחי' רצה"ע של א"ס ב"ה להיות התהוות ע"ס נק' א"ק דהא א"ק הוא בחי' כתר בכלל כמו שאומר בפי' והרי הכתר הוא ג"כ מכלל הע"ס, וכיון שא"ק הוא הרצון שיהי' התהוות ע"ס א"כ אינו במנין ע"ס והוא למעלה מבחי' כתר. אך ג"ז י"ל ע"פ מ"ש בע"ח שמ"א פ"ג גם בענין כתר דאצי' שיש ב' בחי' הא' מה שהוא בחי' תחתונה שבמאציל וזה אינו במנין ע"ס, והב' מה שהוא שרש האצי' וזהו במנין הע"ס, וע"כ גם בכתר הכללי שהוא א"ק י"ל כן דיש בו מבחי' שאינו במנין ע"ס כלל, ובחי' זו הוא אמיתית ענין רעדכ"ר כו', ואע"פ שבחי' פנימי' הכתר שאינו במנין ע"ס הוא נק' בחי' עתיק והוא בחי' תענוג עליון שלמעלה מבחי' רצון, אך במ"ח מס' א"ק מבואר דגם גלגלתא אינו במנין ע"ס והוא בחי' רצון והיינו להיותו כלי לבחי' א"ק וכמו חפץ שהוא הרצון שיש בו תענוג, ועמ"ש מזה בת"א בביאור דיביאו לבוש מל', ולפ"ז משמע דמחכמה שבכתר ואילך הוא במנין ע"ס, אבל הכתר שבכתר אינו במנין ע"ס כלל וא"ש ג"כ עם מ"ש במ"א דבכל ספי' הכתר שבה נחשב מחצה ושאר הט"ס שבה הן מחצה, וזהו"ע ש"י עולמות שהוא חצי דתר"ך כו', וא"כ כיון שבכתר יש ב' בחי' הא' שאינו במנין הע"ס והב' שהוא במנין הע"ס כך* י"ל דמחצה העליון שלו שהוא כשב"כ אינו במנין ע"ס ומחכמה שבכתר ואילך הוא במנין ע"ס, וגם עפי"ז יהי' א"ש מאד דברי המקובלים האומרים דכתר אינו במנין ע"ס כלל וכמ"ש בשמם בע"ח שמ"א פ"ג, ובשער מוחין דצלם פ"ה כ' שכן מבואר בס"י ופי' הע"ח שמ"א פ"ג שהוא הבחי' עליונה שבכתר כו', וי"ל דא"כ איך כתבו בסתם דהתחלת ע"ס הוא רק מן החכמה כיון שעכ"פ יש בחי' בכתר שהוא ג"כ ממנין ע"ס, אבל לפמ"ש ע"פ המ"ח והע"ח שמ"א פ"ד דמדבריהם מוכרח דמה שנמנה מהכתר במנין ע"ס זהו מבחי' חכמה שבכתר ואילך אבל בחי' כתר שבכתר אינו במנין ע"ס,

---

א"ס ב"ה: בכת"י ב' נוסף: ממש.

הע"ס כך . . במנין: תיבות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

א"כ לפ"ז צדקו דעת המקובלים הנ"ל האומרים שהתחלת מנין הע"ס הוא רק מבחי' חכמה, כי אף על פי שגם בכתר יש בחי' שהוא ממנין הע"ס הרי זהו מבחי' חכמה שבכתר וא"כ זהו בכלל בחי' חכמה יחשב, וכמו משכיל שהוא מקור השכל משא"כ בחי' שלמעלה מהחכמה לגמרי דהיינו עצמות בחי' כתר שהוא כתר שבכתר אינו ממנין ע"ס כלל, ולכן בחי' גלגלתא עם היותו בחי' רצון כיון דנק' כתר שבכתר אינו במנין ע"ס כלל והוא מבחי' תחתונה שבמאציל וכדמשמע בביאור דיביאו לבוש מל' ע"ש. ועפ"ז י"ל ג"כ בבחי' א"ק שנק' כתר הכללי דבחי' הנק' רעדל"ר עם היותו בחי' רצון אינו במנין ע"ס כלל וכ"ש שהוא עדיין אינו בחי' רצון ממש כמו גלגלתא דא"א כ"א שהוא רצון לרצון, גם אפי' גלגלתא דא"א נק' רצון רק בערך א"ק כו' משא"כ בערך אבי"ע נק' הוא רעדל"ר כו' (ועמ"ש בענין והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול שהוא גילוי רעדל"ר כו').

(ענין מילה הוא בחי' שלמעלה מאצי' וגם למעלה מז"מ דתהו כי הוא מבחי' מלך השמיני יסוד דא"ק שהוא רעדל"ר וחכמה ועשי' שוין שם ופי' רעדל"ר שהוא מה שעלה ברצונו להיות התהוות ע"ס שיש בהם בחי' רצון כו', והנה א"ק נק' כתר ואצי' חכמה ובריאה בינה כו' ונודע שהחכמה לגבי הכתר מאין תמצא משא"כ החכמה לבינה עו"ע כו' ולכן לגבי א"ק שהוא כתר שלמעלה מהשתל' עו"ע שוה אצי' שהוא חכמה עם בי"ע שהם בינה ומדות ומל' שהם דרך עו"ע כו', וענין שבחי' רעדל"ר אינו במנין ע"ס כנודע שיש בכתר בחי' שאינו במספר ע"ס)*.

ולכן שבת נוהגת אפי' בחו"ל*, לפי שבחי' ומדריגת אצי' יכולה להתפשט ולהתלבש אפי' במקום שיש זלעו"ז מפני שהאצי' הוא עולם התיקון שכבר נתקן ונתלבש, ובהתלבשות הנה הע"ס דאצי' מלובשים בבריאה ובריאה ביצירה ויצירה בעשי' עד שנמצא שיש התלבשות דאצי' בעשי' ג"כ (וכמ"ש בס' הגלגולים פרק עשרים הובא בסש"ב וז"ל כל אלו הנשמות הן נעשות מלבוש זל"ז כו' עד שנמצא שיש בעשי' ארבע חלקים שהם נפש דעשי' ובתוכה רוח דיצירה ובתוכה נשמה דבריאה ובתוכה נפש דאצי', וכ"ז מתלבשת בעשי' זה תוך זה כו', כי מוכרח הוא שכל בחי' ד' עולמות אפי' בחי' האצי' מוכרח להמצא תוך העשי', ואין זה אבי"ע של בחי' עשי' עצמה שהם חו"ב זו"נ דעשי' כי כ"ז הוא דעשי' עצמה, אך מ"ש שהוא בתוך האצי' ממש המתגלה תוך העשי' וכן בחי' בריאה ויצירה עכ"ל. ובמ"א בביאור דשוש אשיש נת' בזה"ל הנה נודע שנשמת מרבע"ה היתה מבחי' אצי' וכן נשמת אברהם, והיינו שבמרע"ה ובאברהם הי' מאיר בהם אצי' בבחי' גילוי למטה הרי

במספר ע"ס): בכת"י 4 ובלקו"ת נמצא קטע: (והיינו ע"ד שנתבאר בד"ה אנת הוא חד ולא בחושבן דקאי על כתר עליון שאין ערוך אליו כלל כי התהוות החכמה מהכתר הוא מאין ממש כו' ע"ש באריכות בפ' וארא. ומבואר בע"ח שמ"א פ"ד ובשע"ק ח"ג שער א' שדרך כלל אצילות הוא חכמה וא"ק הוא כתר כו').

אפי' בחו"ל: כ"ה גם בכת"י 4. ושם נוסף: במקום עכומ"ז. ובלקו"ת: בכל מקום.

שנמצא גם למטה בחי' אצי', וכמ"ש בגלגולים ג"כ שיש בחי' אצי' גם בעשי', ועד"מ מקום משכן השכל הוא במוח וכן משכן הרצון הוא ג"כ במוח וגם הרהור אותיות המח' הוא מחשב* ומהרהר במוח, הרי שבמוח א' יש בו ג' מיני התלבשות שמתחילה מתלבש בחכמה והחכמה מתלבשת ברצון והרצון מתלבש באותיות המחשבה, והכל במקום א' הוא המוח הרי שמצינו כמה בחי' והשתל' מעילה לעילה, והטעם הוא לפי שהתלבשות דבר רוחני אינו דומה לדבר גשמי כי הדבר גשמי הוא תופס מקום והעליון שמתלבש בתחתון נעשה התחתון למטה ממנו בריחוק מקום, משא"כ הרוחני אינו תופס מקום מצד עצמו רק שנקלט* ונתפס בגדר ובחי' מקום שהמקום ההוא אינו אלא בחי' כלי ומשכן להשראת הרוחני בו, ולכן יכול להיות השראת כמה מיני כחות והתלבשות במקום א', ומזה יובן למעלה למשכיל איך כמה מיני צמצומים והשתל' והתלבשות המדריגות רבות באוא"ס ב"ה במקום א' ממש עכ"ל בביאור דשוש אשיש), ובהתלבשות זו נמצא שיש זלעו"ז ואפי' כנגד עולם האצי' יש קליפות ויש אריך דקליפה דאצי' כו', וכמארז"ל אברהם שיצא ממנו ישמעאל ויצחק שיצא ממנו עשו ורישי' דעשו בעטפי' דיצחק כי עשו הוא ז"א דקליפה דאצי' כו' רק שמעמד ומצב קליפו' דאצי' הם בבריאה ומ"מ יונקים החיות מאצי' כו' ולכן אפי' במקום עכומ"ז וקליפות יכול להיות התפשטות הארת קדושת שבת לישראל ואין הקליפות מונעים ומעכבים כו' מאחר שהוא דרך התלבשות כנ"ל, וזהו דוקא ענין שבת שהוא אתעדל"ע לפי האתעדל"ת שהיא מבחי' התיקון מ"ד דמ"ה לברר המ"ן דב"ן אבל יש אתעדל"ע שהיא הגבה מאד נעלה מכפי אתעדל"ת שאין אתעדל"ת מגעת שם, והיינו בחי' א"ק שהוא לפני אצי' שאינו מתלבש כלל בעולמות (שהרי הוא בחי' כתר של כללות וכתר הוא בחי' סובב, משא"כ אצי' הוא חכמה שהוא או"פ המתלבש כו', ולכן לגבי בחי' זו אין שום לעו"ז, דאע"ג שיש בקליפות אריך דקליפה שהוא בחי' כתר זהו בחי' כתר דאבי"ע דקליפות וכל האצי' נק' רק חכמה ואפי' כתר של האצי' הוא בד"כ כתר שבחכמה כו', אבל בחי' כתר ממש שהוא א"ק אין לו לעו"ז כו'. והנה במבו"ש שער הקליפות פ"ה כ' שאין קליפה נגד אצי' אלא נגד זו"נ בלבד כו' וא"כ צ"ע מש"כ אריך דקליפה דאצי' כו' כי לא יש בקליפות מבחי' אצי' רק זו"נ לבד כו'. והנה מזה מובן מ"ש במ"א דיוסף נענש על שאמר לשר המשקים כ"א זכרתני כו' אף שיעקב הכניע א"ע לעשו כי יעקב הוא במקום שיש זלע"ז לכן לפעמים צריך להכניע א"ע משא"כ יוסף הוא מבחי' שאין לו לעו"ז, והיינו כי יוסף הוא מבחי' מלך השמיני הדר יפ"ת ויפ"מ והוא יסוד דא"ק ששם אין שייך לעו"ז כו' הוא למעלה מבחי' ז"מ שנפלו ומתו כו'.

ועפי"ז י"ל ג"כ ענין יוהכ"פ שנק' שבת שבתון, ופי' במ"א שכל השבתות של כל השנה הם לגבי יוהכ"פ כמו ימי החול נגד יום השבת, והיינו שביוהכ"פ הוא גילוי רעדכ"ר כמ"ש בד"ה האזינו השמים והיינו כי שבת זהו גילוי בחי' אצי' כמש"ל ואעפ"י שיש עליות עד הכתר בשבת וכן נק' הסעודה סעודתא דע"ק היינו כתר דאצי', וכבר נת' שד"כ כל האצי' נק'

מחשב ומהרהר: בלקו"ת שם: מהרהר ומחשב.

שנקלט ונתפס: בלקו"ת שם: שנתפס ונקלט.

בחי׳ חכ׳ א״כ שבת הוא בחי׳ חכ׳ מוחין דאבא דאצי׳, אבל ביוהכ״פ הוא גילוי רעדכ״ר אשר מבו״ל שזהו מבחי׳ א״ק, וזהו לפני הוי׳ תטהרו למעלה מד׳ אותיות הוי׳ שהם מקור ד׳ עולמות אבי״ע והיינו בבחי׳ א״ק שהוא קוש״י כמש״ל, וזהו פי׳ שבת שבתון כי אמת שבשבת הוא העלי׳ עד הכתר והיינו כתר דאצי׳, אבל יוהכ״פ הוא גילוי בחי׳ א״ק שהוא כתר הכללי עד שבחי׳ כתר דאצי׳ נק׳ רק חכמה לגבי בחי׳ זו והחכמה מאין תמצא שלא כדרך השתל׳, וזהו שנק׳ שבת שבתון כו׳, ולכן יש בו ה׳ עינוים כנגד ה׳ פרצופים כח״ב תו״מ, כתר היינו א״ק והוא קוש״י כו׳, וענין ההזאות אחת למעלה ושבע למטה זהו ע״ד למנצח על השמינית שהוא למעלה מבחי׳ שבת, כך יוכ״פ נק׳ שבת שבתון שבת זהו בחי׳ שבע שהוא עדיין למטה מבחי׳ אחת למעלה וממשיכים אחת זו עד כל השבע כו׳ לכן ביוהכ״פ לפני הוי׳ תטהרו כמו שבמילה נא׳ מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה וס״ת הוי׳, והיינו שהתשובה ג״כ נק׳ מילת הלב וכתי׳ ומל ה׳ את לבבך כו׳, וזהו מ״ש במ״א דפי׳ יוהכ״פ כמו פורים כי הנה מבואר בתו״א בסופו דהא פורים מותר בעשיית מלאכה זהו משום שנמשך גילוי אוא״ס שלמעלה מסדר השתל׳ דלא שייך שם שביתה כו׳, ומבואר לקמן שזהו בחי׳ א״ק שעז״א במדרש שכל העולם שלו הוא כו׳, וא״כ יוהכ״פ זהו כמו פורים יש בו בחי׳ גילוי בחי׳ זו, אלא שצ״ע דא״כ אמאי יוהכ״פ אסור בעשיית מלאכה, וני׳ דמבואר לקמן דבבחי׳ א״ק ג״כ יש חיצוני׳ ופנימי׳, והנה אף דאפי׳ לגבי חיצוני׳ א״ק שוה אצי׳ ועשי׳ ולכן אין שייך בו שביתה כו׳, מ״מ כדי שיומשך מבחי׳ פנימי׳ א״ק בגילוי א״א כשיש קליפות מסתירים אף דהפנימי׳ גבוה ודאי מהחיצוני׳, אלא דמ״מ בחי׳ גילוי א״א שיהי׳ מזה במקום הקליפות, כי גם מהחיצוני׳ אין ההמשכה במקום הקליפות רק בבחי׳ העלם דחיצוני׳ כו׳, ולכן בשביל גילוי הפנימי׳ צ״ל בחי׳ מילה להסיר הערלה, וכך הו״ע יוהכ״פ שמאיר מבחי׳ פנימי׳ א״ק בבחי׳ גילוי לכן אסור בעשיית מלאכה שהמלאכה הוא תיקון ובירור הקליפות ובחי׳ זו אין לה שייכות בבחי׳ זו כו׳, ולכן מרדכי רצה לגזור בפורים ג״כ בעשיית מלאכה שיהי׳ כמו יוהכ״פ ולא קבילו מיני׳ כי בפורים אין בחי׳ זו בגילוי גמור כמו ביוהכ״פ וכמו לגבי חיצוני׳ א״ק אין שייך שביתה כו׳. ומ״מ צ״ע עדיין ענין פורים ויוהכ״פ אבל מ״מ נ׳ שהוא גילוי בחי׳ א״ק), ושם הוא מקום המילה שהערלה חופפת ומסתרת על גילוי זה שא״א לו להתגלות במקום שיש ערלה*, וזהו* ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריך לדורותם כו׳ וערל זכר אשר לא ימול כו׳ ונכרתה הנפש ההיא כו׳ וצ״ל מילה מלשון כריתה כמו אמילם כו׳ ומלשון מוללין מלילות וגם מל מלשון גילוי דהיינו שתהא גילוי בחי׳ א״ק שאעפ״י שלא שייך בו התלבשות, מ״מ הארת גילוי זה מוכרח להיות בישראל דוקא (וזהו״ע* שארז״ל בענין מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת א׳ כי אחר שנמשך בחי׳ הגילוי דשבת שהיא האתעדל״ע שע״י האתעדל״ת אזי יכול להיות נמשך ומתגלה בו האתעדל״ע שהוא הגבה מאד נעלה מאתעדל״ת שזהו״ע המילה ועמ״ש בענין פתחו לי כו׳ ואני אפתח לך כו׳

ערלה: בלקו״ת כא, א ובכת״י ב׳ נוסף: וקליפה ח״ו.
וזהו ואתה . . ההיא כו׳: בכת״י ב׳ ליתא שורות אלו.
(וזהו״ע שארז״ל . . בד״ה אני ישנה): בכת״י ב׳ ליתא הג״ה זו.

בד"ה אני ישנה), וראשונה לא נצטוו* במילה רק להסיר הערלה הגסה והקשה, ואח"כ במצרים נצטוו על הפריעה ג"כ להסיר עור הדק ג"כ שיהי' גילוי יותר כו', משא"כ בגילוי בחי' אצי' שם מ"ה שבעולם התיקון מאחר שהוא ע"י התלבשות אין הקליפות מונעים ומעכבים, ולכן הי' אברהם נביא גם קודם המילה וכמה נבואות דיבר עמו הקב"ה קודם המילה ויאמר ה' אל אברם שהי' מרכבה מבחי'* אצי', (וגם איתא בשער הנבואה שכל נבואה הוא מבחי' אצי' אעפ"י שאמרו בתיקונים דף ד' כי נבואת יחזקאל ביצי' פי' כי נמשכת הנבואה מהיכלי אצי' אל היכלי בריאה ומשם אל היצירה ומשם נתגלית ליחזקאל עכ"ל הרח"ו שם), אבל כדי שיאיר עליו גילוי יסוד דא"ק נצטווה על המילה דוקא להכרית הערלה החופפת כו' (וזהו מ"ש במ"א כתר אותיות כרת שכדי שיהי' הגילוי מבחי' א"ק שהוא כתר דכללות הוא ע"י כריתת הערלה משא"כ מבחי' אצי' שהוא חכ' נמשך הנבואה לאברהם אף קודם כריתת הערלה כו' לכן כתר דוקא אותיות כרת), שבהארה זו הנה הערלה מסתרת ומעלמת מלהאיר גילוי כזה שהוא בלי התלבשות כלל שהארה זו אינה מלובשת בגדר עלמין כלל מקום מלך השמיני כו'. (להבין קצת ענין גילוי כזה שהוא בלי התלבשות, דלכאו' הפי' שאפי' באבי"ע דקדושה אינו בא בהתלבשות דהא לגבי אצי' דבא בהתלבשות פי' לעיל שהי"ס דאצי' מלובשים בבריאה ובריאה ביצי' ויצירה בעשי' מכלל דבחי' אור א"ק היינו שאינו בא בהתלבשות כלל אפי' בע"ס דאצי', וא"כ מהו ענין שמוכרח להיות גילוי מבחי' זו בכ"א מישראל דאם אינו מתלבש כלל לכאורה אין שייך שום גילוי. אמנם נראה שזהו כמ"ש בד"ה כיצד מרקדין לפני הכלה, כלה מלשון כלתה נפשי שיש בכ"א מישראל בניצוץ נשמתו ליכלל ולידבק בה' אחד, ואהבה זו יש בכח כ"א מישראל בתמידות, כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום קארי תדיר ולא שכיך ואפי' בפחותי ערך ע"ה יש בחי' זו רק שאינה בהתגלות מורגשת בנפשם תמיד רק מסותרת בבחי' מקיף שומר עליהם מלמעלה ולכן יש בכח כ"א מישראל למס"נ על קדה"ש בלי שום טו"ד השגת אלקות רק בבחי' אמונה היינו שהוא מקיפים מלמעלה מן השכל והוא משרז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, היינו אע"ג שאין בחי' זו בבחי' השגה בבינתו מזלי' חזי היינו למעל' שרש נשמת כאו"א מישראל חזי ממש אשר אין באפשרי כלל לזוז מזה כי רואה ממש בלי שום השגת שכל רק ראי' ממש כי משם נלקחו שורש נשמות ישראל עבמ"ח רק אין בהתגלות במוחו ולבו ומוסתרת היא למטה בהשתל', וע"ז יש בחירה בכ"א מישראל להוציאה בהתגלות מהסתרה שיאיר בשכלו ולבו בחי' כלה כלות הנפש לשרשה ומקורה בלבו ובנפשו ובמאודו כו' ממש עכ"ד שם. הרי מבואר שרק מזלי' חזי שרש הנשמה ונמצא אין בחי' זו בהתלבשות בתוך הנשמה שבגוף וכמ"ש שאין זה בבחי' השגה כו' רק בבחי' אמונה כו' וגם אמר שהוא בבחי' מקיף ושומר כו', ואעפ"כ מגיע מזה גילוי ממש בהנשמה שבגוף עד שיוכל לבא לבחי' כלות הנפש וגם למס"נ כו', הרי נמשך בחי' גילוי והתפעלות בנפש גם מבחי' מזלי' שאינו

נצטוו במילה: בכת"י ב': נצטוו אלא במילה.
מבחי': בכת"י ב': לבחי'.

בהתלבשות בגוף כלל. וכה״ג פי׳ בד״ה וידבר כו׳ לאמר אנכי כו׳ מענין חברי דניאל דחרדה גדולה נפלה עליהם משום דמזלייהו חזי כו׳, וזהו״ע יר״ע כו׳, וע׳ בת״א ס״פ שמות ביאור והסבר על ענין מהות גילוי זה שנמשך בנפש מבחי׳ המקיף אף שאינו בהתלבשות רק בבחי׳ מקיף לבד, ויש עוד משל ע״ז כמו שהמחשבה פועל ברגל שהרגל מתנונעת תמיד* ע״י המחשבה ואלו הי׳ צריך לימשך המחשבה מן המוח אל הרגל הי׳ צ״ל שיהוי זמן מה אלא המחשבה שבמוח בהתלבשות היא נמצאת ג״כ בבחי׳ מקיף על הרגל, לכן פועלת בה תומ״י כשעולה במוחו לנענע הרגל, נמצא המקיף פועל ממש אף שאינו בהתלבשות, עד״ז יובן ששייך בחי׳ פעולה וגילוי מבחי׳ מזלי׳ שהוא חלק הנשמה הבלתי מלובשת בגוף כו׳, וזש״כ שהארת גילוי מבחי׳ א״ק מוכרח להיות בכ״א מישראל דהיינו שהוא בחי׳ ואתה משמרה בקרבי שהוא בבחי׳ מקיף ובבחי׳ מזלי׳, ואעפ״כ נמשך מזה גילוי והתפעלות ועמ״ש בד״ה אלה מסעי בפי׳ ויכתוב משה את מוצאיהם כו׳ וע׳ בד״ה יונתי ובתו״א פ׳ משפטים בפי׳ כי תקנה ע״ע כו׳ ובביאור ותחת רגליו כו׳ ע״ש דק״ל* ע״ג).

(**לכן** שבת נוהגת אפי׳ במקום עכו״ם כי אצי׳ מתלבש גם בעשי׳, וע׳ בביאור דשוש אשיש פי׳ וענין ההתלבשות אבל א״ק אינו מתלבש (שהוא בחי׳ כתר דכללות העולמות ואצי׳ הוא חכמה, וזהו ענין יוהכ״פ שנק׳ שבת שבתון, והא דאסור בעשיית מלאכה כי הגילוי בפנימי׳ משא״כ בפורים אין גילוי בפנימי׳ כ״כ), ואעפ״כ צ״ל גילוי מבחי׳ זו בכ״א מישראל, וזהו״ע מילה מלשון גילוי, והיינו ע״י כריתת ערלה דוקא כי אינו מתלבש כמו הנבואה שמאצי׳ כו׳ וזהו״ע אתעדל״ע שלמעל׳ מאתעדל״ת, וביאור ענין מהות גילוי זו שבכ״א מישראל).

ג) **וזהו״ע** (שפי׳ בתיקונים על למנצח) תמן מל תמן נצח כי כל התפשטות אורות עליונים מריש כ״ד הוא רק מבחי׳ נה״י דא״ק ולמעלה מנה״י לית מח״ת ואין שם שום גילוי ולא כמו שארי פרצופי אצי׳ עתיק וא״א ואו״א כו׳ שהז״ת דעתיק הם מלובשים בא״א וכן ז״ת דא״א מלובשים באו״א כו׳, ועז״א אבא אחיד ותליא בחסד הוא חסד דא״א ואימא אחיד ותליא בגבורה הוא גבו׳ דא״א שאו״א הם המלבישים זרועות דא״א כו׳, אבל בא״ק אינו כן רק הנה״י לבד כו׳. (ואפ״ל זה שענין חו״ג דא״א הם עצמו׳ א״א משא״כ נה״י הוא בחי׳ דלבר מגופא ואינו העצמו׳ רק גילוי ההשפעה, והנה ההתלבשות הוא בחי׳ התפעלות כמו התלבשות השכל במדות הרי השכל מתפעל מן המדה, ולכך אמרו השוחד יעור כו׳ אי בעי טעין הכי כו׳, וא״כ עד״ז התלבשות הרצון שהוא א״א בהשכל שהוא או״א, א״כ השכל פועל בהרצון שיהי׳ הרצון כפי השכל שמחייב כך וכך משא״כ בחי׳ א״ק רעדכ״ר הוא רצה״ע שאין עצמיותו מתלבש בשום דבר, ומה שנה״י מתלבשים אין זה גורם

תמיד: בכת״י ב׳: תיומ״י.

דק״ל ע״ג: בתו״א הוצאת קה״ת הוא עח, ב.

התפעלות בעצמו׳ כי נה״י הוא לבר מגופא כו׳, וכה״ג נת׳ במ״א פי׳ וענין שכל נבדל שההבדלה הוא ע״י שאינו מתלבש כו׳. ועפי״ז יתורץ מה דק״ל דלעיל אמר שא״ק אינו מתלבש וכאן אמר שנה״י דא״ק מתלבשים, אלא כיון דנה״י הוא בחי׳ דלבר מגופא משא״כ חג״ת שהוא העצמיות, לכן נק׳ זה שאינו מתלבש כו׳. ואפשר יש תירוץ על קושי׳ זו בע״א), וזהו תמן נצח פי׳ נצח דא״ק דהיינו גילוי ההשפעה שההשפעה הוא מצד החסד ונצח הוא ענף החסד, אלא שהחסד הוא ההשפעה מצד המדה עצמה שכך הטבע להיטיב ונצח הוא ההשפעה מצד שכך עלה במוסכם והר״ע נתינת ההשפעה בלבד, כי הנה נודע שיש ג׳ פרקין בהשפעה חח״נ חכ׳ שבחסד שהאהבה היא מצד הדעת וחסד שבחסד היא האהבה שמצד הטבע אבל נצח שבחסד אינה מצד מדת האה׳ רק כמו דרך עקשות שנותן שלא כמדתו רק אעפ״כ כך עלה ונגמר אצלו לעשות חסד והוא גילוי הבא לבחי׳ מעשה בלבד, אך כדי להיות תמן גילוי הנצח דא״ק צ״ל תחלה תמן מל להיות גילוי בחי׳ יסוד א״ק פנימי׳ השפעה כי מל מלשון גילוי ולשון כריתה ומלילה כנ״ל (ועמ״ש* בע״ח שער האונאה פ״ג שאין החסדים דנו״ה דז״א יורדים במקומם כו׳ כ״ז שלא כרתו הערלה כו׳ ע״ש) וגם מל בגימט׳ שבעים להיות גילוי כל הז׳ עליונות ע״י מילה זו כי להיות גילוי נצח צ״ל הארה הבאה מלמעלה מעלה כי הגם שנצח הוא בחינה ומדריגה תחתונה בבחי׳ סוף המעשה מכל מקום שרשה הוא ממדריגה יותר עליונה וכנודע ממה שכתוב כי עם קשה עורף הוא וסלחת כו׳ שבזה תלוי סליחת העון לפי שישראל יש להם בחי׳ מדת קשה עורף כי להיות עקשות הוא ממה שכך עלה ברצונו שלא ניתן להשגת והבנת טעם המושג, וה״ז למעלה מן הדעת אלא כשבא וירד למטה מתלבש בבחי׳ שלמטה מן הדעת (ועמ״ש בבה״ז ע״פ התוספתא שבפ׳ בשלח ד״נ עד שלא אשתקע אוירא דכיא כו׳ תלת רוחין דכלילן בתלת הוי שקיעין כו׳ דשם נת׳ ענין זה איך שרש הנה״י הוא ממדריגה יותר עליונה), ולכן אנו רואים בתינוק שההליכה ברגליו הוא באה לו באחרונה אחר שנשלמו גמר מוחין דיניקה כו׳, הגם שמבין ויודע מקודם גם יודע קצת לדבר כו׳ (ועמ״ש בביאור ע״פ אלה מסעי גבי פי׳ אל עליון גומל חסדים טובים כו׳ ע׳ בביאור דאלה מסעי, ולכן כדי שיהי׳ תמן נצח הוא ע״י תמן מל כו׳, ובע״ח ובלק״ת פ׳ לך בדרוש המילה שאין הה״ח נמשכים בנו״ה עד שכורתים הערלה כו׳, והיינו פי׳ שלהיות הגילוי אור בנצח הוא ע״י תמן מל כו׳, אך שם מדבר בז״א כו׳, אמנם נ׳ כי הגם דפי׳ כאן שכדי להיות גילוי הנצח צ״ל תחלה תמן מל גילוי היסוד כו׳ דלכאורה משמע שתכלית הגילוי הוא ע״י נצח, וזה א״א כי עיקר ההשפעה נמשך מבחי׳ יסוד שהוא קו האמצעי וכדפי׳ הרמ״ז בפ׳ אמור על הזהר דצ״ט גבי שופר שהוא נה״י דאימא שהעיקר הוא בחי׳ היסוד ששם המוחין העצמיים כולם כו׳ משא״כ בנו״ה שאין האור היוצא מהם אור עצמי אלא הארות עכ״ל, אלא הפי׳ כאן כי כשהערלה חופפת על היסוד אין נמשך האור מלמעלה גם בנו״ה ולכן ע״י המילה מתגלים האורות בנו״ה, וזהו תמן מל תמן נצח כנ״ל, אמנם אחר שנמשכים האורות בנו״ה אז עיקר התגלותה למטה הוא ע״י היסוד והוא הנק׳ שלום, ועז״נ

(ועמ״ש בע״ח . . הערלה כו׳ ע״ש): בכת״י ב׳ ליתא הג״ה זו.

ובריתי שלומי לא תמוט כו׳ והשלום הוא התחברות והתקשרות המשפיע עם המקבל והיינו שיהא גילוי זה בכ״א מישראל כנ״ל, וע׳ בסידור בפי׳ ב״ש גבי ונזכיר שמך כו׳ יחיד כו׳).

(**וזהו״ע** למנצח, כי בא״ק רק נה״י לבד מתלבשים, וזהו תמן נצח וכדי להיות תמן נצח, כי הגם שהוא סוף מעשה אבל שרשה ממדריגה היותר עליונה שכך עלה ברצונו, לכן צ״ל תחילה תמן מל כו׳, פי׳ מהו שנצח מתלבש גם ענין שמ״מ עיקר הגילוי אח״כ ע״י היסוד ועיין בסידור ע״פ זכר רב טובך כו׳ אינו מתלבש כו׳).

ובזה* יובן מה דאיתא במדרש ב״ר פי״א ששאל מין א׳ מר״ע אם כדבריך שהקב״ה מכבד את השבת אל ישיב בה רוחות אל יוריד בה גשמים אל יצמיח בה עשב והשיב לו משל מעירוב והוצאה שברשות א׳ א״צ עירוב להוצאה כך כל העולם שלו הוא כו׳ (וע׳* מזה עוד בשמות רבה פ׳ משפטים פ״ל). ולכאורה אינו מובן שהרי כל שאר חילוקי מלאכות אינן תלויות בחילוק רשויות כלל כגון הזורע כו׳. אך ע״פ הנ״ל יובן שעיקר תכלית המלאכות הוא להיות בירור מרפ״ח ניצוצין שנפלו בשבה״כ ולהעלותם מבי״ע לאצי׳ כנ״ל. והנה כל העליות הם בבחי׳ פנימי׳ העולמות כנודע מעליות שבת שהרי גשמית הארץ לא נזדככה ואין עלי׳ רק להרוחניות והחיות שבתוך העולם, משא״כ בחיצוני׳ כו׳. אך להבין מאחר שעולה פנימי׳ החיות מאין מקבלת החיצוני׳ ההארה להיות בחי׳ חיצוני׳, אך הענין הוא ע״פ מה שנודע שכל פרצופים ואורות עליונים מסתיימים באצי׳ עד הפרסא שבין אצי׳ לבי״ע רק שמתלבשים בבי״ע ע״י התלבשותם במל׳ שבוקעת המסך כו׳, אבל רגלי א״ק הם בעשי׳ ממש תחתי׳ העקב שלו הוא ראש העשי׳ כו׳ (וז״ל באגה״ק סי׳ כ׳ ד״ה איהו וחיוהי והארת הקו שהי׳ מאיר בכלים די״ס דמל׳ בוקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי״ע כמו באצי׳ ממש, וכן גם הקו בעצמו המלובש בסיום וסוף נה״י דא״ק שהוא סוף רגלי היושר שלו המסתיימים במל׳ דעשי׳ הנה הארת הקו מאירה משם כו׳). וביאור ענין זה הוא כי כל הפרצופים הם דרך השתל׳ חו״ב ומדות כו׳ (וכמש״ל דכללות האצי׳ נק׳ חכ׳ כו׳) ויש הפרש במקום משכנם כמו משכן המוחין הוא בראש דוקא כו׳, אבל בחי׳ א״ק שהוא למעלה מעלה מבחי׳ וגדר ההשתל׳ הכל שוה לפניו כחשיכא כאורה, ועמ״ש* מזה בביאור ע״פ יונתי בחגוי גבי פי׳ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, והנה מזה נמשך חיות להיות חיצוני׳ העולמות כולם בהשוואה א׳, וכמו העור המקיף את בשר האדם שאין הפרש בין עור המקיף את הראש לעור המקיף את הרגל שהכל בחי׳ עור א׳, ואין הפרש אלא בבחי׳ פנימי׳ החיות שבראש הן המוחין כו׳, ולכן העלי׳ הוא בבחי׳ פנימי׳ (ועמ״ש* סד״ה ויאמר משה אכלוהו היום) (שנתעלו המדות והדיבור להיות בבחי׳ חו״ב כו׳ מהרי״ל*), אבל בבחי׳ חיצוני׳ אין שום עלי׳ מפני שמקבל

ובזה יובן . . מר״ע: בכת״י ב׳: ובזה יובן מה דאיתא במדרש ששאל מין א׳ לר׳ יהושע כתיב כי בו שבת כו׳ והלא הקב״ה מוריד גשמים ומצמיח דשאים וכו׳ והשיב לו.

(וע׳ מזה . . פ״ל): בכת״י ב׳ ליתא הג״ה זו.

ועמ״ש מזה . . מחשבותיכם: בכת״י ב׳ ליתא שורות אלו.

(ועמ״ש . . היום): בכת״י ב׳ ליתא הג״ה זו.

מהרי״ל: אולי הפירוש שהג״ה זו הוא מהמהרי״ל — הג״ה זו נמצא גם בלקו״ת תזריע כא, ג.

מבחי׳ שלמעלה מעלה המקיף את כולם בהשוואה א׳ (ע״ד* מ״ש בד״ה יביאו לבוש מל׳ שהתהוות הגשמי׳ הוא מהארת הסוכ״ע כו׳ ע״ש), וז״ש המשל מעירוב והוצאה לפי שכל העולם שלו הוא פי׳ שלא שייך שם עלי׳ ממדריגה למדריגה כמו בפנימי׳ שיש שם מדריגות רבות והרי הם כמשל חילוק רשויות, אבל בבחי׳ א״ק המקיף את כולם בהשוואה א׳ הרי כל העולם שלו הוא והכל בבחי׳ השוואה א׳ לפניו כחשיכה כאורה (ועמ״ש* כה״ג סד״ה עד דלא ידעי בין כו׳ בענין הא דפורים מותר בעשיית מלאכה), אך היינו בחיצוני׳ א״ק תחתית עקב הוא ראש העשי׳ כנ״ל, אבל בבחי׳ גילוי פנימיותו והוא בבחי׳ גילוי יסוד דא״ק אדרבה הערלה מכסה כו׳ כנ״ל. (לכאורה אין זה מובן כיון שאפי׳ לגבי חיצוני׳ דא״ק הכל בבחי׳ השוואה א׳ לפניו כחשיכה כאורה עד שהוא למעלה מכל העליות העולמות דשבת ואין שם חילוק רשויות כי עליות שבת הוא בבחי׳ אצי׳ כנ״ל ולגבי א״ק שוה אצי׳ ועשי׳ והיינו אפי׳ לגבי חיצוני׳ א״ק א״כ מכ״ש לגבי פנימי׳ א״ק ראוי שיהי׳ יותר הכל שוה כחשיכה כאורה, וא״כ מדוע להיות גילוי הפנימי׳ א״א כשהערלה מכסה כו׳ ומחיצוני׳ א״ק נמשך החיות גם לכל דברים האסורים שהרי מחי׳ את כולם. וי״ל התירוץ פשוט כי גם מחיצוני׳ א״ק מה שמחי׳ את כולם הוא בבחי׳ מקיף לבד וסוכ״ע לכן מחי׳ את כולם, משא״כ מפנימי׳ א״ק נמשך הגילוי בפנימי׳ כנ״ל דאע״ג שאינו מתלבש מ״מ נמשך גילוי בכ״א מישראל כו׳ וע״ז מכסה הערלה כו׳. והנה במ״א נת׳ שיש ג׳ בחי׳ הא׳ ואתה מחי׳ את כולם תמיד ומבואר כאן שזהו מחיצוני׳ א״ק, הב׳ מה שממשיכים תוס׳ אור והוא אתעדל״ע שע״י האתעדל״ת וזהו בחי׳ שבת והוא יש בו מעלה לגבי בחי׳ א׳ שהוא בחי׳ פנימי׳, אך נגד זה יש מעלה בבחי׳ א׳ שהוא חיצוני׳ עליון שהוא חיצוני׳ א״ק ושבת* הוא פנימי׳ אבל פנימי׳ האצי׳ שהוא חכ׳ כו׳ וחיצוניות א״ק הוא חיצוני׳ כתר כנ״ל, הבחי׳ הג׳ הוא אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת והיא הבאה ממילא אחר שלימות האתעדל״ע שע״י האתעדל״ת כמ״ש גבי פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם כו׳, וזה הוא הגילוי מבחי׳ פנימי׳ א״ק פנימי׳ הכתר הכללי וכיון שאינו בא אלא אחר שלימות האתעדל״ע שע״י אתעדל״ת משו״ה ודאי הערלה מכסה ע״ז וא״א להיות גילוי זה אלא ע״י המילה).

ועפ״י כל הנ״ל יובן הטעם שמילה דוחה שבת שכל מלאכות שבת שעושים חבורה ופורע ומוצץ אינן נחשבות למלאכה כלל לגבי בחי׳ א״ק שהוא המקיף את כולם בהשוואה אחת וכל העולם שלו הוא כו׳ כנ״ל ומילה הוא להיות גילוי יסוד דא״ק הדר מלך השמיני מילה שניתנה בשמינית ולגבי גילוי זה כל המלאכות בטלים, ודו״ק היטב.

והנה מאחר שא״ק נק׳ כתר הכללי א״כ ענין חיצוני׳ ופנימי׳ א״ק אפשר שהוא כמו שבכתר דאצי׳ יש חיצוני׳ ופנימי׳ דהיינו בחי׳ א״א שהוא שרש הנאצלים נק׳ חיצוני׳ הכתר ובחי׳ עתיק שהוא בחי׳ תחתונה שבמאציל נק׳ פנימי׳ הכתר, כך י״ל ב׳ בחי׳ אלו בא״ק, וכ״כ בע״ח ש״ח פ״ה שיש בחי׳ עתיק למעלה מגלגלתא דא״ק כו׳. והנה כמו שבכתר דאצי׳ יש גלגלתא שהיא חיצוני׳ הכתר שבכתר ויש ח״ס שהוא חכ׳ שבכתר ויש מעלה בזה כו׳, כך י״ל גם בא״ק דשבת הוא עליות עד חכ׳ דא״ק, ומ״ש במדרש כל

(ע״ד מ״ש . . כו׳ ע״ש): בכת״י ב׳ ליתא הג״ה זו.
(ועמ״ש כה״ג . . מלאכה): בכת״י ב׳ ליתא הג״ה זו.
ושבת . . א״ק: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת״י ב׳.

העולם שלו הוא זהו לפי שחיות העולמות נמשך מחיצוני׳ הכתר שבכתר שהוא למעלה מבחי׳ חכ׳ כו׳, ומ״מ יש מעלה בצד א׳ בשבת שהוא חכ׳ דא״ק ופנימי׳ כו׳, אמנם ע״י מילה נמשך ונתגלה פנימי׳ הכתר שבכתר שהוא פנימי׳ א״ק כו׳ ועל בחי׳ זו מכסה הערלה, ועמ״ש בביאור דפ׳ חוקת התורה בפי׳ וברוב גאונך תהרוס קמיך כו׳, ברוב גאונך דוקא כו׳. וזהו והי׳ אור הלבנה כו׳, הנה ברית נק׳ שמש והוא יסוד ז״א ולע״ל יהי׳ שבעתיים כאור שבעת הימים, פי׳ שבת הוא אור של שבעת הימים, ושבעת הימים הם ז״ת דא״ק* ואור שבעת הימים הם ג״ר דע״י שנמשך ומתגלה בשבת כמ״ש סעודתא דע״ק טלא דנטיף מע״ק כו׳, אך כ״ז הוא כתר האצי׳ ששרשו ממל׳ דא״ק, אכן ע״י המילה יתעלה אור החמה יסוד ז״א וכן אור הלבנה המקבלת מיסוד ז״א אתתא כמאן דמהילא דמיא, להיות שבעתים כאור שבעת הימים דהיינו בבחי׳ יסוד דא״ק ששם גילוי פנימי׳ א״ק כו׳ כנ״ל. ומ״מ י״ל שגם בשבת נמשך גילוי זה כי הגם דשבת הוא אתעדל״ע שע״י אתעדל״ת מי שטרח בע״ש כו׳, אכן אח״כ נמשך ג״כ גילוי אתעדל״ע שלמעלה מאתעדל״ת כענין מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה כו׳, מתנה דוקא אלא שאין נותנין מתנה זו רק למי שטרח בע״ש כו׳ וכנ״ל בענין פתחו של אולם כו׳.

וע׳ עוד בד״ה ראה אנכי נותן בפי׳ משכיל לאיתן כו׳ מאז מעולם כי ישראל עלו במחשבה והיינו במח׳ דא״ק וזהו ישראל לי ראש וראש היינו א״ק כמש״ל בשם הה״מ פי׳ קורא הדורות מראש כו׳, והטעם שנק׳ ראש י״ל כמו הראש בכ״מ אינו מתלבש בתחתון דרק ז״ת מתלבשים משא״כ הראש מגולה בכ״מ, ולפי שבא״ק גם חג״ת אינן מתלבשים כלל לכן נק׳ ראש כו׳ וכיון שנש״י נק׳ לי ראש היינו משום ששרשם משם, וע׳ במ״ש מפרשי האד״ר בענין פי׳ לשון תלת רישין שבאדר״ז.

אך צ״ל דבתניא פי״ח פי״ט מבואר דכח בחי׳ המס״נ וכל הנ״ל נמשך מבחי׳ חכ׳ שבנפש ששרשה מחכ׳ דאצי׳ שבתוכה מאיר אוא״ס ב״ה וכ״כ בד״ה ראה אנכי הנ״ל, וכ״כ באגה״ק סי׳ ל״ז בענין נחל איתן כו׳ הוא הארת ח״ע כו׳, וכאן באנו לפרש שזה נמשך מבחי׳ א״ק שהוא בחי׳ כתר דכללות שלמעלה מאצי׳ שהוא חכ׳ והוא בחי׳ מזלי׳. וע״ק דכאן אומר שא״ק אינו מתלבש כלל, ובע״ח פי׳ כולם בחכ׳ עשית שהוא חכ׳ דא״ק שנתלבשה ע״י המל׳ דא״ק באצי׳ כו׳ עד שכל האצי׳ מקבל האור מחכ׳ דא״ק. ולכאורה י״ל דקושי׳ הב׳ יהי׳ תירוץ לראשונה דגם מ״ש בתניא פי״ח פי״ט מבחי׳ חכ׳ שבנפש כו׳ ר״ל מה שמאיר בנפש הארת חכ׳ דא״ק והוא באמת בחי׳ מזלי׳ דאומר כאן, לפ״ז מ״ש בע״ח שחכ׳ דא״ק מלובש באצי׳ אין ר״ל התלבשות ממש רק ע״ד גילוי שנמשך מהמקיף כו׳ דהא חי׳ יחידה הם מקיפים, אבל גם חכ׳ שהוא בחי׳ חי׳ הוא מקיף מזלי׳ כו׳.

עוי״ל בענין אחר דאע״ג שבחי׳ א״ק אינו מתלבש בעולמות היינו שאינו כמו אצי׳ שהוא חכ׳ שמתלבש גם בבי״ע כנ״ל, אבל א״ק אינו

דא״ק: בכת״י ב׳: דע״י.

מתלבש רק באצי׳ לבד דהיינו בבחי׳ חכ׳, וע׳ בתניא פי״ט אלא שגלות הזה לבחי׳ חכ׳ אינו אלא לבחי׳ המתפשטת ממנה בנפש כולה להחיותה אבל שרש ועיקר של בחי׳ חכ׳ כו׳, נמצא יש בחכ׳ ב׳ מדרגות, הא׳ בחי׳ המתלבשת, והב׳ בחי׳ שאינה מתלבשת בלבוש שק כו׳, וי״ל שבבחי׳ זו הב׳ הוא הארת א״ק.

עוי״ל דמ״ש שבחי׳ א״ק אינו בא בהתלבשות היינו בקליפות ח״ו לאפוקי האצי׳ שמתלבש גם בקליפות, אבל בסט׳ דקדושה יש הארת א״ק כדלקמן שנו״ה דא״ק מלובשים באבי״ע כו׳.

עוי״ל דיש ב׳ פי׳ בפי׳ חכ׳ מקננא באצי׳ הא׳ דקאי על חכ׳ דאצי׳, הב׳ דקאי על חכ׳ דא״ק, וכמו״כ בינה מקננא בבריאה לפי׳ הא׳ היינו בינה דאצי׳, ולפי׳ הב׳ היינו בינה דבריאה, וא״כ לפי׳ הב׳ י״ל בחי׳ א״ק אינו מתלבש אפילו באצי׳.

אדם* כי יהי׳ בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והי׳ בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן כו׳ וצ״ל למה נא׳ אדם דוקא ולא איש, והענין דהנה במד״ר פ׳ תזריע פט״ו פי׳ אדם או דם, והיינו כי האדם משוקל חציו מים וחציו דם בשעה שהוא זוכה לא המים רבים על הדם ולא הדם רבה על המים ובזמן שחוטא כו׳ הדם רבים על המים ונעשה מצורע הה״ד אדם או דם, והיינו שהנגעים באים מהסתלקות חלק המים ומהתגברות חלק הדם, וזה שייך באדם דוקא, ששם אדם הוא מורה על ההתכללו׳, מכמה בחי׳ יחד אזי נק׳ אדם, כי הנה יש אדם איש אנוש גבר כו׳, וההפרש בין בחי׳ איש לבחי׳ אדם, כי איש הוא מל׳ אש והרי זהו בחי׳ אחת דהיינו בחי׳ אש והתלהבות, ואף שהיא בחי׳ גבוה מאד שלכן נק׳ איש אש יו״ד, וגם במשה כתי׳ לשון איש כמ״ש כי זה משה האיש עכ״ז הנה קריאת שם איש רומז שהוא רק בחי׳ אחת, אבל בחי׳ אדם הוא בחי׳ התכללות חד״ר שהוא בחי׳ תכלית השלימות יותר, ולכן ארז״ל באדר״ן פל״א שהאדם הוא עולם קטן כו׳ והיינו שנמצא בו בחי׳ ההתכללות כו׳, וחשיב שם כל הדברים שיש בעולם שישנן באדם ג״כ ואמרו אדם דוקא להיות כי אדם דוקא הוא הכלול מכל הדברים יחד, וכן בבריאת האדם קראו הכתוב אדם דוקא ולא איש או אנוש כו׳ כמו בקין דכתיב קניתי איש, ובנח נאמר נח איש צדיק, והיינו מפני כי העולם על מלואו נברא לכן ברא את האדם במעלתו היותר גבוה שהוא מה שנק׳ אדם כו׳, וברבות בראשית פי״ב ארז״ל שהאדם כלול מן העליונים והתחתונים כדי שלא יהי׳ קנאה במע״ב שלא יהי׳ העליונים יתירים על התחתונים, וכן בפ׳ חי״ת חשבו מה שהוא מן העליונים ומה שהוא מן התחתוני׳, ונמצא כי האדם הוא כללי שכולל הכל כו׳, ובל׳ הקבלה הנה איש נק׳ נקודה שהוא רק נקודה א׳, אבל אדם נק׳ פרצוף שהוא פרצוף שלם

אדם כי יהי׳ בעור בשרו: נדפס גם בספר המאמרים תרל״ה ע׳ קצ ואילך. ושם נסמנו פרקים.

בבחי׳ ההתכללו׳, גם אדם גימט׳ מ״ה בחי׳ שם מ״ה מלגאו דאיהו אורח אצילות כו׳ פי׳ אורח דרך המחבר חו״ג כו׳, וגם אדם אדמה לעליון שהוא בחי׳ גבוה מאד.

(**ולהבין** ביאור ענין ההפרש בין אדם לאיש, וגם להבין איך אדם גימ׳ מ״ה דאיהו אורח אצילות שמחבר חו״ג וגם אדם אדמה לעליון צ״ל תחלה ענין מעלת סוג האדם שהוא היותו מדבר, וכמ״ש ויהי האדם לנפש חיה ות״א וכן ת״י לרוח ממללא, כי הנה ד׳ יסודות ארמ״ע הם נגד ד׳ בחי׳ דצח״ם כמ״ש בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה צו את בנ״י הראשון ס״ג, עפר הוא בחי׳ דומם, ומים הוא בחי׳ צומח שהרי המים מצמיחין כל מיני תענוג, וכתי׳ אשריכם זורעי על כל מים, ואש הוא בחי׳ חי כי במלאכים נא׳ משרתיו אש לוהט והם ד׳ חיות המרכבה פני ארי׳ פני שור כו׳ שהם הם המקורים שמהם משתלשלים נפשות הבהמות והחיות שלמטה, כנודע ממ״ש בזהר וע׳ בד״ה ביום השמע״צ שלא נדפס, ששרש נפשות הבהמות משתלשלים מבחי׳ פני שור שבמרכבה ורוח הוא בחי׳ אדם בחי׳ מדבר וכמו שתרגמו על ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא, ולא תרגמו כן על פסוק תוצא הארץ נפש חיה שנא׳ בבהמות וחיות (בפ׳ בראשית ביום חמישי) שלשם תרגמו נפשא חייתא, והיינו מפני כי הבהמות וחיות ועופות הם בע״ח ונכללים בכלל מעלת האש ושרשם מחיות המרכבה שגופם הוא מאש לוהט כמ״ש משרתיו אש לוהט, ורק האדם שהוא נבדל במעלה על הבע״ח ושרשו הוא מבחי׳ אדם שעל הכסא והרי עיקר הבדלו הוא במה שהוא מדבר שהרי שכל נמצא גם בבע״ח ג״כ וכמו השועל שהוא נחשב לפקח שבחיות, וקצת שכל יש בכל הבהמות שהרי תשמור א״ע מנזק שלא תפול באחת הפחתים, ותמשוך אחר מאכלה, וכן תבין קול המנהיגה וכתי׳* ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו שנמצא יש להם קצת שכל ודעת, א״כ מובן שעיקר יתרון האדם במה שהוא מדבר*.

ואמנם צ״ל דהא כתי׳ (קהלת ג׳ י״ט) ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל, ולפי פשוטו צ״ל האיך יחשב לאין ואפס מותר האדם מן הבהמה הלא אנו רואים הבדל גדול מן האדם לבהמה, וגם הנה האדם נחלק לסוג בפ״ע שהוא היותו מדבר שבזה גבהה מעלתו ויתרונו על בחי׳ החי, אך הענין דבת״י פי׳ שזה קאי על רשעים, וי״ל מפני שבתחלת הפסוק נא׳ כי מקרה בני האדם ומקרה הבהמה ומקרה אחד להם כמות זה כן מות זה כו׳ לכן פי׳ זה על רשעים כמ״ש בפ׳ נח את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם ע״ש בפי׳ רש״י , ולכן דימה אותם הכתוב לבהמות, ופי׳ הת״י היינו לבהמות טמאות, אמנם בסדה״י בפירושו לקהלת כ׳ וז״ל הענין הוא להרחיק הגאוה וגודל לבב מבני האדם שעם היות שהבורא יתברך הגדיל והפליא לעשות בחכמה נפלאה את בני האדם ועשה אותו כדמות אלקי׳ בחכ׳* ובתבונה וברא אותו שלם מכל הנבראים כולם עכ״ז אין לו להתגאות מפני כך אלא ראוי לו לראות עניני החומר אשר לו ולחשוב עצמו בינו לבינו כבהמה בראותו כי מקרה אחד להם כמות זה כן מות זה וכן בכל שאר עניניו כי האדם מן הבהמה אין והכל הולך אל מקום אחד כו׳ אע״פ שנשמתו של זה טהור חצובה מתחת כסה״כ והיא חלק אלוה ממעל וזה אין

וכתי׳: בספה״מ שם: ומקרא מלא דבר הכתוב.

מדבר: בספה״מ שם נוסף: ולכן נק׳ מדבר ע״ש שעיקר מעלתו הוא זה כו׳.

בחכ׳ ובתבונה: בסדה״י שם (ואולי כצ״ל כאן): בחכמה ובדעת ובתבונה.

לו נשמה כי אם רוח חיוני היורד למטה עכ"ז זה דבר נעלם ומי יודע אם תשוב אל מקורה או לא תשוב וא"כ אין לו להתגאות מפני כך עכ"ל, וקשה דהא אמרו פ"ג דאבות משנה י"ד חביב אדם שנברא בצלם כו', ובמ"א כתבתי כי דצח"מ הם נגד אבי"ע א"כ דצ"ח הם בחי' בי"ע והאדם בחי' אצי' ואין ערוך בי"ע לאצי' וא"כ איך אמר ומותר האדם מן הבהמה אין, והבחיי פ' בראשית ע"פ ויפח באפיו פי' דמ"ש אין היינו ע"ד והחכ' מאין תמצא, כמ"ש בלק"ת ס"פ בחוקתי, וק' א"כ מהו כי הכל הבל, ואפ"ל ע"ד מ"ש במדרש תלים סי' צ"ב דמ"ש הבל הבלים כו' הכל הבל קאי על יום השבת, (ולכאו' יפלא הלא שבת הוא בחי' חכ' ונת' במ"א ששבת הוא בחי' מוחין דאבא שהוא למעלה מהשתלשלו' ע' בלק"ת פ' צו בד"ה מצה זו, ואיך אמר קהלת על שבת שהוא הבל, אך הענין הוא דמה ששבת נק' הבל) צ"ל שזהו ע"ד מ"ש במד"ר בקהלת בפסוק אמרתי אני בלבי, דפ"ז ע"ב, שהתורה שהאדם לומד בעוה"ז הבל הוא לגבי התורה שבעוה"ב, וצ"ל שזהו לפי כי נובלות חכמה שלמעלה תורה, והיינו שנמשכה רק מבחי' שערות אבא יונק ממזלא, וזהו פי' והחכמה מאין תמצא מבחי' שהוא אין וכלא חשיב לגבי עצמותו אבל לע"ל יהי' גילוי ממו"ס שלמעלה מבחי' שערות וכמ"ש באו"ת מהה"מ נ"ע ע"פ ומחץ פאתי מואב (וע' בד"ה שירו לו זמרו לו מענין שיר שבתורה שהוא בחי' טעמי תורה בחי' הנגינה שבתורה שלא נתגלו עכשיו ולע"ל יתגלה בחי' טעמי תורה בחי' שיר שעז"נ ואהי' שעשועים יום יום, וע' בד"ה ששים המה מלכות (שלא נדפס) בענין טנת"א שפי' טעמים בכתר) וא"כ בחי' אין שממנה תמצא החכמה עם שהוא בחי' עליונה מאד עכ"ז לגבי עצמותו נק' אין משום דכלא חשיב וכמו כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אוכם הוא לגבי אוא"ס כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה שחורה אני ונאוה דרוש הראשון ספ"ב, וא"כ עד"ז מותר האדם אצי' מן הבהמה בי"ע הוא רק אין בחי' והחכמה מאין תמצא, כי הכל הבל שמקור התהוות מבחי' הבל הנמשך מהשערה וכן מבחי' הבלים דאח"פ דא"ק כו', אבל לע"ל יהי' גילוי מעצמיות א"ק כו' וכן לע"ל יהי' גילוי שבת בשבתו כו' (ולכן לגבי שבתו של שבת שיתגלה לע"ל נחשב שבת דעכשיו בחי' הבל כו').

ולהבין שייכות בחי' מעלת הדבור שבאדם למה שמותר האדם מן הבהמה הוא בחי' אין מהו שייך בחי' דיבור לאין, והענין הוא דהנה שרש ענין הדבור הגם כי לכאו' נראים שהאותיות יוצאים מהמוצאות אחה"ע מהגרון גיכ"ק מהחיך דטלנ"ת מהלשון זסשר"ץ מהשינים בומ"ף מהשפתים, אמנם באמת אינו כן ששרש האותיות הוא בעצמיות הנפש, כ"א קבען בפה כמ"ש בס"י, שהרי יציאת האותיות מן המוצאות אינם כמו יציאת הקול מן הכלי זמר שהוא ע"י שמכים בחוטי הכנור עד"מ שהרי הי' צריך שהיית זמן וישוב הדעת איך לנענע המוצאות שיוציאו האותיות כמ"ש בת"א בד"ה מזוזה מימין, אלא ששרש האותיות הם מעצמיות הנפש בחי' משכיל מקור החכ', או בחי' קדמות השכל כמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם, והאותיות הם המנענעים את המוצאות שכשרוצה לדבר אז האותיות מנענעים את המוצאות שיוציאו את קול הבל הלב (וע' מענין חיתוך הברת

הקול פשוט היוצא מהבל הלב בסדור בתפלת ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח)* להשמע חיתוך והבדל האותיות בצירופי התיבות, והגם כי האותיות הם לבוש להשכל שהרי ע"י האותיות מבינים השכל, והיינו שע"י אותיות הדבור הוא משפיע השכל לזולתו, וע"י אותיות המחשבה מבין בעצמו, שבלעדם א"א להבין ההשכלה מבחי' ברק המבריק כלל, שנמצא האותיות הם רק לבושים לעצם אור ההשכלה, מ"מ שרש האותיות הוא למעלה מבחי' ההשכלה דברק המבריק, והם מבחי' חיצוניות שבעליון שנעשה לבוש לתחתון הימנו כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין סד"ה וביאור הדבר, ולכן אנו רואים שענין השכל יכולים לומר אותו באיזהו אותיות שירצה וכמו תוס' ורא"ש ור"ן שהגם שכולם אומרים שכל אחד עכ"ז כאו"א אומר באותיות אחרים, והיינו מפני שהאותיות הם בעצם הנפש, וכמ"ש בביאור מזוזה מימין שהנפש מליאה אותיות, רק שאינם נראים ומתגלים איך שהם בעצמיות הנפש היינו בקדמות השכל, ועיקר גילוים הוא בשכל דהיינו כשצריך להבין איזה שכל אז מתגלים בחי' האותיות מרצון הנפש בכדי להיות לבוש להשכל דברק המבריק הנמשך מבחי' משכיל שע"י אמצעית לבוש זה דאותיות המחשבה יבוא השכל לבחי' השגה והבנה לעצמו, וע"י אותיות הדבור יושג גם לזולתו כו', וזהו מה שתרגמו על ויהי האדם לנפש חיה לרוח ממללא שמעלת האדם היותו מדבר הנה זהו מבחי' רוח, שהוא בחי' אויר ושרשו בחי' אויר קדמון כו'.

ולהבין בתוס' ביאור ענין הרוח שהגם שיסוד הרוח הוא למטה מיסוד האש שהוא תחת גלגל הירח כמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת פ"ג, מ"מ שרש הרוח גבוה יותר מהאש וכמ"ש בביאור מזוזה מימין הנ"ל ד"ה והנה, והענין הוא דהנה מים ואש הם בחי' חו"ג אבל רוח הוא בחי' קו האמצעי בחי' ת"ת, והנה אנו רואים שהאש וכן המים תלוים ברוח הוא האויר, שהרי כשימלאו כלי מים ויסתמו את הכלי במגופה היטב, ואח"כ כשיעשו ברזא בכלי שיוצא המים ע"י הברזא הנה אם לא יפתחו המגופה שבגובה הכלי לא ילכו המים מן הברזא וסיבת הדבר הוא מפני שלא יש אויר בהחביות לכן אינו הולך המים, ונמצא כי האויר מעכב טבע המים שיורדי' מגבוה לנמוך שכ"ז הוא כשיש אויר סביבותם, אבל בהמנע האויר מהם אינם יורדים גם מגבוה לנמוך כטבעם ונמצא תלוי טבעם באויר שסביבם כאלו האויר פועל בם טבעם, ולכן צלוחית שטבלה דרך פיה לא עלתה לה טבילה מפני כי אין המים נכנסי' בתוכה שהוא מפני כי כשטובלים אותה דרך פיה לא יש אויר,

---

תפתח): בספפה"מ שם נוסף: וע' בבה"ז פ' פנחס בד"ה עוי"ל בא"א מאמר זה דל"ח ע"ב). הכוונה הוא לביאוה"ז פנחס קיג, ב ואילך (הציון דל"ח ע"ב — הוא לכאו' לדפוס א').

ובלתי אויר אין המים נכנסי׳ לתוכה, ונמצא כי פעולת המים תלוים באויר דוקא, וכן האש תלוי ג״כ באויר שהרי אנו רואים שאם יש אויר סביבות האש האש דולק בטוב כמו עד״מ הנר כשיש סביבה אויר היא דולקת בטוב, אבל כשלא יש סביבה אויר אינה דולקת ולכן אסור לכוף כלי בשבת על הנר כמ״ש המג״א ססי׳ רע״ז ס״ק ט׳, מפני כי בהמנע האויר מן אור הנר יכבה הנר והרי הוא הגורם כיבוי הנר, וכן במרתף ששם האויר גס ג״כ אין דולק אור הנר יפה, ונמצא כי אש ומים צריכים לאויר, ואין האויר צריך להם שהרי יתקיים בלעדם כו׳, וגם אנו רואים שהאויר הוא דק יותר מן האש והמים שהרי המים מורגשים בחוש המישוש, והאש אם כי במישוש אינו מורגש מ״מ מורגש הוא בחוש הראות כו׳, אבל האויר לעוצם דקותו אינו מורגש לא במישוש גם חוש הראות אינו שולט בו, ולכאו׳ הלא יסוד הרוח הוא תחת יסוד האש ולמה יהי׳ בו דקות יותר, גם למה אש ומים יהיו תלוים בו כנ״ל אין זה כי אם היות שהרוח הוא למטה מהאש מ״מ שרשו גבוה יותר נעלה מהאש, והיינו בחי׳ אויר שהוא אור יו״ד, פי׳ יו״ד הוא בחי׳ החכמה שלמעלה מהשגה והבנה, והיינו בחי׳ ברק המבריק שהוא הארת בחי׳ משכיל שנמשך בדרך הברקה להאיר לשכל, ואם כי גם בחי׳ הברקה זו מוכרח להיות בה קצת אותיות, אבל אינם נרגשים כ״כ, וכשבא לידי גילוי אז מורגשים האותיות והיינו שאז ע״י האותיות ששרשם מבחי׳ אויר אור בחי׳ היו״ד בא גילוי בחי׳ היו״ד בבחי׳ השגה והבנה ע״י לבוש דאותיות המחשבה שמלבישים את בחי׳ הברקת השכל לבוא לבחי׳ גילוי החכמה כו׳.

וביאור ענין מה שהרוח אם כי הוא למטה מיסוד האש מ״מ שרשו למעלה מבחי׳ האש, יובן ממה שמצינו ביעקב שאמר מה נורא המקום הזה, וכמו שאנו אומרים בנוסח דאבות בשמו״ע הגדול הגבור והנורא שהם כנגד ג׳ אבות הגדול כנגד אברהם הגבור מדת הפחד דיצחק והנורא הוא מדתו של יעקב שאמר מה נורא המקום הזה כמ״ש בפע״ח שער העמידה פי״ב, ובת״ז תיקון למ״ד דע״ז ע״א ובתיקון ע׳ דקכ״ב ע״א, וע׳ בפרדס בעה״כ ערך נורא ובמאו״א אות נו״ן סעי׳ כ״ב, ולכאו׳ צ״ל מה שייך נורא למדתו של יעקב, דלכאו׳ יותר שייך למדת הפחד דיצחק שקרובין בענין כו׳ אלא לפי שיעקב הי׳ הממוצע בין אברהם ויצחק וכמ״ש לולא אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי׳ לי שהי׳ כלול מב׳ הבחי׳ יחד והוא הי׳ הממוצע ביניהם, ונודע שא״א שיתחברו ב׳ הפכים כמו חו״ג שהם נגדים והפכים זל״ז אלא ע״י שיערה רוח ממרום מלמעלה משני הבחי׳ דחו״ג ועי״ז נעשה התכללו׳ ביניהם, וכענין המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו בין מיכאל וגבריאל שהם חו״ג שבנבראים דבי״ע, לכן מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, וכמו שאנו רואים שהמים והאש המה שני הפכים שהרי המים מכבים האש, כן יובן בשרשם ששר של מים ושר של אש הם הפכים ונגדים ממש, מ״מ בהגלות נגלות עליהם בחי׳ הגבוה משניהם שזהו שאה״כ המשל ופחד נעשה שלום והתחברות ביניהם, ועד״ז יובן בנשמות דאצי׳ שהאבות הן הן המרכבה דאצי׳ אברהם מרכבה למדת החסד, וכמ״ש בפרדס בשם ס׳ הבהיר אמרה מדת החסד כל ימי היות אברם בארץ לא הוצרכתי לעשות מלאכתי

שהרי אברם עומד ומשמש במקומי כמ״ש וישמור משמרתי עכ״ל ששמר משמרת מדת החסד כו׳, ולכן איתא באורחות צדיקים שער י״ז הוא שער הנדיבות שאברהם הי׳ נדיב בכל שהי׳ נדיב בין בנפשו בין בגופו בין בממונו, והיינו מפני היותו מרכבה למדת החסד כו׳, ויצחק הי׳ מרכבה למדת הגבורה מדת הפחד כו׳ והרי הם ב׳ הפכים, ויעקב הי׳ מרכבה למדת הת״ת שהת״ת היא העושה שלום בין חו״ג ומחברם יחד, ומפני כי יעקב הי׳ המחבר לכן הי׳ בו גילוי דבחי׳ נורא (וע׳ בזהר פ׳ יתרו דע״ט ריש ע״א והנורא דא יעקב, וכתי׳ ויעקב איש תם כתרגומו גבר שלים, שלים בכולא, והיינו שמחבר חו״ג, ובת״ז תיקון ע׳ דקכ״ב ע״א הנ״ל פי׳ שמחבר כל הע״ס והיינו כמ״ש בזהר תרומה דקע״ה ע״ב דלקמן), וזהו שיעקב הי׳ איש תם פי׳ שהי׳ שלם תם ל׳ תמימות שחיבר חו״ג וכן חיבר מעלה ומטה דהיינו ע״ק וז״א, וכנודע מענין והנורא אל עליון שבחי׳ נורא מגיע לבחי׳ אל עליון שלמעלה מהשתלשלות, וכמ״ש בזהר פ׳ תרומה דקע״ה ע״ב ע״פ והבריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה על בחי׳ יעקב שהי׳ איש תם יושב אוהלים שחיבר להאי סטרא ולהאי סטרא היינו חו״ג, וכן מן הקצה אל הקצה בחי׳ ע״ק עם בחי׳ ז״א ע״ש, וזהו ג״כ ענין שת״ת עולה עד הכתר וכשם שעולה עד הכתר כן מחבר חו״ג, וכ״ז הוא להיותו ממוצע היינו שהי׳ מרכבה לבחי׳ קו האמצעי, ועד״ז יובן מעלת האותיות שהם בחי׳ רוח בחי׳ אויר שהוא בקו האמצעי כי מים ואש הם ב׳ קוין חח״ן מימין בג״ה משמאל, ולכן הבהמות ששרשן מבחי׳ אש הם לגבי האדם כמו בריאה לגבי אצי׳ וכנ״ל שדצ״ח הם בי״ע ומדבר הוא בחי׳ אצי׳, ויובן זה עפמ״ש בת״ז אימא עילאה מקננא בכורסייא היינו עולם הבריאה ורוח בחי׳ אויר הגם שהוא למטה מאש, מ״מ מפני היותו בקו האמצעי שהוא כדת״י שרשו למעלה מאש, ולכן אויר הוא אור יו״ד, ולכן אמרו בזהר בהקדמה שהאותיות הם בחי׳ כתרים בחי׳ כתרין עילאין כמש״ש, ובפ׳ ויגש דר״ה ע״ב כיון דנחית כף מעל כתרא כו׳, והיינו כי שרש האותיות הם מבחי׳ כתר שלמעלה מן השכל וזהו ומותר האדם שהוא מדבר על הבהמה בע״ח הוא אין היינו בחי׳ האין המהוה חכ׳ שהוא בחי׳ אין דכתר, והגם כי אדם שלמטה שרשו מאדם שעל הכסא כנ״ל שהוא בכל עולם בחי׳ ז״א, ת״ת עולה עד הכתר, ומשם נמשך היתרון שיש באדם על הבהמה בע״ח הוא בחי׳ אין שממנו תמצא החכ׳, והיינו הדבור שנמשך מבחי׳ מדבר שהוא הכתר כמ״ש במ״א, וע׳ בביאור בחדש* השלישי דתקס״ז, וע׳ במאה״ז ויחי דרמ״ו ע״פ נפתלי אילה שלוחה דתקס״ז, שפי׳ שאותיות הדבור הם דומם ושרשם מבחי׳ מדבר כתר.

ועפ״ז יובן ענין המאמר מט״ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהם ש״י, דלכאו׳ איך שייך שמאותיות התפלה של האדם המתפלל יעשה בחי׳ כתר ועטרה, וגם צ״ל מה שייך בחי׳ התפלה שהוא בקשת צרכיו כמו כל הי״ב ברכות אמצעות דשמו״ע רפאנו וברך עלינו וכן כולם שהם בקשות צרכי האדם מה שייך ענינם שיהי׳ מלאך מט״ט קושר כתרים לקונו מהם, אך הענין הוא כנודע ממ״ש במ״א ההפרש בין ברכה לתפלה שענין הברכה הוא שיומשך מזה שכבר יש במקורו שיתגלה למטה ולא יתעכב, שזהו מ״ש

בחדש השלישי דתקס״ז: בספה״מ שם: בחדש השלישי (כת״י אאזמו״ר ז״ל בס׳ תקס״ז).

איש אשר כברכתו בירך אותם, פי׳ כמו שיש במקורו ושרשו בירך אותם שיתגלה כן למטה ולא יתעכב, אבל ענין התפלה היינו הבקשה שיומשך להיות כפי מה שהוא מבקש גם אם לא יש כלל גם בשרשו, או אפי׳ אם כבר נקצב ע״פ החכמה ונגזר ג״ד יכול ע״י התפלה לשנות הג״ד כי ענין התפלה הוא בחי׳ יהי רצון שיומשך רצון חדש, שהגם שכבר נגזר ונפסק ע״פ החכמה שהרי אין מיתה בלא חטא ואין יסורים בלא עון מ״מ ע״י התפלה יכול לשנות שיומשך לרפאות החולה ולברך השנים, והיינו שיומשך רצון חדש רצון הוא אותיות צנור שיומשך צנור והמשכה חדשה מלמעלה מן החכמה לשנות שיתרפא החולה ויתברך השנה כו׳, ולכאו׳ צ״ל מהו מעלת התפלה כ״כ, והענין הוא דהנה שרש ענין התפלה הוא בחי׳ העלא׳ מ״ן שע״י בחי׳ העלאת מ״ן הלזה דתפלה יומשך המשכת מ״ד מריש כל דרגין היינו מבחי׳ רצון אותיות צנור, וענין העלאת מ״ן דתפלה הוא דהנה כתי׳ לב מלכים אין חקר ובכדי שיפנה לבו לבקשת ההדיוט ושפל אישים זהו ע״י שמביא לו דבר חדש כמו צפור המדברת ואז ע״י שמפנה לבו לראות דבר החדש פונה ג״כ לשמוע בקשת האיש המבקש כו׳, והגם כי האדם מדבר בטוב יותר הרבה מהצפור וגם כי דבור האדם הוא בדיעה והשכל, משא״כ דבור הצפור הוא רק מה שמלמדי׳ אותה, מ״מ זה שאדם מדבר אין זה חידוש כלל שהרי הוא ממין המדבר ויש בו נפש השכלית, אבל הצפור שהיא ממין הבע״ח שאין בה רק נפש החיוני׳ לבד מ״מ תדבר זהו דבר חידוש וה״ז העלאת מ״ן שיפנה לב המ׳ הגם כי לב מלכים אין חקר מ״מ פונה לראות דבר החדש כנ״ל*, ועד״מ זה יובן בענין התפלה שדוקא תפלת האדם שלמטה שמלובש בגוף ונה״ב כשהוא מתפלל באהוי״ר ה״ז דבר חדש, שהגם שהמלאכים עומדי׳ ברום עולם ומשמיעים באהוי״ר מחנה מיכאל קפ״ו אלף מחנות עומדים באהבה וגבריאל ומחנותיו ביראה מ״מ אין זה דבר חדש כלל שהרי כלום יצה״ר יש ביניהם שימנע האהוי״ר מהם, או כלום יש להם גופי׳ גשמי׳ שיצטרכו לאכילה ושתי׳ הגשמיות, והגם שגם המלאכי׳ יש להם גופי׳ מב״י כמ״ש הרמב״ן, וכשנשלחים לשום שליחות נעשים רוחות שנא׳ עושה מלאכיו רוחות וכאשר הם משרתים לפני כסא כבודו נעשים אש שנא׳ משרתיו אש לוהט, כ״כ הציוני פ׳ בראשית דף ח׳ ע״ב הובא בי״ח מלאכי׳ ח׳, מ״מ זהו כמו אור וכלי, והרי הם ניזונים מזיו כבודו ית׳, משא״כ האדם שמלובש בגוף וניזון מאכילה ושתי׳ הגשמיות, ואם לא יאכל איזהו זמן מתחלש כחו עד שיוכל ליפסד לגמרי, וכן צריך לשינה ולכן כשאמר קונם שלא אישן ג׳ ימים לוקה וישן, שזהו מפני כי מוכרח הוא לצורך חיותו לדברים אלו הגשמי׳, ויש בו יצה״ר המסיתו מדרך הטוב והישר ומונעו ומעכבו, ועכ״ז מתגבר על יצרו ופועל ישועות בנפשו לכוון לבו בתפלה ה״ז יקר מאד בעיני ה׳ להיות כי זהו דבר חדש, ומה גם כי דבור האדם שמדבר בתפלה ה״ז נמשך מאכילת דברים הגשמי׳ שהרי אם לא יאכל יחלש כחו עד כי לא יוכל לדבר כלל, ונמצא כי דבורו שמדבר בתפלה הוא מדברים הגשמי׳ שזהו דבר חדש וה״ז יקר מאד, ועד״ז יובן מעלת הקרבנות שהיו מקריבין פרים ואילים וכבשי׳ הגשמי׳ שעלייתם הוא דבר חדש שהגשמי יתעלה להיות קרבן ריח ניחוח להוי׳, כי הגשמי כשמתעלה ה״ז דבר חדש שלא נמצא כזה בעולמות עליונים מטעמים הנ״ל, ועכשיו תפלה במקום קרבנות תקנו

כנ״ל: בספה״מ שם נדפס הג״ה בסוף העמוד: דוקא תפלה מ׳ ואני תפלה אותיות דומם מל׳ כתר מל׳, וי״ל ע״י תפלה שלמטה מעורר הקב״ה מצלי ל׳ הטי׳ שיכבשו רחמי יגמה״ר דא״א לכבוש כעסי דז״א שגם בז״א יומתקו הגבורות ואז נמשך שינוי בפסק שע״פ החכ׳.

שהיא הקרבת נה"ב שבאדם כו', וה"ז דבר חדש כו' שהבהמי יתעלה כו', וע"י דבר חדש זה פונה לב המ' מש"ע שיפנה לבו לבקשת ההדיוט להיות נמשך רופא חולים וברכת השנים כו'.

ואפ"ל עוד דהנה נת' בד"ה התהללו בשם קדשו בענין למען יזמרך כבוד כו' נהורא תתאה קארי תדיר לנהו"ע ולא שכיך ב' פירושי', הא' ע"י שהאדם מהלל ומשבח לבוראו שזהו מ"ש ה' אלקי לעולם אודך מעורר ע"ז להיות יזמרך כבוד ולא ידום, שזהו נהורא תתאה קארי תדיר ולא שכיך וכמ"ש אלקי' אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט, והב' שע"י שנהורא תתאה קארי תדיר כו' ע"ז נמשך שגם האדם יתעורר לומר שירים ותשבחות כו'. והנה לפי' הא' שבאתעדל"ת של האדם מעורר אתעדל"ע להיות נהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך שז"ע מ"ש ואני תפלה אני הוא בחי' מ' היא בבחי' תפלה לנהורא עילאה, וע"ז נמשך להיות יהי רצון כי כ"ע דאיהו כתר מ' ולכן ע"י תפלת בחי' המ' ממשכת מבחי' כ"ע שיומשך להיות רצון חדש הגם שע"פ החכ' נגזר ג"ד מ"מ יתהפך לטוב ע"י בחי' הרחמים פשוטים דכתר, ושרש ענין ואני תפלה שבחי' אני תפלה ומחובר למעלה לבחי' שם הוי', וזהו מה שאנו אומרים בב"ש יחיד חי העולמים מלך, פי' יחיד הוא בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ומלך הוא בחי' מלך העולם, וע"י בחי' חי העולמים מתחברים בחי' יחיד בבחי' מלך, שע"י בחי' חי העולמים מאיר בחי' יחיד בבחי' מלך, וזהו ואני תפלה שע"י שאני הוא בבחי' תפלה והתחברות למעלה ע"ז מאיר בחי' יחיד דרך חי העולמים בבחי' מלך, כי הנה אני הוא אותיות אין, ופי' אין הוא בחי' עצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' עולמות ואני הוא בחי' מלך העולם וע"י בחי' ואני תפלה מאיר בחי' אין בבחי' אני, והנה למעלה נק' בשם יחוד ו"ה, פי' כי כל המשכה הנמשכת מלמעלה נק' בשם וא"ו כי וא"ו הוא בחי' קו וחוט שהוא ראשית ההמשכה מאוא"ס ב"ה ונמשך בבחי' ה' וזהו יחוד ו"ה, והיינו יחוד בחי' יחיד עם בחי' מלך, והוא ע"י בחי' חי העולמים כנ"ל, והיינו קודם האצי' הוא בחי' המשכת קו וחוט והוא בחי' וא"ו אחד, אבל באצי' הנה כתי' זה ה' קוינו לו שיש ג' קוין חג"ת לכן הוא בחי' ח"י כי ג' ואוי"ן עולים מספר ח"י ולכן ע"י חי העולמים הוא בחי' המשכת בחי' יחיד בבחי' מלך.

ועוי"ל כי כשם שע"י שהאדם מתפלל שזהו מ"ש ה' אלקי לעולם אודך ע"ז נמשך להיות למען יזמרך כבוד בחי' נהורא תתאה קארי כו', כן ע"י תפלת האדם מעורר להיות הקב"ה מצלי וכמא' רז"ל מאי מצלי יה"ר

שיכבשו רחמי את כעסי, פי׳ הקב״ה קאי על ז״א שנק׳ קדוש בוא״ו וגם ברוך מלשון והמלך שלמה ברוך פי׳ שמקבל הברכה, ופי׳ שלמה מלך שהשלום שלו והיינו בחי׳ יסוד שנק׳ ג״כ ברוך ע״ש שמקבל הברכה מבחי׳ יסו״א שנק׳ ברוך ר״ת ראש ומקור כל ברכה, והיינו כי שלמה כולל דכר ונוקבא שלמה בה׳ הוא בחי׳ מל׳ בחי׳ מקבל ושלמה בחולם הוא השפעת טיפת דכר מה שמקבל מיסו״א ע׳ בלק״ת בד״ה שה״ש דרוש הראשון, וזהו מלך שהשלום שלו שקאי על יסוד ז״א שמקבל הברכה מיסו״א וע׳ בלק״ת פ׳ תזריע בד״ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע ס״א, וקדוש בוא״ו היינו בחי׳ ת״ת, וזהו שם הקב״ה בכלל, והקב״ה מצלי פי׳ לפי שבז״א יש חו״ג שלכן מצלי שיכבשו רחמי את כעסי היינו שיומתקו בחי׳ הגבורות ע״י בחי׳ הרחמים דת״ת, ע״י שת״ת עולה עד הכתר ששם רחמים פשוטים בחי׳ אב הרחמים, אוא״ס דלאו מכא״מ איהו כלל ומשם נמשך שיכבשו רחמי שבסדר השתלשלות בחי׳ אב הרחמן את כעסי דבחי׳ הגבורה כו׳, או י״ל ע״פ המד״ר הנ״ל שהאדם כלול מהעליונים והתחתונים, והנה הגם כי מהמד״ר משמע שכוונת אומרו מן העליונים היינו מן מלאכי השרת, שהם ג״כ נבראים שי״א שנבראו בשני וי״א בחמישי כמ״ש במד״ר, אבל באמת האדם כלול מכל הפרצופי׳ כמובן מהזהר, ומכ״ד בלק״ת ובת״א ובסש״ב, ויש באדם ג׳ שכלים וז׳ מדות שהם כנגד ע״ס, וה׳ בחי׳ נרנח״י שבאדם זהו נגד ה׳ פרצופי׳ דאצי׳ שהם פרצוף הכתר ופרצוף אבא ופרצוף אימא ופרצוף ז״א ופרצוף המל׳, וגם מי שיש לו רק נפש דעשי׳ שנמשך מבחי׳ מל׳ דמל׳ דעשי׳ מ״מ בה מלובש בחי׳ חכ׳ דעשי׳ שבה חכ׳ דיצירה וחכ׳ דבריאה וחכ׳ דאצי׳ כמ״ש בסש״ב פי״ח, וכן יש שם הוי׳ בכאו״א מישראל כמ״ש כי חלק הוי׳ עמו, והיינו יו״ד הוא בחי׳ חכ׳ וקוש״י הוא ביטול שלמעלה מן הטו״ד בחי׳ רעו״ד, ה׳ בחי׳ השגה והבנה וא״ו הוא בחי׳ מדות ה׳ אחרונה הוא בחי׳ הדבור, וגם בגופו של אדם שהוא הציור שבגוף האדם הנה גם ציור החומר שלו הוא ציור מוכן לקבל צורת הנפש, ולכן גם בתמונת גופו יש ג״כ ציור שם הוי׳ שראש האדם הוא כעין יו״ד, וה׳ אצבעות דיד ורגל הם ב׳ ההי״ן וגוף האדם הוא כעין וא״ו, ולכן ע״י תפלת האדם שנעשה בצלם ודמות כל הע״ס וכל החמשה פרצופים מעורר למעלה להיות נמשך שינוי רצון שהי׳ תחלה ע״פ החכמה שהגם שנגזר ג״ד מ״מ יומשך רצון חדש לרפאות החולה ולברך השנים כו׳*.

אך עדיין צ״ל הלא דבור האדם הוא גשמי ואיך מדבור הגשמי של האדם יעשה כתרים לקונו, וגם מה שייך הדבור לכתר, הענין הוא דהנה עד״מ הכתר עושים מאבנים טובות, ונודע כי האותיות הם אבנים כמ״ש בס״י שתי אבנים בונות שתי בתים כו׳, וכאשר יתפלל באהוי״ר אז האבנים הם אבנים טובות שמאירים, ואז ראוים הם שיעשה מהם בחי׳ כתר ועטרה, ואמנם הנה דבור האדם הוא גשמי לכן עליית הדבור של התפלה הוא ע״י המלאכים וכנודע שיש כמה מלאכים בכל היכל שממונים לקבל התפלות ולהעלותם כו׳, וענין עלייתם הוא דהנה גם במלאכים יש בחי׳ הדבור וכמ״ש וקרא זה אל זה, והגם כי אינם בגוף גשמי מ״מ הדבור יש בהם רק שאינו כדבור האדם שיוצא הקול ע״י ה׳ מוצאות כ״א שהדבור

ולברך השנים כו׳: בספה״מ שם נדפס הג״ה בסוף העמוד: תפלה ע״י המלאכים גפיף וצ״ל ענין איש״ר דאגדתא, שע״ז אמרו ברכות ד״ג שהקב״ה מנענע בראשו ופי׳ בת״א בד״ה מזוזה וביאורו שזהו המשכת הכתר לחכ׳ והלא ארמית אינם מבינים המלאכי׳, ע״כ זהו בלא מלאכי׳ ואיך מזדכך הדבור, וי״ל כי ענין איש״ר זהו תורה וקדוש השם כמ״ש בסוטה דמ״ט א׳ ובפרש״י שם ולתורה א״צ סיוע המלאכי׳ והגם כי אורייתא בלא דחילא ורחימא לא פרחית, אך מאחר שזהו קדה״ש הרי אין לך אהוי״ר גדול מזה,

שלהם הוא רוחני וע"ד המחשבה שלנו שאנו רואים שיש אותיות במחשבה שע"י מבינים השכל הגם כי אותיות המחשבה אינם יוצאים מהמוצאות כ"א שמורגשים בשכל ומחשבה ועד"ז הוא דיבור המלאך שגם חבירו מרגיש הדבור של זה, כמו שאנו מרגישים מחשבתינו שע"י המחשבה מתגלה לנו העלם העצמי לגבי עצמינו כן במלאכים מאחר שבערך דקות אותיות המחשבה שלנו נחשב בחי' הדבור שלהם לכן גם זולתו דהיינו מלאך השני יכול להרגיש הקריאה של זה מאחר שנק' דבור אצלם, וכן ענין שתי רוחות שמספרות זו עם זו, שזהו נשמות כמו שהם בלי גופים אשר בודאי הדבור שלהם הוא רוחני דק עוד יותר מהמלאכים, והנה המלאכים כשמקבלי' התפלות הנה הם מזככים אותם מגשמיותם ע"י דגפיף להון ומנשק להון עד שנעשי' דק כערך דבור של המלאכים, וגבוה מעל גבוה שיש מלאכים בכל היכל עד שמלאך מט"ט שרו ש"ע מעלה האותיות לשרשן ומקורן הוא בחי' הכתר שמשם שרש אותיות הדבור, וכנ"ל שדבור שרשו מן מדבר שהוא בחי' הכתר כמ"ש במאה"ז ע"פ נפתלי אילה שלוחה דתקס"ז, ואז קושר מהם כתרים לקונו פי' שיומשך רצון חדש מבחי' הכתר שהגם שע"פ החכ' אין יסורים בלא עון מ"מ יומשך להיות נושא עון ועובר על פשע ע"י הצנור החדש שנמשך ע"י התפלה שהוא בחי' יהי רצון, ועפ"ז נוכל לתרץ מה שהקשה בכתר שם טוב בשם הבעש"ט ז"ל למה ענין המלאכים שיעלו התפלות הלא מלא כל הארץ כבודו שנמצא הוא ית' למטה במקום האדם המתפלל כמו למעלה וא"כ למה צריכים להמלאכים שיעלו התפלות, ויש להוסיף עוד ממה שביקש שלמה בתפלתו ואתה תשמע השמים שג"ז אינו מובן הלא מכה"כ, וכ"ש בבהמ"ק שצמצם שכינתו בין שני בדי הארון, ולמה ביקש ואתה תשמע השמים מכון שבתך, אך הענין הוא דזה שהתפלה מועיל זהו מפני שע"י התפלה נמשך יהי רצון בחי' רצון חדש שזהו ע"י המלאכים שמעלים התפלה עד שמלאך מט"ט קושר כתרים, וא"כ בהכרח שיתקבל התפלה ע"י המלאכים בכדי שיזככו את האותיות שיוכלו להיות כתרים לקונו, וכן מה שביקש שלמה ואתה תשמע השמים, י"ל כי שמים הם אש ומים כמ"ש בזהר ובמד"ר נטל מים ואש ופתכן זב"ז ומהם נעשו שמים, ובזהר פ' לך דע"ז ע"א דלא הוי קיימי, וקיימו ברוחא עילאה שזהו בחי' ת"ת שמחבר חו"ג וכנ"ל במעלת הרוח שמחבר חו"ג לפי ששרשו מבחי' אויר כו', ונמצא כי ת"ת הוא עיקר המקיים בחי' השמים שהרי לא אגלידו קודם בחי' הרוחא עילאה הנ"ל, והנה מת"ת דז"א נעשה כתר לנוק', ונמצא שמים הוא בחי' כתר, ולזה אמר שלמה בתפלתו ואתה תשמע השמים פי' שיומשך בחי' יהי רצון שזהו בחי' כתר רצון שלמעלה מן החכמה והיינו הגם כי ע"פ החכמה אין יסורים בלא עון מ"מ יומתק הגבורות ויומשך רצון חדש מבחי' הכתר, ונמצא הגם כי מלא כל הארץ כבודו מ"מ ביקש ואתה תשמע השמים היינו שיומשך מבחי' הכתר להיות יהי רצון כו'.

והנה הגם שהעלאות התפלות הוא ע"י המלאכים זהו מפני שהם רוחנים, אבל מ"מ מצינו מעלת האדם שהרי מלאך א' אינו עושה ב' שליחות, משא"כ האדם יעשה מעשים רבים משתנים זה מזה, דהנה יש יתרון באדם לגבי הבע"ח, ששרש נפשם הם מהמלאכים פני ארי' פני שור פני נשר

וע' בת"א בד"ה מזוזה הנ"ל מובן שהעלאת התורה ע"י מצות וזהו אהיו"ר עשה ול"ת, וע' בתנחומא שנק' מלאכי אלקי'.

שהוא מה שהוא כלול מכל המדרגות וכמ"ש במדרש שברא אותו מן העליונים ומן התחתונים, מה שלא נמצא כן בכל הברואים שהרי כל הברואים אין להם כ"א מדה אחת מיוחדת בלתי הרכבה מזולתו כלל כמ"ש נפש חיה למינה, עוף כנף למינהו, וכ"מ ד"מ בעופות הנשר רחמני על בניו והעורב אכזרי על בניו שלא יש בנשר הרכבה ממדת אכזריות של העורב כן לא יש בעורב הרכבה ממדת רחמנות של הנשר והיינו מפני כי נבראו טבעם במדה אחת מיוחדת לבד, וכמ"ש הרמב"ם בהקדמה לפי' המשניות כל מיני הבע"ח יש להם פעל אחד בלבד או שני פעלים, וכן גם במלאכים הנה מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מלאך אחד עושה ב' שליחות לפי שהם כל אחד במדה מיוחדת לבד, ומ"ש עושה שלום במרומיו מיכאל כו' הרי שמתייחדי' זע"ז, זהו מפני שמאיר עליהם הארה הגבוה משניהם אז מתבטלים ממציאותם הקודם להיות מתייחדי' זע"ז, אבל כמו שנבראו הנה הם כל אחד מובדל מזולתו שלכן השלשה אנשים שהיו אצל אברהם שהיו ג' מלאכים מיכאל גבריאל רפאל הלכו כל אחד בשליחות אחת ואין שני מלאכים עשו שני שליחות (רק מיכאל לאחר שבישר את שרה הלך להציל את לוט), אבל האדם יעשה מעשים רבים משתנים זמ"ז, והיינו מפני כי האדם בטבעו הוא מורכב מכמה מדות שונות דבר והיפוכו, ולכן אנו רואים באדם שבאכזריות שלו מלובש וכלול בו בחי' הרחמים ג"כ, עד"מ אב המכה את בנו הנה עצם ההכאה הנה הוא אכזריות אבל תוכה רצוף אהבה שהרי חושך שבטו שונא בנו, ואוהבו שחרו מוסר שזה עצמו מה שמייסר אותו בתוכו רצוף האהבה והרחמנות שמרחם על בנו שלא ילך בשרירות לבו לכן מייסר אותו בשבט, ושרש הטעם מפני מה חלוק האדם מכל הנבראים אשר ע"פ האדמה הוא כי יש בחי' נקודה ספירה פרצוף וכמ"ש בע"ח שער כ"ט* הוא שער הפרצופי' וז"ל שנקודה הוא בחי' עשיי' שבספירה וספירה נק' כמו שהספירה שלימה מאבי"ע שבה, ופרצוף הוא קשר יו"ד ספירות וכל ספירה מהם שלימה מאבי"ע עכ"ל, והנה כל הנבראי' הן צבא השמים הן המלאכים והן צבא הארץ היינו בחי' דצ"ח כולם הם מבחי' התהו שהיו בבחי' נקודות לבד, לכן כל מה שנתהוה המלאכי' והנבראים דבי"ע כל אחד הוא מובדל מזולתו בלתי הרכב מבחי' א' עם זולתה, לא כן האדם שהוא מבחי' אדם שעל הכסא שעליו נאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ובצלם אלקים עשה את האדם שהוא מבחי' התיקון שבתיקון הוא בחי' התכללות מיו"ד ספירות וכל ספירה כלולה מאבי"ע, שזהו בחי' השלימות, ולכן טבעו ג"כ מורכב שבהאכזריות שלו מורכב תכלית הטוב והחסד והרחמים וכנ"ל במשל שמפני רחמנותו על בנו כרחם אב על בנים וגודל אהבתו אליו מעורר בחי' גבורה שבחסד שבו להכות את בנו בשבט מוסר בכדי שילך בדרך הטוב והישר, ולכן חושך שבטו מלייסר את בנו ה"ה שונא בנו פי' שמראה שלא איכפת לי' טובת בנו כו'.

והנה כמו שנת' ההפרש בין אדם לשארי הנבראים, כן יובן באדם עצמו ששם אדם דוקא מורה על תכלית שלימותו, משא"כ איש הוא מל' אש היינו הגם שכלליות בריאת האדם הוא מתיקון שהוא בחי' פרצוף שכלול הכל מ"מ גם בזה עצמו יש חילוקי' שלכן קורין אותו איש שבו הוא

שער כ"ט: בספה"מ שם: שער ק"ש.

בהתגברות בחי' האש לבד ואינו ממוזג בו בחי' ההתכללו' כ"כ כמו שיהי' בו מים ואש יחד כמו שהוא אצל אדם וכמובן מהמד"ר שהאדם משוקל חציו מים וחציו דם, וכשהוא זוכה לא המים רבים על הדם ולא הדם רבה על המים, אלא הם משוקלים ובחי' רוח הוא המחבר אותם להיות בבחי' התכללות יחד וכשהוא משוקל דוקא אז נק' אדם, משא"כ איש הוא בחי' התגברות האש כ"כ עד שנק' איש ע"ש האש שבו, וה"ה בחי' אחת, משא"כ אדם כלול מחג"ת כו')*, וכמו ענין ההפרש שבין אדם לאיש זהו ענין ההפרש בין ר"ע לבן עזאי שבן עזאי הי' בחי' אש כמשארז"ל במד"ר שה"ש ע"פ צוארך בחרוזים דף י"א בעת שהי' דורש הי' אש מתלהטת סביביו ולכן הציץ ומת והיינו שהי' בבחי' אש דהיינו במדרגה אחת הי' אצלו הרצוא שנכלל באוא"ס ולא הי' בבחי' שוב משא"כ ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום מפני שהי' בחי' אדם בחי' שלימות והתכללות כו' (וע' בת"א פ' וישלח בד"ה ויקם בלילה הוא, בדבור וביאור הדברים שב"ע הי' רצוא לבד ע"ד עולם התהו, אבל ר"ע שהי' מבחי' התיקון נכנס בשלום ויצא בשלום בחי' רצו"ש, והוא ע"י קו האמצעי המייחד ומחבר את הב' קוין כו', וזהו מעלת האדם שיש בו התכללות חג"ת דוקא), והנה על בחי' אדם זה נא' אדם כי יהי' בעור בשרו שאת כו', פי' אף כי האדם הוא בחי' התכללות והשלימות עכ"ז זהו רק בבחי' הפנימיות אבל בבחי' חיצוניות דהיינו בבחי' עור שהוא לבוש החיצון כמ"ש עור ובשר תלבישני שהעור הוא בחי' לבוש החיצון יכול להיות התהוות הנגע שזהו מ"ש אדם כי יהי' בעור בשרו דוקא שאת כו' או בהרת, כי עיקר מעלת התכללות האדם הוא בבחי' הפנימיות*.

[ללקו"ת פ' תזריע אדם כי יהי' בעור בשרו]

בענין צרעת* סגירותא, יש להעיר מן שער החצר הפנימי' הפונה קדים סגור יהי' ששת ימי המעשה כו' כי סגר ה' בעד רחמה, פב"ת דגיטין דפ"ח סע"א גבי החרש והמסגר כיון שסוגרין שוב אין פותחין ופי' כאן המסגור אור אבא כי והחכ' תחיה.

בענין ת"ת עיין בדרוש תלתא אינון זימנין מקדש שע"פ כהאריז"ל עד"ז ההפרש בין פנימי' ז"א ובין חיצוני' ז"א, ע"י סגירות אור אבא ג"כ בחי' לבן נמשך יניקה מבחי' דקמי' כחשיכא כאורה ע"י שער לבן זקן אשמאי כו' עיין בדרוש פותח בברוך, וענין פי' ק"נ דאצי' היינו שנתהוו

כו'): כ"ה בהכת"י בלי ציון התחלת מוסגר. לכאורה כאן הוא סיום המוסגר לקטע המתחיל (בע' תקיז) ולהבין.

הפנימיות: בספה"מ שם נדפס „קיצור".

בענין צרעת סגירותא: התחלת המאמר נדפס באוה"ת ויקרא כרך א' ע' רנב.

משבה״כ מעולם התהו. והנה יש ג״כ לבן בקליפה שהוא נגד לובן העליון כמ״ש בד״ה עד הגל, ובמא״א אות למ״ד ס״ו לבן אבא עילאה ולו ב׳ בנות לאה ורחל, תחתון (ר״ל לבן התחתון) חכ׳ דקליפה ובלעם הוא הדעת בן בנו עכ״ל, אבל לפמ״ש בת״א ס״פ ויצא בד״ה וישכם לבן משמע שהוא בחי׳ כתר ולקמן ס״פ אחרי פי׳ גוון לבן שהוא גוון עצמי מורה על האורות כמו שהן קודם שנתלבשו בכלי׳ כו׳, וזהו ענין אור בהיר הוא וכמו שיובא לקמן בענין מוציא חמה מנרתקה פי׳ האור מהכלי וע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה שחורה אני ונאוה א״כ כמו״כ לבן דקליפה שזהו בחי׳ כתר או אפי׳ עת״י ובפרדס ערך זקן הוא בכתר ובשער התמורות פ״ד ענין זקן אשמאי לובן טומאה כו׳ ולכן ביקש לעקור את הכל כי כן כתר דקליפה אותיות כרת ע״ש בפרדס וזהו ענין ד׳ מראות נגעים שהם כולם לבונים שנמשכו מבחי׳ לבן הנ״ל, והנה כמו בקדושה ועת״י יתיב לבושי׳ כתלג חיור ושער רישי׳ כעמר נקי כן בלבן דקליפה מה שנמשכו ממנו ד׳ מראות נגעים בהרת עזה כשלג כו׳ שאת כצמר לבן ואפ״ל מה שהם שתים שהם ארבע כי הם נגד ד׳ נהרות שהם או״א וזו״נ דקליפה הרי הם שתי׳ מערכות שהם ארבע וע׳ במא״א ד׳ סכ״ה סכ״ו.

קיצור. רוח הבל ממשיך משלהבת הקשורה בגחלת. ענין סגירותא. ענין ת״ת. ענין לבן בקש וממנו נמשכו ד׳ מראות נגעים שכולם לבנים.

והנה כתיב באיוב סל״ז סכ״א ועתה לא ראו אור בהיר בשחקים ופי׳ המ״צ בהיר ומזהיר וכ״מ במד״ר ס״פ אחרי פכ״ג שסמכו לענין הרואה חמה בתקופתה ובלשון הה״מ נ״ע מורגל ענין בהירות ואפ״ל מעין ענין כצאת השמש בגבורתו, מוציא חמה מנרתקה. ויובן זה מהבחי׳ דלעו״ז בחי׳* בהרת וארז״ל במד״ר שהייתה מבהרת, ופי׳ המ״כ חריפה, והיינו להיותה עזה כשלג וא״כ בקדושה זהו״ע לבושי׳ כתלג חיור כו׳ שהאור נמשך מע״י זהו ענין אור בהיר. ומזה יובן ענין וספרתם לכם ממחרת השבת דכ׳ בלק״ת פ׳ אמור שהוא לשון בהירות וכן עשר ספירות הוא לשון בהירות י״ל המכוון להמשיך אור בהיר מבחי׳ ע״ק שבו ועל ידו יזכך את נה״ב וכמש״ש שהן המשכות המקיפי׳ ממחרת השבת שהן למעלה מבחי׳ השבת והשבת הוא מחכ׳ מוחין דאבא וא״כ מבחי׳ שלמעלה מהשבת זהו מע״ק וע״י מקיפי׳ אלו יזכך עד שהמקיף מצחצח חצי הכלי מבחוץ וכמ״ש בד״ה טוב לחסות בה׳ מבטוח באדם והיינו כי כל גוים סבבוני בשם ה׳ כי אמילם כו׳ כי בבחי׳ אדם יש זלעו״ז משא״כ בבחי׳ המקיף כו׳ ועיין מזה ג״כ בביאור ע״פ וקבל היהודים וז״ל וכמו ספה״ע שהוא בירור ז׳ מדות דנה״ב הוא דוקא ע״י שממשיכים מקיפים דאימא שעז״נ וספרתם לכם ממחרת השבת כו׳ וכן יוהכ״פ מחילת עונות ע״י תבוא אם ותקנח כו׳ ונודע דהבינה נק׳ עתיקא וכמ״ש הטעם מזה בת״א ר״פ לך לך גבי ה׳ דאברהם שהוא למעלה מבחי׳ אב רם חכ׳ עילאה וזהו וספרתם לכם להמשיך להם אור בהיר כו׳, ועיין בזח״א פ׳ ויחי דרל״ח ע״ב ע״פ לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, א״ת שנים אלא שנים כגון מילה ופריעה ציצית ותפילין מזוזה* ונר חנוכה, ואפ״ל דכמו מראות נגעים שנים שהם ארבע, כמו״כ וכ״ש בקדושה יש עד״ז וזהו כי כל ביתה לבוש שנים מילה ופריעה הם ביסוד ומ׳, ועד״ז ציצית ותפילין, הטלית הוא במל׳ והתפילין הוא בז״א א״כ עי״ז נמשך יחוד העליון בקדושה מה שבא שרש

בחי׳ . . והיינו: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת״י ב׳.

מזוזה . . ותפילין: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת״י ב׳.

ההמשכה מעת״י בחי׳ לבושי׳ כתלג חיור ושער רישי׳ כעמר נקא וע״י יחוד זה יתבטלו ד׳ מראות נגעים הנ״ל שהרי יחוד זה ענינו שיהי׳ הגילוי גם למטה בבי״ע כמו שהוא למעלה באצי׳ כו׳ וע״י האור נדחה החושך כו׳ עיין מד״ר קנ״א א׳ ובזהר פ׳ לך דע״ח ב׳ ע״פ ועתה לא ראו אור אימתא בשעתא דאמר קוב״ה לאברהם* לך לך כו׳ בהיר הוא בשחקים דבעא קוב״ה לאדבקא לי׳ לאברהם בההוא אור דלעילא כו׳ ועמ״ש ע״פ וימנע מרשעים אורם דא אברהם וע׳ מזה בת״א בד״ה בשלח פרעה דבחי׳ אורם זהו ורב חסד כו׳ ועיין מענין אור במא״א א׳ נ״א ובפרדס סוף ערך אור מופלא שהכתר נק׳ אור מבהיק מטעם כי הוא מבהיק ומאיר לכל הספי׳ עכ״ל וזהו עצמו ענין אור בהיר וע׳ מענין אור צח אור מצוחצח בפרדס שער הצחצחות וג״ז קרוב לענין אור בהיר וע״ד אספקלרי׳ המאירה וזהו והשביע בצחצחות נפשיך כו׳.

קיצור. בהרת נגד של אור בהיר וספרתם לכם לא תירא לביתה משלג שהוא בהרת ע״י המשכת אור בהיר כי כל ביתה לבוש שנים ברזא סומקא לסוסי׳ חיוורא.

ובכל הנ״ל יובן ענין שני צפורי מצורע דאיתא בזהר ויצא דקס״ב ודקס״ג שענין וללבן שתי בנות זהו ענין ישבעו עצי הוי׳ ארזי לבנון אשר נטע אשר שם צפרים יקננו כו׳ וא״כ לאה ורחל הם נק׳ שני צפרים, וזהו ע״ד שבינה נק׳ קן צפור ועמ״ש בד״ה כי יקרא קן צפור וכן מ׳ נק׳ צפור ע״ד גם צפור מצאה בית בתלים סי׳ פ״ד דקאי על השכינה. ויש להעיר מענין ועוף יעופף עוף גימט׳ יוסף ע׳ בהרמ״ז פ׳ צו ונודע שכמו שיש לבן העליון בקדושה בחי׳ לבנון הנ״ל כך יש לבן בקליפה כמש״ל ויש לו ג״כ שתי בנות שהם ב׳ צפרין ואפ״ל ג״כ שהם בינה ומל׳ דק״נ ובמא״א אות ד׳ סעי׳ ט׳ ד׳ מראות נגעים ב׳ גבירות וב׳ שפחות דקליפה שאת לאה (ר״ל מה שכנגד לאה והיינו מחשבה רעה של היוצה״ר לשון לאות שנלאה ומתשת כח) בהרת רחל (ר״ל מה שכנגד רחל והוא הדבור הרע כמו מוציא שם רע רכילות ולה״ר וע׳ מד״ר ר״פ מצורע) ספחת הם ב׳ שפחות הנספחות לכל א׳ עכ״ל בנות לבן והן מראות נגעים שהם שתי׳ שהם ארבע והיינו בהרת עזה כשלג כו׳ הכל מבחי׳ לבן דקליפה ולכן בטהרת המצורע צ״ל שני צפרים שהם בנות לבן שממנו מקור טומאת צרעת כו׳ ושלח את הצפור י״ל דוגמת שעיר המשתלח כו׳ ובספ״ב דקדושין דנ״ח ע״א דילפינן בה מעגלה ערופה ובלק״ת מהאריז״ל כאן איתא וז״ל קיצור הדברים ב׳ צפרים אלו הם סוד הנז׳ בזהר פ׳ ויחי דרי״ז השחוטה הוא מוח דבינה דנוגה והחיה חכ׳ דנוגה הנק׳ חיה כידוע מסוד והחכמה תחיה בעליה עכ״ל וכן מצאתי בבחיי פ׳ מצורע הערה לענין ושלח את הצפור מענין שעיר המשתלח, וענין ע״פ השדה עיין ילקוט פ׳ ראה ע״פ עשר תעשר כו׳ היוצא השדה ויבא עשו מן השדה ויהי בהיותם בשדה כו׳ וע׳ בזהר פ׳ חיי דקכ״ב דאית שדה ואית שדה כו׳.

קיצור. טהרת המצורע ע״י ב׳ צפרים אשר שם צפרים יקננו כי בנות לבן העליון עלמא דאתכסי׳ ועלמא דאתגלי׳ ויש לעו״ז כו׳ ונתקן ע״י ב׳ צפרים.

לאברהם . . קוב״ה: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת״י ב׳.

ומ"ש בלק"ת ספ"ג, והנה עפי"ז יובן ענין ק"נ דאצי', אפשר להעיר ממ"ש בד"ה החלצו בענין מדין שאינו מז' עממין כ"א ריב ומדון הפך ההתכללות כ"א ענפין מתפרדין וזהו עולם התהו. ועוי"ל כי הנה באצי' דקדושה יש ג"כ אורות וכלים ולדעת הר"מ מראקנטי עיקר אצי' הם האורות ולא כן הכלים והאריז"ל פי' שגם הכלים הם אצי' ממש ועכ"ז אינן ערך לאצי' האורות ושורש האורות משם הוי' והכלים משם אלקים ושם שדי שאמר לעולמו די אשר זהו כח המגביל שיהי' נמשך בבחי' גבול כי משלימות הא"ס שיהי' בו ג"כ כח הגבול, א"כ לפי"ז נאמר דפי' ק"נ דאצי' אינו רק בחי' הכלים לבד שהם מבחי' שם אלקים ונק' אצי' מבחי' כח הגבול אך הכלים דע"ס דקדושה הם בבחי' הביטול כי באצי' מאיר חכ' כח מה משא"כ בק"נ נאמר ראומה ראו מה שמרגיש הביטול ולכן נק' קליפה ותדע דאפי' בע"ס דקדושה ו"ק דא מוחא ודא קליפה בזח"א* פ' בראשית ד"כ ע"א, וכמו אותיות מו"ד הם כמו קליפה ולבוש לגבי עצם החכ' א"כ גם הק"נ דאצי' אף שהוא אצי' מכח המגביל נק' קליפה אלא שי"ל שהוא ע"ד הקליפה הנק' שומר לפרי כמ"ש בשל"ה בהקדמה די"ט ע"א בפי' השומר אחי אנכי ועמ"ש בד"ה ויקח המן את הלבוש אלא שבהשתל' מהן בבי"ע נעשו קליפות ממש דוגמת נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות וגם בלא"ה יש הפרש בין ק"נ דאצי' לק"נ דבי"ע שהרי בקדושה אצי' ל' ויאצל גילוי ההעלם משא"כ הבריאה יש מאין מעתה ג"כ יש הפרש גדול עד"ז בין ק"נ דאצי' לק"נ דבי"ע לכן אעפ"י שבק"נ דבי"ע יש רע ממש רק שמעורב ממש בטוב כו' לא נאמר כן בק"נ דאצי' ששם אין רע כלל כ"א אין הביטול כדבעי ע"ד ראו מה וזהו שרש בחי' לגרמיה כו' רק למטה נמשך מזה כו'.

קיצור. ק"נ דאצי' מדין גם בחי' כלים לבד ששרשן משם אלקים גם ע"ד קליפה שומר לפרי ובבי"ע דק"נ דוגמת נהר דינור.

ומש"ש רפ"ד שבהסתלקות אור אבא מז"א יובן מ"ש בזהר בראשית שם היכלא דאיהו לבושא כו' שהוא בינה הנק' היכל הי כל ועכ"ז לאו זקיק וזכיך איהו כההיא נקודא קדמאה שהיא חכ' יעו"ש, ועמ"ש ע"פ הזהר פ' שמיני דל"ט א' בענין יין ושכר אל תשת ובזהר פ' נשא דקכ"ז א' בענין הנזיר שמתדמה לרישא דא"א אסר לו כל היוצא מן הגפן אף שהיין שרשו מבינה כו' משום דבינה אע"ג דאיהו חידו וחירו דינין מתערין מינה משא"כ מהחכ' עיין זהר במדבר דקי"כ א', ועמ"ש בד"ה* ושאבתם מים בששון בענין ערבים עלי ד"ס יותר מיינה ש"ת ועמ"ש בסידור שער השבת על מאמר הזהר יתרו דפ"ח ע"ב בענין ביני ובין בנ"י אות היא בענין ההפרש בין שבת ליו"ט שביו"ט מותר מלאכת אוכל נפש שהוא ג"כ בחי' בירור משא"כ בשבת אין שייך שום בירור לפי שהוא בחי' מוחין דאבא ואין מהם שום יניקה לחיצוני' עד שיצטרך בירור כו' ולכן הגיהנם נח בשבת ולא ביו"ט וזהו ג"כ ענין וזריתי כו' פרש חגיכם ואלו פרש שבתכם לא קאמר.

לענין יחיד אני בנגעים יש להעיר ממ"ש בביאור גדולה מילה בפי' לא בשמים היא כו' ורבי אליעזר השיג כמו שהתורה בבחי' שמי' ולהעיר ממ"ש במד"ר תלים ע"פ מזוקק שבעתיים לא נתנו ד"ת חתוכים כ"א יש מ"ט פנים טמא

בזח"א . . קליפה: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.

בד"ה . . ועמ"ש: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.

ומ״ט פנים טהור ולכן מצד המקיף יכול להראות פנים לטהר אך ההלכה כפי קו האמצעי ע״ד והוי׳ עמו שהלכה כמותו כו׳ למעלה מבחי׳ דברי אלקים חיים כו׳.

אדם* כי יהי׳ בעור בשרו, אדם כלול מכל הבחי׳ חו״ג ורחמים*, (ע׳ ביאור ע״פ והניף הכהן אותם פרק א״ב, והתכללות זו י״ל ע״י שם מ״ה דאיהו אורח אצילות, ושם מ״ה גימט׳ אדם ועמ״ש מענין התכללות בד״ה ויקהל משה), משא״כ בחי׳ איש (על״ק בד״ה והי׳ לכם לציצית פי׳ איש אש יו״ד לכן אדם אדמה לעליון).

בעור בשרו, גם בחי׳ התחתונה שבו* (אף שעורו כבשרו מ״מ דרך העור יוצאים נקבי הזיעה) שיוכל להיות שלא נתבררו עדיין לבושין נמשך מזה הנגעים, ואינו נק׳ טמא, (גימט׳ חמשים, שער החמשים דקליפה). עד שיקראנו הכהן* (בחי׳ כשמן הטוב, בחכמה אתברירו). והובא אל אהרן הכהן, שיוכל להמתיק דינים* (י״ל אסיא רפואה מבינה, ולכן רפואה בשמינית וכן כה״ג לבוש ח׳ בגדים כמ״ש במ״א, או כהן ממשיך מבחי׳ ורב חסד שמשם הסליחה, ע׳ בד״ה כי המצוה הזאת מענין גדולה תשובה שמביאה רפואה).

א) **ספק*** הקב״ה אומר טהור, כדי להבין ענין מתיבתא דרקיע צ״ל ענין התנאים ואמוראים, שהיו יכולים לעשות מופתים עצומים (עמ״ש בד״ה ואלה שמות בנ״י מענין תנאים אותיות איתנים, והאיתנים מוסדי ארץ, ובד״ה שה״ש, ובענין אמוראים עמ״ש לקמן סעי׳ ב׳ בענין אמר ר״ת אור מים רקיע וע׳ בסידור ע״פ יום ליום יביע אמר כו׳ אין אמר ואין דברים כו׳ שם פי׳ אמר חב״ד ועמ״ש בד״ה לסוסתי השני בענין כי אמרתי עולם חסד יבנה, את ה׳ האמרת היום, ואפ״ל זהו״ע האמוראים בחי׳ הדבור כי אמרתי, ועוי״ל כמ״ש בזהר ויקהל ד״ר ע״א על פה על רתיכין דלתתא שהם הנק׳ פה לפי שעל ידם נמשך הגלוי י״ל זהו״ע האמוראים, וע׳ בפרדס ערך אמוראים. ולפמ״ש בערוך ערך אמר הששי שהוא לשון מימרות א״כ זהו ענין ועלמות ותנאים משנה זהו מלכות ע׳ ד״ה ואלה שמות בנ״י) וכ״ז ע״י עסק תורתם,

---

אדם כי . . בשרו: בהוצאה זו נסדר מאמר זה מחדש ע״פ גוכתי״ק אדמו״ר הצ״צ 1065 רב, א.

חו״ג ורחמים: לקו״ת פ׳ תזריע כב, ב שורה המתחלת: שלימו דכולא.

התחתונה שבו: שם שו״ה: שבו.

עד שיקראנו הכהן: שם שו״ה: גבוהים.

להמתיק דינים: שם שו״ה: חסד עילאה.

ספק: בהוצאה זו נסדר מאמר זה מחדש ע״פ גוכתי״ק אדמו״ר הצ״צ 1065 רב, א.

בגוכי״ק הנ״ל בא זה בהמשך לד״ה אדם דלעיל. בכת״י 19 (עד, א) רשום בהמפתח: לד״ה קא מפלגי במתיבתא דרקיע בלקו״ת פ׳ תזריע [כב, א].

(עמ"ש ע"פ כי תקנה עבד עברי) וצריך לבאר תחלה פי' קריאת שם הקב"ה, קדוש הוא כתר, וברוך הוא חכ' (ע' בסידור בדרוש ל"ג בעומר), ובבחי' ברוך יש ב' פירושים הא' מלשון והמלך שלמה ברוך, הב' שהוא מקור הברכות (שלמה מ' וגם שלמה יסוד וגם המלך שלמה מלך שהשלום שלו הוא ת"ת, ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה, בשה"ש בפי' הקב"ה שבחי' הקדוש בוא"ו, הוא ברוך מבחי' קדש העליון, וי"ל זהו ע"י התורה סלסלה ותרוממך ממשיך בחי' קדוש כו' כמ"ש בד"ה ביום ההוא יגלח).

(**מענין** חכמה דפי' כאן שהוא מקור ממכ"ע יש לעיין בלקו"ת בהביאור ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר דגבי דרושי חג השבועות ע"ש דנר"נ הוא א"פ וחיה יחידה הם ב' מקיפים).

ב) **וענין** מתיבתא דרקיע כי ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח, ויש חיוון תתאין, וחיוון עילאין שהם חג"ת דאצי', והרקיע שעל ראשי חיוון עילאין הוא מבחי' בינה, והוא כעין הקרח, כי מבטן מי יצא הקרח, כמ"ש בזהר פ' לך דפ"ה סע"ב ושם שהוא בחי' שלמעלה משבעה רקיעים, ובחי' מי זהו"ע מי ברא אלה, ע' בד"ה אלה פקודי המשכן פ"ה ובהביאור ע"פ והי' מספר בנ"י פ"א, ויש בחי' אמר ר"ת אור מים רקיע ע' בסידור ע"פ הללוי' הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו, וע' במא"א א' צ"ז, והנה בינה מקננא בכורסייא וזהו געה"ע והוא הנק' מתיבתא דרקיע. צ"ע דהרמ"ז כ' ס"פ בלק דר"ג ע"ב בד"ה במתיבתא עילאה מ"כ כי מתיבתא עילאה היא מתיבתא דקוב"ה ומתיבתא דרקיעא היא מתיבתא דמט"ט עכ"ל והביא ראיה לזה, (ובפרדס ערך ישיבה של מעלה פי' הרשב"י ע"ה ברע"מ כי בינה נק' ישיבה של מעלה כו' ואפשר שנק' כן בסוד שכל הקצוות יושבין בה כו' עכ"ל, ובמא"א יו"ד סעי' י"ד ישיבה עליונה אימא עילאה ישיבה תחתונה אימא תתאה וההתגלות באמא עילאה הוא מבחי' עתיק וההתגלות באמא תתאה הוא מבחי' ז"א, ועמ"ש ע"פ אתהלך לפני ד' בארצות החיים ב' ארצות וע' מזה ג"כ בת"א בד"ה וישב יעקב, וע' זח"ג בלק דר"ג ע"ב) והזוכים לבחי' מתיבתא זו הם ע"י העסק בתורה לשמה כי כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו וכבר נת' למעלה פי' תיבת קדוש וברוך שהו"ע סוכ"ע וממכ"ע לכן זוכים לגילוי שבבחי' מתיבתא הנ"ל. ענין התפלה והתורה, שהתפלה היא כמו הקדמה לעסק התורה, (ע' בד"ה וכל בניך בענין על שלא ברכו בתורה והו"ע התפלה ועמ"ש בד"ה יונתי בחגוי שעי"ז הוא בחי' כי קולך ערב, ע"ש סוף הביאור הראשון, ובהביאור השני רפ"ד, ועמ"ש בהביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון, ושם ספ"ב בענין ואהי' שעשועים יום יום). פקודי ה' ישרים משמחי לב (י"ל כי אין כבוד אלא תורה וכבוד ל"ב נתיבות חכ"ע משמחי ל"ב נתיבות חכ' תתאין) ומצות הקריאה בדבור בת"ת כי הדבור נק' רוח ממללא, ופעולת הרוח להמשיך מבחי' כשלהבת הקשורה בגחלת (ועמ"ש מענין רוח בד"ה מזוזה מימין שהאויר אור יו"ד מקור האור

התורה, ואויר זהו רוח ממללא בחי' אותיות, ועמ"ש בפי' אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף, בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, ועמש"ל בענין תנאים איתנים, ואמוראים ע"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה). ועי"ז היו יכולים לעשות נסים מופלאים, גינאי חלוק לי מימך, (כי ששים המה מלכות ס' מסכתות כו' ממשיכים היחוד העליון שהוא המשכה מלמעלה מהשתל' בחי' כי אל דעות דיעה עליונה, והאדם ידע, ומזה נמשך הנס כמ"ש בסידור בד"ה מזמור לתודה), ולכן הם הזוכים ללמוד במתיבתא דרקיע, (ע"ד וכל בניך למודי הוי', וגם בחי' רקיע כעין הקרח נמשך מבחי' מבטן מי, והנה ענין התפלה זהו עצמו ענין שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וגם זהו"ע והחיות נושאות כו' מרכבתא עילאה ותתאה, ועל ראשי החיה רקיע כו' ולכן זוכים למתיבתא דרקיע, הנק' ישיבה של מעלה ר"ל בה התגלות סוכ"ע, כי בחי' התגלות עתיק הוא בבינה, וזהו שיכולים לעשות נסים, כי בחי' מי ברא אלה זהו מי שאמר לשמן וידליק כו').

ג) **עתה** יבאר ענין הנגעים, מראות נגעים שתים שהן ארבע, הם קליפות דאצי', ויבאר איך שייך ק"נ דאצי', וגם שהנגעים נמשכים מחמת הסתלקות אור אבא, ויקדים מה שבת"ת הוא שם הוי', והיינו מפני שמחבר חו"ג שזהו ע"י שנמשך בו מבחי' דלאו מכל אינון מדות איהו כלל כמ"ש באג"ה בד"ה והי' מעשה הצדקה, משא"כ חו"ג הם בחי' מדות, לכן השמות שבהם אל ואלקים, (ובמ"א פי' שהמדות חו"ג נמשכים מבחי' מה שבאוא"ס יש כח הגבול ג"כ וזהו שיעור קומה רל"ו כו', אבל שם הוי' זהו מה שאוא"ס מאיר בבחי' בלי גבול, בד"ה ויצום אל בנ"י, ובחי' זו מאיר בת"ת וע' מענין שני בחי' אלו בעה"ק חלק ראשון פ"ח ותוכן דבריו כי כיון שהא"ס ב"ה הוא שלימות בלי שום חסרון א"כ לא יחסר בו כח הגבול ג"כ וזהו"ע הספי', ומ"מ מצד חיבורם לא"ס ב"ה הם בבחי' א"ס עכת"ד, וא"כ שזהו ההפרש בין ב' מדות חו"ג ובין ת"ת קו האמצעי שבחי' חו"ג זהו מה שא"ס ב"ה מאיר בבחי' גבול אכן ע"י ת"ת קו האמצעי נמשך מה שאוא"ס ב"ה מאיר בבחי' א"ס ובלי גבול ומזה נמשך התכללות המדות חו"ג ולהיות עושה שלום במרומיו בין מים ואש, ע' באג"ה ע"פ והי' מעשה הצדקה שלום, ובמ"א פי' שזהו ההפרש בין פנימי' ז"א ובין חיצוני' ז"א) ובחי' שלום הנ"ל מאיר בחו"ג ע"י הת"ת (ונעשים אגודה אחת ועמ"ש ע"פ ולקחתם אגודת אזוב אגודה דוקא כי הבונה בשמים מעליותיו הוא ע"י ואגודתו על ארץ יסדה, ואגודתו דוקא) משא"כ בק"נ דאצי' אין מאיר בחי' זו, (וע' בת"א בד"ה וישלח יעקב מלאכים, שבתהו לא הי' ג' קוין רק ב' קוין וז"ס ויחץ כו' לשני מחנות), ע"כ המדות דשם הם ענפין מתפרדין, וע"כ נק' קליפות, אף שהם אצי', (וגם נק' בכלל סט' דשמאלא ואצילותם מבחי' כח הגבול ולא משם הוי', כ"א משם אלקים, ומזה נשתלשלו בחי' אלקים אחרים, וזהו"ע נבואת בלעם ויקר אלקים אל בלעם וארז"ל במד"ר ר"פ ויקרא אין ויקר אלא לשון טומאה. ועוד יש לתרץ ענין ק"נ דאצי', כמו שיש נשמות דאצי', שהם למעלה מבחי' נברא, ומ"מ אינן אלהות ממש ולא כמו הספי', כמ"ש מזה באג"ה סי' כ' בד"ה איהו

בשולי הגליון נרשם בגוכתי"ק: ע' ספ"ג דפסחים לא יהי' אור יקרות אלו נגעים ואהלות שהם יקרים, ד' מראות נגעי' הם דמל', משא"כ לע"ל יכוין הם שא"צ לזה, כ"א פנימיות התורה.

וחיוהי וגרמוהי חד, כמו״כ יוכל להשתלשל גם ק״נ דאצי׳, ואינן אלהות ח״ו ולא כמו ע״ס דאצי׳ דקדושה דאיהו וחיוהי חד משא״כ בנשמות דאצי׳ וכ״ש וק״ו בק״נ דאצי׳ והיינו כי הקו וחוט מאוא״ס מאיר בת״ת וז״ס קדוש בוא״ו וע״י ת״ת מאיר בחו״ג ג״כ כנ״ל ובכל ע״ס דאצי׳, משא״כ אפי׳ בהנשמות דאצי׳ אין מאיר הקו וחוט וכ״ש וק״ו בק״נ דאצי׳, ובודאי שיש הפרש גדול בין נשמות דאצי׳ שהן קדש כמ״ש קדש ישראל לה׳, נשמה שנתת בי טהורה היא, משא״כ ק״נ דאצי׳, רק המכוון מן הדמיון לנשמות זהו איך ששייך אצי׳ אף שאינו אלהות ממש. ועוי״ל שנקראו אצי׳ ע״ד ואצלתי מן הרוח אשר עליך הרי המשכת הרוח בע׳ זקנים נק׳ אצי׳ ואצי׳ זו נמשך ממשה נק׳ הוא כמו מאציל, ואין זה ערך לאצי׳ ע״ס דאצי׳ שנאצלו מן המאציל ממש, משא״כ הע׳ זקנים אצילותן מנשמת משה שהיא נשמה ואינו דומה לע״ס ממש, עד״ז יובן ענין ק״נ דאצי׳ שרש אצילותן י״ל הוא מסיגי מדה״ד דאצי׳ ע״ד רישי׳ דעשו בעיטפיה דיצחק, וכבר ארז״ל אליו ולא למדותיו נמצא המדות אינן ערוך אליו ממש כי לאו מכל אילין מדות איהו כלל.

ד) **ולכן** בהסתלקות אור אבא (שבחכ׳ מלובש אוא״ס וזהו״ע וכד אנת תסתלק מנייהו ע׳ בסידור תחלת שער השבת סד״ה להבין מאמר וכד אנת תסתלק מנייהו וע׳ לק״ת בשה״ש סד״ה ששים המה דרוש הראשון שההפרש שבין אצי׳ לבריאה הוא רק מה שבאצי׳ מאיר חכ׳ ובבריאה אין מאיר החכ׳ כ״א בינה ולכן ומשם יפרד, ומזה יובן רפואת הנגעים ע״י הכהן שממשיך מאור אבא ע״ד ומעין מבית ה׳ יצא והשקה את נחל השטים כו׳) יוכל להיות התהוות הנגע בעור האדם, יניקת ק״נ דאצי׳ והנגע לבן הסתלקות החיות, כי הדם הוא הנפש (וע״ד דאזיל סומקא ואתי חיוורא בהזהב דנ״ח סע״ב וע׳ תוס׳ שם ד״ה דאזיל, ועמ״ש מענין כי הדם הוא הנפש בלק״ת בשה״ש בד״ה להבין ענין מדלג על ההרים ושם רפ״ג, ששרשו מה״ג דעתיק, ובד״ה לסוסתי ברכבי, דרוש הראשון כ׳ ושס״ה גידים בחי׳ אורות הממשיכים הדם הוא הנפש חיות האברים וכמארז״ל י״ה עם שמי שס״ה כו׳ עכ״ל, והחיות זהו״ע חיי המלך ז״א ע׳ זח״ב ס״פ יתרו דצ״א ע״ב, ואפ״ל לכן אמרו בגמ׳ ר״פ ואלו מגלחין דט״ו ע״א מצורע מהו בתפילין, והיינו כי התפילין נק׳ חיים. וע׳ עוד מענין אדם א׳ דם, בביאור ע״פ בשעה שהקדימו, ובמד״ר פ׳ תזריע פט״ו אומר שהאדם משוקל חציו מים וחציו דם וכשהדם רב על המים נעשה מצורע, וזהו אדם א׳ דם, ואפ״ל הדם מבחי׳ ה״ג והמים הם מבחי׳ ה״ח, או המים שרשם מהחכ׳ כי יסוד המים הוא במוח וכמ״ש מזה בביאור ע״פ אלה פקודי המשכן פ״ז בענין קול דודי דופק, לפ״ז י״ל אדם א׳ דם, האל״ף זהו חכ׳ אאלפך חכמה, אדם אחד מאלף מצאתי, ובהחכ׳ מלובש אלופו של עולם ובהסתלקות האל״ף מהדם נעשה מצורע, וע׳ במד״ר פ׳ בראשית רפ״כ ע״פ ונרגן מפריד אלוף שהפריד אלופו של עולם והיינו ע״י לה״ר ולכן הנחש הוא מצורע) ומבחי׳ בהרת זו ואח״כ שער לבן נמשך היניקה.

ספק קוב״ה אומר טהור, (י״ל כמו ספק טומאה ברה״ר טהור ואפ״ל דמבואר לעיל סעי׳ ב׳ בענין אור מים רקיע הם כח״ב והשגת המתיבתא זהו מבחי׳ בינה הנק׳ רקיע, משא״כ קוב״ה קדוש הוא מבחי׳ כתר שהוא למעלה מההשגה וכמו שתוק כך עלה כו׳ שעומק הטעם זהו מבחי׳ ח״ס חכ׳ שבכתר כו׳ כן יש בתורה ענינים שלמעלה מההשגה, וע׳ במשנה ספ״ז דנזיר יפה אמרת אלא כן אמרו הלכה, ואפ״ל עוד שענין ספק דבהרת ושער לבן מורה על ספק אריכות חורבן בהמ״ק, דהנה תיבת ספק לא נזכר בתנ״ך בלה״ק כ״א ע״פ יתומים היינו ואין אב אמותינו כאלמנות באיכה סי׳ ה׳ ג׳ איתא בתרגום אמהתנא כארמלן דאזלו גובריהן בקרוי ימא ומספקא להון אם אינון קיימין עכ״ל, ובמד״ר פ׳ משפטים פ״ל דקמ״ו ע״ד מוכח דאמותינו קאי על ציון ובמד״ר כי תשא ס״פ מ״ו ובאיכה ד״פ ע״ג על פסוק זה, ובאסתר ע״פ כי אין לה אב ואם, ובספר לחם דמעה על פסוק זה פי׳ אין אב ר״ל שהקב״ה שאמר בנים אתם לה׳ הסתיר פניו ממנו, וכמארז״ל ע״פ היתה כאלמנה שהלך בעלה למדנה״י, וע׳ בסידור ע״פ יתום ואלמנה יעודד דהיינו ענין קוב״ה בגלותא סליק לעילא לעילא והיינו בבחי׳ ים החכמה, או שעלה בבחי׳ משאל״ס שהם בכתר, ופי׳ אמותינו לשון רבים פי׳ הלחם דמעה אמותינו הגשמיים וכנס״י, וי״ל ג״כ אמותינו אימא תתאה ואימא עילאה ע״ד נשבע הקב״ה שלא יכנס בירושלמ״ע שהוא בינה כו׳, אך לפ״ז צ״ל מה הספק ומספקא להון, וצ״ל הספק, שמצד אריכות משך החורבן כמעט מתייאשים עכ״פ על אריכות הזמן וכמ״ש אותותינו לא ראינו כו׳ אין אתנו יודע עד מה ות״י וכן פרש״י אותותינו שהבטחתנו ביד נביאך אין אנו רואים בימים רבים שאנו בגולה כו׳, או הספק כמ״ש בסוף מדרש איכה ע״פ כי אם מאס מאסתנו קצפת עלינו עד מאד אמר רשב״ל אם מאיסה היא לית סבר ואם קציפה היא אית סבר דכל מאן דכעיס סופי׳ לאתרצא, והנה טומאת צרעת זהו חורבן בהמ״ק כמ״ש במד״ר פ׳ מצורע ס״פ י״ז ע״פ נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם זה בהמ״ק כו׳ והגיד לכהן זה ירמי׳ כו׳, וגם ס״פ תזריע נגד צרעת זה אדום כו׳, וסיבת אריכות חורבן בהמ״ק מחמת נגע צרעת כו׳ שיונקים מעור האדם ע״י בהרת ושער לבן כו׳, ולכן בספק אם בהרת קדמה אומר קוב״ה טהור, והיינו כדי שלא יהא אמותינו כאלמנות וישוב אליה ממדנה״י וכמ״ש כי הנני מושיעך מרחוק וכתיב כי לא אלמן יהודה וישראל מאלקיו, והיינו שנפשט הספק לצד הטוב דמאן דכעיס סופי׳ לאתרצא כמ״ש ורציתי אתכם, כי תהיו אתם ארץ חפץ, ומאחר שכן מוכרח להיות הדין דספק בהרת ושער לבן לטהר), ובזה אפשר לפרש מה שנא׳ למשה בתחלת שליחותו בפ׳ שמות ב׳ מופתים מופת המטה שנהפך לתנין וחזר ונהפך למטה, ומופת ידו שנעשית מצורעת כשלג ואח״כ והנה שבה כבשרו, והענין דכמו שיש בקדושה וללבן שתי בנות שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, שהם בינה ומל׳ ושרשם מלובן העליון כתר כו׳ וע׳ במא״א אות למד ס״ו, כך יש לעומת ד׳ מראות נגעים שתים שהן ארבע שהן בחי׳ בקליפה שכנגד לאה ורחל כמ״ש במא״א באות ד׳ ססעי׳ ט׳ ובאות ב׳ סעי׳ ח׳ בענין בהרת כו׳ ושרשם מבחי׳ לבן שיש לעו״ז וכמ״ש מזה באריכות בהגהות לדרוש בהרת ונכתב בנייר חלק שבבוך מר״ח תקס״ז, והנה

בשולי הגליון נרשם בגוכתי״ק: **עוד י״ל משום ששבה״כ מתחיל מהדעת דתהו אבל בבחי׳ שלמעלה מן הדעת לא הי׳ שבה״כ לכן כשלא נודע שהבהרת קדמה לשער לבן, א״כ כשאין בה הענין בבחי׳ דעת לא יש יניקה לק״נ הבא משבה״כ שעיקרם מתחיל מהדעת.**

ד׳ גליות נמשכו מד׳ מראות נגעים הנ״ל כנ״ל, והנה נאמר ב׳ פעמים הבאים מצרימה בפ׳ ויגש ובפ׳ שמות כמ״ש בת״א בד״ה ואלה שמות בנ״י הבאים מצרימה, ואפ״ל שהן ב׳ הבחי׳ שכנגד לאה ורחל, והנה הם נמשכים מחמת הסתלקות אור אבא כך סיבת הגלות מחמת וכד אנת תסתלק מנייהו כו׳ לכן הראה לו ענין הנחש וענין הצרעת כי הנחש לקה בצרעת, ומב׳ בחי׳ אלו נמשכו הגלות מצרים ואדום, וע״כ הראה לו איך שיתהפך הנחש למטה, והצרעת יהי׳ שבה כבשרו ואז יבא כל בשר להשתחוות לפני ה׳, וגם הראה לו שכ״ז יוכל להיות ברגע א׳. אפ״ל שבה כבשרו כי בשגם הוא בשר וארז״ל בשגם זה משה.

סעיף ה׳. המתיבתא השגתם מבחי׳ רקיע שהוא ממלא כ״ע קוב״ה בחי׳ סוכ״ע, האו״מ והאו״פ דבוקים זב״ז לכן הארה מן המקיף זורח בפנימי בהעלם, לכן ראו אור הזורח והמקיף היינו קוב״ה אומר טהור, ולא השיגו הטעם, (קרומא דמחפיא על מו״ס, וע׳ בד״ה ואתחנן אל, ושם רפ״ד ענין ויצא כברק חצו כו׳ למעלה מכדי ההשגה כו׳ ובד״ה עלי באר פ״א בבחי׳ מקיף כו׳ ויצא כברק כו׳ ולכן היו ברקים במ״ת) כי השגתם בבחי׳ ונהר יוצא מעדן כו׳ משא״כ עדן עצמו כו׳, רק רב״נ שאמר יחיד אני בנגעים, היינו שנמשך מן הארה זו שהמקיף זורח בהפנימי ולכן נק׳ יחיד כו׳ (ואפ״ל כי ויצא כברק זהו יסוד אבא המאיר בבינה הנק׳ רקיע, ועמ״ש בענין יחיד מומחה, בסנהדרין ע׳ זקנים והמופלא שבסנהדרין כנגד משה, והסנהדרין ע׳ הם מבינה, ומשה יסוד אבא, ובע׳ זקנים כתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו׳ ויאצל כו׳ ומבואר בכמה מקומות שעד״ז הנמשל בענין האצילות מן המאציל א״ס ב״ה שהוא רק הפרשת הארה כו׳ א״כ ה״ז בא ללמד ונמצא למד שכמ״כ ע׳ זקנים לגבי המופלא שבסנהדרין כו׳, והיינו כי יסוד אבא בחכ׳ מלובש אוא״ס כו׳, וע׳ סד״ה משה ידבר, בענין משה שפיר קאמרת, מזה יובן ענין יחיד אני בנגעים כו׳, גם כמ״ש ע״פ אדם אחד מאלף מצאתי כו׳ אלף נכנסים למקרא כו׳ עד יוצא א׳ להוראה כו׳, גם כמ״ש במ״א בחי׳ זקן שקנה חכ׳, ויש סבא דסבין כו׳ כמו שמן שצף ע״ג יין ויין היינו יינה של תורה, כי נכנס יין יצא סוד יין בינה, אך שמן גבוה יותר רזא דרזין כו׳ וכענין תעלומות חכ׳, וכמש״ל בהחכמה יש אור מים רקיע כו׳, ובחי׳ שמן היינו אור שמן למאור כו׳, ואפ״ל התורה ניתנה במ״ט פנים טהור כמ״ש במדרש תלים סי׳ י״ב ע״פ מזוקק שבעתים ולכן אלו ואלו דברי אלקים חיים, אך ליחידים כמו רבה ודומיו שתורתן אומנתן מתגלה שער החמישים או איזה הארה משם, ואולי זהו ענין והוי׳ עמו הלכה כמותו שזהו למעלה מבחי׳ אלו ואלו דברי אלקים חיים כמ״ש במ״א כי שם הוי׳ הוא שם העצם שלמעלה גם מבחי׳ שם אלקים חיים כי אלקים חיים זהו בבינה, והוי׳ בחכמה ומשם שרש שער החמשים שענינו שמחבר חו״ב, וזהו שהחכמה נק׳ אין א׳ כתר י׳ חכמה ן׳ שער החמשים.

ועמ"ש ע"פ וה' פקד את שרה, וה' הוא ובית דינו, דפירוש הוא ז"א וב"ד מל' בחי' ה' אלקים, עד"ז יובן ענין קודב"ה ומתיבתא דרקיע כו' ועמ"ש פי' הוא דא עתיקא בינא וב"ד זו"נ כו'*. י"ל ע"ד יש אחד ואין שני לו, גם בן ואח אין לו אלא שחביבין ישראל שקראן בנים והיינו מצד התלבשותו בחכ' וא"כ הספק אם בחי' התלבשות זו קיימת בשלימות או רק רשימו בעלמא מאיר בחכמה.

כו'*: מכאן עד סיום המאמר נרשם בגוכתי"ק בצד הגליון.

פ' אחרי

[אחרי מות קדושים תקפחי"ת]

וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו לשמך. הנה להבין ענין חטא בני אהרן דאיתא בזהר פ' אחרי (דף נ"ו ע"ב) באתר חד כתיב בהקריבם אש זרה ובאתר חד כתיב בקרבתם לפני ה' והאי והאי הוה עכ"ל ועוד שם (דנ"ח ע"ב) בפי' הפסוק שהזהיר לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש בזאת יבא אהרן אל הקודש וגו' ופי' שם בזוהר האי עת ידיעא ובגין כך לא יטעי לחברא עת אחרא לגבי מלכא, הה"ד ואל יבוא בכל עת וגו' ואי בעי למינדע במאי יועיל בזאת דהאי זאת היא זאת דאחידת בשמי כו' ע"ש. ועיין בזוהר פ' שמיני דל"ז ע"ב ויקריבו לפני ה' אש זרה ודאי מלא אחרא אתקשרו בקשרו דא ושרו לה לכנ"י לבר, א"ל ר' פנחס לא תימא דאינון שארו לה לבר אלא כנס"י לא אתקשרא על ידייהו דמאן דלא אינסב שרו לה לכנ"י לבר כו'. והמבואר מזה דכנ"י היא הנקראת זאת והיא עת דאתאחידת בשמי וע"ז נאמר בזאת יבא אהרן והם הקריבו אש זרה הוא בחי' העלאה מבחי' ק"נ והיא הנק' אש זרה שרחוקה מאת פני הוי' בתכלית וז"ש לא יטעי לחברא עת אחרא כו', ואמנם הרי כתיב ג"כ בקרבתם לפני ה' דמשמע שאדרבה נתקרבו מאד לפני ה' באהבה רבה עריבות מתשוקות ידידות עד כלות הנפש ממש ואיך יתכן לאמר שהקריבו אש זרה שהיא בחי' קליפות ח"ו וע"ז תירץ דהא והא הוה. והענין דאמת נכון הדבר שהיו בבחי' אהבה רבה ועצומה אלא שעי"ז הקריבו והעלו בחי' נוגה להתכלל בקדושה. ופי' כי הנה ידוע דכל חיות וקיום הצומח וחי שבעוה"ז שהן המאכלים ומשקים שהאדם אוכל ושותה והמלבושים והדירות הכל כאשר לכל נמשך ונשפע לזה חיות מבחי' ק"נ וכשהאדם מתפלל בכח האכילה ההיא מתעלים הניצוצים דקדושה המובלעים בק"נ ונכללים בקדושה כו'. והנה נדב ואביהוא בגודל עוצם התקרבותם לפני ה' ברשפי אש מגבורות עליונות בעילוי אחר עילוי בתגבורת יסוד האש אלקי שבנפש האלקית בעריבות מתיקות ידידות ליפרד מהפתילה והעצים היא הגוף הגשמי וכן הי' עד כלות נפשם ממש וכמ"ש באוה"ח שתגעל הנפש את הבשר כו' ע"ש, ועי"ז גם חום הטבעי החיוני הגשמי הגדל מאכילה ושתי' שהיא מבחי' ק"נ נתברר בחי' הגבורות הקדושות שנפלו בשבה"כ בק"נ ונתעלו לשרשן במקור הגבורות עד רום המעלות ממש כמו בשריפת חלב ודם הקרבנות שנכללו הניצוצים המתבררים מק"נ באלהות כמו"כ הוא שריפת חלב ודם האדם בתוך רשפי אש שלהבת י"ה שבנפש האלהית בהתגברות לעלות ולהכלל כו' וזהו דלא סתרי אהדדי מ"ש בקרבתם לפני ה' עם מ"ש שהקריבו אש זרה כי אש זרה היינו בחי' הגבורות עליונות שנפלו בשבה"כ בק"נ ונעשו בחי' זרה ממש שרחוקים מאת פני הוי' כי מק"נ נמשך כל התאוות היתר שבעוה"ז כנודע והם בקרבתם לפני ה' באה"ר ועצומה ועזה הנ"ל הקריבו האש זרה שנתהפך

וכל הלבבות ייראוך: בהוצאה זו נסדר מאמר זה מחדש ע"פ כמה כת"י.

הכותרת בריש המאמר רשום מכת"י 2028 קנא, א. ובכת"י 2029 קיז, א רשום: תורת אדמו"ר שי' לפ"ק צאשניק.

החום הטבעי שבנה״ב לאהבת הוי׳ וז״ש וימותו שלא רצו לחזור נשמתם לגופם אחר שהפכו חושך לאור דהיינו עם היות שראה שגם חושי גופם הולכים ומסתלקים להתכלל במקור החיים לא רצו להשפיל עצמם לחזור נשמתם לגופם לגמרי כי מאד חשקה נפשם לצאת מגדר וגבול ומדה לגמרי ליכלל באור ה׳, אך לפי״ז יפלא לכאורה הלא מה טוב הי׳ לבבם שלם לפני ה׳ ולמה נענשו, ועוד א״כ מהו החטא בהקריבם אש זרה הלא אדרבה תכלית ירידת הנשמה היא לברר הלבושי׳ דק״נ ולהעלותן לה׳ כי הנשמה עצמה א״צ תיקון ולא ירדה רק לברר הלבושים דק״נ.

אך הענין דהחטא הי׳ בענין ההעלאה דכנס״י דצ״ל ע״י כנ״י כמ״ש בזאת יבא אהרן שהוא בחי׳ מדת יראה הנמשך ממדת מלכותו ית׳ הנק׳ כנ״י וע״ז נאמר שום תשים עליך מלך כו׳, ויראה הוא השער לה׳ ועל ידי בחי׳ זו צ״ל אח״כ כל ההעלאה אבל הם הקריבו א״ע בבחי׳ אה״ר לבד, וזהו ענין דשרו לה לכנ״י לבר והקריבו האש שלא ע״י כנ״י היא בחי׳ היראה ואז נקראת אש זרה כי בקדושה הנה האהוי״ר כלולים זב״ז ולא שתהא אהבה לבדה כי אין חברותא כלפי שמיא אלא שתהא גם היראה כלולה עמם וכמ״ש בזהר בענין צלותא בלי דחילו מיד וישמע ה׳ ויחר אפו כו׳ ולפי שההעלאה שהעלו הניצוצים מק״נ עד שהי׳ הקרבה להתכלל באלקות אך להיות שלא הי׳ זה בהעלאה ע״י כנ״י היא בחי׳ מדת היראה רק בבחי׳ אהבה לבד ע״כ נא׳ בהקריבם אש זרה כו׳.

ב) **וביאור** הענין וגם להבין לשון הפסוק בקרבתם לפני ה׳ וימותו ולא נזכר כאן חטא דהקרבת אש זרה דמשמע שגם קרבתם זו שבבחי׳ כלות הנפש ממש חשוב חטא מצד עצמו עד שמחמת זה וימותו כו׳ אך מצד קרבתם כו׳, וזהו תימא רבתי דזהו לב שלם מאד כו׳. אך הענין יובן בהקדים תחלה ענין יראה ואהבה שהן בחי׳ רו״ש האהבה הוא בחי׳ רצוא והתקרבות פי׳ ענין הרצוא הוא העדר האחיזה וההתקשרות באיזה דבר אלא מפשיט א״ע מכל בחי׳ התקשרות זרה והיינו ענין אם רץ לבך כמו הרץ ברגליו ממקומו ומעמדו הראשון להתקרב למקום אשר שם חפצו ותשוקתו הנה כמ״כ הוא מרוצת הלב הוא שנפשט ונדח מהתקשרות הראשון שהי׳ לו באיזה דבר ואין לו בו אחיזה כלל וכלל ורוצה להסתלק ולהתפשט בבחי׳ כלות הנפש להתכלל באור ה׳ וליפרד מן הכלי כמ״ש כלה שארי ולבבי כו׳, וזהו ענין בקרבתם לפני ה׳ נמצא שתכלית האהבה הוא שהולך ומתקרב לה׳ מן הריחוק שהי׳ בתחלה קודם שרץ לה׳ לו אחיזה בענינים גשמיים ועכשיו הוא נדח ורץ מזה להתקרב לה׳ מהתגברות האהבה בעריבות ומתיקות ידידותו עד כלות הנפש, וזהו ענין בקרבתם שהולך ומתקרב בבחי׳ רצוא מלמטה למעלה כו׳, אבל היראה היא תנועה הפכית מזה שהיא ההשפלה והירידה כענין וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק דהיינו כשמתבונן מאד עוצם גדולת המלך ירא מאד להתקרב לעמוד בקירוב אצלו אלא בורח הוא מלפניו לעמוד ברחוק כמ״ש ראוני נערים ונחבאו וכמ״כ הנמשל דהיינו שאחר הרצוא צ״ל שוב כמאמר אם רץ לבך שוב לאחד דהיינו היראה לאחר שמתבונן בגדולת א״ס ב״ה שכשמו כן הוא שאין לו קץ ותכלית כו׳ ועי״ז הוא אוהב ומתאוה תאוה גדולה ליכלל באור הוי׳ אזי כשמחשב בדברים האלו עצמן מיד הוא נרתע לאחוריו וירא ויפחד כו׳ מפני גדולת א״ס ב״ה דכולא קמי׳ כלא חשיב ויאמר אל

עצמו מי אנכי כי אתקרב אל פנימית אדרבה שוב לאחד נמצא מהות היראה הוא בחי׳ שפלות המהות שנתצמצם ותשוב הנפש אחור כשתשער ותצייר רוממות גדולת א״ס ב״ה כו׳, וכשארכבותיו דא לדא נקשן מפני עוצם היראה היא תכלית השפלות מהותו בלי יראה לשום יש ודבר מה כו׳ שהוא בחי׳ שפלות ואין היפוך האהבה שמתקרב א״ע בבחי׳ יש מי שאוהב כו׳, וזהו ענין אם רץ לבך להתקרב לה׳ באה״ר שוב לאחד להשפיל א״ע על ידי הירידה והביטול, והנה השוב הזה שאחר הרצוא הוא הגבה מאד נעלה למעלה מהרצוא שהרי זהו בחי׳ הביטול בתכלית בבחי׳ אין, וזהו מדריגת דעייל ונפיק הנזכר בזהר באד״ר דקמ״ד ע״ב, והוא כענין מארז״ל ד׳ נכנסו לפרדס ר״ע נכנס בשלום ויצא בשלום אבל בן עזאי הציץ ומת כו׳, דהנה ארז״ל במדרש על ב״ע שהי׳ יושב ושונה והאש מלהט סביבותיו פי׳ שנפשו חשקה בתורה כ״כ בבחי׳ הרצוא הנ״ל בכלות הנפש עד שלא חפץ כלל בבחי׳ הירידות אור וההמשכה בכלים מכלים שונים כמו במעשה המצות כו׳, והוא מפני גודל תשוקתו ודביקותו למעלה מעלה באא״ס שבתורה, וזהו ענין שהאש מלהטת סביבותיו וע״כ הציץ ומת בבחי׳ התכללות באלקות, אבל ר״ע נכנס בשלום דהיינו שהיה בבחי׳ שוב לאחר הרצוא כמ״ש בס״י הנ״ל שוב לאחד וזהו ענין נכנס ויצא כי ההעלאה והרצוא נק׳ נכנס כנ״ל בענין בקרבתם כו׳ ובחי׳ השוב ויעמדו מרחוק הוא ענין יצא בשלום והוא ענין דעייל ונפיק שבזהר וזהו עיקר תכלית כוונת הבריאה להמשיך אלקות למטה ע״י תומ״צ בכלים מכלים שונים ולא להיות עלי׳ והסתלקות ח״ו מהכלים וכמ״ש לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה כי נתאוה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא משא״כ בחי׳ ההסתלקות היא מבחי׳ עולם התהו שהי׳ בבחי׳ רצוא ולא נתבררו להיות רו״ש אבל תכלית הבריאה והתיקון להיות רו״ש דוקא, וזהו ג״כ ענין חטא דבני אהרן דנו״א בקרבתם לפני ה׳ בקרבתם דוקא בבחי׳ רצוא לבד להיות הולך ומתקרב כו׳ ולא רצו להשפיל א״ע אח״כ בבחי׳ היראה להיות נסוג אחור לומר מי אנכי כו׳ כי אתקרב כו׳ רק שוב לאחד להמשיך האור למטה וכענין בע״כ אתה חי ובלק״א פ״נ לבטל רצונם שהציץ מפני רצון העליון ב״ה, וזהו ממש כענין בן עזאי שהציץ כנ״ל.

ג) **ובזה** יובן מה שפי׳ בזהר ס״פ אחרי בענין שרפים עומדים ממעל לו שהוא לשון לנגד ח״ו כמו הנועדים על ה׳ דלכאורה תמוה מאד דהרי השרפים הם מלאכים קדושים היותר עליונים שהם למעלה מבחי׳ חיות ואופנים כנודע דחיות ואופנים הם ביצי׳ ועשי׳ ומלאכים הם בעולם הבריאה ואיך שייך לומר שהם לנגד ח״ו וזה תמוה מאד, והענין כי השרפים הם מתלהבים ומתלהטים ברשפי אש התשוקה ליכלל בא״ס ב״ה ע״י שמשיגים איך שהוא ית׳ קדוש ומובדל כו׳ וכמ״ש במ״א והוא מעלה ומדריגה גבוה מאד אך הוא בחי׳ רצוא וצ״ל אח״כ שוב כנ״ל משא״כ בחי׳ רצוא בלא שוב הוא לנגד בחי׳ שם הוי׳ ששם זה הוא המשכת וירידת האור למטה ע״י צמצום והתפשטות המשכה כו׳, וזה תכלית הבריאה כנ״ל להיות דוקא שוב אחר הרצוא והעיקר הוא השוב והמשכה למטה בכל היום כולו ע״י תו״מ רק שא״א להיות המשכה בלתי הרצוא בתחלה

בתפלה אבל המכוון העיקרי הוא השוב בעסק בתו"מ רק שהן כלים לגילוי שם הוי' כמארז"ל כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה כו' משא"כ רצוא בלא שוב הוא נגד בחי' שם הוי' וזהו שמביא לזה פסוק הנועדים על שם הוי' דגבי קרח לפי שגם קרח הוא מבחי' זו שרצה להפריד הגבורות מחסדים להיות רצוא בלא שוב כמ"ש במ"א באריכות רק שקרח הי' למטה מטה מבחי' זו שלא הי' בו כלות הנפש ממש ע"ד הגילוי בבן עזאי כו' וזהו מבחי' הגבורות שנפלו למטה ממש לכן נאמר בו לשון הנועדים על הוי' לשון מחלוקת ופלוגתא דאכחיש תיקונא דלעילא משא"כ השרפים שהם בחי' רשפי אש להכלל לגמרי באלקות הוא בחי' הקדוש האלקי' דגבורות עליונות דקדושה, רק שמ"מ צ"ל אח"כ שוב ואם לאו ה"ז ממעל לו, וכענין זה הי' החטא דבני אהרן שנתגברו בגבורות עליונות דקדושה להכלל לגמרי בא"ס ב"ה כענין הציץ ומת ומפני שלא הי' בבחי' שוב זהו החטא כי תכלית הבריאה להיות רו"ש והעיקר הוא השוב להיות לו דירה בתחתונים ע"י תו"מ שזהו אמיתת רצה"ע ב"ה ואע"פ שמאד חשקה נפשם בעריבות מתיקות ידידות להכלל כנ"ל, מ"מ צ"ל אח"כ שוב בבחי' יראה כנ"ל שבחי' יראה זו הוא למעלה מהרצוא וכנ"ל וז"ש במדרש רבה פ' אחרי רשב"י א' מקרה א' לצדיק ולרשע, לצדיק אלו בני אהרן ולרשע זה עדת קרח אלו נכנסו להקריב במחלוקת ויצאו שרופין ואלו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאו שרופין, ולכאורה תמוה וכי השופט כל הארץ יעשה משפט לצדיק כרשע ח"ו, אך הענין מובן עפ"י הנ"ל דשרש ענין חטא דבני אהרן הוא שרש למחלוקת קרח להיות שהוא בחי' הרצוא בלי שוב ע"כ הגם שכוונתם הי' לש"ש וכענין ב"ע שהציף כו' מ"מ ענין זה בקדושה יש לו שייכות ויחוס לענין מחלוקות קרח שרצה להפריד הגבורות מהחסדים כנ"ל רק שנכנס במחלוקות שלא הי' כלל כוונתו לש"ש ע"ד בנ"א שגבר בהן הרצוא כו' ומ"מ יש להם שייכות כי שניהם ענין הגבורות בלי חסדים כנ"ל רק שבני אהרן הי' בתכלית הקדושה ליכלל באור ה' ממש וזהו גבורות עליונות דקדושה כנ"ל, משא"כ בקרח הי' במחלוקת ממש שלא לש"ש, ומ"מ מצד עוצם מעלתם הי' זה חטא כי זה היפך כוונת הבריאה להיות שוב לא' וז"ש בהבטחות ויעודים הטובים בפ' בחוקותי ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם ולכאורה מהכ"ת תגעל נפשי אותנו ח"ו, אך הענין דר"ל שלא תגעל הנפש את הבשר [ח"ו] מחמת הגילוי אלקות שיהי' כמ"ש והתהלכתי בתוככם ומעוצם הגילוי הי' יכול להיות בחי' רצוא כענין הציץ ומת וכענין שמצינו במלאכים שמתבטלים מריבוי הגילוי אלקות כנודע ממארז"ל הושיט אצבעו הקטנה ביניהם כו' כמבואר בסידור בהערה לתיקון חצות וע"ז הבטיחם ולא תגעל נפשי אתכם שיהי' בהם הכח הגדול שיוכלו לקבל הגילוי ולא יתבטלו חושי גופם וכענין שארז"ל על ר"ע שיצא בשלום כנ"ל שהוא מעלה יתירה מבחי' הרצוא וכלות הנפש ממש שהציץ ומת והוא בחי' השוב שאחר הרצוא והיינו משום דשרש נשמת ר"ע היתה במעלה ומדריגה גדולה לקבל הגילוי כו' (ועד"ז הי' ההפרש בנבואות מרע"ה לשאר הנביאים שלא היו מתבטלים חושיו בשעת הנבואה כמו בשאר הנביאים כו').

ד) **והנה** עם היות שמבואר ומובן דבחי' השוב שאחר הרצוא הוא בחי' ומדריגה גבוה יותר מבחי' הרצוא כי סדר המדריגות נודע שהם ד' בחי' מלמטה למעלה דחילו ורחימו רחימו ודחילו כנגד ד' אותיות שם הוי' היינו בחי' יראה תתאה להיות שום תשים עליך מלך שלא למרוד במלך הקב"ה ולקבל עליו עול מלכותו אשר היא מלכות כל עולמות עליונים ותחתונים כו' ומייחד מלכותו עלינו ועל כל א' מישראל בפרט ובוחן כליות ולב אם עובדו כראוי ולזאת ימשיך עליו עול יראתו ופחדו להיות סו"מ וע"ט ויראה זו היא הנמשכת ממדת מלכותו ית' כנ"ל שהוא ה' אחרונה דשם הוי' ואח"כ יש ב' בחי' רחימו הם אהבה זוטא שהוא המדות שבנפש שנמשכים מבחי' ו' דשם הוי' היינו המדה הנולדה מההתבוננות לדבקה בו ובחי' אה"ר הוא בחי' אהבה עזה כרשפי אש עד כלות הנפש ממש בפו"מ כענין בנ"א הנ"ל דהיינו ליפרד מן הגוף ממש ולא די לו בבחי' האהבה דלדבקה בו בהיותו בגוף ע"י תו"מ כו', אך בחי' יראה עילאה שאח"כ הוא שעם היות שרצונו ותשוקתו מאד ליפרד מן הגוף כו' עכ"ז מבטל רצונו מפני רצון העליון ב"ה שרצונו דוקא להיות לו דירה בתחתונים ע"י תו"מ ונרתע ונסוג אחור מליפרד מן הגוף מעוצם היראה והבושה מפני א"ס ב"ה דכולא קמי' כלא חשיב ממש ומי אנכי כי ערב לבי לגשת כו' רק לעשות רצה"ע ב"ה, וזהו בחי' השוב שאחר הרצוא והוא למעלה מן הרצוא. והנה עם היות שמבואר שבחי' זו דשוב לא' נמשך מבחי' יר"ע שלמעלה מב' בחי' הרחימו ומכש"כ שהוא למעלה מבחי' יראה תתאה שהוא לפני ב' בחי' רחימו הנ"ל כנ"ל בסדר המדריגות שהם דו"ר רו"ד, אך עכ"ז באמת בחי' הקדמת היראה תתאה הוא דוקא בהכנה והכלי שיהי' יוכל להגיע ג"כ לבחי' יר"ע משא"כ בלא הכנת היר"ת אזי אם שיכול להיות שיגיע לבחי' רחימו הנ"ל שהן בחי' הרצוא, אבל לא יוכל להגיע לבחי' יר"ע היא השוב שאח"כ והטעם הוא דעם היות שבחי' הרחימו הם למעלה מיר"ת כנ"ל עכ"ז בשרשו הוא גבוה יותר כי יר"ת שרשה ומקורה מבחי' יר"ע (כנודע מענין בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא שהוא יר"ת הנק' בת כו', וז"ש רז"ל בת תחלה סימן יפה לבנים, וגם נודע ענין א"ח עט"ב ונקבה תסובב גבר) כי הרי ענין היראה הוא מהות א' והוא בחי' השפלות והכנעה בנפש שתסוג אחור ותתצמצם בעצמותה מפני יראת הדבר אשר יחרד וילפת ממנו רק שבחי' יר"ע היא הבושה והחרדה מא"ס ב"ה עצמו דכולא קמי' כלא חשיב כו' ויר"ת היא ההכנעה והקבלה מבחי' עול מלכותו שהיא ההתבוננות בגדולת ה' דאיהו ממכ"ע כו' וריבוי העולמות שאין להם חקר כולם בטלים נגדו כו', ונמצא יראה זו נמשכת מביטול העולמות ונק' לכך יראה חיצוני', משא"כ יר"ע היא הבושה מפנימיות אלקותו שבתוך העולמות וכמבואר בתניא פמ"ג ובהערה לתיקון חצות, ובהיות כן ששני היראות ענין אחד הוא בזה שהוא הכנעה והשפלות וצמצום העצמות היפוך האהבה שהוא בחי' הרצוא כו' ע"כ הקדמת היר"ת הוא הכלי לבחי' יר"ע שהיא בחי' השוב וההשפלה אחר הרצוא ברשפי אש כשתקפה עליו נפשו האלקי' לצאת מגדרי הטבעיים להכלל במקור החיים שכדי שיוכל להשפיל עצמו אח"כ לומר לנפשו איך ערב לבו לגשת כו' מי אנכי בריה קטנה שפלה ואפלה

עומדת בדעת קלה ומעוטה לפני א"ס ב"ה דאפי' אור צח ומצוחצח אוכם הוא קמי' ובריות בראשית חרדו ממנו ית' שהן אפילו עולמות עליונים שהן ראשית כל ההתהוות כו' ודי לו אם חוטב עצים למלך גדול כמוהו וזהו ענין לשארית נחלתו משים עצמו כשיריים ושפלות אמיתי, וכמ"ש אאע"ה ואנכי עפר ואפר שעם היות מדת אברהם הוא בחי' אברהם אוהבי מ"מ הי' ג"כ בבחי' שוב בחי' השפלות כשיריים כעפר ואפר להיות נסוג אחור וז"ש באברהם כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה שזהו למעלה מאה"ר כו' הנה א"א להגיע לבחי' שפלות זו אחר הרצוא אא"כ כבר הקדים וקבע בנפשו השפלות והכנעה קודם הרצוא והוא בחי' היר"ת שהוא ג"כ בחי' הכנעה ושפלות רק שהוא מצד ביטול חיצוניות העולמות כנ"ל משא"כ אם אין מקדימין השפלות של יר"ת קודם הרצוא מאין יהי' לו כח להשפיל א"ע כ"כ לסוג אחור לאחר שעלה כ"כ ע"י הרצוא כי לא שייך לומר שוב אלא למקום שעמד שם תחלה משא"כ אם לא הקדים בנפשו הכנעה והשפלות להיכן ישוב כו'.

ה) **ובזה** יובן מארז"ל הידוע אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה, והרי עיקר הק"ש הוא לבא לבחי' ואהבת והאהבה הוא בחי' יש מי שאוהב כו' אלא הענין כנ"ל דודאי צ"ל האהבה דוקא דלית פולחנא כפולחנא דאהבה דרחימותא וא"א להיות התעוררות שום המשכה מלמעלה למטה בלי שיקדים תחלה אתעדל"ת כנודע דדוקא באתעדל"ת אתעדל"ע ועיקר האתעדל"ת הוא בחי' רשפי אש בלי גבול ונק' מאדך שהוא בחי' אהבה עזה הנ"ל שירצה באמת ליפרד מן הגוף ולהיות אהבה זו בלתי מוגבלת בכלי הגוף ע"כ גורם לעורר אתעדל"ע מבחי' א"ס שאינו מתלבש בשום כלי או עכ"פ ע"י האהבה זוטא שיהי' לבו בוער וחפץ בחפיצה ותשוקה רבה לדבקה בו ית' ושלא יהי' לו שום אחיזה והתקשרות בתענוגי עוה"ז כו' משא"כ בלא אתעדל"ת ע"י האהבה אין ההמשכה רק מבחי' חיצוניות אלא להיות כי מ"מ תכלית האהבה הוא להיות אח"כ המשכה למטה בבחי' שוב לאחד ע"י תו"מ כל היום כולו כמ"ש לשבת יצרה ולא לתהו בראה שהיא רצוא בלא שוב וההכנה לבחי' שוב הוא דוקא ע"י הקדמת יר"ת וזהו ענין הכובד ראש והכנעה שצ"ל קודם התפלה כאשר יתבונן בנפשו עוצם ירידתו שירדה נשמתו פלאים להתלבש בחומר גופני ומלך אסור ברהטים ברהיטי מוחא וגם בתיקון חצות להתבונן איך כי מחמת זה הוא גלות השכינה כו' וגם להיות ממארי דחושבנא לחשוב עם נפשו על אשר נשקעה בתאוות העולם וחמדותיו הבטלים ושכחה אור האמת ונטבעה במצולות הזמן שהוא הוה ונפסד ובמלאת השבעים שנה הנה נשכחו והי' כלא הי' כל התאוות והכיסופים של כל הדור ההוא וכמה דורות חלפו ועברו כו' ואיך ישכח על בחי' אלקים שלמעלה מהזמן הי' הוה ויהי' בלי שום שינוי וכן על התורה ומצות נאמר ודבריו חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים אשר בהתבונן היטב בכ"ז תכנע נפשו ותסכים לקבל עליו עול מלכותו ית' שלא למרוד בו ית', וזהו בחי' היראה תתאה והוא ההכנה שיכול להשפיל עצמו באמצע התפלה לאחר שתקפה עליו נפשו האלקית בבחי' אם רץ לבך להיות שוב

לאחד וכנ"ל, נמצא סדר העבודה היא בחי' דו"ר רו"ד תחלה היר"ת ובכללה בחי' הכנעה להיות לב נשבר ונדכה כנ"ל ובחי' היראה זו היא תרעא לאעלאה כנ"ל, והיינו כי יראה זו נלקחה מביטול העולמות כשיתבונן איך שצבא השמים משתחוים אליו וכן כל העולמות עליונים ואי לזאת תפול עליו ג"כ אימתה ופחד שלא למרות עיני כבודו ח"ו ואח"כ רחימו והוא הנק' אהבת עולם שנלקחה ג"כ מביטול כל העולמות איך שכל התענוגים גשמיים ורוחניים שבכל העולמות רוחניי' וגשמיי' כלא ממש חשיבי לגבי מקור החיים ואין דמיון וערך ביניהם כלל ח"ו כמו שאין ערך לאין ואפס המוחלט לגבי חיים העצמי כי שרש ומקור התהוותן הוא רק משני אותיות לבד ביו"ד נברא העוה"ב ובה"א נברא העוה"ז וא"כ כביטול דיבור א' לגבי נפש המשכלת שיכול לדבר דיבורי' אין קץ כך יתר מכן הוא ביטול התענוגים כנ"ל לגבי מקור החיים ולזאת ע"י התבוננות זו תתפשט מדת האהבה שלא יהי' לה שום התקשרות בשום דבר גשמי ורוחני ולא לחפוץ שום דבר בעולם בלתי לה' לבדו וכמ"ש ועמך לא חפצתי כו', ומ"מ נקרא זו האהבה אהבת עולם ואהבה זוטא לפי שנלקחה מהתבוננות ביטול העולמות, וזהו פי' אהבת עולם אמנם אח"כ צ"ל בחי' אה"ר והוא ע"י שיוסיף דעת להתבונן איך כי מצד מהו"ע א"ס ב"ה הוא למעלה מעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע שבחי' סו"מ הוא מה שנמשך ממנו הארה בעלמא להחיות העולמות וזהו מה שנק' מקור חיים ומקור התענוגים כולם ובבחי' זו שייך התבוננות הנ"ל איך שהעולמות כלא חשיבי לגבי בחי' מקור החיים שהוא בחי' סוכ"ע ועי"ז שייך לומר משל הנ"ל כביטול דיבור א' לגבי כללות הנפש המדברת כך הוא ביטול החיות המתלבש בתוך העלמין לגבי מקור חיות זה שאינו מתלבש והוא בחי' סוכ"ע, אבל מ"מ בחי' סובב מקור להתהוות בחי' עלמין והוא רק זיו והארה ממהו"ע ית' שאינו בגדר עלמין כלל וכמו שהזיו אינו ערך כלל למקורו כנודע כך במהו"ע ית' לא שייך כלל השבח הזה דביטול העולמות כו', וכלא חשיבי זה הכלל מאחר שאינו מגדר זה כלל, ומבחי' התבוננות זו מצד פנימי' אלקותו ית' שאינו בגדר עלמין יומשך בחי' האה"ר ליפרד מן הפתילה והגוף כו' (ועמ"ש במ"א ע"פ כי תשא את ראש בנ"י), אלא שאח"כ צ"ל בחי' יראה עילאה להתבושש מא"ס ב"ה ולהיות בבחי' שוב לא' כנ"ל, וזהו שנק' ו"ה נגלות וי"ה נסתרות לפי שבחי' דו"ר הראשונים שנק' ו"ה נלקחה מביטול העולמות משא"כ בחי' רו"ד הב' נלקחה מפנימיות אלקותו ית' וזהו בחי' נסתרות ומ"מ א"א להגיע לבחי' יר"ע כ"א ע"י הקדמת יר"ת כנ"ל באריכות).

ו) **וזהו** שהזהיר לאהרן בזאת יבא אהרן אל הקדש, בזאת דוקא שהוא בחי' היר"ת יבא כו' דהיינו קודם שיבא לבחי' אה"ע ואה"ר בתענוגים יקדים נפשו בחי' השפלות הפשוטה והכנעה שהיא בכלל בחי' יר"ת כנ"ל אות ד' וזאת תהי' ההכנה והוא שתעמוד לו להיות השוב שאחר הרצוא דאה"ר שבחי' השוב נמשך מבחי' היר"ע והיא הנקראת קדש כנודע דקדש הוא בחי' חכמה עילאה שמשם מקור יראת הרוממות (וע' הטעם בהרמ"ז ר"פ אחרי) וזהו שבזאת דוקא יבא אהרן אל הקדש. ובזה יובן ענין החטא דבנ"א

דכאן מפ׳ אחרי משמע שהוא רק בקרבתם לפני ה׳ ולעיל פ׳ שמיני משמע שהי׳ הקרבת אש זרה ויש מארז״ל שאמרו שהוא מפני שלא נשאו נשים כו׳ וי״א שנכנסו שתויי יין כו׳ ובזהר שמיני א׳ ר״א דשרו לה לכנ״י לבר וכ״מ מדהזהיר אח״כ לאהרן בזאת יבא כו׳, והענין כמש״ל (אות ב׳) שהם הקריבו א״ע בבחי׳ אה״ר עריבות ידידות מתיקות בלי הקדמת היר״ת שהוא בחי׳ השפלות וההכנעה הפשוטה (וזהו שיש מארז״ל שאמרו שהחטא שלהם שנטלו שררה בחיי אביהם כו׳) וע״כ בקרבתם לפני ה׳ באה״ר בבחי׳ רצוא עד כלות הנפש לא הי׳ להם בחי׳ השוב להשפיל א״ע אח״כ בתוך הגוף מצד היראה והחרדה כו׳ מחמת שלא הקדימו בנפשם בחי׳ היר״ת שהוא הכנה לזה, וזהו מ״ש רז״ל שלא נשאו נשים כו׳ כי ענין נשיאות נשים להיות השפעה למטה בבחי׳ שוב והם היו בבחי׳ רצוא לבד וכן בן עזאי שהציץ כו׳ ג״כ לא נשא אשה כי בחי׳ זו דהציץ הוא ג״כ בבחי׳ רצוא לבד (כנ״ל אות ב׳) וגם בחי׳ יר״ת היא הנקראת אשה יראת ה׳ שהוא בחי׳ כנ״י והם לא הקדימו היר״ת כנ״ל וגם מ״ש שנכנסו שתויי יין הוא מורה על בחי׳ זו דרצוא שנק׳ יין המשמח וביעקב דכתיב ויבא לו יין וישת ביארו בזהר פ׳ בלק דארמי מיא לגו חמרא שהוא בחי׳ שוב כי מים יורדים מגבוה לנמוך משא״כ הם היו שתויי יין היינו בחי׳ רצוא לבד ודין גרמא ג״כ שהקריבו אש זרה כי העלאת נה״ב דנוגה ע״י האהבה בלי יראה נק׳ אש זרה (כנ״ל אות ב׳) ועמ״ש ע״פ ויקח המָן את הלבוש ענין ת״ח צ״ל שמיני בשמינית שהתחלת העבודה א״א להיות בלי שיעשה א״ע יש ודבר לתבוע את נפשו להגיע לאהוי״ר, אכן כשהוא בלי יר״ע מל׳ דנוק׳ אש זרה. ויותר יובן זה ע״פ מ״ש במ״א בענין מזבח החיצון ומזבח הפנימי שהם בחי׳ חיצוניות הלב ובחי׳ פנימיות הלב והנה חיצוניות הלב הוא בחי׳ רשפי אש התשוקה ברעש זהו כענין הקרבנות במה״ח אש שלמעלה יורד לברר להיות אתכפיא ואתהפכא כו׳ אבל פנימיות הלב הוא קלא פנימאה דלא אשתמע כי הוא רק ענין התקשרות עמוק בה׳ לכן אין שייך שום קרבן גשמי ע״ג מזה״פ מבחי׳ אתכפיא ואתהפכא רק קטרת לשון קטירו והתקשרות ולפיכך מביאין שם גחלי אש ממזה״ח דוקא דהיינו מה שכבר נתברר ע״י חיצוניות הלב בבחי׳ אתכפיא ואתהפכא יעלה ויגיע אח״כ לפנימית הלב משא״כ הם לקחו אש זרה שלא ממזה״ח וא״כ זהו החטא כי שם במזה״פ הוא רק אש שכבר נתברר תחלה במזה״ח בבחי׳ החיצוניות והרעש ושם במזה״פ הוא בחי׳ קלא פנימאה והם הכניסו האש הזרה דהיינו קודם שנתברר להיות אתכפיא ואתהפכא שא״א לה להתכלל באלקות בלתי המזה״ח להיות תחלה חיצוניות אתכפיא ואתהפכא ואח״כ פנימיות כי שם במזה״פ לא שייך הבירור הראשון שצ״ל במזה״ח והנה מזה״ח הוא בכנ״י וזהו ג״כ ענין דשרו לה לכנ״י לבר והמ״י) ולכך הזהיר אח״כ לאהרן בזאת יבא אל הקדש כו׳ ולהקדים בחי׳ היר״ת ובזה יתוקן הכל כנ״ל באריכות.

ז) **וזהו** וכל הלבבות כו' כי הנה בעבודת ה' צ"ל התכללות אהוי"ר כמ"ש בזהר לאכללא שמאלא בימינא וימינא בשמאלא דהיינו להיות האהבה ממש כלולה מיראה בשעת התגברות האהבה ממש וכן היראה תהא כלולה מאהבה, וזהו ענין העקדה להיות התכללות אברהם ויצחק שהם בחי' אברהם אוהבי ופחד יצחק שישכנו שניהם יחד בלב בבת א' ממש, וזו מעלה יתירה ונפלאה כי החטא דבני אהרן מבואר דהי' בבחי' רצוא לבד ולא הי' להם כלל אח"כ השוב וזהו בחי' אה"ר בלא יר"ע כו' אבל ענין וכל הלבבות ייראוך הוא מלבד שיהי' שני הבחי' רו"ש דהיינו תחלה רצוא ואח"כ שוב שהוא בחי' אהבה ואח"כ יראה וכסדר המדריגות דו"ר רו"ד כנ"ל אבל עוד זאת שתהיינה האוי"ר כלולות זו מזו שבשעת האהבה ממש תהא היראה וכמ"ש וגילו ברעדה וכן בשעת היראה תהא האהבה, וזהו וכל הלבבות ייראוך ואעפ"כ וכל קרב וכליות יזמרו לשמך בבחי' אהבה ושמחה בשעת היראה ממש, וזהו ענין העקידה דיצחק שיצחק הי' כלול מאברהם ואברהם מיצחק, רק שההפרש ביניהם הוא שבחי' יצחק היראה הוא בהתגלות והאהבה הוא בפנימית שתוכו ופנימי' רצוף האהבה להתכלל במקור החיים אך שפלות היראה מעכבו ועושהו ההיפוך להיות בבחי' ויעמדו מרחוק שוב לאחד ובאברהם הוא להיפך התגלות שלו הוא האהבה ובפנימיות ארכבותיו דא לדא נקשן כו', וזהו וכל הלבבות ייראוך במדת היראה וביטול שהוא בבחי' גילוי ואעפ"כ תוכו רצוף האהבה, וזהו וכל קרב וכליות יזמרו לשמך שהזמירות הוא בחי' מדת האהבה ולכן קרב וכליות דוקא יזמרו כי הזמרה והרינה הבאה מחמת התגלות האהבה והתשוקה לבדה הנה רננא הוא בפה דוקא כנודע (דקי"ל עיקר שירה בפה בסוכה דנ"א) אבל כשהלבבות ייראוך במדת היראה וביטול אין הרינה מתגלית בגילוי בפה מבחי' התגלות האהבה שהן ב' הפכים אבל מ"מ קרב וכליות בבחי' הפנימי' תהי' התגלות הזמרה והשמחה מחמת אהבה. (ומה שנזכר היראה בגילוי והאהבה בהעלם ולא בהיפוך, אפי' כי זהו בחי' גבוה יותר כי הנה הד' מדריגות דו"ר רו"ד הן כנגד ד' אותיות הוי' ונודע דאותיות י"ו הן נקראים בחי' זכר ומשפיע ואותיות ה"ה הן בחי' מקבלים מאותיות י"ו, והנה כתיב והוא ימשל בך א"כ בחי' ו"ה הנה האהבה גובר על היראה כי האהבה מבחי' ו' כו' אבל בבחי' י"ה הנה היו"ד שהוא יראת הרוממות גובר לכך היראה בגילוי והאהבה דבחי' ה' בהעלם בחי' השוב וזהו עיקר התיקון התכללות האורות והכלים כי בעולם התהו שהי' ריבוי האורות ועי"ז הי' הסתלקות האורות להתכלל במקור החיים כהתכללות הנר באבוקה, וע"ז נאמר שהם הרהיבוני בבחי' עריבות ידידות כו' ונשארו הכלים בבחי' שממה ושבירה כו' ועיקר התיקון להיות ריבוי הכלים שהוא להיות המשכה למטה בחי' שוב והיינו מחמת היראה והשפלות, וזהו שהיראה נמשכת ממדת מלכותו ית' שבחי' מדת מלכותו ית' הוא המשפילי להיות מקור התהוות מאין ליש וזהו מפני בחי' מדת היראה שהוא בחי' תנועת ההרחקה לכן יוכל להיות ראש לשועלים כו', וכמו עד"מ השוב למטה לעסוק בתו"מ מעשיות שזהו רצון העליון ולכן בני אהרן שהי' בחי' הרצוא לבד להתכלל במקור החיים ולא להיות בבחי' שוב היפך הרצה"ע דלא לתהו בראה רק לשבת

יצרה כנ"ל, וזהו בזאת יבא אהרן כו' בפר ואיל וידוע דפר הוא כנגד אברהם ואיל כנגד יצחק שהם בחי' חו"ג כמ"ש בזהר ובפע"ח שער ר"ח והיינו להיות התכללות אוי"ר שישכנו שניהם כנ"ל וכענין הנ"ל בעקידת יצחק להיות כלולים זמ"ז וזהו היפוך גמור מחטא דנו"א שהי' בבחי' רצוא לבד בלי שוב כלל, וכאן הזהיר לאהרן שתהיינה המדות אהוי"ר כלולות זמ"ז ולכן בזאת יבא אהרן להיות עייל ונפיק כו'. והנה להיות התכללות זו דאוי"ר שישכנו שניהם יחד והלא הם ב' הפכים הוא ע"י בחי' גילוי הארה יותר עליונה הכוללת ומחברת השני הפכים ע"י שמבטלים להארה זו עד שאינו מורגש שם כלל דבר והיפוכו וכענין עושה שלום במרומיו גבריאל שר של אש ומיכאל שר של מים ואין מכבין כו', וזהו ענין והנורא בתוס' וי"ו שעי"ז נעשה התכללות המדות וכמ"ש במ"א באריכות ע"פ וידעת היום כו' ע"ש, וזהו שאמרו הלשון בר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום שלום דוקא שהוא מבחי' קו האמצעי מבחי' והנורא המחבר שני הפכיים דאהוי"ר להיות כלולים ביחד וז"ש ביוסף ויתאפק יוסף ויאמר שימו לחם פי' שיוכל להתאפק מבחי' הרצוא ליפרד מהגוף כו' בכדי לעשות נח"ר ליוצרו אעפ"י שזהו נגד רצון הנפש להתכלל וזהו בחי' ומדריגת יוסף היינו לעשות נח"ר ליוצרו להוסיף תענוג למעלה כו' ויאמר שימו לחם לעסוק בתורה אחר התפלה שזהו עיקר בחי' השוב להיות ודברת בם כל היום כולו ממש והוא תכלית המכוון מהרצוא כנ"ל כי טוב לגנוז אור האהבה והתשוקה בכלים הם עניני חכמתו ית' המלובשים בעניני גשמיות וזהו בחי' הלחם וכמ"ש לכו לחמו כו'. והנה עיקר ההתאפקות הוא שלא לבכות ולמאוס בחייו ותגעל הנפש את הבשר עד כלות מפני עוצם עריבות ידידות כו' והיינו כי יוסף הי' יפה תואר שהוא ג"כ ענין ההתכללות אהוי"ר ע"י בחי' קו האמצעי המיוחדים כנ"ל בענין ר"ע שנכנס בשלום כו' כי שרש נשמתם מבחי' מלך השמיני הדר שלא נאמר בו וימת לפי שלא הי' בבחי' רצוא והסתלקות כמו הז' מלכים כי אדרבה הוא המקור המתקנם להיות בחי' תיקון והתכללות כו', וזהו בחי' והנורא שהוא למעלה מבחי' רו"ש רק שהוא העושה שלום כו'. ובזה יובן ענין אילו של יצחק שארז"ל שנברא בע"ש בה"ש כי יום ולילה הוא בחי' חו"ג שהן אוי"ר וביה"ש הוא התחברות יום ולילה התכללות אוי"ר והיינו ע"י גילוי בחי' עליונה משניהם בחי' אין, ולכן דוקא אילו של יצחק נברא ביה"ש כי העקידה הוא התכללות זו בזו כנ"ל.

קיצור הענין

בקרבתם ה"ע האהבה בבחי' עריבות ידידות מתיקות ליפרד מן הגוף בפו"מ אלא שעי"ז ויקריבו אש זרה התעלות חום הטבע דק"נ אף שזהו מעלה ולב שלם אך החטא הוא לדעת ר"א בזהר שמיני דשרו לה לכנ"י לבר שלא הי' בחי' יראה רק בחי' אהבה לבדה ובלא דחילו ויחר אפו כו' כי אין חברותא כלפי שמיא, אך לשון הפסוק ר"פ אחרי בקרבתם וימותו דמשמע הקריבה והאהבה מצד עצמה הוא ג"כ קצת חטא, הענין כי יש רו"ש אוי"ר אהבה קירוב רץ לבך אבל יראה תנועה הפכית מזה נסוג אחור שפלות מי אנכי כו' רק שוב לאחד והשוב

גבוה מהרצוא מעלת ר"ע שיצא בשלום משא"כ ב"ע הציץ ומת רצוא לבד אש מלהטת סביבותיו ולהיות כי תכלית הבריאה לשבת יצרה שהוא להיות בחי' שוב ע"כ זה הי' החטא דנו"א בקרבתם שהוא רצוא בלא שוב, וז"ש הזהר בפי' שרפים עומדים ממעל לו נגד כמו הנועדים על ה' והיינו כשהרצוא בלא שוב הוא נגד ממש לשם הוי' שעיקרו להיות המשכה למטה ע"י עסק התורה בכל יום ולא סגי ברצוא דתפלה לחוד ובהשתל' מהרצוא נמשך מחלוקת קרח כנ"ל וז"ש במדרש מקרה א' כו', וזהו ההבטחה פ' בחוקותי ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי כו'), והנה יש ד' מדריגות דו"ר רו"ד ובחי' הרחימו הוא הרצוא ובחי' יר"ע הוא השוב אך ההכנה לזה הוא היר"ת שרשה מיר"ע כי בחכמה יסד ארץ בת בתחלה סימן יפה לבנים כי שני היראות ענין הכנעת הנפש שתסוג אחור ותתצמצם בעצמותה כו' אבל האהבה הוא להתקרב לכן א"א להיות שוב אחר הרצוא אא"כ הקדים היר"ת שפלות והכנעה כו', וזהו ענין הכובד ראש וההכנעה שצ"ל קודם התפלה כדי שבתפלה כשיתעורר הרצוא יוכל להיות שוב כו' (וענין דו"ר הוא מהתבוננות ביטול העולמות לפיכך נק' יראה זו יראה חיצוניות והאהבה נק' אהבת עולם אבל רו"ד שאח"כ הוא מהתבוננות בפנימיות אלקותו ית' שאינו בגדר עלמין) וזהו בזאת יר"ת דוקא יבא אהרן אל הקדש יר"ע, ובזה מובן במד"ר הרבה דעות בחטא דנו"א והכל מכוון א' מ"ד שנכנסו שתויי יין הפלגת הרצוא בלא שוב משא"כ יעקב ארמי מיא לגו חמרא, גם לא נשאו נשים כי יר"ת נק' אשה ולפי שלא הקדימו היר"ת לכן לא הי' להם השוב דיר"ע כנ"ל וממילא הי' ג"כ הקרבת אש זרה כנ"ל. וזהו וכל הלבבות ייראוך להיות התכללות אהוי"ר שבגילוי היראה ואעפ"כ תוכו רצוף אהבה להיות קרב וכליות יזמרו לשמך, וזהו התיקון אוי"ר רו"ש משא"כ בתהו ריבוי האור רצוא לבד לפיכך וימלוך וימת כמו בבנ"א בקרבתם וימותו כו', וזהו בזאת יבא כו' בפר ואיל כנגד אברהם ויצחק אוי"ר בהתכללות יחד כענין העקידה וההתכללות זו ע"י גילוי ההארה שלמעלה משניהם כנודע בענין עושה שלום במרומיו כו' בחי' והנורא, וז"ש בר"ע נכנס בשלום וז"ש ויתאפק יוסף להיות אח"כ שוב שימו לחם זו עסק התורה כל היום דוקא כי יוסף הי' מבחי' התכללות יפ"ת מבחי' מלך הח' הדר מקור התיקון.

היוצא מדרוש הזה שעיקר עבודת האדם ותכלית ירידתו בעוה"ז הוא דוקא לשבת יצרה שהוא בחי' השוב שאחר הרצוא להמשיך גילוי אלקות למטה בכלים מכלים שונים היינו בעסק התורה כל היום כולו ממש למי שאפשר ובעסק המצות מעשיות וזה נמשך מבחי' יר"ע אמנם מתחלה צ"ל רצוא שהוא עיקר אתעדל"ת כנ"ל אות ה' והוא בחי' רחימו שיש ב' אהבות אה"ע ואה"ר כו', אך מראשית צריך להקדים היר"ת ולקבל עליו עול מלכותו ית' ולעבדו בכל מיני עבודת עבד ולהתבונן איך כי השי"ת בוחן כליות כו' ולהעמיק בזה הרבה שיבא ע"ז להכנעה ושפלות וזהו בזאת יבא כו' וד"ל.

להבין בתוספות ביאור ענין הנ"ל דבנ"א, דלכאורה עדיין אינו מתורץ משנ"ת שם, שאפי' קרבתם בבחי' כלות הנפש ממש ליפרד מן הגוף הוא נגד רצה"ע דלשבת יצרה דוקא בחי' שוב להמשיך אלקות ע"י תומ"צ, הרי מבואר שעסק התומ"צ גדול מכלות הנפש ממש דקשה מדוע גרע בחי' כלות הנפש מענין מס"נ שהמס"נ הוא גדול מכל התומ"צ כמארז"ל בענין הרוגי לוד אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן מחמת המס"נ לחוד כמ"ש בגמרא, אלמא מס"נ נעלה יותר מעסק התומ"צ, וגם מצינו שהמגיד הבטיח להרב"י שיביאנו על קדה"ש לאתוקדא על קדושת שמו והרי הרב"י לא פסק פומי' מגירסא, א"כ משמע שמצות קדוה"ש גדול מכל עסק התומ"צ שיעסוק הרב"י אפי' נ' שנה כו' ומה בין מס"נ למס"נ דכלות הנפש כו', גם י"ל ענין התיקון דחטא נו"א שהי' ע"י פינחס בקנאו את קנאתי כו' מהו השייכות לתיקון חטא הנ"ל ע"י הקנאה, גם להבין ענין יוסף שנאמר בו ויתאפק כו'.

ויובן בהקדים מ"ש באגה"ק ד"ה להבין מ"ש בפע"ח* כשהאריך שם במעלות התומ"צ מעשיות על בחי' דו"ר שכליי' וכ' וז"ל ובר מן כל דין אפי' בנשמה דאצי' אף שהיא מכלים דאצי' וכן בנפש רוח מכלים דיצירה ועשי'* הנה רחימו* שכליי' שלהם מעורר*,ג"כ בכלים דיצירה ועשי'* בחי' העלאה ממטלמ"ע באתעדל"ת וזהו בחי' הסתלקות לבד ח"ו, אבל בחי' המשכה מלמעלמ"ט הוא ע"י מצות מעשיות דוקא כו', וזהו תכלית ההשתל' להתגלות ואף גם זאת דוקא עליות הכלים לאורות עליונים היא מעלת השבת ויוהכ"פ, אבל לא עליות והסתלקות האורות ח"ו כמ"ש בפע"ח ונר"ן של האדם לגבי גופו בעוה"ז חשיבי כאורות לגבי כלים, וכן דו"ר שכליי' לגבי מצות מעשיות דוקא, ולכן התפלל משרע"ה תפילות כמנין ואתחנן על קיום מצות מעשיות דוקא וה"ה לדיבור הגשמי* של הלכותיהן עכ"ל. והמתבאר מדבריו הק' שיש ג' בחי' היינו ב' עליות ממטלמ"ע הא' עליי' והסתלקות האורות מן הכלים ח"ו ועלי' זו היא בחי' שממה ח"ו לגבי הכלים כמאמר וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, וצ"ל דמדקאמר דדו"ר שכליי' נחשבים באורות א"כ גורמים עי"ז למעלה הסתלקות האורות מן הכלים וא"כ זהו חסרון ולא מעלה וא"א לומר כן דודאי דו"ר שכליי' הוא למעל' גדולה ועמוד התורה, כמ"ש הרמב"ם דאהבה הוא שרש לכל מ"ע כו', וכל התורה והנביאים והכתובים מלא ממצות אהבה כו'. אך הענין דנהי שהעלי' של האורות הוא חסרון לגבי הכלים מ"מ הוא רק לפי שעה אבל ע"י עלי' זו נמשכים אח"כ אורות עליונים יותר נעלים והם הנק' מוחין חדשים בפע"ח שנמשכים ע"י הסתלקות מוחין הראשונים

להבין מ"ש בפע"ח: דף קנז, א.
ועשי': שם: עשי'.
רחימו: שם: אולי צ"ל דו"ר].
מעורר: שם: מעוררים.
העליון: שם: עליון.
הגשמי: שם: גשמי.

בבחי׳ מ״נ וכמשל השינה באדם דאף שהוא חסרון לפי שעה שמסתלק השכל מ״מ ע״ז אח״כ נעשה ברי׳ חדשה והשכל נעשה זך יותר הרבה הרי הסתלקות זו גרמה המשכה עליונה יותר, ועד״ז יובן ענין ר״ה שנק׳ דורמיטא והסתלקות האורות ממש ולא כשבת ויוה״כ שהוא עליות הכלים אבל בר״ה מסתלקים האורות והמוחין ממש ומ״מ זו ההסתלקות גורמת שיומשכו אח״כ אור חדש יותר נעלה אלא דהיינו ע״י תקיעת שופר והתפילות כו׳, ומ״מ עיקר ההמשכה הי׳ ע״י סיבת ההסתלקות ועד״ז יובן בכל יום ויום ג״כ רחימו שכליי׳ דבחי׳ מאדך אף שהוא בחי׳ הסתלקות האורות מ״מ זהו דוקא הגורם אח״כ המשכת מוחין עליונים יותר בכל תפילות השחר וכנ״ל בענין ר״ה בכלל, וכן הוא בכל יום בפרט כו׳. אך מ״מ צ״ל בחי׳ שוב שע״ז יהי׳ ההמשכה וכמו שבר״ה הוא ע״י תקיעת שופר שהוא מצוה מעשיי׳ כו׳ ולא די ההסתלקות לבד, וכך הוא תפלת שמו״ע בחי׳ יראה והשתחוואות שהוא בחי׳ השוב וע״ז דוקא נמשכו המוחין, ומ״מ הוא דוקא ע״י הקדמת בחי׳ מאדך שהוא רחימו שכליי׳ הסתלקות האורות כו׳, הרי מובן שהסתלקות האורות שהוא בחי׳ רצוא גורם אח״כ המשכה עליונה ביותר אך בתנאי כשיש אח״כ בחי׳ שוב, לכן הזהירה התורה מאד על האהבה, אבל עיקר האהבה היא עבודה מאהבה לקיים אח״כ תומ״צ אז יהי׳ המשכה עליונה ע״י השוב, משא״כ אהבה לבדה בלי תומ״צ גורם ח״ו הסתלקות האורות בלא המשכה אח״כ ועז״נ שרפים עומדים ממעל לו לנגד ממש והיינו כשהרצוא בלא שוב שגורם הסתלקות האורות מהכלים כמו בחי׳ עולם התהו וזהו נגד רצה״ע שחפץ בריבוי הכלים דוקא שזהו עיקר עולם התיקון כנודע וז״ש לא לתהו בראה לשבת יצרה.

ב) **ועתה** יש עוד ב׳ בחי׳ שהן יחוד אורות עליונים בכלים, אך יחוד זה מתחלק לב׳ בחי׳ הא׳ עליית הכלים לגבי האורות וזוהי מעלת השבת ויוהכ״פ, הב׳ המשכת האורות למטה בהכלים ע״י התומ״צ מעשיות, וענין ההפרש ביניהם הוא עד״מ הידוע כששני בני אדם א׳ עומד למעלה והב׳ למטה שיחודן יחד הוא בב׳ בחי׳ או שהתחתון יעלה למעלה או שהעליון יורד למטה, וביאור זה יובן עפמ״ש בפ׳ ושמתי כדכד כו׳ שהעליות הכלים הו״ע הזדככות חומר הכלי שיזדכך ביותר עד שיוכל לשרות בו אור עליון יותר מכפי שהי׳ בו תחלה קודם ההזדככות, המשל בזה גוף הבהמה גס ואינו ביכולת לשיתגלה בה השכל וחומר האדם זך שיוכל לקבל השראות השכל, וכן באדם גופא יש אדם שחומרו גס עד שנמשל כבהמות נדמו ויש שחומרו זך ביותר ויש בזה כמה מדריגות כו׳, ולכשיצוייר ענין הזדככות החומר ע״י ריבוי היגיעה עד שיוכל לקבל השגה עליונה זהו משל לעליות הכלים אבל ירידות האורות הוא שיתגלה אור העליון הגם שלא נזדכך הכלי כ״כ וכמו ענין אליהו שעלה בסערה זהו הזדככות הכלים ועלי׳ לגבי האורות אבל ענין וירד ה׳ עה״ס זהו כמו ירידת האור לגבי הכלים כו׳, והנה בשבת ויוהכ״פ הוא עליות הכלים לגבי האורות, וזהו״ע עליות העולמות הנז׳ בפע״ח, אמנם מ״מ זהו רק לפי שעה אבל עיקר הגילוי הוא ירידת האורות לגבי הכלים וכמו שיהי׳ לע״ל שיהי׳ הגילוי למטה בעוה״ז ממש יותר

מבעולמות עליונים כו', וזהו ע"י תומ"צ מעשיות. ועתה יובן ההפרש בין כלות הנפש למס"נ בפו"מ, דכלות הנפש הוא בחי' הסתלקות האורות כמ"ש דנר"ן של האדם לגבי גופו חשיבי כאורות לגבי הכלים וכיון שהסתלקות זו היא הסתלקות בלא המשכה אח"כ הרי זהו נגד אמיתית רצה"ע כנ"ל דרצוא לבד בלא שוב, וכ"כ בלק"ת פ' ויקרא דחטא דנו"א דומה לענין צרעת סגירו העלאה בלא המשכה כו' וכמ"ש הרמ"ז פ' תזריע דל"א לדורמיטא מה"ט דשם יש המשכה אח"כ ואינו סגירו כי סגירו היינו העלם בלא גילוי אח"כ משא"כ המס"נ נעשה בהגוף שגופו נשרף או נהרג עקה"ש הרי זה עשי' בפו"מ בכלים ולא באורות לבד, משא"כ שריפת בנ"א דכלות הנפש רק בהנשמה כו' והגוף קיים לכן גורם דוקא יחוד האורות וכלים ואדרבה גורם יחוד עליון בכל בחי' רמ"ח אברים דמל' שלמעלה מעלה ממצוה פרטיות שבאבר א' כנ"ל, ולכאורה מ"מ הרי גם המס"נ הוא העלאה שהרי מ"מ מסתלקת נשמתו כו' רק שזהו עליות הכלים ומ"מ גדולה מכל המצות אף שהן המשכת האורות כו' כי הוא כמעלת הזהב עה"כ ששורש הגבו' גבוה יותר כו' וגם זהו ההעל' בכללות הקומה ונעלה למעלה מבחי' המשכ' פרטיות ועמ"ש במ"א בפ' ובחרת בחיים כו' הטעם באריכות איך שמס"נ גבוה יותר וע' בפ' כדכד דגם לע"ל יהי' כדין וכדין כו' ודו"ק.

ג) **ועתה** יובן ענין מה שהתיקון לחטא דנו"א הי' ע"י פנחס, שהרי ענין פנחס הי' מס"נ שמסר גופו ממש על קנאת הוי' א"כ הי' כעין כלות הנפש דנו"א אבל בבחי' כלים ממש שזהו בחי' המס"נ וכנ"ל, אך להבין ענין בקנאו את קנאתי מהו ענין הקנאה, ויובן בהקדים מ"ש בלק"ת פ' וישב כי יוסף בגימט' ג"פ ב"ן כנגד ג' גבורות דחג"ת שהן ג' ההוי' המתמתקים בג' חסדים שהן ג"כ ג' ההוי' ובין הכל ג"פ ב"ן יעו"ש וע"ז בטעמי המצות פ' שמיני, ונו"א הם בחי' ב' גבו' דנו"ה שלא נמתקו וכמבואר בלקו"ת פ' ויקרא שהם נו"ה דאימא ע"ש ופנחס עולה ד"פ בן דהיינו כשנמתקי' ב' גבו' הנ"ל ומתחברים עם החסדים כמ"ש הרמ"ז ר"פ פנחס אך מיתוק ב' גבו' אלו הוא דרך עלי' ולא בדרך ירידה משא"כ ג' גבו' הנ"ל ממותקין דרך ירידתן כו' יעו"ש וע' בלק"ת ס"פ וירא איך דיצחק ג"כ גימ' ד"פ ב"ן היינו מיתוק כל הגבו' ע"י העקידה וזהו וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק שהוא גימט' ארבה כו' יעו"ש, ובאה"ד יובן מתחלה בהקדם ההפרש בין עוה"ת לעולם התיקון שבעה"ת לא הי' הספי' בבחי' קוין ובתיקון נעשה ג' קוין ופי' ג' קוין הוא שיהי' התחברות חו"ג שהם אהוי"ר רו"ש שיתכללו יחד והיינו ע"י קו האמצעי המיחדן וזהו"ע והנורא בתוס' [ו'] קו האמצעי עולה עד הכתר ועי"ז מתבטלים חו"ג ומתאחדי' וזהו בחי' יוסף מקו האמצעי ושרשו ממלך השמיני הדר המתקן מתהו לתיקון כמ"ש במ"א בענין בן פורת כו' ע"ש, משא"כ בתהו ויחץ לשני מחנות שאין קו ג' המחבר רו"ש לפיכך הן ב' מחנות רצוא בפ"ע, לכן ב"ע הציץ ומת ור"ע שהי' מבחי' התיקון נכנס בשלום דוקא קו האמצעי המיחד חו"ג רו"ש ומבחי' זו הי' יוסף לכן ויתאפק כו' שימו לחם זו תורה וגם היסוד נק' לחם כי יוסף צ"ע המשפיע בנוק' וזהו"ע ג' גבורו' ממותקות בדרך ירידה

דוקא היינו להיות רצוא מבחי׳ גבורות ואח״כ שוב ירידה והמשכה למטה כי יוסף יסוד כו׳ והטפה נמשכת על ידי התעוררות גבו׳ חמימות דקדושה שמתמתקין בחסדים כו׳ וז״ש בן פורת [יוסף] בן פורת עלי עין א׳ עלי׳ וא׳ המשכה כמ״ש במ״א באריכות ונו״א גבורות שלא נמתקו רצוא לבד בלא שוב כנ״ל ופנחס* נמתקו הגבו׳ בדרך עלי׳ הוא המס״נ וכן יצחק עקידה ג״כ מס״נ שהוא עלי׳ אבל זהו מיתוק כנ״ל בענין עליות הכלים כו׳ ולכן זה מעלה גבוה גם מבחי׳ השוב כי נמתקו כל הגבו׳ וזהו ג״כ ענין בקנאו את קנאתי כי קנאה גימט׳ יוסף גימט׳ ציון ופי׳ בזח״ב דרכ״ו ע״ב נו״א פירשו את קיימא מאתרי׳ והוא אתא וחיבר לון ופי׳ כי את קיימא בחי׳ יסוד בחי׳ יוסף ג׳ גבו׳ ממותקות להמשיך האור למטה ביסוד דנוק׳ הנק׳ ציון בגימט׳ יוסף ונו״א שהוא רצוא לבד בלי שוב שלא נשאו נשים פירשו את קיימ׳ כו׳ ע״כ התיקון ע״י פנחס שהי׳ לו מס״נ על קנאה זו דפגם הברית, וז״ש בפנחס ב״פ ב״ן אלעזר בן אהרן כי נמתקו כל הה׳ גבו׳ ונעשו ד״פ ב״ן כנגד ד׳ בנים כו׳ ולכן יוסף בן שני כו׳ וזהו כי פנחס זה אליהו שזכה שנזדכך גופו כו׳ מצד שהי׳ בו ג״כ עליות הכלים כו׳ ולכן פנחס מזרע׳ דיוסף כנ״ל.

כתונת בד קדש ילבש ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנוף כו׳. נזכר בכל בגד בפ״ע בד. ובסה״ק איתא ענין שמונה בגדים של כה״ג ד׳ בגדי לבן וד׳ בגדי זהב הם נגד ד׳ אותיות שם הוי׳ וד׳ אותיות שם אד׳ כי זהב הוא אדום מורה על דין וזהו ענין אד׳ אותיות דינא, דינא דמל׳, ולבן מורה על רחמים וחסדים, וה״ע הוי׳ שהוא חסד ורחמים. ויש להבין סדר הבגדים כ״א באיזה אות משם הוי׳ הוא. הנה אי׳ במד״ר שהמצנפת של כה״ג הי׳ מכפר על עון גאוה וגה״ר וא״כ מזה הוראה שהמצנפת הוא באות יו״ד של שם הוי׳ אשר יו״ד הוא חכמה כח מ״ה תכלית הביטול ולכן משם נמשך לכפר על עון גאוה וגסה״ר, והאבנט הי׳ חוגר הכה״ג בין אצילי ידיו על הלב וא׳ במד״ר שהי׳ מכפר על הרהור הלב והוא היראה שהוא בה׳ עילאה שבשם הוי׳ שהוא בחי׳ בינה ובינה ליבא, והכתונת הי׳ מכפר על עון שפ״ד שנרמז בכתונת ע״ש ויטבלו הכתונת בדם וזה הוראה שהיא בו׳ של שם הוי׳ ב״ה כי ענין שפ״ד הוא כמ״ש שופך דם האדם באדם ששופך דם האדם דקדושה באדם דבליעל דלעו״ז, וענין אדם הוא כמ״ש כתפארת אדם לשבת בית, שת״ת נק׳ אדם אף שת״ת הוא מדה א׳ ואדם הוא כללות המדות חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא כו׳ יסוד סיומא דגופא, אך ת״ת הוא קו האמצעי שכולל חו״ג ובחו״ג כלול ענפי

ופנחס: בכת״י ב׳: וע״י.

החו"ג, נצח כלול בחסד והוד בגבורה וא"כ הכל כלול בת"ת, ויסוד בודאי כלול בת"ת ולכן ת"ת נק' אדם, ומטעם זה נק' ג"כ ו' כמ"ש ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות ו', אמת הוא ת"ת כמ"ש תתן אמת ליעקב ונק' ו' אע"פ שו' הוא כללות הששה מדות כי הוא כולל כל המדות, וענין שפ"ד הוא שהוא שופך דם האדם דקדושה באדם בליעל כו' כי ע"פ פשוט מיותר תיבת באדם, א"כ הוא בבחי' ו' של שם הוי' ב"ה והכתונת הוא לבוש על כל גוף האדם ויכפר על עון שפ"ד מורה ג"כ שהוא בו' של שם הוי', והמכנסיים של כה"ג מכפר על עון ג"ע, מזה הוראה שהם בה' אחרונה כו' כי פי' ערוה הוא ער ו"ה, ער הו"ע גילוי כמו המערה והכוונה שע"י ג"ע הי' הוא מגלה יחוד ו"ה ר"ל שיומשך תוס' יניקה לחיצונים מהיחוד עליון כי אי' בזהר שהמלאכים מכסים על היחוד עליון דו"ה בכנפיים שלהם שלא יומשך יניקה לחיצוני' מהיחוד והוא מגלה היחוד שנמשך יניקה לחיצוני', ויש בזה ב' ענינים א' שגורם ענין בא נחש על חוה וזהו הפגם בה' אחרונה שהוא בחי' חוה מל', וגם גורם שיהי' ושפחה כי תירש גבירתה, שהשפע שנמשך מהו' בה' מקבל השפחה בישא דקלי' וזהו הפגם בו', ומ"מ עיקר הפגם הוא בה' כי מעצם הו' אין נמשך יניקה לחיצונים כ"א מחיצוני' הוי' בחי' נה"י שהוא מקום המל' שמקבלת משם, והמכנסי' שהיו לכסות בשר ערוה יהיו מכפרים על עון ג"ע הם בה' אחרונה דהוי' ב"ה. ובאמת מאחר שד' בגדים דכה"ג הם המכפרים על הפגם שבד' אותיות הוי' א"כ צ"ל שהם למעלה משם הוי' והיינו כי יש הוי' הוי' ופסיק טעמא והבגדים הם בד' אותיות הוי' דלעילא וע"י שכה"ג הי' לובש אותם היו נשפלים ונמשכים בהוי' דלתתא למלאות הפגמים וזהו שהי' בד כי בד מורה אחדות פשוטה דעצמות המאציל ב"ה.

ויש להבין כל הד' בגדים בדרך פרט, ונתחיל מהכתונת. כתיב פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה, ופסוק זה הוא תשובת כנס"י על מ"ש למעלה אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי, פי' אני ישנה בגלותא שבגלות הוא כמשל השינה שהוא הסתלקות המוחין שאין שום הבנה והשגה והמדות אהוי"ר הם בהעלם, אך קול דודי דופק מלמעלה באתעדל"ע לעורר אתעדל"ת בנש"י וע"ז משיבה כנס"י שאין התועלת גדול כ"כ מהאתעדל"ע מאחר שפשטתי את כתנתי כו' פי' כתנתי הוא הלבושי' שממעשה המצות שע"י המצות נמשך בחי' לבוש שמקיף את הנפש כולה שע"ז הוא העלאת הנפש ממטלמ"ע ליכלל בבחי' ביטול באוא"ס ב"ה כמ"ש אליך ה' נפשי אשא, כי כל ההעלאה הוא ע"י א"מ כידוע וכמו באדם כשהוא בלבוש שלם יכולים לעלות אותו ע"י הלבוש וזהו מ"ש והלך לפניך צדקיך והו"ע המצות ועי"ז וכבוד ה' יאספך להיות נכלל בבחי' ביטול באא"ס ב"ה, וזהו כשיש שלימות בקיום המצות כדבעי למהוי, אבל בגלות מצד העדר וחסרון קיום המצות כדבעי שכמה מצות שא"א לקיים כלל בגלות וגם אלו שאפשר לקיים אין מקיימים כדבעי, א"כ הלבוש חסר ופגום וע"ד מ"ש ואת ערום ועריה, וזהו ג"כ מ"ש ויהושע הי' לבוש בגדים צואים ולא יהושע בלבד כ"א

כו' שהיו אז בגדים צואים הם מחשבות ודיבורים מהבלי העוה"ז, ויש בזה שתים רעות חסרון לבוש המצות ולבושים צואים ממחשבות הבלי עוה"ז, וזהו פשטתי את כתנתי ואיככה אלבשנה שאין מועלין כ"כ האתעדל"ע לעורר אתעדל"ת מאחר שהעלאה ממטלמ"ע הוא ע"י המקיף שהוא הלבושים ממעהמ"צ דוקא וכיון שאין שלימות בקיום המצות והלבוש פגום וחסר א"א להיות העלאה ממטלמ"ע, ובמד"ר איתא שפשטתי את כתנתי קאי על כתונת של כה"ג שאינה בזמן הגלות והכוונה א' כנ"ל כי הכתונת של כה"ג הי' מכפר ומשלים הפגמים והחסרונות שבלבושים שממעשה המצות, כי באמת אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וא"כ אין הלבוש שלם, ולבוש שלם לא הי' כ"א אצל האבות כמ"ש באברהם בא בימים ואי' בזהר יומי' אשלימו לי', וכן ביעקב ויקרבו ימי ישראל, ויקרבו ימי דוד, אבל שאר כל אדם א"א לבוש שלם לגמרי, וע"ז הי' הכתונת של כה"ג למלאות ולהשלים החסרון וא"כ בזמה"ג שאין שלימות בקיום המצות וגם הכתונת של כה"ג שמשלים החסרון איננה א"כ אין תועלת מהאתעדל"ע וכנ"ל. ולהבין איך הי' הכתונת של כה"ג מכפר ומשלים הפגמים שבלבושים ממעשה המצות הנה זהו שהי' הבגדים מבד, ויובן ע"ד מארז"ל בתורתו של ר"מ הי' כתוב כתנות אור בא', והענין כי יש לבושים של משי ושל צמר ופשתים ולבושים אלו אינם מעלימים כ"כ שאם יעשו מהם מחיצה בפני הנר הגם שישתנה האור אבל עכ"פ יאיר לעבר המחיצה ג"כ וכן אפשר לסנן עליהם איזה משקה, אבל העור הוא לבוש המעלים ומסתיר לגמרי שאם יעשו ממנו מחיצה בפני נר לא יאיר כלל לעבר המחיצה וכן א"א לסנן עליו שום משקה, וכמ"כ למעלה יש לבושים ומסכים ופרסות בקדושה כמו בין אצי' לבי"ע ובין בריאה ליצי' כו' שהם מעלימים ומסתירים והגם שמשתנה האור אבל עכ"פ מאיר איזה גילוי שלאחר הפרסא ג"כ יש ביטול וה"ה קדושה, אבל ק"נ הוא לבוש גס ועב המעלים ומסתיר לגמרי כמו העור והו"ע המבדיל בין קדש לחול וכמ"ש בתניא שכללות עוה"ז שמקבל החיות ע"י ק"נ הוא העלם והסתר לגמרי שאין מושג אפי' החיות שמחי' ומהווה רק עולם כמנהגו נוהג בדה"ט, והנה ר"מ ע"י אתכפייא ואתהפכא תיקן וזיכך הלבוש עור דנוגה שלא יעלים ויסתיר כ"א שיאיר ע"י ג"כ גילוי אור, ומעין מ"ש בתניא על לע"ל שתצא ק"נ מהרע ותכלל בקדושה להיות מרכבה לה' כו', וזהו שבתורתו של ר"מ שהי' מאיר עיני חכמים בהלכה והי' מקור החכמה הי' כתוב כתנות אור בא', ועד"ז ועוד למעלה יותר הי' ג"כ ד' בגדי הבד דכה"ג וכמשנ"ת. וביאור הענין י"ל בשרש הבד למעלה כתיב בספר דניאל והאיש לבוש הבדים וקאי על גבריאל שנק' איש, ובמד"ר פ' בראשית ע"פ זה כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', וי"ל מנין לו זה להמד"ר לפרש כן ולמה לא נאמר שלבוש הבדים הוא ג"כ כמו לבוש שלנו שהוא מופרד ומובדל מהאדם והוא לבוש אל האדם, אך הענין כי זהו מדקדוק תיבת בדים ויובן עד"מ מנפש האדם שיש כמה מיני לבושים אותיות המחשבה הוא לבוש אל השכל ואותיות הדיבור ג"כ, אך אותיות הדיבור הם

לבוש נפרד מהשכל, שהרי התהוות אותיות הדיבור הוא מהבל הלב שנעשה קול בקנה וגרון ומתחלק לאותיות בה' מוצאות הפה ואין מציאת התהוותם מהשכל ולכן הם לבוש נפרד מהשכל ואותיות המחשבה הם לבוש מיני' ובי' מהשכל כי מציאות באותיות המחשבה הם מבחי' אחרונה שבשכל, אך זהו לגבי שכל הגלוי והמוגבל, אבל לגבי קדמות השכל ועצם הנפש הם ג"כ לבוש נפרד כמו אותיות הדיבור ויש כ"ב אותיות הקבועים בנפש והם לבוש מיני' ובי' אל קדמות השכל כי קדמות השכל הוא כח השכל כמו שכלול בנפש, ובחי' אחרונה שבקדמות השכל הוא הכ"ב אותיות הקבועי' בנפש. וככל המשל הזה יובן למעלה ג"כ, כי הנה ארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, הוא ר"ל כללות האור, אור א"ס ב"ה, ושמו הוא אותיות הרשימו שכלולים בהאור, וענין אותיות הרשימו הוא שקודם הצמצום הי' כללות האור מאיר בהם בגילוי גמור ואח"כ הי' צמצום ומקו"פ, והו"ע הסתלקות האור שנכלל בהעלם המאור ונשאר אותיות הרשימו כמו שהם ואותיות אלו הם מלבוש אל כללות האור א"ס וכמ"ש עוטה אור כשלמה, שיש בחי' שלמה ולבוש אל האור, וזשארז"ל נתעטף הקב"ה בטלית לבנה, והמברך את עמו ישראל בשלום הוא אותיות מלבוש, והו"ע רל"א שערים שהם אותיות הרשימו שנזכר בס' עמה"מ שהוא עולם המלבוש היינו שהם לבוש אל כללות האור, ולכן הרשימו גבוה מהקו כי הקו הוא רק קו וחוט דק הארה, אבל הרשימו הוא מלבוש אל כללות האור ולבוש זה הוא מיני' ובי' ממש ולא כמו ע"ס דאצי' שנתחדשו ונאצלו ושייך בהם לומר קודם שנתחדשו וקודם שנאצלו, ואפי' בחי' הכתר ועולם העקודים וא"ק בכולם שייך לומר שנתחדשו ונאצלו, וקודם שנתחדשו ונאצלו שהרי א"ק הוא אדם דבריאה, אבל באותיות הרשימו ח"ו שיהי' שייך לומר שנתחדשו ונאצלו כ"א כמו שיש מציאות כללות האור א"ס כן יש ג"כ מציאות אותיות הרשימו שבחי' האחרונה שבכללות האור הוא אותיות הרשימו וזהו הי' הוא ושמו בלבד כמו שהוא בלבד גם קודם שנתחדש ונאצל כן גם שמו שהוא אותיות הרשימו הם ג"כ בלבד גם כמו קודם שיתחדש ויאצל, והנה בד הוא כמו בלבד, ומזה מדקדק המד"ר לפרש לבוש הבדים בגבריאל שהוא כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' היינו ששרשו מבחי' שמו בלבד שהוא לבוש דמיני' ובי' ואע"פ שגבריאל הוא מלאך והוא בבריאה מ"מ נשתלשלו הלבוש שלו מבחי' שמו בלבד, והיינו כי פעם מפרשים קודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד על קודם שנברא עולם הבריאה, ושמו הוא ע"ס דאצי' כמ"ש בזהר שהם רזא דשמא קדישא והוא כתר דאצי', ומבחי' עתיק דבריאה שהוא מבחי' מל' דאצי' שנעשה עתיק לבריאה הוא לבוש הבדים דגבריאל, ושרש שרשו בבחי' עתיק דאצי' שמבחי' הרשימו וכמשי"ת, וזהו ג"כ שרש בגדי הבד דכה"ג היינו מבחי' שמו בלבד ואף שנת' שהם בד' אותיות הוי' ובבחי' שמו בלבד איך שייך התחלקות ד' אותיות, אך הענין כמ"ש ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בגווייהו והו"ע הוי' דלעילא והוי' דלתתא, הוי' דלתתא הוא שמחי' ומהווה, וכמ"כ יש ג"כ שם הוי' בבחי' שעלה ברצונו להוות והו"ע ע"ס הגנוזות במאצילן שהם שרש הכלים, וע"ס הם הוי' ואין זה התחלקות ממש, וזהו ג"כ מה שבבד

הוא לבן כי הגוונים אינם עצמיים כ"א שעושי' את הגוון והוא דבר נוסף על העצם, ולבן הוא גוון עצמי שאינו נוסף כו', ולמעלה ענין הגוונים הו"ע המדות עליונות שיש בהם חיוור סומק ירוק ג' גווני הקשת והם דבר נוסף כו' היינו שנתחדשו ונאצלו ואפי' בבחי' הכתר שייך לומר שנתחדש, ואדרבה עיקר ההתחדשות הוא בבחי' הכתר כי כתר והע"ס הם כמו שלמטה יש חומר היולי וד"י ועיקר בריאה יש מאין שנאמר בראשית ברא הוא בחומר היולי והד"י הם צורות לחומר היולי, כמ"כ למעלה עיקר ההתחדשות הוא בבחי' הכתר והע"ס הם מהעלם אל הגילוי, אך זהו בחי' הכתר שהוא שרש וראש לנאצלים והוא בחי' א"א, אבל בחי' תחתונה שבמאציל בחי' עת"י כתי' לבושי' כתלג חיור שהוא כמו לבן שהוא גוון עצמי שאין שייך לומר שנתחדש ונאצל כו', וז"ע שהבד הוא לבן ששרשו הוא מבחי' עת"י, ומה שנת"ל ששרשו מבחי' שמו בלבד אותיות הרשימו אין זה סותר כי תיו רשים רשימו לעת"י והכל א' (ואולי כשנעשה מהבד לבושי' הוא כמו שמהרשימו נמשך שם הוי' בעת"י, וד' בגדי לבן הם בד' אותיות הוי' דלעילא שהוא בבחי' עת"י). והנה זה לע"ז עשה האלקים שיש בחי' לבן בקליפה, לבן הארמי והוא בחי' עת"י דק"נ והוא ג"כ גוון עצמי היינו שהוא עצמיות שרש והתחלת השתל' הקליפות שאבי"ע דקליפה נתחדשו ונתהוו מבחי' זו, והיא עצמיו' להם, ופי' שנק' עצמיות היינו שיש לה שרש ומקום בקדושה, וה"ע מ"ש ופלגשו ושמה ראומה, פי' ראו מה הוא שהוא בתכלית הביטול לגמרי ומצד זה הוא עומד באצי' אבל מפני שהוא מרגיש הביטול ועושה יש ודבר מהביטול לכן הוא גרוע מן הקלי' הגסות והעבות והיינו כי זהו שרש והתחלת השתל' כל הקליפות והו"ע ק"נ דאצי' וזהו שנק' לבן הארמי פי' שכולו לבן לגמרי ועכ"ז הוא מרמה לגמרי כי הוא שרש ומקור כל הקליפות, ושרש מציאות בחי' זו בקדושה דאצי' הוא מבחי' הסיגים ופסולת גבורות דקדושה שמזה יכול להסתעף בחי' כזו שיהי' בטל לגמרי ושירגיש הביטול, והנה בד שלמטה שכל דברים הגשמי' שבעוה"ז הוא מק"נ היינו שנפל בשבה"כ מבחי' שמו בלבד ולמטה מקבל מבחי' עת"י דק"נ, ולכן הוא ג"כ לבן וזה הי' חטא קין שהביא מפרי האדמה מנחה לה' וארז"ל זרע פשתן הי' ואי' בזהר שחטאו הי' גדול מאד היינו שרצה לקרב כללות הסט"א אל הקדושה מה שהש"י הרחיק בחי' זו לגמרי ולכן ואל מנחתו לא שעה. וענין בגדי הבד דכה"ג לפי שהי' מצוה מהש"י הי' ע"ד כתנות אור דר"מ שעשה מעור בע' אור בא', כמ"כ הכה"ג בירר והעלה הבד שלמטה לשרשו בחי' הוי' דלעילא ושמו בלבד ולכן הי' מכפר ומשלים הפגמים והחסרונות שבלבושי' דמעהמ"צ, כי שרש הלבושים הוא מבחי' המדות דאצי' שנק' ימות עולם וכמ"ש ימים יוצרו כו', ולכן המצות תלוי' ביומין ואי חסר יומא חד חסר לבושא חד ואין מועיל שביום ב' יעשה ב' מצות והיינו כי הטעם שהמדות נק' ימים הוא כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום כו' שכל מדה כולל אלף שנה, ועיקר הטעם כי יום הוא אור, והיינו שהכלי' דאצי' נק' ספירות מל' ספיר ובהירות שאינן מסתירים על האור שבהם וכמ"ש השמים מספרים מנהרין ומנצצין שכמו שמאיר בהם כן מאיר ע"י בכל העולם דאצי' ולכן מהם נמשך לבושים לנשמה

שלמטה שהוא כדי שתוכל להתעלות וליכלל בבחי' ביטול באלקות, אבל העיקר הוא כדי שתוכל לחזות בנועם ה' בג"ע שהו"ע השגת מהות אא"ס ב"ה שבבחי' מל' דאצי' וכמאמר נהנין מזיו השכינה והוא תענוג לאין קץ שזהו ע"י אסה"מ ומכל המצות שאדם מקיים בכל ימי חייו נעשה לבוש א' שלם להנשמה, וזהו שיעור ימי חייו של אדם ימי שנותינו בהם שבעים שנה ובכל שנה שס"ה יום נשלם תיקון הלבוש ואם חסר יומא חד הרי הלבוש חסר ופגים ולא יוכל לתקן זה שביטל ק"ש ש"ע פ"א ואין מועיל שביום שאחריו יקרא ב"פ כי השלמת הלבוש הוא בהימים. והנה איתא בזהר זכאין אינון מארי דתיובתא דמשכין לקוב"ה בחילא יתיר בשעתא חדא ורגעא חדא, ובגמ' בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת, והטעם כי ע"י תשו' מעומקא דלבא ובחילא יתיר הוא מגיע בבחי' עת"י שהוא מתנשא מימו"ע ולאו מכל אינון מדות איהו כלל ושם אין תלוי ביומין כלל ולכן הוא ממלא כל הפגמים שבלבושי' שמימות עולם דאצי' התלוי' ביומין, וא"כ כמ"כ הכתונת של כה"ג שהיא מבד שהוא מבחי' עת"י לכן הי' מכפר ומשלים הפגמים שבלבושי' שממעשה המצות, וזהו פשטתי את כתנתי כו' שהוא הכתונת של כה"ג ואין מועיל האתעדל"ע כ"כ כנ"ל, ומה שנז"ל שהכתונת מכפר על עון שפ"ד שהוא הפגם המגיע באורות כי הדם הוא האור והחיות וכפי המבואר שהוא מילוי הפגמים שבלבושי' הוא תיקון הפגם שבכלים לבד, התירוץ פשוט כי מאחר ששרש הכתונת הוא מבחי' עת"י והוא שרשי האורות ולכן נמשך משם למלאות הפגם שבאורות וכ"ש שבכלים. נמצא נת' ענין הכתונת שהיא בבחי' ו' של שם הוי' דלעילא וכשהכה"ג שהוא אדם לובש אותה ע"ז נשפל ונמשך ו' זה בו' שבשם הוי' דלתתא למלאות הפגם והחסרון שבו בין באורות בין בכלים.

וענין המכנסיים הי' לכסות בשר ערוה כמ"ש ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה ממתנים ועד ירכים יהיו, והיינו שהכתונת היא לבוש אל הגוף מפלגא דלעילא והמכנסיים הם לבוש לגוף מפלגא דלתתא. וביאור הענין בנפש בעבודה כתיב רפאות תהי לשריך שרך הוא הטבור כמארז"ל ע"פ שררך אגן הסהר והפסוק קאי על תורה שהיא רפואה גם לבחי' הטבור שהוא מפלגא ולתתא כי האדם נחלק לב' מפלגא ולעילא הוא אברי הנשימה שהם אברים רוחניים ומפלגא דלתתא הוא אברי המזון שהם אברים הגשמיים והתורה שהיא בדיבור פה שבפלגא דלעילא היא רפואה שעושה את האדם שלם ובריא בפלגא דלתתא כמו בפלגא דלעילא, כי שמירת התורה מועיל לשמירת הברית, ומשמע מזה שהפגם שבפלגא דלתתא שהו"ע פגם הברית גדול יותר מהפגם שבפלגא דלעילא ביטול תורה שהרי זהו שבח התורה שהיא רפואה גם לשרך כו', וצריך האדם ליזהר שיהי' שלם בפלגא דלתתא כמו בפלגא דלעילא. וביאור כ"ז איתא במד"ר יש ברית בפיהם ויש ברית בבשרם, יש ברית בפיהם לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית כו' שהתורה היא בדיבור בפה, ויש ברית בבשרם ואתה את בריתי תשמור המול ימול כו', ועל בריתך שחתמת בבשרינו, ובס"י יש ג"כ כיוצא בזה ע"ס במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש וברית יחיד מכוון באמצע במילת לשון ובמילת מעור, ובסס"י מבואר יותר כרת לו ברית בין עשר אצבעות ידיו ומהו

לשון כרת לו ברית בין עשר אצבעות רגליו ומהו מעור, וי"ל ענין אצבעות ידיו ורגליו שמדבר באלקות ע"ס כו' הענין הוא כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' ופי' כסא הוא כס א' וקאי על הפרסא שבין אצילות לבריאה שהוא בחי' כס א', א' הוא אלופו ש"ע וא' הוא אדם, והיינו בחי' אוא"ס המאיר בע"ס דאצי', והפרסא הוא בחי' כיסוי להעלים ולהסתיר שלא יתגלה אא"ס ב"ה שבע"ס דאצי' בבי"ע ג"כ וכמו עד"מ היושב על הכסא שידיו הם למעלה על הכסא ורגליו הם למטה מן הכסא תחת הכסא כמ"כ למעלה עשר אצבעות ידיו הם ע"ס דאצי' הם למעלה על הכסא שבאצי' מאיר בגילוי, ועשר אצבעות רגליו הם עשר ספירות דבי"ע שהם למטה מן הכסא ונק' רגליו שהם ג"כ מבחי' כמראה אדם שהוא אלקות ממש, והלא בי"ע הוא ומשם יפרד כו' ויש ודבר היינו שקאי על נה"י דז"א שנעשי' מוחין לנוק' ואור הנשמה לע"ס דבי"ע והו"ע חיצוניות ז"א אבל פנימי' ז"א שהוא עצם המדות חג"ת הם למעלה ממהות גילוי כלל בבי"ע אפי' בחי' אור ונשמה וא"כ ה"ה ג"כ למטה מן הכסא, ופי' חמש כנגד חמש אף שבתיקון הוא ג' קוין אך בד"כ הם ב' קוין כמ"ש בפרדס שער המכריעין שקו האמצעי יש ספי' שמכריע לימין ויש ספי' שמכריע לשמאל ועד"מ ב' כפות מאזנים והלשון שבאמצע פעמים שמכריע לכף זה ופעמים לכף זה, והיינו כתר ות"ת מכריעי' לקו הימין כי כתר הוא רחמי' פשוט ודאי נוטה לקו הימין ות"ת ג"כ נטייתו אל הימין ביותר ויסוד ומל' נטייתם אל קו השמאל כי יסוד הוא המשפיע שהוא ע"י גבורות כמ"ש ואת בריתי אקים את יצחק שמגבורות דיצחק הוא למעלה הקמת הברית להשפיע למל', ומל' בנינה מהגבורות, נמצא שבד"כ הם ב' קוין כח"ח ת"נ קו הימין בגהי"מ קו השמאל וזהו חמש כנגד חמש וברית יחיד כו' הוא התקשרות ההמשכה וההשפעה מעצמות המאציל ב"ה שלמעלה מע"ס חד ולא בחושבן בחי' אחד ואין שני לו להיות תוס' גילוי אור בע"ס, ועי"ז נעשה יחוד והתכללות ב' הקוין ושמאלא אתכליל בימינא וע"ד מ"ש בת"ז ואנת הוא דקשיר לון ומייחד לון והוא כשיש עת רצון למעלה שנמשך מבחי' רעדכ"ר, וזהו ברית יחיד כי יש ברית אברהם ואת בריתי יצחק ואף את בריתי יעקב וה"ע היסודות דמדות דאצי', וברית יחיד הו"ע מ"ש כי ההרים ימושו כו' וברית שלומי לא תמוט והוא בחי' יסוד דעת"י במלת לשון קאי על תורה שהמשכת ברית יחיד בע"ס הוא ע"י תורה כי הנה משה רבע"ה אמר לא איש דברים אנכי כי כבד פה וכבד לשון אנכי ופי' בזהר כבד פה לגבי אורייתא דבע"פ בחי' מל' דיבור עליון וכבד לשון לגבי אורייתא דבכתב בחי' מדות עליונות כי התורה ירדה ונתלבשה בהמדות, ומשרע"ה הי' מבחי' עצם הח"ע אשר חכים ולא בחכ' ידיעא שהוא לעילא ולעילא מבחי' המדות ולכן הי' לפניו השפלה וירידה להיות ממנו המשכה בבחי' מדות ודיבור, ובמד"ר אי' שזה אמר קודם מ"ת אבל אחר מ"ת כתיב אלה הדברים שהתחיל לדבר דברים ונעשה מדבר הוי מרפא לשון עץ חיים והיינו כי התורה היא מבחי' אנכי וכתיב אנכי אהי' עם פיך שמבחי' אנכי הוא בחי' כתר נמשך להיות המשכת והתגלות עצמיות החכמה בבחי' מדות ודיבור, וזהו ע"ס במספר עשר אצבעות הוא בחי' ע"ס

שבמדות שהרי נק׳ עשר אצבעות ידיו שהידים הם בחי׳ מדות וברית יחיד מכוון באמצע במלת לשון היא התורה שע״י התורה נמשך מבחי׳ עצמיות ח״ע שהוא לעילא לעילא מן המדות כידוע שת״ת דאימא נעשה כתר לז״א ות״ת דאבא נעשה עתיק לז״א והמוחי׳ הם עוד למעלה יותר ועי״ז נעשה יחוד והתכללות ב׳ הקוין, וזה״ע שהלוחות היו שנים ה׳ דברות על לוח א׳ וה׳ על לוח זה ושניהם שוין שמורה ע״ז שע״י התורה הוא התכללות ב׳ הקוין ששניהם שוים וכמו השולט בב׳ ידיו שבכל אדם עיקר הכח הוא בימין ויד שמאל היא יד כהה חלישות ושולט בשתי ידיו הוא ששניהם שוים בגבורה וכח, אך מ״מ כיון שהמשכה זו הוא ע״י דיבור התורה ובדיבור אין נמשך כ״א הארה ולא עצם א״כ הוא רק הארת עצמיות ח״ע אבל ע״י מצות מעשיות נמשך עצמיות ח״ע ממש וכמשי״ת וה״ע הברית שבין עשר אצבעות רגליו. והענין כי רגליו קאי על מצות שכמו באדם יש ראש וגוף ורגל שהרגל היא הבחי׳ האחרונה כמ״כ בעבודת הבורא יש עבודה בבחי׳ רעו״ד שהוא רצון פשוט שלמעלה מהחכ׳ ועז״נ ששים המה מלכות כו׳ אחת היא יונתי ותורה היא העבודה בבחי׳ חכמה מוחא ויש בחי׳ השגה והתבוננות ויש בחי׳ מדות אהוי״ר ויש בבחי׳ דיבור לבד דיבור התפלה וברכת המצות ועצם מעשה המצות להניח תפילין ולהתעטף בציצית הוא בחי׳ האחרונה שאין למטה הימנה, ולכן מארי תורה הם ראשי אלפי ישראל, ומארי מצות נק׳ תמכין דאורייתא בחי׳ במשענותם וכמו שרואים באדם יש בחי׳ רגל מה שהראש מקבל ממנו שהרגל מעמיד הראש ואם כאב בראש מקיז דם ברגל, ובבחי׳ זו הרגל ראש וראש רגל כי נעוץ תחב״ס, כמ״כ יש בחי׳ במצות שהתורה מקבל מהם והם בחי׳ ראש לגבי תורה והיינו כמ״ש בת״א שע״י שמתקן מעשיו שמדקדק במעשיו להיות סו״מ בתכלית וקיום מ״ע בתכלית ע״ד כל השם אורחותיו עי״ז נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה שנמשך מזה תוס׳ אור וחיות במוחי׳ שבחכ׳ דתורה והטעם כי התורה היא בחי׳ חכמה שהיא ראשית ההשתל׳ בבחי׳ ממכ״ע אבל ע״י המצות מעשיות ממשיכים בחי׳ סוכ״ע, כמו שהתהוות הגשמי׳ הוא בכח א״ס ב״ה הסוכ״ע דוקא שהוא לבדו בכחו לברוא יש מאין כמ״כ קיום המצות שבדברים תחתונים גשמיי׳ מעורר וממשיך גילוי עצמיות ח״ע (שהוא בחי׳ סוכ״ע לגבי בי״ע) ועצמיות רצה״ע שלמעלה מהחכ׳ (בחי׳ סוכ״ע דאצי׳) עצמותו ומהותו ית׳ ממש (בחי׳ סובב הכללי) וה״ז עד״מ בגשמיות בדיבור אין נמשך עצמיות השפע כמו בהשפעת שכל מרב לתלמיד לא נמשך כל עצמיות להתלמיד, אבל בהמשכת הטפה בגשמיות נמשך מעצמיות כח השכל מהות ועצם והנפש שמוליד בדומה לו ממש, כמ״כ ע״י התורה שהוא בדיבור אין נמשך כ״א הארה מעצמיות ח״ע, ומה שנתבאר שנמשך כח לזה מאנכי היינו רק הכח נמשך מעצמיות ח״ע ועצמיות רצה״ע מהותו ועצמותו ית׳, וזהו הטעם שעיקר היחוד עליון הוא ע״י מצות כי כמו בגשמיות יש כמה מיני שפע כמו צדקה מעשיר לעני שאין זה עצמות כלל שהשפע היא מהות נפרד לגמרי ואפי׳ השפעת שכל מרב לתלמיד ג״כ אינה עצמיות כמו שאומרים קיין קאָפּ קען מען ניט ארוף שטעלון, אבל ביחוד שנמשך טפה

גשמי׳ זהו המשכה מעצמיות כח השכל ומהות ועצם הנפש להוליד בדומה לו, ועד״ז יובן למעלה שכל המשכות וגילויים שמאא״ס ב״ה שהם רק הארה לא נק׳ יחוד כמו שיש המשכה חיצוני׳ להחיות העולמות שהיא המשכה בדרך העלם והסתר ואפי׳ המשכת גילוי אלקות ע״י תורה כיון שהוא בדבור אין זה עצמות כ״א הארת ח״ע כנ״ל ואין זה יחוד עליון וע״י המצות בגשמי׳ שנמשך מעצמיות ח״ע ועצמיות רצה״ע שלמעלה מהחכ׳ כו׳ כנ״ל זהו שנק׳ יחוד עליון (וז״ע הברית שבין עשר אצבעות רגליו שקאי על מצות שעל ידם עיקר היחוד עליון שהוא להיות הגילוי בבי״ע ולמטה בעוה״ז ג״כ כמו באצי׳ וע״י תורה הגילוי רק באצי׳), ושייכות זה לברית מעור הוא כי מילה היא כללות ומקור כל המצות וראי׳ שהרי אברהם אע״ה לא נצטווה שום מצוה בגשמי׳ כ״א במצות מילה, והיינו לפי שהיא מקור כל המצות, והתינוק מלין אותו בן ח׳ ימים ובכל המצות אינו חייב עד י״ג (וחינוך מד״ס) ולכן ברית ע״ה גימט׳ תרי״ג כי היא כללות כל המצות וע״י שהאדם מקיים מצות מילה ונזהר בשמירת הברית אזי הוא נקשר בבחי׳ ברית שלמעלה מבחי׳ וצי״ע שע״י נמשך למעלה היחוד עליון מעצמות א״ס ב״ה כנ״ל וכמ״ש ועמך כולם צדיקים ובזהר כי מאן דנטיר ברית אקרי צדיק וזהו ועל בריתך שחתמת בבשרינו שע״י שמירת הברית נקשר בברית העליון, והנה קודם חטא עה״ד כתי׳ ויהיו האדם ואשתו שניהם ערומים כו׳ פי׳ שהיחוד עליון הי׳ בלא לבושים, והיינו שהי׳ הגילוי יחוד בבי״ע כמו באצי׳ שכמו באצי׳ מושג בהשגת המהות איך שאתה הוי׳ לבדך ואפס זולתו וכולא קמי׳ כל״ח כן הי׳ גם בבי״ע שקודם החטא הי׳ בי״ע כמו באצי׳ ממש וכמו שיהי׳ לע״ל בב״א ואחר חטא עה״ד כתיב ויעש ה׳ לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם שנמשך היחוד ע״י לבושים ובאצי׳ גם עתה גילוי היחוד כמו שהוא להיות השגת המהות ממש בבחי׳ אתה לבדך כנ״ל, אבל בבי״ע אין נמשך הגילוי כמו באצי׳ כ״א ע״ד אא״ס הידוע מציאותו ולא מהותו ובין בבחי׳ חיצוני׳ החיות שבבי״ע ואפי׳ בבחי׳ גילוי אור הנמשך בבי״ע ע״י היחוד הכל הוא רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות (והטעם* הוא כי אחר חטא עה״ד שנעשה תערובות טו״ר בעולמות בי״ע א״א להיות גילוי היחוד כמו שהוא שלא ינקו החיצוני׳ מהיחוד וכנ״ל שהמלאכים מכסים היחוד בגדפיהן. ועפי״ז יובן גודל הפלגת חומר עון פגם הברית וגילוי עריות, וי״ל תחלה מה שלמעלה מכל היחודים הוא בעריות כמו יחוד זו״נ שהם בחי׳ בן ובת וה״ה אח ואחות שהוא ערוה למטה וכן יחוד הנרמז באחד שהוא א״ח ד׳ א״ח הם ט׳ ספירות דז״א שמשפיעים בד׳ רבתי מל׳ דתבונה שהיא בחי׳ אי׳ עילאה אם הבנים ולמטה הוא איסור כמ״ש ערות אמך לא תגלה, אך הטעם פשוט כי עולם האצי׳ הוא אחדות א׳ איהו וחיוהי וגרמוהי חד וכמ״ש הרמב״ם הוא המדע והוא היודע והוא הדיעה עצמו והם בחי׳ ג״ר חכמתו ובינתו ודעתו, וכמו שהוא בג״ר כן הוא ג״כ במדותיו ית׳ מדת חסדו וגבורתו ותפארתו ומלכותו הכל א׳ שהם בתכלית היחוד והתכללות עם אחדותו הפשוטה ית׳ ומה ששייך יחוד בהם מאחר שהם אחדות א׳ באמת הוא למעלה מהשגתינו, ובזהר אי׳ שהוא רזא דמהימנותא קדישא ועז״נ החקר אלוה תמצא (אלוה

(והטעם: בהכת״י חסר סיום המוסגר.

מורה על יחוד ו"ה שהוא מצד שם אל מדת החסד כמ"ש במ"א) ולית מחתב"כ ולכן אין שייך איסור בזה אבל למטה שהוא בחי' יש ודבר נפרד אח ואחות הם ב' דברים נבדלים ולכן הוא אסור ונק' גילוי עריות ר"ל שמגלה היחוד עליון שהוא בעריות להיות תוס' יניקה לחיצונים מעצם היחוד ובספי' אי'* זהו כמו מי שמגלה סוד המלך שהוא מתחייב בנפשו וזהו שהעונש מפגם הברית גדול כמ"ש והבאתי עליכם חרב נוקמת נקם ברית וכתי' גורו לכם מפני חרב, חרב לה' מליאה דם, מה שלא נזכר זה בשאר עוונות והיינו מפני שזה נוגע מאד למעלה יותר מכל העוונות כי אפי' בביטול תורה הפגם רק בהארת ח"ע שנמשך ע"י התורה אבל פגם הברית שנמשך עי"ז תוס' יניקה לחיצונים מעצם היחוד והיחוד הוא המשכת עצמות ח"ע ועצמיות רצה"ע שלמעלה מהחכ' בחי' מהו"ע ית' א"כ הפגם נוגע כבי' במהו"ע ית' ולכן נאמר ע"ז בקנאו את קנאתי, וזהו מ"ש חגור חרבך על ירך כו' פי' ירך הוא המקום שכל מיני תאוות וכל מיני יצה"ר מפגם הברית באים ממנו וצ"ל חגור חרבך על ירך כו' ע"ד מארז"ל דע מה למעלה ממך עין רואה שידע ויסתכל שיש למעלה בחי' חרב הנוקמת נקם ברית ויראה כאלו החרב מונחת ממש על הירך לנקום ולקנא ובאמת הוא כן כמ"ש לי נקם ושלם לעת תמוט רגלם וכתיב גורו לכם מפני חרב ועי"ז יהי' גבור הכובש את יצרו להיות נקי מפגם הברית ואז יהי' הודך והדרך הודך בעוה"ז והדרך לעוה"ב כי הדרת פנים נמשך מצד בחי' יסוד שסריס אין לו זקן שהוא הדרת פנים וכן יוסף שהי' מרכבה לבחי' וצי"ע הי' יפ"ת ויפ"מ וע"י שהי' לו מס"נ על שמירת הברית עם אשת פוטיפר זכה למדריגה יותר עליונה בבחי' זו כמ"ש בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה כו' שנמשך לו תוס' הדרת פנים וכֹתיב ב"פ בן פורת (שהוא לשון יופי וגם פורת אותיות תופר, ומתחלה הי' מחבר אצילות לבי"ע ואח"כ הי' מחבר גם א"ס שלמעלה מאצי' באצילות) וזהו הודך בעוה"ז שצלם אלקים ע"פ ולכן ומוראכם וחתכם יהי' על כל חית השדה, והדרך לעוה"ב להיות גילוי הדרת פנים עליונים אבל אם פוגם הברית לא תאר ולא הדר לו. והנה עיקר הפגם משמירת הברית הוא בה' אחרונה של הוי' ב"ה שעי"ז גורם בא נחש על חוה, וגם מה ששפחה כי תירש גבירתה שהוא מה שהמל' מקבלת מו' של שם הוי' שנמשך זה בשפחה בישא דקלי' הוא ג"כ בה' אחרונה כי זהו בחי' חיצוני' הוא"ו בחי' נה"י מקום שהמל' מקבלת משם, והמכנסיים באו לכפר על עון ג"ע היינו ששרשם בה' אחרונה שבשם הוי' דלעילא וכשהכה"ג שהוא אדם לובש אותם עי"ז נשפל ונמשך ה' אחרונה משם הוי' דלעילא למלאות הפגם שבה' אחרונה שבשם הוי' דלתתא, ואין לשאול מאחר שנת' שהפגם שמפלגא דלתתא יותר גדול מהפגם שמפלגא דלעילא א"כ למה תיקון הפגם שבפלגא דלעילא הוא בו' של שם הוי' דלעילא ותיקון הפגם שבפלגא דלתתא הוא רק מה' אחרונה, הענין כי זה שה' אחרונה היא למטה מהו' הוא בסדר השתל' אור ישר מלמעלמ"ט ולע"ל יהי' אחעט"ב אבל בא"א גם עכשיו המל' נעלה ביותר מהט"ס ששרשה מרדל"א ולכן בכ"מ נז' ט"ס דא"א, וא"כ באמת התיקון ממקום נעלה יותר. נמצא נת' ענין הכתונת

ובספי' אי': תי' אלו אינם ברורות בהכת"י.

ומכנסיים שהיו מבד ששרשם משם הוי׳ דלעילא וע״י שכה״ג שהוא אדם לובש אותם ע״ז הם נשפלים ונמשכים בהוי׳ דלתתא לתקן הפגמי׳ שבאורות וכלים שלו.

וענין המצנפת כתיב מה רב טובך אשר צפנת, צפנת הוא בגימט׳ כתר וגם הוא כמו צפנת פענח והתרגום דמטמרן גלי׳ לי׳, והוא בחי׳ סדכ״ס בחי׳ כ״ע ובמצנפת יש תיבת צפנת א״כ המצנפת הוא בכתר ועוד כי מצנפת הוא כמו צניף והכה״ג הי׳ כורך ומצניף אותו סביב הראש כמו כתר שהוא לשון כותרת ומקיף, ועל סוכ״ע כתיב ומתחת זרועות עולם שכמו בזרוע הכפופה מקיף איזה דבר כמ״כ בחי׳ סוכ״ע הוא סובב ומקיף נמצא שהמצנפת הוא בכתר, ובענין כלי המקדש אי׳ שהמצנפת הי׳ ארכה י״ו אמה והאבנט ל״ב אמה והיינו ל״ב נ״ח שהו״ע ד׳ מוחין חו״ב ודעת הנחלק לחו״ג ובכל מוח ח׳ נתיבות היינו ד׳ אותיות הוי׳ וד׳ אותיות אד׳ וא״כ המצנפת שהי׳ י״ו אמה היינו ב׳ מוחי׳ חו״ב וא״כ זה סתירה, והענין כי המצנפת מורה על הארת והמשכת הכתר בחו״ב וכענין מ״ש וכובע ישועה בראשו, ישועה הוא שע״ה נהורין שמכתר נמשך בראשו חכמה וענין המשכה והארה זו יובן כי הנה כובע (שה״ע מצנפת ג״כ) הוא כ״ו ע״ב, ע״ב הוא חסד שחסד הוא גימט׳ ע״ב וכ״ו הוא כ״ו דורות שקודם מ״ת שהיו ניזונין בחסדו של הקב״ה ויש פי׳ כי כ״ו הוא שם הוי׳ דע״ב שכולו חסד, ובגמ׳ איתא הני כ״ו כל״ח שאמר דוד כנגד מי כנגד כ״ו דורות שקודם מ״ת שהיו ניזונין בחסדו, וא״מ לכאורה שבכל הכ״ו כל״ח נזכר ישראל למכה מצרים ויוצא ישראל לגוזר י״ס והעביר ישראל וכן כולם שהיו אחר מ״ת ומה ענינם לכ״ו דור שקודם מ״ת, אך הענין שכוונת דהע״ה הי׳ ע״ד מאמר רע״ק אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו עאכו״כ, וביאור זה כי הנה כתיב מי יקום יעקב כי קטן הוא ועשו נק׳ בנה הגדול והיינו כי ישראל מקבלים המשכת גילוי אלקות בבחי׳ פנימית ולכן נק׳ קטן שמקבלים ע״י החכ׳ שהיא יו״ד נקודה קטנה בחי׳ צמצום אבל עשו מקבל המשכה חיצוני׳ ע״ד העלם והסתר, לכן נק׳ גדול שמקבל מבחי׳ א״א ורב חסד וגדל חסד ולכן נמשך להם השפע בריבוי שלא ע״פ חשבון ומדה כלל כמבואר באריכות במ״א, ואמר רע״ק ע״ה אם לעוברי רצונו כך שנמשך להם כ״ט מרצה״ע שלמעלה מהחכמה לעושי רצונו עאכו״כ שיומשך להם בחי׳ זו ע״י החכ׳, וזה הי׳ כוונת דהע״ה להמשיך מבחי׳ ורב חסד שלמעלה מהחכמה שמשם היו ניזונין הכ״ו דור שקודם מ״ת שיומשך בחי׳ זו ע״י החכמה לישראל להיות להם תוס׳ וריבוי גילוי אלקות בבחי׳ פנימי׳ וגם השפעת כ״ט בחיצוני׳ יהי׳ רק לישראל ולא לאוה״ע כי כאשר נמשך ע״פ החכמה אין מקום לאוה״ע לקבל משם וזהו ג״כ ענין המצנפת להיות הארת והמשכת הכתר בחכמה, ואין לתמוה למה הוצרך דוד לזה שהרי הי׳ אז כה״ג ומצנפת, כי כמה בחי׳ ומדריגות יש בכל ספי׳ וההארות וגילוי הנמשכים ומתגלים ממנה מתחלק ג״כ לכמה מדריגות וכמ״ש בלק״ת סד״ה אני דפ׳ ציצית הא׳. והנה המצנפת הי׳ לכה״ג לבד ולבני אהרן הי׳ מגבעות והיינו כמ״ש עד תאות גבעות עולם ופי׳ בזהר וארא עד הוא בחי׳ יסוד והוא תאות גבעות עולם גבעה עילאה לארקאה לי׳

ברכאן וגבעה תתאה לקבל מיני' ברכאן והיינו בינה ומל', ומגבעות הוא מל' גבעה, והענין כי כה"ג הוא חסד דאבא והכובע והמצנפת שלו הי' מבחי' א"א, וכהן הדיוט הוא חסד דז"א והכובע שלו הו"ע ת"ת דאי' שנעשה כתר לז"א וז"ע עוטר ישראל בתפארה ישראל ז"א ותפארה ת"ת דאי' וז"ש ומגבעות תעשה להם לכבוד ולתפארת. והנה המצנפת הי' מכפר על עון גס"ר וגאוה והענין כי אי' בספרים גאוה בגימט' י"ה, וי"ל השייכות כי הנה ידוע שאין אא"ס ב"ה שורה אלא בחכמה והטעם כי אור א"ס הוא יש האמיתי בחי' קדוש שהוא בגימט' גיאות שהוא גאה גאה גיאה על גיוותניא שבכ"מ שהוא בחי' יש ודבר אא"ל שורה א"ס ב"ה שהוא יש האמיתי כ"א בבחי' חכמה שהוא כח מה תכלית הביטול לגמרי יכול להיות השראת אא"ס ב"ה הנק' קדוש שבגימט' גיאות, ובינה עם שהיא בחי' להנחיל אוהבי יש מ"מ מצד יחוד חו"ב שהם תרדל"מ נכלל יש דבינה באין דחכ' וזהו גאוה בגימט' י"ה שבחי' גיאות דאא"ס ב"ה שורה בי"ה וכמ"ש הגאוה והגדולה לחה"ע, וזהו מה שאי' בזהר כד מטי דוד לג' ספירן עילאין אמר ה' לא גבה לבי כו' אם לא שויתי ודוממתי, שבחי' המדות שייך בהם הילוך ורצוא שה"ע גבהות הלב אבל בג"ר צ"ל ביטול לגמרי וזהו אם לא שויתי ודוממתי כו'. והנה ע"י עון גאוה מגיע הפגם בי"ה וגורם הסתלקות אא"ס ב"ה בחי' גיאות מבחי' י"ה והטעם שמגיע הפגם כ"כ הוא כי נש"י נק' בנים למקום שכמו הבן נמשך ממוח האב ואפי' צפרני רגליו נתהוו מטפה שבמוח, כמ"כ נשמת כל איש ישראל אפי' מי שאין לו רק נפש דנפש דעשי', מ"מ יש לו קשר ואחיזה ושרש בבחי' ח"ע ממש, וא"כ כשיש גאוה בנש"י האחוזי' בחכמה גורמים להיות הסתלקות אא"ס מחכמה כי הוא ית' גאה גאה שמתגאה על גיוותניא ומתרומם ומסתלק מהם, וזהו ג"כ גאוה גימ' י"ה שהפגם מגיע בי"ה, והמצנפת שהי' מבד היא מבחי' יו"ד וקש"י דהוי' דלעילא וע"י שהכה"ג לובש אותה הי' נשפל ונמשך בהוי' דלתתא למלאות הפגם והחסרון שע"י גאוה שבנש"י.

וענין האבנט, הנה המקובלים מפרשים האבנט במל', והיינו כי משום אבנט ואזור, ועל אזור מביאים ראי' מפסוק שהוא במל' כמ"ש כי כאשר ידבק האזור במתני איש כן הדבקתי אתכם אלי בית ישראל, ובית ישראל הוא המל' (שהיא בית לישראל דלעילא), ובאמת אינו כן כי האבנט חלוק מאזור, שהאזור חוגרים על המתני' כמ"ש כאשר ידבק האזור במתני איש, ואזור עור במתניו, והאבנט הי' חוגר הכה"ג בין אצילי ידיו על החזה, וגם בהפעולות הם חלוקים, שהאזור מחבר הלבוש אל הגוף בכדי לחזק כח ההילוך וכמ"ש וישנס מתניו וירץ לקראת אחאב, והאבנט פעולתו לחבר הלבוש אל הגוף לחמם הגוף רק שבזה הם שוים שמחברים הלבוש אל הגוף. וביאור זה למעלה, הוא כמ"ש ה' מלך גיאות לבש שמל' הוא בחי' לבוש המעלים ומסתיר להוות יש מאין שיהי' יש ודבר נפרד בידיעתו וכשיהי' ביטול היש ויקבל עומ"ש ז"ע מלוכה שהמאציל ב"ה הוא מלך על עם, וזהו מצד שהוא לבוש המעלים כי מצד אא"ס ב"ה כולא קמי' כלא וכאין ואין שייך מלוכה, ואח"כ כתיב לבש ה' עוז התאזר שיש עוד לבוש להש"י כבי' מאזר והוא עוז, והיינו מה שיהי' בנבראים ביטול מצד השגת אא"ס ב"ה

שאתה ה׳ לבדך ואפס זולתו וכולא קמי׳ כלא וכאין ולבוש זה הוא עוז וכח, כמו שהתהוות הנבראים הוא בכח הא״ס ב״ה שהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא ולחדש יש מאין, כן ויותר מכן הוא זה שיהי׳ ביטול בנבראים ולא יסתיר היש עליהם הוא כח יותר נעלה מא״ס ב״ה, וראי׳ לזה ממארז״ל קשה לזווגם כקרי״ס שמובן מזה שקרי״ס הוא קשה, ואין זה מובן לכאורה שבריאת שמים וארץ וים ויבשה אינו קשה כמאמר לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב״ה את עולמו כ״א הכל במאמר עשה כמ״ש כי הוא אמר ויהי וקרי״ס שהוא הפך ים ליבשה הוא קשה, אך הענין כי ים ויבשה הם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא בחי׳ יחו״ע ויחו״ת, ושני הבחי׳ לבדם אין זה קשה אצל השי״ת, אבל שיהי׳ התחברות ים ויבשה ובנ״י הלכו ביבשה בתוך הים שהוא ענין שבנבראים יהי׳ הביטול כמו שאתה ה׳ לבדך כו׳, זהו קשה שכח זה אינו במל׳ מצ״ע כ״א שזהו כח מעתיק וכמו קי״ס בעתיקא תליא, ועד״ז הוא מה שנתקשה משה בחדש כי חדש הו״ע יחוד שמשא וסיהרא שהוא קשה, וזהו לבש ה׳ עוז, ועוד הוא העוז מה שהיש יהי׳ במציאותו ולא יתבטל ממהותו מצד הגילוי שכולא קמי׳ כל״ח ויהיו בחיצוניותם כמו שהם בבחי׳ בי״ע ולא כמו אצי׳, וז״ע אף תכון תבל בל תמוט, תכון ה״ע זיכוך כמ״ש כונן שמים בתבונה וה״ע שנמשך גילוי אלקות בעולם אבל הוא באופן שבל תמוט שיתקיימו במהותם בחיצוניות ולא יהי׳ הכל אצי׳, וזהו כעין מה שהי׳ במ״ת שעל כל דיבור פרחה נשמתן והחזיר להם הקב״ה בטל תורה שנק׳ עוז כמ״ש בתניא, ואי׳ שם שהקב״ה נותן כח בצדיקים לקבל שכרם לע״ל שלא יתבטלו במציאות ממש באור ה׳, והנה ז״ע התחברות הלבוש אל הגוף כי הלבוש הוא לבוש מל׳ בחי׳ שם אד׳ והגוף הוא בחי׳ גופא דמלכא בחי׳ ועל הכסא דמות כמראה אדם הוא מראה דמות כבוד הוי׳, פי׳ שהוי׳ הוא הי׳ הוה ויהי׳ ואני הוי׳ לא שניתי וכולא קמי׳ כל״ח, וההתחברות הוא שיהי׳ גילוי שם הוי׳ ע״י לבוש מל׳ כמ״ש ה׳ ימלוך לעולם ועד והי׳ הוי׳ למלך, וכל בקשות ר״ה הוא ותמלוך אתה הוא הוי׳ כו׳ שיהי׳ גילוי שם הוי׳ ע״י לבוש מל׳, ויש בזה ב׳ בחי׳ הא׳ התחברות הלבוש אל המתנים, והב׳ התחברות הלבוש אל הגוף וה״ע יחוד המל׳ עם יסוד או ת״ת, ויובן החילוק כי הנה ביסוד הוא שם שדי ובת״ת הוא שם הוי׳, ואי׳ ברמב״ן שמב׳ שמות אלו נמשכי׳ ב׳ מיני נסים, נסים נסתרים ונסים נגלים, כי שם שדי הוא שמשדד מערכת השמים שיהי׳ נסים רק הנסים הם מלובשים בדרכי הטבע שאין שום דבר יוצא מהטבע לגמרי רק שאין הטבע מסתיר על הנס, וכמו נס דפורים שהי׳ מלובש לגמרי בטבע מאהבת אסתר וכיוצא, ולא הי׳ שם דבר יוצא מהטבע, ואעפ״כ אמרו ע״ז ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו שהכל הכירו שהוא נס שהקדים השי״ת רפואה למכה ותלקח אסתר כו׳ וקצף בגתן כו׳ והיינו שהטבע לא הסתיר על הנס וזהו משם שדי ולא כמו שם אלקים שממנו נמשך מנהגו של עולם ודרך הטבע לגמרי שהטבע מסתיר וכענין לעושה נפלאות גדולות לבדו שאין בעל הנס מכיר בנסו, אבל שם הוי׳ הוא שיהי׳ נסים נגלים, כמו יציאת מצרים מכת בכורות וקרי״ס, והנני ממטיר לכם לחם מן השמים, המן הסלע הזה נוציא לכם מים שהי׳ יוצא מהטבע לגמרי

שדרך הטבע הוא להיות לחם מן הארץ ומים מן השמים והי' בהפך זה"ע ההפרש בין התחברות הלבוש אל המתנים שהם נה"י שלבר מגופא ובין ההתחברות אל הגוף שהוא החזה בחי' ת"ת, זהו החילוק בענין גילוי אלקות גם בחיצוני' העולמות, ובענין ביטול בנפש החילוק הוא כי הנה כתיב העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא, והדל לא ימעיט דא צדיק, ואין עשיר אלא בדעת ואין עני אלא בדעת, והיינו כי אל דעות הוי', דעת תחתון הוא כמו שנתהווה מאין ליש, וגילוי דעת תחתון הוא איך שנתהוו מאין ואפס המוחלט והאין שופע בו תמיד להחיותו ולקיימו ואלו הי' מסתלק הי' אין ואפס וא"כ היש בטל לגמרי אל האין השופע בו להחיותו והוא ג"כ ביטול גדול, ודעת עליון הוא איך שהוא יש אמיתי וכולא קמי' כלא וכאין, וגילוי דעת עליון הוא שכל התחלקות ו"ק גשמיי' ורוחניי' וכללות החיות מכל העולמות עליונים ותחתונים שהוא הקו"ח וצמצום ומק"פ הכל כלול ובטל כביטול זיו השמש בשמש כאלו לא יצאו כלל מהתכללותם במקורם. וזהו ההפרש בין כשהגילוי מיחוד יסוד ומל', ובין כשהגילוי מיחוד ת"ת ומל'. וענין האבנט מהו, הוא ג"כ לא כמ"ש המקובלי' שהוא במל' שהרי המל' היא הלבוש המתחבר אל הגוף והאבנט הוא המחבר, אלא שהאבנט הוא ה' עילאה של שם הוי' ב"ה כנ"ל שהוא בחי' בינה, וכתיב אני בינה לי גבורה שמלבשת לגבורה דא"א, וה"ע תגבורת הכח והחיות להיות התגלות אלקות וביטול בנבראים שה"ע התחברות הלבוש מל' אל הגוף (והאזור למעלה אולי הוא בחי' תבונה, וענין שהאבנט פעולתו לחמם הגוף, כמדומה שה"ע גבורות דאי' שנותנים כח להיות יחוד עליון כידוע שיסוד נק' בצל אל עליון בינה, מפני שהתעוררות היחוד הוא לחזק כח ההילוך אולי הוא ענין להיות גילוי היחוד למטה מטה עד עוה"ז). וענין שהאבנט הי' מכפר על הרהור הלב, הוא כענין שהעולה הי' מכפר על הרהור הלב כמ"ש והעולה על רוחכם כו', וההפרש בין עולה וחטאת הוא שהחטאת אינו כליל ועולה כולה כליל והוא ענין ב' מיני מס"נ כלתה נפשי לחצרות הוי' וכלה שארי ולבבי, כלתה נפשי לחצרות הוא ענין התשוקה להיות הבנה והשגה באור א"ס וכענין ע"מ לקבל פרס, פרוסה זיו השכינה שבג"ע התחתון וג"ע העליון וה"ז בחי' יש ולגרמי', ובאש זה עדיין אין נשרף כל המחשבות והרהורים בישין ורצונות זרים, וכלה שארי ולבבי ה"ע פנימי' הלב ביטול אמיתי ע"ד מ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שנעשה אין ואפס ממש, ובאש זה נשרף כל המחשבות והרהורין בישין, ובחי' זו למעלה הוא ענין שכינתא עילאה בינה, וא"כ האבנט שהי' מבד היינו שהוא בה' עילאה שבהוי' דלעילא, וע"י שכה"ג הי' לובש אותו הי' נשפל ונמשך בשם הוי' דלתתא למלאות הפגם והחסרון שע"י הרהור הלב שהוא בה' עילאה.

לענין תענו את נפשותיכם זח"ג ס"ז א' ס"ח ב', יש להעיר ממ"ש באוצ"ח דף נ"ד סע"ד בפי' מארז"ל פ"ה דכתובות רוצה אשה בקב ותפלות כו' וע' במא"א ק' סעיף ב' בענין קב, ובע"ח שער אנ"ך רפ"ג בפי' רוצה אשה שם ב"ן בקב הנ"ל, שז"ס היחוד משא"כ בבחי' פרישות ע' בספר נשמת דוד ע"פ מים רבים דבינה לא יוכלו לכבות את האהבה דמל' לגבי ז"א אכילה דשבת נמשך ממ"ש וקראת לשבת ענג והנה ר"ת עדן נהר גן וידוע ענין ונהר יוצא מעדן להשקות וכו' ז"ס הזיווג שנק' ג"כ אכילה כ"א הלחם אשר הוא אוכל אבל יוהכ"פ למעלה מבחי' ענג הנ"ל הנמשך מעדן לנהר וכו' וכמ"ש והניף ידו על הנהר שיומשך למעלה מבחי' נהר וכמו בעבר הנהר ישבו וכו' או יוהכ"פ עדן עילאה מו"ס שלמעלה מענג המורגש לטעם, וכמו מס"נ למעלה מהטעם טוב טעם ודעת בד"ה וארא תקע"ב, ופי' ד' הע"ח הנ"ל י"ל ע"ד מ"ש בלק"ת בד"ה שוש תשיש בענין נשים שדעתן קלות לכן האהבה ע"מ לקבל פרס פי' הארה בעלמא שזהו מושג ואינה רוצה להבטל במציאות בבחי' אין אף שזהו גבוה יותר משא"כ הדכר וא"כ תענו את נפשותיכם נוק' להיות בבחי' זכר, גם תענו את נפשותיכם בענין מס"נ.

קיצור ממ"ש בלק"ת פ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר, דרוש השני

א) **ענין** לטהר ותטהרו (עמ"ש בד"ה ד' לי בעוזרי בפי' הבא לטהר ע"ש פ"ה) וענין עשי"ת, התשובה היא החזרת פנים בפנים (עמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני ועמ"ש בד"ה ואהי' אצלו אמון פ"ב בענין פנים בפנים דבר ה' ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו פ"א ושם פ"ב פי' שיש החזרת פב"פ ע"י תומ"צ וע' בד"ה כי תצא דרוש השני פ"ג בענין בקשו פני את פניך ה' אבקש) אך איך תהי' בחי' זו קבוע בנפש, צריך להקדים ענין תלמוד ומעשה (אפ"ל המכוון כמשל"ק סעיף ג' וא"כ כשנפשו של אדם מתלבשת במחשבה ודבור של התורה הנה היא מתלבשת בלבושו של הקב"ה כו' ואין קרבת ד' ממש יותר מזה עכ"ל והיינו ענין פב"פ, לפ"ז י"ל כש"כ אם עוסק בפנימיות התורה שהיא פנימית לבושו של הקב"ה כמ"ש בד"ה ועשו להם ציצית בענין אורייתא סתים וגליא, וכמ"כ ע"י המצות הוא התקשרות כח המעשה במעשה של הקב"ה כמ"ש סד"ה אחרי ד' אלקיכם תלכו בענין ובו תדבקון וסוף הביאור שם בענין ואת מצותי תשמרו ובד"ה כי ההרים ימושו ספ"ב) שיש בירושלמי ענין וכל חפצים לא ישוו בה אפילו חפצי שמים שהם המצות.

ב) **והענין** דהנה ודברת בם בד"ת כתי' ואם כן איך א"ש עם מ"ש והיו הדברים האלה דהיינו אחד ואהבת ופי' מלת אחד (זהו ע"ד אין עוד מלבדו והיינו שאין שום בחי' עוד כלל כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ו, וקרוב לזה פירש בשל"ה בפרק בעשרה מאמרות מאמר ראשון דף מ"א תחלת ע"א וז"ל וידעת היום כו' אין עוד מלבדו אין הפירוש כי אין אלוה זולתו כי זהו פשיטא כו' אלא ר"ל שאין עוד

מציאות בעולם זולת מציאותו יתברך כי בהסתרו יאבד הכל עכ"ל רק שבסש"ב פי' בעומק יותר) שהוא לבדו הוא כמו שהיה קודם בריאת העולם משום דכולא קמיה כלא חשיב רק בשכמל"ו (וע' בד"ה שה"ש בענין ומבלעדי אין אלקים) ואי לזאת ואהבת את ה' אלקיך ע"ד אחד ואהבת והיינו ע"י עסק התורה (שהוא מפתחות הפנימיות המשכה בבחי' אחד ממש שלמעלה מבחי' בשכמל"ו) דכתיב עוטה אור כשלמה (עמ"ש מענין עוטה אור כשלמה בד"ה ביום השמע"צ כנישין ספ"ה ובהקיצור שם ססעי' ד' וע' באג"ה סי' י"ט ד"ה עוטה אור כשלמה וסי' ל"ו ד"ה דוד זמירות קרית להו), וזהו ג"כ ענין לבושיה כתלג חיור (טלית לבנה שנתעטף בה הקב"ה במהרש"א פ"ק דר"ה פי' המפרשים שהיא חכמה) סלסלה ותרוממך לבחי' ושער רישי' כעמר נקא (ועמ"ש בד"ה כי על כל כבוד ענין כבוד עילאה שהוא כמו דקמי' כלא חשיב, וכבוד היינו לבוש ואין כבוד אלא תורה, ולכן ע"י שהאדם עוסק בתורה מתלבש ג"כ בבחי' כבוד עילאה, ועמ"ש בסידור בד"ה הנותן שלג כצמר, דבחי' קרח זהו הפרסא המפסיק בין אצי' לבריאה שמשם נמשך להיות יש מאין שיהי' היש דבר נפרד והיינו ע"י הקרח שהוא גליד חזק ע"ד מלכותך מלכות כל עולמים משא"כ השלג שהוא גליד קל והוא מקור חכמה עילאה וגם בשלג נאמר הנותן שלג כצמר כנ"ל בענין סלסלה ותרוממך).

ג) **וכאשר** ישכיל ויתבונן האדם בנפשו איך שע"י סלסול הלכות של התורה תתרומם נפשו כו' יגיל וישמח כו' ומכ"ש וק"ו שישים נפשו בכפו להיות כל ישעו וחפצו בעסק התורה כו' שבזה הנה הוא מתלבש בלבושו של הקב"ה (וגם כמ"ש במ"א שעל עסק התורה נאמר חכמת אדם תאיר פניו, והוא בחי' אדם שעל הכסא כ"כ במד"ר בקהלת, נמצא האדם העוסק בתורה הוא בחי' פב"פ עם הקב"ה היינו יאר ה' פניו אליך וא"כ התשובה שהיא החזרת פב"פ כדי שיהי' בחי' זו קבוע בנפש האדם הוא ע"י עסק התורה וז"ש באגה"ת פ"י שבחי' תשובה מלמעלה למטה זהו עסק התורה וכן נתבאר בד"ה מה טובו פ"ג, אך מתחלה צ"ל בחי' אחור והוא התפלה הנמשך מהדעת שנמשך בח"י חוליות השדרה), ובזה יובן מה שאומרים בפ' והא"ש ונתתי עשב כו' כ"ז הוא ענין עסק התורה (ועפי"ז יובן הירושלמי הנ"ל דלעיל ססעי' א'), אך המצות הם ע"ד קיום מצות המלך ומבחינת מלכותו הוא קיום העולמות במקום וזמן (כי מלוכה שייך על נפרד דוקא שלכן על אלף בנים לא יקרא מלך כמ"ש במ"א) וזהו ענין כדמותינו ועסק התורה נק' בצלמינו ולכן המצות הם במקום הזמן (וע' סד"ה כי תשמע בקול שמ"מ יסוד התורה הוא קיום המצות והאומר אין לי אלא תורה כו' ע"ד שנתבאר בד"ה ויקחו לי תרומה בענין כי נר מצוה שעי"ז נמשך ותורה אור וצדקה תרומם, וגם לבושו צדקה בד"ה ושמתי כדכד וכתי' וילבש צדקה כשריון, וע' ביאור אלה מסעי השלישי ספ"ב בענין כי נר מצוה ותורה אור ובד"ה מזוזה מימין, גם כי קב"ה תוכו כברו זח"ג פ' פנחס דרכ"ט ואפ"ל דמצוות זהו ענין שילוב ה' באד' והתורה שילוב אד' בהוי' ע' ביאור שובה ישראל דרוש הראשון.

פ׳ קדושים

קדושים י״ט ג׳ איש אמו ואביו תיראו, יבמות פ״א ה׳ ע״ב יכול יהא כבוד אב ואם דוחה שבת ת״ל איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו כולכם חייבים בכבודי, קדושין פ״א כט ע״א איש אין לי אלא איש, אשה מניין כשהוא אומר איש אמו ואביו תיראו הרי כאן שנים (לשנים הוא אומר, רש״י ור״ל תיראו הוא לשון רבים בין איש בין אשה ייראו את אמו ואביו) וד״ל ע״ב סיים א״כ מה ת״ל איש, איש סיפק בידו לעשות אשה אין סיפק בידה לעשות מפני שרשות אחרים עליה. ובב״מ ספ״ב לב ע״א הובא ג״כ יכול יהא כבוד אב ואם כו׳ סד״א הואיל והוקש כיבוד אב ואם לכבודו של מקום, שנאמר כאן כבד את אביך ואת אמך, יתרו כ׳, ונאמר להלן כבד את ה׳ מהונך, משלי ג׳, הלכך לציית ליה קמ״ל דלא לישמע ליה עכ״ל, כריתות ו׳ כח״א, שבת ז׳ סט״ב, יבמות [ה] ב׳ ו״א, ירושלמי פאה א׳ (טו״ג) [ה״א], קדושין (א׳) סא״ב, רבות קצג״א רז״ב רנט״א, זח״א דף ה׳ סע״א וע״ב, ח״ג קדושים פא״ב פב״א וברע״מ שם אין אביו אלא הקב״ה ואין אמו אלא כנס״י, וכבוד ל״ב נתיבות כיבוד אב ואם היינו קיום מצות עשה ותיראו היינו מל״ת לכן ביראה הקדים אם לאב כי מל״ת תלויין במל׳ וכיבוד הקדים אב שמ״ע תלויין בז״א כמ״ש בפ׳ מקץ קצ״ט בפי׳ לעבדה ולשמרה, ולפ״ז ענין ואת שבתותי תשמרו שלמעלה מכיבוד או״א זהו ענין יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו, והוא בחי׳ כתר וזהו כולכם חייבים בכבודי דהראני נא את כבודך זהו כתר עליון ברע״מ פנחס דרנ״ה ב׳ וכן פי׳ ברע״מ כאן שזהו ענין ואין אלקים עמדי.

פג״א תלת שותפין אשתכחו לעילא ברזא דאדם כו׳, בהשמטות סי׳ ב׳, יש להעיר ענין ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים, ונתבאר מזה בלק״ת פ׳ מטות בד״ה ראשי המטות, בפי׳ לכו לחמו בלחמי דכמו שהאדם מקבל חיות מהלחם לפי ששרשו מבחינת מוצא פי ה׳ מוצא היינו מקור, כן בחינת ממכ״ע הנקרא כמראה אדם נמשך לבחי׳ זו חיות מבחינת רצון עליון הסובב כל עלמין והיינו על ידי התומ״צ שנתלבשו בעשייה שבהן ועל ידם נמשך רצון העליון, וזהו ענין רעייתי פרנסתי ולחמי עכת״ד יעו״ש, ועיין עוד מזה בד״ה הנך יפה רעייתי, ושם פי׳ אביהם שבשמים היינו אור אבא המלובש בז״א הנקרא שמים ועיין בפי׳ שמים אש ומים בת״א ר״פ בראשית בד״ה השמים כסאי, שהם בחי׳ חו״ג מקור בחי׳ עולם ו״ק מעלה ומטה, והתורה היא בחי׳ חו״ב אלפים שנה קדמה לעולם אאלפך חכמה וכו׳ ונובלות חכמה תורה שנתלבשה בז״א כו׳, וזהו ענין אביהם שבשמים, וזהו כבד את אביך, היינו ישראל מפרנסין כו׳ מאכיל ומשקה כו׳ וגם פי׳ כבד להמשיך גילוי כבוד עילאה שלמעלה היש וכולא קמיה כלא חשיב ממש, והיינו ע״י הביטול לאשתאבא בגופא דמלכא כנזכר בד״ה אני ישנה בפי׳ רעייתי, וצ״ל שיהי׳ בבחי׳ בן כנזכר בד״ה וכל בניך דפי׳ בינה בן י״ה וזהו עסק התפלה ברצוא ושוב ע״ד כל הנשמה תהלל י״ה, ופי׳ ואת אמך הוא בחי׳ מל׳ מקור דבי״ע, גם כי אם לבינה תקרא, ונק׳ שכינה, ונקרא כנס״י שכונסת השפע מישראל דלעילא

וגם שהנשמות נכללים ונאספי' בתוכה בבחי' באר מים חיים כדפי' הרמ"ז, ואפ"ל כי עצמות מן האב ובשר מן האם והיינו עצמות זהו חכמה ובשר רצוא, ובב' בחי' אלו יכבד אב ואם כו', וכ"ז ענין כיבוד, וענין תיראו פי' ברע"מ קדושים פ"ב שזהו קיום מל"ת כי היראה היא שורש לשס"ה ל"ת ולכן במורא הקדים האם כנ"ל, וכ"ז ע"י ואת שבתותי תשמרו, כי הנה חצר הפנימית הפונה קדים כו' וביום השבת יפתח וזהו ענין הנשמה יתירה כמ"ש בת"א בד"ה ויקהל משה כו' שהוא רצון העליון שלמעלה מהחכמה המתגלה בשבת, ולפ"ז כיבוד ומורא או"א זהו ע"י הרצון הנמשך מחו"ב הנק' או"א וזהו עשה רצונו כרצונך כו', אבל צ"ל ואת שבתותי כו' זהו בטל רצונך כו', גם ג' בחי' אלו ע"ד הנזכר בענין השמים כסאי והארץ הדום רגלי זהו ענין כיבוד או"א, ובחי' איזה בית כו' מקיף בכל מאדך זהו ענין ואת שבתותי כו' כי נר"נ נמשכו מאו"א אבל יחידה בכל מאדך זהו נשמה לנשמה והיינו נשמה יתירה דשבת כו', עוי"ל מה שהקדים אמך במורא כי תשבע"פ שהיא ח"ת שירדה לעלמא דפרודא כו' לכך יוכל להמשיך את האדם אחר הגשמיות ולא זכה נעשית לו כו' וע"כ צ"ל שמירה כנז' בת"א פ' בראשית סד"ה להבין ענין הברכות וזהו שהקדים בזה מורא, ועמ"ש מזה בד"ה כבד את אביך בפ' יתרו.

והתקדשתם* והייתם קדושים, מקודם צ"ל מאמרז"ל פ"ט דברכות דנ"ה ע"א ע"פ המזבח עץ שלש אמות גבוה כו' ביחזקאל סי' מ"ד כ"ב פתח במזבח וסיים בשולחן, ר' יוחנן ור' אלעזר דאמר תרוויהו כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו והיינו כמ"ש דילמא אתי עניא ויהיב לי', וכ"ה בגמ' סוף חגיגה דכ"ז א', ופירש"י שולחנו של אדם מכפר עליו בהכנסת אורחים, והתוס' שם העירו ממ"ש בגמ' פ' חלק דף ק"ג סע"ב גדולה לגימא כו' עד בשכר קראן לו ויאכל לחם, ודברי התוס' הנ"ל אשתמיט להשל"ה שער האותיות אות קוף בענין השולחן, ושם סעי' ו' דפ"ה ע"ב שכ' ויתן מחיר כסף כו' שהעיקר שיתן מפרוסתו כו', שהרי התוס' הביאו והכריחו כן מהא דגדולה לגימא כו' ועי' עוד מזה במנחות פ' שתי הלחם דצ"ז ע"א ובתוס' שם ד"ה שאני שולחן, ועיין מענין זה שהשולחן מכפר במקום מזבח בסידור סוף שער בהמ"ז בד"ה להבין שרשי הדברים הנ"ל הנה אמרז"ל ע"פ ואלה מדות המזבח שם פי' הטעם משום הבירורים שהם ניצוצים מעולם התוהו שמתעלים ע"י האכילה וכ"כ בלק"ת פ' אמור בד"ה ביאור ע"פ והניף הכהן אותם פ"ד, וע' בלק"ת פ' נשא בד"ה כה תברכו, ובפ' עקב בד"ה ואכלת ושבעת וברכת, ובסדור שער בהמ"ז בד"ה ת"ר מניין לבהמ"ז מן התורה, וע' בת"א פ' בשלח בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום בענין צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר, וע' בתולע"י גבי החלק השלישי סתרי הברכות, ושם גרסינן בפ' הרואה המזבח

והתקדשתם: בהוצאה זו נסדר מאמר זה מחדש ע"פ גוכתי"ק 1053, עג, א.

עץ שלש אמות גבוה כו׳ מזבח מכפר על אדם ועכשיו שולחנו כו׳ * של אדם מכפר. ותוכן דבריו כמו בקרבנות היו ישראל במעמדם קורין במע״ב כן עכשיו בשולחנו של אדם כי כשהאדם מאכיל את העניים על שולחנו הנה קרבנו זבח שלמים לה׳ כו׳, וסידור ד״ת על השולחן דוגמת אנשי מעמד שהיו עוסקים במע״ב כו׳ וברהמ״ז כנגד השיר שהיו הלויים אומרים בדוכן עכ״ד, הביאו השל״ה שם דף * ומהרש״א בח״א במנחות שם כתב דמהגמ׳ פרק הרואה הנ״ל משמע דהא דשולחנו של אדם מכפר עליו זהו מפני שמאכיל את העניים ובמשנה פ״ג דאבות מ״ג משמע שזהו ע״י שאומר עליו ד״ת ע״ז נק׳ זה השולחן אשר לפני ה׳.

והנה מקודם צ״ל ענין שהמזבח מכפר, והנה מלשון המשנה פ״ב דמדות שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם משמע שעל ידו נמשך האור והשפע מאריך אנפין כי אריכות ימים נמשך מא״א וכמ״ש בזח״א דל״ז סע״ב ודנ״ח ע״א, ובס׳ אור ישראל בה׳ תפילין דפ״ב ע״ד גבי מעשה שבגמ׳ פ״ק דשבת די״ג סע״א והיתה אשתו נוטלת תפיליו כו׳ כתיב בתורה כי היא חייך ואורך ימיך, כ׳ כבר הקדמנו אריכות ימים ושנים באים מצד אריך אנפין, ורמז כתיב גבי תפילין ה׳ עליהם יחיו ותפילין נמשכים מן אריך אנפין ולכן היתה נוטלת תפיליו כו׳, ובגמ׳ במגילה פ׳ בני העיר דכ״ח ע״א במה הארכת ימים כו׳ וותרן בממוני הייתי, פי׳ בר״ח שער הענוה פרק * כי אריכות ימים נמשך מא״א ושם מקור הוויתור, ויתורץ בזה דלכן ג״כ שולחנו של אדם מכפר עליו כמו המזבח כי ע״י שמאכיל את העניים שזהו ג״כ ענין הוויתור לכן ממשיך ג״כ מא״א כמו המזבח כו׳, כי קרבן גי׳ ארך אפים.

קיצור. שולחנו של אדם מכפר עליו ע״י שמאכיל את העניים, ובמשנה פ״ג דאבות משמע ע״י שאמרו עליו ד״ת נק׳ זה השולחן אשר לפני ה׳ וכבר עמד ע״ז מהרש״א, והתולע״י תירץ שנצרך ב׳ הדברים לשיהי׳ מכפר כמו מזבח, כמו במזבח הי׳ ג״כ ישראל במעמדם עוסקים במע״ב, המזבח נברא להאריך ימיו של אדם ע״י שממשיך מא״א, קרבן גי׳ ארך אפים, וכן בתפילין שממשיכים מא״א נאמר ה׳ עליהם יחיו, והשולחן כשנוהג בוויתור להאכיל את העניים ממשיך ג״כ מאריך אנפין וראי׳ מר׳ נחוניא הגדול במגילה כ״ח א׳, ואדמו״ז ז״ל פירש ענין השולחן מכפר ע״י האכילה בכוונה לש״ש ובברכות תחלה וסוף שעי״ז מעלה ניצוצות משבה״כ, וזהו כענין הקרבן, שמעלה ניצוצות והחיות נושאות כו׳, ומ״מ גם לפ״ז י״ל שזהו ע״י שאומר עליו ד״ת ומאכיל את העניים שנמצא מחבר עמוד העבודה והעלאת הניצוצות שמקו השמאל עם תורה וגמ״ח, וע״ד המבואר בזהר אמור דצ״ט אברהם ויעקב אחידן תרווייהו ביצחק דא מהאי סטר׳ ודא מהאי סטרא כו׳ ועי״ז יוכל להעלות הניצוצות כו׳.

ב) **והנה** מענין מזבח ארז״ל פ״ק דכתובות ד״י ע״ב מזבח מזיח גזירות, ומזין מחבב ומכפר עונות, ומהרש״א שם כ׳ וז״ל ונ׳ לפרש במעלת המזבח שזכר נרמזו בלשון מזבח לפי הקרבנות שמקטירין עליו אמר מזיח גזירות רעות הוא הקטורת כו׳ (וצ״ע דזהו במזבח הפנימי) ואמר מזין הוא הקרבן תמיד ושאר עולות שנקרבו עליו שנאמר בו לחמי לאישי ריח ניחוח וגומר, וכי ללחם שלנו הוא צריך, אבל הוא לחם ומזון שלנו (ע׳ בלקו״ת

---

*) : בגוכתי״ק יש כאן מקום פנוי.

בשה"ש בד"ה הנך יפה רעייתי משמע שמפרנסין לאביהם שבשמים ועי"ז מתפרנסין כי פי' מפרנסין מבואר בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה, ושם ספ"ב דר"ל שנמשך חיות ואור א"ס ב"ה כביכול להתחבר ולהתקשר בבחי' גופא הן הם מדותיו ית' חסד דרועא ימינא, וע"ש פ"ג גבי כאלו עשאוני כו' דקאי על עשיית החג"ת שהן כלים כו' ע"ש, וא"כ ע"י ניזונין ומפרנסין ג"כ שע"י המשכות אוא"ס ב"ה בהמדות אז ע"ז דוקא נמשך ההמשכה למטה כמ"ש באג"ה סי' ג' בד"ה וילבש צדקה כשריון שא"א להיות שום המשכה מאוא"ס ב"ה בהעולמות בע"ג אלא ע"י התלבשותו בע"ס, ועוד זאת כי הנה הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד, ע' מזה בזח"ב תרומה קס"ח ב', ובפי' הרמ"ז שם שזהו ענין יומם יצוה ה' חסדו דהיינו חבור חסד דאו"א יעו"ש, וזהו הנמשך ג"כ הקרבן כו' וע"ש בד"ה לסוסתי ברכבי דרוש השני ובד"ה לבבתני אחותי כלה, גם ע"ד מי שתורתו אומנתו פטור מן התפלה שבכלל חיי עולם ג"כ חיי שעה כמו בכלל מאתיים מנה, עד"ז המזבח שממשיך ריח ניחוח על"ק בהקיצור בכלל זה ג"כ חיי שעה וכמו התפלה עצמה אשר ח"י ברכאן דצלותא הם המשכה הפנימי' הנמשך ע"י ח"י חוליות השדרה כמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב ובד"ה יביאו לבוש מלכות, ועמ"ש מזה סד"ה יהודה אתה יודוך אחיך וסד"ה השמים כסאי בת"א ר"פ בראשית ומ"מ נקראת חיי שעה עד"ז י"ל בענין מזבח מזין, וגם ענין מזין ע"ד פותח את ידיך יודיך ומשביע לכל חי רצון וזהו נמשך ע"י ניחוח להוי' כו') ואמר מחבב על השלמים שנקרבו עליו שהם מביאים שלום וחיבה בין ישראל לאביהם שבשמים, (וע' במד"ר פ' צו פרשה ז' בענין וערבה לה' מנחת יהודה משמע שהקרבן יש בו עריבות ותענוג ממש למעלה והיינו משום שעי"ז ממשיך בז"א מא"א ועתיק שהוא עולם התענוג כו' ולכן מזה נמשך למטה ג"כ גילוי מבחי' ימי עולם בבחי' ואהבת עולם אהבתיך כו' א"כ א"ש מה שמחבב את ישראל אל אביהם שבשמים כי זהו ע"ד ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי כמ"ש בסש"ב פכ"ז), ואמר מכפר על החטאות ואשמות שבאו לכפרה על העונות, ע"פ הכוונה זו איתא במדרש ויקרא רבה שדרשו מלשון שע"כ נק' מזבח מ' מחילה ז' זכות ב' ברכה ח' חיים, היינו מחילה במקום מכפר שהם חטאות ואשמות, זכות במקום מחבב כו' ברכה במקום מזין כו' חיים במקום מזיח כו' עכ"ד מהרש"א עם איזו תוס' כנ"ל (מזין י"ל ודאי בשולחן ג"כ ע"י שמאכיל עניים וכן מזיח כי וצדקה תציל, וכן מחבב כי מלוה ה' חונן דל כביכול עבד לוה כו' ולכן ג"כ מכפר ועיין בענין כי ביום הזה יכפר והיינו ע"י יגמדה"ר ונמשכים ג"כ ע"י הצדקה והכנסת אורחים ויקח י"ב אבנים וכמ"כ בענין זה השולחן זח"ג רע"א סע"ב ג"כ י"ב חיות המרכבה נק' זה וי"ל זה השולחן שממשיך בחי' זה בהשולחן היינו צדיק אוכל כו' וע' זח"א קס"ב ב' בפי' לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם מה נורא המקום הזה, ע' מא"א מ' נ"ד בענין ב' המזבחות וע"ש בי"נ ועמ"ש בת"א בתחלת פ' לך לך, ויבן מזבח כו' וי"ל אכילה דשבת מזה"פ).

והענין כמ"ש בדרוש וידבר משה אל ראשי המטות דתקס"ז ביאור ענין איך ע"י קרבן שמקריב האדם את הבהמה מתכפר לו, כי הנה ביאור ענין מעלת דצ"ח ומעלת האדם, כי דצ"ח שרשם מזמ"ל דתהו שעולם התוהו גבוה מעולם

התיקון שהי׳ בו ריבוי האור, כי עולם התיקון ריבוי הכלים ובחי׳ צמצום האור ע״י יו״ד, וענין ריבוי האור דתוהו י״ל עדמ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה ויהי בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים לפניו, וכמ״ש במ״א דבחי׳ חסד דישמעאל זהו מה שנפל בשבה״כ מבחי׳ גדולה, והגדולה היא למעלה מבחי׳ חסד, או י״ל ע״ד מעלת ריבוי האור דאור שנברא ביום הראשון על אור השמש שאינו אלא חלק ממנו, ולכן באור שנברא ביום ראשון הי׳ האדם מביט מסוף העולם ועד סופו משא״כ באור השמש כו׳, כמ״כ מעין זה י״ל ענין מעלת ריבוי האור דעולם התוהו על עולם התיקון, אך מחמת שהי׳ שבה״כ הם האותיות נפלו למטה ביותר וכמו פני ארי׳ שלמעלה הוא גבוה מפני שור, וכשנפל למטה הוא חיה טמאה כו׳, אבל האדם שרשו מעולם התיקון שאין שם שבה״כ ואף שהוא מיעוט האור, הרי הוא קדושה, בחי׳ נעשה אדם בצלמינו כדמותינו, יחו״ע ויחו״ת, ע״ד שמע ישראל ובשכמל״ו, שהמלוכה אינה אלא על בחי׳ אדם ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו׳, כשם שאין בלבך אלא אחד כך כו׳, ועמ״ש בענין חביב אדם שנברא בצלם, שכערך האצי׳ לגבי בי״ע כך ערך האדם לגבי דצ״ח, ולכן הוא הראש לכל דצ״ח ומתקן אותם, וכמ״ש בלק״ת פ׳ נשא בד״ה כה תברכו, אמנם כ״ז כשהאדם הוא שלם בצלם אלקים ולא פגם, משא״כ ע״י העון והחטא הוא פוגם בצלם אלקים ונמשל כבהמות נדמו, ע״ד אדם ביקר בל ילין, וע״ד אין חי׳ רעה שולטת באדם אא״כ נדמה לה כבהמה, וזהו״ע אפילו יתוש קדמך, וצריך לתשובה ולקרבן, והיינו שמביא קרבן מן הבהמה, שהבהמה שרשה מעולם התוהו ריבוי האור ולכן כח הבהמה יותר מכח האדם, ועי״ז והחיות נושאות את הכסא, שמגביהים בחי׳ כמראה אדם לבחי׳ שלמעלה מאצי׳ ומבחי׳ אדם כמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וזהו״ע דבר גדול מעשה מרכבה, וע׳ בד״ה לבבתני אחותי כלה בלק״ת בשה״ש, ועי״ז ממשיך יגמדה״ר, שזהו ההמשכה מאא״ס ב״ה בע״ס דאצי׳ וג׳ עולמות בי״ע, וזהו שהקרבנות נקראו קדשי קדשים, וע׳ מזה בזהר ר״פ צו, ובהרמ״ז שם, ונק׳ עולה ע״ד ותתפלל חנה על הוי׳, ולכן מכפר על אשר חטא בבחי׳ קדש, אשר קדשנו במצותיו, ע״י שממשיך מקדש הקדשים כדרך שנת׳ בלק״ת בד״ה שבת שבתון הוא לכם, וזהו״ע שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, שהרי עי״ז ממשיך מבחי׳ ארך אפים, וזהו ע״י הקרבן לפי שהבהמה שרשה מריבוי האור כנ״ל, וגם פי׳ להאריך ימיו שהאהבה נק׳ יום, וגם הלבושים מהמצות נק׳ ימים יצרו, וא״כ להאריך ימיו היינו בחי׳ אה״ר, וגם הלבושים מהמצות יהיו במעלה עליונה יותר ע״ד וזכרתם את כל מצות ה׳ ועמ״ש ע״פ אשה כי תזריע וילדה זכר, וזהו״ע שהמזבח מכפר, עיין בענין סליחה בלק״ת בד״ה תקעו בחודש שופר, דרוש הראשון פ״ב בענין סלח לנו אבינו כי חטאנו, והנה במ״א ע״פ כי ביום הזה יכפר נת׳ שתיבת יכפר יש בו ג׳ ענינים האחד לשון קינוח והעברה כמו אכפרה פניו פ׳ וישלח ל״ב כ״א ע״ש בפרש״י השני לשון פדיון כמו ונתנו איש כופר נפשו לה׳, השלישי לשון כיסוי כמו וכפרת אותה מבית ומחוץ, וכן לשון כפורת, והנה ענין קינוח והעברה זהו מ״ש מחיתי כעב פשעיך וכענן חטאתיך שובה אלי כי גאלתיך, וענין כופר נפשו זהו הצדקה, וענין הכיסוי ע״ד משארז״ל ע״פ וכסה ענן הקטורת כיסוי זה א״י מה

הוא עד שבא דוד ופירש נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה, ואולי זהו ע״ד אהבתי אתכם אמר ה׳ וכתיב על כל פשעים תכסה אהבה.

וביאור ענין מזבח מזיח גזירות ע״י שממשיך מא״א עי׳ זח״ג נשא דקכ״ט גבי בההוא שעתא אשתכיך רוגזא, וכמ״כ ע״י המזבח דהיינו ע״י הקרבן כמ״ש בזוהר פ׳ נח ד״ע ע״א ע״פ וירח ה׳ את ריח הניחוח, וכדין ריח ניחוח דנח רוגזא ואתעביד נייחא, והיינו כמ״ש שם בזוהר דס״ו ע״ב ע״פ וירפא את מזבח ה׳ ההרוס כיון דקריב מילה לדוכתיה אתסי כלא, וע׳ זח״ג פ׳ בהר דק״י ע״ב ע״פ ועשה טוב שכן ארץ וע׳ בפרדס ערך ריח וערך ניחוח, והנה ניחוח הוא בספר השרשים בשורש נוח שענינו מנוחה ונחת, ע״ד וינח ביום השביעי, וא״כ עיין בזהר ר״פ נח דנ״ט ע״ב בענין אלה תולדות נח לשון נייחא, ויש עוד שרש נחה שפי׳ ענין הנהגה ע״ד ה׳ בדד ינחנו, אנכי בדרך נחני ה׳ בעצתך תנחני, ועוד שרש נחת שהוא ענין ירידה כמו כי חציך נחתו בי תלים ל״ח ג׳ ונחת זרועו יראה ישעי׳ למ״ד ל׳, ותנחת עלי ידיך, תרגום וירד ונחת, וכל אלה הג׳ ענינים שייכים בענין ניחוח שהוא לשון מנוחה, וגם לשון הנהגה ע״ד אנהגך אביאך אל בית אמי, והוא ג״כ ענין ירידה והמשכה מלמעלה למטה, כמ״ש בלק״ת סוף דרושי שמע״צ בד״ה והקרבתם אשה עולה, ועי״ז נעשה אתעדל״ע להיות ניחוח שהוא לשון נחות דרגא להיות ירידת עצמותו כו׳ לצמצם עצמו בבחי׳ שם הוי׳, וכן מתבאר עוד בהביאור ע״פ לבבתני אחותי כלה ושם פ״ג, ועמ״ש סד״ה את קרבני לחמי לאשי, דרוש הראשון ובהביאור שם פ״ג וז״ל ניחוחי הוא לשון הורדה ולשון מנוחה המשכת הביטול כו׳ היינו בחי׳ קול דממה דקה שהוא למעלה אפי׳ מבחי׳ אש יו״ד עכ״ל הרי ביאר כמ״ש דניחוחי כולל ב׳ ענינים לשון נייחא ולשון הורדה והיינו בענין וינח ביום השביעי, וכבר נת׳ בשם הזח״ג נשא דקכ״ט דבשבת אשתכיך רוגזא ולכן גם הגיהנם נח בשבת ע״כ המזבח שגורם ניחוח מזיח גזירות, וענין מזין לחמי לאשי ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים המשכות אוא״ס בהמדות, ומזה נמשך גם כן שמפרנסים יומם יצוה ה׳ חסדו הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד, ועמ״ש בתלים ע״פ יומם יצוה, וערבה לה׳ כו׳ כימי עולם כו׳ שיהי׳ למטה ג״כ גילוי ימי עולם, ומחבב ע״י ריח ניחוח והייתם לי סגולה פ׳ יתרו י״ט ה׳ התרגום ותהוון קדמי חביבין, וכן פרש״י סגולה אוצר חביב, ועמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה נאוו לחייך בתורים, ועמ״ש מזה ג״כ ע״פ ושלשת תרד מאד, שסגולה זו נמשך ע״י הבירור משבה״כ שבירור זה הוא ע״י בחי׳ סגול, ולכן במזבח כהנים בעבודתם ולויים בשירן וישראל במעמדם כו׳, גם ענין מחבב ע״ד הנז׳ במד״ר פ׳ וישלח פרשה פ בשלשה לשונות של חיבה חיבב הקב״ה את ישראל בדביקה וחשיקה וחפיצה כו׳ ע״ש וכ״ז נמשך ע״י הקרבן כנודע שענינו להמשיך תוס׳ אור מאוא״ס בשם הוי׳ ואזי נמשך משם הוי׳ בכנס״י כו׳ כי הם הגורמים וזהו שמחבב וע״ד ששים המה כו׳ אחת היא יונתי תמתי כו׳, ולכן ג״כ מכפר ע״י שממשיך רצה״ע כי ריח ניחוח נח״ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, והרצה״ע ממלא כל הפגמים כו׳ בד״ה תקעו בחודש דרוש הראשון פ״ב. והוא ג״כ ענין מחילה זכות, ברכה חיים.

קיצור. ענין מזבח מזיח, כמו בשבת גם הגהינם נח וע' זח"ג אמור ק"ה ב', והיינו משום בשבת יום מנוחה, וא"כ כמ"כ הקרבן שממשיך ריח ניחוח לשון מנוחה ונייחא ולשון נחות דרגא, ופי' ריח ניחוח להוי', ומזה נמשך דנח רוגזי' ואתעביד נייחא, וע' זח"ג נשא קכ"ט סע"א, לכן מזבח מזיח גזירות, וע' כעין זה בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין בענין קושר כתרים לקונו מתפלותיהם (של ישראל) שעי"ז יהי רצון כו', ענין מזין כי ישראל מפרנסים המשכות האורות בהכלים חסד דרועא ימינא, ומזה נמשך שמתפרנסים ע"י יומם יצוה ה' חסדו, הזן כו' בטובו בחן ובחסד, כימי עולם, ומחבב והייתם לי סגולה תרגומו חביבין, בג' לשונות של חיבה, גם חביבין ישראל שנק' בנים למקום חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה כו' וכ"ז ע"י המזבח שהוא אחד משלשה קנינים שקנה הקב"ה בעולמו וכן ישראל קנין אחד כו', ומכפר ע"י שממשיך רצה"ע.

והיינו כי דצ"ח שרשם מזמ"ל דתוהו, ריבוי הכח מפני ריבוי האור, וע"ד חסד דישמעאל ממה שנפל מבחי' גדולה, ארך אפים וגדל חסד, והאדם מתיקון שם מ"ה, בצלמינו כדמותינו, וכשחוטא פוגם בצלם אלקים, ומביא קרבן מהבהמה ועי"ז והחיות נושאות בד"ה לבבתני, וממשיך יגמה"ר שהן ע"ס ובי"ע, שהן ג"כ חיבור אדם ובהמה אצי' אדם ובי"ע בהמה, ונק' הקרבנות קדה"ק ומכפר על שפגם במקדש, וזהו שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם, כי ממשיך מא"א בימים דז"א הנק' אדם, מכפר קינוח מחיתי כעב, כיסוי כסית כל חטאתם סלה כופר.

ד) **ועוי"ל** בענין הקרבן עדמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה והניף הכהן אותם וז"ל הנה נודע כי תכלית כל הבריאה להיות היש בטל לאין, (ע' בד"ה הבאים ישרש בהביאור בענין גדול הנס האחרון ובד"ה את קרבני לחמי דרוש השני בענין לויתן זה יצרת לשחק בו ובד"ה שובה ישראל דרוש השני פ"ד) ובכל עולם נמשך ביטול היש לפי מדריגתו (עי' בבה"ז פ' תשא בענין אבנא למשקל בה דא יוד ושם גבי ואמנם לפי ערך הביטול שיש במ"ה שבחכ' כך יהי' ערך גילוי אור א"ס שם כו' ע"ש דפ"ו ע"ג).

והנה זה שהביטול בבהמה יותר מבאדם מפני ששרשה ממדרגות עליונות זהו ע"ד שנת' שם בהביאור ע"פ והניף הכהן אותם בענין כשב שהשין קודם לבית, היינו חג"ת דא"א שלמעלה מחו"ב שהם הבית, טורי חשוכא בביאור מנורת זהב, וזהו ענין ז"א בע"ק אחיד ותליא בביאור שימני כחותם, ובת"א יתרו בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה ובביאור האזינו השמים דרוש השני שזהו ענין רעו"ד, והנה מבואר במ"א איך כי בכתר דוקא מאיר אוא"ס בקירוב משא"כ בחו"ב, כי הכתר הוא הרצון שהרצון עד"מ קרוב לעצם הנפש, ע' ג"כ בד"ה ובבואה לפני המלך, ורצון זה י"ל שנמשך ע"י הביטול רצון באדם בתכלית, וביטול רצון זה הוא בחי' בהמה וזהו ענין הקרבן שהאדם מקריב בהמה שיהי' ע"ד אדם ובהמה ועי"ז ממשיך הקירוב מבחי' כתר שבו מאיר אוא"ס בקירוב כנ"ל, וזהו פי' קרבן לשון קירוב, והיינו כי באצי' עצמו יש אבי"ע וכתר הוא אצי' לשון אצל וסמוך לאוא"ס והחכ' מאין תמצא בבחי' בריאה יש מאין כמ"ש בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו בענין בורא קדושים ישתבח שמך, ובזה יובן מ"ש בת"א פ' ויחי בד"ה אוסרי לגפן בענין כמצות רצונך דהיינו הקרבנות ממש משא"כ בתפלה שכנגד הקרבנות כו'

ע"ש והיינו כי אף שהתפלה הוא בירור נה"ב שבאדם מ"מ נה"ב שבאדם היא הנפש השכלית ממש וכבר נת' שהביטול שבבהמה ממש שרשה ממדריגות עליונות שלמעלה מהשכל כו' וזהו נמשך ע"י הקרבן ממש.

ה) **ועכשיו** שולחנו של אדם מכפר עליו, כי בהשולחן ג"כ בירור נה"ב ממש כמ"ש בסדור בדרוש בהמ"ז גבי פתח במזבח כו' ויש להקדים מ"ש בילקוט ע"פ כי חסד חפצתי ולא זבח יש לנו כפרה אחת כו'. וצ"ל מהו ולא זבח הלא כתי' אדם כי יקריב כו' וצ"ל ע"ד שיש הפרש בין חפץ לרצון שהחפץ הוא פנימיות הרצון כמו כי חפץ בבת יעקב וע"ד ג' לשונות של חיבה דביקה חשיקה וחפיצה כו' משא"כ רצון עיין סד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק וע' בד"ה אני ישנה ולבי ער בענין ועמך לא חפצתי, ובד"ה ואהי' אצלו אמון בענין זמירות היו לי חוקיך ועמ"ש ע"פ הסיבי עיניך מנגדי שהעיקר הוא השוב, אך א"א להיות שוב בלי רצוא כו' ולכן הזבח שהוא הרצוא, נק' רצה"ע אבל אינו נק' חפץ וזהו החפץ לה' בעולות וזבחים כשמוע בקול ה' וזהו כי חסד חפצתי, וע' סד"ה כי תשמע בקול בענין כי באלה חפצתי נאום ה', וא"כ ע"י שולחנו של אדם בהכנסת אורחים זהו"ע כי חסד חפצתי, לכן מתעלה המאכל ג"כ ע"ז כמו ע"י המזבח, וכמו גם בהמזבח עליית הקרבן ע"י הכהן איש חסד בד"ה לבבתני כש"כ בהשולחן ע"י החסד בפועל כו', גם י"ל כמ"ש באג"ה סי' יוד בד"ה חסדי ה' כי לא תמנו שיש ב' בחי' חסד ואפ"ל ע"י הכנסת אורחים בהשולחן ממשיך מבחי' חסד עילאה ורב חסד וכמ"ש הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כו' אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח פי' וארוכתך ההמשכה מא"א כדפי' בזוהר הרקיע פ' אמור בדף ק"ד ע"א, א"כ זהו ע"ד שהמזבח נברא להאריך ימיו כו' כנ"ל וכך הוא ענין וארוכתך וע' מזה בלק"ת פ' צו בענין יעקב אז יבקע כו', עוי"ל ע"ד שנאמר כי עם ה' החסד, עם ה' דוקא הוא החסד ע"ד דלית שמאלא בהאי עתיקא ובבחי' זו ג"כ כי עמך הסליחה עמך ממש וכמ"ש מזה ע"פ ויהי שם עם ה' ארבעים יום, ולכן ע"י החסד בהכנסת אורחים ממשיך מבחי' כי עם ה' החסד ושם ג"כ הסליחה ולכן שולחנו של אדם מכפר, גם כתי' ונהורא עמי' שרא וארז"ל במד"ר פ' בראשית פ"א שזהו מ"ש וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור, וע' מענין וארח צדיקים בזוהר ויקהל דף רט"ו ואפ"ל שבחי' אורח זה ג"כ נמשך ע"י הכנסת אורחים ועמ"ש מזה ביחזקאל סי' מ"א ע"פ המזבח עץ כו' משם תדרשנו ועיין מ"ש במ"א בד"ה מצות נר חנוכה משתשקע החמה, ר"ל חמה זהו רשפי אש האהבה שהי' בנש"י כשהי' במעלה עליונה ועכשיו בנפילתם אעפ"כ יכולים להמשיך אלקות ע"י תומ"צ מלמעלה למטה, ועמ"ש בד"ה כי ההרים ימושו בענין סומך ה' לכל הנופלים, וע' בד"ה כי אתה נרי בהביאור ההפרש בין נר שבת לבין נר חנוכה ע"ד הנ"ל, וע' ג"כ בד"ה וקבל היהודים איך מה שהמשיך אברהם ע"י הלוך ונסוע בבחי' והחיות רצוא ושוב שאין כל אדם יכול להגיע למדריגה זו ניתן הכח שיכולי' להמשיך בחי' זו ממש ע"י מ"ע ומל"ת, ועד"ז יובן בענין שהשולחן עכשיו במקום מזבח, אשר זה שהעניים אוכלים הוא כמו בהקרבן כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, שעי"ז

נמשך כביכול אכילת אדם העליון שעז"נ צדיק יסוד עולם אוכל לשובע נפשו, נפש דוד מקור עולם שנה נפש כו' וכמ"ש בזוהר ויחי דר"מ סע"א, וזהו בחי' שוב והתורה שאומרים על השולחן זהו במקום רצוא כמ"ש במ"א בענין שבפ' שמע שהוא קבלת עומ"ש נאמר והיו הדברים האלה וכו' ודברת בם, וע' בלק"ת פ' תצא סד"ה כי תצא דרוש הראשון בענין ונתנו ה' אלקיך בידך ע"י תומ"צ, וזה שייך ג"כ בהשולחן אשר נק' ג"כ לחם לשון מלחמה בה כמ"ש בלק"ת פ' נשא בד"ה כה תברכו פ"ב, או י"ל כי הנה במזבח הי' ב' בחי' אכילת אדם ואכילת מזבח כמארז"ל ע"פ ואם האכל יאכל כו' ואכילת אדם נמשך בהשולחן ע"י הכנסת אורחים כנ"ל, ואכילת מזבח י"ל נמשך ע"י ד"ת, שניתנה באש שחורה ע"ג אש לבנה, ועז"נ סמכוני באשישות בשתי אשות, א"כ זהו כענין אכילת מזבח לחמי לאשי כו', או י"ל שהרי התורה נק' ג"כ לחמי כמ"ש לכו לחמו בלחמי וכמ"ש מזה בד"ה לבבתני אחותי כלה, ובד"ה ראשי המטות, וכן נת' בד"ה צאינה וראינה דרוש השני ובמ"א בד"ה כתפוח בעצי היער.

אך ודאי יש הפרש בין הקרבנות שנק' גם כן לחמי, ובין לחמי דתורה כי הקרבנות נק' לחמי על ידי הבירור ממה שנפל בשבירת הכלים משם ב"ן בחי' בהמה כנ"ל ולחם דתורה שם מ"ה זהו המשכה מלמעלה למטה מבחי' כתר וחכמה וכו' בז"א ואולי כענין לחם מן השמים ועכ"ז כשאומרים על השולחן ד"ת נכלל חיות בירור הניצוצות דצ"ח בלחמי דתורה לכן עולה זה במקום אכילת מזבח שנאמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני כו' ואח"כ אכלו רעים שהם הכהנים כמ"כ יש בחי' זו בשולחן כו'. ועכ"ז צ"ל שולחנו של אדם שיהי' בחי' אדם נעשה אדם בצלמינו כדמותינו שזהו ענין יחו"ע ויחו"ת וזה נמשך באדם ע"י ק"ש ותפלה משא"כ מקודם התפלה שנאמר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כו', גם אדם א' דם שממשיך אלופו ש"ע בבחי' כי הדם הוא הנפש כו', ואזי אח"כ שולחנו מכפר עליו, וכמש"ל ועוד כי בירור נה"ב ע"י התפלה זהו בבחי' דיבור ובהשולחן זהו בבחי' מעשה כו'. והנה במ"א בענין השולחן ולחה"פ נת' כי היחוד נק' לחם כמו כ"א הלחם אשר הוא אוכל, והאשה נק' שולחן ע"ד שולחן ערכתי לו והפכו ובמא"א בשולחן היינו יסוד דנוקבא, וא"כ לפ"ז ע"י שולחנו ש"א בהכנסת אורחים ממשיכים יחוד העליון דהיינו המשכת האור והשפע מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע הנק' שולחנו של אדם כו' וזהו ג"כ ענין צדיק אוכל לשובע נפשו, והאורח ע"ד והוא כחתן כו' ישיש כגבור לרוץ אורח וע' זח"ב תרומה קל"ז. וארח מברך ע"ד המבורך לע"ז. ויש לעו"ז שולחן כי כל שולחנות מלאו קיא צואה כמ"ש בבלעם פתורה אשר על הנהר היינו יסוד דנוק' דקליפה והיא על הנהר ע"ד היותרת על הכבד ע' זח"ג בלק קצ"ג סע"א, וזהו שנענשו ישראל בגזירת המן על שנהנו מסעודתו של אחשורוש, ועמ"ש עפ"י המד"ר ע"פ זאת החי' אשר תאכלו משל לרופא שנכנס לבקר שני חולים כו' וזהו ההפרש בין שולחן דקדושה ובין כי

כל שולחנות מלאו כו', וע' במד"ר ר"פ שמיני ע"פ חכמות בנתה ביתה כו' אף ערכה שולחנה. והנה יש שלח ג"כ לשון חרב או כלי קרב בנחמי' ד' י"א, גם לשון הפשט שם פסוק י"ז איש שלחו המים, וכן בגמ' אבא שלחה הוה, גם שלח לשון שליחות. והנה בשולחן איתא בזח"ג קפ"ח ב' מאי דבעי נהמא בפום חרבא ייכול ופי' בלק"ת בד"ה כה תברכו פ"ב דהיינו ע"י התפלה שעת צלותא שעת קרבא, ואפ"ל קרבא בשעת אכילה שלא לימשך אחר יצה"ר או ע"ד ברזל בברזל יחד שמחדדים זל"ז בד"ת, ושולחן לשון הפשט כ"כ במכלול סוף שרש שלח, י"ל להפשיט הרוחניות מהגשמיות, ולשון שליחות כמ"ש בד"ה ויהי בשלח פרעה שמשלח פארות וענפים למעלה ממה שנתברר משבה"כ כמ"כ בענין השולחן כו'.

פ׳ אמור

ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש לה יטמא. הנה כנס״י נק׳ אחותי וכלה ולה יטמא קאי על הקב״ה שבזמן הגלות לה יטמא לכנס״י וכמ״ש מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבושו צועה ברוב כחו אני מדבר בצדקה רב להושיע מדוע אדום ללבושך כו׳ ויז נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי כו׳ שקאי על ירידת השכינה בגלות שלה יטמא כו׳. והענין כמ״ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כמו ביציאת מצרים כתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך כו׳ הגם שמשה אמר כצאתי את העיר אפרוש כפי, אבל בארץ מצרים עצמה לא הי׳ יכול להתפלל מחמת שהיא מלאה גילולים כו׳ וטינופת, אבל הקב״ה ועברתי בארץ מצרים ועד״ז הנה הגלות דעכשיו נמשל ג״כ למצרים וכמ״ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו׳ ע״כ גם בירידה בזמן הגלות נמשל ג״כ למצרים וע״כ לה יטמא בזמן הגלות. ופי׳ יטמא כי אלקיכם כהן הוא ועכ״ז לה יטמא כי טומא׳ שייך לומר על כהן שהיא רבותא הגם שכהן לה יטמא. ולהבין כ״ז הנה כנס״י נק׳ בשני שמות אחותי וכלה וכמ״ש לבבתני אחותי כלה, וגם אצל אברהם כתיב אחותי בת אבי כו׳ ותהי לי לאשה. והענין הוא כי יש מעלה בבחי׳ אחותי מה שאין בבחי׳ כלה ויש מעלה בבחי׳ כלה מה שאין בבחי׳ אחותי. והנה בכנס״י יש ב׳ המעלות ע״כ קורא אותה אחותי וכלה. ולהבין זה בכנסת ישראל צ״ל תחלה בגשמיות המעלות חלוקות שיש בזה דהנה אח ואחות יש מעלה שיש ביניהם אהבה שאינה נפסקת לעולם ולא ע״ד האהבה שבין איש ואשה שיוכל להיות ג״כ שנאה ופירוד ביניהם וכמ״ש כי יקח איש אשה ושנאה כו׳ משא״כ באח ואחות שהאהבה היא לעולם והוא לפי שאהבה שביניהם היא אהבה הטבעיות כי שרש האהבה הוא לפי שנמשכו שניהם ממקור א׳ ע״כ האהבה אינה נפסקת משא״כ באיש ואשה כו׳ להיפך יש מעלה באיש ואשה מה שאין באח ואחות שעי״ז נעשו תולדות דורות והאב מוליד בדומה לו כו׳, ועד״מ למעלה ג״כ הנה יש ב׳ מיני השפעות למעלה דהיינו שיש השפעה שאינה נפסקת לעולם וכמ״ש ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית דכמו השמש הולכת בלילה ונעשה אפילה ואח״כ מתחדשת להאיר למחרת, כמו״כ הוא בכל מעשה בראשית שמתחדשי׳ תמיד ולא שנעשו אז בש״ב גם עתה כ״א שבטובו מחדש בכל יום תמיד מע״ב, והנה על השפעה זו נאמר בראשית ברא בשביל ישראל שנקראו ראשית כי עיקר הכוונה במע״ב בשביל ישראל וע״כ נקראו ישראל לי ראש וכמו עד״מ כחות והתפשטות חיות הנפש הוא בכל רמ״ח אברים ועכ״ז מתלבש תחלה כללות ההמשכה במוח שבראש ואח״כ נמשך ברמ״ח אבריו, וכמו״כ עד״מ ההמשכה העליונה נמשך בנש״י תחלה ואח״כ מתפשט גם ברגלים וצפרנים כו׳ והנה ההשפעה זו שלמעלה אינה נפסקת הגם שע״פ פגם הי׳ ראוי להיות נפסק עכ״ז אינה נפסקת כי מחדש בכ״י תמיד מע״ב, ועד״ז נקראו מלאכים ג״כ עומדים שהם

תמיד במדריגה אחת כי הגם שנאמר המחדש בכ״י תמיד מע״ב הנה עכ״ז אינה התחדשות גמור כ״א הכל על אופן אחד שהי׳ אתמול כן יתחדש היום וכן למחר ואין זה התחדשות וגו׳ אבל יש עוד בחי׳ שנק׳ התחדשות והוא תוספת אורות, וכמו עד״מ שבת ור״ח יש תפילת מוסף ולמה אין מתפללים תפלת מוסף בכל יום משש ימי החול, אך הענין הוא כי תפלת מוסף הוא ע״ש תוס׳ אור והוא עד״מ שבמ״ת הי׳ וירד ה׳ על הר סיני כי בלא זה הנה שמים וארץ הם גשמיי׳ ומסתירים אבל במ״ת הי׳ התגלות אלקות למטה ששמים וארץ לא הסתירו כלל, וזהו הנק׳ תוספת אורות שהוא התחדשות גמור שגם למטה יהי׳ גילוי אלקות וע״ד השראת השכינה בבהמ״ק כו׳ נמצא למעלה יש ב׳ בחי׳ דהיינו ההשפעה שאינה נפסק לעולם אמנם הוא הכל על אופן אחד (והוא ע״ד בחי׳ אחותי כו׳) ויש ההמשכה הנק׳ תוספת אורות אמנם אינה תמידית (והוא בחי׳ כלה), והנה ב׳ בחי׳ אלו יש בהנשמה ג״כ וזהו שנקראו אחותי כלה והענין כי יש בכ״א מישראל ב׳ נשמות נפש האלקי׳ ונפש הבהמית והנה נה״א נק׳ אחותי כי האהבה של הנה״א היא טבעית לפי שהיא חלק אלוה ממעל וכמ״ש כי חלק הוי׳ עמו כי נר ה׳ נשמת אדם וכתיב כי הוי׳ אלקיך אש אוכלה הוא וכמו עד״מ הנר הגשמי נמשך אחר האבוקה כמו״כ הנשמה שהיא בחי׳ נר נמשכת אחר האלקי׳ כי ה׳ אלקיך אש אוכלה הוא כו׳, והנה כל זה הוא בחי׳ אחותי אבל הנה״ב ששרשה מפני שור שבמרכבה ובמקור הראשון היא נמשכת מבחי׳ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך כו׳ וע״כ אין בה האהבה הטבעית ע״ד הנה״א כו׳ כידוע שהנה״א לא ירדה בשביל עצמה רק כדי לתקן הנה״ב כו׳ שע״י בירור זה דנה״ב יש עלי׳ לנה״א כי בשרש הנה״ב גבוה יותר שנמשכה מאלה המלכים לפני מלך מלך כו׳ וכמו עד״מ הבהמה חזקה מן האדם כו׳ וע״י בירור זה דנה״ב תתעלה הנה״א וכמ״ש אדם ובהמה תושיע ה׳ כו׳ שע״י בירור דבהמה שהוא הנה״ב ע״ז תושיע ה׳. והנה ע״י הנה״ב נקראו בבחי׳ כלה לפי שאין בה האהבה הטבעית כנ״ל. וזהו לאחותו הבתולה הקרובה אליו, כי הנה כתיב כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה׳ אלקינו בכל קראינו אליו, כי הנה פי׳ אליו הוא כמאמר אליו ולא למדותיו שהוא הקריאה בק״ש למסור באחד ביטול במציאות ופי׳ אלקי׳ קרובים אליו היינו כמ״ש וירם קרן לבני ישראל עם קרובו שישראל נק׳ עם קרובו, והיינו כי קודם לזה מדבר במלאכי׳ ויעמידם לעד לעולם כו׳ וכתיב בהם הודו על ארץ ושמים שהם מקבלים רק מבחי׳ הודו שהוא זיו והארה בעלמא, משא״כ לבנ״י שעליהם נאמר וירם קרן כו׳ עם קרובו כו׳ כי ע״י תומ״צ ממשיכים מבחי׳ אנכי מי שאנכי וכמ״ש אשר אנכי מצוך שהוא בחי׳ עצמותו ומהותו ית׳ שלמעלה מבחי׳ הודו על ארץ ושמים כנ״ל, וע״כ נקראו ישראל עם קרובו, ועד״ז נאמר ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אחותי היא כנס״י כו׳ הקרובה אליו לעצמות אא״ס ב״ה אליו ולא למדותיו הגם דכתיב ותתצב אחותו מרחוק הנה אדרבה ע״י ריחוק זה דכנס״י שהוא בחי׳ מרחוק ה׳ נראה לי לעורר בנפשו איך שהוא רחוק מהוי׳ ית׳ הנה הריחוק הזה גורם לידי קירוב להיות נעשה בבחי׳ עם קרובו כו׳. אך לב׳ בחי׳ אלו אחותי וכלה

צ"ל עוד בחי' אחת, והוא מ"ש ולאחותו הבתולה כי בתולה הוא כמ"ש גן נעול אחותי כלה גן נעול מעיין חתום להיות נעול דהיינו שמירה מל"ת והרחקת הרע בתכלית, וזהו אשר לא היתה לאיש וכמ"ש בתולה ואיש לא ידעה, כי הנה את זה לעומת זה עשה אלקים וכמו שיש איש בקדושה שהיא בחי' אש יו"ד הנמשך מלמעלה כמ"כ בלעו"ז יש בחי' אש זרה וזהו איש וכמ"ש איש יודע ציד איש שדה, וע"כ כדי שתהי' קרובה אליו לעצמות אוא"ס ב"ה צ"ל גן נעול בבחי' בתולה אשר לא היתה לאיש יודע ציד כו', והנה לע"ל כתיב אז תשמח בתולה במחול והענין כי מחול הוא ריקוד (שקורין טאנץ) אכן הוא בקירוב (הנק' קאראהאָד) משא"כ ריקוד שהוא בריחוק מקום שהאחד רוקד כנגד חבירו כו', והנה בקידוש לבנה אנו אומרים כשם שאני רוקד כנגדך כו' וצ"ל מה שייך ריקוד לקידוש לבנה, והענין כי הנה ריקוד הוא כך שמתחלה הוא אחור באחור ואח"כ מתקרב וחוזר ומתרחק וכמו אור הלבנה שבתחלה בעת מולד הלבנה היא מקבלת מהשמש והולך ואור עד חצי החדש ואח"כ נעשה חושך ועד ר"ח נעשה בתכלית הקטנות ואח"כ בר"ח נעשה מולד הלבנה כידוע וכמ"כ עד"ז ביחוד דנש"י ואלהות שהן ג"כ בחי' שמש ולבנה כי הקב"ה נק' שמש וכמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים וישראל הוא בחי' לבנה כי ישראל מונין ללבנה יש בזה ג"כ בחי' ריקוד שהוא בחי' ריחוק וקירוב וריחוק כו', דהנה במ"ת כתיב פא"פ דברתי עמכם כו' והענין כי הנה באדם נק' פנים מה שיש בו כל החושים המעולים כמו ראי' שמיעה שכל ומחשבה משא"כ בעורף שם חיות מועט והנה ע"ד זה בעבודה הנה בחי' פניו הוא להיות הפנימיות לאלקות פנימיות הלב והמוח כו', והגם שנצרך לאדם ענין העולם אין צריך להיות בזה בחי' פנים כ"א בחי' קרירות וכמ"ש ידך בעורף אויביך כי צריך להיות בחי' קרירות כו' כאלו כפאו כו' וזהו שבמ"ת הי' פנים בפנים כי על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן כו' וממילא הי' מלמעלה ג"כ בחי' פניו יאר ה' פניו כו', אבל בחי' אחור הוא כמ"ש כי פנו אלי עורף כו' ולא פנים ועכ"ז הוא מעלה ג"כ כי הרי נק' פנו אלי וכמ"ש כי עם קשה עורף הוא שהוא מעלה רק שהוא בבחי' אתכפייא כי יש ב' מדריגות אתכפייא ואתהפכא שבנפש הוא ב' בחי' תענוג ורצון כי תענוג הוא בחי' ועמך לא חפצתי כו' ורצון הוא בחי' אתכפייא כו' ועתה היחוד הוא ע"ד ריקוד כו' שהוא תחילה אב"א ואח"כ הוא פב"פ כי תחילה עומדים בריחוק מקום ואחרי כן בריקוד הא' מתקרב אל חבירו עד שנעשו בבחי' פנים ואח"כ חוזרים ומתרחקי' ונעשי' אב"א והוא כדי לבא לבחי' פב"פ עכ"ז מתרחקי' אח"כ לבא לבחי' פב"פ היותר גבוה מבחי' פב"פ הראשון, והנה זהו משל ובנמשל בהמ"ק גילוי אלקות ואח"כ חורבן בהמ"ק בכדי לבא לבחי' היותר גבוה, וזהו ענין הריקוד שאומרים בקידוש לבנה שאני רוקד כנגדך שהוא ענין קירוב וריחוק הלבנה מהשמש שמזה הוא שרש ומקור הגלות מבחי' פגימת הלבנה כו', והנה כ"ז הוא עכשיו שנק' ריקוד כנגדך אבל לע"ל אז תשמח בתולה במחול שיהי' היחוד בבחי' מחול שהוא בקירוב כי לע"ל ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כי יהי' הגילוי בבחי' סוכ"ע ואין שייך מעלה ומטה וזהו מחול שהוא עיגול שבעיגול איך שייך מעלה ומטה שבהשתל' שייך רצוא מלמטה למעלה משא"כ בבחי' התגלות סוכ"ע אין

שייך מעלה ומטה כלל גם מחול ל׳ מחילה כי מבחי׳ זו מחילת וסליחת עונות כו׳, וכ״ז יהי׳ ע״י שמחה דעכשיו שנא׳ כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה לבושו הוא מעשה המצות שעל ידה נעשו לבושים להנשמה המשכות מקיפים בחי׳ סוכ״ע אך צ״ל כבס ביין לבושו שע״י יין שהוא בחי׳ התבוננות יבא לבחי׳ שמחה של מצוה וכמ״ש תחת אשר לא עבדת הוי׳ אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל כי כל תענוגי העוה״ב הוא רק הארה בעלמא כו׳ ביו״ד נברא עוה״ב כו׳ משא״כ ע״י מצות אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי וע״כ צ״ל השמחה במצוה מרוב כל כו׳, אך בכדי לבוא לשמחה של מצוה צ״ל מקודם דם ענבים שהוא מרירות על הריחוק שע״ז יבא אח״כ לבחי׳ שמחה של מצוה הנ״ל כי כל שתגדל הצמאון מחמת הריחוק כך תגדל השמחה מצד המשכת אוא״ס ב״ה בקיום המצות כו׳, לה יטמא כי הנה מי זה בא מאדום חמוץ בגדים כו׳ כי הנה אמרו הוא אדום ופורע ממנו אדום הוא עשו אבי אדום ופורע ממנו אדום זה הקב״ה דכתיב מדוע אדום ללבושך שהנביא ממשיל זה מה שהקב״ה פורע מאדום למראה אדום מדוע אדום ללבושך וזהו ויז נצחם על בגדי וכמו אחד הורג חבירו נותז דם על בגדיו וזהו חמוץ בגדים כו׳ דהנה ההפרש בין מראה אדום למראה לבן הוא כי גוון לבן מורה על חסד וגוון אדום מורה על גבורה ולמעלה הנה פורע ממנו אדום הוא גוון גבורה שהקב״ה מתלבש במדות וגבורה לפרוע מאדום, ובאמת הוא ירידה גדולה כי בעצם הרי כתיב לבושי׳ כתלג חיור שהוא בחי׳ גוון לבן המורה על חסד כי הלא באמת לפניו ית׳ כחשיכה כאורה ולכן בבחי׳ זו יש יניקה לקליפות כי באמת קשה מאין מקבלי׳ הקליפות יניקה, אך הענין הוא כי מצד רוממות עצמותו ית׳ הרי כחשוכא כאורה ויכולי׳ הקליפות ג״כ לקבל יניקה וחיות וכמו שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך וע״כ אברהם שהי׳ איש החסד אמר לו ישמעאל יחיה לפניך ואח״כ בהקב״ה שאמרו אלקיכם כהן הוא בחי׳ חסד הרי יכולי׳ הקליפות ג״כ לקבל מכולם וע״כ צריך להמשיך במדות הגבורה ופורע ממנו אדום, אבל באמת הרי הוא ירידה גדולה ולכן נק׳ זה חמוץ בגדים והנה אח״כ נעשה זה הדור בלבושו אני מדבר בצדקה להיות אני מדבר שיתגלה בחי׳ דיבור כי בגלות נאמר נאלמתי דומי׳ החשיתי מטוב וכתיב מי כמוך באלים מי כמוך באלמי׳ אבל לע״ל יהי׳ אני מדבר בבחי׳ גילוי וע״ד דכתיב ונגלה כבוד הוי׳ וראו כל בשר כי פי הוי׳ דבר שיתגלה בחי׳ הדיבור העליון וכ״ז יהי׳ ע״י בצדקה ול״ד מצות צדקה כ״א כל המצות נקראו בשם צדקה, וזהו וילבש צדקה כשריון ומסיים שם בגדי נקם תלבשת שע״ז ממשיכים אותו ית׳ המלובש בבגדי נקם כנ״ל, וזהו כל מלבושי אגאלתי לשון מגואל כמו לחם מגואל ול׳ גאולה, כי בתחלה בגלות צ״ל לה יטמא ע״ד בגדי פרושין מדרס לאוכלי תרומה בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קודש הגם שתרומה ג״כ קדוש אמנם לגבי קודש הנה בגדי אוכלי תרומה מדרס לקודש ועד״ז לה יטמא בגלות וכל מלבושי אגאלתי ל׳ מגואל להתלבש בבגדי נקם ואח״כ נעשה זה וכל מלבושי אגאלתי ל׳ גאולה כו׳.

ולא תחללו, ל׳ חול ולשון חלל נבוב לוחות תרגום חליל לוחין, מחלליה ע׳ זח״א ד״ו ע״א ג״כ ב׳ פירושים כי ממשיך החול ק״נ משכא דחויא בחלל יסוד דנוק׳ כו׳ ועי״ז ושפחה כי תירש כו׳ או תחת עבד כו׳. והנה יש הבדלה בין קדש לחול פרסא אלא שצ״ל חולין שנעשו עטה״ק כנזכר בת״א פ׳ לך ע״פ והבדילה הפרוכת וע״י חילול ש״ש כ״א לפי ערכו עושה מהקדש חול, וגם ל׳ חלל, כי הנה כי ימצא חלל כו׳ שההרוג נק׳ חלל שבערך החול לגבי קדש כן הגוף לגבי הנשמה, ועד״ז ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע, כי הרע נמשך מזמ״ל דתהו שנאמר בהם וימת, ומאן דנפיל מדרגיה אקרי מית, וזהו ענין חלל, וגם חלל זה מסך עונותיכם מבדילים, גורם סילוק האור, לכן ולא תחללו, והיינו ע״י עסק התורה, כי בדבור כתיב לא יחל דברו שלא יעשהו חולין, כ״א ודברי אשר שמתי בפיך, והחית מתחלף בהא כנודע מענין קודש הלולים וארז״ל רפ״ו דברכות אחליה לשון חלול, וכך ולא תחללו כ״א יהללו, תהלל י״ה ע״י עסק התורה, ולבי חלל ג״כ ב׳ פירושים שהרגו בתענית ונעשה חותם שוקע יסוד דנוק׳ עיין בת״א משפטים בד״ה לא תהיה משכלה בענין כוס של ברכה כו׳, וזהו ונקדשתי ג״פ קדוש, נגד עבודה וגמ״ח ותורה, קדיש בשמי מרומא עבודה כת א׳ אומרת קדוש, קדיש על ארעא גמ״ח כמ״ש כי אני ה׳ עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ, קדיש לעלם ולעלמי עלמיא זהו תורה קו האמצעי שעי״ז אישר״מ לעלם ולעלמי עלמיא, כל דבר שבקדושה בעשרה משא״כ ברכה, כי ברכה מע״ס ברוך חכמה, אבל קדוש ומובדל או״ס ע״כ המשכה זו כשיש שלימות ע״ס.

בלקו״ת פ׳ אמור בד״ה וספרתם לכם

התוכן. פסח יציאת מצרים בחי׳ רצוא, ושבועות בחי׳ שוב. אך הרצוא שבפסח זהו הנק׳ נוגע בנה״א וע״י הנפת העומר שעורים מאכל בהמה נמשך שיהי׳ ג״כ רצוא בנה״ב, ואזי הי׳ יכול להיות אח״כ מ״ת בשבועות המשכות וגילוי רצה״ע למטה ועמ״ש בד״ה וכל העם רואים שבתומ״צ יש ג״כ רצוא ושוב ובד״ה וקבל היהודים ושם נתבאר שזהו גבוה מבחי׳ הרו״ש של חיות המרכבה, וכמ״כ ממ״ש בתו״א אשירה לה׳ כי גאה גאה ובפ׳ בראשית בביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים, וכמ״ש בד״ה שה״ש בענין ב׳ בחי׳ חתן דרגא חות משם מובן שורש ההמשכה בא מבחי׳ שמו הגדול, ולהמשיך כן צריך ג״כ ב׳ הבחי׳ רצוא דנה״ב ודנה״א דוגמת מש״ש ב׳ בחי׳ כלה כו׳, וכמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו בענין למסי״נ באחד קאי על נה״א ובכל נפשך קאי על נה״ב, שמס״נ של נה״א זהו בבחי׳ א׳ יחידו ש״ע ומס״נ דנה״ב ע״י בשכמל״ו, וי״ל כי הרצוא מצ״ע מגיע

בשרשו ישראל דלעילא ז"א כמראה האדם כו' אך ע"י הרצוא דנה"ב ה"ז דוגמת והחיות נושאות את הכסא ומגביהות לקשר ז"א בא"א, וכן ע"י נה"ב מתעלה נה"א כענין מקום שבע"ת עומדים וכמ"ש בד"ה זכור ושמור הנ"ל ובד"ה ונתתי לך מהלכים בין העומדים ועי"ז נמשך המשכת השוב בשבועות מבחי' כתר ולכן יוכל למשוך במצות מעשיות. א"נ י"ל ע"ד שהתורה ניתנה דוקא ע"י כור הברזל דמצרים בד"ה וכל העם הנ"ל, כמו"כ ע"י זיכוך נה"ב בימי העומר יוכל להיות המשכת התורה בשבועות כו', והנה זיכוך נה"ב נמשך דוקא ע"י שרשו ומקורו חיות המרכבה כמ"ש בד"ה כי תצא בפי' על אויביך דייקא היינו שרשו ומקורו ששם הוא שוב כו', וזהו עצמו ענין עומר שעורים מאכל בהמה שהוא מאכל חיות המרכבה הנק' בהמה מבחי' שעור ה', ועי"ז מזה נמשך הכח בנה"ב לבוא לבחי' רצוא כו' וזהו משכני ועי"ז אחריך נרוצה לשון רבים הנה"א עם הנה"ב, ועי"ז הביאני המלך חדריו חדרי תורה כו', גם רצוא דנה"א ונה"ב זהו מ"ה וב"ן, ועי"ז נמשך בחי' תורה שהיא משם ע"ב ס"ג, עי' בד"ה חכלילי עינים, גם ע"ד אין טיפה יורדת מלמעלה שאין טיפיים עולים כנגדה טיפיים מלמטה זהו רצוא דנה"א ונה"ב, וזהו וספרתם לכם ע"ד מ"ש עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו, פי' עם זו שמקבלים מבחי' זה שלפי שעולה במח' שהמח' לבוש הפנימי' וראשית ההתחדשות יש מאין ע"כ בטל לבחי' אין, משא"כ עשו אמר ולמה זה לי וארז"ל פ"ק דב"ב דט"ו ע"ב דקאי על זה אלי כי לא רצה להיות בבחי' ביטול כ"א בבחי' יש ודבר נפרד ע"ד דור המגדל, עי' בתו"א פ' נח, וזהו ג"כ מה שאמר המן וכל זה איננו שוה לי ולכן אין חפץ בקילוסן, אבל עם זו כו' תהלתי יספרו להמשיך מבחי' וספרתם לכם המשכת ע"ס שיאירו במל' הנק' תהלתי וסה"ע לזכך ולברר שם ב"ן לחברו בבחי' מ"ה כו' ועמ"ש ע"פ עם זו בישעי' סי' מ"ג וממ"ש ע"פ ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה' ומ"ש ע"פ מזמור לתודה, וזהו יבא זה ויקבל זאת כו' וצ"ל מהו ב' פעמים זה, ובמד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג בעוה"ז אמרו זה אלי ולע"ל יאמרו ב"פ זה כו' אפ"ל זה מורה על אספקלריא המאירה משה נתנבא בזה כמ"ש בלקו"ת בד"ה ראשי המטות משא"כ כל הנביאים נתנבאו בכה אספקלריא שא"מ שיכולים לראות מאחוריו משא"כ באספקלריא המאירה, והנמשל שיש בחי' שאינו מושג באהמ"א וע"י אספקלריא שא"מ יכולים להשיג, דמיון חכם עדיף מנביא כו' עי' באגה"ק סי' י"ט ד"ה עוטה אור ובת"א פ' מקץ בד"ה תנו רבנן נר חנוכה בש"א ובלקו"ת בשה"ש ביאור צאינה וראינה דרוש השני והיינו כי משה נתנבא בזה הוא ז"א אבל בא"א א"א לראות כו' כ"א ע"י כה כו' ולע"ל יתגלה גם בחי' א"א בבחי' זה וזהו ב"פ זה והיינו ע"י הזאת הוא התורה משל הקדמוני וזהו יבא זה בחי' משה שנבואתו מת"ת ויקבל זאת היינו חו"ב תורה מזה א"א לעם זו מל' כו' ועמ"ש ע"פ כ"א בזאת יתהלל שהוא השפעת החכ' כו'.

[אמור תרכ״ה]

ענין ספה״ע* הוא המשכת מוחין למדות וכל מדה כלול מז׳ לכן הם מ״ט יום ובשבועות נתגלה שער הנו״ן ממילא (הג״ה עמ״ש סד״ה אני ישינה ולבי ער בענין פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם ובהביאור שם פ״ב, והנה ספי׳ מ״ט ימים זהו כענין ז׳ נקיי׳ והיחוד בשבועות א״כ צ״ל דענין התגלות שער החמישים זהו היחוד והספי׳ זהו ההכנה לזה דהיינו המשכת מ״ט שע״ב, ויובן זה עדמ״ש בלקו״ת פ׳ מטות בד״ה עיני כל אליך ישברו בפי׳ נודע בשערים בעלה, נודע לשון יחוד וזיווג כמו והאדם ידע והיינו כשנקלט הדעת בתוך פנימיות הלב משא״כ כשהוא עדיין רק בחיצוניות הלב ונק׳ ארוסה יעו״ש וא״כ י״ל זהו ההפרש בין מ״ט ימי הספי׳ שהם עדיין מ״ט שע״ב נקראת עי״ז ארוסה, אך ע״י התגלות שער החמישים ובנפש הוא הרצון שלמעלה מהשכל אזי דוקא נק׳ יחוד וזיווג עכ״ה), ולהבין זה ד״מ מבשרי אחזה יש בנ״א שטבעם גומלי חסדי׳ דרכם להטיב אינם מבחינים בין טו״ר ומטיבים לכל בלי שום הפרש מחמת מדותם כי טוב הוא אכן כשמתבונן היטיב בזה ונתגלה ונמשך השכל במדות אזי משלם לרשע רע בגמול ידיו האף שמדתו להטיב, אך מחמת כי המוח שליט על מדותיו מהפך טבעו לעשו׳ רע לאיש רע* (הג״ה וע׳ בתו״א פ׳ לך בפי׳ וענין מגן אברהם, ועמש״כ בפ׳ בשלח בד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה בענין ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט עכ״ה) כמו״כ איש אכזרי שטבעו להרע מחמת התבוננות בשכלו נתהפך מדותיו להיטיב ולעשות חסד כי כשמאיר הארה בשכלו במדותיו המוח שליט על הלב לכל אשר יחפוץ יטנו (הג״ה ע׳ מענין מוח שליט על הלב בת״א פ׳ תצוה בד״ה זכור את אשר עשה לך עמלק, ובסש״ב פי״ב שכ״כ ברע״מ פ׳ פנחס וע״ש ג״כ פ״ל וע׳ מענין מוח ולב ברע״מ פ׳ פנחס דרלד״א, ובמא״א אות מ״ם סעי׳ י״א פי׳ מוח נק׳ חכמה, עו״ש מוח לב כבד הם בינה תפארת ומל׳ נר״נ גם לפמ״ש במאמר דפתח אלי׳ בינה ליבא חכ׳ מוחא, ובודאי החכ׳ שליט על הבינה וע׳ פרדס ערך מוח וערך לב, ואפ״ל כי לב היינו ל״ב נתי׳ תתאין ל״ב אלקים דמע״ב אבל במוח מאירים ל״ב נתי׳ עילאין שהם כבוד ולכן מוח שליט על הלב בטבעו, גם מוח כולל ג״ר יעו״ש בפרדס ערך מוח, ובמא״א שם ולב הוא ז״ת ובודאי ג״ר שולטים על ז״ת עכ״ה), והנה אצל השי״ת יש עוד בחי׳ אחרת היינו כמ״ש באיוב סי׳ ל״ה אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו אשר לגבי עצמות המאציל אין שייך כלל שום שינוי והתפעלות ושממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך כי אין תופסים מקום כלל שיהי׳ שייך ויחול בחי׳ על שום דבר וכולא ממש כל״ח קמי׳ (הג״ה עמ״ש בסידור בד״ה והגדת לבנך בפי׳ ונפלינו אני ועמך, ועמ״ש סד״ה שבת שבתון.

קיצור. ענין ספירות העומר מ״ט שע״ב ובשבועות מתגלה שער הנו״ן ובהג״ה שזהו״ע ואני אפתח לך, ואפ״ל ג״כ כענין ספירות ז״נ והיחוד וע׳ בלקו״ת בדרושי שבועות בד״ה וספרתם לכם וענין פי׳ המשכת המוחין במדות שיהי׳ המדות שכליים וע׳ ע״פ הללויה וענין מוח שליט על הלב ויש עוד בחי׳ למעלה מה שאינו במשל בנפש האדם והוא המשכה מבחי׳ שלמעלה

ענין ספה״ע: המאמר נדפס גם באוה״ת במדבר (הוספות) ע׳ א׳תל. הכותרת בריש המאמר כאן העתקנו מהכת״י 2137, ושם הד״ה הוא „ענין ספירה״. לאיש רע: בכת״י 2137 ליתא תיבות אלו.

מהמוח והחכמה והיינו בחי׳ ע״ק דלית שמאלא כי שם ורבו פשעיך מה תעשה לו עכ״ה.

עוד הג״ה ומזה יובן ענין מצות כיבוד אב ואם, שע״י ממשיך המוחין ג״ר בהמדות ז״ת והו״ע מוח שליט על הלב והוא כסא רחמי׳ שממתיק כסא דין שע״י המוחין מאיר ג״כ ע״ק, וזהו למען יאריכו ימיך ע״י ההמשכה מא״א, ויש לפרש ג״כ כבד את אביך ואת אמך קאי על חו״ב שבנפש דהיינו שיהי׳ המדות שבנפש בטלים לגבי השכל ושיהי׳ מוח שליט על הלב וזהו מעלת לבו ברשותו הנז׳ בצדיקי׳ שארז״ל שהן דומין לבוראן שנא׳ ויאמר ה׳ אל לבו בפ׳ נח ח׳, וכמו״כ נאמר בצדיקים וישם דניאל אל לבו נמצא זה שלבו ברשותו היינו שהמוח שליט אצלו על הלב והוא דומה בזה לבוראו אשר ג״ר כח״ב שולטין על ז״ת שהם בחי׳ לבו כו׳ עכ״ה.

ב) **והנה** נמצא ענינים שונים היינו כי כתי׳ ה׳ איש מלחמה ובגמ׳ איתא שבשעת מ״ת נדמה כזקן שנתלבנו שערותיו היינו חסדי׳ גמורים טוב ומטיב לרעים ולטובים כי זה תלוי הכל איך הי׳ התגלות כו׳ בשעת מ״ת התגלות רצונו בחי׳ תר״ך עמודי אור תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ דרבנן בחי׳ כתר חסד דעתיק אז נדמה כזקן יש שנתלבנו שערותיו טוב לכל חסד פשוט וכשיש התגלות הנ״ל התגלות עצמות המאציל אז הוא אם יחטא מה יפעל וכו׳ שממית בידים וכו׳ ואתה הוא עד שלא נבה״ע אתה הוא משנבה״ע בלי שום שינוי כלל והנה כשנמשך התגלות הנ״ל מעצמיות המאציל אז התחלת הגילוי הוא בבחי׳ עתיק בג״ר ועל ידם נמשך התגלות הנ״ל למדות ולכן איתא לית שמאלא בהאי ע״ק ואין שם שום מקור על בחי׳ דין כלל רק הכל חסד וכחשיכ׳ כאורה שאין תופסים מקום שום דבר כלל, וזהו המכוון להמשיך בספה״ע גילוי חסדים מעצמיות המאציל בז׳ מדות חסד פשוט מעו״ה, ואעפי״כ נק׳ בספרים המשכת מוחין למדות כי התגלות הנ״ל נמשך ע״י ג״ר למדות כו׳ (הג״ה ע׳ בביאור ונקדשתי בענין יחוד או״א ששרשו המשכה מא״ס ממש ששורה בחו״ב, וע׳ בלקו״ת פ׳ ואתחנן בד״ה ואהבת את, איך בחכמה שורה אוא״ס ומזה יובן גודל עסק התורה שהוא המשכת המוחין לז״א, והרי בהמוחין נמשך החסד מע״ק ולכן איתא בילקוט תילים מזמור קי״ח ע״פ הודו לה׳ כי טוב כל״ח, דקאי על התו׳ שנק׳ ותורת חסד על לשונה והיינו שע״י המוחין מאיר החסד מאוא״ס ממש מבחי׳ דלית שמאלא ועי׳ בה״ז נשא קכ״ח ב׳ בענין האי ח״ס שקיט ושכיך כו׳.

קיצור. ענין איש מלחמה, ע׳ זח״ג תזריע מ״ח ב׳, ע״פ ואיש כי ימרט ראשו וענין במ״ת נדמה להם כזקן, וענין התגלות ע״ק דלית שמאלא זהו ע״י המוחין דוקא וע׳ בלקו״ת סד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת ומזה יובן ענין ותורת חסד הודו לה׳ כי טוב כל״ח ואין טוב אלא תורה עכ״ה), והנה כתי׳ מכון לשבתך פעלת ה׳ כי איך יכולין כלי המדות לקבל אור התגלות מעצמות המאציל אך כי איתא אור החסד בכלי הגבו׳ ואור הגבו׳ בכלי החסד כי כלים דאצי׳ יכולים לקבל אור היפך כלי שלהם

כך נאצלו הכלים בתחלה מאתו ית"ש שיוכלו לקבל גם היפך מהכלי שלהם (הג"ה וע"כ צ"ל שמאיר בהכלים מבחי' עושה שלום במרומיו בין מים ואש, וע' מד"ר פ' בראשית פ"י בענין הגו סיגים מכסף ויוצא לצורף כלי, ושם בענין ויכולו השמים והארץ כלים נאים והיינו כמ"ש במד"ר פ' בשלח ר"פ כ"ה ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ שע"י השמים משפיע חסד, וכמו"כ דין כו' ע"ש, והיינו ענין כלים דאצי' שסובלים ב' הפכים והיינו מחמת שהם בבחי' ביטול ועי' כה"ג בסידור בענין האתרוג שסובל ב' הפכיים קור וחום כו', שהוא מצד שמאיר בו בחי' אין, ועד"ז יובן ענין כלים דאצי', וע' בת"א בביאור וקבל היהודי' פי' שהכלי' שורשן למעלה מן האור, וע' מזה ג"כ בסידור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב נ"ג עכ"ה), ומחמת כי מתחלה נאצלו כך לכן יכלו לקבל ג"כ המשכת אור התגלות מעצמיות המאציל וזהו מכון לשבתך פעלת ה' היינו אשר ה' פעל בתחלה הכלים באופן כזה בכדי שיהי' לו מכון לשבתך שיוכלו הכלים לקבל התגלות אור עצמיות המאציל שהכלים הם כלים דמדות דאצי' אך מחמת שמתחלה נאצלו כך שיכולים לקבל גם אור היפך כלים שלהם לכן הם מכון לשבת שם אור הוי' בעצמו (וע' בילקוט בשלח רמז רנ"ג דבחי' פעלת זהו גבוה ממע"ב) ולכן כשממשיכים בספה"ע התגלות הנ"ל מעצמותו ומהותו ונמשך דרך מוחין למדות אזי נעשה יחוד ושמחה התגלות אור עצמותו חסדי' פשוטים ור"ר בכלים מדות דאצי' (וזהו ההיפך מבחי' וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא כ"א אדרבה נמשך מבחי' נשמתא ונשמתא לנשמתא ע' זח"ג בהעלותך קנ"ב א') והיחוד הנ"ל נק' אל ה' מספרו נ"ז לכן אמור היום יום כי יום עם הכולל מספרו ג"כ נ"ז (ע' במאו"א אות יו"ד תחלת סעי' ח', וע' בסידור האריז"ל בבהמ"ז בפירוש כי הוא אל זן כו', וע' בת"א פ' יתרו בהביאור שע"פ משה ידבר ותמצא ששורש בחי' זו מהתיקון הראשון די"ג ת"ד דאצי' שהוא אל כמ"ש אל רחום וחנון וכתי' מי אל כמוך ודוקא משם נמשך כ"כ החסד למטה גם בבי"ע ועד"ז יובן ענין כי הוא אל זן וכן ענין היום יום כו') וממשיכי' הכל לעומר שהוא בחי' מל' בז' שבועות הנ"ל נגד ז' מדות וכל א' כלול מז' ובשבועות נתגלה ממילא שער הנ' וכו' (הג"ה בחי' יובל וחירות וכענין למנצח על השמינית.

קיצור. מכון לשבתך פעלת הוי' נא' על כלים דאצי' שסובלים ב' הפכים וזהו ויכולו השמים והארץ כל אשר חפץ הוי' עשה בשמים ובארץ ולכן יוכל להתגלו' בהם ג"כ עצמיות אוא"ס ואפ"ל כי אצי' בכל מקום הוא חכמה ובחכמה שורה אוא"ס שלמעלה מהחכ' לפי שהוא כח מה ובספה"ע ממשיכי' זה בהכלי' היום יום גימ' זן הוא אל זן כו' ונמשך לעומר מל' ואזי בשבועו' התגלות שער החמישים עכ"ה).

ג) **והנה** איתא בזוהר פ' פנחס דרנ"ד א' חמשה אינון ששה אינון שבעה אינון המכוון בזה כי עצם המדות הם רק חמשה חג"ת נ"ה ובחי' יסוד היינו בחי' שפע המשפיע לחוץ אז הם ששה ועטרת היסוד היינו גילוי השפעה אז הם שבעה אבל המדות בעצם הם רק חמשה (וע' מזה לקמן בד"ה ענין חבלי משיח שם שהאריך בזה, וע' בדרוש ל"ג בעומר מזה ומענין

עטרת היסוד ע׳ זח״א ויצא קס״א בענין ברכות לראש צדיק עכ״ה), וזהו בינה עד הוד אתפשטת כי עצם המדות הם עד הוד, לכן מבינה שהוא אם הבנים אתפשטת עד הוד, הודי׳ שמודה על הדבר שכך הוא עפ״י התבוננות שמבין בשכלו אבל יסו״א ארוך מתפשט עד למטה (וע׳ מזה בבה״ז פ׳ תשא גבי והדל לא ימעיט מעשר) לבחי׳ מל׳ איהו ברוך איהי ברכה כי חכ׳ בחי׳ ראי׳ חכם הרואה את הנולד מזה נתהווה ביטול עצמותו מחמת שרואה שכך הוא ראי׳ ממש וזהו ראיה מקרוב שמיעה מרחוק (ור״ל הראי׳ מתפשטת למטה יותר אפי׳ בעשי׳ גשמי׳ משא״כ השמיעה אינה מתפשטת כ״כ למטה כ״א בשמיעת קול ודיבור שהוא רוחני יותר וזהו לפי שהראי׳ בחי׳ עליונה יותר ע״כ מתפשטת למטה יותר וע׳ בסידור ע״פ יתום ואלמנה יעודד בענין יוסף שהוא יסוד הי׳ יתום מאמו בגלות מצרים כו׳) ובזה יובן ענין ל״ג בעומר אשר פסקו למות תלמידי רע״ק כמבואר בב״י סי׳ תצ״ג (הג״ה ע״ש ג״כ דל״ד לעומר הוא גורן למעשר בהמה, ואפ״ל ג״כ כיון שספרו ל״ג ימים לעומר שהעומר הוא שעורים מאכל בהמה אז למחר הוא גורן למעשר בהמה כו׳ עכ״ה) כי כפי שמבואר לעיל שכוונתינו והתגלות הנעשה בספה״ע להמשיך התגלות אור מעצמות המאציל ע״י מוחין למדות לעצם המדות הם חמשה ולכן בל״ג בעומר שהוא חמישי לשבוע חמישי ונמשך התגלות להוד שבהוד נחשב כאלו כבר נשלמה התגלות החסדי׳ אחרי שהגיע ההמשכה למדה אחרונה שבה׳ מדות היינו הוד שבהוד ולכן פסקו הדינים ופסקו למות תלמידי דרע״ק.

קיצור. עצם המדות הם חמשה, ויסוד זהו ההשפעה והכללות, וע׳ בסידור בד״ה נשמת כל חי, ולכן בינה רק עד הוד אתפשטת וע״כ בל״ג בעומר נשלם עצם המשכת החסדי׳ בכל חמשה המדות ע״כ אז פסקו תלמידי דר״ע למות שאז פסקו הדינים ע״י התפשטות החסד בכל עצם החמשה מדות.

ד) **ולהבין** איך הוא אור החסד בכלי הגבורה גם להיפך רואי׳ אנו הדם הוא חמימות ומחממין ומחיין את האדם ובלא דם יתקרר ולא יחי׳ וא״כ אנו רואים האף שהדם הוא בחי׳ חמימות וגבורות אעפ״כ מחיין את האדם מחמת כי באמת דם הוא בחי׳ גבורות והסתלקות למעלה מעלה אכן כשנמשך ומשפיע למטה וכשנתקרר החיות אזי אדרבה הוא מחי׳ את האדם, וא״כ אור החסדי׳ המחיים הוא בכלי הגבורות בבחי׳ דם בחי׳ אש וגבו׳ והם המה המחממין ומחיים את האדם (ע׳ מזה בלקו״ת בשה״ש בהביאור ע״פ קול דודי) כמו״כ להיפך מים הם כלי חסדי׳ שיורדין ומתפשטין ממקום גבוה למקום נמוך מטה ובעצמם הם קרים ועי״ז נלקח החיות וא״כ אור הגבו׳ בכלי החסד (ע׳ בלקו״ת פ׳ תזריע בד״ה עולם לאכסדרא הוא דומה), ובשם המגיד נ״ע אור הגבו׳ בכלי החסד כי כל השפעה האף שלגבי המקבלים הוא חסדי׳, אכן על עצם ההשפעה שירדה ונשתלשלה למטה הוא הוא בחי׳ גבורות וצמצומים שנשתלשל ממקום גבוה ונתצמצם לירד מטה מטה (ע׳ בענין ע״כ יעזוב איש את או״א שזהו ירידה חתן חות דרגא וע׳ בלקו״ת פ׳ פנחס בד״ה את קרבני לחמי דרוה״ש פ״א בענין ירידת הזיו כו׳), וכמו שאיתא בגמ׳ למה נק׳ גבורות גשמים שיורדין בגבו׳ היינו כנ״ל כי האף שלמטה ע״י הגשם יושפע חסד

וטוב אכן אין באפשרי להשתלשל למטה עד שיתצמצם בצמצומים רבים וכמו שאיתא אלו ירדו שני טיפים מנקב א׳ וכו׳ וכמ״ש נותן דרך לחזיז קולות בין איוב כו׳ וכן דרך לחזיז קולות ספ״ק דב״ב דט״ז סע״א כי לקבל השפעה צריך ההשפעה מקודם להתצמצם בצמצומים מיעוט אחר מיעוט ואז יוכלו למטה לקבלם ובלא זה אינו יכול לקבל רוב טובה כו׳ כמו״כ יש למטה ג״כ באדם ד״מ אב המכה את בנו מאהבתו אליו זהו אור החסד בכלי הגבו׳ אך שאין יכול למצוא כל הפרטים למטה וכ״ז אין סתירה מה שאיתא כי עצם האור אין שייך כלל לומר עליו שהוא נוטה לחסד יותר מגבורה רק אחר שבא האור בכלי אז לפי מה שנשתלשל הכלי נק׳ בשם חסד או גבורות כי באמת כך הוא בשורש ומקור השפע שנשפע משם האור אז הוא אור פשוט ואין נק׳ כלל בשם חסד וגבורה רק אחר התפשטותה אז נוטה לחסד יותר מגבורה ד״מ או להיפך מאחר שבא האור בכלי אז תגמור ההשפעה ונקראת בשם, וא״כ שייך לומר אור החסד בכלי וכו׳ כי אחר התפשטותה אז נוטה לאיזה מדה יותר ממדה אחרת שייך לומר עליו אור החסד כו׳ וד״ל.

בפ׳ אמור, ובקוצרכם כו׳ פאת שדך, ע׳ במאורי אור אות ק׳ סל״ב בפי׳ קצירה שהוא לידת הנשמות, ועמ״ש בד״ה וספרתם גבי שעורה ראשית קצירך גלוי ולידה מעלמא דאתגליא כי גם גלוי המוחין אהוי״ר נק׳ לידה ע׳ בד״ה והי׳ מספר בנ״י, ואח״כ קציר חטים לידה וגלוי מדעת הנעלם, אני ה׳ לא שניתי, לא תכלה, פי׳ דכתיב לא שניתי ואתם בנ״י לא כליתם שמהראוי לבוא מבחי׳ זו לכלות הנפש ממש, וע״כ נאמר לא תכלה שא״צ לבוא לכלות הנפש בפועל כי זהו ענין בן עזאי הציץ ומת, ולא לתהו בראה, אלא כמו רע״ק שנכנס בשלום ויצא בשלום עמ״ש סד״ה וישלח יעקב, אלא צריך להניח פאה היינו להיות בחי׳ שיריים ע״ד עם עני ודל ות״י עם ענוותן, והנה באורייתא ברא קב״ה עלמא והממוצע יש בו ב׳ בחי׳ ע״כ פנימי׳ התורה א״ס ממש פנימי׳ אבא פנימי׳ ע״י, וחיצוניות התורה אחוריים דאבא מזה נמשך כולם בחכמה עשית, ושרש יניקת או״א ממזלות דת״ד אך מקור הי״ג ת״ד מבחי׳ ב׳ פאות, אשר ב׳ פאות נמשכים מגלגלתא כתר שבכתר שהוא א״ס ממש פנימיות התורה משם נמשך בחי׳ פאה ושיריים לחיצוניות התורה, וזהו ע״י שהאדם משים עצמו כשיריים בחי׳ פאה, בזה ממשיך בחי׳ פאה מכשב״כ לי״ג ת״ד יג״מ שהתורה נדרשת כו׳ ולכן פאה גימ׳ אלקים ובמ״ת כתיב וידבר אלקים אנכי, וזהו ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים, כי משה מה ביטול ובזה נמשך בחי׳ פאה הנ״ל מן המיצר כו׳ וזהו שייכות במשנה אלו דברים שאין להם שיעור הפאה כו׳ ותלמוד תורה כו׳.

ולהבין* בתוס׳ ביאור ענין מן המיצר קראתי, שהוא ענין ב׳ פאות ב׳ שמות מצפ״ץ כו׳ שהם למעלה מי״ג ת״ד שמהם יניקת הי״ג ת״ד כו׳,

---

ולהבין בתוס׳ ביאור: מכאן עד סיום המאמר נדפס גם באוה״ת יתרו ע׳ א׳ ב־ז. ושם זה ביאור על פסוק וכל העם רואים את הקולות.

תחלה יש להקדים מהו ענין השערות דרך כלל, דהנה יש ד' מדריגות דצח"מ, והנה אנו רואים שההפרש בין הדומם והצומח אינו כ"כ גדול כמו ההפרש שבין הצומח ובין החי, שהצומח כמו האילן או החטה ג"כ מהותו הוא כמו דומם ממש אלא שיש בו קצת חיות רוחני יותר מבדומם שהוא צומח ועולה מן הארץ אף שמהותו קרוב למהות הדומם מ"מ החיות שבו אינו מצומצם כ"כ ויש בו עלייה למקורו ולכן גדל וצומח כלפי מעלה (ולכן המדות נק' צומח והאותיות הם בחי' דומם ועמ"ש מענין דצח"מ בביאור ע"פ חקת התורה) אבל החי שיש לו נפש החיונית שהגוף חי ממנה ומרגיש ומתנועע לרצונו ויש להם דמיון ואהבה וכעס וכמאמר ידע שור קונהו כו' וכתיב מלפנו מבהמות הארץ, אין הדומם והצומח מערכו כלל, וכן המדבר שיש בו נפש השכלית והמדברת אין החי מערכו כלל, נמצא שהדומם והצומח אע"פ שזה למעלה מזה מ"מ הם מערך אחד אבל החי וכ"ש המדבר אינו מערכם כלל (וכמו השכל נק' חי והחכמה תחי' הרי המדות שנק' צומח אינם מערך השכל, ומדבר הוא מקור החכמה, ונודע דד' בחי' דצח"מ הם נגד ד' אותיות שם הוי', וידוע דבחי' ו"ה הוא מערכה א' שהם בחי' זו"נ לכן דומם וצומח הם בערך א' משא"כ בחי' חי מדבר שהם מבחי' י"ה הם מערכה אחרת הגבה למעלה מבחי' ו"ה כנודע שי"ה נק' עלמא דאתכסיא הנסתרות לה' אלקינו ו"ה הם נגלות כו', אך לפ"ז למה מדבר אינו מערך החי כנ"ל אך כי מדבר שרשו מבחי' כתר נפש המשכלת מקור החכמה כו' וגם חי נגד עולם הבריאה, והחיות נושאות כו' ועל הכסא כמראה אדם בחי' אצילות והרי אין ערוך בריאה לאצילות).

והנה ד' בחי' טנת"א הם ג"כ נגד ד' בחי' דצח"מ האותיות הם נק' בחי' דומם והתגין הם על האותיות והיינו כמו הצומח שעולה וצומח למעלה, והתגין הם ג"כ צורות ורמיזות כמו האותיות כמו הצומח שהוא מערך הדומם וע"כ התגין אינן נפרדות מהאותיות לעולם בס"ת משא"כ הנקודות (ע' בע"ח שער טנת"א פ"ו ופרק א'*) הם אינם מערכם כלל שע"י הניקוד ישתנה פי' האותיות אם יקרא האות בניקוד קמץ עד"מ יהי' פי' התיבה כך ואם יקרא בחיריק יהי' משתנה הפי' לענין אחר הרי הנקודות מהפכים האותיות ממהות למהות והם כמשל הבעל חי שהוא בעל תנועה ממקום למקום כרצונו, והטעמים זרקא כו' הם גבוהים מהנקודות כיתרון המדבר על החי ולכן הטעמים לא נתגלו בתשבע"פ שאין בתשבע"פ שום ביאור ופי' על הטעמים שבתשב"כ (כי הטעמים גבוהים מאד וכנ"ל דהחכמה נק' חי והחכמה תחי' ואורייתא מחכמה נפקת ומבחי' זו נמשך בתשבע"פ אבל הטעמים הן למעלה מהחכמה כו' ועיין מ"ש במ"א בפ' אמור ע"פ והניף אותם על לחם כו').

והנה המדבר כלול ג"כ מבחי' דצ"ח ובחי' הצומח שיש במדבר הם השערות כי הגוף הוא חי מתנועע ומרגיש אבל השערות הם כמו דומם במהותן רק שמ"מ הם צומחים, וכנ"ל שבחי' הצומח הוא כן, ולכן אם יחתכו אותן לא יכאב להגוף שאינם בערך הגוף שהוא חי מדבר והשערות הם רק בחי' צומח שאינו מערך חי כלל, אך לפי שקצת חיות ויניקה נמשך להם מהגוף להיות צומחים לכן כשימשכו השערות נמשך הגוף אחריהם

א': באוה"ת שם: פ"י.

ויכאב לו, ועפ״ז יובן מה שמשלו בכתוב ענין המשכת אלקות בשם שערות כדכתיב ושער רישי׳ כעמר נקי, כי הנה אני הוי׳ לא שניתי כתיב שאין שינוי בא״ס ב״ה בין קודם בריאת העולם ובין משנברא העולם ואפילו יום שכולו ארוך כו׳ הכל נמשך ונתהוה ממחשבה אחת, ואין נוגע לעצמותו ית׳ ואינו נתפס ומתלבש בהעולמות ולכך המשכת ההארה לעולמות נמשל רק לבחי׳ שערות כמשל השערות באדם שאינן ממהות גופו כלל שהן רק בחי׳ צומח שבו שאינו בערך עצמותו בחי׳ חי ומדבר, כמ״כ מקור כל ההתהוות שהן שמות ההוי׳ שלמעלה מי״ג מדה״ר נק׳ רק בחי׳ פיאות דא״א שהן לגבי בחי׳ א״א ועתיקא רק כמו ערך השערות לגבי עצם האדם כו׳, ובעודן כלולי׳ במוח היו בבחי׳ התכללות ואח״כ כשנמשכין בבחי׳ שערות הם בחי׳ התחלקות כל נימא בפ״ע כדי להיות מקור להתהוות עולמות רבים שכל א׳ בחי׳ בפ״ע. ומעתה יובן ג״כ ענין שבחי׳ פיאות אלו הם למעלה מי״ג ת״ד והן מקור ושרש להן, והענין כמבואר במ״א ע״פ הנותן שלג כצמר, שלג היינו מ״ש לבושי׳ כתלג חיור שהוא בחי׳ י״ג ת״ד נק׳ בשם שלג שהוא בחי׳ צמצום המים שנקרשו להיות שלג וכך י״ג ת״ד הם בחי׳ מקורות להיות התהוות החו״ב אבא יונק ממזל השמיני כו׳ והן הן בחי׳ הצמצומים מבחי׳ עתיק שהוא א״ס דלאו מכל מדות כו׳ ע״י י״ג ת״ד בבחי׳ צמצומים ושערות ולכן נק׳ שלג. והנה אעפ״י שהם בחי׳ שערות אעפ״כ נק׳ בשם לבושיה כמשל הלבוש שהוא נפרד מעצמיות האדם שברצותו פושטו משא״כ השערות הם יונקים מעצמיות האדם וכשיומשך השערה יכאב לו לפי שיש לה יניקה וחיות מן המוחין כו׳ וגם הנה השערות יש להן עוד מעלה יתירה שהן עכ״פ בחי׳ צומח אבל הלבוש הוא בבחי׳ דומם שאינו מתגדל וצומח כמו השערות כו׳, וזהו יתרון מעלת ומדרגת הפיאות דא״א על בחי׳ י״ג ת״ד, לפי שהפיאות הם שערות הראש וגלגלתא שבו מלובש חסד דעתיק וההמשכות ממנו נק׳ ושער רישי׳ כעמר נקי שנמשלו לשערות שהם יותר גבוהים מבחי׳ לבושים, וגם צמר אותיות מצר הוא בחי׳ מן המצר קראתי כו׳, אכן גבורה דעתיק המתלבשת במו״ס להיות י״ג ת״ד נק׳ לבושי׳ כתלג חיור שהלבוש הוא בחי׳ דומם ולמטה מבחי׳ שערות כו׳, וזהו אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו שיומתקו ויתלבנו ע״י לבושי׳ כתלג חיור י״ג מדה״ר דכתיב נושא עון כו׳ אך אם יאדימו כתולע נצרך להיות הטהרה ממקום עליון יותר דהיינו מבחי׳ כצמר ושער רישי׳ כעמר נקי (וע׳ בזהר וארא דכ״ז ע״ב ובתרומה קל״ה א׳ ופ׳ תזריע מ״ט א׳ ופ׳ אחרי ס״ז א׳ ובפ׳ פנחס* ברע״מ דף רמ״ח ע״ב ודף רנ״ה ע״ב, וע׳ בלק״ת בישעי׳ שם ובפ׳ קדושים) וכענין וימינך פשוטה לקבל שבים, חתר לו חתירה מתחת כסה״כ, והיינו ע״י התשובה מעומקא דלבא שהוא בחי׳ מן המיצר קראתי כו׳, שצר לו מאד ונגעה עד הנפש ענין ריחוקו מה׳ ומואס בחייו כו׳, ועמ״ש מזה במ״א ע״פ האזינו השמים (אך להבין איך שייך לומר שי״ג ת״ד נק׳ לבושי׳ לבד והלא הן נק׳ ת״ד שהוא בחי׳ שערות, וי״ל עפמ״ש בספר מבוא שערים ש״ג ח״ב פי״ב כי בעתיק עצמו אין בו שערות כי אין בו מבירורי המלכים שמזה בחי׳ השערות, ומ״ש ועתיק יומין יתיב כו׳ ושער רישי׳ כו׳ היינו לפי שע״י מתלבש בא״א ולכן הרי שערות דא״א נחשבים כאלו הוא שער רישי׳ דעתיק עצמו עכ״ד, ועפ״ז יש לתרץ דדוקא בשער רישי׳ דא״א

פנחס ברע״מ דף רמ״ח ע״ב ודף רנה ע״ב: באוה״ת שם: פנחס דרע״ו ע״א ודרצ״ה ע״ב.

נחשב כאלו הוא שער רישי׳ דעתיק עצמו לפי ששם מלובש חסד דעתיק, אבל י״ג ת״ד דא״א שנמשכים ממו״ס שבו מלובש בחי׳ גבורה דעתיק אעפ״י שלגבי מו״ס נק׳ הי״ג ת״ד בחי׳ שערות ממש אבל לגבי עתיקא נק׳ רק בחי׳ לבושי׳ שהוא בחי׳ דומם ולא בחי׳ צומח כו׳, כי חסד דעתיק הוא בחי׳ גילוי יותר גדול מבחי׳ עתיק ולכן הוא בחי׳ כתר שבכתר אבל מו״ס הוא חכמה שבכתר ויש קרום מפסיק ביניהן והוא בחי׳ רקיע המבדיל בין מים למים כמ״ש בע״ח שער א״א פ״ז). ועיין באדרא דקל״א ע״ב ואלין דרישא לא קשיין אלא שעיעין כו׳ והיינו לפי שהן מבחי׳ כתר של א״א שנתלבש בו החסד דע״י משא״כ שערות דדיקנא כו׳ וזהו הנותן שלג כצמר כלומר שהוא דבר חידוש שהוא הוא הנותן הארה בשלג בחי׳ י״ג ת״ד כמו צמר ממש להיות גם בי״ג ת״ד הארה עצמית מבחי׳ צמר דהיינו מבחי׳ שער רישי׳ והיינו מה שי״ג ת״ד יונקים ומקבלים מב׳ פאות הראש שהם ב״פ מצפץ ב״פ הוי׳ הוי׳ שלפני היג״מ אל רחום וחנון כו׳. וענין שנק׳ הפאות מצפ״ץ שהוא הוי׳ בא״ת ב״ש, ובפסוק נז׳ ע״ז ב׳ הויות ממש, והענין הוא כי הנה ידוע דאותיות שם הוי׳ הם יו״ד צמצום ה׳ התפשטות ו׳ המשכה כו׳ שזהו סדר השתלשות מעילה לעילה שכדי להיות המשכה והתהוות צ״ל תחלה בחי׳ יו״ד שהוא צמצום ואח״כ התפשטות והמשכה כו׳, אך מ״מ גילוי אותיות ש׳ הוי׳ זהו כשנמשך התהוות ממדריגה למדריגה שהיא בערכה קצת כמו מן החכמה למדות דאצי׳, אבל כשנמשך ההמשכה והתהוות ממהות למהות שאינו בערכו כלל אזי צריך שיתחלפו האותיות באותיות אחרים שיש בהן קצת רמיזא על אותיות ההמשכה עצמן שזהו ענין התחלפות אותיות דאתב״ש, ולכן ב׳ הפאות נק׳ מצפ״ץ כי להיות המשכה זו מבחי׳ גלגלתא שיהי׳ מקור לאצי׳ אין המשכה זו כדרך השתלשלות לכן ש׳ הוי׳ של התהוות זו נמשך ע״י חילופי אותיות וזהו שם מצפ״ץ היו״ד נתחלף על מ״ם, ורומז לד׳ מוחין כמ״ש בע״ח שם פרק ח׳ וע׳ בתניא ח״ב פי״ב פי׳ וענין חילופי אותיות למעלה מהו ומה שבפסוק נזכרים בשם הויות ממש, היינו כשהי״ג ת״ד מקבלים מהן אז אצלם יקרא המשכה זו בחי׳ שם הוי׳ ממש, וכמו בענין אבא יונק ממזלא שכשנמשך האור בחכמה נק׳ שם הוי׳ וכמ״ש הוי׳ בחכמה אבל סדר ההמשכה לחכמה מבחי׳ ח״ס אינו רק ע״י שערות כו׳, (ויש לבאר ענין זה ע״פ שני דרכים הא׳ ע״ד שמצינו דוגמא לזה בזהר פ׳ בלק דקפ״ז ע״א ע״פ המלאך הגואל, דמפרש על בחי׳ מל׳ דאצילות כד איהי שליח מגו או״א אקרי מלאך, והיינו בהיותה עדיין באצילות וכיון דשארי על דוכתיה על תרין כרובין, דהיינו בבי״ע הוי׳ שמיה, נמצא מה שבירידתה בבי״ע נק׳ שם הוי׳ הנה לגבי או״א דאצי׳ אינו נק׳ אלא מלאך שהוא שליח, ועד״ז איתא במ״ח בפי׳ הוי׳ הוא האלקים הוי׳ ז״א בעלותו לגבי עתיקא כאלקי׳ חשוב וכמ״ש במ״א, וכך י״ל כאן אע״ג דלגבי גלגלתא נק׳ המשכת הפאות רק בשם מצפ״ץ מ״מ לגבי י״ג ת״ד נק׳ בשם הויות ממש, והדרך השני י״ל ע״ד שנת׳ במ״א (עיין בפ׳ אחרי בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר) בפי׳ לבושיה כתלג חיור כמו שלג שהוא תחלת הווייתו ממים ואח״כ חוזר ונפשר ונמס והי׳ למים רק בין מים למים הי׳ נקרש, וכך הוא ענין חכמה בראש חכמה בסוף אלא שבינתיים להיות ההמשכה מחכמה בראש לחכמה בסוף הוא ע״י צמצום ומשל ונק׳ שלג, אבל אח״כ נעשה

חכמה בסוף ממש כמו ע״ד החכמה בראש ולא בחי׳ שלג ומשל כו׳ עיי״ש, וכך י״ל כאן אע״ג שלהיות ההמשכה מגלגלתא הוא ע״י שנתחלפו האותיות ע״ש* מצפ״ץ מ״מ אח״כ מתגלים אותיות הוי׳ ממש כמו עד״מ שנפשר השלג והי׳ למים כו׳ ועפ״ז י״ל פי׳ מן המיצר קראתי י״ה, אשר מצר הם בחי׳ הפאות, ומשם קראתי להיות נמשך ומתגלה בחי׳ אותיות י״ה, מתוך ההעלם שנתעלמו תוך אותיות מ״צ דמצפץ וזהו ג״כ מ״צ דמצר כו׳. והנה מבואר בע״ח שם דשרש זו״נ הוא מב׳ פיאות הנ״ל דא״א ושם הם בחינת שני המאורות הגדולים, ועפ״ז יובן ענין תקיעת שופר בר״ה כדי שתמליכוני עליכם ובמה בשופר, כי השופר תוקעין בו בצדו הצר והקול יוצא במקום הרחב והוא בחי׳ מן המיצר קראתי כו׳ הרי ע״ז ממשיכים מב׳ הפאות דא״א אשר הם שרש ז״א ונוק׳ לכן ע״ז הוא בנין הנוק׳ ע״י שממשיכים לה משרשה ומקורה ששם היא ג״כ כמו ז״א בבחי׳ שני המאורות הגדולים כו׳ בשגם שעיקר הב׳ פיאות גם שניהם הם מבחי׳ מל׳ דגלגלתא כנ״ל שמל׳ נק׳ פאה כו׳ לכן ע״ז הוא בנין המל׳ דאצילות, והנה ארז״ל אלו דברים שאין להם שיעור הפאה כו׳ אין להם שיעור למעלה, וכדאיתא בנדרים ד״ו ע״ב מנין שאם רוצה לעשות כל שדהו פאה עושה כו׳ והיינו שיכולים להמשיך תוספת אור לאין קץ בבחי׳ מלכות ועיין מ״ש בפ׳ וארא בביאור ע״פ לכן אמור לבנ״י בענין שהמל׳ נק׳ ארץ הצבי שבזאת משונה המל׳ מכל הספירות כו׳ וזהו ג״כ ענין תושבע״פ כו׳ ע״ש וזהו שכמ״כ תלמוד תורה הוא מהדברים שאין להם שיעור, והיינו שהתורה ניתנה בקול שופר כו׳ הוא בחי׳ פאה בחי׳ מן המצר כו׳ ענני במרחב כו׳, והנה באדר״ז דרצ״ג סע״א נז׳ ענין ומחץ פאתי מואב, והענין כי מואב הוא חכמה דקליפה כמ״ש במ״א ע״פ על כן יאמרו המושלים כו׳ אכלה ער מואב כו׳ ע״ש ופאתי מואב הן המשכות חכמה דקליפה וע״ד המבואר במ״א בענין טמאו כל השמנים שבהיכל כו׳ וע״י התגלות הקדושה ע״ז ומחץ פאתי כו׳ וכמש״ש בענין אכלה ער מואב כו׳ וע׳ בספר ע״ה שער ששה עשר פרק מ״ז, ובשם המגיד נ״ע איתא ע״פ ומחץ פאתי מואב (בס׳ אור תורה ובלק״א) וז״ל הנה הפאה הוא התקשרות שערין קשישין עם שערין רכיכין (ר״ל שמקשרים ההמשכה מבחי׳ שער רישי׳ כעמר נקי שהם בחי׳ שערין רכיכין ששרשן מחסד דעתיק אל בחי׳ י״ג ת״ד שהם בחי׳ שערין קשישין ששרשם מגבורה דעתיק) וע״י כן נמשך מזה לזה בהדרגה, כי נודע שאלולי הדרגה בכל המדרגות אז לא יכול המקבל לקבל, וזהו מ״ש כאן לע״ל כשיזדככו העולמות, ויוכלו לקבל רוב שפע, ואז לא יהי׳ צריך להדרגה, אז ומחץ לשון יחץ שהוא לשון חלוקה ובקיעה (כדפרש״י ע״פ וחציו ימחץ בפ׳ בלק) פאתי מואב דהיינו שיבקע הדרגת ההמשכה היוצאת מאב ומצומצמת השפע כו׳ ויומשך בלתי הדרגה עכ״ל, ונראה ביאור הדברים ע״פ מ״ש למעלה כי הפאות הם בחי׳ שמות מצפ״ץ שאין מתגלה ש׳ הוי׳ ממש רק ע״י העלם האותיות בא״ת ב״ש כו׳ וזהו כדי שיוכלו לקבל, וכמו שנצרך להלביש השכלה עמוקה במשל וחידה ועי״ז יבין אח״כ התלמיד אפס קצהו מהנמשל כו׳, אך לע״ל כתיב ולא יכנף עוד שא״צ ללבושים כו׳, וזהו ענין הבקיעה דהפאות שיומשך ויתגלה

ע״ש: באוה״ת שם: ע״י.

שם הוי׳ דחיורתא שלא ע״י העלם ולבוש דמצפ״ץ כו׳, והנה הפאות הן שרש זו״נ שהם מקור ההמשכה לבי״ע כנ״ל וע״י ששם יהי׳ הגילוי בלי לבוש כך יהי׳ הגילוי למטה בבי״ע כו׳, וגם הנה מצות פאה הוא בצומח היינו בתבואה ואילן וכן פאת הראש הוא בשערות שהן בחי׳ צומח שבמדבר כדלעיל והנה בחי׳ צומח שבמדבר הוא בחינה שאינה בערך עצמותו כנ״ל וכך עד״ז למעלה שהגלוי בחי׳ פיאות בחי׳ שערות זהו בחינה שאין ערוך לעצמיות עתיקא ממש אבל לע״ל יהי׳ הגלוי מפנימי׳ עתיק ממש כנודע וזהו ענין ומחץ פאתי כו׳. (ועמ״ש ע״פ ועמדו רגליו כו׳ ונבקע הר הזיתים כו׳) ואפשר זהו ענין והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול, דמבואר הקושיא בזוהר ואתחנן דרס״ו ב׳ מה לון ביה אי הוא רב אי זעיר כו׳ ותירץ שההמשכה הוא מבחי׳ עליונה יותר ועיין בזהר* ח״א דר״י ע״א וח״ב דמ״ו ע״ב, ח״ג ד״ו ע״ב, ומבואר לעיל שע״י השופר ממשיכים מבחי׳ ב׳ פיאות שזהו ענין מן המצר כו׳ ולע״ל שיהי׳ בחי׳ בקיעת ההעלם של הפיאות כנ״ל והיינו ע״י שיומשך הגלוי מבחי׳ העליונה יותר משרש המשכות הפיאות שהן בחי׳ מל׳ דגלגלתא כו׳ שהוא בחי׳ האחרונה אבל לע״ל יומשך גלוי בחי׳ העליונה יותר כו׳ וזהו עצמו ענין יתקע בשופר גדול כו׳ ועי״ז ובאו כו׳ והשתחוו כו׳ כמ״ש במ״א).

יש* ד׳ בחי׳ דצח״מ וריחוק מדרגת הדומם מן הצומח אינו כ״כ כמו ריחוק הצומח מהחי, כי דומם צומח שרשן ו״ה וחי ומדבר שרשן י״ה, וד׳ בחי׳ אלו זהו ענין טנת״א לכן תגין ואותיות אינן נפרדין זמ״ז בס״ת כמו דומם וצומח משא״כ נקודות וטעמים כו׳. והנה המדבר כלול ג״כ מד׳ בחי׳ דצח״מ והשערות הן צומח שבֹו ואינן נוגעי׳ לעצמיותו בחי׳ חי מדבר שבו ולכן נמשל למעלה ההמשכה בשם שער רישיה כי לא שניתי כו׳ אך זהו ענין שער רישי׳ שנמשכים מחסד דעתיק אבל י״ג ת״ד שנמשכין מגבורה דעתיק נק׳ לבושיה הלבוש הוא בחי׳ דומם ולמטה מהשערות ולכן צ״ל שהי״ג ת״ד יקבלו מהפיאות כו׳. וענין שנק׳ הפיאות מצפ״ץ כי לפי שהמשכה זו היא ממקום עליון מאד לכך צ״ל המשכת ההוי׳ ע״י חילופי אותיות כו׳ אך לגבי י״ג ת״ד נק׳ שמות הוי׳ ממש והן בחי׳ שני המאורות הגדולים, ולכן ע״י השופר שממשיך מבחי׳ אלו הוא בנין המל׳ בר״ה. והמגיד פי׳ מ״ש ומחץ פאתי שלע״ל יבקע בחי׳ הדרגת המשכה זו והיינו ע״ד אז יבקע כשחר אורך והיינו שלא יצטרך להיות העלם האותיות באתב״ש ולא יכנף כו׳ וזהו ענין שופר גדול כו׳.

בזהר: באוה״ת שם: בהרמ״ז ח״א.

יש: בכמה כת״י רשום קודם קטע זה — קיצור מהתורה הנ״ל.

פ׳ בהר

וידבר ה׳ אל משה בהר סיני לאמר. ופרש״י מה ענין שמיטה כו׳ אלא מה שמיטה נאמרה כללותיה ופרטותי׳ ודקדוקי׳ מסיני אף כולן כו׳ ונ״ל שכך פירושה כו׳. ומבואר בילקוט שזהו מהת״כ. ופי׳ שם הקרבן אהרן דלכ״ע כל המצות נאמרו בסיני כמ״ש ס״פ בחקתי אלה המצות אשר צוה כו׳ בהר סיני, אלא לפי שנחלקו ר׳ ישמעאל ורע״ק פב״ת דזבחים דקט״ו סע״ב ר׳ ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני (כגון מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו וגו׳ ולא נתפרשו הלכות עולה ושלמים) ופרטות באוהל מועד (לאחר שהוקם המשכן נאמרה ת״כ למשה ושם נתפרשו והפשיט את העולה ונתח לרבי ישמעאל שמעינן דעולה שהקריבו בסיני לא הוטענה הפשט וניתוח) רע״ק אומר כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באוהל מועד ונשתלשלו בערבות מואב, וע״כ למד הת״כ מה שמיטה כו׳ אף כולן כו׳ דהיינו כדברי רע״ק, והיינו ע״ד דבר שהיה בכלל ויצא כו׳ ללמד על הכלל כולו יצא כו׳. ופי׳ הבחיי שזכה הר סיני לזה לפי שהוא השפל שבהרים ואין התורה מתקיימת אלא בשפלי הרוח וזהו חסידה שהיא השכינה ברושים ביתה, וזהו לב צדיקים יהגה לענות כי הצדיק לבו יהגה ויחשוב תמיד כל היום מחשבת ההכנעה כו׳ וזהו לענות שתרגומו לאתכנעא כו׳ והיינו מ״ש טוב לי כי עוניתי למען אלמד כו׳ ונפשי כעפר לכל תהיה ועי״ז פתח לבי בתורתיך כו׳. וענין כלל ופרט פי׳ בזח״ב תרומה דקס״א סע״ב שהן תשב״כ ותושבע״פ וה״ע ב׳ שמות הוי׳ אלקים כו׳ ועד״ז פי׳ בשל״ה במס׳ שבועות שלו דקצ״ב ע״ב ובשם עה״ק ח״ג פכ״ב שהן בחי׳ ו״ה כו׳ והוא״ו הוא קול וה״ה׳ ה׳ מוצאות הפה בחי׳ דיבור שהן כלל ופרט וכמ״ש בזהר שמות דג ע״פ אתי מלבנון כלה ונתבאר בבה״ז שם. עוד פי׳ הבחיי לפי שבעשרת הדברות בהר סיני נאמר מצות שבת והשמיטה היא ג״כ שביעית ונק׳ שבת הארץ ע״כ שייכה יותר להר סיני כו׳.

דבר אל בנ״י ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה׳. פרש״י לשם ה׳ כמו שנאמר בשבת בראשית. הקשה בספר פנים יפות דהאי ושבתה הארץ הוא מיותר דהכתיב אח״כ ובשנה השביעית שבת שבתון כו׳. ואפ״ל שזהו ענין כלל ופרט כנ״ל, וכ״ה בירושלמי פ״ח דכלאים ה״א ושבתה הארץ שבת לה׳ כלל שדך לא תזרע כו׳ פרט. והוא ז״ל תירץ דכמו בשבת בראשית אף שלא היה המן יורד ביום השבת עכ״ז אדרבה כל הששה ימים מקבלים שפעם מיום השבת אף

שלמטה לא הי׳ יורד המן בשבת אכן למעלה מקבלים כל הו״ק שהן ששה ימים מיום השבת שהוא שביעאה דעלייהו וזהו ויברך אלקים את יום השביעי כדפי׳ בזח״ב בשלח סג״ב יתרו פ״ח, כן בענין שבת הארץ אף שלא חרשו וזרעו בה נמצא לא בא ממנה השפע בגשמיות אכן באמת כל הששה שנים שלפניה מקבלים השפע משנת השביעית שהיא שביעאה דעלייהו, והיינו דכתיב כי תבאו וגו׳ מיד יקבל עליו להיות ושבתה הארץ שבת לה׳ ועי״ז יבוא הברכה בכל ששת השנים להיות שש שנים תזרע כו׳ ואספת את תבואתה, וזהו והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, שבזכות שנת השמטה יהי׳ הברכה כל ימות השבוע, ודפח״ח. ועיין בכלי יקר פ׳ בהר גם כן מעין זה. והנראה לבאר דהנה כתיב זכרתי לך חסד נעוריך כו׳ לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, כי הנה בתורה יש בחי׳ מדבר שדה ועיר ופי׳ עיר מושב זהו ע״ד מ״ש בד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם שהוא המשכת האור למטה ע״י ושוב לאחד בקיום התומ״צ להיות וישב ה׳ מלך לעולם כו׳, וזהו ענין א״ת בניך אלא בוניך כו׳, וזהו ענין הזריעה כמ״ש ובכל עבודה בשדה דא ברייתא כו׳, אך בחי׳ מדבר הוא בחי׳ רצוא וזהו מי זאת עולה מן המדבר להפך חשוכא לנהורא ע״י צמאון רשפי אש האהבה כמו במדבר תוקף החום כמ״ש כ״ז בלק״ת בפ׳ במדבר ע״פ במדבר סיני באוהל מועד, והנה במדבר אין זריעה כי הנה כמו שיש מדבר העמים שאין מהם שום השפעה רק הב הב משא״כ ארץ ממנה יצא לחם כן יש מדבר הגדול והנורא שאין ממנו השפעה ע״ד איידי דטריד למבלע לא פליט, גם על דרך אש אוכלה הוא שטבע האש להסתלק למקורו וזהו ענין ע״ס דנקודים עולם התהו שלמעלה מהתיקון, ודור המדבר לא רצו ליכנס לארץ להשפיל א״ע בבחי׳ שוב במצות מעשיות כ״א להיות ומדברך נאוה וקיום המצות ע״י המחשבה ודבור כו׳, ונק׳ בארץ לא זרועה שהיא גבוה מהזריעה ע״ד עולם התהו ע״ד אשר לא ישב אדם שם שלמעלה מבחי׳ אורות שבכלים שיש בהם צמיחה קטנות וגדלות כו׳ וזהו ענין מצחא שאין צומחין בו שערות כו׳ כמ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור דצאינה וראינה דרוש הראשון, גם פי׳ לא זרועה שהזריעה ע״י לא בחי׳ ל״ת שגבוה ממ״ע כו׳. ואמנם באמת צ״ל ב׳ הבחינות רצוא ושוב וזהו ענין ארץ מושבותיכם כי כארץ תוציא צמחה כו׳ להיות אור זרוע לצדיק ויזרע יצחק, זרעו לכם לצדקה, אמנם כדי שיתעלה השוב צ״ל אח״כ רצוא וזהו שנת השמיטה שאסור בזריעה כי הוא ע״ד הביטול שבבחי׳ מדבר, וכענין שחורה אני בזח״ג בלק קצא״א שמרוב התשוקה נסתר כל פרצופה ונעשי׳ בחי׳ יוד ואזי אין ממנה שום השפעה מטעם איידי דטריד כו׳ וזהו בחי׳ כתר שבה, וכענין עליי׳ העבודה שבחול ע״י השבת כנזכר בד״ה את שבתותי תשמרו, וה״ע שנעשי׳ נקודה תחת יסוד ועי״ז נבנית אח״כ בפרצוף חדש נעלה יותר, ועמ״ש ע״פ והאיש משתאה לה מחריש, ל׳ שממה בחי׳ מדבר כנ״ל, וה״ע נפ״א שעי״ז דוקא נעשה מדרגה גבוה יותר מבתחלה, וזהו ענין העמוד שבין געה״ת לגעה״ע, וזהו ענין מהלכים, ועד״ז ענין וחד חרוב, שמות בארץ, מזה נמשך אח״כ בנין שמיטה חדשה גבוה יותר משלפניה נמצא דוקא ע״י שנת השמיטה נמשך הברכה בשש שנים שאח״כ

כו׳ כי ו׳ שנים ו״ק והשביעי׳ בינה שהיא כתר דז״א ו״ק כו׳ וגם היכל השביעי כולל כח״ב כו׳, וזהו ענין שהאדם צ״ל מהלך עילוי אחר עילוי כו׳ עמ״ש בת״א ויצא ע״פ וכל אשר תתן לי עשר כו׳. והנה מבואר בלק״ת פ׳ ויקרא בביאור ע״פ ולא תשבית שהמס״נ שבנפש נמשך מצד הבחינה שיש בנפש למעלה מהחכמה היינו מבחי׳ יחידה ששרשה מהכתר ודרך כלל זהו א״ק כנז׳ בד״ה למנצח על השמינית ומצד בחי׳ זו הוא גבוה מהתורה שהיא חכמה כנז׳ בביאור ע״פ ששים המה כו׳ אחת היא יונתי כו׳ פרצוף פנימי דנוק׳ שרשה מעצמיות חכמה וכתר ע״כ בחי׳ רצוא ומס״נ הנ״ל מצד זה גבוה מהשוב ועמ״ש בד״ה ביום השמיני שלח אלא שע״י הרצוא נמשך אח״כ שגם בעסק התורה יהי׳ התקשרות הבחי׳ כתר שבנפש מזליה באוא״ס שבחכמה כו׳, וא״כ עד״ז ענין ובשנה השביעית לא תזרע כו׳ כי זהו למעלה מבחי׳ שוב תדשא אש דת כו׳ נובלות חכמה שערות כשעירים עלי דשא, אלא רצוא מאדך שמפרצוף הפנימי ועולה ומתקשרת בלמעלה מהחכ׳ כו׳, ומזה נמשך אח״כ ג״כ הברכה בהצמיחה שה״ע תדשא כו׳.

ב) **ירושלמי** פ״ק דערלה סוף ה״ב. אילן שנטעו בבית בשביעית הוא ספק אם עובר על שדך לא תזרע כו׳ שהרי אינו בשדה וכרם כ״א בבית, או עובר שהרי נאמר ושבתה הארץ.

ג) **במערכת** פי״ג האריך בענין שמיטה ויובל והחייט שם הובאו בשל״ה בהקדמה דכ״ג ע״ב ודף כ״ד א״ב וז״ל המערכת שם דפ״ב ע״ב אבל הענין בשמטות שבשש שנים נחרוש ונזרע ונקצר בארץ ונצטוינו שבשנה השביעית תשבות הארץ אשר אין חריש וקציר כו׳ שית אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב כו׳ ומן המלה וחד חרוב מורה על החדוש אחר אלף כו׳ וענין חד חרוב ע״ד כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה כו׳ בישעי׳ סי׳ נ״א והחייט כ׳ שע״ז יהי׳ אח״כ עולם חדש להשפיע נשמות חדשות בלא יצר הרע כו׳. עוד כ׳ שבשנת השמיטה בה שביתת הפועלים המשגיחים בתחתונים ע״כ ולכן נק׳ שבת הארץ, כי והארץ היתה תהו על ירידתה כ״כ כנזכר ברבות בראשית, ובשנת השמיטה היא עולה כו׳. וע׳ בכוזרי מ״ב סי׳ י״ח בגודל מעלת א״י מה שנק׳ שבת הארץ כו׳, ועמ״ש בענין וחד חרוב בד״ה ואלה המשפטים בענין ובשביעית יצא לחפשי חנם שהוא למעלה מהבירור שע״י תומ״צ כו׳, וע״כ גם בשמיטה נאסר חריש וקציר כו׳ כי עבודת הארץ כ״ז מורה על בירור העלאת מ״נ, אבל יש בחי׳ שלמעלה מהבירור הטוב מן הרע כו׳ וע״כ ושבתה הארץ וכענין מאמר רשב״י רפ״ו דברכות אפשר אדם חורש כו׳ ועמ״ש מזה בביאור ע״פ מקושש עצים בלק״ת פ׳ שלח ואע״ג דקיי״ל כרי״ש, מיהו בשביעית צ״ל בחי׳ שאמר ר׳ שמעון בן יוחאי, ועמ״ש מענין וחד חרוב ע״פ מזמור שיר ליום השבת בקונט׳.

ד) **זח״ג** ר״פ בהר דק״ח ע״א פי׳ ושבתה הארץ, נייחא ודאי, וזהו כענין הנדרש בזהר ר״פ נח בענין נח נח, וגנתא נייחא ביה כד״א כי בו

שבת ע"ד וינח ביום השביעי וב"פ נח היינו שבת תתאה דיחוד זו"נ ושבת עילאה יחוד או"א, היינו המשכת תענוג העליון במל' שפע הפנימי' מבחי' חצר הפנימית הפונה קדים אשר וביום השבת יפתח, וא"כ עד"ז כאן ושבתה הארץ היינו כנ"ל, והיינו ע"י המשכה עליונה ע"ד הנז' באד"ר דקל"ז סע"א ע"פ עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן כו' ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד. והנה בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ פי' כי בששת ימי המעשה יורדת בחי' מל' להחיות בי"ע ובשבת היא עולה לקבל מפנימית אור א"ס ב"ה היינו מחכמה עילאה ומלמעלה מהחכמה כו', ויש לפרש כי מ' נקראת חכמה תתאה ובשבת היא עולה בחכמה עילאה ולמעלה יותר כו', וזהו ושבתה הארץ נייחא, כי הארץ היא מ' כמ"ש בד"ה והיה מספר בנ"י, ובששה שנים יורדת בבי"ע להתלבש בארץ תתאה הגשמיות או במל' דבי"ע שבהם ועל ידם פועלת בגשמיות וכמ"ש בזח"ב ויקהל דף ר"ט ע"א שיש ארץ תתאה וארץ עילאה וכן שמים לתתא שמים לעילא, והמק"מ שם פי' דשמים וארץ תתאין הם שמים וארץ הגשמיים, והנה התלבשותה למטה נמשך יניקה ג"כ לחיצוני' שהם זו"נ דק"נ שעליהם נאמר כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה, ובשנה השביעית היא עולה באצילות, ואפשר ג"כ עלייתה בבינה שנק' ארץ עילאה כמ"ש בפרדס ערך ארץ, ועמ"ש ע"פ ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' בד"ה השמים כסאי ובד"ה אלה פקודי, וזהו פי' שבת להוי' שאזי מקבלת משם הוי', גם עיין במא"א א' קכ"ו שמ' נק' ארץ כנען כשיש שליטה ואחיזה לכנען בה, וזהו ע"ד כרחל לפני גוזזיה נאלמה, וע"י כי תבואו אל הארץ ע"ז יהיה לה נייחא מבחי' זו, וזהו שבת להוי', אשר הוי' יחתו מריביו.

ה) **והרמ"ז** כ' שבשמיטה הוא עליית ג' עולמות בי"ע עד מ' דאצילות, ולכן לא יש מלאכה בכל עבודת הקרקע כי רק בששה שנים פועלים ו"ק דוגמת ששה ימי החול וזהו שבת לה' ממש כי כן ז"א שובת מפעולות פרטיות השייכות וגם שאז היא עולה עמו פנים בפנים והיינו נמי שבת לה' כו' עכ"ל. ואפ"ל כי שבת אותיות תשב כנז' הענין בד"ה שובה ישראל עד דהיינו לחזור מבחי' כי פנו אלי עורף להיות בבחי' לך אמר לבי בקשו פני, וכן נמשך מלמעלה יאר ה' פניו אליך וזהו ג"כ ענין השמיטה שנק' שבת הארץ זו כנס"י שהיא בבחי' תשב, ויש לומר לכן נק' שמיטה שהוא לשון הסרה כמ"ש במ"צ תלים קמ"א ע"פ נשמטו בידי סלע, ובמכלול ערך שמט ל' יוצא ולשון עזיבת הדבר, דהיינו שיעזוב ענינים הגשמיים ויהי' דבק באלקות, כמו ע"כ יעזוב איש כו' ודבק כו', כמ"כ עד"מ ענין שמיטה ועזיבת הדברים גשמיים ממילא ידבק באלקות וכן למעלה המ' עוזבת השפלתה להיות ראש לשועלים ועולה ומתחברת בשם הוי' להיות הוי' אחד ושמו אחד.

ו) **ואדמו"ר** נ"ע פי' ושבתה ל' ביטול, וכמו תשביתו שאור ל' ביטול והוא מ"ש בספד"צ וארעא אתבטלת, וענין הביטול להכלל באור ה' ולהבטל במציאות אליו ית', וע"ש זה נק' אחותי ע"ש האהבה הטבעית שבנפש והוא לשון איחוי אלכסנדרית שהוא לשון חיבור טוב מאד עד שנראה לדבר אחד, כך ע"י האהבה הנ"ל הוא חיבור הנה"א להכלל באור ה'

להיות עמו לאחדים, אך לפי שאהבה זו מלובשת ומסותרת בכח המתאוה לדברים גשמיים גסות הרוח החופף ומסתיר על בחי' אהבה זו, ולכן צריך להסיר גסות רוחו וכח המתאוה וזהו פתחי לי אחותי כו' ע"ש. ועפ"ז יש לפרש ל' שמיטה שהוא ענין הסרה ועזיבה שיסיר גסות רוחו ויעזוב אותו, וכמ"ש ע"כ יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב כו', והכא אינו מדבר ברשעים אלא שעד"ז בכל אדם יעזוב דרכיו הגשמיים ויסיר גסות רוחו, ואזי יבא לבחי' ושבתה לשון ביטול היינו להבטל באלקות שיהי' בבחי' פתחי לי אחותי. ועכ"פ מזה למדנו ענין שני הלשונות שנאמרו בשנת השביעית לשון שמיטה ולשון שבת היינו ההסרה והעזיבה של ק"נ, והדביקות והביטול בשם הוי', ונאמר עוד תשמטנה ונטשתה דפי' לשון יאוש שיתייאש מעניני עוה"ז והוא ענין ההפקר להפקיר ממונו וגופו נגד אהבת ה', וע"י יאוש והפקר זה זהו כענין רקבון הגרעין בארץ שעי"ז יהי' צמיחה רבה כך ע"י ביטול הנ"ל יהי' בנין חדש בששה שנים שאחר השמיטה כו'. ובח"ה שער הפרישות פ"ב ומהם מי שימנע ממנו התענוג ההוא ומחשבתו עליו ונפשו שואפת עליו כו' וע"כ כי אף שתשמטנה ותעזוב הענינים צ"ל שלא תהא מחשבתו עליו כ"א יתייאש ממנו, וזהו ונטשתה כו'. בר"ח שער התשובה פרק ה' דף קי"ז ע"ב בשם ספר הקנה, הרוצה לשוב בתשובה יתייאש את עצמו מן העולם הזה כו' ועל דרך זה אמר במדרש רות יואש שנתייאש מן החיים כו', והנה אמרו רז"ל לענין מסירת נפש שלא יחשוב על מנת שיעשו לו נס כי אז אין עושין לו נס כ"א שיחשוב שיהי' נהרג או נשרף ממש אזי אפשר יעשו לו נס, והטעם כי ע"י היאוש דוקא שנעשה בחי' אין אזי יוכל להיות בנין חדש, משא"כ כשחושב שיעשו לו נס א"כ לא נעשה אין לכן אי אפשר שיעשו לו נס, ועד"ז יובן בענין השמיטה שע"י השמיטה והיאוש דוקא שבא לכלל אין עי"ז דוקא נעשה בנין חדש בששה שנים שאח"כ.

ז) **הנה** במא"א אות זיין ססע"י ט"ו כתב וז"ל זריעה היינו נשמות הצדיקים הנזרעים במל' בעלות שם לזו"נ בשדה העליון יסוד שלה עכ"ל. ויש ג"כ אור זרוע לצדיק בטפת מ"ד כנזכר בזח"ב תרומה קס"ו סע"ב, וא"כ יש להבין ענין ובשנה השביעית כו' שדך לא תזרע כו', והלא ענין מ"ן ומ"ד זהו בחי' גבוה, ויש לתרץ דא"כ יש להקשות כן על יו"ט ושבת, דאזי דוקא ענין יחוד העליון דמ"נ ומ"ד, והזריעה למטה אסורה, אע"כ צ"ל דאין זה ענין לזה. אך בדברי אדמ"ו נ"ע מצאתי תירוץ אחר, וז"ל וזהו כי תבואו אל הארץ עליונה שם ב"ן כל המשכות אורות דס"ג ברמ"ח מ"ע כנ"ל אזי ושבתה הארץ כי תתעלה בבחי' ס"ג עצמה ותהיה עטרת בעלה ולא תקבל עוד בבחי' רצוא ושוב בחי' דפיקא דלבא מז"א בעלה וכנ"ל, וכנזכר בזהר על ענין ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני בפ' שלח דקע"א הוא בחי' בינה ע"י מה שנתברר ונכלל בה מכח"ב דנקודים שלמעלה מבינה דתיקון וע"ס נקודים נק' זמ"ל קדמאין ששרשם מז"ת דמל' דא"ק כו' ועמ"ש

סד"ה רני ושמחי בת כו' עכת"ד. וא"כ מזה מובן ענין שדך לא תזרע כו' ענין הזריעה זהו קבלתה מז"א בחי' מ"ן ומ"ד רצוא ושוב כנ"ל היינו יחוד מ"ה וב"ן, אבל בעלותה בבחי' ס"ג היא למעלה מבחי' שם מ"ה וא"כ לא תצטרך לקבל ממנו, לכן לא שייך זרע וקציר כו', ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ואכלתם אכול.

ח) **עיין** במד"ר בשלח פכ"ה ע"פ כי ה' אלקיך מביאך אל ארץ טובה ורחבה בפ' עקב ח' ז' ופרשו על ג"ע, וזהו ענין תערוך לפני שולחן כו' ואכילת הפירות מאי פירי מצות וזהו ג"כ מש"כ כי תבואו אל הארץ, דהיינו ענין כי ה' אלקיך מביאך כו', ולפ"ז צ"ל מהו ענין שנת השמטה שאין ארץ עליונה ג"ע מצמחת ומאי מעליותא, ואפ"ל עפמ"ש בלק"ת בשה"ש סד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון, בענין הלבושי' שיש לנשמה בג"ע שעי"ז משגת השגות כו', אך בעטרה שעטרה כו' א"צ ללבוש כי הוא למעלה מההשגה כו' כי העטרה גלוי אור הכתר כו', ועד"ז י"ל מאי שהמצות נק' פרי והשולחן ערוך כ"ז השגות הנמשך מחו"ב, כי פרי מה שנמשך באו"פ לכו לחמו בלחמי, אבל שנת השמטה מאיר אור הכתר בג"ע שהוא בעצם למעלה מההשגה ע"כ אין שייך בזה זריעה וצמיחה ע"ד שאין שייך הלבוש כו', ומזה יומשך ואכלתם מן התבואה ישן היינו כתרגומו עתיקא שיומשך מבחי' עתיק יומין מה שלמעלה מבחי' חדש שם מ"ה החדש עמ"ש מזה ע"פ ותשב באיתן קשתו, בפי' לאיתן האזרחי והיינו הזריעה העלאת מ"ן דב"ן והצמיחה מ"ה מברר ב"ן מ"ה החדש רק הארה ממצחא כו' וה"ע ממגד תבואות שמש, שמש ומגן הוי' אלקים כו' אבל ישן נושן מה שמאיר מעתיק יומין שלמעלה מבחי' שמש וכמ"ש בזח"ג פ' שלח קנ"ח ב' ע"פ היש בה עץ אם אין, וזהו אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' ופי' אז י"ל א' כתר המאיר בזיין שהוא השמטה כו' כמ"ש בזח"ב בשלח נ"ד א' בפי' אז ישיר, וזהו אז תרצה הארץ את שבתותיה ע' ילקוט בתלים סי' פ"ה סוף רמז תתל"ג דקאי אם משמרין שמיטין עי"ז רצית ה' ארצך ונק' אז תרצה, וע' מענין אז בהשמטות זח"א רסי' כ"ב וזהו וצויתי את ברכתי ר"ל כשבא השפע מבחי' אין שהוא כתר בא גידול התבואה והפירות בשינוי לעילויא טובא כמ"ש בזהר פ' שלח שם ולכן ועשתה את התבואה לשלש שנים כו'.

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה, ות"א שדך חקלך, וראיתי במתורגמן ערך ברא וז"ל רוב לשון שדה תרגום חקל וכמש"ש בערך חקל, חוץ מן חית השדה בפ' בראשית א' תרגום חיות ברא, וכן הרבה בדניאל ע"ש עכ"ל, וחקל תפוחין היינו שדה האילן, תזמור

ת"א תכסח, וכן וארוה כל עוברי דרך תלים פ' י"ג ומכסחין יתה, דהיינו ענין קצוץ שקוצצין זמורותיה כדפירש"י.

ב) **בפ"ח** דנדרים דסא"א הוכיחו מכאן דיובל אינו עולה למנין שבוע שאחר היובל מדכתיב שש שנים תזרע, ואם יובל עולה א"כ לפעמים אינו זורע רק חמש שנה. ירושלמי פ"ז ה"ב ופ"ח דכלאים.

ג) **זח"ג** פנחס רנ"ב פי' ואספת את תבואתה היינו מ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, ועמ"ש מזה בת"א ע"פ בשלח פרעה, דזריעה זו זהו ענין ירידתם למצרים כו' וא"כ ובשנה השביעית א"צ לזריעה זו וכן בתוס' שביעית כו', ועמ"ש ע"פ כרם היה לידידי כו', גם מ"ש שיש בחינה שנק' תבואה שהצמיח' מעין הזריע' רק שהוא בתוס' מרובה ויש שנק' נטיעה, שהצמיחה מופלג במעלה מערך הגרעין כו'. ויש להעיר מפסוק וכל שיח השדה, בראשית ב' ה', ויהי בהיותם בשדה, שם ד' ה', ויצא יצחק לשוח בשדה ס"פ חיי ועמ"ש ע"ז בת"א ס"פ חיי, ומ"ש ע"פ מאלמים אלומים בתוך השדה בת"א פ' וישב, ובפ' תולדות בד"ה ראה ריח בני כריח שדה, וממ"ש בזח"א ר"פ חיי ע"פ מלך לשדה נעבד וענין עשו שנק' איש שדה, ופסוק זממה שדה במשלי ל"א וע' מזה בזח"ג פ' אחרי ד"ס סע"א, פסוק לכה דודי נצא השדה ש"ה ז' י"ב. לפסוק ובשנה השביעית להעיר מפסוק כי כארץ תוציא כו' כן כו' יצמיח כו' לכן הוא שבת שבתון לארץ כו'. בר"ה ד"ח ע"ב למדו מתיבת ובשנה דבאחד בתשרי ר"ה לשמיטין, בבחיי ר"פ שמיני מענין חצבה עמודיה שבעה שייך ג"כ לשמיטות, ברבות באיכה סה"א ע"פ שחקו על משבתיה על שמיטותיה כד"א ובשנה השביעית שבת שבתון כו' והיינו מדה כנגד בינה*, שע"י מצות שמיטה הי' גילוי השכינה שהוא בחי' שביעית כמ"ש בזח"א ויצא קנ"ד שבחי' רחל היא השמטה כו' ואז עליותה ע"ד ארוממך אלקי המלך כו' מלך יחיד כו', וע"י שביטלו המצות נמשך הסתלקות האור כו' קוב"ה סליק לעילא כו' ובחי' המל' ירדה ואני בתוך כו'. גבי שבת שבתון פי' בעמה"מ דל"ג ע"ב דמורה על הוספת חול היינו ק"נ אל הקדש מה שהטוב דק"נ מתברר ונכלל בקדושה זהו ענין נר"ן דשבתון כו' וכך י"ל בשביעית שבה מוסיפי' הרבה מהחול היינו משנה שישית כו', וזהו שבת שבתון יהי' לארץ, שהמל' הנק' ארץ עולה מק"נ עם מה שביררה מק"נ, ועי"ז אח"כ שבת לה' הוא ז"א, שמתייחדים פב"פ, גם הכח הצומח שבארץ נמשך ממאמר תדשא הארץ, ותדשא צירוף אש דת כ"כ הש"ך פ' בראשית בשם הר"ש, ולכן בשנה השביעית ששובתת מתדשא גשמיות יהי' תדשא ברוחניות אש דת.

בשולי העמוד: **נדרים ח' ס"א א', ירושלמי כלאים ח', שבת ז', זח"ג תס"ט*, ילקוט י"ח, ג"ע י"ז.**

בינה: **אולי צ"ל: מדה.**
זח"ג תס"ט: **ברור שט"ס ואולי צ"ל: רנ"ב.**

את ספיח קצירך (אפילו לא זרעתה והיא צמחה מן הזרע שנפל בה בעת הקציר הוא קרוי ספיח) לא תקצור (להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהי׳ לכל) ואת ענבי נזירך (שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם) לא תבצור (אותם אינך בוצר אלא מן המופקר).

ב) **בת״כ** פ״א דין ג׳ את ספיח קצירך לא תקצור מיכן סמכו חכמים על הספיחים שיהי׳ אסורים בשביעית (ופי׳ הק״א, ספיחים מה שגדל מאיליו בשביעית בין מן הזרע שנפל בה מקודם שבינית או מן העיקרים שנקצרו מקודם וחזרו ועשו פרי בין מן העשבים והירקות שעלו מאליהן לכולם בשם ספיח יקרא, שהוא נגזר ממלת ונספחו על בית יעקב בישעי׳ יד״א, ויראה שהוא נספח ונטפל למה שגדל על זה האופן, מכאן סמכו לפי שאין איסור ספיחים מן התורה אלא מדרבנן לזה אומר שעל קרא דא סמכו חז״ל לאסור אותם ולזה לא אמר מכאן אסרו או מכאן למדו, אבל הרמב״ן והרא״ם סברי דברייתא זו אתיא אליבא דרע״ק דאמר דלא תקצור בכל אופן משמע ומדאורייתא הספיחים אסורים, ופלוגתא הוא לקמן בת״כ בפסוק הן לא נזרע והוא בפ״ד דין ה׳) ואת ענבי נזירך לא תבצור, מן השמור בארץ אי אתה בוצר אבל אתה בוצר מן המופקר, לא תבצור כדרך הבוצרים מיכן אמרו תאנים של שביעית אין קוצין אותם במוקצה כו׳ עכ״ל והוא במשנה פ״ח דשביעית מ״ו.

ג) **ולהבין** ענין ספיחים למעלה יש להקדים מ״ש בזח״ב תרומה קס״ו סע״ב ע״פ אור זרוע לצדיק וז״ל ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש היך עביד תולדין, אלא כתיב זרוע, זרוע איהו תדיר ומיומא דאפסיק ההוא נהר, גנתא לא עאל בה ההוא גננא וההוא אור דאיהו זריע תדיר עביד איבין, ומיניה ומגרמיה אזדרע (וכתב במק״מ, ז״ל הרב משחרב בהמ״ק רוב הזווגים הם ע״י ההוא רוחא דשבק בה בעלה שהוא שם ב״ן, ששרשו מן הדכורא והוא מזדווג עם המל׳ עכ״ל ולשון דשבק בה יש להעיר ממ״ש באג״ה סי׳ כ״ז בפי׳ לשון חז״ל דשבק חיים לכל חי, דשבק ממש בחי׳ חיים היינו אמונה ויראה ואהבה שנקראו חיים, שבק לכל אחד מתלמידיו, ורוחו עומדת בקרבם, עכ״ד והיינו ע״ד רוחא דשבק בה בעלה, כי התלמיד נק׳ בחינת נוקבא ומקבל והרב הוא הבעל והמשפיע וע״כ שבק רוחו בהמקבל, ושבק הוא תרגום של עזה ויעזוב בגדו תרגום ושבק וכן לא ראיתי צדיק נעזב תרגום שביקא, ולכן ארז״ל לא קאים אינש אדעתא דרביה עד ארבעין שנין דמנין יקום ע״ז אחר זמן רב כזה, אלא משום רוחו דשבק בו, וע״ז אמר אלישע ויהי׳ נא פי שנים ברוחך אלי, וע׳ מענין רוחא דשבק בה במק״מ בראשית בדף ו׳ ע״ב ובמא״א אות ב׳ סכ״ה בענין בניהו) כקדמיתא ולא שביק תדיר כגנתא דעביד תולדין, ומההוא זרועא נפל ביה באתריה ומגרמיה עביד תולדין כדבקדמייתא עכ״ל*. וכ׳ הפרדס סוף ש״ח

---

*עכ״ל: בהכת״י נכתב בין השורות: גדל מאליו עמ״ש בד״ה כי כארץ תוציא ובאגה״ק סי׳ כ.

פכ"ו והענין כי מדרך הקדושה להתרבות כו' וזה משל אל הגנה הנזרעת מעצמה כו' ואי תימא הוקשה לו שא"כ מה יתרון לאדם בכל עמלו כו' עד עכ"ז יש בענין זה סמך וסעד כדפי' בזח"ג פ' שמיני ד"מ ע"א ע"פ סמכוני באשישות כו', והנראה לומר כי הזרעים העולים מאליהן לגמרי ע"ד תדשא הארץ דשא שרשן מיחוד חיצוניות דחו"ב להחיות העולמות שבחינה זו נמשך מאיליו לגמרי שלא ע"י אתעדל"ת כלל, אכן ועשב מזריע זרע זהו להמשיך ע"י אתעדל"ת אור חדש ושרשו מיחוד פנימי דחו"ב אך בגלות שנאמר הצדיק אבד לא נמשך אור חדש ממש ומ"מ יש בחי' זווגא דלא שלים כנזכר בע"ח שער זווג או"א וזהו נמשך מן הספיחים שהוא ממה שכבר נזרע פ"א כדלעיל בשם רש"י ובשם הק"א נמצא בחי' זו אינו כמו מאליו לגמרי שלא ע"י אתעדל"ת כלל, וגם לא כמו זריעה ממש. ירושלמי שביעית ו' ע"ה צ"ג ד', רבות רמ"ג, ילקוט, של"ה כד"ב.

ד) **ועתה** אעתיק* מה שמ"כ מכ"י מו"ח ז"ל בשם אדמו"ו נ"ע וז"ל הנה ענין רוחא דשבק בה בעלה ה"ע היבום כידוע והוא בחי' צדיק תחתון פי' התקשרות המקבל אל המשפיע והתשוקה הנפלאה אליו יש בו שני מדריגות הא' מצד עצמות של המקבל כמו ואל אישך תשוקתך מצד עצמה, וזה נקרא העלאת מ"ן, אבל מדרגה השנית מה שתהיה תשוקתה רק מצד של השפע שהושפע בה מכבר ואף שכלתה והלכה לה נשאר בה בחי' רשימו ממנה שמעורר אותה בתשוקת הקבלה לקבל עוד שפע, זה אינו מצד עצמה כלל רק מפני שכל דבר חוזר* (ומשתוקק למקורו) והרי רשימו מן השופע נשאר בה שחוזר למקורו ע"כ תהי' תשוקתה, וזהו הנקרא צדיק תחתון פי' שהוא נלקח מצדיק עליון שהוא יסוד המשפיע (הגה"ה במא"א ב' כ"ה פי' כי רוחא דשבק בה הוא המעלה מ"ן ומבואר מזה בפע"ח שער הק"ש פ"ט וז"ל כי יש צדיק עליון וצדיק תחתון, צדיק עליון יוסף שהוא ביסוד דדכורא מ"ד, וצדיק תחתון מ"ן בנימין, ונקרא גם הוא צדיק כי שרשם מן דכורא כי הלא הוא ההוא רוחא דיהיב בה בעלה בביאה ראשונה ולכן גם הוא נקרא צדיק תחתון והוא בנימין פי' בן ימין כי בן הוא שם ב"ן הנ"ל והוא בן ימין כי ניתן לה מן הזכר בביאה ראשונה כי הדכורא נק' ימין סוד החסד עכ"ל ובמק"מ פ' בראשית כ' שהוא הכח הגורם לה העלאת מ"ן, וא"כ הוא עצם בחי' יסוד דנוק' חותם שוקע שה"ס התקשרות של המקבל כו' שבחי' כח התקשרות זו זהו ממש דוגמת יסוד דדכורא שהוא ענין התקשרות המשפיע אל המקבל כמ"ש בד"ה הנותן לשכוי בינה, ועמ"ש עוד מענין יוסף ובנימין בד"ה בן פורת יוסף בפי' וענין יוסף ה' לי בן אחר שהוא בנימין שנק' בן אחר לפי שבו ועל ידו מתברר מסטרא אחרא מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו שיהי' נכלל בקדושה, וזהו ענין הספיחים ע"ד ונספחו על בית יעקב כו', היינו ע"ד יתרו שבא ונתקרב אל הקדושה ועי"ז נעשה יתרון האור מתוך החושך שלכן נק' יתרו כו' ועד"ז אמרו ברבות בראשית פכ"ג ע"פ כי שת לי אלקים זרע אחר דקאי על המשיח שנקרא זרע אחר לפי שבא מרות המואביה וכמ"ש בעה"ק ח"ד ס"פ י"ד כי הרע כשנעשה טוב הוא טוב מאד ועד"ז תרגום אונקלוס הוא כמו בחי' ספיח אל התורה כו'

אעתיק.. בשם אדמו"ר נ"ע וז"ל: ספה"מ תקס"ב כרך ב' ע' שלה.

חוזר (ומשתוקק למקורו): שם: חוזר למקורו.

בענין ונספחו כו׳ ועיין בת״א פ׳ משפטים בד״ה ותחת רגליו בענין לה״ק ותרגום, ובתולע״י בסוד השבת סעיף ב׳ כתב שהתרגום הוא כענין יריעות עזים לאהל על המשכן שבזה הוא השלימות כו׳, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ הנך יפה רעייתי, עכ״ה) וזהו שיוסף רצה שיבוא בנימין אליו דהיינו שבחי׳ רוחא דשבק בה מכבר תחזור אליו לעורר העלאת מ״ן ועי״ז ואשימה עיני עליו המשכת מ״ד כו׳, כי ידוע שהעלאת מ״ן של האשה ע״י הבנים שילדה גדולה מאד מהעלאת מ״ן עצמותה כמ״ש הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי כו׳ הפעם יזבלני אישי כו׳ וכמ״ש בע״ח והוא מטעם הנ״ל שהבנים יש בהן מכח האב כו׳ (ועמ״ש בענין היחוד והטפה ששרשה מעצמיות החכמה למעלה מבחי׳ הארת השכל שבדבור כו׳) וענין דרוחא דשבק בה הוא יותר נעלה אפילו מהעלאת מ״ן* כמ״ש אלקנה לחנה הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים, והטעם שהבנים יש בהם ג״כ מעצמות האם כי אודם מן האשה כו׳ אבל רוחא דשבק בה הוא רוח עצמותו של המשפיע בלי ישונה עדיין במעיה להצטייר לולד כו׳ (כך מ״כ וצ״ע, ואפשר מה״ט מצוה לפרנס גם גרושתו כמ״ש ברבות פ׳ בראשית פי״ז ע״ש ומבשרך לא תתעלם, והיינו משום רוחא דשדי בגווה, וגם הי׳ נקראים אדם אחד כי דכר בלא נוק׳ פלגא גופא אקרי בזח״ג ויקרא ד״ז ע״ב, עכ״ה).

ה) **עוד** ע״ז וז״ל להבין* מאמר הזהר בענין הספיחים דאור זרוע לצדיק מגרמיה אזדרע כו׳ כגנתא דעביד תולדין כו׳, והיינו ענין רוחא דשבק בגווה הנ״ל וצריך להבין הלא גם בימי הגלות יש יחוד וזיווג ע״י התפלה בק״ש ושמו״ע כנזכר בפרטות בפע״ח, אך הענין הוא דהנה בזמן בהמ״ק היה התגלות אוא״ס ב״ה בהיכל קה״ק דעשייה ממש והיינו בחי׳ צדיק עליון מדרגת יוסף הנ״ל ומהיכל* קדה״ק הי׳ נמשך לכל א׳ מישראל ההשפעה להיות לו רעותא דלבא כמבואר בת״א בד״ה וישב יעקב אבל* משחרב בהמ״ק אין במל׳ שהוא כנ״י אלא בחי׳ בנימין בלבד שהוא צדיק תחתון דהיינו רוחא דשדי בגווה (הג״ה, צ״ע דבת״א שם נזכר ענין ובקשתם משם כו׳ ההתבוננות אם לעוברי רצונו כו׳ ואפ״ל כי זהו נמשך מבחי׳ בנימין שנק׳ בן אחר שהו״ע ובקשתם משם, עכ״ה) פי׳ כי בכל ניצוץ האלקי יש מוסתר בחי׳ רשימו שנשארה מאותה ההארה של אור א״ס ב״ה בזמן בהמ״ק (הג״ה ובת״א פ׳ ויגש בד״ה וילקט יוסף ביאר שזהו ענין אהבה המסותרת שיש בכל אחד ששרשו מדכורא היינו מהשפעה הנמשך ע״י צדיק עליון שהוא בחי׳ אור זרוע לצדיק ששרשו מחסד דעתיק כו׳ אה״ר שלמעלה מהשכל שהוא הנק׳ אור שנברא ביום ראשון והוא זרוע בארץ עליונה היא כנ״י ע״י צדיק עליון כו׳ ועיין בלק״ת בשה״ש בד״ה לריח שמניך פי׳ כי טובים דודיך ה״ג דדכורא שנותן לה בביאה ראשונה כי בועליך עושיך כו׳ וזהו ענין שנשארה מאותה ההארה הוא בחי׳ אור זרוע אה״ר אלא שהיא מסותרת עכ״ה) וכמ״ש ואף גם זאת בהיותם כו׳ לכלתם כו׳, והי״ז כמשל רוח האיש באשתו שנשאר אחר הזווג שהוא המעורר את תשוקתה, או כמשל* שפע הרב לתלמידו שמבחי׳ רשימו שנשאר מן השפע שקדמה היא המעוררת לבב התלמיד לקבל עוד כו׳ וכמו שמעוררת בבחי׳ העלאת מ״ן לקבל שפע מהרב כן יוכל להיות ג״כ שיהי׳ התלמיד בעצמו מקבל שפע שכל מאותה רשימו שנשארה

מ״ן כמ״ש: **בספה״מ שם: מ״נ שלהבנים כמ״ש.** להבין מאמר ההר בענין הספיחים: **בספה״מ שם ע׳ שלט.** ומהיכל קדה״ק.. אבל משחרב: **כ״ז הג״ה מכ״ק אדמו״ר הצ״צ על ספה״מ שם.** אבל משחרב בהמ״ק: **בספה״מ שם: אבל בימי הגלות.** כמשל: **שם ליתא.**

בו כו׳ שהרי* היא עכ״פ משפע שכל הרב מה שקיבל מרבו ורבו מרבו כו׳ שאין ערוך לשכל התלמיד מצד עצמו לגבי רשימו זו כו׳ (הג״ה ועמש״ל ריש סעיף ג׳ בענין לא קאים אינש אדעתיה דרביה, ואולי יש להעיר לזה ג״כ מענין הרשימו שנשאר מאוא״ס אחר הצמצום ומקום פנוי, שיש בה בחינה למעלה מהקו כנזכר במק״מ פ׳ בראשית ט״ו, ובמ״א נתבאר המשל לזה כמו חזרת לשון המשנה אלו טרפות כו׳ אלו כשרות כו׳ שהוא רשימו מכלל כל הפלפול שיש בגמרא ופוסקים בהלכות טריפות, הרי באמת החכם יכול להעמיק בלשון המשנה ולעמוד מזה על חידושי דינים שבפוסקים כמו שאמר אילפא מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא ליה ממתניתין פ״ק דתענית, א״כ מזה י״ל משל לענין הנ״ל שמבחי׳ רוחא דשבק בו המשפיע יוכל לקבל שפע שכל חדש כו׳ וזהו ענין מבין דבר מתוך דבר עכ״ה) וכן היה בע׳ הזקנים שקיבלו מהארת משה נשאר בהם רשימו ולכן* נאמר ויתנבאו ולא יספו ות״א ולא פסקין ופירש״י שלא פסקה נבואה מהם והיינו ע״י רשימו שנשאר בהם ממה שקיבלו מרוחו של משה דשבק בגוום, וזהו שאמרו אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי וכן בארץ הגשמית אנו רואים שבלא זריעה תצמח הספיחים מכח הצומח שבארץ והוא אינו מצד עצמה רק מחמת הרשימו שזרעו בה פעם אחד, וע״ד משלים הנ״ל יובן ענין היחודים עליונים שנעשו עתה בזמן* שאין בהמ״ק קיים שאינו אלא מבחי׳ ספיחים כו׳ דהיינו שאותה ההארה שהי׳ נמשך מאור הזרוע לצדיק עליון בזמן בהמ״ק נשאר ממנה בחי׳ רשימו וממנה נמשך השפע במל׳ דאצילות וכן בכל הנשמות (הג״ה ועיין במק״מ פ׳ בראשית דף ו׳ ע״א בד״ה לרחוק דא יעקב שפי׳ עד״ז מ״ש בפרקי ר״א בזמן שישראל עושין רש״מ הארץ שותה מאוצר עליון שנאמר יפתח ה׳ לך את אוצרו כו׳ וכשאינם עושים רש״מ אז הארץ שותה מימי אוקיינוס, היינו כי בזמן שעושין רש״מ גננא יוסף צדיק עליון עאל בגנתיה וזרע בה שורין, וכשאין עושין רש״מ גננא לא עאל כו׳ ושותה מימי אוקיינוס כי מ׳ נק׳ ארץ ונק׳ ים, ור״ל שותה מינה ובה, וזהו ע״י ההוא רוחא דשבק בה שכבר היה בה מימי קדם יעו״ש ומדבריו נלמוד שבחי׳ ההוא רוחא דשבק בה לגבי עצמות הנוק׳ הוא כערך עלמא דאתכסייא שהוא ים לגבי עלמא דאתגלייא הנק׳ ארץ, עכ״ה).

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה פי׳ הפני״פ וכן הוא בע״ג שבזכות שנת השמטה יהיה הברכה כל ימות השבוע, כי בחי׳ השביעית היא החביבה וממנה בא הברכה לו״ק שהם שש שנים המקבלים ממנה, אלא שלמטה אין יורד השפע כ״א בששת השנים וזה כמו ששופכים תחלה לכלי גדול ואזי ממנו שופכים לכלים קטנים ומהם דווקא שותים לא מכלי הגדול שא״א לשתות ממנו, אבל מ״מ הרי מקור ההמשכה הוא מכלי הגדול, דוגמא לזה נתבאר בענין נברך דברכת הזימון כשיש שלשה אומרים תחלה נברך לעשות בריכה שממנה יומשך לג׳ קווין.

שהרי היא.. רשימו זו כו׳: בספה״מ שם ליתא. ולכאו׳ זה הג״ה מכ״ק אדמו״ר הצ״צ.
ולכן.. בגווס: בספה״מ שם ליתא, ולכאו׳ זה הג״ה מכ״ק אדמו״ר הצ״צ.
בזמן שאין בהמ״ק קיים: בספה״מ שם: בזמן הגלות.

של"ה שמג"ב, פ"ט דב"ק קב"א לאכלה ולא למשרה לאכלה ולא לכבוסה, בע"ג פי' שהתורה נק' ארץ כמ"ש ומארצו יצאו ומתרגמינן ומאורייתיה, גם פי' בכי"ק ענין שביעית ע"ד לה' הארץ ומלואה ואח"כ והארץ נתן לבני אדם ועד"ז ארז"ל רפ"ו דברכות לענין ברכה כו'.

וספרת לך שבע שבתות שנים בעקדה במקומו שער ס"ט וז"ל והוא מספר הסבובים אשר יעשה מהם ההקף הגדול הנקרא עולם בפ"ע והוא היובל כמו שאמר ועבדו לעולם לעולמו של יובל (הג"ה ויש להעיר מזה לענין פי' אהבת עולם אהבתנו דהיינו להעלותנו בבחי' עולמו של יובל שלסוף ז' שמטות דשית אלפי שני וחד חרוב שהוא שער החמישים דבינה ולכן הוא גבוה מאהבה רבה שהיא בז"א ועיין בתד"א ח"א פ"ו עכ"ה) להראות לאדם סוף זמנו וסוד תכלית עולמו אשר ימשך לו מההישרה הקודמת, וזה כי כמו שהדבר המיוחד ליובל הוא כי אחיזת הארץ הנמכרת כו' כולם ישובו לחזקתם הראשונה כו' כן הוא סוד האדם וסופו בהתנהגו על העצה היעוצה שסופו שיתקיים בו כו' והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה עכ"ל וע' בפי' והרוח תשוב בלק"ת פ' האזינו שהוא ענין עד יעבור עמך הוי' למעלה משם הוי', בבחי' מזלייהו שרש ומקור הנשמות שנמשכו מאין מבחי' כתר ע"י ריבוי ההשתל' בראתה יצרתה נפחת כו' אבל בבחי' יובל אזי והרוח תשוב לשרשו ומקורו בחי' מזליה בחי' כתר כו', והיינו ע"י וספרת לך, בעקדה שער נ"ט שהענין שיהי' זהיר בהזמן שלא יוציאנו כ"א בעבודת ה', ויש לפרש כי ידוע מענין ואברהם זקן בא בימים שהם יומין עילאין שנעשו ע"י המצות ועד"ז אמר וספרת לך, להמשיך בך ספירות ובהירות מחמשים שערי בינה, וע' מענין שנים בזח"א ר"פ מקץ בענין שנתים ימים ומ"ש בד"ה במדבר סיני פי' בשנה השנית, וגם להעיר מענין ברכת השנים ומענין שנים קדמוניות, שמשם ימשיכו בשנות עולם, ואפ"ל עוד בפי' ואיש אל משפחתו תשובו זהו לבחי' נשמות החדשות שיתגלו לע"ל מבחי' שלמעלה מהקו וחוט מבחי' סוכ"ע כמ"ש בד"ה ואכלתם אכול, של"ה שפה"ב, בחיי קנט"ג. והנה כמו בספה"ע סופרים מ"ט ימים ואח"כ נמשך ממילא בחי' שער החמישים בשבועות ואין סופרים אותו כי הוא בחי' שלמעלה מאתעדל"ת אלא שבא ממילא אחר שספרו מ"ט יום, כמ"כ בענין יובל נאמר וספרת לך שבע שבתות שנים שהן מ"ט שע"ב שנמסרו למשה, ועי"ז אח"כ יבוא בחי' יובל שער החמשים, וזהו לך דרומז על חמישים כו' ע"י ספי' מ"ט יבוא שער החמישים, גם פי' וספרת לך, שעי"ז תתעלה לך ע"ד ולכי לך לשרש ומקור הנשמה גם לבחי' ך שהוא הכתר. להעיר מענין חצבה עמודיה שבעה, שבע ביום הללתיך, אמרות ה' כו' מזוקק שבעתים תלים י"ב, מ"ט פנים טמא מ"ט פנים טהור, ושער החמישים כולל כולם.

והעברת שופר תרועה זח"ב יתרו פא"ב ע"פ קול השופר חזק, ההוא קול דאקרי שופר דכתיב והעברת שופר תרועה כו' ביום הכפורים בדא אתברי שופר וכו' המק"מ פי' בינה שנקרא יום הכיפורים, וע"י הבינה נברא זעיר הנקרא שופר ושיעור הכתוב והעברת שופר תרועה שהוא זעיר וע"י מי תהיה העברתו ע"י בעשור לחודש ביוהכ"פ שהוא בינה וע' זהר פ' בא דל"ט סע"ב, ויש בזהר יתרו שם עוד ב' פירושים א' דהשופר הוא בינה וקול השופר הוא ז"א שיוצא מן הבינה, ועיין זח"א ויחי דרמ"ו ע"ב, ב' שגם קול השופר הוא בינה ונק' קול גדול ולא יסף דלא פסקו מבועא לעלמין בזח"ג ואתחנן דרסא"א ולכן שייך בחי' זו ליובל שהוא ג"כ בחי' נהר יוצא דלא פסיק כמ"ש בזהר יתרו דפ"ג סע"א, ונק' ג"כ קול דממה דקה וע' מזה פ' צו ד"ל ע"ב ופ' בלק קצ"ג ע"ב, ואפ"ל לפי' זה דהיינו ז"ת דבינה.

ח"ג פ' אמור צב"ב, לאחזאה עובדא דלתתא בגין דיתער עובדא לעילא כתיב והעברת שופר תרועה בחודש השביעי כו' שופר תרועה אמאי אלא שופר דמתבר שלשלאין (ע' פ' בא דל"ח ע"א ע"ס דנוגה) דמתבר שולטנותא מכל עבדין (היינו כי בינה נק' עלמא דחירו שאין לחיצוני' יניקה שם שיניקתם רק מז"ת, וז"ס מ"ם סתומה ע"כ משם נמשך לשבור הקשרים דק"נ וג"ק שלמטה מנוגה) ובעאה לאחזאה שופר דאיהו פשיט ולא כפיף (פי' שבר"ה תוקעים בכפופים אבל ביוהכ"פ צריך שיהי' השופר פשוט ולא כפופה, כי הכפיפות זהו במל' נ' כפופה מיראת יניקת החיצונים, אבל ן' פשוטה בבינה, וזהו המאיר בשנת החמשים של יובל וזהו ובו תדבקון בנון פשוטה לסוף כמ"ש בלק"ת פ' ראה סד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו), לאחזאה חירו לכולא דהא יומא קא גרים ובכולא בעי לאחזאה עובדא ועל דא שופר ולא קרן נ"ב שופר בינה קרן מלכות, שבת פי"א צו"ב, ר"ה פ"ג כז"ב, פ"ד לג"ב לד"א, שבת פי"ט קלא"ב, ר"ה פ"א ח' ב' פ"ד ל' א' לג"ב, ערכין פ"ח כח"ב, ירושלמי ר"ה פ"א פ"ג, בעמה"מ ש"ו פס"ב דף לה"א, כי התרגום של הוד הוא שופרא וז"ס הוד קטן של ז"א ושופר גדול הוא הוד של בינה כו' עכ"ל ועמ"ש בביאור דל"ג בעומר מענין הוד. מיהו במתורגמן ראיתי דשופר הוא תרגום של טוב כמו וייטב ושפיר, וכן תרגום של יופי, יפת מראה שפירת, ולא נזכר שיהי' תרגום של הוד.

פי"א דשבת צו"ב גמר העברה העברה מיוהכ"פ כתיב הכא ויעבירו קול במחנה וכתיב התם והעברת שופר תרועה מה להלן ביום אסור אף כאן ביום אסור, יש להעיר לענין והעברתם* מלשון ויעבור ה' על פניו, אני אעביר כל טובי, והוא ע"ד בעבר הנהר שפירושו מבחי' שלמעלה במדרגה מהנהר היוצא מעדן, כמ"כ הכא ענין והעברתם שופר ההמשכה מלמעלה מסדר ההשתל' שמשם נמשך הדרור והחירות כו', כי עולם חסד יבנה הם ז"ת שנק' ספירות הבנין, אבל ג"ר הם למעלה מבחי' עולם וסדר השתלשלות ומשם ממשיכים ע"י השופר, ועד"ז פי' ענין עבירה שהעבירה מעברת את האדם מסט' דקדושה לסט"א, וכן להפך בענין השופר ועד"ז אמרו כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן וארז"ל עובר לישנא דאקדומי הוא, היינו המשכות מקיף עליון וזהו והוא

והעברתם: אולי צ"ל והעברת (כלשון הכתוב בהר כה, ט).

עבר לפניהם בחי' והוא היינו סוכ"ע הוא דא עתיקא, ועד"ז נאמר עד יעבור עמך הוי' היינו למעלה משם הוי' כמ"ש במ"א בלק"ת בד"ה האזינו השמים.

פי"ט דשבת קלא"ב ביום הכפורים ביום ולא בלילה, היינו אף שיוהכ"פ לילו כיומו לכל דבר שנמתקו הגבורות, ע"ד יהי' אור הלבנה כאור החמה, עכ"ז צ"ל ביום דווקא שהרי לפי ערך זה ואור החמה יהיה שבעתים כו' א"כ סוף סוף היום גבוה יותר.

פ"ק דר"ה ח"ב אהא דתנן באחד בתשרי ר"ה לשמיטין וליובלות פריך יובלות בעשרה בתשרי דכתיב ביום הכפורים כו' וקדשתם כו' מלמד שמתקדשת והולכת מתחלה כו' כיון שהגיע יוהכ"פ, וכ"ה פ"ח דערכין דכ"ח ע"ב מר"ה הוא דחייל יובל היינו בשנת החמשים שהיא בינה בה ג"כ יש עשר ספירות והם מאירים בעשרה ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, א"כ להכי התחלת הקדושה הוא באחד בתשרי ואעפ"כ עיקר הדרור והחירות הוא ביום הכפורים שאז האירו כל ע"ס שבה ואזי מתגלה הדרור והחירות. פ"ג דר"ה כז"ב והעברתם דרך העברתו בעינן ופרש"י כדרך שהאיל מעבירו בראשו בבהמה בחייה, והיינו להיות מן המצר קראתי ענני במרחב, מצר הוא סדכ"ס דלמת"ב ע"ק וההתגלות בבינה הנק' רחובות הנהר, ואף בשל יעל שהוא פשוט מ"מ מסתמא יש לו מצר ומרחב.

פ"ד דר"ה לג"ב ת"ר מנין שבשופר ת"ל והעברת שופר תרועה אין לי אלא ביובל בר"ה מנין ת"ל בחדש השביעי כו' ומנין שפשוטה לפניה ת"ל והעברת ופירש"י והעברת פשוטה משמע העברת קול אחד, ומנין שפשוטה לאחריה ת"ל תעבירו שופר כו', י"ל ההעברה הוא ההמשכה מלמעלה למטה וזהו ענין הפשוטה שלפניה וכמ"כ הפשוטה שלאחריה כו', אולי להעיר מענין דרך מעביר ודרך התלבשות הנזכר בע"ח, שכשההמשכה מתעכבת בבחי' א'

בצד העמוד בכת"י: ז' שבתות אזי הוא היובל אלא שהוא נעלה מזה כי הוא ולא עד בכלל, יובל כענין שבת שבתון כי כל שמטה שבת הארץ עיין מ"ש מענין תיבת נח כימי כו' אראנו נפלאות נ' פלאות רק שזהו פנימי' עתיק פנימי' הנ' נעשה ונשמע ב' נונין גם קו כמספר נו"ן במג"ד שער החמישים אין בחשבון ע"ד עד ולא עד בכלל כי הוא כמו כתר שאינו בחשבון ע"ס כן פנימי' בינה לגבי המדות [מ"כ במג"ד אות נ' כי אין הם כתר א' פלא יו"ד חכמה ך' בינה וזהו וקדשתם את שנת החמישים שנה כי שנת החמישים היא נ' וקדשתם להמשיך בה אין היינו מבחי' אלף כתר יו"ד חכמה ויהי' גלוי אין, וקדשתם פי' בשג"ע כי שנת החמישים היא שער נ' דבינה ע"כ צריך לקדשה להמשיך בה מחכמה הנק' קדש ועד"ז כמ"כ בחו"ב שבכתר ובעקודים והיינו ענין יחוד פנימי דאו"א ולהמשיך הטפה מפנימי' עתיק, להעיר מענין קדה"ק ומענין קדושתי למעלה מקדושתכם וזה וקדשתם, ע"כ].

נקרא על שמה משא"כ כשאינו מתעכב ועובר דרך מעביר נק' ע"ש מקורו, כך ענין קול השופר בא ונמשך מבחי' שלמעלה מהמדות הנק' ימי עולם ואף שנמשך דרך המדות אכן אינו מתעכב ומתלבש בהן כ"א עובר דרך מעביר כו' ע"כ נקרא על שם מקורו, עלמא דחירו, וזהו כענין ויעבירו קול במחנה.

פ"ד דר"ה ד"ל ע"א תעבירו שופר מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע, משא"כ בר"ה ע"ש הפירוש אפ"ל כי ביובל עלמא דחירו לכך כל יחיד הוא ג"כ בבחי' יחידה שהוא א"א ע"כ חייב לתקוע, או כי תקיעות דיובל שהוא מבחי' שופר גדול ע"כ נמשך ומתפשט למטה יותר להגיע אפילו ליחיד וכענין והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ואזי ובאו כו', וכמו כאן ליחיד כאן לצבור הרי המדרגה שאינה מאירה בכל השנה אלא לצבור מאיר בר"ה אף ליחיד כי אז הגלוי בחי' בהמצאו, ועד"ז של מעלת עשי"ת על כל השנה כך מעלת יוהכ"פ של יובל נגד כל השנים וכענין שבת שבתון לגבי שבת, וזהו ענין שנת החמישים ן' פשוטה שנמשך הגלוי אפילו בעשייה כמ"ש ע"פ ובו תדבקון.

וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, יובל היא תהי' לכם ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו, תרגום דרור חירותא, ורש"י פי' מהו לשון דרור, שדר (ר"ל העבד) בכל מקום שהוא רוצה ואינו ברשות אחרים. פ"ק* דר"ה ח"ב פ"ב כד"א, פ"ח דנדרים סא"א, פ"ק דסנהדרין י"ב, פב"ת דערוכין לב"ב, פ"ק דר"ה ט"ב, פ"ק דקדושין לח"ב טו"א, ירושלמי פ"ד דגיטין, רבות קלב"ג קצט"ג רטו"ב, אסתר קכא"א, זח"ב יתרו פ"ג סע"ב פה"ב ועיין שייך לזה בשלח מו"ב, תצוה קפג"א, ויקהל ריא"א, בהר ק"ח סע"ב, האזינו ר"צ סע"ב, עמה"מ לג"ד עג"ב קכג"ג, של"ה כד"ב מא"ב קצט"ב רצא"א שמג"ב, בחיי קנט"ג קמ"ג ת"ז טז"ב יט"ב.

בת"כ וקדשתם את שנת החמשים שנה מה ת"ל לפי שנאמר בעשור לחודש שיכול אין לי שנה מתקדשת אלא בעשור לחדש וכשהוא אומר וקדשתם את שנת החמשים שנה מלמד שהיא מתקדשת מר"ה כו', לא הי' כו' אלא אוכלים כו' הגיע יוהכ"פ תקעו שופר כו'. ענין וקדשתם יש להעיר מענין המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת והקשה אדמ"ו נ"ע בד"ה כי כארץ תוציא צמחה מהו ענין שייכות זה לעשי"ת וגם מה ענין המלך אצל הקדוש, ותירץ כי מלך סתם היינו מ' דאצי' שהוא מקור עולמות בי"ע אבל המלך הקדוש זהו מה שעלה במחשבה הקדומה אנא אמלוך וה"ע כתר שהוא מ' דא"ס כו' ומשם שורש הסליחה למלאות הפגמים שע"י תומ"צ כי זהו משארז"ל קדושתי למעלה מקדושתכם ר"ל קדושתכם זהו ענין אשר קדשנו במצותיו מה שנמשך ע"י אתעדל"ת ובחי' שלמעלה מאתעדל"ת נק' קדושתי שלמעלה

פ"ק דר"ה: מכאן עד סיום הקטע ליתא בכת"י 2231.

מקדושתכם, והנה התגלות זו עיקרה ביוהכ"פ של יובל, כי יוהכ"פ נק' שבת שבתון, שהשבת הוא קדש, ושבת שבתון הוא קדש הקדשים, ואזי יוכלו להמשיך מבחי' קדושתי שלמעלה שהוא מ' דא"ס, ולכן נק' דרור וחירו ר"ל למעלה מאתעדל"ת ע"כ עבדים יוצאים לחירות, וזהו וקדשתם את שנת החמשים שנה, כי שער החמשים דבינה בו מאיר ומתגלה בחי' עתיק שהוא מ' דא"ס, ולפי שבכל שנה ושנה מאיר בעשי"ת הארת הבינה הנק' יובלא כי תשובה הוא חזרת הדברים לשרשן שזהו ענין יובל, כמ"ש בפרדס ערך תשובה, ע"כ אומרים בעשי"ת המלך הקדוש ומר"ה הוא התחלת הקדושה זו. עוי"ל בפי' וקדשתם את שנת החמשים שנה, דהנה בספר מגן דוד להרדב"ז באות נון כתב וז"ל הנון הוא שער החמשים של שערי הבינה אשר נמסרו למשה שנת החמשים שנה של יובל ובה יצאו עבדים לחירות והוא מקום הגאולות עליונות ותחתונות, והנה פי' וקדשתם את שנת החמשים בבינה פי' בשערי ג"ע כי להיות שהוא שער החמשים דבינה ע"כ צריך לקדשה היינו להמשיך בה מבחי' החכמה הנק' קדש אבל הבינה נק' מקרא קדש שמקבלת מהחכ' הנק' קדש, ע"כ צריך לקדשה להמשיך בה בחי' קדש, והענין כמ"ש בלק"ת גבי חג השבועות בענין שער החמשים שהוא הממוצע בין חכמה לבינה שהחכ' נק' אין ובינה נק' יש כו' וע"כ בשער החמשים שהוא הממוצע ממשיכים בחי' וקדשתם כו', והנה אין מורה על כח"ב כי אלף זהו כתר הנק' פלא שהוא סוכ"ע מה שאינו מושג כלל יוד הוא חכמה ראשית הגלוי כמו נקודה ואח"כ ן' פשוטה הוא בינה שער החמשים, וע"כ בשנת החמשים שהוא ן' פשוטה ממשיכים בחי' וקדשתם הוא כתר וחכמה שהם א' י' אז נעשה צירוף אין והוא גלוי אוא"ס מה דלית מחשבה ת"ב כלל, וע' במא"א א' סעיף ס"ד בענין אין, ומ"ש מזה בלק"ת בד"ה את שבתותי תשמרו ולכן נמשך אז הביטול העליון בחי' אין ממש בהנבראים כו', וזהו הדרור והחירות, היינו חירות מיצה"ר ומשעבוד נה"ב כו', והנה כמו שיש יחוד חו"ב דאצי' שזהו ענין וקדשתם את שנת החמשים כך יש חו"ב דעקודים ולמעלה מעלה כו' כמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בלק"ת, וגם ביובל י"ל ההמשכ' מפנימיות עתיק כו'.

קיצור. ענין וקדשתם ע"ד המלך הקדוש, קדושתי למעלה מקדושתכם, וקדשתם המשכת כתר חכמה בשנת החמשים שהוא בינה נעשה גילוי אין, וה"ע יחוד פנימי דחו"ב, ששרשו אור חדש מא"ס.

ב) **וקראתם** דרור אין דרור אלא חירות א"ר יהודה מה לשון דרור כמדייר בי דיירא ומסחר בכל מדינה, וכ"ה פ"ק דר"ה ד"ט ע"ב ופירש"י מי שהוא ברשותו לגור בכל מלון שירצה, ועד"ז ארז"ל רפ"ג דביצה דכ"ד ע"א למה נק' שמה צפור דרור שדרה בבית כבשדה ופרש"י ולכך נק' דרור על שם דירה שדרה בכל מקום, וגם שם שאינה מקבלת מרות, וע' בפרדס ערך דור ובמא"א ד' סעיף י"ג. וכיון שדרור לשון דירה י"ל כמ"כ בחי' זו למעלה שאזי יהי' דירה בתחתונים ממש, היינו כי עיקר

גלוי אוא"ס בחו"ב שנק' עלמין סתימין אבל בזו"נ אין הגילוי כ"כ מיראת יניקת החיצוני' שיש להם אחיזה בז"ת ובחי' יובל הוא גלוי חו"ב למטה בזו"נ ע"ד ביום ההוא יהיה כו' וע"כ הוא דרור וחירות מיראת החיצוני' כו' וע"כ אז הוא דירה בתחתונים, או י"ל שדירה זו הוא עליי' העולמות לשרשן ומקורן לאוא"ס ב"ה ויהי' א"כ עליית התחתונים למעלה כו' ומשה עלה כו' מי עלה שמים וירד כו'.

קיצור. דרור לשון חירות ולשון דירה ע"ד דירה בתחתונים או ע"ד עליית התחתונים למעלה כענין זוקף בשם.

ג) **בת"ז** ריש תיקון שישי דט"ז ע"ב גם צפור מצאה בית פי' הכס"מ צפור הוא יסוד מצאה בית שהיא המ' בית דבראשית ומי בנה בית הנ"ל זהו ענין בחכמה יבנה בית, היינו עולם הדבור שרש בנינו ע"פ החכמה ודרור קן לה דא אימא עילאה יובל דאתמר בה וקראתם דרור, ור"ל שהמל' נעשית קן להבינה הנק' דרור כו' וזהו ענין קן צפור כו' ע"ד כעיר שחוברה לה, ואפ"ל לפ"ז כי המ' שכינתא תתאה היא המשכנת הארת האצי' על בי"ע והבינה שכינתא עילאה משכנת הארת המאציל א"ס ב"ה על ז"א דאצילות, וע"ד שבת תתאה ושבת עילאה הנז' בד"ה את שבתותי תשמרו, ובשנת היובל מאיר אור הבינה למטה במל' שיהי' גילוי הארת אוא"ס בבי"ע ממש ולמעלה מגלוי הארת אצילות ע"ד שנתבאר בד"ה והבריח התיכון לעיל דף ל"ה שזהו הפי' מבריח מן הקצה אל הקצה, וע' זח"א ויצא קנ"ג ב' מענין שמטה ויובלא שזהו ענין מן העולם ועד העולם ומבואר שם שיובלא נק' עלמא דאתכסייא כו' וע"ז נאמר שלח תשלח את האם כו' ע"ש דף קנח"א, ושם עמוד ב' שתרין עלמין הנ"ל שרשם מב' שמות הוי' שהן ע"ק וז"א, ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ בפי' קדש למד מלמטה הוי' מלמעלה, וא"כ ענין שנת השמטה זהו גלוי שם הוי' דז"א ע"ד עליית בי"ע באצילות כענין קי"ס וזהו בשביל שיהי' מתן תורה הנגלית, אבל שנת היובל גלוי שם הוי' דלעילא ע"ד והניף ידו על הנהר כי הנהר הנ"ל יובל שמו פ"ט דבכורות נה"ב אכן וקדשתם את שנת החמשים להמשיך בחי' קדש עליון שלמעלה מהבינה הנ"ל וזהו והניף ידו על הנהר ועי"ז גלוי פנימיות התורה והכהו לשבעה נחלים שאחר שנת היובל נמשכו עוד שבע שמטות בבחי' גבוה יותר כו' כי הכל עליות עלוי אחר עלוי כו', וזהו ענין יובל שמנהיג ומביא למעלה מעלה, כי אצי' לגבי בי"ע גלוי סוכ"ע, אכן יובל גלוי שם הוי' דלעילא שמלמעלה מסוכ"ע כו' ועמ"ש ע"פ עשר אעשרנו לך, עכ"פ מובן שהבחינה דשלח תשלח את האם שאין שום השגה בזה רק ואת הבנים תקח לך בחי' כי שאל נא לימים ראשונים כו' כמ"ש בזהר ויצא קנ"ח, הנה בשנת היובל מאיר בחי' זו בבחי' גלוי.

קיצור. ענין צפור יסוד מצאה בית מ' ודרור בינה מתחבר ומאיר במל' ע"ד דאתחברת אמא בברתא זח"א קפ"ג סע"ב וא"כ זהו הבחי' דלא זז מחבבה עד שקראה אמי, משא"כ בכל הימים שלח תשלח את האם רק ואת הבנים תקח לך, והיינו שכ"ת מחבר אצי' ובי"ע קרן ושכ"ע מחבר א"ס

באצי' וביובל מאיר א"ס בבי"ע וזהו בקרן היובל, ע"ד מבריח מן הקצה אל הקצה, ושרש שמטה ויובל ב' שמות הוי' ז"א ועי"ק ושמטה ע"ד קי"ס בשביל מ"ת, ויובל ע"ד והניף ידו על הנהר להיות גלוי ש' הוי' דלעילא וקדשתם את שנת כו'.

בעז"ה פ' במדבר תרכ"ג

את* שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו וגומר. להבין סמיכת ענין דשבתותי תשמרו לענין מקדשי תיראו. והנה רז"ל דרשו הסמיכה שאין בנין ביהמ"ק דוחה שבת. אך זה נדרש בתו"כ מפסוק שנא' בפ' קדושים, אך צ"ל למה נכפל פסוק זה כאן. (וגם לכאורה לפי פשוטו משמע שהזהיר על מורא המקדש שלא לזלזל בו מחמת קדושת השבת). וגם צ"ל מ"ש ושמרו בנ"י את השבת לעשות את השבת, מהו ענין לעשות, והלא קדושת שבת אינה תלויה בישראל דדוקא ביו"ט כתיב אשר תקראו אותם במועדם אתם ואפי' אנוסים כו', אבל שבת מיקדשא וקיימא. ולכך אין אומרים בנוסח תפלת שבת אשר בחר בנו, דדוקא ביו"ט הוצרכו לומר כן לפי שקדושת יו"ט נמשכה על ידינו לכן מקדימים לומר אשר בחר בנו, משא"כ קדושת שבת קביעא וקיימא משימ"ב, א"כ מהו פי' לעשות. אך הנה הרמב"ן הביא [ב]פ' יתרו בפי' זכור את יום השבת לקדשו דפי' לקדשו היינו שנקדש אותו כענין וקדשתם את שנת החמשים שנה שהוא שנת היובל שהי' טעון קדוש ב"ד לומר מקודש [מקודש] א(ך)[ף] כאן ציוה שנזכור את יום השבת בקדשנו אותו, וכן אמרו במכילתא לקדשו קדשהו בברכה כו', וזהו מצות קידוש שהוא מן התורה עכ"ל. ולכאורה ג"ז יפלא כיון דשבת היא קדושה הבאה מאליה למה הוצרך שנקדש [אותו] אנו בדבור שלנו ומה הדמיון לקדושת יובל שתלויה בנו ולכן משגלו מהארץ אין מונין שמיטין ויובלות. אך הענין הוא דהנה ענין שבת ידוע עפמ"ש כי בו שבת וכן שבת לה'. דהענין כי ו' ימי בראשית הם בחי' ירידות והמשכות ששה מדות עליונות להיות התהוות הנבראים דהיינו ע"י המשכות והתלבשות המדות באותיות הדבור כי בדבר ה' שמים נעשו כו' יום ראשון נמשך ומתלבש מדת החסד במאמר יהי אור כו' וביום ב' הוא המשכות והתלבשות בחי' גבורה באותיות ומאמר יהי רקיע כו' שבחי' זו הוא צמצום וירידה (כמו עד"מ באדם התלבשות המדה שבלב בדבור הנה פנימית המדה א"א כלל להתלבש בדבור כמו שאנו רואים בשעת הפלגת ההתפעלות א"י לדבר רק בחי' חיצוני' המדה נמשך בדבור כו'. גם הדבור נמשך מהבל הלב הבל והארה בעלמא וזהו"ע הבל הבלים כמ"ש במ"א בהגהות בד"ה והי' לכם לציצית והבל

---

*) בהוצאה הקודמת נדפס כאן רק חלק ממאמר זה [והשמטות אליו נדפסו שם ע' תשיג]. אמנם בהוצאה זו מדפיסים אנו המאמר בשלימות ועם הוספות, ע"פ הנדפס באוה"ת בהר כרך ד' ע' א'קלז.
נעתק מכת"י 712 רא, א [והבא בין החצאי ריבוע ניתוסף מכת"י 1076 קלו, א.
הכותרת שבריש המאמר נעתק מכת"י 529 רנד, א.
וראה בסוף הספר בהמ"מ וציונים — רשימה מהכת"י שנמצאו שם.

הלב הוא מקור הדבור ונק׳ כתר דנוק׳. ולכן נאמר במע״ב רק שם אלקים. והנה גם בחי׳ חב״ד נתלבשו במדות ודבור נמצא וימ״ב הוא ירידות והמשכות חב״ד ומדות בדבור) ובשבת כתיב ויכל אלקים ביום השביעי, פי׳ שנפסקו הצמצומים והירידות שבוימ״ב הנמשכים משם אלקים ואמר לעולמו די להיות עוד בחי׳ ירידה וצמצום ונתעלו המדות והחב״ד לעצמותו, ונק׳ בחי׳ זו שבת כמו עד״מ האדם שעוסק תחלה באיזה מלאכה כגון לצייר או לכתוב שנשפלו שכלו ומדותיו בעשי׳ זו וכששבת ונח עולים מדותיו ושכלו לעצמותו, וז״ש אח״כ שם הוי׳ כמ״ש ביום עשות הוי׳ אלקים כו׳, כי השבת הוא בחי׳ ויכל צמצומים דשם אלקים כ״א שבת לה׳. והנה לאחר שביתה זו נמשך בחי׳ [גילוי] עונג העליון וכמ״ש וקראת לשבת עונג, והמשכת בחי׳ זו דעונג העליון הוא שנעשה ע״י ישראל. וזהו״ע לעשות את השבת דהיינו ע״י שטרח בע״ש בתומ״צ ותפלה כל ו׳ ימי המעשה עי״ז ממשיך גילוי העונג בשבת. וזהו וקראת לשבת ענג שאנו קוראים וממשיכים גילוי בחי׳ הענג ע״י עסק התומ״צ כל ו׳ ימי החול, כי כל עבודת האדם מכל ו׳ ימי החול מתעלים בשבת דוקא, כידוע דעבודת היום נכלל בתפלת של אותו היום שלכך נק׳ התפלה סולם כ(נ״ל)[ו׳] ותפלת ימי החול נכללים ועולים בתפלת שבת) ולפי״ז* מובן התירוץ דאע״פ דשבת מיקדשא וקיימא מ״מ צריך לקדשו, כי הא דמיקדשא וקיימא היינו כי בו הוא בחי׳ השביתה והעלי׳ של החב״ד ומדות לעצמותו, ולכן כתי׳ ממצוא חפצך ודבר דבר שאז אין התלבשות בדבור כי* רק התעלות חכ׳ בעצמותו שהוא בחי׳ סייג לחכ׳ שתיקה. אבל שיהי׳ גילוי הענג העליון בחכ׳ הוא ע״י ישראל, וזהו לקדשו כו׳. אבל ק׳ דבמ״א נת׳ שהתענוג נמשך ג״כ ממילא ע״י וירא אלקים את כל אשר עשה בוימ״ב, והנה טוב מאד שמתענג משלימות המלאכה, וית׳ לקמן התירוץ אי״ה*.

[(נת׳* שצ״ל מה הוא הסמיכות, וענין לעשות את השבת, ומ״ש הרמב״ן בפי׳ לקדשו ג״כ צ״ל ענין השבת כי וימ״ב ירידות המדות בדבור ובשבת עלי׳ ואח״כ נמשך ענג וזהו ע״י ישראל וקראת לשבת ענג)].

ב) (הגה״ה* וע׳ מענין שבת בלק״ת בד״ה שובה ישראל דרוש השני פ״ב, אבל בשבת שבת מבחי׳ ההתלבשות בבחי׳ עשי׳ וגם לא נתלבש בבחי׳ הדבור כו׳ ובד״ה והי׳ מדי חדש בחדשו פ״ד. כי הנה שבת שאחר ששת ימי המעשה כו׳ כאדם הממשיך שכלו ומורידו בתחבולות מעשיו כמו בענין הכתיבה כו׳. אך ביום השבת חוזר למנוחתו ולמקורו העליון כו׳ ע״ש, ובד״ה לבאר ענין יוה״כ ספ״א כאדם המדבר שבשעה שהוא מדבר מצמצם שכלו ומורידו בהדיבורים וכאשר אינו רוצה לדבר פוסק ושובת והרי אז עולה

שבת) ולפי״ז: בבוך 1076 שבת (ולפי״ז.
כי: שם: כו׳.
אי״ה: שם: אי״ה).
[(נת׳: בבוך 529: קיצור ענין.
(הגה״ה: בבוך 529 ועוד: הג״ה.

שכלו למקורו אשר שם משכן ההתבוננות* כן ויתר מכן כו', ובד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ספ"ג ובביאור ע"פ באתי לגני. וע' בת"א פ' יתרו בד"ה זכור את יום השבת דרוש הראשון וס"פ בשלח בענין לחם משנה, ובד"ה אכלוהו היום, ובפ' ויקהל בד"ה ויקהל משה, ובלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו, ובסדור בענין ג' סעודות דשבת, ובשער היו"ט בד"ה תלתא אינון זמינין מקדש, ובבה"ז פ' אמור בד"ה אחותי בת אבי היא כו', ובלק"ת בד"ה מצה זו כו'. ומכ"ז י"ל שבת בעצם הוא העלייה של ו"ק שהם שימ"ב לבחי' בינה כנ"ל בענין אשר שם משכן ההתבוננות. וכ"מ בזח"ב בשלח דס"ג ע"ב ובפ' יתרו דפ"ח ע"א דיומא שביעאה הוא בינה וכן תשובה היא בינה, ושבת אותיות תשב. וענין שישראל ממשיכים תוס' קדושה בבחי' שבת זהו ההמשכה מבחי' חכמה [שהיא בחי' אחכמה והיא רחוקה ממני עמ"ש בהגהות ע"פ זאת חוקת התורה]. וזהו שדימה זה הרמב"ן לענין וקדשתם את שנת החמשים שנה. דהנה יובל שנת החמשים בעצם הוא בינה כי ונהר יוצא מעדן יובל שמו והוא בינה והיא עצמה שער החמשים. ופי' וקדשתם היינו להמשיך בו מבחי' קדש העליון שהוא חכמה שהוא בחי' עדן בעצם שלמעלה מבחי' ונהר יוצא מעדן שעל גילוי זה נא' ומעיין מבית ה' יצא כמ"ש בלק"ת ע"פ אחת היא יונתי תמתי כו'. וכמו"כ עד"ז ענין וקראת לשבת ענג, ענג ר"ת עדן נהר גן היינו שממשיכים בחי' עדן ממש. וזהו ע"ד ויניחהו בג"ע לעבדה כו' דהא בלא"ה ונהר יוצא מעדן להשקות כו', וא"כ מהו העבודה. אעכצ"ל שהעבודה להמשיך תוס' אור יותר, וא"כ י"ל היינו מבחי' עדן ממש. ועמ"ש מזה ע"פ אם תשיב משבת רגליך כו'. וזהו שארז"ל ע"פ ויניחהו מצות שבת מסר לו כד"א וינח ביום השביעי כו'. ועמ"ש ע"פ ושמרו בנ"י את השבת לעשות כו' גם ע"ד המשלח מעיינים בנחלים בזח"ג חוקת קפ"א א', וזהו ההוספה לקדשו להמשיך בו מבחי' קדש ממש. ולבאר הדברים הנה בגמ' פ"ק דמגילה ד"ט ע"א ששינו לתלמי וכתבו ויכל אלקים ביום הששי, ופרש"י שלא יאמר א"כ עשה מלאכה בשבת דהא כתיב ויכל אלקים ביום השביעי, והוא לא יקבל עליו מדרש חכמים שדרשו בו מה הי' העולם חסר מנוחה באת שבת באת מנוחה וזהו גמרו עכ"ל. נמצא בשבת נתמלאה החסרון שהי' בהבריאה והוא בחי' מנוחה. וצ"ל א"כ ג"ז מלאכה. וצ"ל ע"ד שכ' בד"ה שובה ישראל עד ושם פ"ב בענין וביום השביעי שבת מבחי' אשר עשה ומבחי' דבור ונמשך החיות מבחי' מח' עכ"ל. והנה מח' זו נק' מנוחה כי מח' בינה שבה התגלות התענוג עתיק, ומח' נק' אתוון רברבין, א"כ דוקא ביום השביעי נשלם מלאכת העולם. ומהרמ"א פ' תשא ע"פ ושמרו בנ"י כו' שכמו שבאדם נמשך נפש יתירה בשבת כמו"כ בכללות העולם מה שנמשך בחי' מנוחה זהו כענין נפש יתירה ושקול כנגד כל החיות שנמשך בעולם בשימ"ב. ואעפי"כ אין זה נק' שעשה מלאכה בשבת ח"ו. ועמ"ש בד"ה ושמרו בנ"י את השבת סעי' ז' בשם האו"ת מהמגיד נ"ע פ' בראשית בד"ה ויכולו השמים. והנה כשעלה ברצון המאציל א"ס ב"ה לברוא את העולמות

ההתבוננות: כ"ה בלקו"ת דשנת תר"ח. תרכ"ו. אבל בלקו"ת שנדפס משנת תרס"ד ואילך: החכמה. וראה מודעה רבה שנדפס בסוף הלקו"ת (קה"ת, תשד"מ).

נצטייר כל בנין העולם והבנין שבציור נק׳ מנוחה שלא הי׳ במעשה המלאכה, ונק׳ עולם התענוג ובינה ציירא ציורין, וזהו החיות של העולם וכשלא הי׳ העולם בשלימות לא הי׳ החיות שורה עליו, והשלום לא שרייא אלא באתר שלים. וזהו מה הי׳ העולם חסר מנוחה עכ״ל. א״כ פי׳ ושמרו בנ״י את השבת שיקבלו ג״כ מבחי׳ מח׳ לחשוב בגדולת ה׳. נמצא ענין השבת והמנוחה מצד עצם השבת זהו העלי׳ בבחי׳ בינה הנק׳ מנוחה ונק׳ מחשבה. אך לעשות את השבת היינו להמשיך מבחי׳ עדן עצם החכמה כנ״ל. וע׳ עוד בלק״ת בשה״ש בד״ה באתי לגני פ״א ובהביאור פ״א וע״ש בהביאור שזהו״ע כי אל דעות ה׳ שמלמטה למעלה כו׳, משא״כ מלמעלמ״ט כו׳ ע״ש. א״כ לפי״ז בשבת גילוי דעה עליונה זהו ויכל אלקים כו׳. ויש לעיין אם גילוי דעה עליונה זהו עצם השבת שהוא בינה שנק׳ להנחיל אוהבי יש כו׳, וכן קנה חכ׳ קנה בינה ב״פ קנה גימט׳ יש או שזה נמשך ומתגלה ע״י החכמה שהוא והחכמה מאין תמצא. וכ״מ בד״ה מזמור לתודה שבחי׳ גילוי דעה עליונה זו נק׳ יחוד חו״ב אין ויש כו׳.

קיצור. י״ל עצם השבת הוא בינה וכן שבת אותיות תשב כי השביתה ממעשה ידיו מבחי׳ ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים, ועמ״ש בפי׳ על כל שבח מעשה ידיך בד״ה ואתה תצוה וידים הם חו״ג והשביתה העלי׳ לבינה. וענין לקדשו להמשיך בו חכמה ויניחהו בג״ע כי ונהר יוצא כו׳ יובל שמו. אך ע״י תומ״צ ממשיך מעיין גנים המשלח מעיינים בנחלים, וזהו ע״ד וקדשתם את שנת החמשים שנה שהוא בחי׳ יובל. וזהו וקראת לשבת ענג ר״ת עדן נהר גן. וזהו בא שבת בא מנוחה הוא בינה, בינה ציירא ציורי הבנין שבמח׳ וענין החכ׳ ע״ד כי אל דעות כו׳. ועמ״ש מענין ונהר יוצא ע״פ מאמר הזהר פ׳ אחרי דס״ז ע״ב ע״פ כאיל תערוג על אפיקי מים.

ג) **וביאור** הענין איך ע״י העבודה בששת ימי החול נמשך להיות וקראת לשבת עונג. הענין הוא דהנה ארז״ל בראשית בשביל ישראל שנק׳ ראשית דהיינו ענין נתאווה הקב״ה שיהי׳ לו דירה בתחתונים, ועמ״ש בד״ה אלה פקודי המשכן ובד״ה לא הביט און ביעקב ובד״ה שובה ישראל דרוש הראשון פ״א ובד״ה ששים המה מלכות דרוש הראשון. וזהו שאנו אומרים בק״ש בכ״י [פסוק] שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד, וצ״ל מהו שמע ישראל למי אומרים זה. אך הענין דהנה מבואר בזהר שצריך למס״נ באחד. ואין הכוונה לצייר בחי׳ מס״נ ע״ד אם בא לידי [מצות] קדה״ש, כי בחי׳ זו הוא מ״ש אח״כ ובכל נפשך וכמו שפי׳ חז״ל אפי׳ נוטלין את נפשיך. אלא ענין המס״נ באחד הו״ע ביטול הנפש ממציאותה שתהי׳ חפיצה וחשיקה להתכלל באור ה׳ ולאשתאבא בגופא דמלכא וכמ״ש אליך ה׳ נפשי אשא. (ונק׳ זה מס״נ כי נפש לשון רצון כמו אין נפשי אל העם. והכוונה שצריך למסור כל רצונותיו שלא יהי׳ לו שום רצון כלל בעניני עוה״ז וכמארז״ל שע״כ אתה חי, ע׳ באגה״ק ד״ה להשכילך בינה. והיינו מפני רבוי התשוקה שבלבו לדבקה בו ית׳ ואזי כל התשוקות זולתו כלא הם בעיניו לחשוק להם. וזהו ועמך לא חפצתי כו׳, שהרצון כולו לה׳, ומפני תגבורת הרצון והתשוקה אינו יכול לחפוץ שום דבר זולתו). (ואיך יבא לתשוקה זו הוא ע״י התבוננות שמע ישראל, דהנה כתיב

ויקרא לו אל אלקי ישראל, ויש בזה שני פירושים, הא' שיעקב קרא להמזבח ע"ש הנס, הב' שהקב"ה קרא ליעקב אל, ושני הפי' אמת. ולהבין ענין שהקב"ה קראו ליעקב אל, דלכאורה זהו תמוה. אך יובן ע"פ מה שארז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך כישראל, דהנה בפי' הקב"ה מניח תפילין יש ב' פירושים. הא' פי' בת"א בד"ה משה ידבר וז"ל, וכן אמרו הקב"ה מניח תפילין שתפילין לשון התקשרות שהוא התקשרות אוא"ס [ב"ה] בחכמה (הג"ה. וא"כ לפי"ז פי' הקב"ה עצמות אוא"ס שנמשך ומאיר בחכמה, וזהו"ע שמניח תפילין שנמשך בבחי' חכמה עכ"ה) והיינו דאמרי' תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך כישראל כי ישראל עלו במחשבה, בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית, והתפילין הם ההתקשרות של אוא"ס ב"ה בבחי' ישראל שנק' ראשית הוא בחי' חכמה עכ"ל. וכ"כ שם בהביאור ד"ה משה ידבר מניח תפילין לשון התקשרות והתחברות מלמעלה למטה כו' ע"ש. וע' בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שימני כחותם ספ"ג. אכן בזח"ג ואתחנן דרס"ו ע"ב כ' ואילין ארבעה נטיל לון וא"ו ואתעטר בהו ואלין אינון תפילין דאנח קוב"ה עכ"ל. וכ"כ בתולע"י ד"ט ע"א וז"ל וד' פרשיות אלו חו"ב חו"ג ו' שבשם נוטלין ומתעטר בהם והם כובע ישועה על ראשו עכ"ל. מבואר לפי"ז דפי' הקב"ה הכוונה על ז"א דאצי' שמתעטר בתפילין הנמשכים לו היינו מה שנמשך לו מוחין מאו"א, וכ"כ בזח"א ויצא קס"ב סע"א וז"ל עמודא דאמצעיתא יעקב שלימא נטיל אינון מקלות תפילין דראשו ברהטים אתר ודוכתא לדיורי תפילין ומהכא נטלי נהורא וזיווגא כל חילין ומשריין עילאין עכ"ל. ובמק"מ שם תפילין דראשו הם המוחין לזעיר שנק' תפילין שיצאו בסוד אור מקיף במצח דזעיר ורהטים הם נה"י דאי' הכלים של המוחין עכ"ל. וכ"כ במא"א אות רי"ש סעי' י"ט. וזהו"ע מלך אסור ברהטים שמהבינה הנק' מלך שהיא מלובשת ברהטים הנ"ל באים הברכות לכל העולם. ע' זח"ב בשלח ס"ג ב'. לפי"ז תפילין לשון התקשרות היינו התקשרות ג"ר כחב"ד* שבהם מלובש אוא"ס ב"ה שיתקשרו להאיר בז"א. וזהו כענין המבואר בפי' ראו מי ברא אלה מי היינו בינה אלה ו"ק דז"א ופ"ו גימ' אלה. עמ"ש מזה ע"פ אלה מסעי בנ"י שהו"ע ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א וזהו ג"כ ענין התפילין. וביאור הדברים יובן ע"פ מ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה דרוש הראשון בפי' שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' דפי' הקב"ה קדוש בו' שהוי"ו מורה על המשכה כו', והיינו ההמשכה להיות ממכ"ע וסוכ"ע משא"כ קדש בלא ו' אינו בגדר עלמין כלל. וצריך להמשיך הברכה מבחי' קדש בבחי' קדוש בוי"ו. ועמ"ש מענין הוי"ו בד"ה יגלה לן טעמי בת"א פ' חיי וזהו עצמו ענין התפילין שמתחילין בפ' קדש הו"ע קדש העליון בלי ו' ומשם ממשיכים המוחין בבחי' קדוש כו'. וזהו"ע ראשך עליך ככרמל כמ"ש בזח"א ד"ג ע"ב. והנה במא"א ח' ך' שהתפילין נקראים חיים חיי המלך כי והחכמה תחיה וכמ"ש בענין איהו וחיוהי שלמעלה מבחי' איהו וגרמוהי. ועד"ז יובן המדרש קהלת ע"פ מה יתרון העושה דצ"א ע"ב בפי' וצדיק באמונתו יחיה אפילו צדיק חי העולמים באמונתו הוא חי כו' עד קדש לי כל בכור והמדרש

כחב"ד: שם: כח"ב

תמוה. אלא כי תפילין דמארי עלמא הם נק׳ חיי המלך המשכת המוחין לז״א, והיינו ההמשכה מבחי׳ קדש לי כו׳, וזה נמשך לז״א ע״י ישראל הוי׳] באמונתו הוא חי. וא״כ לפי״ז פי׳ הקב״ה מניח תפילין קאי על ז״א דאצי׳. אך באמת שני הפירושים אמת, דז״א שהוא עמודא דאמצעיתא מניח תפילין שנמשך בו המוחין, ומי הוא הממשיך ומשפיע בו המוחין זהו ע״ק עצמיות המאציל. והיינו הקב״ה מניח תפילין שמאיר בחו״ב כו׳ שיאירו בוא״ו של שם כנ״ל. נמצא ב׳ הפירושים עולים בקנה אחד, וגם באמת כולא חד כמ״ש בזח״ג האזינו דרצ״ז ע״א יעו״ש.

קיצור* (ג). בראשית בשביל ישראל שנק׳ ראשית, דירה בתחתונים, ויקרא לו אל, הקב״ה מניח תפילין יש בזה ב׳ פירושים א׳ הקב״ה עצמיות המאציל, ב׳ הקב״ה ו׳ של שם מדות דאצי׳, והתפילין הם המוחין שבהם מלובש אוא״ס מלך אסור ברהטים, הרהטים של אבינו יעקב שהם בחי׳ בתי התפילין, קדוש בוי״ו ע״י תפילין ממשיכים בחי׳ קדש*, והו וצדיק באמונתו יחיה כי התפילין נקראו חיים.

ד) **והנה** המשכה זו שיהי׳ נמשך התפילין דמארי עלמא זהו נמשך ע״י אתעדל״ת של נש״י. וזהו שארז״ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. (ע׳ מזה בזח״ג קדושים דפ״א א׳) אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד ואני אעשה חטיבה אחת כו׳, בפ״ק דברכות ד״ו סע״א. כי הנה פי׳ שמע ישראל יש לפרש ג״כ ישראל הוא הקב״ה שנק׳ ישראל דלעילא, ע״ש כי שרית עם אלקים, וגם ע״ש לי ראש, היינו שנש״י נקראו בנים למקום ברא כרעא דאבוה לכן נק׳ הוא ית׳ לי ראש, ואנו בחי׳ רגל כרעא דאבוה, והיינו כמו שהרגל בטל לגבי הראש לכל אשר יחפוץ הראש אף להושיט הרגל במים קרים מאד או חמים מאד הרגל בטל, כך נש״י יש להם ביטול זה לבטל רצונם לגמרי לרצונו ית׳ בטל רצונך מפני רצונו, לכן נק׳ כרעא, והוא ית׳ נק׳ לי ראש. וזהו שמע ישראל ופירשו ברבות ויחי פצ״ח שמעו אל ישראל אביכם שבשמים כו׳ ע״ש שמע [ש](ו)הו״ע ביטול כמו הסכת ושמע כו׳, וע״י ביטול זה ביטול היש לאין ממשיך מבחי׳ אין והחכמה מאין תמצא שזהו״ע התפילין כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה אני הוי׳ אלקיכם בלק״ת ס״פ שלח דרוש השני פ״ב בענין כי שרית עם אלקים, צחוק עשה לי אלקים. וזהו שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד, פי׳ הוי׳ אחד שיתחבר שם הוי׳ דע״י להאיר בז״א ויתחברו ב׳ ההויות. ועז״נ לע״ל ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד, ולכן ארז״ל ספ״ג דפסחים דהיינו שלע״ל יהי׳ כולו הטוב והמטיב, כי בע״ק הוא רחמים פשוטים ולא דין כו׳, משא״כ בז״א. וזהו אתם עשיתוני חטיבה אחת כו׳, שממשיכים מע״ק בז״א כנ״ל, אף אני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שיהי׳ בהם גילוי בחי׳ הוי׳ אחד, ע״ד עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש. ולכן בתפילין דמארי

קיצור: קיצור זה נכתב ביחד עם (קיצור) ד׳ אחר פ״ד.

קדש: בכל הביכלעך שנסמנו בריש המאמר ובהמ״מ וציונים בסוף הספר: קדוש.

עלמא נאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד לומר שהם בחי׳ הממשיכים התפילין דמארי עלמא כנ״ל. וזהו ג״כ פי׳ ויקרא לו אל אלקי ישראל שהקב״ה קראו ליעקב אל, והיינו כי אל הוא ג״כ לשון הארה כמ״ש אל הוי׳ ויאר לנו חסד אל כל היום, גם אל הוא נהירו דחכמתא וגם יקר הוא נמשך בבחי׳ אל כמ״ש במא״א יו״ד סד״ה וז״ל יקר בחכמה גימ׳ ש״י יו״ד פעמים אל שהוא באבא בסוד ל״ב נתיבות והסרת נתיב הראשון עכ״ל. ע׳ בזח״א דט״ו וענין ש״י היינו ג״כ קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה גימ׳ ש״י וכל המשכות אלו נמשך בז״א ע״י יעקב כנ״ל, שע״י ביטול היש ממשיך כו׳, ולכן ויקרא לו אל כו׳, וארז״ל ספ״ק דמגילה ויקר אלו תפילין נמצא התפילין נקראו יקר דהר״ע אל כנ״ל. וזהו שיעקב הציג המקלות ברהטים כו׳ דהיינו ענין הנמשך עכשיו ע״י התפילין כמשנת״ל. וע׳ בעה״ק חלק העבודה פ״ח בפי׳ ויקרא לו אל שהקב״ה קראו ליעקב אל [ע״י] שהוא ממשיך היחוד עליון, ועמ״ש בד״ה אוסרי לגפן בפי׳ וישמחו בך ישראל מקדשי שמך שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש כו׳, והיינו ענין תש״י שהוא מל׳ הנק׳ שמך. ובתולע״י פי׳ שזהו״ע כל הנחלים הולכים אל הים, וע׳ במג״ע אופן קע״ב. גם עוי״ל בענין התפילין ע״ד חיבור י״ה בו״ה ע׳ ד״ה ראה אנכי נותן בפי׳ יהא שמי׳ רבא מברך, וע׳ בד״ה אלה פקודי המשכן בענין משכן העדות לשון בעדי עדיים, וכן התפילין נאמר בהם לטטפות לשון תכשיט. וזהו ג״כ שהקב״ה קראו ליעקב ישראל לי ראש, היינו שממשיכים המוחין הנק׳ ראש לז״א בחי׳ ראשך עליך ככרמל, והיינו ע״י הביטול מה שהם בבחי׳ רגל כו׳, ע״ז הם לי ראש כו׳, וזהו״ע כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם. כי הנה כתיב ודמות פניהם פני אדם, פי׳ ודמות פנימיותם של החיות פני ארי׳ ופני שור ופני נשר הוא בחי׳ פני אדם. וכן פי׳ בעה״ק ח״ד פי״ט וז״ל ודמות פניהם פני אדם אותם הפנים הם הדברים הרוחניים בסוד זהר הנשמה הנק׳ אדם ופני ארי׳ הם הדברים המתכסים בהם להתלבש בלבושים, כי ענין האדם שהוא מבפנים ומתלבש בלבוש הראוי לו עכ״ל. ובת״א בביאור ע״פ אלה המשפטים פי׳ פני אדם זהו הדעת שבבריאה, והדעת הוא פנימיות המדות כנודע, עמ״ש בענין הדעת בד״ה לא הביט און ביעקב כו׳. ולכן נאמר ודמות פניהם של המדות פני ארי׳ ופני שור כו׳, פני אדם היינו הדעת כו׳, וידוע דחיות המרכבה הם מקור לכל בחי׳ נפשות הבהמות וחיות שבעולם וכמו״כ נה״ב שבאדם נמשכה מהם וא״כ בנה״ב ג״כ יש בחי׳ ופניהם פני אדם והוא בחי׳ נה״א המלובשת בנה״ב וע״י אתעדל״ת בבחי׳ אם ישים אליו לבו דהיינו לבחי׳ האדם העליון שעל הכסא שזהו פי׳ לב האדם תתאה אל האדם עילאה ע״ז נמשך ג״כ אתעדל״ע כמים הפנים מאדם העליון שעל הכסא כו׳. והיינו כנ״ל בענין ב׳ הפירושים דלי ראש שע״י אתעדל״ת בביטול ממטה למעלה להיות בחי׳ כרעא דאבוה שהוא ביטול לגמרי ולא להיות נפרד ח״ו ע״ז מעורר אח״כ ההמשכה מלמעלה למטה עד שנק׳ נש״י לי ראש. וזהו״ע שמע ישראל להתבונן בכ״ז איך שהנה״א הוא בבחי׳ לי ראש ע״י שיהי׳ בחי׳ [ברא] כרעא [דאבוה] וזהו תכלית בריאת כל העולמות כמאמר בשביל ישראל כו׳ כנ״ל, ולזאת כמים הפנים יבוא לבחי׳ ואהבת. וזהו כללות ענין התפלה שענינה הוא בחי׳ האתעדל״ת כי כל העבודה של כל היום הוא עולה וניכלל ע״י התפלה

כי ע"י שמתפלל אחד ואהבת בכח האכילה שאכל ושתה הרי מתעלה ונכלל אותו המאכל בתפלה זו וכל צרכי האדם שהגוף ניתקן ומתפעל בהם ועי"ז מתפלל אח"כ בכוונה יותר בשלהבת עזה ורשפי אש, והי"ז בחי' התעלות נה"ב ליכלל בבחי' ופניהם פני אדם שהיא הנה"א ולב האדם הזה ישים אליו לבו כנ"ל. וכמו"כ למעלה עד רום המעלות ג"כ בחיות שבמרכבה שהם בחי' ופניהם פני אדם ה(וא)[ם] ג"כ מתעלים להיות לב האדם הזה אל האדם העליון וכ"ז הוא בחי' העלאת מ"נ ועי"ז יורד ונמשך אח"כ המשכה מלמעלה למטה מבחי' לב האדם העליון אל האדם התחתון. (הג"ה*, ועוי"ל בפי' כן לב האדם כו' כי והחיות נושאות את הכסא ובחי' כמראה אדם שעל הכסא לחברו לאוא"ס ב"ה ועי"ז ממשיכים בו ההמשכה מאוא"ס שזהו"ע הקב"ה מניח תפילין כנ"ל, וזהו"ע השינין של התפילין על הבתים שין של ד' ראשין מורה לד' חיות המרכבה ושין של ג' ראשין על ג' בחי' ארי' שור נשר כו', וע' בזהר ואתחנן דרס"ב סע"ב ובפ' ויחי דרכ"ד ע"א. והיינו שע"י והחיות נושאות בבחי' שין ממשיכים מבחי' אני הוי' לא שניתי כמ"ש בהגהות לד"ה בכ"ה בכסליו וע' בספר מגן דוד אות שין, ועמ"ש ע"פ שינייך כעדר הרחלים ומ"ש בד"ה חכלילי עינים בפי' שיח סוד שרפי קודש כו'. והמשכה זו נק' כמים הפנים לפנים דפי' הרמ"ז פ' ויקרא דט"ו ב' ד"ה ישר יחזו פנימו ההמשכה מפנים דע"ק לפנים דז"א, ועמ"ש בלק"ת פ' ראה בביאור ע"פ כי תשמע בקול, וכן בענין התפילין הרי המים שברהטים בשקתות זהו ענין ההמשכה שע"י התפילין וזהו"ע כמים הפנים לפנים כו'.

קיצור (ד). וזהו נמשך ע"י אתעדל"ת אחד בארץ שמעו אל ישראל אביכם שבשמים בבחי' ברא כרעא, ואזי נקרא ישראל כי שרית עם אלקים, צחוק עשה לי אלקים הוי' אחד חיבור ב' ההויות דסוכ"ע וממכ"ע לכן הקב"ה קראו ליעקב אל, ויקר אלו תפילין, וזהו כמים הפנים כו' לב האדם ודמות פניהם פני אדם אל האדם העליון ועי"ז והחיות נושאות כו', וממשיכים כמים הפנים כו' ע"ד המים שברהטים וזהו השינין של התפילין.

(ה) **והנה** ההמשכה מלמעלה למטה הוא ע"י התורה וכמ"ש בק"ש ואהבת שהוא בחי' תפלה ואח"כ והיו הדברים האלה בחי' תורה. כי הנה הקב"ה וכנס"י (שהם ב' בחי' אדם כנ"ל, כי מה שהחיות פניהם פני אדם הוא ע"י [בחי'] הארת מדת מלכותו מקור נש"י המלובשת בפנימיותם בסוד היא מתהלכת בין החיות) נק' חתן וכלה. ועמ"ש מזה בלק"ת (ר)[ס]"פ שלח בד"ה והי' לכם לציצית דרוש השני, והתפלה שהוא בחי' ואהבת כלות הנפש דבחי' כלה עי"ז נעשה ההתעוררות להיות בחי' ההמשכה מלמעלה מבחי' חתן להיות חות דרגא בחי' יחוד אבל עצם ההמשכה הוא ע"י בחי' תורה שהיא חכמה וע"י המצות רמ"ח אברים כו'. דהנה ידוע פסק ההלכה בגמרא האומר אי אפשי אלא היא בבגדה והוא בבגדו יוציא כו'. ורמזו בזה למעלה שא"א להיות בחי' גילוי היחוד בנה"א שיאיר ויומשך בה גילוי אוא"ס ב"ה עד שתתפשט מבחי' לבושים צואים זרים שהן כל המח' ודו"מ אשר לא לה' המה, אבל כ"ז שמלובש

(הג"ה: בבור 614. ועוד. ליתא.

בלבושים ומחדומ"ע שלו א"י לקבל היחוד, וזהו שאמרו שאם היא בבגדה יוציא כו'. (כי מחדו"מ אלו הם נמשכים מהיכלות הקליפות כמ"ש במ"א בפסוק ואשה כי תדור כו' בביאור שלמה אהי' כעוטיה כו' ע"ש, ועמ"ש בפסוק כי ביום הזה יכפר ענין וכסילים מרים קלון. והנה זהו ג"כ הגמרא שהוא בבגדו כי כשהאדם מופשט מרצונות זרים ומקשר מחדו"מ שלו במחדו"מ של הקב"ה אזי שניהם בלבוש אחד כדלקמן. אבל כשמלובש במחדו"מ זרים ממילא אין המשכה ג"כ מלמעלה רק הוא בבגדו ולאו מכא"מ איהו כלל ואינו בגדר בחי' חתן חות דרגא כו' רק סליק לעילא לעילא והמ"י) אלא צריך להתפשט מלבושים זרים ולהיות התקשרות מחשבתו ודבורו בתורה ואז הוא עם הקב"ה בלבוש אחד ממש היא התורה שהיא לבושו של הקב"ה כמ"ש עוטה אור כשלמה וכשהאדם לומד הוא מתלבש בלבוש אחד ממש עם הקב"ה כביכול. וע' בלק"ת פ' אחרי בד"ה ביאור הדברים בענין לטהר תטהרו כמש"ש וכיסוי זה הוא נמשך מאו"א כו'. אך מ"מ כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, כי הנה התורה היא רק בחי' לבושו של הקב"ה שהרי הוא ית' למעלה מעלה מבחי' חכמה שהוא בחי' תורה ולכן כדי להמשיך שיהי' הקב"ה מתלבש בחכמה הוא ע"י התפלה בחי' כלה כלות הנפש ע"ז גורמים בחי' חתן חות דרגא שיהי' התלבשות אוא"ס בחכמה. ואז כשלומד אחר התפלה ומתלבש ג"כ בלבוש התורה הרי הוא עם הקב"ה בלבוש אחד ואז יוכל להיות היחוד והגילוי בנפש כו', ועמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר מענין לבושו כתלג חיור ומ"ש סד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא לכון בפי' עוטה אור כשלמה. והנה הוקשה כל התורה כולה לתפילין, נמצא התפילין הם כללות כל המצות רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, וע"י נמשך האור בכנס"י כמבואר בד"ה והי' לכם לציצית הנ"ל. ולכן נאמר בפ' שמע תחלה ואהבת ואח"כ והיו הדברים האלה כו', ודברת בם שהיא תורה ואח"כ וקשרתם לאות בחי' תפילין שע"י כ"ז נמשך היחוד העליון, ועמ"ש עוד בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי בפי' גדול תלמוד שמביא לידי מעשה יעו"ש. וע"ד ההיא יובן ג"כ מה שהקדים תורה ואח"כ תפילין. אך הנה כל ההמשכות אוא"ס שממשיכים כל ימי החול ע"י תורה ותפלה הוא רק בבחי' חיצוניות ר"ל שאין מתגלה ממש בבבחי' גילוי גמור בפנימיות וכמו ענין תפילין דמארי עלמא שהתפילין בולטין על הראש לפי שרומס לבחי' מקיפים שא"י להתגלות בבחי' פנימיות ממש תוך המוחין שבראש ועיקר ההמשכה הוא בשבת שאז נמשך הגילוי בבחי' פנימיות דהיינו מה שהי' תחלה בבחי' מקיף לבד נמשך בשבת בגילוי בפנימיות ממש. ויובן זה ע"ד שבשבת נמשך נשמה יתירה, וע' מזה בת"א בד"ה ויקהל משה, ועיין בד"ה כי תצא בענין נעשה אדם בצלמנו שיש בזה ב' בחי' בצלמו בצלם אלקים שבחי' בצלמו זהו המקיף של הנשמה כו' ובשבת מאיר בחי' זו בבחי' פנימיות ממש. והנה התפילין נק' ג"כ בחי' בצלמו כמ"ש בשל"ה דקי"ד בשם הת"ז תקון מ"ז דפו"ב כן הקשה בפע"ח שער השבת פי"ט. אכן כיון בשבת נמשך בבחי' פנימיות ממש ע"כ א"צ להניח תפילין, גם כי התפילין ממשיכים ו' של שם הוי' כנ"ל סעיף ג', ולכן מניחים אותם ו' ימי המעשה, אבל שבת הוא עליית ו"ה בבחי' י"ה ממש. ע' זהר אמור צ"ד סע"א ירותא דקדש הוא ירית, וע' במא"א

יו"ד פכ"ט עליית פרצוף במקום חבירו זה נק' ירושה. ויובן זה עדמ"ש בד"ה אד' שפתי תפתח ההפרש בין בחי' כורע בברוך לבחי' זוקף בשם, ועליות שבשבת זהו ע"ד וזוקף בשם כו' דהזקיפה הוא הזדככות החומר להיות כלי להגילוי אור. ואפ"ל כמו ההפרש בין כלים דבריאה דלאו איהו וגרמוהי חד בהון, לכן אף שמאיר בהן האור אין האור נקנה בו להיות לאחדים ממש, וכמו השומע שכל מפי רבו, אבל כשיקנה השכל בו ממש זהו עד"מ כלים דאצי' שהם מתייחדים ממש עם האור. ועד"ז ההפרש בין הגילוי דמ"ת ובין הגילוי דלע"ל. ועד"ז יובן ההפרש בין המוחין שבחול מאירים בבחי' מקיף וזהו"ע התפילין, ובין המוחין שבשבת שנכנסו בפנימיות ממש. ולכך אנו רואים שהאדם יכול להתפלל בכוונה בשבת יותר מבחול, והיינו מחמת הארת אלקות המאיר בכל נפש בשבת בגילוי יותר מבחול. (וע' בת"א פ' שמות בד"ה כי טובים דודיך מיין). וזהו ג"כ ענין הנשמה יתירה הנמשכת בשבת. (ע' בת"א פ' ויקהל* וזהו וקראת לשבת ענג, שאנו ממשיכים גילוי תענוג עליון בבחי' פנימיות ממש, והיינו ע"י התפלה והתורה בכל ששית ימי המעשה שנעשה בחי' יחוד עליון רק שהוא עדיין בבחי' חיצוניות, ובשבת הוא שנמשך התענוג עליון ומתגלה בבחי' פנימיות. ופ' ענג מבואר למעלה עדן נהר גן. וזהו לעשות את השבת שבבחי' עדן נאמר יעשה למחכה לו.

קיצור. והנה התפלה היא אתעדל"ת והעלאה בחי' לב האדם התחתון אל האדם העליון. וההמשכה הוא ע"י התורה שלהיות יחוד עליון צ"ל מתכסים בלבוש אחד והיא התורה, והמשכה זו בחול אינו מתגלה רק בבחי' מקיף וזהו"ע תפילין דמארי עלמא, וכתיב בהו מי כעמך כישראל כו' ובשבת נכנס בבחי' פנימית, כי בצלמו זהו"ע תש"ר שבחי' זו נמשך בבחי' פנימיות בשבת, גם ע"ד זוקף בשם כו', ולכן אין מניחים תפילין בשבת, וזהו"ע לעשות את השבת.

(**הג"ה***, ולתוס' ביאור בענין שבשבת בא ההמשכה זו בבחי' או"פ ממש י"ל כי הנה מבואר למעלה שענין התפילין י"ל ע"ד מי בינה ברא אלה ו"ק דז"א. והנה מדכתיב ברא אלה הרי משמע שאין גילוי מי ממש בבחי' ז"א דאומרו ברא משמע בערך הנברא לגבי הבורא שהוא ערך בריאה לגבי האצי' שאין ערוך אף גה"ע לגבי האצי'. וכך באצי' יש ג"כ אבי"ע והכתר נק' אצי' שבאצילות וחו"ב נק' בריאה שבאצי' והחכמה מאין תמצא יש מאין והיינו ע"ש כלים דחו"ב. וא"כ גם בז"א הכתר שלו שנמשך מת"ת דאימא זהו אצי' שבז"א והט"ס שבו הם בי"ע שבו. וזהו מי ת"ת דאימא ברא אלה ו"ק דז"א שנחשבים לגבי מי כמו בי"ע לגבי אצי'. ולכן הכתר הוא או"מ שאינו מאיר בפנימיות כמו שאצי' נשגב מבי"ע. וזהו ענין תפילין דמארי עלמא ז"א שהם בבחי' עטרה וכתר על ז"א. והנה מי אלה זהו"ע שם אלקים אבל בשבת גילוי שם הוי' ממש, והיינו כשז"א יורש מקום או"א ממש א"כ הבחי' שהי' מקיף

ויקהל: אוצ"ל: ויקהל).

(הג"ה: בבוך 1076: הג"ה.

וכתר עליון נכנס בו בבחי׳ פנימיות ממש, ונמשך לו הכתר מבחי׳ עליונה יותר.

קיצור מההג״ה. התפילין אצי׳ דז״א המאיר בבחי׳ מקיף על בי״ע שבו וזהו בחול אבל בשבת עליית בי״ע באצי׳ ממש ומאיר בפנימיות ממש.

(ואו) והנה כ״ז הו״ע וקראת לשבת ע״י התפלה והתורה של כל ימי החול כנ״ל, והיינו ליושבי אוהלים. אמנם העוסקים במו״מ שאינם יכולים ללמוד כ״כ, הנה יש עוד דרך שממשיכים בחי׳ וקראת לשבת מה שממשיכים בעלי תורה ע״י עסק התורה ממשיכים בעלי עסקים ע״י עסק הצדקה, ומקרא מלא הוא וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה, וארז״ל שמש בשבת צדקה לעניים פי׳ כמ״ש שמש ומגן הוי׳ אלקים דשם הוי׳ נק׳ שמש ושם אלקים הוא בחי׳ מגן ונרתק לשם הוי׳ שהוא המסתיר ומעלים להיות נראה העולם ליש ודבר כו׳ (כמ״ש ע״פ ואתה תחזה*). ופי׳ שמש בשבת היינו עד״מ התגלות השמש שלא יהי׳ הנרתק דשם אלקים מסתיר על גילוי אור הוי׳. וזהו שאומרים בשבת מזמור השמים מספרים דכתיב בי׳ לשמש שם כו׳ והוא כחתן יוצא מחופתו כו׳, כי חופתו היינו בחי׳ מקיף, ובשבת הוא יוצא מחופתו ונמשך בבחי׳ גילוי (ועמ״ש בפי׳ זה בד״ה לסוסתי ברכבי בשה״ש) וגילוי זה דשמש בשבת נמשך ע״י צדקה לעניים בכל ששת ימי המעשה. וז״ש ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהי׳ לכם כו׳, פי׳ ד׳ הידות הם ד׳ עולמות אבי״ע ששרשן מד׳ אותיות שם הוי׳, והחמישית הוא בחי׳ גילוי סדכ״ס שהוא אור א״ס ב״ה שלמעלה מעלה גם מעולם האצי׳. ומרומז גילוי זה בקוצו של יו״ד כי הקוץ של יו״ד פונה למעלה וגם הוא בחי׳ רמז בלבד שרומז לא״ס ב״ה ברמז בעלמא בלי שום תפיסא כלל כי לית מח׳ תב״כ. ופי׳ והחמישית לפרעה מבואר בזהר דפרעה הוא לשון אתפריעו כל נהורין שהוא בחי׳ גילוי, וכמו ופרע ראש האשה, והיינו שיומשך אוא״ס ב״ה בחי׳ סדכ״ס בגילוי ממש, וגילוי זה הוא בשבת דוקא כנ״ל שזהו״ע שמש בשבת כו׳ יוצא מחופתו מבחי׳ סוכ״ע, והיינו ע״י צדקה לעניים. וזהו והחמישית לפרעה שע״י קיום מצות צדקה שמצוותה בחומש עי״ז נמשך להיות אתפריעו כל נהורין שמתגלה אור א״ס ב״ה סדכ״ס. ובמא״א פ׳ סכ״ד פרעה נק׳ המל׳ דתמן אתפריעו כל נהורין כו׳, גם הבינה נקרא פרעה שפורעת שכר טוב לצדיקים כו׳ עכ״ל. וא״כ פי׳ והחמישית לפרעה שבחי׳ כתר יומשך להאיר בבחי׳ מל׳ ע״י הצדקה. גם י״ל פי׳ והחמישית לפרעה ע״ד שארז״ל שבת פי״ו קי״ט ב׳ ע״פ בפרוע פרעות קורעים לו גז״ד כו׳ כמ״ש בת״א ר״פ לך לך בענין [אברהם] שהתגלות עתיק הוא בבינה ה׳ עילאה ומאיר עי״ז בה׳ תתאה וכך ענין והחמישית הארת עתיק לפרעה בינה ומ׳, והיינו ע״י הצדקה. [ועוי״ל בפי׳ ארבע הידות כי הנה ב״פ יד זהו כח וכתיב ועתה יגדל נא כח הגדלת הכח כי חכ׳ נק׳ כח מ״ה והגדלת הכח זהו כשנמשך מבחי׳ כתר וזהו ענין כ״ח אתוון בפסוק בראשית ברא כ״ח אתוון בפסוק וידבר אלקים דעשה״ד והן ב׳ כח הנ״ל כמ״ש במ״א וזהו וארבע הידות יהי׳ לכם שיהי׳

תחזה: בבוך 529: תצוה.

ימינך ה׳ נאדרי בכח ימינך ה׳ תרעץ והיינו ע״י הצדקה בחי׳ והחמישית לפרעה]. וזהו וקראת לשבת ענג שממשיכים גילוי תענוג עליון שהוא בחי׳ קוץ של יו״ד שלמעלה מהחכמה ע״י מצות הצדקה, כי ענין הצדקה הוא להחיות העני דלית ליה מגרמי׳ כלום, ועי״ז מעורר ג״כ למעלה התגלות בחי׳ כי עמך מקור חיים מקור התענוגים כו׳, ועי״ז ג״כ וארבע הידות יהי׳ לכם, היינו בחי׳ יד הגדולה שהוא בחי׳ אה״ר ויד החזקה הוא בחי׳ יראה כו׳ ויד הרמה וזרוע הנטויה, וכמ״ש במ״א ע״פ שחורה אני ונאוה (וגם כי הנה מבואר למעלה שהתפילין שהם (ב׳) [ד׳] מוחין שעז״נ כי שם הוי׳ נקרא עליך, הנה בחול הם עליך בבחי׳ מקיף ובשבת נמשכים ומתגלים בבחי׳ פנימיות ממש תוך המוחין וזהו ג״כ פי׳ וארבע הידות יהי׳ לכם שנמשכים לכם ממש בבחי׳ הפנימיות). וזהו וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה (שע״י צדקה שהוא בחי׳ והחמישית לפרעה עי״ז וזרחה לכם בחי׳ וארבע הידות יהי׳ לכם) שבחי׳ גילוי שמש בשבת נמשך ע״י הצדקה ומרפא בכנפיה, כנפיה היינו גדפין שהם בחי׳ אהו״ר שהתפלה דחול הוא בבחי׳ חולת אהבה, מתי אבוא ואראה כו׳, ובשבת נאמר ישבעו ויתענגו (וכמ״ש ע״פ והי׳ מדי חדש כו׳). וזהו שנאמר ושמרו בנ״י כו׳ לעשות את השבת דמשמע שהשבת נמשך ונעשה ע״י ישראל, והיינו בחי׳ וקראת לשבת ענג שנש״י ממשיכים גילוי תענוג עליון בבחי׳ שבת, והיינו ע״י העבודה כל ששת ימי המעשה בתפלה ובתורה ובצדקה. וזהו שאנו אומרים בשבת תחלה למקראי קדש, וקשה הלא שבת מיקדשא וקיימא רק ביו״ט נאמר אשר תקראו כו׳. אך כי גם בשבת יש בחי׳ מקרא היינו וקראת לשבת ענג כנ״ל)* וע׳ מזה ג״כ בת״א פ׳ יתרו ע״פ זכור את יום השבת כו׳.

קיצור*. ובעלי עסקים ממשיכים בחי׳ העונג העליון בשבת ע״י הצדקה וכמ״ש שמש צדקה. וזהו החמישית לפרעה גילוי קוצו של יו״ד ועי״ז ד׳ הידות ד׳ מוחין דתפילין יהי׳ לכם בבחי׳ פנימית וזהו״ע לעשות את השבת)*.

אמנם יש עוד בחי׳ בשבת והוא העולה על כולנה, והו״ע שבת שבתון פי׳ שבת לשבת. והענין כי הנה בחי׳ וקראת לשבת ענג מה שנמשך מבחי׳ תענוג העליון בשבת ע״י עבודת האדם אינה אלא הארה לבד מבחי׳ מקור התענוגים שמקור התענוגים ממש הוא בבחי׳ כי עמך מקור חיים עמך דוקא, וא״י להיות נמשך ומתגלה למטה כ״א הגלוי מבחי׳ זו הוא ע״י עלי׳ ומתעלים ממטה למעלה, וזהו בחי׳ שבת שבתון שהשבת עצמו שהוא בחי׳ עלי׳ החכמה והמדות בעצמותן שבחול נמשכו בבחי׳ הדבור בבי״ע ובשבת מתעלים בעצמותן כנ״ל הם מתעלים עוד לבחי׳ עמך מקור חיים מקור התענוגים (ולכן יוהכ״פ שהוא עיקר בחי׳ שבת שבתון הוא יום הסליחה כי בסליחת עוונות נאמר ג״כ כי עמך הסליחה עמך דוקא מבחי׳ כי עמך מקור חיים כמ״ש בזהר פ׳

כנ״ל): בכל הביכלאך חוץ מ־1076: כנ״ל.

קיצור: בכל הנ״ל, ליתא.

השבת): בבוך 529. 614. 1306: השבת.

אמור) וכמ"ש במ"א ע"פ שובה ישראל כו'. וגם שבת נק' שבת שבתון לפי שבשבת יש ג"כ גילוי [בחי'] זה כי מנחה דשבת עם נעילה דיוה"כ שניהם בערך אחד, ולכן בשבת דעשי"ת אומרים במוסף ובמנחה בברכות דאתה גבור אב הרחמים כמו שאומרים ביוהכ"פ אלא דשבת אינו יום הסליחה כמו יוהכ"פ כי כמה בחי' יש בגילוי בחי' זו שביוהכ"פ הגילוי בבחי' סליחה שלכך נאמר תענו את נפשותיכם כו', ובשבת אדרבה מצוה לענגו במאכל ובמשתה, ומ"מ גם שבת אותיות תשב שהוא ג"כ בחי' תשובה עילאה כו', וגם הגיהנם נח בשבת)* וזהו עיקר ההתגלות דשבת, וזהו"ע מנחה דשבת. וע"ז הוא שנאמר שבת להוי' כי הוי' הוא ירידות והמשכות השפע מלמעלה למטה ע"י צמצום והתפשטות והמשכה, וגם בחי' וקראת לשבת ענג נמשך ג"כ ע"י שם הוי' והוא שמש בשבת שמש הוא בחי' הוי' כנ"ל. אך הוא בחי' שבת להוי' היינו שם הוי' מתעלה ג"כ במקורו ושרשו לבחי' כי עמך כו'. וזהו אז תתענג על הוי', כי מתחלה הוא בחי' וקראת לשבת ענג בחי' לעשות את השבת ואח"כ הוא העלייה מלמטה למעלה למקור התענוגים שהוא בחי' על הוי' למעלה משם הוי'. (הג"ה ממש"כ דענין* דשבת הוא העלי' במקור התענוגים [ו]זהו לכאורה כדעת האומרים דסעודת שחרית זהו סעודתא דז"א וסעודתא [ה]שלישית זהו סעודתא דע"ק כמבואר בבחיי ס"פ בשלח ובקונטרס שבסוף הספר פ' בשלח סעי' ר"ו וז"ל ג' סעודות לילה נק'* והיא עטרת מלשון אשה שמורה ל(ב)[נו] (ר"ל זהו בחי' שמור) שע"י** יסוד ונק' דכר (ר"ל זכור) ג' הוא לא"ס היום לא תמצאוהו כמו אין עכ"ל, וכ"מ באדר"נ* דרפ"ח סע"ב ובסידור פי' לא כן וע' במק"מ ס"פ יתרו ג"כ לא כן אלא דסעודת שחרית הוא סעודתא דע"ק כו') וע"ז ארז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה מתנה דוקא שהוא למעלה מאתעדל"ת, כי בחי' לעשות את השבת שממשיכים גילוי תענוג עליון ע"י אתעדל"ת בתפלה ותורה וצדקה, וזהו הארה לבד מבחי' מקור התענוגים כנ"ל. אבל [ע"י] עצמיות מקור חיים ומקור התענוגים הוא למעלה מאתעדל"ת ונמשך ומתגלה רק בדרך מתנה מאליו וממילא אחר קדימת ההמשכה שע"י אתעדל"ת שהוא בבחי' וקראת לשבת ענג, ומתנה זו היא בבית גנזי סדכ"ס כי עמך מקור חיים עמך ממש. ולכן א"א להיות התגלות מתנה כ"א ע"י עלי' מלמטה למעלה בחי' שבת שבתון לך והודיעם, כי אם הי' הגילוי בלי הכנה מתחלה היו מתבטלים ממציאותם וצ"ל הכנה לזה ע"י לך והודיעם כו' (הג"ה. והפנ"י פ' תשא פי' שע"י ההכנה יהי' אשה מזרעת תחלה יולדת זכר יעו"ש, ויש לפרש כי בבחי' שבת שבתון יש ג"כ ב' בחי' היינו דכר ונוקבא כמ"ש בפ' אמור שבת שבתון הוא לשון דכר ובפ' אחרי כתיב שבת שבתון היא והיינו שכשיש אתעדל"ת אזי יולדת זכר כמ"ש מזה בלק"ת סד"ה שבת שבתון הוא, ולכן צ"ל לך והודיעם שיעשו הכנה וע"ז יומשך המתנה שבבית גנזי מבחי' עליונה יותר.

בשבת): בבוך 529. 614. 666. 1306: בשבת.
ממש"כ דענין: בבוך 1076: ועמ"ש בענין שמנחה.
נק': אוצ"ל: נוק'.
שע"י: בבוך 1076: שני'.
באדר"נ: שם: באדר"ז.

קיצור. אמנם בחי׳ שבת שבתון שנאמר גבי שבת היינו בחי׳ עליית השבת במקור התענוגים. וזהו שבת לבחי׳ שם הוי׳. וזהו אז תתענג על הוי׳ וזהו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, וצ״ל לך והודיעם בכדי שיהי׳ הכנה ע״ד אשה מזרעת תחלה ואזי יולדת דכר ע״ד שבת שבתון היא).

וזהו את שבתותי תשמרו, שבתותי ב׳ שבתות היינו שבכל שבת יש ב׳ בחי׳ שבת הא׳ מלמעלה למטה וקראת לשבת כו׳ (שלכן נק׳ שבת ג״כ תחלה למקראי קדש, והרד״א פי׳ משום שנאמר בפ׳ המועדים קודם להם, ואין זה מספיק דהא תחלה משמע שהוא תחלתן, א״כ הוא ג״כ מבחי׳ מקראי קדש, והטעם כנ״ל ע״ש קריאת והמשכת התענוג עליון כו׳, וזהו בחי׳ מלמעלה למטה) הב׳ שבת שבתון מלמטה למעלה בחי׳ אז תתענג על הוי׳, והוא הבחינה היותר עליונה כנ״ל. (ויובן זה עוד ממ״ש ע״פ שירו לה׳ שיר חדש, וזהו עלי׳ שלא ע״י בירורים שיהי׳ לע״ל ליום שכולו שבת, וא״כ היינו ענין בחי׳ השמים החדשים והארץ החדשה כו׳ שנת׳ בת״א פ׳ בראשית שהוא בחי׳ מטי ולא מטי. ומבואר שם דבחי׳ זו הוא תחלה מטי שהוא המשכה ואח״כ לא מטי בחי׳ העלאה כו׳. והנה מעין ודוגמא זו יש ג״כ בשבת בזה״ז כמ״ש ע״פ שירו הנ״ל. ולכן תחלה הוא ההמשכה בחי׳ וקראת לשבת ואח״כ ההעלאה שבת שבתון לבד, והעלאה ראשונה דבחי׳ החכמה והמדות שקדמה לכל כי זהו ע״ד שעכשיו תחלה העלאה כו׳) וזהו את שבתותי תשמרו תשמרו דוקא שהרי בחי׳ שבת הנ״ל נק׳ מתנה טובה כו׳ כנ״ל, שנותן בתורת מתנה למעלה מבחי׳ אתעדל״ת ואין שייך ע״ז לעשות כנ״ל, אלא תשמרו, דהיינו לשמור מדברים המונעים גילוי זה וע״י שמירה זו ששומר א״ע מהמונעים גילוי זה עי״ז ממילא נמשך האור והגילוי אבל לא ע״י אתערותא בפו״מ. וענין השמירה היינו להזהיר בתכלית מן הרע עד קצה האחרון אפילו מה שאדם דש בעקביו כגון שקר וגס הרוח, וכמ״ש דובר שקרים לא יכון כו׳, וחותמו של הקב״ה אמת [ובמ״א פי׳ כי דובר שקרים ארז״ל שזהו אל תאמרו מים מים דהיינו שלא להפריד מים תחתונים שמתחת לרקיע ממים עליונים ולא לומר שהעולם נעשה עי״ז יש ודבר נפרד כי זהו שקר ובאמת הכל בטל אצלו ית׳] (אמת הוא תיקון השביעי מי״ג ת״ד א״כ מסתמא יש גילוי מבחי׳ זו בשבת שהוא יום שביעי. ובמ״ח איתא דבחזרת הש״ץ מנחה דשבת עולה ז״א עד תיקון שמיני דדיקנא כו׳. אך י״ל שבחי׳ תיקון שמיני נמשך בז״א בבחי׳ פנימית וכמש״ש שחכמה דז״א מקבל מתיקון הנ״ל ותיקון ואמת אינו מאיר בבחי׳ פנימית בחכמה כו׳. אך הרי איתא שם דבג״פ קדוש ממשיכים לו הארה ג״כ מלמעלה יותר כו׳. ועוד דהא תיקון השמיני מאיר בבחי׳ פנימית בחכמה דז״א כו׳ ע״ש. ולכן גילוי בחי׳ זו הוא ע״י השמירה [מבחי׳] דובר שקרים כו׳) וכן על גסה״ר אמרו אין אני והוא יכולים לדור כו׳, ולכן ע״י הסרת המונע נעשה הגילוי כנ״ל. וא״כ זהו כמ״ש במ״א גבי מל״ת שמפני שהגילוי ממקום שלמעלה ממ״ע* ע״כ א״א להתמשך ע״י מ״ע כ״א ע״י לא [תעשה] שהוא השמירה והמונע גילוי האור כו׳. ועפי״ז יובן מ״ש גבי שבת

ממ״ע: בכל הביכלאך: מח״ע.

זכור ושמור זכור היינו מ״ע וזהו בחי׳ לעשות את השבת וקראת לשבת כו׳ ע״י תפלה ותורה וצדקה ושמור בחי׳ ל״ת שעי״ז מתגלה בחי׳ שבת שבתון כו׳ אך צ״ע א״כ איך נק׳ מתנה כיון שנמשך ע״י ל״ת. וי״ל כיון שא״א להמשיכו ע״י קום ועשה רק ע״י השמירה מבחי׳ המנגד, א״כ מה שנמשך זה הגילוי העצום ע״י מניעת דבר כו׳ ה״ז כמו מתנה כו׳, או י״ל שהוא למעלה גם מבחי׳ ל״ת דהוא בחי׳ יוהכ״פ שנק׳ שבת שבתון מכפר על ל״ת, עכצ״ל דשבת שבתון גבוה יותר מבחי׳ האור הנמשך ע״י מל״ת. והרי שבת אעפ״י שאינו יום הסליחה מ״מ עכ״פ נק׳ שבת שבתון אלא דהשמירה היינו שבודאי ע״י המונעים הגילוי לא יתגלה האור עם היותו מתנה כו׳, וגם י״ל שמתנה זו ניתן ע״י השמירה מהמונעים ולא בתורת אתערותא כמו האור שנמשך בקיום מל״ת שע״י קיום מל״ת מעוררים וממשיכים יחוד או״א כו׳. ובחי׳ שבת שבתון מתגלה ע״ז בתורת מתנה, וכמו גילוי שער החמשים בשבועות ממילא אחר קדימת ספי׳ מ״ט ימים כו׳. [ולפי מש״ל בענין לך והודיעם כדי שיהי׳ הכנה א״כ פי׳ תשמורו י״ל מלשון ואביו שמר את הדבר שממתין ומצפה על מתנה והיינו ע״י הכנה. ועוי״ל פי׳ תשמרו בשבת עצמו כי ידוע מענין וסביביו נשערה כו׳ מאד מדקדק עמהם כמלא נימא כו׳ כי לגבי גילוי עליון יותר ההכרח להסיר גם הרע היותר דק הדיק כי לא יגורך רע ועמ״ש בד״ה מה טובו בענין והתשובה השלישית כו׳ ולכן בשבת שאזי נמשך ומתגלה נשמה יתירה ועליונה מהבחי׳ שבת ע״כ צ״ל נשמור ביותר ולכן אפי׳ ע״ה אינו חשיד לשקר בשבת (דמאי פ״ד)]. אך צ״ל מ״ש שבתותי תשמרו והרי א״כ בחי׳ תשמרו שייך רק על בחי׳ שבת שבתון. אבל על בחי׳ שבת שמלמעלה למטה נאמר לעשות את השבת כו׳. וי״ל משום דגבי לעשות ג״כ כתיב ושמרו בנ״י את השבת לעשות את השבת כו׳, ומבואר הפי׳ במ״א בד״ה מקושש כו׳, שכדי שיהי׳ יכולים בחי׳ לעשות הוא ע״י עזר מלמעלה כו׳ אלמלא עוזרו כו׳ ועזר נמשך ע״י ושמרו בנ״י את השבת והיינו ע״י שמירה שמקבלים מבחי׳ שבת שבתון, ועי״ז ניתן כח לעבודה בכל ימי החול, ומזה יבוא לקיום לעשות כו׳, וזהו ג״כ ענין טלא דנטיף מעתיקא אשר טל הוא למעלה מאתעדל״ת והוא הנותן כח לאתעדל״ת כמ״ש במ״א ע״פ פתחי לי כו׳ שראשי נמלא טל כו׳. ועוד יש לומר דהא מבואר שיש עוד בחי׳ ראשונה בשבת שהוא ג״כ מלמטה למעלה ממילא דהיינו בחי׳ עליית החכמה והמדות כו׳, ועי״ז שייך ג״כ תשמרו. מיהו יותר נ׳ כפי׳ הראשון דהא כללות השבת ניכלל בשני בחי׳ וכנודע שעז״נ אלמלא שמרו ישראל ב׳ שבתות כהלכתן דהיינו שבכל שבת יש ב׳ בחי׳ מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. והרי לפמש״ל יש ב׳ בחי׳ שמלמטה למעלה אלא ע״כ צ״ל דכיון ששניהם מלמטה למעלה כבחי׳ א׳ יחשבו. ומ״מ י״ל שגם זה יש להעמיס בפי׳ שבתותי תשמרו). והנה מה שנמשך לזה ענין ומקדשי תיראו הענין כי מקדשי היינו בחי׳ ממכ״ע בחי׳ שכינה ושכנתי בתוכם שהוא הארה לבד מבחי׳ מקור התענוגים המתגלה בשבת שהוא בחי׳ סוכ״ע, ולכן נאמר אעפ״י ששבתותי תשמרו שהוא התגלות בחי׳ סוכ״ע כמ״ש אז תתענג על הוי׳ למעלה משם הוי׳ כנ״ל בפי׳ שבת להוי׳ כו׳, עכ״ז מקדשי הוא בחי׳ ממכ״ע תיראו. ופי׳ אח״כ הטעם כי אני הוי׳ אני הוא מהו״ע ית׳ הסוכ״ע הוא ממש הוי׳ שהוא צמצום

והתפשטות והמשכה להתלבש בבחי' ממכ"ע שהוא בחי' ה' תתאה ונמצא כולא חד. וגם שצמצום זה אינו אלא אצלינו אבל אצלו ית' כולא חד בלי פרודא, וזהו הרבותא את שבתותי תשמרו התגלות סוכ"ע שבת שבתון ומ"מ מקדשי בחי' ממכ"ע תיראו כי אני הוי' שכולא חד ממש.

קיצור. וזהו שבתותי ב' בחי' שבת הנ"ל מלמעלה למטה ומלמטה למעלה וכענין מטי ולא מטי) תשמרו שע"י שמירה מהמונעים נמשך הגילוי בתורת מתנה טובה כו' ומ"ש תשמרו על ב' השבתות הוא ע"ד ושמרו כו' לעשות כו'. ואע"ג ששבתותי תשמרו התגלות סוכ"ע עכ"ז מקדשי ממכ"ע תיראו כי אני הוא מהו"ע הוא הוי' כולא חד)*.

ולתוספת* ביאור בענין ומקדשי תיראו. כי הנה שבת הוא בחי' שם הוי' כנ"ל, והמקדש כתיב בו מקדש אד' כוננו ידיך שהוא בחי' שם אדני. וזהו וה' בהיכל קדשו היכל גימט' שם אד'. והנה ידוע דשם הוי' הוא שארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, ועל שם אד' ארז"ל זה שמי שקרא לי אדה"ר כ"כ בספר עה"ק כי שם אד' שייך אדון על עם כענין אין מלך בלא עם, ולכן אע"פ שאת שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו כי יש בחי' בשם אד' גבוה מאד כמאמר סוף מעשה במחשבה תחלה שהמכוון הי' להיות בחי' מל', ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד. ולכן ארז"ל גדול העונה אמן יותר מן המברך אמן הוא חיבור הוי' אד' ואמן ג"כ ר"ת אל מלך נאמן אל כתר מלך ז"א נאמן מל'. ועמ"ש ע"פ מארז"ל למען אד' למען אברהם שקראך אדון אשר אדון מורה על ההשגחה. והוא ענין במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו ולכן ומקדשי תיראו כו'. ועמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא כח אד' בפי' אם עונות תשמור י"ה אד' מי יעמוד. וזהו כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו כסא הוא בינה כבוד ל"ב נתיבות חכמה מרום כתר, מראשון א"ס, משם שרש מקום מקדשינו כן פי' הבחיי** פ' תרומה, וברבות בשה"ש בפסוק כמגדל דוד פי' ומקדשי תיראו ע"ד נורא אלקים ממקדשיך, אם למקדשו לא נשא פנים כו'. והענין י"ל ע"ד וסביביו נשערה כו'. ולפי שבהמ"ק מאיר מבחי' עליונה יותר ע"כ מה נורא המקום הזה כו', והיינו כי תפארת נק' והנורא ע"ש ששם מאיר הקו כו' ובהמ"ק הוא כלי לגילוי בחי' זו וע' זח"ג קדושים דפ"א סע"ב.

בהשמטת הזהר ח"א ססי' מ"ם ומקדשי תיראו שמרו עצמיכם מהרהור כו', וע' בחיי יתרו דצ"ז סע"ז פי' ומקדשי תראו זהו בחי' שמור שבשבת בחי' מ' ולפי"ז שבתותי שבתא דיומא ז"א ומנחה דשבת שהיא בחי' עתיקא ובפ' קדושים קנ"ד ג' פי' שבתותי זכור ומקדשי שמור, וכ"כ ס"פ בהר ע"פ את שבתותי תשמרו כו' ובזח"א ד"ו ע"א פי' ומקדשו תראו דא נקודה כו' וההוא נקודה איקרי אני ועלה שרייא ההוא דסתים עילאה דלא אתגלייא בחי' מ' ולפי"ז שבתותי שבתא דיומא ז"א ומנחה דשבת שהיא בחי' עתיקא והיינו

חד): בבוך 529. ועוד: חד.

ולתוספת: ניתוסף מבוך 1076 קמד, א — שם נרשם אחר המאמר דלעיל סליק. ובע' הבא מתחיל ולתוספת — וכן בא בהמשך לד"ה את שבתותי בבוך 477. הבא מוקף בחצאי ריבוע ניתוסף מבוך 477.

הבחיי: כנצ"ל בקונטרס שבסוף ס' הבחיי — ראה אור התורה ירמי' ע' שמז.

הוי׳ כולא חד עכ״ל. ועי״ש במק״מ ובהרמ״ז בפי׳ אני (במא״א* אות א׳ סעיף ק״ב אני הוא כנוי פרטי לנקודת ציון שבה, וענין אני הוי׳ כולא חד [ויובן ממ״ש בסדור שער התפלה בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו בהביאור גבי ובו תדבקון] שזהו נפ[ה]״א. וזהו בשלש לשונות של חיבה חבב הקב״ה את ישראל ואחד מהן דביקה ועמ״ש מזה ע״פ הזוהר תזריע דף מ״ז ע״ב ע״פ וראיתי אני שיש יתרון כו׳. וזהו ראו עתה כי אני אני הוא כמ״ש בזהר פ׳ לך דפ״ז ע״ב. וזש״כ ומקדשי תיראו אני הוי׳ דבחי׳ מקדשי זהו נקודת ציון הנ״ל* אני וכולא חד עם שם הוי׳ דשרי׳ עלה ע״כ [אמר] ומקדשי תיראו אני הוי׳.

[ל״ג בעומר תרכ״ד]

ביאור* הדברים ע״פ את שבתותי תשמרו כו׳, לבאר ענין לעשות את השבת הנה מתחלה נבאר ענין ב׳ הפירושים דלי ראש והוא עדמ״ש בגמ׳ חד אמר שמים קדמה לארץ וח״א ארץ קדמה, ושניהם דברי אלקים חיים שכשברא ברא שמים ואח״כ ארץ, ובמחשבה ארץ קדמה (ועמ״ש* ע״פ כה אמר ה׳ אל יתהלל החכם בחכמתו) כי הנה ז״א דאצי׳ נק׳ שמים והמל׳ נק׳ ארץ, והנה ז״א הוא תכלית ירידת אוא״ס מלמעלה למטה בכדי להאיר אח״כ לבי״ע ע״י המל׳, (כמ״ש בתו״א פ׳ תרומה) שהוא מקור בי״ע שבאצילות, והיינו כי ז״א הוא עצמות האצילות ואצילות הוא מלשון ויאצל מן הרוח דגבי משה שאצילות זו היא ירידה והשתל׳ עד מעלת ע׳ זקנים שהי׳ למטה ממנו במדריגה ועי״ז ונשאו אתך במשא העם, וכך לגבי אוא״ס ב״ה דלית מחשבה תפיסא בי׳ לא הי׳ העולמות דבי״ע יכולים לקבל זיו והארה אם לא ע״י ירידה והשתל׳ האצילות עד שנמשך בז״א דאצי׳ ועי״ז נמשך לבחי׳ מל׳ שהוא שרש חיי החיים דבי״ע כנ״ל (וכמ״ש עוד בתו״א במגילת אסתר בד״ה כי אברהם לא ידענו) וזהו ענין ששמים שהוא ז״א בחי׳ אצילות קדמה לארץ שהוא מל׳ שורש בי״ע, ועי* בת״א ד״ה השמים כסאי, אך במחשבה ארץ קדמה שהירידה מאוא״ס ב״ה להיות בחי׳ אצילות שזהו ירידה גדולה כי אנת הוא חד ולא בחושבן כו׳ (וע׳ בתו״א פ׳ וירא) הוא רק בכדי להאיר אח״כ לבי״ע כי תכלית הבריאה הוא להיות בי״ע שיהי׳ בחי׳ יש ושיהי׳ היש בטל שזהו״ע דירה בתחתונים כו׳ וזהו סוף מעשה במחשבה תחלה וזהו ענין ב׳ הפירושים שבפסוק (וישלח פ׳ ל״ג כ׳) ויקרא לו אל אלקי ישראל (הא׳ שיעקב קרא כן להקב״ה כי יעקב הוא בחי׳ מל׳ דאצילות מקור נש״י והמל׳ מקבלת גילוי אוא״ס ב״ה ע״י ז״א, וזהו בנים אתם להוי׳ וברא כרעא דאבוה דהיינו נה״י דז״א נעשו מוחין לנוק׳, וזהו הפי׳ דנש״י נק׳ ישראל ע״ש לי ראש פי׳ כמו שהרגל בטל לגבי הראש וכל מה שהראש רוצה הרגל עושה בלי שום מניעה ועכוב בעולם שאין לה רצון אחר זולתו

(במא״א: בבוך 477: ובמאו״א.

הנ״ל: שם: הנק׳.

ביאור הדברים: הכותרת בריש המאמר כאן נעתקו מבוך „להבין הנסירה" קלד, א.

(ועמ״ש . . בחכמתו): בכמה כת״י ליתא הג״ה זו.

וע׳ בת״א . . כסאי: בכמה כת״י ליתא הג״ה זו.

כך ישראל נק׳ בנים למקום וברא כרעא דאבוה צ״ל בבחי׳ ביטול זה להקב״ה שיהי׳ הקב״ה לי ראש כו׳, (וכח ביטול זה שיהי׳ בבחי׳ כרעא דאבוה כביטול הרגל לגבי הראש נמשך להם מלמעלה כמ״ש במ״א ע״פ כי חק לישראל הוא והיינו ענין הנ״ל דנה״י דז״א נעשו מוחין לנוק׳, נה״י היינו בחי׳ כרעא דאבוה שנמשך בחי׳ זו להיות מוחין לנש״י ומתפשטת מראש ועד רגל ועי״ז יש להם ביטול הנ״ל) והפי׳ הב׳ שהקב״ה שהוא ז״א דאצי׳ קרא ליעקב שהוא המל׳ אל כי במחשבה ארץ קדמה ונמצא המשכת אוא״ס ב״ה בז״א הוא ע״י המל׳ דהיינו כדי להאיר לבי״ע כו׳ (ועמ״ש ע״פ הזהר פ׳ בחוקותי ע״פ דומה דודי לצבי כו׳) ועוד זאת שע״י הבירורים שמבררים נש״י מק״נ להעלותם לכלל באור הוי׳ וכן למעלה ירידת המל׳ בבי״ע לברר ק״נ שמזה נמשך התגלות תענוג עליון, וזהו שנק׳ המל׳ א״ח ע״ב שממשיך בחי׳ עטרה וכתר לז״א, וזהו הפי׳ הב׳ דלי ראש שהקב״ה קורא לנש״י לי ראש והיינו ענין תפילין דמארי עלמא מה כתי׳ בהו כי התפילין המה המשכות מקיפים לז״א שהם למעלה ממוחין דז״א הפנימי׳ והמשכת התפילין אלו לז״א נמשך ע״י העלאת מ״ן דנש״י, וזהו מה כתיב בהו מי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שממשיכים בחי׳ אחד בארץ וארץ קדמה וע״י העלאה וביטול זה שלהם בחי׳ ביטול היש לאין שיהי׳ גם בארץ בחי׳ אחד עי״ז נמשך בחי׳ תפילין כו׳, וכמ״ש ע״פ שימני כחותם איך מחותם שוקע דלמטה שהוא ביטול היש נמשך בחי׳ תש״ר שנק׳ חותם בולט מקיפים עליונים, וזהו שנק׳ נש״י לי ראש כו׳.

קיצור*. ענין שמים שהוא ז״א קדמו לארץ שהוא מל׳ מקור דבי״ע ונה״י דז״א נעשו מוחין לנוק׳, וזהו בנים אתם וברא כרעא דאבוה ועי״ז נמשך בהם בחי׳ ביטול כביטול הרגל לגבי הראש להיות בחי׳ ישראל לי ראש שיהי׳ בחי׳ רגל לגבי הקב״ה, אך במח׳ ארץ קדמה כי הירידה באצילות הוא כדי להיות בי״ע וע״י ביטול היש לאין ממשיך אוא״ס בז״א וזהו שנש״י נק׳ לי ראש ע״ד שהקב״ה קראו ליעקב אל כו׳, ושני הפירושים דא״ח שבתחלה נש״י מקבלים מז״א עי״ז הם בבחי׳ ביטול כביטול הרגל כו׳ ועי״ז אח״כ ממשיכים תוס׳ אור בז״א וכמ״ש עד יעבור עמך הוי׳ שיש בזה ג״כ ב׳ פירושים כמ״ש במ״א.

ומעתה יובן ענין לעשות את השבת כי הנה מה שממשיכים בששת ימי החול גילוי אוא״ס ב״ה באצילות הוא עדיין רק בבחי׳ מקיף דהיינו שביום הראשון ממשיכים מקיפים על מדת החסד וביום ב׳ על מדת הגבורה, ובשבת נעשו ממקיפי׳ אלו פנימי׳ דהיינו שמהעלם נעשו בחי׳ גילוי, וזהו ענין קידוש על היין ותפילת שחרית (ע׳ במ״ח מס׳ שחרית דשבת פ״א אות ב׳, שהמוחין דלמד כו׳ תפילין כו׳ עתה בשבת נכנסה בראשו ונעשו בו מוחין פנימי׳ כו׳ וע׳ מס׳ ליל שבת פ״א אות ב׳ ופ״ג אות ג׳ ועתה נכנסים בז״א כו׳, וס״פ הנ״ל שייך מוחין אלו כו׳, וכן הוא בסידור האריז״ל) וזהו פי׳ וקראת לשבת עונג דהיינו שממשיכים הארת ע״ק שהוא בחי׳ תענוג עליון להיות מאיר בז״א שהוא בחי׳ שבת בבחי׳ פנימי׳ ממש, ולכך התפלה בשבת הוא בבחי׳ ישבעו ויתענגו מטוביך בחי׳ אהבה בתענוגים כו׳, וזהו ענין לעשות את השבת שנש״י עושים בחי׳ השבת והיינו ע״י תפלה ות״ת בכל ששת ימי המעשה שעל ידי הבירורים וביטול היש לאין

קיצור: התיבה קיצור ניתוסף בהוצאה זו מכת״י ב׳.

ממשיכים תענוג עליון אלא שבששת ימי המעשה מאיר בבחי' מקיף ובשבת נמשך ומתגלה בבחי' פנימי' והנה ענין שההמשכה זו הוא ע"י התורה שהיא בחי' לבוש א' כביכול ומ"מ כל האומר אין לי אלא תורה כו' וצ"ל תפלה כו' (והגם שאמרו אלא תורה וגמ"ח הנה גם תפלה נכלל בגמ"ח כדפרש"י פרק מפנין) והענין כי בע"ס יש אורות וכלים והכלים ג"כ מתחלקים לב' מדריגות פנימי' הכלים וחיצוני' הכלים כמו עד"מ כלי החסד הנה מדת החסד הוא חיצוניות הכלי ומדת האהבה הוא פנימי' הכלי שהרי להיות השפעת והמשכת החסד הוא מחמת האהבה שהאב משפיע ועושה חסד עם בנו מחמת אהבתו אליו נמצא החסד הוא חיצוני' והאהבה הוא פנימי', וכן עד"ז במדות שבנה"א דמה שהאדם חפץ חסד נמשך מחמת האהבה לה' שלכך חפץ חסד הוא כדי לדבוק במדותיו כו' (ועד"ז יובן במדת הגבורה והצמצום שהוא חיצוניות הכלי ופנימיותה הוא היראה כדפי' באגה"ק ד"ה להבין משל ומליצה כו') וכן הגבורה עם השנאה כו' (שמתגבר בעצמו ליפרד מן הרע מחמת ששונא אותו כמ"ש אוהבי ה' שנאו רע והוא התכללות חו"ג כו') וזהו שיש למדה א' ממדות עליונות כמה שמות היינו שם אל הוא בחסד וגם שם הוי' בניקוד סגול הוא בחסד וכן שם אלקים הוא במדת הגבורה, וגם שם הוי' בניקוד שבא הוא במדת הגבורה כו' והיינו מטעם הנ"ל שיש בהספירות כמה בחי' פנימי' וחיצוני', וכמו"כ בחכ' יש ג"כ פנימי' וחיצוניות והוא ג"כ בהכלי שהוא החכמה כי האור הוא למעלה ממהות חכמה וחסד כו'. והנה בתורה כתיב ותורת חסד שהוא בחי' חיצוניות הכלים כי היא נתלבשה במצות מעשיות שהן בבחי' חיצוניות כו' ואורייתא מחכ' נפקת היינו ג"כ בחי' נובלות חכמה בחי' אחוריים דחכמה עילאה וכמ"ש במשרע"ה וראית את אחורי ופני כו', והיינו שהרי התורה נתלבשה במדות כשר ופסול כו' וכנ"ל שנקרא תורת חסד, אך מדות אלו נמשכים ע"פ החכמה דמה שראוי ע"פ החכמה שיוכל להתברר וליכלל באור הוי' נמשך ע"ז מדת חסד שיהי' כשר ומותר כו', ומה שעפ"י החכמה אינו יכול להתעלות נמשך ע"ז מדת הגבורה להיות אסור כו' ונמצא הוא בחי' חכ' המתלבשת במדות (ועמ"ש ע"פ השמים כסאי כו') ולכן הוא רק בחי' נובלות ואחוריים לגבי עצמיות החכמה מה שאינו נוגע למדות כלל (ועוד מבואר במ"א ע"פ יערוף כמטר לקחי כו' שהתורה נק' מטר הנה גם שרשה בכתר הוא מבחי' חיצוניות הכתר בחי' גלגלתא וזהו לשון יערוף, אמנם בתו"א פ' לך לך נתבאר דההמשכה זו דנובלות חכמה שרשה נמשך מלמעלה יותר מעצמיות החכמה שלמעלה מבחי' נובלות כו' וכן הוא ג"כ בחי' חיצוניות הכלים ששרשן גבוהים מפנימי' הכלים שהאו"פ מאיר בפנימי' והאו"מ מאיר מבחוץ בחיצוניות הכלים כמ"ש מזה בתו"א במגילת אסתר בביאור ע"פ יביאו לבוש כו', ועד"ז ג"כ בחי' גלגלתא שהוא חיצוניות הכתר שרשה למעלה ממו"ס כו', ומ"מ צ"ל המשכת פנימי' הכלים שבהן מלובש האו"פ כי הוא המאיר בבחי' גילוי משא"כ האו"מ כו') ע"כ נק' התורה בשם לבוש לפי שהוא מבחי' חיצוניות הכלים ולכן כל האומר אין לי אלא תורה כו' הוא רק בגוף ולבוש בלי נשמה כו' (ולכן אפי' תורה אין לו כי גם מעלת החיצוניות עם היות שרשה גבוה מאד מ"מ היא דווקא ע"י המשכת הפנימי' בתחלה ועד"ז בתלמוד לגבי מעשה דגדול

תלמוד שמביא כו׳ אף שהמעשה שרשה גבוה יותר כו׳, ועמ״ש גבי טלית שכולה תכלת כו׳, אלא צ״ל לעורר את האהבה תחלה לה׳ ע״י התפלה שהאהבה הוא פנימי׳ כלי החסד ועי״ז עוסק בתורה לשמה וממשיך גילוי האור ופנימי׳ הכלי בהתורה שהיא תורת חסד כו׳. וזהו״ע ואהבת ב״פ אור כו׳, והיינו מש״ל שע״י התורה נעשה היחוד עליון כי התורה הוא הלבוש שניהן מתלבשים בלבוש א׳, וע״י התפלה בתחלה והקריאה בתורה ממשיך פנימי׳ אור המדה להתלבש בלבוש דחיצוני׳ הכלים, וזהו ודברת בם לשון הנהגה והמשכה שממשיך אוא״ס בהתורה ומזה נמשך גילוי העונג בשבת בבחי׳ פנימי׳ וזהו לעשות את השבת, (ועיין באגה״ק קרוב לסופו בד״ה להבין מ״ש בפע״ח והטפה שנמשכה מהכלי דח״ע כו׳, נמצא הטפה נמשך דווקא ע״י חיצוניות הכלים והוא התורה ולכן נקרא התורה חתן אלא שמתחלה צ״ל המשכת מוחין שהרי קטן אינו מוליד, וזהו״ע ודברת בם המשכת אוא״ס והיינו ע״י ואהבת כו׳ כנ״ל, ועמ״ש ע״פ תורה צוה, וכמו״כ בעלי עסקים ממשיכים ע״י הצדקה שזהו פי׳ שמש בשבת נמשך ע״י צדקה לעניים כל ימי חול ודהנה כתיב חמישית לפרעה וארבע הידות יהי׳ לכם פי׳ ד׳ ידות הם ד׳ עולמות אבי״ע והחמישית הוא בחי׳ עתיק יומין כי לית שמאלא בהאי עתיקא משא״כ למטה באבי״ע הם בחי׳ ד׳ ידות כי יש בחי׳ דכר ונוק׳ ובכל א׳ תרין דרועין כו׳ (משא״כ בע״י נא׳ ואין אלקים עמדי) ופי׳ והחמישית לפרעה פי׳ פרעה דאתפריעו כל נהורין היינו בחי׳ הבינה שנק׳ אתגלי׳ לגבי חכמה שהוא בחי׳ העלם וכנודע מענין ונהר יוצא מעדן כו׳, והבינה הוא בחי׳ ה׳ שיש לה אורך ורוחב והנה איתא בזהר פ׳ קרח דקע״ח ע״ב ע״פ ועבד הלוי הוא דא עתיקא שהתגלות עתיק הוא בבינה, וכמ״ש בתו״א ר״פ לך לך שזהו״ע שניתוסף ה״א לאברהם, וזהו והחמישית לפרעה היינו שנמשך התגלות עתיק הוא בבינה והוא ע״י צדקה לעניים שמצותה חומש וזהו ומרפא בכנפיה כי בחול הוא בחי׳ חולת אהבה וכשנמשך התגלות תענוג עליון זהו ישבעו ויתענגו, ונמצא הוא רפואה לכנפיה שהן גדפין אהוי״ר שלא יהי׳ בבחי׳ חולת אהבה כ״א אדרבא אהבה בתענוגים כו׳, (ומזה יובן ענין קידוש על היין כי הנה ארז״ל זכור את יום השבת לקדשו זכרהו על היין ומבואר לעיל דהפי׳ לקדשו היינו הקדושה שישראל ממשיכים לשבת שזהו״ע וקראת לשבת עונג שממשיכים התגלות עתיק לז״א וע״כ אומרים בקידוש תחילה למקראי קודש כנ״ל ולכן קידוש הוא על היין שהיין הוא נמשך מבחי׳ בינה, ולכן היו אומרים הלוים שירה על היין ולפי שהתגלות עתיק הוא בבינה, לכן צ״ל הקידוש על היין כו׳ הפי׳* קידוש על היין י״ל קידוש הוא חכמה וממשיכים אותו בבינה ע׳ בלק״ת בד״ה מצה זו ופי׳ זה עיקר, גם נודע דיין הוא משמח אלקים והיינו בחי׳ בינה כמ״ש אם הבנים שמחה והנה השמחה הוא ג״כ כלי לגילוי התענוג שהוא בחי׳ עתיק וכמ״ש ע״פ שוש אשיש כו׳, ופי׳ זכרהו יובן ממ״ש בתו״א פ׳ יתרו בד״ה זכור כו׳ בדרוש הראשון שע״פ זה, ולכן איתא דיין דקידוש הוא רפואה היינו בחי׳ ומרפא בכנפיה כו׳.

קיצור. וזהו לעשות את השבת שבחול המשכת לי ראש התפילין הוא בבחי׳ מקיף ובשבת נמשך עי״ז בבחי׳ פנימי׳ והמשכה זו ע״י

הפי׳ קידוש . . עיקר: בכמה כת״י ליתא שורות אלו.

תפילין ותורה שהתורה נקרא תורת חסד חיצוניות הכלים לכן ע״י התפלה ממשיכים האור ופנימי׳ הכלים בהתורה, ונמצא הקב״ה וכנס״י שניהם מתלבשים בלבוש א׳ והגילוי פנימי׳ הוא בשבת, וכן ממשיכים בעלי עסקים ע״י הצדקה וזהו והחמישית לפרעה כו׳ גילוי ע״י בבינה וזהו קידוש על היין כו׳.

והנה כ״ז הוא בחי׳ לעשות את השבת ירידות והמשכות תענוג עליון מלמעלה למטה דהיינו וקראת לשבת עונג, אמנם הבחי׳ הב׳ הוא מ״ש אז תתענג על הוי׳ והוא בחי׳ עלי׳ מלמטה למעלה כי הנה מה שנמשך בחי׳ העונג למטה זהו רק הארה אבל עצמיות העונג העליון אינו בגדר צמצום והמשכה והתחלקות אלא הוא ענין שעשוע המלך בעצמותו וזהו ענין שבת להוי׳ כי הוי׳ היינו יו״ד צמצום ה׳ התפשטות וי״ו המשכה כו׳ שובת ועולה במקור התענוגים (שלמעלה מבחי׳ צמצום והמשכה כנ״ל אלא שעשוע שבעצמותו) הוא בחי׳ שבת שבתון שהוא השבת של בחי׳ הראשונה דשבת (דהיינו כמו שבחי׳ הראשונה דשבת הוא עלי׳ מבי״ע לאצילות, ונמשך ג״כ וקראת לשבת עונג ה״ז עלי׳ עצומה לגבי ימות החול והוא שבת, כך עד״ז בחי׳ שבת הנ״ל עולה עוד עלי׳ נפלאה ועצומה למעלה מהאצילות היינו בבחי׳ ע״י מקור התענוגים) וכנודע דמנחה דשבת עם נעילה דיוכ״פ הוא הכל בסוג א׳ שהוא העלי׳ בבחי׳ ע״י כו׳, והיינו כי בחי׳ שבת הא׳ זהו מ״ש ויכל אלקים ביום השביעי כו׳, וישבות אלקים כו׳ שהוא העלי׳ מבחי׳ שם אלקים לשם הוי׳, אבל בחי׳ שבת שבתון היינו שבת להוי׳ שהוא העלי׳ מבחי׳ שם הוי׳ יו״ד חכ׳ כו׳ בעצמות אוא״ס אז תתענג על הוי׳ (אלא שהנעילה הנ״ל עולה ג״כ לדיקנא דא״א ובמנחה דשבת המל׳ הוא באבא רק שם היא מקבלת גם כן השפע מכתר וזהו פי׳ עת רצון כו׳ כי המל׳ נק׳ עת שהוא מקור דבי״ע שהוא בחי׳ זמן היא מקבלת בהיותה באבא שפע רצה״ע שהוא בחי׳ כתר, וגם* י״ל כי אבא מלביש חסד דאריך אבל הדיקנא שרשה ממו״ס, וע׳ ההפרש בלק״ת ד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת ספ״ד, ואעפי״כ לאה שהוא מל׳ דעלמא דאתכסייא עולה ג״כ עם ז״א עד הדיקנא כו׳ כמ״ש במ״א, וזהו שבת לשון שביתה ועלי׳ וע״ז אמרו מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, בית גנזי הוא בחי׳ כ״ע שהוא סדכ״ס כו׳ (גם י״ל שנק׳ בית גנזי ע״ד מ״ש בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית שיש ג׳ בחי׳ מזון לבוש בית ומבואר שם דע״י נק׳ בית שהוא מקיף עליון כו׳, והנה גם המל׳ דאצי׳ נק׳ בית שנעשה עתיק לבריאה אמנם עתיק דאצילות נק׳ בית גנזי כו׳) ואמרו לך והודיעם שאל״כ לא יוכלו להכיל כו׳, ולכן צ״ל הכנה תחלה כו׳, וזהו ענין את שבתותי תשמרו שבשני בחי׳ מדריגות שבשבת תשמרו והיינו ע״י השמירה מהמונעים והמנגדים לגילוי אורו והוא שקר וגסות כו׳ כי דובר שקרים לא יכון כו׳ וכן גסות אין אני והוא יכולים לדור כו׳ (כי שבת ועלי׳ זהו בחי׳ ביטול וב׳ בחי׳ שבת היינו ביטול היש וביטול אמיתי וכמ״ש במ״א לכן הגסות הוא ההיפוך והמנגד לבחי׳ גילוי זה וכן השקר כו׳, כי גילוי אוא״ס ב״ה הוא גילוי אחד האמתי כו׳ עיין בתניא פל״ה בהג״ה, ועוד יובן זה ממ״ש בסידור האריז״ל גבי קבלת שבת בשדה איך לעומת בחי׳ שדה דקדושה שהוא בחי׳ ריח השדה אשר ברכו ה׳ הנה לעומת זה הוא בחי׳ שקר כו׳, ובשבת הש״י מוציא הניצוצים דקדושה מבחי׳ שקר ונכלל בבחי׳ שדה דקדושה כו׳, ועמ״ש ע״ז הרמ״ז בפ׳

וגם י״ל . . ספ״ד: בכמה כת״י ליתא שורות אלו.

תצוה בדק"פ ע"ב, ועיין במשנה רפ"ד דמסכת דמאי שואלו בשבת כו', ואיתא בירושלמי אימת שבת עליו והוא אומר אמת וע"ש בפי' הרע"ב שמתיירא לשקר בשבת כו', הרי לפי"ז מובן איך השמירה מהשקר זהו סוד שמירת שבת שהשקר זהו ממש נגד בחי' קבלת שכר הנ"ל כו') וע"י הסרת המונעים יהי' הגילוי ממילא כי באתעדל"ת ממש א"א להגיע לבחי' גילוי שבשבת שלכך נק' מתנה כנ"ל, וזהו תשמרו תשמרו דווקא, ותיכף לשמירת שבת סמוך מורא מקדש כי מקדש הוא בחי' מל' דאצי' שהוא בחי' ממכ"ע שממלא כל עלמין דבי"ע להחיותם וזהו שנאמר על בהמ"ק וזה שער השמים וכך הוא עד רום המעלות כו' (ר"ל שגם עד רום המעלות שייך בחי' ממלא וסובב כי גם הקו נק' ממלא כ"ע שהוא מל' דא"ס ואוא"ס הוא סוכ"ע כו' ולכן נק' המל' שער השמים כו'), והנה בחי' ממלא הרי מאיר בגבול להחיות נבראים בע"ג כמ"ש בגמ' בענין המלאכים גבוה ת"ק שנה כו', משא"כ סוכ"ע הוא בחי' בלי גבול, וזהו שהוצרך להזהיר על יראת המקדש לומר אעפ"י ששבתותי תשמרו שהוא התגלות סוכ"ע וכנ"ל שהוא בחי' על הוי' כו' עכ"ז הזהירו מאד ומקדשי שהוא בחי' ממכ"ע תיראו כי הסובב הוא הממלא וכולא חד, וזהו אני ה' אני ממש הוא בחי' הוי' (וזהו ע"ד דאיתא במד"ר פ' בראשית פ"ד כותי א' שאל את ר"מ אמר לו איפשר אותו שכתוב בו (ירמי' כ"ג) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא הי' מדבר עם משה מבין שני בדי הארון א"ל הבא לי מראות גדולות א"ל ראה בבואה שלך בהן ראה אותה גדולה א"ל הבא מראות קטנות א"ל ראה בבואה שלך בהן ראה אותה קטנה א"ל מה אם אתה שאתה בשר ודם אתה משנה עצמך בכל מה שתרצה מי שאמר והי' העולם ב"ה עאכו"כ הי' כשהוא רוצה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהוא רוצה הי' מדבר עם משה מבין שני בדי הארון עכ"ל המדרש) והרי מבואר בו ממש ענין הנ"ל דסוכ"ע וממכ"ע כי מה שהי' מדבר עם משה ה"ז בחי' גילוי והוא בחי' ממכ"ע ולכן נק' צמצום שכינתו בין שני בדי הארון שהצמצום כדי שיהי' גילוי בבחי' פנימי' צ"ל ע"י צמצום כו' וכמו שגם הקו מקור דממכ"ע נמשך ע"י צמצום תחלה, ומ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא הוא בחי' סוכ"ע שמלא שמים וארץ בהשוואה א' והוא בחי' סוכ"ע, וע"כ זו היא השאלה כי מאחר דבחי' סוכ"ע הוא בלי גבול עד ששמים וארץ רוחניות וגשמיות שוין לפניו ממש שהוא מובדל ומרומם משניהם בשוה א"כ איך יתכן שיומשך בבחי' ממכ"ע שהוא בחי' גילוי בגבול עד"מ עד שמשה הי' יכול לקבל, וע"ז הביא לו מהמשל מהמראות כו' כמו שהאדם יכול לשנות התגלות בבואה שלו מגדול לקטן כפי שירצה עאכו"כ שהקב"ה יכול להתגלות (והגילוי זהו בחי' אור שלו עד"מ אור השמש כו', ולכן נמשל לבבואה של האדם) בכל אופן שירצה שהוא נמשך בבחי' סוכ"ע, וגם הוא ממש נמשך בבחי' ממכ"ע ואף שממכ"ע הוא הארה בבחי' גבול ומ"מ זהו ממש כמו עד"מ שהבבואה של האדם במראה הקטנה הוא ממש אותה שבמראה הגדולה כו' אף שזו קטנה וזו גדולה כו', ובנמשל זהו שנק' זעיר אנפין וזהו שנק' א"א כו', ולכן נאמר ומקדשי תיראו כי אני הוי' כולא חד ממש. והנה עפ"ז נראה לומר דפי' את שבתותי תשמרו הוא כפשוטו דגם בחי' שבת תתאה שייך ע"ז תשמרו שמ"ש לעשות את השבת זהו בחי'

וקראת לשבת עונג כנ"ל, אבל שבת תתאה דהיינו עליות החכמה ומדות מבי"ע לאצילות זהו רק תשמרו שהרי הוא מאיליו וגם למעלה מאתעדל"ת, ואין לתמוה דאיך קריאת והמשכת העונג שהוא עכ"פ הארת ע"ק לז"א יומשך ע"י אתעדל"ת והעלי' מבי"ע לאצילות היא למעלה מאתעדל"ת שע"ז אמר אני הוי' דכולא חד. וא"כ בחי' ממכ"ע ואצילות הוא ג"כ אני כו' ממש, וזהו מ"ש בזהר קדושים דפ"ז ע"פ אתם עדי כו' כי אני הוא אנא הוא אינון ממש וכמ"ש במ"א וא"כ העלי' מבי"ע שהם נבראים ובע"ג לאצי' אין זה רק תשמרו ולמעלה מאתעדל"ת, וא"ת דמ"מ קשה איך ימשיכו הארת ע"ק ע"י אתעדל"ת, אך גם זה לא קשה מידי דיש בכל מדריגה פנימי' וחיצוני' וגם כמה בחי' בחיצוניות ולכן הארה מחיצוניות ע"ק יוכל למשוך ע"י אתערותא דלתתא ובפרט שהמשכה זו באצילות המיוחד במאצילו ב"ה משא"כ עליות בי"ע לאצילות שהנברא בע"ג אינו בערך האצי' הוא למעלה מאתערותא דלתתא, ולכן נאמר שבתותי תשמרו ב' בחי' שבת תשמרו והיינו בחי' העליות ולעשות את השבת, זהו המשכת הארת ע"ק בזו"נ דאצילות כנ"ל ואע"ג דלעיל נת' דשבת תתאה היינו עליות החכמה ומדות דאצילות מבי"ע לאצילות אכן באמת בכלל זה הוא ג"כ עליות בי"ע עצמן וכמ"ש במ"א.

והנה בכ"ז יובן ג"כ מה שאין קידוש בסעודה שלישית דשבת, כי הנה קידוש על היין זהו בחי' לעשות את השבת והוא להמשיך הארת ע"ק לזו"נ ולפי שהתגלות עתיק בבינה ע"כ הקידוש על היין, לכן יובן דקריאה והמשכה זו לא שייך רק כשזו"נ הם עדיין באצילות ולא עלו לא"ק ואז ממשיכים להם הארת ע"ק משא"כ בסעודה שלישית שהרי מנחה דשבת הוא בחי' שבת שבתון שעולה ז"א לדיקנא דא"א וזהו בחי' אז תתענג על הוי' א"כ א"צ לקריאתינו והמשכתינו הארת ע"ק שזה אינו אלא המשכת הארה לבד משא"כ אז במנחה העלי' מעצמו בתורת מתנה טובה כו' לבחי' מקור התענוגים ממש ואפשר מהאי טעמא ג"כ עיקר קידוש דאורייתא הוא במעלי שבתא היינו ליל שבת ובשחרית הוא רק מדרבנן, וגם אין אומרים רק בפה"ג ואין אומרים ברכת הקידוש כי גם במוסף הרי עלו זו"נ למקום או"א ממש אשר הם קרובים להכתר ויחוד זו"נ אז הוא כמו יחוד או"א ממש, אשר נודע מיחוד או"א שבקריאת שמע שנמשך ג"כ מע"ק וא"א כו', ולכן ג"כ אין שייך כ"כ בחי' לעשות את השבת ולהמשיך אור ע"ק בזו"נ שהרי כבר עלו קרוב מאד לבחי' הכתר ואעפ"כ מדרבנן צריך לקדש כיון שמ"מ הם רק במקום או"א אכן בסעודה שלישית א"צ לקדש אפי' מדרבנן, כיון שבמנחה עולה ז"א לא"א ממש כנ"ל, והנה במ"א גבי דרוש ג' סעודות נתבאר שגם מבחי' זו דמקור התענוגים נמשך ג"כ בדרך המשכה לזו"נ ובפרט לפמש"ל שהמל' עלייתה במנחה הוא באבא, וז"ש בזהר אמור ד"ק בזמנא דנטיל מבי אבא כו', ואור ושפע מהכתר נמשך לה למקומה שבחכ' א"כ זהו דרך המשכה מלמעלה למטה וזהו פי' יציאת השבת שתיים שהן ארבע, פי' שתים הן ב' בחי' עליות הא' דשבת תתאה מבי"ע לאצילות הב' שבת שבתון עליות ז"א בכתר כנ"ל שהן ארבע כי יש ג"כ ב' המשכות הא' אחר בחי' שבת תתאה ממשיך וקראת לשבת עונג כנ"ל, הב' גם אחר העלי'

דשבת שבתון ממשיכים משם אור ושפע באצי', וזהו ענין הסעודה שלישית שהו"ע המשכה למטה מבחי' שבת שבתון כו'.

קיצור. אמנם יש עוד בחי' שבת שבתון עליית ז"א למקור התענוגים שעשוע המלך, וזהו מתנה טובה שבבית גנזי ותשמורו מהמונעים שקר וגסות, וגם מקדשי ממכ"ע תיראו כי אני הוי' כולא חד וזהו משל דר"מ במדרש בראשית רבה פ"ד מהמראות כו', וזהו למען כו' ותאמינו כו' כי אני הוא כמ"ש בזהר קדושים דפ"ו לפי"ז פי' שבתותי תשמרו י"ל גם על שבת תתאה שייך תשמרו כי גם היא רק מתנת אלקים, גם עפי"ז יובן הטעם מה שאין קידוש בסעודה ג' ופי' המשנה יציאות השבת שתיים שהן ארבע כו'.

מ"ש בזהר אמור ק' ויוכ"פ אוכח, הגם שביוכ"פ עלייתה עד הכתר שלמעלה מעלייתה בשבת שהוא עד אבא, אך מ"מ עלייתה ביוכ"פ היינו לאימא, וע"י אימא עולה לכתר, וגם אדרבה כתר למעלה מיחוד כי לית שמאלא כו' אבל בשבת עלייתה באבא כו', וז"ש בדרוש דביום השמע"צ פי' מאת ה' שהוא ח"ע היתה זאת נוק' שהמל' הוא במקום אבא ממש בשבת וכן צ"ל בשמע"צ כו'.

בלק"ת בד"ה את שבתותי דמ"א א' שטה למעלה דוקא* נ"ב וע' בזח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב' בפי' על עולת התמיד שהוא ע"ד ותתפלל חנה על הוי' ולכאו' עולת התמיד זהו עליות המ' להתחבר בז"א הנק' הוי' עמ"ש בהגהות לד"ה צו את בנ"י כו' את קרבני לחמי לאשי וא"כ על עולת התמיד זהו כי אז עליות זו"נ בא"א והמק"מ פי' עולת התמיד מ' על עולת התמיד ז"א, ופי' עליות ע' בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח ההפרש בין מלכיות לזכרונות ובשבת ג"כ י"ל זהו שמור וזכור עכ"ה.

ב) **שטה** כמאמר ישראל עלו במחשבה, נ"ב ור"ל ואעפ"כ הירידה צורך עלייה למעלה מהמחשבה וע' מזה לקמן פ' בלק בד"ה מי מנה עפר יעקב ושם פ"ב בענין אף עשיתיו כי מחודו"מ הם בי"ע וע"י הירידה בבחי' אף עשיתיו מרבה בחי' שלמעלה מג' בחי' בי"ע והוא אצי' ובפרט הוא רצון העליון שהוא כתר יעו"ש בהביאור רפ"ג.

ג) **ע"ב** שטה מיניה וביה* נ"ב וגם כי בהכלים יש ג' בחי' פנימי אמצעי חיצון וע' מזה בסידור ד"ה להבין ההפרש בין ק"ש לתפלה וג'

למעלה דוקא: בלקו"ת הוצאת קה"ת שורה המתחלת: דוקא.
מיניה וביה: דף מא, ב שו"ה: וכהדין קמצא.

בחי׳ הנ״ל זהו מחודומ״ע א״כ המחשבה היא בחי׳ פנימיות הכלים שקרוב להאו״פ, והנה בריאה הנק׳ מחשבה זהו לבושי שבת כי הוא לבוש לאצילות וגם אותיות המחשבה נק׳ אתוון רברבן זח״ב תרומה קל״ב ע״ב, ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה אלה מסעי השלישי ובענין עם המלך במלאכתו ע׳ במד״ר פ׳ בראשית פרשה ח׳ ע״פ וייצר ה׳ אלקים שזהו המה היוצרים, ויש להעיר ג״כ מענין יוצרך יעקב ובראך ישראל, ויושבי נטעים ע״ש ויטע ה׳ אלקים וע׳ מ״ש ע״פ המד״ר פ׳ קדושים פכ״ד בענין ונטעתם כל עץ מאכל מה הקב״ה לא נתעסק אלא במטע תחלה אף אתם כו׳ ועמ״ש ע״פ ויטע אשל כו׳ ובבחיי דט״ז ע״ד ע״פ זה ספר תולדות אדם המה היוצרים קאי על זו״נ ששרש נשמת הזכר מז״א ונשמת הנקבה מנוק׳ וע׳ בקונטרס שבסוף הספר סעיף מם, ולפמ״ש הרמב״ן דשרש הנשמות מבינה שזהו ויפח באפיו נשמת חיים וזהו ג״כ ענין עלו במחשבה כמ״ש בהביאור ע״פ מי מנה הנ״ל פ״ג, א״כ זהו עם המלך במלאכתו ישבו כי בראשית ברא בחוכמתא וע׳ בד״ה כי כארץ תוציא צמחה, והירידה צורך עליי׳ זהו למעלה מחו״ב שנק׳ בריאה אלא בבחי׳ אצי׳ שהוא הכתר כנור של עשרה נימין, וע׳ בשל״ה די״ח ע״ב ע״פ המה היוצרים מה שהביא מספר החייט שער ההריסה.

ד) **שטה** שהיא ג״כ צורך עליי*, הגם שעל הנשמות נאמר המה היוצרים ע״ש וייצר ה׳ אלקים, ויושבי נטעים ע״ש ויטע ה׳ אלקים, עם המלך שהוא אבא, במלאכתו בינה, כי אבא אמר ואימא עושה זח״א כ״ב ישבו שם, עכ״ז משם ירדו להיות יוצרים להגביר היצ״ט על היצה״ר שיהי׳ ואהבת בכל לבבך בשני יצריך ולהיות נוטעים ע״ד ונטעתם כל עץ מאכל במד״ר פ׳ קדושים פכ״ד וכמו באברהם ויטע אשל ועי״ז יהי׳ העליי׳ למעלה מבחי׳ עם המלך כו׳ ישבו כו׳ כי מלאכתו בחי׳ בורא קדושים ישתבח שמך רק מבחי׳ שם והארה וגם רק ע״י שם אלקים נברא העולם ועיין במדרש תלים סי׳ קט״ז הרי אתה כיוצא בי כו׳ ע״ש בפי׳ כפי תהיה כי העליי׳ למעלה מבחי׳ מחשבה כ״א באצי׳, ופי׳ על עולת התמיד.

ה) **פ״ב** בענין בורא קדושים פי׳ הרד״א דקאי על המלאכים ע״ש ואשמעה אחד קדוש מדבר בדניאל סי׳ ח׳ י״ג ופרש״י אחד מן המלאכים ובמד״ר פ׳ בראשית ר״פ כ״א פירשו זה על הקב״ה וז״ל ואשמעה אחד זה הקב״ה שנאמר שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד קדוש כי הכל אומרים לפניו קדוש וא״כ מה שהמלאך נק׳ אחד קדוש זהו ע״ד שהמלאך נק׳ לפעמים בשם ה׳ וכן נקראים אלקים, עד״ז נק׳ אחד קדוש וא״כ עד״ז נקראו הנשמות קדושים שהרי הם גבוהים מהמלאכים כנ״ל ובזהר פ׳ לך ד״צ ע״א פי׳ שע״י שהקדימו ישראל נעשה לנשמע שזהו רז שמלאכי השרת משתמשים בו עי״ז נקראו קדושים ועי״ז שהם גבורי כח עושי דברו יעו״ש, ע׳ זח״ג פ׳ בלק דק״צ ע״ב, בענין וקדושים בכל יום יהללוך סלה פי׳ הרד״א ג״כ דקאי על ישראל שנאמר קדושים תהיו, ובענין סלה עיין זהר ויקרא דף כ׳ ע״א וז״ל

---

*שהיא ג״כ צורך עליי׳: שו״ה: הנשמה לגוף.

סלה דא לעילא לעילא אתר דע״ק שריא, והיינו שהתגלות ע״ק הוא בבינה ויש להעיר ממארז״ל פ״ה דעירובין דנ״ד כ״מ שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק, שזהו ע״ד מארז״ל במד״ר פ׳ ויקרא פ״ב כ״מ שנאמר לי אינו זז לעולם וע׳ בת״א פ׳ יתרו בהביאור ע״פ זכור ושמור בענין רמה קרני והיינו שבדוד נאמר לי וא״כ פי׳ יהללוך סלה להמשיך מבחי׳ ע״ק בז״א, וע׳ פרדס ערך סלה ובמא״א סמך סעיף ל״ח, ומזה יומשך ג״כ ישתבח שמך שהוא מ׳ לעד ע״ד שנת׳ בד״ה שובה ישראל עד דרוש השני פ״ה בענין אהל בל יצען ועמ״ש עוד מענין ישתבח שמך לעד בד״ה כי תצא דרוש הראשון ספ״ב ומ״ש בהביאור ע״פ אלה פקודי המשכן פ״ה בענין משכן העדות ובענין ותבואי בעדי עדיים ומש״כ בענין יהללוך סלה עילוי אחר עילוי בהשגת הנשמות זהו ג״כ מה״ט.

ו) **ועם** כל השבח של הקדושים אינן מקבלים ומשיגים אלא בחי׳ שמו ית׳ שם הוא רק הארה בעלמא, עמ״ש בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון פ״ב בענין מ״ש אני הוי׳ הוא שמי וסד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בענין מ״ש יכפר עליכם סתם דהיינו מאן דלית ליה שם ידיעא ולא אתפס בשם כו׳ יעו״ש, ועיין בהרמ״ז פ׳ במדבר דקי״ח סע״א כתב וידוע כי לבוש האור נקרא שם וכמ״ש הפרדס בערכי הכינויים ופי׳ עד שלא נברא העולם היה הוא ושמו בלבד ר״ל ושמו עולם האצילות ועיין מזה בעה״ק ח״א פ״ב פי׳ ושמו כתר הנקרא אויר קדמון, וע׳ בפרדס שער שלישי פ״א ושער חמישי ספ״ד ושער רביעי רפ״ד ובפרק ששי גבי מלגאו איהו שם מ״ה ושער י״ט ספ״א, ובהרמ״ע שם בספר פלח הרמון שע״ד פ״ב ופ״ג ובשער י״ט ספ״א ובשל״ה בהקדמה סוף ד׳ ה׳ וע׳ בלק״ת בד״ה שיר השירים ובד״ה קול דודי ובד״ה צו את בנ״י את קרבני לחמי דרוש השני פ״א ובד״ה ואתחנן אל ה׳ ובד״ה ה׳ לי בעוזרי ובת״א פ׳ בשלח בד״ה אשירה להוי׳ כי גאה גאה, ובענין מש״כ בפי׳ וכל אשר יקרא לו האדם הוא שמו שהשם יש לו שייכות לעצם הדבר ואינו הסכמה בעלמא כ״כ בפלח הרמון שער י״ט ספ״א, ולכן הרחיק מלהיות שם לעצמות המאציל כ״א השמות הוא לפנימיות האצילות שהם הנשמות של הספירות עכ״ד וזה כעין מ״ש בלק״ת סד״ה כי ביום הזה יכפר, ופי׳ אני הוי׳ הוא שמי שקרא לי אדה״ר יש מפרשים על שם אד׳ כמו שסיים שאתה אדון על כל בריותיך, ויש לפרשו על שם הוי׳ כשנקרא בשם אד׳ ע״ד זה שמי לעלם, ועמ״ש בהביאור ע״פ כה תברכו את בנ״י בתחלתו בענין ויקרא האדם שמות, ועפמש״ש י״ל שהעולם נברא בשם אלקים ואדה״ר קרא והמשיך גילוי שם הוי׳ גם פי׳ אני הוי׳ ז״א הוא כתר שמי היינו אדה״ר המשיך שיהי׳ מאיר בבחי׳ אני מז״א וא״א ובמד״ר פ׳ חקת איתא הוא שמי שהתנתי ביני לבין עצמי הוא שמי שקרא לי אדה״ר.

ז) **פ״ג** אך ענין העלייה מהו, דשורש בחי׳ בורא קדושים ישתבח שמך זהו בחי׳ ממכ״ע והעליי׳ לבחי׳ סוכ״ע שמו הגדול, ואפ״ל כי שמו הגדול היינו שם הוי׳ וישתבח שמך היינו ג״כ שאר שמות שאינן נמחקין והם נק׳ כינויים ושם הוי׳ נקרא שם העצם, בת״א פ׳ יתרו בד״ה משה ידבר

פי׳ ששבעה שמות שאינן נמחקין הם המשכות החיות בבחי׳ ממכ״ע אבל שם הוי׳ י״ל בחי׳ סוכ״ע ולכן נק׳ שמו הגדול, וזהו וארא אל אברהם כו׳ באל שדי ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, ואף אם שם הוי׳ הוא בחכמה הנה מבואר בסידור בד״ה והגדת לבנך ובלק״ת בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו שבחי׳ מוחין דאבא זהו למעלה מסדר השתלשלות וסדר ההשתל׳ מתחיל מהבינה עד״מ ג׳ בחי׳ מחודומ״ע יעו״ש ולכן נאמר לא נודעתי להם ולא נאמר לא הודעתי אלא משום דהוא ושמו אחד כיון שהוא בחי׳ סוכ״ע, וא״כ זהו העלייה מבחי׳ שעלו במחשבה שהוא שורש סדר ההשתלשלות שהבינה נק׳ מחשבה עלמא דאתכסייא לבחי׳ שלמעלה מסדר ההשתל׳ עם שהוא ג״כ שם מ״מ היינו שם הוי׳ שהוא שם העצם, ולכן שאר השמות נקראים כמו שהם משא״כ שם הוי׳ רק במקדש היה נקרא ככתיבתו אבל בגבולין אינו נקרא רק בכינויו שזהו מפני שהאויר אינו כדאי שיזכירו בו השם ככתבו, וע״ד שלע״ל כאשר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ אז דייקא יוכל להיות גילוי סוכ״ע כמ״ש בלק״ת סד״ה וידעת היום דרוש הראשון ובהביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה, כמ״כ מה״ט א״א להזכיר השם ככתבו וכמו שבה״כ הי׳ מחמת ריבוי האור שלא יכלו לסבול וכן אור שנברא ביום ראשון גנזו לצדיקים מפני שצפה בדור כו׳, והנה רש״י בחומש פי׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם לא נכרתי להם במדת אמתות שלי נשמע דשם הוי׳ זהו מדת אמת, ופי׳ חותמו של הקב״ה אמת זהו ענין אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים כמ״ש במד״ר פ׳ וישלח פרשה פ״א, וע׳ עוד מענין אמת בלק״ת פ׳ מסעי בד״ה אלה מסעי דרוש השלישי בהביאור שם פ״ד דזהו למעלה משאר המדות כו׳ כי זהו הגילוי שלמעלה מבחי׳ עולם וכמו בחי׳ עד שלא נבה״ע היה הוא ושמו בלבד, ושם מבואר ג״כ שגילוי זה הוא בבחי׳ חכמה דוקא משא״כ בהמדות כו׳ וזהו שארז״ל בב״ב פרק הספינה דע״ה ב׳ עתידין צדיקים שיקראו על שמו של הקב״ה שנאמר כל הנקרא בשמי ופרש״י שיהי׳ שמם הוי׳ וזהו העלייה שעל ידי הירידה בגוף אשר מקודם עם שהיו קדושים היו נמשכים מבחי׳ ישתבח שמך ולא שהיו בבחי׳ שם הוי׳ ממש שהוא שם העצם כ״א מבחי׳ שאר השמות שאינן נמחקים, וכמו ושמי הוי׳ לא נודעתי להם אכן ע״י ירידתן בעה״ז בקיום המצות יתעלו בשם הוי׳ ממש שהוא בחי׳ סוכ״ע ועיין בספר פנים יפות ר״פ וארא שכתב כי השם הוי׳ הוא מורה על א״ס בלי תכלית הגבול כלל כו׳ אבל הקב״ה הציב גבולות עולם להיות להם גבול ותכלית ע״י שאמר לעולמו די דהיינו ענין שם שדי יעו״ש, הרי שם שדי הוא שורה להיות העולם בגבול ותכלית, אבל שם הוי׳ הוא א״ס בלי גבול וזהו ענין ממכ״ע וסוכ״ע.

ובענין מ״ש שזהו נמשך ע״י מעשה המצות שענינם להפוך היש לאין, עיין מזה בת״א בד״ה הבאים ישרש ובד״ה את קרבני לחמי דרוש השני פ״א ושזהו ע״ד גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ, והיינו שעי״ז ממשיכים היחוד העליון שגבוה ממע״ב שנמשך רק מזיו והארה וזהו ענין וינוחו בו ישראל מקדשי שמך כמ״ש בת״א פ׳ ויחי בד״ה אוסרי לגפן דהפירוש הוא שממשיכים מבחי׳ אתה קדוש בבחי׳ ושמך קדוש והיינו

מקדשי שמך וזהו ענין כל הנקרא בשמי, בחי' כל שהוא צדיק עליון הוא הנק' בשמי לקשר ולהמשיך מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש וזהו ענין גדולים מעשה צדיקים, ועי"ז יהי' נקראים הוי' כנ"ל שהוא בחי' נודעתי ממש אני בעצמי כו', ועמ"ש בד"ה וירא ישראל את היד בענין דמצוה לבד שהוא לשון ציווי הוא ג"כ לשון צוותא וחיבור היינו שבהם ועל ידם הוא חיבור אוא"ס ב"ה בע"ס להאיר בבי"ע וצוותא וחיבור זה היינו ענין מקדשי שמך וענין כל הנקרא בשמי וכמ"ש בפע"ח בענין וצונו שהוא יסוד וכמ"ש בהביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ושם פ"ב.

ח) **פ"ד** והנה בענין ב' שבתות כהלכתן מפרש רבינו ז"ל כאן ששניהם הם עליות מלמטה למעלה מבחי' ממכ"ע בסוכ"ע הא' שבת תתאה זהו העליות מבחי' שם אלקים בשם הוי' וזהו שבת להוי' והיינו העלי' מבי"ע לאצי' והעלי' למעלה יותר כמו בחי' עליות זו"נ לאו"א דהיינו כי ו"ה מתעלים בבחי' י"ה שזהו ג"כ עלייה גדולה כי הרי מי שהוא בינה ברא אלה ו"ק ולכן הקב"ה שהוא ז"א מניח תפילין להמשיך המוחין מאו"א א"כ עליות זו"נ לאו"א זהו שבת עילאה וגם מתעלים עוד לא"א וכו' ולמעלה יותר, וזהו כדוגמת קי"ס לפי' הזהר הוא עליות י"ב שבטים דבריאה לאצילות כמ"ש בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני, וא"כ זהו כמו שבת תתאה, ושם דלע"ל והניף ידו על הנהר שהוא בינה והכהו לשבעה נחלים גילוי ז"ת דע"י ועיין מזה ג"כ בלק"ת פ' צו בד"ה והניף ידו על הנהר פ"ב א"כ זהו כמו שבת עילאה והוא השבת דלע"ל והיינו כי קי"ס הוא בקיעת הפרסא הנמשך מהדיבור העליון ונתגלה בחי' מחשבה וכמ"ש מזה בלק"ת שם בד"ה והניף ידו על הנהר והנה בשבת הוא ג"כ השביתה ממאמר ודבור ונתגלה בחי' מחשבה וכמ"ש בלק"ת בד"ה שובה ישראל עד דרוש השני אך זהו עדיין בחי' שבת תתאה אבל שבת עילאה זהו ג"כ העלייה למעלה מבחי' מחשבה ע"ד והניף ידו על הנהר כו'. גם יש להעיר לענין ב' בחי' שבת הנ"ל ממ"ש בלק"ת בד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' כלה היינו שכינתא תתאה שהיא מל' ושכינתא עילאה שהיא בינה והם ג"כ ב' בחי' ביטול ע"ד למס"נ באחד ובחי' בכל נפשך כו', וכעין זה ג"כ הוא ב' בחי' הביטול דשבת תתאה שהוא ביטול היש ושבת עילאה ביטול אמיתי ועיין מזה ג"כ בד"ה ויקחו לי תרומה, ונגד ב' בחי' כלה הנ"ל יש ג"כ ב' בחי' חתן, היינו ב' המשכות מלמעלה למטה ואולי זהו ב' ווין שנאמר במצוות דשבת בנחמי' סי' ט', ואפ"ל ג"כ שהן ב' שמות הוי' וכנ"ל דבששת ימי המעשה נאמר שם אלקים ובשבת שבת להוי' אך יש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו ושבת עילאה זהו עליות שם הוי' דז"א לשם הוי' דא"ק* אשר ז"א לגבי ע"ק כאלקים חשוב וכמ"ש במ"א בענין ב"פ הוי' הוא האלקים בד"ה שובה ישראל עד דרוש הראשון פ"ב, וכמו שבת תתאה זהו עליית שם אלקים בשם הוי' כך שבת עילאה זהו עליית שם הוי' דז"א בע"ק ששם הוא כאלקים חשוב ונמצא הוא עליית שם אלקים בשם הוי' כי ע"ק הוא נשמתא לז"א, ואף ששם הוי' דז"א הוא ג"כ נשמתא מ"מ ע"ק נקרא נשמתא לנשמתא בזח"ג בהעלותך דקנ"ב ע"ב וזהו עליות שם הוי' דז"א בע"ק ששם הוא אלקים וביום השביעי

דא"ק: כ"ה בהכת"י וכנראה צ"ל דע"ק.

שבת וינפש וזהו ג"כ פי' עולת שבת בשבתו, שהשבת שהוא ז"א עולה בשבתו שהוא ע"ק וכן פי' בלק"ת הפי' ומדי שבת בשבתו והוא בד"ה והיה מדי חדש בחדשו פ"ד ועיין זח"ג ס"פ אחרי דע"ט ב' ע"פ עולת שבת בשבתו. היוצא מזה דלפירושו כאן שבת תתאה ושבת עילאה הכל הם עליות, אמנם בד"ה ראו כי ד' נתן לכם את השבת משמע דב' השבתות כהלכתן היינו הא' ההילוך מלמטה למעלה והב' ההמשכה מלמעלה למטה וזהו ענין שמור וזכור שנתבאר בד"ה זכור את יום השבת לקדשו דרוש השני.

והנה באמת נמצא בספרי האמת בענין שתי שבתות כהלכתן כדברי שני הפירושים הנ"ל היינו בזח"א דף ה' ע"ב משמע כפי מ"ש כאן וכן פירש בפשיטות בספר כלי פז בישעי' סי' נ"ו ד' ע"פ כה אמר ד' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי שכ' וסוד שתי שבתות כהלכתן ידוע שהם יסוד והעוה"ב כו' והיינו שכן מבואר ג"כ בשערי אורה שער ב' די"ט סע"א וכן משמע בשל"ה בתשב"כ פ' ויקהל דף של"ד ע"ב וז"ל סוד שתי שבתות ועליהם נאמר זכור ושמור בדבור אחד נאמרו זכור שבת דעוה"ז זכירה מביאה לידי עשייה ע"כ הוזכר שם כי ששת ימים עשה ד' וגו' שמור הוא השבת הרומז לעוה"ב מלשון ואביו שמר את הדבר עכ"ל הרי פי' שמור למעלה מזכור וידוע דזכור היינו יסוד ועוה"ב היינו בינה וכ"מ ברקנטי פ' קדושים בשם הרמב"ן, וע' זח"א פ' בראשית דף מ"ז ע"ב בענין ג' פעמים יום השביעי שמפרשו בבינה ויסוד ומ', וההסבר מזה היינו כמ"ש סד"ה והי' מדי חודש בחדשו, שהשבת סתם זהו השביתה ממה שהאדם עד"מ משפיל שכלו ומחשבתו באיזו מלאכה כששובת מזה ועולה לעצם שכלו וכמ"כ הוא ענין השבת דזכור שהוא עליות המ' בז"א, והשבת בשבתו זהו העליי' עד"מ למעלה מהשכל וכך הוא השבת דבינה שבבינה הוא התגלות ע"ק, וזהו ענין עולת שבת בשבתו, וקרוב זה לענין תשובה תתאה ותשובה עילאה, כי שבת אותיות תשב ותשובה תתאה היינו תשוב ה' תתאה לגבי וא"ו ועיין מזה באגה"ת פרק ח' וא"כ היינו כמו שבת תתאה שזהו בבחי' ו"ה, ותשובה עילאה היינו תשוב ה' עילאה, וזהו ענין תשובה קדמה לעולם וכמ"ש מזה בלק"ת בדרושי עשי"ת בד"ה להבין פי' הפסוק מי אל כמוך, שהוא בבחי' שלמעלה מבחי' עולם שהוא סדר זמנים, והיינו כי סדר זמנים מתחיל מבחי' ז"ת, אבל הבינה היא למעלה מבחי' זמן, וכמ"ש ולתבונתו אין מספר ועמ"ש מזה בלק"ת סד"ה והי' מספר בנ"י, אך בשל"ה במסכת חולין שלו דקי"ט ע"א פי' בשם החייט דשתי שבתות כהלכתן הם יסוד ומ' וז"ל וכשנתחיל המספר מהבינה אז יסוד הוא שבת והמ' הוא בת שבע כו' וכשמתחיל המנין מהחסד אז המ' היא שבת כי היא שביעית אליה כו' ולזה הם ב' שבתות כנגד זכור וכנגד שמור ומזה נדע כוונת רז"ל שאמרו אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן כו' וע"ש מ"ש הטעם מה שלפעמים מתחיל המספר מהבינה ופעמים מהחסד כו' ע"ש וטעמו אינו מובן כ"כ, וכדברי החייט כ' ג"כ השל"ה עוד בשם העה"ק* ח"ד פרק יוד וכ"כ בבחיי פ' תשא ונ' לבאר זה עפמ"ש בסידור בדרוש ג' סעודות דשבת ע"פ מאמר הזהר פ' יתרו דפ"ח דמעלי שבתא זהו סעודתא דחק"ת שהוא בבחי' מ' ואח"כ התגלות עצמות התענוג והוא בבינה והיינו סעודתא דע"ק שהיא סעודה דשחרית ואזי אח"כ

העה"ק . . עפמ"ש: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.

במנחה נמשך מהבינה לז״א והיינו ביסוד ז״א שהוא השביעי מלמעלה למטה מהבינה, וכידוע דהצדיק מושך ומקבל מהבינה זח״א ד״ו סע״א וזח״ב תרומה דף קנ״ב סע״א גבי בצלאל, והיינו כי ו׳ ימי החול הם ששת ימי המעשה ששת ימים עשה ד׳ את השמים ואת הארץ כל יומא עביד עבידתיה יום ראשון בחי׳ חסד כו׳ ואח״כ וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד נתגלה התענוג מגמר המלאכה, והתגלות זו הוא בבחי׳ מל׳ שהוא יום השביעי מהחסד, וגם כי המל׳ היא האדריכל, ואח״כ ביום השבת בא ההמשכה מעצם התענוג וזהו בחי׳ בינה שבה התגלות ע״ק ואח״כ צ״ל נמשך בחי׳ זו במטרוניתא וזהו ע״י יסוד והן ג׳ בחי׳ ביום השביעי שנזכר בזהר בראשית דמ״ז ע״ב, וא״כ לפי״ז ב׳ השבתות הם הא׳ מלמטה למעלה והב׳ מלמעלה למטה ולכן בבחי׳ שבת הא׳ דשמור מתחיל המספר מהחסד כי עולם חסד יבנה והוא יום ראשון דשי״ב ושבת היא המל׳ שבה העליי׳ מלמטה למעלה כמ״ש בפע״ח ש״א פ״ז, אבל אח״כ כשנתגלה התענוג מע״ק ומשם נמשך מלמעלמ״ט מתחיל החשבון מהבינה שבה דוקא התגלות ע״ק כמ״ש בלק״ת בד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת פ״ה, ואז הצדיק הוא בשביעי וזהו אתה אחד ושמך אחד יחוד המאורות דזכור ושמור, וע׳ במק״מ פ׳ בראשית דף ה׳ סע״ב פי׳ ומקדשי תיראו היא המ׳ א״כ לדבריו ב׳ השבתות הם ונהר יסוד יוצא מעדן בינה, ומקדשי זהו הגן שבו נמשך נהר הנ״ל. ופירוש רבינו ז״ל כאן נוטה כשיטה הראשונה אשר ב׳ השבתות הם עליות שבת תתאה זהו עליות המ׳, להתחבר עם ז״א והיינו ע״י יסוד ז״א, ושבת עילאה היינו עליות זו״נ להתחבר בע״ק והיינו מ״ש דשבת עילאה הוא בינה כי בינה נק׳ הוא דא עתיקא ובה התגלות ע״ק ממש כנ״ל, אך פי׳ ומקדשי תיראו אינו מפרשו על המ׳ כמ״ש המק״מ כי המ׳ כבר נכללה בשבת תתאה אלא מפרש ומקדשי על התורה ועמ״ש מזה לקמן ולפי״ז י״ל נרמזה בתיבת את וזהו את שבתותי, ועמ״ש בת״א פ׳ נח בד״ה מים רבים בענין אלה תולדות נח נח, ומ״ש ב״פ נח זהו כענין שבת תתאה ושבת עילאה כי נח מלשון נייחא שהוא שבת וינח ביום השביעי וב״פ נח מבואר במד״ר נייחא לעליונים נייחא לתחתונים היינו ב׳ בחי׳ שבת הנ״ל, וע״פ כהאריז״ל ב״פ נח היינו יסוד ז״א ויסוד אבא כו׳ והם ב׳ בחי׳ שבת הנ״ל והיינו ענין יחוד ו״ה וענין יחוד י״ה.

י)* **והנה** בענין אלמלא שמרו ישראל ב׳ שבתות כהלכתן לפמש״כ הא׳ הוא ביטול היש, ומבואר כאן פי׳ תשמרו להזהר מבחי׳ דובר שקרים לא יכון. והנה ענין דובר שקרים לא יכון ארז״ל על ענין כשתגיעו אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, ומבואר מזה במ״א בד״ה זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל כי ב׳ פעמים מים הם ב׳ יודי״ן של האלף שהם מים עליונים ומים תחתונים והם מתחברים יחד ממש ע״י הוא״ו שבהאלף ולכן צריך שלא להפריש מים תחתונים לומר שהם יש ודבר נפרד כו׳ כ״א באמת הוא הכל בבחי׳ ביטול וזהו ענין ביטול היש ושבת עילאה זהו ביטול אמיתי, ומה שאמרו היו נגאלין י״ל כי הגאולה נמשך מהבינה כמ״ש

---

*) בכת״י חסר ציון אות ט׳, ואולי נשמט מהקטע דלעיל ד״ה והנה באמת.

בפרדס ערך גאולה לפי שהיא בחי' יובל וחירות וזהו אם יגאלך טוב שהוא צדיק והיינו ע"י ועמך כולם צדיקים יגאל, ואם לא שאין בידיהם מעשים טובים שיומשך הגאולה מבחי' טוב שהרי נאמר טוב ד' לקויו ע' ספ"ד דסנהדרין, וגאלתיך אנכי שהוא בינה שבה מאיר ע"ק, והרי זהו ב' השבתות הנ"ל כמ"ש מזמור שיר ליום השבת טוב להודות ואמרו בזהר פ' נח דף סמך ע"א דא שבחא דשבת דביה פתח טוב, טוב להודות לה' יעו"ש טוב איש דא צדיק דכתיב אמרו צדיק כי טוב ובחי' אנכי היינו בינה שבת עילאה, וע' בש"א ש"ב די"ט ע"א ולכן אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות כהלכתן שהם בחי' טוב ובחי' אנכי היו נגאלין.
והנה בד"ה ראו כי ד' נתן לכם את השבת פי' רבינו ז"ל ב' שבתות כהלכתן ע"ד שיטה השני' דהיינו שהא' הוא מלמטה למעלה והב' מלמעלה למטה, וזהו כהלכתן ב' בחי' הילוך כו' וע' במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ה על שמירת יום אחד של שבת בן דוד בא לפי שהשבת שקולה כנגד כל המצות כו' ושם ע"ד והתענג על ד' ויתן לך משאלות לבך והיינו לפי שבשבת נמשך ג' בחי' עדן נהר גן ר"ת ענג דהיינו ענין ונהר יסוד יוצא מעדן בינה דא עתיקא להשקות את הגן מ' וה"ע הנני נוטה אליה כנהר שלום כו'. עוי"ל ע"ד דאיתא במד"ר פ' בראשית פי"ב בענין אלה תולדות השמים והארץ מלא בשני ווין ואח"כ חסרו ו' דברים ולכן כל תולדת שבמקרא רק בוא"ו אחד, ועוד אינן חוזרין לתקונן עד שיבא בן פרץ שנאמר אלה תולדות פרץ מלא בשני ווין, נמצא דשני ווין מורה על הגאולה וע' זהר ס"פ וירא דקי"ט ע"א ע"פ וזכרתי את בריתי יעקוב מלא וי"ו. והנה במצות שבת נאמר בנחמיה סי' ט' מצוות בשני ווין וארז"ל בירושלמי ספ"ג דנדרים לומר שהיא שקולה כנגד כל המצות, והענין כי אלה תולדת יעקב יוסף ע' זח"א וישב קפ"ב ב' נאמר תולדת בוא"ו אחד והוא ת"ת הנק' יעקב שמשפיע ע"י יסוד מלוי הוי' לכנס"י אכן כאשר יהי' בריתי יעקוב מלא ו' מורה שנמשך בת"ת מע"ק ממש כמ"ש בלק"ת בפי' כי תשמע בקול מה שבתוך הקול, וזהו ענין אלה תולדות פרץ בשני ווין ע"ד עלה הפורץ לפניהם ובשבת שנאמר מצוות בשני ווין היינו שבא ההמשכה מע"ק לכן ע"י שמירת שבת נמשך הגאולה, ומקדשי תיראו י"ל זהו שם אד' כמ"ש מקדש אד' כוננו ידיך וכן היכל גימט' אד' וב' השבתות הם ב' שמות ההוי' וזהו אני הוי' דהיינו הוא ושמי שקרא לי אדה"ר שאתה אדון כי זהו היכל לשם הוי' ועמ"ש ע"פ דרשו ה' בהמצאו כו' ע"ד וה' בהיכל קדשו, ועכשיו הן ד' אמות של הלכה ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד', ובשם אד' נק' אדון וע' מהרש"א ברכות ז' בענין והאר את פניך על מקדשך השמם למען אד' וע' מהרש"א שם פי' כי שם הוי' מורה על מציאותו אבל אברהם הוסיף וקראו גם בשם אדון שהוא מורה על אדנותו ויכולתו לשנות הגשמיות וע' עה"ק ח"ב פ"ב ואפ"ל כי זהו ע"ד ולא נתכנו עלילות הכתיב באלף והיינו מצד שם הוי' שהוא מדה"ר וכולא קמיה כלא חשיבא אינו מדקדק בדין כלל, וא"כ הי' העולם סגייא חטאין כמ"ש במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ב אבל מצד שם אד' שהוא אותיות דינא מזה נמשך הדקדוק ולא* נתכנו בוא"ו וזהו כי אל דעות הוי', והוא נק' בשם אד', וע"כ נמשכו מזה הב' דיעות, וזהו שהודיע אברהם כי אית דין ואית דיין הפך מ"ש אמר נבל בלבו אין אלקים תלים רסי' י"ד וסי' נ"ג ות"י

ולו נתכנו . . דיעות: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

לית שולטנא דאלקא בארעא כ״א רק על השמים כבודו ואברהם הודיע כי הוא ית׳ אדון על כל בריותיו, ועי׳ בש״א תחלת ש״א נ״ג סע״ד דע כי השם הראשון כו׳ הוא הנק׳ אד׳ ואין דרך בעולם לראות פני המלך ית׳ אלא ע״י שם זה ובהמפרש שם אות ח׳ ע״ד בזאת יבא אהרן וא״כ ענין והאר על המקדש למען שם אד׳ עכצ״ל שמהמקדש יוצא המורא כמ״ש נורא אלקים ממקדשיך ומשם נמשך האדנו׳ כ״כ הרשב״א בע״י שם בברכות, וכן פי׳ בש״א שם ד״ע ע״ד כלומר בנה בהמ״ק שהוא הכסא וההיכל לשם אד׳ ולכן נאמר ע״ז שלש פעמים בשנה יראה את פני האדון הרי ע״י בהמ״ק נק׳ אדון ולכן נאמר ומקדשי תיראו יען שמשם נק׳ אדון כו׳ עוקר דיורין ומכניס דיורין וע״ש בש״א די״ט סע״א פי׳ ב׳ שבתות יסוד ובינה, ומ״מ סעודת לילה נגד שם אד׳, ובברכות פ״ה דל״ג ע״א גדול מקדש שניתן בין שתי שבתות שנאמר פעלת הוי׳ מקדש אד׳ כוננו ור״ל שע״י המקדש נמשך יחוד שם הוי׳ בשם אד׳ וע׳ מענין יחוד זה בפרדס ערך אמן ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה ראו קרא ד׳ בשם בצלאל ושם פ״ה, והרי ע״י יחוד דוקא נמשך הגילוי למטה וזהו ומקדשי תיראו, וע״ש בגמרא בענין כל אדם שיש בו דעה כו׳ דעה ניתנה בין שתי אותיות כו׳ ועמ״ש מזה בהגהות לד״ה במדבר סיני באהל מועד.

והנה כתיב ג״כ כה״ג איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו, כמ״ש את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו. והענין יובן עפמ״ש בענין אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כו׳ דילפי לה מפסוק כה אמר ד׳ לסריסים אשר ישמרו את שבתותי והביאותים אל הר קדשי בישעי׳ סי׳ נ״ו ושם כתיב ג״כ ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות, והענין דאיתא בזהר ויקרא דף ז׳ ע״א שע״י שהאדם ואשתו מולידים בן ובת אשלים הוא לתתא כגוונא דשמא קדישא עילאה וכדין אתקרי ואתקיים שמא קדישא עליה, והיינו כי י״ה נק׳ או״א ובחי׳ ו״ה נק׳ בן ובת כמ״ש בזח״ג האזינו דר״צ ע״א, וע״כ כשהאדם ואשתו מולידים בן ובת נעשים הם דוגמת י״ה ובחי׳ בן ובת הם דוגמת ו״ה וע״כ י״ל מצות כיבוד אב ואם שע״ז ממשיך בחי׳ י״ה להיות מאיר בבחי׳ ו״ה שזהו מעלת ענין שיהיה השם שלם וזהו ג״כ שהקב״ה לבו ברשותו במד״ר תולדות פס״ו ע״ד ויאמר ה׳ אל לבו לא אוסיף עוד כו׳ ועד״ז צדיקים לבן ברשותן זהו נק׳ ג״כ כיבוד או״א שבחי׳ חו״ב שבנפש נק׳ או״א והמדות נק׳ בן ובת וכשמוח שליט על הלב נק׳ כבד את אביך ואת אמך כו׳ ואעפ״כ ע״י אשר ישמרו את שבתותי כתיב ונתתי להם יד ושם טוב מבנים ובנות, כי ע״י קיום מצות שבת תתאה ושבת עילאה ממשיך יחוד שם הוי׳ ממש כנ״ל לפי ב׳ הפירושים בענין שני שבתות כהלכתן וזהו בחי׳ עליונה יותר מה שע״י בן ובת מאיר עליו שם הוי׳, או יאמר כי בשבת נאמר אז תתענג על הוי׳ על דייקא דהיינו למעלה משם הוי׳ כמ״ש בזהר ויחי דרי״ט ע״א ועיין מזה בסידור בביאור מאמר הזהר פ׳ יתרו דף פ״ח הנ״ל, לכן הוא יד ושם טוב יותר מבנים ובנות שע״ז נמשך שם הוי׳, וע׳ בת״א ס״פ משפטים בענין ותתפלל חנה על הוי׳, או כמש״ל כי יש ב׳ שמות הוי׳ ופסיק טעמא בינייהו וע״י בן ובת ממשיך שם

הוי׳ שבאצי׳ אבל שם הוי׳ שלמעלה מאצילות ע״ז נאמר יש אחד ואין שני לו גם בן ואחד אין לו כי שורש הזיווגים שייך באצי׳ ושם נק׳ או״א וזו״נ משא״כ בע״ק כמ״ש במ״א, ושבת עילאה זהו שם הוי׳ דלעילא לכן ע״י אשר ישמרו ב׳ שבתות כהלכתן נאמר ונתתי להם יד ושם טוב כו׳ ועד״ז נאמר הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים וארז״ל דקאי על אנכי הוי׳ אלקיך כו׳ וכבר נת׳ דשבת עילאה הוא בחי׳ אנכי כו׳.

פ׳ בחוקתי

[ערב חגה״ש תר״י]*

אם בחקתי תלכו ע״ד לו עמי שומע לי כו׳. להבין ענין תלכו. הנה ואהבת יש בו ב׳ פירושים הא׳ לשון ציווי והב׳ לשון עתיד שתבא לבחי׳ ואהבת, ועמ״ש מזה בת״א פ׳ כי תשא בד״ה זה יתנו, הבחי׳ הא׳ היא האהבה הבאה ע״י התבוננות שהקדים תחלה שמע ישראל, שמע לשון הבנה כמו כי שומעי׳ אנחנו, והיינו איך הוי׳ אחד בשבעה רקיעים ובארץ וד׳ רוחות כו׳ ומזאת ההתבוננות נמשך ואהבת, וגם בתיבת שמע עצמה מבואר ההתבוננות כדלקמן, ופסוד״ז ושתים לפניה זהו אריכות ההתבוננות ע״ד המאריך באחד והטעם שצריך לאריכות הזה כי הנה הנה״א מצד עצמה היא נר הוי׳ וכמ״ש בסש״ב פי״ט אך מלובשת בנה״ב רוח הבהמה היורדת למטה, אך יש ממוצע ביניהם והוא הנפש השכלית, והיינו מה שיוכל בשכל אנושי ג״כ להשיג ולהתבונן בגדולת ה׳, ועי״ז תתהפך גם הנה״ב לאתהפכא מחשוכא לנהורא, כי השכל שליט על המדות ולכן צריך אריכות ההתבוננות. ואפ״ל זהו ענין שעורה מאכל בהמה בהמה היא הנה״ב ושעור ה׳ היינו ההתבוננות כל חד לפום שעור״ד זהו ענין המשכה נפש השכלית.

קיצור. ואהבת יש בו שני פירושים לשון ציווי ולשון עתיד הציווי על האהבה הנמשך ע״י ההתבוננות שמע ישראל כו׳ ופסוד״ז הוא ענין המאריך באחד כי אע״פ שהנה״א היא נר הוי׳ אבל כדי להפך נה״ב זהו ע״י נפש השכלית הממוצע ביניהם, וזהו ענין שעורה שעור ה׳ מאכל בהמה.

ב) **וענין** ההתבוננות מבואר בתיבת שמע עצמה ש׳ ע׳ כמ״ש מזה בת״א ר״פ בראשית בד״ה השמים כסאי ובלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה שמע ישראל ובד״ה ואהבת את והיינו כי חיות כל העולמות והנבראים הוא רק מבחי׳ שם כבוד מלכותך מלכות כל עולמים ושם זה נמשך מבחי׳ ע׳ רבתי שהוא ז״ת הכלולים בבינה שאז הם ע׳ רבתי משא״כ כשהם בחי׳ מדות נק׳ זעיר, וכמ״ש מענין אתוון רברבין במ״א, וזהו ענין אור שבעת הימים שהאיר בשבעה ימי בראשית שאז היו העולמות במעלה עליונה מאד כמ״ש בילקוט כאן ע״פ ונתנה הארץ יבולה כמו שהי׳ בימי אדה״ר, והיינו לפי שאז קבלו מבחי׳ ע׳ רבתי אתוון רברבין כו׳, וע׳ במא״א אות פ׳ סעיף ב׳ בענין פום ממלל רברבן, ולכן נאמר לע״ל והי׳ אור הלבנה כו׳ שבעתים כאור שבעת הימים, וזהו ענין תיבת שמע השם מבחי׳ ע׳ הוא חיות העולמות ואח״כ תיבת ישראל זהו שרש נה״א שגבוה יותר מבחי׳ ש׳ ע׳ הוא חיות העולמות ואח״כ תיבת ישראל זהו שרש נה״א שגבוה יותר מבחי׳ ש׳ ע׳ כי ישראל עלה במחשבה והם ב׳ בחי׳ העלאת מ״נ הא׳ העלאת נה״ב ובחי׳ שם ב״ן ורפ״ח לשרשן בחי׳ אור שבעת הימים ע׳ רבתי וזהו בתיבת שמע והיינו ע״י האמונה וההתבוננות שהתהוותם רק מבחי׳ ש׳ ע׳ כנ״ל והב׳ בחי׳ העלאת מ״נ של נה״א בחי׳ ישראל לי ראש שעולה למעלה יותר מבחי׳ ע׳ רבתי וכמ״ש בד״ה בכ״ה בכסלו בענין ב״פ מס״נ האחד למס״נ באחד והב׳ בכל נפשך כו׳ וזהו

---

*) הכותרת נעתקה מכת״י 798 צה, א.

ענין בן פורת יוסף עלי עין שההעלאה דבחי' יוסף צדיק עליון בחי' ויאסור יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל הוא למעלה מבחי' ע' רבתי ש' ע' כו', וזהו ואהבת את הוי' אלקיך שיהיה בבחי' את הטפל לבחי' הוי' וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' אלקיך דהיינו בחי' ישראל כמו שעלה במחשבה שצרור וקשור שם בבחי' המחשבה את ה' כו' ואהבה זו זהו ענין ואהבת לשון ציווי הנמשך ע"י התבוננות כנ"ל.

קיצור. ההתבוננות ש' ע' רבתי אור שבעת הימים ומבחי' שם והארה מע' הנ"ל נמשך חיות העולמות גם כשהיו במעלה היותר עליונה והי' אור הלבנה כו', ועי"ז עליות ב"ן שרש נה"ב ורפ"ח לבחי' ע' בתיבת שמע ואח"כ ישראל העלאת נה"א בבחי' עליונה יותר עלי עין ויאסור כו' לקראת ישראל, וזהו ואהבת את ע"ד והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' אלקיך.

ג) **אך** לפ"ז צריך להבין דהלא הנשמה אלקית עלה במחשבה קודם ירידתה לגוף, וא"כ למה ירדה לגוף לבא לאריכות ההתבוננות ולחזור ולבא למדריגתה הקדומה להיות צרורה בצרור החיים כו' וגם למה הוצרכה להתלבש בלבוש הגופני דנפש השכלית בהתבוננות גשמיות כו'. אך הענין הוא דירידה זאת לצורך עליי' היא לבא למדריגה יותר גבוה ממה שהיתה והיינו שתבא למדריגת האהבה הגדולה דבכל מאדך בק"ש שהיא אהבה רבה בבחי' בלי גבול כו', ועמ"ש בד"ה וישב יעקב ובד"ה שחורה אני ונאוה דרוש השני ובד"ה ועתה יגדל נא ובד"ה מי מנה עפר יעקב, כי הנה הנשמה קודם ירידתה למטה בגוף היתה השגתה בבחי' גבול כמ"ש נודע בשערים בעלה בכל חד לפום מה דמשער בלבי' וכמארז"ל בנשמות הצדיקים שנותנין לכאו"א מדור לפי כבודו דוקא דהיינו לפ"ע השגתו בלבד והוא בחי' ממכ"ע משא"כ אחר ירידתה בחומר הגופני יכולה לבא למדריגה הגבוה הרבה מכפי ערכה היינו גילוי מבחי' סוכ"ע (ועמ"ש בד"ה במדבר סיני באה"מ פ"א בהג"ה) ומזה נמשך גם בעבודה בעוה"ז שיהי' התפעלות האהבה בלתי מוגבל כלל וכלל והוא אהבת דבכל מאדך וכמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא הנ"ל, וזהו רק ע"י שבהיותה בחומר הגופני מהפכת את הנה"ב ע"י בחי' ממוצע הנ"ל ואתכפי' סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' ועי"ז דוקא תוכל לבא למעלה גדולה כזאת כו' ועז"נ בכללות נש"י והי' מספר בני ישראל כו' אשר לא יספר פי' מבחי' מספר יבואו לידי למעלה מן המספר שהוא בחי' מאד בלי גבול ומספר והיינו כשעושין רש"מ בהתהפכות חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' שזה אינו אלא ע"י שמלובשת הנפש אלקית בנה"ב דוקא, וזהו ענין הירידה שהוא לצורך עליי' שהרי תתעלה עי"ז בעילוי גדול יותר מכפי ערכה בעצם כנ"ל, (ואפ"ל כי מספר הוא ג"כ ענין ע"ס וכמ"ש בלק"ת פ' אמור בד"ה וספרתם לכם והנשמות שרשן מפנימיות הכלים דע"ס ומהכלים נמשך הגבול והמספר רל"ו אלפים כו' ושיהי' בבחי' אשר לא יספר זהו גילוי אא"ס הסוכ"ע מה שהוא למעלה מבחי' ההתלבשות בכלים וזהו ע"י וספרתם לכם ל' כמראה אבן ספיר להפך חשוכא דנה"ב לנהורא עי"ז דוקא

יומשך בחי׳ אשר לא יספר והוא בחי׳ ולתבונתו אין מספר, ועמ״ש בלק״ת בד״ה והיה מספר בנ״י) אך הנה י״ל כל עיקר הטעם דהא גופא קשיא למה תתעלה הנשמה ע״י אתהפכא חשוכא לנהורא דוקא כו׳ כי מה יש ענין מעלה בהתהפכות זו כ״כ. והענין הוא דכתיב ישת חושך סתרו, וכמארז״ל כברייתו ש״ע ברישא חשוכא והדר נהורא כו׳ (ועמ״ש מזה בד״ה אלה פקודי המשכן פ״ג ובד״ה ראשי המטות ספ״א). וביאור הדברים ידוע שיש ב׳ מדרגות בסדרי ההשתלשלות האחד בחי׳ התהו והב׳ בחי׳ התיקון כמבואר בספרי הקבלה, וכמ״ש באד״ר ע״פ ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלוך מלך לבנ״י פי׳ דאורות דתהו היו האורות גדולים וגבוהים הרבה מבחי׳ אורות דתיקון אלא משום שלא יכלו הכלים לסבול האור נפלו בשבירה כו׳ וידוע שכל דבר הגבוה נפל לעומק יותר כמשל אבן הנופלת מגובה החומה כו׳ וכמ״ש במ״א, וזהו שנאמר במלכין קדמאין דתהו וימלוך וימת כו׳ והיינו בחי׳ חשך העליון דכתיב ישת חשך סתרו ובנפילתן למטה מטה הוא נעשה בחי׳ חושך גמור הנק׳ חושך וצלמות (וע׳ בפרדס ערך חושך כו׳ וז״ל ג׳ מיני חושך הם בכתר בזולת שני אחרונים שהם א׳ בגבורה וא׳ בקליפות וחשכים אלו בארנום בשער הגווני׳ עכ״ל) והוא בחי׳ הרע דנוג״ה דנה״ב נלקחת משם ואמנם בבירור הרע לטוב ואתהפכא חשוכא לנהורא ע״י נה״א הרי עולה הדבר המתברר לשרשו הקדום כמו שהי׳ קודם שנפל בשבירה כו׳ שהוא בחי׳ התהו שקדם לבחי׳ התיקון כו׳ ונעשה ע״י זה יתרון אור, וזהו ענין יתרון האור מן החושך שמהחשך נמשך יתרון האור (וזהו ענין מגלה עמוקות מיני חושך כמ״ש בלק״ת בד״ה כי תהיין לאיש, ועמ״ש מזה בד״ה שחורה אני ונאוה דרוש השני בתוך הביאור אשר דרך פרט זהו ענין מעלה יתירה במצות ל״ת הנק׳ שחורות כעורב בחי׳ חושך שעי״ז דוקא מגלה עמוקות היינו יותר מהגילוי הנמשך ע״י מ״ע, וזהו ענין והיה אור הלבנה כו׳ שבעתים כאור שבעת הימים, כי הנה אור שבעת הימים זהו בחי׳ והדר נהורא שבברייתו ש״ע, אכן ברישא חשוכא הוא בחי׳ עליונה יותר וכנ״ל בענין ישת חושך סתרו והוא בחי׳ שבעתים כאור שבעת הימים כי פי׳ שבעתים היינו כמה וכמה בחי׳ שבע וכמ״ש מזוקק שבעתים תילים סי׳ י״ב ע״ש במ״צ ויש שפי׳ שבעה שהם מ״ט, ואף שבמק״מ ס״פ מצורע פי׳ אור שבעת הימים הוא ז״ת דעתיק וכ״כ במא״א אות א׳ סנ״א מ״מ בחי׳ ג״ר דעתיק הוא שבעתים כאור כו׳ והיינו שנתבאר בביאור דשחורה אני הנ״ל פרק ששי שע״י מ״ע נמשך ו״ה דהיינו מז״ת דעתיק שהם בחי׳ שרש הנאצלים שמתלבשים בא״א וע״י ל״ת נמשך בחי׳ י״ה דהיינו ג״ר דעתיק שהם בחי׳ תחתונה שבמאציל, והענין כי הנה חושך הוא ג״כ פירוש מניעת דבר כמו ולא חשכת את בנך בפ׳ וירא כ״ב י״ב ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה כו׳ בפ׳ וישב ל״ט ט׳ והמונע א״ע מלחטוא הרי נק׳ חושך שחושך א״ע מעשות הדבר כנ״ל בענין ולא חשך כו׳ רק אותך כו׳ וכן נא׳ ואחשוך גם אנכי אותך מחטוא לי בפ׳ וירא כ׳ פסוק ו׳ וכן גם מזדים חשוך עבדך תלים סי׳ י״ט דפי׳ מונע אותו ואמץ לבבו לבל עשותם ולכן ע״י שחושך עצמו מהעבירה שהוא בחי׳ חושך וצלמות דק״נ

ע״י מתקן ומונע שלא יהי׳ יניקה לבחי׳ חושך זה מבחי׳ ישת חושך סתרו בכתר עליון ומתקן שבה״כ דתהו וע״י ממשיך גילוי האור ממש מבחי׳ ישת חושך סתרו וזהו יתרון האור הנמשך מהחשך עד שמזה נמשך להיות האור והגילוי שבעתים כאור שבעת הימים כו׳, ועמ״ש בלק״ת סד״ה וידעת היום.

קיצור. ענין הירידה צורך עלי׳ לבא לבחי׳ מאדך מבחי׳ והיה מספר לבחי׳ אשר לא יספר והיינו ע״י וספרתם לכם להפך חשוכא לנהורא כי חושך זה נפל בשבה״כ מעולם התהו בחינת ישת חושך סתרו שלמעלה מבחי׳ אור ולכן יתרון האור מבחי׳ שבעתים כאור שבעת הימים נמשך מהחושך אור זהו ז״ת דעתיק ושבעתים כאור ג״ר והיינו ע״י קיום מל״ת בחי׳ מזדים חשוך עבדך, ואחשוך כו׳ מחטוא, וזהו מגלה עמוקות מיני חושך).

ד) **וזהו** ימי שנותינו בהם שבעים שנה, פי׳ בהם קאי על שתי הנפשות האלקית ונה״ב וג״כ נפש השכלית, כמ״ש בד״ה כי תהיין לאיש הנ״ל, פי׳ שלזה הטעם ניתן לכאו״א מספר שנים כפי הצורך שצריך לכאו״א לברר ולהפך בחי׳ נה״ב דנוגה כי ימים יוצרו (ועמ״ש מזה בת״א פ׳ מקץ בד״ה המגביהי לשבת גבי וענין נר של המצוה ובהביאור שם סד״ה והנה ע״פ משל וענין ע׳ שנה להיות בחי׳ שם ע׳ להעלות ב״ן ורפ״ח לבחי׳ ע׳ רבתי הנ״ל, ואזי ג״כ עליית הנה״א בחי׳ ישראל לשרשו ומקורו להיות צרורה בצרור החיים כנ״ל ובעלייה יתירה מכפי שהיתה קודם ירידתה) והיינו הטעם שירידתה זו לצורך עלייה הוא ע״י התהפכות חשוכא לנהורא כנ״ל כי בזה דוקא יכולה הנשמה לבא לבחי׳ מאד בלי גבול דהיינו בחי׳ התהו שהמה אורות בחינה בלתי מוגבלים בכלי דלכך נפלו כו׳ (וכמ״ש בת״א פ׳ וישלח בד״ה ויקח מן הבא בידו מנחה בענין פני ארי׳ גבור כארי כו׳, אכן ע״י הכלים של התומ״צ יתקיים האור בכלי, וכמ״ש במ״א ע״פ לרוקע הארץ על המים ובלק״ת פ׳ מטות בביאור ע״פ החלצו שזהו ענין התיקון שיהי׳ ריבוי הכלים ויוכלו להכיל ריבוי האור נמצא תחלה הוא ענין העלאת מ״נ ע״ד עולם התהו בחי׳ בכל מאדך וזהו דוקא ע״י התהפכות חשוכא דתהו בעוה״ז לנהורא, ואח״כ צ״ל בחינת עשיית הכלים דתיקון ע״י מעשה המצות, והו״ע רצוא ושוב, ועמ״ש מזה בד״ה קחו מאתכם תרומה שם נת׳ דענין אתכפי׳ לחם עוני זהו העלאת מ״נ לעולם התהו). ובכ״ז יובן מ״ש כי לא יראני האדם וחי פ׳ תשא ל״ג, וע׳ מזה ברבות ס״פ במדבר וס״פ נשא ס״פ י״ד דרס״ג ע״ב וז״ל ר׳ דוסא אומר הרי הוא אומר כי לא יראני האדם וחי בחייהם אינם רואים אבל רואים הם בשעת מיתתן פי׳ בחייהם אחר שלא נשלם הבירור כפי הצורך לברר מבחי׳ נוגה בנה״ב כפי המספר שניתן לו כו׳ אינו יכול לראות עדיין במהות ועצמות אור א״ס שלמעלה מכל ההשתלשלות כמו שאמר למשה ג״כ כשביקש הראני נא כו׳ והשיבו כי לא יראני האדם וחי כלומר בשעה שחי מפני שעדיין לא בירר משם כפי צרכו שצריך לברר לפי ערכו כו׳, אך במיתתן רואין לפי שכבר נשלם כל הבירורים להפך חשוכא לנהורא כפי הצריך לו כו׳ ואזי יכול האדם להשיג ולראות באלקות גם

במה שלא השיג משה רע"ה בעודו בחייו כו' וכמאמר במיתתן רואין והוא מטעם הנ"ל, לפי שמה שמגיע לבחי' מאד באהבת בכל מאדך הוא דוקא לאחר שנשלם כל הבירור שהוא צריך לברר, וכמו שבכללות העולם א"א להיות גילוי פנימיות התורה שהוא מו"ס עד שלימות כל הבירורים להיות ובערת הרע כו' כמ"ש בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה, כך גם לפ"ע בכל אחד בפרט א"א להיות גילוי אמיתי עד שישלים חלקו הקצוב לברר, ולכן ארז"ל דוקא במיתתן רואין, ועמ"ש סד"ה אתה הצבת גבולות ארץ בענין הילולא דרשב"י שנקרא הסתלקותו בשם הילולא לפי שאז זכה לגילוי הפנימי' והוא מעין מ"ש כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו, וזהו האי עלמא דאזלינן מיניה כבי הילולא דמיא פי' דאזלינן מיניה שעל ידו אנו נעשים בחי' מהלכים וכמ"ש לקמן בפי' בחקתי תלכו ואזי הוא בחי' כבי הילולא מטעם הנ"ל. ובכ"ז יובן עוד מ"ש ברבות ס"פ נשא שם רע"ק אומר כי לא יראנו האדם חיות הנושאות את הכסא אינן רואות את הכבוד א"ר שמעון בן עזאי כו' אף מלאכי השרת שחייהם חיי עולם אינן רואים את הכבוד עכ"ל, דא"כ לכאורה יפלא איך ומדוע האדם במיתתו יהי' רואה את הכבוד ומאי שנא מחיות הנושאות את הכסא וממלאכי השרת, אלא הענין דפי' כי לא יראני פירשו בגמ' ספ"ד דיבמות דמ"ט ע"ב שהוא הראי' באספה"מ שהוא השגת המהות ממש והיינו גילוי האור שלמעלה מבחי' שהוא מסתתר תוך כלי, וגילוי זה אינו מושג אף לחיות הקודש ומלאכים שלכן אומרים קדוש קדוש כו' כלומר שהוא מובדל מהם ואין להם השגה רק בבחינת מלכותך מל' כ"ע כו' וכמ"ש בד"ה רני ושמחי בפי' וצדקתך ירננו, ולכן דוקא האדם במיתתו הוא רואה כי הנה בתהו היו האורות גדולים דהיינו בחי' שלמעלה מהכלי המעלים ומסתיר רק שהי' שבה"כ והוא ענין וימלוך וימת וצער ויסורי מיתה הוא תיקון לבחי' שבה"כ בחי' מיתת זמ"ל דתהו ולכן ע"י"ז זוכה לבחי' גילוי האור שלמעלה מבחי' כלי משא"כ במלאכים וחיות ששרשן מבחי' כלים ומחיצוני' הכלים נאמר כי לא יראני האדם שהכלים מסתירים ומעלימים כו'.

קיצור. וזהו ימי שנותינו בהם, בנה"ב ג"כ לברר כ"כ ניצוצות וע"י"ז יבא לבחי' מאדך העלאה דעולם התהו, וזהו כי לא יראני האדם וחי בחייהם אינן רואים אבל במיתתם אחר שנשלם הבירורי' וגם שהוא תיקון זמ"ל דתהו שמתו אזי הם רואים מה שחיות הנושאות את הכסא אינן רואים)*.

ה) **וזהו** אם בחוקתי תלכו פי' תלכו הוא בחי' אהבה רבה דבכל מאדך וכענין שנאמר באברהם הלוך ונסוע הנגבה כו' בחי' מהלך הוא בבחי' א"ס בעילוי אחר עילוי כו' דהיינו בלי גבול כנ"ל וזהו מדרגה הגבוה שהנשמה מגיע אליה אחר שנתלבשה בגוף דוקא מטעם הנ"ל (ועמ"ש ע"פ ונתתי לך מהלכים ושם נת' כי היחוד עליון שהוא המשכת אור הסוכ"ע בבחי' בלי גבול כשמאיר ומתגלה בבחי' הכבוד בחי' ממכ"ע זהו הנק' הילוך, וזהו ענין מ"ש והתהלכתי בתוככם כו'), והיינו שאמר אם בחוקתי תלכו וארז"ל הלואי כו', פי' הלואי שתהא הליכה זו ע"י בחוקתי דוקא וענין חוקתי הוא לשון חקיקה וחריצה כו' עד"מ המחוקק באבן שעושה פגם וחסרון

רואים): בכת"י חסר התחלת המוסגר.

ונעשה אותו המקום שקוע כו׳ כך צריכה לעשות בחי׳ חקיקה בנה״ב היינו שלא להיות לבו אטום כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה לריח שמניך ולהיות בכל לבי דרשתיך שיהי׳ נקלט ונתפס אור ה׳ בתוך תוך לבו, וכמ״ש בד״ה עיני כל אליך ישברו (בפי׳ כל וכלה, וכמ״ש בת״א ס״פ משפטים בד״ה לא תהיה משכלה ועקרה בענין שנק׳ כנס״י כוס ישועות ובד״ה הנותן לשכוי בינה בענין ה״ג לעשותה כלי ובביאור ע״פ נשא את ראש בענין מקדש ה׳ כוננו ידיך, ומכ״ז יובן ענין החקיקה בנפש שנעשה ע״י החוקים כדלקמן) שהוא לאהפכא חשוכא לנהורא מן הקצה אל הקצה ואזי יוכל להיות מהלך בהליכה דאה״ר הנ״ל, ומה שנאמר בחוקתי ב׳ חקיקות הענין הוא דע״י שמאריך באחד בפסוד״ז בהתבוננות עד ק״ש ממילא נשבר לבבו הבהמית המוטבע בגשמיו׳ עוה״ז כידוע המאמר דכד אתכפי׳ סט״א אסתלק יקרא דקוב״ה ומכש״כ בהיפוך דכד אסתלק יקרא דקוב״ה ממילא אתכפיא סט״א דמאי שנא מאחר שתולה זה בזה כו׳, ולכך כד אסתלק יקרא דקוב״ה בהתבוננות באחדות ה׳ ממילא אתכפי׳ חלק נה״ב שבאדם כו׳ כמ״ש במ״א בענין ותהלה נגד כל הגוים ובענין ובית הלל אומרים כלה נאה וחסודה וזהו ענין החקיקה שנעשה בלב הטבעי החומרי, וזהו רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם פי׳ התבוננות ברוממות אל באחדות ה׳ כנ״ל בשעת פסוד״ז עד ק״ש ממילא נעשה עי״ז חרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים הן הע׳ שרים של עכומ״ז (שהן ז׳ מדות הרעות שנתהוו משבה״כ דזמ״ל דתהו, והוא ענין ע׳ תלויה ביער בתלים סי׳ פ׳, ועמ״ש מזה בד״ה וכל בניך, וזהו ענין כל העונה איש״ר בכל כחו קורעין לו גז״ד של ע׳ שנה, ועמש״ל בענין שמע שם ע׳) ולהבדילם ממקור החיים כו׳ והוא משום דאתכפי׳ סט״א חלק נה״ב כד אסתלק יקרא דקוב״ה ע״י ההתבוננות כנ״ל, וזהו הטעם ג״כ שאסור לאכול קודם התפלה ונק׳ מעונן ומנחש כמ״ש בזהר לפי שמוסיף יניקה לחיצוני׳ עי״ז מטעם שלא נתפשט עדיין בנה״ב מבחי׳ נה״א הנק׳ שם* הוי׳, וז״ש חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו פי׳ נשמה האלקי׳ היא באפו עדיין ולא נתפשטה בכל חלקי הגוף שהנה״ב בתוכו ואפילו בקומו בבקר ואמר ברכת ענט״י לא נתפשטה בו (עד שיגיע לברכו ויאמר ברוך ה׳ המבורך לע״ו שהן נגד נרנח״י שבנה״א כמ״ש בספרי הקבלה) והוא ע״י ענין ההתבוננות בנפש השכלית הנק׳ ממוצע לחבר נה״א בנה״ב כנ״ל. והנה זהו ענין חקיקה א׳ והוא החקיקה מבחוץ דהיינו עדיין בחיצוניות הלב, וכמ״ש מענין חיצוניות הלב ופנימיות הלב בת״א פ׳ בראשית סד״ה ענין הברכות ובלק״ת סד״ה ושאבתם מים בששון ובד״ה מי מנה עפר יעקב בענין ויחד לבבינו וחקיקה הנ״ל שבפסוד״ז הוא עדיין החקיקה לחיצוניות הלב, והוא עד״מ שעושין חקיקה לכלי מבחוץ לנקותה ולהחליקה הטוב שיהי׳ ראוי לעשות ממנה כלי קיבול מבפנים, וענין החקיקה השנית מבפנים היינו פנימיות הלב שיהי׳ תוכו רצוף אהבה הוא ע״י מעשה המצות באותן המצות שנק׳ חוקים דוקא כמו מצות פרה אדומה וכיוצא בדבר שאין השכל אנושי משיג בה וכמו מצות ציצית ותפילין וסוכה משא״כ איסור גניבה וגזלה ואיסור מלאכה בשבת שגם השכל מסכים ע״ז, והנה המצות נק׳ חוקים כמאמר חוקים שחקקתי לך כו׳ שהוא למעלה מבחי׳ טעם ודעת אחר שלא

שם: בכת״י ב׳: נר.

באו בהשגה וטעם כלל הרי המה גבוהים משאר המצות שמלובשים בשכל וטעם ונק׳ חוקות כמ״ש מצותי וחוקתי כו׳ וע״כ נק׳ רצון ה׳ בלבד כי המה בחי׳ הרצון מצד עצמו שלמעלה מן הטעם והשכל כידוע, ולזה הטעם יש ביכולת המצות הללו להפוך הרצון הזר דקליפה וסט״א לעשות לב הטבעי חלול וחקוק בבחי׳ ביטול רצון זר מכל וכל כענין מ״ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו׳, וזהו מארז״ל בטל רצונך מפני רצונו, מפני רצונו דוקא שהן המצות הנ״ל שנק׳ חוקים שלמעלה מן השכל וזהו הטעם שצריך לקיים מצות ציצית ומצות תפילין קודם התפלה כדי שיחקק החקיקה בלב הטבעי ויהא מבטל רצונו הטבעי נגד רצון ה׳ להיות לו רק רצון אחד ולב אחד לאביו שבשמים, וזהו ויחד לבבינו כו׳. (הג״ה, ובפנים יפות פי׳ שזהו ענין הקדמת נעשה לנשמע ע״ד שמוע מזבח טוב וכמ״ש בד״ה ועתה יגדל נא בענין אדון עוזינו שצ״ל בחי׳ עבד כו׳ וא״כ זה שייך בכל המצות כו׳ עכ״ה) וזהו ענין ואהבת לשון עתיד כלומר שהוא הבטחה שיבא לבחי׳ אהבה זו שע״ז נאמר מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים כמ״ש באג״ה ע״פ זה וזהו ענין אפריון כו׳ תוכו רצוף אהבה וכמארז״ל ברבות נשא פ׳ י״ב דרמ״ז ע״ב זו השכינה שנאמר ואהבת את כו׳, וע׳ מענין אהבה בזח״ג פרשה ואתחנן דרס״ז ע״ב, והיינו שע״י בחי׳ בחקתי בחי׳ החוקים העושים חקיקה בנפש ע״ז הוא ההבטחה שיבוא לבחי׳ אה״ר הנ״ל.

קיצור. ענין אם בחוקתי ב׳ חקיקות מבחוץ ומבפנים ע״י פסוד״ז וע״י החוקים ע״ז תלכו לבא לבחי׳ אהבה רבה)*.

והתהלכתי בתוככם*. פי׳ שיהי׳ התגלות מלמעלה שהקב״ה ילך בתוך בנ״י. אך להבין ענין והתהלכתי דמשמע ב׳ בחי׳ הילוך וכן כתי׳ ונתתי לך מהלכים בין העומדים, מהלכים ב׳ בחי׳ הילוך יש להקדים מה שמצינו בעבודת ה׳ ג״כ בחי׳ הילוך, דפעם כתי׳ אחרי הוי׳ תלכו אחרי דוקא בחי׳ אחורי׳ וע״ד מ״ש במשה וראית את אחורי (ובאברהם כתי׳ התהלך לפני, וכן יעקב אמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק, וכן בחזקיהו כתי׳ (ישעי׳ ל״ח ג׳) אשר התהלכתי לפניך נמצא שהי׳ ההילוך שלהם בבחי׳ הפנימיות דוקא בחי׳ לפני ולא בחי׳ אחרי לבד) והגם שצריך להבין דא״כ איך שייך שבמשה נא׳ וראית את אחורי אטו לא הי׳ למשה ההילוך דבחי׳ פנימיות. אך הענין כי במשה נא׳ וראית הנה ראי׳ והילוך הם שני ענינים שבבחי׳ ראי׳ לא הי׳ בחי׳ זו בפנימיות כמ״ש ופני לא יראו לא יראו דוקא אבל בבחי׳ ההילוך ודאי הי׳ לו ההילוך בפנימיות ולכן ארז״ל הראהו הקב״ה למשה קשר של תפילין וכ״ז הוא בבחי׳ ראי׳ ולא בבחי׳ הילוך כי בבחי׳ ומדריגת הנק׳ הילוך זה ודאי הי׳ לו בבחי׳ הפנימי׳ ע״ד האבות. אך כ״ז ההילוך דפנימיות הוא באבות ומשה משא״כ לכל ישראל גם

אהבה רבה: סיום המאמר נדפס לקמן בהוספות ע׳ תשטו.
והתהלכתי בתוככם: ראה גם המאמר שלאח״ז.

בבחי׳ ההילוך צ״ל אחרי הוי׳ דוקא. ולהבין בחי׳ ההילוך דפנימיות הנה כתי׳ (באברהם התהלך לפני והי׳ תמים הרי ההילוך בבחי׳ פנימיות, בשל״ה בפ׳ ויחי מפרש שענין ההליכה לפני ר״ל קודם לו ית׳ דהיינו שהאדם מתעורר מעצמו משא״כ כשאין אתעדל״ת רק מלמעלה נמשך ההתעוררות ע״ש (ובזהר ויחי דרכ״ח ב׳) כתי׳ בחזקיהו זכור נא את אשר התהלכתי לפניך רמז דנטר ברית קדישא כדקא יאות כתיב הכא התהלכתי לפניך וכתי׳ התהלך לפני והי׳ תמים ואתנה את בריתי ביני ובינך והטוב בעיניך עשיתי דסמך גאולה לתפלה ע״ש) והענין כי באברהם כתי׳ התהלך לפני וזה קאי על מצות מילה שעי״ז וירא אליו הוי׳ ואיתא בזהר (וירא דצ״ח ע״א) האי קרא בתר דאתגזר אברהם דעד לא אתגזר לא הוה מליל עמי׳ אלא מגו דרגא תתאה כיון דאתגזר מה כתי׳ וירא אליו הוי׳ אליו למאן דהא לא כתי׳ וירא הוי׳ אל אברם דאי לאברם מאי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא אתגזר דכתי׳ וירא ה׳ אל אברם אלא רזא סתימא איהו וירא ה׳ אליו לההוא דרגא דמליל עמי׳ מה דלא הוה מקדמת דנא עד לא אתגזר דהשתא אתגלי׳ קול ואתחבר בדבור והוא בחי׳ יחוד יסוד ומל׳ שזה נק׳ התהלך לפני וכן בחזקיהו אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי דסמך גאולה לתפלה הוא ג״כ בחי׳ יחוד יסוד ומל׳ כי גאולה נק׳ יסוד כמ״ש אם יגאלך טוב יגאל, טוב הוא בחי׳ יסוד ותפלה היא מל׳ כי סיהרא לית לה מגרמה כלום וסמוך גאולה לתפלה הוא יחוד יסוד ומל׳ א״כ זהו לפניך. והנה להבין ב׳ בחי׳ הילוך הנה כתי׳ אשר אנכי מצוך היום וארז״ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים ואינו מובן איך יכול להיות שיהי׳ בכל יום כחדשים ממש ויובן בהקדים לבאר ענין ממכ״ע וסוכ״ע בחי׳ ממלא הוא כח הפועל בנפעל שהאור מתלבש בהעולמות ומחי׳ אותם והתלבשות זו הוא ענין גילוי ההשפעה (כמבואר בתניא (פמ״ח) שההשפעה שהוא בבחי׳ גילוי בעולמות נק׳ בשם הלבשה שמתלבשת בעולמות כי הם מלבישי׳ ומשיגים ההשפעה שמקבלים ע״ש) והוא עד״מ כמו המדות אהוי״ר שמקבלים ההשפעה מהשכל והבינה והדעת שלפי ההתבוננות כך הוא היראה או האהבה והרי שכל זה המוליד המדה הוא מלובש בתוך המדה שמפני זה אוהב או ירא מחמת טעם ושכל הזה ועד״ז יובן ענין החיות המתלבש בהעולמות ולכן אותו החיות שהוא מקור זה הוא הנק׳ עלמא דאתגלי׳ וממכ״ע וזהו ענין ואתה מחי׳ את כולם שהוא בחי׳ מדת מלכותו ית׳ והנה בזהר (ריש פ׳ תצוה ובפ׳ תרומה דקל״ח ב׳) פי׳ ואתה נהו״ע ונהו״ת כליל כחדא איקרי ואתה והיינו כי אתה לבד הוא ענין האותיות מא׳ ועד ת״ו וה׳ מוצאות שזהו ענין הכלים היורדי׳ ומתלבשי׳ בבי״ע להיות ממכ״ע ונק׳ דבר ה׳ אך צ״ל הארה והמשכה מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע להיות ירידה והמשכה זו וזהו ענין הוי״ו והנה בבחי׳ האור והחיות המאיר בבחי׳ ממכ״ע ומתלבש בהעולמות יש כמה וכמה מדריגות שונות שבנשמות מאיר יותר ואח״כ למלאכים וכן ג״ע והיכלות ורקיעים אשר בכאו״א יש התגלות יותר מחבירו וכמ״ש גבוה מעל גבוה שומר ומבשרי אחזה בענין התלבשות הנשמה באברי הגוף שבראש יש גילוי החיות יותר משארי

האברים שיש בו התלבשות השכל והדעת וגם ראי׳ ושמיעה כו׳ מה שאין גילוי והתלבשות זו בשאר האברים וכמבואר בסש״ב (פ׳ נ״ב) שבמוחין וראש מאיר כללות גילוי החיות והוא עד״מ למעלה ענין גילוי מקור עלמא דאתגלי׳ המלובש בהיכל ק״ק דבריאה ע״ש שזהו למעלה מהתלבשות בנברא׳ ועולמות כ״א בהתו׳ כו׳ אלא מה שמהראש ומוחין מאיר הארה בכל אבר לפי״ע זהו משל להאור והחיות המאיר מהיכל ק״ק בכל עולם ונברא לפי ערכו ע״ש. ועד״ז יובן גם למעלה בע״ס שבחי׳ ג״ר הם למעלה מהתלבשות בפרצוף שלמטה ממנו כמו או״א מלבישי׳ לזרועות דא״א משא״כ ג״ר דא״א אינם מתלבשים ואעפי״כ הרי ג״ר הם מקור לז״ת המתלבשי׳ וזהו בענין הראש שהוא מקור וי״ל שזהו״ע ואתה נהו״ע ונהורא תתאה אמנם בחי׳ סוכ״ע ממש מה שאינו מתלבש כלל אין לזה משל מהראש ומוחין כ״א מבחי׳ מזלי׳ של הנשמה בחי׳ חי׳ יחידה שאינם מתלבשי׳ כלל ולא כמו נר״נ כו׳, וענין בחי׳ סוכ״ע הוא אוא״ס שהוא בלי גבול ולכן אין יוכל להתלבש האור בכלי ולבוא לידי גילוי והלבשה שאין העולמות יכולים להשיג כלל בחי׳ א״ס ממש ואין ההארה וההשפעה באה בבחי׳ גילוי אלא בהסתר והעלם ולכן נק׳ סוכ״ע ומקיף שמקיף לכל העולמות בהשוואה אחת דקמי׳ כחשיכה כאורה בשני כפי״ן וקמי׳ כולא כ״ח וא״א להמשיך שום התגלות בעולמות מבחי׳ אור הסוכ״ע כ״א ע״י מצות יוכל להמשיך התגלות האור מסוכ״ע ממש וכמבואר באגה״ק סי׳ ג׳ ע״פ וילבש צדקה כשריון שהוא המשכת אוא״ס להיות אור מקיף לע״ס דאבי״ע וע״י קיום המצות נמשך אור מקיף הנ״ל ומאיר תוך הע״ס דאבי״ע ומתייחד עם האור הפנימי ע״ש ולכן אנו אומרים בברכת המצות בא״י אמ״ה אשר קדשנו במצותיו, פי׳ מלך העולם היינו בחי׳ ממכ״ע והברכה הוא שיהי׳ המשכה מסוכ״ע להיות מאיר בממכ״ע והיינו ע״י אקבו״צ קודש לשון מובדל מה שאינו מאיר ומתלבש בהעולמות כלל ומשם נמשכי׳ המצות כי המצות הן רצה״ע ב״ה שהוא מה שלמעלה מהחכ׳ והשכל כענין שתוק כך עלה במחשבה שהענין שכך הרצון למעלה מהשכל נמצא הרצון הוא למעלה מהחכ׳ שאין לזה טעם כלל ולא כמו עקשות ח״ו כ״א שגבהו דרכיו למעלה מהחכ׳ והדעת שהם מבחי׳ ע״ס שנק׳ ממכ״ע אבל בחי׳ הרצון הוא סוכ״ע בל״ג וע״כ אינו מושג וכמו עד״מ שאין העין הגשמי משיג מהות השכל הרוחני כך עד״ז אפי׳ חכ״ע לית תפיסא בי׳ כלל באוא״ס ב״ה וזהו כצנה רצון תעטרנו שהרצה״ע הוא בחי׳ מקיף כמו הצנה ולכן אמרו היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם ויפה שעה אחת כו׳ בעוה״ז מכל חיי עוה״ב כי בג״ע שהוא קיבול שכר התגלות האור נהנין מזיו השכינה והוא מבחי׳ ממכ״ע וכמארז״ל ביו״ד נברא העוה״ב וע״כ שם לא מהני התשובה כ״א צ״ל בגיהנם תחילה כי צריך לילך בהדרגה ממדריגה למדריגה וא״א לדלג ואפי׳ מי שהוא בג״ע כשעולה למעלה גבוה יותר צריך לטבול בנה״ד משא״כ בעוה״ז היום לעשותם מועיל תשובה שאפי׳ רשע גמור כשעושה תשובה ופושעי ישראל מלאים מצות יבוא למדריגה גדולה כי ע״י המצות הוא ממשיך התגלות מסוכ״ע המקיף את כולם וקמי׳ כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו וע״כ יוכל

גם הרשע גמור להתעלות ע"י התשובה והוא שלא בהדרגה והיינו אור הסוכ"ע וכמ"ש אשר הוצאתיך מאמ"צ. אך הנה צ"ל זה דאם בחי' סוכ"ע נמשך ע"י המצות כנ"ל איך אפשר לומר שהוא בחי' אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו כי א"כ זהו היפך המצוה שהרי ענין המצוה הוא היפך בחי' אם צדקת מה תתן לו, וצ"ל הפירוש דזה שאמרנו שע"י המצות נמשך אור הסוכ"ע זהו ענין חסד שהמשיך רצונו מבחי' אם צדקת להיות לו רצון בתומ"צ וזהו למעלה בחי' כתר שהוא בחי' ביטול רצון כבי' שיבטל רצה"ע ב"ה שהוא בלתי סוף ובלתי תכלית להיות לו רצון בתומ"צ שהוא ית' רם ונשא מרצון זה וכמ"ש אם צדקת כו' רק רצון זה המלובש בתומ"צ הוא חסד וצדקה אשר עשה אלהים לנו וזהו תען לשוני אמרתיך כל כל מצותיך צדק ולכן כל המצות נק' בשם צדקה וכתי' וצדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת כי הן צדקה וחסד אשר המשיך ה' בהן את רצונו העליון שהוא בלתי סוף ובלתי תכלית וזהו ע"י שמצמצם א"ע דהיינו רצון אותיות צנור שהמשיך וצמצם רצונו הבלתי מוגבל להיות נמשך בתומ"צ דוקא משא"כ מצד סוכ"ע עצמו כתי' אם צדקת מה תתן לו, אך מ"מ כיון שע"י המצות ממשיכי' סוכ"ע ע"י צנור שוב יכולים ג"כ ע"י מצות תשובה להמשיך מסוכ"ע מעצם הסוכ"ע ששם בחי' אם צדקת כו' כי מ"מ הרי שרש הצנור מהרצה"ע ממש ולכן ע"י התשובה שהיא מצוה רמה ונשאה יוכל להמשיך מלמעלה מהצנור ממש דרך הצנור להיות נושא עון ולכן נמשך בחי' הפנימי' ממש משא"כ מה שנמשך מבחי' אם צדקת כו' לעכו"ם נמשך רק בחי' חיצוני' החיות אבל להשפיע בבחי' פנימיות זהו רק ע"י המצות רק שנמשך ע"י צנור, אמנם התשובה היא ג"כ מצוה רמה ונשאה וכחה גדול להמשיך מלמעלה מהצנור ע"כ משם יוכל להיות הסליחה ושיומשך האור ג"כ בפנימיות דרך הצינור כו' וזהו שארז"ל ע"פ אשר אנכי מצוך היום שבכל יום יהי' בעיניך כחדשים ממש כי ע"י תומ"צ נמשך בכל יום אור חדש ממש שלא נמשך עדיין מעולם והוא בחי' התגלות האור מסוכ"ע שהוא אור חדש ממש דהיינו מה שלא האיר עדיין מעולם בסדר ההשתל' עו"ע ומשם מלמעלה מההשתל' נמשך ומאיר אור חדש בבחי' ממכ"ע ולכן ע"י התבוננות זו יהי' בכל יום המצות בעיניך כחדשים ממש כי היום יוכל להמשיך אור חדש בכל יום משא"כ למחר בג"ע וזהו אין כל חדש תחת השמש תחת השמש דוקא שהוא בחי' ממכ"ע משא"כ עמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא הוא שהוא ממשיך מבחי' סוכ"ע ממש, ופי' שמש הנה בכמה מאמרי הזהר משמע דשמש הוא תפארת דאצי' וכמבואר ברע"מ (משפטים דקט"ו ע"ב) עלמא דאתי בינה איהי למעלה מהשמש דאיהו עמודא דאמצעית' והרמ"ז (ר"פ בהעלותך) פי' שמה שאמרו בזהר שת"ת הוא סוד השמש ר"ל בחי' הארת יסוד אבא שמאיר בתוך זעיר ויש אור הגנוז לצדיקייא לעלמא דאתי והוא הפנימי' יסוד אבא דכתי' בי' ופני לא יראו וזהו ענין מה רב טובך אשר צפנת ליראיך שהוא אור הגנוז והנה יסוד אבא יש בו ד' בחי' אבי"ע ובחי' אצילות שבו הוא אור הגנוז כו' והנה ע"י תומ"צ ממשיכי' ג"כ אור חדש מבחי' הנ"ל כי צפנת גימט' תר"ך שהם תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הרי ע"י המצות ממשיכי'

אור הגנוז בכל יום לכן בכל יום יהי' בעיניך כחדשים וזהו השיבנו הוי' אליך כו' חדש ימינו כקדם פי' שע"י התשובה נמשך אור חדש מבחי' סוכ"ע והוא מבחי' ימי קדם שלמעלה מבחי' ימי עולם כי ימי עולם היינו ההארה שבסדר ההשתל' משא"כ בחי' ימי קדם קדמונו ש"ע שהוא למעלה מהשתל' ומשם הוא המשכות אור חדש גם בבחי' ימי עולם וזהו וערבה לה' כו' כימי עולם וכשנים קדמוניות שיומשך בבחי' ימי עולם מבחי' שנים קדמוניות כמבואר באד"ר (דקי"ח ע"א) ובעמהה"מ (סוף שער יו"ד) פי' בענין חדש ימינו כקדם שע"י הארת א"א בז"א נמשך אריכות הימים וזהו"ע המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו פי' שממשיך מא"א שהוא סוכ"ע בז"א שנק' אחד ועי"ז מאריכים לו ימיו היינו אה"ר שמבחי' ימי קדם כענין חדש ימינו. והנה בזה יובן מה שאמרו בגמרא (ברכות דל"ו ע"ב) בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' ועמדו זרים ורעו צאנכם (ישעי' ס"א ה') ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתם נעשית ע"י עצמן שנא' ואספת דגנך, אשר לכאורה אינו מובן ותמוה דהא ואספת דגנך קאי על והי' א"ש תשמעו ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ואיך שייך לומר אין עושין רצש"מ, אך באמת הפי' הוא כך לפי שבפ' זו לא נאמר בה בכל מאדך ע"כ נק' זה עדיין אין עושין רצש"מ כמו ברוך המקום כי מקום הוא בחי' ממכ"ע כי מל' נק' מקום וכמבואר בזהר (בשלח דס"ג ע"ב) ע"פ אל יצא איש ממקומו ממקומו דא כבוד דלתתא וכן הוא בפ' פנחס (דרכ"ה ע"ב) דזהו ענין ויפגע במקום ע"ש ולכן עושין רצונו ש"מ הוא בחי' התגלו' אור רצה"ע לבחי' מקום זהו עושין רצש"מ יהי' מאיר בחי' סוכ"ע בממכ"ע בפנימי' וזהו ע"י בכל מאדך דוקא שהוא בלי גבול ובלי שום מניעה בעולם שא"כ נוגע הדבר תוך תוך פנימיותו לכן הוא ממשיך ג"כ סוכ"ע בממכ"ע בבחי' פנימיות משא"כ כשלא נא' בכל מאדך בלי גבול א"כ האהבה הוא בבחי' גבול ויש לפעמים מניעה א"כ לא הגיע לבחי' פנימי' ותוך תוך ממש ולכן גם מלמעלה אין נמשך הרצון והצינור מסוכ"ע להאיר בממכ"ע הנק' מקום בבחי' פנימיות רק בבחי' מקיף כי הרי המצות שרשן מרצה"ע ועכ"ז אינו מאיר רק בבחי' מקיף ולכן אז צריך לברר בירורים וע"כ ואספת דגנך בעצמך וגם יכול להיות פן יפתה לבבכם וסרתם וצריך להיות השמרו לכם והשמירה הוא ע"י עסק התושבע"פ כמארז"ל אין שמור אלא משנה אבל ע"י בכל מאדך שממשיכים סוכ"ע בממכ"ע בפנימיות אז עי"ז ועמדו זרים ורעו צאנכם כי לא יהי' נצרכים לברר בירורי' מאחר שיהי' התגלות מסוכ"ע.

ולבאר יותר ענין עושין רצונו של מקום הנה נת"ל שמל' נק' מקום והוא כמו שמדת המל' נק' שכינה והיינו ע"ש ששוכנת בהיכל ק"ק דבריאה ובריאה הוא נבראים וא"כ לכן ג"כ נק' מקום שהוא מקור בחי' מקום וזמן וז"ש (בפ' ראה) כי אם אל המקום אשר יבחר ה' לשום את שמו שם לשכנו תדרשו כו' וכתי' והי' המקום אשר יבחר כו' לשכן שמו שם, ועד"ז נק' ג"כ בינה שכינתא עילאה מקור בחי' מקום הנ"ל נק' ג"כ מקום כמ"ש הנה מקום אתי כמבואר בזהר (ויקהל דר"ז ע"א) ורצונו של בחי' מקום הנ"ל להיות בו גילוי אוא"ס מה שלמעלה מבחי' מקום והיינו בחי' סוכ"ע וכענין דכתי' יין המשמח

אלקים דהיינ ממשיך גילוי הפנימיות מהעלם אל הגילוי והרי שם אלקים הוא בחי' הסתר והעלם היפך הגילוי וא"כ מה משמח אלקים אלא שאעפי"כ תשוקת ההעלם שיהי' גילוי כי הגבורות הקדושות תשוקתן הוא להמתיק בחסדים עליוני' כמבואר ברמ"ז (תזריע דמ"ב) ועד"ז בחי' מקום הנ"ל חפץ שיהי' בו גילוי בחי' רצה"ע שלמעלה מבחי' מקום שיהי' ע"ד מקום הארון אינו מן המדה. ולפי"ז פי' רצונו של מקום שהוא הרצון של המקום שיהי' בו גילוי מבחי' רצון שלמעלה מבחי' מקום א"כ פי' רצון קאי אסוכ"ע ממש ונק' רצונו של מקום לפי שנמשך ומתגלה בבחי' ממכ"ע כי הנה מצד עצמיות אוא"ס ב"ה לא שייך בחי' רצון כלל אלא שממשיכי' להיות לו רצון להיות סוכ"ע וממכ"ע ונק' בחי' הרצון רצונו של מקום להיות רצון להיות בחי' מקום. והנה יש להעיר מענין מ"ש ואכלתם אותה במקום קדוש ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור (שמיני ו' י"ג וי"ד) ומבואר בגמ' פרק איזהו מקומן דמקום קדוש היינו לפנים מן הקלעים שהוא כל העזרה ומקום טהור היינו בכל ירושלים לפנים מן החומה. וביאור הענין ע"ד שנת' במ"א בענין ירידת הנשמה בגוף ירידה לצורך עלי' שנשמה שנתת בי טהורה היא וע"י קיום מצות מתעלים בבחי' קדוש כמאמר אשר קדשנו במצותיו והיינו שנמשכה מבחי' עלמין סתימין שנק' טהורה היא שאין בה בחי' היש כ"כ אבל בחי' קדוש הוא הארת סוכ"ע ועד"ז הו"ע מעלת מקום קדוש על מקום טהור שבעזרה ע"י הקרבנות הי' מאיר הארת סוכ"ע ולכן נק' מקום קדוש ממש, והנה גם בבהמ"ק עצמו הרי יש כמה מקומות קדושים זה למעלה מזה כמבואר בפ"א (דמסכת כלים) ודרך כלל ההיכל נק' קדש ובית קודש הקדשים מקודש ממנו, וא"כ עד"ז יובן למעלה בענין בחי' מדת מל' שנק' מקום שיש כמה וכמה מדריגות זו למעלה מזו בענין הגילוי שממשיכים בה אם מבחי' טהור אם מבחי' קדוש אם מבחי' קדש בלא וי"ו שלמעלה מבחי' קדוש בו' שזהו מדריגת השבת שנאמר בו כי קדש הוא לכם וביוהכ"פ עלייתה לבחי' קודש הקדשים ונק' שבת שבתון, וא"כ מכ"ז יובן ענין עושין רצש"מ שלכן יתכן שאע"פ שנאמר והי' אם שמוע תשמעו וע"י המצות ממשיכי' ודאי מבחי' קדוש עכ"פ עדיין נא' נק' אין עושי' רצונו של מקום שעדיין לא נמשך גילוי רצה"ע ממש בבחי' מקום כי רצה"ע הוא בחי' קדה"ק או בחי' קדש שלמעלה מבחי' מל' שנק' שכינת' תתאה ובינה שבג"ע שנק' מקום טמיר וגנוז וזהו ג"כ ענין איה מקום כבודו, איה היינו מה שאינו מושג שנק' עלמא דאתכסי' ולפי"ז י"ל פי' עושין רצונו של מקום היינו שיומשך הגילוי בבחי' מדת מל' שנק' מקום סתם כי בינה נק' מקום טמיר וגנוז אבל מל' שנק' מקום יומשך בה הגילוי אוא"ס כמו בבינה עלמא דאתכסי' ממש שהוא בחי' מקום טמיר וגנוז וזהו ע"ד מ"ש לע"ל ביום ההוא יהי' ואית' הפי' בלקו"ת מהאריז"ל יהיה ב"פ י"ה היינו שבחי' ו"ה יהי' במדריגת י"ה שהם או"א ועפי"ז א"ש דלכך בפ' והי' א"ש לא נק' עדיין עושין רצש"מ לפי שלא נא' בכל מאדך ואע"פ שנא' והא"ש תשמעו אל מצותי והענין ע"פ מ"ש האריז"ל שיחוד זו"נ הוא ע"י תומ"צ אבל יחוד או"א הוא ע"י מס"נ בק"ש דוקא והגם שמצוה הוא בהוי' כי שני אותיות מ"צ דמצוה הוא בא"ת ב"ש י"ה כמבואר בלק"ת פ' בראשית

והיינו שע״י המצות גורם ג״כ יחוד או״א שהם י״ה אך מ״מ הם אותיות מחולפים במ״צ להראות שאין זה גילוי גמור כמו י״ה שבא בלא חילופי אתוון במצוה אבל עיקר יחוד או״א שהם י״ה ממש זהו הנמשך ע״י העלאת מ״ן דמס״נ באחד וזהו ענין ק״ש והטעם לזה הוא מפני שמכיון שכבר נמשך האור וההמשכה של א״ס ב״ה בהכלים דאצי׳ וא״כ כבר באה ההמשכה וישנה בבחי׳ סדר ההשתל׳ דהיינו כשנמשכה לאצי׳ לזו״נ ורק שצריכים להמשיך משם לבי״ע אשר זהו ענין יחוד זו״נ שע״י יחוד זה נמשך הולדת נשמות מאצי׳ לעולם הבריאה כמבוא׳ בעה״ח (שער סדר אבי״ע פ׳ ד״ה) לכן ע״י התומ״צ ג״כ יכולים להמשיך המשכה זו מאחר שכבר ישנה לההמשכה בכלים דזו״נ דאצי׳ ע״כ ע״י התומ״צ שהם בחי׳ כלים ממשיכים המשכה זו שבכלים דזו״נ להיות נמשך בבי״ע ומ״מ גם עסק התורה צ״ל ג״כ בבחי׳ ביטול להיות ולא תחללו שלא לעשות חלל והפסק ח״ו דאל״כ גם תורה אין לו אלא שעכ״ז הוא בבחי׳ כלי אבל מס״נ היינו לצאת מהכלי לגמרי ולפיכך להמשיך היחוד דזו״נ שהוא המשכת האור שכבר מלובש בכלי ממשיכי׳ ע״י העלאת מ״נ דעסק התומ״צ שהן הן מבחי׳ ז״א ונוק׳ שהתורה היא בז״א והמצות בנוק׳, ומ״מ מבואר בתניא (ס״פ כ״ה) שקיום התומ״צ תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מס״נ לה׳ על יחודו ית׳ שיהי׳ קבוע בלבו תמיד ממש ע״ש אבל כדי להמשיך יחוד או״א שהוא המשכת אור חדש מה שלא נמשך עדיין בהכלים דאצי׳ כלל כ״א שצריכי׳ לעורר ולהמשיך אור חדש והמשכה חדשה ממש מאוא״ס ב״ה אשר זהו״ע יחוד או״א דאין הפי׳ שהתחלת ההמשכה הוא מאו״א לבד אלא כי או״א מקבלים מכתר וכתר מעתיק עד א״ס המאציל העליון כי הוא לבדו יש בו כח לחדש תמיד לפי שאין לו סוף משא״כ בנאצלים אלא שנק׳ ע״ש יחוד דאו״א לפי כי בהיות האור עדיין למעלה מאו״א הוא בבחי׳ סדכ״ס ונעלם מאד וראשית הגילוי הוא בחכ׳ וממנה נמשך בבינה וכמבואר כ״ז בפע״ח (שער הק״ש) פי״א ולכן כדי לעורר ולהמשיך מאוא״ס ממש צ״ל העלאת מ״נ במס״נ שעי״ז ממשיך מעיקרא ושרשה דכולא המשכה חדשה דאם לא כן אינו יכול לעורר ולהמשיך מבחי׳ א״ס ממש ולכן לעורר ולהמשיך המשכה זו צ״ל העלאת מ״נ במס״נ ממש שעי״ז מעורר וממשיך מעצמות אוא״ס ב״ה וממשיך משם המשכה חדשה ע״י יחוד דאו״א ועיקר הענין כי הנה ידוע שמאצי׳ לבי״ע הגם שהאור נמשך ע״י הפרסא מ״מ נק׳ סדר ההשתל׳ משא״כ מא״ס ב״ה לאצי׳ הוא שלא כסדר ההשתל׳ רק ע״י צמצום ומקו״פ כי אין ערוך לך חד ולא בחושבן והנה באדם יש ג״כ בחי׳ השתל׳ ומה שלמעלה מהשתל׳ דהיינו כי מחכ׳ ולמטה הוא בחי׳ השתל׳ שכל ומדות מחדו״מ לכן עי״ז ממשיכי׳ ג״כ מסדר ההשתל׳ מאצי׳ לבי״ע אבל להיות המשכת אור חדש מא״ס ב״ה שהוא מלמעלה מסדר ההשתל׳ זה אינו אלא ע״י העלאת מ״נ במס״נ כנ״ל דוקא שהוא בנפש ג״כ מבחי׳ שלמעלה מסדר השתל׳ דהיינו למעלה מהשכל והטעם והשכל לגבי למעלה מהשכל והחכ׳ הוא שלא כסדר ההשתל׳ כמ״ש והחכ׳ מאין תמצא והיינו בחי׳ יחידה שבנפש שממנה נמשך הרצון לה׳ במס״נ ולכן עי״ז דוקא מעורר וממשיך מלמעלה וסדר ההשתל׳ וכמבואר בפע״ח (שער הק״ש פ״ה) דרוחין

ונפשין של הצדיקים הם מ״ן ומ״ד דז״א אך נשמה לנשמה הם מ״ן ומ״ד דאו״א והיינו כי רוח ונפש זהו בחי׳ האור המלובש בהכלי וממשיכי׳ ע״ז האור שכבר מלובש בכלים כנ״ל אבל להמשיך יחוד או״א צ״ל העלאת מ״ן בבחי׳ מאדך בל״ג שהוא בחי׳ יחידה וזהו״ע נשמה לנשמה דהיינו שהוא למעלה מבחי׳ נשמת הכלים וע״ד כל הנ״ל שנת׳ ההפרש בין יחוד זו״נ ליחוד או״א מזה מובן שכדי שיומשך הגילוי בבחי׳ מל׳ כמו שהוא באימא עילאה ממש שהוא יחוד או״א זה א״א להמשיך ע״י תומ״צ כ״א ע״י מס״נ ממש שהו״ע בכל מאדך בלי גבול, ועד״ז יובן מארז״ל במקום שבע״ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שאינו מובן מהו ענין במקום אלא הענין כי הרי בפ׳ והא״ש נק׳ צ״ג כיון שנא׳ בכל לבבכם ועכ״ז לא נק׳ זה עושין רצש״מ אלא דוקא ע״י בכל מאדך בל״ג וזהו מדריגת חסידי׳ הראשונים שבגמרא כמבואר במ״א והנה הבע״ת זוכה לבחי׳ בכל מאדך בל״ג כי להיות שהי׳ בהיפך והיתה נפשו בארץ ציה ועיף ויזעקו אל הוי׳ אזי יתגלה אה״ר ועצומה כזו להיות בכלות הנפש ממש נמצא זוכה למדריגת עושין רצש״מ שלמעלה מבחי׳ צדיקים גמורים וע״ז רמזו רז״ל במקום שבע״ת עומדים פי׳ שהם ממשיכים מבחי׳ מקום שהוא מדת מלכותו ית׳ מעצמות רצה״ע רעדכ״ר שמשם מקור הסליחה והוא הסליחה כמ״ש כי עמך הסליחה והו״ע הנה מקום אתי אתי ממש מקום טמיר וגנוז אשר משם הראהו י״ג מדה״ר שמהם מקור הסליחה, וענין שהבע״ת הם עומדים במקום הנ״ל זהו״ע מ״ש בזהר (ואתחנן דרס״א ע״ב) בפי׳ הפסוק כי המקום אשר אתה עומד עליו כו׳ וזהו״ע טוב זה יצ״ט מאד זה יצה״ר, ונודע כי טוב הוא בחי׳ צ״ע והוא העומד על בחי׳ מקום אבל הבע״ת ע״י שהיצה״ר נהפך לטוב בחי׳ בכל מאדך ממשיך בחי׳ טוב מאד הוא בחי׳ ורב טוב לבית ישראל, מה רב טובך שעתה הוא בחי׳ אשר צפנת אור הגנוז לצדיקים במקום טמיר וגנוז בחי׳ הנה מקום אתי וע״י הבע״ת יומשך בבחי׳ גילוי ממש בבחי׳ מקום סתם מדת מל׳ וע״כ אמרו במקום שבע״ת עומדים היינו בבחי׳ ומדריגת הנה מקום אתי וגם פי׳ בע״ת שהוא ממשיך ההשפעה בבחי׳ תשובה והמשכה והשפעה זו זהו כמבואר בזהר (ויקרא דט״ז ע״א) ע״פ ישוב ירחמנו מאן ישוב ישוב עתיקא קדישא לאתגליא בזעיר כו׳ והנה הא דבמקום שבע״ת עומדים אין צדיקים כו׳ למדו רז״ל (ספ״ה דברכות) ממ״ש שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק ברישא והדר לקרוב, ובזהר (פ׳ בראשית ד״ה ע״ב) פי׳ לרחוק כמה דאת אמר מרחוק הוי׳ נראה לי, מרחוק דא נקודה עילאה והיינו בחי׳ ח״ע וא״כ שלום לרחוק זהו״ע הארת יסוד אבא ולקרוב זה יסוד ז״א וזהו״ע שלום לרחוק דאתעביד קרוב והיינו כענין מושיעך מרחוק כמבואר בזהר (ויקרא ד״כ ע״ב) ולכן כתי׳ בפ׳ נצבים כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא וקאי על מצות תשובה כי לא קאי ע״כ התורה כולה דהל״ל כי כל המצות כו׳ כ״א קאי על התשובה דלעיל מיני׳ כתיב כי תשוב אל הוי׳ והוא המצוה אשר אנכי מי שאנכי מצוך כו׳ וזהו ולא רחוקה היא כי באמת הוא ע״י המשכת המקיף עליון שעז״נ אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני אלא שאעפי״כ ולא רחוקה היא כי קרוב אליך כו׳ והנה לכן בפ״ר דק״ש אשר כתיב בה בכל מאדך בל״ג ובלי שום מניעה

ובלי שום הסתר שעי״ז נמשך התגלות סוכ״ע למטה והיינו יען כי אה׳ זו דבכל מאדך נמשך דוקא מהתבוננות בבחי׳ סוכ״ע משא״כ האה׳ דבכל נפשך נמשך מבחי׳ ממכ״ע ועי״ד שנת׳ במ״א בענין שלא נכתב בתורה טעם על מס״נ לפי שנלקחה מלמעלה מבחי׳ הטעם ולכן ע״י אה׳ דבכל מאדך דוקא נמשך התגלות בחי׳ סוכ״ע לפי שנמשך גילוי מבחי׳ זו בלב האדם להתפעל מזה דוקא בבחי׳ מאדך ממש אזי עי״ז ועמדו זרים ורעו צאנכם כי לא יהיו נצרכי׳ לברר בירורים מאחר שיהי׳ התגלות סוכ״ע והוא דוגמא ע״ד ענין שביעית דכתיב שש שנים תזרע שדך ובשנה השביעית שבת שבתון כו׳ דהענין דשש שנים תזרע שדך הוא ע״ד עובדא והו״ע הבירורים שבבחי׳ שש שנים ובבחי׳ בשנה השביעית הוא ההעלאה ונת׳ במ״א בד״ה את שבתותי תשמרו) שהוא עלי׳ בבחי׳ סוכ״ע שלכן תלה הכתוב מאדם בחיה ע״ש ולכן אז אסור בזריעה וחרישה כי אז עליות מה שנברר מכבר וא״כ מזה נשכיל כאשר ישראל עושין רצונו של מקום בבחי׳ בכל מאדך שהוא ג״כ התגלות סוכ״ע אזי לא יהיו נצרכי׳ ג״כ לעובדא זו דואספת דגנך כ״א מלאכתן נעשית ע״י אחרים וכמ״ש גבי שביעית וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וצויתי את ברכתי כו׳. ובזה יובן ענין המבואר בזהר (נשא דקמ״ד ע״ב) רבי יהודה קארו לי׳ לר׳ שמעון שבת מה שבת לה׳ קדש אוף ר״ש שבת לה׳ קדש והיינו כמו שבשבת עליות העולמות בבחי׳ סוכ״ע אף רבי שמעון ע״י עבודתו ועסק תורתו המשיך גילוי סוכ״ע בבחי׳ הפרטיות שלו ובפנימיות ולכן מלאכתו נעשית ע״י אחרים, ולכן אמר רשב״י בגמרא (ברכות הנ״ל) אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע כו׳ וקוצר בשעת קצירה תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו ש״מ מלאכתן נעשית ע״י אחרים כו׳ וכמ״ש גבי שביעית בחריש ובקציר תשבות, והענין כי הנה גם בעבודה יש בחי׳ חרישה דמרפא ארעא דהיינו בחי׳ לב נשבר ונדכה והו״ע ורב תבואות בכח שור אך בחי׳ חרישה זו אינו שייך אלא כשלא נתהפך עדיין בחי׳ חשך דנה״ב לאור משא״כ כשנהפך החשך לאור ממש א״צ חרישה זו ועד״ז כתי׳ לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל שבחי׳ יעקב שנק׳ עבדי שהו״ע הבירורים בששת ימי המעשה ע״י ולעבדו בכל לבבכם עם כי לא הביט און אבל עמל ימצא בו כי הוא יגיעה גדולה לכבוש תאוות נה״ב בבחי׳ אתכפי׳ אבל בבחי׳ ישראל כי שרית עם אלקים שכבר נצח אין שייך גם עמל כלל נמצא בחי׳ זו הוא למעלה מהבירורים שהן שייכים בבחי׳ ומדריגת יעקב ועד״ז הו״ע בחריש ובקציר תשבות שא״צ לעמל ויגיעה, ועד״ז נת׳ במ״א (סוף ד״ה הן האדם) בענין שאחר חטא עה״ד כתי׳ וישלחהו מג״ע לעבוד את האדמה שזהו״ע עבודת הבירורים משא״כ מקודם וישלחהו ויגרש שאז הי׳ העבודה באופן אחר ממש שלא בדרך הבירורים ומלחמה אלא ע״ד מ״ש ויניחהו בג״ע לעבדה ולשמרה, לעבדה זו רמ״ח מ״ע להמשיך אוא״ס בג״ע וע״י ריבוי ההתגלות האור הי׳ ממילא מתעלים הניצוצי קדושה שנפלו ונתערבו ברע ויהי׳ נכללי׳ בתוך האורות העליונים שימשיך האדם כנר בפני האבוקה כו׳ כי ממילא הי׳ הקליפות כלים ע״י שהי׳ הניצוצי קדושה מכלים מהם אבל הדבר הי׳ שלא ע״י מלחמה משא״כ אחר שחטא אזי צ״ל

הבירורים ע"י עבודה ומלחמה שעת צלותא שעת קרבא כו' ועד"ז כשישראל עושין רצונו ש"מ אזי זוכים למעין אותה בחי' אשר מקודם וישלחהו ויגרש כו' והנה ויגרש את היינו ענין התלבשות המל' בקליפות נוגה לברר הניצוצים שנפלו בשבה"כ וזהו ויגרש את את דוקא כמבואר (ויחי דרל"ז ע"א) וכמ"כ באדם בחי' זו היינו האהבה דבכל נפשך הנמשכת מן הדעת ומתלבשת בנה"ב לבררה ולהכניע אמנם בחי' אה"ר דבכל מאדך הוא מבחי' ז"א דאצי' מאד אותיות אדם אלא שהוא הפנימית של בחי' אדם כענין ז"א בעתיקא אחיד ותליא והוא בחי' עה"ח כו' שאינו יורד שם לברר ובמ"א נת' דבכל מאדך הוא כתר דנוק' (בד"ה מקושש עצים) והכתר אינו יורד לבי"ע לברר רק ט"ס יורדים כו' אי נמי יש לומר ע"ד שנת' בענין ששים המה מלכות אחת היא יונתי דבחי' בכל מאדך נמשך מפרצוף הפנימי דמל' הנק' כנס"י שמקבלת מהח"ע וכתר והוא אינו יורד בבי"ע לברר רק פרצוף החיצון דמל' שיורד פעמים בבי"ע כשושנה בין החיצוני' ואי לזאת פרצוף הפנימי הוא ג"כ בחי' עה"ח כי הוא שוה לת"ת כמארז"ל ע"פ תאומתי לא אני גדול ממנה כו' ולכן אין שייך בבחי' זו עבודת הבירורים כ"א בירור דמ"ד שמברר המ"נ דב"ן כו' משא"כ בפ' והא"ש שלא נאמר בכל מאדך אע"פ שנא' בכל נפשכם עכ"ז היא האה' הנמשכת מבחי' ממכ"ע כי נפש הוא בחי' מל' החיצונה המתלבשת בבי"ע כענין עולם שנה כו' ולכן בבחי' זו צריך לברר בירורים ואספת דגנך בעצמך וגם יכול להיות פן יפתה לבבכם ח"ו כי נגד אהבה זו יש לעו"ז כי נגד הדעת דקדושה יש לעו"ז עה"ד טו"ר ממש משא"כ בבחי' בכל מאדך אין שייך בחי' זלעו"ז כי הוא נמשך מבחי' סוכ"ע אני הוי' לא שניתי שאין בו שום שינוי. והנה בכ"ז יובן ג"כ עוד דבפ' שמע כתי' ושננתם לבניך ודברת בם ואח"כ כתי' וקשרתם לאות על ידך היינו עסק התורה מקודם ואח"כ תפילין שהוא מעשה המצות משא"כ בפ' והא"ש כתי' וקשרתם אותם לאות ואח"כ כתי' ולמדתם כו' תפילין קודם לתורה והיינו כי בפ"ר שנאמר בה ובכל מאדך אז ההילוך הוא בפנימיות מלמעלמ"ט ולכן תורה מקודם למצות כי הנה ענין התורה הוא התגלות פנימיות התגלות אוא"ס בחכ' ואורייתא מחכ' נפקת ואח"כ תפילין היינו מצות מעשיות כי הוקשה כל התורה לתפילין שמצות מעשיות הוא לבסוף מלמעלמ"ט כסדר מחשבה ואח"כ דיבור ואח"כ מעשה לכן קודם תורה ואח"כ מצות וע"ד גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כי התהוות מעשה המצות שיהי' בהם רצה"ע והארה מבחי' כתר הוא ע"י התורה אשר הוא המשכת אוא"ס מבחי' כ"ע למעשה המצות שהם נעשים בדברים גשמיי' שמק"נ והבירור ע"י שם מ"ה דתורה שמברר ב"ן ואף שבבחי' אחת מעשה גדול הממשיך מבחי' כתר ואורייתא מחכ"נ עכ"ז זה המעלה שבמעשה הוא ג"כ אחר קבלתה מהתלמוד ויובן זה ע"ד שנת' במ"א (בביאור ע"פ יהודה אתה) דמל' הוא בחי' מקבל ולית לה מגרמה כלום ואעפי"כ אחר שמקבלת הרי היא בחי' מל' עליהם ונק' כתר מל' ועד"ז נת' במ"א בענין משמח חתן עם הכלה כי ההשפעה באה לה ע"י בעלה דוקא שבעלה חייב במזונותיה ואעפי"כ אין נותני' לו לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו וגם אחעט"ב ועד"ז

יובן בענין תומ״צ שהם ג״כ זו״נ שהסדר מלמעלה למטה הוא תורה ואח״כ מצות מטעם הנ״ל אך היינו דוקא כשההילוך מלמעלמ״ט והיינו ע״י קדימת בכל מאדך והסדר הוא ע״ד ג״פ קדוש כמבואר ברע״מ (אמור דצ״ג ע״א) שהקדוש הראשון הוא ע״י מס״נ באחד להיות יחוד או״א שהוא המשכת אור חדש מהמאציל העליון וזהו״ע בכל מאדך ואח״כ הקדוש הב׳ זהו ענין המשכת הכתר לז״א מת״ת דאימא ע״י עסק התורה ואח״כ הקדוש הג׳ הוא המשכת הכתר לנוק׳ ע״י מעשה המצות וזהו״ע עושין רצונו ש״מ, אבל בפ׳ שני׳ שנא׳ פן יפתה לבבכם ואח״כ כשחוזרין בתשובה ושמתם את דברי אלה על לבבכם אזי צריך לברר בירורי׳ מלמטלמ״ע אזי מקודם מצות מעשיות הבירור בעשי׳ כי כל המצות בעשי׳ שע״י המצוה נתברר עשי׳ ואח״כ ולמדתם אותם היינו תורה בירור חכ׳ ודיבור משנה היינו בירור בחי׳ יצירה כשאומר כשר או פסול נתברר זמ״ז בהלכה פסוקה זה יכול לעלות וזה אינו יכול ליכלל ולהתעלות למעלה ע״ד זה ישפיל וזה ירים ותלמוד בקושיות ופירוקים נתברר בריאה כי ע״י קושיות הי׳ הסתר ע״י קליפה וכשמתרצין ההלכה ואין לה הסתר עוד ולכן בעת שהוא עקבות משיחא עיקר הבירור במצות הצדקה היינו ענין רגלין ברגלין בירור העשי׳ וזהו ענין אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו כי מי שהוא בע״ת צריך לילך מלמטה למעלה לברר בירורי׳ ופי׳ אחרי הוא בחי׳ מל׳ שנק׳ כן כמבואר בזהר (קדושים פ״ו ע״א) וזהו לכתך אחרי במדבר שהוא בחי׳ אתכפי׳ ואזניך תשמענה דבר מאחריך, אחרי הוי׳ ילכו כארי׳ ישאג ואעפ״כ מבחי׳ אב״א יומשך אח״כ להיות פב״פ אלא שמתחילה צ״ל בכל יום תחלה אתכפי׳ עובד אלקים ואח״כ יבא לבחי׳ אתהפכא וז״ש אח״כ ואותי תיראו פי׳ ואותי היינו עצמותו ית׳ בחי׳ פנימיות וז״ש ואת מצותיו תשמרו ואח״כ ובקולו תשמעו שהוא התורה דכך הוא הסדר כשהולך בבחי׳ אחרי כמ״ש בפ׳ והא״ש תחלה וקשרתם ואח״כ ולמדתם אבל א״א ע״ה שהי׳ צ״ג הליכתו מלמעלה למטה דרך פנים וזהו התהלך לפני והיה תמים דהיינו שהמשיך מאוא״ס ע״י היסוד במל׳ ועי״ז והי׳ תמים שמתמתקים הגבורות כמבואר בזהר (בשלח דס״ד ע״ב) בענין הצור תמים כו׳ לכן גם בחזקי׳ נא׳ אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה וזהו ג״כ ענין ההילוך מלמעלה למטה וזהו אם יגאלך טוב יגאל ואם לא וגאלתיך אנכי פי׳ אם יגאלך טוב יגאל זהו ע״י צ״ג שעושין רצונו של מקום וכמ״ש אמרו צדיק כי טוב ואם לא יחפוץ וגאלתיך אנכי היינו ע״י בע״ת וזהו״ע במקום שבע״ת עומדים אין צ״ג כו׳, וזהו שאמרו אם ישראל עושין תשובה נגאלין דלכאורה אמאי לא סגי בקיום התומ״צ ובעי תשובה דוקא, אלא הענין כי להיות בחי׳ גאולה זהו המשכת היסוד זהו דוקא כשעושין רצונו של מקום אבל אם אין עושין רצונו ש״מ אזי אף שמקיימים תומ״צ אין נמשך ההמשכה בפנימי׳ מסוכ״ע בממכ״ע ולכן צריך תשובה דוקא הוא בחי׳ ממעמקים קראתיך ועי״ז וגאלתיך אנכי וכמ״ש כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום דקאי על מצות תשובה שהוא בחי׳ אשר אנכי כו׳ ולכן באברהם שקיים כל התורה כולה ואח״כ מצות מילה מצות מעשיות לבסוף מלמעלה למטה ומ״ש התהלך הוא בחי׳ רו״ש,

והנה קיום מצות מעשיות נק׳ אחורי׳ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו ובאברהם שנא׳ התהלך לפני בבחי׳ פנים היינו ע״י תורה שקיים אאעה״ש כל התורה זהו דרך פנים בבחי׳ התהלך לפני ותפלה הוא ג״כ בירור מלמטה למעלה ולכן התפלה נק׳ אחורי׳ כי ח״י ברכות דשמו״ע הם נגד ח״י חוליות שהוא בחי׳ חוט השדרה הנמשך ממוח דרך בחי׳ העורף לגוף ומבחי׳ אחורי׳ יבא לבחי׳ פנים ולכן מי שתורתו אומנתו בחי׳ התהלך לפני הוא פטור מן התפלה. והנה לעתיד כתיב והתהלכתי בתוככם שיהי׳ ההתגלות מעצמו בלי שום עשי׳ דלתתא וי״ל דכמו בנשמות יש עומדים ומהלכים דבחי׳ עמידה היינו כשהנשמה מוגבלת בכלי והילוך הוא למעלה מהכלי וזהו״ע מאדך כמ״כ בענין הגילוי מלמעלה כשנמשך האור ע״י הכלים שהן מסתירים על האור אין זה נק׳ הילוך אבל ההילוך הוא כשהאור נמשך ומתגלה בלי הסתר וכמ״ש הולך ואור עד נכון היום ובמ״ת כתיב ויהי קול השופר הולך וחזק ועד״ז יש לומר פי׳ וענין והתהלכתי הנא׳ לעתיד. והנה פי׳ בתוככם הענין שהתפשטות זו יהי׳ בנש״י ממש והוא למעלה מעלה מההילוך שלהם וע״ד שנתבאר בפי׳ מהלכים בין העומדים שהמלאכים נק׳ עומדים ונש״י פועלים ההילוך בהם כמ״כ כבי׳ הקב״ה יפעול ההילוך שלו בתוך נש״י וזהו והתהלכתי בתוככם ממש אשר ההילוך של נש״י מצ״ע הוא כמו בחי׳ עומדים לגבי הילוך זה וכמ״ש במ״א דפי׳ מאדך היינו מאד שלך שלגבי גבול של האדם נק׳ זה מאד ובל״ג אבל אינו בלא גבול ממש אבל לעתיד כתי׳ וגבוה מאד שבחי׳ המאד יהי׳ גבוה במדריגה עליונה ונפלאה וזהו ע״ד שנת׳ במ״א בביאור (כי כאשר השמים החדשים) שעבודת נש״י היינו לחבר אצי׳ בבי״ע וזהו״ע ההילוך שלהם כי אצי׳ נק׳ א״ס לגבי בי״ע ובאמת לגבי א״ס ב״ה נק׳ אצי׳ גם כן גבול אבל ענין והתהלכתי היינו המשכות וגילוי אוא״ס שלמעלה מהאצי׳ וגילוי ההילוך זה יהי׳ בתוככם ממש. וגם יש לבאר יותר כי נר״נ מלובשים בכלים וחי׳ יחידה מקיפים וההילוך דנש״י גילוי חיה יחידה והיינו עד חיה יחידה דאצי׳ אבל הנה בכללות העולמות הנה גם כללות עיגולים ויושר דא״ק נק׳ נפש ורוח אכן בחי׳ והתהלכתי היינו גילוי בחי׳ חי׳ יחידה דא״ק וי״ל שהוא למעלה גם מהקו״ח כו׳. עוד י״ל בפי׳ בתוככם כי הנה איתא לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין שהנשמות הן מבחי׳ לבושין אשר יש חילוק גדול בין הלבוש להגוף שבהגוף מלובש הנשמה ממש משא״כ בהלבוש הנה ע״י ירידתם בגוף יתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא ועי״ז והתהלכתי בתוככם ממש שיהי׳ הגילוי בגוף האדם ממש מעין וע״ד הגילוי שבע״ס דאצילות שחסד הוא דרועא ימינא כבי׳ ואוא״ס ב״ה שורה בו כמ״כ ע״י הצדקה וגמ״ח יהי׳ דרועא ימינא של האדם עד״מ כלי לגילוי אוא״ס ממש, ומ״ש והתהלכתי דהיינו ב׳ בחי׳ הילוך הענין שיהי׳ המשכות והתגלות סובב בממלא מלמעלה למטה וגם עליית ממלא בסובב מלמטה למעלה וההפרש בשניהם הוא עד״מ אם המלך העומד למעלה יורד להתגלות לעמו למטה או להפך שהעם עולים אל המלך וכמו שמצינו אליהו וחנוך עלו למרום שנזדכך החומר שלהם ועלו למעלה זהו עליות ממלא בסובב אכן התגלות הסובב בממלא שיתגלה האור בגוף ממש בתחה״מ מבלי הזדככות כזה דגוף אליהו וחנוך ובענין ההשגה

יש גם כן חילוק כי כדי שיתגלה גילוי גדול כזה שיוכל להתגלות לגוף ממש צריך מקור ושרש הגילוי להיות ממקום גבוה יותר בכדי שיוכל לבא ולירד ולהשתל׳ הגילוי למטה בגוף ממש וא״כ גילוי הסובב בממלא אזי ההשגה שמשיגים למטה הוא השגה גדולה ממקום גבוה יותר ממה שמשיגים בעליות ממלא בסובב כי אז ההשגה א״צ להיות שרש הגילוי ממקום גבוה כזה וכידוע שמה שמקורו ושרשו ממקום גדול ביותר יוכל לבא להתגלות ולהשתל׳ למטה יותר והוא כמו תומ״צ שתורה הוא בחי׳ ח״ע מו״ס אבל המצות הן בחי׳ כתר שבכתר לכך הן מלובשים בגשמיות ממש ודוגמא עוד לדבר מענין חו״ב ראי׳ ושמיעה, שהראי׳ מתפשט למטה יותר גם בעשי׳ משא״כ שמיעה וזהו״ע יסוד אבא ארוך הוא והיינו כי שרש אבא מגלגלתא ששם מלובש חסד דע״י ושרש בינה ממו״ס ששם מלובש גבורה דעתיק כמ״ש אני בינה לי גבורה, והנה כתי׳ ושמתי כדכד שמשותיך אמר הקב״ה להוי כדין וכדין כי פליגי בזה ח״א שהם וח״א ישפה וידוע דשוהם חקוק על אבנו של יוסף והוא בחי׳ צ״ע שממשיך מלמעלה למטה וע״כ ח״א שוהם היינו שהגילוי אלקות שיהי׳ לע״ל יהי׳ מלמעלמ״ט וח״א ישפה שהוא הי׳ חקוק על אבנו של בנימין צדיק תחתון והוא בחי׳ מלמטה למעלה והוא סובר שיהי׳ גילוי אלקות ע״ד מלמטה למעלה היינו שיזדכך העולם שלמטה דוקא ואמר הקב״ה להוי כדין וכדין פי׳ שיהי׳ ההמשכה ממקום גבוה כ״כ עד שאם אפילו הי׳ למטה העלם מ״מ לא הי׳ מסתיר לפי שההמשכה הוא מבחי׳ גבוה ומ״מ יזדכך ג״כ העולם ע״ד מלמטה למעלה וזהו והתהלכתי בתוככם ב׳ בחי׳ הילוך מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כו׳ והייתי לכם לאלקים היינו שבחי׳ עצמיות אוא״ס יהי׳ לכם בבחי׳ אלקים השורה עליכם. והנה כתי׳ אח״כ ואולך אתכם קוממיות ואיתא בגמ׳ (סנהדרין ד״ק וברבות בראשית פי״ב) פלוגתא שר״י סובר קוממיות מאה אמה כנגד קומת אדה״ר שהי׳ מאה אמה ור״ש ור״מ סוברי׳ שקוממיות הוא מאתים כשני קומות של אדה״ר. ולהבין הפלוגת׳ הנה מקודם צריך להבין מה שאומר ואולך אתכם קוממיות שיהי׳ כקומת אדה״ר מאה אמה והלא מה דקומת אדה״ר הי׳ מאה אמה זה נעשה אחר החטא עה״ד שנתמעט קומתו על מאה אמה כדאית׳ בגמרא (חגיגה די״ב) שמיעטו הקב״ה והעמידו על מאה אמה שנא׳ ותשת עלי כפיך כ״ף בגימט׳ הכי הוי משא״כ קודם הי׳ קומתו מן הארץ עד לרקיע וא״כ צ״ל דהרי נא׳ לע״ל הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד ופירשו בכהאריז״ל מאד אותיות אדם היינו כמו אדה״ר קודם החטא כמבואר בספר הגלגולים וא״כ איך ההבטחה רק קוממיות מאה אמה. אך הענין כי זה כתי׳ רק על משיח עצמו שישכיל עבדי וגבה מאד מאד אותיות אדם כי הוא יתקן חטא אדה״ר לכן יהי׳ וגבה מאד היינו כמו אדה״ר קודם החטא אבל שאר כל אדם א״א לשום נשמה להגיע למדריגת אדה״ר שהי׳ יציר כפיו של הקב״ה ואית׳ בגמ׳ (ב״ב ד׳ ע״ח) גבי ר׳ בנאי נסתכלת בדמות דיוקני דהיינו יעקב בדיוקני עצמה דהיינו אדה״ר אל תסתכל ולכן אמרו שופרי׳ דיעקב רק מעין שופרי׳ דאדה״ר הרי אף שיעקב הי׳ בחיר שבאבות וכתי׳ ליעקב אשר פדה את אברהם מ״מ אדה״ר גבוה יותר ממנו אף לאחר החטא רק

כשעשה תשובה גבוה הרבה מבחי׳ יעקב מטעם הנ״ל שהי׳ יציר כפיו של הקב״ה לכן גם לע״ל א״א להגיע רק עד קומה מאה אמה. אך להבין הפלוגתא אם מאה אמה או בשני קומות שהם מאתים. הנה ארז״ל (שבת) אין השכינה שורה אלא על גבור כו׳ ובעל קומה מנלן ממשה שהי׳ קומתו עשר אמות והענין כי הנה קומת אדם הוא ג׳ אמות כדאיתא בגמרא (עירובין דמ״ח ע״א) לגבי טלטול ד״א אך התוס׳ פירשו שם דהיינו לבד מהראש והנה נותנים לו ד״א כדי לפשוט ידיו ורגליו ע״ש והענין כי ג׳ אמות נגד ג׳ עולמות בי״ע ומה שנותנים לו ד״א כי ד״א של הלכה זהו שם הוי׳ היינו להעלות מבי״ע לאצי׳ עד שיפשוט ידיו בבחי׳ שאו ידיכם קדש וברכו את הוי׳ גם ד״א של הלכה במקום היכל ק״ק ששם מלובש תנה״י דמל׳ דמל׳ דאצי׳ ונעשית כחב״ד דבריאה גם ד׳ מוחין גם ד׳ מחנות שכינה, ד׳ נהרות, ד׳ יסודות, או נגד קומת המל׳ מהחזה דז״א ולמטה ולכן השכינה שורה על בעל קומה דוקא ד״א ד׳ מחנות שכינה כנ״ל, אך משה זכה לשכינת׳ עילאה בינה הי׳ קומתו עשר אמות ע״ס דאצי׳ כי ספי׳ א׳ דאצי׳ היא כוללת כל עולם מג׳ עולמות בי״ע משה הוא חכ׳ או ע״ס דז״א וזהו וכל קומה לפניך תשתחוה ולע״ל במשיח נא׳ וגבה מאד ע״ס דא״א שכל ספי׳ כוללת ע״ס דאצי׳ ע״ד רגלי החיות כנגד כולן לכן הקומה מאה והשראת השכינה יהי׳ ממל׳ דא״ס, והנה הדיעה דקוממיות הוא מאתים היינו נגד א״א שבע״ס מלמעלמ״ט ובע״ס שמלמטלמע״ל, עוד י״ל שפי׳ מאתים ע״ד ומאתים לנוטרים את פריו כי הנה גבי בני יששכר כתי׳ וראשיהם מאתים כי פי׳ יששכר יש שכר להנחיל אוהבי יש והיינו מבחי׳ מאתים, ועפי״ז י״ל ענין והתהלכתי בתוככם דהוא בחי׳ גבוה מן הקיבול שכר דואילך אתכם קוממיות כי לאחר שיהי׳ בחי׳ קוממיות מאה אמה דהיינו עליונים בא״א אזי יתלבש בהם בחי׳ ע״ק וזהו יובן ע״ד דכתי׳ האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו ואיתא ברבות בשה״ש הלומד תורה במקומו שכרו מאתים והלומד תורה שלא במקומו שכרו אלף והפי׳ הוא כי ע״י שלמד תורה במקומו הנה זוכה למעלה ג״כ רק בבחי׳ מקום תורה שמקום תורה למעלה הוא בחי׳ חו״ב כי אורייתא מחכמה נפקת והנה חו״ב כ״א כלול מעשר ע״כ שכרו מאתים אבל ע״י שלומד תורה שלא במקומו מגיע למעלה ג״כ גבוה מבחי׳ מקום תורה שהוא חו״ב כ״א בבחי׳ כתר ולכן שכרו אלף כי פי׳ אלף לשון פלא שהוא כתר וע״כ כנגד זה הוא הקיבול שכר והתהלכתי בתוככם שהוא בחי׳ עתיקא כנ״ל, וזהו ואולך אתכם קוממיות מאה אמה הוא כנגד בחי׳ א״א (והדיעה שסובר מאתים הוא רק כנגד ע״ס דמלמעלמ״ט וע״ס דמלמטלמ״ע אבל הכל בא״א) אבל והתהלכתי בתוככם הוא בבחי׳ ע״ק כנ״ל. והנה והתהלכתי להילוך צריך דרך והוא דרך הוי׳ כי דרך גימט׳ ב״פ הוי׳ אלקים היינו כי יש ב׳ בחי׳ הוי׳ ופסיק טעמא בינייהו ובכל אחד יש ג״כ אלקים וכמ״ש וידעת כי הוי׳ הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ כו׳ שיש הוי׳ ואלקים בבחי׳ ממכ״ע שנק׳ ארץ כמ״כ יש הוי׳ ואלקים בבחי׳ סוכ״ע שנק׳ שמים ממעל וע״כ דרך ב״פ הוי׳ ואלקים וכ״ז יהי׳ ע״י ב׳ בחי׳ הילוך שיש בנש״י מלמטה שהוא בחי׳ אחרי הוי׳ תלכו וע״י בחי׳ ההילוך שלמעלה למטה כנ״ל בענין התהלך לפני והגם שזהו רק

באבות הנה מצינו ג"כ בכל ישראל ב' בחי' הילוך מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט והיינו ספה"ע ומ"ת כי ספה"ע הוא מלמעלמ"ט וזהו דבספה"ע נאמר מהחל חרמש בקמה וארז"ל אל תקרא בקמה אלא בקומה כי אמלאה החרבה ולתקן קומת נפש האלקי' זהו ע"י ביטול קומת נה"ב ואז וכל קומה לפניך תשתחוה כו' ויהי' בשבועות אור כתר תורה.

והתהלכתי בתוככם* כו' היינו שיהי' התגלות מלמעלה שהקב"ה ילך בתוך בנ"י. ועיין מזה בשל"ה בההקדמה בבית דוד בד"ה הנה אלו ההבטחות שבפרשה בחוקתי ואח"כ בד"ה הכלל העולה. אך להבין ענין והתהלכתי דמשמע ב' בחינות הילוך וכמ"ש מזה סד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים. יש להקדים מה שמצינו ג"כ בעבודת ה' ב' בחי' בענין הילוך דפעם כתיב אחרי הוי' אלקיכם תלכו שישראל ילכו אחרי הוי' אחרי דוקא בחי' אחוריים, וע"ד מ"ש במרע"ה וראית את אחורי ופני לא יראו אלא שבמשה הוא לענין וראית בחי' ראי' שבחי' ראי' לא יוכל להיות רק בבחי' אחוריי' והוא ענין קשר של תפילין כמשארז"ל, ועיי' באגה"ק ד"ה עוטה אור ובנש"י הוא גם בבחי' וענין ההליכה שצ"ל אחרי ה' דוקא, ועיין בזוהר בפ' ויקרא ד"כ סע"א וריש ע"ב ועיין בפ' ויחי דרכ"ט ב' ע"פ אחריך נרוצה, וז"ש ג"כ כי מלא אחרי ה' דברים א' ל"ו ובאברהם כתי' התהלך לפני וכתיב האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו, וכן בחזקיהו כתיב ישעי' ל"ח ג' אשר התהלכתי לפניך, ועיין מזה בפ' ויחי דרכ"ח ב' דסמיך גאולה לתפלה ועד"ז באברהם מ"ש התהלך לפני היינו ע"י מילה כו' שהוא ג"כ גילוי יסוד סוד ה' ליראיו כו', ודרמ"ו סע"א ובפ' בשלח דס"ד ב' ובפ' ויקרא די"ד א' קמ"ב א' קס"ג א' (וצ"ע שם דקס"ו א' דשם נפרש בסגנון אחר ממ"ש כאן) נמצא הענין שהי' ההילוך שלהם בבחי' הפנימית דוקא בחי' לפני ולא בחי' אחרי לבד, ועיין מזה בשל"ה פ' ויחי בד"ה ויברך את יוסף שפי' שענין ההליכה לפניו ר"ל קודם לו ית' דהיינו שהאדם מתעורר מעצמו משא"כ כשאין אתערותא מלמטה רק מלמעלה נמשך ההתעוררות כו' ע"ש. והנה עם היות שדבריו נכונים אך באמת יש לפרש ענין זה שיש ב' בחי' הילוך ממש אלא שמ"מ דבריו הק' קרובים לענין זה ג"כ.

ב) **והנה** כתיב אשר אנכי מצוך היום וארז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים אינו מובן איך יכול להיות שיהיו בכל יום כחדשים ממש, ויובן בהקדים לבאר ענין ממלא וסובב בחי' ממלא הוא כח הפועל בנפעל שהאור מתלבש בהעולמות ומחיה אותם והתלבשות זו זהו ענין גילוי ההשפעה

והתהלכתי בתוככם: ראה המאמר שלפני זה. ציון הסעיפים הוספנו בהוצאה זו מכת"י ב.

קיצורים מד"ה זה נדפס להלן בהוספות ע' תשכג.

כמ״ש בתניא פמ״ח שההשפעה שהוא בבחי׳ גילוי בעולמות נק׳ בשם הלבשה שמתלבשת בעולמות כי הם מלבישים ומשיגים ההשפעה שמקבלים כו׳ ע״ש והוא עד״מ כמו המדות אהבה ויראה שמקבלים ההשפעה מהשכל והבינה והדעת שלפי ההתבוננות כך הוא היראה או האהבה כו׳ והרי שכל זה המוליד המדה הוא מלובש בתוך המדה שמפני זה אוהב או ירא מחמת טעם ושכל הזה, ועד״ז יובן ענין החיות המתלבש בהעולמות לכן אותו החיות שהוא מקור להתלבשות זו נק׳ עלמא דאתגליא וממכ״ע, ועיין בתניא פרק נ״ב גבי מקור זה הוא הנק׳ עלמא דאתגליא כו׳, וזהו ענין ואתה מחיה את כולם שהוא בחי׳ מדת מלכותו ית׳, ועיי׳ זהר ר״פ ואתה תצוה ובפ׳ תרומה דקל״ח ב׳ דפי׳ נהורא עילאה ונהורא תתאה כליל כחדא אקרי ואתה, והיינו כי אתה לבד הוא ענין האותיות מאלף עד ת״ו ה׳ מוצאות שזהו ענין הכלים היורדים ומתלבשים בבי״ע להיות ממכ״ע ונק׳ דבר ה׳ אך צ״ל הארה והמשכה מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע להיות ירידה והמשכה זו וזהו ענין הוי״ו ועיין זהר בפ׳ ויחי דרמ״ו ב׳ ונתבאר במ״א שהוא ג״כ בחי׳ קול ודבור הוא״ו היא בחי׳ קול אתה בחי׳ דבור וזהו ואתה ופי׳ קול ע׳ בד״ה שוש אשיש רפ״ו גבי ונשמע קולו. והנה בבחי׳ האור והחיות המאיר בבחי׳ ממכ״ע ומתלבש בהעולמות שכמה וכמה מדרגות שונות שבנשמות מאיר יותר ואח״כ מלאכים וכן ג״ע והיכלות ורקיעים אשר בכל א׳ יש התגלות יותר מבחברו וכמ״ש גבוה מעל גבוה שומר ומבשרי אחזה בענין התלבשות הנשמה באברי הגוף שבראש יש גילוי החיות יותר מבשאר האברים שיש בו התלבשות השכל והדעת וגם ראיה ושמיעה כו׳ מה שאין גילוי והתלבשות זו בשאר האברים (ובתניא פנ״ב נתבאר שבמוחין וראש מאיר כללות גילוי החיות והוא עד״מ למעלה ענין גילוי מקור עלמא דאתגליא המלובש בהיכל ק״ק דבריאה ע״ש שזהו למעלה מהתלבשות בנבראים ועולמות כ״א בהתורה כו׳ אלא מה שהראש ומוחין מאיר הארה בכל אבר לפי ערכו זהו משל להאור והחיות המאיר מהיכל קדה״ק בכל עולם ונברא לפי ערכו כו׳ ע״ש, ועד״ז יובן גם למעלה בע״ס שבחי׳ ג״ר הם למעלה מההתלבשות בפרצוף שלמטה ממנו כמו או״א מלבישים לזרועות דא״א משא״כ ג״ר דא״א אינן מתלבשי׳ כו׳ ואעפ״כ הרי ג״ר הם מקור לז״ת המתלבשים וזהו כענין הראש שהוא מקור כו׳ וי״ל* שזהו ענין ואתה נהורא עילאה ונהורא תתאה כו׳. אמנם בחי׳ סוכ״ע ממש מה שאינו מתלבש כלל אין לזה משל מהראש ומוחין כ״א מבחי׳ מזליה של הנשמה בחי׳ חיה יחידה שאינן מתלבשי׳ כלל ולא כמו נר״נ כו׳ ומזה יש לומר בענין פי׳ ראש השנה שהוא ההמשכה בבחי׳ ראש וכללות הגילוי דממכ״ע שיומשך מבחי׳ סוכ״ע כענין ואתה כו׳ ואח״כ מתחלק בכל ימי השנה שהם כמו אברים וגידים פרטי׳ המקבלים הארה מהראש, ועמ״ש מזה בד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובד״ה שוש אשיש), אכן בחי׳ סוכ״ע הוא אור א״ס שהוא בלי גבול ולכן אין יכול לבוא להתלבש האור בכלי ולבוא לידי גילוי והלבשה שאין העולמות יכולים להשיג כלל בחי׳ א״ס ממש ואין ההארה וההשפעה באה ממנו בבחי׳ גילוי אלא בהסתר והעלם ולכן נק׳ סוכ״ע ומקיף שמקיף לכל העולמות

וי״ל שזהו ענין ואתה נהורא עילאה ונהורא תתאה: בכת״י ב׳ ליתא.

בהשוואה א׳ דקמיה כחשיכה כאורה בשני כפי״ן עמ״ש בד״ה והגדת לבנך וכולא קמי׳ כלא ממש חשיבא (ועיין בע״ח שער השתלשלות הע״ס ענף ג׳ ושם במה״ב ושער המקיפין, ובסה״מ ססי׳ מ״ח וסי׳ מ״ו וברע״מ פ׳ פנחס דרכ״ה א׳) וא״א להמשיך שום התגלות בעולמות מבחי׳ אור סוכ״ע כ״א ע״י מצות יוכל להמשיך התגלות האור סוכ״ע ממש (ועיין באגה״ק סי׳ ג׳ ע״פ וילבש צדקה שהוא המשכה בחי׳ אור א״ס להיות אור מקיף לע״ס דאבי״ע כו׳ וע״י קיום המצות נמשך אור מקיף הנ״ל ומאיר תוך הע״ס דאבי״ע ומתייחד עם האור פנימי כו׳ ע״ש, ועיי׳ בע״ח שער השתלשלות הע״ס סוף ענף ג׳ הנ״ל) וכן אנו אומרים בברכת המצות בא״י אמ״ה אקב״ו פי׳ מלך העולם היינו בחי׳ ממכ״ע והברכה היינו שיהי׳ המשכה מסוכ״ע להיות מאיר בממכ״ע והיינו ע״י אק״ב קדש לשון מובדל מה שאינו מאיר ומתלבש בהעולמות כלל משם נמשכים המצות כי המצות הן רצון העליון ב״ה שהוא מה שלמעלה מהחכמה והשכל וכו׳ כענין שתוק כך עלה במחשבה שהענין שכך הרצון למעלה מהשכל נמצא הרצון הוא למעלה מהחכמה (ולא שאין לזה טעם כלל כמו עקשות ח״ו כ״א שגבהו דרכיו למעלה מהחכמה והדעת כו׳ שהם מבחי׳ עשר ספי׳ שנק׳ ממכ״ע אבל בחי׳ הרצון הוא סוכ״ע בלי גבול וע״כ אינו מושג כו׳, וכמו עד״מ שאין העין הגשמי משיג מהות השכל הרוחני כך עד״ז אפילו ח״ע לית תפיסא כלל באור א״ס ב״ה ממש וזהו כצנה רצון תעטרנו, שהרצון עליון הוא בחי׳ מקיף כמו הצנה כו׳) ולכן אמרו היום לעשותם ולמחר לקבל שכרן ויפה שעה אחת בתשובה ומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב כי בג״ע שהוא קיבול שכר התגלות האור נהנין מזיו השכינה והוא מבחי׳ ממכ״ע וכמארז״ל ביו״ד נברא העוה״ב עיין באגה״ק סי׳ י״ז ע״פ נודע דבאתערותא וע״כ שם לא מהני התשובה כ״א צ״ל בגיהנם תחלה כי צריך לילך ממדריגה למדריגה ואח״כ לדלג כו׳ ואפילו מי שהוא בג״ע כשעולה למעלה גבוה יותר צריך לטבול בנהר דינור וכמ״ש במ״א בד״ה מראיהם ומעשיהם, משא״כ בעוה״ז היום לעשותן מועיל התשובה ואפילו רשע גמור כשעושה תשובה ופושעי ישראל מלאים מצות כרימון יבוא למדריגה גדולה כי ע״י המצות הוא ממשיך התגלות מסוכ״ע המקיף את כולם וקמי׳ כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיך מה תעשה לו וע״כ יוכל גם הרשע גמור להתעלות ע״י התשובה והוא שלא בהדרגה כו׳ והיינו אור הסוכ״ע וכמ״ש אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים כו׳, ועמ״ש מזה בד״ה ועתה יגדל נא ובד״ה צו כו׳ קרבני לחמי (ועמ״ש ע״פ האדר״ן פכ״ה כמדומה בפי׳ וראית את אחורי זה מתן שכרן של צדיקים ופורענותן של רשעים לע״ל ופני לא יראו זהו ההנהגה בעוה״ז וקשה איך נק׳ זה פנים ולפמש״כ שבעוה״ז דוקא מאיר סוכ״ע א״ש ולכן יפה שעה אחת בתומע״ט בעוה״ז מכל חיי העוה״ב), לכן יומשך מזה משארז״ל ע״פ מצוך היום ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים ממש היינו התגלות האור מסוכ״ע שהוא אור חדש ממש דהיינו מה שלא האיר עדיין בסדר השתלשלות עילה ועלול ומשם מלמעלה מהשתלשלות נמשך ומאיר אור חדש בבחי׳ ממכ״ע ולכן ע״י התבוננות זו יהי׳ בכל יום המצות בעיניך כחדשים ממש כי היום

נוכל להמשיך אור חדש בכל יום משא"כ למחר בג"ע כו', וזהו אין כל חדש תחת השמש תחת השמש דוקא שהוא בחי' ממכ"ע ועיין זהר בפ' חקת דקפ"א סע"א בפי' תחת השמש משא"כ עמלא דאורייתא שהוא ממשיך מבחי' סוכ"ע ממש ע' זהר פ' לך לך דצ"א ב' ודק"כ ג' ב' ודקל"ה א' ובפי' הרמ"ז שם ח"ב דקט"ו סע"ב ח"ג ק"ע ע"ב וזהו השיבנו כו' חדש ימינו כקדם פי' שע"י התשובה נמשך אור חדש מבחי' סוכ"ע והוא מבחי' ימי קדם שלמעלה מבחי' ימי עולם כי ימי עולם היינו ההארה שבסדר ההשתלשלות משא"כ בחי' ימי קדם קדמונו ש"ע שהוא מלמעלה מהשתלשלות כו' ומשם הוא המשכת אור חדש גם בבחי' ימי עולם וע"ד מ"ש במ"א בפי' כי כאשר השמים החדשים כו' כן יעמוד זרעכם ושמכם וזהו וערבה לה' כו' כימי עולם וכשנים קדמוניות שיומשך בימי עולם מבחי' שנים קדמוניות כדפי' באד"ר דקל"ח ע"ב (ועיי' בספר עמה"מ סוף שער יו"ד מענין חדש ימינו שע"י הארת א"א בז"א נמשך אריכות הימים ע' זהר ח"א דל"ז סע"ב ודנ"ח ע"א ובשאר ט"ז ספ"ו וס"פ י"ח וזהו ענין המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו פי' שממשיך מא"מ שהוא סוכ"ע בז"א שנק' אחד ועי"ז מאריכין לו ימיו היינו אהבה רבה שמבחי' ימי קדם כענין חדש ימינו וכמ"ש לקמן אי"ה בענין מאדך).

ד)* **והנה** בזה יובן מ"ש בגמרא רפ"ו דברכות בזמן שישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' בישעי' ס"א ה' (ועיין מזה בפ' תולדות ע"פ יעבדוך עמים דקמ"ג ע"ב וע' בשל"ה בהקדמה דל"ב סע"ב בשער הגדול בד"ה וז"ל הרב פ"ז ובמסכת חולין שלו דק"כ ע"א בד"ה הכלל העולה ראוי שבכל יום, וע' בגמ' פ"ו דפסחים דס"ח ע"א ובחלק דצ"א ב') ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנאמר ואספת דגנך וגו' אשר לכאורה תמוה דהא ואספת דגנך קאי על והי' אם שמוע תשמעו כו' ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם ואיך שייך אין עושין רצונו ש"מ, אך באמת הפי' עושין רצונו של מקום כמו ברוך המקום דהיינו שממשיכין מסוכ"ע לממכ"ע והיינו התגלות אור רצון עליון לבחי' מקום זהו עושין רצונו של מקום כמו הנה מקום אתי (עיין מ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה ועיין בפ' בשלח דס"ג סע"ב ע"פ אל יצא איש ממקומו משמע דבחי' מל' נק' מקום כמ"ש ממקומו דא כבוד דלתתא כו' וכ"כ המק"מ שם ובפ' ויקהל דר"ז ע"א אכן פי' הנה מקום אתי איתא שם בפ' ויקהל דא איהו מקום טמיר וגניז דהיינו בחינת בינה שכינתא עילאה כו' אבל בפ' פנחס דרכ"ה ע"ב פי' דהוא בחי' מל' וזהו ענין ויפגע במקום כו' ע"ש ובמק"מ ודרכ"ו א' ברע"מ, ולפ"ז אפשר לומר עוד פי' וענין רצונו של מקום שזהו ע"ד מ"ש בפ' חיי קל"ג א' גבי תפלת ערבית דיעקב שזהו ענין ויפגע במקום כו' והוא ודאי ההמשכה מבחי' סוכ"ע ע"י צדיק עליון כו' כמ"ש ומשביע לכל חי רצון וע' בפרשה בהר דק"י ע"ב ע"פ ועשה טוב שכן ארץ כו' ופ' פנחס דרכ"ה ריש ע"ב והגם דפי' רצונו של מקום היינו להמשיך גילוי רצון העליון במקור בחי' מקום וכענין יהי רצון אך באמת הכל אחד וכמ"ש בתניא ס"פ י"א גבי ויחוד זה

ד): בכת"י חסר ציון לסעיף ג.

הוא רצונו האמיתי כו׳ ובהג״ה שם שזהו ענין המתקת הגבורות בחסדים כו׳, גם י״ל כמ״ש במא״א אות רי״ש סל״ב וז״ל רצון נק׳ היסוד של כל פרצוף הירצה לנוק׳ עכ״ל ובאות צ׳ ס׳ כ׳ צינור נק׳ יסוד בכל מקום ואותיות רצון עכ״ל וע״ש ערך עת רצון. וביאור ענין יחוד זה יובן עפמ״ש בתניא ח״ב פ״ז שחיות המקום והזמן נמשך ממדת מלכותו ית׳ ע״ש ומשם יובן הטעם שהמל׳ נק׳ מקום כנ״ל. והנה אע״פ שהוא ית׳ למעלה מהמקום והזמן אעפ״כ הוא נמצא גם למטה במקום וזמן דהיינו שמתייחד במדת מלכותו שממנה נמשך ונתהווה המקום והזמן כו׳, וזהו ענין שילוב שם הוי׳ בשם אדנות, א״כ זהו ענין עושין רצונו של מקום, ועד״ז* ענין והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה, א״כ י״ל דפי׳ עושין רצונו של מקום זהו כשהגילוי הוא בבחי׳ עליונה יותר ע״ד שילוב שם אדנות בשם הוי׳ המבואר שם ומזה יובן מ״ש בשבת אל יצא איש ממקומו כי אז עיקר היחוד עליון הנ״ל שמתגלה בחי׳ שלמעלה מהזמן והמקום בבחי׳ מקום וזמן כו׳, ועמ״ש לקמן מענין וזרח השמש כו׳ אל מקומו כו׳ שמשם יובן יותר ענין שנק׳ המל׳ מקומו וזהו אל יצא איש ממקומו וחז״ל דרשו מכאן י״ב מיל תחום שבת י״ל נגד י״ב בקר דבריאה שהם מרכבה דמל׳ שנק׳ אבני המקום עיי׳ ר״פ ויצא דקמ״ז ע״ב ועיין זהר בפ׳ בראשית דף י״ח ע״א ע״פ יקוו המים אל מקום אחד יקוו בארח קו כו׳ עד ובגין כך אקרו מקום אחד דקאי על צדיק עליון שעל ידו נעשה היחוד עליון וזהו ג״כ ענין אחד שבפסוק ראשון דק״ש ע״ש, והיינו ג״כ כמארז״ל שתמליכהו בשמים וארץ וד׳ רוחות העולם ועיין מזה בד״ה וארא אל אברהם כו׳ ובפרדס ערך מקום, ומזה יובן ג״כ פי׳ עושין רצונו של מקום וכמ״ש לקמן דקאי על פ׳ שמע ישראל, ועיין עוד בתיקונים תיקון מ״ב מענין יקוו כו׳ מקום אחד ולא אתקרי איהו מקום אלא בה מקום אחד ודאי עכ״ל, ויש מי שפי׳ כי שם ב״ן בהכפל עצמיות השם עם מלויו עולה גימ׳ מקום והיינו לפי שהוא בחי׳ מקום אחד שהעיקר להיות בירור שם ב״ן ע״י שם מ״ה והכפל כי* יו״ד הנה י׳ פעמים יו״ד עולה מאה וזהו ענין מאה ברכות ההי׳ הנה ה׳ פעמים ה׳ עולה כ״ה וכן בהה׳ השניה, וזהו ענין כ״ה אתוון דיחודא בפסוק דשמע וכן בבשכמל״ו או בשמע שחרית וערבית הנה ו׳ פעמים ו׳ עולה ל״ו והוא שית תיבין דיחודא א״נ מואהבת עד ובשעריך שם מ״ב והוא בחי׳ ו׳ אלא שהוא ז׳ פעמים ו׳, ויותר י״ל ע״י עסק שיתא סדרי משנה וכל סדר כלול מכולם כו׳ וכמ״ש ע״פ אלה פקודי המשכן כו׳ ועיין עוד מענין יקוו כו׳ אל מקום אחד בפ׳ וארא דקי״ח ב׳ ובמק״מ שם, ועוד בפ׳ ויקרא די״א ע״א כתיב לא תשא כו׳ וכתיב יקוו כו׳ אל מקום אחד כדקא חזי ובמק״מ שם, וזהו ע״ד הנ״ל דמקום הוא מדת מלכותו ית׳ וכ״ה עוד בפ׳ בראשית דל״ג א׳ ובסה״מ רסי׳ קכ״ג שזהו ענין ד׳ רבתי דאחד. ועוד יובן ענין עושין רצונו ש״מ ע״פ מ״ש בחגי ב׳ ט׳ גדול יהי׳ כבוד הבית הזה האחרון כו׳ ובמקום הזה אתן שלום, ופי׳ במקום הזה שהוא מדת מלכותו ית׳ אתן שלום היינו כמ״ש בפ׳ בחקתי דקי״ג סע״ב בפי׳ ונתתי שלום בארץ, ועמ״ש במ״א בד״ה כה תברכו בפי׳ וישם לך שלום וסד״ה כי ההרים ימושו בפי׳ וברית שלומי לא תמוט כו׳ וזהו ג״כ ענין גדול

ועד״ז . . לתפלה: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת״י ב׳.

כי יו״ד . . ה׳: בכת״י ב׳ ליתא שורות אלו.

יהי' כבוד כו' כי ברוך כבוד הוי' ממקומו כתיב ולעתיד יהי' המשכה זו מבחי' היותר גבוה שברצון העליון בחי' רעוא דכל רעוין ועיי' בפ' פנחס דר"כ ע"א ועיין בפ' ויקרא ד"ו סע"ב בפי' הכל הולך אל מקום אחד בקהלת ג' כ' שזהו בענין יקוו המים כו' אל מקום אחד הנ"ל ובעמה"מ דף א' פי' בענין הנה מקום אתי שארז"ל הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו דהיינו העיגול הגדול שבתוכו החלל ומק"פ והרשימו והקו כו' ובשער שמיני רפ"ט כ' כי בעל הרצון שהוא ראשון ואחרון כי כל העולמות עומדים בתוכו שנאמר הנה מקום אתי הוא מקומו של עולם כו' ע"ש, וכ"כ עוד שער י"ג פמ"ו וסוף שער ט"ו פרק קנ"ב שלכן מקום גימט' הקף עם הכולל כי הוא מקיף ומחיה את כולם כו' וא"כ כיון לפ"ז מקום הוא אמיתי המקיף עליון המקיף לכל העולמות בשוה והוא בעל הרצון א"כ פשוט פי' עושין רש"מ שממשיכים משם להיות בחי' רצון והוא גילוי סוכ"ע וכמ"ש במ"א בפי' יה"ר וקרוב לזה נת' במ"א בפי' ברוך כבוד ה' ממקומו דפי' ממקומו היינו משרשו ומקורו של בחי' כבוד, דהיינו כבוד עילאה כ"ע שעליו נאמר הראני נא את כבודיך כו' וכן יש פי' בפרדס ערך מקום שכתר נק' מקום וזהו מעון אתה היית לנו כו' שהוא כענין הוא מקומו של עולם כמ"ש בעקרים מ"ב פי"ז, וכן יש פי' בפרדס ערך מעון שהוא בכתר, ובעקרי' שם הביא ב' דיעות מהו ענין המקום שי"א שהמקום הוא הדבר המקיף את הגשם מבחוץ והוא ז"ל חולק עליו והעלה שהמקום הוא הפנוי והריקות שיכנס בו הגשם. ועתה י"ל כמו"כ עד"ז ברוחניות דמ"ש בעמה"מ בפי' מקום זהו ע"ד שפי' הי"א הנ"ל מהות המקום אכן לפי' העקרים מהות ענין המקום זהו כמו"כ ברוחניות בחי' ממכ"ע ושרשו הוא ענין המקום פנוי כו', ועיין בלק"ת פ' תשא ע"פ הנה מקום אתי שכ' ארז"ל הוא מקומו ש"ע זה תבין בסוד הצמצום שנת' אצלינו שעשה קב"ה מקום בתוך אותו הצמצום לעולמות א"כ הוא מקומו של עולם עכ"ל לכאורה דבריו מורים כפי' עמה"מ הנ"ל, אך באמת הוא להפך וכפי' הזהר דלפי' העמה"מ העיגול שלמעלה מהחלל והמקום פנוי הוא הנק' מקומו של עולם והרי הלקו"ת אומר דהמקום שבתוך הצמצום הוא הנק' מקומו של עולם והיינו לפי שנק' מק"פ ר"ל שנסתלק ונעלם משם גילוי האור שבבחי' א"ס ממש כ"א רק בבחי' גבול כמו בחי' ממכ"ע, ע"כ בחי' זו נק' מקומו ש"ע משא"כ העיגול שלמעלה מהצמצום הוא א"ס ממש ואינו שרש לבחי' מקום כלל כו' וכנ"ל ולפ"ז עושין רש"מ היינו להמשיך גילוי אא"ס מלמעלה מהקו"ח שיומשך בבחי' מקום פנוי הנ"ל ועי"ז ולא יכנף עוד כו'.

ה) **נחזור** עוד לפי' ראשון הנה מבואר בביאור ע"פ שחורה אני הטעם שמד' מל' נק' שכינה היינו ע"ש ששוכנת בהיכל ק"ק דבריאה ובריאה הוא נבראים וא"כ לכן נק' ג"כ מקום שהיא מקור בחי' מקום וזמן, וז"ש בפ' ראה כ"א אל המקום כו' לשכנו כו' והיה המקום כו' לשכן שמו שם ועד"ז* נק' ג"כ בינה שכינה עילאה לפי שמתלבשת בז"א שנק' עולם, והנה ו"ק דז"א נק' ג"כ מקום רוחני כמ"ש בד"ה וארא הנ"ל ענין מעלה ומטה כו' וע"כ בינה שהיא שכינה עילאה מקור בחי' מקום הנ"ל נק' ג"כ מקום כנ"ל בפ' ויקהל דר"ז ע"א, ורצונו של בחי' מקום הנ"ל להיות בו גילוי אא"ס מה שלמעלה

ועד"ז . . עולם: בכת"י ב' ליתא תיבות אלו.

מבחי' מקום והיינו מבחי' סוכ"ע, וכענין מ"ש במ"א בפי' יין המשמח אלקים דהיין ממשיך גילוי הפנימי' מהעלם אל הגילוי, והרי שם אלקים הוא בחי' הסתר והעלם הפך הגילוי, אלא אעפ"כ תשוקת ההעלם שיהי' גילוי כי הגבורו' הקדושות תשוקתן הוא להתמתק בחסדים עליונים כמ"ש הרמ"ז בפ' תזריע סוף דף מ"ב ועד"ז בחי' מקום הנ"ל חפץ שיהי' בו גילוי בחי' רצה"ע שלמעלה מבחי' מקום, וענין גילוי זה יובן מהא דמקום ארון אינו מן המדה, וע' מענין הארון ר"פ נח. א"נ פי' הרצון קאי אסוכ"ע ממש ונק' רש"מ לפי שנמשך ומתגלה בבחי' ממכ"ע, כי הנה מצד עצמות אור א"ס ב"ה לא שייך בחי' רצון כלל כמשנ"ת בד"ה בשלח פרעה אלא שממשיכים להיות לו רצון להיות סוכ"ע וממכ"ע ונק' בחי' הרצון רש"מ להיות רצון להיות בחי' מקום כו', ועמ"ש במ"א בענין עשה רצונו כרצונך כו', ועיי' בפ' פקודי דרכ"ב א' ע"פ כי המקום אשר אתה עומד עליו כו' דא שכינתא, ובפ' ויקהל דר"ז א' ובפ' ואתחנן דרס"א ע"ב כי המקום כו' עומד עליו דייקא מ"ט בגין כי טוב הוא כו' ע"ש ובפ' וילך דף רפ"ד ע"ב. עוד יש להעיר ממ"ש ואכלתם אותה במקום קדוש כו', ואת חזה התנופה תאכלו במקום טהור בפ' שמיני ו' י"ג י"ד, ומבואר בגמ' פרק איזהו מקומן דמקום קדוש היינו לפנים מן הקלעים שהוא כל העזרה ומקום טהור היינו בכל ירושלים לפנים מן החומה ע' במשניות פרק הנ"ל בפי' הרע"ב משנה ג' ומשנה ו', ויש לומר ביאור הענין עפמ"ש במ"א בד"ה שבת שבתון בענין נשמה שנתת בי טהורה היא כו' וע"י קיום המצות מתעלים בחי' קדוש כמאמר אשר קדשנו במצותיו כו' והיינו כי טהור הוא מבחי' ממכ"ע והיינו שנמשכה מבחי' עלמין סתימין כו' שנק' טהורה שאין בה בחי' היש כ"כ אבל קדוש הוא הארת סוכ"ע ע"ש, ועד"ז הוא ענין מעלת קיום מקום קדוש על מקום טהור שבעזרה ע"י הקרבנות הי' מאיר הארת סוכ"ע ולכן נק' מקום קדוש ממש וע' בהרמ"ז פ' ויגש דר"ו ע"ב ד"ה ואמשיך במ"ש שא"י מושפע מהיצי' אך בהמ"ק הוא מושפע מהבריאה ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת כו' והנה גם בבהמ"ק עצמו הרי יש כמה מקומות קדושים זה למעלה מזה כמבואר בפ"א דמסכת כלים, ודרך כלל ההיכל נק' קדש ובית קדשי הקדשים מקודש ממנו, וא"כ עד"ז יובן למעלה בענין בחי' מדת מל' שנק' מקום שיש כמה וכמה מדרגות זו למעלה מזו בענין הגילוי שממשיכי' בה אם מבחי' טהור וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל הבא לטהר כו' אם מבחי' קדוש אם מבחי' קדש בלא וי"ו שלמעלה מבחי' קדוש בוי"ו שזהו מדרגת השבת שנאמר כי קדש היא לכם וביוהכ"פ עלייתה לבחי' קדש הקדשים ונק' שבת שבתון כמ"ש במ"א, וא"כ מכ"ז יובן ענין עושין רצונו של מקום, שלכן יתכן שאע"פ שנאמר והי' א"ש תשמעו כו' ועל ידי המצות ממשיכים ודאי מבחי' קדוש עכ"פ עדיין לא נק' עושין רצונו של מקום שעדיין אין נמשך גילוי רצה"ע ממש בבחי' מקום כי רצה"ע הוא בחי' קדש הקדשים כו' או בחי' קדש שלמעלה מבחי' קדוש כו'. גם אפשר לומר עוד דהנה מבואר לעיל שיש ב' בחינת מקום שכינתא תתאה שהיא מל' ובינה שהיא שכינתא עילאה שנק' מקום טמיר וגניז כו' וזהו ג"כ ענין איה מקום כבודו, איה היינו מה שאינו

מושג כו׳ שנק׳ עלמא דאתכסי׳, ולפ״ז י״ל פי׳ עושין רצונו של מקום היינו שיומשך הגילוי בבחי׳ מדת מל׳ שנק׳ מקום כי בינה נק׳ מקום טמיר וגניז, אבל מל׳ שנק׳ מקום סתם יומשך בה ג״כ הגילוי אור א״ס כמו בבינה עלמא דאתכסיא ממש שהוא בחי׳ מקום טמיר כנ״ל, וזהו ע״ד מ״ש לע״ל ביום ההוא יהי׳ שבחי׳ ו״ה יהי׳ במדריגת י״ה שהוא או״א כו׳, ועמ״ש במ״א בביאור ע״פ והיה מספר בני ישראל אשר לא יספר כו׳ ומעין זה הי׳ ג״כ מעלת בית ראשון על בית שני כמ״ש בפ׳ שמות דף ט׳ ע״ב עיי׳ במק״מ שם, וע׳ זח״ב ר״פ תרומה קכ״ו ע״ב שזהו״ע ותקנא רחל באחותה שיהי׳ עלמא תתאה כעלמא עילאה שלא יהי׳ ומשם יפרד ושיומשך בה בחי׳ זו ע״י המשכה מבחי׳ ומעין יוצא מבית ה׳ יצא והשקה שלמעלה מבחי׳ ונהר יוצא ומשם יפרד נק׳ עושין רצונו של מקום. ועפ״ז א״ש מה שמבואר לקמן דלכך בפ׳ והא״ש לא נק׳ עדיין עושין רצונו של מקום לפי שלא נאמר בכל מאדך, ואע״פ שנאמר והי׳ א״ש תשמעו אל מצותי, והענין עפמ״ש האריז״ל שיחוד ז״א ונוק׳ הוא ע״י תומ״צ אבל יחוד או״א הוא ע״י מס״נ דוקא וכמ״ש מזה במ״א בביאור ע״פ ונקדשתי בתוך בנ״י ולכן כדי שיומשך הגילוי בבחי׳ מל׳ כמו שהוא באימא עילאה ממש שהוא יחוד או״א זה א״א להמשיך ע״י תומ״צ כ״א ע״י מס״נ ממש שהוא ענין בכל מאדך בלי גבול.

ו) **ועד״ז** יובן מארז״ל במקום שבע״ת עומדין צ״ג אין יכולים לעמוד, מהו ענין במקום, אלא הענין כי הרי גם בפ׳ והא״ש נק׳ צ״ג, כיון שנאמר בכל לבבכם וכו׳ ועכ״ז לא נק׳ זה עושין רצונו של מקום אלא דוקא ע״י בכל מאדך בלי גבול וזהו מדרגת חסידים הראשונים שבגמרא כמ״ש במ״א, והנה הבעל תשובה זוכה לבחי׳ בכל מאדך כמ״ש במ״א בד״ה כי תשא את ראש בנ״י, נמצא זוכה למדרגת עושין רצונו ש״מ שלמעלה מבחי׳ צדיקים וע״ז רמזו רז״ל במקום שבע״ת עומדין כו׳ פי׳ שהם משיכים בבחי׳ מקום שהוא מדת מל׳ ית׳ מעצמיות רצה״ע רעדכ״ר שמשם מקור הסליחה כמ״ש כי עמך הסליחה כו׳ והוא כענין הנה מקום אתי, אתי ממש מקום טמיר כו׳ אשר משם הראהו י״ג מדה״ר שהם מקור הסליחה וענין שהבע״ת הם עומדי׳ במקום הנ״ל זהו כענין מ״ש בפ׳ ואתחנן דרס״א ע״ב בפי׳ כי המקום אשר אתה עומד עליו כו׳ כנזכר לעיל, וזהו ענין טוב זה יצ״ט מאד זה יצה״ר ונודע פי׳ טוב הוא בחי׳ צדיק עליון והוא העומד על בחי׳ מקום כו׳ אבל הבע״ת ע״י שהיצה״ר נהפך לטוב בחי׳ בכל מאדך ממשיך בחי׳ טוב מאד הוא בחי׳ ורב טוב לבית ישראל כו׳ מה רב טובך כו׳ שעתה הוא בחי׳ אשר צפנת אור הגנוז במקום טמיר וגנוז בחי׳ הנה מקום אתי וע״י הבע״ת יומשך בבחי׳ גילוי ממש בבחי׳ מקום סתם מדת מל׳ וע״כ אמרו במקום שבע״ת עומדין כו׳ היינו בבחי׳ ומדריגת הנה מקום אתי וגם פי׳ בעל תשובה שהוא ממשיך השפעה בבחי׳ תשובה והמשכה והשפעה זו זהו כמ״ש בפ׳ ויקרא דף ט״ז ע״א ע״פ ישוב ירחמינו מאן ישוב כו׳ וע״ש ג״כ דט״ו סע״א גבי נשבע הקב״ה כו׳, והנה הא דבמקום שבע״ת עומדין כו׳ למדו רז״ל ספ״ה דברכות ממ״ש בישעי׳ נ״ז י״ט שלום שלום לרחוק ולקרוב כו׳ וא״כ עיין מזה בפ׳ בראשית דף ה׳ סע״ב וד״ו ע״א דפי׳ לרחוק כד״א מרחוק ה׳ נראה לי כו׳

מרחוק דא נקודה עילאה כו', והיינו בחי' ח"ע וא"כ שלום לרחוק זהו ענין הארת יסוד אבא, ולקרוב זה יסוד ז"א וע"ש במק"מ ובהרמ"ז ועיין בפ' יתרו דע"ח א' מענין שלום לרחוק שנז' על בע"ת ובפ' ויקרא ד"כ סע"ב ע"פ כי הנני מושיעך מרחוק כו' ודכ"א א' לרחוק דאתעביד קרוב כו', והיינו כענין מושיעך מרחוק כו' ע"ש ובפ' מצורע דנ"ב א' ובפ' אחרי דע"ו ב' ובפ' בהר דק"ט א', ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת כו' ולא רחוקה היא דקאי על מצות תשובה אשר באמת הוא ע"י המשכת מקיף עליון שע"ז נאמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, אלא שאעפ"כ ולא רחוקה היא ממך כי קרוב אליך דוקא ע"ש באריכות, וזהו ממש ענין שלום כו' לרחוק שנעשה קרוב, וע' מענין אחכמה והיא רחוקה בפ' תולדות דקל"ה רע"א ובפ' ויחי דרכ"ה סע"ב ובפ' פנחס דרכ"ג א', ועמ"ש מזה בדרוש פרה אדומה, ועיין ס"פ צו דל"ה ע"ב ע"פ כי עשית פלא עצות מרחוק ובפ' בלק דקצ"ג ב', וע"ש במק"מ דמכ"ז יובן ענין לרחוק שנעשה קרוב וע' ר"פ תצוה דקע"ט ב' ע"פ ואתה ה' אל תרחק כו' ובפ' תרומה קל"ח ב', ע"כ הג"ה).

ז) **והנה** לכן בפ' ראשונה דק"ש אשר כתיב בכל מאדך בלי גבול ובלי שום מניעה בעולם ובלי שום הסתר שע"ז ממשיך ג"כ התגלות סוכ"ע למטה (והיינו יען כי אהבה זו דבכל מאדך נמשך דוקא מההתבוננות בבחי' סוכ"ע משא"כ אהבה דבכל נפשך נמשך מבחי' ממכ"ע כו' כמ"ש בד"ה מקושש, וע"ד שנתבאר בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא בענין שלא נזכר בתורה טעם על מס"נ כו' לפי שנלקח מבחי' שלמעלה מן הטעם כו' ע"ש ועמ"ש* בלק"ת בד"ה נשא את ראש בנ"י דרוש השני, ולכן ע"י אהבה דבכל מאדך דוקא נמשך התגלות בחי' סוכ"ע לפי שנמשך גילוי מבחי' זו ממש בלב האדם להתפעל מזה דייקא בבחי' מאדך ממש, ועמ"ש בד"ה ואתחנן גבי ברוך שאמר והי' העולם ב"ה כו' ועמ"ש בד"ה והי' מספר בנ"י בענין גם את העולם נתן בלבם) אזי ע"י ועמדו זרים ורעו צאנכם כי לא יהיו נצרכי' לברר בירורי' מאחר שיהי' התגלות מסוכ"ע (והענין כמ"ש בד"ה שיר המעלות כו' היינו כחולמים דמ"ש שש שנים תזרע שדך כו' וכן ואספת דגנך הכל הוא ע"ד עובדא והוא ענין הבירורים שבבחי' שש שנים וההעלאה שבבחי' השנה השביעית, וע' בלק"ת בטעמי מצות פ' בהר, ועמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו בענין שביעית שהי' עליי' לבחי' סוכ"ע שלכן תלה הכתוב אדם בחוה כו' ע"ש, ולכן אז אסור בזריעה וחרישה כי אז עליות מה שנברר מכבר כו' וא"כ מזה נשכיל כאשר ישראל עושין רש"מ בבחי' בכל מאדך שהוא ג"כ התגלות סוכ"ע אזי לא יהי' נצרכי' ג"כ לעובדא זו דואספת דגנך כו' כ"א מלאכתן נעשית ע"י אחרים וכמ"ש גבי שביעית וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית כו' וצויתי את ברכתי כו', כי** ארז"ל במד"ר ר"פ ויקרא גבורי כח עושי דברו בשומרי שביעית הכתוב מדבר, ופי' עושי דברו היינו עושים רצונו של מקום כי מקום הוא הדיבור, וע"י גיבורי כח ממשיכים ועתה יגדל נא וכו', וע' בפ' נשא דף קמ"ד ב' ר' יהודא קארי' לי' לר"ש שבת מה שבת כו' אוף ר"ש כו', והיינו כמו בשבת עליות העולמות בבחי' סוכ"ע אוף ר"ש ע"י עבודתו ועסק תורתו המשיך גילוי סוכ"ע בבחי' הפרטי' שלו ובפנימי' ולכן מלאכתו נעשית ע"י אחרים וכמו שא' זה רשב"י בגמ' רפ"ו דברכות אפשר אדם חורש כו' וכמ"ש ג"כ שביעית

---

* ועמ"ש . . השני: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.

** כי ארז"ל . . יגדל נא וכו': שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

בחריש ובקציר תשבות, והענין כי הנה גם בעבודה יש בחי׳ חרישה דמרפי ארעא והוא ענין רב תבואות בכח שור וכמ״ש במ״א בד״ה האזינו השמים, אך בחי׳ חרישה זו אינו שייך כשלא נתהפך עדיין חושך דנה״ב לאור משא״כ כשנהפך החושך לאור ממש א״צ חרישה זו כו׳ ועמ״ש בד״ה לא הביט און ביעקב ולא עמל בישראל שבבחי׳ יעקב שנק׳ עבדי שהוא ענין הבירורים בששת ימי המעשה ע״י ולעבדו בכל לבבכם וכו׳ עם כי לא הביט און כו׳ אבל עמל ימצא בו כי הוא יגיעה גדולה לכבוש תאוות נה״ב בבחי׳ אתכפי׳ אבל בבחי׳ ישראל כי שרית כו׳ שכבר נצח כו׳ אין שייך גם עמל כלל, נמצא בחי׳ זו הוא למעלה מהבירורים שהן שייכי׳ בבחי׳ ומדריגת יעקב כו׳, ועד״ז הוא ענין בחריש ובקציר תשבות שא״צ לעמל ויגיעה כו׳ וע׳ מ״ש סד״ה הן האדם הי׳ בענין שאחר חטא עה״ד כתיב וישלחהו מג״ע לעבוד את האדמה כו׳ שזהו ענין עבודת הבירורים אמנם כשישראל עושין רש״מ אז זוכי׳ למעין אותה בחי׳ אשר מקודם וישלחהו כו׳ ויגרש כו׳, ועיי׳ מענין וישלחהו בפ׳ בשלח דנ״ה א׳ ומענין ויגרש בפ׳ ויחי דרל״ז א׳, ועמ״ש סד״ה אוסרי לגפן ועמ״ש בד״ה ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך דשכם היינו בחי׳ אחוריי׳ ושיהפוך להיות א׳ זהו ענין הבירורי׳ אמנם הבירור דיוסף הוא על אחיך למעלה הרבה מהבירורי׳ דשבטים שהם מבררי׳ בבי״ע כו׳ משא״כ בירור דיוסף כו׳ ע״ש, וג״ז שייך לכאן. עוי״ל עפמ״ש באגה״ק ד״ה והמשכילים יזהירו וז״ל והנה כשהמל׳ דאצי׳ מתלבשת בק״נ כדי לברר הניצוצי׳ שנפלו* בשבה״כ אזי גם המל׳ דאצי׳ נק׳ בשם עה״ד טו״ר לגבי ז״א דאצי׳ שאינו יורד שם ונק׳ עץ חיים עכ״ל, והנה ענין ויגרש את כו׳ היינו ענין התלבשות המל׳ בק״נ לברר כמ״ש בפ׳ ויחי דרל״ז א׳ הנ״ל את דייקא ע״ש, וכמו״כ באדם בחי׳ זו היינו האהבה דבכל נפשך הנמשכת מן הדעת ומתלבשת בנה״ב לבררה ולהכניעה אמנם בחי׳ אה״ר דבכל מאדך הוא מבחי׳ ז״א דאצי׳ מאד אותיות אדם אלא שהוא הפנימי׳ של בחי׳ אדם כענין ז״א בעתיקא אחיד ותליא, והוא בחי׳ עץ החיים כנ״ל שאינו יורד שם לברר כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה מקושש עצים ושם נת׳ דבכל מאדך הוא כתר דנוק׳ והכתר אינו יורד בבי״ע לברר רק ט״ס יורדין כו׳, א״נ י״ל כמ״ש בד״ה ששים המה כו׳ אחת היא יונתי כו׳ דבחי׳ בכל מאדך נמשך מפרצוף הפנימי׳ דמל׳ הנק׳ כנס״י ששרשו מח״ע וכתר והוא אינו יורד בבי״ע לברר רק פרצוף החיצון דמל׳ שיורד לפעמי׳ בבי״ע כשושנה בין החוחי׳ כו׳, ואי לזאת פרצוף הפנימי׳ הוא ג״כ בחי׳ עץ החיים כי הוא לתפארת כמארז״ל ע״פ תמתי תאומתי לא אני גדול ממנה כו׳ ולכן אין שייך בבחי׳ זו עבודת הבירורים כ״א בירור דמ״ד שמברר המ״ן דב״ן כו׳) משא״כ בפ׳ והא״ש שלא נא׳ בכל מאדך אע״פ שנאמר בכל נפשכם עכ״ז היא האהבה הנמשכת מבחי׳ ממכ״ע כי נפש הוא בחי׳ מל׳ החיצונה המתלבשת בבי״ע כענין עולם שנה נפש, וע׳ בפ׳ אחרי דס״ז ע״ב בענין נפשי אויתיך בלילה, וזהו כענין רננא ברמשא כמשנ״ת בד״ה רני ושמחי, וע׳ בתניא ר״פ מ״ד, ולכן בבחי׳ זו צריך לברר בירורים ואספת דגנך בעצמך, וגם יכול להיות ח״ו פן יפתה לבבכם כו׳ כי נגד אהבה זו יש לעומת זה. כי נגד הדעת דקדושה יש לעומת זה עה״ד טו״ר ממש משא״כ

שנפלו: וכ״ה בלקו״ת שה״ש כח, א. באגה״ק שם נוסף: שנפלו בחטא אדה״ר וגם הרפ״ח ניצוצין שנפלו בשבירת הכלים.

בבחי׳ בכל מאדך אין שייך בחי׳ זו בלעומת זה כי הוא נמשך מבחי׳ סוכ״ע אני ה׳ לא שניתי שאין בו שום שינוי כו׳, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ וידעת היום ובביאור ע״פ ואתחנן בענין ע״ח שאין בו שינויים משא״כ עה״ד כמ״ש בפ׳ אמור דק״ז סע״א וע״ב ועמ״ש בד״ה חכלילי עינים בענין אה״ע ואה״ר כו׳.

ח) (**אמנם** עדיין אינו מתורץ מאחר שעכ״פ נאמר בפ׳ זו והא״ש תשמעו אל מצותי כו׳. ומבואר למעלה שע״י המצות שהם רצה״ע ממשיכים בחי׳ סוכ״ע ממש וזהו ענין בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, א״כ איך יתכן לומר שזהו נק׳ עדיין אין עושים רש״מ, מאחר שפי׳ רש״מ זהו ענין ההמשכה מבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע, והרי ע״י המצות נמשך בחי׳ זו, א״כ אע״פ שאין האהבה בבחי׳ בכל מאדך מדוע לא יקרא עושין רש״מ ע״י קיום כל המצות עם האהבה דבכל לבבך ובכל נפשך. אמת שלפמש״ל שיש כמה וכמה מעלות זו למעלה מזו בענין המשכה זו שמבחי׳ סוכ״ע בממכ״ע, יתיישב קושי׳ זו. וע׳ באגה״ק ססי׳ ד׳ שהתומ״צ עולים לה׳ ע״י פנימיות הלב ביתר שאת מעלייתן לה׳ ע״י חיצוניות הלב הנ״ל ועמ״ש בד״ה ועשית בגדי קדש שיש כמה בחי׳ בהמשכה זו שע״י המצות כו׳. וי״ל הענין יותר עפמ״ש במ״א בד״ה צאינה וראינה בענין שני כתרים שכנגד נעשה ונשמע דנשמע היינו ביטול לבחי׳ הרצון שמתגלה ועי״ז נמשך בחי׳ גלגלתא דחפיא על מוחא אכן נעשה הוא ביטול לבעל הרצון ועי״ז נמשך בעטרה שעטרה כו׳, וע׳ מזה ג״כ בד״ה כי עמך מק״ח, והנה בחי׳ בכל מאדך בכל מדה שמודד לך כו׳ זהו כענין ביטול דנעשה שלמעלה מביטול דנשמע ועי״ז דוקא ממשיכים בחינה היותר עליונה שברצה״ע היינו בחי׳ עטרה וכתר כו׳, ועמ״ש סד״ה יביאו לבוש מל׳ גבי משא״כ בחי׳ כתר מל׳ כו׳ ע״ש. ועוד יובן עפמ״ש בתניא פל״ח שהמצוה בלא כוונה היא כגוף בלא נשמה ובהכוונה יש ג״כ שתי מדרגות כו׳ ע״ש, א״כ י״ל מה שע״י המצות ממשיכים גילוי סוכ״ע וכתר עליון זהו ע״י הכוונה בכל מאדך משא״כ בלא כוונה הנ״ל והיינו כמ״ש בהעלותך דקנ״ב ה״נ לעילא אית גופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא כו׳ ע״ש. אך עוי״ל כפשוטו עפמ״ש בפ׳ תרומה דקס״ו סע״ב ודקס״ז רע״א בענין אזלו מים מני ים ונהר יחרב כו׳ ומיומא דאפסיק ההוא נהר גנתא לא אעל ביה ההוא גננא וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין כו׳ וע״ש במק״מ והאריך בזה בפרדס סוף שער שמיני פרק כ״ו לא נשפע שפע ע״י היסוד דהיינו גננא כו׳ כ״א ע״י השפע שהשפיע קודם לכן כו׳ ועכ״ז יש בענין זה סמך וסעד כו׳ ע״ש, ועיין במק״מ והרמ״ז בפ׳ בראשית תחלת דף ו׳ גבי שלום שלום לרחוק ולקרוב כו׳, והרמ״ז שם פי׳ על ענין זה מ״ש בפרקי ר״א בזמן שישראל עושין רש״מ הארץ שותה מאוצר העליון שנאמר יפתח ה׳ לך כו׳ וכשאינם עושין רש״מ אז הארץ שותה מימי אוקיינוס שנאמר נותן באוצרות תהומות והיינו כי בזמן שעושין רש״מ גננא עאל בגנתי׳ וזרע בה טורין וכשאין עושין רש״מ גננא לא עאל כו׳ ושותה מימי אוקיינוס כו׳ ע״ש הפי׳, ועיין בפ׳ בלק דר״א ע״ב ע״פ מעין גנים גבי והאי גנתא אתהפך והוי מעין דאשקי לון כו׳ ובמק״מ והרמ״ז שם ויובן משם ענין שותה מימי אוקיינוס דהיינו מינה ובה שעכ״ז שרשו ג״כ ממל׳ דעתיק ואריך שהוא בחי׳

סוכ"ע אלא שעכ"ז אינו ערוך לכשהשפע נמשך בה ע"י ההוא גננא שנמשך שרש ההמשכה ממו"ס דעתיקא ממש, וזהו ענין אוצרו הטוב, ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ והנצח זו ירושלים מענין פי' אוצרו שהוא סדכ"ס כו', ועיין בפרדס בעה"כ ערך אוצר, ועמ"ש בביאור ע"פ הזהר וירא דקט"ו בפי' נהר דנגיד ונפיק כו' וע' מ"ש בד"ה וילקט יוסף בפ' ויגש בענין ב' בחי' אלו, וע' מק"מ פ' ויגש דל"ה גבי בחד צדיק דזרע בגנתא שהוא המשכה מיסוד דא"ק כו', ועיין באגה"ק סד"ה איהו וחיוהי וז"ל והנה הפירות שע"י העלא' מ"ן הוא הזריעה והנטיעה הם משובחים מאד מאד מהעולי' מאליהם מכח הצומח לבדו שבארץ ומזה נשכיל המשכת אורות עליונים באבי"ע שהוא תכלית בריאת האדם עכ"ל לפ"ז ענין מינה ובה היינו כמו כח הצומח שבארץ כו', ועיין בפ' חקת דקפ"ב סע"ב האי עדן תתאה אקרי גן לעדן דלעילא והאי גן אקרי עדן לגן דלתתא, והנה הגן הוא בחי' ממכ"ע נהנין מזיו ומקבל מבחי' עדן שהוא סוכ"ע, ונמצא מכ"ז יובן ענין ב' המדרגות דגילוי סוכ"ע ממש שזהו גילוי בחי' עדן דלעילא או גילוי הארת סוכ"ע שבממכ"ע זהו ענין והאי גן אקרי עדן לגן דלתתא כו' וכנ"ל מענין והאי גנתא אתהפך והוי מעין כו'. ועוי"ל דהנה ים היינו עלמא דאתכסיא וארץ עלמא דאתגליא, ואם כן פי' שותה מאוקיינוס היינו מה שנמשך מעלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא, וע' מזה בת"א בד"ה אז ישיר אכן בחי' שמים הוא המקיף לים וארץ בהשוואה א' והוא ע"ד שנת' בענין קי"ס ע"י בחי' שלמעלה משניהם כו'. ועוד כי יש רקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, והנה הבדלת הרקיע נז' ב"פ והיינו כי ההבדלה הא' זהו הפרסא בין אצי' לבי"ע ועז"א מ"ת בוכי' כו' אך ההבדלה הא' היינו באצי' כענין קרומא דאוירא המבדיל בין מו"ס לחכמה דאצי' וא"כ י"ל אם שרש המ"ד נמשך ממו"ס זהו ענין שותה מן המים אשר מעל לשמים כו' או י"ל כי אוקיינוס ג"כ מקיף לארץ אך השמים מקיף אמיתי לשניהם והיינו כענין קדוש בוי"ו הארת סוכ"ע אכן קדש העליון זהו סוכ"ע ממש המקיף לכל העולמות בשוה כו', וע' ברע"מ פ' פנחס דרנ"ה סע"א דהמים אשר מעל השמים זהו ע"ס דכתר ועמ"ש במ"א ע"פ כמים הפנים לפנים כו' וע' בפ' בראשית דכ"ו ע"ב בענין כשתגיעו לאבני שיש טהור א"ת מים מים, וע' בפרדס בעה"כ בערך אבן שלימה מענין אבני שיש, וע' מענין מים מים ב"פ בת"א בד"ה וכל העם רואים כו' ע"ש ועפמש"ש י"ל כי הנה נובלות חש"מ תורה וכשהיא שותה מבחי' זו נק' מים תחתונים אכן כשעושין רש"מ נמשך בהתורה עצמה מחש"מ ממש וזהו ענין שותה ממ"ע, וזהו ענין מוריד הגשם שאומרים בשמע"צ שמח"ת וביאור הענין נת' בד"ה תורה צוה כו' ע"ש במא"א וסט"ב סי' תל"ו דבינה נק' ים אוקיינוס והיא ג"כ עלמא דאתכסיא והובא בעה"כ דסה"ד ועפ"ז תבין היטב ב' בחי' הנ"ל ממ"ש בביאור הזהר פ' אמור ד"ק ע"ב בזמנא דנטלא מבי אבא שזהו ענין היחוד דשבת לחדש נשמות חדשות משא"כ בזמנא דנטלא מבי אבא כענין יו"ט מקרא קדש כו' ונפ"מ ג"כ בענין העלא' מ"ן וזהו דדוקא כשעושין רש"מ אזי שותה כו' ע"ש, נמצא מבואר ענין ההפרש בין עושין רש"מ שממשיכים בבחי' מקום שהוא ממכ"ע גילוי אור הסוכ"ע ממש שזהו ענין יפתח ה' לך

את אוצרו הטוב ובין כשאין עושין רש"מ שלא נמשך גילוי מחדש ממש מסוכ"ע כ"א ממה שכבר נמשך והאיר כו' וזהו ענין בכל יום יהיו בעיניך כחדשים להמשיך אור חדש ממש מסוכ"ע והיינו ע"י בכל מאדך.

ט) **וא"ת** הרי המצות שרשן מרצון העליון שהוא בחי' סוכ"ע אך איך לא נמשך על ידן אור חדש ממש מסוכ"ע, אך י"ל בכמה אנפי, הא' כי עם היות המצות שרשן מבחי' כתר וסוכ"ע עכ"ז הרי מצינו דהמצות הם ג"כ במל' ונק' מצות המלך א"כ הענין שהם עצמן במל' רק ששרשן מא"א כו' א"כ כדי להמשיך האור משרשן ומקורן ממש זהו ע"י בכל מאדך, הב' י"ל שגם אם ממשיכים ע"י המצוה מא"א ממש עכ"ז אינו מאיר רק בבחינת מקיף כתר לשון כותרת ועטרה אבל ענין יפתח כו' את אוצרו כו' היינו שמשם יומשך ויאיר ג"כ גילוי בבחי' פנימי' ממש בממכ"ע שזהו ענין בא"י אמ"ה אקב"ו, וצונו היינו צוותא והתחברות שיומשך מבחי' קדש העליון בבחי' מלך העולם, ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ואלה מסעי, וזהו ענין פתיחת האוצר וכמ"ש פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ קול דודי שלכן נק' המצות בשני שמות הא' לבושים הב' כמארז"ל מאי פירי מצות שע"ש היות נמשך על ידן אור מקיף נק' לבושים ועל שם בחי' האור הנמשך על ידן בפנימיות ממש מסוכ"ע בממכ"ע נק' פירי, וזהו אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו, וע' בפ' לך לך דפ"ה ע"ב ע"פ בצלו חמדתי כו' ופריו מתוק כו' שהם ב' המשכות הנ"ל, וע' מזה בפ' פקודי דרכ"ג ע"ב, ועמ"ש* ע"פ הבאים ישרש יעקב מענין זה ועפ"ז י"ל דגם כשאין עושין רש"מ עכ"ז מאחר שנאמר והא"ש תשמעו אל מצותי כו' נמשך ודאי האור מקיף שע"י המצות אך להיות מאיר בא"פ בבחי' ממכ"ע אין מאיר מחדש ממש כ"א מבחי' אור זרוע שמכבר, ואור זה הנמשך עתה בבחי' מקיף הוא רק כמו סמך לבחי' אור זרוע הנ"ל כמש"ל בפרדס שם, אבל ענין עושין רש"מ היינו כמ"ש פותח כו' ומשביע כו' רצון שיומשך גילוי אור הסוכ"ע ממש בבחי' פנימי' ג"כ. ואמנם הטעם שענין המשכה זו הפנימי' היא דוקא ע"י בכל מאדך, י"ל כי מבואר בביאור ע"פ קול דודי הנ"ל שענין המשכה זו הפנימי' היא מבחי' גבורה עילאה כמו הדם הוא הנפש כו' וכמו גבורות גשמים כו' ושרשו מגבורה דע"י המלובש במו"ס, אבל מחסד לבד מאיר רק בבחי' מקיף כענין וימינו תחבקני וא"כ פי' בחי' גבורה הנ"ל היא הגבורה והכח להשפיע אור הסוכ"ע בבחי' פנימיות כו', וזהו* ישיש כגבור לרוץ אורח, ע' בהרמ"ז ר"פ בהעלותך וזהו ואת בריתי אקים את יצחק, ולכן הוא נמשך דוקא ע"י בכל מאדך שהוא ענין בחילא יתיר וזהו ענין מקום שבעלי תשובה עומדים כו' שהוא מה"ט כמ"ש בפ' חיי שרה דקכ"ט ע"ב, וע' בפ' יתרו דס"ח ע"ב גבי מאד דא סטרא דשמאלא כו' ופי' הרמ"ז שם שכפי האמת הגבורות מעולות מהחסדים כו' ע"ש, ועיין בפ' קרח קע"ח ב' גבי הוא דא עתיקא אלמלא דינא כו' ובמש"ש, ועמ"ש ע"פ כי נר מצוה כו' אבל ודרך חיים שהוא המשכה פנימיות מאור א"ס ב"ה הוא ע"י תוכחת מוסר דוקא, והנה לכן איתא בפרדס שער המכריעין ספ"ד שהיסוד נטייתו אל הגבורה ויצחק קץ חי, והיינו משום שעל ידו דוקא נמשך השפע בפנימיות, ושרש המשכה זו הוא מגבו' עילאה דיצחק צחוק ותענוג העליון להאיר בבחי' פנימי' כו', ועיין בתניא פרק חמשים, ועיין עוד

ועמ"ש . . זה: שורה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.
וזהו . . יצחק: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

בפרדס שער אבי"ע ספ"ה וגם ע"ד מ"ש יש לפרש ענין אין עושין רש"מ ועושי' רש"מ. ועוי"ל טעם למה שלהיות נמשך ההמשכה בפנימיות הוא ע"י בכל מאדך דוקא, כי הנה יש מקיף ויש עוד מקיף למקיף, והנה כדי שיתחבר האור מקיף להאור ולהתייחד עם האו"פ זהו ע"י המשכת והארת המקיף למקיף כמ"ש במ"א בענין אבנט של כה"ג שמחבר הלבוש של הגוף כו', והנה בכל מאדך ממשיך מבחי' מקיף למקיף כי הוא בחי' יחידה שמקיף על בחי' חי' שהוא מקיף על נר"נ, ולכן כדי שיהי' יחוד האו"מ בא"פ בפנימיות זהו ע"י המקיף למקיף הנמשך ע"י בכל מאדך בחי' יחידה כו' שהוא למעלה מהמקיף והפנימי, וע"כ הוא דוקא המחבר שניהם וכמו שלהיות יחוד חו"כ משפיע ומקבל הוא דוקא* המחבר שניהם וכמו שלהיות יחוד חתן וכלה משפיע ומקבל הוא ע"י החופה תחלה משא"כ בלתי החופה נקרא רק אירוסין שאין בזה המשכה ויחוד פנימי רק טבעת קידושין בחי' מקיף לבד, ועמ"ש מזה בד"ה תורה צוה לנו כו' ובביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה. והנה לפמ"ש דפי' עושין רש"מ היינו כשההשפעה נמשך בבחי' מקום מל' ממכ"ע ע"י היסוד ולאפוקי מבחי' גננא לא עאל בגנתי' כו', א"כ לפ"ז י"ל דמה שאמרז"ל מקום שבע"ת עומדין כו' הוא למעלה גם מבחי' זו כי מקום שצ"ג עומדים היינו כנ"ל ממ"ש בפ' ואתחנן דרס"א ע"ב בפי' וענין כי המקום אשר אתה עומד עליו כו' אבל בע"ת עומדי' על מקום טמיר וגניז וכנ"ל בענין שלום לרחוק כו', וכ"נ דהא באברהם נאמר התהלך לפני וזהו בחי' עושים רש"מ ובפ' חיי שרה דקכ"ט ע"פ ואברהם זקן בא בימים משמע דזהו ע"ד בחי' צדיקים גמורים אבל זכאין אינון מארי דתשובה כו' מה דלא הוה הכי אפילו לצדיקים גמורים וכ"מ* בזהר ויקרא דף יו ע"ב, אבל לפמש"ל דבחי' בכל מאדך דצד"ג וחסידים הראשונים זהו פרצוף הפנימי דמל', א"כ היא דוגמת אימא עילאה שהוא בינה כאמה כן בתה כמ"ש בזוהר הרקיע ר"פ בראשית וע' בפ' יתרו דפ"ה ע"א מאן כנס"י דא בינה וע' בסה"מ סי' קנ"ו. ועוד יובן בתוס' ביאור קצת ענין עושים רש"מ ע"פ מ"ש ר"פ ויצא דקמ"ז ע"א ע"פ ואל מקומו שואף זורח הוא שם, אמר רבי חייא כד אזיל שמשא למערב האי מערב איקרי מקומו דשמשא כו', ונתבאר הענין שם בביאור הזהר בד"ה ואל מקומו שואף, דמקומו הוא בחי' מל' דאצי' שנק' מקום ונק' מקומו כי לזה הי' עיקר הכוונה מה שעלה ברצונו להאציל העולמות שהוא אינו בשביל האצילות עצמו אלא כדי שיהיה בריאה יש מאין ושיהי' לו דירה בתחתונים דווקא וזהו ע"י מל' דאצי' שהוא מקור דבי"ע להיות בריאה יש מאין כו', וכשע"י יחוד העליון נמשך בה גילוי אור א"ס מבחינת סוכ"ע זהו ענין דירה בתחתונים ממש, א"כ זהו עיקר ענין רצונו ית' מה שבשביל זה נאצלו כל העולמות וזהו עיקר ענין עושין רש"מ וע"ש דקמ"ז ע"ב בענין ויקח מאבני המקום כו' ודקמ"ח סע"ב, ודק"נ ע"ב ע"פ מה נורא המקום הזה, וע"ש מענין ויקח מאבני המקום בד"ה ושבתי בשלום ובהביאור ע"ז ע"ש).

יוד) **והנה** בכל זה יובן ג"כ עוד שינוי אחד מה שבין פ' שמע לפ' והא"ש, דהנה בפ' שמע כתיב ושננתם לבניך ודברת בם כו' ואח"כ כתיב וקשרתם לאות כו' היינו עסק התורה מקודם ואח"כ תפילין שהוא מעשה המצות, משא"כ בפ' והי' א"ש כתיב וקשרתם אותם לאות כו' ואח"כ

דוקא . . ומקבל הוא: שורוה זו ניתוספה בהוצאה זו מכת"י ב'.

וכ"מ בזהר . . ע"ב: תיבות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת"י ב'.

כתיב ולמדתם תפילין קודם תורה, והיינו כי בפ׳ ראשונה שנאמר בה ובכל מאדך אז ההילוך הוא בפנימית מלמעלה למטה, ולכן תורה קודם למצות, כי הנה ענין התורה הוא התגלות פנימיות התגלות אור א״ס בחכמה ואורייתא מחכמה נפקת ואח״כ תפילין היינו מצות מעשיות כי הוקשה כל התורה לתפילין שמצות מעשיות הוא לבסוף מלמעלה למטה כסדר מחשבה ואח״כ דיבור ואח״כ מעשה (ועמ״ש בד״ה אני לדודי בפי׳ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כי התהוות המעשה המצות שיהי׳ בהם רצה״ע והארה מבחי׳ כתר הוא ע״י התורה אשר היא המשכ׳ אור א״ס מבחי׳ כ״ע למעשה המצות שהם נעשים מדברים גשמיים שמק״נ, והבירור ע״י שם מ״ה דתורה שמברר ב״ן כו׳, ואף שבבחי׳ א׳ מעשה גדול שממשיך מבחי׳ כתר ואורייתא מחכמה נפקת עכ״ז זה המעלה שבמעשה הוא ג״כ אחר קבלתה מהתלמוד, ויובן זה ג״כ ע״ד מ״ש בביאור ע״פ יהודה אתה, דהנה המל׳ הוא בחי׳ מקבל ול״ל מגרמה כלום ואעפ״כ אחר שמקבלת הרי היא בחי׳ מל׳ עליהם ונק׳ כתר מלכות כו׳ ע״ש, וע״ש בד״ה ויגש אליו יהודה ובהביאור ג״כ עד״ז בענין יוסף ויהודה ובענין משמח חתן עם הכלה כי ההשפעה באה לה ע״י בעלה דוקא שבעלה חייב במזונותיה ואעפ״כ אין נותנין לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו ותהי׳ א״ח עט״ב כו׳, ועד״ז יובן בענין תורה ומצות שהם ג״כ ז״א ונוק׳ שהסדר מלמעלה למטה הוא תורה ואח״כ מצות מטעם הנ״ל, אך היינו דוקא כשההילוך מלמעלה למטה והיינו ע״י קדימת בכל מאדך וענין סדר זה הוא כמ״ש בביאור ע״פ ונקדשתי בענין ג״פ קדוש ע״פ הרע״מ פ׳ אמור דצ״ג ע״א שהקדוש הראשון הוא ע״י מס״נ באחד להיות יחוד או״א שהוא המשכ׳ אור חדש מהמאציל העליון וזהו ענין בכל מאדך, ואח״כ הקדוש הב׳ זהו ענין המשכת הכתר לז״א מתפארת דאימא ע״י עסק התו׳ ואח״כ הקדוש הג׳ הוא המשכת הכתר לנוק׳ ע״י מעשה המצות, וזהו ענין עושי׳ רש״מ, ועמ״ש מענין סדר זה בד״ה יונתי בחגוי הסלע בפי׳ קומי לך רעיתי יפתי, והנה בפ׳ בראשית דכ״ה ע״א יקוו המים דא אורייתא אל מקום אחד אלין ישראל בגין דנשמתייהו תליין מההוא אתר דאתמר בי׳ בכה״מ, כבוד ה׳ שכינתא תתאה ממקומו שכינתא עילאה כו׳, ולכן אחר בכל מאדך בחי׳ שכינתא עילאה כמ״ש בד״ה שה״ש ממשיכים אח״כ ע״י התורה להיות יקוו המים כו׳, וזהו כענין והאופנים ברעש גדול ועי״ז יש בהם כח להמשיך בכה״מ, ואח״כ מעשה המצות זהו כענין ויקח מאבני המקום כו׳, וכ״ז נכלל בפי׳ עושים רש״מ שזהו ענין דירה בתחתונים) אבל בפ׳ שני׳ שנאמר פן יפתה לבבכם כו׳ ואח״כ כשחוזרים בתשובה כמ״ש ושמתם את דברי אלה על לבבכם כו׳ אז צריך לברר בירורים מלמטה למעלה אז מקודם מצות מעשיות הבירור בעשיה כי כל המצות בעשיה שע״י המצוה נתברר העשי׳ ואחר כך ולמדתם היינו תורה בירור חכמה ודיבור משנה היינו בחי׳ בירור יצירה כשאומרים כשר או פסול נתברר זה מזה בהלכה פסוקה זה יכול לעלות וזה אינו יכול ליכלל ולהתעלות למעלה ע״ד זה ישפיל וזה ירים, ותלמוד בקושיות ופירוקים נתברר בריאה כי ע״י הקושי׳ הי׳ הסתר ע״י הקליפה וכשמתרצין נתלבנה ההלכה ואין לה הסתר עוד (וזהו ענין בירור דחכמה כי חב״ד מאירים בבריאה ואיתא בורא חושך

שאין החב"ד מושג וע"י הפלפול מתגלה החב"ד, ע' באגה"ק בד"ה המשכילים יזהירו) ולכן כעת שהוא עיקבא דמשיחא עיקר הבירור במצות צדקה היינו רגלין ברגלין בירור העשיה, וזהו ענין אחרי ה' אלקיכם תלכו כי מי שהוא בעל תשובה צריך לילך מלמטה למעלה לברר בירורים (ופי' אחרי היא בחי' מל' שנק' כן כמ"ש בפ' קדושים דפ"ו סע"א וע' בד"ה זכור דעמלק בענין לכתך אחרי במדבר שהוא בחי' אתכפיא כו', ואזניך תשמענה דבר מאחריך כו' אחרי ה' ילכו כארי' ישאג כו', ואעפ"כ מבחי' אב"א יומשך אח"כ להיות פב"פ אלא שמתחלה צ"ל בחי' אחרי, כן צ"ל בכ"י תחלה אתכפי' עובד אלקים ע' תניא פט"ו ואח"כ יבא לבחי' אתהפכא כו' וז"ש אח"כ ואותו תיראו פי' ואותו היינו עצמותו יתברך בחי' פנימית וכמ"ש במ"א, ועיין פ' לך לך דצ"ד ע"פ והראני אותו ואת נוהו ובמק"מ שם, וז"ש ג"כ ואת מצותיו תשמרו ואח"כ ובקולו תשמעו שהיא התורה דכך הוא הסדר כשההילוך בבחי' אחרי כו' כמ"ש בפ' והי' א"ש תחלה וקשרתם ואח"כ ולמדתם כנ"ל, ועיין מענין אחרי כו' כאריה בפ' ויצא דק"ס סע"א ובפ' אחרי דע"ט ע"ב), אבל אברהם אבינו שהי' צדיק גמור הי' הליכתו מלמעלה למטה דרך פנים וזהו התהלך לפני (וע"ד מ"ש בפ' ויחי דרמ"ו סע"א דהיינו שהמשיך מאור א"ס ע"י היסוד במל' ועי"ז יהי' תמים שמתמתקים הגבורות כמ"ש בפ' בשלח דס"ד ב' בענין הצור תמים כו', ולכן גם בחזקיה נאמר אשר התהלכתי לפניך, והיינו כמ"ש והטוב בעיניך עשיתי שסמך גאולה לתפלה וכמ"ש בפ' ויחי דרכ"ח ב', וזהו ג"כ ענין ההילוך מלמעלה למטה, עי'* במק"מ שם וע' בפרדס בעה"כ ערך גאולה, ולפ"ז י"ל פי' אם יגאלך טוב יגאל זהו ע"י צד"ג שעושים רש"מ וכמ"ש אמרו לצדיק כי טוב וכמש"ל, אך ואם לא יחפוץ כו' וגאלתיך אנכי היינו בעלי תשובה וזהו ענין מקום שבע"ת עומדים ע' פרדס שם, וזהו אם ישראל עושים תשובה נגאלים דלכאורה אמאי לא סגי בקיום התומ"צ ובעי תשובה דוקא אלא הענין כי להיות בחי' גאולה זה ע"י המשכת היסוד וזהו דוקא כשעושין רש"מ כנ"ל באריכות, והיינו ע"י בכל מאדך, משא"כ בפ' והא"ש שנק' אין עושין רש"מ אף שמקיימי' המצות כו' אזי אין נמשך ההמשכה בפנימי' מסוכ"ע בממכ"ע ולכן צריך תשובה דוקא היא בחי' ממעמקים קראתיך כו' ועי"ז וגאלתיך אנכי, ועמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' דקאי על מצות תשובה שהיא בחי' אשר אנכי מצוך כו' ע"ש, ועמ"ש סד"ה כי ההרים ימושו מענין זה, ועמ"ש בד"ה וארשתיך לי בענין לבי ובשרי דוקא ירננו אל כו' ועי' בפי' הרמ"ז בפ' אמור דצ"ה ב' גבי ארבע גאולות אשר הם שתים שהן ארבע והיינו בחי' אם יגאלך טוב ובחי' וגאלתיך אנכי ודו"ק, וע' בלק"ת בישעי' ע"פ ולא בכסף תגאלו ובהרמ"ז ס"פ בא ד"ה זמן איהי למיחדי) ולכן נאמר באברהם שקיים כל התורה ואח"כ מילה מצות מעשיות לבסוף ממעלה למטה (ולפ"ז בברכת הארץ בבהמ"ז שמזכירי' ברית ואח"כ תורה צ"ל שזהו כפי הסדר שמלמטה למעלה והיינו לפי שברכת הארץ היא יחו"ת כו' כמ"ש במ"א) ומ"ש התהלך הוא בחי' רצוא ושוב ולכן אמרו רז"ל ע"פ וראית את אחורי מלמד שהראה לו הקב"ה קשר של תפילין בפ"ג

עי' . . גאולה: בכת"י ב' ליתא תיבות אלו.

דמנחות דל"ה ב' (ועיין מענין וראית את אחורי בח"א דכ"א רע"א, ח"ב דמ"ג סע"ב קי"ז רע"א, ר"ח רע"ב רי"א סע"א ר"ל סע"א וע"ש מענינינו ח"ג ואתחנן דף רסג, א) והיינו כי קיום מצות מעשיות נק' אחורי, אחרי ה' אלקיכם תלכו, ובאברהם שנאמר התהלך לפני בבחי' פנים היינו ע"י תורה שקיים אברהם כל התורה זהו דרך פנים בהתהלך לפני ותפלה היא ג"כ בירור מלמטה למעלה (ולכן התפלה נק' ג"כ אחורי כי ח"י ברכות דש"ע הם נגד ח"י חוליות שהוא בחי' חוט השדרה הנמשך ממוח הדעת דרך בחי' העורף לגוף כו' ומבחי' אחוריי' יבא לבחי' פנים כנ"ל, ולכן מי שתורתו אומנתו בחי' התהלך לפני הוא פטור מן התפלה, ועמ"ש מענין מצות ותורה שאין מבטלין מת"ת למצוה שאפשר לקיימה ע"י אחרים בד"ה וידבר דעשה"ד ובד"ה כי ביום הזה יכפר ומשם יובן בתוס' ביאור ענין אחור ופנים, ועמ"ש בד"ה מהלכים בין העומדי' ג"כ מענין ב' בחי' הילוך הא' מלמטה למעלה ע"י בחי' ק"ש ושמ"ע הב' מלמעלה למטה ע"י תומ"צ).

יא) **והנה** לעתיד כתיב והתהלכתי בתוככם שיהי' ההתגלות מלמעלה מעצמו בלי שום עשיי' דלתתא (ע"ד משנ"ת בענין השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה כו' ע"ש וביצי"מ כתיב אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם בשמואל ב' ז' כ"ג, וע' במ"נ ח"א פכ"ד פי' ענין ההליכה הנאמר בהקב"ה הוא התפשטות או השגחה כו', וי"ל דכמו בנשמות יש עומדים ומהלכים דבחי' עמידה היינו כשהנשמה מגבלת בכלי והילוך הוא למעלה מהכלי וכו' וזהו ענין מאדך, ועמ"ש בזה ע"פ ועתה יגדל נא, כמו"כ בענין הגלוי מלמעלה כשנמשך האור ע"י הכלים, שהן מסתירים על האור אין זה נק' הילוך, אבל ההילוך הוא כשהאור נמשך ומתגלה בלי הסתר וכמ"ש הרמב"ם שהוא ענין התפשטות וכו' וכמ"ש הולך ואור עד נכון היום וכתיב במ"ת קול השופר הולך וחזק כו', ועד"ז י"ל פי' וענין התהלכתי הנאמר לעתיד, ועיין* בהרמ"ז ר"פ שמיני גבי ואטליותא דיליה הטיול הוא ענין אור מקיף שאינו מוגדר בכלי וכן ארז"ל ע"פ והתהלכתי אטייל עמכם בג"ע, היינו כי ונתתי משכני זהו ע"ד האור פנימי כמו גדול הוי' כו' בעיר אלקינו, עיר היינו עולם הדבור שהאותיות נק' אבנים שני אבנים בונות שתי בתים בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' הטיול בג"ע זהו לא בבחי' עיר היינו האור שלמעלה ובחי' אותיות והיו אותיות המחשבה של הדבור זהו הטיול בג"ע גן סדרים דאורייתא ויש ג"כ התגלות עצם החכמה שלמעלה גם מאותיות המחשבה כמ"ש ע"פ והניף ידו על הנהר כו' ועד"ז י"ל ענין והתהלכתי בתוככם זח"ג פ' בחקתי דף קי"ד סע"א ע"פ והתהלכתי בתוככם. וע' ברבות בפתיחתא דאיכה בד[רוש] תחת אשר לא עבדת אלו זכיתם הייתם קורים והתהלכתי בתוככם עכשיו וכו' ויצא מן בת ציון כל הדרה, ושם לקמן הדרה זה הקב"ה שנאמר הוד והדר לבשת והיינו תפארת שזהו ענין הדר שבו גילוי הכתר וע"י היחוד הי' גלוי זה נמשך בתוככם ממש וזהו ענין וה' בהיכל קדשו. והנה פי' בתוככם הענין שהתפשטות זו יהי' בנש"י ממש והוא למעלה מעלה מההילוך שלהם, וע"ד שנת' בפי' מהלכים בין העומדים שהמלאכים נק' עומדי' ונש"י פועלים ההילוך בהם ע"ש, כמו"כ כבי' הקב"ה יפעול ההילוך שלו בתוך נש"י, וזהו והתהלכתי בתוככם ממש, אשר ההילוך של נש"י מצד עצמן הוא כמו בחי' עומדי' לגבי הילוך זה וכמ"ש במ"א דפי' מאדך היינו מאד שלך שלגבי גבול של האדם נק' זה מאד ובלי גבול כו', אבל אינו בלי גבול ממש, אבל לעתיד כתיב וגבה מאד שבחי' המאד

ועיין בהרמ"ז.. בהיכל קדשו: קטע זה ניתוסף בהוצאה זו מכת"י ב'.

יהי' גבוה במדריגה עליונה ונפלאה, וזהו ע"ד שנת' בביאור דכי כאשר השמים החדשים, שעבודת נש"י היינו לחבר אצילות בבי"ע וזהו ענין ההילוך שלהם כי אצילות נק' א"ס לגבי בי"ע, ובאמת לגבי א"ס ב"ה נק' אצי' ג"כ גבול, אבל ענין והתהלכתי היינו המשכת וגילוי אור א"ס שלמעלה מהאצילות וגילוי והילוך זה יהי' בתוככם ממש, וגם יש לבאר יותר כי נר"נ מלובשים בכלים וחי' יחידה מקיפים וההילוך דנש"י גילוי חיה יחידה, והיינו ע"ד חיה ויחידה דאצילות אבל הנה בכללות העולמות הרי גם כללות עגולים ויושר דא"ק נק' נפש ורוח, אכן בחי' והתהלכתי היינו גילוי בחי' חי' יחידה דא"ק שבחי' זו י"ל גם למעלה מהקו וחוט כו', ועמ"ש בביאור ע"פ ואכלתם אכול, ועוי"ל בפי' בתוככם, כי הנה איתא לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין וכו' שהנשמות הם מבחי' לבושי' אשר יש חילוק גדול בין הלבוש להגוף שבהגוף מלובש הנשמה ממש, משא"כ בהלבוש, והנה ע"י ירידתה בגוף יתעלו לאשתאבא בגופא דמלכא וע"י זה והתהלכתי בתוככם ממש, שיהי' הגילוי בגוף האדם ממש מעין וע"ד הגילוי שבע"ס דאצי' שחסד הוא דרועא ימינא כביכול ואור א"ס ב"ה שורה בו, כמו"כ ע"י הצדקה וגמ"ח יהי' דרועא ימינא של האדם עד"מ כלי לגילוי אור א"ס ממש וכמ"ש במ"א בד"ה פזר נתן לאביוני' כו' ע"ש) ומ"ש והתהלכתי דהיינו ב' בחי' הילוך, הענין שיהי' המשכות והתגלות סובב בממלא מלמעלה למטה וגם עליות ממלא בסובב מלמטה למעלה, ועמ"ש בד"ה ושמתי כדכד, וההפרש ביניהם בין התגלות סובב בממלא ובין עליות ממלא בסובב, הוא עד"מ אם המלך העומד למעלה יורד להתגלות לעמו למטה או להיפוך שהעם עולים אל המלך למעלה, ועמ"ש מזה בד"ה ואתחנן אל הוי', וכמו שמצינו אליהו וחנוך עלו למרום שנזדכך החומר שלהם ועלו למעלה זהו עליית ממלא בסובב, אכן התגלות סובב בממלא שיתגלה האור בגוף ממש בתה"מ מבלי הזדככות כזה דגוף אליהו וחנוך כו' ובענין ההשגה יש ג"כ חילוק כי כדי שיתגלה גילוי גדול כזה שיוכל להתגלות לגוף ממש צריך מקור שרש הגילוי להיות ממקום גבוה יותר בכדי שיוכל לבוא לירד ולהשתלשל הגילוי למטה בגוף ממש, וא"כ גילוי סובב בממלא אזי השגה שמשיגי' למטה הוא השגה גדולה ממקום גבוה יותר ממה שמשיגי' בעליית ממלא לסובב כי אז ההשגה א"צ להיות שרש הגילוי ממקום גבוה כזה וכידוע שמה שמקור ושרשו ממקום גדול יותר יוכל לבא להתגלות ולהשתלשל למטה יותר (ועמ"ש בביאור ע"פ יביאו לבוש מל' בד"ה הנה התורה והיא בחי' ח"ע כו' מו"ס כו', אבל המצות הן בחי' כשב"כ כו' כמשל האבוקה כו' וכן משלי שלמה כו' עד לכך הן מלובשות בגשמיות ממש כו' ע"ש, וזהו ענין ב' בחי' הנ"ל. ודוגמא לדבר עוד מענין חו"ב ראיי' ושמיעה שהראי' מתפשט למטה יותר גם בעשיי' משא"כ שמיעה כו', וזהו ענין יסוד אבא ארוך כו' והיינו כי שרש אבא מגלגלתא ששם מלובש חסד דע"י ושרש בינה ממו"ס ששם מלובש גבו' דע"י אני בינה לי גבורה כו' כמ"ש בביאור האדר"ז מהאריז"ל דק"י ע"א ועיי' בפ' אמור דצ"א א' ע"פ צדקתך כהררי אל כו' דאיהי סלקא לאתקשרא בהו כו' משפט דאיהו רחמי נחית לתתא כו', וזהו אין ערוך לך בעוה"ז כו' והנה אפס היא בחי' גבוה יותר מאין לכן בעוה"ב שהוא ג"ע אמר ואין זולתך ובימוהמ"ש אמר אפס בלתך לפי שבימוהמ"ש יהי' הגילוי למטה מוכרח להיות נמשך שרש הגילוי ממקום גבוה יותר, ועד"ז אין ערוך לך בעוה"ז וכמארז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב. והייתי לכם לאלקים, עמ"ש סד"ה וידבר כו' וארא אל אברהם כו' בפי' והייתי לכם לאלקים,

והתם קאי על שם הוי׳ דלעיל מיניה, ועד״ז יובן כאן בפי׳ והתהלכתי שהוא עצמות אור א״ס ממש, ובחי׳ שמו הגדול הוא בעצמו יהי׳ לכם בבחינת אלקים השורה עליכם, ועמ״ש בד״ה אתם נצבים בפי׳ לעברך בברית כו׳ למען הקים כו׳, והוא יהי׳ לך לאלקים, ועוד יובן ענין והתהלכתי בתוככם ע״ד מ״ש במ״א בפ׳ למען חייך, עמ״ש מזה בביאור דגדולה מילה כו׳).

ואולך אתכם קוממיות בפרק חלק דף ק׳ אמר רבי יהודא מאה אמה כנגד היכל וכותליו כו׳ הענין שיש ג׳ אמות ושבע כפולות וכל אחד כלול מעשר רק שבזמן הזה אין בא ההתגלות בגוף ולכן תקנו מאה ברכות היינו להמשיך מאה המשכות מבחי׳ הנ״ל אכן לע״ל שיהי׳ התגלות בחי׳ והתהלכתי בתוככם אזי ואולך אתכם קוממיות שיהי׳ כל התגלות מאה הנ״ל בתוך גוף ממש (וע׳ פ׳ חיי שרה דקכ״ג א׳ מאה ברכאן נמשכין מאתר דאיהו סתימאה דכל סתימין דהיינו א״א כי חו״ב נק׳ עשרים שכ״א כלול מעשר, וא״א כולל כל הע״ס דאצי׳ כשהן כלולי׳ מעשר ע״ש במק״מ כי כל מה שהוא למעלה יותר הוא חשבון גדול כמ״ש במ״א על ענין כל פרוטה מצטרפת לחשבון גדול כו׳ וע״ד אתוון רברבין ואתוון זעירין כו׳, ועיין בפרע״ח שער הברכות ובשער חג השבועות פי׳ ענין הרי אני כבן שבעים שנה הוא עליית ז״א עד א״א שנתלבנו שערותיו כו׳ ע״ש ובודאי דבחי׳ מאה הוא עליי׳ יתירה והענין ע״ד משנ״ת בפי׳ עלי עשור דעכשיו הבירור רק בז״ת, ולכן הם ג״כ שבעה היכלות אלא שהיכל קדה״ק הכולל ג״ר, אכן לע״ל יהיה גילוי ג״ר ממש, שבודאי אינו דומה גילוי כתר וחכמה עצמו לכמו שהם כלולים בבינה כו׳ ועד״ז י״ל ענין שז״א הוא כבן ע׳ שנה זהו עלייתו עד כל ז״ת דא״א שהם כלולים מיו״ד שהרי לוקח כתרו מת״ת דא״א שבו מלובש יסוד דעתיק כמ״ש הרמ״ז פ׳ בראשית בדף ח׳ ע״א ד״ה אזדמנת למיהוי, אבל בחי׳ מאה ברכות זהו להיות ההמשכה גם מג״ר דא״א כמ״ש במ״א בביאור ע״פ מים רבים בפ׳ תולדות, ובזה יובן מה שנאמר במוציא שם רע וענשו אותו מאה כסף דהנה אמרז״ל שלשה כתרים הן כו׳, והנה כתר תורה היינו כתר שבחכמה דאורייתא מחכמה נפקת, כתר כהונה היינו כתר דז״א שנק׳ כה״ג, כי התחלתו מחסד דכתיב בי׳ ואתה כהן לעולם, וכתר מל׳ פשוט דהוא כתר שבמל׳ אכן כתר שם טוב דפי׳ מקיים מצות מעשיות שמעשיו מרובים מחכמתו, ורש״י פי׳ כמו חנניא מישאל ועזרי׳ שקדשו שם שמים והוא עולה ע״ג כתרים הנ״ל ואינו מערכם כלל, כי הוא כתר הכללי דאצי׳ דהיינו א״א שמשם עיקר המצות מעשיות כי תרי״ג מצות דאורייתא עם ז׳ מצות דרבנן הם תר״ך עמודי אור, וזהו טוב שם משמן טוב כי שמן הטוב היינו ח״ע ושם טוב א״א הוא למעלה מהחכמה. והנה ענין מוציא שם רע הוא ממש לעומת בחי׳ שם טוב הנ״ל, ולכן העונש מאה כסף כנגד בחי׳ א״א שמשם הוא בחי׳ מאה כנ״ל, והרמ״ז ר״פ תצא פי׳ מאה כסף נגד י׳ הכלול מיו״ד, וע׳ בספר הגלגולים פט״ו, וז״ש רז״ל במדרש שיר השירים ע״פ זאת קומתך דמתה לתמר דקאי על חנניא מישאל עזרי׳ שמס״נ על ק״ה והיינו בחי׳ כתר שם טוב כנ״ל וקומתך מעין בחי׳ קוממיות, ועמ״ש במ״א ע״פ הנה ישכיל כו׳ וגבה מאד שהם ה׳ עליות, ועליי׳ ה׳ דמאד זהו בכתר, ועד״ז הוא ענין קוממיות וענין דמתה לתמר ע״ד צדיק כתמר יפרח כו׳ ע׳ ויקרא די״ו סע״א, והנה פי׳ והתהלכתי בתוככם י״ל שלאחר שיהי׳ בחי׳ קוממיות מאה אמה דהיינו עלייתם בא״א אזי יתלבש בהם בחי׳ ע״ק וזהו והתהלכתי כו׳, והנה ר׳ מאיר בחלק שם אמר דקוממיות היינו

מאתים אמה י״ל נגד א״א שבע״ס מלמעלה למטה ובע״ס שמלמטה למעלה עמ״ש בביאור ע״פ הראיני את מראיך, ועוי״ל כי מבחי׳ והתהלכתי שהוא ענין ב׳ בחי׳ הילוך כנ״ל יומשך ג״כ ואולך אתכם שיומשך בחי׳ הליכה זו בכם ממש והיינו ג״כ בבחי׳ קוממיות שהוא ב׳ קומות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה כמש״ש בגמ׳ מאתים אמה כשתי קומות של אדה״ר כו׳) וזהו* מ״ש ומאתים לנוטרים את פריו ובמד״ר בשה״ש פי׳ ע״ד ומבני ישׂשכר יודעי בינה כו׳ ראשיהם מאתים, ובסה״מ דע״ט ע״א פי׳ מאתים הם חו״ב כל א׳ כלול מיוד ויוד מיוד, והנה בענין ויהיו חיי שרה פירשו דעשרים שנה הם חו״ב א״כ מש״כ שהן מאתים י״ל חו״ב שם כתב וא״כ האלף לך שלמה ע״ד האלף המגן זהו כתר דא״א א׳ דאנכי פלא, זהו לך שלמה בחי׳ מלך שהשלום שלו, ומאתים חו״ב שבכתר לנוטרי כו׳, ולכן ארז״ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש היינו לעתיד כשיהיה התגלות סובב בממלא אז יאמרו לפני צדיקים קדוש כי קדוש הוא לשון מובדל סוכ״ע ולעתיד שיהי׳ התגלות סובב בממלא יאמרו לפניהם קדוש*.

לבאר ענין הנ״ל מ״ש במשה וראית את אחורי, ובאברהם נאמר התהלך לפני, הלא ודאי משה הי׳ לו ג״כ זה ההילוך בפנימי׳, ומה גם לפמ״ש בפ׳ פקודי דר״ל סע״ב ורע״א דבחי׳ אחורי זהו מל׳ אספקלריא דלא נהרא ובחי׳ התהלך לפני מבואר בדוכתי טובא שהוא ביסוד ז״א שלמעלה מהמל׳ ונק׳ אספקלריא דנהרא, וא״כ איך יתכן מ״ש באברהם התהלך לפני ובמשה נאמר רק וראית את אחורי כו׳. אך הענין דבחי׳ וראית ובחי׳ התהלך הם שני ענינים, כי וראית היינו ראיה ממש שהיא השגת המהות שזהו ההפרש בין חכם לנביא, שהחכם אינו משיג המהות ממש וכמ״ש באגה״ק בד״ה עוטה אור, ולכן יוכלו להשיג עד״ז מדרגות עליונות למעלה ממדרגות שיוכלו לירד למטה בבחי׳ התגלות בראייה והשגת המהות ממש בנבואה, ועד״ז הוא ענין התהלך שנאמר באברהם שאינה כלל השגת המהות בבחי׳ זו הנק׳ לפני כ״א בבחי׳ עבודה והשגת המציאות כו׳ ובחי׳ הנק׳ הילוך, אבל לא היה בבחי׳ ראי׳ ממש, ולכן הנה יחזקאל ראה המרכבה רק ביצירה ישעי׳ ראה בבריאה משא״כ באצי׳ כתיב כי לא יראני האדם וחי, והנה אף בג״ע איתא שמיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים ע״ג המזבח ונזכר ענין זה במ״א בד״ה ואלה שמות גבי ופלגשים אלו ברייתות כו׳ ע״ש, והענין כי הקרבה זו הוא בכדי שיהיה להם עלייה באצילות כי נשמה הוא בבריאה ולכן אינן יכולים שיהיה להם עלייה באצילות, רק זוכים לזה ע״י מע״ט לאחר מיתתן על ידי שמיכאל מקריב נשמותיהן ע״ג המזבח ואח״כ יש להם עליי׳ באצילות, ונראה שנתבאר במ״א שזהו ענין לאשתאבא בגופא דמלכא. והנה במשה נאמר ותחסרהו מעט מאלקים היינו שהשיג רק מ״ט שע״ב, אכן שער החמישים אשר בו מלובש יסוד אבא לא יכול לראות כי חו״ב תרין ריעין דלא מתפרשין ולכן בפ׳ זו של תפילין אשר בו מלובש עצם החכמה כ״ש שלא יכול להשיג ולכן אמרו שהראהו קשר של תפילין אשר בהקשר מלובש מל׳ דתבונה כו׳, אמנם מש״כ באברהם התהלך לפני שהי׳ ההילוך בפנימיות לא הי׳ בבחינת ראייה ממש, ועמ״ש ע״פ יונתי בענין הראיני השמיעני שראיי׳ גבוה הרבה גם מבחינת שמיעה ומכ״ש מבחי׳ התהלך שי״ל שאינה גם כמו בחי׳ שמיעה שהוא ג״כ השגת המהות קצת, אף שאינו דומה לראיי׳. ובזה יובן מ״ש בזהר בתחלתו ע״פ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וכו׳ ומאן איהו מי וכו׳ דקיימא לשאלה כו׳, דהא לעילא לית תמן שאלה

וזהו מ״ש ומאתים . . שבכתר לנוטרי כו׳: קטע זה ניתוסף בהוצאה זו מכת״י ב׳.

קדוש: סיום המאמר ראה להלן בהוספות ע׳ תשכט.

והפי' שמבינה ולמעלה הוא תכלית ההעלם עד שלא שייך אפילו שאלה והרי מצינו שהאריז"ל דרש דרושים גם בא"ק, אך כל הדרושים הוא רק ידיעת המציאות בלבד אבל לא השגת המהות כו', (וא"כ מ"ש דלית תמן שאלה היינו בהשגת המהות וצ"ל דזה מדבר לנביאי' או לנשמות בג"ע כו', ועיין מק"מ שם ב' מורו פי' בע"א, וע' ר"פ וארא דכ"ב א' וצ"ע) ועוי"ל כי הנה פי' וענין התהלך לפני שנאמר באברהם עם היות הענין שהיה ההילוך בבחי' פנימיות, אך הנה ידוע דמדתו של אברהם הוא קו ימין חסד דרועא ימינא וא"כ פי' לפני היינו פנימיות החסד ופנימיות החסד היינו חב"ד שבחסד, ומבשרי אחזה שאנו רואים שהחכמה מתלבשת ביד כי יוכל לכתוב בידו דבר חכמה, וזהו שארז"ל הקב"ה נותן לו מלא עומסו לעוה"ב וכו' פי' שכדי שיהי' גילוי הח"ע בעוה"ב זהו על ידי התלבשותה בחסד דרועא ימינא, וז"ש פיה פתחה בחכמה ותורת חסד כו', אך אעפ"כ אין החכמה המתלבשת במדות בערך עצם החכמה איך שהיא במוחו וכנודע ג"כ ממ"ש חסד אל וכו' שהוא מעשר מבחי' קנה חכמה קנה בינה שהם גימט' יש, כי רק הבחי' היותר אחרונה שבחו"ב מתלבשת במדות בחי' מל' דחו"ב, וכמ"ש במ"א בענין חיי שרה גבי עשרים שנה ושבע שנים וכו', ולכן בענין חח"ן קו ימין היינו שהחכמה מתלבשת בחסד דרועא ימינא אעפ"כ כל התלבשות זו נק' הכל בחי' אחוריים לבד לגבי עצם מהות החכמה, לכן ההילוך שבחסד אף בבחי' פנימית נק' אחוריים לגבי מהות אבא ומה שנאמר באברהם ע"י המילה התהלך לפני היינו בחי' פנימיות של חסד דרועא ימינא מדת אברהם אבינו ע"ה משא"כ קודם המילה לא הגיע לבחי' פנימית של החסד עליון שהוא בחי' החכמה שבו שבחכמה מלובש אור א"ס רק לבחי' אחוריים דחסד, וע' בלק"ת ובע"ח שע"י המילה הוא התגלות ה"ח כו', וכן פי' בפ' בא דל"ו סע"א דהוי אשרי בגלוייא דא חסד בצדק החסד, ועיי' בפי' הרמ"ז שם, וא"כ כ"ז הוא המשכת הפנימית של החסד, ומ"ש במשה וראית את אחורי היינו אחוריים דאבא שהיא הח"ע שלמעלה מהחסד שם דווקא הוא שלא ראה והשיג רק בחי' אחוריים דח"ע כו'. והנה עד"ז יש לבאר בענין יוהכ"פ שנאמר לפני ה' תטהרו, דהנה במ"א בד"ה שובה ישראל, אשר ההמשכה שע"י תומ"צ נק' עדיין בחי' אחוריים לגבי המשכה זו שממשיכים ע"י התשובה ביוהכ"פ מבחי' כי עמך הסליחה שהוא בחי' עמך ממש וממעמקים קראתיך וכו', ולכן נק' יוהכ"פ שבת שבתון דהיינו כמו שהשבת הוא נק' התגלות פנימי' לגבי ההתגלות שבחול, וכך יוהכ"פ גם לגבי שבת, והיינו כי שבת הוא התגלות מוחין דאבא ח"ע שהיא בחי' פנימית לגבי המדות והדבור כו', אך עכ"ז הנה גם החכמה עילאה נק' אחוריים לגבי כ"ע וכמ"ש חכם באחור ישבחנה ובמשה נאמר וראית את אחורי, וזהו ענין גמל האוחר כי גמל מבחי' חכמה והוא תשלום גמול שע"י התורה דמחכמה נפקת, ועמ"ש מזה ע"פ מאמר הזהר פ' וישב דקפ"א בענין עשרה גמלים דאליעזר כו' ונק' גמל האוחר, כי המשכה זו נק' עדיין בחי' אחוריים לגבי מה שלמעלה מהחכמה וכמ"ש כולם בחכמה עשית שהחכמה עילאה נק' עשייה ממש לגבי אור א"ס ב"ה, אבל ע"י התשובה ביוהכ"פ שממשיכים התגלות י"ג מדה"ר שמבחי' עתיק וא"א זהו ענין התגלות הפנימי' וזהו לפני הוי' תטהרו לפני היינו פנימית וזהו ונחיה לפניו דייקא, ועמ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה הולך לפניהם בענין הולך לפניהם, ואח"כ ויעמוד מאחוריהם והבן. וזהו במקום שבע"ת עומדים

צ״ג אין יכולים לעמוד, דהיינו גם צ״ג שעושין רש״מ ע״ד התהלך לפני כו׳ כי הנה בחי׳ זו היא רק בחי׳ פנימית החסד עליון והיא נק׳ רק אחוריים דאבא, ולכן תמונת אות צדיק היא יו״ד, ונו״ן כפופה והיו״ד היא הפוכה שהופכת פניה מהנו״ן רק אחוריה הוא כלפי הנון כמבואר בא״ח סי׳ ל״ו, והיינו שזהו כענין וראית את אחורי שזהו מדרגת הצדיק וע׳ בע״ח בתחלתו מענין זה, אכן ע״י התשובה ממשיכים פנימי׳ ממש דהיינו מבחי׳ כתר כי עמך מקור חיים כו׳, ועמ״ש ע״פ הללוהו כרוב גודלו כו׳, וע׳ ס״פ משפטים בזח״ב קכ״ג א׳ בענין אחה״ע וגיכ״ק דמשמע שם הגימל מבחי׳ חכמה וזהו ענין גמול כנ״ל. אכן הא׳ נהירו דעתיקא ולמעלה מבחי׳ הגימל וזהו הנמשך ע״י התשובה שע״ז רומז קול שופר שהוא קול פשוט כענין הברת אות אל״ף כמ״ש במ״א, ועמ״ש בסידור שער ר״ה ע״פ אד׳ שפתי תפתח הנזכר מענין האלף שהוא ממתיק הדין, בענין משנז״ל ע״פ הפרקי ר״א בזמן שישראל עושין רצונו של מקום שותים מאוצר העליון, שנאמר יפתח כו׳ אוצרו כו׳, הנה אוצר נק׳ יראת שמים, וכמ״ש בת״א סד״ה וישב יעקב, והיינו כשיש להן אה״ר דבכל מאדך הנמשך להן מלמעלה גילוי יראה עילאה שהוא למעלה גם מאהבה רבה כנודע וכמשנ״ת בת״א בביאור ע״פ כי אתה נרי, ונק׳ יראת שמים כי יראה עילאה זו היא הנמשכת מבחי׳ סובב כל עלמין, ע״ד אבל חרדה גדולה נפלה עליהם וכמ״ש בד״ה וידבר דעשרת הדברות בענין אם אין חכמה אין יראה כו׳, ולכן גם פ׳ שמע נק׳ קבלת עול מ״ש היינו בחי׳ סובב כל עלמין שמשם דוקא נמשך בחינת בכל מאדך הנזכר בפ׳ שמע, והנה פי׳ שותין יובן עפמ״ש בד״ה והי׳ מספר בני ישראל בענין ארץ לא שבעה מים ארץ היינו כנס״י ומים הם המצות, וזהו פקדת ארץ ותשוקקיה כו׳ ע״ש, והנה כתיב אשריכם זורעי על כל מים היינו ב׳ בחי׳ מים שלפעמים שותים מים אוקיינוס בינה עלמא דאתכסייא שמשם שרש הכתר דז״א תרי״ג מצות דאורייתא וז׳ דרבנן כו׳ ומשם ג״כ ה״ח דז״א הנק׳ מים, ומים אלו שרשם מבחי׳ ונהר יוצא מעדן וכו׳ כי כל הנחלים הולכים אל הים, אכן כשעושי׳ רש״מ ממשיכים מאוצר העליון בחי׳ סדכ״ס כתר דאצילות וכנ״ל וגם ה״ח דעתיק כו׳ והן המים אשר מעל השמים כו׳.

עוי״ל בענין במקום שבע״ת עומדי׳ כו׳, כי הנה נת׳ למעלה שבחי׳ ממכ״ע נקרא מקום אך י״ל שגם סוכ״ע נק׳ מקום כיון שהוא עכ״פ סובב ומקיף לעלמין א״כ הוא בגדר עלמין, ועם היות שאין הפי׳ סובב מלמעלה כמ״ש בתניא פמ״ח, עכ״ז הענין שהוא המקיף השייך לעלמין, משא״כ א״ס ב״ה הוא למעלה מעלה מבחי׳ סוכ״ע שאינו בגדר עלמין כלל, וי״ל שזהו ענין ב׳ בחי׳ מקום הנז׳ בפ׳ ויקהל דר״ז א׳ בינה ומל׳ שהם סוכ״ע וממכ״ע כי בינה נק׳ עלמא דאתכסייא ומקור המקיפים היינו סובב כל עלמין, ומל׳ נק׳ ממלא כל עלמין, והנה צד״ג ממשיכים יחוד זו״נ וזהו ענין עושין רצונו של מקום ההמשכה מסוכ״ע בממכ״ע נמצא המשכה זו בבחי׳ מקום דממכ״ע שיומשך לשם מסוכ״ע, וזהו ענין כי המקום אשר אתה עומד עליו כו׳ אבל בע״ת ממשיכים בחי׳ הנה מקום אתי טמיר וגניז היינו להיות סוכ״ע וההמשכה זו נמשך מעצמות אור א״ס, וזהו ענין יחוד אר״א שע״י יסוד אבא נמשך האור מעתיק ונמשך בבינה שהיא סוכ״ע כנ״ל. ועיין בת״א פ׳ בשלח

אז ישיר גבי כי גאה גאה שע״י גילוי בחי׳ זו שלמעלה מסוכ״ע הפך ים ליבשה שעלמא דאתכסיי׳ ועלמא דאתגלייא שוין ממש, וזהו ענין במקום שבעלי תשובה עומדין כו׳, כי ע״י צד״ג הוא ענין המשכה מסובב לממלא מעלמא דאתכסייא לעלמא דאתגלייא, א״כ המקום אשר אתה עומד עליו הוא ממכ״ע ועלמא דאתגלייא, אלא שנמשך לשם המשכה מסובב כל עלמין, אכן בעלי תשובה עומדי׳ במקום טמיר כמו בחי׳ סובב כל עלמין ממש שנמשך בבחי׳ גילוי כמו ממלא כל עלמין כענין בקיעת ים סוף וכנ״ל והיינו ע״י שממשיכים מבחי׳ כי גאה גאה עצמיות אור א״ס שלמעלה מסובב כל עלמין כו׳.

וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך, כי במצות כתיב אשר אנכי מצוך אנכי מי שאנכי בחי׳ כתר סובב כל עלמין, אבל בתשובה כתיב ב״פ אנכי היינו סובב כל עלמין וגם מה שלמעלה מסובב כל עלמין שמשם דוקא ההמשכה למילוי הפגמים דתורה ומצות שהם מבחי׳ סובב כל עלמין, ובמ״א נת׳ ב״פ אנכי היינו עתיק וא״א אשר עתיק בחי׳ מל׳ דא״ס שאינו במנין ע״ס כלל, וזהו המתגלה ע״י התשובה דוקא, והנה צדיק גמור היינו צדיק וטוב לו, ופי׳ בתניא שהוא אתהפכא שלמעלה מאתכפיי׳ וזהו ענין וטוב לו, ועי״ז ממשיך למעלה בחי׳ טוב שהוא המחבר סובב כ״ע וממלא כל עלמין וכנ״ל בענין אמרו צדיק כי טוב כו׳ ובמשה שנאמר כי טוב הוא לכן נאמר כי המקום אשר אתה עומד עליו קדש הוא שנמשך לשם מבחי׳ קדש העליון, וזהו ענין שבת שנאמר כי קדש היא לכם עליית המל׳ בחכמה עילאה, ולכן נאמר אל יצא איש ממקומו כו׳, וזהו ענין בזמנא דנטלא מבי אבא ע״י אתהפכא שזהו בחי׳ שבת משא״כ בחול ואפילו ביו״ט נק׳ רק מקרא קדש שאין מתגלה בחי׳ קדש עצמו בבחי׳ מקום כנ״ל לפי שזהו ע״ד צדיק שאינו גמור שאז אין עדיין בחי׳ וטוב לו הנ״ל, אכן בחי׳ בעלי תשובה ממעמקים קראתיך ויצעקו כו׳ בצר להם זהו למעלה ממדרגת אתהפכא הנק׳ וטוב לו כ״א ע״ד טוב מאד, וארז״ל מאד זה יצה״ר כשנהפך לטוב שאזי נק׳ טוב מאד וממשיך כמו כן למעלה גלוי ורב טוב לבית ישראל מה רב טובך כו׳ והוא ההמשכה מעצמות אור א״ס בסובב כ״ע וממלא כל עלמין, ובמ״א נת׳ פי׳ בכל מאדך ל׳ רבים שיש ב׳ בחי׳ מאד הא׳ מצד נה״א והב׳ מצד נה״ב, וכמארז״ל בכל מאדך בכל ממונך כו׳, ובצד״ג י״ל בחי׳ מאדך דנה״א אבל בבע״ת נהפך גם המאד דנה״ב ואזי גם הוא ממשיך כמו כן מלמעלה ב״פ אנכי אנכי, שהם ג״כ ב׳ בחי׳ מאד וכמ״ש במ״א ע״פ טובה הארץ מאד מאד, גם ביעקב כתיב ויפרוץ האיש מאד מאד ב״פ דוקא, וזהו גם כן ענין וגבה מאד כמ״ש במ״א. והנה בספרים איתא ש׳ הוי׳ בחי׳ מקום היינו י׳ פעמי׳ י׳ מאה ה׳ פעמי׳ ה׳ כ״ה ופ״ו ל״ו הפ״ה נמצא גימט׳ מקום, וי״ל דהיינו סוכ״ע ע״ד הנה מקום אתי, וביוהכ״פ לפני הוי׳ תטהרו, למעלה משם הוי׳ שמורה על התהוו׳ היינו סוכ״ע, אלא ע״ד עד שלא נברא העולם הי׳ הוא ושמו לבד שבחי׳ שמו היה כלול בבחי׳ עצמותו וזהו לבד, וזהו הוי׳ בדד ינחנו, עיין בד״ה כנשר יעיר, וזהו ענין עליית המל׳ בעתיק ביוהכ״פ ולכן נכנס כה״ג בקדה״ק כי בשבת בחי׳ קדש חכמה עילאה וזהו כי המקום כו׳ קדש הוא כנ״ל, אבל יוהכ״פ שבת שבתון אזי מתגלה בבחי׳ מקום מבחי׳ קדש הקדשים שלמעלה מסובב כל עלמין וכנ״ל, ולכן מקום ארון דוקא אינו מן המדה ע״י גילוי זה מבחי׳ קדש הקדשים כו׳.

וזהו ענין שלום לרחוק שנעשה קרוב, ע״ד דרשו כו׳ בהיותו קרוב וארז״ל אלו עשי״ת ומבואר הקושיא דאיך שייך לומר למעלה רחוק והלא את השמים כו׳ אני מלא והתירוץ עד״מ ב׳ בנ״א שעומדי׳ זא״ז אם עומדי׳ אב״א הרי קרובים נעשו רחוקי׳, ובעשי״ת התגלות הפנימי׳ וזהו בהיותו קרוב, והענין כמ״ש אחכמה והיא רחוקה ממני והיינו מה שלמעלה מהחכמה נק׳ רחוק ע״ד הנ״ל כי חכם באחור ישבחנה שמקבל רק ממזלות בחינת שערות וכמ״ש ע״פ יערוף כמטר כו׳, וכמ״ש ג״כ ע״פ ואתא מרבבות קדש ואתא לשון תרגום בחי׳ אחוריים, כי הפנימי׳ דבחי׳ רבבות קדש לא נתגלה בח״ע, וזהו ותמלא כדה כו׳ כד מן הים, אמנם התשובה למלאות הפגמי׳ שבתומ״צ נמשך למעלה מהתורה והיינו שמשם שרש התשובה כמ״ש ע״פ כי המצוה הזאת כו׳ ולא רחוקה היא דבאמת הוא מבחי׳ הנק׳ רחוקה כנ״ל, אלא שאעפ״כ כי קרוב אליך ע״י התשובה יעו״ש וע׳ ס״פ צו דל״ה ב׳ ובפ׳ שמות די״ב א׳ ע״פ מרחוק ה׳ נראה לי, ובפ׳ בלק קצ״ג ב׳ ע״פ עצות מרחוק ודף קפ״ט א׳ גבי ההוא יין משיך ליה יעקב מרחיק ובפי׳ הרמ״ז שם דהיינו ממו״ס שנק׳ כחמר טב כו׳, ועיין פ׳ תולדות דקמ״ב ובמק״מ שם בענין מרחוק אכן ע״י התשובה הוא בחי׳ לרחוק שנעשה קרוב, וזהו ענין בהיותו קרוב, ועמ״ש מזה בד״ה ביום השמע״צ שמזה נמשך ענין הגילוי שבשמע״צ להיות אבא מאיר בקירוב כמו אימא, וזהו ענין מאת הוי׳ היתה זאת כו׳ ע״ש, והיינו ע״י התשובה בעשי״ת שממשיכים בחי׳ לפני הוי׳ תטהרו התגלות הפנימי׳ עליון.

עמ״ש ע״פ ביום השמע״צ בענין אלה המה מועדי ג׳ יו״ט נגד ג׳ אבות יו״ט ע״ד צדיק וטוב לו עושי׳ רצונו של מקום כו׳, ושרש הג׳ יו״ט חג״ת עד חג״ת דא״א, אכן משה ח״ע ע״ד שבת ישמח משה במתנת חלקו הוא ח״ע ושרשו מו״ס, ואעפ״כ וראית את אחורי אבא יונק ממזלא וכו׳ ואעפ״כ זה גבוה מפנימי׳ דיו״ט אכן פנימית דמשה זהו כענין יוהכ״פ שבת שבתון כו׳. והתהלכתי* בתוככם פי׳ בשל״ה שנהי׳ בבחי׳ מרכבה וא״כ זה ע״ד היא מתהלכת בין החיות ע׳ שפי׳ בזוהר בראשית דמ״א ע״ב ובלק״ת בד״ה וספרתם לכם דגבי חג השבועות. והנה והחיות נושאות וכו׳ ע׳ בה״ז ויקהל דקצ״ז בענין קחו מאתכם תרומה, וכמו״כ האבות הן המרכב׳ דאצי׳ וא״כ זהו והתהלכתי בתוככם ע״ד היא מתהלכת וכו׳ כן והתהלכתי. וע׳ ענין זה בת״א פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה שמעלים חו״ב לאא״ס ממש ועי״ז נמשך אא״ס בחו״ב וזהו והתהלכתי בתוככם ועמ״ש ע״פ כי ה׳ אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך כו׳.

[בהר בחקתי תרכ״ה]

והתהלכתי* בתוככם, משמע ב׳ בחי׳ הילוך (הג״ה כמ״ש סד״ה מהלכים בין העומדים וסד״ה ושמתי כדכד, עכ״ה) וכן בעבודה יש ב׳ בחי׳ בענין הילוך דפעם כתיב אחרי ה׳ אלקיכם תלכו, אחרי דוקא, וע״ד מ״ש במשה רע״ה וראית את אחורי, אלא שבמשה הוא רק לענין וראית, ובנש״י הוא גם לענין ההליכה שצ״ל אחרי הוי׳, והנה באברהם כתיב התהלך לפני (הג״ה, וזה קאי על מצות מילה שעי״ז וירא אליו הוי׳, אליו להאי דרגא

והתהלכתי בתוככם פי׳ בשל״ה: מכאן עד הסיום ניתוסף בהוצאה זו מכת״י ב׳. והתהלכתי בתוככם: בהוצאה זו נסדר מאמר זה מחדש ע״פ גוכתי״ק אדמו״ר הצ״צ בבוך 1056 קמח, א. הכותרת שבריש המאמר כאן נעתקו מכת״י 534 רכב, א.

שהיא בחי' מל', א"כ זהו התהלך לפני, שממשיך היחוד מיסוד במל', וכן בחזקי' אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי, דסמך גאולה לתפלה א"כ זהו לפניך, ועי' בלק"ת בקיצור ע"פ ואתחנן וז"ל עה"ק ח"ג פנ"ד הליכה כל לשון הליכה האמורה במקום ב"ה ענינה המשכה התפשטות היחוד לייחד עליונים ותחתונים להיותם שקולים וישמעו את קול ה' אלקים מתהלך בגן וכו', הליכות עולם לו לא נברא העולם כ"א להליכות לו להמשיך לו מלמעלה למטה לייחד עליונים ותחתונים, ובמא"א אות ה' סעיף יו"ד, הליכה כינוי אל הזיווג עכ"ה).

ב) **והנה** כתי' אשר אנכי מצוך היום, וארז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, והיינו כי יש ממכ"ע וסוכ"ע, ממכ"ע בא בבחי' התלבשות, והוא ענין גילוי ההשפעה, כמ"ש בתניא פמ"ח, ואתה מחי' את כולם, ו' אתה קול ודיבור, אכן סוכ"ע הוא אא"ס שבלי גבול, ולכן לא יוכל לבוא לידי גילוי והתלבשות, וא"א להמשיך שום המשכה מסוכ"ע כ"א ע"י המצות יוכל להמשיך גילוי אור מסוכ"ע ממש, ולכן בכל יום יהי' בעיניך כחדשים.

ג) **ולכן** אמרו היום לעשותן, ויפה שעה אחת בתשומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי בג"ע שהוא קיבול שכר התגלות האור ונהנין מזיו השכינה הוא בחי' ממכ"ע, (צ"ע מענין זיו שפי' יסוד, במא"א אות ז' סי"ד כמ"ש במ"א בד"ה יפה שעה אחת כו') וע"כ שם לא מהני התשובה, (כמ"ש בלק"ת פ' פנחס ד"ה צו את בנ"י הראשון), רק בעוה"ז מהני התשובה כי בעוה"ז ע"י המצות ממשיכים גילוי סוכ"ע וקמי' כחשיכה כאורה ואם צדקת כו', (הג"ה זה צ"ע דאם סוכ"ע נמשך ע"י המצות, איך הוא בחי' אם צדקת מה תתן לו כו' פי' שזהו היפך המצוה, וצ"ל דזה שנמשך ע"י המצות אור הסוכ"ע זהו ע"י שמצמצם א"ע דהיינו ענין רצון אותיות צנור, משא"כ מצד סוכ"ע עצמו כתיב אם צדקת מה תתן לו, אך מ"מ כיון שע"י המצות ממשיכים סוכ"ע ע"י צנור שוב יכולים ג"כ ע"י מצות תשובה להמשיך מעצם הסוכ"ע ששם בחי' אם צדקת כו', עיין בת"א פ' מקץ ד"ה כי עמך מקו"ח, ובמ"א נת' דע"י הצנור נמשך מבחי' הפנימיות ובחי' אם צדקת כו', זהו מצד בחי' חיצוניות, בד"ה ויקח המן את הלבוש, בענין גיאה על גווייתניא, ועוד כי הבחי' דקמי' כחשיכה כאורה, שמזה מקבלים גם עוכמ"ז זהו רק להשפיע להם חיצוניות החיות, אבל להשפיע בבחי' פנימיות זהו רק ע"י המצות רק שנמשך על ידי צנור, אמנם התשובה הוא ג"כ מצוה רמה ונשאה וכוחה גדול להמשיך מלמעלה מהצנור, ע"כ משם יוכל להיות הסליחה, ושיומשך ג"כ האור בפנימיות דרך הצנור כו'.

קיצור. כיון הסליחה נמשך מבחי' אם צדקת מה תתן לו, איך נמשך זה ע"י המצות, שהרי ענין המצוה הוא היפוך בחי' אם צדקת כו', אך זהו חסד שהמשיך רצונו מבחי' אם צדקת להיות לו רצון בתומ"צ, וזהו כי כל מצותיך צדק כמ"ש בלק"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה פ"ד, וזהו רצון אותיות צנור, כמ"ש בלק"ת בהביאור ע"פ ראשי המטות פ"ג שהמשיך וצמצם רצונו הבלתי מוגבל להיות נמשך בתומ"צ דוקא, ומ"מ הרי שרש

הצנור מהרצ"ע ממש, ולכן ע"י התשובה שהיא מצוה רמה ונשאה יוכל להמשיך מלמעלה מהצנור ממש דרך הצנור להיות נושא עון כו', ולכן נמשך בבחי' פנימי' ממש, משא"כ מה שנמשך מבחי' אם צדקת כו' לעכומ"ז נמשך רק בחי' חיצוני' ועי' בלק"ת פ' שלח סד"ה ועתה יגדל נא כח, בענין בחסד ואמת יכופר עון עכ"ה) והיינו בכ"י יהיו בעיניך כחדשים, כי ע"י תומ"צ בכ"י נמשך בכ"י אור חדש ממש שלא נמשך עדיין מעולם ע"ד שנת' באג"ה סי' מ"ד, (הג"ה ועי' בבה"ז אמור דף ק' עמוד שני ע"פ המאמר אחותי בת אבי היא שם דלכן בשבת הזיווג להוליד נשמות חדשות ממש, לפי שאז נמשך בז"א מוחין דאבא כי אין כל חדש תחת השמש וכו', כ"א מלמעלה מבחי' שמש ע"ש, ועי' בת"א ד"ה וידבר אלקים וארא, ובמא"א אות ש' סעי' ס"ד הביא הי"נ שם מכמה מאמרי הזהר דשמש הוא ת"ת דאצי' שמש ומגן הוי' אלקים, והרמ"ז ר"פ בהעלותך כ' וז"ל נודע שאור הגנוז הוא פנימי' יסוד אבא דכתי' בי' ופני לא יראו אבל בחי' הארת יסוד שמאיר בתוך זעיר ה"ס השמש באופן שמה שתמצא בזהר ובדברי הקדמונים שהת"ת ה"ס השמש ירצה לומר אור הזעיר שמצד אבא עכ"ל, ומבו' בהרמ"ז ר"פ פקודי בפי' מש"ש בזהר דר"כ ע"ב ע"פ מה רב טובך אשר צפנת דא הוא אור דגנוז לצדיקייא לעלמא דאתי שהוא כי יסוד אבא יש בו ד' בחי' אבי"ע, ובחי' אצי' שבו זהו אור הגנוז כו', והוא המאיר בשבת, וא"כ א"ש מ"ש אדמו"ר נ"ע דבשבת דוקא הזיווג להוליד נשמות חדשות ממש, כי אין כל חדש תחת השמש שהוא יסו"א המלובש בז"א, אבל אור הגנוז הנ"ל הוא לעילא מן שמשא והוא המאיר בשבת, ולכן ע"י תומ"צ ממשיכים ג"כ אור חדש מבחי' הנ"ל כי צפנת גימט' תר"ך שהם תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן, הרי שע"י המצות ממשיכים אור הגנוז אשר לכן בכ"י יהיו בעיניך כחדשים עכ"ה).

ג)* **וזהו** שמשמע בגמ' דעושין רש"מ זהו ע"י בכל מאדך דוקא, כי כדי להמשיך הרצ"ע בבחי' מקום מל' זהו ע"י בכל מאדך בל"ג ובלי שום מניעה בעולם שא"כ נוגע הדבר בתוך תוך פנימיותו, לכן עי"ז ממשיך ג"כ סוכ"ע בממכ"ע בפנימי' זהו עושין רצש"מ כמו הנה מקום אתי, לכן אז ע"ד ועמדו זרים ורעו צאנכם כי לא יהיו נצרכים לברר בירורים מאחר שיהי' התגלות מסוכ"ע, אבל בפ' והא"ש שלא נא' בכל מאדך אעפ"י שנא' בכל לבבך ובכל נפשך נק' אין עושין רצש"מ (הג"ה ר"ל דכיון שלא נאמר בכל מאדך בל"ג א"כ כיון האהבה היא בבחי' גבול ויש לפעמים מניעה, א"כ לא הגיע לבחי' פנימי' ותוך תוך ממש, לכן גם מלמעלה אין נמשך הרצון והצנור מסוכ"ע להאיר בממכ"ע הנק' מקום בבחי' פנימי' רק בבחי' מקיף מאחר כי הרי המצות שרשן מרצה"ע רק שעכ"ז אינו מאיר רק בבחי' מקיף כו' עכ"ה) ואז צריך לברר בירורים, ואסיפת דגנך בעצמך כו' וגם יכול להיות פן יפתה לבבכם וסרתם כו' וצ"ל השמרו לכם, והשמירה ע"י עסק התושבע"פ כמארז"ל אין שמור אלא משנה.

ג): בגוכתי"ק נכפל ציון אות ג'.

ד) **ובזה** יובן אשר בפ׳ ראשונה כתי׳ ושננתם לבניך כו׳ וקשרתם היינו תורה מקודם ואח״כ תפילין ובפ׳ שניה כתיב וקשרתם ואח״כ ולמדתם תפילין קודם לתורה, והיינו כי בפ׳ ראשונה דכתיב בכל מאדך אז ההליכה הוא בפנימי׳ מלמעלמ״ט ולכן תורה מקודם התגלות פנימי׳ היינו התגלות אא״ס בחכ׳, ואורייתא מח״נ, ואח״כ תפילין היינו מצות מעשיות כי הוקשה כל התורה כולה לתפילין שמצות מעשיות הוא לבסוף מלמעלה למטה כסדר מחדומ״ע, אבל בפ׳ שני׳ דכתיב פן יפתה לבבכם ואח״כ כשחוזרין בתשובה ושמתם את דברי אלה על לבבכם אז צריך לברר בירורין מלמטלמ״ע אז מקודם מצות מעשיות הבירור בעשי׳ כי כל המצות בעשיות המצות נתברר עשי׳, ואח״כ ולמדתם אותם היינו תורה בירור חכ׳ ודיבור, משנה היינו בירור יצירה כשאומרים כשר או פסול נתברר זמ״ז בהלכה פסוקה זה יכול ליכלל ולהתעלות למעלה, ותלמוד בקושיות ופירוקים נתברר בריאה (הג״ה משמע דבבעלי תשובה צ״ל ההילוך מלמטלמ״ע, וצ״ל לפמש״ל בשם עה״ק ומא״א דפי׳ ההליכה המשכת והתפשטות היחוד לייחד עליונים ותחתונים להיות שקולים, איך יתכן בחי׳ זו מלמטלמ״ע, ואפ״ל עפמ״ש בלק״ת ס״פ בחוקותי בד״ה אלה החוקים בפי׳ הליכות עולם לו פי׳ שהולך ונעתק מזה העולם לו לבדו ליבטל אליו ליחודו ית׳ בהשגתו בגדולתו ורוממותו ומדריגה אחר מדריגה, וגם הליכות עולם עצמו לו שגם העולם עצמו הולך ומתעלה עם האדם ליחודו ית׳ מאחר שהאדם הוא בתוכו כו׳ עכ״ל, הרי שייך הילוך מלמטלמ״ע, נמצא ע״י שהעולם מזדככים ומתעלים יהי׳ בהם גילוי האור שזהו פי׳ יחוד העליון, ועמ״ש עוד מענין שבפ׳ שמע נאמר תורה קודם וכו׳ בד״ה ושננתם לבניך ושם סעי׳ ז׳, ושם נז׳ ג״כ ענין כי נר מצוה ותו״א, לפי״ז ב׳ בחי׳ הילוך אלו זהו כענין מ״ש בלק״ת בד״ה ושמתי כדכד ספ״ד יעו״ש שם נז׳ ג״כ מענין והתהלכתי בתוככם ב׳ בחי׳ הילוך כו׳ עכ״ה) ולכן בעת שהוא עקבות משיחא עיקר הבירור במצות צדקה וכדומה היינו עד דמטו רגלין ברגלין בירור העשי׳.

קיצור. ולכן בפ׳ שמע תורה קודם ואח״כ תפילין שההילוך מלמעלמ״ט, ובפ׳ והא״ש תפילין קודם ואח״כ תורה כי ההילוך מלמטלמ״ע כענין ושמתי כדכד.

ה) **וזהו** אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו כי מי שהוא בחי׳ בע״ת צריך לילך מלמטלמ״ע לברר בירורין, אבל אברהם אבינו שהי׳ צדיק גמור הי׳ הליכתו מלמעלמ״ט כנ״ל, ומ״ש התהלך הוא בחי׳ רו״ש, ולכן אמרו ע״פ וראית את אחורי מלמד שהראהו קשר של תפילין, כי מפני שבבחי׳ ראי׳ וראית לא הי׳ אפשר להיות רק בחי׳ אחרי כענין אחרי ה׳ אלקיכם תלכו הגם דוראית זהו בחי׳ עליונה יותר מבחי׳ תלכו, מ״מ בחי׳ אחורי זהו״ע אחרי ה׳, ע״כ נק׳ בחי׳ זו קשר של תפילין, אבל התפילין עצמן הן מוחין בחי׳ לפני, והנה באברהם שנאמר התהלך לפני זהו ע״י תורה כי קיים

אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה, ולע"ל כתי' והתהלכתי, שיהי' ההתגלות מעצמו ע"י אתעדל"ת בלי שום עשי' דלתתא. ומ"ש והתהלכתי היינו שיהי' ההתגלות והמשכת סובב בממלא, ועליות ממלא בסובב, וההפרש ביניהם בין התגלות סובב בממלא או עליות ממלא בסובב, ד"מ אם המלך העומד למעלה יורד להתגלות לעמו למטה זהו משל להמשכת סוכ"ע בממכ"ע, כי ממכ"ע זהו מבחי' מל' דאצי' שנמשך להיות מהווה בבי"ע בחי' עם, והמשכת סוכ"ע זהו עד"מ המלך העומד למעלה, כי ז"א נק' מלכא קדישא, והבחי' הב' הוא להיפך שעמו עולים אליו היינו עליית מל' ובי"ע באצי', ואפ"ל שאז יזדככו ויהי' בחי' עם קדוש שעם היותו בחי' עם עוממות לגבי סוכ"ע מ"מ הוא קדוש כו', ובחי' הזדככות זהו כמו שמצינו בענין אליהו וחנוך שעלו למרום היינו שנזדכך החומר שלהם ועלו למעלה זהו עליית ממלא בסובב אכן התגלות סובב בממלא שיתגלה בגוף ממש בלי הזדככות כזה, ובהשגה יש ג"כ חילוק כי כשיתגלה גילוי גדול כזה שיוכל להתגלות לגוף ממש צ"ל מקור ושרש הגילוי ממקום גבוה יותר בכדי שיוכל לבוא ולירד ולהשתלשל הגילוי למטה בגוף ממש, וא"כ גילוי סובב אז ההשגה שמשיגים למטה הוא השגה גדולה ממקום גבוה יותר מן מה שממשיכים בעליית ממלא לסובב, היינו כשנזדכך הגוף לעלות למרום, כי אז ההשגה א"צ להיות שרש הגילוי ממקום כזה (הג"ה וצ"ע בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח ביאר שזהו ההפרש בין מ"ת ובין הגילוי שיהי' לע"ל, ושזהו"ע מלכיות וזכרונות דר"ה, א"כ הגילוי דלע"ל ודאי גבוה יותר מהגילוי דמ"ת, ולע"ל יהי' בבחי' הזדככות כו'.

קיצור. וזהו"ע אחרי ה' תלכו, ובאברהם התהלך לפני ובמשה בבחי' וראית את אחורי, קשר של תפילין, והתהלכתי המשכת סובב בממלא, שיתגלה למטה אף בלי הזדככות החומר כ"כ, ועליות ממלא וסובב כמו חנוך ואליהו שעלו למרום, והמשכות סובב בממלא נמשך מבחי' עליונה יותר.

ואולך אתכם קוממיות מאה אמה במד"ר בראשית פי"ב ובסנהדרין ד"ק. והענין שיש ע"ס ג' אמות ושבע כפולות וכ"א כלול מעשר עולה מאה, רק שבזמן הזה אין בא ההתגלות בגוף, וע"ז הוא מאה ברכות (היינו שיהי' גילוי בחי' עשר הנ"ל שכ"א כלול מעשר כנ"ל ועי' מזה בזהר ר"פ תרומה ובפ' חיי קכ"ג א') אכן לע"ל שיהי' והתהלכתי בתוככם אז ואולך אתכם קוממיות מאה אמה שיהי' כל התגלות מאה הנ"ל בתוך גוף ממש (הג"ה, ולכאו' י"ל דהרי מאה אמה הי' קומת אדה"ר אחר החטא וקודם החטא הי' קומתו מן הארץ עד לרקיע והרי נאמר לע"ל הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד ופי' בכהאריז"ל מאד אותיות אדם היינו כמו אדה"ר קודם החטא, כ"כ בספר הגלגולים, כמדומה פט"ו, וא"כ איך ההבטחה רק קוממיות מאה אמה, אך תירץ בספר נזר הקודש פ' בראשית פי"ב סעי' ה', דא"א לשום נשמה להגיע למדריגת אדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה, ע"כ אפי' לאחר החטא הי' קומתו מאה אמה, וכדאי' בגמ' פ' חז"ה דנ"ח ע"א גבי ר' בנאה נסתכלת בדמות דיוקני דהיינו יעקב, בדיוקני עצמה דהיינו אדה"ר אל תסתכל משום דשופרי' דיעקב רק מעין שופרי' דאה"ר, הרי אף שיעקב

בחיר שבאבות וכתי׳ ליעקב אשר פדה את אברהם, מ״מ שופרי דאה״ר אף לאחר החטא רק כשעשה תשובה, גבוה הרבה מבחי׳ יעקב מטעם הנ״ל שהי׳ יציר כפיו של הקב״ה, לכן א״א להגיע גם לע״ל רק ע״ד קומה מאה אמה, שהם ע״ס כשכלולים מיו״ד, אך בן דוד עצמו שיתקן חטא אדה״ר יהי׳ וגבה מאד היינו כמו אדה״ר קודם החטא, והנה במשה אמרו שהי׳ קומתו יו״ד אמה, בשבת פרק המצניע דצ״ב ע״א, ופי׳ בעה״ק ח״ד פ״כ שהו״ע עשר אותיות דשם הוי׳ במילוי אלפין, והוא בז״א, וענין מאה אמה בחכ״ע, וגבה מאד בבחי׳ כתר, או מאה בא״א, וגבה מאד בבחי׳ עת״י חד ולא בחושבן ע״ס כו׳ עכ״ה) ולכן עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, כי קדוש הוא לשון מובדל, והיינו סוכ״ע, ולעתיד שיהי׳ התגלות סובב בממלא יאמרו לפניהם קדוש.

שייך לעיל סוף אות ג׳. והרמ״ז פ׳ בראשית תחלת ד״ו פי׳ על ענין זה מ״מ בפדר״א בזמן שישראל עושין רצש״מ הארץ שותה מאוצר העליון שנאמר יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב וכשאינן עושין רצש״מ אז הארץ שותה מימי אוקיינוס שנאמר נותן באוצרות תהומות, י״ל דהנה ים היינו עלמא דאתכסיא וארץ עלמא דאתגליא, וא״כ פי׳ שותה מימי אוקיינוס היינו מה שנמשך מעלמא דאתכסיא בעלמא דאתגליא, כענין ברוך ה׳ אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, אכן בחי׳ שמים הוא המקיף לים וארץ שהוא עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא בהשוואה אחת, והוא ע״ד שנת׳ בענין קי״ס ע״י בחי׳ שלמעלה משניהם כו׳, וא״כ כששותה מאוצר העליון היינו מה שנמשך מסוכ״ע שלמעלה מהשתל׳ העולמות.

[בחקתי תקצ״ד]

והתהלכתי* בתוככם וגו׳, היינו שיהי׳ התגלות מלמעלה שהקב״ה ילך בתוך בנ״י ובמ״א כתיב אחרי ה׳ תלכו (בפ׳ ראה) שישראל ילכו אחרי ה׳ ובאברהם כתיב התהלך לפני שיהי׳ ההילוך בפנימי׳. לבאר כ״ז עפמ״ש אשר אנכי מצוך היום בכל יהיו בעיניך כחדשים, ואיך יוכל להיות שיהיו בכל יום כחדשים, יובן בהקדם ביאור ענין ממכ״ע וסוכ״ע בחי׳ ממלא הוא כח הפועל בנפעל התגלות האור המלובש ומחיה את העולמות ואתה מחי׳ את כולם ובזה יש הדרגת שונות נשמות ומלאכים וג״ע ורקיעים בכל אחד יש התגלות האור יותר מבחבירו ומבשרי אחזה אשר בראש יש גילוי החיות יותר משאר איברים אשר יש בראש כח השכל וראי׳ ושמיעה כו׳ משא״כ גילוי החיות כזה בשארי איברים, אכן בחי׳ סוכ״ע הוא אוא״ס שאין יכול לבוא להתלבש האור בכלי ולבא לידי שום גילוי רק מקיף האור את כולם בהשוואה אחת סוכ״ע, ועז״נ את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש מהותו ועצמותו קמי׳ כחשיכה כאורה כלא ממש חשיבא ואי אפשר להמשיך שום התגלות בעולמות מבחי׳ אור הסוכ״ע כ״א ע״י מצות יוכל להמשיך התגלות לכן אנו אומרים ברוך אתה הוי׳ מלך העולם שיה׳

והתהלכתי: הכותרת בריש המאמר נעתק כאן מכת״י 958 מו, א.

המשכה מסוכ"ע להיות מלך העולם והיינו ע"י אשר קב"ו קדש לשון מובדל הוא בחי' א"ס ממש שלמעלה מגדר עלמין והתלבשות נמשך ע"י המצות הן רצ"ע מבחי' כתר וכמאמר שתוק כך עלה במחשבה שהוא בחי' שלמעלה מהשכל, וזהו שתיקה רק רצון לבד ואנו ממשיכים התגלות אור זה ע"י קיום מצותיו ולכן אמרו היום לעשותם ומחר לקבל שכרם ויפה שעה א' בתשובה ומע"ט כו' שעל ידי שעה א' יוכל לתקן א"ע בעוה"ז כי בג"ע שהוא קיבול שכר התגלות האור נהנין מזיו השכינה צריך לילך מלמטלמ"ע ממדריגה למדריגה וצ"ל מקודם בגיהנם ואפי' מי שהוא בג"ע כשעולה למעלה עליונה יותר צריך לטבול בנה"ד, אכן היום לעשותם היינו ע"י עשיית המצוות אפי' רשע גמור כשעושה תשובה ופושעי ישראל מלאים מצות כרמון יבוא למדריגה גדולה כי ע"י המצות שהוא ממשיך התגלות מסוכ"ע ומקיף את כולם וקמי' כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו כו' עי"ז יוכל להתקן נפשו ולכן בכל יום יהיו בעיניך כחדשים התגלות אור מסוכ"ע. ובזה יובן מה דמקשה בגמ' פ"ו דברכות עמ"ש ואספת דגנך ממ"ש ועמדו זרים כו' ומשני לא קשי' כאן בזמן שישראל עושין רש"מ כאן כשאין עושין כו', אשר לכאורה אינו מובן כי הלא כתיב והי' א"ש בכל לבבכם ובכ"נ ואיך שייך לומר ע"ז אין עושין רש"מ, אך באמת הפי' והענין עושין רש"מ הוא כמו פי' ברוך המקום שהוא ברכה והמשכה להיות התהוות בחי' מקום שהוא נמשך מבחי' ממכ"ע, וז"ש הנה מקום אתי הוא ית' מקומו ש"ע כו' דקמי' ככל"ח ואין שייך כלל בחי' מקום, ולכן ממשיכים ברוך שיהי' ההמשכה לבחי' המקום, ועד"ז ג"כ הפי' עושין רש"מ היינו שממשיכים מסוכ"ע לממכ"ע אור רצון הע' שיהי' גילוי רצה"ע סוכ"ע בבחי' ממכ"ע הנק' מקום (כי ו"ק רוחני' חג"ת ונה"י הם שרש בחי' מקום מעומ"ט מזומ"ע כו') ולכן זהו דוקא ע"י פ' ראשונה דק"ש שנאמר בה האה' בכל מאדך בל"ג ובלי שום הסתר עי"ז נמשך ג"כ התגלות למטה מסוכ"ע ועי"ז ועמדו זרים ורעו כי לא יהי' צריכים לברר בירורים כלל מאחר שיהי' התגלות מסוכ"ע משא"כ בפ' שני' שלא נאמר בכל מאדך אז צריך לברר בירורים ואספת דגנך בעצמך (ואף שנת' שע"י המצות נמשך גילוי סוכ"ע והרי בפ' שני' נאמר ג"כ אל מצותי כו', צ"ל דמ"מ יש כמה בחי' בענין גילוי סוכ"ע עד שבחי' המתגלה ע"י מאדך ומצותי הוא דוקא אמיתית הגילוי ממדריגה עליונה יותר).

ועפי"ז יובן ענין בחי' התהלך לפני, וענין אחרי ה' תלכו שהן הן ב' בחי' הנ"ל דפ"ר ושני' דק"ש, כי הנה בפ"ר כתי' ושננתם לבניך, ואח"כ וקשרתם היינו תורה מקודם ואח"כ תפילין ובפ' שני' כתי' וקשרתם ואח"כ ולמדתם תפילין קודם תורה היינו כי הנה בפ"ר דכתי' בכל מאדך ממשיכי' גילוי רצונו סוכ"ע וגילוי זה בח"ע תורה), ולכן תורה מקודם התגלות פנימי' התגלות אא"ס בחכמה ואורייתא מחכמה נפקת ואח"כ תפילין היינו מצות מעשיות כי הוקשה כל התורה כולה לתפילין שמצות מעשיות הוא לבסוף מלמעלמ"ט כסדר (מחו"ד הוא בחי' תורה ומעשה הוא מצות, אך בחי' מאדך הוא למלעה ממח' רק שמתגלה במח') אבל בפ' שני' דכתי' בה פן יפתה לבבכם ואח"כ כשחוזרים בתשובה ושמתם את דברי אלה על לבבכם אזי

צריך לברר בירורים מלמטלמ״ע אזי מקודם צ״ל מצות מעשיות הבירור בעשי׳ כי בעשיית המצות מתברר העשי׳ ואח״כ ולמדתם היינו תורה בירור חכ׳ ודיבור המשנה הוא בחי׳ בירור היצי׳ כשאומרים כשו״פ נתברר הטוב מן הרע ע״י דבר ההלכה הפסוקה זה יכול לעלות וזה אינו יכול לכלל ולהתעלות למעשה וע״י התלמוד בקושיות ופירוקי׳ נתברר בריאה כי הקושי׳ הוא הסתר ע״י הקליפה וכשמתרץ הקושי׳ נעשה ליבון הלכתא ואין לה הסתר עוד, ולכן כעת שהיא עקבות משיחא עיקר הבירור בצדקה וכדומה מצות מעשיי׳ היינו דמטו רגלין ברגלין בירור העשי׳. וזהו אחרי הוי׳ תלכו כי מי שהוא בע״ת צריך לילך מלמטלמ״ע לברר בירורים אבל אברהם אבינו שהי׳ צ״ג הי׳ הליכתו מלמעלמ״ט דרך פנים וזהו התהלך לפני, ולכן נאמר באברהם שקיים כל התורה ואח״כ נימל מצות מעשיות לבסוף (כי מה שקיים כל התורה עד שלא ניתנה זהו ע״י מחו״ד) ע״ד מי שעוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה ועמ״ש בפ׳ עקב שנאמר תשמעון ושמרתם ועשיתם היינו מחו״ד ומעשה וזהו עושין רש״מ, ומ״ש אח״כ ושמר ה׳ לך את הברית היינו מעשה ואח״כ את החסד ואת השבועה מח׳ ודיבור כי מלמעלה א״א להיות הגילוי רק מבחי׳ עשי׳ כי גם כ״ע נק׳ עשי׳ כמ״ש לעושה נפלאות כו׳ והנה במ״א בפ׳ ואתחנן נת׳ שם ג״כ ענין ושננתם וקשרתם ומבואר דפ״ר הוא בחי׳ צדיק תלמוד גדול שמביא לידי מעשה כו׳ ובפ׳ שני׳ הוא בחי׳ תשובה וכמו שלע״ל יהי׳ מעשה גדול וצ״ע הנא׳ דבחי׳ תשובה גדול מצדיקי׳ אפי׳ מבחי׳ ערש״מ כו׳ דהא בפ״ר שנא׳ בכמא״ד היינו ערש״מ) ומ״ש באברהם התהלך לפני היינו בחי׳ רו״ש, ענין ממלא וסובב ויפה שעה אחת ובכי״ו כחדשים וענין ערש״מ וענין ואספת דגנך וזה״ע אחרי תלכו וענין התהלך לפני ולכן אמרו בגמרא ע״פ וראית את אחורי מלמד שהראהו קש״ת כי קיום מצמ״ע נק׳ אחרי ה׳ תלכו ובאברהם שנאמר התהלך לפני היינו ע״י תורה שקיים כל התורה עד שלא ניתנה זהו בחי׳ פני (וי״ל תורה הוא פנימי׳ ומצות חיצוני׳ לכך נק׳ תו׳ פני ומצות אחורי ובמ״א נת׳ דמצות הוא חיצוני׳ עליון גלגלתא ותורה היינו מו״ס כו׳) ותפילה היא ג״כ מלמטלמ״ע, והנה לע״ל כתי׳ והתהלכתי בתוככם היינו שיהי׳ ההתגלות מלמעלה מעצמו ע״י אתעדל״ע בלי׳ שום עשי׳ דלתתא ומ״ש והתהלכתי היינו ג״כ ב׳ בחי׳ הילוך שיהי׳ התגלות סובמ״מ וזהו ההילוך מלמעלמ״ט וגם יהי׳ עליתו ממוס״ו וזהו ההילוך מלמטלמ״ע (ועמ״ש ע״פ ונתתי לך מהלכים כו׳ ב׳ מיני הילוך ומ״ש בענין שהם וישפה) וההפרש ביניהם שבין ירידות והתגלות סובב בממלא לעליית ממלא בסובב הוא עד״מ אם המלך העומד למעלה יורד להתגלוות לעמו למטה או להפך שעמו עולים אל המלך למעלה וכמו שמצינו אלי׳ וחנוך עלו למרום שנזדכך החומר שלהם ועלו למעלה ועד״ז הוא עליית ממלא לסובב אכן התגלות סובב בממלא שיתגלה אלקות בגוף ממש בלי הזדככות הגוף ע״ד הנ״ל מאליהו וחנוך שנתהפך גופם לרוחניות כ״א אדרבה בגוף גשמי יהי׳ הגילוי עד״ז הוא גילוי סובב בממלא ובהשגה ג״כ יש חילוק כי כשיתגלה גילוי גדול כזה שיוכל להתגלות לגוף ממש צריך מקור שורש שורש הגילוי. להיות ממקום גבוה יותר בכדי שיוכל לבא לירד הגילוי ולהשתלשל למטה בגוף ממש וא״כ גילוי סובב בממלא אז ההשגה שמשיגים למטה הוא השגה גדולה ממקום גבוה

יותר ממה שמשיגים בעליות ממלא לסובב היינו כשיזדכך הגוף לעלות למרום כי אז א"צ להיות שורש הגילוי ממקום גבוה כזה וכידוע שמה שמקורו ושרשו ממקום גדול יותר יוכל לבוא ולהתגלות ולהשתלשל למטה יותר (וי"ל ב' בחי' הילוך זה דוהתהלכתי בתוככם הוא כנגד ב' בחי' הילוך דאתעדל"ת התהלך לפני ואחרי תלכו אלא שזהו אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כענין מ"ש ע"פ השמים החדשים כו').

ואולך אתכם ואמרו בגמרא מאה אמה, הענין שיש שלש אמות ושבע כפולות וכל אחת כלול מעשר וזהו"ע מאה אמה (וע' בזוהר חיי שרה ענין מאה שנה קוב"ה דאתכלל מאתר עילאה סדכ"ס ברזא דמאה כו') רק שבזמן הזה אין בא ההתגלות בגוף מכל בחי' הנ"ל (וע' בשער הגמול להרמב"ן בסופו גבי ענין כינור של מקדש הי' של ז' נימין שההשגה הי' מבחי' ז' הנ"ל ולא מג' אמות ולע"ל יושגו כל העשר ולכן יתנו גם ארץ קני וקניזי כו') ונגד זה תקנו מאה ברכות היינו להמשיך מאה המשכות הנ"ל אכן לע"ל שיהי' התגלות הנ"ל והתהלכתי בתוככם אזי ואולך אתכם קוממיות מאה אמה שיהי' כל התגלות מאה הנ"ל בתוך גוף ממש ולכן עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש כי קדוש הוא ל' מובדל היינו סוכ"ע ולע"ל שיהי' התגלות סובב בממלא אז יאמרו לפני הצדיקים (שישיגו גילוי זה) קדוש.

וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. מצאתי בכ"י קושיא מדוע ביעקב נאמר וזכרתי משמע לשון הוה שנזכר תמיד, ובאברהם נאמר אזכור, והנה יעקב כתיב מלא בוי"ו וארז"ל שה' פעמים נאמר יעקוב מלא בוי"ו, וכנגדן נאמר ה"פ אליהו חסר בלא ו' שנטל הוי"ו משכון מאלי' שיבוא ויבשר את בניו הובא בתה"ד סי' רל"ג, והנה ברבות בראשית סוף פ"א בכל מקום הוא מקדים שמים לארץ כו' ובכל מקום הוא מקדים אברהם כו' מלמד ששלשתן שקולים זה כזה נשמע מזה שהקדמה שהקדים יעקב לאברהם הוא כענין שלפעמים ארץ קדמה לשמים, והנה כתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמי' ל"ג כ"ה), והנה אמרו רז"ל כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד כי מדת לילה וחשך היא בחי' מלכותו ית' והיינו שכדי להוות הנבראים הוא ע"י העלם והסתר שאם היה גילוי אור לא היה כלל יש ודבר נפרד, לכן צ"ל פרסא ומסך המפסיק בין אצילות לבריאה ולא דרך השתלשלות עילה ועלול וגם בחי' מלוכה היא רוממות והתנשאו' ועמ"ש מזה בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין פירש והים עליהם מלמעלה, והדר נהורא שאחר שכבר נתהווה הנברא יכול להיות נמשך לו גילוי אור, ועד"ז גם למעלה מאור א"ס באצילות ברישא חשוכא צמצום ונשאר מקום פנוי מהאור והדר נהורא המשכת הקו כו' והנה יש ג' בחי' עש"ן וכמו שהוא בבחי' שנה שיש לילה

ויום כמו"כ בנפש יש לילה ויום יום אור בחי' ראיה איזהו חכם הרואה את הנולד להיות הביטול בבחי' ראי' משא"כ לילה חושך שאין בו בחי' ראיה רק בחי' הודאה וכנודע ההפרש בין ברכה להודאה בסידור שער בהמ"ז, וע' מזה בתורה אור גבי פורים בד"ה ותוסף אסתר וגבי חנוכה בד"ה רני ושמחי בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא ובפ' בראשית סד"ה בענין הברכות נתבאר שהוא ענין פנימית הלב וחיצוניות הלב, ועמ"ש מזה סד"ה וידעת היום והשבות כו', וזשארז"ל ברבות בראשית פ"ו ע"פ לך יום אף לך לילה מה היום ברשותך אף לילה ברשותך וקשה מה"ת לחלק ביניהם, אלא כי לילה מדת חושך והסתר אעפ"כ אצלו ית' הוא כמו יום שבחי' ההסתר דשם אלקים המסתיר זהו רק אצלינו אבל קמי' ית' אין שום הסתר והעלם וכמ"ש ואין אלקים עמדי, וכתיב ומבלעדי אין אלקים וכמ"ש בד"ה שה"ש וזהו גם חשך לא יחשיך ממך וכחשכה כאורה, והנה ארז"ל פ"ק דברכות דף י"א ב' שצריך להזכיר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום דהיינו לאכללא שמאלא בימינא כי מדת יום שרשה מדת החסד ואת האור כי טוב וז"א רובו מהחסדים וביום מאיר י"ב צרופי הוי' ולילה שרשו מבחי' גבורה ובחי' צמצום שמשם נמשך בחי' החשך למטה וכאשר מזכירים מדת יום בלילה גולל אור מפני חושך וחשך מפני אור היינו שממשיך בחי' חסד ואור גם בהגבורות וחשך ואזי נק' גם הלילה בחי' הלילה הזה, כי בחי' זה הוא בחי' גילוי ע"ד משה נתנבא בזה משא"כ שאר הנביאים נתנבאו בכה בצלמינו כדמותינו, והיינו שגם בבחי' לילה שהיא הודאה ואמונה יהי' בחי' אור וגילוי שיהיה בחי' יהודה אתה וצדיק באמונתו יחיה ממש ואזי אח"כ צריך להזכיר מדת לילה ביום שיהי' התכללות החשך באור ממש עמ"ש בד"ה בענין חנוכה בת"א פ' מקץ בענין פי' בהעלות ובהטיבו וזהו ענין בריתי יומם ולילה פי' הברית המקשר והמחבר מדת יום בלילה ומדת לילה ביום ומבואר בגמרא פרק ב' דשבת דל"ג א' ופרק ו' דפסחים דס"ח סע"ב דקאי על התורה וכ"ה ברבות כי תשא פמ"ו* שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ כו' בדעתו כו' וחכמה ודעת מבואר שם שהן תושב"כ ותושבע"פ כמ"ש מפיו דעת כו' והיינו כי תורה אור (ד"ה המגביהי לשבת) והיא אור וגילוי אור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מהשתלשלו' שירידת והדרגת סדר ההשתלשלות היא בחי' העלם והתלבשות אור א"ס ב"ה להיות התהוות מהות אחר מהות באופנים ומינים שונים וכמ"ש ישת חושך סתרו שהוא חשך והעלם ולא אור וגילוי עד שנשתלשל ונמשך למטה מדת לילה שהוא בחי' חשך וההיכלו' דבי"ע נק' ג"כ לילות כמ"ש במא"א אות ל' סי' י"א והיינו לפי שההיכלות מסתירים ומעלימי' כמ"ש במ"א אך על התורה נאמר מגלה עמוקות מני חושך ונק' יהי אור ולכן נמשך עי"ז הגילוי ג"כ למטה בנפש בחי' ח"ע שבתוכה מלובש אור א"ס ב"ה, ועמ"ש בביאור ע"פ ויקח קרח בענין מלא כל הארץ כבודו שכבוד עילאה ל"ב נ"ח עילאה נמשכו והאירו במ"ת למטה ממש מה שצריך לזה רבוא רבבות השתלשלות כו' ע"ש, וזהו ותורה אור כי בהשתלשלות העולמות הרי כברייתו של עולם צ"ל ברישא חשוכא כו' מחמת ריבוי ההשתלשלות והעלם אחר העלם לא כן בתורה אשר מבחי' ח"ע אשר חכים ולא בחכמה ידיעא מתגלה ממש למטה ולכן נק' ותורה אור וע"כ היא בחי' אור המאיר את החשך ממש כנזכר סד"ה מזוזה מימין כו' בענין נ"ח משמאל דוקא

פמ"ו: כ"ה בכמה כת"י, ובכת"י ב' — פמ"ז.

כדי להאיר את החושך, וזהו ענין בריתי יומם ולילה שמקשר ומחבר בחי׳ יומם גם בבחי׳ לילה וחשך להיות בחי׳ הלילה הזה והיינו כי התורה היא דבר הוי׳ ע״ד שמשה נתנבא בזה ממש שהוא בחי׳ אור וגילוי כמ״ש בד״ה ראשי המטות בפי׳ לאמר זה הדבר, ועמ״ש בד״ה בחדש השלישי בענין שנק׳ התורה עוז ותושיה ומ״ש סד״ה באתי לגני וכ״כ ברמ״ח שעה״ק פ״ז דקמ״ח ע״ד שהלילה היא נהפכת מחשך לאור ירצה ממדה״ד למדה״ר ע״י עסק התורה כו׳, וזשארז״ל פ״ב דחגיגה די״ב א׳ כל העוסק בתורה בלילה הקב״ה מושך עליו חוט של חסד ביום שנאמר יומם יצוה ה׳ חסדו פי׳ חוט של חסד הוא המשכה העליונה מבחי׳ אור הגנוז שהוא חסד דלגאו מבחי׳ סוכ״ע שלמעלה מבחי׳ חס״ע והוא הנמשך ע״י עסק התורה בלילה דוקא שהאיר את החושך וכשהחשך נהפך לאור נעשה יתרון האור יותר מבחי׳ האור עצמו שביום והיינו בחי׳ חוט של חסד כו׳, ועיין באגה״ק בד״ה והמשכילים יזהירו שע״י עסק תושבע״פ מברר עה״ד טו״ר והיינו שמאיר את החשך כו׳, ומ״ד דקאי על המילה דהנה כתיב ומלתם את ערלת לבבכם היינו בחי׳ תאוות וענינים גשמיי׳ המונעים ומפסיקים היחוד עליון שלא יוכל להיות בנפש גילוי בחי׳ אור האהבה הנמשכת מחכמה כאמור עונותיכם היו מבדילים וכתיב ונרגן מפריד אלוף, וע״ז נאמר ומלתם את ערלת לבבכם כו׳ שמבחי׳ קליפת נוגה כמ״ש בד״ה ראה אנכי נותן ואזי נמשך ומתגלה העטרה והברית היינו התקשרות האהבה רבה וזהו ענין בריתי יומם, והיינו כמ״ש וה׳ הולך לפניהם יומם בעמוד ענן, ופי׳ בפ׳ אמור דף ק״ג ב׳ דא הוא ענגא דאהרן דאקרי יומם, ופירש בסידור שער חג הסוכות שהוא חסד שבחכמה ע״ש*, והיינו כמבואר במ״א ההפרש בין חסד לאברהם ובין אהרן כה״ג שהוא ההפרש בין האהבה הנמשכת מהבינה ודעת ובין האהבה הנמשך מבחי׳ שלמעלה מהבינה ודעת והוא נמשך מבחי׳ חסד שבחכמה שהחכמה הוא למעלה מהשכל המושג ומובן ונקרא בחינה זו ענגא דאהרן, וכמ״ש ג״כ סד״ה והגדת לבנך כו׳ וזהו ענין יומם שלמעלה מבחי׳ יום לבחינת בקר דאברהם, וזהו ענין בריתי יומם דוקא והוא המקשר ומחבר בחי׳ יומם עם בחי׳ לילה דהיינו המשכה מבחי׳ פנימית הלב הנק׳ יומם לבחי׳ חיצוניות הלב הנק׳ לילה ע״ש ששם יש חושך המסתיר כו׳, והיחוד הוא ענין יחד לבבי, ויחד לבבינו כמ״ש בת״א פ׳ בראשית סד״ה להבין ענין הברכות וזהו נפשי איויתיך בלילה, ומבואר ענינה בתניא פרק מ״ד שהיא כלולה מבחי׳ אהבה רבה ואהבת עולם והיינו בחי׳ בריתי יומם ולילה שמקשר ומחבר אהבה רבה ואהבת עולם ופי׳ בריתי יומם ולילה הנה בברית דתורה א״ש שנאמר בו והגית בו יומם ולילה, משא״כ ברית דמילה אינו כשר למילה רק ביום, וא״כ מהו שנאמר בו ולילה, אך הענין דקאי על שמירת פגם הברית שלא יהרהר ביום ויבוא לידי טומאת קרי בלילה ר״ל כמ״ש בזהר בפ׳ נח דף נ״ט ב׳ בגין דנטרין ברית כו׳, ושמירה זו היא כמו ל״ת שגבוהים מ״ע שעל ידם נמשך מבחי׳ י״ה נקודא בהיכלא כו׳, והנה שמירה זו היא ע״י עסק התורה כמ״ש ברמ״ח שעה״ק פרק*, וזהו מארז״ל שמור זו משנה, ועמ״ש מזה ע״פ תשמרו להקריב לי במועדו וגם כי ע״י התורה נמשך גילוי אהבה רבה ע״ד נכנס יין יצא סוד דהיינו יינה של תורה כמ״ש ע״פ חכלילי עינים מיין, נמצא כי ב׳ בחי׳ ברית הנ״ל שייכים זה לזה

ע״ש . . שבחכמה: שורות אלו ניתוספו בהוצאה זו מכת״י ב׳.

פרק: כ״ה בכל הכת״י בלי ציון הפרק.

והן ב׳ בחי׳ ברית הנז׳ בס״י ברית הלשון וברית המעור, וע׳ ברבות אסתר דף קכ״ו ג׳ ע״פ בחודש הראשון יש ברית בבשרם כו׳ ויש ברית בפיהם כו׳ והיינו ב׳ בחי׳ ברית שבס״י וע׳ בפ׳ אחרי דע״ג א׳ ע״פ מגיד דבריו ליעקב כו׳ ובגמ׳ פ״ז דסנהדרין דנ״ט ריש ע״א ע״פ מאורסה כו׳ הרי שגם להיפך שברית דתורה נמשך מברית דמילה והא בהא תליא, ועמ״ש מענין ברית ותורה בסידור בשער בהמ״ז בענין ברכת הארץ שצריך שיזכיר בה ברית ותורה, וזהו אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי כי חקות שמים וארץ הם מתהוים בכל רגע מאין ליש המחדש בטובו בכל יום תמיד מע״ב, והוא בשביל שיהי׳ ביטול היש לאין ע״י בריתי יומם ולילה, ועי״ז יומשך גילוי אור א״ס ב״ה למטה, וזהו כי כל בשמים וארץ דאחיד בשמיא וארעא בחי׳ וצדיק יסוד עולם כמ״ש ברע״מ פ׳ משפטים דף קט״ז רע״א, ועיין בת״א ע״פ ואתה תצוה את בני ישראל דשם נתבאר ענין שמים וארץ שהם ג״כ געה״ע וגעה״ת, וענין כי כל הוא העמוד המחבר כו׳ ובתומ״צ נאמר מרב כל כי בשמים וארץ נאמר תתברך כו׳ מעשה ידיך שהם רק בחי׳ עשי׳ הנמשך ממעשה ידיך שהם המצות כו׳ ע״ש, וע׳ בגמרא פ״ק דכתובות ד״ה סע״א, ובזח״א ל״ב א׳ פי׳ חקות שמים וארץ דנגדין ונפקין מעדן עילאה היינו כי בג״ע כתיב ונהר יוצא מעדן כו׳.

והנה כתיב ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני, וע׳ מזה בפ׳ בראשית ד״ו ע״ב ובדף כ״ו ע״א ואינון גרימו דצדיק יחרב ויבש כו׳ בגין דאסתלק מיניה נביעו דיו״ד לא״ס כו׳ ופי׳ נביעו דיו״ד היינו כי היו״ד בחכמה שבחכמה שורה אור א״ס ב״ה מה שלמעלה מהשתלשלו׳ ונק׳ מוחין דאבא, ובהסתלק בחי׳ זו למקורו כענין וכד אנת תסתלק מנייהו כו׳ נק׳ יחרב אפילו בבית ראשון שהוא בינה, ועמ״ש בד״ה אם בהרת קדמה ואצ״ל בבית שני וע׳ עוד בפ׳ שמות ד״ט ע״ב, וזהו הנמשך מצד הביטול תורה ופגם הברית ח״ו כי ע״י עסק התורה ושמירת הברית עי״ז נמשך בחי׳ נהר היוצא מעדן בשני בתי ישראל שהם שרש געה״ע וגעה״ת כו׳ משא״כ להיפוך ח״ו נאמר ונהר יחרב ויבש כנ״ל, וזהו ענין שנמשך מזה חרב נוקמת נקם ברית, וע׳ מזה בפ׳ וארא דף כ״ו סע״א ובפ׳ ויקרא די״ט ע״ב ופ׳ נח דכ״ו סע״ב ובפ׳ ויחי דר״מ ע״ב, והנה מבואר במ״א המשל כשהנהר נחרב ויבש אזי כדי לתקן זה צריך לחפור בעומק יותר דהיינו במקור ומוצא המעיין שממנו נובע הנהר להמשיך משם מים חיים כו׳ וכך הוא ענין התשובה שהוא בחי׳ ממעמקי׳ קראתיך דהיינו עומקא דלבא שיעמיק בלבו ענין המרירות על גודל הפגם והחסרון שגרם ולצעוק אל ה׳ בצר לו כו׳ ועי״ז ממשיך ממקור ומוצא המעיין היינו למעלה מבחי׳ נביעו דיו״ד שהוא בחי׳ חכמה עילאה אלא בחי׳ עצמיות רצון העליון מה שאינו מלובש כלל בחכמה וכמ״ש בד״ה תקעו בחדש, וע״ז נאמר וזכרתי את בריתי יעקב הוא בחי׳ ונהר יוצא מעדן כו׳ שיומשך בתוס׳ ברכה והמשכה עליונה מאד, וע״ד מ״ש אשר אזכיר את שמי שפי׳ בפ׳ עקב דף רע״א תחלת ע״א ובהרמ״ז שם שהוא ענין המשכת תוס׳ ברכה עליונה בבחי׳ השם כו׳, וכמו״כ נתבאר בפי׳ זכור את יום השבת לקדשו שהשבת נקרא שבת בראשית, ופי׳ בראשית הוא לשון נוק׳ שהיא חכמה עילאה שהוא בחי׳ מקבל מבחינת ראש ומקור כל ברכה הוא הכתר ולכן

נאמר זכור את יום השבת שיהיה בבחינת דכר ע"י המשכה מהכתר כו', ע' בת"א פ' יתרו ועד"ז הוא בענין ונהר יוצא כו' משא"כ לע"ל כתיב ומעיין מבית ה' יצא וע"ז נאמר וזכרתי את בריתי, וביאור הענין כי הנה מה שנאמר בריתי יעקב דוקא זהו כי יעקב הוא הבריח התיכון המבריח מן הקצה כו', ולכן אמר יעקב והי' הוי' לי לאלקים הוא בחי' ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' הוי' היינו מה שהוא מהוה והיו"ד שבראשו להורות שהוא מהוה תמיד כו' שע"ז נאמר אני הוי' הוא שמי שאין השם ערך ויחס כלל אל עצמותו כו' עד שבחי' הוי' הוא רק בחי' אלקי' יחשב לגבי מהו"ע היינו שהוא נחשב בחי' צמצום גדול כו' ויעקב לפי שהוא בריח התיכון יכול להתעלות בבחי' זו וע' ס"פ תרומה קע"ה ב' וכמ"ש מזה במ"א באריכות ע"פ שובה ישראל ובת"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום והתשובה למלאות כל הפגמים הוא ג"כ דוקא מעצמיו' אא"ס ממש מה שלמעלה משם הוי' כמ"ש ע"פ שובה ישראל הנ"ל שזהו פי' עד הוי' אלקיך ששם הוי' יהי' רק בבחי' אלקיך ע"י גילוי עצמותו ומהותו כביכול, ולכך נאמר את בריתי יעקב דוקא, ולכך נאמר ג"כ יעקוב בוי"ו והוא ע"ד שנת' בת"א ע"פ כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי שמה שנאמר והוי' בתוספת וי"ו רומזת על בחי' הוי' היותר עליונה וכמ"ש הוי' הוי' אל רחום וחנון ופסיק טעמא בגוייהו כו', והיינו והוי' היא בחי' הוי' עליונה שלמעלה מהשתלשלות יגיה חשכי, והוא שם הוי' דא"א וצ"ל וי"ו החיבור להמשיך ממקום עליון כזה, ועד"ז נאמר כאן יעקוב מלא בוי"ו כי יעקב פירושו יו"ד עקב שנמשך מהיו"ד דשם הוי' גם עד בחי' עקביי' וסוף כל דרגין וזהו וידו אוחזת בעקב עשו, וכמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה בכ"ה בכסליו והיינו כשההמשכה מבחי' חכמה דאצי' שהיא היו"ד דשם הוי' שבסדר ההשתלשלות ונהר יוצא מעדן, אבל לע"ל שיהי' המשכה זו מבחי' חכמה הקדומה ושכל הנעלם מכל רעיון היא חכמה דאור א"ס ממש והיא היו"ד דשם הוי' שלמעלה מהשתלשלות עדן עילאה סתימאה לכן נאמר יעקב מלא בוי"ו, וע' מזה בפ' אחרי דס"ו ע"ב, ובמק"מ שם ובפ' וישלח דף קס"ח ע"א ובפי' הרמ"ז שם, ויובן עוד ע"פ מ"ש האריז"ל ע"פ אך יצוא יצא יעקב כי יעקב אותיות יבקע גם איתא יעקב יעקב פסיק טעמא כמ"ש באד"ר דף קל"ח והוא ב' בקיעות כו' ע"ש בע"ח של"א ספ"א, ומבואר במ"א ענין הבקיעה היינו להיות גילוי האור מבחי' העלם דישת חושך סתרו וכמ"ש אז יבקע כשחר אורך כו', והבקיעה הא' הוא המשכת הקו אחר הצמצום ומק"פ והוא מלובש בא"ק והבקיעה הב' הוא הארת הקו ולא עצמותו שבוקע ומאיר באצילות ולכן פסיק טעמא בינייהו כי אין ערוך זל"ז וכענין פסיק טעמא שבין שני הויות כנ"ל אכן לע"ל שיתגלה אור א"ס למטה א"כ אותו בחי' אז יבקע שהוא יעקב הראשון בחי' הקו שנמשך מאור א"ס יתגלה מהו"ע ממש למטה גם בעשי' ולא כמו עכשיו שאפי' באצילות אין מאיר רק הארה כנ"ל לכן ע"ז נאמר בריתי יעקב מלא בוי"ו שהוי"ו הוא קו ישר שנמשך עצמיות הקו ממש מלמעלה גם למטה ממש, ואף את בריתי יצחק כו', הוא בחי' בריתי יומם ולילה שהוא הברית המקשר ומחבר שם הוי' בשם אלקים וכמ"ש בפ' ויחי דף רמ"א ע"ב ע"פ ולא תשבית מלח ברית אלקיך כו' ע"ש, ויש בזה ב' בחי' הא' מה שמזכירים מדת יום בלילה להאיר את החשך זהו ענין בריתי יצחק ובחי' ב' זהו מה שמזכירי' מדת לילה ביום, וזהו ענין בריתי אברהם וכמ"ש בזח"א תולדות

קמ״א סע״ב דבחי׳ ויקרא אלקים לאור יום זהו בחי׳ אברהם ולחשך קרא לילה זהו בחי׳ יצחק שנאמר בו ותכהן עיניו כו׳, וע׳ בפ׳ מקץ דר״ג סע״א ע״פ וכאור בקר יזרח שמש וי״ל ב׳ בחי׳ אלו זהו כענין שילוב הוי׳ בשם אדנות ושילוב אדנות בשם הוי׳ כמבואר במ״א, וב׳ בחי׳ אלו הוא ענין המשכת שם הוי׳ בשם אלקי׳ וכענין שמע ישראל ובשכמל״ו שהוא ענין יחו״ע ויחו״ת ולגבי בריתי יעקב שהוא בחי׳ והי׳ הוי׳ לי לאלקים הרי ב׳ בחי׳ אלו הם טפל לו ולכן נאמר ואף את כו׳, גם אפ״ל הפי׳ בזה שגם בבחי׳ אלו יומשך הגילוי מבחי׳ דיעקוב, ועד״ז נתבאר בביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשי׳ כו׳, כן יעמוד זרעכם ושמכם. והארץ אזכור כי בבחי׳ בריתי יומם כו׳ נאמר חקות שמים וארץ שקדמו שמים לארץ והיינו מצד סדר ההשתלשלו׳ אבל לע״ל שיהיה הגילוי מעצמות אור א״ס הסוכ״ע, הנה נאמר בורא חדשה בארץ נקבה תסובב כו׳, כי נעוץ תחלתן בסופן דוקא וסוף מעשה במחשבה תחלה וזהו תסובב ע״י שיהיה הגילוי מבחי׳ סוכ״ע, וזהו ענין תח״ה שיהי׳ הגילוי בגוף דוקא בארץ, וע״ז נאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ כו׳, וזהו שבבחי׳ וזכרתי את בריתי יעקב נאמר והארץ אזכור.

ובכל* הנ״ל יובן ג״כ מה שלקח הוי״ו משכון מאליהו כי הנה באליהו בהר הכרמל נאמר ב״פ הוי׳ הוא האלקי׳ ופרש״י בפ׳ שופטים סי׳ ד׳ בהר סיני נאמר ב״פ אנכי הוי׳ כו׳ ע״ש והיינו שע״י התורה ממשיכים גילוי שם הוי׳ כנ״ל שזהו ענין בריתי יומם ולילה, אבל אליהו שהביא דורו לתשובה זהו ענין גילוי בחי׳ לפני הוי׳ תטהרו ולכן נאמר ב״פ הוי׳ הוא האלקי׳ שהפעם הב׳ הוא כענין מ״ש יעקב והי׳ הוי׳ לי לאלקים כו׳ וכמ״ש במ״א באריכות ע״פ שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך כו׳.

[בחוקותי תרכ״ד]

בהפטרה* דפ׳ בחוקתי בירמי׳ סי׳ י״ז י״ד, רפאיני הוי׳ וארפא הושיעני ואושע כי תהלתי אתה, להבין כפל לשון רפאיני וארפא וקושי׳ זו הקשה ג״כ בזהר ח״ג בהשמטות סי׳ יו״ד דף ש״ה ע״א, הנה כנס״י בגלות נק׳ חולת אהבה וזהו בקשת כנס״י רפאני הוי׳ כו׳, וכמ״ש בפ׳ זו ואף גם זאת בהיותם כו׳ לא מאסתים כו׳, והנה לעיל מיני׳ בפסוק רפאיני כתיב כי עזבו מקור מים חיים את ה׳, (הג״ה והנה בירמי׳ סי׳ ב׳ י״ג ע״פ אותי עזבו מקור מים חיים ת״י פולחני שבקו די בדילי׳ אנא מייתי עליהו יקרא כמבוע דמיין דלא פסקו י״ל* כי העבודה שיהי׳ זו״נ שהם מקור דבי״ע יהי׳ מיוחדים תמיד כמו או״א שהם מקור האצילות ולכן ע״י עבודה זו נמשך שיהי׳ ההשפעה בבי״ע כמבוע דלא פסיקי, וזהו מ״ש ביום ההוא יהי׳ כו׳, אשר ו״ה יהי׳ כמו י״ה, וזהו ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד ועזח״ב יתרו דף פ״ג סע״א שזהו ענין ועל יובל ישלח שרשיו ולכן לא ימוש מעשות פרי ובפ׳ האזינו דר״ל סע״ב כי או״א הם תרין ריעין דלא מתפרשין ולכן נאמר ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד ועיין זח״ב פ׳ בשלח דף נ״ה סע״א ע״פ עזי וזמרת י״ה ויהי לי לישועה דמתמן אשתכחו ואתמשכו משיכין דנחלין ומבועין כו׳, כד״א וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו ועיין עוד בזהר בשלח דס״ג ע״ב ע״פ

ובכל הנ״ל: קטע זה ניתוסף בהוצאה זו מכת״י ב׳. נדפס גם באוה״ת ויקרא כרך ד׳ ע׳ א׳קפט.
בהפטרה: מאמר זה נסדר מחדש בהוצאה זו מכת״י ב׳. נדפס גם באוה״ת נ״ך ע׳ שמז.
הכותרת בריש המאמר נעתק מכת״י 543, ועוד. ובכת״י 2073 בכותרת: נאמרה בשנת תרכ״ג.
י״ל .. דר״ל סע״ב: בכמה כת״י רשום שכ״ז הוא הג״ה.

ממעמקים קראתיך וע׳ במא״א אות מ״ם סעיף פ״ז בענין ממעמקים ובזהר ס״פ ויקרא דכ״ו ע״א ובבחיי פ׳ בשלח ע״פ ויאמינו בהוי׳ גבי עניית אמן פי׳ דהמקור הוא כתר וכ״ה בזהר ח״ב ס״פ בא מב״ב וע׳ ס״פ וילך דף רפ״ו א׳, (והנה מים חיים הם נובעים בכל רגע נביעה חדשה ממש כך מאור א״ס נמשך הכל התחדשות ע״ד מוחין חדשים מה שלא היו עדיין וכמ״ש באגה״ק סי׳ י״ד ע״פ ארץ אשר ה׳ אלקיך דורש אותה וענין אור חדש וכן ת״י ע״פ ושאבתם מים בששון אולפנא חדתא כו׳, ופי׳ פולחני׳ י״ל כי העבודה שהוא קרבנות הוא בחי׳ אש ועכשיו תפלה במקום קרבנות וע״י אש זה שהוא רצוא ממשיכים מבחי׳ מקור מים חיים הוא השוב וכדרך שנת׳ בד״ה זאת חוקת התורה בענין אפר ומים חיים דפרה, וזהו דשם הוי׳ נמשל למקור מים חיים כי כן היוד זהו מעיין הנובע מקוצו אל ה׳ כו׳, ועוי״ל פי׳ המשכה זו ע״י העבודה היינו ע״י שם הוי׳ שיש בכל אחד, וזהו ענין וצדקה כנחל איתן בד״ה ראה אנכי נותן שממשיכים מבחי׳ איתן שהוא מעין הנובע הנמשך ממקור מים חיים להיות נחל איתן וכדלקמן גם המשכה זו ע״ד עלי באר ענו לה כו׳ שע״י מ״ן ממשיכים מ״ד ממקור מ״ח, ע״ד הנז׳ בדרוש עשר עומקים דעשי״ת ולכן רפאיני הוי׳ וארפא ר״ת רי״ו גימ׳ עומק, גם מש״כ בד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין ד״י ארמ״ע שבנפש שע״י ארץ רצוא נמשך ממים ע״ד ואד יעלה כו׳ עכ״ה) ולהבין את המשל הזה שמדמה שם הוי׳ למקור מים חיים הנה מקור מ״ח הוא בחי׳ גילוי ואח״כ מתעלים המים מתחת לארץ ואח״כ חוזרים ונובעים וכמ״ש כל הנחלים הולכים אל הים כו׳, שם הם שבים ללכת בקהלת סי׳ א׳ ז׳ וכדפרש״י שם והנחלים הולכים במחילות תחת ההרים מאוקינוס וחוזרים ונובעים וכן ת״י שם. והנה מי הים מלוחים הם אך ע״י שהולכים מתחת לארץ נמתקו המים ומשם הם שבים ללכת ע״פ הארץ, או כפי הדיעה הב׳ שהמים הולכים עד הנהר היוצא מעדן ומשם הם שבים דרך נהר פרת וחוזרים ונובעים מתחת לארץ כך עד״מ בחי׳ שם הוי׳ שהוא הי׳ הוה ויהי׳ בלי שום שינוי כלל כמ״ש אני הוי׳ לא שניתי אתה הוא קודם שנברא העולם כו׳, לפי שבריאת העולמות והתהוותן מאין ליש הם רק מבחי׳ זיו והארה בעלמא כמ״ש הודו על ארץ ושמים כו׳, ביו״ד נברא העוה״ב כו׳ וכמשל אות א׳ מהמחשבה נגד השכל, והנה כתיב אתה הוא הוי׳ לבדיך אתה עשית כו׳, בנחמי׳ סי׳ ט׳, פי׳ אתה הוא הוי׳ לבדיך הוא בחי׳ גילוי שאין בלתו ובלעדו דבר (וזהו ענין עולם האחדות היינו עולם האצילות שהוא למעלה מבחי׳ בריאה יש מאין וכמ״ש כל הנק׳ בשמי ולכבודי בראתיו, ע׳ בת״א פ׳ בראשית בביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים וכמ״ש בד״ת יונתי בחגוי בפי׳ טהורה היא ואח״כ אתה בראת כו׳, ובד״ה אז ישיר משה ובנ״י בענין עלמא דאתכסייא כו׳ מן המים משיתיהו כו׳, ובד״ה תקעו בחודש ובביאור ע״פ יונתי בענין כי לא מחשבותי כו׳, וזהו אתה הוא הוי׳ לבדיך כו׳ כי שם הוי׳ הוא באצילות יו״ד חכמה ה׳ בינה ו״ק כו׳, ואעפי״כ נק׳ לבדיך (כי באצילות איהו וחיוהי וגרמוהי חד שגם הכלים אינם בבחי׳ נפרדים ח״ו כ״א בבי״ע כתיב ומשם יפרד כו׳), ואח״כ אתה עשית את השמים כו׳, ואתה מחי׳ את כולם הוא בחי׳ הסתר והעלם שמסתתר בשמים ובארץ כו׳ וכמ״ש אכן אתה אל מסתתר בישעי׳ סי׳ מ״ה ט״ו וזהו מ״ש שרפים עומדים ממעל לו ממעל לשכינתא פי׳ שהם משיגים בחי׳ אתה ה׳ לבדיך וכמשל מי שתופס ומשיג

בשכלו איזה שכל ומקיפו בשכלו כו׳ וזהו ממעל לו ואומרים קדוש פי׳ שהוא מובדל כמ״ש קדושים תהיו מובדלים תהיו היינו שהוא ית׳ קדוש ומובדל ולא כדמיון הנשמה המחי׳ את הגוף שמתלבשת בתוכו ומקבלת שינויים כו׳, וג״פ קדוש עד שהוי׳ צבאות כו׳ משא״כ האופנים וחיות הקדש שהם למטה מבחי׳ שרפים אין משיגים את בחי׳ אתה ה׳ לבדך (הג״ה השרפים הם בעולם הבריאה אשר פי׳ בריאה היינו ראשית התהוות יש מאין וע״כ הוא בטל לגבי האין מאחר שרואה שמתהווה יש מאין משא״כ יצירה הוא יש מיש מהבריאה ע״כ שם מוסתר האור יותר מאד גם במ״א נתבאר כי ישעי׳ שראה המרכבה בשרפים נק׳ בן כרך שראה את המלך ויחזקאל שראה את המרכבה בחיות ואופני׳ נק׳ בן כפר בד״ה והי׳ מידי חדש והיינו כי בינה מקננא בבריאה ובינה עם חכמה הוא תרין ריעין כו׳ ע״כ ע״י פנימי׳ הבריאה שהוא בינה דאצילות משיגים בחי׳ חכמה שהוא אצילות אתה הוא הוי׳ לבדיך ועד״ז פי׳ הרמ״ז ר״פ וארא ענין משה זכה לבינה שהוא אצילות מלובש בבריאה, משא״כ ביצירה אין מאיר רק ו״ק מקננין ביצי׳ גם בפי׳ מי ברא אלה מי הוא בינה ברא אלה ו״ק הרי הבינה נק׳ ברא ונק׳ יש מאין והשרפים משיגים בבחי׳ בינה המאיר בבריאה א״כ יש להם השגה בבחי׳ מי משא״כ החיות והאופנים השגתם בבחי׳ אלה ואינן משיגים בחי׳ מי כו׳ כן נת׳ בדרוש ע״פ אלה מסעי דתקס״ג, ובמא״א אות ש״ין בערך שרפים מבואר שרפים כינוי לאו״א וזהו עומדים ממעל לו ממעל לוא״ו היינו כי באצילות יש ג״כ (אצילות בי״ע ואו״א הם בריאה) שבאצילות כו׳, והחכמה מאין תמצא יש מאין כמ״ש בד״ה את שבתותי תשמרו בפי׳ בורא קדושים ישתבח שמך ע״כ נקראו שרפים ונקראו ג״כ מלאכים בכוונת כתר יתנו לך עכ״ה) ולכך הם תמיד ברעש גדול משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו ואומרים ברוך כבוד הוי׳ ממקומו שאין מושג להם וה״ז בחי׳ העלם והסתר ובישראל למטה חוזר להיות בבחי׳ גילוי מכה״כ והיינו לפי שסוף מעשה עלה במח׳ תחלה וישראל עלו במח׳ לכך בישראל דוקא נעשה בחי׳ הגילוי (הג״ה וכמ״כ ענין ג׳ אוירים שהאויר העליון חם מאד ואויר האמצעי קר ואויר התחתון הסמוך לארץ חם, וכן בי״ע בריאה גילוי כנ״ל וביצירה מתחיל עה״ד טו״ר ובעשי׳ תיקון ע״י נש״י, ועד״ז גם בי״ע דכללות כי עולם העקודים נק׳ בריאה ועולם הנקודים שהוא עולם התהו הוא יצירה ושם הי׳ שבה״כ ועולם התיקון הוא עשי׳ וגם כי עשי׳ לשון תיקון ועמ״ש בהג״ה בענין לבושי׳ כתלג חיור כמשל השלג שמתחילתו קודם שנקפא ונקרש הי׳ בחי׳ מים ואח״כ כשנמס חוזר ונעשה מים רק שבנתיים נקרש, וזהו ענין חכמה בראש וחכמה בסוף והעלם שבנתיים זהו כענין המשל לבוש השכל בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר בלק״ת פ׳ אחרי עכ״ה) וה״ז כדמיון מקור מים חיים הנ״ל שבמקורם הם בבחי׳ גילוי ואח״כ חוזרים ומתעלמים בארץ ונובעים מתחת לארץ כנ״ל.

(הג״ה קיצור ענין מקור מים חיים את ה׳ ות״י יקרא כמבוע דמיין דלא פסקו היינו שזו״נ הנק׳ דודים יהי׳ במדריגות או״א ריעים דלא

מתפרשין בחי' ונהר יוצא יובל שמו ולא ימוש מעשות פרי ונמשך ע"י העבודה רו"ש, ופי' את הוי' יו"ד מעיין ה' נהר כו', גם בנפש יש שם הוי' וע"י גילוי בחי' זו בנפש עבודה וממשיכים מקור מים חיים גם מקור מים חיים גילוי ואח"כ מתעלמים המים מתחת לארץ העלם וחוזרים ונובעים זהו גילוי כן שם הוי' כי הנה כתיב אתה ה' לבדיך גילוי אצילות איהו וגרמוהי חד, אח"כ אתה עשית העלם אל מסתתר שרפים עומדים ממעל לו שמשיגים בחי' אתה ה' לבדיך משא"כ חיות ואופנים כי בריאה יש מאין ויצירה יש מיש ובישראל בעשי' חוזר להיות גילוי ג' אוירים עקודים נקודים ברודים, שלג עכ"ה).

ב) **והנה** גילוי זה בישראל הוא ע"י תומ"צ ציצית ותפילין וצדקה ות"ת כנגד כולם שעי"ז ממשיכים בחי' אתה ה' לבדיך להיות בבחי' גילוי וכמ"ש ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן בעמוס סי' ה' כ"ד, (הג"ה כי באברהם נאמר כי ידעתיו למען אשר יצוה כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט ולכן נאמר שעי"ז ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן היינו שיהי' גילוי מקור מים חיים בחי' כמבוע דמיין דלא פסיק מה שהי' תחלה בחי' אל מסתתר ומתעלם כהעלם המים בתוך הארץ, עתה יהי' חוזר ומתגלה כי ההמשכות דעכשיו הם כמו מתן בסתר והגילוי יהי' לע"ל כמ"ש בת"א בד"ה הבאים ישרש יעקב בפי' ומלאו פני תבל תנובה עכ"ה) והנה אותיות איתן משמשות לעתיד שלע"ל יתגלה גילוי אור א"ס למטה ע"י התורה והמצות וכן ע"י מקרא משנה קורא וממשיך בחי' אתה הוי' לבדיך, (הג"ה וע' באגה"ק סי' ל"ז שזהו ענין הנה ישכיל עבדי כו' בישעי' סי' נ"ב א' היינו כמ"ש משכיל לאיתן וזהו ענין שכל טוב לכל עושיהם עושיהם דוקא כי בעשי' דוקא נמשך הגילוי ולא ביצירה ואפ"ל שזהו ענין הקדמות נעשה לנשמע כו', עושי דברו והדר לשמוע כו', ועמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה ענין המרגלים ועמ"ש ע"פ יביאו לבוש מל' ענין מעלת המעשה עכ"ה) וזהו קורא בתורה ורמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כמו האבר עד"מ שמתאחד עם הנפש שבו, וכמ"ש בזהר לאשתאבא בגופא דמלכא, וזהו ענין ברכת המצות בא"י אמ"ה שחיות כל העולמות הוא רק בחי' מלך כמ"ש מלכותך מלכות כל עולמים אבל ע"י המצות אק"ב אשר הוא בחי' עונג העליון מקור החיים מקור התענוגים קדשנו קדש העליון נמשך למטה ע"י מצותיו ועי"ז מתרומם ומתעלה נש"י כי צדקה תרומם גוי להיות עם קרובו וכמ"ש והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' בש"א סי' כ"ה כ"ט, (הג"ה ועיין מזה פ"ב דחגיגה י"ב ב' דהיינו ברקיע השביעי הנק' ערבות וברבות אמור ס"פ כ"ט כל השביעין חביבין כו', כי רקיע השביעי ערבות וכתיב סולו לרוכב בערבות והיינו התגלות עתיק שבבינה, וזהו בי"ה שמו בחי' יהא שמיה רבא מברך, ע' בפי' הרמ"ז בזח"ב תרומה קס"ה ב' וכ"מ הפי' בפי' צרור החיים בזהר תרומה דקמ"ב ויש לפרש צרורה שתהי' בקשר אמיץ וחזק ע"ד אהל בל יצען בל יסע יתידותיו בישעי' ל"ג כ' דהיינו כמו בחו"ב תרין ריעין כו', ובמא"א אות צ' ס"כ צרור החיים נק' היסוד דאימא היינו ע"ס שנצרר בו שפע בחי' והחכמה תחי' הנמשך ממקור מים חיים כו' עכ"ה) ופי' צרור היינו כמ"ש

כצרור אבן במרגמה במשלי כ"ו ח' דהיינו ענין הקלע שזורקין בו האבן שעם היות שהאבן בטבעה יורדת למטה עכ"ז ע"י הקלע נגבהת למעלה באויר ונזרקת למרחוק מאד כך הוא ענין פי' בצרור החיים היינו עם היות שהנשמות ג"כ נק' בחי' ארץ ובחי' עפר אשר יהי' בקרקע המשכן כי לגבי אור א"ס ב"ה הם רק בחי' עפר וארץ שהוא בחי' היותר אחרונה בחי' מל' כו' הנה ע"י המצות שממשיכים מקיף עליון מלמעלה עי"ז וכבוד ה' יאספיך להגביה ולהעלות הנשמה למעלה וכמ"ש בלק"ת פ' שלח בד"ה ועתה יגדל נא וזהו ענין זרקא דאזדריקת כו' עד א"ס ע' בזהר ח"א פ' בראשית דכ"ד ע"א כמה דההוא אבנא דקדשא כו' ובמק"מ שם, (הג"ה ואפ"ל עד"ז פי' הפסוק מי צרר מים בשמלה במשלי סי' ד' כי שמלה היינו הלבושים הנעשים מתומ"צ שהרי על התורה נאמר עוטה אור כשלמה וגם במצות כתיב וריח שמלותיך כריח לבנון ובלבושים אלו נצרר בחי' צרור החיים הנק' ג"כ מקור מ"ח וזהו ענין מי צרר מים בשמלה וגם ע"ד מ"ש שמלה לך קצין תהי' לנו כו' בישעי' סי' ג' דפרש"י דקאי על התורה ובמא"א סי' י"א כ"ט והוא מתכסה בשמלה חדשה כו', וארז"ל פרק חלק דק"ב דקאי על התורה כו', וברבות נשא דרל"ה משמע ששמלה הו"ע מלכות והיינו כמ"ש ה' מלך גיאות לבש וזהו שרש בחי' המצות ובזה נצרר בחי' מח' הנ"ל עכ"ה) וכמו שהוא בצדקה כן בכל המצות כי המקיים את התורה ומצות כמו תרומות ומעשרות נק' צדיק אמרו צדיק כי טוב, ועמך כולם צדיקים ואפי' פושעי ישראל מלאים מצות כרמון וע"י המצות הם ממשיכים קדש עליון להרים קרן לעמו לבנ"י עם קרובו, וכן בתפלה סדרו כל אלו הבחי' שתחלה מספרים איך שמלאכים אומרים קדוש בחי' מובדל שהוא בחי' גילוי ואח"כ אומרים והאופנים ברעש גדול כו', שהוא בחי' העלם ואח"כ הוי' אלקינו הוא בחי' גילוי ואהבת בכל נפשיך הוא בחי' עלי' ממטה למעלה למהוי אחד באחד כו', וזהו מלא כה"כ שבארץ דוקא נגלה בחי' אתה ה' לבדיך, משא"כ גילוי שבג"ע הוא רק זיו השכינה ואף גם זאת צריך להיות תחלה יסורי גיהנום כו' משא"כ ע"י תומ"צ נמשך ונגלה מקור החיים מקור התענוגים ואי לזאת גדלה השמחה במאד מאד וגילוי א"ס שבתומ"צ כמ"ש בשמחה ובטוב לבב מרוב כל כו', וישמחו בך ישראל כו', ישמח ישראל בעושיו.

(**הג"ה** קיצור וגילוי זה הוא ע"י תומ"צ וצדקה כנחל איתן קורא בתורה רמ"ח פקודין רמ"ח אברים שכל טוב לכל עושיהם הנה ישכיל עבדי בא"י אמ"ה הארה אבל ע"י המצות אשר קדשנו וצדקה תרומם להיות צרורה בצרור החיים רקיע השביעי חביב לרוכב בערבות בי"ה שמו שמה רבא, צרורה קשר חזק ואמיץ ע"ד בל יסע יתידותיו (והיינו ע"י המצות כצרור אבן זרקא מי צרר מים בשמלה וכן ע"י המצות אמרו צדיק כי טוב וכן בסדר התפלה ואפ"ל כי ההמשכה בתפלה ע"י חו"ב משכיל לאיתן כנזכר בד"ה ראה אנכי וע"י התורה והאיתנים מוסדי ארץ אותיות תנאים ואח"כ כשעוסק בעניני העולם העלם וע"י המצות חוזרים ובוקעים מים חיים וזהו וצדקה כנחל איתן, כנחל דוקא עכ"ה).

ג) **אך** הנה בגלות נק' חולת אהבה כמו למשל החולה שמואס במאכל ואינו טועם טעם ותענוג מאכילה וכל המעדנים לא יערבו לחיכו

ע״י חמימות ואש זרה שבו כך ישראל בגלות ע״י אש זרה שהוא בחי׳ ג״ק הטמאות ובחי׳ נוגה שבנפשו כו׳, אינו יכול לקבל הטעם ותענוג לשמות בו ית׳ אפי׳ אם יתבונן כו׳ והיינו מפני האש זרה ור״ל כי החולה חייו תלוים לו מנגד והיינו כי הבריאות שחייו הם בשלימות זהו כאשר דבק בה׳ כמ״ש ואתם הדבקים בה׳ חיים כולכם היום, וע׳ באדר״ן ס״פ ל״ד עשרה דברים נקראו חיים והיינו נגד עשר ספירות דאצי׳ וה׳ אלקים אמת הוא אלקים חיים כו׳, תורה נק׳ חיים כו׳ עד מים נקראו חיים שנאמר והי׳ ביום ההוא יצאו מ״ח מירושלים והמשכת החיים ברמ״ח אברי ז״א שהם רמ״ח מ״ע נמשך לו מהבינה שבה מאיר ע״ק, עיין בזהר ס״פ יתרו בענין חיי המלך ועי״ז נמשך ג״כ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, וע׳ זח״ג פ׳ שמיני דמ״א א׳ ע״פ מי האיש החפץ חיים אוהב ימים כו׳, והרשעים בחייהם קרואים מתים לפי שנתרחקו מאלקים חיים והחולי זהו שיש בו חום זר ואין חייו מתוקנים והיינו מחמת כי עזבו מקור מ״ח את ה׳ ועמ״ש מענין חולי בת״א ס״פ בראשית בד״ה צאינה וראינה ועי״ז בא הבקשה רפאני ה׳ וארפא (הג״ה במא״א א׳ סעיף קכ״ה אש האלקי׳ נק׳ המל׳ אש דאשה וכל בנינה מהגבורות אלקים היינו חימום הה״ג דקדושה וכשנאחז סט״א נק׳ אש זרה עכ״ל, וע׳ מענין לזאת יקרא אשה בלק״ת פ׳ שלח בד״ה והי׳ לכם לציצית שהוא בחי׳ אש ה׳ ולפי״ז יובן ענין אש זרה שהוא ק״נ הנק׳ אשת זנונים וכמ״ש במא״א אות זיין סכ״ג זונה נק׳ הנוגה כי הניחה הקדושה ויצאה לקליפה ודבקה בהם והיתה כמותם, ולכן תרגום זונה נפקת ברא כי יצאה מן הקדושה להדבק באלקים אחרים עכ״ל, וענין ק״נ הוא שרש תאוות היתר שכשהוא בבחי׳ אש למלאות תאוותו זה״ע ק״נ כשנדבק בג״ק הטמאות כמ״ש בסש״ב פ״ז, ועמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בדרוש כי תבואו אל ארץ מושבותיכם ובפ׳ מטות בד״ה ואשה כי תדור וע׳ בזח״ג פ׳ אחרי דנ״ז ע״ב בענין בהקריבם אש זרה רחיקו קריבא, ובפ׳ שמיני דל״ז ע״ב וקשירו מלה אחרא ובמק״מ דהיינו ק״נ, ובעבודת ה׳ מאחר שיש לו התקשרות ותשוקה לענינים גשמיים א״א להיות התשוקה והאש לה׳ וכמ״ש בס׳ ח״ה שער חשבון הנפש פ״ג חשבון כ״ה בשם הרמב״ן א׳ מן החכמים כאשר לא יתחברו בכלי א׳ המים והאש כן לא תתחבר בלב המאמין אהבת עוה״ז ואהבת עוה״ב ואמרו העוה״ז והעוה״ב כשתי צרות כו׳ עכ״ל, והיינו שאהבת אלקי׳ היא כנס״י הנק׳ אשה ואל אישך תשוקתך ואהבת העוה״ז היא צרה ק״נ הנק׳ אשת זנונים והן רזא דתרין אחתין הנז׳ בזח״ג אמור דצ״ד ע״א בענין דהא בדיקו דאשת חיל סמא דמותא לאשת זנונים וכמ״ש במ״א ולכן מחמת האש זרה נמשך ג״כ שהתשוקה אינה לרוות צמאונו במקור מ״ח שהוא אלקות ית׳ כ״א לחצוב להם בורות נשברים שהם מים הרעים תענוגים גשמיים שנק׳ נשברים לפי שהתהוותן ממה שנפל בשבה״כ כו׳, וזהו כי שתים רעות עשו עמי אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב כו׳, וארז״ל רעה א׳ שהיא כשתיים כו׳ היינו כי ההתקשרות באש זרה הוא הגורם ג״כ מה שנמשכו אחר בורות נשברים דהא בהא תליא.

קיצור. ענין חולה מחמת אש זרה ק״נ היפך מבחי׳ ואל אישך תשוקתך

ונק׳ זונה אשר אתם זונים וממילא נמשך אחר בורות נשברים דהא בהא תליא.

ד) **וזהו** תפלת ובקשת כנס״י רפאינו ה׳ שאוכל לקבל הטעם והתענוג שבתומ״צ וכמ״ש טעמו וראו כי טוב ה׳ כו׳, וארפא א״ע ע״י שתרפאני שאוכל לקבל עונג העליון שבתומ״צ מקור החיים כו׳, אז ארפא א״ע מאיליו וממילא להיות כל היום בבחי׳ אתכפייא ואתהפכא בסומ״ר וע״ט קדש עצמך במותר לך וכן להרגיל עצמו ללמוד יותר מרגילותו, כמארז״ל ע״פ ושבתם וראיתם כו׳, אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים למאה פעמים ואחד שע״י האחד היתירה על הרגילות נק׳ עובד אלקים ושקל כנגד כל המאה פעמים והיינו מפני דאתכפייא סט״א כו׳ והיינו ע״י בחי׳ הוי׳ אור א״ס השוכן אתנו מקור החיים דהנה כתיב אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח דהיינו שאין ביכולת האדם לכלות מדותיו הטבעים כי ברוחניות לא שייך בחי׳ כלי אלא ע״י אוא״ס שנכנס בתוכם נדחה ממילא בחי׳ מדותיו הטבעי׳ וכמו נר א׳ דוחה הרבה חושך וכמ״ש כי אשב בחושך ה׳ אור לי כו׳.

קיצור. רפאינו שאוכל לקבל הטעם והתענוג שבתומ״צ ואזי וארפא להיות שונה פרקו מאה פעמים ואחד. (הג״ה ונק׳ וארפא ע״ד שארז״ל פ״ק דקדושין ד״ל ע״ב ע״פ ושמתם סם תם נמשלה התורה כסם חיים וע׳ בהקיצור מהביאור ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו סעיף וא״ו בענין שונה פרקו מאה פעמים ואחד ואולי נק׳ התורה סם חיים מפני שעל התורה נאמר עץ חיים היא באדר״ן ס״פ ל״ד והרי בעץ חיים נאמר ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם עכ״ה וע״י קדש עצמך במותר לו כו׳). (הג״ה ועוי״ל פי׳ רפאינו וארפא כי מבואר לעיל דהחולי הוא ב׳ דברים, הא׳ אש זרה, הב׳ מה שעי״ז נמשך אחר בורות נשברים וע״כ אומרת ומבקשת רפאיני להסיר שרש החולי שהוא ענין האש זרה ועי״ז תשוב לבחי׳ ואל אישך תשוקתך וא״כ ממילא כשתהי׳ צמאה ליוצרה תתאוה למקור מים חיים ולא אחר בורות נשברים דהא בהא תליא לכן ממילא וארפא למשוך אחר מקור מים חיים והוא ענין עסק התורה והיינו ע״י רפאיני מעיקר המחלה דהיינו להסיר ממני האש זרה, וענין להסיר אש זרה זהו ע״ד מ״ש לא תבערו אש בכל מושבתיכם ביום השבת, ואמרו שהגיהנום ג״כ נח בשבת כי הגיהנום נמשך מזיעתן של חיות הקדש כמו עד״מ הזיעה הוא הפסולת שנתברר ונדחה ויוצא דרך נקבי העור כך חיות הקדש שהם רשפי אש לה׳ והכעס הנמשך מזה על הרשעים זהו הנק׳ זיעתן היוצא דרך העור שהוא כעין מסך מבחי׳ חשמל כו׳, ובשבת שאז עליות העולמות לא נמשך כלל פסולת ואין נמשך כלל דינים רק אש לה׳ ע״ד ואל אישך תשוקתך והו״ע אש שהי׳ בבהמ״ק כו׳, כמ״ש בזח״ב ויקהל דף ר״ח ועד״ז יובן הבקשה רפאינו לעקור האש זרה שנתערב ונדבק בו ע״י גילוי מבחי׳ אשא קדישא ששם אין שרש ליניקת אש זרה והוא מבחי׳ בינה שכינתא עילאה כו׳, וכענין העלי׳ בשבת שגם הגיהנום נח כו׳, ואשא קדישא זהו ע״ד מימינו אש דת אש שחורה ע״ג אש

לבנה כנזכר בד"ה בשברי לכם מטה לחם, ובד"ה כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ גם כמו נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות דוקא שהם ביצירה וביצירה הוא עה"ד טו"ר משא"כ השרפים לפי שהם מבריאה ובינה מקננא בבריאה וחו"ב הם תרין ריעין כו'.

הושיעני ואושעה לשון וישע ה' אל הבל כו' יש קונה עולמו בשעה אחת וזהו פי' הושיעני שיפנה אלי שע"י בחי' אתכפייא ואתהפכא שהוא בחי' ביטול הרצון בטל רצונך שהוא בחי' צמצום שמבטל עצמו ורצונו ע"י אתעדל"ת אתעדל"ע להיות הושיעני המשכת ש"ע נהורין עילאין ע"י בחי' צמצום והתפשטות כו' ואז ואושעה שאוכל להתעלות בבחי' עלי' וכמ"ש כוס ישועות אשא כו', וזהו ויקרא הוי' הוי' הא' הוא למעלה והב' הוא למטה שגם למטה נעשה בחי' הוי' יו"ד צמצום כו'.

כי תהילתי אתה תהלה הוא לשון הלל ושבח מל' בהילו נרו על ראשו שהוא לשון אור דהנה להבין השבח שאנו משבחים ומהללים אותו ית' ומה צריך להלל ושבח שלנו, אך הנה נודע טבע משפיע ומקבל שכשהמקבל מהלל ומשבח ומקלס את המשפיע ע"ז מתעורר אצל המשפיע להשפיע וכמו הרב ותלמידו כשהתלמיד מעלה ומקלס דברי הרב אזי מתעורר הרב להשפיע שכלו להוציא מהעלם אל הגילוי וכמארז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק והיינו דוקא כשהעגל רוצה כו' וכמ"כ יובן ההלל והשבח שאנו משבחים אותו ית' הללוהו שע"י ההילול ממשיך מבחי' י"ה עלמא דאתכסייא על נפשו הללוהו כרוב גודלו שע"י סיפור רב גודלו נמשך רוב גודלו למטה לך ה' הגדולה כו' וזהו פי' כי תהילתי אתה פי' שכל כוונת בתהלות ותשבחות להיות בחי' התגלות אתה לנוכח ע"ד אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' ועמ"ש ע"פ יהודה אתה שתהי' המל' הנק' יהודה בבחי' אתה כי אתה עשית את השמים כתיב אתה חסר ה"א דהיינו את ל' נקבה והעיקר שתהי' בבחי' אתה ע"ד עושי דברו וזה הדבר והיינו ע"י ההמשכה מבחי' אתה הוא ה' לבדיך בבחי' אתה עשית ע"י והבריח התיכון וע' בזהר ר"פ ויגש ע"פ כי אתה אבינו וזה ג"כ ענין ההמשכה מבחי' אתה הוא ראשון בבחי' ואתה הוא אחרון ע"ד שנת' בלק"ת בשה"ש בד"ה נאוו לחייך בתורים בענין אני ראשון ואני אחרון כו' וזהו כוונת כל המאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום ברוך אתה כו', והנה כתיב להשתבח בתהילתך שהוא ית' שש ג"כ ומתפאר ומשתבח בתפלות ישראל וכתיב ישראל אשר בך אתפאר כו' דהנה גוון א' אין בו תפארת אלא דוקא ע"י תערובות כמה גוונין והיינו ע"י בחי' ג' קוין תורה ועבודה וגמ"ח כהנים לוים וישראלים שבזה הוא ית' כביכול מתפאר וזהו יאר ה' פניו אתנו הוא אתעדל"ת וע"ז אתעדל"ע יאר ה' פניו אליך כנ"ל.*

כנ"ל: ע"כ נדפס בהוצאות הקודמות, ומכאן עד אחר ההגהות (ע' תרצז) ניתוספו בהוצאה זו.

(הג"ה, ועיין בילקוט בתלים רמז תתס"ח ע"פ אלקי תהלתי אל תחרש, תלים רסי' ק"ט).

הגהות על הדרוש ע"פ רפאני הוי' וארפא דלעיל ירמי' סי' י"ז י"ד

סעיף א'. ענין מבועא דמיא דלא פסיק זה מורה על בחי' א"ס אני ה' לא שניתי וע"ד כ"מ שנאמר לי אינו זז לעולם בחי' אמת היפך נהרות המכזבין עיין בלק"ת בהביאור ע"פ אלה מסעי דרוש השלישי ושם פ"ד, ונמשך ע"י העבודה ג"כ עולת תמיד כו' כמ"ש במ"א ע"פ עולת תמיד, ועמ"ש בת"א סד"ה ועשית ציץ בענין והי' על מצחו תמיד כו' ועי"ז ואתם הדבקים בה' חיים כולכם חיים נצחיים והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, אבל מחמת כי עזבו מקור מים חיים את ה' אזי נעשה חולי שחייו תלויים לו מנגד מחמת אש זר שבקרבו וע"ז בא הבקשה רפאני ד' וארפא.

סעיף ג'. ענין חולת אהבה בד"ה והי' מדי חדש ובד"ה משה ידבר בענין אחר ממש"כ דשם פי' ע"ד למען יזמרך כבוד כו' וע"ד והאופנים והחיות ברעש גדול, והרפואה לחולי זו זהו ענין שמש צדקה ומרפא וע"ד מ"ש בזח"א פ' נח דס"ר ע"ב ע"פ וירפא את מזבח ד' ההרוס כיון דקריב מלה לאתרי' כו' והוא ע"ד שחסדים דדכורא ממתיקים דינין דנוק' כו' ביסוד הגבורות ז"ס הייחוד וכמ"ש בסידור בד"ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני, וכאן מפרש חולת אהבה שמתאווה לדברים זרים מחמת אש זרה חום זר, ועיין מ"ש ע"פ המד"ר פ' שמיני פי"ג ע"פ זאת החיה אשר תאכלו משל לרופא שנכנס אצל שני חולים, ושניהם החולי שמתאווה לדברים זרים ועכ"ז הם ב' מינים ושם פי' חולי קרוב לענין חול, ובבחי' ימי החול יש ג"כ ב' בחי' כמ"ש בסידור ע"פ ולא יקרא שמך אברם כו', ולכן החולי ביצירה כי שם שורש ששה ימי החול, ובריאה ג"כ לשון בריאות שבע שבלים בריאות כו'.

סעיף ד'. ענין רפאני הוי' ע"ד מ"ש בילקוט ע"פ וירפא את מזבח ד' ההרוס שהחזירן מדרך רעה לדרך טובה ע"י הנסים שעשה להן. והנה עיין לעיל ע"פ ונתתי לכם לב חדש, ונתתי לכם לב בשר שאע"פ שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים היינו בידי שמים אינו אלא מלמעלה מבחי' שמים מי יתן טהור מטמא כו' ובחי' זו המשיך אליהו וכמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"ג ע"פ ואדם אין לעבוד את האדמה ואדם אין להעביד את הבריות להקב"ה כאליהו הנביא וכחוני המעגל הרי אליהו הי' יכול להעביד את הבריות והיינו וירפא את מזבח כו' והיינו כי ואדם אין כי אליהו היה אדם מבחי' אין כמ"ש ומותר האדם מן הבהמה אין כו', ולכן נאמר הנני שולח לכם את אליהו והשיב לב אבות כו', ולקח י"ב אבנים כי יש אבן דקדושה משם רועה אבן ישראל וזהו י"ב אבנין יקירין כמ"ש בזח"א ויחי דרל"א ע"פ והאבנים תהיינה על שמות בנ"י ויש לעומת זה אבן זה יצה"ר אבן אפל ואליהו הסיר מהם לב האבן והמשיך בהם מבחי' י"ב אבנים דשבטי ישורון והם מבחי' אבן ישראל ועמ"ש ע"פ והאבן גדולה על פי הבאר, ועמ"ש בד"ה וכל

אדם לא יהי' באהל מועד בענין שהרפואה קבועה בברכה שמינית, ועי"ד מילה שניתנה בשמינית, ועמ"ש סד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי הבינה נק' שמינית מלמטלמ"ע והיא הנק' מי, ובה התגלות ע"ק כו', ועי"ז בא הבקשה כי אע"פ ואדם אין כו' להיות וירפא כו' רפאני הוי', ע"ד ומל ד' את לבבך כו' גם ע"ד ויקרא הוי' הוי' ופי' בפע"ח שער הסליחות ספ"ב שהוי' דז"א קורא אל הוי' דא"א כו', ואדמו"ז ז"ל סד"ה ועשית ציץ ובד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ד פירש שהוי' הראשון דא"א קורא וממשיך בהוי' דז"א ועמ"ש מזה בד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול פ"ד, וע' בד"ה וידבר ה' אל משה כו' זאת חקת התורה אשר צוה הוי', מבואר הוי' הראשון בז"א והוי' הב' בא"א, ועד"ז הבקשה רפאני הוי' שיומשך ע"י שם הוי' דז"א מבחי' א"א רעדכ"ר, ולכן ר"ת רפאני הוי' וארפא הוא רי"ו שהוא גימטריא גבורה וגימט' עומק, ועי"ד אני בינה לי גבורה, איזהו גבור כו' ארך אפים כו', וענין עומק מבואר בלק"ת פ' תצא בהביאור ע"פ ולא אבה עשר עומקים שבספר יצירה הם ע"ס הגנוזות, וא"כ גם כאן פי' עומק י"ל העומק דשם הוי' וע"ד ממעמקים קראתיך הוי', וע"ד מאד עמקו מחשבותיך, (הושיעני כי במים חיים כתי' ממעיני הישועה).

וענין וארפא, הנה ארז"ל פ"ק דסוטה דף ה' סע"א אמר חזקיה אין תפלתו של אדם נשמעת אא"כ משים א"ע כבשר שנאמר והיה מדי חדש כו' יבא כל בשר להשתחוות כו' אמר ר' זירא בשר כתיב ביה ונרפא אדם לא כתיב ביה ונרפא, ופרש"י מי שהוא רך וענין כבשר קרוב להתרפאות מיסורין הבאין עליו. וענין רך נזכר במד"ר ע"פ הרועה בשושנים שלבו רך כשושנים ועמ"ש בענין לעולם יהא אדם רך כקנה (להעיר ממ"ש בזח"א כ"ח א' ענין בשגם הוא בשר, ובשר מבשרי, והיו לבשר אחד בזח"ב קנ"ו בענין יבא כל בשר זהו יסוד שאין בו רק בשר, מד"ר ר"פ וירא ע"פ ומבשרי אחזה אלוה), ואפ"ל ע"י שהוא רך ועניו כבשר זוכה לבחי' והסירותי את לב האבן ונתתי לכם לב בשר, גם ע"ד מ"ש במד"ר ר"פ וירא ע"פ ומבשרי אחזה אלוה, ומפרשו על המילה היינו ע"י שמעביר הערלה המכסה את הבשר ונשאר הבשר, והוא יסוד בחי' התקשרות ברית כו' וכן בענין מילת ערלת הלב להעביר לב האבן ולהיות לב בשר, וזהו יבא כל בשר להשתחות, כשיש בו ההתקשרות דוגמת היסוד הנק' כל בשר והשתחוואה זו היא ג"כ המשכה מלמעלה למטה, וזהו בשגם הוא בשר וארז"ל בשגם זה משה שנאמר בו עניו מאד, הוא בחי' בשר, ואפ"ל ע"ד אדם ובהמה שעם היותו בחי' אדם משים א"ע כבהמה בהמות הייתי עמך וזהו מעלת הקרבן וכמ"ש ע"פ המזבח עץ ועיין בלק"ת בד"ה והניף הכהן אותם בפ' אמור מעלת ביטול של הבהמה שהוא ממדרגות עליונות בחי' כשב השין קודם לבית כו' וזהו ענין ובשר כי בשר זהו בחי' בהמה, והיינו שיהי' משים א"ע בבחי' עמך בהמות הייתי עמך ומשם נמשך כי עמך הסליחה, ולכן עי"ז וארפא, וזהו שאין תפלתו של אדם נשמעת כשהוא קשה כאדמה אא"כ משים א"ע כבשר שיהי' בבחי' אדם ובהמה אזי תושיע הוי' ותפלתו נשמעת כי התפלה היא במקום קרבן שהי' בבחי' בשר כנ"ל וכן ארז"ל בבכורות פרק מומין אלו דף מ"ד ע"ב ע"פ לא יהי' בך עקר ועקרה ובבהמתך שלא יהי' תפלתך עקורה לפני המקום אימתי בזמן שאתה משים א"ע כבהמה, ופירש

התוספות שמשים א״ע כבהמה וע״ד מי שמשים א״ע כמי שאינו בחולין ספ״ו דפ״ט ע״א והיינו שעי״ז ממשיך בתפלתו מבחי׳ אין שלמעלה מהחכמה, בחי׳ והחכמה מאין תמצא, וע״ד שארז״ל ע״פ ממעמקים קראתיך לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל אלא במקום נמוך כו׳ וכמו ע״י חותם שוקע שלמטה ממשיך חותם בולט שלמעלה בסידור ובלק״ת ע״פ שימני כחותם, והנה ארז״ל במד״ר פ׳ נשא פי״ד דף רנ״ח א׳ ע״פ ולהג הרבה יגיעת בשר, אם יגעת הרבה בדבריהם הקב״ה מסיר יצה״ר ממך ופי׳ ולהג ע״ד להגות בד״ת כמו והגית בו, וכמ״ש ונתתי לך לב בשר, כי להגיע לבחי׳ ביטול הנ״ל דבחי׳ לב בשר שיהי׳ בבחי׳ בהמות הייתי עמך זהו ע״י העסק בתורה חכמה כח מה ביטול כמ״ש בד״ה וכל בניך בענין ורב שלום ועוד כי חו״ב שהם תשב״כ ותשבע״פ מלבישים לחו״ג דא״א שהם טורי חשוכא ע״ד בהמה רבה וזהו ענין כשב השין מאיר ע״י הבית, ועמ״ש סד״ה האזינו השמים דרוש הראשון בענין ולא ע״ה חסיד כו׳, ועוד כי תשבע״פ נק׳ ובשר מבשרי, בשרא סומקא חומרות וסייגים כמ״ש בלק״ת פ׳ מטות בד״ה ואשה כי תדור פ״ג, וע׳ בבה״ז פ׳ שופטים בענין עצמות ובשר שזהו ע״ד אש שחורה ע״ג אש לבנה, וע׳ בלק״ת שם בד״ה ושמע אביה את נדרה שהחומרות וסייגים דתשבע״פ נמשכים מחמת אה״ר, וע״ד ערבים עלי דברי סופרים יותר, וזהו עשות ספרים הרבה אין קץ כי הם נמשכו מבחי׳ סופר שלמעלה מבחי׳ ספר, על כן ע״י ולהג הרבה יגיעת בדבריהם דוקא שמבחי׳ סופר זוכה לבחי׳ לב בשר כמו שהתשבע״פ נק׳ ובשר מבשרי, וזהו וארפא ע״ד עובד אלקים ששונה פרקו מאה פעמים ואחד, שעי״ז בא לבחי׳ יגיעת בשר, ובבשר כתיב ונרפא.

אדמו״ר ז״ל פי׳ עוד בענין רפאני ד׳ וארפא, כי האיש שהוא ז״א דרכו לכבש ואין האשה דרכה לכבש, וכמ״ש בענין שהאשה פסולה להזות מי חטאת מהאי טעמא, בלק״ת פ׳ חקת בד״ה ויקחו אליך פרה איתא במשניות, ע״כ מבקשת רפאני הוי׳, כי הוי׳ איש מלחמה, ד׳ יחתו מריביו, רק אז אח״כ וארפא, גם אני אוכל לסייע מאחר שיומשך בה הכח מלמעלה כו׳, ואפ״ל זהו סמכוני באשישות כו׳ כי חולת כו׳ באשישות באיש ואשה, כמ״ש בת״ז תיקון ס״ד בתחלתו דצ״ח סע״א וע׳ בפרדס ערך אשישות, והיינו כי האיש דרכו לכבש, החום זר, וממילא וארפא כו׳, וענין איש ואשה היינו אש יוד ואש ה״א.

והנה במד״ר באיכה דף ע״ג ד׳ ע״פ מה אעידך כו׳ מי ירפא לך איכה ב׳ י״ג והנה במד״ר כי גדול כים שברך מי ירפא לך איכה ב׳ י״ג, אותו שעתיד לרפאות את הים, י״ל ע״פ מארז״ל ביום שני היו אומרים גדול ד׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו על שם שחילק מעשיו ומלך עליהן, ספ״ד דר״ה דל״א א׳, ע״ש שחילק מעשיו ומלך עליהם ופרש״י הבדיל רקיע בין עליונים לתחתונים ונתעלה וישב במרום דוגמת שכנו בעירו והר קדשו, הרי שעיר אלקינו והר קדשו לגבי כל העולם כערך מעלת מים העליונים לגבי התחתונים שרקיע מבדיל ביניהן, והים זהו מים תחתונים שהרקיע מבדיל בינו ובין מים עליונים, ולכן ארז״ל בפרקי דר״א בזמן שישראל עושים רצונו של מקום הארץ שותה ממים עליונים, ובזמן שאין עושים רצונו ש״מ היא שותה ממימי אוקיינוס ודומה לאלמנה

מזנה, נמצא ירידת מים תחתונים זהו ירידה גדולה וזהו ענין השבירה של הים, וכמו"כ חורבן ירושלים שבשלימותה היא כמעלת מים העליונים וכל הארצות הם בערכה כערך מים תחתונים, ובחורבן ירושלים שנתמלאה צור מחורבנה, א"כ היא עצמה שותה ממים התחתונים וזהו כי גדול כים שברך, אך לע"ל יהי' רפואה למים התחתונים והיינו ע"י תומ"צ שנקראים מים חיים וכמ"ש ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר ענו לה, וזהו מי ירפא לך בחי' מי דוקא מי שאמר והי' העולם הוא ירפא לך וכמ"ש מי יתן מציון ישועות ישראל, וכמ"ש בזהר ויחי דרל"ז ע"ב מי יקימנו כד"א מי ירפא לך והוא איהו עלמא עילאה בינה שבה התגלות עתיק דביה שלטנותא לאתקפא לכולא, וכתיב מבטן מי יצא הקרח, דהיינו בחי' רקיע כעין הקרח הנטוי על ראשי החיה כמ"ש מזה בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר שהקרח זהו ענין הפרסא ובחי' רקיע המבדיל ונמשך מבטן מי מבחי' ת"ת דבינה שנעשה כתר לז"א ועיין מזה בד"ה השמים כסאי שבלק"ת סוף שה"ש, ועיין מענין מבטן מי בזח"א פ' בראשית דכ"ט ע"ב ובפ' לך דפ"ה סע"ב ע"פ מי העיר ממזרח, ובת"ז תיקון י"ח דל"ג ע"א, וכיון שמבטן מי יצא הקרח והרקיע המבדיל, לכן בחי' מי ירפא לך כו' ואז יצאו מים חיים מירושלים חציים אל הים הקדמוני, ועמ"ש בענין נגוף ורפוא, והמ"כ כ' ענין שברו של ים עיין במד"ר פ' בא פט"ו דקל"ב ע"ב כשאמר הקב"ה יקוו המים כו' סטרן הקב"ה מסטר כו' עד אשר שמתי חול גבול לים כו' וא"כ זהו עוד ירידה לבד הרקיע המבדיל והוא שתחלה היו המים גבוהים מן הארץ ומקפת את הארץ מכל צדדי' ואח"כ נאמר יקוו המים כו' ואז הארץ גבוה מן המים, ועיין עוד מענין מי ירפא לך בזהר בראשית בתחלתו דף א' ע"ב, והת"י פי' ע"ד שנשברו גלי הים בעת שמתנשאי' וזהו ע"ד בשוא גליו אתה תשבחם, ויש מי שפי' ע"ד בא גבריאל ונעץ קנה בים והעלה הים סרטון כו' ועיין עוד (בזח"א עמוד קס"ח) בזהר פ' בלק דקפ"ה ע"ב בענין אם עונות תשמר י"ה אד' מי יעמוד, מי יעמוד ודאי מי ירפא לך ונת' מזה בלק"ת פ' שלח בהביאור ע"פ ועתה יגדל נא כח אד', ובת"ז דק"מ סע"ב בתי"ח תיקון ה' פי' מי ירפא לך היינו כ"ה אתוון דפסוק ראשון דק"ש שמע ישראל דשחרית וערבית הם מי, והיינו מי יתנך כאח לי פי' כאח לי זהו תיבת אחד שבק"ש אח ד', ועיין בתולע"י בכוונת נשמת כ' מן ואילו פינו עד מלפנים יש מי תיבות כנגד הים הקדמוני סוד חמשים שערי בינה, והנה מי אותיות ים, ומצרים מצר ים, וענין הרפואה לבחי' ים זהו ע"י התגלות מי כו', ועיין בזח"ב פ' תרומה דף קל"ח סע"א.

הוספות

[תר"ג]

להבין* מ"ש באוצ"ח בתחילתו כאשר עלה ברצונו להאציל הנאצלים כו' צמצם עצמו באמצע האור שלו כו' ונשאר החלל בתניים כו' עד שנמצא עולם האצילות וכל העולמות נתונים בתוך החלל הזה והאור א"ס מקיפו בשוה מכל צדדיו עכ"ל, ובהג"ה שם איתא ונשאר חלל לאו דוקא חלל כי נשאר שם רשימו מהאור אבל לגבי הא"ס נק' חלל עכ"ל. ועיין במבו"ש בתחלתו פ"א ופ"ב (וע' עוד מענין הרשימו בספר עה"מ בתחילתו פ"ג שהוא בחי' אותיות וזהו ג"כ ענין טה"ע עיין במק"מ ח"א בדף ט"ו ע' בלק"ת פ' תשא ע"פ הנה מקום אתי שזהו ענין מקומו של עולם דהיינו חלל ומקו"פ הנ"ל נק' מקומו של עולם וכנ"ל שעולם האצי' וכל העולמות נתונים בתוך החלל הזה וזה דלא כמ"ש בעמה"מ שאוא"ס המקיף את החלל נק' מקומו ש"ע כ"א החלל ומקו"פ הוא הנק' מקומו של עולם והרמ"ז בהג"ה באוצ"ח פי' בזה בע"א ונוטה לפי' בעה"מ) וכתוב שם עוד באוצ"ח ובמבו"ש שהצמצום אינו מיעוט בהאור ח"ו כ"א שנסתלק האור מהמקו"פ לצדדים כו'. ולכאורה כ"ז תמוה ובלתי מובן איך שייך צמצום וסילוק ממקום לצדדים באוא"ס שאינו בגדר מקום כלל ועוד דהא כתי' אני הוי' לא שניתי שאין בו שום שינוי ית' בין קודם שנבה"ע לאחר שנבה"ע שהרי הצמצום זהו לכאורה ענין שינוי בהאור. (והנה* מתחילה יש להקדים פי' אוא"ס שאין ר"ל מהותו ועצמותו ממש של המאציל ית' כ"א זהו כענין שמו ית' כנזכר בפרקי ר"א פ"ג עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד נמצא שיש בחי' שמו ית' שהי' ג"כ קודם שנבה"ע דהיינו ג"כ קודם שנתהוו ע"ס דאצי' וגם קודם התהוות הכתר שהוא מכלל ע"ס שנתהוו והם נופלים תחת הזמן שכבר הי' זמן שלא היו נאצלות כמו קודם האצילות משא"כ שמו ית' הי' קודם לכל ועיין מזה בפרדס שער אם הא"ס הוא הכתר פ"ג אמנם לשיטתו י"ל דפי' שמו שהי' עד שלא נבה"ע זהו מ"ש בשער סדר האצי' פ"ה שקודם האצילות הנאצלים כו' היו הספירות נעלמים בא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות ואעפ"י דסוף פרק הנ"ל פי' המאמר בע"א קצת עכ"ז ממ"ש בשער עצמות וכלים פ"ח על מאמר דפר"א הנ"ל י"ל שנתכוון לזה, והרמ"ע בפלח הרימון ש"ד פ"ג פי' דשמו ית' שקדם לכל העולמות כולן הוא רצה"ע ב"ה שהוא ורצונו אחד והרצון הוא הנק' א"ס אבל עצמותו ית' בעל השם לא שייך לקרותו א"ס כיון דיותר ראוי לקרותו אין לו תחילה כו' ע"ש, אמנם באמת פי' שמו זהו כענין אוא"ס שכמו שהאור אינו עצם המאור ממש כ"א רק זיו הנמשך ומתפשט לבד כמו זיו השמש מהשמש שאין הזיו פועל שינוי כלל בעצם השמש כך הוא ענין אוא"ס שהוא אור הנמשך ומתפשט ממהו"ע ית' וזהו ענין שמו ית' שהי' עד שלא נבה"ע וכמו השם של האדם שזהו בחי' שאינו נוגע לעצמותו כך האור אינו נוגע לעצמות המאור כלל וע' בתניא ח"ג וע' בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו, ומ"מ ודאי האור מעין המאור וכמו חיות הנפש מה שהגוף חי מהנפש שאין זה עצם הנפש ממש כ"א כח וחיות המתפשט שהוא

להבין: הכותרת בריש המאמר נעתקו כאן מכת"י 2187 יא, א.

(והנה: בהכת"י חסר סיום המוסגר, ואוצ"ל בסוף אות זה.

מעין מהות הנפש כך עד"ז הנמשל בענין אור א"ס שאעפ"י שהאור הוא רק הארה בעלמא שאינו פועל שום שינוי בהעצמות כלל ולכן הצמצום שבהאור אינו נוגע להעצמות כלל עכ"ז האור מעין המאור וזהו ענין שם הוי' שאין לו שם פי' וביאור כמ"ש בפרדס שער י"ט פ"א, כ"א הענין והפי' שהוא מהווה הכל וכמ"ש בת"א בד"ה יהודה אתה, והנה להיות מהווה מאין ליש זהו רק כח הכל יכול לבד שהוא לבדו ביכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש וזהו ההתהוות ע"י שם הוי' עם היותו שם והארה בעלמא לגבי מהו"ע אלא לפי שהאור מעין המאור וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי והוא ושמו אחד ומתרץ בזה קושיית הפרדס שי"ט פ"א שהריחוק ענין השם מאוא"ס לפי ששמותיו ית' אינן הסכמיים בעלמא כ"א הם מורים על תכונת הדבר הנקרא בו ולפיכך אמרנו כי אין שם העצם מורה עצמות המאציל כי אין דבר שיגביל עצמותו ואחדותו חלילה עכ"ד, א"כ לפ"ז יצטרך לדחוק במ"א פכ"ה דר"א הנ"ל דלעיל ששייך בחי' שם גם קודם התהוות הע"ס כנ"ל דא"כ ע"כ צ"ל שהשם ההוא מורה על העצמות ממש אף שאינו העצמיות עכ"פ מורה על העצמיות ולפי מ"ש א"ש כי זהו פי' אור א"ס ממש שעם היותו רק אור וזיו עד"מ ממהותו ועצמותו עכ"ז האור מעין המאור ולק"מ מ"ש כי אין דבר שיגביל עצמותו כו' דהא באמת גם אור זה הוא א"ס ממש ולכן נק' שמו ית' ממש, ובמ"א נת' שזהו ענין שמו הגדול ושם הוי' י"ל דשייך בבחי' הקו וחוט כו' עיין בד"ה את שבתותי תשמרו, עכ"פ שהקדמה זו נכון שענין הצמצום והסתלקות האור אינו נוגע למהותו ועצמותו ית'.

ב) **והנה** עד"ז יובן ג"כ מה שאיתא בספרים שהשמות הם בע"ס כמו שם אל בחסד ושם אלקים בגבורה אין הכוונה ח"ו על הספירה ממש לומר שמדת חסד נק' ח"ו אל וגבורה אלקים שהרי השם משמות הנזכר הכוונה בו על הבורא ית' ממש הקדמון ומחוייב המציאות והספירות הם מחודשים וגם כי הבורא ית' הוא אחד יחיד והספירות הם עשרה ומזה הטעם אמר הבעש"ט ע"ה שלא ללמוד ס' הקבלה שלא ידמה הדברים כפשוטן שהע"ס נק' אל או אלקים כו' וגם שלא יומשך אחר שאר כינויים גשמיים כנזכר שם עד"מ ואף שמ"מ אמת דברי המקובלים שבחסד הוא בחי' שם אל וכמ"ש חסד אל כל היום וכן אלקים בגבורה הענין שהוא בחי' אוא"ס ב"ה המלובש בכלי החסד שהאור מעין המאור כנ"ל שהוא ושמו אחד אלא שנתלבש במדת החסד שיהי' אור וחיות בתוך מדת החסד כמו הנשמה המתלבש בגוף גשמי עד"מ שאעפ"י שהגוף גשמי אינו מערך הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל עכ"ז היא מתלבשת בו ומחי' אותו עד שהוא חי ממנה ממש ובו ועל ידו הוא משפיע השפעות גשמיים צדקה לעניים ושארי דברים וכן השכל שבעשי' שכל זה לא הי' נשפע מהנשמה אם היתה בלי גוף כ"א ע"י התלבשותה בכלי הגוף ועכ"ז הנשמה משפעת ולא הגוף מצד עצמו, כך עד"מ נמשך אוא"ס ב"ה ונתלבש במדת החסד ושארי מדות עליונות ומשפיע בהם וע"י עולמות וחיות בבחי' גבול ומדה שאלו לא נתלבש במדות הנ"ל לא הי' כלל ההשפעה והחיות בבחי' גבול ותכלית כ"א

בלי גבול וגם לא הי׳ החיות כלל ע״ד שהוא עתה העוה״ז הגשמי ושמים וארץ גשמיים כמו שלע״ל שיה׳ גילוי עליון יותר לא יהי׳ השמים והארץ מסתירים כלל כמ״ש כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה כו׳ ועיין באדרא קל״ג כו׳ בענין חסד עולם וחסד דלגאו ולאו בחיי גופא אתמר כו׳ ולכן נק׳ ע״ס וכמה גופין תקינת לון כו׳ חסד דרועא ימינא כו׳, והנה אוא״ס שהוא נשמה לבחי׳ חסד דרועא ימינא אזי קוראין השם אל או אלוה ולא להחסד עצמו ח״ו שאינו רק כלי לאור ונשמה זו ועד״ז ענין שם אלקים בגבורה אינו ר״ל השם על המדה עצמה אלא על האור א״ס המלובש בה כנ״ל נמצא כל השמות אף ששם זה בחסד ושם זה בגבורה עכ״ז כיון שהכוונה והענין של השם לאוא״ס שהוא נשמה לחו״ג א״כ כולם ר״ל על בורא עולם ממש אף ששם זה בחסד וזה בגבורה וכמו עד״מ כשנותן המלך מתנה לזולתו ונותן מתנה מרובה בידו הימנית ולפעמים נותן ע״י שמאלית אף שבידו השמאלית אינה הימנית מ״מ הכל הנותן הוא המלך כי אין הידים עצמן הן הנותנין כ״א חיותו המלובש בהם ובכל גוף המלך והרי הכל אור וחיות אחד ועד״ז נק׳ שכינה למדת מל׳ דאצי׳ דג״כ אין הענין המדה עצמה אלא בחי׳ הארת אוא״ס ב״ה הנמשך ומתלבש במדת מל׳ זהו הנק׳ שכינה ע״ש ושכנתי בתוכם שהארה זו נמשכת ומתלבשת בהיכל קה״ק דבי״ע וכמו שמבואר בפרדס של״ב פ״ב וז״ל ולכן צריך שיכוון כשיאמר האל הגדול שהוא רומז בגדולה והתיבה עצמה הוא בגדולה אמנם כוונתו על העצמות המתפשט בגדולה עכ״ל והיינו א״ס המתלבש בהם ואעפ״י שהשם מורה על מהות המדה כי אלקים מורה על ענין דין שהוא בחי׳ גבורה ושם אל לשון גדולה וחיזוק כמו ואת אילי הארץ לקח כו׳ כמ״ש בפרדס שי״ט פ״א והרי האור והעצמות מצד עצמו הוא פשוט בתכלית הפשיטות ולאו מכל אינון מדות איהו כלל אך זהו האור מצד עצמו קודם שנתלבש בהכלים אבל כשנתלבש בהכלים אזי האור המלובש בהכלי החסד נק׳ אור החסד ממש עד שיצדק בו שם אל כו׳ וע׳ בפרדס שע״ד פ״ב גבי והנה באמיתית נאמר שאין שינוי בנפש היד מנפש העין ועכ״ז אין פעולתם שוות שזו פעולתה ראיה כו׳ עד ושינוי הפעולות תלוי במציאות הספירות שהם הכלים, וצל״ע בפרדס בעה״כ דמשמע דס״ל שהשם הוא לבוש של הספירות והרי אדרבא הספירות הוא רק כלי אל השם ובמ״א נת׳ שיש שמות שהם הכלים אבל היינו ג״כ החיות אלקות המחי׳ את הכלי ויש שמות באורות היינו הנשמה המתלבשת בהכלי ההוא כמו עד״מ באדם העינים יש בו חיות ואח״כ כח הראי׳ נמשך ומתלבש בו ועיין בפלח הרמון ש״ד פ״ג פ״ד.

ג) **והנה** כ״ז הקדמה להבין ענין שמו הגדול שהוא בחי׳ אוא״ס כמו שהוא למעלה מהצמצום והקו וכנ״ל דהנה כתיב כי עמך מקור חיים פי׳ עמך אינו מהו״ע ממש כ״א בחי׳ שמו ית׳ הנק׳ אוא״ס שהוא בחי׳ עמך כלול ובטל כך באור השמש הכלול תוך עצם השמש כמ״ש בתניא ח״ב פ״ג ובחי׳ זו נק׳ מקור חיים היינו מקור התענוגים (וכנודע שעתיק הוא מקור התענוגים והוא בחי׳ אוא״ס וכמ״ש במ״א ומבואר בע״ח שער שבה״כ

פ"ה שגם לעילא מגלגלתא דא"ק יש בו דוגמת בחי' עתיק דאצי' עכ"ל והוא הנמשך ממל' דא"ס ממש אשר היינו בחי' שמו שהי' ג"כ עד שלא נבה"ע דהיינו א"ק שנק' אדם דבריאה ומשם נמשך להיות עתיק וכתר לא"ק עד שמל' דאצי' נעשה עתיק לבריאה והיינו מקור התענוגים המתגלה בג"ע העליון דבריאה וזהו ענין נהנין מזיו השכינה שהוא מל' דאצי' כשנעשית עתיק לבריאה משא"כ קודם ירידתה לבריאה אין נק' שכינה ועד"ז ג"כ מל' דא"ס נעשה עתיק בחי' מקור התענוג לגבי א"ק אדם דבריאה והאירה בחכ' דא"ק עד שבאצילות אבא יונק ממזלא כו' שבחי' מל' דא"ס כמו שהיתה כלול בא"ס קודם שנמשכה להיות עתיק לאדם דבריאה זהו ענין עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד וזהו כי נשגב שמו לבדו כו' ולכן שייך לומר ע"ז כי עמך מקור חיים מקור התענוגים ופי' מקור התענוגים שאינו כמו התענוג למטה שהוא נמשך מדבר שחוץ ממנו שמתענג מאיזה מאכל ערב או מלימוד איזה חכמה אבל למעלה בו ית' אינו כן שאין לך דבר שחוץ ממנו אלא שהוא עצמו כביכול מקור התענוגים וזהו ענין שעשועי המלך בעצמותו וכיון שהתענוג הוא עצמו אינו מדבר שחוץ ממנו כלל כ"א ע"ד שמציאותו מעצמותו הרי אין דוגמתו כלל בתענוגים שבעולם ואינו מערך וסוג שלו כלל לכן בחי' זו גבהה למעלה מעלה אפי' מח"ע כי גם בחכמה יש הרכבת ב' בחי' החכמה והתענוג שיש בהחכמה א"כ אין תענוג זה שבחכמה ערך כלל לעצם התענוג שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ועמ"ש מענין המשכת התענוג בענין קול השופר בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת, ומזה יובן ענין והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול היינו שיהי' מקור הגילוי וההמשכה מבחי' עתיק דלעילא ולכן נק' שופר גדול ועמ"ש מזה ע"פ זה).

ד) **וביאור** הדברים היינו כי אנו רואים עד"מ למטה שהתענוג מתפשט באריכות ורוחב יותר מכל הכחות שבנפש היינו שבכל הדברים התכלית והמכוון הוא מה שמתענג ושמח מזה ולהיפוך נגד זה הוא ענין צער ויסורים ח"ו שהם נגד התענוגים וא"כ זהו ענין טוב ורע שהתענוג הוא נק' טוב וחיות כענין להחיות בהם נפש כל חי דהפי' לפיקוח ותענוג כמבואר בא"ח בהלכות ברכות הרי שבחי' תענוג זה נק' ג"כ חיות ממש ועד"ז הוא כל עמל האדם כגון העוסק במו"מ כדי להרויח ולהתעשר לפי שתענוג שלו הוא מזה ויש מי שמייגע א"ע בחכ' לפי שזה הוא התענוג שלו כו' וגם אנו רואים שיש מיני תענוגים לאין קץ כמו דרך כלל יש תענוג בחוש הטעם באכילת מאכל ערב המתוק לחיך וגם בזה יש כמה וכמה מטעמים ומשקאות מינים ממינים שונים ויש תענוג בחוש הריח והוא מין תענוג אחר מהתענוג שבחוש הטעם וכן יש תענוג בדיבור שמתענג מצחות הלשון הגיון ומליצה ודקדוק או אפילו ממילתא דבדיחותא או משאר דיבורים שחפץ לדבר ואפילו דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים עי"ז יוצא מהדאגה והצער הרי ע"כ שמתענג בדבר זה ועי"ז נדחה הצער שהוא היפוך התענוג וכן יש תענוג בשמיעת קול נאה זמרא דפומא כלי זמר ערב וכה"ג וכן בראי' יש תענוגים רבים וכ"ש בתענוגים שבשכל ומדות כו' והנה כל תענוגי עוה"ז הם רק ממה

שנפל בשבה"כ והוא פסולת ממש לגבי תענוג עליון וכנודע מענין יהי רקיע כו' מבדיל בין מים למים ולכן אין ערוך כלל וכלל כל תענוגי עוה"ז אלף שנה לגבי התענוג שעה א' בג"ע התחתון מה שהנשמה נהנית מזיו השכינה וכמארז"ל יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז דהיינו אפילו חי אלף שנה בעוה"ז בתענוג גדול וכל טוב אין זה נחשב אפילו נגד שעה אחת של הקורת רוח שבעוה"ב לפי שהוא תענוג באופן אחר ומעלה עליונה לאין קץ על מהות התענוג היותר חשוב שבעוה"ז וכמו שאנו רואים למטה בתענוגי עוה"ז שהתענוג בשכל עד"מ הוא מהות תענוג אחר לגמרי מהתענוג שבחוש הטעם וכן עד"ז התענוג שבראי' הרי יש בבחי' התענוג כמה אופנים שונים זה מזה לגמרי עד"ז יובן שהתענוג אפילו בגעה"ת הוא מהות תענוג באופן אחר מה שאין ערוך כלל כל עניני התענוגים שבעוה"ז ולכן ארז"ל גבי אלישע אחר מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי אשר כדאי כל יסורי גיהנם י"ב חודש מה שאש שלנו א' מס' באש של גיהנם בשביל שיקבל העונג גם בג"ע התחתון אבל ג"ע העליון הוא תענוג עליון למעלה מעלה מגעה"ת עד שיש נהר דינור המפסיק ביניהם שצריך לטבול בו כדי לשכוח התענוג שבג"ע התחתון בבואו לג"ע העליון כדי שלא יבלבלנו שם, עמ"ש מזה בת"א בד"ה מראיהם ומעשיהם, ועד"ז יש עליות לאין קץ כו' הכל יהללוך סלה והכל הוא רק בהתפשטות הארה משמו ית' וזהו ענין סלה שמורה על התגלות הארה מעתיק המלובש בבינה עיין בפרדס בעה"כ ערך סלה ובזוהר פ' ויקרא ד"כ ע"א ובמקמ"מ שם והיינו כי מקור כל התענוגים הוא בחי' אור וזיו ית' וזהו ענין נהנין מזיו והיינו כי כל התענוגים הנ"ל הם התלבשות הארת התענוג בחו"ב שמזה נמשך בג"ע איזה הארה וגילוי והארת התענוג הנמשך בחו"ב נמשך מבחי' אא"ס ב"ה הוא בחי' שמו ית' שהוא מקור התענוג היינו עצם התענוג שלא כענין התענוג מדבר שחוץ ממנו (כ"א שבחי' אוא"ס ב"ה הוא עצמו תענוג א"ס ממש וזהו כי עמך מקו"ח פי' מקור חיים ממש של כל העולמות וגם ע"ד פי' להחיות בהם נפש כל חי דהיינו בחי' תענוג כנ"ל שהמקור לכל זה הוא בחי' הנק' כי עמך היינו שמו ית', אבל מהו"ע ית' אין שייך בו לומר כלל שהוא מקור להשפעת החיים והתענוג שבא"ס ובעולמות כ"א מקור זה הוא בחי' כי עמך כו' מה שטפל ובטל לך היינו שמו ית' ונק' אור א"ס, וזהו אתה קדוש ושמך קדוש כי הנה כתיב כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים שבחי' שמו הוא ג"כ נשגב בבחי' לבדו וזהו ושמך קדוש אלא רק הודו וזיוו של שמו ית' נמשך על ארץ ושמים ג"ע העליון ותחתון כו' אבל אתה קדוש היינו שאפילו בבחי' זיו והוד לא היו העולמות יכולים לקבל הימנו כו' והיינו כמ"ש הרמ"ז בהג"ה באוצ"ח בתחילתו שהקו"ח זהו הארה מהאור לבד משא"כ מעצמותו ית' אפילו הארה לא היו יכולים לקבל כו' וע' מה שנזכר מזה בת"א ד"ה לכן אמור לבנ"י.

ה) **ולהבין** ביאור לשון אור א"ס שהוא כמשל זיו השמש שאינו פועל שום שינוי בשמש עצמו אך שזהו משל גשמי, אמנם יובן ענין אור וזיו עד"מ מנפש האדם המחי' את הגוף כי החיות הנמשך

ומתפשט בכל הגוף ברמ"ח אברים אינו מהות ועצמיות הנפש ממש שלפ"ז יהי' מהו"ע מתחלק לרמ"ח חלקים ומתלבשים ברמ"ח אברים כו' ובאמת זה אינו כמ"ש בתניא פרק נ"א אלא שהחיות הנמשך בגוף הוא רק אור וחיות הנמשך מעצם הנפש כעין התפשטות החמימות בבית מהתנור החם וכענין המשכת האור מהנר הדולק וכך עד"ז ההמשכות ההארה בגוף מבחי' נר הוי' נשמת אדם ולכן הקטן אין לו שכל כ"כ אף שהנשמה מלובשת בו רק כי הגילוי נמשך מעט מזעיר מחמת קטנות הכלים כו' וכמ"ש במ"א הרי מובן עד"מ ענין המשכות החיות רוחניות ג"כ ע"ד בחי' אור וזיו המאיר מהנר או מהשמש אלא שאעפ"כ התפשטות החיות מהנפש אעפ"י שהוא כענין אור וזיו אעפ"כ אינו דומה לו מכל וכל כי מ"מ הנפש עצמה מתפעלת ממקרי הגוף ומשתנית ע"י שינוי בקור וחום ולא כמו אור וזיו השמש שאינו פועל שינוי כלל בעצם השמש והיינו מפני שהנפש עצמה מוכרחת להתלבש ג"כ בהגוף ואזי דוקא נמשך התפשטות החיות ממנה בבחי' אור וזיו להחיות הגוף וכיון שהיא עצמה מלובשת בגוף ולכן מתפעלת ממקרי הגוף, אבל למעלה בו ית' הנה הוא ית' קדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל בעולמות וע"כ רק הארה לבד מתלבשת וגם שמו קדוש ומובדל רק הארה מבחי' שמו נמשך על ארץ ושמים כנ"ל וע"כ בזה הוא מכוון יותר למשל אור השמש שהוא הארה שאינו נוגע כלל לעצם מאור השמש רק האור מעין המאור כמו"כ בחי' כי עמך מקו"ח הוא ע"ד בחי' זו ולכן אני הוי' לא שניתי כתיב ובבחי' אוא"ס שייך לומר מקור חיים מקור התענוגים ובחי' עדן העליון הנק' ראשית חכמה מאיר בו הארה מבחי' מקור התענוגים ע"ז נאמר עין לא ראתה כו' ונהר יוצא מעדן כו' והנה בחי' אוא"ס שהוא בחי' שמו הגדול בו הי' הצמצום הנזכר באוצ"ח ובמבו"ש שבתחילה הי' האור ממלא מקום החלל ואח"כ צמצם אורו כנ"ל ולכן צמצום זה אינו נוגע כלל במהו"ע ית' כ"א רק בבחי' האור והוא הנק' שמו ית'.

ו) **אך** להבין קצת פי' וענין צמצום זה ומזה יובן איך שגם בבחי' האור והשם הנכבד והנורא הזה אין שום שינוי ח"ו כלל וכלל על ידי הצמצום, והענין כי צמצום זה אינו כפשוטו שנסתלק האור ח"ו כי באמת לית אתר פנוי מיני' וכמ"ש במדרש רבה פ' שמות אלא הפי' שהסתלקות זו היינו מבחי' הגילוי להיות בבחי' העלם, ויובן עד"מ באדם ענין העלם וגילוי כגון שלמד איזה מסכת ויודע אותה בע"פ עם כל ענינים וסברות והשכלות שבה לעומקו ולאשורו באר היטב וע"ד שארז"ל ודמי לי' כמאן דמונח בקופסא והנה כשחושב ומדבר בה אזי הוא גילוי במחשבתו ודיבורו בבחי' גילוי אך בעידנא דעסיק במסכת אחריתא אשר אז שכלו ומחשבתו ודיבורו מלובשים במסכת אחריתא ההוא או בעת שיושב בטל לגמרי ואינו חושב אז מעניו אותה המסכת הראשונה הברורה לו הרי אז נסתלק ענין ההשכלה שבמסכת ההוא משכלו ומחשבתו ודיבורו ואינה מתגלית בהם כלל וכלל ואעפ"כ א"א לומר שאינה נמצאת כלל בשכלו שהרי תיכף שיחזור וירצה לדבר ממנה יחשוב וידבר ממנה בשלימות בכל הפרטים דהא דמיא לי'

כמאן דמונח בקופסא כנ"ל וכיון שכן בהכרח לומר שגם בעידנא דלא עסיק ישנה אצלו בשלימות בשכלו רק שאינה מאירה ומתלבשת באותיות השכל המחשבה והדיבור כמו בעידנא דעסיק בי' אלא שהיא חקוקה במוח הזכרון שהוא בחי' מוח החכמה והוא השכל כמו שהוא בעצמו למעלה מבחי' התגלות באותיות דהיינו גם למעלה מאותיות השכל ולכן מצוה לעמוד בפני ת"ח אף בשעה שאינו עוסק בתורה מפני שעכ"פ במוח החכ' והזכרון שלו חקוקה שם התורה ועמ"ש מזה ע"פ והדרת פני זקן ונמצא זהו בחי' צמצום והסתלקות השכל שמסתלק מלהאיר בבחי' אותיות השכל והמחשבה כ"א נכלל בעצמות הכתר* ואין זה הסתלקות ממקום למקום כי הרי החכמה ואותיות השכל ואותיות המחשבה כולם במקום א' משכנם במוח שבראש א"כ השכל הזה שבמסכת זו בעידנא דעסיק במסכת אחרת ג"כ ישנו במקום שהי' היינו במוח שבראש כמו שהוא בעת שעוסק בה ואעפ"כ זהו ענין צמצום והיינו שנסתלק מהגילוי באותיות להיות נכלל בעצם החכמה שלמעלה מבחי' אותיות ואזי נעשה בבחי' ההעלם מאותיות המח' והשכל כנ"ל, ועד"ז יובן ענין הצמצום באוא"ס ב"ה היינו בחי' ההעלם שמתחילה הי' מאיר ומתגלה בהאותיות עד"מ כמו גילוי השכל כשמתגלה באותיות המחשבה ואח"כ נסתלק מלהאיר בבחי' אותיות אבל הוא כמו שהי' רק שנכלל במקורו ואינו מאיר ומתגלה באותיות (וע' בת"א פ' וירא פי' שהצמצום הוא שנכלל האור במאור א"כ לפ"ז ענין המשל דכאן כי עצמות כח החכמה לגבי השכליי' הנגלי' כמו מה שלמד מסכת א' הוא כענין מאור ואור וכשהשכל שהוא האור מתגלה ומתלבש באותיות וכשנכלל במקורו בבחי' העלם זהו כענין התכללות האור במאור וגם האותיות בטלים שם, ומזה יובן תוכן עומק המשל השכל הנזכר בתניא פרק ל"ג לענין יחודו ית' האמיתי כביטול אותיות הדיבור והמחשבה במקורן ושרשן הוא מהות הנפש ועצמותה כו' ע"ש ונת' שם פ' כ' כ"א שתפס משל לזה שזהו ענין הצמצום שנכלל האור במאור ושם בטלים האותיות כו'. ודע שלפי"ז צ"ל מאחר שהצמצום הי' בהאור שהוא הגילוי שחזר להיות בבחי' ההעלם זהו ענין גילוי הזיו קודם שנבה"ע אשר הי' רק הוא לבדו ית', וי"ל* כמו ששייך גילוי גם באדם כשהוא בפ"ע היינו בחי' הדיבור שבו שמדבר השכל שלו והרי גם כשאינו מדבר די לו בפ"ע השכל והמח' והדיבור אינו רק בשביל זולתו אעפ"כ יוכל לדבר גם בפ"ע והוא באמת גילוי יותר כך עד"ז יובן ענין גילוי האור שהי' מתחילה קודם הצמצום היינו עד"מ כאילו תאמר שנתלבש באותיות אשר בחי' אותיות ההם הם נק' בחי' דיבור לגבי אותיות עליונים יותר הנק' מחשבה והצמצום שנסתלק האור מלהאיר באותיות הדיבור ונכלל באותיות המח' ואעפ"י שבאמת לא שייך שם כלל דיבור ומחשבה כי גם א"ק שנק' מח' קדומה נתהווה אחר הצמצום כו' אך לשכך האוזן צ"ל כן כדי לצייר ענין גילוי והעלם בהאור והזיו גם קודם שנברא א"ק בשגם ע"פ מ"ש בספרים שהצמצום הי' במל' דא"ס והרי בחי' מל' בכל מקום הוא דיבור כמ"ש בדבר מלך שלטון.

הכתר: בלקו"ת ויקרא בהוספות נב, ד: החכמה.

וי"ל כמו ששייך: בלקו"ת שם: וי"ל בדרך אפשר כמו ששייך.

ז) **ולהבין** זה קצת יותר יש לבאר יותר ענין האותיות, כי הנה התהוות הכ״ב אותיות הוא מבחי׳ החכמה היינו שהם נתהוו מבחי׳ האחרונה שבחכמה כמו בחי׳ תמצית שבחכמה וכנודע ומבואר באגה״ק ד״ה ויעש דוד שם שאין התהוות האותיות מן הה׳ מוצאות אלא שמקורן הוא מהשכל הנעלם שבנפש ומשם יוצאים ומתלבשים בה׳ מוצאות ולכן האותיות הם בבחי׳ צורה וחומר ע״ש באריכות וע״כ לא יש רק כ״ב אותיות לבד שהם קבועים בנפש והגם שיש ע׳ לשון מ״מ הברתם במבטא אינו רק כ״ב אותיות, והנה התהוות האותיות היינו כ״ב צורות האותיות שבשכל הנעלם הן בחי׳ תמצית וסוף בחי׳ חכמה שעצם החכמה הוא כח השפע׳ שכלו ואחרית וסוף שלהן הם האותיות שבהם וע״י מתגלה החכ׳ והם בחי׳ פסולת של החכמה שנעשים כלים להתגלות החכמה י״ל כמו עד״מ המים מעורב בהם בהעלם עפרורית וכשמבשלים אותם נבדלים העפרורית מהם ויורד למטה והנה העפר שבמים בחי׳ דומם זהו ענין האותיות כו׳ וכמ״ש, והנה יש בו ב׳ בחי׳ כ״ב אותיות היינו אותיות המחשבה ואותיות הדיבור שאותיות המח׳ עדיין בבחי׳ העלם וגם הם רוחניים שאין בהם חומר גשמי׳ ע״ד החומר שבאותיות הדיבור שהוא קול גשמי היוצא מהגרון כו׳ משא״כ חומר זה באותיות המח׳ שהם רוחניים ואח״כ מהמחשבה נמשך ובא אל הגילוי באותיות הדיבור כי הן הן האותיות שבמח׳ הן הן שבדיבור רק שהמחשבה הוא רוחני׳ של הכ״ב אותיות שבדיבור, ומכאן תוכחת מגולה להמכחישים ברוחניות הנפש שהרי גם באדם התחתון אנו רואים אותיות רוחניי׳ והן שבמחשבה ובמ״א נת׳ שכמו שכ״ב אותיות הדיבור קבועים בנפש שהם צורת כ״ב אותיות כמו״כ כ״ב אותיות המחשבה יש להן ג״כ שורש בפ״ע בנפש עמ״ש מזה בביאור ע״פ כה אמר ה׳ ונתתי לך מהלכים כו׳, והנה שני הבחי׳ אלו דמחשבה ודיבור הם ישנם עד רום המעלות* וכמ״ש וקרא זא״ז ואמר כו׳ הרי יש בחי׳ דיבור במלאכים העליונים אף שאין להם מוצאות הפה גשמיים והדיבור שלהם הוא ודאי רוחני כמו ערך אותיות המחשבה שבאדם או יותר כי האדם הוא כח הגוף גשמי משא״כ המלאכים שכליים נבדלים אעפ״כ שייך אצלם דיבור וכנז׳ ג״כ בגמרא שני רוחות מספרות זע״ז וא״כ לפי ערך זה המח׳ שלהם שלמעלה מבחי׳ דיבור והסיפור שלהם הם אותיות רוחניים מאוד יותר ויותר הרבה מאותיות המחשבה שבאדם, ועד״ז יש השתלשלות רבות כי מדיבור שבעליון נעשה מחשבה לתחתון וכן הוא בהשתלשלות בע״ס בחי׳ מל׳ דאצי׳ שהוא דיבור העליון נעשה עתיק מקור חב״ד דבריאה ועמ״ש מזה ע״פ ועתה יגדל נא בפי׳ כאשר דברת לאמר כו׳, והנה כן הוא עד רום המעלות דהיינו שיש אותיות גם למעלה מהחכ׳ דאצי׳ ועמ״ש מזה בד״ה שובה ישראל ובביאור ע״פ חוקת התורה בענין גליף גליפו בטה״ע (וכמ״ש בס׳ עמה״מ ש״א שמבחי׳ הרשימו שנשאר אחר הצמצום ומקו״פ נתהווה בחי׳ אותיות רל״א שערים פנים ואחור שבחי׳ אותיות טה״ע הן אותיות הנמשכים מאוא״ס ב״ה ועמ״ש בד״ה אני ישנה בענין פי׳ האותיות שאלוני כו׳ ועמ״ש בת״א פ׳ משפטים בפי׳ כעצם השמים לטוהר שהן אותיות דתושב״כ ששרש מטה״ע כו׳ ועמ״ש ע״פ ואתא מרבבות קודש כו׳ ומ״ש בד״ה יביאו לבוש מל׳ בענין וסוס אשר

המעלות וכמ״ש: בלקו״ת שם: המעלות ושרשן ב׳ ההי״ן דשם הוי׳ ב׳ מילדות העבריות היינו המולידות האותיות, וכמ״ש.

רכב עליו ההמשכה מסוכ"ע המקיף לד' עולמות בשוה שהוא ענין העיגול הגדול שלמעלה מהחלל והקו והוא ע"י בחי' אותיות הנק' סוסים וזהו כי תרכב על סוסיך כו' ועמ"ש בפ' בשלח ע"פ לסוסתי שיש בחי' אותיות עליונים שלמעלה מאתעדל"ת ואתעדל"ע כו', והנה אותיות דטה"ע הם נמשכים מסוף ובחי' תחתונה שבהאור הנק' אוא"ס כמו עד"מ שאותיות שבאדם הנמשכים מהחכמה נמשכים מתמצית ובחי' תחתונה שבחכמה כך עד"ז יובן עד"מ הנמשל למעלה ואמנם איך שייך לומר בחי' תחתונה באוא"ס הנה כהאי גוונא ממש מבואר בע"ח שמ"א פ"ג בענין עתיק שהוא הבחי' היותר אחרונה מכל האפשר בא"ס ב"ה כו' וכאלו נאמר ד"מ שהוא בחי' מל' שבמל' ואעפ"י שאינו כן כי אין שם דמות וספירה ח"ו כלל רק לשכך האוזן נדבר כן עכ"ל ועד"ז נאמר בענין האותיות דטה"ע שהם נמשכים מבחי' היותר תחתונה שבאוא"ס ובאמת היינו הך עם מ"ש בע"ח וע' בביאור האידרא מהאריז"ל עיין מש"ש דקכ"ח סע"ב תי"ו רשים רשימו לעילא, וז"ל מכהאריז"ל הנה כבר ידעת כי תוך בחי' אחרונה שבמאציל נעשה כל העולמות וכאלו ד"מ נאמר מל' שבמל' שבא"ס עם היות שאין צודק ח"ו שום תואר וספירה בא"ס נמצא שהתי"ו אחרונה שבכל האותיות היא האצילה הכל ומכאן השורש שגם בעולם האצי' י"ל דא"ק יורדת ונעשה עתיק בראש א"א והוא תי"ו שבסוף אותיות א"ק וזהו תי"ו רשים רשימו לא"ק ולכן האותיות מתחילים בתשר"ק שהם בסוד חותם המתהפך והבן זה מאוד ע"כ מ"ב בשם הרב זללה"ה* הרי ביאור ופי' בהדיא בחי' אותיות באוא"ס ושהתי"ו הוא בחי' אחרונה שבה נעשו כל העולמות ומשמע שבה הי' הצמצום והרשימו שזהו פי' תי"ו כו' לשון רושם, ואמנם לפי מש"כ הנה כללות האותיות הם בחי' אחרונה שבאוא"ס ועיין לקמן בענין פי' הצמצום שהוא ענין העלם האור מהאותיות ולדברי האריז"ל י"ל שכללות האותיות והאור ענין אחד הוא ובחי' אחרונה שבהאור זהו ענין התי"ו כו' שבזה הי' הצמצום ונשאר רשימו וצ"ע, ולפי"ז א"ש דענין שמו הגדול שהי' עד שלא נבה"ע היינו בחי' כללות האותיות ולפמ"ש שהאותיות הם בחי' אחרונה שבהאור מ"מ נראה ודאי לומר דהאור והאותיות הכל זהו ענין שמו גדול ית') והנה עפ"י משל זה יכולים אנו להשכיל קצת בענין הצמצום היינו העלם האור והחיות כשאינו מאיר ומתגלה ע"י האותיות שלו כמשל העלם והסתלקות אור השכל דמסכת שבת עד"מ בעידנא שאינו עוסק בה כנ"ל, אך ענין הצמצום הראשון שנשאר רשימו כו' (עדיין* אין בכל הנ"ל ביאור איך אין שום שינוי גם לגבי האור מענין ההעלם שלו כו') יובן בהקדים עוד משל אחד כמו חכם הבקי באיזה מסכת כגון מס' יבמות (חייב אדם לומר בלשון רבו שהזכיר מסכת זו) בכל פרטי הוויות דאביי ורבא וכל הקושיות והתירוצים לעמקם הכל תפוס אצלם באר היטב והם מוקפים ונתפסים בשכלו והשגתו בתכלית וברורים לו כאחותו והנה כשמעיין וחושב ומדבר בה אז אור השכל והחכמה הלזו מתגלה ומתלבש באותיות והוא בחי' גילוי האור אך זהו כשמעיין בה אמנם כשפוסק מלעיין בה רק שחוזר על לימודו בגירסא לבד בלא עיון כגון חזרת לשון המשנה אלו טריפות ואלו כשירות כו' (וכן חמש עשרה נשים פוטרות כו' וכמארז"ל ספ"ק* דסוכה הא

זללה"ה הרי: בלקו"ת שם: הרב זללה"ה הובא לשון זה ג"כ בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו [לקו"ת בהר מג, ג] הרי ביאור. עדיין אין בכל הנ"ל ביאור: בלקו"ת שם: (וגם איך שאין שייך שום שינוי גם לגבי האור מענין ההעלם שלו). ספ"ק דסוכה: בלקו"ת שם: ספ"ב דסוכה.

למגרס הא לעיונא כו׳) הרי נסתלק כל העמקות והרחבת השכל ואינו מתגלה כלל באותיות אלו כמובן מן העמקות שיש בהלכות טריפות שאינו מובן מלשון המשנה אלו טריפות כו׳ וכן בהכלות חליצה ויבום, ואותיות המשנה והגירסא הם רק רשימו לגבי כללות אור השכל שיש בהם בהלכות אלו שאינו מאיר כלל בגילוי לזולתו השומע ממנו גרסתו כ״א הרשימו לבד מאיר לזולתו אמנם זה ההעלם אינו אלא רק לזולתו או אפילו לגבי הדיבור שלו שבאותיות הדיבור שבגירסא שלו אינו נגלה בגילוי ממש רק בחי׳ רשימו בלבד מכל אור השכל אבל לגבי האדם עצמו המדבר גירסא זו מאחר שהשכל כולו של מסכת והלכות אלו גלויים וידועים אצלו בלי שום יגיעה כלל וסוקר במחשבה אחת מה שצריך לפרש בדיבור זמן רב כנודע וכיון שכן גם בשעה שחוזר על לשון הגירסא לבד גלויים וידועים אצלו ונסקרים במוחו ומחשבתו כל עומק השכל שיש במסכת זו ואינם כלל בבחי׳ ההעלם והסתלקות מהשכל והמחשבה שלו ע״ד שהם נעלמים לגמרי מזולתו השומע גירסתו או גם מהדיבור שלו לא מיני׳ ולא מקצתי׳ כי באמת במשנה נכלל הכל בקצרה כל העומק כמו שאמר אילפא מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטנא ממתניתין וכן עד״ז אמר מי איכא בנביאים וכתובים דלא רמיזא באורייתא ולזאת אצל מי שגלוי וידוע לו כל עמקות הלכות טריפות עד״מ ופרק אלו טריפות הנה גם כשחוזר אל גירסתו לבד נשקפים לו וידועים לו כל העמקות ואין זה העלם גמור לגבי אור השכל ומחשבה שלו.

ח) **ומעתה** יובן הנמשל כי אם כך הוא במשל האדם ששכלו בע״ג ואעפ״כ כשבקי ויודע איזה מסכת הנה גם בעת גירסתו אין זה העלם אצלו וכ״ש וק״ו באלף אלפים הבדלות לגבי אוא״ס ב״ה שגם בהיות בחי׳ הצמצום שנסתלק האור ונשאר רק הרשימו אין זה שום העלם כלל לגבי האור ממש ולכן אני הוי׳ לא שניתי דהיינו ששוה אצלו ית׳ קודם שנבה״ע וכשברא העולם ואצ״ל מצד עצמותו ומהותו ית׳ שאפילו הי׳ שינוי בהאור אין זה שום שינוי כלל במהו״ע כנ״ל אלא שבאמת גם בהאור אין שום שינוי אצלו מהו״ע ית׳ כי גם בעת העולם שנצמצם אורו ונשאר בגילוי רק רשימו הנה באמת אצלו ית׳ גם האור מאיר בהרשימו כמו קודם הצמצום כו׳ והענין הוא כי נת׳ לעיל שיש ב׳ בחי׳ אותיות עד רום המעלות דכמו שיש אותיות חכמה כך ג״כ בחי׳ אותיות בלמעלה מן החכמה וכמ״ש במ״א בענין טנת״א כי בחי׳ אותיות זהו בחי׳ אחרונה דד׳ בחי׳ טנת״א והם אותיות הדיבור ששרשם מהחכמה אכן טעמים הם בחי׳ היותר גבוה שבד׳ בחי׳ טנת״א והם בחי׳ אותיות התענוג כי הטעמים זרקא מקף שופר כו׳ אשר הם בחי׳ הנגינות שבהניגון מלובש ומתגלה תענוג וזהו ענין שיר הלוים כו׳ ולכן נק׳ טעמים שהוא לשון טוב טעם ומתיקות ועונג ומבואר לעיל שבחי׳ התענוג עליון הוא למעלה מעלה מהחכמה כי החכ׳ מאין תמצא הוא בחי׳ התענוג וכמ״ש בס״י אין למעלה מעונג ואוא״ס ב״ה נק׳ מקור התענוגים ונמשך משם בחי׳ אותיות שבהם מתגלה התענוג עליון וזהו ענין שיר השירים כו׳ שיר הוא בחי׳ אותיות התענוג ובלילה שירה עמי, וזהו גליף גליפו בטה״ע אותיות החקיקה שהם מינ׳ ובי׳ כי התהוות אותיות אלו הם

מסוף בחי׳ אחרונה ותחתונה שבאוא״ס כהדין קמצא דלבושא מינ׳ ובי׳. והנה כשהמאור הוא בחי׳ מקור התענוגים מאיר ומתגלה בהאותיות זהו ענין גילוי אוא״ס וענין הצמצום בהאור היינו שלא יאיר ויתגלה האור בהאותיות וכמו עד״מ אדם שמדבר דברי חכמה כשפוסק מלדבר אמנם אין זה העלם לגמרי כי נשאר רשימו והיינו עד״מ באדם כשמדבר כשאינו פוסק לגמרי כ״א שעוסק בגירסא כו׳ כנ״ל שהאור המתגלה באותיות הגירסא אינו בערך עצמיות האור וכטיפה לגבי ים אוקיינוס ממש ויותר מזה לאין קץ הוא בהנמשל ולכן בצמצום זה הוא עצום יותר לאין שיעור מענין ההעלם שע״י פרסא ופרגוד שהפרסא והמסך זהו כענין ההתלבשות השכל בתוך המשל וזהו ענין ההפסק בין עולמות בין עולם לעולם אבל להיות ההתהוות העולמות מאוא״ס ב״ה א״א להיות אפילו ע״י ריבוי רבבות פרסות ומסכים עכ״ז הכל הי׳ בבחי׳ א״ס כ״א ע״י צמצום ומקו״פ שהוא הסתלקות האור מכמו שהוא בחי׳ א״ס שלא יאיר ויתגלה כלל בחי׳ זו בע״ס בבחי׳ פנימיות כ״א שנשאר רק רשימו כנ״ל, והמשל לזה עד״מ מאותיות הגירסא כו׳ ולכן עכ״ז באמת צמצום והעלם זה הוא רק לגבי העולמות אבל אצלו ית׳ הרי באמת גם באותיות אלו מאיר ומתגלה האור ממש כמו שהי׳ קודם הצמצום (ועיין בעמה״מ משמע שיש בחי׳ המלבוש זהו כשמאיר האור בהאותיות היינו אחר הצמצום כשנמשך הקו כנ״ל והוא בחי׳ תורה, ומזה מובן מעלת העיון בתורה כי גמרא גמור זמורתא תהא זהו ע״ד בחי׳ גירסא שהוא רק רשימו ולכן נענש דוד על שאמר זמירות היו לי חוקיך אף שזמר בחי׳ האותיות התענוג עזי וזמרת י״ה אך שבחי׳ אותיות מצד עצמן הן רק רשימו כו׳ אבל התורה הוא בחי׳ ואהי׳ אצלו שעשועים גילוי מקור התענוגים בהאותיות והמשכה זו ע״י העיון בתורה שמדקדק להוציא ההעלם שבאותיות התורה מעומק החכמה הנעלם בהם מהעלם אל הגילוי ועי״ז ממשיך ג״כ מלמעלה גילוי אוא״ס בהרשימו וע״ז נאמר עין לא ראתה כו׳ יעשה למחכה לו ופי׳ בפרשה חיי שרה דק״ל ע״ב מאי למחכה כד״א חכה את איוב בדברים אינון דדחקין למילא דאורייתא בחוכמתא ודיינין לה ומחכאן לה למנדע ברירו דמלה כו׳ ע״ש ועיין בפ׳ בראשית בהקדמה ד״ד ע״פ ואשים דברי בפיך שמזה נמשך בחי׳ שמים חדשים וזהו ענין ובצל ידי כסיתיך כו׳ ועיין בפי׳ הרמ״ז שם בפי׳ דברי שהוא מל׳ דאצי׳ ומל׳ דא״ק שנעשה עתיק לאצילות שזה נמשך ע״י עסק התורה ומזה נמשך שמים חדשים המשכת או״ח מפנימיות עתיק אלא שהגילוי מפנימיות עתיק יתגלה לע״ל כו׳. והנה עד״ז יש להבין קצת בענין יוהכ״פ וסוכות כי סוכות הוא ובצל ידי כסיתיך ועמ״ש מזה בד״ה ביום השמיני עצרת שזהו ענין אחד עם עסק התורה ויוהכ״פ בחי׳ כי עמך הסליחה זהו ענין כי עמך מקור חיים כמ״ש בפ׳ אמור דק״א ע״א, והענין עפ״י מ״ש בד״ה והתהלכתי בתוככם בפי׳ עושין רצונו של מקום שהוא המשכת אוא״ס הסוכ״ע בבחי׳ ממכ״ע הנק׳ מקום אתי והמשכה זו הוא ע״י בכל מאדך שלכך בפרשה והי׳ אם שמוע שלא נזכר בכל מאדך לא נק׳ עושין רצונו של מקום כדאיתא בגמרא רפ״ו דברכות ומבואר לעיל בשם הלק״ת שבחי׳ המקו״פ והרשימו זהו ענין הנה מקום אתי, והנה ביוהכ״פ ע״י התשובה ממשיכים מבחי׳ כי עמך הסליחה מה

שהוא עמך ממש היינו אוא"ס שלמעלה מהצמצום ואפילו למעלה מהקו שנמשך ומאיר בהמקו"פ כ"א מבחי' כי עמך ממש כמו האור שכלול במאור עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד ושזהו ענין המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת וכמ"ש בסידור שער יוהכ"פ בד"ה קדוש אתה ונורא שמך ועמ"ש מענין המלך הקדוש בד"ה כי כארץ תוציא צמחה כו' שזהו ענין קדושתי למעלה מקדושתכם פי' גם למעלה מהקדושה הנמשך ע"י תומ"צ אשר קדשנו במצותיו רק שנמשך בעשי"ת ע"י התשובה כי במקום שבע"ת עומדים כו' והיינו שממשיכים בבחי' והנה מקום אתי הנ"ל בחי' המקו"פ והרשימו הן ממשיכים בבחי' כי עמך ממש שמאיר ומתגלה למלאות כל הפגמים שנעשו ע"י תומ"צ והיינו ע"י בכל מאדך בחילא יתיר ולכן יוהכ"פ אסור באכילה ושתי' שהם תענוג שנתלבש בבחי' אלו והוא בחי' חיצוניות אבל ביוכ"פ גילוי בחי' כי עמך מקו"ח מקור התענוגים והוא התענוג העצמי שאינו מדבר שחוץ ממנו ולמעלה אפילו מבחי' אכילה עליונה אכלו רעים לעילא שהוא תענוג המלובש בחו"ב כנ"ל, ובספר עבודת יוהכ"פ להרמ"ק ז"ל פי' בענין איסור תשמיש לפי שאז גם היחוד עליון הוא בבחי' פנימיות ולא בבחי' טיפה הנמשכת בחיצוניות וז"ל כי בהיות היחוד הכוונה הוא לייחד תפארת ומל' המדות המתגלות עם זיווגם למטה ואמנם ביום הזה אין היחוד עליהם אלא למעלה בשרשם הנעלמים בסוד נשמתם למעלה וג"כ ביום הזה הזיווג בסוד הרוחני לפעול באותיות וכיוצא נשמות נעלמות לא בגשמיות כלל לכן אסור בזיווג גשמי שאין זיווג למטה בת"ת ומל' עכ"ל, ועיין באידרא דנשא קנ"ג ע"ב מענין חסד דלגאו לאו בחיי גופא אתמר ובפ' אחרי ע"ז ב' לא תליא חיבורא דילהון בחסד כו'.

ט) **וביאור** הענין הוא דבפע"ח איתא כשאין זיווג לזו"נ לאו"א אסור התשמיש וי"ל דהנה מבואר בענין עונתה ויחוד זו"נ שהוא המשכות אורות חדשים אך עכ"ז היינו אורות המלובשים בכלים בענין שהטיפה נמשכת ע"י רמ"ח אברים והיינו שאור תענוג העליון מתלבש בכלים, אבל ביוכ"פ גילוי עצם התענוג עליון בחי' האור שלמעלה מהתלבשות בכלים וזהו ענין יחוד או"א אשר באו"א ההתגלות עתיק ממש כמ"ש בפ' בשלח דס"ג ע"ב, ומזה יובן מ"ש ברע"מ פ' תרומה דקנ"ח א' מסטרא דעלמא דאתי לאו מאני' לגבי כו' פי' לא תקבל ע"י רמ"ח אברים וכלים דז"א כ"א גילוי והמשכת האור כמו שהוא למעלה מהתלבשות בכלים כו' ולכן יחוד או"א אינו נמשך אלא ע"י מס"נ דוקא ולא סגי בתומ"צ רמ"ח פיקודין רמ"ח אברים כו' וזהו ענין התשובה שביוהכ"פ, וזהו ענין ממש במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג כו' כי צדיקים ממשיכים יחוד זו"נ אבל בע"ת ממשיכים יחוד או"א וכמ"ש בפי' שלום לרחוק ולקרוב כו' ולפי מ"ש הרמ"ק כי ביום הזה היחוד בסוד נשמתם כו' י"ל שהוא יחוד זו"נ כשהוא ממש כמו היחוד דאו"א כענין ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה והיינו פרצוף פנימי דמל' שהוא כמו אימא עילאה ועיין בסה"מ סי' קנ"ו וז"ל כ"ז שכתבנו דכנס"י היינו בינה ודע שאין הכוונה בינה ממש אלא כך הוא עיקרן של

דברים שיש לת"ת ב' בחי' גופא הוא בחי' יעקב ונשמתא הוא משה ומסט' דנשמתא אתקרי עמודא דאמצעיתא ישראל וכן למל' ב' בחי' גופא ונשמתא גופא היינו שכינתא ונשמתא היינו כנס"י שמקבלת מעמודא דאמצעיתא היינו ישראל וז"ש יעקב וישראל דא גופא ודא נשמתא כמו יעקב ומשה ונשמתא דמל' היינו כנס"י אחד באחד יגשו נשמה עם נשמה (ר"ל עם נשמה דת"ת הנזכר) ונק' אספקלריא המאירה והיא כלת משה כו' עכ"ל ועיין מענין נשמה דת"ת הנק' עמודא דאמצעיתא בפרדס ש"א פ"ב שהוא ענין מה שנמשך מהכתר ונתפשט אל החכמה ועיין שער ה' פ"ו וע' בזהר הרקיע בתחלתו בענין כן רעיתי כו' מענין נשמה דתפארת ומל' ובמ"א נת' שב' בחי' אלו דמל' זהו בחי' שכינתא תתאה ושכינתא עילאה כמ"ש בד"ה שה"ש א"כ מ"ש הרמ"ק ביום הזה אין היחוד עליהם כו' אלא בסוד נשמתם היינו יחוד דכנס"י עם ישראל דלעילא שזהו כמו יחוד דאו"א ואינו רק חיי דנשמתא ולא חיי גופא ועיין מענין כנס"י בת"א פ' תצוה בד"ה זכור כו', אך לפמ"ש בפע"ח שביוהכ"פ אין יחוד כלל לזו"נ רק לאו"א אבל הענין שהמל' עולה למעלה מהז"א א"כ הענין ג"כ כשהיא עולה ביוהכ"פ מקבלת מעתיק וא"א ממש כמו שמקבלים או"א כו' והוא בחי' האורות עליונים כמו שהם למעלה מהתלבשות בכלים דז"א גילוי זה נמשך במל' שהיא כנס"י כו' ולכן אינה מקבלת בבחי' טיפה ע"י רמ"ח אברים וכלים דז"א אלא גילוי בחי' כי עמך מקו"ח מקור התענוגים כו', גם יש להבין יותר ע"פ מ"ש הרמ"ז בפרשה פקודי דר"כ ע"ב שעכשיו הוא שנמשך הטיפה בבחי' אור מים רקיע אבל לע"ל יהי' אור גמור בלי התלבשות וזהו באורך נראה אור ומעין זה הוא בחי' יוהכ"פ שהוא בחי' כי עמך הסליחה כו' ולכן גם למטה אסורים בתשמיש וע' בפי' הרמ"ז פ' ואתחנן דר"ט ע"ב גבי ורב לך דאזדווג בשכינתי' בענין הטעם שמשה פירש א"ע מן האשה כי הי' בו כח להמשיך יחוד הפנימי שלמעלה מבחי' יחוד יעקב ורחל שהוא יחוד דו"נ להוליד נשמות ע"ש באריכות וע' בפ' בראשית דכ"ב ע"א משה אתפרש מאתתי' כו' לבתר אתדבק רוחא ברוחא עילאה טמירא ועמ"ש בד"ה ראשי המטות בענין משה פי' מן האשה כי הנה בצלמינו כדמותינו הם זו"נ א"כ בחי' זו"נ היינו יחו"ת בחי' יש מאין וכשהיחוד בבחי' זו הנה הנשמה נמשכה בבחי' יש מאין והיינו שע"י יחוד זו"נ נולדים נשמות דבריאה אבל משה המשיך גילוי יחו"ע שלמעלה מנשמות דבריאה כ"א בבחי' אצי' ממש וז"ש שהי' פרוש מן האשה ועד"ז יובן ענין תשמיש ביוהכ"פ כי כשיש יחוד זו"נ להוליד נשמות דבריאה הנמשכים משכינתא תתאה מותר התשמיש למטה לא כן ביוהכ"פ שאז יחוד או"א להוליד נשמות עליונים מאוד דאצי' הנמשכים משכינתא עילאה אחת היא יונתי וכענין חסידים הראשונים שנשמתם הי' למעלה מבחי' יש ודבר נפרד וזהו היחוד הרוחני שלמעלה מהיחוד שע"י כלים דז"א ע"כ אסור בתשמיש כו' וכן באדם נמשך מיחוד הנ"ל בחי' גילוי בחי' יחידה כו' בכל מאדך כו' ועמ"ש בת"א פ' ויצא בפי' עשר אעשרנו לך ועד"ז יובן ענין יום העשור והנה פי' עשר אעשרנו לך היינו עליות המל' שהיא עשירית מלמעלה למטה תתעלה ביוהכ"פ בכתר שהוא עשירי מלמטה למעלה ועד"ז י"ל עליות המל' דא"ק בכתר וע"י דא"ק וכנ"ל וזהו עשר

אעשרנו עד שאגיע לך ממש כביכול עליות ת״ו אחרונה מל׳ דא״ס להיות האור כלול במאור וזהו ענין המלך הקדוש כו׳ ועי״ז חוזר ונמשך אור חדש ממש והיינו כי עמך הסליחה כו׳ וז״ש אח״כ קויתי ה׳ פי׳ שמשם ממשיכים אור הקו״ח וזהו ענין זה הוי׳ קוינו לו ודרך כלל תורה ועבודה וגמ״ח הם ג׳ קוין דתיקון שבהם נמשך ונתלבש הקו״ח דא״ס ועמ״ש בבהי״ז פ׳ וישלח ע״פ כי ישרים דרכי ה׳ וזהו ענין עשרה עומקים דעשי״ת שהם עשרה כתרים דע״ס שמתעלין בשרשן כענין עשר אעשרנו כו׳, והנה יוהכ״פ זהו ההעלאה ממטה למעלה ומזה נמשך אח״כ מלמעלה למטה בחי׳ סוכות סוכה ומקיף על זו״נ ונק׳ זמן שמחתינו י״ל כי השמחה הוא גילוי התענוג עליון וע׳ ברע״מ פ׳ פנחס דרנ״ה ע״ב ולא למעלה מעשרים דאיהו כתר עליון כו׳ ובעה״מ שער נ״א פכ״ה ס״א איתא ענין רל״א שערים כ״א אלפא ביתא אשר אלפ״א בית״א דא״ל ב״ש זהו בחי׳ כתר דלעולם המלבוש חוט הא״ס, ואפשר לומר שזהו ענין חלל סוכה עשרים היינו שאר כ׳ אלפ״א בית״א כו׳ והסכך זהו הכתר כו׳ וזהו הנמשך אחר יוהכ״פ כנ״ל ע״י ממעמקים קראתיך כו׳.

והנה יצאנו מכוונת דרוש זה להבין מה שיש לומר בו מענין יום הכיפורים וסוכות ועיין מ״ש בביאור אני לדודי מענין זה. והנה אחר הצמצום המשיך אור דרך קו וישר אחד דק כעין צינור א׳ הנמשך מן הא״ס אל תוך החלל כו׳ ועמ״ש מזה במבו״ש ש״א פ״ב שהאריך בזה והנה פי׳ וענין קו״ח היינו שהוא דק ואינו רחב כלל ואכן הוא ארוך, וביאור ענין זה ברוחניות מהו פי׳ ארוך והוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה (ואפ״ל בענין הקו שהוא קצר שענין המשכה זו הוא ע״ד משארז״ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה שאין זה ענין צמצום והעלם גמור להסתיר כו׳ וכן כ״א שעומק המושג מלובש בהעלם בתוך הדרך קצרה לכן לאחר שיחכים התלמיד יבין מזה העומק המושג כמארז״ל לא קאים אינש אדעתי׳ דרבי׳ עד ארבעין שנין כו׳, ועמ״ש בביאור מאמר הזהר פ׳ אחרי דע״ט ע״ב הביאו עלי כפרה כו׳ והוא כמ״ש הרמב״ם פ״ב מהלכות דיעות שיהיו דברי האדם מועטים ועניניהם מרובים וכמו לשון המשנה שהמלות קצרים מחזיקים באמת כל דברים הרבים שבגמרא כמא׳ אילפא ספ״ט דכתובות דס״ט ע״ב מי איכא מידי בדרבי חייא וכ׳ אושיעיא דלא פשטינן לה ממתניתין ועד״ז הוא ענין הקיצור דאות יו״ד דשם הוי׳ ואח״כ נעשה מזה אות ה׳ שהוא אורך ורוחב כו׳ ע״ש והוא כמו המעיין ונעשה ממנו נהר ואדרבה קיצור המעיין עדיף מרחובות הנהר כמו״כ טיפת האב כולל מה שאח״כ בבטן האם יתהווה מזה הולד ולכן איתא ברע״מ תלת טיפין הן תלת יודי״ן כו׳ ועד״ז ג״כ בחי׳ עקודים לגבי ברודים שבעקודים הכל עקוד בכלי א׳ ואחר כך נעשה מזה בברודים ה׳ פרצופים כו׳, ועד״ז ג״כ מהקו נמשכים אח״כ עיגולים וישר ואו״מ ואו״פ הרי הקו כולל הכל זהו כענין לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה וזהו ההפרש בין צמצום שנשאר רשימו שהצמצום הוא העלם לגבי המקבל עכ״פ משא״כ הקו הוא ע״ד ישנה כו׳ דרך קצרה כו׳ והנה כמו

בענין י"ה שהמיו"ד נמשך אח"כ רחובות הה' מ"מ באמת היו"ד למעלה מן הה"א שהרי חכמה נק' אצילות ובינה בריאה ולא כל העלם של יו"ד נתגלה בהה"א כ"א אפס קציהו מבחי' יסוד אבא נמשך בבינה שהוא עד"מ בריקת וסקירת השכל משא"כ עצם החכמה אינה מתגלה כלל וזהו ההפרש בין קדש לקדוש ובין שבת ליו"ט כמבואר ע"פ מאמר הזהר פ' אמור ד"ק ע"ב אחותי בת אבי היא ובד"ה מצה זו כו' ונמצא עם היות מההעלם ודרך קצרה של היו"ד בא אח"כ במרחב ההשגה אבל לא כל ההעלם בא לידי גילוי עתה וכמארז"ל לא קאים אינש אדעתי' דרבי' עד מ' שנין נמצא קודם ארבעין שנין אף שהשיג ג"כ ממה ששנה לו בדרך קצרה ונעשה לו מרחב עכ"ז לא קאים אדעתי דרבי', ועד"ז יובן למעלה בחו"ב שנאמר ונהר יוצא מעדן הוא ענין רחובות הנהר הנמשך מהמעיין ומ"מ עדן עצמו ארז"ל עין לא ראתה הרי היו"ד גבוה מהה"א אף שהוא בחי' צמצום והה"א הוא גילוי, ועד"ז נאמר בענין הקו וחוט ונקדים מה שאמר רבינו ז"ל בביאור כי תצא בענין צ' ל' מ' דצל"ם אלקים, הצ' הוא או"פ היינו ט"ס דז"א, למ"ד בחי' אור מקיף ג' מוחין חב"ד, מ"ם הוא כתר מקיף למקיף כך למעלה יותר מריש כל דרגין הנה האו"פ הוא בחי' הקו כו' עכ"ד, ולא נתבאר שם יותר, אך ממילא מובן מאחר שהקו הנמשך מאוא"ס לתוך מקו"פ והרשימו הוא או"פ בחי' צ' דצלם א"כ יש למעלה ממנו לפחות עכ"פ ג"כ ב' מקיפים דוגמת ל' מ' והיינו הכל בהאור א"ס שנק' שמו הגדול והיינו כמ"ש ג"כ בביאור ראיתי והנה מנורת זהב שהקו נמשך מבחי' אחרונה שבא"ס והעבודה הוא להמשיך אור וגילוי מלמעלה מההשתלשלות הקו כו' ובביאור יביאו לבוש מל' אמר היינו מבחי' הקו"ח כו' והוא ראשית הגילוי בחכמה כו' עכ"ל נמצא הקו"ח זהו חכמה שמתגלה מאוא"ס והוא הגבה למעלה גם מכתר דאצי' אבל עכ"פ הוא נק' בחי' חכמה ואו"פ ועכ"ז המקיפים שלמעלה ממנו היינו בחי' העיגול שלפני הקו שהוא ענין סוכ"ע והוא דוגמת הכתר לגבי החכמה כמש"ש שזהו ענין לבוש מל' מל' דא"ס ויש עוד מקיף עליון יותר וכמו האור שהי' ממלא מקום החלל ונעשה מקיף לגבי האור שלמעלה ממקום החלל שהוא מקיף עליון יותר כו' והכל רק בבחי' האור ועמ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל כו'.

השלמות

פ׳ בחקותי*

[אם בחקותי]

ואו) **והנה** רש״י פי׳ אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה והוא מהת״כ [ע׳ בד״ה בשעה שהקדימו ובהביאור מענין תורה שע״י התנהגות המצות ולכן] (ש)נקרא התורה חקתי לשון חקיקה י״ל דמבואר בלק״ת בביאור בשעה שהקדימו ישראל נעשה שם פ״א דהתורה נמשכה ממו״ס שהיא בחי׳ פנימי׳ שהיא חכמה שבכתר כו׳ שבו מלובש גבורה דעתיק והוא מאמר קו המדה שמודד איך יהי׳ עשיית המצות כו׳, ולכן נק׳ חקתי לשון חקיקה חוקים שחקקתי בהם את השמים והארץ כו׳ חוקים שחקקתי בהם את השמש והירח כו׳ כמ״ש במדרש רבה, והיינו להיותו מבחי׳ קו המדה שהוא מח״ס כמ״ש בת״א פ׳ מקץ בביאור דמזוזה מימין בענין כל אשר חפץ ה׳ עשה. גם ע״ד ואהי׳ אצלו אמון אומן כו׳ בזח״ב תרומה קס״א א׳, וברבות ר״פ בראשית, וע״י העמל בתורה יומשך בחי׳ תלכו וכמ״ש בלק״ת ס״פ בחקתי בד״ה אלה החוקים. וזהו אדם לעמל יולד כו׳ לעמל תורה כמ״ש בד״ה כי כאשר השמים החדשים בענין ואשים דברי בפיך כו׳ לנטוע שמים כו׳ ע״ד השמים החדשים כו׳, והיינו תלכו בבחי׳ הליכות עולם לו והוא לפי שע״י עמל תורה ממשיך תוספת וריבוי אור ממקור קו המדה. ועמ״ש סד״ה ראה ריח בני בענין ברכת יצחק ליעקב ומ״ש בביאור ע״פ כה תברכו ספ״ב. וכן נת׳ במ״א ע״פ ועתה יגדל נא ביו״ד רבתי בחי׳ ח״ס שמשם נמשך הגדלת כח כו׳, ועמ״ש מענין קו המדה ע״פ הזהר פקודי דרל״ג גבי וקנה המדה בידו. ולפי״ז* יש להעיר לענין תלכו מענין הליכות מארז״ל כל השונה הלכות בכל יום כו׳ שנאמר הליכות עולם לו א״ת הליכות אלא הלכות, ועמ״ש מזה בבוך ירמיה דפ״ט ע״ב בחבקוק

---

*) **הוספה זו נדפסה באוה״ת ויקרא כרך ד׳ ע׳ א׳קסז.**

והנה רש״י: **נעתק מבוך 649 עא, א.**

נדפס (בשינויים) בסה״מ תקס״ו ע׳ קעו. וניתוסף כאן בחצאי ריבוע המובא שם.

ה׳ סעיפים הראשונים נדפסו לעיל ע׳ תרלד־תרמ.

בד״ה כי כאשר השמים: **ראה תו״א בראשית ב, ב. אוה״ת ישעי׳ ע׳ שיח.**

סד״ה ראה ריח בני: **ראה תו״א תולדות כ, ד.**

בביאור ע״פ כה תברכו: **לקו״ת נשא כז, ד.**

ע״פ ועתה יגדל נא: **ראה סה״מ תקס״ג ס״ע תקפג. תקפח. לקוטי תורה (וסה״מ תקס״ו) שלח מ, א (ע׳ רנט).**

ע״פ הזהר פקודי דרל״ג: **ביאורי הזהר (לאדה״א) נז, ד. (ולאדהצ״צ) ע׳חצר.**

ולפי״ז: **מכאן עד הקיצור ליתא בסה״מ שם.**

כל השונה הלכות: **מגילה כח, סע״ב.**

בבוך ירמי׳ דפ״ט ע״ב: **אור התורה חבקוק ע׳ תצט.**

ועל יובל ישלח שרשיו לשון יובל הולכה כמו לך יובילו מלכים שי. גם ענין והוי׳ עמו שהלכה כמותו זהו למעלה מבחי׳ אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי זהו בחי׳ אמת ותיקון ואמר באור פני מלך חיים שלמעלה מבחי׳ שערות קווצותיו תלתלים וכתיב באור פניך יהלכון כי אמת ע״ש אני ראשון ואני אחרון כו׳ ועמ״ש בד״ה וככה תאכלו אותו מענין כי נר מצוה ותורה אור.

קיצור. ענין בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה כי חק הוא קו המדה שממו״ס ששם התורה. ולכן ע״י עסק התורה ממשיכים ברכה מהקו המדה כענין ועתה יגדל נא, וזהו ואשים דברי בפיך כו׳ לנטוע שמים כו׳.

ז) **ואת** מצותיו תשמרו פי׳ כי הנה אנו אומרים בכל ברכת המצות אשר קדשנו במצותיו כו׳, ופי׳ אשר מלשון תענוג כמ״ש באשרי כי אשרוני בנות והוא בחי׳ תענוג העליון שיש במצות הנק׳ רצון העליון וזהו אשר קדשנו במצותיו, וזהו אשרי איש ירא את ה׳ במצותיו חפץ כו׳, כי בחי׳ אשר שורה במצות, וזהו אשר קדשנו בבחי׳ קדש העליון. כי הנה מבואר בזהר דקדש מלה בגרמיה הוא כלומר החכמה מובדל ומרומם מכל ההשתל׳, כי החכמה חכים ולא בחכ׳ ידיעא זהו כמו שהוא ית׳ לבדו הוא גם אם לא ברא העולמות כלל, וזהו ענין מלה בגרמה כמ״ש במ״א, וע״כ אין אשר דעונג העליון שורה אלא בבחי׳ קדש ולכך קדשנו כו׳ והוא בחי׳ הארת עצמות אור א״ס שלמעלה מבחי׳ סובב וממלא [כי בבחי׳ סובב וממלא] לא שייך כ״א בבחי׳ השתל׳ שאז יש בחי׳ א״פ וא״מ כו׳, וכ״ז אנו ממשיכים ע״י מעשה המצות מפני שהמה בחי׳ חכמתו ורצונו כידוע, והיינו אשר קדשנו במצותיו ע״י מצותיו דווקא. וגם המצות הם כלים שבהם ועל ידם נשאר האור מבחי׳ אשר ותענוג העליון הנ״ל, כמו ע״י השמן והפתילה נשאר האור שעי״ז דווקא אינו מסתלק לשרשו. וכמ״ש בלק״ת פ׳ ראה בד״ה כי תשמע בקול ושם פ״ג, ובת״א בביאור ע״פ וקבל היהודים שזהו ענין שהקדימו נעשה לנשמע. וזהו כי נר מצוה שהמצוה נמשלה לנר דוקא כי הנה עד״מ הנר יש בו השמן והאור הרי עיקר הדולק הוא השמן והאור ואין הנר אלא כלי לשמור האור הדולק בלבד ע״י שמחזיק השמן והאור בתוכו כו׳, כך המצות נק׳ כלים לבחי׳ אור הא״ס* ששורה בקדש העליון כנ״ל לשמור אורו

והוי׳ עמו שהלכה כמותו: **סנהדרין צג, ב.**

אלו ואלו דברי אלקים חיים: **ערובין יג, ב.**

בד״ה וככה תאכלו אותו: **אור התורה בא ע׳ שא. ע׳ ב׳תתקלה.**

דקדש מלה בגרמי׳: **זח״ג צד, ב.**

חכים ולא בחכ׳ ידיעא: **ז״ח יתרו לד, ד. ת״ז בהקדמה יז, ב.**

כמ״ש במ״א: **ראה ביאוה״ז — לאדהצ״צ — ע׳ תתקסג, אוה״ת וארא ע׳ קצג, דרושים לשבועות (פינחס) ע׳ פו (ע׳ א׳קצג). דרושים לר״ה ע׳ א׳רצג.**

הא״ס: **שם ליתא.**

בתוכו עד"מ ושלא ירד למטה כו'. וזהו ואת מצותיו תשמורו ע"י מצותיו תשמורו לבחי' אור א"ס שישרה בתוכם בתמידות, ועיין מזה בלק"ת בד"ה אם בחוקתי. וגם י"ל שמור זו משנה וכמ"ש ע"פ תשמרו להקריב לי כו'. ועכ"פ המכוון שלאחר שע"י אם בחוקותי תלכו בבחי' אה"ר דבכל מאדך, הנה השמירה והקיום לאה"ר זו הוא ע"י המצות וכמ"ש במ"א בענין את האור כי טוב לגנוז כו'. ועיין מזה בד"ה ה' לי בעוזרי ועמ"ש מענין שמירה סד"ה וכל בנייך גבי בצדקה תכונני ומ"ש ע"פ יברכך ה' וישמרך. ועוי"ל ע"ד ושמרתם את המצות [וארז"ל ושמרתם את המצות] והיינו ע"ד ואביו שמר את הדבר, היינו שממתין מתי יגיע הדבר כן צ"ל שומר וממתין מתי יגיע מצוה לידו כו' ועשיתם אותם פי' ועשיתם מלשון הכרח כמו גט מעושה כו' וכמו וגדול המעשה כו', והוא ענין כפייה והכרח כידוע. וגם במצות אחר שהמה בחי' כלים לאורות עליונים ולכך נק' רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא בזהר ור"מ ואין ערוך כלל בין נברא עם הבורא כידוע בפי' אין ערוך לך כו' א"כ האיך יומשך אור גילוי אלקות למטה בעולם הנפרד ע"י מעשה המצות לכך אמר ועשיתם אותם שיומשכו למטה בדרך הכרח והיינו כמו דרך דילוג מלמעלה למטה, והוא לפי שאור א"ס א"א להתחבר עם העולמות ע"י שום דבר זולת המצות כי גם באברהם שהי' במדריג' הדביקות כתיב בי' ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' והוא מפני שלא זכה לתורה ומצות וגם יעקב שהי' כלול מכל המדות והי' שלם מבחי' השלימות דאור א"ס שהרי נאמר ליעקב ופרצת ימה וקדמה כו' ובאברהם כתיב הלוך ונסוע הנגבה בלבד בסטרא דחסד שהוא האהבה בלבד אבל יעקב נק' בריח התיכון שמבריח מן הקצה לקצה מפני שעלה עד הכתר כו' אעפ"כ לא זכה להיות שמות* דהוי' שהוא עצמות אור א"ס וכמ"ש ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' אלא דוקא ע"י המצות מעשיות כי ע"י המצות יבא ויגיע אור א"ס למטה גם ע"י בחי' כפייה והכרח אע"פ שאין ערך כלל עמו (ואפ"ל משום כי

ע"פ תשמרו להקריב לי: **סידור (ולקו"ת פינחס) שחרית לד, ד (עו, ב).**
כי טוב לגנוז: **זח"א מה, א.**
בד"ה ה' לי בעוזרי: **לקו"ת (וסה"מ תקס"ד) דרושים לשמ"ע פט, ד (ע' רלב).**
סד"ה וכל בנייך: **לקו"ת (וסה"מ תקס"ז) ראה ל, ג (ע' שכג).**
ע"פ יברכך ה' וישמרך: **ראה לקו"ת (וסה"מ תקס"ו) נשא כו, ג (ע' רלא).**
גט מעושה: **גיטין פ"ט, מ"ח.**
וגדול המעשה: **ב"ב ט, א.**
רמ"ח פקודין . . בזהר ור"מ: **ראה זהר וישלח קע, ב. אגה"ת רפ"א. רע"מ משפטים קיח, א.**
בפי' אין ערוך לך: **ראה ביאוה"ז בלק ק, סע"ד.**
יעקב נק' בריח התיכון: **ראה זח"ב קעה, ב. ועוד. אוה"ת ויחי שפה, ב. שפח, א. ועוד.**
לא זכה להיות שמות: **כ"ה בהכת"י.**

שרש הכלים הם נלקחו מבחי׳ שלמעלה מהאור כמבואר בביאור ע״פ וקבל היהודים יעו״ש בפי׳ ודרך השני בענין שהקדימו נעשה לנשמע ולכן יש בכח המצות שהיא* הכלים להכריח המשכת האור כו׳ ועד״ז נאמר אחת שאלתי כו׳ שבתי בבית ה׳ שהם הכלים ואותיות התורה ועי״ז ממילא יומשך האור לחזות בנועם ה׳, וכמ״ש ג״כ בת״א פ׳ מקץ בד״ה מזוזה מימין בענין איך ע״י נר מצוה נמשך ותורה אור. וכמו האותיות שהם הכלים שרשן נמשך מלמעלה מהשכל ולמטה נעשו כלים ולבושים להשכל כו׳ ע״ש וכמ״ש כלים ריקים אל תמעיטי כו׳, וכאשר אין עוד כלי ואזי ויעמוד השמן הרי סיבת ריבוי האור תולה בריבוי הכלים כי מצד המשפיע אין כילות רק שיהי׳ כלי וכענין יהיב חכמתא לחכימין, ובלב כל חכם לב נתתי חכמה כו׳, ועמ״ש בבה״ז פ׳ בלק קצ״א ע״פ שחורה אני ונאווה.

קיצור. ענין ואת מצותיו תשמרו אשר קדשנו והשמירה ע״י מצותיו וכן עי״ז נשמר האה״ר כי טוב לגנוז. וענין ועשיתם אתם לשון כפייה והכרח, כי הרי האור אינו מערך הנבראים ומי מכריחו לירד ולהתגלות למטה זהו המצות שהם הכלים, ואפ״ל שזהו פי׳ אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה לשון כפייה והכרח שנתן לאדם בחי׳ זו שיוכל להכריח ולהמשיך גילוי האור למטה כו׳).

ח) **ונתתי** גשמיכם בעתם. הנה זה הכתוב מדבר בבחי׳ התורה שנמשל למים כמ״ש הוי כל צמא לכו למים (עיין ברבות בשה״ש בפסוק כי טובים דודיך מיין*, והקול שמדבר בד״ת ומחלק ההבל בה׳ מוצאות הפה נמשל לגשמים שהמים שבעבים יורדים התחלקות טיפין טיפין ולכך נק׳ גבורות גשמים מפני שיורדין בגבורה כו׳, וע״ז נאמר הקול קול יעקב דהיינו בחי׳ קול של תורה דוקא כמבואר בדברי רז״ל ובזהר. וזהו דכתיב כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו׳ והרוה את הארץ והולידה והצמיחה כו׳ ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל כו׳ כן יהי׳ דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם כ״א עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתיו (בישעי׳ נ״ה פסוק יו״ד י״א. ועיין מזה בגמ׳ פ״ק דתענית ד״ו ע״ב וברבות בראשית ס״פ י״ב ובקהלת רבה ע״פ הכל הולך אל מקום אחד דצ״ג ע״ד ובפ׳ תצוה ר״פ ל״ח, ובבחיי ר״פ וירא וס״פ עקב ע״פ ולא יהי׳ מטר). דהנה אנו רואים בטבע ירידת הגשם שאין הענין שמבלעדי הגשם אין בכח הארץ להגדיל ולהצמיח

בביאור ע״פ וקבל היהודים: תורה אור (וסה״מ תקס״ו) מגלת אסתר צז, ב (ע׳ קנד).
שהיא: שם שהם.
מיין: אוצ״ל מיין).
גבורות גשמים: תענית ב, א.
בדברי רז״ל ובזהר: ב״ר פס״ה, כ. זח״א קנא, סע״א.

זרע ותבואה כלל שהרי דבר הנראה הוא לעין הרואה שיש כח הצומח בארץ להצמיח גם מבלעדי הגשם, וא״כ ירידת הגשמים אינם כחות המצמיחים בעצמם אלא המה סיבה להוציא הכח הצומח שבארץ אל פעולתו להגדיל ולהצמיח בתוספת ברכה בתוס׳ מרובה על עיקר הזרע כו׳. ואמנם מ״מ הגשמים המה אשר פועלים בארץ ליתן תת כוחה שהרי מבלעדי הגשמים אין הארץ תוציא צמח כלל כנראה בחוש והיינו שלא תתן הארץ את כחה להצמיח בכח המצמיח אשר יש בה בלתי אם לא תקבל בעצמה ממי הגשמים, וזהו והרוה את הארץ ואז והולידה והצמיחה מצד כח עצמותה כו׳. והיינו מה שאמרו בגמ׳ פ״ק דתענית שם מיטרא בעלא דארעא, דכמו שהאשה אף שיש בה הכח להתעבר ולהוליד ואשה מזרעת אודם שממנה בשר כו׳ ואשה מזרעת תחלה יולדת זכר הרי הזכר נמשך דווקא מזרע האשה, אך עכ״ז א״א לה זה בלתי ע״י זיווגה עם האיש אזי אשה מזרעת תחלה לפעמים ויולדת זכר. כמ״כ אף שהארץ דוקא יש בה כח הצומח להצמיח התבואה הנזרע ולהוליד מגרעין אחד הנזרע ונרקב ונכלל בכח הצומח בריבוי עצום עכ״ז אין מתגלה כח זה אלא ע״י שקבלה המטר והגשם בעלה דארעא אז תתרווה ותוליד ותצמיח כו׳. ועמ״ש בד״ה הבאים ישרש יעקב בתו״א פ׳ שמות. והנמשל מכ״ז יובן בקול דתורה שנמשל למי הגשם כמ״ש כאשר ירד הגשם כו׳ כן יהי׳ דברי אשר יצא מפי כו׳ והוא מ״ש ודברי אשר שמתי בפיך כו׳ שע״י קול זה דתורה נולד ונצמח הרצון והתשוקה בלב החומרי שנמשלה לארץ בחי׳ מקבל, היינו כי כנ״י נק׳ ארץ שיש בה הכח הצומח להצמיח אהבה רבה מבחי׳ אור הזרוע לצדיק, וכמארז״ל למה נק׳ שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה. אך מחמת ירידתה למטה בנה״ב אין בה באפשרי תת כחה אלא ע״י קבלת המטר והגשם בעלה דארעא הוא בחי׳ תורה שנק׳ חתן [ו]משפיע בחי׳ מים עליונים המגדלים כח הנפש כו׳ ומאירים אור הרצון וכמ״ש ורצונו כעב מלקוש. ועמ״ש מזה בלק״ת בד״ה והיה מספר בנ״י בפי׳ פקדת הארץ ותשוקקיה. ולכן ע״י נפתח בלבבם הטבעי רצון ואהבה וכמ״ש קול דודי דופק פתחי לי אחותי רעייתי, פי׳ כאשר קול דודי דופק בקלא דאורייתא אזי אומר לכנ״י פתחי לי שנעשה בחי׳ פתח פתוח בלב כנ״י הנק׳ רעו״ד כמ״ש ולבי חלל בקרבי כחלל הפתח וכענין פתח לבי כו׳, והוא מפני שהקול דתורה נמשל לגשם וכמו שהגשם פותח פתח בארץ להוציא הכח שיש לה, כך קול דתורה עושה פתח בלב כנ״י כו׳ (וענין פתח זה היינו שלא יהי׳ לבו אטום כנז׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה לריח שמניך דרוש הראשון בענין כי בועליך עושיך, ועמ״ש מזה לעיל אות ה׳ גבי אם בחוקותי ועמ״ש בד״ה יחיינו מיומים פרק ב־ג ובפ׳ מטות סד״ה עיני כל, ובפ׳ חוקת בד״ה אז ישיר ישראל ושם פ״ב בענין באר חפרוה שרים ובהביאור שם פ״ב) וזהו כי כאשר ירד הגשם מן

אודם שממנה בשר . . זכר: **נדה לא, א.**

למה נק׳ שמה ארץ: **ב״ר פ״ה, ח.**

בד״ה יחיינו . . עיני כל . . אז ישיר . . ובהביאור: **בלקו״ת.**

השמים והרוה את הארץ כו׳ כן יהי׳ כו׳* יצא מפי כו׳, ופי׳ אשר יצא מפי דווקא, כי הנה ארז״ל כל היושב ושונה וקורא בתורה הקב״ה יושב ושונה וקורא כנגדו וכדכתיב ודברי אשר שמתי בפיך דברי ממש כו׳, וזהו מ״ש קול דודי דופק בקול דתורה דהיינו בכאו״א מישראל כשיושב וקורא בתורה שהקב״ה יושב ושונה כנגדו אותו דבר ההלכה [ממש] שהאדם לומד כי דבר ה׳ הוא שמדבר, וכמ״ש בפי׳ ודברי אשר שמתי בפיך כו׳. וזהו כן יהי׳ דברי אשר יצא מפי דווקא דהיינו מפי הקב״ה כשיושב ושונה כנגד כאו״א מישראל בשעה שיושב ועוסק בתורה כו׳ [ו]לא ישוב ריקם אותו הקול והדיבור שיוצא מפי הקב״ה כ״א עשה אשר חפצתי כו׳, פי׳ שאומר דבר הנמשל שיהי׳ דומה למשל כי במשל הגשם הזכיר והרוה את הארץ והולידה והצמיחה ונתן זרע לזורע ולחם לאוכל כו׳, כן יהי׳ דברי כו׳ ג״כ שיהי׳ נולד ונצמח בלב כנ״י בתוס׳ ברכה ליתן זרע לזורע כו׳. כי הנה כתיב אור זרוע לצדיק כו׳ שהנשמות זרועי׳ המה בעוה״ז בחומר הגופני כנ״ל וירידה זו לצורך עלי׳ הוא שתבא ותגיע ע״י לאהבה דבכל מאדך בלי גבול כנ״ל מה שלא הי׳ בערכה כלל קודם ירידתה כנ״ל באריכות, וזהו כ״א עשה אשר חפצתי פי׳ שתבא הנשמה האלקי׳ למדרגה דבכל מאדך שהוא בבחי׳ חפיצה ורצון העליון כי היא בלתי מוגבל כנ״ל (ועי״ז יבאו לבחי׳ וגבה מאד אשר זהו עיקר החפץ וכמ״ש כי תהיו אתם ארץ חפץ במלאכי סי׳ ג׳ י״ב, ועיין ברבות וישלח פ׳ פ׳ ובר״ח שער האהבה פ״ג וברבות סוף קהלת ע״פ בקש קהלת למצוא דברי חפץ שזהו ענין מתן שכרן של מצות כו׳). והגם שזה נעשה ע״י בחקתי אבל כדי שתוציא הכח הזה מכח ההעלם אל הפועל הגילוי הוא ע״י קול דתורה כמשל הגשמי׳ והיינו מלמטה למעלה שהוא בחי׳ תלכו הנ״ל ולכן נאמר בתורה וכל חפצים לא ישוו בה, וכ״ז הוא ע״י שהוא בחי׳ דברי אשר יצא מפי (ועיין ברבות תצוה ר״פ ל״ח כשם שאתה אמת שנאמר וה׳ אלקים אמת כך דברך אמת, ועמ״ש מענין פי׳ אמת דבעתיקא תליא בביאור ע״פ אלה מסעי ד״ה הנה גבי המסעות ושם ספ״ד, ומ״ש במ״א ע״פ לא איש אל ויכזב כו׳ ודבר ולא יקימנה, שזהו מבחי׳ כי לא אדם הוא להנחם). וגם הנה ע״י שתקיים מצות מעשיות בעוה״ז מבואר למעלה שיבא האור מלמעלה למטה כמ״ש למעלה בענין ועשיתם אותם כו׳. וזהו כ״א עשה את אשר חפצתי והצליח אשר שלחתיו, פי׳ הצלחה זו הוא שיהי׳ אור הצומח בתספת מרובה הרבה על עיקר הזריעה, וכענין וימצא מאה שערים וכמארז״ל כלום אדם זורע קב אלא

כו׳: **שם אשר.**

כל היושב ושונה: **ראה תדא״ר רפי״ח.**

בביאור ע״פ אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צג, סע״ב.**

ומ״ש במ״א . . ולא יקימנה: **ראה אור התורה תבוא ע׳ תתרפא.**

כלום אדם זורע קב: **כ״ה גם בלקו״ת האזינו עו, ד. ועוד וראה פסחים פז, ב.**

להוציא כמה כורין כו׳ וכענין שקדם לומר במשל הגשם ונתן זרע לזורע כו׳, והוא לעתיד דכתיב בא יבא ברינה נושא אלומותיו כו׳. אך מהיכן יש כח הגדול הזה לארץ להוציא הרבה בכפלי כפליים מחטה הזרועה כו׳, הנה מבואר למעלה שאע״פ שהגשמים אינם מצמיחים [מעצמם] בלבד מ״מ המה פועלים פעולת הצמיחה בכח הצומח שיש בארץ מתחלה. כך בנמשל קול דתורה שנמשל לגשם פועל פעולת זאת ההצלחה בכח הצומח שבארץ להצמיח, וזהו והצליח אשר שלחתיו. ומ״מ עיקר הצלחת הצמיחה מצד כח הארץ עצמה היא אלא שגשמים פועלים בה הצלחה זו כו׳. והטעם למציאת כח גדול כזה בארץ הוא לפי ששרש כח הארץ למעלה מעלה כו׳* דהיינו מבחי׳ עולם התוהו שקדם לתיקון וכמ״ש ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו׳ וכנ״ל והמלכים קדמאי׳ המה אורות בלתי מוגבלים כנ״ל לכך תוציא צמחה בלתי מוגבל כו׳. וגם בכללות נש״י הזרועי׳ בחומר גופני שנלקח מן הארץ מטעם זה יבאו למדריג׳ בכל מאדך כו׳ מה שלא הי׳ ביכולתם קודם ירידתם לגוף כו׳. (ועוי״ל כמ״ש באג״ה ד״ה איהו וחיוהי, שכח הצומח שבארץ זהו ע״י נעוץ תחילתו בסופן היינו אור הכתר מראה כחו במ׳ כו׳ ע״ש. והנה המלביש הראשון לבחי׳ כתר הוא חכמה עילאה ואורייתא מחכמה נפקת, ע״כ דווקא ע״י קול התורה יאיר ויתגלה כח הצומח הנמשך מהכתר כו׳. ועד״ז ה״ע גדול תלמוד שמביא לידי מעשה כמ״ש בלק״ת בביאור ע״פ אני לדודי ע״ש).

וזהו ונתתי גשמיכם בעתם, פי׳ גשמיכם גשמי ברכה הנ״ל שע״י קול דתורה, ואני הוא הנותן אותם משום דדברי הוא אשר שמתי בפיך וכענין הנ״ל בפי׳ קול דודי דופק משום שהקב״ה יושב ושונה כנגדו כו׳ (וזהו ההפרש בין אם בחוקתי תלכו דפירש״י, שתהיו עמלים בתורה ובין ונתתי גשמיכם לפמש״כ דקאי ג״כ על עסק התורה, אלא דפי׳ שתהיו עמלים בתורה זהו מצד עסק האדם בתורה, אבל ונתתי גשמיכם זהו ענין ודברי אשר שמתי בפיך ודברי ממש. והרמ״ז פ׳ בראשית דף ד׳ סע״ב פי׳ ודברי הוא מל׳ דא״ק כו׳ ע״ש) ופי׳ בעתם היינו בקובע עתים לתורה באותו העת שקובע כאו״א כפי ערכו הרי הקב״ה יושב ושונה כנגדו באותו העת ונותן להאדם גשמי ברכה ע״י קול דודי דופק כנ״ל (ועמ״ש ע״פ ואתחנן אל ה׳ בעת ההיא, ועיין בזח״ג פ׳ אחרי דנ״ח ע״א וע״ב מענין עת.

קיצור. ענין ונתתי גשמיכם הוא התורה, כי כאשר ירד הגשם כן דברי קול דודי דופק ועי״ז פתחי לי, וענין עשה אשר חפצתי שתהי׳ ארץ חפץ, וענין והצליח וענין כח הצומח, וענין מטרא בעלה דארעא, או

כו׳: שם היא.

ע״פ ואתחנן: ראה לקו״ת ואתחנן ג, ד. מאמרי אדה״ז — פרשיות (וסה״מ תקס״ג) ואתחנן ע׳ תרצז (ע׳ עתר).

חכמה וכתר וע"ד גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, וענין דברך אמת, וענין ונתתי גשמיכם ונתתי דווקא בחי' ודברי אשר שמתי בפיך*.

פסוק ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו נת' בבוך ויקרא פ' בחוקותי מבחי' ועשיתם אתם כאלו עשאוני (ע' בד"ה אני ישנה ספ"ג) נמשך ונתתי גשמיכם כי טיפת מ"ד צ"ל נמשך ע"י אדם ז"א, וזהו שהשכר טבעי.

ועץ השדה. עמ"ש ע"פ ויטע אשל ובד"ה והבריח התיכון, כי האדם עץ השדה יתן פריו שלע"ל דוקא יומשך הטפה מפנימי' עתיק ע' ביאור גדולה מילה בן פרת עלי עין למעלה מבחי' עין רבתי דשמע המבורך* אפריון יתן לע"ל בנתינה כו', ופריו מתוק גם עץ פרי שיהי' עצי הגוף כפריו הנשמה יוסף יסוד דא"ק סד"ה ואני נתתי לך שכם א', וזהו בן פרת יוסף גילוי פנימי' יסוד א"ק והיינו ועץ השדה יתן פריו ע"י בן פרת עלי עין שמע ישראל שם ע' ישראל עלי עין. אך צ"ע דכתיב ביחזקאל וקרב ב' העצים א' אל א' ויהי העיקר עץ יהודה כו' וע' בדרוש מקושש עצים עה"ח ועה"ד, צדיק כתמר כארז זהו ועץ השדה גם גשמיכם מ"ד יבולה מ"ן זו"נ והקב"ה בינה נותן בו נשמה כמו נשמה יתירה דשבת וזהו ועץ השדה אשר על יובל ישלח שרשיו יתן כו'. לענין ונתתי גשמיכם בד"ה והתהלכתי שכשישראל ערש"מ הארץ שותה ממטר השמים וא"ל ממימי אוקיינוס כו'. וענין בעתם כמ"ש ונתתי מטר ארצך כו' בעתו יורה ומלקוש. בשמע"צ מוריד הגשם המשכה פנימי' מתושב"כ לתושבע"פ שהם שמים וארץ ועי"ז ונתנה הארץ בעתו את הכל עשה יפה בעתו, ודבר בעתו מה טוב לכל עת ואל יבא בכל עת, והיה אמונת עתך ג' דברים מתנה גשמי' ג"ר וכן מאורות כי הכסיל בחשך א"כ חכמה נק' אור. ונתנה הארץ ע"ד ויזרע יצחק וימצא מאה שערים. ועשיתם אותם ע"ד וזכרתם לעשותם זכרים ונתתי ולא ע"י שליח כי ושולח מים ע"פ חוצות פ"ק דתענית ומ"ש ע"ז י"ל ע"ד ביסוד יש בו נקבים וא' יוצא זרע ומא' יוצא מים. וזהו ענין אין תנאי בביאה משום

בפיך: **ע"כ נמצא שם.**

בבוך ויקרא פ' בחוקותי: **ראה אוה"ת ויקרא ע' קצו.**

ועשיתם אתם כאלו עשאוני: **ראה זח"ג קיג, סע"א.**

בד"ה אני ישנה: **לקו"ת שה"ש לד, ד.**

ע"פ ויטע אשל: **ראה אור התורה וירא תשס, ב.**

ביאור גדולה מילה: **ראה סה"מ תקס"ג ע' טו.**

המבורך: **כ"ה בהכת"י.**

סד"ה ואני נתתי: **תו"א ויחי קד, סע"א. קג, ב.**

בד"ה והתהלכתי: **לעיל ע' תרסד. אור התורה כרך ד' ע' א'קעט.**

ג' דברים מתנה: **ב"ר פ"ו, ה.**

גשמים ג"ר: **אוצ"ל תורה גשמים ג"ר (ג' ראשונות).**

דלא שייכא ע"י שליח. ונתנה הארץ מ' דאצי' יבולה בי"ע כמו שהי' קודם חטא עה"ד שהי' בי"ע במדריגת בי"ע דאצילות ועץ השדה ז"א הי' בבחי' א"א דעכשיו וזהו יתן פריו.

קיצור* מהדרוש ע"פ והתהלכתי בתוככם, בבוך ויקרא, עם תוספת והגהות

והתהלכתי בתוככם.

(א) **והתהלכתי** משמע ב' בחי' הילוך, ע' סד"ה מהלכים בין העומדים וסד"ה ושמתי כדכד ובד"ה קול דודי גבי ומקפץ, ובד"ה עלי באר בהביאור, וסד"ה ויגש אליו יהודה, וכן בעבודה אחרי הוי' אלקיכם תלכו, וכתיב התהלך לפני וזה קאי על מצות מילה, שעי"ז וירא אליו הוי' אליו להאי דרגא מל' א"כ זהו התהלך לפני שימשיך היחוד מיסוד במ' ויחוד זה נמשך מלמעלה, ובמד"ר שזהו סוד ה' ליראיו ועמ"ש בת"א ס"פ לך בד"ה בעצם היום נמול שאברהם זכה לבחי' גדולה מילה כו', ובחזקיה אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי דסמיך גאולה לתפלה א"כ זהו לפניך וע' בלק"ת בקיצור ע"פ ואתחנן.

---

*) **הוספה זו נדפסה באוה"ת ויקרא כרך ד' ע' א'קעו.**

והתהלכתי בתוככם: **נעתק מבוך 1081 פת, ב גוכי"ק.**

קיצור מהדרוש ע"פ והתהלכתי בתוככם: **נעתק מבוך 1072 שע, א גוכי"ק. המאמר נדפס לעיל ע' תרנד.**

סד"ה מהלכים בין העומדים: **תורה אור וישב ל, ג.**

וסד"ה ושמתי כדכד: **לקוטי תורה ראה כו, א.**

ובד"ה קול דודי: **ראה לקוטי תורה שיר השירים טו, ג.**

ובד"ה עלי באר בהביאור: **לקוטי תורה חקת סד, ד.**

וסד"ה ויגש אליו יהודה: **ראה תורה אור ויגש מד, א.**

ובמד"ר: **בראשית רבא וירא פמ"ט, ב.**

(ב) **יקדים** ענין אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ע׳ מזה בד״ה ציון במשפט תפדה רפ״א ופ״ב, ובד״ה אני ישנה פ״ג גבי יונתי, והיינו כי יש ממכ״ע וסוכ״ע, והמשכת סוכ״ע רק ע״י המצות ולכן יהיה בעיניך כחדשים, וענין סוכ״ע וממכ״ע בד״ה אם בהרת פ״א פי׳ שזהו ענין קדוש וברוך וע׳ בד״ה מצה זו פ״א משמע מוחין דאבא ומוחין דאימא.

(ג) **ולכן** היום לעשותם, וג״ע רק זיו ממכ״ע, ולכן התשובה דוקא בעוה״ז, והיינו בכל יום כחדשי׳ אור חדש, ענין אין כל חדש תחת השמש, וענין חדש ימינו כקדם, וע׳ בהז אמור ק׳ ב׳ אור חדש נמשך בשבת ע״י מוחין דאבא דוקא.

(ד) **וזהו** שמשמע בגמרא דעושים רצונו ש״מ זהו ע״י ובכל מאדך דוקא, כי כדי להמשיך מסוכ״ע בממכ״ע שזהו פי׳ רש״מ זהו ע״י בכל מאדך בלי גבול ובלי מניעה בעולם, וכשממשיך רק לחדש הישינות ולא אור חדש ממש לא נק׳ עושין רש״מ וע״י בכל מאדך כמו מס״נ ממשיך יחוד או״א שזהו אור חדש בביאור ונקדשתי, ומעלת מאדך מאד שלך כמו בינה נק׳ הוא כתר דז״א כו׳ כמ״ש במ״א וע׳ בלק״ת בד״ה נשא את ראש ב״ג דרוש השני, ההפרש בין בכל נפשך ובין בכל מאדך.

(**הגה** גדולה. מ׳ נקרא מקום, תפלת ערבית זהו ויפגע במקום, וזרח השמש כו׳ אל מקומו, יקוו המים אל מקום אחד וזהו אחד דק״ש אח ד, ובמקום הזה אתן שלום. בענין הוא מקומו ש״ע פי׳ החלל ומק״פ ויש פי׳ שהוא העיגול הגדול המקיף את המק״פ.

(ה) **ענין** שכינה י״ל קרוב לבחי׳ מקום, ולכן בינה שכינתא עילאה נקרא ג״כ הנה מקום אתי, ורש״מ שיומשך בו אוא״ס ע״ד הנה מקום אתי, ענין מקום קדוש ומקום טהור וקדה״ק, וקדה״ק נק׳ ציון כי שם צוה ה׳ את הברכה זח״ג האזינו דרצ״ו ע״ב וזהו בחי׳ ערש״מ להמשיך במקום מבחי׳

בד״ה ציון במשפט תפדה: **לקו״ת דברים א, א.**

ובד״ה אני ישנה פ״ג: **לקוטי תורה שיר השירים לד, ג.**

בד״ה את בהרת פ״א: **לקוטי תורה תזריע כב, ג.**

בד״ה מצה זו פ״א: **לקוטי תורה צו יא, ד.**

שמשמע בגמרא: **ברכות לה, ב.**

בביאור ונקדשתי: **לקוטי תורה (וסה״מ תקס״ג) אמור לג, ג (ע׳ שסז. ע׳ שנד).**

בינה נק׳ הוא: **ראה ע״ח שער מטי ולא מטי פ״א. שער תיקון הנוקבא ספ״ב. לקו״ת — להאריז״ל — ירמי׳ י, י.**

אחד דק״ש אח ד: **ראה פע״ח שער הק״ש פי״ב.**

הוא מקומו ש״ע: **ב״ר ויצא פס״ח, ט.**

קדה"ק, הבא לטהר, וזהו ערש"מ. עוי"ל פי' ערש"מ שבבחי' מ' יומשך האור כמו שמאיר בבינה הנק' מקום טמיר, כמ"ש זח"ב קכוב בענין ותקנא רחל באחותה, שיהי' עלמא תתאה כמו עלמא עילאה איהו וגרמוהי חד והיינו שיהי' דירה בתחתונים ר"ל בו"ק בחי' מקום שזהו נק' רש"מ שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, וזהו ע"י ומעין מבית ה' יצא והשקה שלמעלה מההמשכה שמבחי' ונהר יוצא כו' ומשם יפרד כמ"ש בד"ה ששים המה, וזהו ערש"מ, ובחי' זו זהו ביום ההוא יהיה ומשמח חתן עם הכלה בהשוואה א' ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד, דרוש השני בענין אהל בל יצען כו'.

(ו) **וזהו** ענין במקום שבע"ת עומדים שהם ממשיכי' יחוד חו"ב בינה תשוב ה' עילאה, וזהו שלום לרחוק אחכמה והיא רחוקה ממני נעשה בבחי' קרוב שמאיר בבינה, ע"כ הגה).

(ז) **ולכן** ע"י בכל מאדך שממשיך בחי' סוכ"ע אזי ועמדו זרים ורעו צאנכם, שלא נצרך למלאכה לברר בירורים משא"כ בבחי' בכל נפשך, צ"ל בירורים, וגם יוכל להיות פן יפתה (ע' בד"ה נשא הנ"ל כמו פרסא מפסיק עוונותיכם מבדילים כו') משא"כ בבחי' סוכ"ע. ובהג"ה כמו בשומרי שביעית גבורי כח עושי וצויתי את ברכתי, גם כמו בשביעי' אסור בעבודת הקרקע שה"ע הבירורים, כי מ' עה"ד המברר ק"נ, משא"כ ז"א ע"ח, והרי ע"י יחוד נעשי' ג"כ בחי' עה"ח, גם לא ראה עמל בישראל, כמו בשבת בורר אסור ע"י שכבר אתהפכא חשוכא לנהורא משא"כ בבחי' בכל נפשך בחי' יעקב עבדי לברר בירורים עיבוד העורות של כתנות עור כו' וזהו ענין לעבוד את האדמה אשר לוקח משם, וע' במד"ר ע"פ ואדם אין לעבוד כו' וע' בד"ה טוב לחסות כו' בענין שעי"ז כי אמילם וכתר אותיות כרת, וכל אויביך שהם היצה"ר יכרתון.

(ח) **הג"ה,** יש קושיא כיון המצות הם רצונו ית' העליון א"כ גם אם לא נאמר בכל מאדך למה אין זה נק' המשכת הרצון בבחי' מ', י"ל ע"ד שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, וכתר שכנגד נשמע ממשיכים ע"י המצות אבל הכתר שכנגד נעשה נמשך ע"י בכל מאדך דוקא. ובמ"א כתבתי שנגד נעשה ונשמע זהו ענין קבלת עול מלכות שמים

איהו וגרמוהי חד: **הקדמת ת"ז ג, ב.**

שנתאוה הקב"ה: **ראה תניא רפל"ו ובליקוט פירושים שם.**

בד"ה ששים המה: **ראה לקוטי תורה (וסה"מ תקס"ח) שיר השירים לט, ב (ע' תרי).**

סד"ה שובה ישראל עד: **לקוטי תורה דרושים לדבת תשובה סז, סע"ג.**

בד"ה טוב לחסות: **לקוטי תורה (וסה"מ תקס"ד) דרושים לשמ"ע צא, סע"ב (ע' רמ).**

וכתר אותיות כרת: **תורה אור (וסה"מ תקס"ז) יתרו קט, א (ע' קנד).**

שני כתרים: **שבת פח, א.**

ובמ"א כתבתי: **ראה ג"כ אור התורה דרושים לשבועות ע' קלח.**

וקבלת עול מצות, ולפ"ז הפי' עושים רצונו ש"מ להמשיך הרצון והכתר מבחי' היותר עליונה שברצון דהיינו כי ב' כתרים הנ"ל הם עת"י וא"א, ועמ"ש בד"ה שאו כו' לגלגלתם דאית רצון ואית רצון כו' וזהו ההעלאה לגלגלתם גלגלתא דחפיא על מוחא ומזה נמשך משארז"ל בשעה שישראל עונין אישר"מ הקב"ה מנענע בראשו כו' וזהו בחי' עושין רצונו ש"מ רצון העליון וע"ד מ"ש סד"ה ועשית ציץ כו' לרצון. או י"ל עפמ"ש בסש"ב סל"ח ובהכוונה יש ג"כ שתי מדרגות כו' וע' זח"ג בהעלותך דקנ"ב סע"א. או י"ל ע"ד ונהר יחרב ויבש גננא לא עאל לגנתיה, ועכ"ז שותה מינה ובה, וע' זח"א ד"ו ע"ב מענין ונהר יחרב ויבש וע' בסידור ע"פ יתום ואלמנה יעודד. או ע"ד ההפרש בין כשהארץ שותה מאוצר העליון או כששותה מימי אוקיינוס, והיינו כי הים בינה, וכשהיסוד מקבל מבינה נמשך רק לחדש הישינות אבל כשמקבל מחכמה נמשך אור חדש, בבה"ז אמור ד"ק ע"ב, בזמנא דנטלא מבי אבא, וזהו ענין המים אשר מעל לרקיע יהי רקיע ויהי מבדיל כו', וזהו כעין מ"ש בד"ה ושאבתם מים בששון, דרוש השני ההפרש בין ניסוך היין שמבחי' מוחין דאימא ובין ניסוך המים מי השלוח, וע' ע"פ כי טובים דודיך מיין כו' נמצא זהו דע"י ערש"מ ממשיכי' היחוד מבחי' סוכ"ע, וכשאין ערש"מ אף שממשיכי' היחוד אך שההמשכה מממכ"ע ר"ל מהבינה שהיא שורש ממכ"ע ע' ביאור שבת שבתון.

(ט) **וא"ת** הרי המצות שרשן מהכתר סוכ"ע, י"ל בבחי' מקיף ממשיכים, וזהו בחי' לבושים, אבל שיאיר בפנימיות מאי פירי מצות, זהו ע"י קדימת בכל מאדך כי בחילא יתיר ממשיך ישיש כגבור לרוץ אורח, גם כי בכל מאדך מקיף למקיף המחבר ומקשר האו"מ עם האו"פ ע' בענין מזון לבוש בית, ענין בע"ת, עוד ענין ערש"מ שזה הי' עיקר המכוון ע"ד שבמחשבה ארץ קדמה כו', ובלא"ה י"ל כי יש במצות ג"כ בחי' מצותי ומצות ה' סד"ה ועשו להם ציצית ובלק"ת בד"ה והי' לכם לציצית דרוש

ובד"ה שימני פ"ב כי יש תורה ויש תורה ובד"ה תורה צוה ובד"ה לא הביט ספ"ג.

בד"ה שאו כו' לגלגלתם: **לקו"ת במדבר בתחלתו.**
משארז"ל: **ראה ברכות ג, א.**
סד"ה ועשית ציץ כו': **תורה אור תצוה פג, ד. פד, סע"א.**
כשהארץ שותה . . מימי אוקיינוס: **מקדש מלך לזח"א ו, א בשם פדר"א. וראה פדר"א פ"ה.**
בד"ה ושאבתם מים בששון: **לקו"ת דרושים לסוכות עט, ד.**
ע' ביאור שבת שבתון: **ראה לקו"ת דרושים ליוה"כ ע, ג.**
מאי פירי מצות: **סוטה מו, סע"א.**
סד"ה ועשו להם ציצית: **סידור שער הציצית ד, ד.**
בד"ה ראו: **לקוטי תורה בשלח.**

השני וע׳ בד״ה ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת פ״ה בענין קדשנו במצותיך שאומרים בשבת שיומשך בבחי׳ פנימיות זהו כפי החילוק שכתבתי תחלה והבן. ע״כ ההג״ה.

(י) **ולכן** בפ׳ שמע נאמר תורה ואח״כ מצות כי תורה בז״א שהוא הוא״ו של שם ומצות במ׳ שהיא ההא אחרונה כמ״ש כי נר מצוה ותורה אור, וזהו כמ״ש בד״ה מי מנה, רובע ישראל הבחינה הרביעית שהיא מ׳ עשייה שבאצי׳ זהו מצות, ועפר יעקב זהו תורה והיינו ז״א, כמש״ש בהביאור בסופו ושם ג״כ פי׳ עושין רש״מ שממשיכים מהכתר עליון במ׳, ולכן אז תחלה תורה שנמשך האור מא״ס בז״א ואח״כ נמשך במ׳ (וסדר* המשכה זו כענין ג״פ קדוש בביאור ונקדשתי בתוך בנ״י, והיינו שם הוי׳ כסדרו ע״י בכל מאדך נמשך יחוד או״א שהוא י״ה של שם שהן דו״ר, אח״כ ע״י התורה נמשך בואו וע״י המצות בהא, וע׳ בד״ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם, אבל בפ׳ שניה שאין ערש״מ, אזי ההילוך מלמטלמ״ע תחלה מצות לברר העשייה ואח״כ תורה ר״ל תחלה מ׳ ואח״כ תורה ז״א, ואפ״ל ההפרש בענין הקדימה כי מה שקודם גובר וא״כ מ׳ יחו״ת וכשממשיך אח״כ ע״י תורה זהו ענין שילוב הוי׳ באדנות ששם אד׳ גובר, אבל בפ׳ שמע הוא ע״ד יחו״ע שילוב אד׳ בהוי׳ וע׳ בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני מענין שהתורה היא יחו״ע והמצות יחו״ת ובד״ה וידבר דעשה״ד במה שאין מפסיקין מת״ת למצוה שאפשר לקיימה ע״י אחרים, ועוי״ל כי בפ׳ שמע שהתורה קדמה אז התורה היא מבחי׳ גבוה יותר, כי ודאי אינו דומה התורה של חסידים הראשוני׳ לתורה שלנו ע׳ בד״ה אם בהרת קדמה ספ״ב וכמו מי שתורתו אומנתו אינו מפסיק לתפלה שהתורה היא חיי עולם כו׳ מכלל שהתורה שלו גבוה יותר מעסק התורה של שאר כל אדם, ועמ״ש בד״ה שימני כחותם פ״ב כי יש תורה ויש תורה כו׳ ובד״ה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו שהתורה היא מחו״ב בחי׳ אדם אך ע״י בכל מאדך מקשרים התורה באוא״ס שלמעלה מבחי׳ אדם ומשם ממשיכי׳ בחו״ב וזהו ענין שמחת תורה שהתורה שמחה ע״י שאוא״ס מאיר בה, וכן לפמ״ש שהתורה היא ז״א כשממשיכי׳ מבחי׳ אלפים שקדמה תורה ואהי׳ שעשועים יום יום ועד״ז ה״ע התורה בפ׳ שמע ואח״כ גם המצות מ׳ הם בחי׳ קדשנו במצותיך, אבל בפ׳ שני׳ כשאין ערש״מ אז המצות והתורה עם היותן מ׳

בד״ה מי מנה: **לקו״ת בלק ע, א.**

(וסדר: **בגוכי״ק לא נסמן סיום החצע״ג.**

בביאור ונקדשתי: **לקוטי תורה אמור לג, ב ואילך.**

בד״ה ולא אבה: **לקוטי תורה תצא לח, ג.**

בד״ה כי ביום הזה יכפר: **ראה לקו״ת אחרי כז, סע״ב.**

ובד״ה וידבר דעשה״ד: **לקוטי תורה במדבר טו, ד. טז, ב.**

מי שתורתו אומנתו: **שבת יא, א.**

בד״ה שימני כחותם: **לקו״ת שיר השירים מה, ג.**

וז"א אינן עד"ז אלא אז התורה בבחי' ז"א מצד עצמו כו' או כענין ההפרש בין חותם שוקע שמלמעלה לחותם בולט שמלמעלה כי התורה היא חותמו של הקב"ה אמת כו' או ע"ד ההפרש בין ויקם עדות ביעקב לבחי' ותורה שם בישראל עיין ד"ה תורה צוה ובהביאור, וע' סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ בענין והוא כחתן ובענין תען לשוני אמרתיך ובד"ה האזינו השמים השלישי בענין טל תורה ובענין כשעירים כו' כרביבים כו'. וע' בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי שבעלי תורה נק' השמים ובעלי מצות נקראי' הארץ, ובד"ה שובה ישראל בענין כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל זהו יחו"ע ועל הארץ מתחת זהו יחו"ת, וזהו ענין התהלך לפני וענין אחרי ה' אלקיכם תלכו, וראית אחורי, היינו בבחי' ראייה.

(יא) **ולעתיד** והתהלכתי בתוככם, ופי' והתהלכתי ע"ד או"מ שלמעלה מבחי' א"פ ונתתי את משכני, וזהו למעלה מבחי' התהלך, תלכו, ויש בזה ג"כ ב' בחי' הילוך, וגם י"ל והתהלכתי ע"ד היא מתהלכת בין החיות.

(יב) **ואולך** אתכם קוממיות, וזהו והתהלכתי לטייל עמכם בג"ע, כי יהי' ההתגלות אז תתענג על הוי' למעלה משם הוי' וע' אדר"ז דרפ"ח ע"ב ובסידור שער השבת על הזהר פ' יתרו דפ"ח, וע' בת"א סד"ה ושבתי בשלום אל בית אבי בחי' יצחק צחוק ותענוג העליון, לכן קודב"ה ז"א אתא לאשתעשעא עמהון מתענוג זה שמבחי' הוי', והייתי לכם לאלקים כי אעפ"כ גלוי תענוג זה יהי' נמשך ע"י שם הוי', ולכן ואתם תהיו לי לעם כו' וזהו מ"ש בילקוט ע"פ והתהלכתי משל למלך שהי' לו אריס, ענין האריסות ע"ד ויניחהו בג"ע לעבדה כו' שעי"ז מוסיף אור באצי', וזהו אני כיוצא בכם, כי ממשיכים אור חדש מא"ס ממש, או שמא לא תהיו יריאים ממני ת"ל כו' והיינו כי אני הוי' שעצמות אור א"ס ושם הוי' כולא חד והמשכת התענוג נק' נועם הוי' שנמשך בשם הוי' ואז והיה הוי' לי לאלקים כו' כנ"ל.

ד"ה תורה צוה ובהביאור: לקוטי תורה ברכה צד, ד ואילך.
סד"ה להבין מ"ש ביום השמע"צ: לקוטי תורה דרושים לסוכות פא, ד. פא, ג.
ובד"ה האזינו השמים השלישי: לקוטי תורה האזינו עד, א. עה, סע"ד. עו, ד.
וע' בד"ה האזינו: שם עד, ב.
ובד"ה שובה ישראל: לקוטי תורה (וסה"מ תקס"ה) דרושים לשבת שובה סד, ב (ע' תתקט).

לד"ה והתהלכתי*

ההילוך לפני ר"ל למעלה מהמל' ע"ד הנז' בת"א פ' בשלח סד"ה וה' הולך עם ע"ד שחכמה נק' אחוריים בד"ה שובה ישראל מפסוק חכם באחור ורעו"ד ממעמקים שלמעלה מהחכמה זהו ענין בקשו פני את פניך הוי' אבקש גם ע"ד פרצוף הפנימי דמל' אחת היא יונתי שלמעלה מששים מסכתות בביאור ששים המה כו', ואזי ממשיך ג"כ בתורה מפנימי' ולא נובלות חש"מ לבד ע' ביאור תורה צוה ההפרש בין אירוסין לנשואין ולהיות נשואין ויחוד זהו ע"י חופה בכל מאדך, וכן המצות נק' ערש"מ ע' רבות פ' ויצא פס"ח גבי שנתאחדו י"ב אבנים וזהו ע"י ויפגע במקום, וע' ד"ה ראו כי כו' השבת בענין קדשנו במצותיך ובחי' אחרי תלכו זהו ע"ד מדות הנמשכים מהשכל שנק' רק אחוריים א"נ ע"ד אתכפייא ואזי המצות ג"כ רק אחוריי' כי אחור וקדם רצון ותענוג בד"ה ואהיה אצלו אמון וכן התורה נובלות כו', ומ"מ ע"י ב' הילוך הנ"ל מלמעלה למטה ומלמטה למעלה עי"ז גם כן והתהלכתי, בחי' דרך הוי', דרך ב"פ* הוי' אלקים, היינו כי יש ב' בחי' הוי' ופסיק טעמא ובכ"א יש ג"כ בחי' אלקי' ע' סד"ה וידעת היום, ופי' כמ"ש במא"א היחוד עליון נק' הילוך קוממיות ברבות בראשית פי"ב מאה אמה, וכן בגמרא פ' חלק ד"ק ע"א ארז"ל שבת פ' הזורק אין השכינה שורה אלא על גבור כו' ובעל קומה ממשה שהי' קומתו עשר אמות הנה קומת אדם ג' אמות פ"ד דערובין דמ"ח א' אך התוס' שם פי' דהיינו לבד מהראש י"ל ג' אמות נגד ג' עולמות בי"ע ומה שנותני' לו ד' אמות, כי ד"א של הלכה זהו ש' הוי' היינו להעלות מבי"ע לאצי' ע"י שיפשוט ידיו שאו ידיכם קדש כו', גם ד"א של הלכה במקום היכל קדה"ק ששם מלובש תנה"י דמל' דאצילות ונעשי' כחב"ד דבריאה, גם ד' מוחין גם ד' מחנות שכינה ד' נהרות ד' יסודות ע' במא"א אות ד' סק"ד עד סק"ז וסעיף מ"ה מ"ו מ"ז או נגד קומת המל' מהחזה דז"א ודלמטה עמ"ש בד"ה ובשנה הרביעית יהי' כל פריו ולכן

---

*) **הוספה זו נדפסה באור התורה כרך ד' ע' א'קפב.**

לד"ה והתהלכתי: **נעתק מבוך 1048 קעה, סע"ב. — שייך לעיל ע' תרעג קודם ד"ה לבאר.**

בד"ה שובה ישראל: **לקו"ת דרושים לשבת שובה סו, ד.**

בביאור ששים המה: **לקו"ת שיר השירים מ, סע"א.**

ביאור תורה צוה: **לקו"ת ברכה צו, א.**

ד"ה ראו כי: **לקו"ת בשלח א, א. ב, סע"א.**

בד"ה ואהי' אצלו אמון: **לקו"ת במדבר יח, ב.**

התורה נובלות: **ראה ב"ר פי"ז, ה.**

ב"פ: **אוצ"ל גימט' ב"פ.**

הוי' ופסיק טעמא: **ראה זח"ג קלח, סע"א.**

סד"ה וידעת היום: **לקו"ת (וסה"מ תקס"ו) ואתחנן ט, רע"א (ס"ע שטז).**

השכינה שורה על בעל קומה דוקא ד' אמות ד' מחנות שכינה כנ"ל. אך משה זכה לשכינתא עילאה בינה הי' קומתו עשר אמות ע"ס דאצי' כי ספי' א' דאצי' היא בכל עולם מג' עולמו' בי"ע כמ"ש האריז"ל כי משה חכמה, או ע"ס דז"א וזהו וכל קומה לפניך תשתחוה. ולע"ל במשיח וגבה מאד ע"ס דא"א שכל ספירה כוללת ע"ס דאצי' עד* רגלי החיות כנגד כולן לכן הקומה מאה אמה והשראת השכינה יהי' ממל' דא"ס. גם י"ל ע"ד מ"ש האדם הגדול בענקי' על אברהם כי ענין ענקים שמעניקים את השמש בקומתן כו' פ"ג דסוטה כו' שמגיעי' למעלה ממדרגת שמש ומגן כו' כמ"ש במ"א ע"פ איומה כנדגלות וזהו ענין קוממיות ורשב"י במד"ר שם פי"ב פי' קוממיות מאתים אמה, י"ל ע"ד ומאתים לנוטרי' את פריו ראשיהם מאתים דגבי יששכר כו' ופי' יששכר יש שכר להנחיל אוהבי יש, והיינו מבחי' מאתיים קוממיות כו', ומזה יובן ענין ספה"ע חרמש בקמה בקומה כי אמלאה החרבה ולתקן קומת נה"א זהו ע"י ביטול קומת נה"ב ואזי וכל קומה כו' ויהי' בשבועות אור כתר תורה.

עד: אוצ"ל ע"ד.

מראי מקומות
וציונים

מראי מקומות וציונים

עמוד תכה

ושחט אותו על ירך המזבח: **ויקרא א, יא.**

ושחט אותו על ירך המזבח: **נמצא בכת"י 579 תפו, א. 636 קפה, א. 1054 רא, א.**

לסעי' א' ראה גם יהל אור ע' קפב ואילך.

ראה אוה"ת ויקרא כרך א' ע' ד.

צור את אמרת אני כלילת יופי: **יחזקאל כז, ג.**

הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי: **איכה ב, טו.**

והלכו גוים לאורך: **ישעי' ס, ג.**

בלקו"ת פ' נשא בד"ה ביאור ע"פ כה תברכו: **כז, ד.**

ארץ זית רענן: **דברים ח, ח.**

ארץ שרוב שיעורי' כזיתים: **עירובין ד, ב.**

בת"א פ' בראשית בד"ה להבין ענין הברכות: **ו, ב.**

עמוד תכו

בלק"ת בד"ה תקעו בחדש שופר: **דרושים לר"ה נד, ב.**

וכמשל הנהר: **ראה ג"כ אוה"ת עקב ע' תקצב.**

כי הנה המלכים נועדו: **תהלים מח, ה.**

ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, י.**

ח"ע הנק' עדן: **ראה זח"ב קכג, ב.**

ויגש אליו יהודה: **ויגש מד, יח.**

בד"ה יהודה אתה יודוך אחיך: **תו"א מה, א.**

ויוסף זהו צדיק יסו"א: **ראה זח"א רו, א.**

ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף: **ראה אוה"ת בראשית כרך ד' דף תתשמו, א. כרך ה' דף תתריב, ב.**

בת"א בד"ה ויגש אליו יהודה: **מד, א.**

בלק"ת בד"ה שבת שבתון: **דרושים ליוה"כ ע, א.**

בהגהות ע"פ וידבר משה אל ראשי המטות: **ראה אוה"ת מטות ע' רנה ואילך. וראה גם לקו"ת מטות פא, א ואילך.**

בלק"ת ע"פ שוש אשיש בהוי': **נצבים מח, ב.**

במ"א ע"פ ומשוש חתן על כלה: **אוה"ת נ"ך־א ע' רצא.**

וכמ"ש בשל"ה . . דרס"ו ע"ב: **מבואר באוה"ת נ"ך שם דישיש יש לו ב' פירושים, הא' דמשיש לאחריני, הב' שהוא בעצמו ישיש ע"ש.**

עמוד תכז

ובמאו"א אות יו"ד סעי' יב: **נעתק ביהל אור ע' קפב.**

הנך יפה רעיתי: **שה"ש א, טו.**

קומי לך רעייתי יפתי: **שה"ש ב, יוד, יג.**

בלק"ת בד"ה כי תצא דרוה"ש: **לו, א.**

ובשה"ש בד"ה הנך יפה רעייתי: **לקו"ת שה"ש יג, ד.**

אור זרוע לצדיק: **תהלים צז, יא.**

בלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות: **ל, ג.**

שמן וקטורת ישמח לב: **משלי כז, ט.**

בסידור . . סד"ה שוש תשיש ותגל העקרה: **קלז, א.**

ועמדו רגליו ביום ההוא: **זכרי' יד, ד.**

ובלק"ת בשה"ש בד"ה צאנה וראנה בנות ציון: **כו, א.**

להצהיל פנים משמן: **תהלים קד, טו.**

מארז"ל בענין סדר המערכה: **יומא לג, א.**

בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו: **כט, ג.**

ובמא"א אות יו"ד סעי' מ"ה: **מובא ביהל אור ע' קפט. רסב. וראה אוה"ת ויקרא כרך א ע' ו.**

בדרוש הנותן לשכוי בינה: **סה"מ תקס"ב — ב ע' שצד ואילך. וראה אוה"ת מסעי ע' א'שצד.**

בת"א . . בד"ה לא תהי' משכלה: **עט, א. וראה אוה"ת עקב ע' תרג.**

ובלקו"ת בד"ה שימני כחותם: **מה, א.**

סוד ה' ליראיו: **תהלים כה, יד.**

עמוד תכח

בת"א . . בד"ה כי אתה נרי: **מ, ב.**

בת"א . . בד"ה ענין חנוכה: **לב, ב.**
חדשים גם ישנים: ***שה"ש* ז, יד.**
ותצפנהו שלשה ירחים: **שמות ב, ב.**
במד"ר פ׳ דברים: **פ"א, יט.**
רב לכם סוב את ההר הזה: **דברים ב, ג.**
מה רב טובך אשר צפנת: **תהלים לא, כ.**
הלוך ונסוע הנגבה: **בראשית יב, ט.**
חסד לאברהם וצפון הוא קו השמאל: **ראה זהר לך פ, א. תו"א סו, ד. אוה"ת יתרו ע׳ תשעה. תולדות ע׳ קעא.**
בתו"א בד"ה אלה תולדות יצחק: **תולדות יז, ג.**
וימינו תחבקני: ***שה"ש* ב, ו.**
ארוממך אלקי המלך: **תהלים קמה, ה.**
בסידור . . סד"ה אד׳ שפתי תפתח: **רלח, ד.**
ויצחק בא מבא באר לחי: **בראשית כד, סב.**
ומבואר במ"א ע"פ ויהי בעלות המנחה: **ראה אוה"ת תולדות תתיז, א (כמעט אות באות מהנדפס כאן). אוה"ת נ"ך עז. אוה"ת תפלה ע׳ רפח (מויחי שסח, ב) רצ-א.**

עמוד תכט

אשה כי תזריע וילדה זכר: **ויקרא יב, א.**
ואל אישך תשוקתך: **בראשית ג, טז.**
תפלת ערבית רשות: **ברכות כו, ב.**
כי הדם הוא הנפש: **דברים יב, כג.**
מצות . . כתר תר"ך עמודי אור: **פרדס ש"ח פ"ג.**
בד"ה כי ביום הזה יכפר: ***לקו"ת* אחרי כו, ג.**
ושמתיך בנקרת הצור: **שמות לג, כב.**
ובד"ה שוש אשיש: ***לקו"ת* נצבים מז, א.**
ובד"ה ושאבתם מים: ***לקו"ת* דרושים לסוכות פ, ג.**
בהביאור ע"פ קול דודי: **ראה *לקו"ת שה"ש* טז, א.**
העירותי מצפון: **ישעי׳ מא, כה.**
איזהו גבור הכובש את יצרו: **אבות ד, א.**

עמוד תל

צפנת ג׳ימט׳ כתר: **מאו"א אות צ סעי׳ י.**
מ"ש במד"ר: **מדרש רבה ויקרא פ"ב. וראה אוה"ת חנוכה דף רפג, ב ואילך.**
עבדו את ה׳ בשמחה: **תהלים ק, ב.**
בחי׳ יצחק בואו לפניו ברננה: **ראה זהר ויחי רכט, ב.**
דעו כי הוי׳ הוא אלקים: **שם ק, ג.**
ונחך ה׳ תמיד: **ישעי׳ נח, יא.**
ויטע אשל: **בראשית כא, לט.**
קומי רוני בלילה: **איכה ב, יט.**
ובת"ז סוף תיקון כ׳: **ראה לקו"ת תזריע כא, ד.**

עמוד תלא

ובת"א . . בד"ה בכ"ה בכסלו: **כט, ג.**
בע"ת בחילא יתיר: **זח"א קכט, ב.**
לפני הוי׳ תטהרו: **ויקרא טז, ל.**
והם הביאו את קרבנם לפני הוי׳: **במדבר טו, כה.**
בלקו"ת פ׳ שלח בד"ה אני ה׳ אלקיכם: **מז, א.**
והנה בעליית נה"ב: **לשון התו"א כט, ב.**
בלק"ת בד"ה האזינו השמים: **עד, ג.**
בלק"ת בד"ה שחורה אני: **ז, ב.**
התפלה במקום הקרבנות: **ברכות כו, ב.**
בתשוקה וצמאון כו׳: **ע"כ לשון התו"א.**
מצפון תפתח הרעה: **ירמי׳ א, יד.**
במקום שבע"ת עומדין: **ברכות לד, ב.**

עמוד תלב

בלק"ת בד"ה ושמתי כדכד: **ראה כד, ד.**
בביאור כי תצא: ***לקו"ת* תצא לז, ג.**
בלק"ת בשה"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע: **טז, ג.**
ובד"ה מי יתנך כאח לי: ***לקו"ת שה"ש* מד, ג.**
ד) ובבחי׳ . . רוח צפונית: **לכללות הקטע ראה ג"כ אוה"ת חנוכה דף רפד, א ואילך.**
במ"א בפי׳ צחוק עשה לי אלקים: **בראשית כא,**

ו. לקו״ת מסעי צא, ג. אוה״ת וישלח דף רלח, א. נ״ך ע׳ עה. תולדות דף קמח, ב.

לויתן זה יצרת לשחק בו: **תהלים קד, כו.**

ע״פ אלה מסעי: **לקו״ת צא, ג.**

ע״פ ושבתי בשלום: **תו״א כא, ג.**

וסד״ה ואהי׳ אצלו אמון: **לקו״ת במדבר כ, א.**

ממושבותכם תביאו לחם תנופה: **ויקרא כג, יז.**

וכמו עד״מ למטה . . צפור המדברת: **בלקו״ת במדבר כ, א מביא משל זה ומציין — וכמ״ש בלק״א בשם המגיד נ״ע.**

לב מלכים אין חקר: **משלי כה, ג.**

עמוד תלג

אדם ובהמה תושיע ה׳: **תהלים לו, ז.**

ע״פ ויקח מן הבא בידו מנחה: **ראה תו״א כה, ג ואילך.**

ונופת צופים: **תהלים יט, יא.**

יתרון האור . . מן החשך: **קהלת ב, יג.**

סד״ה וידעת היום: **לקו״ת ואתחנן ה, א.**

בד״ה ולא אבה: **לקו״ת תצא לח, ד.**

וסד״ה כנשר יעיר: **לקו״ת האזינו עח, ג.**

מי זאת עולה מן המדבר: **שה״ש ג, ו.**

ובד״ה אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צא, ג.**

טוב יצ״ט מאד זה יצה״ר: **קה״ר ג, יא. ג.**

ויעקוד את יצחק בנו: **בראשית כב, ט.**

בסידור בדרוש ל״ג בעומר: **שג, א ואילך.**

צחוק עשה לי אלקים: **בראשית כא, ו.**

יו״ד חכמה ה׳ בינה: **ראה זהר (רעיא מהימנא) ויקרא יז, א. תקו״ז בהקדמה ו, ב. אגה״ת פ״ד.**

רוח צפונית אינה מסובבת: **ב״ב כה סע״א.**

בלקו״ת ר״פ תזריע: **יט, ד ואילך.**

ועבד הלוי הוא: **במדבר יח, כג.**

שהמזיקים נבראו בע״ש: **אבות ה, ב.**

בתו״א בד״ה יביאו לבוש מל׳: **צ, ב.**

ובבה״ז פ׳ קרח: **לאדה״א צה, א. וראה לעיל כרך א ע׳ ה.**

עמוד תלד

לא יקח אשה ליצחק מבנות כנען: **בראשית כד, ג.**

בת״א סד״ה ויקהל משה: **פח, ד.**

ע״פ והארץ הדום רגלי: **ראה תו״א א, ב ואילך.**

בלבי צפנתי אמרתיך: **תהלים קיט, יא.**

פנו לכם צפונה: **דברים ב, ג.**

תורה נק׳ עוז ותושי׳: **ראה ויק״ר פל״א, ה.**

בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחדש השלישי: **סז, א.**

בלק״ת פ׳ ראה בד״ה וכל בניך: **כט, א.**

ובסידור בד״ה מזמור לתודה: **מה, א.**

שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה: **אבות ו, ב.**

עמוד תלה

כי אתה נרי הוי׳: **שמואל־ב כב, כט.**

לדוד הוי׳ אורי: **תהלים כז, א.**

ישת חושך סתרו: **תהלים יח, יב.**

בלק״ת בד״ה אלה פקודי: **ג, ד.**

ברישא חשוכא: **שבת עז, ב.**

מצפון זהב יאתה: **איוב לז, כב.**

שו״ה הוא העלי׳ . . ולכן בשעה שישראל: **מכאן עד סוף הקטע נדפס גם באוה״ת חנוכה דף רפד, א.**

יאמרו ליצחק כי אתה אבינו: **ישעי׳ סג, טז.**

לא בכסף תגאלו: **ישעי׳ נב, ג.**

דאילו של אברהם נברא ג״כ בע״ש בה״ש: **ראה אבות פ״ה משנה ו׳.**

צחוק עשה לי אלקים: **בראשית כא, ו.**

ברבות בשה״ש ע״פ חדשים גם ישנים: **ז, יח.**

יראת ה׳ אוצרו: **ישעי׳ לג, ו.**

עמוד תלו

אם תיטיב שאת: **בראשית ד, ז.**

חרות על הלוחות חירות: **אבות ו, ב.**

עמוד תלז

בסידור בביאור ע״פ ששת ימים: **נמצא בגוכתי״ק 1072 רכה, א. ובכתי״י 19 ה, א. 968**

לה, א. 1142 קלז, א. 1741 תקיז, א. 2109 לה, א.

הגהות לסידור עם דא״ח שער חג המצות רפד, א. וראה עוד הגהות אוה״ת פ׳ ראה ע׳ תשכז. ראה לקמן ע׳ תמז ובהנסמן לשם.

כי עין בעין יראו: **ישעי׳ נב, ח.**

בלק״ת . . בד״ה יונתי: **שה״ש יח, ב.**

אלביש שמים קדרות: **ישעי׳ נ, ג.**

ע״פ כי ישאלך בנך: **ראה סידור רצג, ג ואילך.**

חנם בלא מצות: **זח״ג קח, א.**

בת״א ס״פ יתרו סד״ה וכל העם: **עד, ג.**

בד״ה ראה ריח בני: **תו״א תולדות כ, ג.**

בד״ה וכל בניך: **ראה לקו״ת ראה ל, ב.**

בד״ה ואשה כי תדור בלקו״ת פ׳ מטות: **פד, א.**

וצבא השמים לך משתחוים: **נחמי׳ ט, ו.**

כרחל לפני גוזזי׳ נאלמה: **ישעי׳ נג, ז.**

סד״ה האזינו השמים: **לקו״ת עז, א.**

והנה אופן אחד בארץ: **יחזקאל א, טו. וראה חגיגה יג, ב.**

אף עשיתיו: **ישעי׳ מג, ז.**

בד״ה מי מנה: **ראה לקו״ת בלק סז, א.**

עמוד תלח

ובד״ה מנורת זהב: **לקו״ת בהעלותך לג, ג־ד.**

בבה״ז . . בד״ה אעשה לו עזר: **ביאוה״ז לאדה״א א, ד.**

בד״ה ברכו הוי׳ מלאכיו: **ביאוה״ז לאדה״א צח, א.**

בסידור שער המועדים: **ריז, א.**

בד״ה ויאבק איש: **תו״א כו, ב.**

ויאכילך את המן: **דברים ח, ג.**

בד״ה את שבתותי תשמרו: **לקו״ת בהר מא, ב.**

ובד״ה כי כארץ תוציא צמחה: **לקו״ת נצבים ג, ב.**

בד״ה רני ושמחי: **תו״א לז, א.**

אמרו צדיק כי טוב: **ישעי׳ ג, י.**

בת״א . . בד״ה שמאלו תחת לראשי: **פו, א. וראה אוה״ת כי תשא א׳תתעד. יתרו תשסג.**

בד״ה מה טובו: **לקו״ת בלק עד, ב.**

קדש לי כל בכור: **שמות יג, ב.**

ובד״ה שניך כעדר: **לקו״ת שה״ש לז, ג.**

בד״ה ששים המה: **לקו״ת שה״ש לח, ג.**

מפלגך ולחתא: **סנהדרין לט, א.**

בת״א סד״ה חכלילי עינים: **מז, ד.**

ובד״ה ביאור ע״פ משה ידבר: **תו״א סח, יג.**

ובסידור . . בד״ה להבין ההפרש בין ק״ש: **עג, ב.**

עמוד תלט

בת״א . . בד״ה יפה שעה א׳: **טז, א.**

הנה אלקינו זה: **ישעי׳ כה, ט.**

בד״ה ראשי המטות: **לקו״ת מטות פב, א.**

אשר ברא אלקים לעשות לתקן: **מדרש רבה עה״פ בראשית א, א.**

בד״ה בכ״ה בכסלו: **תו״א וישב כט, א.**

אתה הראת לדעת: **דברים ד, לה.**

למען דעת כל עמי הארץ: **מ״א ח, ס.**

בד״ה הוי׳ לי בעוזרי: **לקו״ת דרושים לשמ״ע פח, ג.**

ונגלה כבוד הוי׳: **ישעי׳ מ, ה.**

בסד״ה ביאור ע״פ וידעת היום: **לקו״ת ואתחנן ו, א.**

ואת רוח הטומאה אעביר: **זכרי׳ יג, ב.**

בביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה: **לקו״ת שה״ש מז, ג ואילך.**

ומחזה שדי יחזה: **במדבר כד, ד.**

זח״א פ׳ בראשית די״ט סע״א: **נעתק ונתבאר בספר החקירה צד, ב.**

ובמאו״א אות א׳: **נעתק ונתבאר בספר החקירה צה, א. מובא גם לעיל כרך־א ע׳ שח.**

בד״ה וידעת היום: **לקו״ת ואתחנן ד, א.**

סד״ה מזוזה מימין: **תו״א מב, ד.**

סד"ה כי תהיין לאיש שתי נשים: **לקו"ת תצא לח, ב.**

סד"ה כנשר יעיר: **לקו"ת האזינו עח, ג.**

ועמ"ש ע"פ כי ישאלך בנך: **ראה אוה"ת ויקרא כרך (ג) ע' תשנט.**

מ"ט עזי מסגי ברישא: **שבת עז, ב.**

עמוד תמ

בד"ה מי מנה: **לקו"ת בלק סז, א.**

במד"ר בשלח . . בהגהות ע"פ הבאים ישרש: **נדפס באוה"ת שמות כרך א' ע' פד.**

כי עין בעין יראו: **ישעי' נב, ח.**

ע' בד"ה לבבתני באחד מעיניך: **לקו"ת שה"ש כח, ג.**

סד"ה כי תשמע בקול: **לקו"ת ראה כג, ד.**

אנכי כו' מארץ מצרים: **שמות כ, ב.**

מאן דקטיל לחויא יהבין: **ע' ת"ז סוף ת"ג וריש תכ"א.**

בד"ה כי תצא השני: **לקו"ת שם לה, ג.**

ובזה יובן . . אין התינוק: **ראה לקמן ע' תנא.**

אין התינוק יודע: **ראה ברכות מ, א.**

אבא יסד ברתא: **ראה זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א.**

ששת ימים תאכל מצות: **דברים טז, ח.**

פסח . . מוחין דאבא: **ראה פע"ח שער (כ) מקרא קודש פ"א.**

אנכי מי שאנכי: **ראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט (ע' תו).**

וביום השביעי עצרת להוי': **דברים שם.**

בה"ז בראשית כ"ז: **לאדה"א ב, ד.**

עמוד תמא

במד"ר ס"פ נשא: **פי"ד, כ. וראה אוה"ת זכור ע' א'תשצד. א'תשעו.**

וינערו רשעים: **איוב לח, יג.**

ימי שנותינו בהם ע' שנה: **תהלים צ, י.**

העונה אישר"מ בכל כוחו: **שבת קיט, ב.**

ע"פ יענך ה' ביום צרה: **ראה יהל אור עה, א.**

ואמר ביום ההוא הנה אלקינו: **ישעי' כה, ט.**

ע"פ ויחי יעקב: **ראה סה"מ תקס"ב — א ע' קלב ואילך.**

ולתוס' ביאור הנה ענין חמץ ומצה: **נמצא בכת"י 108 שג, א. 368 קיד, א (בשינויים). 769 קיא, ב. ובמפתח שם רשום: אאדמו"ר.**

משלו היצה"ר: **ראה לקו"ש חי"ב ע' 157.**

בב"מ חומץ בן יין עד מתי: **ב"מ פג, ב.**

כי יתחמץ לבבי: **תהלים עג, כא.**

הרמב"ם בהל' דיעות: **פ"ב ה"ג.**

עניו מאד: **במדבר יב, ג.**

וראה ג"כ במ"מ שמדות הגסות נק' אב' אבות הטומאה: **ראה לקו"ת שה"ש טו, ד —** וכידוע **שבחי' גסות נק' כו'.**

וכמ"ש במ"א ע"פ מארז"ל . . בירבעם: **סנהדרין קמ, ב. ראה ספר המאמרים תקס"ה ע' תשמו. וראה תו"א מד, ב.**

ושניהם לבדם בשדה: **מ"א יא, כט.**

במאמר דרפב"י: **סוף סוטה.**

עמוד תמב

זה לעו"ז עשה האלקי': **קהלת ז, יד.**

שבא מטפה סרוחה: **ראה אבות רפ"ג.**

לפני שבר גאון: **משלי טז, יח.**

כולו סג: **תהלים נג, ד.**

ראיתי איש חכם: **משלי כו, יב.**

ויקרא אלקים ליבשה ארץ: **בראשית א, י.**

לחם עוני: **דברים טז, ג.**

ארץ מלשון רצון: **ראה ב"ר ה, ז.**

פקדת ארץ: **תהלים סה, י — פקדת הארץ.**

רצית ה' ארצך: **תהלים פה, ב.**

עמוד תמג

ע"פ וישב יעקב בארץ: **ראה תו"א וישב כז, א.**

ע"פ כי תצא: **לקו"ת תצא לה, ג.**

מאן דקטיל לחויא יהבין לי' ברתא: **ע' ת"ז סוף ת"ג וריש תכ"א (מג, א).**

נק' נוני ימא רה"מ סבא שבזהר: **ראה זהר ויחי מח, טז. וראה זח"ג קמד, ב.**

כי מן המים משיתיהו: **שמות ב, י.**

בבחי׳ עיבור משמע״צ עד שש״פ: **ראה אגה״ק סי׳ כ (קל, ב). ובליקוט פירושים שם.**

כמ״ש במ״א דמעלת אלי׳: **ראה ג״כ מאמרי אדמו״ר האמצעי ויקרא ע׳ רסה.**

חי ה׳ אשר עמדתי לפניו: **מל״ב ה, טז.**

ועדמ״ש בפ׳ שמיני מענין נוני ימא: **ראה לקו״ת שמיני יח, ב. וראה מאמרי אדמו״ר האמצעי ויקרא ע׳ רסה ובהנסמן שם בהמ״מ.**

וכמ״ש מזה בפ׳ ויגש: **תו״א ויגש מג, ד.**

הלכו ביבשה בתוך הים: **שמות טו, יט.**

משא״כ בצבא השמים: **וכ״ה באוה״ת ואתחנן ע׳ רמא.**

באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי: **דף קלב, ב.**

ועמ״ש בת״א ע״פ לכן אמור: **נט, ג.**

ובביאור ע״פ כי אתה נרי: **תו״א מא, ב.**

עמוד תמד

ועמ״ש ע״פ בראשית בד״ה צאינה וראינה: **תו״א ח, ב.**

מלך שהשלום שלו: **שהש״ר פ״א, יא. פ״ג, כ. שמו״ר פנ״ב, ד.**

והי׳ ביום ההוא יצאו מים חיים: **זכרי׳ יד, ח.**

ע״פ והיה מספר בנ״י: **ראה לקו״ת במדבר ז, ד.**

לחם עוני נק׳ בזוהר יבשה: **זח״א לג, א.**

דוד לא גבה לבי: **תהלים קלא, א.**

וי״ל דהנה מה שיש בכח הארץ: **ראה אגה״ק סי׳ כ (קלב, ב). תו״א מג, ג.**

שויתי ודוממתי: **תהלים קלא, ב.**

בפ׳ ויגש: **תו״א מג, ג.**

במ״א ע״פ מזמור שיר חנוכת הבית: **לקו״ת ברכה צט, ד.**

עמוד תמה

אין גומרים את ההלל בשש״פ: **ראה לקו״ת פ׳ צו יד, ד ואילך. אוה״ת בא רסג־ד.**

בשבת אין אומרין הלל: **ראה כ״ז בארוכה באוה״ת פנחס ע׳ א׳קפז.**

ושמחת בחגיך: **דברים טז, יד.**

בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו: **ראה לקו״ת צו יא, ד.**

שבת הוא גילוי מוחין דאבא: **ראה פע״ח ש״כ פ״א.**

מוחין דאבא שהוא למעלה מבחי׳ בינה: **ראה קונטרס דרושי חתונה תרנ״ב ע׳ ו. וש״נ.**

לאשתאבא בגופא דמלכא: **זח״א ריז, ב.**

בכל יום אברכך: **תהלים קמה, ב.**

ויברך אלקים את יום השביעי: **בראשית ב, ג.**

עמוד תמו

במ״א ג׳ בחי׳ . . הלל ברכה והודאה: **ראה ספר הליקוטים ערך ברכה.**

מזמור שיר ליום השבת: **תהלים צב, א.**

ועמ״ש ע״פ שינייך כעדר הרחלים: **ראה ג״כ אוה״ת שה״ש תקסח ואילך.**

נורא תהילות: **שמות טו, יא.**

ואתם תחרישון: **שם יד, יד.**

דלכן לא הקריבו שלמי שמחה בשביעי של פסח: **ראה אוה״ת דרושים לפסח ע׳ תתקצד ובהנסמן שם.**

וכמ״ש כה״ג במ״א ע״פ ושאבתם מים בששון: **לקו״ת דרושים לסוכות עט, ד ואילך.**

בהדיא בזוהר . . בעתיקא תליא מילתא: **זוהר בשלח מח, א.**

עמוד תמז

ששת ימים: **נמצא בגוכתי״ק 1058 קיב, ב וב־כת״י 14 ריא, א. 26 קכד, א. 2109 שמח, ב. המאמר מיוסד על ד״ה זה בסידור עם דא״ח דף רפד, א. הנחה אחרת בסה״מ תקס״ד ע׳ פ. דרך מצותיך מצות חמץ ומצה. עוד הנחה עם הגהות וקיצורים באוה״ת ראה ע׳ תשכח. וראה גם בסה״מ תרכ״ז ע׳ רז. סה״מ תרל״ה־א ע׳ רלה.**

ששת ימים תאכל מצות: **דברים טז, ח.**

ורעה אמונה: **תהלים לז, ג.**

אנכי כו׳ מארמ״ץ: **שמות כ, ב.**

ע׳ בד״ה בכ״ה בכסלו: **תו״א כט, ב.**

ע״ד אין התינוק: **ראה ג״כ אוה״ת בא ע׳ תרמב. דרך מצותיך דף כב, ב ואילך.**

אין התינוק יודע: **ראה ברכות מ, א. מ״ת לב״ר פט״ז, ו.**

ענין ששת ימים . . ששה מדות: **ראה ג״כ אוה״ת ראה ע׳ תשמו ואילך.**

חכמה . . אבא: **ראה רעיא מהימנא (קדושים) פב, א. (תצא) רעח, ב.**

ויבשה הם עלמא דאתכסייא: **ראה תו״א בשלח סב, א. ספר המאמרים אדה״א ויקרא ע׳ קנג.**

עמ״ש בביאור וידעת: **לקו״ת ואתחנן ו, א ואילך.**

ולכן ראתה: **מכילתא בשלח טו, ב. וראה מאמרי אדה״א ויקרא ע׳ ריא. ובהנסמן שם.**

ועצר את השמים: **דברים יא, יז.**

כמ״ש במ״א מענין חכם אינו מדבר: **אבות פ״ה מ״ז. וראה אוה״ת דרושים לפסח ע׳ תתקצט.**

מצה . . לחם עוני: **דברים טז, ג.**

לית שמאלא בהאי עתיקא: **זח״ג קכט, א.**

איידי דטריד למיבלע לא פליט: **כ״ה בכ״מ בדא״ח, ובספר המאמרים תקס״ה ח״א ע׳ תקיב בשם מארז״ל. וראה חולין קח, ב.**

שאין מניחין תפילין בשבת: **ראה באוה״ת שמות ע׳ שמח בשם פע״ח שער השבת רפי״ט. ראה לקמן ע׳ תרטו.**

עמוד תמח

פתחי לי: **תהלים קיח, יט.**

שביעי רשות . . עלמא דחירו: **ראה פסחים קכ, א. וראה ג״כ אוה״ת בשלח ע׳ תרפא. דרך מצותיך ע׳ כד, ב.**

דעת התינוק . . אין זו השגה אמיתית . . האמיתי שהוא אביו: **ראה גם לקו״ת צו יג, ג ואילך. דרמ״צ כג, א ואילך.**

ביאור על ששת ימים: **נמצא בגוכתי״ק 1058 קיז, ב. מיוסד על סדור עם דא״ח רפו, ג.**

מצה קטנות דאבא: **ע״ח שער האמונה פ״א ע׳ 15. בכתבי האריז״ל. וראה דרך מצותיך כג, ב (ספ״ב).**

ובפע״ח פי׳ קטנות היינו לבושים דהמוחין: **שם.**

עמוד תמט

ועמ״ש בביאור דמזוזה מימין: **תו״א מב, ב.**

וידבר שלשת אלפים משל: **מלכים־א ה, יב.**

כי נער ישראל: **הושע יא, א.**

ומתלמודי יותר מכולם: **תענית ה, ב.**

שתיק רב ע״י שאלת תלמידיו: **ביצה ו, ב.**

בת״א סד״ה לסוסתי: **סד, ג ואילך.**

עמוד תנ

בד״ה אז ישיר: **סה״מ תקס״ה — א ע׳ רלו ואילך.**

אגוסטוס יושב: **ראה שמו״ר רפכ״ג.**

במ״א בפי׳ המלות דברוך שאמר: **ראה סידור לט, ג.**

כי אורייתא מחכמה נפקת: **זח״ב קכא, א.**

ובביאור בשעה שהקדימו: **לקו״ת במדבר יד, ב ואילך.**

סד״ה ראה ריח בני: **ראה סה״מ תקס״ה יז, א ואילך.**

טורי דפרודא: **ראה זח״א קנח, א.**

מה שביעי רשות אף ששה רשות: **ראה פסחים קכ, א. מכילתא בא יב, טו. הובא ברש״י שם.**

עמוד תנא

בד״ה והגדת לבנך: **ראה סידור רצו, ג ואילך.**

סד״ה ואלה שמות: **ראה תו״א נ, ג ואילך.**

ג׳ מדרגות: **מכאן עד הסוף נמצא ג״כ בכת״י 788 קלח, ב.**

עמוד תנב

ואמר ביום ההוא: **ישעי׳ כה, ט.**

שאו מרום עיניכם: **ישעי׳ מ, כו.**

ע׳ ד״ה בכ״ה בכסלו: **תו״א כט, א.**

מצה מיכלא דמהימנותא: **ראה זהר (רעיא מהימנא) בא מא, א. ספר המאמרים ה׳תש״ת ע׳ 166 הערה לט. אוה״ת ראה ע׳ תשדמ.**

אנכי מי שאנכי: **ראה תניא מהדורא קמא ספמ״ט (ע׳ תו).**

בד״ה הקל קול: **סידור יח, ג ואילך.**

עמוד תנג

הא לחמא עניא: **נמצא בכת״י 44 קמג, א. 98 קעב, ב בכותרת דרוש שני (חסר הסיום) 108 רצג, א. 185 צה, א. 269 רנז, ב [בצד יש הגהות מהרא״י ריבלין]. 587 קסט, א. בכותרת: חג הפסח דשנת תקצדי״ק. 592 קסו, ב. 738 תח, א. 769 רפא, א. 1049 שכ, א. 2073 סה, א. 2128 ריד, א.**

מאמר זה מיוסד על ד״ה הא לחמא עניא הנדפס במאמרי אדה״ז פרשיות ע׳ תקיב. והוא המשך או ביאור להנדפס באוה״ת דברים כרך ז ע׳ ב׳רלא. וראה שם בהערות.

ראה לקו״ש חט״ז ע׳ 122.

לחם עוני: **דברים טז, ג.**

כי בחפזון יצאת ממצרים: **שם.**

דמצה נק׳ לחם עוני: **וראה פסחים קטו, סע״ב. לקו״ת ויקרא ו, ג. שער האמונה פ״ב, פכ״א.**

בכל יום חייב אדם לראות א״ע: **ראה תניא ריש פרק מז.**

תורה קדמה אלפים שנה: **ראה מדרש תהלים צ, ד. ילקוט המכירי שם. ב״ר פ״ח, ב, ובכ״מ.**

מבואר למעלה: **ראה אוה״ת דברים כרך ו ע׳ ב׳רלז.**

שמע והי׳ קבלת עול מלכות שמים וקבלת עול מצות: **ברכות יג, ב.**

כמאמר שיעור קומה רל״ו אלפים: **מובא בכמה מקומות בשם בס׳ היכלות. וראה באוה״ת דברים כרך ו ע׳ ב׳רלג ובמ״מ לשם.**

אשר הוצאתיך מארץ מצרים: **שמות כ, ב.**

מצרים לשון מיצר וגבול: **ראה פע״ח שער (כא) חג המצות פ״ז.**

במקום שבע״ת עומדין: **ראה ברכות לד, ב.**

ג׳ מיני אהבה: **ראה גם אוה״ת תשא ע׳ א׳תתסא־סו.**

ואהבת בכל לבבך: **דברים ו, ה.**

בשני יצריך: **וראה ברכות נד, א (במשנה).**

שו״ה כי הנה . . דהיינו: **בכת״י 269 בצד הגליון רשום הג״ה בכת״י מהרא״י ריבלין: (זהו מלקו״ת דרושים לסוכות ד״ה ביום השע״צ פ, ע״ד).**

ומד״ה והדרך הב׳ הוא מת״א תשא ד״ה שמאלו.

עמוד תנד

ראה נתתי לפניך את החיים: **דברים ל, טו.**

ובחרת בחיים: **שם, יט־כ.**

שו״ה הוא חייך . . וחיי החיים: **בכת״י 269 בצד הגליון רשום הג״ה בכת״י מהרא״י ריבלין: ע״כ מד״ה הנ״ל.**

שו״ה בשני יצריך . . שהוא חייך: **בכת״י 269 בצד הגליון רשום הג״ה בכת״י מהרא״י ריבלין: מלקו״ת ד״ה הנ״ל.**

כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה: **צפני׳ ג, ט.**

אתה הסיבות את לבם: **מלכים־א יח, לז.**

ונגלה כבוד ה׳: **ישעי׳ מ, ה.**

ואהבת לשון ציווי . . עתיד: **ראה ג״כ תו״א תשא פו, ג.**

שו״ה לשון . . נדח: **בכת״י 269 בצד הגליון רשום הג״ה בכת״י מהרא״י ריבלין: ע״כ ומכאן הוא מתחיל ד״ה הנ״ל.**

חדאי נפשאי לך קראי: **פסחים סח, ב.**

שו״ה ידיעא . . בענינים גשמיים: **בכת״י 269**

בצד הגליון רשום הג"ה בכת"י מהרא"י ריבלין: ע"כ מתו"א שם.

כמ"ש בביאור ע"פ כי נר מצוה חנוכה: **תו"א מב, ג.**

שו"ה ב) ובכל מאדך . . כולנה: **בכת"י 269 בצד הגליון רשום הג"ה בכת"י מהרא"י ריבלין: (מת"א ד"ה שמאלו הנ"ל קמג, ע"ד).**

שו"ה לאין קץ . . כלל: **בכת"י 269 בצד הגליון רשום הג"ה בכת"י מהרא"י ריבלין: (מכאן הוא מלק"ת ד"ה ביום השע"צ הנ"ל).**

כיתרון האור מן החושך: **קהלת ב, יג.**

עמוד תנה

ביו"ד נברא העוה"ב: **ראה מנחות כט, ב.**

ובנ"י יוצאים ביד רמה: **שמות יד, ח.**

וביד חזקה ישלחם: **שמות ו, א.**

היד הגדולה אשר עשה במצרים: **שמות יד, לא.**

בע"כ אתה חי: **אבות ספ"ד.**

ויסע ויבא ויט: **בראשית לה, כא.**

שו"ה קריעת י"ס . . ויבא ויט: **בכת"י 269 בצד הגליון רשום בכת"י מהרא"י ריבלין: (ע"כ מד"ה ביום השע"צ הנ"ל יעו"ש).**

שהתורה נק' כלה וישראל נק' חתן: **ראה ג"כ לקוטי תורה ברכה צג, סע"ד. שערי תשובה ח"ב שער התשובה ט, ג. ד.**

כל העוסק בתורה לפני ע"ה: **פסחים מט, ב.**

עמוד תנו

ביום חתונתו זה מ"ת: **שה"ש ג, יא. רש"י ומצודת דוד שם.**

דאורייתא מחכמה נפקת: **ראה רע"מ פ' משפטים קכא, א. זהר יתרו פה, א.**

כמ"ש בדרוש דק"ש: **ראה סידור שער הציצית ד"ה והי' לכם לציצית ד, ד ואילך (ובהביאור שם).**

שכר מצוה מצוה: **אבות ד, ב.**

ויזעקו אל ה': **ראה יהושע כד, ז. תהלים קז, ו. כח.**

בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים: **שמות יג, ח.**

שבעה שבועות תספר לך: **דברים טז, ט.**

ממצרים . . הכנה לקבלת התורה: **ראה תו"א ריש פ' שמות (ועם הגהות וכו' — באוה"ת שמות ע' ז ואילך). תו"ח ריש פ' שמות.**

אנכי הוי' אלקיך: **שמות כ, ב. דברים ה, ו.**

כמו שהקשו המפרשים: **ראה בחיי, כלי יקר, ספורנו ועוד. דברים שם. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ע' תא. ובהנסמן שם.**

אנכי מי שאנכי: **ראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט (ע' תו). אבן עזרא תולדות כז, יט.**

וכמשנ"ת בדרוש דק"ש אות ד' בהג"ה: **ד"ה להבין מ"ש האריז"ל דק"ש הוא יחוד או"א — אוה"ת ואתחנן כרך־ו ע' ב'רלט ואילך.**

עמוד תנז

שו"ה הכנה . . וביאור: **בכת"י 269 בצד הגליון רשום הג"ה בכת"י מהרא"י ריבלין: (מת"א ויקהל ד"ה קחו מאתכם תרומה קמט, ב' ג').**

מעט מעט אגרשנו: **שמות כג, ל.**

ויקרא לאור יום: **בראשית א, ה.**

וספרתם לכם ממחרת השבת: **ויקרא כג, טו.**

עמוד תנח

וכן ארז"ל . . כי גביל עפרא בעלמא הוא: **ראה ביצה ו, ב.**

למס"נ באחד: **שו"ת הרשב"א ח"ה, נה. ב"ח בטוא"ח רסס"א. פע"ח ש' הק"ש פי"ב.**

ונפשי כעפר . . בחי' אתהפכא: **ראה תו"א פט, ג. אוה"ת חנוכה־ב תכו, א.**

עמוד תנט

ועד בחילופי אתוון: **זח"ב קלד, א. וראה מאמרי אדה"ז־פרשיות ע' תשסד ובהנסמן לשם.**

ועד אין לו הפסק: **עירובין נד, א.**

שו"ה יכול להיות . . נמצא: **בכת"י 269 בצד**

הגליון רשום הג״ה בכת״י מהרא״י ריבלין: (ע״כ מת״א ד״ה קחו מאתכם תרומה הנ״ל).

שאו את ראש כל עדת בני ישראל: **במדבר א, ב.**

לאתבא צדיקייא בתיובתא: **ראה זח״ג קנג, ב. וראה לקו״ת שמע״צ צב, ב. שה״ש נ, סע״ב (ובהמ״מ לשם).**

עמוד תסא

על מצות יאכלוהו: **במדבר ט, יא.**

וזה היה קודם חצות לילה: **ראה לקו״ש־יז ע׳ 81 הערה 34.**

כדין אכילת הפסח: **ראה זבחים פ״ה מ״ח.**

ויאפו את הבצק: **שמות יב, לט.**

כמ״ש במ״א באריכות: **ראה לקו״ת צו יג, ב ואילך.**

מים . . שיורדין מגבוה לנמוך: **ראה תענית ז, א.**

פיה פתחה בחכמה: **משלי לא, כו.**

בסידור ע״פ מזמור לתודה: **מד, א ואילך.**

עמוד תסב

יין ושכר אל תשת: **נמצא בכת״י 7. 34 מט, א. 38 לב, א. . 98 קפא, א. 200 סג, א. 207 קסו, א. 264 פב, ב. 350 כב, א. 351 קי, א. 385 רפט, א. 423 צו, א. 443 קט, א. 534 שכג, א. בכותרת: תרזיין. 579 תקו, א. 599 קמה, א. 694 קיא, א. 741 שי, א. 744 רכט, א. 753 לב, א. 789 פא, א. 1211 סה, א. 1330 קעב, א. 2008 קכא, א. 2022 רי, א. 2031 א, א. 2108 פו, א. 2118 לא, א. 2151 יא, א. 2220 מד, א. 2222 סב, א. 2259 קו, א.**

מאמר זה נזכר במאמרי כ״ק אדמו״ר מהורש״ב (סה״מ תרמ״ז ע׳ קלז) בשם „בד״ה יין ושכר אל תשת (בס׳ להבין ענין זיווג הנשמות בג״ע״) בביאור האגה״ק ד״ה להבין מ״ש בפע״ח כו׳ — והוא בוך 2118 (העתקה — בוך 2220).

תוכן מאמר זה נמצא במאמרי אדהאמ״צ — קונטרסים ע׳ תקמה פיסקא ובכל זה יובן, (באמצע ד״ה להבין מ״ש בפע״ח דפסח ושבת ע׳ תקלג).

[מאמר זה [הנוסח שבאור התורה] הובא גם ב„ביאור על התניא״ מיוחס להר״י קאדאנאר [ראה אודותו במאמרי אדה״א — קונטרסים ע׳ טו בהערה] פ״ה וכותב: „ובדרוש יין ושכר מאדמו״ר . . והוא ע[נין] עמוק מאד״].

כמה ענינים שבמאמר זה מבוארים בסה״מ תרנ״א ע׳ קנה ואילך. סה״מ תרנ״ב ע׳ כז.

יין ושכר אל תשת: **ויקרא י, ט.**

ולהבדיל בין הקודש: **שם י, י.**

איהו וחיוהי וגרמוהי חד: **תקו״ז בהקדמה בד״ה פתח אליהו.**

ומשם יפרד: **בראשית ב, י.**

כולם בחכמה עשית: **תהלים קד, כד.**

עמוד תסג

מקרא הוא בעשי׳ כמ״ש בפע״ח בשער לימוד התורה: **וראה תניא פ״מ בהג״ה. תו״א יז, א. סט, ב. אגה״ק סי׳ כו (צ״ל קמד, א) ובליקוט פי׳ לשם.**

תורה שבע״פ נק׳ עה״ד כמ״ש באגה״ק: **סי׳ כו. וראה לקו״ת במדבר יג, ג. שה״ש כח, א.**

וכמ״ש בכ״י רבינו ז״ל בהג״ה לתורה ע״פ שובה ישראל: **בלקו״ת דרושים לשבת שובה סז, ב. — שו״ה כי העולם.**

באגה״ק סד״ה להבין אמרי בינה: **סי׳ כה.**

עמוד תסד

וכמ״ש במ״א באריכות מזה על פסוק השתחוו לה׳ בהדרת קדש: **ראה מאמרי אדה״ז כתובים כרך א ע׳ ו.**

עמוד תסה

שאו״א מלבישים זרועות: **ע״ח שער או״א (שי״ד) פ״א, שער הולדת או״א (שט״ז) פ״י. שער הנסירה (שכ״ט) פ״י. פע״ח שער חגהמ״צ פ״י.**

כמ״ש רבינו ז״ל בכי״ק בענין הכרובים: **תו״א תרומה פא, א.**

כרוב א׳ מקצה מזה: **שמות כה, יט.**

עמוד תסו

בדרוש המילואים (שאמר בקיץ תקס״ז): **סה״מ תקס״ז ע׳ עדר ואילך. וראה עוד הנחה במאמרי אדה״ז־ענינים ע׳ קלד ד״ה להבין ענין התלבשות הפרצופים.**

(שאמר בקיץ תקס״ז): **בכמה כת״י (שאמר בקיץ) [בלי כותרת].**

עמוד תסז

טב״ע: = **טביעת עינא.**

אני הוי׳ לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

אתה הוא קודם שנברא העולם: **פדר״א פ״ג.**

עמוד תסח

ההפרש בין . . דרך מעביר לדרך התלבשות: **ראה לקו״ש חי״ט ע׳ 11.**

בע״ח שער ל״ג: **בדפוס ירושלים ועוד הוא שער לד. וראה ספר המאמרים תרנ״ב ע׳ כז — ובע״ח שער תיקון נוקבא פ״ב אות ה.**

(נ׳ דהיינו מה שנת׳ שפעמים וכו׳: **ראה סה״מ תרנ״ב שם — [הוא מה שלפעמים מבואר דמקבלת הארותי׳ ע״י ז״א בעלה ולפעמים דמקבלת מאימא שלא ע״י ז״א].**

(נ׳ דהיינו משום שכל המשכות וכו׳: **בסה״מ שם [ר״ל דכל שפע הוא מהמוחין והשפעות המוחין וכו׳,** יעו״ש.

עמוד תסט

וע׳ בסידור ע״פ והי׳ מדי חדש בחדשו: **ריב, ד.**

עמוד תע

כמ״ש בזהר בלק כד יתקא על תרין כרובין: **זח״ג קפז, א.**

ועמ״ש במ״א ע״פ ונערים ממשתה נגינתם: **ראה ספר המאמרים תקס״ח כרך ב ע׳ תרכב ואילך.**

עמוד תעא

באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי: **סי׳ כ (דקל״א).**

עמוד תעג

קמיפלגי במתיבתא דרקיעא: **ב״מ פו, א.**

ובודאי אין שייך שם: **ראה לקו״ת תזריע כג, ב.**

עמוד תעד

צדק בחי׳ צדקה בה״א כמ״ש במ״א: **ראה לקו״ת תצא לט, א.**

בצלמינו כדמותינו: **בראשית א, כו.**

ועמ״ש בזה ע״פ רני ושמחי בת ציון: **ראה תו״א לו, ד ואילך.**

עמוד תעה

נק׳ התורה משל הקדמוני . . כמ״ש במ״א: **ראה שמואל־א כד, יג. וראה לקו״ת בהעלותך ל, ג.**

דרוש וקבל שכר: **ראה סוטה מד, א. סנה׳ נא, ב.**

עמוד תעח

ולא תטמאו: **נמצא בכת״י 19 סח, א. 114 שפד, א. 318. בוך רח״ל. 1048 מג, ב. 1049 שנח, א. 1230 קנא, א. 2024 רמט, א. 2130 ל, א. ראה ד״ה מהרה ישמע בסה״מ תרל״ד ע׳ יח ואילך. ד״ה כל הולך על גחון תרל״ט. ד״ה לפיכך נקראו הראשונים סופרים בסה״מ תרצ״ט ע׳ 168 ודשנת תשט״ז.**

והאבן גדולה ע״פ הבאר: **ע״פ בראשית כט, ב.**

בת״א . . בד״ה ולא תהי׳ משכלה: **עט, א.**

בד״ה לריח שמניך הא׳ והב׳: **ראה לקו״ת שה״ש ג, ב. שם ד, א.**

בביאור ע״פ וידעת היום: **לקו״ת ואתחנן ה, א. וראה אוה״ת ואתחנן ע׳ קעב.**

סתמום פלשתים: **בראשית כו, טו.**

בד״ה יחיינו מיומים פ״ב: **לקו״ת דרושים לר״ה סג, ג.**

ויש להעיר: **ראה המשך וככה תרל״ז ע׳ כ.**

צעק לבם אל ה׳: **איכה ב, יח.**

בד״ה תקעו בחודש: **ראה לקו״ת דרושים לר״ה נג, ד.**

לב נשבר ונדכה: **תהלים נא, יט.**

סד״ה מי א־ל כמוך: **ראה לקו״ת דרושים לר״ה סב, א.**

וקרעו לבבכם: **יואל ב, יג.**

והסירותי את לב האבן: **יחזקאל לו, כו.**

ואת רוחי אתן בקרבכם: **שם, כז.**

בד״ה ושמתי כדכד: **ראה לקו״ת ראה כה, ג ואילך.**

עמוד תעט

והאבנים תהיינה: **שמות כח, כא.**

בד״ה ותחת רגליו: **תו״א עז, ג.**

שעתיד הקב״ה לבער יצה״ר מן העולם: **מד״ר פ׳ תשא פמ״ו. וראה סוכה נב, א.**

האי בוצינא דקרדוניתא: **ראה זהר בראשית טו, א. ע״ח שער (יח) רפ״ח ניצוצין פ״ה.**

התורה שנתנה באש: **ראה ירושלמי שקלים פ״ו, ה״א.**

בד״ה משה ידבר: **תו״א סח, ב.**

בת״א בד״ה וארא אל אברהם: **נה, א.**

כי משם רועה אבן ישראל: **בראשית נ, כד.**

אותיות שנק׳ אבנים: **ראה ס״י פ״ד, מט״ז. תו״א ויצא כא, ב.**

ורעה אמונה: **תהלים לז, ג.**

בלק״ת . . בד״ה וידעת היום: **ואתחנן ד, ב.**

לכו לחמו בלחמי: **משלי ט, ה.**

עמוד תפ

השוחד יעור: **שמות כג, ח.**

עמלק יודע את רבונו ומכון למרוד בו: **ראה תורת כהנים בחוקותי כו, יד (הובא ברש״י וילקוט שמעוני שם). רש״י נח י, ט. לך יג, יג. זהר בשלח סה, א.**

ע״ד כבד לב פרעה: **ראה ג״כ אוה״ת בא ע׳ רמו.**

במד״ר לבו נעשה כמו כבד: **שמו״ר פי״ג, ג.**

בלק״ת בד״ה שמע ישראל ס״פ ואתחנן: **יא, א ואילך.**

תנה בני לבך לי: **משלי כג, כו.**

לך אמר לבי בקשו פני: **תהלים כז, ח.**

כמים הפנים לפנים: **משלי כז, יט.**

בד״ה והבדלה הפרוכת: **תו״א לך יב, ג.**

שמנת עבית כשית: **דברים לב, טו.**

סד״ה קדש ישראל לה׳: **לקו״ת פנחס פ, ד.**

ומלתם את ערלת לבבכם: **דברים י, טז.**

ואהבת בכל לבבך: **דברים ו, ה.**

בד״ה ה׳ לי בעוזרי: **לקו״ת דרושים לשמ״ע פח, ב — פי׳ שיהא המשכת גילוי אלקות ית׳ בתוך לבבך.**

בד״ה ציון במשפט: **לקו״ת דברים א, ב.**

בד״ה הנותן לשכוי בינה: **ראה סה״מ תקס״ב כרך ב׳ ע׳ שצד ואילך. ובאוה״ת מסעי ע׳ א׳שצד.**

ובד״ה שימני כחותם: **לקו״ת שה״ש מה, ד.**

שלא יוכל לפתוח לבו: **ראה לקו״ת ראה כו, א.**

א״ת מה אלא מאה: **מנחות מג, ב. תוד״ה שואל ב׳ הקונטרס.**

בד״ה ענין הברכות בת״א פ׳ בראשית: **ו, א.**

ובלק״ת בד״ה ואתחנן: **ב, א.**

זרע ברך ה׳: **ישעי׳ סא, ט.**

פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון: **תהלים קמה, טז.**

בד״ה כי ביום הזה יכפר: **לקו״ת אחרי כו, ג.**

עמוד תפא

את השמים ואת הארץ אני מלא: **ירמי׳ כג, כד.**

ע׳ ביאור שוש אשיש פ״א: **לקו״ת נצבים מט, א.**

ובד״ה מה טובו: **לקו״ת בלק עג, ד.**

עוונותיכם מבדילים: **ישעי׳ נט, ב.**

ובד״ה ועשית ציץ: **תו״א פג, א.**

בלק״ת ראה בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם: **כ, א.**

עבירה מכבה מצוה: **סוטה כא, א.**
בלק״ת בד״ה כי ההרים ימושו: **תצא מ, א.**
בלק״ת . . ובד״ה מה טובו: **עג, ד.**
כי האדם עץ השדה: **דברים כ, יט.**
שהכל בידי שמים: **ברכות לג, ב. זח״א נט, א.**
הרים כדונג נמסו: **תהלים צז, ה.**
ההרים רקדו כאלים: **שם קיד, ד.**
כי הנה ה׳ יוצא ממקומו: **ישעי׳ כו, כא.**
וה׳ בהיכל קדשו: **חבקוק ב, כ.**
בד״ה שובה ישראל: **ראה לקו״ת דרושים לש״ש סו, א.**
לריח שמניך: **שה״ש א, ג.**
ועבד הלוי הוא: **במדבר יח, כג.**
וסד״ה מי א־ל כמוך: **לקו״ת דרושים לר״ה סב, א.**
לב נשבר ונדכה: **תהלים נא, יט.**
בדרוש מנורת זהב: **לקו״ת בהעלותך לה, ב.**
בד״ה ואתה תצוה: **תו״א פא, ד.**
אמר רע״ק לר״א חביבין יסורין: **ראה ב״מ פה, א.**
ודר״ח תוכחת מוסר: **משלי ו, כג.**
בד״ה וכל העם: **תו״א יתרו עד, א.**
ובפ׳ וארא בענין המטה: **ראה תו״א נו, ד.**
בד״ה כי תצא: **לקו״ת תצא לו, ג.**
בתו״א . . בד״ה מראיהם ומעשיהם: **סט, ב.**

עמוד תפב

בד״ה עולת תמיד: **ראה ספר המאמרים תקס״ט ע׳ רה. אוה״ת פנחס ע׳ א׳קכה.**
בד״ה להבין בתוס׳ ביאור ע״פ וידעת היום פ״ג: **לקו״ת ואתחנן ה, ג.**
בד״ה את קרבני לחמי . . בלקו״ת פ׳ פנחס: **עה, ג.**

עמוד תפג

בלק״ת בביאור ע״פ אלה מסעי: **צב, א.**
כי ישרים דרכי ה׳: **הושע יד, י.**
בד״ה ויאבק איש עמו: **תו״א וישלח כו, ד.**
בת״א . . בד״ה מים רבים: **ח, ג.**

וינער ה׳ את מצרים: **שמות יד, כז.**
בד״ה ונשב בגיא מול בית פעור: **ראה מאמרי אדה״ז אתהלך לאזניא ע׳ רנח ואילך. אוה״ת ואתחנן ע׳ קנג.**
ויקבור אותו בגיא: **דברים לד, ו.**
כל גיא ינשא: **ישעי׳ מ, ד.**
בד״ה שימני כחותם: **לקו״ת שה״ש מה, א.**

עמוד תפד

אשר אתם זונים: **במדבר טו, לט.**
ראה נתתי לפניך את החיים: **דברים ל, טו.**
ופרעה הקריב: **שמות יד, י.**
כל פעל ה׳ למענהו: **משלי טז, ד.**
ובת״א . . בד״ה ויהי מקץ: **לא, א.**
בלק״ת בד״ה כי תשמע בקול: **ראה כג, א.**

עמוד תפה

לויתן זה יצרת לשחק בו: **נמצא בכת״י 1234 קלה, א.**
נדפס גם במאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ רל.
[נעתק במגדל עז ע׳ תנב־תנג].
המ״מ דלקמן נעתקו ממג״ע.
לויתן זה יצרת לשחק בו: **תהלים קד, כו.**
כמ״ש בדניאל: **ראה דניאל פ׳ ז־ח.**
שבטי . . לחיות: **ראה סוטה יא, ב.**
בהנחל עליון גוים: **דברים לב, ח.**
גורל . . ועשו: **ראה פרש״י בראשית כה, כב. תורה שלמה שם. תנא דבי אליהו זוטא פי״ט.**
והפרידם מאחדותו: **ראה פרש״י דברים ד, יט (מע״ז ה, א). דרמ״צ נט, ב ואילך.**
ג׳ שעות . . ומשחק: **ע״ז ג, ב.**
עתיד . . קניגייא: **ראה ויק״ר פי״ג, ג. תו״ח תולדות יב, ד ואילך. שער הבחירה אות יב.**
להבין ענין לויתן ושור הבר: **נמצא בכת״י 169 קפא, א. 769 לז, ב. 2187 תנט, א. 2230 רכ, ב.**

ביאור ללקו"ת שמיני יח, א. וראה ג"כ אוה"ת נ"ך כרך ג' ע' א'שיג.

עמוד תפו

הפעם ילוה אישי אלי: **בראשית כט, לד.**

וכמ"ש בפ' פנחס ע"פ צו את בנ"י: **ראה לקו"ת פנחס עה, א ואילך.**

מלך שהשלום שלו: **נסמן לעיל ע' תמד.**

כשושנה בין החוחים: **שה"ש ב, ב.**

עמוד תפז

משה זכה לבינה: **ראה ר"ה כא, ב.**

וענין שור הבר: **בהבא לקמן ראה גם אוה"ת וזאת הברכה ע' א'תתעו.**

כ' רבינו ז"ל: **לקו"ת שמיני יח, א ואילך.**

בכור שורו הדר לו: **דברים לג, יז.**

וארבה את זרעו: **יהושע כד, ג.**

ר"ת אב"ג ית"ץ גימט' שור . . כמ"ש במ"א: **מא"א אות שין סעיף י"ט. וראה אוה"ת וזאת הברכה שם. אוה"ת נ"ך ע' תקצח.**

ורב תבואות בכח שור: **משלי יד, ד.**

משנה ובריייתות שנק' מלכו' ופלגשי': **שה"ש ו, ח. שהש"ר שם.**

וכמ"ש ע"פ אלה שמות: **תו"א מט, ב.**

וכמ"ש בפ' חיי שרה ע"פ ויצא יצחק: **תו"א יז, א.**

חכמות בחוץ תרונה: **משלי א, כ.**

כמ"ש בפ' יתרו ע"פ זכור את כו': **תו"א יתרו ע, א.**

רני ושמחי בת ציון: **זכרי' ב, יד.**

עמוד תפח

ישת חושך סתרו: **תהלים יח, יב.**

שחורה אני ונאוה: **שה"ש מ, ה.**

הראיני את מראיך: **שה"ש ב, יד.**

כשהמל' נק' ארץ: **ראה זהר (תוספתא) בראשית לא, ב. וראה לקו"ת במדבר ה, ב.**

(מבואר בביאור ד"ה אלה פקודי): **לקו"ת פקודי ו, ב. וראה תורת חיים תרס, א ואילך.**

ונחנו מ"ה: **שמות טז, ז. ח.**

בד"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו: **לקו"ת צו יא, ג ואילך.**

ועמ"ש בפ' ראה ע"פ ראה אנכי: **לקו"ת ראה יח, ב.**

החכמה תחיי: **קהלת ז, יב.**

בד"ה מזמור לתודה: **סידור עם דא"ח מד, א ואילך.**

עמוד תפט

נוני ימא: **ראה זח"ג קפז, ב. ת"ז תכ"א ב־תחלתו.**

מבואר בע"ח שיחוד דאו"א הוא ע"י מס"נ דוקא: **שער סדר אצי' מרח"ו (פ"א). ושם בשער דרושי אבי"ע (פ"ד). ובשער סדר אבי"ע (פ"ב).**

וכנז' בביאור שני ע"פ יונתי: **לקו"ת שה"ש יט, ב ואילך.**

וע' בביאור נשא מדרוש ג' לוים: **לקו"ת נשא כא, ד.**

הפעם ילוה: **בראשית כט, לד.**

דאנא אמלוך: **ראה לקו"ת נשא כא, ד ובהנסמן בהמ"מ [הוצאת תשד"מ].**

בד"ה וללבן שתי בנות: **תו"א כב, ד.**

בד"ה אלה פקודי: **לקו"ת פקודי ו, א.**

בד"ה אז ישיר: **תו"א סב, ג.**

חסידים הראשונים שוהין ט' שעות: **ברכות לב, ב.**

בביאור דששים מלכות: **לקו"ת שה"ש מ, א.**

אחת היא יונתי: **שה"ש ו, ט.**

שרעותא דליבא גבוה מהתורה: **ראה ג"כ אוה"ת במדבר ע' א'עח. נ"ך ע' מב.**

כנזכר בביאור השני: **ראה תורת חיים שמות ע' תרסז, ב.**

ששם עלו שבטים: **תהלים קכב, ד.**

ביאור ראיתי והנה מנורת זהב: **ראה לקו"ת בהעלותך לה, ד ואילך.**

עמוד תצ

שהמגיד א' להב"י: **מגיד מישרים ר"פ בראשית**

סד"ה הלא לך למנדע. פ' אמור ד"ה אח"כ א"ל. פ' בחוקותי ד"ה ביום הנזכר, ובכ"מ. וראה לקמן ע' תקמט. אוה"ת דברים כרך ה ע' ב'קלח. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שסה. ובלקו"ש חכ"א ע' 176 והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"א ע' 133.

וכמש"ש בביאור שני דפקודי הנ"ל: **תורת חיים תרסד, א ואילך. ולקו"ת פ' פקודי.**

קומי לך: **שה"ש ב, י.**

בביאור דשימני כחותם: **לקו"ת שה"ש מו, א ואילך.**

אליך ה' נפשי אשא: **תהלים כה, א.**

ומ"ש שעבודתם בקרירות: **הכוונה ללקו"ת שמיני יח, ג.**

ע"פ לבבתני אחותי כלה: **לקו"ת שה"ש כח, ג ואילך.**

אמור לחכמה אחותי: **משלי יז, ד.**

מאין לי בשר: **במדבר יא, יג.**

היד ה' תקצר: **במדבר יא, כא.**

שהאריז"ל השיג ברבע שעה: **ראה מאמרי אדה"ז — פרשיות ע' רסד — כמ"ש בכתבי האריז"ל שפ"א נכנס אצל האריז"ל תלמידו הרח"ו ז"ל ומצאהו שהי' מנמנם וא' לו האריז"ל שברגע זאת שהי' מנמנם הי' משיג ורואה בסודו' עמוקות ביותר עד שאם הי' צריך לגלות אותם בדיבור ובכתב הי' צריך לשהות זמן רב ערך פ' שנים.**

וראה שם ע' רסה — בשבחי האריז"ל. בסה"מ תקס"ד ע' רג. בתורת חיים בשלח קצג, סע"ב. תצוה תפג, ב. בשבחי האריז"ל (בתחלתו). בלקו"ת צו יז, ב. אמור לט, ג. ועוד. הנחות הר"פ ע' קו. מאמרי אדה"ז פרשיות ע' ער, בפע"ח (שט"ז, פ"א). בסה"מ תקס"ה ע' תשס — בכתבי האריז"ל.

פ' שנה): **בכמה מקומות מובא הלשון ס' או פ' שנה. ובס' המאמרים תש"א ע' 133 בהערה: ראה לקו"ת צו יז, ב שמעתיק מפע"ח „פ' שנה" ואח"כ „ס' או פ"' וצ"ע — ואולי יש לקשר זה עם הענין דתושב"כ, דמחכמה עילאה נפקת, מתבארת בששים מסכתות, ואח"כ (ועל ידי זה) למטה יותר בשמונים ברייתות — ראה אוה"ת ע"פ שמות (כא, א) טעם המספר דששים ושמנים דוקא.**

ובכת"י 2230 — צ' שנה.

צמאה לך נפשי: **תהלים סג, ב.**

עמוד תצא

אשה כי תזריע וילדה זכר: **נמצא בכת"י 15 רעט, א. ראה לקמן ד"ה אשה כי תזריע ע' תצו.**

אשה כי תזריע וילדה זכר: **ויקרא יב, ב.**

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר: **ברכות ס, א. נדה לא, א.**

שבת שבתון: **ויקרא טז, לא.**

במשיח . . ישכיל מאד: **ישעי' נב, יג. תרגום יונתן וילקוט שמעוני שם. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תקלז.**

בנים אתם להוי' אלקיכם: **דברים יד, א.**

וארשתיך לי: **הושע ב, כא.**

כי בועליך עושיך: **ישעי' נד, ה.**

שמע ישראל הוי' אלקינו: **דברים ו, ד.**

ואהבת: **שם ה.**

מ"ע על כאו"א מישראל: **ראה תניא פ"ד. רמב"ן שמות כ, ח. ראה ג"כ לקו"ת ואתחנן ד, א. ובכ"מ.**

שייך ציווי על אהבה: **ראה לקו"ת דרושים לסוכות פ, ד. ובכ"מ.**

ז' רקיעים וארץ: **סמ"ק קד. שו"ע או"ח סס"א, ס"ו שו"ע אדה"ז שם.**

כולא קמי' כל"ח: **ראה זח"א יא, ב.**

ד' רבתי דאחד: **ראה זהר פנחס רלו, ב.**

ישראל עלו במחשבה: **ב"ר א, ד.**

במי נמלך: **ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.**

אז ראה ויספרה: **איוב כח, כז.**

בד״ה האזינו הא׳: **לקו״ת האזינו עא, ג.**
דכמו הבן שנמשך: **ראה תניא פ״ב.**
נר הוי׳ נשמת אדם: **משלי כ, כז.**

עמוד תצב

ירידה היא צורך עלי׳: **וראה לקו״ת בלק עג, א.**
ביום חתונתו זה מ״ת: **שה״ש ג, יא. תענית כו, ב. ראה מאמרי אדה״א דברים ח״ג ע׳ תתמז בהערה.**
ואמרז״ל שמ״ת דעכשיו נק׳ אירוסין: **ראה מדרש רבה פ׳ בא ס״פ טו. וראה אוה״ת נ״ך ע׳ לו. שה״ש ע׳ תה־תז.**
ולע״ל יתגלה פנימיות התורה: **ראה רש״י שה״ש א, ב.**
כי בועלייך עושייך: **ישעי׳ נד, ה.**
אורייתא מחכמה נפקת: **זח״ב קכא, א.**
תרי״ג מצות . . תר״ך עמודי אור: **פרדס ש״ח פ״ג. פי׳ הר״מ בוטביל לספר יצירה פ״ב, מ״ג [ירושלים תשכ״ב לט, ד]. בשם ר׳ יהודה ברבי נסים. אגרת הקדש סכ״ט (קמט, סע״ב) ונמנו בפרטיות בספר שיעור קומה [להר״מ] סצ״ג (צא, א).**
ואל אישך תשוקתך: **בראשית ג, טז.**
ועמך לא חפצתי: **תהלים עג, כה.**
בדרוש דהרס את מטך: **ראה אוה״ת שמות ע׳ תטו ואילך.**

עמוד תצג

אור זרוע לצדיק: **תהלים צז, יא.**
צדיק ה׳ בכל דרכיו: **תהלים קמה, יז.**
ל״ב חוטי הציצית ל״ב נ״ח: **ראה זח״ג (תוספת) שא, א הובא ברקאנטי ס״פ שלח. פי׳ הרמב״ן (ר׳ עזריאל?) לשה״ש ד, יא (כתבי הרמב״ן ירושלים תשכ״ד ע׳ תצו). בחיי ויקהל לה, לה. שלח טו, לח ועל דרך הקבלה (ס״ע קא).**
תפילין ד׳ מוחין: **ראה פע״ח שער (ד) התפילין פ״ח. משנת חסידים מסכת תיקון תפילין פ״ג־ו. פי״א פי״ב. זהר בא מג, ב. ואתחנן רסב, א. סידור שער התפילין ז, סע״א.**
טעמו וראו כי טוב ה׳: **תהלים לד, ט.**
שאין תענוג כתענוג התרת הספיקות כמ״ש ברמב״ם: **מובא בשו״ת הרמ״א ס״ה בתחלתו. ובס׳ מאמרי אדה״א ויקרא ח״א ע׳ קי — בשם הרמב״ם. ובס׳ מאמרי אדה״א דרושי חתונה חלק ב ע׳ תקעג — בספרי המחקר. סה״מ תרל״ו ח״א ע׳ א וח״ב ע׳ שפא — בשם החכם.**

עמוד תצד

בדרוש בהרת: **לקו״ת תזריע כב, ג.**
יפה שעה אחת בתשומע״ט בעוה״ז: **אבות פ״ד מי״ז.**
בהגהות בד״ה ביום השמיני שלח: **ראה אוה״ת דרושים לשמע״צ ע׳ א׳תתיג.**
מצות . . נק׳ מצות המלך: **להעיר מהקדמת ת״ז בתחלתה (ב, א). וראה ג״כ שם תמ״א, ת״ע (קלא, א).**
וזכרתם את כל מצות: **דברים טו, לט.**
זכור את יום השבת: **שמות כ, ח.**
על שלא ברכו בתורה תחלה: **נדרים פא, א.**

עמוד תצה

וכמ״ש ברמב״ם שכולם צריכים לו: **ראה הל׳ יסודי התורה פ״א ה״ג.**
כל השירות נאמרו בל׳ נקבה: **שמ״ר כג, יא.**
אותותינו לא ראינו: **תהלים עד, ט.**
גאולה נק׳ בשם לידה: **ראה יחזקאל פט״ז. לקו״ת להאריז״ל ר״פ שמות. פע״ח שער (כא) חג המצות פ״א. פ״ו (ה). סידור האריז״ל כוונת סדר פסח בכלל. ראה תו״א ר״פ וארא. מאמרי אדה״א וארא ע׳ סג. במדבר ח״ב ע׳ תפב וע׳ תקטו. דברים ח״א ע׳ לב. ח״ב ע׳ א׳תקט.**
אורייתא מחכמה נפקת: **זח״ב קכא, א.**
ורמ״ח פיקודין רמ״ח איברים דמלכא: **ראה ת״ז תיקון ל׳ (עד, סע״א) הנסמן במאמרי אדה״א**

ויקרא ח"א ע' ק. דברים ח"ד ע' א'קצא. נ"ך ע' קב.

עמוד תצו

בביאור ע"פ אני ישנה שלא נדפס: **נדפס בספר המאמרים תקס"ד ע' קנח.**

חפץ חסד הוא: **מיכה ז, יח.**

והחיות רו"ש: **יחזקאל א, יד.**

מטי ולא מטי: **זח"א טז, ב. וראה אוה"ת פ' תרומה ע' א'שנח.**

בביאור כאשר השמים החדשים: **תו"א ג, ג.**

כן יעמוד זרעכם ושמכם: **ישעי' סו, כב.**

כמ"ש בתו"א: **שם.**

אשה כי תזריע וילדה זכר: **נמצא בכת"י 108 שכט, א — תזריע תרכ"ג. 44 קמט, א. 110 ס, א. 161 נד, א בכותרת: אתבר"ך. 331 פא, א. 350 נד, א. 368 קנא, א. 435 ט, ב. 471 רו, א. 579 תקטז, א. 607 צד. קעח, א בכותרת: תרכ"ג. 712 קפז, א. 798 רנב, א. 1018 קעד, א. 1233 קכז, א. 2070 רס, א. 2073 צא, א בכותרת: נאמרה בשבת פ' תזריע מאדמו"ר מ"מ שליט"א בשנת תרכ"ג. 2110 רט, א. 2117 קעג, א. 2231 יז, א. בוך להבין ענין הנסירה פז, ב בכותרת: פ' תזריע מצורע.**

הנחה אחרת לקמן בכרך ג ע' תתט. וראה לעיל ע' תצא.

לזאת יקרא אשה: **בראשית ב, כג.**

בה' בראם: **בראשית ב, ד. ב"ר יב, ב.**

במאמר אחד יכול להבראות: **אבות רפ"ה.**

שאין מלך בלא עם: **בחיי וישב לח, ל. ס' החיים פ' גאולה פ"ב. עה"מ שער שעה"מ רפ"א.**

ואל אישך תשוקתך: **בראשית ג, טז.**

נר ה' נשמת אדם: **משלי כ, כז.**

בד"ה והי' לכם לציצית דרוש השני: **לקו"ת שלח מד, ג ואילך.**

עמוד תצז

זרעו לכם לצדקה: **הושע י, יב.**

בד"ה הבאים ישרש: **תו"א נג, ג.**

וכמו"כ מעשה המצות: **ראה ג"כ לקו"ת האזינו עד, ג.**

קדש — בחכמה: **שמות יג, א. ראה זהר (רעיא מהימנא) בא מג, ריש ע"ב. משפטים קכא, א. אמור צד, ב. האזינו רצז, א. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תתקב, וש"נ.**

והי' כי יביאך: **שמות יג, ה.**

טלית פרישו דמלכא: **ראה אוה"ת שמות ע' פז. ובהנסמן בהמ"מ שם.**

משא"כ כשמניחים על השולחן: **ראה ד"ה הבאים ישרש תשמ"ג — בנוגע משל זה, ובתו"א שם ובאוה"ת שמות כרך ח ע' ב'תתנה, שמביא ב' משלים, יעו"ש.**

כי תהיו אתם לי ארץ חפץ: **מלאכי ג, יב.**

אני הוי' לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

אתה הוא קודם שנבה"ע: **פדר"א פ"ג.**

מלכותך מל' כל עולמים: **תהלים קמה, יג.**

וצבא השמים לך משתחווים: **נחמי' ט, ו.**

אשה יראת ה' היא תתהלל: **משלי לא, ל.**

שהקב"ה נק' חתן וכנס"י נק' בשם בחי' כלה: **ראה תענית כו, ב.**

בהילו נירו: **איוב כט, ח.**

ביום ההוא תקראי אישי: **זכרי' ג, י.**

בלק"ת פ' מטות בד"ה ואשה כי תדור: **פג, ד. וראה גם אוה"ת שה"ש — ג ע' תתלט.**

הגידה לי שאהבה נפשי: **שה"ש א, ז.**

עמוד תצח

בלק"ת בד"ה שחורה אני: **שה"ש ו, ג ואילך.**

באבות פ"ג: **משנה יד.**

שמעשה המצות נק' בשם זריעה: **ראה אוה"ת תבוא ע' ב'נט.**

בביאור הללו את ה' כל גוים: **ראה סה"מ תקס"ט ע' רנא.**

בלק"ת בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה: **שה"ש יא, ב ואילך.**

ועמך כולם צדיקים: **ישעי' ס, כא.**

בלקו"ת בשה"ש ד"ה ששים המה מל': **לח, ב ואילך.**

עמוד תצט

ואל אישך תשוקתך: **בראשית ג, טז.**

חותם שוקע וחותם בולט שלמעלה: **ראה אוה"ת שה"ש תשלז-ח.**

אברהם שקראו הר: **ראה פסחים פח, א.**

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר: **נסמן לעיל ע' תצא.**

מה ראו על ככה: **אסתר ט, כו.**

שכפה עליהם הר כגיגית: **שבת פח, א. ע"ז ב, ב. זח"ג קכה, א.**

עמוד תק

והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך: **דברים ו, ו.**

סמכוני באשישות: **שה"ש ב, ה.**

במ"ת החלו . . פורים שנק' וקיבל: **ראה שבועות לט, א. וראה כ"ז באריכות באוה"ת מג"א ב' שמח-נה.**

החלו לעשות: **אסתר ט, כג.**

התורה הנק' משל הקדמוני: **ראה רש"י שמואל-א כד, יד. משפטים כא, יג. אוה"ת וארא ע' קנב.**

תורה צוה לנו: **דברים לג, ד.**

כמדומה בביאור ע"פ כי המצוה הזאת: **סה"מ תקס"ה כרך ב ע' תתקמא.**

תבנה ותכונן עיר סיחון: **במדבר כא, כז. וראה לקו"ת ר"ה סא, ג. דרך מצותיך לח, ב.**

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות: **מיכה ז, טו.**

נפלאות נ' פלאות: **ראה יהל אור ע' תנט.**

עמוד תקא

בלקו"ת . . ס"פ שלח ד"ה ביאור הדברים ע"פ אני: **מט, ג.**

שו"ה תזריע וילדה זכר . . והנה כתיב הנה נחלת ה': **מכאן עד סיום המאמר [להלן „עשנה שוהה לבוא"] נדפס גם ביהל אור ע' תצח.**

הנה נחלת ה' בנים שכר פרי הבטן: **תהלים קכז, ג.**

ע"פ הללוהו ברקיע עוזו: **סידור ע, א ואילך. וראה ביאוה"ז להצ"צ ע' תכב. אוה"ת בראשית כרך-ב דף שח, א.**

ע"פ ביום השמיני שלח: **לקו"ת שמע"צ פז, ג. אוה"ת שם ע' א'תתיג.**

משליך קרחו כפיתים: **תהלים קמז, יז.**

רקיע הוא כעין הקרח: **ראה כ"ז בסידור ע, א. לקו"ת דרושים לשמ"ע פז, ב.**

אשר עמדתי לפניו: **מל"א יז, א. יח, טו.**

גם להעיר . . ע' בשה"ש שדרשו זה על ס' ויקרא: **ראה שהש"ר פרשה ז, ב — בטנך ערמת חטים, זה תורת כהנים. מה כרם זה הלב מכאן והכרעים מכאן והוא באמצע, כך תורת כהנים שני ספרים מכאן ושני ספרים מכאן והוא באמצע כו'.**

העמוסים מני בטן: **ישעי' מו, ג.**

בטנך ערימת חטים: **שה"ש ז, ג.**

בתו"א סד"ה וידבר אלקים כו' וארא: **נו, ד.**

ובד"ה שה"ש: **ראה לקו"ת שה"ש ב, א.**

עמוד תקב

כנז' בביאור ע"פ לבבתני: **ראה לקו"ת שה"ש ל, א ואילך.**

כי לא בחפזון תצאו: **ישעי' נב, יב.**

מחטא אדה"ר שמבואר בלקו"ת שהוא מפני שלא המתין לשמש בליל ש"ק: **ראה ביאוה"ז לצ"צ ע' טז — שמבואר בספרי הקבלה. אוה"ת בראשית ע' 96 — כמ"ש האריז"ל.**

חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללין: **ברכות ל, ב.**

ח"י ברכאן . . ח"י חוליות שבשדרה: **ראה ברכות כח, ב. זח"ג רנה, סע"ב.**

מכל מלמדי השכלתי: **תהלים קיט, צט.**

כי א־ל דעות: **שמואל-א ב, ג.**

והי' מידי חודש בחדשו: **ישעי' סו, כג.**

בלק"ת ע"פ לא הביט און ביעקב: **בלק ע, ד.**

למנצח על השמינית: **נמצא בכת"י 14 רעד, א (רק ההגהות). 636 רכב, א. מהדו"ק בבוך 1054 רכא, א בלי ציון הסעיפים ובלי כמה הגהות.**

מאמר זה הוא הגהות על ד"ה זה בלקו"ת תזריע ב, ג. נאמרה בשנת תקס"ז (ראה רשימת המאמרים בסה"מ תקס"ז הערה 40). הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי נדפס בסידור קלט, א. ראה תו"ח ס"פ לך.

וראה עניני המאמר בדרך מצותיך ט, ב — ולהבין כ"ז כתיב למנצח על השמינית וכו'.

למנצח על השמינית: **תהלים יב, א.**

וביום השמיני ימול: **ויקרא יב, ג.**

שמילה דוחה שבת: **ראה שבת קל־קלב.**

יתרון מעלה . . במילה . . לדחות שבת: **ביאור ענין זה ראה גם דרך מצותיך ט, ב ואילך. וראה שמו"ר פל"ח, ח. וראה ג"כ בכ"ז באוה"ת תצוה ע' א'תרטו ואילך.**

עמוד תקג

כי בו שבת: **בראשית ב, ג.**

וכמ"ש במ"א ע"פ יברכך כו' יאר כו': **ראה לקו"ת נשא כו, ב ואילך.**

האורג שני חוטין: **שבת עג, א.**

(ועמ"ש בפ' בראשית ע"פ כי כאשר השמים: **תו"א ג, ב.**

צדיק אוכל לשובע נפשו: **משלי יג, כה.**

בד"ה יגלה לן טעמי: **תו"א טו, ג.**

תלת זימנין נטיף טלא דעתיקא: **ראה זח"ג קכח, ב.**

ויכל אלקים ביום השביעי: **בראשית ב, ב.**

ויכל לשון כלות הנפש: **ראה בעל הטורים במקומו בשם תרגום ירושלמי. אור החיים שם.**

כמ"ש במ"א: **ראה לקו"ת ר"ה נז, א.**

מי שטרח בע"ש: **ע"ז ג, א.**

בת"א . . בביאור השמים החדשים: **ב, ד ואילך.**

כל הנק' בשמי: **ישעי' מג, ז.**

איהו וחיוהי חד: **תקו"ז בהקדמה.**

בד"ה מאלמים אלומים: **תו"א כז, ג ואילך.**

ע"פ מקושש עצים: **אוה"ת במדבר — ו ע' א'תתטז (מאמר אדה"ז). וראה גם במאמרי אדה"א במדבר פ' שלח ע' א'רמג.**

עמוד תקד

לבושין תקינת לון: **תקו"ז בהקדמה.**

לאשתאבא בגופא דמלכא: **זח"א ריז, ב. וראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' מה. ושי"נ. ח"ב ע' עתר ושי"נ.**

במ"א בביאור הרע"מ פ' תשא: **ראה ביאוה"ז לצ"צ כרך א ע' ערה ואילך.**

וירא אלקים את כל אשר עשה: **בראשית א, לג.**

וימלוך וימת: **בראשית לו, לב־לט.**

בביאור דואני נתתי לך שכם א': **ראה תו"א קג, א ואילך.**

מלגאו איהו שם מ"ה: **ת"ז בהקדמה.**

בד"ה ענין האבות הן הן המרכבה: **תו"א עג, א.**

בביאור דמזוזה מימין: **תו"א מג, ב.**

כולם בחכמה עשית: **תהלים קד, כד.**

בביאור שני דאלה מסעי תקע"א: **לקו"ת מסעי צה, א. ושם הוא עם הגהות.**

ביאור ענין א"ק בזה"ל: **ראה אוה"ת בלק ע' תתקסב ואילך. וראה בהנסמן בהמ"מ לקו"ת [קה"ת תשד"מ] שם.**

עמוד תקה

קוש"י: = **קוצו של יוד.**

וכמ"ש בע"ח: **בלקו"ת שם מציין — כמ"ש בשע"ק ח"ג שער א' ובע"ח שער מ"א פ"ד.**

ע"פ יונתי: **לקו"ת שה"ש יז, ג.**

כי לא מחשבותי: **ישעי' נה, ח.**

יהי אור ויהי אור: **בראשית א, ג.**

בפומי׳ דהה״מ נ״ע: **ראה גם ביאוה״ז להצ״צ ח״א ע׳ רנט.**

קורא הדורות מראש: **ישעי׳ מא, ד.**

בע״ח שרגלי א״ק מגיעים בעשי׳: **ראה ע״ח שער מ״א פ״ד.**

עמוד תקו

והחכמה מאין תמצא: **איוב כח, יב.**

אנת הוא חד: **תקו״ז בהקדמה.**

בת״א פ׳ וירא באריכות: **יג, ג ואילך.**

בביאור דאלה מסעי: **לקו״ת מסעי צה, א.**

במ״ח: = **במשנת חסידים.**

בת״א . . בביאור דיביאו לבוש מל׳: **צא, ב.**

מ״ש במ״א דבכל ספי׳ הכתר . . מחצה: **ראה לקו״ת צו י, א. במדבר יב, א.**

עמוד תקז

הובא בסש״ב: **פרק ו בהג״ה.**

בביאור דשוש אשיש: **לקו״ת נצבים מט, ב [עיי״ש לשון זה, בשינוי הסדר].**

עמוד תקח

בגלגולים: **בלק״ת שם מציין — פ״כ.**

אברהם שיצא ממנו ישמעאל: **פסחים נו, א.**

ורישי׳ דעשו בעטפי׳ דיצחק: **ת״י בן עוזיאל לבראשית נ, יג.**

במבו״ש: = **במבוא שערים.**

מובן מ״ש במ״א דיוסף נענש: **ראה אוה״ת וישב ע׳ תתחצר — ולכאו׳ תמוה מפני מה נענש יוסף ע״ז הלא יעקב אביו עשה כן ולא נענש כלל דהיינו שיעקב שלח מנחה לעשו אחיו. וראה אוה״ת מקץ תתקעה, ב.**

דיוסף נענש על שאמר לשר המשקים: **ראה פרש״י שם כג.**

כ״א זכרתני: **בראשית מ, יד.**

שבת שבתון: **ויקרא טז, לא.**

ופי׳ במ״א . . בד״ה האזינו השמים: **לקו״ת האזינו עב, ג.**

עמוד תקט

לפני הוי׳ תטהרו: **ויקרא טז, ל.**

מ״י י״עלה ל״נו ה״שמימה: **דברים ל, יב.**

ר״ת מילה וס״ת הוי׳: **הקדמת ת״ז ב, ב. סה, ב. סו, א. קלא, א.**

ומל ה׳ את לבבך: **דברים ל, ו.**

מ״ש במ״א דפי׳ יוהכ״פ כמו פורים . . בתו״א בסופו: **ראה תו״א צב, ד. וראה ג״כ אוה״ת חנוכה ע׳ 1914 ואילך. אוה״ת ראה ע׳ תשסט. אוה״ת מג״א ע׳ ב׳שער־ז.**

מרדכי רצה לגזור בפורים: **ראה ג״כ אוה״ת בראשית דף כד, א. ברכה ע׳ א׳תתקד.**

ואתה את בריתי תשמור: **בראשית יז, ט.**

וערל זכר כו׳ ונכרתה: **בראשית יז, יד.**

שארז״ל . . שיעבור עליו שבת א׳: **ראה זח״ג רע״מ מד, א. וראה ויק״ר כז, י.**

בענין פתחו לי: **תהלים קיח, יט.**

עמוד תקי

בד״ה אני ישנה: **לקו״ת שה״ש לה, א.**

וראשונה לא נצטוו: **יבמות עא, ב. וראה לקו״ת ויקרא כא, א ובמצויין בהמ״מ שם [הוצאת קה״ת תשד״מ].**

במצרים נצטוו על הפריעה: **ראה לקו״ש ח״כ ע׳ 560 שיש ב׳ שיטות בזה ושם מציין לאוה״ת בראשית כרך ד תשכט, א (מלקו״ת לג״פ). וראה דרך מצותיך יא, ב.**

ויאמר ה׳ אל אברם: **בראשית יב, א.**

במ״א כתר אותיות כרת: **ראה תו״א יתרו קט, א.**

שו״ה אור א״ק . . וא״כ מהו ענין: **הובא בהמשך תרס״ו (ד״ה אדם כי יהי׳ בעור בשרו) ע׳ כב־כג.**

בד״ה כיצד מרקדין: **לקו״ת שה״ש מח, ב.**

למען יזמרך כבוד: **תהלים ל, יג.**

קארי תדיר ולא שכיך: **זח״א (פו, א) ח״ב (קמ, א).**

אע״ג דאיהו לא חזי: **מגילה ג, א.**

וכה״ג פי׳ בד״ה וידבר כו׳ לאמר אנכי כו׳: **לקו״ת במדבר טז, א.**

חברי דניאל דחרדה גדולה נפלה עליהם: **ראה דניאל י, ז.**

עמוד תקיא

בת״א ס״פ שמות: **נה, ב.**

בד״ה אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צא, א.**

בד״ה יונתי: **לקו״ת שה״ש טז, ג.**

בתו״א . . בפי׳ כי תקנה: **עה, ג.**

בביאור דשוש אשיש: **ראה לקו״ת נצבים מח, ד ואילך.**

(שפי׳ בתיקונים על למנצח) תמן מל תמן נצח: **ע׳ רע״מ פנחס (רכג, ב). בלקו״ת תזריע כא, ב מציין** לת״ז. **וראה שם ת״ו יג (כח, ב).**

השוחד יעור: **שמות כג, ח.**

עמוד תקיב

ועמ״ש בבה״ז ע״פ התוספתא שבפ׳ בשלח ד״נ: **ראה ביאוה״ז מג, ד ואילך. ביאוה״ז לצ״צ כרך ב ע׳ תשעא ואילך.**

בביאור ע״פ אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צה, א־ב.**

עמוד תקיג

בסידור בפי׳ ב״ש גבי ונזכיר שמך: **מג, ג.**

בסידור ע״פ זכר רב טובך: **מז, ד.**

עד הפרסא שבין אצי׳ לבי״ע: **ראה סה״מ תקס״ה ע׳ שכו. ביאה״ז להצ״צ — א ע׳ רס.**

סד״ה ויאמר משה אכלוהו היום: **תו״א סה, ד.**

עמוד תקיד

בד״ה יביאו לבוש מל׳: **תו״א צ, ג.**

סד״ה עד דלא ידעי: **תו״א ק, א.**

עמוד תקטו

בביאור דפ׳ חוקת התורה: **ראה לקו״ת חקת נט, א־ב.**

וברוב גאונך תהרוס קמיך: **שמות טו, ז.**

והי׳ אור הלבנה: **ישעי׳ ל, כו.**

מי שטרח בע״ש: **ע״ז ג, א. קה״ר א, לו.**

שו״ה נותנין מתנה . . פתחו של אולם: **ע״כ נמצא בכת״י 1054.**

בד״ה ראה אנכי נותן: **לקו״ת ראה יח, ג.**

משכיל לאיתן: **תהלים פט, א.**

ישראל לי ראש: **הובא בערכי הכינויים לסה״ד ערך ראש ד״ה ישראל אותיות לי ראש.**

עמוד תקטז

אדם כי יהי׳ בעור בשרו: **נמצא בכת״י 73 קד, א. 254 לד, א.**

ראה לקו״ת פ׳ תזריע כב, ב.

נדפס גם בסה״מ תרל״ה ע׳ קצ. — ונסמנו לפרקים — ושם בע׳ ריב נמצא קיצורים מכ״ק אדמו״ר מהר״ש, ובכרך ב׳ ע׳ תעה.

המ״מ דלקמן נעתקו מסה״מ תרל״ה שם.

אדם כי יהי׳ כו׳: **ויקרא יג, ב.**

במד״ר . . פט״ו פי׳ אדם או דם: **מד״ר שם, ב. ובמ״כ ע״ז „בלשון נוטריקון". וראה פי׳ יפ״ת שם (ולא כגי׳ הרש״ש).**

האדם משוקל . . או דם: **מד״ר שם — בשינוי ל׳ קצת. וראה תנחומא כאן סו״ס ו.**

ששם אדם הוא מורה כו׳: **ראה לקו״ת אמור לז, ג ואילך. במדבר ה, סע״א ואילך. ועוד. וראה גם בהנסמן בהערה הבאה.**

כי הנה . . וההפרש כו׳: **ראה גם לקו״ת תזריע שם ובשה״ש כה, א ואילך — ע״פ זח״ג מב, רע״א.**

איש . . אש . . אש יו״ד: **ראה סוטה יז, א. פרדר״א פי״ב. וראה לקו״ת שלח מד, ג ואילך. ועוד.**

וגם במשה כתיב . . עכ״ז כו׳: **שמות לב, א. שם, כג. וראה גם לקו״ת תזריע שם.**

התכללות חד״ר: **ר״ת: חסד דין רחמים. וראה י״נ למאו״א ח, ז. לקו״ת ויקרא ב, סע״ד ואילך. שלח מד, א. ועוד.**

ואמרו אדם דוקא: **היינו באדר״נ שם.**

בבריאת . . קראו הכתוב אדם: **בראשית א, כו־ז. ב, ז־ח.**

דכתי׳ . . נא׳: **שם ד, א. נח ו, ט.**

העולם על מילואו נברא: **ראה ב״ר פי״ד, ז.**

וברבות . . פי״ב; וכן בפ׳ חית: **כ״ה גם בסה״מ תרל״ה. וראה ב״ר פי״ב, ח (ואולי הכוונה „בפ׳ (בפיסקא) חית״ כי שם הפרטים. אבל אינו מסתבר). וראה פ״ח, יא (ושם, ג וביפ״ת ד״ה במי נמלך — דעת ר׳ לוי) שנברא משניהם, אבל — בלי הטעם ובלי פרטים. וצע״ק.**

נקודה . . פרצוף: **ראה לקו״ת שה״ש יט, ד: אוה״ת פינחס ע׳ א׳פח ואילך: דרמ״צ קע, סע״א ואילך. אבל אין מדובר שם ע״ד אדם ואיש. וראה לקו״ת אמור לז, ג ואוה״ת שם ע׳ א׳פט בהקיצור — בנוגע ל„אדם״ שהוא „פרצוף״.**

עמוד תקיז

אדם גימט׳ מ״ה: **פרדס בערכו. מאו״א א, קסו.**

שם מ״ה . . אצילות: **תקו״ז בהקדמה (פ״א — יז, א) — ע״ד נוסח אדה״ז בסדורו.**

פי׳ אורח כו׳: **ראה דרמ״צ כח, ריש ע״ב.**

אדם אדמה לעליון כו׳: **ע״מ מאמר אכ״ח ח״ב סל״ג. ועוד. וראה ספר הערכים-חב״ד ח״א ע׳ קמט ובהנסמן שם.**

(ולהבין כו׳: **בסה״מ שם צוין כאן סעיף ב).**

וכמ״ש ויהי כו׳: **בראשית ב, ז.**

ד׳ יסודות ארמ״ע: **„ע״ד ד׳ יסודות במדרש רבה במדבר פי״ד, יב. זח״ב כג, ב. רנד, ב. זח״ג רכה, א. זהר חדש בראשית, ספ״ה (יג, ד*). ברמב״ם הל׳ יסודה״ת ספ״ג ורפ״ד. ועוד״ — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ תש״ח ע׳ 204.**

ד׳ יסודות . . נגד . . כמ״ש בלק״ת פ׳ פנחס . . ס״ג: **עה, ד (ומעתיק כאן כמעט בלשונו משם (חוץ מהציון „וע׳ בד״ה כו״) „עפר הוא . . (עד בשו״ה ויהי האדם) לרוח ממללא״). וראה גם אוה״ת בראשית כד, ב. ביאוה״ז להצ״צ ח״ב ע׳ תתקמ. יהל אור לתהלים ע׳ רצב. תקיד. ועוד.**

המים מצמיחין כו׳: **ראה גם תניא פ״א.**

וכתי׳ . . במלאכי׳ נא׳: **ישעי׳ לב, כ. תהלים קד, ד.**

פני ארי׳ כו׳: **יחזקאל א, י.**

שהם הם . . וע׳ בד״ה . . ששורש כו׳: **ראה אוה״ת שמע״צ ע׳ א׳תשפא-ב. וראה טעהמ״צ להרח״ו פ׳ ויקרא (במצות קרבנות). תו״א מג״א צ, ב. ביאוה״ז הנ״ל ח״א ע׳ קנט ואילך. ועוד.**

ממ״ש בזהר: **ראה זח״ג רלד, ב.**

בבהמות וחיות (בפ׳ . . חמישי): **כ״ה גם בסה״מ תרל״ה שם. ואוצ״ל (כבסמוך): וחיות ועופות. ובפרט שמציין ל„יום חמישי״ (א, כ-כא. ת״א ות״י שם), ושם —** רק **בנוגע לעופות. וראה שם (ביום ששי), ל (ובת״א ות״י): שם, כד (ות״א. משא״כ בת״י).**

ושרשו הוא כו׳: **ראה לקו״ת ויקרא ב, ב. אוה״ת שמע״צ שם. ועוד.**

אדם שעל הכסא: **ע״פ ל׳ הכתוב יחזקאל שם, כו.**

השועל . . לפקח שבחיות: **ברכות סא, ב.**

וקצת שכל כו׳: **ראה טושו״ע חו״מ סת״י וסו״ס תי״ח ובנ״כ שם.**

וכתי׳ . . ידע: **ישעי׳ א, ג. סה״מ תרל״ה שם: ומקרא מלא דיבר הכתוב. וראה מפרשים שם.**

ואמנם כו׳: **בסה״מ שם צוין כאן סעיף ג).**

ואמנם כו׳: **בסה״מ תרל״ה שם בצד הע׳ בכי״ק: ספר ח״מ (ר״ת: חמש מגילות) קהלת ג׳ י״ט.**

---

*) שם — יסוד הד׳ נק׳ „חשך״. וראה לעיל שם (ו, ד — במהנ״ע), שזהו יסוד העפר. ויל״ע למה לא ציין לשם, דמפורשים כל הד״י).

וראה אוה״ת נ״ך ח״ב (עה״פ) ע׳ א׳קי״ב — ובסה״מ שם כאן ציין סעיף ג).

בני האדם . . הבהמה: להעיר שגם ע״ז פי׳ הת״י דקאי על רשעים ובהמות טמאות. וראה גם אוה״ת נ״ך שם (ע׳ א׳קי — ס״א) שמביא מפ׳ נח ופרש״י להתחלת הכתוב (ומבאר גם הענין ד„בהמות טמאות״). וראה שם ס״ב (מתד״א — ע״ד פי׳ הת״י).

כמ״ש בפ׳ נח: יא, ה. וראה בסה״מ תרל״ה שם בה„קיצור״ לפ״ג (ובהערה) — בביאור יותר קצת.

בסדה״י . . לקהלת: ספר סדר היום (לר״מ מכיר — בסופו) ע׳ ערב־ג. וראה הערות הבאות.

בחכמה . . ובתבונה: כ״ה גם באוה״ת נ״ך שם (ע׳ א׳קיא). בסה״מ תרל״ה שם: בחכמה ובדעת. אבל בסדה״י שם: בחכמה ובדעת.

כי האדם: בסדה״י (וכ״ה באוה״ת נ״ך): כי מותר האדם. ואולי כצ״ל גם כאן ובסה״מ תרל״ה שם.

והכל הולך . . אחד כו׳: קהלת שם, כ. בסדה״י שם „וגו׳״ (ובאוה״ת נ״ך: גו׳). ואולי כצ״ל גם כאן ובסה״מ תרל״ה שם.

אע״פ . . טהור: בסדה״י (ואוה״ת נ״ך): ואע״פ . . טהורה. ולכאו׳ כצ״ל כאן ובסה״מ תרל״ה שם.

חצובה מתחת כסה״כ: ראה זח״ג כט, ריש ע״ב. שבת קנב, ב. אדר״נ פי״ב, ה. קה״ר עה״פ (ג, כא) „מי יודע גו׳״ שנסמן בסמוך לקמן. וראה גם לקו״ש ח״ה ע׳ 434 ובהערה שם.

חלק . . ממעל: איוב לא, ב. וראה תניא רפ״ב.

עמוד תקיח

רוח . . היורד . . ומי יודע כו׳: ראה קהלת שם.

ובמ״א כתבתי: כ״ה גם בסה״מ תרל״ה שם ובאוה״ת שם. וראה אוה״ת פינחס ע׳ א׳צז (ואילך). וראה גם אוה״ת בראשית כד, ב.

ביאוה״ז להצ״צ ח״א ע׳ סג (בהקיצור. וש״נ).

והבחיי . . ע״פ: בראשית ב, ז (קרוב לסופו) — הובא בלקו״ת שבסמוך.

והחכ׳ מאין תמצא: איוב כח, יב — הובא גם בלקו״ת שבסמוך (אבל ליתא בבחיי. וצ״ע).

בלק״ת ס״פ בחוקותי: נ, ד. וראה שם בנוגע להמבואר בהמשך הענין כאן.

דמ״ש הבל כו׳: קהלת א, ב.

(ולכאו׳ . . הבל): באוה״ת נ״ך שם ליתא המוסגר, ומתחיל: וצ״ל (משא״כ כאן (ובסה״מ תרל״ה) מתאים הסגנון „צ״ל כו׳״ — בהמשך למ״ש בסיום המוסגר).

שבת הוא . . ונת׳ . . בלק״ת פ׳ צו: יא, סע״ד ואילך.

במד״ר . . בפסוק : קהלת ב, א. קה״ר עה״פ (וראה בהנסמן ברד״ל שם).

נובלות . . תורה: ב״ר פי״ז, ה (הובא גם בד״ה שירו שנסמן בסמוך).

והיינו כו׳: ראה ד״ה הנ״ל.

אבא יונק ממזלא: ראה בהנסמן בסה״מ תרל״ו ח״ב ע׳ תה.

באו״ת מהה״מ נ״ע: ס״פ בלק (מט, ד — הוצאת קה״ת. וראה גם לקו״א להה״מ סקל״ח — לג, א־ב) — הובא גם בלקו״ת בהעלותך לב, ג: לקמן ע׳ תקצב, ע״ש.

(וע׳ . . בכתר): ליתא באוה״ת נ״ך שם.

בד״ה שירו: סה״מ תרל״ה ד״ה הנ״ל פ״ז. וכן נסמן בסה״מ תרל״ה שם — ראה הערה לרד״ה הודו בספה״מ תרל״ה שם (ע׳ קסט).

שעז״נ ואהי׳ כו׳: משלי ח, ל (בשינוי). וראה ד״ה הנ״ל שם.

כתר . . אוכם הוא כו׳: תקו״ז ת״ע (קלה, ריש ע״ב).

בלק״ת בשה״ש . . ספ״ב: ד, סע״ג ואילך (ויל״ע מה שמציין ספ״ב).

דאח״פ דא״ק: **ר״ת: דאזן חוטם פה. וראה בהנסמן בהערת כ״ק אדמו״ר שליט״א — סה״מ ה׳ש״ת ע׳ 78.**

אבל לע״ל יהי׳ כו׳: **ראה אוה״ת נח ח״ג תריא, א ואילך. וירא ח״ד תשלט, ב. ועוד. וראה גם בהנסמן לעיל הערה „באו״ת כו׳״.**

וכן לע״ל . . כו׳): **באוה״ת נ״ך שם ליתא זה, ובמקום זה ביאור אחר.**

לע״ל . . בשבתו: **ראה לקו״ת ברכה צז, ג ואילך (ע״פ „והי׳ . . שבת בשבתו״ (ישעי׳ סו, כג) שנאמר על לע״ל). ועוד.**

ולהבין שייכות: **בסה״מ תרל״ה שם צוין כאן סעיף ד).**

והענין הוא כו׳: **לתוכן פי׳ זה (ועד״ז לקמן — ראה הערה לתחלת ד״ה הבא) — ראה תו״א מקץ מב, א ואילך: שם מג, א. אוה״ת שמות ע׳ מ. ועוד.**

אחה״ע . . מהשפתים: **ס״י שבסמוך. וראה גם תקו״ז ת״ע (קלב, א. ובהנסמן בנצו״ז שם).**

כ״א קבען בפה כמ״ש בס״י: **פ״ב מ״ג. „ולא שבראן בפה כו׳״ (תו״א שם מב, ב).**

שהרי ה״צ: **ר״ת: היו צריכין.**

כמ״ש בת״א: **נסמן בתחלת הפרק.**

בחי׳ משכיל כו׳: **ראה ביאוה״ז שנסמן בסמוך.**

כמ״ש באגה״ק כו׳: **קז, א־ב.**

עמוד תקיט

בסידור . . בבה״ז כו׳: **סדור רלו, ד ואילך (וראה שם רלז, ד. רלח, ב).**

כמ״ש בת״א כו׳: **שם מב, ב.**

ולכן אנו . . וכמ״ש בביאור כו׳: **תו״א שם מג, א (וראה הערה הבאה).**

וכמו תוס׳ וראש ור״ן: **בתו״א שם (רק): תוס׳ ור״ן. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בענין זה — סה״מ השי״ת ע׳ 36. וראה גם סה״מ תרל״ו ח״ב ע׳ תצט ובהנסמן שם.**

וזהו מה שתרגמו כו׳: **ראה לעיל פ״ב ובהנסמן שם.**

אויר ושרשו כו׳: **ראה פרדס שער ערה״כ ערך אויר.**

ולהבין כו׳: **בסה״מ תרל״ה שם ציון כאן סעיף ה. לתוכן פרקים אלו (ה־ו) — ראה גם תו״א שם (נסמן בסמוך בפנים) מב, ג. שם מג, ב ואילך.**

שהגם שיסוד הרוח . . מ״מ כו׳: **„שיסוד האש למעלה מיסוד הרוח כ״ה בשמות רבה פכ״ג, יג. במדב״ר שם (פי״ד, יב). זח״ב שם (כג, ב. רנד, ב). ועוד (ראה גם רמב״ם שבהערה הבאה). ומ״ש באוה״ח (שיסוד הרוח למע׳ יותר) ס״פ בראשית (ו, ה) מתורץ עפמ״ש בתו״א (הנסמן לעיל. וכ״ה בד״ה זה) ס״פ מקץ״ — הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ תש״ח ע׳ 205. בנוגע לד״י בכלל — ראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א (שם ע׳ 204), הועתקה לעיל רפ״ב.**

כמ״ש הרמב״ם . . פ״ג: **ה״י־י״א. וראה גם פ״ד ה״א וב׳.**

וכמ״ש בביאור כו׳: **שם מג, ב.**

מים ואש . . חו״ג: **ראה גם תו״א יתרו עג, סע״ד ואילך (ובב״מ). וראה בהנסמן לעיל הערה „שהגם שיסוד כו׳״.**

טבע המים שיורדי׳ כו׳: **ראה תענית ז, א. רמב״ם שם פ״ד ה״ב.**

צלוחית שטבלה כו׳: **ראה מקוואות פ״י מ״א.**

עמוד תקכ

כמ״ש המג״א בסי׳ רע״ז: **הובא בשו״ע אדה״ז ס״ס הנ״ל.**

והאש אם כי כו׳: **להעיר ממ״ש באמ״ב שער הציצית פט״ז.**

אין זה כי אם היות כו׳: **כ״ה גם בסה״מ תרל״ה שם. והלשון צע״ק, אבל הכוונה ברורה.**

אויר . . אור יו״ד . . הוא כו׳: **פרדס שער ערה״כ ערך אויר — מזח״ג רמה, ב (ועוד). וראה גם**

סה"מ תקס"ה ע' תמו. תמח. ובכ"מ. וראה אמ"ב שם.

אבל . . וכשבא כו': **ראה בארוכה סה"מ תרנ"ט ע' כח ואילך.**

וביאור ענין: **בסה"מ תרל"ה שם צוין כאן סעיף וא"ו.**

ביעקב שאמר: **בראשית כח, יז.**

הגדול כנגד . . והנורא הוא כו': **ראה גם תו"א נח יא, א. לקו"ת ואתחנן ח, א־ב. ועוד.**

ובת"ז . . ע"ז . . דקד"ב: **ראה תקו"ז שם עד, א. קכג, א** (אולי **כצ"ל גם כאן ובסה"מ שם).**

ולכאו' צ"ל: **ראה גם פרדס שנסמן בפנים.**

שיעקב הי' כו': **ראה זהר תרומה דלקמן. וראה גם ספר הבהיר סק"צ. ועוד.**

וכמ"ש לולא כו': **בראשית לא, מב (בשינוי).**

שיערה רוח ממרום: **ל' הכתוב — ישעי' לב, טו.**

המשל . . מיכאל כו': **איוב כה, ב. וראה גם בסה"מ תרל"ה ד"ה המשל ופחד** ובהנסמן שם.

וכמו שאנו . . ונגדים ממש: **תיבות (שורות) אלו הן לכאו', כעין מאמר המוסגר.**

שהאבות . . המרכבה דאצי' כו': **ראה גם בסה"מ תרל"ה בהביאור לד"ה ויאסור יוסף קטע הב' (ובמאמר שלפניו) ובהנסמן שם.**

עמוד תקכא

אברהם מרכבה . . באורחות צדיקים כו': **ראה גם סה"מ תרל"ה ד"ה ומשה עלה פ"ב. וראה בהנסמן שם לסה"מ תרל"ו.**

אברהם . . החסד כו' ויצחק כו' ויעקב כו': **ראה גם סה"מ תרל"ה ד"ה דש"פ פקודי שם ובהנסמן שם.**

כמ"ש וישמור משמרתי: **בראשית כו, ה.**

והנורא . . שלים בכולא: **ל' הזהר שם.**

וכתי' ויעקב . . כתרגומו כו': **בראשית כה, כז. ת"א ות"י שם.**

וכנודע מענין כו': **ראה לקו"ת ואתחנן ח, א־ב. ועוד.**

ע"פ והבריח כו': **שמות כו, כח.**

שת"ת עולה עד הכתר: **ראה זח"ב קעה, ריש ע"ב. ועוד.**

הבהמות ששרשן מבחי' אש: **ראה גם סה"מ תרל"ה ד"ה ויקח מן הבא (הב') קטע ועפ"ז יובן ובהנסמן שם.**

וכנ"ל שדצ"ח כו': **ד"ה הקודם פ"ג קטע הב'.**

מ"ש בת"ז: **ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ ה'ש"ת ע' 59.**

בזהר בהקדמה . . כמש"ש, ובפ' . . כיון כו': **הל' „כיון . .** כתרא **כו'" הוא בפ' ויגש, ובהקדמה (ג, א) הל' הוא „מעל** כורסי **כו'". והכוונה לכאו' (כאן ובסה"מ תרל"ה), דמזה מוכח שהאותי' הן „כתרין עילאין". ובתו"א שם (מקץ מג, א): כמ"ש בזהר אינון כתרין עילאין כו' ונחתא כ"ף מעל כורסייא דיקרי'.**

שרשו . . כנ"ל: **ד"ה הקודם פ"ב.**

ת"ת עולה כו': **הכוונה, דמ"מ ת"ת עולה כו', ולכן אף שהוא ז"א שרשו מכתר.**

וע' בביאור . . תקס"ז): **סה"מ תקס"ז ס"ע קנג ואילך (וראה גם שם ס"ע קנז ואילך). ובאוה"ת הל': וע' . . השלישי דתקס"ז.**

וע' במאה"ז . . דתקס"ז: **סה"מ שם ס"ע יג ואילך.**

ועפ"ז כו': **בסה"מ תרל"ה שם צוין כאן סעיף ז). להתחלת פ' זה — ראה גם תו"א שם (מקץ מב, ב. מג, סע"א ואילך).**

המאמר מט"ט כו': **ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ח ע' 202.**

ממ"ש במ"א ההפרש כו': **ראה גם סה"מ תרל"ה שם ד"ה החדש הזה (קטע הב'), וזה אשר תעשה (פ"ה־ו), ויאסר יוסף (קטע ומעתה יובן) — ובהנסמן שם (ובהערה הבאה). וראה גם לקו"ש ח"י ע' 38 ובהנסמן שם.**

שזהו מ״ש: **בראשית מט, כח. וראה בהנסמן בסה״מ תרל״ה ד״ה עד . . אלך לי כו׳ (קטע ש׳ שדי). סה״מ תרכ״ו ע׳ קנב ואילך. ועוד.**

עמוד תקכב

אין מיתה כו׳: **שבת נה, סע״א. ילקו״ש תהלים רמז תשב.**

רצון . . צנור: **ראה „תשובות וביאורים״ לכ״ק אדמו״ר שליט״א (קה״ת תשל״ד) סט״ו (ע׳ 65), אג״ק ח״ב (קה״ת תשמ״ז) ע׳ קכ.**

דהנה כתי׳ . . ובכדי . . כמו צפור כו׳: **משלי כה, ג. תורת הה״מ — הובאה בלקו״ת ס״פ במדבר (כ, א) ואוה״ת שה״ש ע׳ קמג ואילך. וראה גם לקו״ת שה״ש לז, רע״א. אוה״ת ויקרא ח״ב ע׳ תלב־ג. ועוד.**

דבור הצפור הוא רק כו׳: **ראה גם אוה״ת בשלח ע׳ שצא. ועוד.**

תפלה מ׳ ואני תפלה: **תהלים קט, ד. זח״ג מט, ריש ע״ב.**

הקב״ה מצלי . . שיכבשו כו׳: **ע״פ ל׳ חז״ל — ברכות ז, רע״א. וראה גם רד״ה הבא.**

מצלי ל׳ הטי׳: **ראה לקו״ת חקת סז, א־ב: סה״מ תקס״ז ס״ע רסו ואילך — ובהנסמן שם.**

עומדי׳ . . באהוי״ר: **נוסח ברכת יוצר (ושם: ומשמיעים ביראה. ואולי קאי התיבות „באהוי״ר״ אלקמן).**

מחנה מיכאל קפ״ו כו׳: **בהערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ תש״ג ע׳ 84 (ועוד): „זח״ג קנד, א. קנה, א. ולא חש להעתיק גם מספר המאות אשר שם״. וראה סה״מ תרל״ו ח״ב ע׳ תכא בהערה.**

מיכאל . . באהבה וגבריאל כו׳: **ראה לעיל פ״ו.**

כלום יצה״ר כו׳: **שבת פט, רע״א.**

גופים מב״י כמ״ש הרמב״ן: **ר״ת: מב׳ יסודות. וראה בהנסמן בסה״מ תרל״ה ד״ה כי נר מצוה (הב׳) קטע ולהבין ביאור. וראה גם בסה״מ תרל״ה ד״ה וזה אשר תעשה פ״ד. שירו לו פ״ו.**

שנא׳ עושה . . משרתיו כו׳: **תהלים קד, ד.**

בי״ח מלאכי׳ ח׳: **ר״ת: בילקוט חדש (ערכים) ערך מלאכים ס״ח. וראה (להמבואר כאן) — גם בסה״מ תרל״ה ד״ה לגוזר י״ס פ״ב.**

ניזונים מזיו כו׳: **ראה תו״א ויקהל (בהוספות) קיג, ג — ע״פ יומא עה, ב. וראה גם זח״ב קנו, ב. ח״ג רח, א. וראה לקו״ש ח״ד ע׳ 1037 הערה 19.**

ואם לא יאכל כו׳: **ראה בהנסמן בהערה הבאה.**

כשאמר קונם כו׳: **שבועות כה, א. וש״נ. וראה „תשובות וביאורים״ הנ״ל לכ״ק אדמו״ר שליט״א ס״ד (ע׳ 14) אג״ק ח״א (קה״ת תשמ״ז) ע׳ רלו.**

דבור . . נמשך מאכילת כו׳: **ראה תניא פ״ז. תו״א מג״א (בהוספות) קיז, ג. ועוד.**

ריח ניחוח להוי׳: **ויקרא א, ט. שם, יג.** ועוד.

תפלה במקום כו׳: **ברכות כו, ב.**

עמוד תקכג

שהיא הקרבת כו׳: **ראה גם לקו״ת ויקרא ב, ב ואילך.** ובכ״מ.

לב המ׳ מש״ע: **ר״ת: המלך מלכו של עולם.**

ואפ״ל כו׳: **בסה״מ תרל״ה שם כאן צוין סעיף ח). כאן — „(ואפ״ל כו׳״ — בלי סיום ה־מוסגר.**

נת׳ בד״ה התהללו: **ראה סה״מ תרל״ה ד״ה זה. — וראה שם לרד״ה הודו (ע׳ קסט).**

בענין למען . . נהורא כו׳: **ראה זח״ב רנו, ב (ועד״ז שם קמ, רע״א; ח״א פו, א; קעח, ב). וראה זח״א עא, ב.**

למען יזמרך כבוד . . מ״ש ה׳ כו׳: **תהלים ל, יג.**

וכמ״ש אלקי׳ כו׳: **שם פג, ב.**

מ״ש ואני תפלה אני כו׳: **תהלים קט, ד. וראה זח״ג מט, ריש ע״ב „ואני תפלה כולא חד״**

(דשניהם במל׳). וראה גם תקו״ז בהקדמה — ד, סע״א (ובהנסמן בנצו״ז שם), ד"אני" קאי על מל׳ (וראה גם ד״ה הנ״ל שם). וראה לעיל בשוה״ג לפ״ז ובהערה שם.

כ״ע דאיהו כתר מ׳: **תקו״ז שם — יז, א (פ״א).**

שאנו אומרים . . פי׳ יחיד . . מלך העולם: **ראה תו״א מקץ מ, ג; לקו״ת ואתחנן יא, ג; דרמ״צ קעה, סע״ב ואילך. אבל — שם לא נתבאר ההמשך "וע״י בחי׳ כו׳".**

אני . . אין, ופי׳ כו׳: **ראה גם ד״ה הנ״ל שם; סה״מ תרל״ו ח״ב ע׳ תקד — ובהנסמן שם.**

כל המשכה . . וא״ו: **ראה אגה״ת פ״ד (פד, ב). לקו״ת צו יג, ב. ובכ״מ.**

וא״ו . . קו וחוט שהיא כו׳: **ראה ע״ח תחלת שער הכללים ועוד. וראה גם דרמ״צ טו, סע״א ואילך; טז, א. ובכ״מ.**

הנה כתי׳ . . שיש כו׳: **ישעי׳ כה, ט. וראה תו״א תרומה פ, סע״א. לקו״ת קרח נה, א. ועוד.**

ג׳ ואוי״ן . . ח״י: **ראה פרדס של״א פ״ח. וראה גם בסה״מ תרל״ה שם ד״ה ויקח מן הבא (הא׳) סוף קטע הב׳ ובהנסמן שם.**

ועוי״ל: **בסה״מ תרל״ה שם נוסף בכי״ק אדמו״ר מהר״ש תאריך "שבת חוה״מ פסח".**

וכמארז״ל: **ברכות ז, רע״א. הובא ונת׳ גם במקומות שבהערה הבאה.**

עמוד תקכד

פי׳ הקב״ה קאי כו׳: **ראה גם אוה״ת בלק ס״ע תתקכב ואילך. נ״ך ח״ב ע׳ תתס. ועוד.**

שנק׳ קדוש בוא״ו: **ראה גם סה״מ תרל״ה ד״ה ויקח מן הבא (הא׳) קטע הב׳ בסופו (וש״נ). ויבא משה פ״ג קטע הב׳.**

ברוך מלשון והמלך כו׳: **מ״א ב, מה. לקו״ת תזריע (נסמן בסמוך בפנים) כב, ג; שה״ש כח, ד ואילך (אבל כללות הביאור שם — באו״א).**

ופי׳ שלמה מלך כו׳: **שה״ש פ״א סוף פסוק א׳. זח״ב ה, א. יד, א. וראה גם שבועות לה, ב.**

יסוד שנק׳ כו׳: **פרדס שער ערה״כ ערך ברוך. וראה סידור קצא, א ואילך. ביאוה״ז לאדה״א קיח, א ואילך. אוה״ת עקב ע׳ תקמח ואילך.**

ברוך ר״ת כו׳: **פרדס שם — הובא בלקו״ת תזריע שם.**

כי שלמה כולל . . בלק״ת . . שה״ש: **א, ד — הובא באוה״ת ויקרא ח״א ע׳ רנט ואילך.**

בלק״ת פ׳ תזריע: **שם.**

שת״ת עולה כו׳: **ראה גם ד״ה הקודם ספ״ו.**

אב הרחמים . . הרחמן: **ראה ההפרש ביניהם — בלקו״ת נשא כג, א. ר״ה סב, סע״ד. שה״ש י, סע״ג ואילך.**

דלאו . . כלל: **הקדמת תקו״ז — פ״א (יז, ב).**

המד״ר הנ״ל: **ראה סה״מ תרל״ה ד״ה הודו פ״א.**

ש״א . . כמ״ש במד״ר: **ב״ר פ״א, ג. ספ״ג. וראה גם פרדר״א פ״ד. ועוד.**

אבל באמת כו׳: **ראה גם סה״ע-חב״ד ערך אדם ע׳ קכו־ז ובהנסמן שם.**

כמובן מהזהר: **ראה זח״א רנב, סע״א ואילך. ח״ג רלח, סע״ב ואילך.**

ומכמ״ד בלק״ת ות״א: **ר״ת: ומכמה דוכתי. וראה לקו״ת אמור לז, ג ואילך. תו״א בראשית ד, א ואילך. ועוד.**

ויש באדם . . כנגד ע״ס: **ראה תניא רפ״ג.**

וה׳ בחי׳ . . נגד כו׳: **ראה בהנסמן בהערה הבאה.**

בחי׳ נרנח״י: **ראה קונט׳ ענינה של תורת החסידות (נדפס בסה״ע שם ע׳ תשנז ואילך. ובקונט׳ בפ״ע) הערה 37. וראה שם ס״ה ואילך — ה׳ בחי׳ אלו בנפש, תורה וכו׳. ע״ש בארוכה.**

אך כו׳: **זהו המשך להמבואר בד״ה הקודם רפ״ז. וראה תו״א הנסמן שם. בסה״מ תרל״ה שם כאן צוין סעיף ט.**

כמ״ש בס״י: **פ״ד מי״ב (מט״ז לגי׳ האריז״ל).**

וכאשר יתפלל: **בסה״מ תרל״ה שם: וכאשר מתפלל.**

וכנודע שיש כו׳: **ראה זח״א כג, ב ואילך (וראה בפי׳ ד״א שם כד, א סק״א). ח״ב רא, א** ואילך.

וכמ״ש וקרא כו׳: **ישעי׳ ו, ג.**

קדה״ש הרי כו׳: **ראה תקו״ז בהקדמה — י, ב.**

וע׳ בת״א . . הנ״ל: **ראה שם מב, ג. מג, ב.**

אהוי״ר עשה ול״ת: **ראה תניא פ״ד, דהיינו (שמביאים לקיום) כל המ״ע ול״ת.**

וע׳ בתנחומא: **ראה שם ס״פ משפטים. וכוונתו כאן** (לכאו׳)**, דמכיון שהמצות נק׳ מלאכים (ושם, שכ״ה גם בנוגע לתורה) ע״כ אין צורך בסיוע דמלאכים (אחרים). ועיל״ע בזה.**

עמוד תקכה

שתי רוחות . . שזהו כו׳: **ראה ברכות יח, ב ואילך.**

אשר בודאי כו׳: **הכוונה לכאו׳, כמבואר בכ״מ (ראה לדוגמא סה״מ תרל״ה שם ד״ה שירו לו) במעלת (רוחניות) שירת הנשמות לגבי המלאכים. ולכאו׳ צ״ל, דהרי בברכות שם מבואר שהיו כאלה (ולכאו׳ לאו דוקא אלו שהיו „גדולים״) ששמעו בגשמיות מה ש„רוחות כו׳״.**

דגפיף להון ומנשק להון: **„ראה זח״א כג, ב. ח״ב רא, ב. תו״א (הנ״ל) מג, סע״א ואילך. סידור רעג, ב (לקו״ש ח״כ ע׳ 318 — בהערה).**

וגבוה מעל גבוה שיש . . עד כו׳: **קהלת ה, ז. וראה זח״א שם. ח״ב שם** ואילך **(ושם רג, ריש ע״ב — דעולה עד למלאך סנד״ל [השייך למט״ט — ראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ תש״ח ע׳ 202] המעלה אותו כו׳).**

מט״ט שרו ש״ע: **יבמות טז, ב.**

וכנ״ל . . דתקס״ז: **ראה בד״ה הקודם ספ״ו. וש״נ.**

שיומשך . . שע״פ חכ׳ כו׳: **ראה לעיל שם רפ״ז ובהנסמן שם.**

נושא עון כו׳: **מיכה ז, יח.**

מלא . . כבודו: **ישעי׳ ו, ג.**

שבקש שלמה . . ואתה . . ביקש ואתה כו׳: **מ״א ח, לב (ועוד). שם, לט (ועוד). וראה תקו״ז ת״ז (ובהנסמן בהערה הבאה) — עה״פ: קב״ה דאיהו שמים.**

שג״ז אינו מובן . . ולמה כו׳: **בספר הבהיר ס״ק (ובהוספות לזח״ב רעא, א): אטו שלמה התפלל אל השמים כו׳ אלא כו׳ (כהביאור בתקו״ז שם). אבל בפשטות לא זוהי השאלה כאן, כ״א —** לאחרי **התירוץ בספר הבהיר שם (וראה בארוכה בהנסמן ב„אור בהיר״ שם), עדיין „אינו מובן״ מה נוגע כאן „השמים״ (ולמה אינו מפורש בהפסוקים שם הוי׳ וכיו״ב).**

ואולי **מפרש כאן „תשמע השמים״ (כמ״ש הרד״ק שם, לב) שהוא כמו „מן השמים וכן תרגם יונתן״, והשאלה היא ג״כ כנ״ל (אלא שלפ״ז הו״ל לכאו׳ להביא הפסוקים מדה״ב (ו, כג. שם, ל. ועוד) שמפורש בהם „מן השמים״).**

שצמצם שכינתו כו׳: **ראה ב״ר פ״ד, ד. וראה גם בסה״מ תרל״ה ד״ה במד״ר . . ר׳ ברכי׳ ספ״ב ובהנסמן שם.**

שביקש שלמה . . שמים הם . . כמ״ש בזהר: **להעיר מזח״א (בהוספות — ספר הבהיר סכ״ט (סנ״ט)) רסב, ב.**

כמ״ש בזהר ובמד״ר: **ראה זהר שנסמן בסמוך בפנים ושבהערה הקודמת. ח״ב קסד, ב. תקו״ז תמ״ז (פד, א. ובהנסמן בנצו״ז שם). ב״ר שם, ז. וראה גם חגיגה יב, סע״א.**

ברוחא . . ת״ת . . וכנ״ל: **ד״ה הקודם פ״ו קרוב לסופו. ע״ש.**

מת״ת דז״א כו׳: **ראה לקו״ת שה״ש כ, ד ובהנסמן שם. ועוד.**

ונמצא שמים כו׳: **הכוונה בפשטות, דשמים שהוא ת״ת נעשה כתר לנוק׳ — א״כ הוא בחי׳ כתר (השייך לכתר הכללי — ראה דרמ״צ טז, א).**

והנה הגם: **בסה״מ תרל״ה שם צוין כאן סעיף יו״ד).**

מצינו מעלת האדם: **כ״ה גם בסה״מ תרל״ה. ואוצ״ל: מעלה באדם (וכיו״ב).**

מלאך א׳ כו׳ משא״כ כו׳: **ראה לקמן בפנים. וראה גם סה״מ תרל״ה ד״ה כי נר מצוה (הב׳) קטע והענין הוא ובהנסמן שם.**

ששרש נפשם כו׳: **היינו, של הבע״ח. וראה סה״מ תרל״ה ד״ה אדם כי יהי׳ פ״ב. וש״נ.**

עמוד תקכו

שהוא מה . . במדרש כו׳: **נמשך על „יש יתרון באדם״. וראה לעיל שם פ״א, ובתחלת ד״ה הנוכחי קטע הב׳. וש״נ.**

שהרי כל הברואים כו׳: **לתוכן ענין זה (וגם בנוגע למלאכים) — ראה גם סה״מ תרל״ה ד״ה כי נר מצוה הנ״ל שם ובהנסמן שם בפנים ובהערות.**

כמ״ש . . למינהו: **בראשית א, כד. שם, כא.**

מיכאל שר כו׳: **ראה סה״מ תרל״ה ד״ה המשל ופחד ובהנסמן שם.**

ומ״ש עושה . . זהו כו׳: **ראה לעיל שם.**

השלשה . . ג׳ מלאכים . . (רק כו׳: **וירא יח, ב. ב״מ פו, סע״ב ואילך (הובא בפרש״י עה״פ). וראה שם תוד״ה ההוא דאתא.**

ואין שני . . עשו כו׳: **ראה בתוס׳ ב״מ שם. — כ״ה הל׳ גם בסה״מ תרל״ה. ואין ברור אם הכוונה שאין מלאך א׳ עושה ב׳ שליחות (כמשמע מההמשך במוסגר), או שאין ב׳ עושים שליחות א׳.**

עד״מ אב כו׳: **ראה אגה״ק סכ״ב (קלד, ב). לקו״ת מטות פז, ד. ועוד.**

תוכה רצוף אהבה: **ל׳ הכתוב — שה״ש ג, י (תוכו, וכבסמוך).**

חושך . . מוסר: ***משלי יג, כד.***

בע״ח . . שער . . הפרצופים: **פ״ז — בשינוי ל׳ קצת (ויל״ע מה שקוראו גם „שער הק״ש״). וראה בתחלת ההמשך ספ״א.**

והנה כל . . לא כן האדם כו׳: **ראה בכ״ז סה״מ תרל״ה ד״ה כי נר מצוה הנ״ל שם ואילך ובהנסמן שם.**

אדם שעל הכסא שעליו נא׳: **יחזקאל א, כו. בראשית א, כו. נח ט, ו (ואולי הכוונה ל־בראשית שם, כז — בשינוי ל׳). וראה לקו״ת ויקרא ב, ב. שם, ד. ועוד.**

כרחם אב על בנים: **נוסח התפלה (דב׳ וה׳. ועוד). וראה סה״ע־חב״ד ערך אב בתחלתו.**

ששם אדם . . משא״כ איש הוא כו׳: **ראה בתחלת ההמשך ובהנסמן שם.**

עמוד תקכז

וכמובן מהמד״ר: **הובא לעיל שם.**

במד״ר שה״ש ע״פ: ***שה״ש א, י. שהש״ר שם (ב).*** **וראה שם מה ששאל לו ר״ע (ומ״ש כאן „מתלהטת״, כ״ה גם באוה״ת. וכ״ה במדרש שם לפנ״ז, אבל בנוגע ב״ע הל׳ „מלהטת״).**

ולכן הציץ ומת שהי׳ . . ר״ע נכנס כו׳: **ראה חגיגה יד, סע״ב. זח״א כו, ב ואילך. ח״ב רנד, ב (וראה הערה הבאה). תקו״ז תנ״ה (פח, ב). תקו״ז חדש קז, ג. וראה תו״א שנסמן בסמוך בפנים. ובארוכה — ד״ה אחרי מות תרמ״ט פ״ב ואילך.**

הציץ ומת והיינו שהי׳ . . אש: **להעיר, שבזח״ב שם שב״ע הי׳ מבחי׳ עפר (ואלישע מבחי׳ אש).**

בת״א פ׳ וישלח כו׳: **כה, ב.**

נא׳ אדם כו׳: **נסמן בתחלת ההמשך.**

עכ״ז . . אבל כו׳: **ראה לקו״ת תזריע כב, ב.**

כמ״ש עור כו׳: **איוב י, יא.**

ללק״ת פ׳ תזריע אדם כי יהי׳ בעור בשרו: **נמצא בכת״י 19 פ, א. 1076 רלג, ב.**

הגהות ללק״ת פ׳ תזריע ד״ה אדם כי יהי׳ בעור בשרו.
התחלת המאמר נדפס באוה״ת ויקרא כרך א ע׳ רנב. וסיום המאמר נדפס גם שם (בתור הוספה) ע׳ שמז. וראה לקמן ע׳ תקלא.
עיין בדרוש תלתא אינון: **ראה סידור עם דא״ח ריט, ד ואילך.**
עיין בדרוש פותח בברוך: **ראה תו״א ו, ב ואילך.**

עמוד תקכח

לבן . . לובן העליון: **ראה תו״א כג, ג.**
בד״ה עד הגל: **סידור דש, ג־ד.**
בת״א ס״פ ויצא בד״ה וישכם לבן: **כד, ב.**
ולקמן ס״פ אחרי: **לקו״ת אחרי כט, א. וראה לקמן ע׳ תקנו.**
בלק״ת בד״ה שחורה אני ונאוה: **ד, א ואילך.**
רעתי׳ יתיב לבושי׳ כתלג: **דניאל ז, ט.**
וע׳ במאו״א ד׳ סכ״ה סכ״ו: **מובא גם בלקו״ת צו יח, א.**
וספרתם לכם ממחרת השבת: **ויקרא כג, טו.**
כצאת השמש בגבורתו: **שופטים ה, לא.**
בלק״ת פ׳ אמור . . לשון בהירות: **לה, ב. וראה ביאוה״ז להצ״צ פ׳ חיי שרה ע׳ ע ואילך.**
וכמש״ש שהן המשכות המקיפים: **לקו״ת אמור לה, ד.**
בד״ה טוב לחסות בה׳: **לקו״ת דרושים לשמ״ע צא, א.**
כי כל גוים סבבוני: **תהלים קיח, י.**
בביאור ע״פ וקבל היהודים וז״ל: **תו״א צז, ג.**
תבוא אם ותקנח: **במדב״ר פי״ט, ד. פרש״י חוקת כ, ב. בתו״א שם: אמו.**
בת״א ר״פ לך לך: **יא, א.**
אברהם . . אברם: **וראה אוה״ת לך כרך ד תרפה, א.**
כי כל ביתה לבוש שנים: **משלי לא, כא.**

עמוד תקכט

ועתה לא ראו אור: **איוב לז, כא.**
ע״פ וימנע מרשעים אורם דא אברהם: **איוב לח, טו. וראה אוה״ת כרך ה וישלח ע׳ תתפו, א.**
בת״א בד״ה בשלח פרעה: **סא, א.**
בד״ה כי יקרא קן צפור: **ראה אוה״ת כי תצא ע׳ תתקטז ואילך.**

עמוד תקל

בד״ה החלצו: **לקו״ת מטות פז, א.**
ולדעת הר״מ מראקנטי: **וראה גם אוה״ת ענינים ע׳ רנח ואילך.**
והאריז״ל פי׳ שגם הכלים הם אצי׳ ממש: **ראה אגה״ק סי׳ כו בליקוט פי׳ לשם.**
שאמר לעולמו די: **חגיגה יב, א. זח״ג קיט, ב.**
ראומה ראו מה: **בראשית כב, כד. בכתר שם טוב [קה״ת]. סשט״ו (מ, ד) בשם הבעש״ט. ביאוה״ז פקודי נז, ד. סה״מ אתהלך לאזניא ע׳ ח. רמט. סה״מ תקס״ב ע׳ עח. סה״מ תקס״ה ע׳ תקא. תרד. מאמרי אדה״ז — פרשיות ע׳ קסב.**
השומר אחי אנכי: **בראשית ד, ט.**
בד״ה ויקח המן: **תו״א קיט, ג ואילך.**
ההפרש . . בין ק״נ דאצי׳ לק״נ דבי״ע: **ראה עץ חיים שער (מח) הקליפות פ״ג.**
אצי׳ מל׳ ויאצל: **ראה במדבר יא, כה. וראה גם אוה״ת פנחס ע׳ א׳קמז. ובכ״מ.**
יין ושכר אל תשת: **ויקרא ט, י.**
שהיין שרשו מבינה: **ראה זהר ויקרא ז, ב ובמקדש מלך שם. ובהגהות הרח״ו שם. מאו״א אות ש סמ״ה. מאמרי אדה״א ויקרא ח״א ע׳ לג ובהנסמן שם.**
דינין מתערין מינה: **זח״ג י, סע״ב.**
בד״ה ושאבתם מים בששון: **לקו״ת דרושים לסוכות פ, ב.**
עריבים עלי ד״ס: **שהש״ר א ע״פ כי טובים דודיך. וראה ע״ז לה, א.**
ועמ״ש בסידור . . על מאמר הזהר: **קעג, א ואילך.**

ביני ובין בני ישראל אות היא: **שמות לא, יז.**
יו"ט . . בירור . . משא"כ שבת: **ראה גם סה"מ הנחת הר"פ ע' כא.**
יו"ט מותר מלאכת אוכל נפש: **ראה שמות יב, טז.**
שבת . . מוחין דאבא: **ראה פע"ח ש"כ פ"א.**
גיהנם נח בשבת: **ראה ב"ר פי"א, ה. יל"ש איוב רמז תתקו. זח"א יד, ב. מח, א. קצז, ב. רלז, ב. זח"א לא, ב. רג, ב. ועוד.**
פרש חגיכם פרש שבתכם לא קאמר: **ראה זוהר ח"ב פח, ב. קונטרס ח"י אלול תש"ג ע' 10.**
בביאור גדולה מילה: **נדרים לא, ב. וראה סה"מ תקס"ג ע' י ואילך.**
לא בשמים היא: **דברים ל, יב.**
במד"ר תלים ע"פ מזוקק שבעתיים: **סי' יב. וראה לקמן ע' תקלו.**

עמוד תקלא

והוי' עמו שהלכה כמותו: **סנהדרין צג, ב.**
אדם כי יהי' בעור בשרו . . ספק הקב"ה . . מתיבתא דרקיע: **נמצא בכת"י 350 נז, א. 1065 רב, א — גוכתי"ק אדמו"ר הצ"צ. 626 קצב, א. 769 ק, ב. 1202 יג, א. 2217 קעט, א.**
הדרוש אדם כי יהי' בעור בשרו נדפס בלקו"ת תזריע כב, ב (והוא מדרושי לאזניא).
הדרוש קא מפלגי [מיום ב' דשלשה ימי הגבלה תקס"ט] נדפס בלקו"ת תזריע כב, ב.
הנחת אדה"א נמצא בגוכתי"ק הצ"צ בכת"י 1116 סב, ב. [והסיום חסר בגוכתי"ק ונמצא בצילום גוכתי"ק 857]. ונעתק (בשלימות) ובהשמטת כמה הגהות בכת"י 791 (בין מאמרי תקצ"ג) בכותרת: שבת פ' תזריע מצורע ה' [השנה נחתך].
קטעים מהנחת אדמו"ר האמצעי נעתקו בדרך מצותיך מצות טומאות המצורע פרקים ב־ג (בשינוי הסדר).
וראה אוה"ת סידור ע' קפב (נסמן במ"מ לדרך מצותיך שם).
ד"ה זה מאדמו"ר האמצעי נדפס במאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תנו. נוסח אחר נדפס שם ע' תמג ואילך.
וראה לעיל ע' תקכז, ולקמן כרך ג' עמוד תתטו. כרך ד ע' א'נב.
אדם כי יהי' בעור בשרו: **ויקרא יג, ב.**
ביאור ע"פ והניף הכהן: **לקו"ת אמור לז, ג.**
שם מ"ה דאיהו אורח אצילות: **תקו"ז בהקדמה (פתח אלי').**
שם מ"ה גימט' אדם: **ראה פרדס שעה"כ בערכו. ע"ח שער התיקון פ"ג. שער לאה ורחל פ"ד. שער מ"ן ומ"ד דרוש ה. מאו"א מערכת אדם סקס"ו.**
בד"ה ויקהל משה: **ראה תו"א פו, ג ואילך.**
בד"ה והי' לכם לציצית: **לקו"ת שלח מד, ד.**
אדם אדמה לעליון: **נסמן לעיל ע' תקיז.**
בד"ה כי המצוה הזאת: **ראה לקו"ת נצבים מה, ג.**
גדולה תשובה שמביאה רפואה: **יומא פו, ב.**
ספ"ק: **ראה בבא מציעא פו, א.**
ראה סה"מ תרל"ה ע' רכ ואילך. סה"מ עזר"ת ע' קעו ואילך. לקו"ש חי"ב ע' 64 ואילך ובהנסמן שם.
תנאים ואמוראים . . מופתים עצומים: **ראה ג"כ לקמן כרך ג ע' תתיז. כרך ד ע' א'נב. אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תפא. ובאריכות הביאור ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תמג ואילך.**
צ"ל . . תנאים . . מופתים עצומים: **ראה סה"מ תרל"ה ע' רכז — ר' פנחס בן יאיר שא' גינאי חלוק לי מימיך מה שבהאסף [חולין ז, א ע"ש] משה וס' רבוא מישראל בשעת קי"ס הי' פלא.**
בד"ה ואלה שמות בנ"י: **תו"א מט, ב.**
תנאים אותיות איתנים: **מיכה ו, ב. זח"ב קי,**

ב. ח"ג רעח, סע"ב. ת"ז תכ"א (מג, סע"ב).
ובד"ה שה"ש: **לקו"ת שה"ש ב, א.**
אמר ר"ת אור מים רקיע: **תהלים יג, ט. ע"ח שער (יא) המלאכים פ"ו. זהר תרומה קלו, ב. קסז, א. מאורי אור ס' סצ"ז. אוה"ת חיי שרה כרך ד' תשפח, ב. ספר מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תעב [וש"נ בארוכה].**
בסידור ע"פ יום ליום יביע אומר: **קפ, ב ואילך.**
ועמ"ש בד"ה לסוסתי השני: **לקו"ת יא, ד.**
כי אמרתי עולם חסד יבנה: **תהלים פט, ג.**
את ה' האמרת היום: **דברים כו, יז.**
ד"ה ואלה שמות בנ"י: **תו"א מט, ב.**

עמוד תקלב

עמ"ש ע"פ כי תקנה עבד עברי: **ראה תו"א משפטים עד, ג ואילך.**
קדוש הוא כתר: **ראה טעה"מ פ' נשא ע"פ קדש יהי' גדל פרע.**
וברוך הוא חכמה: **ראה פע"ח שער הברכות פ"ב. שער הכוונה ענין הברכות פרד"ס שעה"כ עהכ"נ להסה"ד. קהלת יעקב בערכו. וראה מאמרי אדה"א (ויקרא ח"ב) תזריע ע' תמה. תנז. וכרך א ע' רעו.**
בסידור דרוש ל"ג בעומר: **שו, א.**
והמלך שלמה ברוך: **מ"א ב, מה.**
מלך שהשלום שלו: **נסמן לעיל ע' תקכד.**
בד"ה צאינה וראינה: **לקו"ת שה"ש כא, ב.**
סלסלה ותרוממך: **משלי ד, ח.**
בד"ה ביום ההוא יגלח: **ראה סה"מ אדה"ז נביאים ע' מג ואילך.**
בלקו"ת בהביאור ע"פ וידבר אלקים: **במדבר יז, א.**
מבטן מי יצא הקרח: **איוב לח, כט.**
ובהביאור ע"פ והי' מספר בנ"י: **לקו"ת במדבר ו, ד.**
בד"ה אלה פקודי: **לקו"ת פקודי ד, ג.**
מי ברא אלה: **ישעי' מ, כו.**

ע' בסידור ע"פ הללוי' הללו א"ל בקדשו: **ע, א.**
וע' במא"א: **ראה גם באוה"ת נח סד, א.**
בינה מקננא בבריאה בכורסיא: **ת"ז ת"ו כג, א. וע' ע"ח ש' ס' אבי"ע ספ"ג.**
ע"פ אתהלך לפני ה': **ראה יהל אור ע' תמד.**
בת"א בד"ה וישב יעקב: **כו, ג.**
כי כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו: **ראה תנא דבי אליהו רבא רפי"ח.**
בד"ה וכל בניך: **לקו"ת ראה כט, א.**
שלא ברכו בתורה: **ב"מ פה, ב. וראה לקו"ת ראה כט, א. ואילך.**
בד"ה יונתי בחגוי: **לקו"ת שה"ש יט, א.**
ע"פ ואהי' אצלו אמון: **לקו"ת במדבר יז, ד ואילך.**
פקודי ה' ישרים משמחי לב: **תהלים יט, ט.**
אין כבוד אלא תורה: **אבות פ"ו מ"ג. זח"ג פא, ב.**
המצות הקריאה בדבור בת"ת: **ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב, סי"ב. וראה עירובין נד, סע"א.**
כי הדיבור נק' רוח ממללא: **ראה תרגום אונקלוס בראשית ב, ג. ראה לעיל ע' תקיח קטע המתחלת ולהבין שייכות מעלת הדיבור על הרוח.**
בד"ה מזווה מימין: **תו"א מקץ מג, ב.**

עמוד תקלג

אם ישים אליו לבו: **איוב לד, יד.**
כי ששים המה מלכות ס' מסכתות: **שה"ש ו, ח. שהש"ר עה"פ. במדב"ר פי"ח, כא.**
כי א"ל דעות: **שמ"א ב, ג.**
בסידור בד"ה מזמור לתודה: **מד, א.**
וכל בניך למודי הוי': **ישעי' נד, יג.**
התגלות עתיק הוא בבינה: **ראה זח"ג קעח, ב. תו"א ר"פ לך לך.**
מי שאמר לשמן וידליק: **תענית כה, א כגירסת העין יעקב. וראה לקו"ת חקת סב, א.**

מראות נגעים שתים שהן ארבע: **ראה נגעים פ״א מ״א, וש״נ.**

ועמ״ש ע״פ ולקחתם אגודת אזוב: **ראה אוה״ת בא ע׳ שי ואילך.**

בת״א בד״ה וישלח יעקב מלאכים: **כד, א ואילך.**

ויחץ כו׳ לשני מחנות: **בראשית לב, ח.**

ויקר אלקים אל בלעם: **במדבר כג, טז.**

וארז״ל במד״ר ר״פ ויקרא: **פרשה א. וראה אוה״ת נח דף תרמב, ב. זכור ע׳ א׳תשעו.**

עמוד תקלד

קדש ישראל לה׳: **ירמי׳ ב, ג.**

נשמה שנתת בי טהורה היא: **ברכת השחר.**

ואצלתי מן הרוח: **במדבר יא, כה.**

ממשה . . כמו מאציל: **ראה גם תו״א וירא יד, א. לקו״ת ואתחנן יב, א. ובכ״מ.**

רישי׳ דעשו בעטפוי דיצחק: **ת״י בן עוזיאל לבראשית נ, יג.**

אליו ולא למדותיו: **הובא בפרדס של״ב רפ״ב בשם הספרי.**

סד״ה להבין מאמר וכד אנת תסתלק מנייהו: **קסד, ב ואילך.**

בלקו״ת בשה״ש סד״ה ששים המה דרוש הראשון: **לט, א.**

ומשם יפרד: **בראשית ב, י.**

ומעין מבית ה׳ יצא: **יואל ד, יח.**

כי הדם הוא הנפש: **דברים יב, כג.**

בלק״ת בשה״ש בד״ה להבין ענין מדלג על ההרים: **טז, ב.**

ובד״ה לסוסתי ברכבי דרוש הראשון: **לקו״ת שה״ש יא, ג.**

י״ה עם שמי שס״ה: **זח״א כד, א. רנג, א. זח״ג קי, ב. רכב, ב. רכח, ב. רעג, ב. רעח, ב. הקדמת ת״ז בתחלתה.**

בביאור ע״פ בשעה שהקדימו: **לקו״ת במדבר יג, א.**

אדם א׳ דם: **ראה של״ה כא, א. אמרי בינה שער הק״ש פצ״ח.**

בביאור ע״פ אלה פקודי המשכן: **לקו״ת פקודי ה, ב.**

קול דודי דופק: **שה״ש ה, ב.**

ונרגן מפריד מלוף: **משלי טז, כח.**

ע״י לה״ר . . הנחש הוא מצורע: **ראה ג״כ תנחומא מצורע פסקתא ב.**

עמוד תקלה

ספק קוב״ה: **בהבא לקמן ראה גם דרך מצותיך דף קג, ב ואילך.**

שתוק כך עלה: **ראה מנחות כט, ב.**

תיבת ספק לא נזכר בתנ״ך בלה״ק כ״א ע״פ יתומים: **וראה סה״מ תרל״ה ע׳ רלג — כי הנה לשון ספק לא מצינו בקרא ובאשם תלוי כתיב והודע אליו חטאתו אשר חטא או לא נדע, אבל ל׳ ספק אינו כתי׳ בתורה כ״א הוא ל׳ תרגום.**

איתא בתרגום: **תרגום יונתן בשינוי ל׳.**

כי אין לה אב ואם: **אסתר ב, ז.**

היתה כאלמנה שהלך בעלה למדנה״י: **איכה בתחלתו. וראה איכ״ר עה״פ: אלמנה אין כתיב כאן אלא כאלמנה שהלך בעלה כו׳, וראה פרש״י עה״פ. תענית כ, א. זח״ב קכב, א.**

בסידור ע״פ יתום ואלמנה יעודד: **נח, ב ואילך.**

בגלותא סליק לעילא לעילא: **זח״ב נח, ב. זח״ג כ, ב. וראה ג״כ זח״א רי, א. וראה תו״א וארא נה, ב ואילך.**

אותותינו לא ראינו: **תהלים עד, ט.**

כי אם מאס מאסתנו: **איכה ה, כב.**

כי הנני מושיעך מרחוק: **ירמי׳ ל, י.**

כי לא אלמן יהודה: **ירמי׳ נא, ה.**

ורציתי אתכם: **יחזקאל מג, כו.**

וע׳ במא״א אות לחד ס״ו: **ראה לעיל ע׳ תקכח.**

עמוד תקלו

בת"א סד"ה ואלה שמות בנ"י: **נ, ב.**

בשגם זה משה: **ב"ר כו, טו. חולין קלט, א. זח"א כח, ב. לז, ב. זח"ג רטז, ב. פדר"א לב.**

קרומא דמחפיא על מו"ס: **ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכח, ב.**

בד"ה ואתחנן אל: **לקו"ת ואתחנן ב, ד.**

ובד"ה עלי באר: **לקו"ת חקת סב, ב.**

ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, י.**

ויצא כברק: **זכרי' ט, יד.**

ומשה יסוד אבא: **ראה לקו"ש ח"ו ע' 244 ואילך.**

ע' זקנים והמופלא שבסנהדרין כנגד משה: **ראה סנהדרין ב, סע"א במשנה (וראה שם טז, סע"ב ואילך).**

ואצלתי מן הרוח: **ראה במדבר יא, כה.**

ומבואר בכמה מקומות: **ראה ג"כ תו"א וירא יד, א. לקו"ת ואתחנן יב, א. אוה"ת בהעלותך ע' שפז ואילך. בראשית דף תתרמו, ב. ביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' מה.**

סד"ה משה ידבר: **תו"א סח, ג.**

משה שפיר קאמרת: **שבת קא, ב וש"נ**

ע"פ אדם אחד מאלף מצאתי: **קהלת ז, כח.**

אלף נכנסים למקרא: **ויק"ר ב, א.**

כמ"ש במ"א בחי' זקן שקנה חכמה: **ראה קידושין לב, ב. וראה תו"ח תצוה לב, ב. אוה"ת בהעלותך ע' שצב.**

שמן שצף ע"ג יין: **טבול יום פ"ב, מ"ה. שבת ה, ב. וש"נ.**

נכנס יין יצא סוד: **עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. זח"ג לט, א.**

הוי' עמו שהלכה כמותו: **נסמן לעיל ע' תקלא.**

כמ"ש במ"א כי שם הוי' הוא שם העצם: **ראה לקו"ת נצבים מה, ג ובכ"מ.**

עמוד תקלז

ע"פ וה' פקד את שרה: **אוה"ת וירא (כרך ד) ע' תשנא.**

חביבין ישראל שנקראין בנים: **אבות ג, יד.**

עמוד תקלח

וכל הלבבות יירא: **מיוסד על ד"ה כתוב באוה"ח בקרבנתם אש זרה הנדפס באתהלך לאזניא ע' לג.**

הנחת כ"ק אדה"א מאמר זו נמצא בכת"י 1161 ע, א בגוכתי"ק אדמו"ר האמצעי, ורשום — ד"ה וכל הלבבות. 587 קסג, א. 728 קלד, א. 1049 שסט, א. 1821 נז, ב. 2028 קנא, א בכותרת: שנת תקפחית פ' אחרי מות קדושים. נמצא עד סוף ע' תקמח בלי הביאור. 2029 קיז, א בכותרת: תורת אדמו"ר שי' לפ"ק צאשניק. ובכת"י מאוחר רשום „שייך לדרוש את שבתותי", וביאור הנדפס בלק"ת פ' בהר הסיום מהביאור מאות ג' חסר. 2050 קכה, א.

לכללות המאמר ראה ג"כ אחרי מות תרמ"ט ע' רלג. המשך תער"ב (ח"ב) ע' תתקס ואילך.

ואל יבא בכל עת אל הקדש: **ויקרא טז, ב.**

שו"ה במאי יועיל . . ועיין בזוהר: **מכאן עד ע' תקמד נמצא בכת"י 1136 רצב, א.**

שהקריבו אש זרה: **ראה ויקרא י, א.**

וכמ"ש באוה"ח: **ראה אוה"ח פ' אחרי עה"פ בהקרבתם אש זרה (ויקרא י, א — ד"ה א"י עז"ה).**

וראה ד"ה אחרי מות תשכ"ב. לקו"ש חכ"ז ע' 22־14. חל"א ע' 179.

עמוד תקלט

הנשמה עצמה אין צריך תיקון: **ראה תניא פל"ז (מח, א).**

שום תשים עליך מלך: **דברים יז, טו.**

וישמע ה' ויחר אפו: **במדבר יא, א.**

ב) וביאור: **לכללות הענין ראה ג"כ דרך מצותיך ע' קפו, ב ואילך. ביאה"ז להצ"צ — בע' תתקסח.**

וגם להבין לשון הפסוק: **ראה ג"כ סה"מ תרמ"ט שם.**

אם רץ לבך: **ראה ס"י פ"א מ"ח. ת"ז בהקדמה (ז, א). ראה לקו"ת שמע"צ פו, ג.**

כלה שארי ורבבי: **תהלים עג, כו.**

וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק: **שמות כ, יח.**

ראוני נערים ונחבאו: **איוב כט, ח.**

דכולא קמי כלא חשיבי: **ראה זהר בהקדמה יא, ב.**

עמוד תקמ

והנה השוב הזה שאחר הרצוא: **ראה לקו"ש ח"ג ע' 990. ח"ז ע' 125 הערה 51.**

ד' נכנסו לפרד"ס: **חגיגה יד, ב [ושם (טו, ב) הגי' — עלה בשלום וירד בשלום, אבל כן הוא ב]ירושלמי (חגיגה פ"ב, ה"א) ובעין יעקב.**

ארז"ל במדרש על ב"ע שהי' יושב ושונה: **ויק"ר טז, ד.**

לא לתהו אלא לשבת יצרה: **ישעי' מה, יח.**

נתאווה הקב"ה להיות לו ית' בתחתונים: **ראה תניא רפל"ו, ובליקוט פירושים שם.**

בע"כ אתה חי: **אבות ספ"ד.**

שפי' בזהר ס"פ אחרי: **עט, ב.**

שרפים . . קדוש ומובדל כו' וכמ"ש במ"א: **ראה לקו"ת אמור לב, ב, ובכ"מ.**

עמוד תקמא

כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה: **רמב"ן עה"ת בהק'. יונת אלם פכ"ט. ועד"ז זח"ב פז, א. ובכ"מ. וראה לקו"ת פנחס עו, ב ובהמ"מ שם.**

הנועדים על הוי': **במדבר כז, ג.**

קרח . . להפריד הגבורות מחסדים: **ראה זהר ח"ג קעו, א.**

כמ"ש במ"א באריכות: **וראה סה"מ תקס"ו ע' רסא ואילך. ושם ע' שצ.**

השופט כל הארץ יעשה משפט: **בראשית יח, כה.**

הציץ ומת . . והעיקר הוא השוב להיות לו דירה בתחתונים: **ראה תו"א כה, ב. וראה אתהלך לאזניא ע' לג ואילך. לקו"ש ח"ג ע' 988 ואילך. חכ"ב ע' 140.**

במדרש רבה פ' אחרי: **כ, א.**

בקרח הי' במחלוקות ממש שלא לש"ש: **ראה אבות פ"ה מי"ז.**

ונתתי משכני בתוככם: **ויקרא כו, יא.**

הושיט אצבעו הקטנה ביניהם: **סנהדרין לח, ב.**

כמבואר בהערה לתיקון חצות: **בסידור קנא, ג ואילך.**

ההפרש בין נשמת מרע"ה לשאר הנביאים: **וראה לקו"ש חכ"א ע' 438.**

עמוד תקמב

אבא יסד ברתא: **זהר (רעיא מהימנא) פנחס רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תקו"ז תכ"א (סא, ב).**

בת תחלה סימן יפה לבנים: **ב"ב קמא, א.**

א"ח עט"ב: **משלי יב, ד.**

ונקבה תסובב גבר: **ירמי' לא, כא.**

עמוד תקמג

ואנכי עפר ואפר: **בראשית יח, כז.**

אברהם אוהבי: **ישעי' מא, ח.**

כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה: **בראשית כב, יב.**

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש: **ברכות ל, ב. ראה אוה"ת על מארז"ל — ע' יג.**

לית פולחנא כפולחנא דרחימותא: **ראה זח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.**

לשבת יצרה ולא לתהו: **ישעי' מה, יח.**

עמוד תקמד

ביו"ד נברא העוה"ב: **מנחות כט, ב.**

ועמך לא חפצתי: **תהלים עג, כה.**

בזאת דוקא שהוא בחי׳ היר״ת: **נזכר לקמן בכרך ג ע׳ תת.**

עמוד תקמה

שאמרו שהוא מפני שלא נשאו נשים: **ויק״ר פ״כ, ט. תנחומא אחרי ו.**

ויבא לו יין וישת: **בראשית כז, כה.**

מים יורדים מגבוה לנמוך: **תענית ז, א.**

ועמ״ש ע״פ ויקח המן את הלבוש: **תו״א קיט, ג.**

ת״ח צ״ל שמיני בשמינית: **סוטה ה, א. ולכאו׳ צ״ע מרמב״ם הל׳ דעות פ״ב ה״ג שפסק דאפילו מקצתה לא. וכ״פ בר׳ יונה לאבות פ״ד מ״ד, ועייג״כ שו״ע רבינו הזקן חאו״ח סו״ס א׳ וסקנ״ו ס״ג (הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסוף מאמרי אדמו״ר הזקן — הנחת הר״פ ע׳ קצב). ובלקו״ש כרך ז ע׳ 297 ובאגה״ק — א ע׳ רעה, וע׳ שב. ובלקו״ש כרך כב ע׳ 162.**

ע״פ מ״ש במ״א בענין מזבח החיצון: **ראה לקו״ת סוכות עח, ד.**

עמוד תקמו

בזהר לאכללא שמאלא בימינא: **ראה זח״ג קעו, א. קעה א־ב. וראה בהנסמן ע״ז בהמ״מ בס׳ מאמרי אדה״א במדבר ח״ד ע׳ א׳שח.**

וגילו ברעדה: **תהלים ב, יא.**

עמוד תקמז

פר כנגד אברהם ואיל כנגד יצחק כמ״ש בזוהר: **ראה זהר שמיני לח, א.**

עושה שלום במרומיו: **איוב כה, ב.**

גבריאל שר של אש: **במדב״ר פי״ב, ח.**

ע״פ וידעת היום: **לקו״ת ואתחנן ח, ב.**

ויתאפק ייעף: **בראשית מג, לא.**

לכו לחמו: **משלי ט, ה.**

מלך השמיני הדר: **וראה מאמרי אדה״א פורים ע׳ תקנד ובהנסמן שם.**

אילו של יצחק שארז״ל שנברא בע״ש: **ראה אבות פ״ה מ״ו.**

קיצור הענין: **בכת״י 2050 ליתא כל הקיצור.**

עמוד תקמח

וז״ש הזהר בפי׳ שרפים: **ס״פ אחרי עט, ב. ראה לעיל ע׳ תקמ.**

בחכמה יסד ארץ: **משלי ג, יט.**

כובד ראש — קודם התפלה: **ראה ברכות ל, ב.**

עמוד תקמט

להבין בתוס׳ ביאור: **נמצא ג״כ בהכת״י 443 קיח, א. 2050 קלג, ב.**

מס״נ הוא גדול מכל התומ״צ: **ראה גם אוה״ת דרושים ליוהכ״פ (אוה״ת דברים כרך ה) ע׳ ב׳קלז־ח. תניא ספי״ח. סה״מ תרנ״ט ע׳ יג. שער האמונה בתחלתו. ס׳ הליקוטים לספרי הצ״צ ע׳ מס״נ (ע׳ תתצ ואילך) וש״נ. לקו״ש חכ״א ע׳ 177־176. דרך מצותיך לג, ב.**

שהמגיד הבטיח להרב״י שיביאנו על קדה״ש: **נסמן לעיל ע׳ תצ.**

בקנאו את קנאתי: **במדבר כה, יא.**

באגה״ק ד״ה להבין מ״ש בפע״ח: **ראה בליקוט פי׳ שם השינוי נוסחאות.**

התפלל משרע״ה תפלות כמנין ואתחנן: **דברים רבה פי״א, א. ובמדרש אגדה ר״פ ואתחנן, יעו״ש.**

וראה לקו״ת מסעי צד, ד. אוה״ת דברים כרך ו ע׳ ב׳קצג.

כמ״ש הרמב״ם דאהבה הוא שרש לכל מ״ע: **ראה „פירוש" להרמב״ם בהל׳ יסוה״ת רפ״ב. פיה״מ להרמב״ם אבות פ״א מ״ג. וראה תניא רפ״ד, רפמ״א. זח״ג קכב, סע״ב. רמב״ן עה״ת יתרו כ, ח. של״ה נ, ב.**

עמוד תקנ

עפמ״ש בפ׳ ושמתי כדכד: **לקו״ת ראה כו, א.**

ענין אליהו שעלה בסערה: **מלכים־ב א־יא.**

עמוד תקנא

בלק״ת פ׳ ויקרא: **להאריז״ל.**

ועמ״ש במ״א בפ׳ ובחרת בחיים: **מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ שסד.**

וע׳ בלק״ת ס״פ וירא: **להאריז״ל. וראה אוה״ת דרושים לר״ה ע׳ ב׳פ.**

כמ״ש במ״א בענין בן פורת: **ראה תו״א קה, ד.**

עמוד תקנב

בן פורת כמ״ש במ״א באריכות: **ראה באוה״ת בראשית — ו דף תתשנא, ב שנדב ואביהוא הם נ״ר של יוסף.**

פנחס . . בן אלעזר בן אהרן: **במדבר כה, יא.**

פנחס זה אליהו: **ב״מ קיד, ב.**

כתונת בד קודש: **נמצא בכת״י 15 רפה, א. 2130 נה, א.**

כמה ענינים שבמאמר זה מבואר בכרך א ע׳ רפח־רצג. וראה תורת שמואל תרל״ד ע׳ קצט — ד״ה כה״ג משמש בשמונה. ד״ה מצנפת של כה״ג — ריש תקע״ב.

תוכן המאמר נמצא ג״כ (בשינויים): בס׳ מאמרי אדה״א דברים ח״ד ע׳ א׳רלב ואילך (ד״ה להבין שרש ענין חה״ס). עטרת ראש לאדה״א כח, א ואילך. אוה״ת סוכות ע׳ א׳תשטו ואילך (ד״ה להי״ע סוכות). אוה״ת תצוה כרך ח׳ ע׳ ג׳פב (שם קיצורים על המאמר). ד״ה כה״ג משמש תרל״ב. ד״ה כה״ג משמש תרס״ב (סה״מ תרס״ב ע׳ רצה ואילך). וראה ד״ה כתנת בד קדש — ש״פ אחרי תשל״ו.

ובסה״ק: = **ובספרי הקבלה: ראה ת״ז בהקדמה ג, ב. שם תל״ח עח, ב. וראה אוה״ת תצוה ע׳ א׳תרג. א׳תרכג [ומציין לעבודת יוהכ״פ לרמ״ק]. א׳תרלא. א׳תרלד. שם כרך ז׳ ע׳ ב׳תשנ [ומציין למאו״א ב, סס״ה]. ב׳תשסא. ב׳תשסג. אחרי ע׳ רפט [ומציין לעבודת יוהכ״פ להרמ״ק ס״ה]. ע׳תקנב. נצבים ע׳ א׳רמו [ומציין להרמ״ק בס׳ אור נערב].**

זהב הוא אדום: **ראה מאמרי אדה״א ויקרא ע׳ תקטו: הזהב שהויתו במראה הירוק. דברים ח״ג ע׳ תתעז: הזהב אדום או ירוק. אור התורה סוכות ע׳ א׳תשיז: ירקריקות השעוה והזהב. עט״ר לא, ב. וראה גם יומא מג, ב (במשנה). מה, א. פרדס שער (י) הגוונים פ״ג.**

זהב . . מורה על דין: **ראה גם אוה״ת תצוה ע׳ א׳תשנח.**

במד״ר שהי׳ מכפר על הרהור הלב: **ראה זבחים פח, ב. וראה ויק״ר פ״י, ו. שהש״ר פ״ד, ד (ה). וראה אוה״ת ויקרא כרך א ע׳ רצב, רפט.**

בוי״ו של שם הוי׳ . . שופך דם: **באוה״ת ויקרא כרך א ע׳ רפט מציין — (הג״ה עמ״ש בד״ה בלקו״ת בד״ה בשעה שהקדימו [במדבר יג, א] ובהביאור בפי׳ לא תרצח [שם יד, ג].**

שופך דם האדם באדם: **בראשית ט, ו.**

כתפארת אדם לשבת בית: **ישעי׳ מד, יג.**

חסד דרועא ימינא: **ת״ז בהקדמה.**

עמוד תקנג

כמ״ש ע״פ ונתתם לי אות דא אות ו׳: **יהושע ב, יב. וראה זהר ר״פ קדושים. וראה ביאוה״ז לכ״ק אדמו״ר הצ״צ ע׳ שיג. אוה״ת ראה ע׳ תשו. וארא ע׳ ב׳תקפז.**

תתן אמת ליעקב: **מיכה ז, כ.**

ושפחה כי תירש גבירתה: **משלי ל, כג.**

והמכנסי׳ . . מכפרים על עון ג״ע: **ראה ערכין טז, א.**

פשטתי את כתנתי: **שה״ש ה, ג.**

אני ישנה ולבי ער: **שה״ש ה, ב.**

אני ישנה בגלותא: **זהר אמור צה, א.**

אליך ה׳ נפשי אשא: **תהלים כה, א.**

והלך לפניך צדקיך: **ישעי׳ נח, ח.**

וכבוד ה׳ יאספך: **ישעי׳ נח, ח.**

עמוד תקנד

אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא: **קהלת ז, כ.**

בא בימים: **בראשית כד, א.**

ואי׳ בזוהר יומי׳ אשלימו לי׳: **ראה זח״א קכט, א. רכד, א.**

ויקרבו ימי ישראל: **בראשית מז, כט.**

ויקרבו ימי דוד: **מל״א ב, א.**

הכתונת של כה״ג מכפר: **ראה גם אוה״ת ויקרא כרך א ע׳ רצ.**

בתורתו של ר״מ הי׳ כתוב כתנות אור ב״א: **ראה בראשית ג, כא. בראשית רבא פ״כ, יב. עץ חיים שער (מט) קליפות נוגה. שער (נ) קיצור אבי״ע פ״ב פ״ג.**

וכמ״ש בתניא: **ראה פל״ז.**

והאיש לבוש הבדים: **יחזקאל ט, יא.**

גבריאל שנק׳ איש: **ע״פ דניאל ט, כא.**

ובמד״ר פ׳ בראשית . . כהדין קמצא: **ב״ר פכ״א, ה. ראה גם אוה״ת תצוה ע׳ א׳תרלז-ח.**

עמוד תקנה

עד שלא נבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד: **פדר״א פ״ג. וראה הקדמת השל״ה בתחילתה דיוק גירסא זו.**

עוטה אור כשלמה: **תהלים קד, ב.**

נתעטף הקב״ה בטלית לבנה: **מדרש תהלים קד בתחלתו.**

שנזכר בס׳ עמה״מ: **ראה גם באוה״ת ויקרא — א ע׳ רצ.**

ומזה מדקדק המד״ר: **ב״ר פס״א, ה.**

כהדין קמצא דלבושי׳: **בכת״י 2130 רשום כאן הג״ה בעפרון: . . . (ממי?). לכאו׳ קמצא בגמט׳ רל״א שערים שהם אותי׳ הרשימו כמבואר לעיל וכשמאיר בהם האור אזי הם בחי׳ קומץ שעולה למעלה וכשנסתר האור אזי הם בחי׳ שירי מנחה ואולי זהו רשימו אותי׳ שיריים וצ״ע.**

רזא דשמא קדישא: **ראה תו״א תרומה עט, ג. סה״מ תקס״ז ע׳ לב.**

דקדק המד״ר לפרש לבוש הבדים בגבריאל: **ראה ביאה״ז להצ״צ — א ע׳ רצב.**

ויקרא הוי׳ הוי׳ ופסיק טעמא בגווייהו: **שמות לד, ו. זח״ג קלח, א. וראה לקו״ת דרושים לר״ה נט, א.**

עמוד תקנו

גוונים אינם עצמיים . . ולבן הוא גוון עצמי: **ראה מאמרי אדה״א ויקרא ע׳ תקטו בשם ספרי החקירה. וראה שם ע׳ תפד ובהנסמן שם (בהמ״מ). וראה גם לקו״ת אחרי כח, סע״ב. אוה״ת אחרי ע׳ תקנו. עט״ר שער יוהכ״פ פ״ה. תו״א כד, ב. סה״מ תקס״ג ח״ב ע׳ תקלג. תקס״ד ע׳ טו. ס׳ מאמרי אדה״ז עה״ת ח״ב ע׳ תרנא. המשך תרס״ו ע׳ שעג. המשך תער״ב ח״א ע׳ רכט.**

לבושי כתלג: **דניאל ז, ח.**

שהבד . . ששרשו הוא מבחי׳ עת״י: **ראה לקו״ת אחרי כח, רע״ג.**

כי תיו רשים רשימו לעת״י: **זח״ג קכח, ב. ראה לקו״ת ויקרא נג, ב ביאור האריז״ל.**

ופלגשו ושמה ראומה: **בראשית כב, כד.**

פי׳ ראומה: **וראה לעיל ע׳ תקל.**

לבן הארמי . . שרש ומקור כל הקליפות: **ראה גם אוה״ת מקץ דף תתשד, ב.**

קין שהביא מפרי האדמה: **ראה בראשית ד, ג.**

זרע פשתן הי׳: **פרש״י שם.**

ואי׳ בזהר שחטאו הי׳ גדול מאד: **באוה״ת נ״ך ע׳ א׳מג — וכתב הרמ״ז פ׳ תצוה דקפ״א ע״ב שכל כוונת קין היתה לקרב הקליפה ולדחות הקדושה היפך סגולת הקרבן שהוא להקריב את המל׳ וקין כיוון לדחותה ולקרב חלילה הנכרית.**

כי אלף שנים בעיניך: **תהלים צ, ד.**

ספירות מל׳ ספיר ובהירות: **ראה גם אוה״ת חיי שרה קו, ב. וביאוה״ז לצ״צ ע׳ ע.**

השמים מספרים: **תהלים יט, ב.**

עמוד תקנז

בזהר זכאין אינון מארי דתיובתאי . . בחילא יתיר: **ראה זהר חיי שרה קכט, ב.**

יש קונה עולמו בשעה א׳: **ע״ז י, ב.**
ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה: **שמות כח, מב.**
וביאור הענין בנפש בעבודה: **ראה בספר מאור עינים פ׳ בשלח.**
רפאות תהי׳ לשרך: **משלי ג, ח. ראה תו״א קכד, ב.**
כמארז״ל ע״פ שררך אגן הסהר: **ראה פ״ד דסנהדרין.**
במד״ר יש ברית בפיהם ויש ברית בבשרם: **ראה מדרש רבא אסתר דקכ״ו ג. בפסוק בחדש הראשון. וראה לקמן ע׳ תרפז.**
וביאור כ״ז: **ראה ג״כ אוה״ת ויקרא — א ע׳ רג־ד.**
לא ימיש ספר התורה מפיך והגית: **יהושע א, ח.**
ובס״י . . ע״ס במספר עשר אצבעות: **פ״א מ״ג.**
ובסס״י מבואר . . בין עשר אצבעות: **ראה פרדס ש״א.**

עמוד תקנח

ועל הכסא דמות כמראה אדם: **יחזקאל א, כו.**
א׳ הוא אלופו של עולם: **סמ״ך קד. שו״ע או״ח סס״א סו. שו״ע אדה״ז שם.**
פרסא הוא בחי׳ כיסוי: **ראה גם דרמ״צ קכח, ב.**
וא׳ הוא אדם: **ראה של״ה כא, א. אמרי בינה שער הק״ש פצ״ח, ובכ״מ.**
ואת בריתי אקים את יצחק: **בראשית יז, כא.**
כי ההרים ימושו: **ישעי׳ נד, י.**
לא איש דברים אנכי: **שמות ד, י.**
ופי׳ בזוהר כבד פה לגבי אורייתא: **זח״ג כח, א.**
ולכן הי׳ לפניו השפלה וירידה: **ראה גם אוה״ת יתרו ע׳ תשפג־ד. אוה״ת בשלח — וי״ל כי משה מצד עצמו הי׳ למעלה מבחי׳ השפעה כבד פה לגבי אורייתא דבע״פ כו׳ ושיוכל להשפיע זהו ע״י שלקח עמו עצמיות בחי׳ יוסף שהוא משפיע ויוסף הוא המשביר.**
ובמד״ר אי׳ שזה אמר קודם מ״ת: **ראה מדרש רבה דברים פ״א, א — כיון שזכה לתורה נתרפא לשונו והתחיל לדבר דברים.**
אלה הדברים: **דברים א, א.**
אנכי אהי׳ עם פיך: **שמות ד, יב.**
אנכי הוא בחי׳ כתר: **ראה זח״ג יא, א. וראה לקו״ת אמור לד, ד.**

עמוד תקנט

ת״ת דאימא נעשה כתר לז״א: **ראה ע״ח שער דרושי הצלם (שכ״ה) דרוש וא״ו.**
ששים המה מלכות: **שה״ש ו, ח.**
אחת היא יונתי: **שה״ש ו, ט.**
מארי מצות נק׳ תמכין דאורייתא: **ראה אגרת הקדש סוף סי׳ ה.**
והיינו כמ״ש בת״א: **א, ב ואילך.**
חכמה . . ראשית ההשתל׳: **ראה זח״א לא, ב. פרדס שער (ג) אם הא״ס הוא הכתר פ״ג.**

עמוד תקס

הברית שבין עשר אצבעות רגליו: **ראה אוה״ת ויצא דף קעב, ב. — כמ״ש בס״י שברית הלשון באמצע עשר אצבעות ידים. וברית המאור באמצע עשר אצבעות הרגלים.**
מילה היא כללות ומקור כל המצות: **ראה לקו״ש ח״ג ע׳ 761 ואילך.**
(וחינוך מד״ס): **ראה הל׳ ת״ת לאדה״ז בתחילתן. וש״נ.**
ועמך כולם צדיקים: **ישעי׳ ס, כא.**
ובזהר כי מאן דנטיר ברית אקרי צדיק: **זח״א נט, ב.**
ועל בריתך שחתמת בבשרינו: **ברכת המזון.**
ויעש ה׳ לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם: **בראשית ג, כא.**
וי״ל תחלה: **ראה דרך מצותיך כט, ב.**
ערות אמך לא תגלה: **ויקרא יח, ז.**

וכמ"ש הרמב"ם הוא המדע והוא היודע: **הל' יסוה"ת פ"ב ה"י.**

בזוהר . . רזא דמהימנותא קדישא: **ראה שער היחוד והאמונה ספ"ט. לקו"ת בלק סח, ד.**

החקר אלוה תמצא: **איוב יא, ז.**

עמוד תקסא

והבאתי עליהם חרב נוקמת: **ויקרא כו, כה.**

גורו לכם מפני חרב: **איוב יט, כט.**

בקנאו את קנאתי: **במדבר כה, יא.**

חגור חרבך על ירך: **תהלים מה, ד.**

דע מה למעלה ממך: **ראה אבות ב, א.**

לי נקם ושלם: **דברים לב, לה.**

גבור הכובש את יצרו: **ראה אבות ד, א.**

שסריס אין לו זקן: **ראה יבמות פ, ב.**

יוסף . . יפ"ת ויפ"מ . . מס"נ על שמירת הברית: **ראה לקו"ת להאריז"ל ס"פ חיי שרה. וראה אוה"ת וישלח ע' רמא. בראשית (הוספות) דף תנח, ב.**

בן פורת יוסף: **בראשית מט, כב.**

ומוראכם וחתכם: **בראשית ט, ב.**

בא נחש על חוה: **ראה שבת קמו, א.**

אחזעט"ב: **משלי יב, ד.**

עמוד תקסב

וענין המצנפת: **בהבא לקמן ראה גם אוה"ת ויקרא כרך א ע' רצא. עטרת ראש שער יוה"כ לג, א ואילך.**

מה רב טובך: **תהלים לא, כ.**

צפנת בגמט' כתר: **נסמן לעיל ע' תל. ראה מאו"א מסעי קכח.**

צפנת פענח: **בראשית מא, מה.**

ומתחת זרועות עולם: **דברים לג, כז.**

שהמצנפת הי' ארכה יו אמה: **ראה רמב"ם ספ"ח מהל' כלי המקדש.**

ל"ב נ"ח: **ראה ספר יצירה פ"א מ"א. זהר תרומה קעד, א (אדרא זוטא) האזינו רצ, א. מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תתקא, וש"נ.**

וכובע ישועה בראשו: **ישעי' נט, יז. באוה"ת ויקרא־א ע' רצא מציין לאגה"ק סי' ג.**

כובע . . כ"ו ע"ב: **ראה ג"כ אוה"ת חנוכה ע' רפח.**

ובגמר' איתא הני כו' כל"ח: **תהלים קלו, א. פסחים קיח, א.**

אם לעוברי רצונו כך: **נדרים נ, ב.**

מי יקום יעקב: **עמוס ז, ב. ה.**

בלק"ת סד"ה אני דפ' ציצית הא': **מז, ב ואילך.**

עד תאות גבעות עולם: **בראשית מט, כו.**

ופי' בזהר וארא: **כב, א.**

עמוד תקסג

כה"ג חסד דאבא כהן הדיוט חסד דז"א: **ראה סה"מ אתהלך לאזניא ע' קעב. סידור שער הסוכות רסח, סע"ב. לקו"ת דרושים ליוה"כ עא, א. שערי אורה שער החנוכה מב, א.**

אי' בספרים גאוה בגמט' י"ה: **מאו"א אות ג סעי' ג. מובא ביהל אור ע' שלט.**

שאין אא"ס שורה אלא בחכמה: **ראה תניא פל"ה בהגהה ובליקוט פירושים שם.**

להנחיל אוהבי יש: **משלי ח, כא.**

וענין האבנט: **ראה ג"כ אוה"ת ויקרא כרך א ע' רצב. דרושים לסוכות ע' א'תשיט.**

הנה המקובלים: **לעיל באוה"ת ויקרא־א ע' רצב מציין למאו"א א' סעי' טז.**

מביאים ראי': **מאו"א א' סעי' נו.**

כי כאשר ידבק האזור דמתני: **ירמי' יג, יא.**

והאבנט . . בין אצילי ידיו: **ראה זבחים יט, רע"א. רמב"ם רפ"י מהל' כלי המקדש.**

ה' מלך גיאות לבש: **תהלים צג, א.**

עמוד תקסד

קשה לזווגם כקרי"ס: **סוטה ב, א.**

לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה: **ב"ר ג, ב. י, יב.**

כי הוא אמר ויהי: **תהלים לג, ט.**

ים ויבשה הם עלמא דאתכסיא: **וראה תו"א בשלח סב, א.**

כונן שמים בתבונה: **משלי ג, יט.**

שעל כל דיבור פרחה נשמתן: **שבת פח, ב.**

תורה שנק' עוז כמ"ש בתניא: **פל"ו. וראה ז"ח במדרש הנעלם בראשית (ו, ב). לקוטי תורה ויקרא ו, ב.**

על הכסא דמות כמראה אדם: **יחזקאל א, כו.**

ואני ה' לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

ה' ימלוך לעולם ועד: **שמות טו, יח.**

ואי' ברמב"ן: **פ' לך לך יז, א. וארא ו, ב.**

שם שדי הוא מושדד . . ניסים מולבשים בטבע: **ראה תו"א ק, א „שהניסים שב־התלבשות הם ע"י אות ה' אחרונה דשם הוי"" ונתבאר בלקו"ש כרך טז ע' 358.**

ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו: **תהלים צח, ג.**

שהטבע לא הסתיר על הנס: **ראה גם אוה"ת וארא ע' קלז. ביאורי הזהר ע' שטו־יז.**

נסים נגלאים . . מכת בכורות וקרי"ס: **ראה תו"א צד, ב. וראה לקו"ש כרך יב ע' 36.**

ותלקח אסתר: **אסתר ב, ח.**

אין בעל הנס מכיר בנסו: **נדה לא, א.**

עמוד תקסה

העשיר לא ירבה דא עמודא דאמצעיתא: **שמות ל, טו. זח"ב (רעיא מהימנא) קפז, ב.**

ואין עשיר אלא בדעת: **ראה נדרים מא, ב.**

כי א־ל דעות הוי': **ש"א ב, ג.**

אני בינה לי גבורה: **משלי ח, יד.**

שהאבנט הי' מכפר על הרהור הלב: **זבחים פח, ב. וראה ויק"ר פ"י, ו. שהש"ר פ"ד, ד (ה).**

והעולה על רוחכם: **יחזקאל כ, לב.**

כלתה נפשי: **תהלים פד, ג.**

כלה שארי ולבבי: **תהלים עג, כו.**

מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ: **תהלים עג, כה.**

עמוד תקסו

לענין תענו את נפשותיכם: **נמצא בכת"י 63 קנ, א.**

פ"ה דכתובות: **סב, ב. וראה סוטה כ, א.**

וקראת לשבת עונג: **ישעי' נח, יג.**

ענג ר"ת עדן נהר גן: **ראה ג"כ אוה"ת תשא ע' א'תתקלו.**

ונהר יוצא מעדן להשקות: **בראשית ב, י.**

והניף ידו על הנהר: **ישעי' יא, טו.**

בד"ה וארא דתקע"ב: **נדפס באוה"ת וארא ע' ב'תקמט ואילך.**

בלק"ת בד"ה שוש תשיש: **תזריע כ, ב.**

נשים שדעתן קלות: **שבת לג, ב. קידושין פ, ב. זח"ב ריח, א.**

קיצור ממ"ש בלק"ת פ' אחרי: **נמצא בכת"י 63 קנג, א.**

קיצור ללקו"ת אחרי כו, ד.

בד"ה ה' לי בעוזרי: **לקו"ת דרושים לשמ"ע פט, ד.**

בד"ה שובה ישראל: **ראה לקו"ת דרושים לש"ש סו, ב.**

בד"ה ואהי' אצלו אמון פ"ב: **לקו"ת במדבר יח, ב (ואולי צ"ל: פ"ג).**

פנים בפנים דיבר ה': **דברים ה, ד.**

בד"ה כי ההרים ימושו: **לקו"ת תצא מ, ג.**

בד"ה כי תצא: **לקו"ת תצא לו, ב.**

בקשו פני ה' פניך ה' אבקש: **תהלים כז, ח.**

סד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו: **לקו"ת ראה יט, ב.**

בירושלמי: **פאה ה"א סוה"מ.**

וכל חפצים לא ישוו בה: **משלי ח, יא.**

ודברת בם בד"ת בתי': **ספרי דברים ו, ז. יומא יט, ב וברש"י. וראה לקו"ש ח"ז ע' 286 הערה 2. חט"ו ע' 463. חי"ט ע' 39 הערה 16.**

והיו הדברים האלה: **דברים ה, ו.**

אין עוד מלבדו: **דברים ד, לה.**

עמוד תקסז

בד"ה שה"ש: **לקו"ת שה"ש א, ב.**

ומבלעדי אין אלקים: **ישעי' מד, ו.**

בד"ה ביום השמע"צ: **לקו"ת דרושים לשמ"ע פו, א.**

עוטה אור כשלמה: **תהלים קד, ב.**

וסי' לו: **לפנינו הוא ס' לח.**

בד"ה כי על כל כבוד: **ראה לקו"ת שה"ש מז, ב.**

אין כבוד אלא תורה: **אבות ו, ג.**

בסידור בד"ה הנותן שלג כצמר: **סג, ב ואילך.**

מלכותך מלכות כ"ע: **תהלים קמה, יג.**

בד"ה מה טובו: **לקו"ת בלק עד, א.**

יאר ה' פניו אליך: **במדבר ו, כה.**

ונתתי עשב: **דברים יא, טו.**

על אלף בנים לא יקרא מלך כמ"ש במ"א: **ראה שער היחוד והאמונה פ"ז — אפילו הי' לו בנים רבים מאוד לא שייך ענין מלוכה עליהם. וראה ספר המאמרים תקס"ה ע' שנד. ספר המאמרים תש"ג ע'** 10.

סד"ה כי תשמע בקול: **לקו"ת ראה כג, ב.**

והאומר אין לי אלא תורה: **יבמות קט, ב.**

בד"ה ויקחו לי תרומה: **ראה אוה"ת תרומה א'שעח ואילך.**

כי נר מצוה: **משלי ו, כג.**

בד"ה ושמתי כדכד: **לקו"ת ראה כה, ג.**

וילבש צדקה כשריון: **ישעי' נט, יז. ש"א יז, ה.**

אלה מסעי השלישי: **לקו"ת מסעי צא, ג.**

ובד"ה מזוזה מימין: **תו"א מקץ מא, ד ואילך.**

שילוב הוי' באד': **וראה שער היחוד והאמונה פ"ז.**

שובה ישראל: **לקו"ת דרושים לש"ש סה, ד.**

עמוד תקסח

קדושים יט, ג איש אמו: **נמצא בכת"י** 1150 **מז, א.** 2131 **צה, א.**

בוך והנה כמ"כ — אה"ק (צט, א).

בענין כבוד אב ואם ראה לקמן ע' תקפה.

לכן ביראה הקדים אם לאב: **ראה אוה"ת יתרו ע' תתקמד.**

הראני נא את כבודך: **שמות לג, יח.**

פג"א: = **בזח"ג פג, א.**

מפרנסים לאביהם שבשמים: **זח"ג ז, ב.**

בלק"ת . . בד"ה ראשי המטות: **פא, ג.**

לכו לחמו בלחמי: **משלי ט, ה.**

רעייתי פרנסתי: **שהש"ר א' סד"ה לסוסתי.**

בד"ה הנך יפה רעייתי: **לקו"ת שה"ש יד, א.**

בת"א ר"פ בראשית בד"ה השמים כסאי: **א, ג.**

והתורה . . אלפים שנה קדמה לעולם: **מדרש תהלים צ, ד.**

כבד את אביך: **שמות כ, יב.**

לאשתאבא בגופא דמלכא: **זח"א ריז, ב.**

בד"ה אני ישנה: **לקו"ת שה"ש לד, א.**

בד"ה וכל בנייך: **לקו"ת ראה כט, ב.**

כל הנשמה תהלל י"ה: **תהלים קנ, ה.**

עמוד תקסט

בת"א בד"ה ויקהל משה: **פז, ג.**

עשה רצונו כרצונך: **אבות ב, ד.**

השמים כסאי והארץ הדום רגלי: **ישעי' סו, א.**

זכה . . לו: **יומא עב, ב.**

בת"א . . סד"ה להבין ענין הברכות: **ז, א.**

בד"ה כבד את אביך ב"פ יתרו: **ראה אוה"ת יתרו ע' תתקנו ואילך.**

והתקדשתם והייתם קדושים: **נמצא בכת"י** 1053 **עג, א — גוכתי"ק.** 61 **שמו, א.** 143 **ע'** 21. 169 **רי, א.** 350 **מח, א.** 2120 **קעח, א.**

לענין המבואר כאן ראה לקו"ת אמור לח, ג. אוה"ת נ"ך־א ע' תכ.

והתקדשתם והייתם קדושים: **ויקרא כ, ז.**

וכ"ה בגמ' סוף חגיגה דכ"ז א': **נעתק באוה"ת נ"ך־א ע' תכ.**

בסידור סוף שער בהמ"ז: **קיד, ג.**

בלק"ת . . בד"ה ביאור ע"פ והניף הכהן אותם: **לח, ג.**

בלק"ת . . בד"ה כה תברכו: **נשא כו, א ואילך.**

בלק"ת . . בד"ה ואכלת ושבעת וברכת: **יד, א ואילך.**

ובסדור . . בד"ה ת"ר מניין לבהמ"ז מן התורה: **קו, ג ואילך.**

בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום: **תו"א בשלח סה, ב.**

צדיק אוכל לשובע נפשו: **משלי יג, כה.**

עמוד תקע

זה השלחן אשר לפני ה': **יחזקאל מא, כב.**

כי היא חייך ואורך ימיך: **משלי ד, יג.**

ה' עליהם יחיו: **ישעי' לח, טז.**

ואדמו"ר ז"ל פירש ענין השולחן: **שם בסידור.**

עמוד תקעא

בלק"ת בשה"ש בד"ה הנך יפה רעייתי: **יג, ג.**

בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה: **לד, ב.**

חסד דרועא ימינא: **ת"ז בהקדמה.**

כאלו עשאוני: **ראה ויקרא כו, ג. זח"ג קיג, א. וראה ג"כ ויק"ר פל"ה, ז.**

יומם יצוה ה' חסדו: **תהלים מב, ט.**

בד"ה לסוסתי ברכבי: **לקו"ת שה"ש יא, ד.**

בד"ה לבבתני אחותי כלה: **לקו"ת שה"ש לא, ב.**

מי שתורתו אומנתו פטור: **שבת יא, א.**

בכלל מאתיים מנה: **ב"ק עד, א.**

חיי ברכאן דצלותא: **ברכות כח, ב. וראה זח"ג רנה, סע"ב.**

בד"ה לא הביט און ביעקב: **לקו"ת בלק ע, ד.**

ובד"ה יביאו לבוש מלכות: **תו"א מג"א צא, א.**

סד"ה יהודה אתה יודוך: **תו"א מה, א ואילך.**

סד"ה השמים כסאי . . בת"א: **א, א.**

פותח את ידיך: **תהלים קמה, טז.**

וערבה לה' מנחת יהודה: **מלאכי ג, ד.**

ועשה לי מטעמים: **בראשית כז, ד.**

וצדקה תציל: **משלי י, ב.**

מלוה ה' חונן דל: **משלי יט, יז.**

כי ביום הזה יכפר: **ויקרא טז, ל.**

לא ראיתי צדיק נעזב: **תהלים לז, כה.**

בתחלת פ' לך לך: **תו"א יא, א.**

וידבר משה אל ראשי המטות דתקס"ז: **ספר המאמרים תקס"ז ע' רצא. ובאוה"ת מטות ע' א'רסה (מיוסד על נוסחא אחרת) עם הגהות וקיצורים, אוה"ת ברכה ע' א'תרפד.**

עמוד תקעב

בת"א . . בד"ה ויהי בשלח פרעה: **סא, א.**

וכמ"ש במ"א חסד דישמעאל: **ראה גם אוה"ת וירא דף צג, א. ספר הליקוטים-דא"ח צ"צ ערך ישמעאל ע' א'תפד.**

נעשה אדם בצלמינו כדמותינו: **בראשית א, כו.**

יחוד"ע יחוד"ת: **זח"ב יח, א.**

שמע ישראל: **דברים ו, ד.**

כשם שאין בלבך אלא אחד: **פסחים נו, א.**

חביב אדם שנברא בצלם: **אבות ג, יד.**

בלק"ת . . בד"ה כה תברכו: **כו, ג.**

אדם ביקר בל ילין: **תהלים מט, כא — אדם ביקר ולא יבין.**

אין חי' רעה שולטת באדם: **ראה שבת קנא, ב. סנה' לח, ב. זח"א עא, א.**

אפילו יתוש קדמך: **סנה' לח, א.**

בת"א . . בד"ה זכור ושמור בדבור אחד: **עא, ב.**

בד"ה לבבתני . . בלק"ת בשה"ש: **כח, ג.**

ותתפלל חנה על הוי': **שמ"א א, י.**

בד"ה שבת שבתון: **לקו"ת דרושים ליוה"כ סט, ב.**

וזכרתם את כל מצות הוי': **במדבר טו, לט.**

בלק"ת בד"ה תקעו בחודש שופר: **נד, א-ב.**

במ"א ע"פ כי ביום הזה יכפר: **ראה אוה"ת ויקרא**

כרך א' ע' דש — כי יכפר יש בו שני שרשים (ואפשר שלשה).

אכפרה פניו: **בראשית לב, כ.**

מחיתי כעב פשעיך: **ישעי' מד, כב.**

א"י: = **אינו יודע.**

עמוד תקעג

אהבתי אתכם אמר ה': **מלאכי א, ב.**

על כל פשעים תכסה אהבה: **משלי י, יב.**

ה' בדד ינחנו: **דברים לב, יב.**

אנכי בדרך נחני ה': **בראשית כד, כז.**

אנהגך אביאך אל בית אמי: **שה"ש ח, ד.**

בלק"ת סוף דרושי שמע"צ: **צב, ד ואילך.**

סד"ה את קרבני לחמי לאשי: **לקו"ת פנחס עו, ב.**

ובהביאור שם פ"ג: **שם עז, א.**

הגיהינם נח בשבת: **ראה זח"א מח, א. רלז, ב.**

בלק"ת . . בד"ה נאוו לחייך בתורים: **יב, ד ואילך.**

ע"פ ושלשת תרד מאד: **ראה ספר המאמרים תקס"ז ע' נו. וראה אוה"ת פנחס ע' א'קסט. אוה"ת וירא דף צד, ב.**

ששים המה: **שה"ש ו, ח.**

אחת היא יונתי: **שה"ש ו, ט.**

נחת רוח לפני שאמרתי: **ספרי במדבר כח, ח. וראה ג"כ שם טו, ז.**

בד"ה תקעו בחודש: **לקו"ת דרושים לר"ה נד, א.**

עמוד תקעד

בשבת יום מנוחה: **ראה רש"י בראשית ב, ב. רש"י מגילה ט, א ד"ה ויכל.**

בת"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין: **מב, ב.**

קושר כתרים לקונו מתפלותיהם של ישראל: **ראה זח"א לז, ב.**

יומם יצוה ה' חסדו: **תהלים מב, ט.**

חביבין ישראל שנקראו בנים למקום: **אבות ג, יד.**

חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה: **שם.**

בצלמנו כדמותינו: **בראשית א, כו.**

והחיות נושאות: **ראה בהנסמן בהמ"מ לקו"ת שלח מא, ד.**

בד"ה לבבתני: **לקו"ת שה"ש כח, ג.**

בלקו"ת . . בד"ה והניף: **אמור לז, א.**

בד"ה הבאים ישרש: **תו"א נד, ב.**

גדול הנס האחרון: **תענית כה, א.**

ובד"ה את קרבני לחמי: **לקו"ת פנחס עז, ג.**

לויתן זה יצרת לשחק בו: **תהלים קד, כו.**

ובד"ה שובה ישראל: **לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, א ואילך.**

ע' בבה"ז פ' תשא בענין אבנא למשקל: **ביאוה"ז לאדה"א נב, ד.**

שם . . בענין כשב שהשין קודם לבית: **לקו"ת אמור לז, ב.**

טורי חשוכה: **ראה זח"ג רח, א. וראה אוה"ת קרח ע' תשכא.**

בביאור מנורת זהב: **לקו"ת בהעלותך לו, א.**

ז"א בע"ק אחיד ותליא: **ע"ח שער מ"א.**

בביאור שימני כחותם: **לקו"ת שה"ש מו, ב.**

ובת"א . . בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה: **עב, ד.**

ובביאור האזינו השמים: **לקו"ת האזינו עד, ב ואילך.**

בד"ה ובבואה לפני המלך: **ראה תו"א צו, ב.**

אצי' לשון אצל וסמוך: **ראה פרדס שער (טז) אבי"ע רפא. מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"א ע' שיא ובהנסמן לשם. ח"ב ע' תקעב.**

והחכמה מאין תמצא: **איוב כח, יב.**

בלקו"ת בהר בד"ה את שבתותי תשמרו: **מא, ב.**

בורא קדושים ישתבח שמך: **ברכת יוצר.**

בתו"א . . בד"ה אוסרי לגפן: **מו, ד.**

תפלה שכנגד הקרבנות: **ברכות כו, א.**

עמוד תקעה

ועכשיו שולחנו של אדם מכפר עליו: **ראה חגיגה כז, ע"א.**

בסידור בדרוש בהמ״ז: **קיד, ג.**

פתח במזבח וסיים בשולחן: **ראה ברכות נה, ע״א.**

בילקוט ע״פ כי חסד חפצתי: **ראה ילקוט בהושע רמז תקכב. אוה״ת נ״ך ע׳ תכ.**

אדם כי יקריב: **ויקרא א, ב.**

שהחפץ פנימיות הרצון: **ראה ג״כ תו״א נט, ג. ובכ״מ.**

כי חפץ בבת יעקב: **בראשית לד, יט.**

בד״ה אני ישנה: **לקו״ת שה״ש לג, ד. אוה״ת שה״ש כרך ב ע׳ תקיח.**

ועמך לא חפצתי: **תהלים עג, כה.**

ובד״ה ואהי׳ אצלו אמון: **לקו״ת במדבר יח, א.**

זמירות היו לי חוקך: **תהלים קיט, נד.**

ועמ״ש ע״פ הסיבי עיניך: **ראה לקו״ת שה״ש לו, ב. אוה״ת שה״ש כרך ב ע׳ תקנט.**

החפץ לה׳ בעולות וזבחים: **שמ״א טו, כב.**

חסד חפצתי: **הושע ו, ו.**

סד״ה כי תשמע בקול: **לקו״ת ראה כג, ג.**

כי באלה חפצתי נאום ה׳: **ירמי׳ ט, כג.**

הכהן איש החסד: **ראה זהר נשא קמה, ב. צו כז, א. מאמרי אדה״א דברים ח״ג ע׳ א׳תתעג, וש״נ.**

הלא פרוס לרעב: **ישעי׳ נח, ז.**

בלק״ת פ׳ צו בענין יעקב: **ט, א.**

אז יבקע: **ישעי׳ נח, ח.**

כי עם ה׳ החסד: **תהלים קל, ז.**

לית שמאלא בהאי עתיקא: **ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכט, א. מאמרי אדה״א דברים ח״ג ע׳ תתעא וש״נ.**

ואורח צדיקים כאור נוגה: **משלי ד, יח.**

ועמ״ש מזה ביחזקאל סי׳ מ״א: **אוה״ת נ״ך־א ע׳ תכ ואילך. וראה אוה״ת שה״ש ע׳ תלח.**

בד״ה כי ההרים ימושו: **לקו״ת תצא מ, א.**

סומך ה׳ לכל הנופלים: **תהלים קמה, יד.**

בד״ה כי אתה נרי: **ספר המאמרים תקס״ח ע׳ תרנג.**

בד״ה וקבל היהודים: **תו״א צו, ג.**

עמוד תקעז

צדיק יסוד עולם: **משלי ט, כה.**

אוכל לשובע נפשו: **משלי יג, כה.**

בלק״ת פ׳ תצא דרוש הראשון: **לד, ג ואילך.**

לחם לשון מלחמה: **ראה זהר בלק קפח, ב.**

כמ״ש בלק״ת פ׳ נשא: **כו, ב.**

כמארז״ל ע״פ ואם האכל יאכל: **זבחים יג, ב. כח, ב. וראה לקו״ת שלח מא, ג.**

ד״ת שניתנה באש שחורה: **ראה שהש״ר פ״ז. ועיין רש״י דברים לג, ב. ירושלמי שקלים פ״ו סה״א, דב״ר פ״ג, יב. מדרש תלים ד, יב. זח״ג קלב, א. וראה ילקוט שמעוני רמז רפ.**

סמכוני באשישות: **שה״ש ב, ה.**

לכו לחמו בלחמי: **משלי ט, ה.**

בד״ה לבבתני אחותי כלה: **לקו״ת שה״ש כח, ג.**

ובד״ה ראשי המטות: **לקו״ת מטות פא, ב.**

בד״ה צאינה וראינה: **לקו״ת שה״ש כד, ד.**

בד״ה כתפוח בעצי היער: **משנת תקע״א (נמצא בדפוס). וראה אוה״ת שה״ש ע׳ קפו ואילך.**

אכלתי יערי: **שה״ש ה, א.**

חדלו לכם מן האדם: **ישעי׳ ב, כב.**

אדם א׳ דם: **ראה של״ה בהקדמת בית ישראל בית דוד כא, א. הנסמן במאמרי אדה״א דברים ח״ד ע׳ א׳תמב. בראשית ע׳ קח שם ע׳ תכג וע׳ תקעה.**

כי הדם הוא הנפש: **דברים יב, כג.**

ובמא״א בשולחן היינו יסוד דנוקבא: **אות שין סעיף יז. וראה באוה״ת נ״ך־א ע׳ תכא מה שכתב ע״ז. וראה גם אוה״ת נ״ך־א ע׳ פה.**

בבלעם פתורה אשר על הנהר: **ראה במדבר כב, ה.**

ועמ״ש עפ״י המד״ר ע״פ זאת החי׳: **פרשה יג.**

עמוד תקעז

בד״ה כה תברכו: **לקו״ת נשא כו, ב.**

בד״ה ויהי בשלח פרעה: **ראה תו״א סא, א ואילך.**

עמוד תקעח

ולאחותו הבתולה: **נמצא בכת״י 19 קמח, א. ראה סה״מ תקס״ח ע׳ רט. אוה״ת במדבר־ה ע׳ א׳תקעז חלק מהמאמר (הנחה אחרת). אוה״ת ויקרא־א ע׳ קמט כנראה מיוסד על מאמר זה. וכן ד״ה ולאחותו הבתולה — תרכ״ז ע׳ רמח. ובסה״מ תרכ״ט (הוצאת תשנ״ב) ע׳ קפו [ונמצא כלשונו בסה״מ תרנ״ח ע׳ קסט ואילך]. מיוסד ע״ז עם תוספות והגהות.**

וראה ד״ה זה תער״ב (סה״מ ליקוט ח״ב).

וראה גם ד״ה זה משנת תשכ״ד. לקו״ש ח״ז ע׳ 153.

ולאחותו הבתולה: **ויקרא כא, ג.**

כנס״י נק׳ אחותי כלה: **ראה זח״ג פט, א ובמק״מ שם.**

מי זה בא מאדום חמוץ בגדים: **ישעי׳ סג, א.**

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות: **מיכה ז, טו.**

ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך: **שמות יב, יב. ספרי דברים כו, ח.**

כצאתי את העיר אפרוש כפי: **שמות ט, כט.**

אלקיכם כהן הוא: **סנהדרין לט, א. וראה בד״ה ולאחותו הבתולה תשכ״ד בענין מה של־פעמים מצינו שהקב״ה נק׳ כה״ג, ובלקו״ש שם.**

לבבתני אחותי כלה: **שה״ש ד, ט.**

אחותי בת אבי: **בראשית כ, יב. וראה ביאה״ז לכ״ק אדה״א י, ב.**

אהבה שאינה נפסקת לעולם: **„בביאה״ז שם מבאר שזהו מצד בחי׳ היחוד דאו״א דלא פסיק לעלמין״. אוה״ת ויקרא — א ע׳ קמט. וראה לקו״ת בהר מ, א.**

כי יקח איש אשה ושנאה: **דברים כב, יג.**

ועד״מ למעלה . . ובטובו מחדש: **בהבא להלן — ראה גם לקו״ת שה״ש כב, סע״ב־ג.**

ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה ב־ראשית: **בברכת יוצר.**

דכמו השמש הולכת בלילה . . כמו״כ הוא בכל מעשה בראשית: **באוה״ת נשא־ה ע׳ א׳תקעז שמציין „(רק שבעולם הגשמי לא נראה התחדשות זו רק בשמש, אבל באמת כן הוא בכל הנבראים)״.**

בראשית ברא . . בשביל ישראל: **בראשית א, א. תנחומא (באבער) ופרש״י ורמב״ן שם.**

ישראל לי ראש: **דרך מצותיך טו, ב בשם הזוהר. וראה שער הפסוקים וישלח לב, כב.**

מלאכים נק׳ עומדים: **ראה תו״א וישב ל, סע״א. לקו״ת בחוקותי מה, א.**

עמוד תקעט

וירד ה׳ על הר סיני: **שמות יט, כ.**

והנה ב׳ בחי׳ אלו יש בהנשמה: **ראה גם לקו״ת שה״ש כט, רע״ג. לה, רע״ד. תו״א ויגש מד, ב.**

כי חלק הוי׳ עמו: **דברים לב, ט.**

האהבה של הנה״א . . האבוקה: **ראה גם תניא פי״ט (כד, סע״א).**

כי נר ה׳ נשמת אדם: **משלי ו, כג.**

כי הוי׳ אלקיך אש אוכלה: **דברים ד, כד.**

ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום: **בראשית לו, לא.**

אדם ובהמה תושיע ה׳: **תהלים לו, ז.**

הנה״ב נק׳ בחי׳ כלה: **ע׳ במק״מ על הזהר ח״ג דפ״ט ע״א.**

כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו: **דברים ד, ז.**

אליו ולא למדותיו: **ספרי הובא בפרדס שער (לב) הכוונה פ״ב. סידור שער הק״ש פה, ב.**

וירם קרן לבני ישראל: **תהלים קמח, יד.**
הודו על ארץ ושמים: **תהלים קמח, יג.**
אנכי מי שאנכי: **ראה לקו״ת להאריז״ל תולדות כז, יט. זח״א קסז, ב. זח״ג יא, א.**
אשר אנכי מצוך: **שמות לד, יא.**
ותתצב אחותו מרחוק: **שמות ב, ד.**

עמוד תקפ

גן נעול: **שה״ש ד, יב.**
בתולה ואיש לא ידעה: **בראשית כד, טז.**
את זה לעומת זה עשה אלקים: **קהלת ז, יד.**
בלעו״ז . . איש יודע ציד: **ראה גם הוספות לביאוה״ז חיי שרה קל, סע״א ואילך. סה״מ תר״ל ע׳ כג. ועוד.**
איש יודע ציד איש שדה: **בראשית כה, כז.**
אז תשמח בתולה במחול: **ירמי׳ לא, יג.**
כי שמש ומגן הוי׳ אלקים: **תהלים פד, יב.**
פא״פ דברתי עמכם: **דברים ה, ד.**
ידך בעורף אויביך: **בראשית מט, ח.**
כי על כל דיבור ודיבור פרחה נשמתן: **שבת פח, ב. וראה זח״ב פג, א.**
כי פנה אלי עורף: **ירמי׳ ב, כז.**
כי עם קשה עורף: **שמות לד, ט.**
ואמר ביום ההוא הנה אלקינו: **ישעי׳ כה, ט.**

עמוד תקפא

שמחה דעכשו . . מעשה המצות: **ראה תו״א מו, ג.**
מעשה המצות שעל ידה נעשו לבושים להד־נשמה: **ראה תו״א חיי שרה טז, א ואילך. משפטים עו, ג. עט, ב.**
כבס ביין לבושו: **בראשית מט, יא.**
תחת אשר לא עבדת: **דברים כח, מז.**
ביו״ד נברא עוה״ב: **מנחות כט, ב.**
לבושי׳ כתלג חיור: **דניאל ז, ט.**
אברהם שהי׳ איש החסד: **ראה ספר הבהיר סק״צ־צ״א. הובא גם בפרדס שער (ב) טעם האצילות פ״ד. שער (כב) הכנויים פ״ד. כד הקמח מערכת אורחים בתחלה (לה, א). אגה״ק ס״ה (קח, ב).**
לו ישמעאל יחי׳ לפניך: **בראשית יז, יח.**
אני מדבר בצדקה: **ישעי׳ סג, א.**
נאלמתי דומי׳ החשיתי מטוב: **תהלים לט, ג.**
מי כמוך באלים: **שמות טו, יא.**
ונגלה כבוד הוי׳ וראו כל בשר: **ישעי׳ מ, ה.**
מצות נק׳ בשם צדקה: **ראה ג״כ תניא פל״ז. ראה מאמרי אדה״א בראשית ע׳ שצז, וש״נ. שמות ע׳ קיז, ע׳ רכא.**
וילבש צדקה כשריון: **ישעי׳ נט, יז.**
כל מלבושי׳ אגאלתי: **שם סג, ג.**

עמוד תקפב

ולא תחללו: **נמצא בכת״י 1150 סה, א. 2131 עד, ב. בוך והנה כמ״כ — אה״ק (קה, א).**
ולא תחללו: **ויקרא כב, לב.**
נבוב לוחות: **שמות כז, ח. לח, ז.**
תרגום חליל לוחין: **תרגום אונקלוס שם.**
ושפחה כי תירש: **משלי ל, כג.**
בת״א פ׳ לך ע״פ והבדילה: **יג, א־ב.**
כי ימצא חלל: **דברים כא, א.**
ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב: **דברים ל, טו.**
וימת: **בראשית לו, לב.**
ומאן דנפיל מדרגיה אקרי מית: **במאמרי אדה״א דברים ח״ג ע׳ תתצד בשם הזוהר (ראה שם אדרא רבא נשא קלה, ב) וש״נ. וראה מאמרי אדה״א בראשית ע׳ נו.**
עונותיכם מבדילים: **ישעי׳ נט, ב. ושם אי׳ כי אם [היו מבדילים].**
לא יחל דברו: **במדבר ל, ג.**
שלא יעשהו חולין: **פרש״י שם.**
ודברי׳ אשר שמתי בפיך: **ישעי׳ נט, כא.**
וארז״ל רפ״ו דברכות אחליה לשון חלול: **לה, א.**
ולבי חלל: **תהלים קט, כב.**
שהרגו בתענית: **מארז״ל הובא במגן אבות**

להרשב״ץ פ״ד מ״א. **וראה ירושלמי ברכות פ״ט ה״ה, זח״ג רכז, ב. ז״ח קיד. תניא פרק א.**

בת״א משפטים בד״ה לא תהי׳ משכלה: **עט, א.**

כי אני ה׳ עושה חסד ומשפט: **ירמי׳ ט, כד.**

בלקו״ת פ׳ אמור בד״ה וספרתם לכם: **נמצא בכת״י 24 סב, א. 157 רסה, ב. 350 קיג, ב. 1048 קכא, א. 2025 קיב, א.**

וספרתם לכם ממחרת השבת: **ויקרא כג, טו.**

בד״ה וכל העם רואים: **תו״א עג, ד.**

ובד״ה וקבל היהודים: **תו״א צו, ג.**

בתו״א אשירה לה׳ כי גאה גאה: **סג, ד.**

בביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים: **תו״א ג, ב.**

ובד״ה שה״ש: **לקו״ת שה״ש א, א.**

חתן חות דרגא: **ראה יבמות סג, א.**

בד״ה בכ״ה בכסלו: **תו״א כט, ב.**

מסי״נ באחד: **ראה שו״ת הרשב״א ח״ה תשובה נה. ב״ח טור או״ח סס״א. פע״ח שער הק״ש פי״ב.**

עמוד תקפג

מקום שבע״ת עומדים: **ברכות לד, א.**

ובד״ה ונתתי לך מהלכים: **תו״א ל, א ואילך.**

בד״ה וכל העם הנ״ל: **תו״א עד, ב.**

בד״ה כי תצא: **ראה לקו״ת תצא לה, ג ואילך.**

משכני: **שה״ש א, ד.**

בד״ה חכלילי עיניים: **ראה תו״א מז, א ואילך.**

אין טיפה יורדת מלמעלה: **זח״ג רמז, ב. וראה תענית כה, ב.**

עם זו יצרתי לי תהלתי: **ישעי׳ מג, כא.**

ולמה זה לי: **בראשית כה, לב.**

בתו״א פ׳ נח: **י, ב ואילך.**

וכל זה איננו שוה לי: **אסתר ה, יג.**

ע״פ עם זו בישעי׳ סי׳ מג: **ראה אוה״ת נ״ך-ב בע׳ תתג.**

ע״פ ממזרח שמש עד מבואו: **יהל אור ע׳ תרנג.**

יבא זה ויקבל זאת: **מנחות נג, ב.**

בלקו״ת בד״ה ראשי המטות: **פב, א.**

כל הנביאים נתנבאו בכה: **ברש״י ר״פ מטות מספרי (פי׳ קנג) ובלקח טוב עה״ת.**

חכם עדיף מנביא: **ב״ב יב, א ועוד.**

ובת״א . . בד״ה תנו רבנן: **לב, ג ואילך.**

ביאור צאינה וראינה: **שה״ש כד, ד ואילך.**

תורה משל הקדמוני: **ראה ש״א כד, יד ופרש״י שם.**

ע״פ כ״א בזאת יתהלל: **ראה ספר המאמרים תקס״ח ע׳ מג. הנחת הר״פ ע׳ עח.**

עמוד תקפד

ענין ספה״ע: **נמצא בכת״י 19 לד, א. 723 קנה, א. בכותרת: שנת תרכ״ה שבת קודם ל״ג בעומר. 741 של, א בכותרת: לסדר אמור דשנת תרכ״ה. 877 בכותרת: שבת קודם ל״ג בעומר. 992 שטז בכותרת: תרכ״ה. 998 שמט, א. תלז, ב. 2137 רלא, א. בכותרת: שבת פ׳ אמור תרכ״ה.**

נמצא בלי ההגהות והקיצורים בספר מאמרי אדה״ז — הנחות הר״פ ע׳ נה. בכותרת: ל״ג בעומר בדרך תקס״ט. נדפס באוה״ת הגהות בסה״מ תרכ״ז ע׳ רלה. סה״מ תרע״ח ע׳ רצא. סה״מ תרצ״ו ע׳ 63.

סד״ה אני ישינה: **לקו״ת שה״ש לד, ד.**

פתחי לי כחודה של מחט: **שה״ש ה, ב. וראה לקו״ת שה״ש כד, ב ובהנסמן בהמ״מ שם [הוצאת קה״ת תשד״מ].**

בלקו״ת . . בד״ה עיני כל אליך ישברו: **פה, ג.**

נודע בשערים בעלה: **משלי לא, כג.**

והאדם ידע: **בראשית ד, א.**

בתו״א פ לך: **יב, א.**

בד״ה אשירה להוי׳: **תו״א סג, א.**

ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט: **בראשית יח, יט.**

בת"א . . בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק: **פד, ג.**
וכולא ממש כל"ח קמי': **ראה זהר בהקדמה יא, ב. וראה מאמרי אדה"א דברים ח"ב ע' תרנג.**
בסידור בד"ה והגדת לבנך: **רצט, ג.**
ונפלינו אני ועמך: **שמות לג, טז.**
סד"ה שבת שבתון: **ראה לקו"ת דרושים ליוה"כ סח, ד ואילך.**
בלק"ת . . בד"ה וספרתם לכם: **יא, ב ואילך.**

עמוד תקפה

ורבו פשעיך מה תעשה לו: **איוב לה, ז.**
שארז"ל שהן דומין לבוראן: **ב"ר פס"ז, ח. ראה רות רבה פ"ד, ג. ועוד.**
וישם דניאל אל לבו: **דניאל א, ח.**
ה' איש מלחמה: **שמות טו, ג.**
שבשעת מ"ת נדמה כזקן: **ראה מכילתא יתרו, כ, ב. פרש"י שם.**
תר"ך עמודי אור תרי"ג מצות דאורייתא: **ראה פרדס שער ח פ"ג.**
אתה הוא עד שלא נבה"ע: **נוסח התפלה. ראה של"ה הק' בתחלתה.**
לית שמאלא בהאי ע"ק: **זח"ג קכט, א.**
בביאור ונקדשתי: **לקו"ת אמור לג, ד.**
בלקו"ת . . בד"ה ואהבתי: **יג, א.**
בחכמה שורה אוא"ס: **ראה תניא פל"ה בהגהה.**
ולכן איתא בילקוט תילים: **ומובא ביהל אור ע' תמז.**
ותורת חסד על לשונה: **משלי לא, כו.**
בה"ז נשא קכ"ח ב: **ראה ביאה"ז לאדה"א דף פח, ג ואילך.**
בלק"ת סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות ב־שבת: **נו, א ואילך.**
אין טוב אלא תו': **אבות ו, ג.**
מכון לשבתך פעלת ה': **שמות טו, יז.**

עמוד תקפו

עושה שלום במרומיו בין מים ואש: **איוב כה, ב. במד"ר פי"ב, ח. שהש"ר ג ד"ה צאינה וראינה השמטות לזח"א רסג, א.**
מד"ר פ' בראשית: **פ"י, ב.**
הגו סיגים מכסף: **משלי כה, ד.**
ויכולו השמים והארץ: **בראשית ב, א.**
כל אשר חפץ ה' עשה: **תהלים קלה, ו.**
בסידור בענין האתרוג שסובל ב' הפכים: **סידור עם דא"ח רסא, ג.**
בת"א בביאור וקבל היהודים: **צז, א.**
בסדור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פנ"ב: **צז, ג ואילך.**
נק' אל ה' מספרו נ"ז: **ראה פרע"ח שער ספירת העומר פ"ו. מוא"א אות י סעיף ח. לקו"ת אמור לו, ב.**
בת"א . . בהביאור שע"פ משה ידבר: **סח, ג.**
א"ל רחום וחנון: **שמות לד, ו.**
מי א"ל כמוך: **מיכה ז, יח.**
למנצח על השמינית: **תהלים יב, א.**
וע' מזה לקמן בד"ה ענין חבלי משיח: **הכוונה למאמרי אדה"ז הנחת הר"פ ע' קכא. וראה אוה"ת בראשית ע' תקלב.**
בדרוש ל"ג בעומר: **ראה הנחת הר"פ ע' נה.**

עמוד תקפז

בינה עד הוד אתפשטת: **ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תמח וש"נ. ע"ח שער כ"ט פח. טעמי המצות ס"פ שמיני.**
בבה"ז פ' תשא גבי והדל לא ימעיט: **ראה ביאוה"ז כי תשא נד, ב.**
איהו ברוך איהו ברכה: **זח"ב קסב, א.**
חכם הרואה את הנולד: **תמיד לב, א.**
בסידור ע"פ יתום ואלמנה יעודד: **נח, ב.**
פסקו למות תלמידי רע"ק: **אוצר הגאונים ומאירי ליבמות סב, ב. ראה טושו"ע (ואדה"ז) או"ח רס"י תצג ובהנסמן בב"י שם. וראה שו"ת דברי נחמי' חאו"ח סל"ז, ס"ב ואילך.**

בסידור בד"ה נשמת כל חי: **קצא, ג.**

בלקו"ת בשה"ש בהביאור ע"פ קול דודי: **יד, ד ואילך.**

בלקו"ת פ' תזריע בד"ה עולם לאכסדרא: **יט, ד.**

בשם המגיד נ"ע: **ראה לקוטי אמרים (קה"ת תשל"ג) דרך מצותיך קיח, ב. סק"ב (כב, ג). מאמרי אדה"ז פרשיות ע' תשסד.**

בענין ע"כ יעזוב איש את או"א: **ראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' ה.**

חתן חות דרגא: **ראה יבמות סג, א.**

בלקו"ת פ' פנחס בד"ה את קרבני לחמי: **עה, ג.**

למה נק' גבורות גשמים: **ראה תענית ב, א.**

עמוד תקפח

נותן דרך לחזיז קולות: **איוב כח, כו.**

בפ' אמור, ובקוצרכם: **נמצא בכת"י 306. 1076 קטו, ב.**

להענינים שבהמאמר — ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' תנה. אוה"ת יתרו ע' תתקצז ואילך. ע' א'ב ואילך. סה"מ תער"ב ח"ב ע' תתקנו. וראה ג"כ סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תרלח. אוה"ת בראשית דף לז, א ואילך.

בפ' אמור . . ובקוצרכם: **ויקרא כג, כב.**

בד"ה וספרתם: **לקו"ת במדבר י, ג.**

שעורה ראשית קצירך: **ויקרא כג, י. — עמר ראשית קצירך.**

בד"ה והי' מספר בנ"י: **לקו"ת במדבר ה, ד.**

אני ה' לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

שמהראוי לבא מבחי' זו לכלות הנפש: **ראה תורה אור יתרו סז, א — שהנביא מתמה על ישראל שאין להם כלות הנפש. וראה לקו"ת ר"ה סא, ד. וראה ספה"מ תרל"ד ע' קמא. תרס"ב ע' תטו.**

בן עזאי הציץ ומת: **חגיגה יד, ב.**

לא לתהו בראה: **ישעי' מה, יח.**

רע"ק שנכנס בשלום: **חגיגה יד, ב.**

סד"ה וישלח יעקב: **תו"א כה, ב.**

עם עני ודל: **צפני' ג, יב.**

באורייתא ברא קב"ה עלמא: **ראה זח"ב קסא, א־ב.**

הי"ג ת"ד . . פאות: **ראה לקו"ת שלח מ, א.**

וידבר אלקים אנכי: **שמות כ א־ב.**

ומשה נגש אל הערפל: **שמות כ, כא.**

אלו דברים שאין להם שיעור: **פאה פ"א.**

ולהבין בתוס' ביאור ענין מן המיצר: **מכאן עד סיום המאמר נמצא בכת"י 167 (שכה, א) בכותרת: . . . יום ראשון של שבועות שנת תורה. [תריא]. 992 קע, א. 2117 ק, א. 2141 שג, א בכותרת: שבועות תרי"א, ביאור וכל העם רואים את הקולות כו'.**

כנראה שהמאמר מיוסד על ביאור ד"ה וכל העם — תקס"ה ע' תרלז. ושם הוא הנחת כ"ק אדה"א.

מן המיצר קראתי: **תהלים קיח, ה.**

ב' שמות מצפ"ץ: **ראה המשך — תער"ב ח"ב ע' תקנז בשם ע"ח שער א"א פ"ג. ע"ש ע' תתקנח.**

ב' פאות . . שלמעלה מי"ג ת"ד: **ראה ע"ח שא"א, פי"א. וראה לעיל בכרך א ע' שכג. לקו"ת שלח מ, א. יהל אור ע' תנ.**

עמוד תקפט

והאותיות הם בחי' דומם: **ראה ס"י פ"ד מט"ז.**

בביאור ע"פ חקת התורה: **לקו"ת חקת נז, ד ואילך.**

ידע שור קונהו: **ישעי' א, ג.**

מלפנו מבהמות הארץ: **איוב לה, יא.**

דד' בחי' דצח"מ: **ראה ע"ח שער קיצור אבי"ע (ש"נ) פ"י.**

הנסתרות לה' אלקינו: **דברים כט, כח.**

דהחכמה נק' חי: **ראה קהלת ז, יב.**

ואורייתא מחכמה נפקת: **זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א. (רעיא מהימנא) משפטים קכא, א.**

קדושים פא, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א.

במ״א בפ׳ אמור ע״פ והניף אותם על לחם: **ראה לקו״ת אמור לט, ב.**

המדבר כלול ג״כ מבחי׳ דצ״ח: **ראה לקו״ת חקת נז, ד. ושם נח, א מביא ראי׳ עצמות שבגוף הבעל חי.**

עמוד תקצ

ושער רישי׳ כעמר נקי: **ראה דניאל ז, ט.**

ומעתה יובן . . שבחי׳ פ׳ אור וכו׳: **מכאן ואילך נעתק בהמשך תער״ב ח״ב ד״ה אדם כי יהי׳ בעור בשרו.**

במ״א ע״פ הנותן שלג כצמר: **סידור דף סג, ב. וראה לקו״ת אחרי כז, ד ואילך.**

לבושי׳ כתלג: **ראה דניאל ז, ט.**

י״ג ת״ד נק׳ בשם שלג: **ראה סידור עם דא״ח שם.**

אבא יונק ממזל השמיני: **ע״ח שער א״א (שי״ג) ספ״ט. שער או״א (שי״ד) ספ״ח.**

שו״ה שאינו . . הפיאות: **באוה״ת שם ליתא.**

אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו: **ישעי׳ א, יח.**

נושא עון: **שמות לד, ז.**

אם יאדימו כתולע: **ישעי׳ א, ח.**

במ״א ע״פ האזינו השמים: **ראה לקו״ת האזינו עב, ב ואילך.**

בספר מבוא שערים: **מובא גם בהמשך תער״ב ח״ב ע׳ תתקנח.**

עמוד תקצא

כמ״ש בע״ח שער א״א פ״ז: **ראה לקו״ת אחרי כז, ד.**

א״ל רחום וחנון: **שמות לד, ו.**

יו״ד צמצום ה׳ התפשטות: **ראה אגרת התשובה פ״ד.**

הוי׳ בחכמה: **משלי ג, יט.**

בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר: **לקו״ת אחרי כז, ד.**

חכמה בראש חכמה בסוף: **ת״ז פ, ב. צה, ב. קנו, א. קנז, ב. ח״ג רלח, סע״א. זח״א כו, ב.**

עמוד תקצב

תורה נתנה בקול שופר: **ראה שמות יט, טז. וראה תו״א עג, ג. לקו״ת שלח לט, א. מאמרי אדה״א במדבר ע׳ תרפו.**

ועפ״ז יובן ענין תקיעת שופר: **ראה אוה״ת דרושים לר״ה ע׳ א׳שז.**

שתמליכוני עליכם: **ר״ה טז, א.**

בביאור ע״פ לכן אמור לבנ״י: **תו״א נט, ב־ג.**

ומחץ פאתי מואב: **במדבר כד, יז.**

במ״א ע״פ על כן יאמרו המושלים: **ראה לקו״ת חקת סו, ג — מואב הוא חכמה דקליפה דהיינו מ״ש בירמי׳ (ס׳ ד׳) חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו.**

(בס׳ אור תורה ובלק״א): **אור תורה פ׳ בלק בסופו. וראה לעיל ע׳ תקיח. לקו״ת בהעלותך ב, ג.**

ולא יכנף עוד: ***ישעי׳ ל, כ.***

עמוד תקצג

והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול: **ישעי׳ כז, יג.**

ובאו כו׳ והשתחוו כו׳ וכמ״ש במ״א: **ראה אוה״ת דרושים לר״ה ע׳ א׳תז. נ״ך ישעי׳ ע׳ תשפח.**

אז יבקע כשחר אורך: **ישעי׳ נח, ח.**

עמוד תקצד

וידבר ה׳ אל משה בהר סיני לאמר: **נמצא בכת״י 1150 נה, א. 2231 שמ, א. בוך והנה כמו״כ אה״ק** (קב, ב).

וידבר ה׳ אל משה בהר סיני לאמר: **ויקרא כה, א.**

ומבואר בילקוט שזהו מהת״כ: **בלקו״ש ח״ז ע׳ 277 הקשה בצ״ע שהרי זה מדבר הרא״ם שהעתיק הקרבן מהר״ן, ע״ש.**

אלה המצות אשר צוה: **ויקרא כז, לד.**

מזבח אדמה תעשה לי: **שמות כ, כד.**

דבר שהי׳ בכלל ויצא: **תו״כ ריש פ׳ ויקרא.**

ופי׳ הבחיי שזכה הר סיני: **ראה מדרש תהלים סח, יז (הוצאת בובר). וראה מס׳ מגילה כט, א.**

לב צדיקים יהגה: **משלי טו, כח — לב צדיק יהגה.**

טוב לי כי עוניתי: **תהלים קיט, עא.**

ונתבאר בבה״ז שם: **ראה ביאוה״ז לאדה״א לו, ב.**

שביעית . . שייכה יותר להר סיני: **ראה גם לקו״ש ח״א ע׳ 276.**

דבר אל בנ״י ואמרת אליהם: **נמצא בכת״י 1150 נז, א. 2131 צז, א. 2231 סא, א. בוך והנה כמו״כ — אה״ק.**

דבר אל בנ״י . . כי תבואו . . שבת לה׳: **ויקרא כה, ב.**

והוא ז״ל תירץ: **ראה לקמן ע׳ תרד.**

שלא הי׳ המן יורד ביום השבת: **ראה שמות טז, כב. וראה תו״א סה, א ובמ״מ לשם. סה״מ תקס״ח ע׳ כח. הנחת הר״פ ע׳ עב.**

עמוד תקצה

ויברך אלקים את יום השביעי: **בראשית ב, ג.**

זכרתי לך חסד נעוריך: **ירמי׳ ב, ב.**

בד״ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם: **ראה לקו״ת שלח מא, סע״ב ואילך.**

וישב ה׳ מלך לעולם: **תהלים כט, ו.**

א״ת בניך אלא בוניך: **ישעי׳ נד, יג. ברכות סד, א.**

ובכל עבודה בשדה דא ברייתא: **זח״ג קנג, א. וראה אוה״ת שמות עמוד ח.**

מי זאת עולה מן המדבר: **שה״ש ג, ו.**

בלק״ת . . בפי׳ במדבר ע״פ במדבר סיני: **ד, א.**

ארץ ממנה יצא לחם: **איוב כח, ה.**

איידי דטריד למבלע לא פליט: **כ״ה בכ״מ, ומהם: ובספר המאמרים תקס״ה ח״א ע׳ תקיב הנחת הר״מ:** וכענין מארז״ל. **ובמקבילו הנחת כ״ק אדה״א בביאורי הזהר בחקותי קמא, ג:** וכמאמר. **בביאורי הזהר להצ״צ (על מאמר הנ״ל) כרך א ע׳ תמא:** וכענין. **תורה אור וישב כח, א. יתרו קט, ג. ספר המפתחות לאדה״ז (קה״ת תשמ״א) בערכו. מאמרי אדה״ז פרשיות התורה ח״ב ע׳ תקסא. מארז״ל כאן ע׳ קלט. ענינים ע׳ קנה. תורת חיים שמות סה, ב. מאמרי אדה״א ויקרא ח״א ע׳ קכב. ח״ב ע׳ תעז. במדבר ח״ב ע׳ שצ וע׳ תרכא. וראה חולין קח, ב.**

אש אוכלה הוא: **דברים ט, ג.**

ודור המדבר לא רצו . . במצות מעשיות: **ראה לקו״ת פ׳ שלח לז, א. לקו״ש ח״ד ע׳ 1034 והערה שם. ובלקו״ש חכ״ח ע׳ 91 ואילך. דרך מצותיך קפא, א.**

ומדברך נאוה: **שה״ש ד, ג.**

בלק״ת . . בביאור דצאינה וראינה: **כב, ב ואילך.**

בארץ לא זרועה: **ירמי׳ ב, ב.**

כי כארץ תוצא צמחה: **ישעי׳ סא, יא.**

אור זרוע לצדיק: **תהלים צז, יא.**

ויזרע יצחק: **בראשית כו, יב.**

זרעו לכם לצדקה: **הושע י, יב.**

בד״ה את שבתותי תשמרו: **לקו״ת מא, א.**

ועמ״ש ע״פ והאיש משתאה לה מחריש: **סידור צא, ג.**

עמוד תקצו

בת״א ויצא ע״פ וכל אשר תתן לי עשר: **כב, ד.**

בלק״ת בביאור ע״פ ולא תשבית: **ד, ג.**

בד״ה למנצח על השמינית: **לקו״ת תזריע כ, ד.**

בביאור ע״פ ששים המה: **לקו״ת שה״ש לט, ד.**

בד״ה ביום השמיני שלח: **לקו״ת פו, ג.**

במערכת פי"ג: **לסעי' זה ראה גם יהל אור ע' תרלב.**

שית אלפי שני הוי עלמא: **ר"ה לא, א.**

בד"ה ואלה המשפטים: **תו"א עו, א.**

בביאור . . מקושש עצים בלק"ת: **לקו"ת שלח מג, א ואילך.**

ועמ"ש מענין יסוד חרוב ע"פ מזמור שיר ליום השבת בקונט': **נדפס ביהל אור (בהשמטות) ע' תשכ.**

כי בו שבת: **בראשית ב, ג.**

עמוד תקצז

וינח ביום השביעי: **שמות כ, יא.**

עיניך תראינה ירושלים: **ישעי' לג, כ.**

סד"ה שובה ישראל: **ראה לקו"ת דרושים לש"ש סז, א ואילך.**

בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ: **לקו"ת דרושים ליוה"כ סח, א.**

בד"ה והיה מספר בנ"י: **ראה לקו"ת במדבר ו, ד ואילך.**

שמים כעשן נמלחו: **ישעי' נא, ו.**

ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה': **ירמי' כב, כט.**

בד"ה השמים כסאי: **תו"א א, ג.**

ובד"ה אלה פקודי: **לקו"ת פקודי ג, א.**

כרחל לפני גוזזיה נאלמה: **ישעי' מג, ז.**

הוי' יחתו מריביו: **שמ"א ב, י.**

שבת אותיות תשב: **ראה ב"ר ספכ"ב (ביפ"ת שם). וראה אגה"ת ספי".**

בד"ה שובה ישראל: **לקו"ת שבת שובה סו, ג.**

כי פנו אלי עורף: **ירמי' ב, כז.**

לך אמר לבי בקשו פני: **תהלים כז, ח.**

יאר ה' פניו אליך: **במדבר ו, כה.**

ע"כ יעזוב איש: **בראשית ב, כד.**

ואדמו"ו נ"ע פי' ושבתה ל' ביטול: **לקו"ת בהר מ, א.**

תשביתו שאור: **שמות יב, טו.**

בספד"צ: **רפ"א זח"ב דקט"ו ע"ב — ראה לקו"ת בהר מ, א.**

איחוי אלכסנדרית: **מוע"ק כו, ב.**

עמוד תקצח

פתח לי אחותי: **שה"ש ה, ב.**

ע"כ יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב: **ישעי' נה, ז.**

תשמטנה ונטשתה: **שמות כג, יא.**

שלא יחשוב על מנת שיעשו לו נס: **וראה דרך מצותיך דף קצב, א.**

שו"ה לזה . . תירוץ אחר: **בכת"י 2131 נמצא כאן הג"ה [מכ"ק אדמו"ר מלאדי]: והנה בזוהר (ר"פ בהר דל"ה ע"א) פי' ושבתה הארץ ניחא ודא כו' ע"ש.**

בדברי אדמו"ו נ"ע: **בסה"מ תקס"ב ע' קצג. וראה דרך מצותיך קעב, א.**

כנז' בזוהר . . ביום ההוא יצא מים חיים מירושלים: **זכרי' יד, ח. זח"ג קעא, א. וראה ביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ צ, ד.**

עמוד תקצט

סד"ה רני ושמחי: **ראה תו"א מקץ לו, ד.**

בלק"ת בד"ה ואכלתם אכול: **צו ז, ד.**

ח) עיין במד"ר: **ראה אוה"ת ויקרא כרך א ע' קפה.**

שו"ה עיין במד"ר . . ורחבה: **בכת"י 2131 ע' קב, א. נמצא עד שו"ה המתחלת ורחבה בפ' עקב. ואח"כ יש הג"ה [מכ"ק אדמו"ר מלאדי]. וזהו דכתיב וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נודע ולא נאסוף את תבואתינו וצויתי את ברכתי כי הקשו בספרים יהי' אריכות הלשון הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתינו והי' די קאמרו וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וצויתי את ברכתי, אך הענין כי הכוונה באכילה רוחנית כי שש שנים תזרע שדך קאי על שיתא אלפי שני דהוי עלמא וענין זריעה וקצירה הוא העלאת מ"ן והמשכת מ"ד ואומר דאכל דבשנה השביעית שהוא אלף השביעי דשדך לא תזרע וכרמך לא תזריע ולא יהי' העלאת מ"ן**

וממילא לא יהי׳ המשכת מ״ד בג״ע כידוע בפי׳ שכר מצוה מצוה שהשכר מצוה שהוא ג״ע נעשה ע״י המצוה עצמה וכיון שלא יהי׳ מעשה המצות א״כ לא יהי׳ השכר מצוה וא״כ מהו העליותא ולזה אומר כי יאמרו מה נאכל בשעה השביעית וקאי על אלף השביעי מה נאכל אכילה רוחנית וע״ז אומר וצויתי את ברכתי מקור הברכות כו׳ ואכלתם ישן ותרגום ותיכלון עתיקא ופי׳ עתיקא ע״ז העתיק הרים שהוא בחי׳ המתנשא מימות עולם וזהו פי׳ ישן כי חדש היינו המחדש בכ״י מע״ב מה שכבר הי׳ במע״ב כי מעשה בראשית התחלתם מבחי׳ חכמה כי ראשית הוא חכמה כמ״ש ראשית חכמה ובאמת חכ׳ כעשי׳ נחשב כמו כולם בחכמה עשית שגם החכמה למעלה בעשי׳ נחשב אבל בחי׳ עתיקא היינו בחי׳ ומקדם אשר לא נעשה במע״ב וזהו התשובה על מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע באכילת מ״ן וממילא לא נאכול את תבואתינו בהמשכת מ״ד בג״ע וע״ז אומר וצויתי את ברכתי מבחי׳ כתר ואכלתם ישן ותרגומי׳ ותיכלמו עתיקא כנ״ל.

מאי פירי מצות: **סוטה מו, סע״א.**

סד״ה צאינה וראינה: **שה״ש כב, א.**

ע״פ ותשב באיתן קשתו: **בראשית מט, כד.**

היש בה עץ אם אין: **במדבר יג, כ.**

אז תתענג על הוי׳: **ישעי׳ נח, יד.**

רצית ה׳ ארצך: **תהלים פה, ב.**

שש שנים תזרע שדך: **נמצא בכת״י 1150 סב, א. 2231 סג, ב. בוך והנה כמו״כ — אה״ק.**

שש שנים תזרע שדך: **ויקרא כה, ג.**

עמוד תר

קדש ישראל לה׳: **ירמי׳ ב, ג.**

בת״א ע״פ בשלח פרעה: **סא, א.**

ועמ״ש ע״פ כרם הי׳ לידידי: **ישעי׳ ה, א. וראה אוה״ת נ״ך כרך א ע׳ קלב.**

ויצא יצחק לשוח בשדה: **בראשית כד, סג.**

ועמ״ש ע״ז בת״א ס״פ חיי: **יז, א.**

בת״א פ׳ וישב: **כז, ג.**

בד״ה ראה ריח: **תו״א כ, ב.**

עשו שנק׳ איש שדה: **ראה בראשית כה, כז.**

כי כארץ תוציא: **ישעי׳ סא, יא.**

ארוממך אלקי המלך: **תהלים קמה, ה.**

עמוד תרא

את ספיח קצירך: **נמצא בכת״י 1150 סז, א. בוך והנה כמ״כ — אה״ק.**

את ספיח קצירך: **ויקרא כה, ה.**

לא ראיתי צדיק נעזב: **תהלים לז, כה.**

לא קאים אינש אדעתא דרבי׳: **ע״ז ה, ב.**

ויהי׳ נא פי שנים ברוחך אלי: **מל״ב ב, ט.**

עמוד תרב

וכ׳ הפרדס סוף ש״ח פכ״ו: **ראה גם אוה״ת בראשית-ב דף שנב, א.**

הצדיק אבד: **ישעי׳ נז, א.**

רוחא דשביק בה בעלה: **ע״ח שער ל״ח פ״ח. פע״ח שער הק״ש פ״ט.**

ואל אישך תשוקתך: **בראשית ג, טז.**

בד״ה הנותן לשכוי בינה: **סה״מ תקס״ב ע׳ שצד ואילך.**

בד״ה בן פורת יוסף: **ראה סה״מ תקס״ח ע׳ תרפו. אוה״ת ויחי תתשמז, ב.**

יוסף ה׳ לי בן אחר: **בראשית ל, כד.**

בנימין שנק׳ בן אחר: **שם לה, יח.**

ונספחו על בית יעקב: **ישעי׳ יד, א.**

כי שת לי אלקים: **בראשית ד, כה.**

עמוד תרג

בת״א . . בד״ה ותחת רגליו: **עז, א.**

ע״פ הנך יפה רעייתי: **לקו״ת שה״ש יג, ד.**

הפעם ילוה אישי אלי: **בראשית כט, לד.**

הפעם יזבלני אשי: **שם ל, כ.**

הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים: **שמואל-א א, ח.**

אודם מן האשה: **נדה לא, א.**

מאמר הזוהר בענין הספיחים: **זח״ב קסו, ב ואילך. ראה תו״א ויגש מד, ג.**

והיינו ענין רוחא דשביק בגווה הנ״ל: **מק״מ שם. וראה לעיל ע׳ תרב.**

בד״ה וישב יעקב: **כז, א.**

ובקשתם משם: **דברים ד, כט.**

בד״ה וילקט יוסף: **מד, ג.**

כנ״י: = **כללות נ״י.**

בד״ה לריח שמניך: **ראה לקו״ת שה״ש ג, ד.**

כי בועלייך עושייך: **ישעי׳ נד, ה.**

ואף גם זאת: **ויקרא כו, מד.**

עמוד תרד

מענין הרשימו . . במק״מ פ׳ בראשית ט״ו: **לשון המק״א מובא באוה״ת בראשית דף תתשצד, א. וראה לקו״ת בהר מג, ב.**

ובמ״א נתבאר המשל לזה: **ראה לקו״ת ויקרא הוספות נג, ג.**

אין האשה כורתת ברית: **סנהדרין כב, ב.**

והיתה שבת: **נמצא בכת״י 1150 עג, א. 2231 סו, א. בוך והנה כמו״כ — אה״ק.**

והיתה שבת הארץ: **ויקרא כה, ו.**

פי׳ הפני״פ: = **הפנים יפות. וראה לעיל ע׳ תקצד.**

דוגמא לזה נתבאר בענין נברך דברכת הזימון: **ראה סידור קב, א ואילך.**

נתבאר בענין נברך . . יומשך לג׳ קווין: **ראה אוה״ת עקב ע׳ תקלח־ט.**

עמוד תרה

גם פי׳ בכי״ק: = **בכלי יקר.**

לה׳ הארץ ומלואה: **תהלים כד, א.**

והארץ נתן לבני אדם: **תהלים קטו, טז.**

וספרת לך: **נמצא בכת״י 1150 עג, א. 2231 סו, ב. בוך והנה כמ״כ — אה״ק.**

וספרת לך שבע שבתות שנים: **ויקרא כה, ח.**

והרוח תשוב: **קהלת יב, ז.**

בלק״ת פ׳ האזינו: **עא, ד.**

עד יעבור עמך הוי׳: **שמות טו, טז.**

אברהם זקן בא בימים שהם יומין עילאין: **בראשית כד, א. זח״א רכד, א.**

בד״ה במדבר סיני: **ראה לקו״ת במדבר א, א ואילך.**

בד״ה ואכלתם אכול: **ראה לקו״ת צו ז, ג.**

עמוד תרו

והעברת: **נמצא בכת״י 1150 עד, א. 2231 סז, א. בוך והנה כמו״כ — אה״ק.**

והעברת שופר תרועה: **ויקרא כה, ט.**

בינה נק׳ עלמא דחירו: **ראה זח״ב קפג, א. זח״ג צט, ב.**

ח״ג פ׳ אמור: **בזהר.**

ובו תדבקון: **דברים יג, ה.**

בנין פשוטה לסוף: **ראה מא״א אות נו״ן ס״א וביאר נתיב שם.**

בלק״ת פ׳ ראה סד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו: **כ, ב.**

ביאור דל״ג בעומר מענין הוד: **ראה סידור עם דא״ח שג, א ואילך.**

ויעבירו קול במחנה: **שמות לו, ו.**

והעברת שופר תרועה: **ויקרא כה, ט.**

ויעבור ה׳ על פניו: **שמות לד, ו.**

אני אעביר כל טובי: **שמות לד, יט.**

כי עולם חסד יבנה: **תהלים פט, ג.**

כל המצות מברך עליהן עובר לעשייתן: **פסחים ז, ב.**

עובר לישנא דאקדומי הוא: **שם.**

עמוד תרז

בד״ה האזינו השמים: **עא, ד.**

פי״ט דשבת קלא, ב ביום הכפורים: **מל׳ הכתוב — והעברת שופר תרועה כו׳ ביום הכפורים גו׳.**

יהי׳ אור הלבנה כאור החמה: **ישעי׳ ל, כו.**

ובבינה הנק׳ רחובות הנהר: **זח״ג קמב, א.**

עמוד תרח

וקדשתם: **נמצא בכת״י 1150 עה, א. 2231 סח, א. בוך והנה כמו״כ — אה״ק.**

וקדשתם את שנת החמישים: **ויקרא כה, י.**

המלך הקדוש שאומרים בעשי"ת: **טוש"ע או"ח רסתקפ"ב.**

והקשה אדמו"ו נ"ע בד"ה כי כארץ תוציא: **לקו"ת נצבים נ, ב.**

אנא אמלוך: **ראה הנסמן בהמ"מ בלקו"ת נשא כא, ד [הוצאת קה"ת תשד"מ].**

קדושתי למעלה מקדושתכם: **ויק"ר כד, ט.**

עמוד תרט

יוהכ"פ נק' שבת שבתון: **ראה ויקרא כג, לב. וראה זהר אמור צד, א. סידור שער המועדים ריז, א. לקו"ת צו יב, א.**

כמ"ש בלק"ת גבי חג השבועות: **ראה לקו"ת במדבר, י, א-יב, ג.**

שחכמה נק' אין בינה נק' יש: **ראה שערי אורה (לר"י גיקטלייא) שער יו"ד קב, ב. ליקוט פירושים ומ"מ לתניא פי"ח (ע' שכא).**

בלקו"ת בד"ה את שבתותי תשמרו: **לקו"ת בהר מא, א ואילך.**

בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בלק"ת: **לג, ב ואילך.**

עמוד תרי

בחכמה יבנה בית: **משלי כד, ג.**

בד"ה את שבתותי תשמרו: **לקו"ת בהר מב, ד.**

בד"ה והבריח התיכון לעיל דף לה: **כוונת כ"ק אדמו"ר הצ"צ להבוך שלו. ואולי הכוונה לאור התורה תרומה ע' א'תקיח-א'תקכט.**

מבריח מן הקצה אל הקצה: **שמות כו, כח.**

ועמ"ש בד"ה ועשית ציץ: **תו"א פג, א.**

קדש למד מלמטה: **ירושלמי יומא פ"ד ה"א. מגילה פ"א ה"ט. שבת סג, ב (הגי' הא' מלמעלה וקדש למטה — וכ"ה בסוכה ה, א).**

והניף ידו על הנהר: **ישעי' יא, טו.**

שלח תשלח את האם: **דברים כב, ז.**

עמוד תריא

את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו: **נמצא בהכת"י 38 עט, א. בכותרת: שבת חנוכה. 51 שלד, א. 169 ריח, א. 257 יא, א. 370 סח, א. 567 סט, א. 614 רכז, א. 666 כב, א. 682 א, א. 694 רפט, א (רק הקיצורים — ובכותרת: קיצורי' מתורת אדמו"ר שליט"א ד"ה את שבתותי תשמרו כו' תרכ"ג חה"ש). 788 רד, א. 1330 שה, א. 1306 שכז, א. 2025 מא, א. 2037 קסב, א — נאמר בשבת ערב שבועות תרכ"ג. 2064 עט, א. בכותרת: תורת אד"ש שבת שקודם שבועות אתבר"ך. 2073 קא, א.**

המאמר מיוסד על ד"ה זה בסה"מ — תק"ע ע' פא. קיצורים להמאמר נדפס באוה"ת ויקרא כרך ג ע' תתקו. ראה סה"מ תרל"ה ע' רפט.

את שבתותי תשמרו: **ויקרא כו, ב.**

אתם ואפי' אנוסים: **ראה תו"כ אמור פ"ט, י.**

שבת מיקדשא וקיימא: **ביצה יז, א.**

בהגהות בד"ה והי' לכם לציצית: **ראה אוה"ת שלח ע' תריא.**

עמוד תריב

נק' התפלה סולם: **זח"א רסו, ב. ח"ג שו, ב. ת"ז תיקון מה פג, א.**

סייג לחכ' שתיקה: **אבות פ"ג, מי"ג.**

ובד"ה והי' מדי חדש: **לקו"ת ברכה צז, ג.**

ובד"ה לבאר ענין יוהכ"פ: **לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סח, סע"א.**

עמוד תריג

ושבת אותיות תשב: **ראה תורת נתן (למהר"ן שאפירא — ירושלים תשל"א) בסופו ד"ה נלעד"ן (נב, א). אגרת התשובה ספ"י (וראה במהדו"ק ע' תקלא).**

ענג ר"ת . . גן: **פרדס שער ערכי הכינויים מערת ענג.**

ע"פ אם תשיב: **אוה"ת ישעי' ע' רעו ואילך.**

שארז״ל ע״פ ויניחהו: **ראה ב״ר פט״ז, ה.**

ע״פ ושמרו בנ״י: **ראה אוה״ת תשא ע׳ א׳תתקס.**

בד״ה שובה ישראל: **ראה לקו״ת דרושים לשבת שובה סו, ג.**

בד״ה ושמרו: **אוה״ת שם ע׳ א׳תתקנט.**

עמוד תריד

ב״פ קנה גימט׳ יש: **פע״ח ש׳ תפלת ר״ה פ״ג. ש׳ יוהכ״פ פ״ה.**

בד״ה מזמור לתודה: **סידור מה, ג.**

בד״ה ואתה תצוה: **תו״א (וסה״מ תקס״ז) תצוה פא, ב (ע׳ סז).**

מאמר הזהר: **ביאוה״ז להצ״צ ע׳ שנב.**

בראשית בשביל ישראל: **ראה רש״י בראשית א, א. תנחומא (באבער) שם. ויק״ר פל״ו, ד.**

נתאווה הקב״ה: **ראה תניא רפל״ו ובליקוט פירושים שם.**

בד״ה אלה פקודי המשכן: **לקו״ת ר״פ פקודי.**

ובד״ה לא הביט און ביעקב: **לקו״ת בלק ע, ג.**

ובד״ה שובה ישראל: **לקו״ת דרושים לשבת שובה סד, ב.**

ובד״ה ששים המה מלכות: **לקו״ת שה״ש לח, ג.**

מבואר בזהר: **ראה זח״ב קיט, א. זח״ג לג, א. פע״ח שער הק״ש פי״ב. אוה״ת תרומה ס״ע א׳שסז.**

שפי׳ חז״ל: **ברכות נד, א.**

ולאשתאבא בגופא דמלכא: **זח״א ריז, ב. וראה מאמרי אדה״ז — פרשיות (ואוה״ת) וארא ע׳ רמ (ע׳ קיט).**

נפש לשון רצון: **ראה לקו״ש ח״ב ע׳ 456 הערה 9*.**

וכמארז״ל שע״כ אתה חי: **אבות ספ״ד.**

עמוד תרטו

שני פירושים: **רש״י וישלח לג, כ.**

שהקב״ה קרא ליעקב א־ל: **מגילה יח, א.**

תפילין דמארי עלמא: **ברכות ו, א.**

מי היינו בינה: **זח״ב קיז, א.**

אלה ו״ק דז״א: **ע״ח שער סדר אצי׳ פ״א.**

ע״פ אלה מסעי בנ״י: **ראה סה״מ תקס״ג ע׳ תרל ואילך. תרמא ואילך.**

ת״ת דאימא שנעשה כתר לז״א: **ראה ע״ח שער מוחין דצלם רפ״ה ורפ״ז. שער דרושי הצלם דרוש ד. ה. שער מיעוט הירח פ״א.**

עמוד תרטז

ברא כרעא דאבוה: **ע״ח שער פרקי הצלם פ״א** (שארז״ל). **יונת אלם רפ״ב** (אמרו חכמים). **תו״ח סנהדרין פב, ב ד״ה בקשו. רש״י כתובות צב, א ד״ה כבעל חוב** ראובן **כרעא.**

בטל רצונך: **אבות פ״ב, מ״ד.**

עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: **ב״ב עה, ב.**

עמוד תרטז[1]

א־ל הוא נהירו דחכמתא: **זח״א צד, א. זח״ג ל, ב. לא, א. סה, א.**

בד״ה אוסרי לגפן: **ראה תו״א ויחי מו, ב.**

ד״ה ראה אנכי נותן: **לקו״ת ראה יח, ד.**

בד״ה אלה פקודי: **לקו״ת פקודי ד, ד ואילך.**

בד״ה לא הביט: **לקו״ת בלק עא, ב.**

עמוד תרטז[2]

בהגהות לד״ה בכ״ה בכסלו: **אוה״ת חנוכה רצב, א.**

ע״פ שינייך כעדר הרחלים: **לקו״ת שה״ש לח, א.**

בד״ה חכלילי עינים: **אוה״ת ויחי שסז, סע״ב.**

האומר אי אפשרי: **ראה כתובות מח, א.**

עמוד תרטז[3]

בפסוק ואשה כי תדור: **לקו״ת מטות פד, א.**

בפסוק כי ביום הזה: **לקו״ת אחרי כו, ב.**

ולאו מכא״מ איהו כלל: **ראה ת״ז בהקדמה (יז, ב).**

בד״ה כי ביום הזה: **לקו״ת אחרי כז, א.**

סד"ה ביום השמע"צ: **לקו"ת דרושים לשמ"ע פו, א.**

הוקשה כל התורה: **קידושין לה, א.**

רמ"ח פקודין: **בתניא פכ"ג** ובתיקוני'. **ראה ת"ז ת"ל (עד, סע"א) ובאגה"ת רפ"א (צ, ב)** בזהר. **וראה זח"א קע, ב. בסה"מ תקס"ה ע' תתעו** כ"מ. **וראה רע"מ משפטים קיח, א.**

בד"ה ביום השמע"צ: **לקו"ת דרושים לשמ"ע פג, א. פד, ב.**

בד"ה כי תצא: **ראה לקו"ת (וסה"מ תקס"ה) תצא לו, סע"א (ע' תתכה).**

עמוד תרטז[4]

בד"ה אד' שפתי תפתח: **סידור תפלת ראש השנה רלח, סע"ב.**

עמוד תרטז[5]

שמש בשבת צדקה לעניים: **תענית ח, ב.**

ע"פ ואתה תחזה: **תו"א (וסה"מ תקס"ז) תצוה פא, ד (ע' ע).**

בד"ה לסוסתי: **לקו"ת שה"ש יא, ד.**

דפרעה . . אתפריעו: **זח"א רי, א.**

צדקה שמצוותה בחומש: **שו"ע יו"ד ר"ס רמ"ט.**

עמוד תרטז[6]

ע"פ שחורה: **לקו"ת שה"ש ו, סע"ד.**

ע"פ והי' מדי חדש: **לקו"ת ברכה צז, ב.**

כמ"ש בזהר פ' אמור: **קא, רע"א.**

עמוד תרטז[7]

הגהינם נח בשבת: **ראה תנחומא תשא לג. הנסמן בהנחות הר"פ לע' כב.**

ובסידור: **סדר סעודת שבת.**

עמוד תרטז[8]

מתנה טובה יש לי: **שבת י, ב.**

והרד"א פי': **אבודרהם קידוש ליל שבת בביהכנ"ס (קנא, א).**

ע"פ שירו לה': **סידור שחרית סז, ג.**

וחותמו של הקב"ה אמת: **שבת נה, א.**

אל תאמרו מים מים: **חגיגה יד, ב. סה"מ תקס"ד ע' צו. אוה"ת בשלח ע' תפ. בלק ע' א'יז.**

ובמ"ח: **מסכת שארית יום שבת פ"ד, מ"א.**

אין אני והוא יכולים לדור: **סוטה ה, א.**

עמוד תרטז[9]

בד"ה מה טובו: **לקו"ת (וסה"מ תקס"ב) בלק עד, א (ע' תצה).**

אלמלא עוזרו: **ראה קידושין ל, ב.**

טלא דנטיף מעתיקא: **זח"ב סא, ב. סב, ב. פח, א. זח"ג רפח, א.**

ע"פ פתחי לי: **לקו"ת שה"ש לד, ד. לה, ד. סה"מ תקס"ת ע' יט. כז. הנחות הר"פ ע' צב. צו.**

אלמלא שמרו: **ראה שבת קיח, ב.**

עמוד תרטז[10]

היכל גימט' שם אד': **מאורי אור מערכת היכל ס"א וביאיר נתיב שם.**

עד שלא נבה"ע: **ראה של"ה בהקדמה ג, ב. זח"א כט, א. וראה בהנסמן באוה"ת ויקרא כרך ד ע' תתקצ.**

זה שמי שקרא לי אדה"ר: **ראה ב"ר פי"ז, ד. אוה"ת שלח ע' תעט.**

בספר עה"ק: = **עבודת הקדש חלק הייחוד ספט"ו.**

אין מלך בלא עם: **בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. כד הקמח ר"ה (ב) ד"ה ועוד [בהוצאת שעוועל ע' שעט]. וראה בהנסמן באוה"ת ויקרא כרך ד' ע' תתקעו.**

סוף מעשה במחשבה תחלה: **פיוט לכה דודי.**

בד"ה שובה ישראל עד: **ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, ב.**

גדול העונה אמן: **ברכות נג, ב.**

אמן הוא חיבור: **זח"ב קעה, א. ת"ז תי"ח (לד, ב). תז"ח (קי, ג).**

ואמן ג"כ ר"ת: **ראה שבת קיט, ב.**

למען אד' למען אברהם: **ברכות ז, ריש ע"ב. וראה אוה"ת שבת שובה ע' א'תפז.**

במקום שאתה מוצא גדולתו: **ראה מגילה לא,**

א. סה"מ ה'ש"ת ע' 40 בהערה. לקוטי הגהות לתניא פ"ד. הנסמן ללקו"ת ואתחנן ח, ב.
בד"ה ועתה יגדל נא: **לקו"ת (וסה"מ תקס"ו) שלח מ, א (ע' רנח).**
בחיי יתרו: **כ, ח (ע' קצח).**

עמוד תריז

ביאור הדברים ע"פ את שבתותי: **נמצא בכת"י 19 קפב, א. 72 קמט, א. 350 קמ, א. 376 רלא, א. 555 קפח, א. 666 לד, א.**
בוך להבין הנסירה קלד, א בכותרת: ל"ג בעומר תרכ"ד. 1076 קמו, א. 2105 תכח, א.
חד אמר שמים קדמה לארץ: **חגיגה יב, א וש"נ. ב"ר א, כא. ראה אוה"ת ויקרא כרך ג ע' תשעז.**
ועמ"ש ע"פ כה אמר ה' אל יתהלל: **ראה הנחת הר"פ ע' עח. סה"מ תקס"ח ע' מא.**
בתו"א פ' תרומה: **פא, ב.**
אצילות. . ויאצל מן הרוח: **במדבר יא, כה. וראה אוה"ת ענינים ע' קסז.**
ונשאו אתך במשא העם: **במדבר יא, יז.**
דלית מחשבה תפיסא בי': **ת"ז בהקדמה (פתח אלי').**
בתו"א מג"א בד"ה כי אברהם לא ידענו: **צג, א ואילך.**
תו"א ד"ה השמים כסאי: **א, א ואילך.**
אנת הוא חד ולא בחושבן: **ת"ז בהקדמה (פתח אלי').**
בתו"א פ' וירא: **יג, ג.**
סוף מעשה במחשבה תחלה: **פיוט לכה דודי.**
בנים אתם להוי': **דברים יד, א.**
ובדא כרעא דאבוה: **מ"ח שער פרק הצלם פ"א** (שארז"ל). **יונת אלם רפ"ב** (אמרו חכמים). **תורת חיים סנהדרין פב, ב ד"ה בקשו. רש"י כתובות צב, א ד"ה כבעל חוב** ראובן **כרעא.**
ישראל לי ראש: **ראה ע"ח שער הפוסקים וישלח לב, כט. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב. וראה לקו"ת שלח מח, ב ובהמ"מ. דרך מצותיך טו, ב.**

עמוד תריח

ועמ"ש ע"פ הזוהר פ' בחוקותי: **ראה ביאוה"ז לצ"צ כרך א ע' תמו.**
תפילין דמארי עלמא מה כתי' בהו: **ברכות ו, א. זח"א רסו, ב.**
מי כעמך כישראל: **דה"א יז, כא.**
ע"פ שימני כחותם: **ראה לקו"ת שה"ש מה, א ואילך. אוה"ת שה"ש ע' תשכט וע' תשלו. דרך מצותיך יט, ב.**
עד יעבור עמך הוי': **שמות טו, טז.**
ב' פירושים כמ"ש במ"א: **ראה סידור עם דא"ח רפה, ד. רצב, ד.**
וקראת לשבת עונג: **ישעי' נח, יג.**

עמוד תריט

כל האומר אין לי אלא תורה: **יבמות קט, ב.**
תפלה נכלל בגמ"ח כדפרש"י פרק מפנין: **שבת קכז, ב. ביאור ע"ז ראה אוה"ת משפטים ע' א'קנו.**
אוהבי ה' שנאו רע: **תהלים צז, י.**
ותורת חסד: **משלי לא, כו.**
אורייתא מחכמה נפקת: **זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א. (רעיא מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א.**
וראית את אחורי: **שמות לג, כג.**
ועמ"ש ע"פ השמים כסאי: **תו"א א, א ואילך.**
במ"א ע"פ יערוף כמטר לקחי: **ראה לקו"ת האזינו עד, ב. עטרת ראש לז, ב.**
בתו"א פ' לך לך: **יא, ג.**
נובלות חכמה: **ב"ר יז, ז.**
בתו"א . . בביאור ע"פ יביאו לבוש: **צא, ב ואילך.**
דגדול תלמוד שמביא: **ראה קידושין מ, ב.**

עמוד תרכ

ועמ"ש גבי טלית שכולה תכלת: **ראה לקו"ת קרח נב, א ואילך. אור התורה קרח ע' תרס ואילך.**

ודברת בם לשון הנהגה: **ראה תו"א וארא נו, א (מפרשים לתהלים מז, ד). מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תקפ. ע' תרה. ע' תרעט. פרשיות התורה ח"ב ע' תתעד.**

באגה"ק . . בד"ה להבין מ"ש בפע"ח: **קנז, א.**

נקרא התורה חתן: **ראה פסחים מט, ב. שהש"ר ע"פ ישקני מנשיקות פיהו.**

קטן אינו מוליד: **סנהדרין סח, ב.**

ועמ"ש ע"פ תורה צוה: **לקו"ת ברכה צו, א.**

חמישית לפרעה: **בראשית מז, כד.**

ד' עולמות אבי"ע: **ראה ג"כ אוה"ת ויגש דף תתשיד, א.**

ואין אלקים עמדי: **דברים לב, לט.**

פרעה דאתפריעו כל נהורין: **זח"א רי, א.**

ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, י.**

בתו"א ר"פ לך לך: **יא, ב.**

התגלות עתיק הוא בבינה: **ראה זח"ג קעה, א.**

ארז"ל זכור את יום השבת לקדשו — זכרהו על היין: **ראה פסחים קו, א.**

בלק"ת בד"ה מצה זו: **לקו"ת צו יא, ג ואילך.**

יין הוא משמח אלקים: **ראה שופטים ט, יג. תהלים קד, טו.**

יין בחי' בינה: **ראה זח"ג קכז, א. של"ה פ"ט סע"א. סידור שער ברהמ"ז קטז, א. ביאורי הזהר (וסה"מ תקס"ח) ויקרא סא, א. (ע' קמו). לקו"ת סוכות עט, ד. סה"מ תקס"ו ע' שה. סה"מ תקס"ח ע' קפד.**

אם הבנים שמחה: **תהלים קיג, ט.**

ע"פ שוש אשיש: **לקו"ת מז, א ואילך.**

בתו"א . . בד"ה זכור: **סט, ג.**

ומרפא בכנפיה: **מלאכי ג, כ.**

עמוד תרכא

אז תתענג על הוי': **ישעי' נח, יד.**

וכנודע דמנחה דשבת עם נעילה דיוהכ"פ הכל בסוג א': **ראה ספר הליקוטים ערך יוהכ"פ ע' תנג ואילך. וש"נ.**

ויכל אלקים ביום השביעי: **בראשית א, ב.**

בלק"ת . . ד"ה יו"ט של ר"ה: **דרושים לר"ה נז, א ואילך.**

מתנה טובה יש לי בבית גנזי: **שבת י, ב.**

בד"ה מזמור שיר חנוכת: **לקו"ת ברכה צח, ד ואילך.**

כי דובר שקרים לא יכון: **תהלים קא, ז.**

אין אני והוא יכולים לדור: **סוטה ה, א.**

עמוד תרכב

ואיתא בירושלמי אימת שבת עליו: **דמאי ד, א. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1038 הערה 24 — אף שבחול משקר וכו' דהיינו שהוא רשע גמור. — ומה שנראה במוחש שלפעמים משקר בשבת הוא מפני שיש לו כח הבחירה ויכול לבחור גם היפך** טבעו וחזקה **שלו (וכלשון הירושלמי (דמאי רפ"ד) והמפרשים „ארור אמת"** „ירא **מלשקר" וכיו"ב, ולא „אינו יכול לשקר"), אבל מצד טבע** כל **איש ישראלי, אפילו מצד טבע נפשו הבהמית דעם הארץ, אינו משקר בשבת.**

צמצום שכינתו בין שני בדי הארון: **ראה בראשית רבה פ"ד, ד. הנסמן במאמרי אדה"א בראשית ע' קכט.**

את השמים ואת הארץ אני מלא: **ירמי' כג, כד.**

עמוד תרכג

במ"א גבי דרוש ג' סעודות: **ראה סידור עם דא"ח קצט, ג.**

יציאת השבת שתים שהן ארבע: **שבת ב, א.**

עמוד תרכד

מ"ש בזוהר אמור ק' ויוהכ"פ אוכח: **לשון הזהר שם: ויוהכ"פ אוכח דתשמיש המטה אסור**

בגין דזווגא לא אשתכח. ראה ביאוה"ז להצ"צ ע' תכז־ט. דרושים ליוהכ"פ א'תרז.
קטע זה ליתא בכמה מהכת"י.
בדרוש דביום השמע"צ: **ראה לקו"ת דרושים לשמ"ע פד, ד ואילך.**
בלק"ת בד"ה את שבתותי: **נמצא בכת"י 63 קנה, א. 1222 רנא, א.**
הגהות ללקו"ת בהר מא, א.
קיצורים למאמר הלקו"ת נדפס באוה"ת ויקרא כרך ד. בכרך ג ע' תתק נדפס המאמר בשינוים ותוס' הגהות אחורות.
ותתפלל חנה על הוי': **שמואל־א א, י.**
ע' בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח: **רלח, ד.**
ישראל עלו במחשבה: **ראה ב"ר א, ד. ת"ז ת"ו בסופו.**
לקמן פ' בלק בד"ה מי מנה עפר יעקב ושם פ"ב: **ראה לקו"ת בלק סז, ג.**
אף עשיתיו: **ישעי' מג, ז.**
בסידור ד"ה להבין בין ק"ש לתפלה: **עג, ג ואילך.**

עמוד תרכה

לד"ה אלה מסעי השלישי: **לקו"ת מסעי צא, א ואילך.**
במד"ר פ' בראשית פרשה ח' ע"פ וייצר ה' אלקים: **פ"ח, ז.**
ויפח באפיו נשמת חיים: **בראשית ב, ז.**
בראשית ברא בחוכמתא: **בראשית א, א. וראה תרגום ירושלמי שם (מובא בכ"מ בשם תרגום יונתן, ומהם: זהר בראשית לא, ריש ע"ב. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' כה. פרשיות התורה ח"ב ע' תשמא. מאמרי אדה"א בשלח אע' קפח. במדבר ח"ב ע' תקפג. דברים ח"א ע' רפא.**
בד"ה כי כארץ תוציא צמחה: **לקו"ת נצבים נ, ב.**
וייצר ה' אלקים: **בראשית ב, ז.**

ויטע ה' אלקים: **שם ב, ח. וראה אוה"ת בראשית דרף תקכח, ב ואילך.**
ואהבת בכל לבבך בשני יצריך: **דברים ו, ה. ברכות נד, ג. ספרי (הובא בפרש"י) עה"פ.**
ונטעתם כל עץ מאכל: **ויקרא יט, כג.**
ויטע אשל: **בראשית כא, לג.**
שמע ישראל ה' אלקינו: **דברים ו, ד.**
הקדימו ישראל נעשה לנשמע: **שבת פח, א.**
קדושים תהיו: **ויקרא יט, ב.**

עמוד תרכו

התגלות ע"ק הוא בבינה: **נסמן לעיל ע' תרכ.**
תו"א . . ע"פ זכור ושמור: **עב, ג.**
רמה קרני: **שמואל־א ב, א.**
בד"ה שובה ישראל: **לקו"ת דרושים לשבת שובה סז, ד.**
אהל בל יצען: **ישעי' לג, כ.**
בד"ה כי תצא: **לקו"ת תצא לד, ד.**
בהביאור ע"פ אלה פקודי: **לקו"ת פקודי ד, ג.**
ובענין ותבואי בעדי עדיים: **יחזקאל טז, ז. לקו"ת שם ד, ד.**
בד"ה שובה ישראל: **לקו"ת דרושים לשבת שובה.**
ו) ועם כל השבח: **ל' הלקו"ת בהר מא, סע"ב (בשינוי ל' קצת).**
אני הוי' הוא שמי: **ישעי' מב, ח.**
וסד"ה כי ביום הזה יכפר: **לקו"ת אחרי כה, ג.**
עד שלא נברא העולם: **פדר"א פ"ג. וראה סה"מ באתי לגני ע' ר. הנסמן במאמרי אדה"ז — פרשיות לע' תקעב.**
בלק"ת בד"ה שיר השירים: **שה"ש א, א.**
ובד"ה קול דודי: **לקו"ת שה"ש יד, ג.**
ובד"ה צו את בנ"י: **לקו"ת פנחס עז, ג.**
ובד"ה ואתחנן: **לקו"ת ואתחנן ב, א.**
ובד"ה הוי' לי בעוזרי: **לקו"ת דרושים לשמ"ע פח, ד.**
בתו"א . . בד"ה אשירה להוי': **סב, ד ואילך.**

ובענין מש״כ: **בלקו״ת שם, ג.**
וכל אשר יקרא לו האדם: **בראשית ב, יט.**
סד״ה כי ביום הזה יכפר: **ראה לקו״ת אחרי כט, ג־ד.**
יש מפרשים: **ראה אוה״ת ויקהל ע׳ ב׳קפג — וע׳ מזה במד״ר פ׳ בראשית פי״ז וע׳ בעה״ק ח״א ס״פ טו משמע דמפרש הוא שמי שקרא לי אדה״ר קאי על שם אד׳ וצ״ע בגמרא פ״ק דברכות ד״ז ע״ב גבי עד שבא אברהם וקראו אדון כו׳.**
ויש לפרשו: **ראה גם אוה״ת שבת שובה ע׳ א׳תצד. וש״נ.**
בהביאור ע״פ כה תברכו: **לקו״ת נשא כו, ב.**
ויקרא האדם שמות: **בראשית ב, ב.**
ובמד״ר פ׳ חוקת: **פי״ט, ג.**
פ״ג: **בלקו״ת בהר מב, א.**
תו״א . . בד״ה משה ידבר: **סח, ד.**

עמוד תרכז

וארא אל אברהם: **שמות ו, ג.**
בסידור בד״ה והגדת לבנך: **רצו, ג ואילך.**
ובלק״ת . . בד״ה להבין מ״ש בהגדה מצה זו: **לקו״ת צו יא, ג.**
מצה מוחין דאבא: **ראה שער האמונה פ״א ע׳ 15 — בכתבי האריז״ל. וראה סה״מ תקס״ב ע׳ תכט. ע׳ תמ — בפע״ח. מאמרי אדה״ז פרשיות ע׳ תקנ. — בע״ח.**
ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ: **זכרי׳ יג, ב.**
בלק״ת סד״ה וידעת היום: **לקו״ת ואתחנן ד, א ואילך.**
ובהביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה: **לקו״ת שה״ש מז, ג ואילך.**
אור שנברא ביום ראשון גנזו: **חגיגה יב, א. ב״ר פ״ג, ו. פי״א. ב. וש״נ.**
חותמו של הקב״ה אמת: **שבת נה, א. ב״ר פ״א, ב.**
בלק״ת . . בד״ה אלה מסעי: **צג, ג.**
בת״א בד״ה הבאים ישרש: **נג, ג ואילך.**
ובד״ה את קרבני לחמי: **לקו״ת פנחס עז, ג ואילך.**
גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ: **כתובות ה, סע״א.**
ת״א בד״ה אוסרי לגפן: **תו״א ויחי מו, א ואילך.**

עמוד תרכח

כל הנקרא בשמי: **ישעי׳ מג, ז.**
בד״ה וירא ישראל: **תו״א סא, ד.**
מצוה . . לשון צוותא וחיבור: **ראה לקו״ת בחוקותי מה, ג. תניא מהדו״ק פמ״ט. לקו״ת בחוקותי מה, ג. דרך חיים שער התפלה (נב, סע״ב). סה״מ תרח״ץ ע׳ נב. ה׳ש״ת ע׳ 73 ואילך. ה׳תש״י ע׳ 71 ואילך. לקו״ש ח״ז ע׳ 30 ואילך. לקו״ת חוקת (נז, ד) בפי׳ „אשר צוה״. וראה בהמאמר פ״ד בפי׳ „ואתה תצוה״ „דציווי הוא צוותא וחיבור שהוא ענין ההתקשרות״. וראה פע״ח שער כט (שער הלולב וד׳ מיניו) פ״ג: יצוה, כשאמרז״ל (ברכות ו, סע״ב) כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה שהוא לשון חיבור.**
בהביאור ע״פ אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צב, ג־ד.**
הקב״ה . . מניח תפילין: **ברכות ו, א.**
קרי״ס . . י״ב שבטים דבריאה: **ראה מאמרי אדה״א דרושים לפסח ע׳ רד. רכא. וש״נ.**
סידור בד״ה ששת ימים: **סידור עם דא״ח רפט, א ואילך.**
והניף ידו על הנהר: **ישעי׳ יא, טו.**
בלק״ת . . בד״ה והניף ידו על הנהר: **צו יז, א.**
בלק״ת . . בד״ה שובה ישראל: **דרושים לשבת שובה סו, ב ואילך.**
בלק״ת בד״ה שה״ש: **שה״ש א, א.**
למס״נ באחד: **ראה שו״ת הרשב״א ח״ה תשובה**

נה. ב״ח טור או״ח סס״א. פמ״ח שער הק״ש פי״ב.

ב׳ שמות הוי׳ ופסיק טעמא בינייהו: **זח״ג קלח, א. רפט, ב.**

בד״ה שובה ישראל: **לקו״ת דרושים לשבת שובה סד, ג.**

וביום השביעי שבת וינפש: **שמות לא, יז.**

עמוד תרכט

בד״ה והי׳ מידי חודש בחדשו: **לקו״ת ברכה צז, ג־ד.**

בד״ה ראו כי ד׳ נתן לכם את השבת: **לקו״ת בשלח ב, ג. ראה גם אוה״ת בראשית־א דף סא, א שהקשה ג״כ.**

בד״ה זכור את יום השבת: **תו״א עא, ב. וראה באוה״ת בראשית סא, א בארוכה.**

וע׳ זח״א פ׳ בראשית דף מ״ז ע״ב: **ראה לקמן ע׳ תרל. וראה גם אוה״ת בראשית־א דף ס, ב.**

סד״ה והי׳ מידי חדש בחדשו: **לקו״ת ברכה צז, ב ואילך.**

שבת אותיות תשב: **ראה אגרת התשובה ספ״י. מאמרי אדה״א דברים ח״ד ע׳ א׳קפ וש״נ.**

תשובה קדמה לעולם: **ב״ר א, ד. פסחים נד, א.**

בד״ה להבין פי׳ הפסוק מי א־ל כמוך: **לקו״ת דרושים לר״ה ס, ד.**

ולתבונתו אין מספר: **תהלים קמז, ה.**

סד״ה והי׳ מספר בנ״י: **לקו״ת במדבר ז, ג.**

סידור בדרוש ג׳ סעודות דשבת: **סידור עם דא״ח קצט, ג ואילך.**

עמוד תרל

ששת ימים עשה ד׳ את השמים: **שמות לא, יז.**

וירא את כל אשר עשה והנה טוב מאד: **בראשית א, לא.**

כי עולם חסד יבנה: **תהלים פט, ג.**

בלקו״ת בד״ה יו״ט של ר״ה: **דרושים לר״ה נז, ג־ד.**

וע׳ במק״מ פ׳ בראשית: **ראה אוה״ת תצוה ע׳ א׳תקצו־ז.**

בת״א . . בד״ה מים רבים: **ח, ג ואילך.**

אלה תולדות נח: **בראשית ו, ט.**

בפ׳ נח . . שבת תתאה: **ראה אוה״ת נח נז, א. ספר המאמרים מלוקט כרך ה ע׳ מז הערה 10.**

שבת תתאה ושבת עילאה: **ראה זהר בהקדמה ה, ב. מאמרי אדה״א ויקרא ח״ב ע׳ תשיט, ע׳ תשכז ואילך.**

נח מלשון נייחא: **ראה זח״ג ס, א.**

במד״ר נייחא לעליונים: **ראה ב״ר ל, ד. וראה גם זח״א נח, ב.**

כהאריז״ל בפ׳ נח . . יסוד ז״א . . יסוד אבא: **לקוטי תורה להאריז״ל בראשית ו, ח. ר״פ נח.**

דובר שקרים לא יכון: **תהלים קא, ז.**

בד״ה זה יתנו כל העובר: **ראה אוה״ת תשא ע׳ א׳תתקיב, ב ואילך.**

עמוד תרלא

טוב ד׳ לקוויו: **איכה ג, כה.**

וגאלתיך אנכי: **רות ג, יג.**

מזמור שיר ליום השבת: **תהלים צב, א.**

אמרו צדיק כי טוב: **ישעי׳ ג, י.**

בד״ה ראו כי ד׳ נתן לכם את השבת: **לקו״ת בהר ב, ג.**

שבת שקולה כנגד כל המצות: **ירושלמי ברכות א, ה. נדרים ספ״ג. שמו״ר כה, טז. זח״ב פט, א.**

והתענג על ה׳: **תהלים לז, ד.**

עדן נהר גן ר״ת ענג: **תקו״ז תיקון נה (פח, ב). וראה אוה״ת תשא ע׳ א׳תתקלו.**

בלקו״ת בפי׳ כי תשמע: **לקו״ת ראה כב, ד ואילך.**

אלה תולדות פרץ: **רות ד, יח.**

עלה הפורץ לפניהם: **מיכה ב, יג.**

מקדש אד׳ כוננו ידיך: **שמות טו, יט.**

היכל גימט׳ אד׳: **וראה לקו״ת שלח לו, ד.**

ע״פ דרשו ה׳ בהמצאו: **ראה אוה״ת שבת שובה ע׳ א׳תעו.**

שם אד׳ אותיות דינא: **זח״ב קיח, א. וראה לקו״ת נצבים נא, ג. וראה פע״ח ש״ט, רפ״א. וראה קה״י ערך אד׳ בתחלתו בערך א׳.**

אמר נבל בלבו: **תהלים יד, א.**

כי א־ל דעות ה׳: **שמואל־א ב, ג.**

עמוד תרלב

בזאת יבא אהרן: **ויקרא טז, ג.**

נורא אלקים ממקדשיך: **תהלים סח, לו.**

שלש פעמים בשנה יראה: **דברים טז, טז.**

ומקדשי תיראו: **ויקרא יט, ל.**

בהגהות לד״ה ראו קרא: **ראה לקו״ת בשלח ב, ב ואילך.**

כל אדם שיש בו דעה: **ברכות לג, א.**

איש אמו ואביו תיראו: **ויקרא יט, ג.**

את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו: **שם יט, ל.**

ויאמר ה׳ אל לבו לא אוסיף עוד: **בראשית ח, כא.**

אז תתענג על הוי׳: **ישעי׳ נח, יד.**

בסידור מאמר הזהר פ׳ יתרו דף פ״ח הנ״ל: **קצט, ג ואילך.**

בת״א ס״פ משפטים: **עט, א.**

ותתפלל חנה על הוי׳: **שמואל־א א, י.**

הוי׳ ופסיק טעמא: **זח״ג (באד״ר) קלח, רע״א.**

עמוד תרלג

יש אחד ואין שני לו: **קהלת ד, ח.**

הלא אנכי טוב לך: **שמואל־א א, ח.**

וארז״ל דקאי על אנכי: **מדרש שמואל ספ״א. וראה לקו״ת ראה לא, ד. באוה״ז לצ״צ ע׳ תקסז.**

עמוד תרלד

אם בחוקותי: **נמצא בכת״י 19 קעח, א. 143, 350 קמו, א. 769. 790 יא, א. 798 צה, א בכותרת: ערב חגה״ש תר״י. בוך להבין ענין הנסירה קמג, ב. 2013 צד, א. 2073 קט, א. 2110 רפא, א.**

המאמר מיוסד על ד״ה אם בחוקותי בסה״מ תקס״ו ע׳ קסג. ושם ע׳ קע הגהות וקיצורים אחרים מכ״ק אדמו״ר הצ״צ. (וכמה הגהות הם כמו שנדפסו כאן).

ד״ה אם בחוקותי בסה״מ — אדה״א ויקרא־ב ע׳ תשלו מיוסד ג״כ על המאמר דתקס״ו.

וראה ד״ה זה בסה״מ תרכ״ו (הוצאת תשמ״ט) ע׳ צג, ובסה״מ תר״ל ע׳ קלט. סה״מ תרנ״ז ע׳ קיח. ד״ה חביבין ישראל — בסה״מ תרמ״ו ע׳ תיא.

לו עמי שומע לי: **תהלים פא, יד.**

בת״א פ׳ תשא בד״ה זה יתנו: **פו, ג.**

שמע לשון הבנה: **דברים ו, ד. וראה שמואל־א ג, י. ולהעיר מפרש״י בראשית מא, טו.**

כי שומעי׳ אנחנו: **מלכים־ב יח, כו.**

אחד בשבעה רקיעים: **סמ״ק הובא בב״י או״ח ס׳ ס״א.**

בת״א . . בד״ה השמים כסאי: **א, א.**

בלק״ת . . בד״ה ואהבת את: **יג, א.**

אור שבעת הימים: **ישעי׳ ל, כו.**

ונתנה הארץ יבולה: **ויקרא כו, ד.**

שמע השם מבחי׳ ע׳: **זהר (רעיא מהימנא) פנחס רלו, ב. סידור שער הק״ש עז, ב. תו״א קה, ג. וראה ביאוה״ז להצ״צ ע׳ תקמז.**

ישראל לי ראש: **ראה דרך מצותיך (מצות ציצית) טו, ב בשם הזוהר. וראה שער הפסוקים וישלח לב, כט. ספר הליקוטים ויחי מז, כח. מח, ב.**

בד״ה בכ״ה בכסלו: **תו״א כט, ב.**

מס״נ באחד: **ראה שו״ת הרשב״א ח״ה תשובה נה. ב״ח טור או״ח סס״א. פע״ח שער הק״ש פי״ב.**

עמוד תרלה

בן פורת יוסף: **בראשית מט, כב.**

ויאסור יוסף את מרכבתו: **בראשית מו, כט.**

והיתה נפש אדוני צרורה: **שמואל-א כה, כט.**
ישראל כמו שעלה במחשבה: **ראה בראשית רבה פ"א, ד.**
בד"ה וישב יעקב: **תו"א כז, א.**
ובד"ה שחורה אני ונאוה: **לקו"ת שה"ש ו, ג ואילך.**
ובד"ה ועתה יגדל נא: **לקו"ת שלח לח, ד.**
ובד"ה מי מנה עפר יעקב: **לקו"ת בלק סז, ד.**
נודע בשערים בעלה: **משלי לא, כג.**
וכמארז"ל בנשמות הצדיקים שנותנין לכאו"א: **ראה ב"ב עה, א — שכל אחד ואחד עושה לו הקב"ה חופה לפי כבודו.**
בד"ה במדבר סיני: **לקו"ת במדבר א, א.**
והי' מספר בני ישראל: **הושע ב, א.**
בד"ה וספרתם לכם: **לה, ב.**
אבן ספיר: **יחזקאל א, כו.**

עמוד תרלו

ולתבונתו אין מספר: **תהלים קמז, ה.**
בד"ה והיה מספר בנ"י: **לקו"ת במדבר ז, ג.**
ישת חושך סתרו: **תהלים יח, כב.**
כברייתו ש"ע ברישא חשוכא: **שבת עז, ב.**
בד"ה אלה פקודי: **לקו"ת פקודי ג, ד.**
ובד"ה ראשי המטות: **לקו"ת מטות פא, ב.**
ואלה המלאכים אשר מלכו: **בראשית לו, לא. ראה זהר (אדרא רבא) נשא קכח, א.**
שכל הגבוה נפל לעומק יותר: **ראה סידור שחרית עא, ד. שם שער הל"ג בעומר שג, ג. שערי אורה שער הפורים נח, א. סה, א.**
וכמ"ש במ"א: **ראה סה"מ תק"ע ע' רכא. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ע' שעב. תפו.**
וימלוך וימת: **בראשית לו, לב ואילך.**
(ועי' בפרדס: **שער ערכי הכינויים.**
יתרון האור מן החושך: **לשון הכתוב קהלת ב, יג.**
בלק"ת בד"ה כי תהיין לאיש: **לקו"ת תצא לח, ב.**
מגלה עמוקות מיני חושך: **איוב יב, כב.**

בד"ה שחורה אני ונאוה: **לקו"ת שה"ש י, ג.**
ואף שבמק"א ס"פ מצורע: **ראה לקו"ת צו ט, ב.**

עמוד תרלז

סד"ה וידעת היום: **לקו"ת ואתחנן ח, ד.**
ימי שנותינו בהם שבעים שנה: **תהלים צ, ד.**
בד"ה כי תהיין לאיש: **לקו"ת תצא לז, ד.**
בת"א . . בד"ה המגביהי לשבת: **לח, ב.**
בת"א . . בד"ה ויקח מן הבא בידו: **כה, ג.**
וכמ"ש במ"א ע"פ לרוקע הארץ על המים: **ראה ספה"מ תקס"ב ע' קצד ואילך. דרך מצותיך ע' קנט, ב ואילך.**
ובלק"ת . . בביאור ע"פ החלצו: **מטות פז, ב.**

עמוד תרלח

במיתתן רואין: **במד"ר ספי"ד.**
בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה: **לקו"ת שה"ש מז, ד.**
סד"ה אתה הצבת: **סידור עם דא"ח דש, ג. וראה אוה"ת ויקרא כרך א ע' קפז.**
הילולא דרשב"י . . בשם הילולא: **ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"ב ע' תרסו ואילך.**
כי בועליך עושיך: **ישעי' נד, ה.**
האי עלמא דאזלינן מיני' כבי' הילולא דמיא: **ראה עירובין נד, א (ובגירסת העין יעקב שם).**
שעל ידו אנו נעשים בחי' מהלכים: **ראה סה"מ מלוקט כרך ה ע' פ ובהנסמן שם.**
וכמ"ש לקמן בפ' בחוקותי: **סעיף ה).**
ברבות ס"פ שם: **אולי צ"ל נשא שם. וראה סה"מ תקס"ו ע' קעד.**
כי לא יראני האדם: **שמות לג, כ. ראה לקו"ת בחקותי מז, ג.**
בד"ה רני ושמחי: **תו"א לו, א.**
וצדקתך ירננו: **תהלים קמה, ז.**
הלוך ונסוע הנגבה: **בראשית יב, ט.**
ע"פ ונתתי לך מהלכים: **תו"א ל, א ואילך.**

וארז"ל הלואי: **איכ"ר פתיחה ב. וראה עבודה זרה ה, סע"א.**

עמוד תרלט

בלק"ת בשה"ש בד"ה לריח שמניך: **ה, א.**

בד"ה עיני כל אליך ישברו: **לקו"ת מטות פה, ג. וראה ספר המאמרים תקס"ח ע' נב ואילך.**

בת"א . . בד"ה לא תהי' משכלה: **עט, א.**

ובד"ה הנותן לשכוי בינה: **תקס"ב ח"ב ע' שצד ואילך. אוה"ת מסעי ע' א'שצד.**

ובביאור ע"פ נשא את ראש: **לקו"ת כא, ב.**

מקדש ה' כוננו ידיך: **שמות טו, יט.**

דכד אתכפי' סט"א: **זח"ב קכח, ב.**

ותהלה נגד כל הגוים: **ישעי' סא, יא.**

ובענין בית הלל אומרים כלה נאה: **כתובות יז, א. וראה לקו"ת שה"ש מח, ג.**

רוממות א"ל בגרונם: **תהלים קמט, ו.**

ז' מדות הרועות . . דזמ"ל דתהו: **ראה ד"ה אל תצר את מואב מכ"ק אדהאמ"צ ע' 7.**

בד"ה וכל בניך: **לקו"ת ראה לא, ב.**

כל העונה איש"ר בכל כוחו: **שבת קיט, ב.**

שאסור לאכול קודם התפלה: **ראה שו"ע אדה"ז הל' תפלה ספ"ט ס"ה.**

כמ"ש בזוהר: **זהר ויקהל רטו, ב.**

חדלו לכם מן האדם: **ישעי' ב, כב.**

בת"א . . סד"ה ענין הברכות: **ז, א.**

ובלק"ת . . סד"ה ושאבתם מים בששון: **דרושים לסוכות פ, א ואילך.**

ובד"ה מי מנה עפר יעקב: **לקו"ת בלק סז, ג.**

חוקים שחקקתי לך: **קידושין לט, א. וראה ויק"ר פל"ה, ד.**

עמוד תרמ

מצותי וחוקתי: **בראשית כו, ה.**

מי לי בשמים: **תהלים עג, כה.**

בטל רצונך מפני רצונו: **אבות פ"ב מ"ד.**

שמוע מזבח טוב: **שמואל־א טו, כב.**

בד"ה ועתה יגדל נא: **לקו"ת שלח לח, ד.**

מה יפית ומה נעמת: **שיר השירים ז, ז.**

כמ"ש באג"ה ע"פ זה: **ס' יח.**

והתהלכתי בתוככם: **נמצא בהכת"י 176 רסא, א. 769 רכ, א.**

מיוסד על ד"ה והתהלכתי שנדפס בסה"מ תקס"ט ע' קלא. בהנחות הר"פ ע' קנו. וראה גם מאמרי אדה"א — ויקרא־ב ע' תשפה. אמרי בינה שער הק"ש פרק פד ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קעז. וראה ד"ה וכי תאמרו מה נאכל בסה"מ תרנ"ח ע' קעה ואילך. ד"ה הנה מה טוב תשכ"ט. ד"ה והתהלכתי תשי"א. תשל"ג. תשל"ח.

וראה לקמן (ד"ה זה) ע' תרנד. תרעח (כרך ד) ע' א'קעו. ובהמצויין שם בהמ"מ.

ב' בחי' הילוך: **ראה גם לקו"ת ראה כו, א. אמ"ב שער הק"ש פפ"ז. ספפ"ח ואילך. לקו"ש ח"ז ע' 200. חי"ז ע' 338.**

אחרי הוי' תלכו: **דברים יג, ה.**

וראיתי את אחורי: **שמות לג, כג.**

התהלך לפני: **בראשית יז, א. ראה לעיל בח"א ע' שלז בשם הפנ"י.**

האלקים אשר התהלכו לפני: **בראשית מח, טו.**

הראהו הקב"ה למשה קשר של תפילין: **ברכות ז, א. זח"ב רל, א. רש"י שמות לג, כג.**

עמוד תרמא

זכור נא את אשר התהלכתי: **מלכים־ב כ, ג. ישעי' לח, ג.**

אם יגאלך טוב יגאל: **רות ג, יג.**

סיהרא לית לה מגרמא כלום: **זח"א קלה, ב. רלו, ב. רמט, ב.**

אשר אנכי מצוך היום: **דברים ו, ו. וראה גם לקו"ת ר"פ דברים א, ב. שה"ש לד, ג.**

בכל יום יהי' בעיניך כחדשים: **ספרי ופרש"י דברים שם. וראה לקח טוב שם.**

להעיר, דהגם שהלשון במרז"ל זה הוא כחדשים (בכ"ף הדמיון) — הכוונה היא

שהענין ד„כחדשים״ יהי׳ באמת. ולהעיר מהלשון בלקו״ת דברים (א, ב): כחדשים ממש (סה״מ מלוקט ח״ג ע׳ רלא, הערה 4).

לבאר ענין ממכ״ע וסוכ״ע: **ראה גם סה״מ תרכ״ט ד״ה שה תמים וד״ה ולאחותו הבתולה.**

ואתה מחי׳ את כולם: **נחמי׳ ט, ו.**

גבוה מעל גבוה: **קהלת ה, ז.**

עמוד תרמב

או״א מלבישי׳ לזרועות: **ראה עץ חיים שער (יד) או״א פ״א.**

וילבש צדקה: **ישעי׳ נט, יז.**

קודש לשון מובדל: **ראה פרש״י ורמב״ן ויקרא יט, ב. תניא פמ״ו.**

כצנה רצון תעטרנו: **תהלים ה, יג.**

היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם: **דברים ז, יא. עירובין כב, א. ע״ז ג, א.**

יפה שעה אחת . . והוא מבחי׳ ממכ״ע: **ראה גם לקו״ת פנחס עה, סע״ב ואילך. שם עו, סע״ד. סידור עם דא״ח לב, א ואילך.**

ויפה שעה אחת: **אבות פ״ד מי״ז. וראה תו״א ויחי מו, ג.**

ביו״ד נברא העוה״ב: **ראה מנחות כט, ב.**

פושעי ישראל מלאים מצות: **סנהדרין צ, א (במשנה). חגיגה בסופה.**

ואם צדקת מה תתן: **איוב לה, ז.**

עמוד תרמג

אשר הוצאתיך מאמ״צ: **שמות כ, ב.**

תען לשוני אמרתיך: **תהלים קיט, קעב.**

כל מצות נק׳ בשם צדקה: **ראה מאמרי אדה״א ויקרא ע׳ עדרת, ושי״נ. דברים ח״ב ע׳ תטו ושי״נ. ח״ג ע׳ א׳סט.**

וצדקה תהי׳ לנו: **דברים ו, כה.**

נוצר אותיות צנור ואותיות רצון: **באג״ק כרך־ב לכ״ק אדמו״ר שליט״א ע׳ קיט בהערה כ׳ וז״ל „בתו״א (ד״ה מראיהם ומעשיהם), בלקו״ת (ביאור לד״ה וידבר גו׳ ראשי המטות פ״ג) ועוד, הובא דנוצר אותיות צנור ואותיות רצון, ובלי הוראת מקור, ולע״ע מצאתיו בכתבי האריז״ל בל״ת (פ׳ תולדות ופ׳ תשא ובמקומות המקבילים בס׳ הלקוטים) ופע״ח ש(ער הסליחות פ״ח) דנוצר אותיות רצון, ובמקדש מלך לזח״ב קנו, א. ובזהר הרקיע לזח״א נא (הובא בלקו״ת ד״ה את קרבני לחמי — השני — ספ״ב) דצנור אותיות רצון״ עכ״ל.**

ע״י תומ״צ . . התגלות האור מסוכ״ע: **ראה גם אגה״ק סי׳ ג (קד, א) ובכ״מ.**

אין כל חדש תחת השמש: **קהלת א, ט. וראה שבת ל, ב. זהר חי״ש קכג, ב.**

תחת השמש דוקא: **ראה זהר לך צא, ב. וראה גם שערי תשובה ח״א שער הבחירה פ״ו.**

מה רב טובך אשר צפנת: **תהלים לא, כ.**

צפנת ג׳מט׳ תר״ך: **נסמן לעיל ע׳ תל.**

תר״ך שהם תרי״ג מצות: **ראה של״ה יתרו שיו, א. מאורי אור מערכות תרך סנ״ו.**

עמוד תרמד

השיבנו הוי׳ אליך: **איכה ה, כא.**

וערבה לה׳: **מלאכי ג, ד.**

המאריך באחד מאריכין לו ימיו: **ברכות יג, ב.**

ואספת דגנך: **דברים יא, יד.**

וה׳ א״ש תשמעו: **שם יא, יג.**

אך באמת הפי׳ הוא כך לפי שבפ׳ זו לא נאמר בה בכל מאדך: **ראה ספה״מ תרכ״ט ע׳ קצז — ותירוץ הה״מ זצ״ל נ״ע דלכך נק׳ פ׳ שני אין עושין רש״מ לפי שלא נז׳ בה בכל מאדכם.**

וראה או״ת (הוצאת קה״ת) פ׳ עקב נג, סע״ג ואילך. וראה עוד בכ״ז — לקו״ת שלח מב, ג ואילך. אמ״ב שער הק״ש פפ״ו. אוה״ת נ״ך (כרך ב) ע׳ תתנג. המשך מים רבים תרל״ו פ׳ קכט (ע׳ קלז־ח). ובארוכה המשך תרס״ו ע׳ כט־לו. נה־נו. לקו״ש חי״ב ע׳ 98 ואילך. ושי״נ.

בכל מאדך . . בלי גבול . . בבחי׳ פנימיות: **בסה״מ תרכ״ט שם בשוה״ג רשום בגוכתי״ק [בענין זה]: הגם שבלי גבול של האדם הוא לגבי׳ ית׳ בחי׳ הגבלה, מ״מ הרי ארז״ל במד״ר ע״פ שור או כשב כשהוא מבקש אינו מבקש אלא לפי כחן, וכשהוא נותן נותן לפי כחו.**

אין שמור אלא משנה: **עיין קידושין לז, א. תשמרון זו משנה. ועי׳ ספרי פ׳ ראה נא. וברש״י פ׳ ואתחנן (ד, ו) עה״פ ושמרתם זו משנה.**

המל׳ נק׳ שכינה: **ראה תניא רפנ״ב. אגרת הקדש סכ״ה (קלט, א). מאמרי אדה״ז פרשיות התורה ח״ב ע׳ תשלט ובהנסמן לשם.**

כי אם אל המקום אשר יבחר ה׳: **דברים יב, ה.**

הנה מקום אתי: **שמות לג, כא.**

עמוד תרמה

מקום הארון אינה מן המדה: **יומא כא, א. ב״ב צט, א. וראה סה״מ תקס״ג ח״א ע׳ שז. מאמרי אדמו״ר הזקן על ענינים ע׳ שיז. ע׳ שעא. אור התורה נשא ע׳ רנז.**

ואכלתם אותה במקום קדוש: **ויקרא י, יג.**

שנת׳ במ״א בענין ירידת הנשמה: **ראה לקו״ת ראה כז, א. ובכ״מ.**

כי קודש הוא לכם: **שמות לא, יד.**

שבת שבתון: **ויקרא טז, לא.**

ביום ההוא יהי׳: **זכרי׳ יד, ט.**

מ״ש האריז״ל שיחוד זו״נ: **קטע זה הוא בכללות ל׳ הלקו״ת אמור לג, ג ואילך, וראה בהמ״מ לשם. ומכאן ואילך ראה גם דרך מצותיך מצות קידוש השם.**

הפי׳ בלקו״ת מהאריז״ל יהי׳ ב״פ י״ה: **הל׳ בכ״מ הוא: ואיתא בע״ח. וז״ל כ״ק אדמו״ר שליט״א בהערה (סה״מ תש״ג ע׳ 168): כן הוא גם בלקו״ת אמור לג, ג. ובכ״מ. ובדרך מצותיך מצות קידוש השם נסמן לפע״ח שער נפ״א פ״ד ה׳ ו׳. וראה ג״כ ע״ח שט״ל דרוש י. יא. לקו״ת נשא כב, א. תו״א מקץ לה, ד. לקו״ת אמור לב, ד. ובכ״מ. עכ״ל.**

עמוד תרמו

ראשית הגילוי הוא בחכמה: **ראה זח״א לא, ריש ע״ב. ראה ע״ח שער דרושי אבי״ע פ״א. שער היחוד והאמונה פ״ח־ט. שערי אורה רד״ה יביאו לבוש מלכות. וראה מאמרי אדה״א דברים ח״א ע׳ רלד, וש״נ.**

והחכמה מאין תמצא: **איוב כח, יב.**

עמוד תרמז

במקום שבע״ת עומדין: **ראה ברכות לד, ב.**

כי עמך הסליחה: **תהלים קל, ג.**

כי המקום אשר אתה עומד עליו: **שמות ג, ה.**

טוב זה יצ״ט: **ב״ר ט, ז.**

ישוב ירחמנו: **מיכה ז, יט.**

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום: **דברים ל, יא.**

כי תשוב אל ה׳: **דברים ל, י.**

אנכי מי שאנכי: **ראה תניא מהדורא קמא ספמ״ט (ע׳ תו). אבן עזרא תולדות כז, יט.**

אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: **קהלת ז, כג.**

כי קרוב אליך: **דברים ל, יד.**

עמוד תרמח

שנת׳ במ״א . . טעם על מס״נ: **ראה תו״א צט, ב. לקו״ת ויקרא ד, ג. דרך מצותיך מצות קידוש השם (לג, ב). שערי אורה ד״ה וקבל היהודים פ״ח. סה״מ תרנ״ט ע׳ יג. וראה הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א בסה״מ תש״ט 122־121 ואילך.**

שנלקחה מלמעלה מבחי׳ הטעם: **ראה תו״א שם — כי המס״נ נלקח מבחי׳ שלמעלה מן הדעת. וראה אוה״ת שמות כרך ז ע׳ ב׳תקעג מציין ע״ז „ור״ל למעלה מהטעם ושכל המושג״.**

ועמדו זרים: **ישעי׳ סא, ה.**

שש שנים תזרע שדך: **ויקרא כה, ג.**
בד"ה את שבתותי תשמרו: **ראה לעיל ע' תריא ואילך.**
וכי תאמרו מה נאכל: **ויקרא כה, כ.**
ורב תבואות בכח שור: **משלי יד, יד.**
לא הביט און ביעקב: **במדבר כג, כא.**
יעקב שנק' עבדי: **ראה ישעי' מד, ב.**
כי שרית עם אלקים: **בראשית לב, כט.**
סוף ד"ה הן האדם: **תו"א ה, ד ואילך.**
וישלחהו מג"ע: **בראשית ג, כג.**
ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה: **שם ב, טו.**
לעבדה זו רמ"ח מ"ע: **ראה תרגום יונתן בן עוזיאל שם. זח"א כז, א. זח"ב קסה, ב. ת"ז סוף תי' נד. ילקוט ראובני בשם מדרש.**

עמוד תרמט

שעת צלותא שעת קרבא: **מובא בכ"מ [אדה"א שמות ע' רנב — בשם הזהר]. ראה לקו"ת בלק עב, א. תצא לד, ג. הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' תכח. דברים ח"ג ע' א'עב.**
מאד אותיות אדם: **ב"ר פ"ח ה"י. ובפרש"י לב"ר שם. לקו"ת שה"ש כט, ד. וראה המשך וככה תרל"ז פכ"ב.**
ז"א בעתיקא אחיד ותליא: **זח"ג (אד"ז) רצב, א. וראה לקו"ת שמיני יט, א־ב.**
בד"ה מקושש עצים: **לקו"ת מג, א ואילך.**
שנת' בענין ששים המה מלכות: **ראה לקו"ת שה"ש לח, ב ואילך.**
כמאמרז"ל ע"פ תאומתי לא אני גדול ממנה: **ראה שהש"ר עה"פ (ו, ח). זהר האזינו רצו, א.**
אני הוי' לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**
והנה בכ"ז יובן . . משא"כ בפ' והא"ש . . תפילין קודם לתורה: **בכ"ז ראה בארוכה ד"ה אני לדודי תרל"ג. ספה"מ תרל"ו ח"ב ע' תקנו ואילך. אוה"ת ואתחנן ע' רלח. רנב ואילך.**
ושננתם לבניך: **דברים ו, ז.**
וקשרתם לאות על ידך: **דברים ו, ח.**
ואורייתא מחכמה נפקת: **זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א (רעיא מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א.**
הוקשה כל התורה לתפילין: **קידושין לה, א.**
גדול תלמוד שמביא לידי מעשה: **קידושין מ, ב.**
בביאור ע"פ יהודה אתה: **תו"א מה, א ואילך.**
מל' לית לה מגרמה כלום: **ע"ח שער העקודים פ"ו. ובכ"מ.**
בעלה חייב במזונותיה: **ראה זח"א מח, ב. וראה לקו"ת בהעלותך לו, א.**
אין נותני' לו לאדם פרנסה אלא בשביל אשתו: **ראה יבמות סב, ב. כלשון הזה מובא בכ"מ בדא"ח [לקו"ת ברכה ק, ב]. מאה שערים לב, א וע"ש בציונים. ספה"מ תקס"ד ע' קכג. ועוד. מאמרי אדהאמ"צ דרושי חתונה ע' לב ובהנסמן שם. וראה ב"מ נט, סע"א.**
אחעט"ב: **משלי יב, ד.**

עמוד תרנ

כמבואר ברע"מ: **ראה גם דרך מצותיך מצות אמירת קדושה לד, א ובהמצויין שם.**
פן יפתה לבבכם: **דברים יא, טז.**
לכתך אחרי במדבר: **ירמי' ב, ב.**
הצור תמים: **דברים לב, ד.**
אמרו צדיק כי טוב: **ישעי' ג, י.**
אם ישראל עושין תשובה נגאלין: **סנהדרין צז, ב.**
אברהם שקיים כל התורה כולה: **ראה יומא כח, ב.**

עמוד תרנא

ח"י ברכות . . חי חוליות: **ברכות כח, ב. זח"א רסו, ב. זח"ג רכט, א. רנה, א. פרדס שער הנשמה פ"ח.**
הולך ואור: **משלי ד, יח.**

ויהי קול השופר הולך וחזק: **שמות יט, יט.**
מהלכים בין העומדים: **זכרי׳ ג, ז.**
מלאכים נק׳ עומדים וכמ״ש במ״א: **ראה תו״א וישב ל, סע״א. לקו״ת בחוקתי מה, א. סה״מ תקס״ד ע׳ קח. לקו״ת שלח לח, ד. סה״מ תקס״ו ע׳ רמה. וראה מאמרי אדהאמ״צ דרושי חתונה ע׳ רעח.**
וגבוה מאד: **ישעי׳ נב, יג.**
בביאור (כי כאשר השמים החדשים): **תו״א ג, ג.**
לבושין תקינת לון: **תקו״ז בהקדמה.**
לאשתאבא בגופא דמלכא: **זהר ויחי ריז, ב.**
אלי׳ . . עלו למרום: **ראה מלכים־ב ב, יא. וראה שמו״ר פ״ח במדר״ר פי״ב. וראה ספר הליקוטים ערך אלי׳ ע׳ א׳ריב־רטו.**

עמוד תרנב

אני בינה לי גבורה: **משלי ח, יד.**
ושמתי כדכד: **ישעי׳ נד, יב. במה שנתבאר כאן ראה לקו״ת פ׳ ראה כז, ד.**
אמר הקב״ה להו כדין וכדין: **ב״ב עה, א.**
בנימין צדיק תחתון: **זח״א קנג, ב.**
ותשת עלי כפיך (כפכה): **תהלים קלט, ה.**
הנה ישכיל עבדי: **ישעי׳ נב, יג.**
ופירשו בכהאריז״ל מאד אותיות אדם: **ראה זהר (רעיא מהימנא) פנחס רמו, ב. ע״ח ש״ג פ״ב. וראה תורה אור מו, ד.**
כמבואר בספר הגלגולים: **ראה ספר הגלגולים ספ״א. תו״א שם. תורת חיים ויחי צו, ג.**
פלוגתא . . קוממיות מאה אמה . . יר״מ יר״ש: **ראה בארוכה בלקו״ש ח״ז (ע׳ 200 ואילך) שגם ר׳ יהודה מודה ש„קוממיות פירושו ב׳ קומות, אלא שס״ל שב׳ הקומות יתאחדו יחד״.**
אדה״ר יציר כפיו של הקב״ה: **ראה ב״ר (פכ״ד, ה) וקה״ר פ״ג, יא ב) — יציר כפי״ו. אדר״נ ספ״א (ושם הובא תהלים קלט, ה).**
ליעקב אשר פדה את אברהם: **ישעי׳ כט, כב.**

עמוד תרנג

אין השכינה שורה אלא על גבור: **שבת צב, א.**
שאו ידיכם קדש: **תהלים קלד, ב.**
וכל קומה לפניך תשתחוה: **פיוט נשמת.**
רגלי החיות כנגד כולן: **ראה חגיגה יג, א.**
ומאתים לנוטרים את פריו: **שיר השירים ח, יב.**
להנחיל אוהבי יש: **משלי ח, כא.**
האלף לך שלמה: **שיר השירים שם.**
אלף לשון פלא: **ראה תיקוני זהר ת״ע (קלה, א). מאמרי אדה״א דברים ח״א ע׳ רכו, וש״נ. אמרי בינה שער התפילין פקמ״א.**
הוי׳ ופסיק טעמא בינייהו: **שמות לד, ו. זהר (אדרא רבא) נשא קלח, רע״א. וראה לקו״ת דרושים לר״ה נט, סע״א.**
וידעת כי הוי׳ הוא האלקים: **דברים ד, לט.**

עמוד תרנד

מהחל חרמש בקמה: **דברים טז, ט.**
אמלמה החרבה: **ראה יחזקאל כו, ב.**
והתהלכתי בתוככם: **נמצא בהכת״י 273 רטו, א. 350 קנ, א. 555 קכה, ב. 681 קי, א. 869 י, א. 944 קמד, א. 1048 קסג, א. 2025 פג, א. 2108 צו, א. 2137 רמא, א. 2149 יח, ב. 2231 קיב, ב.**
ראה גם מאמר דלעיל ע׳ תרמ. לקמן ע׳ תרעז. ובהמצויין שם בהמ״מ.
סד״ה כה אמר כו׳: **תו״א לא, ג.**
אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו: **דברים יג, ה.**
וראית את אחורי ופני לא יראו: **שמות לג, כג.**
ענין קשר של תפילין כמשארז״ל: **ברכות ז, סע״א.**
התהלך לפני: **בראשית יז, א.**
האלקים אשר התהלכו אבותי לפניו: **בראשית מח, טו.**
אשר אנכי מצוך היום: **דברים ו, ו.**
בכל יום יהי׳ בעיניך כחדשים: **ראה ספרי דברים**

ו, ו. ושם יא, ג **פרש"י שם. רש"י שמות יט, א.**
ואתה מחי' את כולם: **נחמי' ט, ו.**
ונשמע קולו: **ראה שמות כח, לה.**
גבוה מעל גבוה: **קהלת ה, ז.**
או"א מלבישים לזרועות: **ע"ח שער או"א (שי"ד) פ"א. שער הולדת או"א (של"ז) פ"ו. שער הנסירה (שכ"ט) פ"ו. פע"ח שער חהמ"צ פ"ו.**
בד"ה והי' ביום ההוא יתקע: **לקו"ת ר"ה נג, ד.**
ובד"ה שוש אשיש: **לקו"ת נצבים מז, א.**

עמוד תרנו

בד"ה והגדת לבנך: **סידור עם דא"ח רצז, ד.**
וכולא קמי' כלא ממש חשיבא: **זח"א יא, ב.**
קדש לשון מובדל: **ראה פרש"י ורמב"ן ויקרא יט, ב. תניא פמ"ו.**
ח"ע לית תפיסא כלל: **תקו"ז בהקדמה יז, א.**
כצנה רצון תעטרנו: **תהלים ה, יג.**
היום לעשותם ולמחר לקבל שכרן: **דברים ז, יא. עירובין כב, א.**
יפה שעה אחת בתשובה: **אבות פ"ד מי"ז.**
ביו"ד נברא העוה"ב: **מנחות כט, ב.**
בד"ה מראיהם ומעשיהם: **תו"א סט, ב-ג.**
פושעי ישראל מלאים מצות כרימון: **סנהדרין צ, א (במשנה). חגיגה בסופה.**
כחשיכה כאורה: **שבת עז, ב.**
ואם צדקת מה תתן לו: **איוב לה, ו.**
אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים: **במדבר טו, מא.**
בד"ה ועתה יגדל נא: **לקו"ת שלח לח, ג ואילך.**
ובד"ה צו כו' קרבני לחמי: **לקו"ת פנחס עה, א ואילך.**

עמוד תרנז

אין כל חדש תחת השמש: **נסמן לעיל ע' תרמג.**
חדש ימינו כקדם: **איכה ה, כא.**
מ"ש במ"א בפ' כי כאשר השמים החדשים: **ראה תו"א ג, ג.**
וערבה לה': **מלאכי ג, ד.**
המאריך באחד מאריכין לו ימיו: **ברכות יג, ב.**
והנה בזה יובן: **ראה אוה"ת שמות-ז ע' ב'תשסח.**
בזמן שישראל עושין רצונו של מקום: **ראה ברכות לה, ב. וראה לקו"ת בשלח ב, ב. שלח מב, ג.**
ואספת דגנך: **דברים יא, יד.**
והי' אם שמוע: **שם יא, יג.**
מל' נק' מקום: **ראה לקו"ת נשא כט, ד.**
ממקומו דא כבוד דלתתא: **יחזקאל ג, יב. וראה לקו"ת האזינו עה, א. שה"ש מז, ב.**
ויפגע במקום: **בראשית כח, יא.**
ומשביע לכל חי רצון: **תהלים קמה, טז.**
ועשה טוב שכן ארץ: **תהלים לז, ג.**

עמוד תרנח

ובמאו"א צסי"כ: **אולי צ"ל סי' לו כ'.**
אל יצא איש ממקומו: **שמות טז, כט.**
וחז"ל דרשו מכאן י"ב מיל תחום שבת: **ראה או"ח סי' תד. וש"נ.**
יקוו המים: **בראשית א, ט. ראה לקו"ת במדבר ה, ג.**
שתמליכהו בשמים וארץ וד' רוחות: **סמ"ק קד. שו"ע או"ח סס"א ס"ו. שו"ע אדה"ז שם.**
בד"ה וארא אל אברהם: **תו"א נה, ב.**
גדול יהי' כבוד הבית הזה האחרון: **חגי ב, ט.**
ונתתי שלום בארץ: **ויקרא כו, ו.**
בד"ה כה תברכו: **לקו"ת כו, א ואילך.**
וישם לך שלום: **במדבר ו, כו.**
וסד"ה כי ההרים ימושו: **לקו"ת תצא מא, ב.**
ובריתי שלומי לא תמוט: **ישעי' נד, י.**

עמוד תרנט

ברוך הוי' ממקומו: **יחזקאל ג, יב.**

ובעמה"מ: **ראה גם אוה"ת נ"ך כרך א ע' תג. מובא בלקו"ת ויקרא נא, ב.**

הוא מקומו של עולם: **בראשית רבא פס"ח, ט.**

שו"ה והחלל . . והרשימו והקו כו': **ע"כ נמצא בכת"י 2005.**

הראני נא את כבודיך: **שמות לג, יח.**

מעון אתה היית לנו: **תהלים צ, א.**

בלקו"ת פ' תשא ע"פ הנה מקום אתי: **להאריז"ל. מובא גם בלקו"ת ויקרא נא, ב. ובאוה"ת נ"ך־א ע' תז. וראה ספר החקירה עה, ב.**

בביאור ע"פ שחורה אני: **ראה לקו"ת שה"ש ז, ב ואילך.**

מל' נק' שכינה: **ראה תניא רפנ"ב. אגרת הקדש סכ"ה (קלט, א). וראה פרדס שער (כג) ערכי הכינויים מערכת שכינה. לקו"ת (והנחת הר"פ) שה"ש ח, ב (ע' קכז).**

עמוד תרס

מ"ש במ"א בפי' יין המשמח אלקים: **שופטים ט. וראה לקו"ת דרושים לסוכות עט, ד.**

מקום הארון אינו מן המדה: **יומא כא, א. ב"ב צט, א.**

בד"ה בשלח פרעה: **תו"א סא, ב.**

עשה רצונו כרצונך: **אבות ב, ד. וראה תו"א פה, ג. פו, א. לקו"ת במדבר כד, ג.**

כי המקום אשר אתה עומד עליו: **שמות ג, ה.**

בד"ה שבת שבתון: **לקו"ת שבת שובה סט, א.**

נשמה שנתת בי טהורה היא: **ברכת השחר.**

ועמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת: **ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, א ואילך.**

מאמרז"ל הבא לטהר: **שבת קד, א. יומא לח, ב.**

כי קדש היא לכם: **שמות לא, יד.**

וביוהכ"פ . . נק' שבת שבתון כמ"ש במ"א: **ראה אוה"ת שבת שובה ע' ב'קכא־ד. אוה"ת בלק ע' א'תרסד.**

עמוד תרסא

לע"ל ביום ההוא יהי': **זכרי' יד, ט.**

במ"א בביאור ע"פ והי' מספר בני ישראל: **ראה לקו"ת במדבר ז, ג־ד.**

ומעין מבית ה' יצא: **יואל ד, יח.**

האריז"ל שיחוד ז"א ונוק' הוא ע"י תומ"צ: **ראה לעיל ע' תרמה.**

בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י: **לקו"ת אמור לג, ג־ד.**

בכל מאדך בלי גבול: **ראה מאמרי אדה"א ויקרא ע' תתקה ובהנסמן שם.**

במקום שבע"ת עומדין צ"ג אין יכולים לעמוד: **ברכות לד, ב.**

בד"ה כי תשא את ראש בנ"י: **תו"א קב, ב.**

כי עמך הסליחה: **תהלים קל, ג.**

טוב זה יצ"ט: **ב"ר ט, ז.**

מה רב טובך: **תהלים לא, כ.**

ישוב ירחמינו: **מיכה ז, יט.**

עמוד תרסב

וע"ש במק"מ ובהרמ"ז: **ראה לקמן ע' תרסד.**

כי הנני מושיעך מרחוק: **ירמי' ל, י.**

מרחוק דא נקודא עילאה: **ראה לקו"ת שמע"צ פג, ד.**

בד"ה כי המצוה: **ראה סה"מ תקס"ה ח"ב ע' תתעט. לקו"ת נצבים מה, ב ואילך.**

אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: **קהלת ז, כג. במד"ר פי"ט, ג.**

כי קרוב אליך: **דברים ל, יד.**

בדרוש פרה אדומה: **לקו"ת פ' חקת נו, א ואילך.**

כי עשית פלא עצות מרחוק: **ישעי' כה, א.**

ואתה ה' אל תרחק: **תהלים כב, כ.**

כמ"ש בד"ה מקושש: **לקו"ת שלח מב, ג.**

בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא: **תו"א צט, ב.**

טעם על מס"נ: **ראה לקו"ת ד, ג. סה"מ תרל"ד**

ע' קז. **וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ט ע'** 121.

שלמעלה מן הטעם: **ראה אוה"ת שמות כרך ז ע' ב'תקעג — ר"ל למעלה מהטעם ושכל המושג.**

ועמ"ש בלקו"ת בד"ה נשא: **כד, ג.**

בד"ה והי' מספר בנ"י: **לקו"ת פ' במדבר ה, א ואילך.**

גם העולם נתן בלבם: **עזרא ג, יא.**

ועמדו זרים ורעו צאנכם: **ישעי' סא, ה.**

בד"ה שיר המעלות: **תו"א כח, ג ואילך.**

שש שנים תזרע שדך: **ויקרא כה, ג.**

בד"ה את שבתותי תשמרו: **לקו"ת בהר מא, א ואילך.**

וכי תאמרו מה נאכל: **ויקרא כה, כ.**

עמוד תרסג

בחריש ובקציר תשבות: **שמות לד, כא.**

רב תבואות בכח שור: **משלי יד, יד.**

בד"ה האזינו השמים: **לקו"ת האזינו עה, ד.**

בד"ה לא הביט און ביעקב: **לקו"ת בלק ע, ג.**

ישראל כי שרית: **בראשית לב, כט.**

סד"ה הן האדם: **תו"א ה, ב.**

וישלחהו מג"ע: **בראשית ג, כג.**

סד"ה אוסרי לגפן: **תו"א מז, א.**

בד"ה ואני נתתי לך שכם אחד: **תו"א קב, ב.**

באגה"ק ד"ה והמשכילים יזהירו: **סי' כו [קמד, א].**

מאד אותיות אדם: **ב"ר פח, ה. ובפרש"י לב"ר שם. זהר פנחס רמו, ב. תו"א מו, ד.**

ז"א בעתיקא אחיד ותליא: **ראה מאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תצב ואילך [ושם:** באדר"ז. **ובלקו"ת צו יט, ב: באדר"ז רצב [א]. ובמאמרי אדה"ז תקס"ח ע' א: באד"ר; ענינים ע' תיח:** בר"מ. **וראה בהנסמן לשם ובמאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' רמא].**

בד"ה מקושש עצים: **לקו"ת שלח מב, ב ואילך.**

בד"ה ששים המה: **ראה לקו"ת שה"ש לח, ב ואילך.**

כמארז"ל ע"פ תמתי תאומתי: **ראה שהש"ר עה"פ** (ו, ח). **וראה זהר האזינו רצו, א.**

נפשי אויתיך בלילה: **ישעי' כו, ט.**

רננא ברמשא: **זח"א רכט, ב. וע' באוה"ת פ' ראה ע' שנט.**

בד"ה רני ושמחי: **תו"א לז, א.**

עמוד תרסד

אני ה' לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

בביאור ע"פ וידעת היום: **ראה לקו"ת ואתחנן ה, א ואילך. וראה אוה"ת ואתחנן ע' קסז ואילך.**

בד"ה חכלילי עינים: **תו"א מז, א. וראה סה"מ תקס"ה ע' תקסז.**

בד"ה ועשית בגדי קדש: **תו"א פב, א ואילך.**

בד"ה צאינה וראינה: **לקו"ת שה"ש כב, א. וראה אוה"ת שה"ש-ג ע' תתצג ואילך.**

שני כתרים שכנגד נעשה ונשמע: **שבת פח, א.**

בעטרה שעטרה: **תענית כו, ב.**

בד"ה כי עמך מק"ח: **תו"א לד, ג ואילך.**

בכל מאדך בכל מדה שמודד: **ברכות נד, א.**

סד"ה יביאו לבוש מל': **ראה תו"א צא, ג ואילך.**

שהמצוה בלא כוונה כגוף בלא נשמה: **ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה נה, ג.**

אזלו מים מני ים: **איוב יד, יא.**

נותן באוצרות תהומות: **תהלים לג, ז.**

עמוד תרסה

במ"א בביאור ע"פ והנצח זו ירושלים: **ראה סה"מ תקס"ה ע' א'ט.**

בביאור ע"פ הזהר וירא דקט"ו: **ביאה"ז לאדה"א יא, ב ואילך.**

בד"ה וילקט יוסף: **תו"א מד, ב ואילך.**

באגה"ק סד"ה איהו וחיוהי: **סי' כ [קלב, ב].**

הוא: **שם היא.**

ים עלמא דאתכסיא: **ראה תו"ח בשלח ס"ע רכז ואילך. דרך חיים שער התפלה פנ"א. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' תתקמא, וש"נ.**

בת"א בד"ה אז ישיר: **סב, ב.**

במ"א ע"פ כמים הפנים לפנים: **סה"מ תקס"ד ע' צא ואילך. אוה"ת פ' בשלח ע' תעג ואילך.**

בת"א בד"ה וכל העם רואים: **עג, ד.**

נובלות חש"מ: **ראה ב"ר פי"ז, ה.**

בד"ה תורה צוה: **לקו"ת ברכה צו, א.**

וסט"ב: = **וספר טור ברקת.**

בביאור הזהר פ' אמור ד"ק: **ביאה"ז לאדה"א פ, ד.**

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב: **דברים כח, יב.**

עמוד תרסו

מצות נק' מצות המלך: **ראה מאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' כד: כמ"ש [אסתר ג, ג] מדוע אתה עובר את מצות המלך. דברים ח"ג ע' תתקל. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בספר המאמרים ה'ש"ת ע' 48.**

וצונו היינו צוותא והתחברות: **ראה תניא מהדו"ק ספמ"ט. וראה לקו"ש כרך ז ע' 304 ואילך.**

בביאור ע"פ ואלה מסעי: **לקו"ת מסעי צב, ג.**

פותח את ידיך: **תהלים קמה, טז.**

בביאור ע"פ קול דודי: **לקו"ת שה"ש טז, רע"ג.**

אמרו צדיק כי טוב: **ישעי' ג, י.**

בצלו עמדתי: **שה"ש ב, ג.**

מבואר בביאור ע"פ קול דודי: **לקו"ת שה"ש טז, ב.**

הדם הוא הנפש: **ראה דברים יב, כג.**

בחילא יתיר: **ראה זהר חיי שרה קכט, ב.**

מקום שבעלי תשובה עומדים: **ברכות לד, ב. וראה הערה בסה"מ תש"ט ע' 181.**

במ"א ע"פ כי נר מצוה: **ראה תו"א פ' מקץ לח, א ואילך.**

ודרך חיים תוכחת מוסר: **משלי ו, כג.**

עמוד תרסז

במ"א בענין אבנט של כה"ג: **ראה לעיל ע' תקסג.**

בד"ה תורה צוה לנו: **לקו"ת ברכה צד, ג.**

ובביאור ע"פ כי על כבוד חופה: **לקו"ת שה"ש מז, ב ואילך.**

התהלך לפני: **בראשית יז, א.**

ואברהם זקן בא בימים: **בראשית כד, א.**

ויקח מאבני המקום: **בראשית כח, יא.**

בד"ה ושבתי בשלום: **תו"א כא, א.**

ובהביאור ע"ז: **שם כא, ד.**

ושננתם לבניך: **דברים ו, ז.**

וקשרתם אותם לאות: **שם יא, יח.**

עמוד תרסח

ולמדתם: **שם יט.**

ואורייתא מחכמה נפקת: **זהר בשלח סב, א. יתרו פה, א (רעיא מהימנא) משפטים קכא, א. קדושים פא, א. חוקת קפב, א. ואתחנן רסא, א.**

הוקשה כל התורה לתפילין: **ראה קידושין לה, א.**

בד"ה אני לדודי: **לקו"ת ראה לג, ב.**

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה: **קידושין מ, ב. וראה ספה"מ תקס"ז ע' שיז.**

בביאור ע"פ יהודה אתה: **ראה תו"א מה, ד ואילך.**

מל' ל"ל מגרמה כלום: **עץ חיים שער (ו) העקודים פ"ו. שער (ח) דרושי הנקודות ספ"ד. שער (לו) מיעוט הירח רפ"א. שער (מב) דרושי (כללות) אבי"ע ספי"ג. מאמרי אדה"ז־ הקצרים ע' תקא.**

בד"ה ויגש אליו יהודה: **תו"א מד, א.**

שבעלה חייב במזונותיה: **ראה זח"א מח, ב. וראה לקו"ת בהעלתך לו, א.**

אין נותנין לאדם פרנסה: **ראה ב"מ נט, א.**

א"ח עט"ב: **משלי יב, ד.**

בביאור ע"פ ונקדשתי: **לקו"ת אמור לג, א ואילך.**

בד"ה יונתי בחגוי הסלע: **לקו"ת שה"ש טז, ג ואילך.**

קומי לך רעיתי יפתי: **שה"ש ב, י, יג.**

בד"ה שה"ש: **לקו"ת שה"ש א, ב.**

ויקח מאבני המקום: **בראשית כח, יא.**

פן יפתה לבבכם: **דברים יא, טז.**

ושמתם את דברי אלה על לבבכם: **שם יא, יח.**

עמוד תרסט

אחרי ה' אלקיכם תלכו: **שם יג, ה.**

וע' בד"ה זכור דעמלק: **תו"א תצוה פד, ד.**

לכתך אחרי במדבר: **ירמי' ב, ב.**

ואזניך תשמענה: **ישעי' ל, כא.**

אחרי ה' ילכו כארי' ישאג: **הושע יא, י.**

והטוב בעיניך עשיתי: **מלכים־ב כ, ג. ישעי' לח, ג.**

אם יגאלך טוב יגאל: **רות ג, יג.**

אם ישראל עושים תשובה נגאלים: **סנה' צז, סע"ב.**

ממעמקים קראתיך: **תהלים קל, א.**

בד"ה כי המצוה הזאת: **לקו"ת נצבים מה, ג.**

סד"ה כי ההרים ימושו: **לקו"ת תצא מא, ג־ד.**

בד"ה וארשתיך לי: **לקו"ת במדבר ח, ג.**

לבי ובשרי: **תהלים פד, ג.**

באברהם שקיים כל התורה: **קידושין פב, א. וראה יומא כח, ב. מאמרי אדה"א שמות ח"א ע' נח.**

ברכת הארץ היא יחו"ת כו' כמ"ש במ"א: **ראה לקו"ת עקב יד, ד ואילך.**

עמוד עתר

ח"י ברכות דש"ע . . ח"י חוליות: **ברכות כח, ב. זח"א רסו, ב. זח"א רסו, ב. זח"ג רכט, א. רנה, א. פרדס שער הנשמה פ"ח.**

שתורתו אומנתו . . פטור מן התפלה: **ראה שבת יא, א.**

בד"ה וידבר דעשה"ד: **לקו"ת במדבר טו, ד.**

ובד"ה כי ביום הזה יכפר: **לקו"ת אחרי כו, ד.**

בד"ה מהלכים בין העומדים: **תו"א ל, א ואילך.**

וע' במ"נ ח"א פכ"ד . . הוא התפשטות: **מובא גם באוה"ת שלח ע' תקט.**

הולך ואור: **משלי ד, יח.**

קול שופר הולך וחזק: **שמות יט, יט.**

וכמ"ש במ"א דפי' מאדך: **ראה תו"א לט, ג. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ. דרך מצותיך קכג, ב ועוד.**

וגבה מאד: **ישעי' נב, יג.**

עמוד תרעא

שנת' בביאור דכי כאשר השמים החדשים: **תו"א ג, ג.**

ועמ"ש בביאור ע"פ ואכלתם אכול: **ראה לקו"ת צו ח, ב.**

וכמ"ש במ"א בד"ה פזר נתן לאביוני': **ראה הנחת הר"פ ע' נז. ביאוה"ז לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ע' תסג. אוה"ת במדבר ע' א'תפז.**

בד"ה ושמתי כדכד: **לקו"ת ראה כז, ד.**

בד"ה ואתחנן אל הוי': **לקו"ת ואתחנן ב, ב.**

אלי' וחנוך עלו למרום: **מלכים־ב ב, א ואילך. וראה בהנסמן בלקו"ש ח"ב ע' 516. מס' דרך ארץ זוטא פ"א.**

בביאור ע"פ יביאו לבוש מל' בד"ה הנה התורה: **תו"א מג"א צא, ב.**

חו"ב ראי' ושמיעה: **ראה זהר (אדרא רבא) נשא קלח, ב. וראה מאמרי אדה"ז פרשיות התורה ח"ב ע' תקלז ואילך ובהנסמן לשם. אוה"ת יתרו ע' תתקסא. מאמרי אדה"א בראשית ע' רמב וע' תקה.**

יפה שעה אחת בתשובה: **אבות פ"ד מי"ז.**

עמוד תערב

בד"ה אתם נצבים: **לקו"ת נצבים מד, ב.**

עמ"ש מזה בביאור דגדולה מילה: **נדרים לא, ב.**

כמ״ש במ״א על ענין כל פרוטה מצטרפת: **ראה לקו״ת חקת סו, ד ואילך.**

כמ״ש בביאור ע״פ מים רבים: **תו״א יט, א ואילך.**

וענשו אותו מאה כסף: **דברים כב, יט.**

אמרז״ל שלשה כתרים הן: **אבות פ״ד מי״ג.**

ואתה כהן לעולם: **תהלים קי, ד.**

תרי״ג מצות דאורייתא . . תר״ך עמודי אור: **ראה של״ה יתרו שיו, א בשם הקדמונים. תניא פכ״ג. אגה״ק סכ״ט (קנ, א). לקו״ת נשא כג, ג. בהעלותך לח, א.**

טוב שם משמן טוב: **קהלת ז, א.**

וז״ש רז״ל במדרש שה״ש ע״פ וזאת קומתך: **מדרש רבה שה״ש פרשה ז.**

צדיק כתמר יפרח: **תהלים צב, יג.**

עמוד תרעג

מאתים אמה כשתי קומות של אדה״ר: **ראה הנסמן לקמן ע׳ תרפא.**

ומאתים לנטרים את פריו: **שה״ש ח, יב.**

ובמד״ר שם בשה״ש: **פרשה ח.**

ומבני יששכר יודעי בינה: **דברי הימים־א יב, לג.**

ארז״ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: **ב״ב עה, ב.**

לבאר ענין: **ראה סה״מ הנחות הר״פ ע׳ קנט. אוה״ת שה״ש ע׳ ב׳מא. וראה אוה״ת תשא ע׳ ב׳מא־ב.**

יחזקאל ראה המרכבה רק ביצירה: **ראה תקו״ז בהקדמה ד, א. ע״ח שער (מט) קליפות נוגה פ״ב. ביאוה״ז בשלח מג, ב ומקבילו במאמרי אדה״ז תקס״ה ח״א ס״ע תנג: מרכבה דבריאה ודיצי׳. ובמאמרי אדה״ז תקס״ח ח״א ע׳ קעה: שבעולם היצירה כו׳ או בעולם הבריאה. ראה שער קדושה להרח״ו ח״ג השער הו׳.**

לא יראני האדם וחי בהם: **שמות לג, כ.**

מיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים: **ראה חגיגה יב, א [כגי׳ העין יעקב]. תוד״ה ומיכאל. מנחות קי, א. זהר [סתרי תורה] לך פ׳ סע״א, פ״א, רע״א. מאמרי אדה״א ויקרא ח״א ע׳ א. וש״נ.**

במ״א בד״ה ואלה שמות: **תו״א מט, ב.**

ופלגשים אלו ברייתות: **ראה שהש״ר פ״ו ט, ב. במד״ר פי״ח, כא. ובתו״א שמות נא, ב בזהר (פנחס רטז, א).**

ונראה שנתבאר במ״א שזהו ענין לאשתאבא בגופא דמלכא: **זהר ויחי ריז, ב. ראה מאמרי אדה״א שמות ח״ב ע׳ שלט, וש״נ.**

ותחסרהו מעט מאלקים: **תהלים ח, ו.**

חו״ב תרין ריעין דלא מתפרשין: **ראה זהר ח״ג ד, א.**

ועמ״ש ע״פ יונתי: **סה״מ הנחת הר״פ ע׳ קסב. אוה״ת שה״ש־א ע׳ שכד.**

בזהר בתחלתו ע״פ שאו מרום עיניכם: **א, ב. ראה לקו״ת פ׳ ראה כו, ד.**

עמוד עדרת

שארז״ל הקב״ה נותן לו מלא עומסו לעוה״ב: **סנהדרין ק, סע״א.**

פי׳ פתחה בחכמה: **משלי לא, כו.**

חסד א־ל: **תהלים נב, ג.**

קנה חכמה קנה בינה: **משלי ד, ה.**

בינה שהם גימט׳ יש: **ראה פע״ח ש׳ תפלת ר״ה פ״ג (קטז, ד). ש׳ יוהכ״פ פ״ה (קכד, ד) הנסמן בד״ה אל תצר ע׳ 17.**

לפני הוי׳ תטהרו: **ויקרא טז, ל.**

בד״ה שובה ישראל: **לקו״ת ש״ש סו, ד ואילך דשם מבאר בענין פנימיות ואחוריים.**

כי עמך הסליחה: **תהלים קל, ג.**

יוהכ״פ שבת שבתון . . התגלות פנימי: **ראה לעיל ע׳ תקח. וראה גם אוה״ת בא ע׳ ערה.**

שבת התגלות מוחין דאבא: **ראה פע״ח ש״כ פ״א.**

חכם באחור ישבחנה: **משלי כט, יא.**

גמל האֻחזר: **ב״ב צג, א.**

ועמ"ש מזה ע"פ מאמר הזהר פ' וישב דקפ"א: ביאה"ז **להצ"צ־א ע' קלא.**

כולם בחכמה עשית: **תהלים קד, כד.**

חכמה נק' עשייה לגבי אור א"ס ב"ה: **ראה תניא פל"ה בהג"ה.**

בת"א פ' בשלח סד"ה הולך לפניהם: **סד, ד.**

במקום שבע"ת עומדים: **ראה ברכות לד, ב.**

עמוד תרעה

תמונות אות צדיק היא יוד, ונון כפופה: **ראה זח"א ג, ב. נתבאר באוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרסט ואילך. אוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקכא.**

וראית את אחורי: **שמות לג, כג.**

קול שופר קול פשוט כענין הברת אות אלף כמ"ש במ"א: **ראה סידור שער התקיעות רמב, א ואילך. עטרת ראש ר"ה ע' יח ואילך. מאמרי אדה"א דברים ח"ג ע' תשסה.**

ועמ"ש בסידור בשער ר"ה ע"פ אד' שפתי: **רלו, ג ואילך.**

אוצר נק' יראת שמים: **ראה ברכות לג, ב. שבת לא, ב.**

בת"א סד"ה וישב יעקב: **כז, ב.**

בת"א בביאור ע"פ כי אתה נרי: **מא, ב ואילך.**

וכמ"ש בד"ה וידבר דעשרת הדברות: **לקו"ת במדבר טו, ד.**

אם אין חכמה אין יראה: **אבות ג, יז.**

בד"ה והי' מספר בני ישראל: **לקו"ת במדבר ז, א.**

ארץ לא שבעה מים: **משלי ל, טז.**

פקדת ארץ ותשוקקי': **תהלים סה, י.**

אשריכם זורעי על כל מים: **ישעי' לב, כ.**

כי המקום אשר אתה עומד עליו: **שמות ג, ה.**

בת"א פ' בשלח אז ישיר: **סב, ב.**

עמוד תרעו

אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך: **ישעי' מג, כה.**

אשר אנכי מצוך: **דברים ה, ו.**

ב"פ אנכי . . עתיק ואריך: **ראה לקו"ת שה"ש לה, ג. אוה"ת נצבים ע' א'רלב.**

אנכי מי שאנכי: **ראה תניא מהדורא קמא ספמ"ט (ע' תו). אבן עזרא תולדות כז, יט. הנסמן בס' מאמרי אדה"ז — פרשיות התורה ח"א לע' רט.**

ובמ"א נת' ב"פ אנכי היינו עתיק: **ראה לקו"ת נצבים מה, ד.**

ופי' בתניא: **ראה פ"י.**

אמרו צדיק כי טוב: **ישעי' ג, י.**

כי קדש היא לכם: **שמות לא, יד.**

אל יצא איש ממקומו: **שמות טז, כט.**

וארז"ל מאד זה יצה"ר: **ב"ר ט, ז. ילקוט בראשית עזה"פ. קה"ר ג, יא, ג.**

ובמ"א נת' פ' בכל מאדך: **ראה לקו"ת מסעי צא, ג.**

וכמארז"ל בכל מאדך בכל ממונך: **ברכות סא, ב. זח"ג רסז, א.**

וכמ"ש במ"א ע"פ טובה הארץ מאד מאד: **ראה לקו"ת שלח לז, ב ואילך.**

ויפרוץ האיש מאד מאד . . כמ"ש במ"א: **בראשית ל, מג. ראה תו"א כג, ג.**

בספרים איתא שי' הוי' בחי' מקום: **ראה אוה"ת נ"ך ע' תא־ב. וש"נ.**

לפני הוי' תטהרו: **ויקרא טז, ל.**

עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו לבד: **פדר"א פ"ג. וראה דיוק גי' זו בהקדמת השל"ה בתחלתה.**

הוי' בדד ינחנו: **דברים לב, יב.**

מקום ארון אינו מן המדה: **יומא כא, א. ב"ב צט, א.**

עמוד תרעז

שלום לרחוק שנעשה קרוב: **ישעי' נז, יט. ראה ברכות לד, ב.**

דרשו ה' . . וארז"ל אלו עשי"ת: **ישעי' נה, ו. ר"ה יח, א. וש"נ.**

אחכמה והיא רחוקה ממני: **קהלת ז, כג.**

וכמ"ש ג"כ ע"פ ואתא מרבבות קדש: **ראה לקו"ת ברכה צג, א ואילך.**
ותמלא כדה: **בראשית כד, טז.**
כמ"ש ע"פ כי המצוה הזאת: **ראה לקו"ת נצבים מה, ב ואילך.**
בד"ה ביום השמע"צ: **ראה לקו"ת דרושים לשמ"ע פה, ג.**
מאת הוי' היתה זאת: **תהלים קיח, כג.**
ג' יו"ט נגד ג' אבות: **ראה ד"ה שופטים תרל"ג מכ"ק אדמו"ר מהר"ש (קה"ת תשט"ז ע' 5) בשם המד"ר, ובהערת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם. מאמרי אדה"א במדבר ח"ג ע' א'קו. וש"נ. לעיל ע' רצד.**
והתהלכתי בתוככם: **נמצא בכת"י 1056 קמח, א — גוכתי"ק. 161 קכ, א. 278 תכב, א. 350 קסד, א. 376 רלח, א. 448 רפז, א. 471 ריב, א. 534 רכב, א בכותרת: בהר בחוקותי תרכ"ה. 543 קיח, א (חסר התחלה). 567 קלט, א. 1120 קג, א. 2137 רסב, א.**
בוך להבין ענין הנסירה — ירושלים לד, ב. בכותרת: ערב שבועות תרכ"א.
מאמר זה הוא הגהות וקיצורים על הנחות הר"פ ע' קנו ואילך. [בשינויים בסה"מ תקס"ט ע' קלא]. ועל המאמרים דלעיל ע' תרא וע' תרנד.
סד"ה מהלכים בין העומדים: **תו"א לא, ג ואילך.**
וסד"ה ושמתי כדכד: **לקו"ת ראה כז, ד.**
אחרי ה' אלקיכם תלכו: **דברים יג, ה.**
וראית את אחורי: **שמות לג, כג.**
התהלך לפני: **בראשית יז, א.**
וירא אליו ה': **בראשית יח, א.**

עמוד תרעח

אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי: **מלכים־ב כ, ג.**
בלקו"ת בקיצור ע"פ ואתחנן: **ג, א באות ב.**
הליכה כינוי אל הזיווג: **נתבאר בלקו"ת נשא כד, ב. אוה"ת בראשיתכרך ה דף תקטו, ב.**
אשר אנכי מצוך היום: **דברים ו, ו.**
בכל יום יהי' בעיניך כחדשים: **ראה ספרי ופרש"י דברים שם. ושם יא, ג פרש"י שם. רש"י שמות יט, א.**
ואתה מחיי את כולם: **נחמי' ט, ו.**
יפה שעה אחת בתשובה: **אבות פ"ד מי"ז.**
בד"ה יפה שעה אחת: **תו"א מו, ג.**
בלקו"ת פ' פנחס ד"ה צו את בנ"י הראשון: **עה, א ואילך.**
אם צדקת מה תתן לו: **איוב לה, ז.**
רצון אותיות צנור: **ראה לקו"ת להאריז"ל תולדות (כה, כא) תשא (לד, ז). מקדש מלך לזח"ב קנו, א. מאו"א אות צ' בסופו. תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) סט"ו ע' 65.**
בתו"א פ' מקץ ד"ה כי עמך מקו"ח: **לד, ג ואילך.**
בד"ה ויקח המן את הלבוש: **תו"א מג"א קכ, ב.**
כי כל מצותיך צדק: **תהלים קיט, קעד.**
בלקו"ת בשה"ש בד"ה צאינה וראינה: **כב, א. וראה אוה"ת נשא ע' רלח.**
בלקו"ת בהביאור ע"פ ראשי המטות: **פג, א.**

עמוד תרעט

בלקו"ת פ' שלח סד"ה ועתה יגדל: **לט, ג.**
חסד ואמת יכופר עון: **משלי טז, ו.**
בבה"ז . . ע"פ אחותי בת אבי היא: **ביאה"ז לאדה"א פ, ד. וראה לעיל בכרך א ע' רסא. אוה"ת נ"ך־א ע' קצח.**
בת"א ד"ה וידבר אלקים וארא: **נו, ד.**
מ"ש אדמו"ר נ"ע: **בביה"ז הנ"ל.**
עושין רש"מ: **ראה ברכות לה, ב.**
הנה מקום אתי: **שמות לג, כא.**
ועמדו זרים ורעו צאנכם: **ישעי' סא, ה.**
בכל מאדך: **דברים ה, ה.**

אין שמור אלא משנה: **ראה קידושין לז, א. ספרי ראה נא.**

עמוד תרפ

ושננתם לבניך: **דברים ה, ז.**

הוקשה כל התורה כולה לתפילין: **קידושין לה, א.**

פן יפתה לבבכם: **דברים יא, טז.**

לפמש"ל בשם עה"ק ומא"א: **לעיל ע' תרעח. בלקו"ת ס"פ בחוקותי.**

בלקו"ת ס"פ בחוקותי בד"ה אלה החוקים: **מח, רע"ד.**

הליכות עולם לו: **חבקוק ג, ו.**

בד"ה ושננתם לבניך סע' ז: **ראה אוה"ת ואתחנן ע' רסו.**

בלק"ת בד"ה ושמתי כדכד: **כח, ב.**

עד דמטו רגלין ברגלך: **ראה זח"ב רנח, א.**

וראית את אחורי מלמד שהראהו לו קשר של תפילין: **שמות לג, כג. ברכות ז, א. זח"ב רל, א.**

קיים אברהם כל התורה כולה עד שלא ניתנה: **קידושין פב, א.**

עמוד תרפא

אלי' וחנוך שעלו למרום: **מלכים-ב ב, א ואילך. וראה בהנסמן בלקו"ש ח"ב ע' 516. מס' דרך ארץ זוטא פ"א.**

בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח: **שער ר"ה רלח, ג.**

מאה אמה היו קומת אדה"ר: **ראה חגיגה יב, א. ב"ב עה, א. ב"ר יב, ו. ספרא בחקותי [כו, יג] סופ"א. ס' יז קוממיות ריא מאה אמה כאדה"ר.**

הנה ישכיל עבדי: **ישעי' נב, יג.**

אדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה: **ראה ב"ר (פכ"ד, ה) וקה"ר פ"ג, יא (ב)) — "יציר כפי". אדר"נ ספ"א (ושם הובא תהלים קלט, ה).**

יעקב בחיר שבאבות: **שער הפסוקים תולדות כז, כה. ראה ג"כ ב"ר פע"ו, א. זח"א קיט, ב. קמז, ב.**

ליעקב אשר פדה את אברהם: **ישעי' כט, כב.**

עמוד תרפב

עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: **ב"ב עה, ב.**

קדוש הוא לשון מובדל: **נסמן לעיל ע' תרמב.**

יפתח ה' לך את אוצרו הטוב: **דברים כח, יב.**

ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם: **תהלים עב, יח.**

והתהלכתי בתוככם: **נמצא בכת"י 723 קנז, א. 958 מו, א. בכותרת: תקצ"ד.**

ראה המאמרים דלעיל בד"ה זה, ובהמ"מ שם.

אחרי ה' תלכו: **דברים יג, ה.**

התהלך לפני: **בראשית יז, א.**

אשר אנכי מצוך היום: **דברים ו, ו.**

בכל יום יהי' בעינך כחדשים: **ספרי ופרש"י שם.**

את השמים ואת הארץ אני מלא: **ירמי' כג, כד.**

עמוד תרפג

שתוק כך עלה במחשבה: **מנחות כט, ב.**

היום לעשותם ומחר לקבל שכרם: **דברים ז, יא. עירובין כב, א.**

ויפה שעה א' בתשובה: **אבות פ"ד מ"ז.**

ופושעי ישראל מלאים מצות כרמון: **עירובין יט, א. וראה חגיגה בסופה.**

ואם צדקת מה תתן לו: **איוב לה, ו.**

והי' אם שמוע: **דברים יא, יג.**

הנה מקום אתי: **שמות לג, כא.**

הוא יתי' מקומו ש"ע: **בראשית רבא פס"ח, ט. וע' מ' תהלים (צ) ד"ה (ה)מעון.**

ועמדו זרים: **ישעי' סא, ה.**

בכל מאדך: **דברים ה, ה.**

ואורייתא מחכמה נפקת: **ראה בהנסמן לעיל ע׳ תרמט.**

כי הוקשה כל התורה לתפילין: **קידושין לה, א.**

עמוד תרפד

דמטו רגלין ברגלין: **ראה זח״ב רנח, א.**

מה שקיים כל התורה עד שלא נתנה: **קידושין פב, א.**

ושמר ה׳ לך את הברית: **דברים ז, יב.**

לעושה נפלאות: **תהלים קלו, ד.**

במ״א בפ׳ ואתחנן: **אוה״ת ואתחנן ע׳ רלח ואילך.**

תלמוד גדול שמביא לידי מעשה: **קידושין מ, ב.**

וראית את אחורי מלמד שהראהו קש״ת: **שמות לג, כג. ברכות ז, א. זח״ב רל, א.**

אלי׳ וחנוך עלו למרום: **ראה בהנסמן לעיל ע׳ תרפא.**

עמוד תרפה

מ״ש ע״פ השמים החדשים: **תו״א ב, ג־ד.**

עתידים צדיקים שיאמרו קדוש: **ב״ב עה, ב.**

וזכרתי את בריתי יעקב: **נמצא בכת״י 19 קעד, א. 47 סד, א. 161 נט, א. 287 פב, א. 992 שלו, א. 1048 קפא, ג. 1227 רכג, א. 2132 קלו, ב.**

וזכרתי את בריתי יעקב: **ויקרא כו, מב.**

ובאברהם נאמר אזכור: **ראה אוה״ת ויקרא כרך א ע׳ רא־רט.**

כברייתו של עולם: **שבת עז, ב.**

בד״ה מי מנה עפר יעקב: **ראה לקו״ת בלק סח, א ואילך.**

עמוד תרפו

איזהו חכם הרואה את הנולד: **תמיד לב, א.**

בסידור שער בהמ״ז: **סידור עם דא״ח קח, ג ואילך.**

בתורה אור בד״ה ותוסף אסתר: **צד, ג ואילך.**

בד״ה רני ושמחי: **תו״א לז, א.**

רננא ברמשא: **ראה זח״א רכט, ב.**

סד״ה בענין הברכות: **תו״א ז, ב.**

סד״ה וידעת היום והשבות: **לקו״ת ואתחנן ח, ד.**

ואין אלקים עמדי: **דברים לד, לט.**

ומבלעדי אין אלקים: **ישעי׳ מד, ו.**

בד״ה שה״ש: **ראה לקו״ת שה״ש א, ד.**

גם חושך לא יחשיך: **תהלים קלט, יב.**

וצדיק באמונתו יחי׳: **חבקוק ב, ד.**

בד״ה . . בח״א פ׳ מקץ: **לב, ב.**

ד״ה המגבי׳ לשבת: **תו״א לח, ג. „ויהי אור — ולא אור וגילוי״ נעתק משם.**

ישת חושך יסרו: **תהלים יח, יב.**

כמ״ש במ״א: **ראה אוה״ת לך לך ע׳ עג.**

מגלה עמוקות מני חושך: **איוב יב, כב.**

ע״פ ויקח קרח: **לקו״ת קרח נב, ד.**

מלא כל הארץ כבודו: **ישעי׳ ו, ג.**

שכבוד עילאה ל״ב נ״ח: **ראה מאו״א (ערך כבוד ס״ו) יב. פרדס שכ״ג, פ״כ.**

סד״ה מזווה מימין: **תו״א מב, ד ואילך.**

עמוד תרפז

שמשה נתנבא בזה: **רש״י ר״פ מטות מספרי שם. ושם בלקח טוב.**

בד״ה ראשי המטות: **לקו״ת מטות פב, א.**

בד״ה בחדש השלישי: **תו״א בשלח סז, א־ב. ראה תניא פל״ו. ספרי ברכה לג, ב. סנהדרין ק, ב. אבות ו, א. זח״א קד, ב. תקו״ז תי״ג. בז״ח הנעלם בראשית ה, ב.**

שנק׳ התורה עוז ותושי׳: **ע״פ איוב יב, טז: עמו עוז ותושי׳. ראה ספרי ברכה לג, ב. סנהדרין כו, ב. ערכי הכינויים (לבעהמ״ח סדר הדורות) מע׳ תושי׳. אגה״ק סכ״ב. תו״א סז, סע״א ואילך. ובכ״מ.**

סד״ה באתי לגני: **ראה לקו״ת שה״ש לג, ג.**

יומם יצוה ה׳ חסדו: **תהלים מב, ט. וראה יהל אור עה״פ.**

פי׳ חוט של חסד: **ראה אוה״ת פ׳ ראה ע׳ תרנד. ופ׳ האזינו ע׳ א׳תרמו.**

ומלתם את ערלת לבבכם: **דברים י, טז.**

עונותיכם היו מבדילים: **ראה ישעי׳ נט, ב.**

ונרגן מפריד אלוף: **משלי טז, כח.**

בד״ה ראה אנכי נותן: **לקו״ת ראה יח, סע״ג.**

וה׳ הולך לפניהם יומם: **שמות יג, כא.**

בסידור שער חג הסוכות: **רנז, א. רנח, ב.**

סד״ה והגדת לבנך: **סידור חצר, ג.**

סד״ה להבין ענין הברכות: **תו״א ז, ב.**

נפשי אויתיך בלילה: **ישעי׳ כו, ט.**

והגית בו יומם ולילה: **יהושע א, ח.**

שמור זו משנה: **ע׳ קידושין לז, א. תשמרון זו משנה. וע׳ ספרי פ׳ ראה. וברש״י פ׳ ואתחנן (ד, ו) עה״פ ושמרתם זו משנה. וראה לקו״ת האזינו (עח, א) כדאי׳ בספרים. ושם (פז, א). לקו״ת בחוקותי (מח, ד). רש״י ראה (יב, כח). ד״ה שמור זו משנה.**

ע״פ תשמרו להקריב: **לקו״ת פנחס עז, א.**

נכנס יין יצא סוד: **עירובין סה, א. סנהדרין לח, א. זח״ג לט, א.**

ע״פ חכלילי עינים מיין: **תו״א מז, א.**

עמוד תרפח

בסידור בשער בהמ״ז: **קו, ג ואילך.**

המחדש בטובו בכל יום תמיד מע״ב: **ברכת יוצר.**

כי כל בשמים ובארץ . . דאחיד בשמיא וארעא: **דברי הימים־א כט, יא. ל׳ הזהר הוא בכ״מ זח״א (לא, א. קצא, ב). וראה לקו״ת עקב טו, ב. ובהנסמן שם בהמ״מ [הוצאת קה״ת תשד״מ].**

וצדיק יסוד עולם: **משלי י, כה.**

בת״א ע״פ ואתה תצוה: **פא, ג.**

כי כל בשמים ובארץ: **דברי הימים־א כט, יא.**

ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, י.**

ונהר יחרב ויבש: **איוב יד, יא.**

יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני: **זח״א כו, א. ת״ז בהקדמה (יד, א). ובת״ז (תי״א) (תכ״א — נח, א) (תכ״ב — סז, א). תז״ח — קח, א. ושם קו, ב.**

בד״ה אם בהרת קדמה: **לקו״ת תזריע כג, ד.**

מבואר במ״א המשל כשהנהר . . ענין תשובה: **ראה לקו״ת במדבר יג, ג. וראה לקו״ת שמע״צ צב, ג. אוה״ת נ״ך כרך ב ע׳ א׳נב.**

אל ה׳ בצר לו: **ע״פ שמואל־ב כב, ז — בצר לי אקרא ה׳.**

בד״ה תקעו בחודש: **לקו״ת דרושים לר״ה נה, א ואילך.**

אשר אזכיר את שמי: **שמות כ, כא.**

וכמו״כ נתבאר בפי׳ זכור את יום השבת לקדשו: **תו״א סט, ג.**

עמוד תרפט

זכור את יום השבת: **שמות כ, ח.**

ומעין מבית ה׳ יצא: **יואל ד, יח.**

יעקב הוא הבריח התיכון: **ראה זח״ב קעה, ב. זח״א א, ב. נתבאר באוה״ת בראשית כרך ב שצו, א ובכ״מ.**

והי׳ הוי׳ לי לאלקים: **בראשית כח, כא.**

אני הוי׳ הוא שמי: **ישעי׳ מב, ח.**

ע״פ שובה ישראל: **לקו״ת דרושים לשבת שובה סד, ג.**

בת״א סד״ה ושבתי בשלום: **כב, ד.**

בת״א ע״פ כי אתה נרי הוי׳: **מ, ב.**

והוי׳ יגיה חשכי: **שמואל־ב כב, כט.**

יעקב . . יוד עקב: **ראה ע״ח שער ג ספ״ב. פרדס שער עה״כ מערכת יעקב.**

וידו אוחזת בעקב עשו: **בראשית כה, כו.**

בתו״א . . בד״ה בכ״ה בכסלו: **כט, א.**

אך יצוא יצא יעקב: **בראשית כז, ל.**

יעקב אותיות יבקע: **ראה לקמן בשם האריז״ל. וראה ע״ח שער הכללים פ״י. וראה בהנסמן במאמרי אדה״ז פרשיות ח״א ע׳ קנב. ובאוה״ת בראשית כרך ב ע׳ שפט, ב.**

ומבואר במ״א ענין הבקיעה: **ראה לקו״ת צו ט, א. סידור רנד, ד ואילך.**

אז יבקע כשחר אורך: **ישעי׳ נח, ח.**

ולא תשבית מלח ברית אלקיך: **ויקרא ב, יג.**

עמוד תרצ

ויקרא אלקים לאור יום: **בראשית א, ה.**

ותכהן עיניו: **בראשית כז, א.**

וכאור בקר יזרח שמש: **שמ״ב כג, ד.**

שילוב הוי׳ בשם אדנות . . וכמ״ש במ״א: **ראה תו״א קג, ב ובהנסמן שם בהמ״מ [הוצאת תשנ״א].**

שמע ישראל ובשכמל״ו — ענין יחו״ע ויחו״ת: **זח״א יח, ב.**

בורא חדשה בארץ: **ירמי׳ לא, כא — ברא ה׳ חדשה בארץ.**

נעוץ תחלתן בסופן: **ס״י פ״א מ״ז.**

סוף מעשה במחשבה תחלה: **פיוט לכה דודי.**

ועמך כולם צדיקים: **ישעי׳ ס, כא.**

ע״פ שובה ישראל: **לקו״ת דרושים לשבת שובה סד, ד.**

בהפטרה דפ׳ בחוקותי . . רפאני ה׳: **נמצא בכת״י 72 קנו, א. 184 יא, ב. 432 ל, א. 543 קיב, א — בחוקותי תרכ״ד. 998 שסג, א. 1009 קו, א. 1049 שעא, ב. (בלי הגהות). 1236 סט, ב. 1824 קכב, א (בלי הגהות). 2110 רפח, א. 2073 צד, א בכותרת: נאמרה בשנת תרכ״ג מאדמו״ר מ״מ שליט״א. בוך להבין ענין הנסירה קלז, א בכותרת: בחוקותי תרכ״ד. מאמר זה (הנחה אחרת ובלי הגהות) מ־אדמו״ר הזקן נדפס בספה״מ תקס״ח ח״א ע׳ רטו. וראה סה״מ תרל״ה כרך ב׳ ע׳ רצט. סה״מ תרנ״א ע׳ רלד. סה״מ תרח״ץ ע׳ רב. ד״ה רפאני הוי׳ וארפא תשכ״א, תשכ״ד.**

ס״ יוד: **בזהר הוצאת מרגלית תיקן שצ״ל יא.**

ע״א: **בזוהר הנ״ל הוא בדף סע״ב.**

ואף גם זאת בהיותם: **ויקרא כו, מד.**

ביום ההוא יהי׳: **זכרי׳ יד, ט.**

ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, יוד.**

ועיין עוד בזהר בשלח . . ס״פ ויקרא דכ״ו ע״א: **נזכר גם בלקו״ת פקודי ג, ד.**

עמוד תרצא

ארץ אשר ה׳ אלקיך דורש אותה: **דברים יא, יב.**

ושאבתם מים בששון: **ישעי׳ יב, ג.**

תפלה במקום קרבנות: **ברכות כו, ב. וראה ב״ר פס״ח, ט.**

בד״ה זאת חקת התורה: **לקו״ת חקת נו, ב.**

וצדקה כנחל איתן: **עמוס ה, כד.**

בד״ה ראה אנכי נותן: **ראה לקו״ת ראה יח, א־ב.**

עלי באר ענו לה: **במדבר כא, יז.**

הנז׳ בדרוש עשר עומקים דעשי״ת: **ראה לקו״ת ר״ה סב, ב. סה״מ כתובים (א) ע׳ קטז. אדה״ז פרשיות ע׳ תתמא.**

בד״ה והיה מספר בנ״י: **לקו״ת במדבר ה, א ואילך.**

ואד יעלה: **בראשית ב, ו.**

כפי הדיעה הב׳: **ראה בכורות נה, א.**

הוי׳ . . הי׳ הוה ויהי׳: **שעהיוה״א פ״ז (פב, א) מזח״ג רנז, סע״ב (ברע״מ). פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ״ט. וראה גינת אגוז (הובא בהקדמת השל״ה ה, א).**

אני הוי׳ לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

אתה הוא קודם שנברא העולם: **פדר״א פ״ג.**

הודו על ארץ ושמים: **תהלים קמח, יג.**

ביו״ד נברא העוה״ב: **מנחות כט, ב.**

כל הנק׳ בשמי: **ישעי׳ מג, ז.**

בת״א פ׳ בראשית בביאור ע״פ כי כאשר: **ג, א.**

בד״ה יונתי בחגוי: **לקו״ת שה״ש טז, ד.**

ובד״ה אז ישיר: **תו״א סב, ב.**

מן המים משיתיהו: **שמות ב, יוד.**

ובד"ה תקעו בחודש: **לקו"ת דרושים לר"ה נג, ד ואלך.**

ובביאור ע"פ יונתי: **לקו"ת שה"ש יז, ג.**

כי לא מחשבותי כו': **ישעי' נה, ח.**

באצילות איהו וחיוהי וגרמוהי חד: **תקו"ז בהקדמה (ג, סע"א). ע"ח שכ"ו (שער הצלם) פ"א. שמ"ז (שער סדר אבי"ע) רפ"ב. אגה"ק ס"כ.**

ומשם יפרד: **בראשית ב, יוד.**

אתה עשית את השמים: **נחמי' ט, ו.**

שרפים עומדים ממעל לו: **ישעי' ו, ב.**

עמוד תרצב

קדושים תהי' מובדלים תהי': **ויקרא יט, ב. וראה תניא פמ"ו.**

וג"פ קדוש: **ישעי' שם ג.**

במ"א נתבאר . . ישעי' . . נק' בן כרך: **ראה חגיגה יג, ב. וראה לקו"ת ברכה צז, א־ב.**

בד"ה והי' מידי חודש: **לקו"ת ברכה צז, א (הנסמן לעיל).**

בינה מקננא בבריאה: **ת"ז ת"ו (כג, א).**

בינה עם חכמה הוא תרין רעין: **ראה זהר בשלח נו, א. ויקרא ד, א. ובאור החמה לשם. אוה"ת נצבים ע' א'רכב. מאמרי אדה"א בראשית ע' א וש"נ.**

מי ברא אלה: **ישעי' מ, כו.**

בדרוש ע"פ אלה מסעי דתקס"ג: **נדפס בסה"מ תקס"ג (ב' נוסחאות) ע' תרכט ואילך. לקו"ת מסעי פח, ג.**

והחכמה מאין תמצא: **איוב כח, יב.**

בד"ה את שבתותי תשמרו: **לקו"ת בהר מא, ב.**

בורא קדושים ישתבח שמך: **ברכת יוצר.**

ברוך כבוד הוי' ממקומו: **יחזקאל ג, יב.**

סוף מעשה במחשבה תחלה: **ע"פ פיוט „לכה דודי".**

ישראל עלו במחשבה: **ראה ב"ר פ"א, ד. ת"ז ת"ו בסופו.**

לבושי' כתלג חיור: **דניאל ז, ט.**

חכמה בראש וחכמה בסוף: **ראה זח"א כו, ב. וראה לקו"ת בהר כח, א.**

בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בלקו"ת פ' אחרי: **כח, א ואילך.**

עמוד תרצג

ת"ת כנגד כולם: **ראה פאה רפ"א.**

כי ידעתיו למען אשר יצוה ה': **בראשית יח, יט.**

בת"א בד"ה הבאים ישרש: **נד, א.**

ומלאו פני תבל תנובה: **ישעי' כז, ו.**

משכיל לאיתן: **תהלים פט, א.**

שכל טוב לכל עושיהם: **תהלים קיא, יוד.**

בלק"ת פ' שלח בד"ה ענין המרגלים: **לו, ג ואילך.**

ועמ"ש ע"פ יביאו לבוש מל': **תו"א מג"א צ, א ואילך.**

ורמ"ח פיקודין רמ"ח איברין דמלכא: **ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א ואילך). הנסמן במאמרי אדה"א ויקרא ח"א ע' ק.**

לאשתאבא בגופא דמלכא: **ראה זח"א ריז, ב.**

מלכותך מלכות כל עולמים: **תהלים קמה, יג.**

אשר הוא בחי' עונג: **ראה ג"כ תו"א תולדות יח, סע"ב. שמות נג, ב.**

כי צדקה תרומם גוי: **משלי יד, לד.**

(הג"ה ועיין מזה פ"ב דחגיגה: **ראה גם לקו"ת שלח נא, ד. אוה"ת שלח ע' תעו. אוה"ת נ"ך (כרך א) ע' ל ואילך. יהל אור (הוצאת תשמ"ד) ע' תשיח.**

צרור החיים: **בענין צרורה בצרור החיים ראה מאמרי אדה"ז נביאים ע' טו. יהל אור ע' תקסב, תקסד, תרצד.**

סולו לרוכב בערבות: **תהלים סח, ה.**

עמוד תרצד

ובחי' עפר אשר יהי' בקרקע המשכן: **ע"פ במדבר ה, יז.**

וכבוד ה' יאספיך: **ישעי' נח, ח.**

בלקו"ת . . בד"ה ועתה יגדל נא: **לט, א.**
עוטה אור כשלמה: **תהלים קד, ב.**
וריח שמלותיך כריח לבנון: **שה"ש ד, יא.**
ה' מלך גיאות לבש: **תהלים צג, א.**
אמרו צדיק כי טוב: **ישעי' ג, יוד.**
ועמך כולם צדיקים: **ישעי' ס, כא.**
אפי' פושעי ישראל מלאים מצות כרמון: **עירובין יט, א. חגיגה בסופה.**
בשמחה ובטוב לבב: **דברים כח, מז.**
וישמחו בך ישראל: **נוסח תפלת מוסף דיו"ט.**
ישמח ישראל בעושיו: **תהלים קמט, ב.**
וצדקה כנחל איתן: **עמוס ה, כד.**
הנה ישכיל עבדי: **ישעי' נב, יג.**
אמרו צדיק כי טוב: **ישעי' ג, יוד.**
בד"ה ראה אנכי: **לקו"ת ראה יח, א.**
והאיתנים . . אותיות תנאים: **ת"ז תכ"א (מג, סע"ב). וראה תו"א מט, ג. לקו"ת שה"ש ב, א.**

עמוד תרצה

ואתם הדבקים בה' חיים כולכם היום: **דברים ד, ד.**
והיה ביום ההוא יצאו מ"ח: **זכרי' יד, ח.**
כי עזבו מקור מ"ח: **ירמי' יז, יג.**
בת"א . . בד"ה צאינה וראינה: **ז, ד ואילך.**
לזאת יקרא אשה: **בראשית ב, כג.**
בלק"ת פ' שלח בד"ה והי' לכם לציצית: **מד, ג.**
בלק"ת פ' שלח בדרוש כי תבואו אל ארץ מושבותיכם: **מ, א ואילך.**
בד"ה ואשה כי תדור: **לקו"ת פד, א. וראה אוה"ת מטות ע' א'רסד.**
ואל אישך תשוקתך: **בראשית ג, טז.**
כי שתים רעות עשו עמי: **ירמי' ב, יג.**

עמוד תרצו

טעמו וראו כי טוב הוי': **תהלים לד, ט.**
קדש עצמך במותר לך: **יבמות כ, א.**
וכמארז"ל ע"פ ושבתם וראיתם: **חגיגה ט, ב.**
נק' עובד אלקים: **ראה תניא פט"ו. ליקוט פירושים שם.**
אין אדם שליט ברוח: **קהלת ח, ח.**
כי אשב בחושך ה' אור לי: **מיכה ז, ח.**
עץ חיים היא: **משלי ג, יח.**
ולקח גם מעץ החיים: **בראשית ג, כב.**
לא תבערו אש בכל מושבותיכם: **שמות לה, ג.**
גיהנום ג"כ נח בשבת: **ראה ב"ר פי"א, ה. פסיקתא רבתי פי' כג. זח"א מח, א. זח"ב לא, ב. רש"י סנהדרין סה, ב. ועוד. וראה אוה"ת שמות ע' קצה. ובספר הליקוטים להצ"צ ערך גיהנם.**
גיהנום נמשך מזיעתן של חיות הקדש: **ראה ג"כ דרך מצותיך דף פט, ב.**
מימינו אש דת: **דברים לג, ב.**
אש שחורה ע"ג אש לבנה: **ירושלמי שקלים פ"ו ה"א.**
בד"ה בשברי לכם: **לקו"ת בחוקותי מח, ג.**

עמוד תרצז

ובד"ה כי תבואו אל הארץ: **ראה לקו"ת בהר לט, ג ואילך.**
נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות: **ראה איוב כה, ג. וראה לקו"ת במדבר יא, ב.**
יש קונה עולמו בשעה אחת: **ע"ז י, ב וש"נ.**
כוס ישועות אשא: **תהלים קטז, יג.**
ויקרא הוי' הוי': **שמות לד, ו.**
יותר ממה שהעגל: **פסחים קיב, א.**
כי תהלתי אתה: **ירמי' יז, יד.**
אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו: **זח"ג ה, א. וראה ג"כ זח"ב רלה, א. ז"ח תשא. שם חקת. וראה מאמרי אדה"א נ"ך ע' פ.**
ועמ"ש ע"פ יהודה אתה: **ראה תו"א מה, א.**
עשה דברו: **תהלים קמח, ח.**
אתה הוא הוי' לבדך: **נחמי' ט, ו.**
בלק"ת . . בד"ה נאוו לחייך בתורים: **יג, ב.**

אני ראשון ואני אחרון: **ישעי׳ מד, ו.**
מאה ברכות . . בכל יום: **מנחות מג, ב.**
להשתבח בתהלתך: **תהלים קו, מז.**
ישראל אשר בך אתפאר: **ישעי׳ מט, ג.**
ג׳ קוים . . כהנים לוים וישראלים: **ראה מאמרי אדה״ז הקצרים ע׳ סד.**
יאר ה׳ פניו: **במדבר ו, כה.**

עמוד תרצז[1]

הגהות על הדרוש ע״פ רפאני הוי׳ וארפא: **נמצא בכת״י 350 (בסוף). 2110 רפח, א. 2073 צז, א.**
אני הוי׳ לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**
כ״מ שנאמר לי אינו זז לעולם: **ראה ויק״ר פ״ב סי׳ ב. ובקה״ר פ״ז. ועי׳ בלקח טוב ר״פ תרומה. ושם בתנחומא ובילקוט. ועי׳ ספרי בהעלותך פצ״ב [יא, טז] „קיים לעולם ולעולמי עולמים״. ועי׳ במדרש שמואל פי״ט.**
בלק״ת בהביאור ע״פ אלה מסעי: **לקו״ת מסעי צג, ב.**
בת״א סד״ה ועשית ציץ: **פג, ד.**
ואתם הדבקים בה׳ חיים כולכם היום: **דברים ד, ד.**
והיתה נפש אדני צרורה: **שמואל־א כה, כט.**
כי עזבו מקור מים חיים: **ירמי׳ יז, יג.**
בד״ה והי׳ מדי חדש: **לקו״ת ברכה צז, ב.**
ובד״ה משה ידבר: **תו״א סח, א.**
שמש צדקה ומרפא: **מלאכי ג, כ.**
בסידור בד״ה ששת ימים תאכל מצות: **רפט, א ואילך.**
בסידור ע״פ ולא יקרא שמך אברם: **קמה, א ואילך.**
שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים: **ברכות לג, ב.**
מי יתן טהור מטמא: **איוב יד, ד.**
ואדם אין לעבוד את האדמה: **בראשית ב, ה.**
ומותר האדם מן הבהמה אין: **קהלת ג, יט.**

הנני שולח לכם את אליהו: **מלאכי ג, כג.**
משם רועה אבן ישראל: **בראשית מט, כד.**

עמוד תרצז[2]

מילה שנתנה בשמינית: **ראה ויקרא יב, ג. מנחות מג, א.**
סד״ה ביום השמע״צ: **ראה לקו״ת דרושים לשמ״ע פד, ג.**
ומל ה׳ את לבבך: **דברים ל, ו.**
ויקרא הוי׳ הוי׳: **שמות לד, ו.**
סד״ה ועשית ציץ: **תו״א פג, ד.**
ובד״ה שובה ישראל: **לקו״ת דרושים לשבת שובה סה, ב.**
בד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול: **לקו״ת דרושים לר״ה נט, א.**
בד״ה וידבר ה׳ אל משה כו׳ זאת חקת ה׳ תורה: **ראה לקו״ת חקת נז, ג.**
אני בינה לי גבורה: **משלי ח, יד.**
איזהו גבור: **אבות רפ״ד.**
ארך אפים: **ראה שמות לד, ו.**
בלק״ת פ׳ תצא: **לקו״ת תצא לט, ד.**
עשר עומקים שבספר יצירה הם ע״ס ה׳ גנוזות: **ראה לקו״ת שם ובהנסמן בהמ״מ.**
ממעמקים קראתיך הוי׳: **תהלים קל, א.**
מאד עמקו מחשבותיך: **שם צב, ו.**
ממעיני הישועה: **ישעי׳ יב, ג.**
והיה מידי חדש: **שם סו, כג.**
והסירותי את לב האבן: **ראה יחזקאל יא, יט.**
עניו מאד: **במדבר יב, ג.**
בלק״ת בד״ה והניף הכהן . . בפ׳ אמור: **לז, ב.**

עמוד תרצז[3]

שארז״ל . . לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל: **קה״ר ד, יח.**
בסידור . . ע״פ שימני כחותם: **טו, א ואילך.**
ובלק״ת ע״פ שימני כחותם: **לקו״ת שה״ש מה, א ואילך.**

ונתתי לך לב בשר: **ראה יחזקאל יא, יט — ונתתי להם לב בשר.**

בד״ה וכל בניך: **לקו״ת ראה כט, א ואילך.**

סד״ה האזינו השמים: **לקו״ת האזינו עג, ב.**

ולא עם הארץ חסיד: **אבות ב, ה.**

בלק״ת . . בד״ה ואשה כי תדור: **לקו״ת מטות פד, ג־ד.**

אש שחורה ע״ג אש לבנה: **ירושלמי שקלים פ״ו, ה״א. הובא ברש״י דברים לג, ב. וראה בהנסמן בלקו״ת בחוקותי מח, ג.**

בלק״ת שם בד״ה ושמע אביה את נדרה: **לקו״ת מטות פה, א.**

ערבים עלי דברי סופרים יותר: **ראה ע״ז לח, א. ועי׳ ירושלמי פ״ב דע״ז ה״ז. ובשהש״ר פ״א. ובירושלמי ברכות פ״א ה״ב. ושם בפאה פ״ב ה״ד. ושם חגיגה פ״א ה״ח. ושם מגילה פ״ד, ה״א. ושם סנהדרין פי״א, ה״ד.**

עובד אלקים ששונה פרקו מאה פעמים ואחד: **ראה תניא פט״ו, ובליקוט פירושים שם.**

שהאשה פסולה להזות מי חטאת: **משניות סוף פרק בתרא דפרה.**

בלק״ת פ׳ חקת בד״ה ויקחו אליך פרה: **ס, א.**

הוי׳ איש מלחמה: **שמות טו, ג.**

ה׳ יחתו מריביו: **שמואל־א ב, י.**

סמכוני באשישית: **שה״ש ב, ה.**

עמוד תרצז[4]

וכמ״ש ע״פ אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר ענו לה: **ראה לקו״ת חקת סב, ב ואילך.**

מי יתן מציון ישועות ישראל: **תהלים יד, ז.**

מבטן מי יצא הקרח: **איוב לח, כט.**

בסידור ע״פ הנותן שלג כצמר: **סג, ב ואילך.**

בד״ה השמים כסאי שבלק״ת סוף שה״ש: **מח, ד ואילך.**

בלק״ת פ׳ שלח: **לט, ג ואילך.**

מי יתנך כאח לי: **שה״ש ח, א.**

עמוד תרחצ

להבין מ״ש באוצ״ח בתחלתו: **נמצא בכת״י 2108 בתחלתו. 2187 יא, א בכותרת: תר״ג. מאמר זה נדפס בלקו״ת ויקרא בהוספות נא, ב. בשינויים ובהוספות. כאן הוא בלי קיצורים, ולכאורה הוא מהדו״ק להנדפס בלקו״ת. [ועי״ז העיר כ״ק אדמו״ר שליט״א בלקו״ש חי״ז ע׳ 337 הלשון שמסיים המאמר (בלקו״ת) „ונפש חפצה כו״ עיי״ש, וראה שם הערה 48].**

ראה מאמרי אדה״ז ענינים ע׳ שיח ד״ה להו״ע הצמצום באוא״ס (אולי נוסח אחר ממאמר הנדפס בלקו״ת). דרך מצותיך שרש מצות התפלה פל״ד־ה. מאמרי אדה״א ויקרא ע׳ תתקטו בד״ה להבין מ״ש בס׳ עמה״מ בענין רל״א שערים. אוה״ת קרח ע׳ תשכא. ד״ה מי מדד תרס״ב.

במבו״ש בתחלתו פ״א ופ״ב: **ראה שרש מצות התפלה ס״פ לד.**

בלק״ת פ׳ תשא ע״פ הנה מקום אתי: **להאריז״ל. נעתק באוה״ת נ״ך כרך א׳ ע׳ תז. וראה ספר החקירה עה, ב.**

מקומו של עולם: **ראה בראשית רבה פס״ח, ט. הנסמן בהמ״מ ללקו״ת מסעי פט, א. נתבאר בארוכה באוה״ת נ״ך כרך א׳ ע׳ ת ואילך.**

אני הוי׳ לא שניתי: **מלאכי ג, ו.**

כנזכר בפרקי ר״א פ״ג: **וראה ג״כ לקו״ת בהר מא, ג. דרמ״צ קנ, ב.**

בת״א פ׳ וירא בד״ה פתח אלי׳: **יג, ג ואילך.**

ודאי האור מעין המאור: **ראה גם באוה״ת שה״ש (כרך ג׳) ע׳ תתקמט ובליקוט פי׳ סי׳ כ בקטע שהאור כעין המאור.**

עמוד תרצט

בת״א בד״ה יהודה אתה: **מה, א ואילך.**

בד״ה את שבתותי תשמרו: **לקו״ת בהר מא, ג.**

שאיתא בספרים שהשמות הם בע״ס: **נתבאר**

בארוכה בשרש מצות התפלה להצ"צ פ"ב ואילך (נדפס בסוף סהמ"צ שלו).
הספירה הם עשרה: **ראה ס"י פ"א, מ"ד.**
ומזה הטעם אמר הבעש"ט: **ראה כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סכ"ו. וש"נ. לקו"ת בהר מג, ב. וראה אוה"ת שמות ע' קו. שרש מצות התפלה פ"ב ואילך. אוה"ת יתרו ע' תתמט. סה"מ תרמ"ד ע' קצד. סה"מ באתי לגני ע' קלה.**
חסד אל כל היום: **תהלים נב, ג.**
חלק אלוה ממעל ממש: **איוב לא, ב. תניא פ"ב.**

עמוד תש

כי כאשר השמים החדשים: **ישעי' סו, כב.**
באדרא קל"ג: **זח"ג קלג, ב.**
וכמה גופין תקינת לון: **תקו"ז בהקדמה.**
ושכנתי בתוכם: **שמות כה, ח.**
ואת אילי הארץ לקח: **יחזקאל יא, יג.**
ולאו מכל אינון מדות כלל: **תקו"ז בהקדמה.**
כי עמך מקור חיים: **תהלים לו, יוד.**
ומבואר בע"ח ששבה"כ פ"ה: **ראה סה"מ תרס"ב ע' שכה.**

עמוד תשא

שמל' דאצילות נעשה עתיק לבריאה: **ראה ע"ח שער (מו) כסא הכבוד פ"ב, פ"ה. שער (ו) עקודים פ"ב.**
אבא יונק ממזלא: **ראה ע"ח שער א"א ספ"ט. ועוד.**
שעשועי המלך בעצמותו: **ראה שבר יוסף — למהר"י סרוג — בתחלתו. עה"מ שער א.**
שעשועי המלך בעצמותו: **בלקו"ת שם: וכמ"ש בזה בלקו"ת בפ' שלח בד"ה אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ דרוש הראשון שע"ז הפסוק פ"ב. ובשה"ש בביאור ע"פ צאינה וראינה דרוש השני בד"ה ביאור הדברים ספ"א.**

בד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת: **לקו"ת דרושים לר"ה נו, א ואילך.**
והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול: **ישעי' כז, יג.**
ועמ"ש מזה ע"פ זה: **ראה לקו"ת דרושים לר"ה נט, ג־ד.**
ד) וביאור הדברים: **מכאן עד שו"ה (בע' תשב) כ"א מקור . . כי עמך כו', מובא גם בלקו"ת בשלח א, ג־ד. וראה אוה"ת שמות ב'תקמ.**
להחיות בהם נפש . . כמבואר בא"ח בהלכות ברכות: **ברכת בורא נפשות. בב"י בהל' ברכות סי' רז.**
הרי שבחי' תענוג: **ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ת (בהוספות) ע' כ, א — שבלקו"ת שם נדפס „והרי" — שצ"ל הרי, כמו כאן.**
דאגה בלב איש ישיחנה לאחרים: **משלי יב, כה. יומא עד, א. סוטה מב, ב.**

עמוד תשב

יהי רקיע כו' מבדיל בין מים למים: **בראשית א, ו.**
כמארז"ל יפה שעה אחת של קורת רוח: **אבות ד, יז.**
קורות . . שנה: **ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בלקו"ת (בהוספות) ע' כ, א „ע"ד ל' הכתוב קהלת ו, ו. ובפרש"י שם שנה. שם בהוספות לויקרא נב, ב שנים".**
ארז"ל . . מוטב דלידייני': **חגיגה טו, ב.**
אש שלנו אחד משִשים: **ברכות נז, ב. ועי' באגה"ת ספי"ב.**
נהר דינור . . לשכוח התענוג שבגעה"ת: **זח"א רא, א. זח"ב ריא, ב. ועוד. וראה פע"ח ש' התפילין פי". כנפי יונה ח"ד סי' כט.**
בת"א בד"ה מראיהם ומעשיהם: **סט, א ואילך.**
יסורי גיהנם י"ב חדש: **עדיות פ"ב מ"י.**

הכל יהללוך סלה: **תהלים פד, ה. וראה עירובין נד, ב.**

כי נשגב שמו לבדו: **תהלים קמח, יג.**

בת"א ד"ה לכן אמור לבנ"י: **נז, ב ואילך.**

ולהבין ביאור לשון אור א"ס: **ראה מאמרי אדה"ז — הקצרים ע' תמו ואילך. מאמרי אדה"ז — ענינים ע' מה ואילך. אוה"ת ענינים ד"ה אוא"ס.**

עמוד תשג

נר ה' נשמת אדם: **משלי כ, כז.**

ראשית חכמה: **תהלים קיא, י.**

עדן . . עין לא ראתה: **ראה ברכות לד, ב.**

ונהר יוצא מעדן: **בראשית ב, י.**

לית אתר פנוי מיני': **ת"ז תנ"ז (צא, ב). ת"ע (קכב, ב).**

מדרש רבה פ' שמות: **פ"ב. — למה מתוך סנה ללמד שאין מקום פנוי בלא שכינה אפילו סנה.**

שארז"ל ודמי לי' כמאן דמונח בקופסא: **פסחים עב, א (דמנחא בכיסי'). וש"נ. ראה שרש מצות התפלה פרק לה.**

עמוד תדש

מצוה לעמוד בפני ת"ח: **ראה שו"ע יו"ד רסרמ"ד.**

ועמ"ש מזה ע"פ והדרת פני זקן: **לקו"ת ויקרא ל, ד.**

בת"א פ' וירא: **יג, ג ואילך.**

וי"ל כמו ששייך: **ראה ד"ה קדש ישראל לה' — תרס"ח (בהמשך תרס"ו ע' תקי). המשך תער"ב (כרך א') סעיף מז.**

דבר מלך שלטון: **קהלת ח, ד.**

עמוד תשה

באגה"ק ד"ה ויעש דוד: **ראה בליקוט פירושים שם.**

בביאור ע"פ כה אמר ה' ונתתי לך מהלכים: **ראה תו"א וישב ל, א ואילך.**

וקרא זא"ז ואמר: **ישעי' ו, ג.**

המלאכים שכליים נבדלים: **רמב"ם הל' יסוה"ת ב, ט. ועי' בע"ח ש' קיצור אבי"ע פ"ז.**

שני רוחות מספרות זע"ז: **ברכות יח, ב.**

מלאכים דאצי' . . עתיק . . דבריאה: **ראה ע"ח שמ"ב פ"א, ועוד.**

ועמ"ש מזה בד"ה שובה ישראל: **לקו"ת דרושים לשבת שובה סד, ב ואילך.**

ובביאור ע"פ חוקת התורה: **לקו"ת חקת נט, ג.**

גליף גליפו בטה"ע: **זהר בראשית טו, א.**

בחי' אותיות רל"א שערים: **ראה סה"מ תרמ"ג ע' עט.**

בד"ה אני ישנה: **לקו"ת שה"ש לג, ג.**

האותיות שאלוני: **ישעי' מה, יא.**

בת"א פ' משפטים: **עז, א.**

כעצם השמים לטוהר: **שמות כד, י.**

ועמ"ש ע"פ ואתא מרבבות קודש: **לקו"ת ברכה צג, א ואילך.**

בד"ה יביאו לבוש מל': **תו"א מג"א צ, א.**

וסוס אשר רכב עליו: **אסתר ו, ח.**

עמוד תשו

אותיות הנק' סוסים: **ראה תו"א סב, ג. צא, ב.**

כי תרכב על סוסיך: **חבקוק ג, ח.**

ועמ"ש בפ' בשלח ע"פ לסוסתי: **תו"א סג, ד ואילך.**

מבואר בע"ח שמ"א פ"ג: **ראה גם לקו"ת מסעי צה, ב. יוהכ"פ עא, ג.**

תי"ו רשים רשימו לעילא: **ראה גם אוה"ת שה"ש כרך ג' ע' א'יט. ביאה"ז להצ"צ כרך א' ע' כו.**

פי' תי"ו כו' לשון רושם: **ראה סה"מ תרס"ד ע' קלח.**

וברורים לו כאחותו: **ראה קידושין ל, סע"א.**

לימודי בגרסא: **ראה בד"ה תקעו בחדש — תרס"ד, ובד"ה תקעו — עזר"ת.**

לשון המשנה אלו טרפות: **חולין מב, א. נד, א. וראה לעיל ע' תרד.**

חמש עשרה נשים פוטרות: **ריש יבמות.**

עמוד תשז

מי איכא מידי בברייתא דלא פשיטא ממתניתין: **תענית כא, א.**

מי איכא בנביאים וכתובים דלא רמיזא באורייתא: **תענית ט, ט.**

וכמ״ש במ״א בענין טנת״א: **ראה אוה״ת וארא ע׳ ב׳תקנה.**

שיר הלוים: **ר״ה לא, א. שלהי תמיד.**

החכמה מאין תמצא: **איוב כח, יב.**

ובלילה שירה עמי: **תהלים מב, ט.**

עמוד תשח

גמרא גמור זמורתא תהא: **שבת קיג, ב. וש״נ.**

נענש דוד על שאמר זמירות היו לי חוקיך: **תהלים קיט, נד. קונטרס אחרון ד״ה דוד זמירות (קס, א ואילך).**

עין לא ראתה: **ישעי׳ סד, ג.**

סוכות . . ובצל ידי כסיתיך: **וראה לקו״ת האזינו עו, ב.**

כי עמך הסליחה: **תהלים קל, ג.**

בד״ה והתהלכתי בתוככם: **ראה לעיל ע׳ תרמ־תרפה.**

עושין רצונו של מקום: **ברכות לה, ב.**

בכל מאדך: **דברים ו, ה.**

עמוד תשט

בסידור שער יוהכ״פ בד״ה קדוש אתה: **רנ, ב ואילך.**

המלך הקדוש: **טושו״ע או״ח רסתקפ״ב.**

בד״ה כי כארץ תוציא צמחה: **לקו״ת נצבים נ, ב.**

קדושתי למעלה מקדושתכם: **ויק״ר כד, ט.**

במקום שבע״ת עומדים: **ברכות לד, ב.**

בחילא יתיר: **זח״א קכט, ב.**

יוהכ״פ אסור באכילה ושתי׳ שהם תענוג: **ראה יומא עד, א. וראה סידור שער יום הכיפורים רנ, סע״ד.**

ובספר עבודת יוהכ״פ: **ראה גם אוה״ת נ״ך ע׳ רצז — כמ״ש הפרדס בס׳ עבודת יוהכ״פ בתיקוני המתכפרים סעי׳ יז. וע׳ שעד.**

רמ״ח פיקודין רמ״ח איברים: **ראה תיקוני זהר ת״ל (עד, סע״א).**

וכמ״ש בפי׳ שלום לרחוק ולקרוב: **ראה לקו״ת שמ״ע פג, ד.**

עמוד תשי

ב׳ בחי׳ דמל׳ . . שכינתא תתאה: **ת״ז (תל״ח). ושם קנז, א. קנח, א. קסו, ב. קעג, ב. זח״א כו, א. נ, ב. וע׳ זח״ג קח, ב.**

בד״ה שה״ש: **לקו״ת שה״ש א, ב.**

וע׳ בפ׳ בראשית דכ״ב ע״א: **בזח״א.**

שמשה פירש א״ע מן האשה: **ראה שבת פז, א.**

בד״ה ראשי המטות: **לקו״ת מטות פב, ב.**

בת״א פ׳ ויצא בפי׳ עשר אעשרנו: **כב, ד.**

עמוד תשיא

זה הוי׳ קוינו לו: **ישעי׳ כה, ט.**

ועמ״ש בבה״ז פ׳ וישלח ע״פ כי ישרים דרכי ה׳: **ביאוה״ז לאדה״א יט, ב ואילך.**

נמשך אח״כ . . בחי׳ סוכה: **ראה לקו״ש חי״ז ע׳ 337 (אין שמע״צ). וראה שם הערה 45 — אבל ע״פ הידוע שגמר ההמשכה בפנימיות** (קליטה) **הוא בשמע״צ, מובן שבסוכות כאן נכלל גם שמע״צ.**

ממעמקים קראתיך: **תהלים קל, א.**

לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה: **פסחים ג, ב.**

לא קאים אינש אדעתי׳ דרבי׳: **ראה עבודה זרה ה, ב. וראה מאמרי אדה״א תזריע ע׳ תמד ובהנסמן שם.**

ועמ״ש בביאור מאמר הזהר פ׳ אחרי דע״ט ע״ב: **ביאוה״ז עו, ג.**

עמוד תשיב

כמבואר ע״פ מאמר הזהר פ׳ אמור: **ביאוה״ז פ, ג.**

ובד"ה מצה זו: **לקו"ת צו יא, ג ואילך.**

ארז"ל עין לא ראתה: **ברכות לד, ב.**

מה שאמר רבינו ז"ל בביאור כי תצא: **לקו"ת תצא לו, ד.**

בביאור ראיתי והנה מנורת זהב: **לקו"ת בהעלותך לו, א.**

ובביאור יביאו לבוש מל': **תו"א מג"א צב, ג.**

ועמ"ש ע"פ ועתה יגדל: **לקו"ת שלח לט, ג ואילך.**

פקסימיליא מגוף כתב יד קודש של אדמו״ר הצמח צדק – מוקטן מגודל המקורי –

(נדפס לעיל ע׳ תקלב)